Bundel van de PS-vergadering van 8 november 2021

Agenda bijlagen

- Besluitenlijst PS 8 en 15 november 2021
- Notulen PS 08-11-2021 -beraadslagend vastgesteld-
- Notulen PS 08-11-2021 -besluitvormend vastgesteld-
- Gewijzigde agenda PS 08-11-2021 -beraadslaging-
- Spreektijden PS 08-11-2021
- Addendum Online Vergaderen RvO

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
(stemming op 15-11-2021) M183-2021 VERWORPEN Liberaal NH motie Vreemd gelijke spreektijd.

2.a Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66.

3.a (in besluitvormende vergadering) Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
AANGENOMEN 2021-11-08 PS Voordracht 66 Bekrachtigingsbesluit PS N247-16

3.b Lijst geheimhouding PS.
2021-11-08 Lijst geheime stukken PS

4 (in besluitvormende vergadering) Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021.
2021-10-11 PS notulen -vastgesteld-

5 (in besluitvormende vergadering) Vaststelling Strategische Statenagenda.
- StrA commissie RWK voor PS 8-11-2021
- StrA commissie NLG november, versie 4-11-2021
- StrA commissie EFB november 2021
- StrA commissie M&B voor PS 08-11-2021

6 (in besluitvormende vergadering) Vaststelling lijst ingekomen stukken.
2021-11-08 PS ingekomen stukken oktober 2021

7 (in besluitvormende vergadering) Voortgangslijst van moties.
- Memo PS 08-11-2021 -afdoeningsvoorstellen-
- Lijst moties PS 08-11-2021

8 (in besluitvormende vergadering) Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

8.a (in besluitvormende vergadering) Versterking kapitaalstructuur Alliander (VD-61).
- Dossier 7741 voorblad
- Brief aan PS over Alliander - versterking kapitaalstructuur
- Alliander provincie Noord-Holland
- BIJLAGE 1 Achtergrondinformatie Versterking kapitaalstructuur Alliander
- BIJLAGE 2A Alliander - convertible hybrid loan agreement
- BIJLAGE 2B Alliander NLse vertaling CLA
- BIJLAGE 2C Alliander - Term sheet re convertible hybrid loan
- BIJLAGE 3A Mededeling voorgenomen collegebesluit
- BIJLAGE 3B_Mededeling definitief collegebesluit
- BIJLAGE4A - Letter of Comfort KPMG
- BIJLAGE4B - Comfort Letter Stek_3371048_1
- AANGENOMEN 2021-11-15 PS Voordracht 61 Alliander versterking kapitaalstructuur
- Advies commissie RWK Versterking kapitaalstructuur Alliander

8.b (in besluitvormende vergadering) Actualisatie financiële verordening Provincie Noord-Holland 2021 (VD-63).

Dossier 7966 voorblad

Brief aan PS over actualisatie financiële verordening 2021

Financiële verordening 2021

AANGENOMEN 2021-11-08 PS Voordracht 63 Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2021

Advies EFB 28 oktober 2021 bij voordracht actualisatie Financiele verordening 2021

8.c (in besluitvormende vergadering) Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 (VD-58).

Dossier 7648 voorblad

Brief aan PS over integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

1694359-1694384 iMPI 2022

Link en toelichting interactieve kaart Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

AANGENOMEN 2021-11-08 PS Voordracht 58 Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

Advies cie. M&B 28-10-2021 bij Voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

8.d (in besluitvormende vergadering) Verklaring van geen bedenkingen uitgebreide omgevingsvergunning ETW en werkstroken (N241) A.C. de Graafweg (VD-62).

Dossier 7826 voorblad

20210916 Toelichting procedure-planning vvgb

Ruimtelijke onderbouwing ETW en werkstroken met bijlagen

Bestemmingsplantoets 07-01-2020

Motivering DEFVVGB N241 OD NZKG 23-08-2021

20210823 Nota beantwoording zienswijzen tijdelijke werkstroken N241

21234_tijdelijke situatie huisnr 6_17-03-2021

Brief aan PS over vvgb erf toegangsweg en werkstroken voor project herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

AANGENOMEN 2021-11-15 PS Voordracht 62 VVGB omgevingsvergunning en werkstroken A.C. de Graafweg N241

Advies cie. M&B 28-10-2021 bij Voordracht VVGB A.C. de Graafweg

9 Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57).

Stemming ingediende moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.

Dossier 7525 voorblad

Brief aan PS over begroting 2022

AANGENOMEN 2021-11-08 PS (geamendeerde) Voordracht 57 Begroting 2022

Begroting 2022 -GEAMENDEERD PS 8-11-2021

Was-wordt overzicht indicatoren

Brief aan PS over Memorie van antwoord bij de begroting 2022

Memorie van antwoord begroting 2022

Brief aan PS over advies GS aangehouden moties begroting 2022

Advies GS aangehouden moties begroting 2022

Reactie GS cie NLG 25-10-2021 inzake dierenwelzijn mbt begroting 2022

Uittreksel conceptverslag cie EFB 28 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021

Uittreksel conceptverslag cie M&B 28 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021

Uittreksel conceptverslag cie NLG begrotingsbehandeling en aangehouden moties

Uittreksel conceptverslag cie RWK 25 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021

9.a Ingediende moties en amendementen bij Begroting 2022.

A29-2021 AANGENOMEN PvdD Achteruitgang biodiversiteit niet gestopt

A30-2021 AANGENOMEN PvdD Omgevingsfactoren

M187-2021 AANGENOMEN CDA-SP-CU-JA21 toekomstperspectief sport

M192-2021 AANGENOMEN PvdD JA21 SP D66 Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies

M214-2021 AANGENOMEN GL-PvdD-SP-D66-CDA blakende bollen

M215-2021 AANGENOMEN PvdA-D66-GL-PvdD-SP-CU-DENK Energiearmoede in kaart brengen

M216-2021 AANGENOMEN PvdA-CDA-SP-PvdD-DENK jongerenperspectief op bereikbaarheid

A31-2021 VERWORPEN CU-SP woningparagraaf

M184-2021 INGETROKKEN JA21 financieel toekomstbeeld stelpost verbeter en uitbreidingsinvesteringen

M185-2021 VERWORPEN CDA-SP-CU-JA21 Dorpswerk NH

M186-2021 VERWORPEN CDA-SP-CU-JA21 Sportservice NH

M188-2021 VERWORPEN PvdD-SP het 1,5 graad C minimaal als maat hanteren

M189-2021 AANGEHOUDEN PvdD SP CU CO2-reductiecijfers per sector

M190-2021 VERWORPEN PvdD Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit

M191-2021 VERWORPEN PvdD Indicator biologische bollen toevoegen aan begroting

M193-2021 AANGEHOUDEN PvdD-SP Actualiseren milieuvergunningen bedrijven van Schiphol

M194-2021 AANGEHOUDEN PvdD JA21 Meer financieel toezicht op Waterschappen

M195-2021 INGETROKKEN PvdD-JA21-SP Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen

M196-2021 AANGEHOUDEN PvdD JA21 CU Boost Groene Schoolpleinen

M197-2021 VERWORPEN PvdD-SP Economie binnen ecologische grenzen

M198-2021 AANGEHOUDEN PvdD Aanrijdingen met wilde dieren voorkomen

M199-2021 VERWORPEN PvdD SP Betere naleving soortenbescherming Wet natuurbescherming

M200-2021 AANGEHOUDEN PvdD Eén fte boost dierenwelzijn

M201-2021 VERWORPEN PvdD-PVV Handreiking schuilgelegenheid weidedieren

M202-2021 AANGEHOUDEN PvdD-PVV Investeer in slimme niet-dodelijke methoden.

M203-2021 VERWORPEN PvdD Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen

M204-2021 VERWORPEN PVV-FvD Uitspreken tegen samenleving ontwrichtende coronamaatregelen

M205-2021 VERWORPEN PVV-FvD Gemeenten verzoeken geen prioriteit geven inzake handhaven coronamaatregelen

M206-2021 VERWORPEN.PVV-FvD Geen draagvlak coronatoegangsbewijs werknemers provincie NH

M207-2021 VERWORPEN SP-CDA-JA21 Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen

M208-2021 AANGEHOUDEN SP-PvdD Stikstof

M209-2021 VERWORPEN SP-JA21 Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland

M210-2021 VERWORPEN SP Wat niet failliet mag gaan moet publiek blijven

M211-2021 AANGEHOUDEN CDA CU Toiletvoorzieningen

M212-2021 AANGENOMEN CU-GL-D66-CDA-SP-PvdA pontveren Ilpendam en Spaarndam

M213-2021 INGETROKKEN DENK-PvdD-SP Pilot met energieconciërges

10 Schorsing beraadslagende vergadering tot 15 november a.s.

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS

▪▪▪▪▪

Datum vergadering	:	**8 en 15 november 2021**
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Wnd. Griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Vergaderstukken	:	online beschikbaar PS 08-11-2021 en 15-11-2021

Stemming en besluitvorming over alle voorstellen heeft plaatsgevonden in de besluitvormende PS-vergadering die op 8 en 15 november 2021 in de avond heeft plaatsgevonden.

1. Opening en mededelingen.

PS 8 november 2021:

- dhr. Kohler (JA21) is afwezig in de beraadslagende en besluitvormende vergadering;
- mw. Nanninga (JA21) arriveert later in de beraadslagende vergadering;
- mw. Van Geffen (Liberaal NH) verlaat de besluitvormende vergadering eerder.

PS-uitloop 15 november 2021:

- mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) is afwezig in de beraadslagende en besluitvormende vergadering;
- mw. Koning (CDA) en dhr. Mantel (JA21) arriveren later in de beraadslagende vergadering;
- mw. Doevendans (PvdA) is tussen 15.00 en 16.30 uur afwezig;
- mw. Van Geffen (Liberaal NH) is tussen 16.45 en 17.30 uur afwezig;
- de voorzitter dhr. Van Dijk is afwezig vanaf 17.30 uur en is afwezig in de besluitvormende vergadering;
- dhr. Hoogervorst (SP) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig in de besluitvormende vergadering;
- dhr. Koyuncu (DENK) verlaat de besluitvormende vergadering eerder.

2. Vaststelling agenda beraadslagende en besluitvormende vergadering en regeling werkzaamheden.

- PS stemt in met de wijziging om de agenda's van 8 en 15 november in een beraadslagende vergadering en in een besluitvormende vergadering af te wikkelen. Stemming en vaststelling van alle voorstellen vindt plaats in de besluitvormende vergadering in de avond.
- Er zijn geen mondelinge vragen en geen actualiteiten ingediend.
- Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M183-2021** door fractie Liberaal Noord-Holland inzake "Gelijke spreektijd voor Statenleden A en Statenleden B".

  Stemming over deze motie vindt plaats op 15 november 2021 bij agendapunt 17.

De gewijzigde agenda's voor de beraadslagende en besluitvormende vergadering van 8 en 15 november 2021 worden vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissieleden fracties PvdA en D66:
Mw. Abdi (PvdA) en dhr. Meiland (D66) worden voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van de Provincie Noord-Holland. Zij hebben op 8 november 2021 in de beraadslagende vergadering in handen van de voorzitter de belofte afgelegd.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Op grond van artikel 25, derde lid van de Provinciewet, heeft GS op 2 november 2021 geheimhouding opgelegd op de brief van GS (kenmerk 1702980/1728996) over de voortgang project "N247-16, Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-N517".

De geheimhouding duurt voort tot het moment dat overeenstemming is bereikt met de hoofdaannemer over de vervolgstappen.

PS heeft de geheimhouding bekrachtigd in bij PS-besluit nr. 66-2021.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021.
De notulen van de Statenvergadering van 11 oktober 2021 worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Kohler (JA21) is afwezig.

8a.	**Versterking kapitaalstructuur Alliander.** Voordracht 61-2021

8b.	**Actualisatie Financiële Verordening.** Voordracht 63-2021
8c.	**Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029.** Voordracht 58-2021
8d.	**Verklaring van geen bedenkingen erf toegangsweg en werkstroken voor project herinrichting (N241) A.C. de Graafweg.** Voordracht 62-2021

De besluiten behorende bij de punten 8a t/m 8d zijn aangenomen en zijn bij het betreffende agendapunt op de website gepubliceerd.

- Fractie FvD wenst aantekening voor voordracht 58 (punt 8c) te stemmen, maar stemt niet in met investeringsproject L, Centrale brugbediening 17 miljoen euro.
- Fractie PVV wenst aantekening voor voordracht 59 (punt 8c) te stemmen, maar heeft moeite met de deelbesluiten E, F, H en K; wordt niet vrolijk van wat in het iMPI te lezen is inzake 'Zonnefietspad II'; merkt tot slot op dat wat de fractie betreft de provincie geen bijdrage hoeft te leveren aan CO2-reductie en niet hoeft te streven naar energie-neutrale infrastructuur.
- Fractie SP wenst aantekening voor voordracht 58 (punt 8c) te stemmen zoals het voorligt, maar stemt niet in met de projecten 'Afslag A9 Heiloo', 'Verbindingsweg A8/A9' en 'Centrale brugbediening'.

9. Begroting 2022 en Memorie van Antwoord.
Voordracht 57-2021
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Kohler (JA21) is afwezig.
Mw. Van Geffen (Liberaal NH) is tevens afwezig bij stemming moties M204, M205 en M206.

Er zijn 3 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn aangenomen en 1 is verworpen:

- **Amendement A29-2021 door fractie PvdD inzake "Achteruitgang biodiversiteit niet gestopt" is aangenomen.**
  Voor 30 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS besluit:
  de tekst op bladzijde 84:
  "Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, ook vruchten af te werpen. De achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel natuurgebieden lijkt gekeerd, zoals blijkt uit onze tweejaarlijkse rapportage over de staat van de biodiversiteit in Noord-Holland en onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving."
  te vervangen door de tekst:

"De living planet index voor Nederland van het WNF laat nog steeds een dalende lijn zien. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan."

- **Amendement A30-2021 door fractie PvdD inzake " Omgevingsfactoren" is aangenomen.**
  Voor 33 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, PVV, fractie Baljeu en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS besluit:
  de tekst op bladzijde 87:
  "Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen."
  te vervangen door de tekst:
  "Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen."

- **A31-2021** door fracties ChristenUnie en SP inzake "Woningparagraaf" is verworpen. Voor 19 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.

Er zijn 33 moties ingediend, waarvan er 6 zijn aangenomen, 15 zijn verworpen en 12 zijn aangehouden of ingetrokken.

Aangenomen moties:

- **M187-2021 door fracties CDA, SP, ChristenUnie en JA21 inzake "Toekomstperspectief sport Noord-Holland" is aangenomen.**
  Voor 47 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties D66 en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS besluit het college van GS op te roepen:
  Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit:
  - de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport;
  - een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied;
  - een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies;
  - de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen.

- **M192-2021 door fracties PvdD, JA21, SP en D66 inzake "Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies" is aangenomen.**
  Voor 42 en tegen 12 stemmen. Tegen stemmen de fracties CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  met de andere drie provincies in gesprek te gaan om in provinciale beleids- en uitvoeringsplannen ecologie en natuur te koppelen aan het werelderfgoed.

- **M212-2021 door fracties ChristenUnie, GroenLinks, D66, CDA, SP en PvdA inzake "Pontveren Ilpendam en Spaarndam" is unaniem aangenomen.**

  Dictum:
  PS verzoekt het College om:
  - een bedrag van 400.000 euro (vijf keer 80.000 per jaar) in de begroting voor 2022 (uit de bestedingsruimte (Algemene Reserve en begrotingssaldo 2022) die beschikbaar wordt gesteld voor nieuw beleid) in te zetten om de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer de komende vijf jaar in de vaart te houden, en zich in te zetten voor een permanente oplossing;
  - en een eenmalige bijdrage te doen aan de realisatie van de pont bij Spaarndam van 55.000 euro door de gemeente Haarlem samen met het recreatieschap Spaarnwoude.

- **M214-2021 door fracties GroenLinks, SP, PvdD, D66 en CDA inzake "Broedplaats Blakende Bollen" is aangenomen.**
  Voor 43 en tegen 11 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PVV en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS verzoekt het college:
  - Het landelijke fieldlab biologische bloembollen op het terrein van Huiberts Bloembollen dat er mede op is gericht scholieren, studenten en wetenschappers een plek te geven voor ontmoeting en inspiratie een extra impuls te geven.
  - Dat te doen door aanstelling bij het fieldlab van een kwartiermaker die binding heeft met de sector, de broedplaats kan helpen ontwikkelen, relaties kan leggen, als ambassadeur kan optreden en telers kan helpen bij het opzetten van structurele meerjarige projecten (bodembeheer, teelt en gewasbescherming op natuurlijke basis en waterbeheer).
  - Hiervoor €50.000 op te nemen in de begroting 2022.

- **M215-2021 door fracties PvdA, D66, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie en DENK inzake "Energiearmoede in kaart brengen" is aangenomen.**
  Voor 38 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, PVV en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS verzoekt het College:
  - de recent gepubliceerde kaart over energiearmoede van TNO en de vervolgmonitor (in ontwikkeling) van TNO op de website van de Provincie Noord-Holland te ontsluiten;

- het Servicepunt Duurzame Energie een rol te geven in de communicatie en kennisdeling rond energiearmoede naar gemeenten en andere actoren;
- om de programmatische aanpak van de Metropoolregio Amsterdam op energiearmoede te ondersteunen en hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen, om gemeenten in Noord-Holland die buiten de MRA vallen te informeren en te betrekken;
- te inventariseren bij de gemeenten of zij bij de aanpak van energiearmoede iets nodig hebben van de provincie Noord-Holland en zo ja, wat;
- kennis te nemen van de ervaringen van andere provincies, zoals Zuid-Holland en Gelderland, bij de aanpak van energiearmoede;
- dit terug te koppelen naar de commissie RWK.

  - Fractie JA21 wenst aantekening tegen motie 215 te stemmen; steunt wel insteek van deze motie, namelijk het aanpakken van energiearmoede, maar geeft aan dat deze voorstellen concreet helemaal niets gaan betekenen voor de mensen die ermee te maken hebben, namelijk: 1. De reeds bestaande kaart van TNO, ook publiceren op de website van de provincie. 2. Het servicepunt Duurzame Energie extra laten communiceren met gemeenten. 3. Via de MRA gemeenten buiten de MRA informeren. 4. Gemeenten vragen of zij iets nodig hebben. De fractie vraagt zich af wat men verwacht men hier nu echt van verwacht en meldt dat niet ontoevallig de partijen die nu deze motie indienen de grondleggers zijn van hetzelfde beleid wat de huidige energiearmoede heeft veroorzaakt; de fractie roept de partijen op verstandiger energiebeleid te maken.
  - Fractie PVV wenst aantekening tegen motie 215 te stemmen; kan niet voor een motie over energiearmoede stemmen die door partijen wordt ingediend die tevens mede verantwoordelijk zijn voor het aanjagen van de energiearmoede en vervolgens met een doekje voor het bloeden komen; de fractie past daar voor.

- **M216-2021 door fracties PvdA, CDA, SP, PvdD en DENK inzake "Jongerenperspectief op bereikbaarheid" is aangenomen.**
  Voor 50 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en Liberaal NH.

  Dictum:
  PS verzoekt het college:
  - om in gesprek te gaan met de jongeren van de NJR jongerendag over mobiliteit;
  - om de uitkomsten van de NJR jongerendag mee te nemen in het mobiliteitsbeleid voor zover het past binnen het budget en de ambities van provincie Noord-Holland.

Verworpen moties:

- **M185-2021** door fracties CDA, SP, ChristenUnie en JA21 inzake "Structurele subsidie Dorpswerk Noord-Holland" is verworpen. Voor 23 en tegen 31 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **M186-2021** door fracties CDA, SP, ChristenUnie en JA21 inzake "Structurele subsidie Sportservice Noord-Holland" is verworpen. Voor 20 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **M188-2021** door fracties PvdD en SP inzake "Het 1,5 ˚C-doel minimaal als maat hanteren" is verworpen. Voor 8 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
    - Fractie PvdA wenst aantekening tegen motie 188 te stemmen vanwege de onuitvoerbaarheid; wil nadrukkelijk stellen dat de fractie zich uiteraard wel verbonden voelt met die opdracht van anderhalve graad.

- **M190-2021** door fractie PvdD inzake "Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit" is verworpen. Voor 9 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **M191-2021** door fractie PvdD inzake "Indicator biologische bollen toevoegen aan begroting" is verworpen. Voor 7 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en DENK.

- **M197-2021** door fracties PvdD en SP inzake "Economie binnen ecologische grenzen" is verworpen. Voor 9 en teven 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **M199-2021** door fracties PvdD en SP inzake "Betere naleving soortenbescherming Wet Natuurbescherming" is verworpen. Voor 12 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **M201-2021** door fracties PvdD en PVV inzake "Handreiking gemeenten met mogelijkheden schuilgelegenheid weidedieren" is verworpen. Voor 12 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, PVV, 50PLUS/PvdO en DENK.

- **M203-2021** door fractie PvdD inzake "Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen" is verworpen. Voor 11 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, PVV en DENK.

- **M207-2021** door fracties SP, CDA en JA21 inzake "Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen" is verworpen. Voor 24 en tegen 30 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK, fractie Baljeu, Liberaal NH en 2 leden van FvD stemmen voor *(dhr. Dekker stemt tegen).*

- **M209-2021** door fracties SP en JA21 inzake "Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland" is verworpen. Voor 15 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 209 te stemmen; onderschrijft het doel, maar vindt de uitleg van de gedeputeerde voldoende.

- **M210-2021** door fractie SP inzake "Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven!" is verworpen. Voor 14 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
    - Fractie PvdA wenst aantekening tegen motie 210 te stemmen; gaat over deze, wat de fractie betreft, sympathieke stelling graag het debat aan; vindt de motie zonder het debat wat te kort door de bocht.

Hoofdelijke stemming:

- **M204-2021** door fracties PVV en FvD inzake "Uitspreken tegen samenleving ontwrichtende coronamaatregelen" is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen.
- **M205-2021** door fracties PVV en FvD inzake "Gemeenten verzoeken geen prioriteit geven inzake handhaven coronamaatregelen" is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen.
- **M206-2021** door fracties PVV en FvD inzake "Geen draagvlak coronatoegangsbewijs werknemers provincie NH" is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen.

Mevrouw KOCKEN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw ER: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw GIELEN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw VAN DER WAART: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw VAN WIJNEN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer DULFER: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer ZAAL: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Statenlid GRINGHUIS: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer CARDOL: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen
De heer VAN DER MAAS: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw VAN MEERTEN-KOK: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer TERWAL: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer DE WIT: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer VAN GILSE: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw KAAMER VAN HOEGEE: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer HARTOG: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer ROOSENDAAL: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw STRENS: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer STEEMAN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw KAPITEIN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer KANIK: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw GONGGRIJP: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer MÜLDER: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer LEERINK: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw DE VRIES: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw DOEVENDANS: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer MUURLINK: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer CARTON: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw JELLEMA: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer JENSEN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw NANNINGA: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer MANTEL: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer VAN DEN BERG: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer HEIJNEN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw KUIPER-KUIJPERS: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw KONING-HOEVE: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw VAN ANDEL: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

De heer DESSING: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw VASTENHOUW: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer DEKKER: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer ZOON: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Statenlid KOSTIĆ: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer HOLLEBEEK: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer DEEN: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw BEZAAN: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer KAPTHEIJNS: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw Alberts: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw DE GROOT: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer HOOGERVORST: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer KLEIN: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw VAN SOEST: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer KOYUNCU: Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer BALJEU: Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

- Fractie JA21 wenst aantekening tegen moties 204, 205 en 206 te stemmen; geeft aan dat de Provincie er niet over gaat, zoals de Commissaris van de Koning eerder al heeft aangegeven.
- Fractie PvdD wenst aantekening tegen de moties 204, 205 en 206 te stemmen; is tegen het coronabeleid, zou ook tegen een toegangsbewijs zijn voor werknemers en bezoekers van het Provinciehuis; geeft aan dat dat op dit moment nog niet aan de orde is en gaat ook mee in de beantwoording van Gedeputeerde Staten op deze moties.
- Fractie SP wenst aantekening tegen de moties 204, 205 en 206 te stemmen en sluit zich aan bij de stemverklaring van PvdD.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen de moties 204, 205 en 206 te stemmen; vindt dat er best wat te zeggen is over het coronatoegangsbewijs en de manier waarop dat ingevoerd wordt, maar vindt dit zogenaamde wappermoties zoals mooi uitgelegd op Twitter door Lisa Westerveld van GroenLinks.

Aangehouden en ingetrokken moties:

- **M184-2021** door fractie JA21 inzake “Financieel toekomstbeeld stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen” is ingetrokken.
- **M189-2021** door fracties PvdD, SP en ChristenUnie inzake “CO2-reductiecijfers per sector” is aangehouden.
- **M193-2021** door fracties PvdD en SP inzake “Actualiseren milieuvergunningen bedrijven van Schiphol” is aangehouden.
- **M194-2021** door fracties PvdD en JA21 inzake “Meer financieel toezicht op waterschappen” is aangehouden.
- **M195-2021** door fracties PvdD, JA21 en SP inzake “Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen” is ingetrokken.
- **M196-2021** door fracties PvdD, JA21 en ChristenUnie inzake “Boost groene schoolpleinen” is aangehouden.

- **M198-2021** door fractie PvdD inzake “Aanrijdingen met wilde dieren voorkomen” is aangehouden.
- **M200-2021** door fractie PvdD inzake “Eén fte boost dierenwelzijn 2022” is aangehouden.
- **M202-2021** door fracties PvdD en PVV inzake “Investeer in slimme niet-dodelijke methoden” is aangehouden.
- **M208-2021** door fracties SP en PvdD inzake “Stikstof” is aangehouden.
- **M211-2021** door fracties ChristenUnie, CDA en SP inzake “Toiletvoorzieningen natuur- en Recreatiegebieden – aangepast” is aangehouden.
- **M213-2021** door fracties DENK, PvdD en SP inzake “Pilot met energieconciërges” is ingetrokken.

Voordracht 57-2021 is aangenomen.
Voor 40 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV en fractie Baljeu. Het besluit 57-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PvdD wenst aantekening tegen voordracht 57 te stemmen; hoewel de fractie blij is met extra geld dat beschikbaar komt voor natuur, is de wetenschappelijke consensus ook het feit dat we niet genoeg doen om klimaatverandering tegen te gaan.

10. Schorsing.
De voorzitter schorst de beraadslagende en besluitvormende vergadering naar 15 november 2021.

---

12. Heropening.
De voorzitter heropent de beraadslagende en besluitvormende Statenvergadering van 8 november 2021.

13a. Programma Natuurnetwerk 2022.
Voordracht 59-2021
en
13b. Natuurbeheerplan 2022.
Voordracht 60-2021
Totaal aanwezig bij dit punt 52 leden.
Dhr. Hoogervorst (SP), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

Er zijn 2 amendementen ingediend die zijn verworpen:

- **A32-2021** door fractie SP inzake “Ambities niet naar beneden bijstellen” is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en DENK.
- **A33-2021** door fractie SP inzake “Bossenstrategie bodemdaling” is verworpen. Voor 6 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PVV, SP en DENK.

Er zijn 8 moties ingediend, waarvan er 1 is aangenomen en 7 zijn aangehouden of ingetrokken:

- **M221-2021 door fractie JA21 inzake "Terughoudend met betonnen fietspaden in NNN" is aangenomen.**
  Voor 37 en tegen 15 stemmen. Tegen stemmen de fracties D66, CDA, SP, DENK, fractie Baljeu en Liberaal NH.

  Dictum:
  Besluit het college van GS op te roepen:
  - terughoudend te zijn bij het verlenen van toestemming van vervangen van bestrate en schelpenpaden in het NHD waarvan het eigenaar is;
  - andere grondeigenaren op de nadelen voor flora en fauna van vervangen door beton of asfalt te wijzen.

- **M217-2021** door fractie JA21 inzake "Tijdelijke schoonmaakkosten LF Kustroute Buizerdvlak" is aangehouden.
- **M218-2021** door fracties JA21 en Liberaal NH inzake "Verleggen LF Kustroute Buizerdvlak" is aangehouden.
- **M219-2021** door fracties JA21 en Liberaal NH inzake "Reservering beheer LF Kustroute deel Dr. Van Steijnweg" is aangehouden.
- **M220-2021** door JA21 inzake "On Hold, Ecologisch advies Zuid-Kennemerland" is ingetrokken.
- **M222-2021** door fracties CDA, ChristenUnie, JA21, FvD en Liberaal NH inzake "Onderzoek bij Programma Natuurnetwerk en Natuurbeheerplan 2022" is aangehouden.
- **M223-2021** door fracties CDA, ChristenUnie, JA21 en Liberaal NH inzake "Onderzoek naar hoogte van vergoedingen in voorbereiding Natuurbeheerplan 2023" is aangehouden.
- **M224-2021** door fracties PvdD en SP inzake "Inzicht noodzakelijke stikstofdoelen" is aangehouden.

Voordracht 59-2021 is aangenomen.
Voor 36 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV en SP.
Het besluit 59-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 13a van deze vergadering op de website gepubliceerd.

Voordracht 60-2021 is aangenomen.
Voor 42 en tegen 10 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD en PVV.
Het besluit 60-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 13b van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PvdD wenst aantekening voor voordracht 60 te stemmen; hoewel de fractie voor het Natuurbeheerplan is, vormt de jacht daar ook een onderdeel van en dat vindt de fractie bizar en wil die discussie in de commissie gaan voeren; stemt voor dit Natuurbeheerplan, maar met uitzondering van de jacht.

14. Versterkte samenwerking MRA.

Voordracht 64-2021

Totaal aanwezig bij dit punt 51 leden.
Dhr. Hoogervorst (SP), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.
Dhr. Koyuncu (DENK) is tevens afwezig bij deze stemmingen.

Er zijn 3 moties ingediend waarvan er 1 is verworpen en 2 zijn aangehouden:

- **M225-2021** door fracties PvdD en DENK inzake "Consequent gebruik van woord *thema's* i.p.v. *doelstellingen* MRA" is aangehouden.
- **M226-2021** door fracties PvdD, SP en DENK inzake "Grootste uitdagingen expliciet onderdeel maken van MRA" is verworpen. Voor 21 en tegen 30 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en ChristenUnie.
    - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 226 te stemmen; hoewel de fractie inhoudelijk niet oneens is met de genoemde thema's, stemt de fractie toch tegen; geeft aan dat met het aannemen van deze motie het lijkt alsof we de MRA belangrijker vinden en onszelf onbelangrijker maken. Om die reden stemt de fractie tegen.
- **M227-2021** door fracties PvdD, DENK, PVV en FvD inzake "Input PS vragen bij lobby-agenda MRA" is aangehouden.

Voordracht 64-2021 is aangenomen.

Voor 40 en tegen 11 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PvdD en PVV.
Het besluit 64-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 14 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 64 te stemmen; geeft aan dat ondanks ook in de definitieve samenwerkingsafspraken staat dat de MRA geen bestuurslaag is, motie 153 is overgenomen en de samenwerkingsafspraken na opgedane praktijkervaringen bijgeschaafd kunnen worden, er wel wordt gestreefd naar een intensieve samenwerking en de MRA organisatorisch gezien flink blijft opgetuigd; de vrees van de fractie dat er langzaam een soort mini-EU wordt gecreëerd, is dan ook niet weggenomen en daarom kan de fractie niet instemmen met voordracht 64.

15. Initiatiefvoorstel VVD en D66 Opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector.

Nummer 65-2021

Totaal aanwezig bij dit punt 51 leden.
Dhr. Hoogervorst (SP), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.
Dhr. Koyuncu (DENK) is tevens afwezig bij deze stemmingen.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A34-2021** door fracties PvdD, DENK, SP en GroenLinks inzake "Hulp bij bedrijfsopvolging richting noodzakelijke landbouwtransacties" is verworpen. Voor 20 en tegen 31 stemmen.

Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, PvdD en SP.

- Fractie PvdA wenst aantekening voor amendement 34 te stemmen; denkt dat het voorgestelde al gebeurt en leest dit amendement als een ondersteuning daartoe; kan leven met het dictum, maar kan niet leven met de toelichting; zou die er eigenlijk van willen uitsluiten, maar het gaat natuurlijk om het dictum.

Initiatiefvoorstel nummer 65-2021 is aangenomen.
Voor 41 en tegen 10 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, PvdD, PVV en SP.
Het besluit 65-2021 behorende bij het initiatiefvoorstel is bij agendapunt 15 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen initiatiefvoorstel 65 te stemmen; is namelijk van mening dat levensvatbaarheid van agrarische bedrijven het grootst is als ze met zo min mogelijk regels worden geconfronteerd; geeft aan dat hoewel in het initiatiefvoorstel valt te lezen dat boeren te maken hebben met stapeling van Europese en nationale wet- en regelgeving, versterkt door met name natuurbeleid van de Provincie, de fractie in het initiatiefvoorstel helaas geen suggesties ziet om juist daarop in te spelen; vindt dat boeren niet lastig moeten worden gevallen met stikstof- en klimaatsprookjes, maar met rust moeten worden gelaten.

16. Vragenuur.
Er zijn geen mondelinge ingediend voor het Vragenuur.

16a. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

17. Stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.
Totaal aanwezig bij dit punt 51 leden.
Dhr. Hoogervorst (SP), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.
Dhr. Koyuncu (DENK) is tevens afwezig bij deze stemmingen.

Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend en verworpen:

- **M183-2021** door fractie Liberaal NH inzake “Gelijke spreektijd voor Statenleden A en Statenleden B” is verworpen. Voor 10 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, fractie Baljeu en Liberaal NH.
  - Fractie PvdD wenst aantekening tegen motie 183 te stemmen; hoewel de fractie ook vindt dat de spreektijd aangepast moet worden in het Reglement van Orde en Spreektijdregeling -vindt namelijk als kleine fractie dat iedereen evenveel spreektijd zou moeten kunnen krijgen- vindt de fractie het niet de juiste manier om dat op dit moment op deze manier te regelen.

- Fractie PVV wenst aantekening voor motie 183 te stemmen; ziet hier een situatie dat een Statenlid onvrijwillig uit een fractie is gezet, het gaat hier dus niet over een vrijwillige afsplitsing of een zogenoemde 'zetelroof' en vindt dit onderscheid belangrijk; gezien de genoemde overwegingen in de motie steunt de fractie daarom in dit specifieke geval deze motie van Liberaal NH.

18. Sluiting.

De voorzitter sluit de beraadslagende en besluitvormende Statenvergadering van 8 en 15 november 2021.

Notulen -vastgesteld-

Beraadslagende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	8 november 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. G.H.J. Köhler (JA21)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen beraadslagende vergadering	02
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	03
2a.	Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66	04
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	05
3b	Lijst geheimhouding PS	05
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021	06
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	06
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	06
7.	Voortgangslijst van moties	06
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	06
9.	Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)	06
10.	Schorsing beraadslagende vergadering tot 15 november 2021	127

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Dames en heren, welkom. Ik open de vergadering. We hebben een quorum. Vanwege de aangescherpte coronamaatregelen wordt deze vergadering in hybride vorm gehouden. Daarover heeft het presidium vorige week woensdag, 3 november een besluit genomen.
De woordvoerders zijn zoveel mogelijk fysiek aanwezig in de Statenzaal om vandaag te beraadslagen over de punten op de agenda. De woordvoerders die dat hebben aangegeven bij de Statengriffie, nemen vanaf huis deel aan de vergadering.
Besluitvorming over amendementen, moties en voordrachten vindt vanavond vanaf 20.00 uur plaats in een nieuwe extra vergadering die volledig online zal worden gehouden. Op deze manier zorgen we voor rechtsgeldige besluitvorming die in overeenstemming is met de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming.
Ik verzoek de online aanwezige leden om uw microfoons te dempen en uw camera uit te zetten. Ik vraag iedereen om de mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.
Aan de leden die online zijn ingelogd vraag ik nog om er rekening mee te houden dat de vergadering live wordt uitgezonden. Wees u er van bewust dat uw achtergrond in beeld kan zijn en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden wanneer u het woord voert.

Ik deel u mede, dat bericht van verhindering is ontvangen van de heer Köhler (JA21). Mevrouw Nanninga zal later arriveren.

Bij het wisselen van spreker bij het spreekgestoelte en bij de interruptiemicrofoon, wordt telkens tussendoor schoongemaakt voor de volgende spreker. Ik herhaal de aandachtspunten voor een hybride en online-vergadering van Provinciale Staten.
Vorig jaar heeft het Presidium ingestemd om bij het online vergaderen met PS op een aantal punten het Reglement van Orde aan te vullen en op een aantal punten af te wijken van het Reglement, zodat een rechtsgeldige online beraadslaging en besluitvorming in de Statenvergadering mogelijk is. Informatie daarover treft u aan in het addendum bij het RvO dat bij de vergaderstukken is gepubliceerd.

Uw moties en amendementen kunt u vanaf nu en tijdens de hele vergadering tot aan de stemming per mail indienen bij de Statengriffie. De moties en amendementen worden gepubliceerd zodra u deze officieel ook mondeling heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen. U hoort mij vervolgens zeggen dat de motie daarmee onderdeel is van de beraadslagingen.

In een nieuwe online besluitvormende Statenvergadering vanavond worden alle stemmingen digitaal gedaan. Ik wil ieder Statenlid dat vanavond deelneemt aan de stemmingen oproepen om de Notuvote stemmodule vandaag alvast een keer te openen en in te loggen. Mocht u tegen

problemen aanlopen bij het inloggen, dan kunt u vanaf 14:00 uur ondersteuning krijgen via de Statengriffie en de helpdesk van Notuvote.
Vandaag overdag, tijdens deze beraadslagende vergadering wordt er niet gestemd. Als er een punt van orde wordt gemaakt waarover wordt besloten wordt door de vergadering, zal ik dat doen via de fractievoorzitters.

U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven dat u wilt spreken bij een onderwerp op de agenda. Bij de begroting geldt een vaste sprekersvolgorde met de oppositie eerst, op volgorde van fractiegrootte. De griffier houdt voor mij MS Teams in de gaten. Als een online deelnemer het handje opsteekt om het woord te vragen, dan geeft hij dat bij mij aan. Vervolgens geef ik u het woord.
Na afloop van de beraadslagingen vandaag zal de beraadslagende vergadering worden geschorst, zodat deze kunnen worden voortgezet op maandagmiddag 15 november. Vanavond vinden in de besluitvormende vergadering alle stemmingen plaats van de punten die vandaag zijn besproken. De besluitvormende vergadering vangt om 20.00 uur aan.
In een hybride of online vergadering wordt geen primus vastgesteld. Hoofdelijke stemming zal plaatsvinden op volgorde van fracties. Ook daarover zijn afspraken gemaakt in het aangepaste Reglement van Orde. Als om hoofdelijke stemming is gevraagd, dan zal die aan het eind van de vergadering plaatsvinden.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: De agenda en stukken zijn hier en daar aangescherpt, na publicatie van de coronamaatregelen. Het Presidium heeft vervolgens het besluit genomen voor de komende Statenvergadering om die weer in hybride vorm te laten plaatsvinden.
Er zijn geen actualiteiten en mondelinge vragen ingediend. Dat betekent dat de deadline voor het indienen van actualiteit en mondelinge vragen voor de vergadering van vandaag, maar ook voor 15 november vrijdag jl. is verstreken. Dat betekent dus dat er ook op 15 november geen actualiteiten en mondelingen vragen kunnen worden ingediend.

Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie Liberaal Noord-Holland heeft een motie VOD aangekondigd. Ik stel mevrouw Van Geffen in de gelegenheid om die motie VOD nader toe te lichten.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Zoals een aantal van jullie bekend is, ben ik in mijn dagelijks werk al vijfentwintig jaar bezig met diversiteit en inclusie in organisaties. Daarom is het een enorme schok voor mij geweest om uitgesloten te worden van de VVD-fractie. Daarna kwam ik tot de ontdekking dat ik nu een Statenlid-B ben ik geworden in de ogen van Provinciale Staten. Een dubbele straf. Niet alleen is een Statenlid, dat tegen haar wil uit de fractie wordt gezet, een groot deel van de ondersteuning kwijt, ook de spreektijd die een Statenlid-B krijgt, is de helft van welke andere Statenleden krijgen. In het begin als je dat overkomt, denk je: Dat kan toch niet waar? Spreektijd behoort immers tot de kostbaarste instrumenten die een volksvertegenwoordiger heeft. Het is wel waar. Ik doe echt een persoonlijk beroep op u als mede

volksvertegenwoordiger. In een transparante en inclusieve bestuurscultuur die deze coalitie beoogt, kan het toch niet zo zijn dat sommige Statenleden meer gelijk zijn dan anderen. Daarom heb ik een motie met als gevraagd besluit aan alle eenmansfracties hetzelfde aantal minuten spreektijd toe te kennen in de vergaderingen van Provinciale Staten de Statencommissies.

Motie VOD 183/08-11-2021
Gelijke spreektijd voor statenleden A en statenleden B

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 en 15 november 2021,
overwegende dat:
- *De provinciale regels een onredelijke benadeling (eigenlijk: dubbele straf) mogelijk maken voor statenleden die onvrijwillig uit de fractie worden gezet: zij verliezen enerzijds hun positie in de fractie, anderzijds een deel van het vermogen hun geluid te laten doorklinken omdat zij volgens de vigerende regels vallen in de categorie van een 'afgesplitste fractie' en daarom verminderde spreektijd en verminderde financiële ondersteuning krijgen;*
- *Er daarmee statenleden A en statenleden B ontstaan – statenleden A die hun functie volwaardig mogen uitoefenen en statenleden B die daarin (ernstig) beperkt worden;*
- *Dit effect niet past bij het doel van de vigerende regels voor spreektijd;*
- *Spreektijd tot de kostbaarste instrumenten van een volksvertegenwoordiger behoort;*
- *Het coalitieakkoord pleit voor een 'transparante en inclusieve bestuurscultuur';*

besluiten:
- *Aan alle eenmansfracties hetzelfde aantal minuten spreektijd toe te kennen in de vergaderingen van PS en de PS-commissies;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Geffen. De stemming over deze motie zal plaatsvinden bij agendapunt 17 op 15 november 2021, tijdens de besluitvormende vergadering.

De agenda is overeenkomstig het voorstel van het Presidium vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitters van D66 en de PvdA hebben als duo-commissielid bij mij voorgedragen de heer Meiland namens D66 en mevrouw Abdi namens de PvdA.

Op grond van het bepaalde in artikel 61, lid 4 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is, in de vergadering van Provinciale Staten in handen van de voorzitter de eed of de verklaring en belofte af te leggen.

Ik verzoek de heer Meiland naar voren te komen in het midden van de zaal. Mevrouw Abdi wordt straks door de griffier in beeld gezet. Zij zal online deelnemen aan de beëdiging.

Ik verzoek alle aanwezigen te gaan staan.

Ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u, de heer Meiland en mevrouw Abdi, als ik straks uw naan noem uit te spreken de woorden: “Dat verklaar en beloof ik”
Ik zal u eerst de formule van de belofte voorlezen.
“Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb beloofd of gegeven. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het Provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen”.

De heer **MEILAND** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **ABDI** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Helaas kan ik vanwege de aangescherpte maatregelen u niet de hand schudden, maar ik wens u beide, als duo-commissielid van de Provinciale Staten van Noord-Holland heel veel succes en plezier toe.
Dan schors ik kort de vergadering om u te kunnen feliciteren. Ik neem aan dat u online en fysiek beiden welkom wordt geheten in de Staten van Noord-Holland.

APPLAUS

Schorsing van 10.20 tot 10.24 uur

De **VOORZITTER:** Ik heropen de vergadering.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is een geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen. Dat zal vanavond bekrachtigd worden in de besluitvormende vergadering.

3b Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. De bekrachtiging geheimhouding die vanavond wordt vastgesteld, wordt na afloop van de vergadering, aan de lijst van geheime stukken toegevoegd. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Zo nee: Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

De volgende punten komen vanavond aan de orde in de besluitvormende vergadering.

Dat geldt ook voor eventuele stemverklaringen bij deze stukken. Dus vanavond, als we de hamerstukken vaststellen is er gelegenheid voor het geven van een stemverklaring of het vragen van aantekening.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

7. Voortgangslijst van moties

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

9. Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij punt 9 van de agenda, de begroting 2022 en de Memorie van Antwoord, voordracht 57. We hanteren een vaste sprekersvolgorde waarbij de oppositie eerst zal spreken, in volgorde van grootte.

De heer **JENSEN** (JA21): Deze algemene beschouwingen zijn een goede gelegenheid om te reflecteren op het afgelopen jaar. Het is een moeilijk jaar geweest voor iedereen. Na de lockdowns, de anderhalve meter en de mondkapjes, kregen we even lucht en het werd alsnog een prettige zomer. De horeca kreeg weer wat lucht, het sociale leven kwam weer op gang. Maar in deze herfsttijd zien we dat niet alleen het weer guur wordt, maar ook dat we terugkeren naar strengere maatregelen. En onze provincie heeft al aardig wat moeten incasseren. Een einde aan de crisis is nog ver weg, zo lijkt het. De mensen in het land zijn het zat en snakken naar een lichtpuntje.
Des te vervelender dat deze coalitie nog steeds keuzes maakt die, wat ons betreft, niet allemaal in het voordeel van de inwoners zijn. Voor de duidelijkheid: veel zaken gaan goed, natuurlijk. Aan de goede bedoelingen en de inzet van Gedeputeerde Staten wordt niet getwijfeld.
Maar nog steeds is veel van wat we langs zien komen in het kader van het klimaat, duurzaamheid et cetera. Zaken waarvan de uitkomst in ieder geval is dat het meer gaat kosten dan gedacht en dat die kosten op het bordje van de inwoners komen. Energie-armoede is een reëel probleem voor velen. De energieprijzen worden schrikbarend hoog; ook de middenklasse, de traditionele melkkoe, wordt hierdoor geraakt, bovenop de inflatie en de brandstofprijzen. Alleen welgestelden zijn in staat om warmtepompen, zonnepanelen en elektrische auto’s aan te schaffen. De tweedeling wordt alleen maar groter. En ondertussen gaat deze coalitie door met het mooie Noord-Hollandse landschap vol te zetten met windturbines bij mensen die dat niet willen, met zonnevelden en datacentra. Huizen van het gas halen wordt een onhaalbare, maar vooral onbetaalbare zaak. Ons energie-netwerk kraakt in haar voegen. Bedrijven, huizen, scholen kunnen niet aangesloten worden op het net. Het eeuwenoude polderlandschap dreigt te verdwijnen en te verdozen, maar de trein dendert gewoon door, ondanks de wensen van

inwoners. JA21 heeft hier al vaker voor gewaarschuwd en we zijn blij dat de gedeputeerde onze waarschuwingen hiervoor serieus neemt en al alarm heeft geslagen in Den Haag. Ook al waren daarvoor voorpagina-artikelen in de Telegraaf nodig om hem over de streep te trekken. En ondertussen blijven de zogenaamde “groene” biomassacentrales maar gevuld worden met bomen vanuit de hele wereld. Voor het klimaat.
Terwijl de coalitie bezig is de wereld te redden, vanaf deze postzegel aan de Noordzee, spelen er zaken op misschien een lager niveau, maar daarom niet minder ingrijpend voor onze inwoners. Denk aan de stroom arbeidsmigranten en expats, maar ook aan de voortdurende massamigratie, wat niet alleen een landelijk probleem is als het gaat om huisvesting, en wat gezien de recente ontwikkelingen in Afghanistan alleen maar groter en urgenter wordt. De wachttijden voor een woning lopen maar op en er wordt maar beperkt gebouwd vanwege capaciteitsproblemen, ruimtegebrek of milieueisen. Hoewel een en ander volgend jaar gecompenseerd zal worden. Hopelijk lukt dit, maar in Het Parool van afgelopen vrijdag liet de Bouwambassadeur al optekenen dat door regelgeving er waarschijnlijk circa 70.000 huizen níet gebouwd kunnen worden. Dit kunnen we gerust een ramp noemen. Wij zijn benieuwd of het Masterplan Wonen dit kan oplossen.
Vooral de steeds groter wordende stroom van asielzoekers zorgt ervoor dat de woningmarkt onder druk komt te staan. Het is daarom onbegrijpelijk dat de landelijke overheid gemeenten belast met de huisvestingtaak van statushouders en provincies opzadelt met een toezichttaak. Dat levert felle discussies op, landelijk en lokaal. We zien dat de discussie nu al zo hoog oploopt, dat wrijving ontstaat tussen verschillende lagen van de overheid. Met als duidelijkste voorbeeld dat onze gedeputeerde overhoop ligt met een partijgenoot in Castricum, waarbij de wethouder wordt bijgevallen door een Kamerlid, nota bene ook van dezelfde politieke partij.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik vraag me af of de heer Jensen ook het stuk gelezen heeft in de krant over het effect van de hoeveelheid vluchten vanaf Schiphol op de woningbouw.

De heer **JENSEN** (JA21): Ja.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Wat heeft dat voor consequenties voor u? Gaat u zich dan druk maken over het terugdringen van het aantal vluchten?

De heer **JENSEN** (JA21): Ik denk dat we vooral moeten kijken hoe we met de regelgeving aan de gang kunnen. Misschien zal het aantal vluchten daar een gevolg van zijn, maar misschien ook niet.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dan concludeer ik dat de heer Jensen eigenlijk niks aan Schiphol gaat doen, maar wel de asielzoekers en de mensen die hier naar toekomen vanwege allerlei redenen, zoals expats die binnengehaald worden, hiervan de schuld geeft.

De heer **JENSEN** (JA21): Dat mag mevrouw Alberts denken.

De VOORZITTER: Er is nog een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik hoor de heer Jensen praten over de bevoegdheden van de Provincie en wat de gedeputeerde doet om landelijke regelgeving te handhaven. Nu doet hij voorkomen alsof dat eigenlijk via partijlijnen zou moeten lopen en dat de ene partijgenoot de andere partijgenoot zou moeten bevoordelen in dit gebied. Kunt u daar verder op ingaan? Vindt u dat de gedeputeerde zich niet zou moeten houden aan landelijke regelgeving?

De heer **JENSEN** (JA21): Ik vind vooral dat de gedeputeerde in gesprek moet gaan met alle partijen. Het blijft natuurlijk wel een aparte situatie dat dit zoveel reuring veroorzaakt.

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Heeft u scherp hoeveel vluchtelingen wij op wereldschaal in Nederland opvangen? Hoeveel procent is dat eigenlijk?

De heer **JENSEN** (JA21): Dat zou ik u niet kunnen zeggen. Ik weet wel, hoeveel het er ook zijn, dat het een grote druk is op de woningmarkt.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan help ik u graag aan wat wijsheid. Dat is 0,06% van de wereldwijd op drift zijnde mensen, die worden opgevangen in Nederland. Dat kan echt geen oplossing zijn en geen probleem dat wij niet kunnen handelen. Onze woningmarkt heeft grote problemen en die worden niet door asielzoekers of vluchtelingen veroorzaakt. Die worden veroorzaakt door een beleid dat jarenlang de verkeerde kant op is gegaan. Dat moeten we aanpakken, maar deze schuldige is de verkeerde schuldige.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik hoor geen vraag.

Ook de coronacrisis is nog steeds aan de gang en nog steeds staat het water menig ondernemer aan de lippen. De ziekte heeft zowel lichamelijke als psychische gevolgen. Of het nu gaat om IC-opnames of eenzaamheid van ouderen én jongeren, het blijft een factor van betekenis. Natuurlijk kunnen velen van ons thuis werken, maar niet alles valt vanachter een laptop te doen in een Zoom- of Teamsmeeting. Veel werk moet nog steeds op kantoor, in een klas, in een distributiecentrum of in een fabriek fysiek gebeuren. Een economisch Powerhouse als Noord-Holland moet daarom te allen tijde bereikbaar blijven, niet alleen voor het bedrijfsleven maar ook voor forenzen en recreanten. De behoefte aan goede vervoersmogelijkheden en goede infrastructuur zal blijven toenemen in onze steeds vollere provincie, ook om het sociale leven op gang te houden. Het is dan ook een uitdaging om ervoor te zorgen dat het OV kwalitatief goed blijft, nu ook de brandstofprijzen hoger worden en er minder inkomsten zijn. Maar ook om te garanderen dat de plannen die Gedeputeerde Staten hebben voor de provinciale infrastructuur, ook uitgevoerd kunnen worden. Bij de bespreking van het IMPI bij de laatste commissievergadering, gaf ik al aan dat er in 2028 mogelijke problemen ontstaan als het gaat

om het al dan niet schrappen van bepaalde projecten. Graag zouden wij willen weten hoe Gedeputeerde Staten dit denken op te lossen en waar wij rekening mee dienen te houden. Daarom dien ik ook deze motie in, waarvan het dictum luidt:

Motie 184/08-11-2021
Financieel toekomstbeeld stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
Overwegende dat:

- *In het IMPI te lezen is dat studieprojecten vanaf 2028 niet meer gedekt kunnen worden uit de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen;*
- *In het IMPI een winstwaarschuwing wordt afgegeven met betrekking tot het sluitend maken van de meerjarenraming vanaf 2028;*
- *Er in de toekomst keuzes gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld door het schrappen van studieprojecten of het beschikbaar stellen van meer geld door ophoging van het budget van de stelpost;*

Verzoeken GS:

- *Inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van het negatief worden van de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen vanaf 2028;*
- *Aan Provinciale Staten de effecten van mogelijke keuzes voor te leggen;*

Gaat over tot de orde van de dag.
Ja21

Voor wat betreft het programma Groen kan JA21 het kort houden. Onze fractie zou structureel andere keuzes maken op het gebied van landbouw en natuurbeleid, en dat is in de commissie ook vaak duidelijk gemaakt. We zien dat het college inzet op wensnatuur, ook wel Natura2000 genoemd, en dat dwangmaatregelen, zoals de gedwongen uitkoop van agrarische bedrijven, tot de mogelijkheden blijven behoren. Zelfs bedrijven die mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt onderdak bieden, vallen mogelijk ten prooi aan regelzucht uit Brussel, in het kader van N2000. Voor een college dat pretendeert ‘inclusief’ te zijn is dat toch bijzonder wrang. In het kader van het “stikstof-probleem”, een probleem dat op magische wijze stopt bij onze landsgrenzen, worden boeren nog steeds gezien als dwarsliggers, in het gunstigste geval. In het meest ongunstige geval als gewetenloze natuurvernietigers, die maar het beste zo snel mogelijk kunnen verdwijnen. Men vergeet voor het gemak dat veel van deze boeren vaak familiebedrijven hebben, een hoeksteen van de lokale gemeenschappen vormen en dat zij al generaties lang zorg dragen voor werkgelegenheid, natuurbeheer en op de meest innovatieve manieren voor onze voedselproductie zorgen en daarmee ook bijdragen aan de economische slagkracht van onze provincie, tot ver over de landsgrenzen. Het zou fijn zijn als zij gezien worden als gesprekspartner, in plaats van tegenstander. JA21 ziet het in het prachtige, eeuwenoude Noord-Hollandse landschap liever koeien grazen, mooie gewassen groeien en mensen recreëren, dan dat er grijze windturbines en torenflats verrijzen.

Concluderend stel ik vast dat de koers van dit college zeker niet onze koers is. Wij hebben twijfels bij de haalbaarheid van plannen die geformuleerd zijn en de betaalbaarheid daarvan, helemaal met het oog op de reserves. Wij zullen dan ook, waar nodig, oppositie blijven voeren op sommige thema's. Tegelijk zal mijn fractie zich blijven inzetten voor alle Noord-Hollanders, door de samenwerking op te blijven zoeken met de partijen in dit huis, oppositie én coalitie.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): U rijgt van alles aan elkaar. Als ik het goed begrijp gaat u ervan uit dat dit college en deze provincie niets doet voor boeren, een stikstofprobleem geagendeerd gekregen heeft waaraan de provincie niets zou hoeven te doen, zodat er overal koeien kunnen zijn en geen windmolens. Windmolens zijn niet het grijs in onze economie. Koeien staan bijna niet in de wei. Er is van alles te doen. Wat is uw oplossing?

De heer **JENSEN** (JA21): Mijn collega, de heer Mantel, zal in de eerstvolgende commissie dieper op ingaan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat ik hier hoor zijn allerlei negatieve opmerkingen over wat er allemaal niet goed gaat. Ik hoor geen oplossing. Ik hoor geen plannen. U bent gekozen en u doet niets voor uw kiezers. Ik hoor niets wat ook maar enigszins naar een oplossing toegaat. Kunt u ons een beeld schetsen van de oplossingen die u wel heeft, niet alleen op stikstofgebied, maar ook op het gebied van klimaat en al die andere zaken?

De heer **JENSEN** (JA21): Wij zullen met die ideeën komen, vooral via de commissies. Ingaand op de opmerking van de heer Van der Maas. Voor een partij die feitelijk het GroenLinks-programma uitvoert, vind ik het nogal apart dat u ons hierover de maat neemt.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Uiteraard voeren wij niet het GroenLinks-programma uit. Wij voeren het coalitieprogramma uit dat gebaseerd is op het VVD-verkiezingsprogramma. Het heet immers ook 'Duurzaam doorpakken'.
Meneer Jensen, we zitten vandaag in de politieke beschouwingen. Dit is het moment. Hier kijken mensen naar uit. Hier kijken we allemaal naar uit. Het enige wat u nu zegt is: Dat gaan we in de commissie bespreken. Dat is zeer teleurstellend. Daarmee doet u uw kiezers tekort.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dank meneer Jensen, dat u de VVD zo dicht naar ons toebrengt. Volgens mij is de realiteit gewoon dat er niet voldoende draagvlak is om het helemaal over rechts, of helemaal over links te doen. Dus moet je samenwerken. Dat doen we hier. Dat doen we op een stabiele manier waarin rechtse en linkse ideeën elkaar vinden. Als u helemaal geen ideeën heeft in uw algemene beschouwingen, dan is het eigenlijk zonde van de tijd om al uw klachten in te dienen.

De heer **JENSEN** (JA21): Mevrouw Kocken heeft niets over mij en mijn tijd te zeggen. De mensen die in het verleden op ons gestemd hebben, die hebben het recht gehoord te worden en hun mening te geven hierover.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Waar hebben uw kiezers eigenlijk op gestemd?

De heer **JENSEN** (JA21): Ik denk dat we allemaal weten waarom er op ons gestemd is en wat er daarna is gebeurd. Daar hoef ik verder niet op in te gaan. Net zoals ik het verder niet wil hebben over de interne strubbelingen in zijn fractie, denk ik dat het goed is als hij het niet over de onze doet.

Mijn fractie zal zich ondanks meningsverschillen blijven inzetten voor alle Noord-Hollanders, door de samenwerking op te blijven zoeken met partijen in dit huis: oppositie en ja ook de coalitie. Ik dank de partijen die het dan ook betreft voor de samenwerking van dit afgelopen jaar. De uitdagingen waar wij voor staan, betreffen alle inwoners van deze provincie, maar dus ook degenen die op oppositiepartijen hebben gestemd. JA21 vindt dat ook deze mensen het verdienen om gehoord te worden, dat hun zorgen serieus genomen worden en dat er rekening met hun wensen en behoeften wordt gehouden. Als constructief rechts zien we uit naar het komende jaar.

De **VOORZITTER**: U heeft een motie ingediend, welke onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen. Dan is het woord aan de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Afgelopen zomer was ik te gast in een radioprogramma van een van onze collega-Statenleden “Doevendans op Zaterdag” op radio MART. De titel verraadt al van welk Statenlid dit programma is. Voor de uitzending mocht ik een nummer uitzoeken, het liefst met persoonlijke betekenis. Ik heb toen gekozen voor ‘My Home Town’ van Bruce Springsteen. Niet alleen omdat Bruce Springsteen een geweldige artiest is, waarvan ik regelmatig concerten bezocht met mijn vader, maar vooral ook om de betekenis van het nummer. Springsteen bezingt een dorpje in de Verenigde Staten, waar hij is opgegroeid. Het dorpje is in geraakt, maar toch heeft hij er nog altijd grote binding mee. Het is waar je vandaan komt, waar je roots liggen. Voor luisteraars van radio MART, met veel verschillende culturele achtergronden en afkomst, herkenbaar. Ook al zijn ze volledig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving, er is altijd een connectie met je geboortegrond. En het geldt voor velen van ons hier ook, misschien verhuisd vanuit een andere provincie of van dorp naar stad. De connectie met waar je vandaan komt blijft. En sterker voorzitter, een grote meerderheid van de mensen houdt zoveel van hun ‘home Town’ dat ze er hun hele leven willen blijven wonen. Dat is ultieme vrijheid, wonen waar jij je het prettigst voelt. Met de mensen, familie, vrienden, kennissen om je heen waar je een band mee hebt. Leven volgens de normen en waarden die je zelf belangrijk vindt met ruimte voor naastenliefde en zorg voor de omgeving. En invulling geven aan welke religie of overtuiging dan ook die je van huis uit hebt meegekregen. Met het omarmen van diversiteit trouw blijven aan jezelf. En we denken daarbij ook aan hen voor wie thuis niet altijd een pretje is. Bijvoorbeeld

omdat corona huiselijk geweld heeft verergerd, of omdat thuis of in de directe omgeving diversiteit niet geaccepteerd wordt.
We zien aan de grote vluchtelingenstroom door oorlogen in Afghanistan, Syrië en elders in de wereld wat het betekent als je die vrijheid niet meer hebt. Het is onze verantwoordelijkheid om te zorgen voor goede opvang. Met respect voor afkomst en diversiteit zorgen voor een nieuw thuis. Ik zie een provincie die gemeenten bijstaat door aan het Rijk te laten weten dat ze met hun rug tegen de muur staan. Tegelijkertijd zie ik een provincie die voor sommige gemeenten zelf ineens heel streng is en creatieve oplossingen, die gemeenten aandragen om dit complexe probleem op te lossen, blokkeert. Tijdelijke woningen bouwen wordt tegengehouden, terwijl we weten dat er op de sociale woningmarkt nauwelijks ruimte is en er nu al hele lange wachtlijsten zijn. Dat tekent het provinciale woonbeleid. Er zijn goede intenties, maar het is te rigide. Het blokkeert de vrijheid om te wonen waar je wil. Kleinere keren zitten op slot. Grote steden worstelen met het vinden van goede en betaalbare locaties. En ik schrik eerlijk gezegd van de wijze waarop hier in Haarlem over gemeenten gesproken wordt. Ik quote gedeputeerde Loggen in de commissie RWK van 2 september: “Ik kom nog te vaak tegen dat de gemeente eigenlijk zegt (en ik zeg het maar even in mijn eigen woorden): ‘*Er is een projectontwikkelaar bij me geweest die wil graag dit plan gerealiseerd zien en dat vind ik een goed idee, dus wilt u even toestemming geven*.”
En even later: “Wij hebben met alle gemeenten een goede relatie, het is alleen niet zo dat wij altijd maar doen wat alle gemeenten graag willen, namelijk ‘tekenen bij het kruisje.” Einde citaat.
Met grote regelmaat worden ik of mijn fractiegenoten gebeld door wethouders en raadsleden die klagen over de starre houding van de provincie. En die zijn zeker niet alleen van mijn eigen partij. We zagen deze wethouders ook inspreken bij de commissievergaderingen. Ze zeggen allemaal één ding: “Ik heb een nijpend woningprobleem en wil graag bouwen en ik heb een goede en logische plek, maar de provincie zit mij in de weg.”
Gaat het masterplan wonen dan helpen? Misschien een beetje. Er zitten goede voorstellen in. Al twijfelen we erg over de rol van de provincie bij actief grondbeleid. Voorbeelden uit het verleden, zoals Distripoort en Crailo, hebben laten zien dat dit erg risicovol en onsuccesvol kan zijn. Bied letterlijk ruimte aan stad en dorp en vertrouw op medeoverheden. Juist gemeenten staan dichtbij inwoners. Zij weten wat er nodig is, ook als het bijvoorbeeld gaat om de vestiging van arbeidsmigranten. En ja ook zij willen bescherming van landschap. De schets dat gemeenten alleen maar projectontwikkelaars achterna lopen, doet echt geen recht aan gekozen volksvertegenwoordigers en hun wethouders in de gemeenten. Zij zijn juist druk bezig de leefbaarheid in hun gemeentes te versterken. Zou het college in ieder geval kunnen toezeggen, bij de wens van gemeenten om tijdelijk woningen te bouwen, veel meer in de meedenkstand te gaan? Durf maatwerk toe te passen, want uitzonderingen bevestigen de regel.
Prettig wonen is meer dan alleen voldoende woningen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Meneer Heijnen, ik hoor u praten over de opvang van vluchtelingen. Ik ben blij dat u ook de noodzaak ziet om die op te vangen en daar solidair naar te zijn. U noemt die tijdelijkheid. Bent u het niet met D66 eens dat iedereen recht heeft op een goede woning en

dat we kijken dat het ook past bij de woonwensen van eenieder en dat we bij die tijdelijkheid echt moeten oppassen dat gewaarborgd blijft dat het niet een paar containers zijn in een weiland?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het zeer eens met mevrouw Strens., Tegelijkertijd weten we dat het bouwen van kwalitatief goede woningen een paar jaar kan duren, in de voorbereiding daarvan. Dan zeg ik: Kies nu eerst voor goede kwalitatieve tijdelijke woningen. Containers klinkt alsof dat een heel slechte woning zou zijn. Dat is vaak niet. Het kan best een goede woning zijn. Uiteindelijk moet er worden overgeschakeld naar kwalitatieve goede woningen. We hebben niet de luxe om daar op te wachten.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): De eerste vraag gaat over het liedje ‘My home Town”. Uiteindelijk pakken ze hun koffers en vertrekken ze. Is de heer Heijnen van plan om uit de provincie te gaan verhuizen?
De tweede vraag betreft de projectontwikkelaars en uw opmerking over niet bij het kruisje tekenen. Ik denk juist dat het een heel goede opvatting is van een bestuurder om heel gedegen en goed af te wegen welke regels gelden en welke belangen er spelen, om daarna een goede afweging te maken. Dat is nu juist de rol van de provincie. Welke rol ziet u dan voor de gedeputeerde als u zegt dat we gemeenten meer moeten vertrouwen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een antwoord op de eerste vraag. Nee, ik ben niet van plan om uit de provincie te verhuizen, misschien ooit wel binnen de provincie. Waar het om gaat, is dat je een binding hebt met waar je vandaan komt. Het gaat om de vrijheid: wonen waar je wilt.
Ten tweede verbaast het me dat de heer Van der Maas dat zegt. We hebben in vorige periodes ook dit debat gevoerd. Toen heb ik heel vaak zij-aan-zij gestaan met zijn voorganger, die eigenlijk precies zei wat ik hier nu zeg. Ik hoor nu een totaal ander geluid van de heer Van der Maas. Ik vind dat je natuurlijk een eigenstandige rol hebt als Provincie. Op het moment dat er gemeenteraden zijn, die unaniem aangeven dat er een geschikte locatie voor woningbouw voor handen is, en zij vinden in dit geval woningbouw te prevaleren boven een stukje groen, een weiland, dan moet je als Provincie wel van heel goede huize komen om een meerderheidsbesluit, en vaak unaniem, van de gemeenteraad af te wijzen. Voor hen is de impact het grootst. Het is hun gemeente en bij hen om de hoek. Dat gebeurt in mijn optiek veel te vaak.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mijn mening, of opvatting, is niet veranderd, sinds mijn voorganger. Het enige waar ik de nadruk op leg is op de rol van de Provincie, om ervoor te zorgen dat we het wel allemaal binnen de kaders doen en dat we niet, zoals u zegt: “De gemeenten geven de ruimte, dus die mogen het zelf bepalen.” We hebben hier juist een bovenregionaal belang om de gehele provincie goed in te delen en niet per gemeente, waarbij iedere gemeente haar eigen hokjes gaat bouwen. Dat is niet de bedoeling. Daar zijn wij niet voor.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ga dadelijk ook teksten opzoeken van de voorganger van de heer Van der Maas, dan komen we daar later misschien nog op terug.

Natuurlijk hebben wij een eigenstandige rol, maar ik vind echt dat er veel meer respect mag en moet zijn voor besluiten van gemeenteraden en dat de Provincie ook creatief mag zijn in het toestaan van de wensen en eerlijke afwegingen die gemeenteraden maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk dat het een misvatting is. Ik krijg de indruk dat wij voor bepaalde mensen containers wel geschikt vinden. Ik denk dat een containerwoning misschien best een goede woning kan zijn, maar dat is dan voor iedereen en niet specifiek voor een bepaalde categorie, die voor sommige mensen misschien als tweederangs burgers gelden, maar gewoon voor iedereen. Iedereen kan in een container wonen en iedereen kan in een kasteel wonen. Het onderscheid dat u maakt, misschien niet eens bewust, steekt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Heel fijn dat u die vraag dan ook stelt, want ik heb het onderscheid geenszins bedoeld te maken. Ik ben het geheel met mevrouw Kocken eens dat tijdelijke woningen een oplossing kunnen bieden voor iedereen, ongeacht afkomst en hoelang je bijvoorbeeld al in Nederland woont, want daar doelt u op, denk ik. We zijn het wat dat betreft helemaal eens. Fijn dat u dat nader vraagt. Daarover wil absoluut geen misverstand laten bestaan.

Ik vervolg mijn betoog.
Prettig wonen is meer dan alleen voldoende woningen. Het gaat ook om leefbaarheid. En ook daar hebben we als provincie een rol. In onze kerntaken als het gaat om bereikbaarheid en het waarborgen van verkeersveiligheid. Ik noem in dat kader de woningbouwplannen rondom het station van Heerhugowaard, keurig conform het provinciale OV-knooppuntenbeleid. Nu loopt de gemeente alleen aan tegen verbreding van de N242 aan en de beperkingen van de NS. Dit maakt bouwen rondom dit OV-knooppunt minder aantrekkelijk. Ik vraag daar aandacht voor.
Ik vraag ook aandacht voor zaken die niet direct in onze kerntaken liggen: kleine kernen, sport en cultuur. Al velen jaren geven we vanuit de provincie subsidie aan dorpswerk Noord-Holland en aan sportservice Noord-Holland om vanuit hun kennisfunctie de leefbaarheid te verbeteren.
Bij Dorpswerk Noord-Holland en haar voorgangers doen we dat sinds 2002, hetzelfde geldt voor Sportservice Noord-Holland. We noemen deze partijen onze partners en geven ook via andere middelen opdrachten aan deze organisaties. Bijvoorbeeld voor de verduurzaming van sportlocaties en buurthuizen. Keer op keer wordt de subsidie aan deze belangrijke organisaties gedekt uit incidentiele middelen, die beschikbaar worden gesteld bij de coalitieonderhandeling. Deze onzekerheid maakt het voor deze organisaties lastig om vooruit te plannen op meerjarige inzet. De facto is de subsidie al structureel. We geven deze al twintig jaar. Laten we dat dan nu officieel maken. Ik heb daarom twee moties die ik samen met de SP, ChristenUnie en JA21 indien:

Motie 185/08-11-2021
Structurele subsidie Dorpswerk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- *Dorpswerk Noord-Holland zich inzet om dorpsgemeenschappen en dorpshuizen te ondersteunen bij hun inspanningen voor de lokale of regionale vitaliteit, leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen, kleine kernen en het platteland;*
- *De Provincie Noord-Holland initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang stimuleert middels een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland;*
- *De provincie Dorpswerk Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;*
- *Dorpswerk Noord-Holland en haar voorgangers sinds 2002 jaarlijks een subsidie ontvangt van € 60.000,-;*
- *De subsidie uit incidentele middelen wordt gedekt en tot op heden steeds bij coalitieonderhandelingen werd vastgesteld;*
- *De subsidie in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024-2025 € 0,- bedraagt.*

Overwegende dat:

- *Vitale dorpsgemeenschappen van groot belang zijn voor Noord-Holland;*
- *Dorpswerk Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De provinciale subsidie van groot belang is voor Dorpswerk Noord-Holland;*
- *De huidige werkwijze iedere vier jaar voor grote onzekerheid zorgt bij Dorpswerk Noord-Holland;*
- *Het voor Dorpswerk Noord-Holland van groot belang is dat de subsidie structureel is en een structurele dekking heeft, zodat zij zich kunnen richten op een meerjarige inzet.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *De subsidie van Dorpswerk Noord-Holland als structurele subsidie op te nemen in de begroting 2022-2025 en dit te betrekken bij de 1e begrotingswijziging 2022.*

CDA, SP, ChristenUnie en JA21

Motie 186/08-11-2021

Structurele subsidie Sportservice Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- *Sportservice Noord-Holland zich richt op de maatschappelijke inzet van sport en bewegen;*
- *De Provincie Noord-Holland sport als een belangrijk middel ziet om de samenhang in een gemeenschap te versterken;*
- *De provincie Noord-Holland daarbij inzet op kennisdeling om te voorkomen dat iedereen zelf het wiel moet uitvinden;*
- *De provincie Sportservice Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;*
- *Sportservice Noord-Holland sinds het begin van deze eeuw een subsidie ontvangt van thans - € 120.000 per jaar-;*
- *De subsidie uit incidentele middelen wordt gedekt en tot op heden steeds bij coalitieonderhandelingen werd vastgesteld;*
- *De subsidie in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024-2025 € 0,- bedraagt.*

Overwegende dat:

- *Kennisdeling over sport en bewegen van groot belang is voor de gemeenschappen in Noord-Holland;*
- *Sportservice Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De provinciale subsidie van groot belang is voor Sportservice Noord-Holland;*
- *De huidige werkwijze iedere vier jaar voor grote onzekerheid zorgt bij Sportservice Noord-Holland;*
- *Het voor Sportservice Noord-Holland van groot belang is dat de subsidie structureel is en een structurele dekking heeft, zodat zij zich kunnen richten op een meerjarige inzet.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *De subsidie van Sportservice Noord-Holland als structurele subsidie op te nemen in de begroting 2022-2025 en dit te betrekken bij de 1e begrotingswijziging 2022.*

CDA, SP. ChristenUnie en JA21

In vele kleine kernen staat de leefbaarheid zodanig onder druk dat het goed zou zijn als de Provincie er apart beleid op voert. De SP zal later, samen met het CDA, een motie indienen.

Verder zijn wij van mening dat de provincie nog breder kan kijken naar wat haar rol zou moeten zijn rondom sport. Daarom heb ik ook samen met de SP, ChristenUnie en JA21 de motie met het dictum:

Motie 187/08-11-2021

Toekomstperspectief sport Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- *De Provincie Noord-Holland sport als een belangrijk middel ziet om de samenhang in een gemeenschap te versterken;*
- *De provincie Noord-Holland daarbij inzet op kennisdeling om te voorkomen dat iedereen zelf het wiel moet uitvinden;*
- *De provincie Sportservice Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;*
- *Sportservice Noord-Holland zich richt op de maatschappelijke inzet van sport en bewegen.*

Overwegende dat:

- *Kennisdeling over sport en bewegen van groot belang is voor de gemeenschappen in Noord-Holland;*
- *Sportservice Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert door haar centrale rol in de Noord-Hollandse sportinfrastructuur.*

Besluit het college van GS op te roepen:

Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit:

- *de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport;*
- *een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied;*
- *een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies;*

- *de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.
CDA, SP, ChristenUnie en JA21

De **VOORZITTER:** Deze moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, het CDA zal voor deze begroting stemmen, want de provincie voert een verstandig financieel beleid. Dat betekent niet dat we het met alles eens zijn. Met name op het gebied van de voedselvisie en de instrumenten, zoals onteigening, die worden ingezet om de NNN-doelen te halen hebben we grote zorgen en zijn we het niet eens met het voorgestelde beleid. Het NNN-doel lijkt een bureau exercitie te zijn geworden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik zie dat het CDA in Noord-Holland een heel andere mening heeft dan landelijk. Vorig jaar diende u een motie in voor innovatie om het stikstofprobleem op te lossen. Dat is door de Rechtbank onderuit gehaald. Landelijk gezien wordt er nu gezegd dat onteigening een mogelijkheid is. Nu zegt u dat het niet meer zo is?

De heer **HEIJNEN** (CDA): U kent het CDA als een partij van de nuance. Daar zit het ‘m hier nu ook wel in. Onteigening kun je nooit honderd procent uitsluiten. Dat is ook niet wat wij doen. Het is absoluut een middel dat de provincie als allerlaatste in de rij zou moeten inzetten en het liefst helemaal niet. Dat standpunt is niet gewijzigd, maar honderd procent uitsluiten van beleidsmiddelen is nooit een goed idee.
Ik zei dat het NNN-doel vooral een bureau exercitie lijkt geworden. Er wordt alleen gekeken naar het getal, 4.700 hectare voor 2027. Er wordt daarbij onvoldoende rekening gehouden met huidige bewoners en met de groene agrarische en recreatieve bedrijven die nu in de gebieden, zoals de binnenduinrand, gevestigd zijn. Er wordt nauwelijks gekeken naar welke impact verandering van de gebieden heeft op de samenleving en de omgeving. En wat is natuur? Ook die discussie voeren we niet. Natuur kent vele gedaanten. Het CDA is voor meer natuur, maar wel met flexibiliteit in doeltypen en veel meer overleg met bedrijven en inwoners om het NNN te realiseren. Wat ons betreft is dat doel, dat getal, niet heilig. Meer hierover volgende week bij het vaststellen van de natuurbeheerplannen.
Ook maken we ons zorgen over de uitwerking van de voedselvisie en de verdienmodellen op lange termijn. Afgelopen week stond nog in de krant dat Franse boeren hun biologische producten niet kwijtraken. Consumenten blijken niet bereid om hiervoor meer te betalen in de supermarkt. Dit zou zomaar ook in Noord-Holland kunnen gebeuren. Een omslag kunnen we niet van bovenaf opleggen, maar moeten we met zijn allen maken. De provincie kan boeren niet dwingen in een richting waar geen markt voor is. Kan de gedeputeerde toezeggen dat ze het hele spectrum van de voedselketen in acht neemt bij uitwerking van de voedselvisie en dat zij boeren niet dwingt in een richting waar, tot op heden, nog onvoldoende markt voor is?

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dit gaat over het voedselverhaal. U zegt dat mensen niet willen betalen voor deze producten. Zou het ook iets te maken kunnen hebben met de dikte van de portemonnee?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, daar maakt mevrouw Alberts een heel terecht punt. Ik denk dat het mensen het ook niet kunnen betalen. Dat neemt niet weg dat als je kijkt naar een eerlijke prijs voor voedsel dat die wel marktconform hoger zou moeten zijn.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dat ben ik eigenlijk wel met u eens. Dat betekent ook voor de boeren een beter inkomen. Ik weet niet of u de televisieprogramma's over 'Onze boerderij' ziet? Daarin zie je dat boeren heel graag over willen. Kortom, alleen maar op de vraag afgaan in het vraag en aanbodspel, dan denk ik dat u een beetje aan de krappe kant zit. Ik hoor graag of u daar iets genuanceerder over kunt denken dan u daarnet stelde.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik word zeer graag uitgenodigd tot enige nuance, dus ook nu graag. Het is wel zo we dat, in Frankrijk als voorbeeld, zagen en ook in Nederland. Nu produceert een aantal boeren biologisch, -er zullen meer boeren zijn die dat willen-, maar er moet wel een afzetmarkt voor zijn. Je moet goed kijken naar de volgorde der dingen. Als iedereen namelijk, -en dat is in Frankrijk op een aantal plaatsen gebeurd-, biologisch gaat produceren, daar is geen afzetmarkt meer voor. Het wordt weggegooid, want het wordt niet gekocht in de supermarkten. Je zult het in de hele keten moeten kijken. Dat was mijn oproep. Je kan niet alleen de verantwoordelijkheid bij de boeren neerleggen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Dan ben ik toch benieuwd naar de nuance. Als je naar de hele keten kijkt, dan kijk ik ook graag naar de vervuiling. Het hele stikstofprobleem, de milieucrisis die daaruit voortkomt, wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de intensieve akkerbouw en veehouderijen en niet door de biologische boeren. Hoe kijkt u daar naar? Vindt u het acceptabel dat die maatschappelijke kosten door de hele maatschappij genomen moeten worden?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Uiteindelijk produceren zij voor een afzetmarkt. Uiteindelijk gaat het voor de gehele maatschappij. Ik ben niet tegen een omslag. Ik wil ervoor zorgen dat er voor de boeren een goed verdienmodel overblijft en daar hoort een eerlijke prijs bij. Het moet wel in de juiste volgorde. Nu proberen we het alleen via de boeren af te dwingen. Dat vind ik een te beperkte route. Dat is ook onze basis van de kritiek op de Voedselvisie.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoe ziet u dan de provinciale bijdrage om die eerlijke prijs te gaan berekenen? Wilt u dan de prijs van biologische producten naar beneden brengen of de prijs van het niet biologische omhoog gooien?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik denk dat het lastig is om dat provinciaal te regelen. Daar zul je toch landelijk iets voor moeten hebben. Ik denk dat we er überhaupt niet aan ontkomen om de prijs van voedsel te verhogen, omdat dat de eerlijke prijs zou zijn, die het eigenlijk waard is.

Tot slot nog even iets over de wijze waarop fracties moties konden aandragen voor de 'menukaart'. Ik heb in de commissie aangegeven dat het CDA vindt dat we geen onnodige risico's moeten nemen met de algemene reserve en wij daarom voor optie a kiezen. Het eenmalig te besteden bedrag van € 640.000. Helaas lager dan eerder was voorgesteld, maar we hopen er toch een aantal mooie dingen van te kunnen doen. Moties die het CDA heeft aangehouden zullen wij in dat kader niet opnieuw indienen. Wel dienen wij een drietal moties mede in over de blakende bollen (door GroenLinks), de toiletvoorzieningen (door CU) en de Pontjes (door CU). We zullen bekijken of we de overige moties zullen steunen of niet. Ik kom daar in tweede termijn nog op terug.
In de commissie heb ik aangegeven het proces van Gedeputeerde Staten zeer te waarderen. Ik vind dit een goede poging om invulling te geven aan de nieuwe bestuurscultuur. Wel zijn we wat ontevreden over de wijze waarop die aangehouden moties zijn beoordeeld. Argumenten als 'onvoldoende uitgewerkt' of 'niet in overeenstemming met huidig beleid' vind ik oneigenlijk. Ik heb daar in de commissie al een en ander over gezegd. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde dit proces te evalueren om het te verbeteren voor de volgende keer.

De **VOORZITTER**: U heeft drie moties ingediend. Dan gaan we verder met de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, we lopen alweer tegen het eind van 2021 aan. Een jaar waarin veel is besproken, gebeurd en ondernomen. Traditiegetrouw bespreken we kort het afgelopen jaar en blikken we vooruit. Wij doen dit door middel van de plannen in de begroting 2022.
Namens Forum voor Democratie wil ik allereerst onze zorg uitspreken over het onderwerp wat de prominente eerste plaats heeft binnen de begroting van de Provincie Noord-Holland, namelijk Openbaar Bestuur. Het functioneren van de Provinciale en Gedeputeerde Staten is een van de belangrijkste taken die wij samen hebben. Het democratisch huis voor iedereen beschikbaar houden. Het is de kerntaak van ons als volksvertegenwoordigers dat wij elkaar en onze kiezers in de gelegenheid stellen hier onderdeel van uit te uitmaken om zo beleid te vormen en besluiten te nemen die door een meerderheid gedragen wordt.
Helaas moeten wij constateren dat het democratisch bestel dit jaar zeer veel schade is toegedaan door de Corona-maatregelen, waardoor het toch al lage vertrouwen in onze democratie verder is geërodeerd. Dit is een trieste constatering. Forum voor Democratie heeft zich al vaker in moties en bijdragen uitgesproken om zowel kiezers als volksvertegenwoordigers onvoorwaardelijke toegang te blijven verschaffen tot ons democratisch bestel en democratisch huis en wij zullen dit punt blijven benoemen.
Er zijn legio voorbeelden te noemen waar het dit jaar op dit punt fout is gegaan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen

De heer **HEIJNEN** (CDA): Misschien gaat de heer Dessing dat nog zeggen, maar wat zijn die voorbeelden dan? Ten tweede, u staat hier, u doet mee, dus waar is het dan misgegaan?

De heer DESSING (FvD): U bent mij een seconde voor. Ik wilde net een aantal punten gaan opnoemen.
Denk bijvoorbeeld aan:

1. Onze eigen Provinciale BBQ waar volksvertegenwoordigers alleen met geldige QR code aanwezig konden zijn zelfs voordat deze landelijk werd ingevoerd op 25 september.
2. Een van onze partijgenoten die niet bij een politieke bespreking mocht zijn wegens het niet hebben van QR code.
3. Een van onze volksvertegenwoordigers die in Zeeland is geweigerd op dezelfde basis.
4. Betrokken inwoners van Noord-Holland die niet fysiek mochten komen inspreken en ga zo maar door.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw KOCKEN (GL): Ik weet eigenlijk niet zo goed wat ik tegen u moet zeggen, maar op deze barbecue was iedereen welkomen. Op deze barbecue was er geen vergadering. We hebben elkaar daar na de zomer gezien. U had daar bij kunnen zijn. U heeft ervoor gekozen om niet te komen. Dat doen we in de hele samenleving. Het zou heel raar zijn, als wij hier in deze context zouden zeggen: “De regels die het Rijk ons oplegt, daar hebben wij niks te maken.” We houden ons gewoon netjes aan de regels, want dat wordt van ons verwacht.

De heer **DESSING** (FvD): Daar wil ik toch op reageren. Ik snap de moeite die is gedaan om een modus te vinden om het voor iedereen toegankelijk te maken. Alleen het feit dat het uiteindelijk toch is uitgekomen op een QR-code, ondanks het feit dat het in de buitenlucht was, waar je van die regel had kunnen afwijken, dan vinden we het heel jammer dat we gedwongen werden tot het tonen van een QR-code, dus door middel van testen of vaccinatiebewijs, waardoor we zijn uitgesloten van de barbecue. Je kunt ervan vinden wat je wilt, maar dat is onze opvatting, die we erover hebben. Wij vonden het jammer, met name, omdat we anderhalf niet bij elkaar zijn geweest. Het was voor ons een uitermate goede gelegenheid om ook op dat gebied de contacten, niet alleen op sociaal gebied, maar ook op inhoudelijk gebied te kunnen continueren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik vind dit toch een wat teleurstellende reactie. We moeten bezig zijn om onze democratie toegankelijk te houden. Daar vinden wij elkaar. Dan komt u met het voorbeeld van een QR-code. Dat was gewoon het landelijk beleid, waar we ons op dat moment aan konden houden. U had kunnen deelnemen, ook als fractie, juist om daar het gesprek te voeren met elkaar en contacten aan te gaan. Ik begrijp niet waarom u hier dit punt maakt. Ik hoop echt dat u met andere inhoudelijke voorstellen komt, waarmee we wel de democratie verhogen.

De heer **DESSING** (FvD): Dat zullen we zeker doen. Dat laatste ben ik volledig met D66 eens. Staat u ons toe dat wij ook onze opvatting hebben over überhaupt de QR-code, landelijk gezien.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Natuurlijk sta ik iedereen toe een opvatting te hebben, maar uw opvatting is gevaarlijk. Dankzij de opvatting van u en uw partij steeds tegen het coronabeleid, komen we er niet vanaf. Ik zou u willen vragen om uw woorden zorgvuldig te kiezen. Het is niet zo. U bent niet uitgesloten van deelname, ook niet van de barbecue. U had daar gewoon aanwezig kunnen zijn. Ik zou zeggen: Stop met die gevaarlijke hetzevorming. Dat kunnen we nu echt niet gebruiken.

De heer **DESSING** (FvD): U kent mij als een redelijke volksvertegenwoordiger, die niet het middel hetze structureel gebruikt. Dit is een punt dat we toch wilden maken tijdens deze algemene beschouwing.

Het zijn verontrustende gebeurtenissen die raken aan onze democratie. Als wij niet onvoorwaardelijk, zonder het aantonen van onze medische status, aan de democratie deel mogen nemen dan staat dus mogelijk in de toekomst, met de nuance nogmaals, ook onze deelname aan politieke processen op de tocht. Daarom willen we toch dit punt blijven maken, alvorens in te gaan op de financiële details van de begroting.
Als wij in dit licht de politieke thema's beoordelen die dit jaar de revue zijn gepasseerd en die in de begroting van volgend jaar een grote rol spelen, dan zien we een trendlijn van meer centraal georganiseerd en aangestuurd management denken en minder menselijkheid in het verschiet. Meest in het oog springend hierbij zijn het blokkeren door de coalitie van een referendum over de verregaande maatregelen omtrent de energietransitie in de RES 1.0 waarbij de eigen democratische instrumenten om politieke redenen niet van toepassing werden verklaard. Met recht een staaltje van Duurzaam Doordrammen. Ook de stelselmatige afbraak van het toekomstperspectief van boeren, onder het mom van door Brussel gedicteerde en door de provincie lijdzaam geconstrueerde spreadsheetnatuur, is een schrijnend voorbeeld.
Tijdens de afgelopen commissie NLG werd dat nog eens pijnlijk duidelijk. Boeren klaagden over de zeer strenge regelgeving die de agrarische sector beklemmen en toekomstperspectief voor de volgende generatie doet verdampen terwijl onze Gedeputeerde hierna zonder blikken of blozen aangaf dat zij geen signalen heeft ontvangen dat regelgeving vanuit de overheid voor een gebrek aan toekomstperspectief zorgt. Een trend van ontmenselijking en typisch resultaat van management denken. De menselijke maat lijkt steeds verder verloren te gaan, zonder dat de gedeputeerden het doorhebben.
We hebben het dan nog niet gehad over het dure en verre van foutloze systeem van centrale brugbediening, welke ten koste gaat van de banen van vele brugwachters in onze hele provincie. In deze begroting wordt hier nu 17 miljoen euro extra voor gevraagd, vanwege oplopende kosten en tegenvallende schaalvergrotingsvoordelen, zoals in de toelichting staat vermeld. Inwoners van Leimuiden klagen steen en been over de brugbediening op afstand vanwege lange wachttijden en meer stilstaande auto's. Zij willen hun brugwachter terug. Ook hebben de binnenvaartschippers

bij monde van de Algemeene Schippers Vereeniging kritiek op de minder flexibele bediening, meerdere landelijke incidenten en het uitblijven van het door het ministerie toegezegde evaluatiemoment over de centrale brugbediening. Kan de gedeputeerde ons tenminste toezeggen dat hij zich hard zal maken voor een gedegen evaluatie, zij het door het gesprek hierover aan te gaan met het ministerie, dan wel om eventueel in samenhang met de provincie Zuid-Holland een eigen evaluatie uit te voeren over de (kosten)effectiviteit van centrale brugbediening? Graag een reactie en een toezegging.
Dit zijn maar drie van de vele voorbeelden. Maar waar gaat het dan fout? Wanneer zijn onze bestuurders zover van de inwoners komen te staan dat zij niet meer horen of zien hoe zovelen steeds meer in de hoek worden gedrukt? Ook wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat een bepaalde beslissing niet de juiste weg blijkt te zijn, blijft men doorgaan met het verder uitrollen hiervan. Het lijkt op een paard met oogkleppen op. Bang om halverwege het verlies te nemen en een andere, of oude weg in te slaan.
Het is evident dat de prioriteiten van dit Provinciebestuur niet de prioriteiten van Forum voor Democratie zijn. Alhoewel er in de financiële begroting zeker ook punten staan waar wij mee kunnen instemmen is de grote lijn toch echt een andere. De toekomst die FVD voor zich ziet is er een van gelijkwaardigheid, ongeacht medische status, innovatie en ondernemerschap mét onze boeren in plaats van tégen onze boeren, met een vrije keuze voor iedereen en zeggenschap voor de burger over het drastisch veranderen van ons landschap door middel van windmolens en zonneparken, in de vorm van een provinciaal referendum.
De prioriteiten van dit Provinciaal bestuur liggen vooral op een lijn met die van GroenLinks. Daarom willen wij toch de welgemeende felicitaties geven aan onze collega's van GroenLinks, die de VVD mee hebben kunnen krijgen in hun klimaatreligie en bijbehorende astronomische kosten. Er wordt een ongelofelijke hoeveelheid geld uitgegeven aan het ruïneren van ons landschap in naam van het redden van het klimaat, mede namens de VVD.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het is wel fijn dat de heer Dessing zijn eigen falen hier iedere keer benoemt. Zijn falen bestaat eruit dat hij in het begin een formateur heeft aangesteld, want ze waren de grootste, die de gehele bestuursperiode mogelijk van Forum input had kunnen voorzien, -overigens is er geen verkiezingsprogramma van Forum, dus dat was wat moeilijk geweest-, maar dat terzijde. Uiteindelijk bleek Forum niet te willen besturen. Dat betekende dat er aan de rechterkant nog maar een partij was, de VVD, die nu de rechtse belangen moet verdedigen. U heeft zichzelf buiten spel gezet. Daarmee was een stem op Forum, een stem op GL. Hoe ziet u dat zelf?

De heer **DESSING** (FvD): Dat zie ik toch echt anders. Deze interruptie is al eens eerder gedaan. Ik meen een of twee jaar geleden. Ik begrijp wel dat die terugkomt. Ik begrijp ook het chagrijn van de VVD om in deze coalitie terecht te zijn gekomen, maar dat ligt niet aan de onwil van Forum voor Democratie dat wij niet willen meebesturen. In tegendeel. We zijn een zeer constructieve partij, die ook punten graag haar verantwoordelijkheid wil nemen. Als blijkt tijdens een coalitie verkennende fase dat Forum voor Democratie door veel van de partijen wordt uitgesloten,

waardoor een meerderheid op voorhand niet mogelijk is, dan tellen we onze kralen en constateren we dat er voor ons geen plek is in die coalitie. Nogmaals dat is geen onwil van Forum van Democratie. Het is het resultaat van de verhoudingen en de gesprekken zoals die er op dat moment voor lagen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Misschien was het dan geen onwil. Dan was het in ieder geval onmacht, die ervoor gezorgd heeft dat alle steun was voor GL. U bent niet in staat geweest om datgene wat de kiezers van u vroegen, te vertalen naar echte bestuurskracht en invloed. Dat blijkt u weer. U heeft het over bepaalde punten die u wilt bereiken. Dat zijn algemene punten over gelijkwaardigheid. Iedereen is het daarmee eens. Over een goed verdienvermogen voor boeren. Iedereen is het daarmee eens. Met al die punten in zijn algemeenheid is het iedereen het eens, maar concrete plannen hoor ik niet van u, behalve dat u alleen maar nee zegt. FVD zegt nee. Dat is de conclusie die ik hier trek. Wanneer gaat FvD een keer ja zeggen?

De heer **DESSING** (FvD): Volgens mij zegt FvD op heel veel punten concreet ‘ja’, ook in deze provincie. FvD is met name in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid, toch een van de grote speerpunten van deze provincie, zeer constructief met de vele voorstellen die daar de revue passeerden. FvD zal voor het iMPI stemmen, omdat wij dat een enorm goed document vinden, waarin goede projecten, prima onderbouwd, de kerntaken van de Provincie onderschrijven.
Het feit dat we tegen de centrale brugbediening zijn, is een ander punt. Wij bekijken alles op zijn inhoud, op zijn merites en wegen dat af. We zijn daar wel degelijk constructief in.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik hoor twee mannen bekvechten, wie het beste de rechtse belangen kan vertegenwoordigen en vertegenwoordigt hier in de Provincie. Is het niet het idee en dat is een vraag aan u beiden, dat u allen het belang voor alle Noord-Hollanders vertegenwoordigt?

De heer DESSING (FvD): Uiteraard. Dat is ook de verantwoordelijkheid die we als Statenleden gemeen hebben. In eerste instantie zijn we er natuurlijk om de belangen van onze FvD-kiezers te vertegenwoordigen, die 178.717 kiezers destijds voor Forum voor Democratie en daarmee de grootste partij van Noord-Holland. Dat schept een verantwoordelijkheid. Die neem ik absoluut niet licht. Natuurlijk, er zijn grote vraagstukken waar we als provincie en alle partijen voor staan. Daar kijken wij ook naar. Daar zeggen we ook niet alleen maar nee tegen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Misschien een beetje in aansluiting op een eerdere vraag. U begon uw betoog door te zeggen dat de provincie de band met de mensen kwijt is. De Provincie zou meer gericht moeten zijn op mensen. Kunt u drie dingen noemen waarvan u zegt: Dat zijn heel concrete zaken, die wij willen doen voor de mensen in Noord-Holland?

De heer **DESSING** (FvD): Daar heb ik wel een aantal voorbeelden van. Ik denk dat, waaraan net door het CDA werd gerefereerd, het woningbeleid op dit moment enorm restrictief is en dat de woningcrisis niet alleen door regels vanuit Brussel en Den Haag, maar ook vanuit de Provincie behoorlijk wordt afgeremd. Bestuurlijk gezien kun die woningmarkt op gang krijgen, als je er pragmatisch naar kijkt en erover met elkaar in overleg gaat. Dat je over de problemen van stikstof en PFAS heen kunt stappen om het met elkaar voor elkaar te krijgen. Wat dat betreft zijn wij een partij die zeker wil aanpakken. Die bureaucratie moet overstegen worden. Dat zijn zaken waar de burger last van heeft. We moeten de burger meer inspraak geven. We moeten de burger respecteren, zodat ze over belangrijke besluiten, zoals windmolens in de achtertuin, wat te zeggen hebben en niet alleen in een of ander atelier waar ze voor de vorm inspraak hebben. De burger moet meer betrokken worden om de politieke connectie en het vertrouwen in de politiek terug te krijgen. Dat is heel belangrijk.

De heer **LEERINK** (PvdA): U noemt wonen en inspraak. Bij wonen noemt u het feit dat we ons niet moeten laten lastig vallen door stikstof. Realiseert u zich, dat als we het stikstofprobleem niet oplossen, dat we ook het woonprobleem niet oplossen?

De heer **DESSING** (FvD): Dat is nu juist een landelijk punt. We kunnen er provinciaal alles van vinden, maar landelijk zit de boel op slot. Forum voor Democratie kijkt daar toch anders tegenaan. Wij denken dat je er beter pragmatisch naar kunt kijken. Wij zien stikstof niet als een enorm groot probleem. Dat klopt. Daarover verschillen we van mening.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik hoor u zeggen: Ik sta hier voor de belangen van de Forum voor Democratie stemmer. Ik hoop dat alle andere volksvertegenwoordigers hier staan, om de ideeën van de mensen die ze vertegenwoordigen te vertegenwoordigen en niet de belangen. De belangen kunnen overal liggen. U hoort ideeën te hebben over hoe ieders belang goed gewogen wordt en hoe ieders belang gediend wordt. Niet alleen het belang van u eigen achterban.

De heer **DESSING** (FvD): Daarin heeft u gelijk. Dat wil zeker niet zeggen dat wij geen ideeën hebben. Daar zal ik straks voorbeelden van geven en die hebben we ook al gegeven. Het is niet zo dat wij alleen maar nee zeggen. Natuurlijk willen wij het geluid van Forum voor Democratie laten horen. De ideeën die we hebben die wegen we af ten opzichte van de belangen van alle Noord-Hollanders. Ja, natuurlijk.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan stel ik vast dat wat u net zei niet klopt. U zei letterlijk: Ik sta hier voor de belangen van de Forum stemmer. Dat is een verkeerde voorstelling van wat u hier hoort te doen.

De heer **DESSING** (FvD): Ik hoorde geen vraag.

Echter zien wij nu al de ontwrichtende werking die dit heeft op ons bestaan. Nog voordat de grootste wind- en zonneparken aangesloten zijn is er nu al een enorm netwerkcapaciteitsprobleem ontstaan. In het elektriciteitsnetwerk zijn, zoals we al vreesden, gigantische investeringen nodig. Dat is het directe gevolg van het aansluiten van bronnen van 'wiebelstroom', waar we twee jaar geleden al tegen waarschuwden. Dat is de voornaamste reden dat we nu per saldo gedwongen zijn om mee te gaan in een enorme kapitaalinvestering in Alliander. Ook richting de VVD: Met pijn in het hart zullen wij voor stemmen. Daar zijn we zeker pragmatisch in, maar we zijn er niet blij vanwege hetgeen ik net heb uitgelegd.
Het ziet er niet naar uit dat het leed hiermee definitief geleden is. Door de doorgedraaide ambitie van de regering, die ons Provinciebestuur braaf volgt, kunnen er de komende jaren geen grootverbruikers meer aangesloten worden in tal van belangrijke economische gebieden voor onze provincie. Elektrische vrachtwagens bij Albert Heijn, ze willen het wel maar ze kunnen niet, want het net zit vol. Het is wanbeleid van DDR-achtige proporties waarvan het einde nog niet in zicht lijkt. Niet alleen het netwerk is ontoereikend, ook de energieprijzen voor huishoudens rijzen inmiddels de pan uit. Ook daarvoor moeten we als provincie oplossingen zien te vinden, om de nood van alle Noord-Hollanders te lenigen. Dit laatste zeg ik zowel tegen de VVD, als tegen GL. Daarin vinden we elkaar absoluut.
Energiearmoede treedt langzaam maar zeker toe tot onze samenleving op totaal onnodige wijze. Het is schrijnend om te zien dat al deze signalen niet genoeg blijken te zijn om onze bestuurders tot inkeer te laten komen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik hoor u vertellen dat er geen energie meer is en over Alliander. Wat biedt u aan oplossing?

De heer **DESSING** (FvD): De elektrificatie die op dit moment op alle fronten wordt uitgerold, is een beleid waar wij niet voor zijn, zoals u zult begrijpen. Je moet er voorzichtig in zijn om de toename ervan te stimuleren. Je moet zorgen, en dat is ook een landelijk punt, dat het gasverbod wordt uitgesteld. Totdat we een andere oplossing hebben gevonden, zullen we gas moeten blijven gebruiken. Je moet daar pragmatisch over na blijven denken.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik ben reuze benieuwd wat de heer Dessing als oplossing aanbiedt. Wij als kleine partij hebben twee jaar geleden al gezegd dat we moeten gaan nadenken over kernenergie. Wat is uw standpunt over kernenergie?

De heer **DESSING** (FvD): Ons standpunt is dat kernenergie een zeer interessante gedachte is, die bovendien CO2-neutraal is. Het is alleen niet op korte termijn gerealiseerd. Wat dat betreft zijn we pragmatische genoeg om te zien dat het best een ingewikkeld probleem is. In Petten is een enorm goed nucleair centrum. Overwogen kan worden om versneld na te denken over het gaan bestuderen van het Small Modular Reactors principe. In Estland worden op dit moment al proeven gehouden. Dat is een oplossing voor de kortere termijn, korter dan die vijftien jaar, waar we als

Provincie zeker naar zouden kunnen kijken. Ik vraag me af of daar draagvlak is binnen deze Staten. Het is een punt dat we zeker zullen agenderen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik luister met interesse naar de nieuwe coalitie, die ik hier zie ontstaan. Mijn interruptie gaat over uw terechte constatering dat de energieprijzen stijgen. Wat ik wel heel vreemd vindt is dat u dat een op een koppelt aan de bronnen van duurzame energie. Inmiddels wordt er steeds meer stroom door windmolens op zee opgewekt, door zonnepanelen. Dat vult elkaar heel goed aan. Daar zit niet de oorzaak van de prijsstijging. Dat weet u ook. Bent u het met mij eens dat die veel breder is en dat het aansluiten van nieuwe, hernieuwbare energie op het elektriciteitsnet niet zorgt voor die enorme prijsstijgingen, die we op dit moment zien?

De heer **DESSING** (FvD): Het is een onderdeel ervan. Ik ben het deels met u eens. Het sluiten van de gaskraan is een groot probleem. Daardoor schoot de energieprijs omhoog. De belasting op energie, landelijk gezien, is enorm op dit moment. Dat zijn allemaal problemen die samen met de marktwerking en het feit dat er lang is gewacht met het vullen van die reserve gasbel, er voor zorgen dat die gasprijs omhoog geschoten is. Dat is een marktwerking die negatief uitpakt voor de burgers. Daar zullen we met elkaar wat mee moeten. Dat zeg ik tegen deze Staten: constructief en met elkaar in samenwerking.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind dit een prachtig, bijna links plan, wat u nu schetst: om de marktwerking wat terug te brengen. Helemaal mee eens, overigens.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Nadat ik u ernaar vroeg of u een oplossing heeft, noemt u allerlei oplossingen. Waarvoor neemt u uw oplossingen niet mee in uw speech? Bent u bereid als Forum voor Democratie te lobbyen voor deze oplossing?

De heer **DESSING** (FvD): Ja zeker. We zijn zeker bereid om te lobbyen. Als we daarvoor de meerderheid van deze Staten mee krijgen, dan staan we daar zeker voor open. Ik heb mijn elf minuten spreektijd getracht zo efficiënt mogelijk in te delen. Ik ben blij met uw interruptie, zodat ik het op dit punt kon aanvullen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Als we dan toch zaken aan het doen zijn. U had het over energiearmoede en dat u daarover zorgen heeft. Begrijp ik daaruit dat we op de steun van Forum mogen rekenen als daar straks moties over komen?

De heer **DESSING** (FvD): Daar zullen we constructief naar kijken. Dat zou zomaar kunnen. Die beraadslaging komt nog.
Als wij dan naar de toekomst kijken dan zien wij dat de begroting in de aankomende jaren steeds verder onder druk zal komen te staan. Er komen grote investeringen op onze provincie af met

name op het gebied van infrastructurele vervangingsprojecten. Dit noopt tot budgettaire voorzichtigheid in plaats van astronomische uitgaven voor onzinnige en onbetaalbare klimaatdoelen. Het verbaasd onze fractie dan ook dat er een tsunami aan moties is ingediend die de ruim 6 ton zogenaamde “overschot”, -maar die eerder een minder dan geplande uitgave is-, op voorhand al ruimschoots weer wil uitgeven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Waar in onze begroting gaat eigenlijk het meeste geld naar toe?

De heer **DESSING** (FvD): Het meeste geld gaat naar de kerntaak infrastructuur.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Hoeveel kerntaken hebben wij?

De heer **DESSING** (FvD): Dit lijkt me niet het moment om te gaan overhoren.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat vertel ik u. We hebben zeven kerntaken. Een daarvan is klimaat. In onze begroting is klimaat het vijfde onderdeel. Er zijn vier andere portefeuilles waar meer geld naar toe gaat. De klacht dat door energietransitie wij opeens niets meer aan mobiliteit doen is gewoon onzin. Het komt niet overeen met de werkelijkheid. U zegt maar wat.

De heer **DESSING** (FvD): Volgens mij zeg ik niet zomaar wat. U kent onze opvatting over het klimaat en het feit dat wij daar minder geld aan willen uitgeven dan deze ‘Duurzaam Doordrammen’-coalitie. Dat lijkt me evident.

Onze fractie is uitermate voorzichtig met het op voorhand uitgeven van geld en heeft daarom ook onze aangehouden motie 67 ingediend, getiteld ‘Reserveer meevallers voor tegenvallers’. Volgens de toelichting door Gedeputeerde Staten is deze motie overbodig, omdat een overschot op de begroting per definitie al geoormerkt zou zijn voor toekomstige financiële tegenvallers, mits niet al geoormerkt voor een andere bestemming. Toch wil onze fractie juist vanwege die laatste toevoeging vasthouden aan deze motie, om daarmee de nadruk op budgettaire voorzichtigheid te blijven benadrukken. Wij zijn en blijven tegen het “verjubelen” van zogenaamde overschotten. Maar als we dan toch overschot uit zouden moeten geven dan is het positieve advies van Gedeputeerde Staten bij motie 71 ‘Versnellen aanpak fietsknelpunten’ om het overschot toe te kennen aan het voorlopig veilig stellen van de exploitatie van de fietspontjes bij Ilpendam en Spaarndam, op zich een sympathiek voorstel dat van alle bestedingsvoorstellen nog onze voorkeur zou kunnen hebben.
Het huidige Provinciale beleid leidt naast goed uitgevoerde infrastructurele projecten ook tot veel onnodige fouten en geldverspilling, waarvan wij als inwoners van Noord-Holland allemaal de dupe worden. Deze begroting van de Duurzaam Doordrammen-coalitie is niet de onze en zal dat ook niet worden. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald is een mooi Nederlands spreekwoord, dat wij nog vaak zullen bezigen in dit huis als er niet genoeg van jullie collega-Statenleden op durven te staan en de juiste beslissingen durven te nemen in het belang van onze

inwoners en het mooie vertrouwde landschap. Forum voor Democratie zal altijd de feiten blijven benoemen en open staan om een betere en slimmere langetermijnstrategie voor onze Provincie bespreekbaar te maken.

De **VOORZITTER**: Heeft u vandaag een motie ingediend, of niet?

De heer **DESSING** (FvD): Nee.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): De mens stelt graag uit. Morgen ga ik stofzuigen. De afspraak met de tandarts maak ik volgende week, en na de winter kijken we naar een warmtepomp. Dit uitstelgedrag heeft grote gevolgen, omdat het niet alleen gaat over futiliteiten, maar ook wordt toegepast op de grote thema's. Het is waarneembaar in ons woordgebruik. Komt een situatie ons niet goed uit, schieten we in een reflex met het moet “haalbaar en betaalbaar” zijn. Het zijn woorden om dingen uit te stellen, hoewel we weten wat eigenlijk moet gebeuren. Sterker nog, dit uitstelgedrag veroorzaakt nog meer ellende. De uitdrukking “Zachte heelmeesters maken stinkende wonden", heeft al een oorsprong uit 1550. We weten heel goed dat je dingen moet doen om iets voor elkaar te krijgen. Ik zou heel graag Gedeputeerde Staten de schuld geven van uitstelgedrag, maar dat is niet eerlijk. We maken ons er allemaal schuldig aan. Ja, ook ik. Om ons vandaag scherp bij de les te houden, ook de mensen thuis, ambtenaren en Statenleden, wil ik u aansporen om een oud papiertje te zoeken en daar een 4x4-ruit op te tekenen en in te vullen met uitstelwoorden. Als inspiratie kunt u kijken naar mijn jasje. Of kijk even op mijn social media. Voor de winnaars met bingo van 4 woorden, hebben we chocolade. Heeft u een volle kaart, dan krijgt u het boek “Een leven op onze planeet”. Stuur me een foto van uw bingo, de eersten krijgen een prijs. Valt de bingo niet, dan vallen de prijzen terug naar de algemene middelen en krijgen Gedeputeerde Staten deze in bewaring. Over de uitslag kan gecorrespondeerd worden.
Dan nu die grote thema’s: van bestuur tot natuur. Samenvattend hebben we al jaren te veel toegelaten en toegestaan. Goede kaders stellen en verantwoordelijkheid nemen is lastig.
Zo hebben we in het verleden geen restricties gezet op CO_2-uitstoot, met als gevolg klimaatopwarming, smeltende polen en zeespiegelstijging. We leven buiten de draagkracht van de aarde, maar bedrijven denken dat ze recht hebben op de uitstoot die ze gewend zijn, terwijl ze realistisch gezien al decennia op de pof hebben geleefd. Ondertussen zit ons klimaat op de wip van omslaan, en is het nu of nooit. “Biggest issue is to go from the bla to the action”, zei demissionair premier Rutte vorige week in Glasgow. Maar de realiteit is afschuiven en uitstellen. Het scenario dat delen van Noord-Holland eind deze eeuw opgegeven moet worden, omdat het water te veel stijgt, begint steeds realistischer te worden.
Tot op heden regeert nog steeds het woord, waarbij doelen steeds verder uit zicht komen. Het Fit-for-55-pakket is onvoldoende om de anderhalve graadstijging tegen te gaan. Als we gaan handelen, moeten we niet werken met achterhaalde doelstellingen. Het mantra 'haalbaar en betaalbaar' is niet meer aan de orde, vond ook Ed Nijpels afgelopen donderdag bij Op1.
Daarom dient de PvdD samen met de SP de volgende motie in.

Motie 188/08-11-2021
Het 1,5°C-doel minimaal als maat hanteren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
constaterende dat:
- *het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat we een opwarming van meer dan 1,5°C moeten zien te voorkomen, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen;*
- *het IPCC echter stelt dat volgens de huidige koers er rekening gehouden moet worden met minstens 3 tot 4 graden opwarming, wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watersnoden, voedselproblemen, etc.) zal hebben;*

overwegende dat:
- *met het Klimaatakkoord de ambities (49% reductie van broeikasgassen) te laag liggen, omdat we hiermee volgens wetenschappelijk consensus – en erkend door GS - het doel van maximaal 1,5°C opwarming niet halen;*
- *de Begroting 2022 tóch uitgaat van deze 49%;*
- *we als overheden ook volgens de beroemde Urgenda-uitspraak maximale inspanning moeten leveren om de klimaatcrisis aan te pakken;*
- *de verwachting voor 2021 is dat de uitstoot in Nederland boven het Urgenda-doel uitkomt;*

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
- *om er bij het Rijk op aan te dringen om het beleid te richten op minstens het halen van het 1,5°C-doel;*
- *als provincie ook in eigen beleid het maximaal 1,5°C -doel als maat te hanteren;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren en SP

Daarnaast heeft de provincie geen CO2-reductiedoelen per sector gesteld, maar levert de provincie een bijdrage aan het landelijk klimaatdoel. We dobberen dus wat rond en kijken naar grote broer het Rijk. Andere provincies, zoals Gelderland, hebben wel eigen doelstellingen. Daarom een motie, samen met de SP en CU.

Motie 189/08-11-2021
CO2-reductiecijfers per sector

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat een opwarming van meer dan 1,5°C voorkomen moet zien te worden, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen ;*
- *een krachtig klimaatbeleid nodig is om de klimaatdoelen te halen;*
- *het dashboard Energietransitie in Noord-Holland een beeld geeft van de uitstoot van broeikasgassen ;*
- *de laatst bekende cijfers hierin dateren van 2018;*

- *de provincie weliswaar de uitstoot monitort, maar daarbij steeds terugkijkt naar wat er is gebeurd;*
- *voor het behalen van de CO2-eq reductiedoelstelling in 2030 het essentieel is te weten welke sectoren (industrie, landbouw, verkeer, gebouwde omgeving) hoeveel uitstoot moeten reduceren;*
- *bijvoorbeeld de provincie Gelderland in haar Klimaatplan 2021-2030 reductiedoelen per sector heeft opgenomen ;*
- *hierbij de EU-voorstellen in het kader van Fit for 55 kunnen worden meegenomen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *aan te geven welke reductie CO2-eq uitstoot (ton) nodig is per sector, om het provinciale reductiedoel te halen;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie

Het geen limiet stellen aan de vee-industrie geeft heel veel dierenleed, risico's op ontstaan van zoönose en levert tonnen mestoverschot op. De overproductie in ons kleine land voor de export gaat ten koste van de gezondheid van natuur, dier en mens. Net als het gebruik van gif in de landbouw, met Parkinson tot gevolg en een drastische vermindering van het aantal insecten en vogels. Boeren klagen dat hen iets wordt afgenomen, iets dat nooit exclusief van hen was; maar van ons allen. De weg voorwaarts is een natuurinclusieve landbouw. Maar de lobby praat als WC-eend-adviseur mee in bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Waterdoelen, die bij lange na niet gehaald lijkt te worden. Naast schade aan natuur, ligt hier opnieuw een juridisch probleem op de loer, net zo groot als bij Programma Aanpak Stikstof. Daarom de volgende motie.

Motie 190/08-11-2021
Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *samenwerkingspartners voor verbetering waterkwaliteit en benutten/beheren van water volgens de provincie zijn: waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen zoals LTO en drinkwaterbedrijven;*
- *op dit moment nog steeds 0% van de Kaderrichtlijn Water-doelen (KRW) gehaald worden en doelbereik 100% in 2027 dus nog ver weg is;*
- *op dit moment milieuorganisaties vanuit de provincie niet actief om input worden gevraagd voor het verbeteren van de waterkwaliteit in Noord-Holland;*
- *het betrekken van milieuorganisaties bij het verbeteren van de waterkwaliteit het doelbereik dichterbij kan halen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *milieuorganisaties te betrekken bij het verbeteren van de waterkwaliteit;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

En dan twee correcties, voorzitter, op de begroting met de volgende amendementen:

Amendement 32/08-11-2021
Achteruitgang biodiversiteit niet gestopt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022; besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:
De tekst op bladzijde 84:

> *'Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, ook vruchten af te werpen. De achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel natuurgebieden lijkt gekeerd, zoals blijkt uit onze tweejaarlijkse rapportage over de staat van de biodiversiteit in Noord-Holland en onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving.'*

te vervangen door de tekst:

> *'De living planet index voor Nederland van het WNF laat nog steeds een dalende lijn zien. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan.'*

Toelichting
Uit de living planet indicator voor Noord-Holland van het WNF en de conclusie van het WNF dat de kwetsbare soorten het nog steeds heel moeilijk hebben, kan niet afgeleid worden dat de achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel gebieden lijkt te zijn gekeerd. De achteruitgang is niet gestopt. Zie blz. 85 van de Begroting, bron Compendium voor de Leefomgeving.
Partij voor de Dieren

Amendement 33/08-11-2021
Omgevingsfactoren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022; besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:
De tekst op bladzijde 87:

> *'Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'*

te vervangen door de tekst:

> *'Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'*

Toelichting
De originele tekst zou geïnterpreteerd kunnen worden alsof de Provincie nauwelijks invloed heeft op thema's als biodiversiteit, klimaatverandering en sociaal economische effecten. In het antwoord op vraag 144 in het Memorie van Antwoord wordt echter gesteld dat "[provinciale]

beleidsinspanningen kunnen wel allicht een beperkt effect bereiken". Door een kleine aanpassing in de tekst zou deze niet meer de suggestie kunnen wekken dat de Provincie geen enkele invloed heeft de ontwikkeling van natuur en landschap.
Partij voor de Dieren

Als provincie stimuleren we biologische bollenteelt. Zonder gifgebruik en met ruimte voor natuur en biodiversiteit. Steeds moeten wij vragen wat het areaal biologische bollenteelt is. En steeds is het antwoord: minder dan 1%. Daarom een motie.

Motie 191/08-11-2021
Indicator biologische bollen toevoegen aan begroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *het aandeel biologische bollenteelt in Noord-Holland nog steeds minder dan 1 % van het totale areaal is;*
- *er de afgelopen periode veel berichten in de media zijn verschenen over nadelige effecten van bestrijdingsmiddelen voor natuur, milieu en gezondheid;1*
- *er in de Noord-Hollandse landbouw stappen worden gezet bij het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar dat er nog voldoende mogelijkheden zijn hierin verdere vooruitgang te boeken met toekomstperspectief voor de bedrijven;*
- *er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van de biodiversiteit;*
- *de provincie biologische bollenteelt wil stimuleren, maar hier geen indicator voor heeft opgenomen in de Begroting;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *een indicator biologische bollen toe te voegen aan de volgende Begroting;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

De **VOORZITTER**: Een interruptie door mevrouw Van Soest

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De heer Zoon heeft op zijn jasje staan 'haalbaar' en 'betaalbaar'. Ik vind het mooie kreten, maar wat is het inhoudelijk? Wat bedoelt u met haalbaar en betaalbaar? Bent u voor de windmolens, zodat alle vogels kunnen omkomen in deze 'gehaktmolens'? Kunt u daar in uw speech op ingaan?

De heer **ZOON** (PvdD): Haalbaar en betaalbaar wordt vaak gebruikt om zaken uit te stellen. We zien dat iets noodzakelijk is om te doen, zoals stikstofmaatregelen nemen, om vervolgens te zeggen: Het moet wel haalbaar en betaalbaar zijn, om vervolgens een onderzoek te gaan uitvoeren, waardoor er nog meer vertraging ontstaat in het maken van plannen.

Zoals u weet zijn we voor het gebruik van windmolens, maar wel op plekken waar vogels niet, zoals u zegt, door de gehaktmolen gaan. Als er risico's zijn op vogelongelukken dan kunnen technische mogelijkheden als radars worden gebruikt, om de windmolen tijdelijk stil te zetten.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik wil graag garanties. Dient u daarvoor een motie in, zodat vogels gewaarschuwd worden voordat ze in de buurt van een windmolen komen? Heeft u daar geld voor?

De heer **ZOON** (PvdD): We hebben daarvoor al een motie ingediend. We gaan er als provincie ook beleid voor maken. Ik zou heel graag nog een motie indienen, maar volgens mij is dat niet nodig.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U heeft het over haalbaar en betaalbaar. Wij voegen daar als VVD nog de term realistisch aan toe. Dat doen we niet om plannen uit te stellen. Dat doen we om kaders aan te geven. We zijn zeker geen voorstander van onhaalbare en onbetaalbare plannen, waar u eigenlijk vanuit gaat. Hoe denkt u uw onhaalbare en onbetaalbare plannen te kunnen verkopen aan de Noord-Hollander, die dat uiteindelijk moet gaan opbrengen?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik vind dit een nogal algemene vraag. Kunt u voorbeelden geven? Ik ben niet voor onhaalbaar en onbetaalbaar. Ik wil duidelijke plannen waarbij we goede kaders stellen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik begrijp dat u niet voor onhaalbaar of onbetaalbaar bent. Bent u dan wel voor haalbaar en betaalbaar?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben absoluut voor haalbaar en betaalbaar. Ik ben tegen het woordgebruik om dingen uit te stellen.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ik sla even aan op de opmerking die gemaakt werd over het gebied waar geen vogels zouden zijn en dat daar windturbines kunnen worden geplaatst. Kan de heer Zoon aangeven, zeker gezien het aantal windturbines dat in de provincie zou moeten komen, welke gebieden verboden voor vogels zijn?

De heer **ZOON** (PvdD): Dat is heel makkelijk. Er zijn vogeltrekroutes in Nederland en die zijn keurig in kaart gebracht. Daarmee wordt rekening gehouden bij het plaatsen van windmolens.

De heer **DESSING** (FvD): Wordt het buiten die trekroutes verboden voor vogels?

De heer **ZOON** (PvdD): Buiten de trekroutes gaan we andere maatregelen nemen, zoals het tijdelijk stil zetten als het nodig is.

De heer **DESSING** (PvdD): Even stil zetten? En voor een groot aantal vogels, hoe ziet u dat voor zich als het gaat over zwermen? Dat is toch niet te controleren?

De heer **ZOON** (PvdD): Zoals u weet, is dat heel goed te controleren, want we gebruiken het ook bij luchthavens, om het vliegverkeer stil te leggen als er vogels zijn. Diezelfde radars worden gebruikt om vogels te detecteren.

Als provincie werken we veel met andere partners en proberen we dingen slim en gemeenschappelijk op te pakken. Neem nu de nieuwe Hollandse Waterlinie, gesticht in 1871 met heden ten dage van grote cultuurhistorische waarde en in veel gevallen ook van ecologische waarde. Het open karakter van de vorige eeuw geeft ruimte aan ecologie, maar de nieuwe uitvoeringsorganisatie kijkt daar niet naar. Daarom een motie samen met JA21, SP en D66.

Motie 192/08-11-2021
Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie onderdeel gaan worden van 'Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies';*
- *taken voor de Hollandse Waterlinies worden ondergebracht in een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant, maar er geen overdracht van mandaat plaatsvindt;*
- *het maken van en besluiten over beleid- en uitvoeringsplannen een provinciale bevoegdheid blijft;*
- *de waterlinies naast de grote cultuurhistorische vaak grote ecologische waarden herbergen;*
- *deze waarden elkaar kunnen versterken en aanvullen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *met de andere drie provincies in gesprek te gaan om in provinciale beleids- en uitvoeringsplannen ecologie en natuur te koppelen aan het werelderfgoed;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, JA21, SPen D66

En dan het blokje Scheikunde: Het vrijelijk laten gebruiken van chemische stoffen heeft ons als bevolking een fijnstof-, roet-, ZeerZorgwekkendeStoffen- en een PFAS-probleem opgeleverd. Onze inwoners hebben daar niet voor gekozen, maar zijn er wel de dupe van. Wij als overheid hebben geen of te ruime regels gesteld in het verleden, zo blijkt maar weer. Ja, ik denk aan de Hoogovens, maar ook aan Schiphol. Zo blijkt de milieuvergunning van Schiphol toe te staan dat op de luchthaven grote hoeveelheden kankerverwekkende en andere zeer schadelijke stoffen

mogen worden uitgestoten. Volgens Mobilisation for the Environment is de vergunning zwaar gedateerd en bevat deze onduidelijkheden. Dat vraagt om meer duidelijkheid.
En daarom de volgende motie samen met de SP.

Motie 193/08-11-2021
Actualiseren milieuvergunningen bedrijven van Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *de milieuvergunning Schiphol de uitstoot toestaat van grote hoeveelheden kankerverwekkende stoffen op de luchthaven Schiphol ;*
- *het onder meer gaat om benzeen (volgens cijfers van het RIVM 5.225 kilogram in 2018) en formaldehyde (35.820 kilogram);*
- *het onduidelijk is of daarbij de uitstoot van stijgende en dalende vliegtuigen is meegerekend, of alleen de uitstoot door taxiën en stationair draaien;*
- *eveneens onduidelijk is hoeveel er van bijvoorbeeld de stoffen ketonen en aldehyden, die zeer schadelijk zijn voor de volksgezondheid, mag worden en wordt uitgestoten;*
- *de milieuvergunning volgens Mobilisation for the Evironment (MOB) zwaar gedateerd is;*
- *MOB eveneens opmerkt dat het RIVM in 2019 een onderzoek presenteerde, waaruit bleek dat mensen die in de buurt van Schiphol wonen door de uitstoot van de luchthaven gezondheidsrisico's lopen;*
- *daarbij alleen gekeken is naar fijnstof (PM2,5) en niet naar de uitstoot van kankerverwekkende stoffen;*
- *uit onderzoek van TNO oktober 2021 blijkt dat grondpersoneel op Schiphol blootstaat aan zeer hoge concentraties ultrafijnstof van vliegtuigmotoren ;*
- *de Gezondheidsraad hier een maand eerder al over waarschuwde en de FNV opnieuw aan de bel trok;*
- *de provincie spreekt over 'een balans tussen duurzame connectiviteit en een schone leefomgeving', maar hier nog geen verdere concrete invulling aan heeft gegeven;*
- *de provincie beleid heeft voor een gezonde leefomgeving en schone lucht, zie onder andere het Programma gezonde leefomgeving en de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *provinciale milieuvergunningen van bedrijven Schipholterrein te controleren op actualiteit en zo nodig aan te scherpen;*
- *in gesprek te gaan met Haarlemmermeer over gemeentelijke milieuvergunningen van bedrijven op het Schipholterrein;*
- *de uitkomst hiervan te rapporteren aan PS;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en SP

Voorzitter, als provincie hebben we veel taken waar we niet direct over gaan. Maar één van die taken waar we wel over gaan is financieel toezicht op de waterschappen. Dat toezicht komt niet terug als indicator in de begroting. Daarom een motie samen met JA21.

Motie 194/08-11-2021
Meer financieel toezicht op waterschappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *het financieel toezicht door GS op waterschappen beperkt is ;*
- *in het IBT-verslag over 2020 is te lezen dat de schuldenposities van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en van het Hoogheemraadschap van Rijnland in 2020 aandachtspunten waren;*
- *de Groene Amsterdammer op 20 oktober 2021 berichtte dat het financieel allerminst rooskleurig loopt bij de waterschappen. In 2015 waren de schulden qua omvang 'twee tot vier keer de begroting', waarmee de schuldenlast aanmerkelijk hoger ligt dan wat de gemeenten en het Rijk voor zichzelf houdbaar achten3;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *bij de volgende Begroting een indicator voor waterschappen toe te voegen bij 1.2.2, zonder streefwaarde, net als voor gemeenten;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en JA21

U zult misschien denken, horende dit alles, dat we wat negatief zijn bij de Partij voor de Dieren. Maar dat is niet zo. Afgelopen jaar heb ik gesproken met een biologische bollenboer, met een spruitenteler, die geen last van ganzen heeft, met IVN, die vragen krijgt over het vergroenen van schoolpleinen. En ik hoor steeds vaker over natuurinclusieve wijken en bedrijventerreinen. Dat laatste is mooi, want als provincie stimuleren we dat. Alleen we hebben geen idee hoe die stimulering uitpakt. Daarom een motie samen met JA21 en de SP

Motie 195/08-11-2021
Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *de Provincie het vergroenen van bebouwd gebied door natuurinclusief bouwen stimuleert, maar geen overzicht heeft van het aantal natuurinclusieve woonwijken en natuurinclusieve bedrijventerreinen die er het afgelopen jaar bij zijn gekomen;*
- *als reden voor het ontbreken van dit overzicht wordt gegeven, dat de gemeente bevoegd gezag is voor het wel of niet realiseren van natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen;*

- *het daardoor onmogelijk is om de effecten van dit beleid in kaart te brengen;*
- *onderdeel van de beleidscyclus is na te gaan of beleid effect heeft, en het daarop zo nodig aan te passen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *te inventariseren hoeveel natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen zijn gerealiseerd;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, JA21 en SP

En dan die schoolpleinen. Het gaat hier weer om samenwerken tussen de gemeenten, ouders en de scholen. Er is vraag naar. We zien dat het loopt bij andere provincies. Provincie Noord-Holland heeft bij Groen Kapitaal de kennis in huis, maar het wil niet vlotten. Daarom een motie samen met JA21 en ChristenUnie

Motie 196/08-11-2021
Motie Boost Groene Schoolpleinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
constaterende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *groene schoolpleinen vele belangrijke positieve effecten opleveren voor niet alleen de ontwikkeling en welzijn van kinderen, maar ook voor de maatschappij in het algemeen (zoals betere omgang met natuur en milieu als de kinderen groter worden);*
- *Provincie Noord-Holland eerder een initiatiefvoorstel om groene schoolpleinen te stimuleren heeft omarmd;*
- *inzet op groene schoolpleinen raakt aan vele beleidsthema's in de provincie, zoals biodiversiteit, waterberging en hittestress;*

overwegende dat:

- *in 2019 IVN in opdracht van de provincie een adviesrapport groene schoolpleinen heeft uitgebracht waaruit blijkt dat er grote behoefte is om deze pleinen te realiseren en sindsdien vragen om ondersteuning bij IVN blijven komen;*
- *er sindsdien vanuit provincie Noord-Holland echter verder weinig meer op dit vlak is ondernomen en het vergroenen van schoolpleinen in Noord-Holland achterblijft bij andere provincies in Nederland;*
- *provincies als Zuid-Holland, Zeeland, Brabant, Limburg, Overijssel, Gelderland, Drenthe en Utrecht allemaal een voortrekkersrol hebben gekozen om de schoolpleinen in hun provincie te vergroenen;*
- *IVN in opdracht van provincie Utrecht een 'servicepunt groene schoolpleinen' heeft ontwikkeld, een platform waar alle bruikbare kennis samenkomt en volledige ondersteuning biedt aan scholen/gemeenten, van ontwerp, aanleg en gebruik tot hulp bij vinden van financiering;*

- *op de website van Groen Kapitaal nu een stappenplan staat hoe men een schoolplein kan vergroenen, maar scholen behoefte zeggen te hebben aan meer begeleiding;*
- *een 'servicepunt groene schoolpleinen Noord-Holland' onder Groen Kapitaal zou kunnen worden ondergebracht en daar ook gemeenten zouden kunnen aankloppen voor hulp bij het vormgeven van hun groene schoolpleinenbeleid;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *samen met IVN en Groen Kapitaal uit te werken hoe zo'n servicepunt het beste in Noord-Holland zou kunnen worden ingericht;*
- *hiervoor maximaal 80.000 euro uit te trekken;*
- *om in het verlengde daarvan te kijken of in 2022 een stimuleringsmaatregel van 17.500,- euro voor 5 pilotlocaties in Noord-Holland kan worden ingezet, waarbij de scholen vanuit het servicepunt worden ondersteund om aan de criteria te voldoen en co- financiering te vinden;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, JA21 en ChristenUnie

U ziet het voorzitter, de economie zoals we die nu hebben ingericht - zonder duidelijk grenzen waarbinnen we vrij kunnen bewegen - levert gevaar op. Het komt neer op regie nemen. Het goede te stimuleren. Niet zeggen: "De markt bepaalt" en het tempo te laten bepalen door de achterblijvers. Daarom een motie samen met de SP.

Motie 197/08-11-2021
Economie binnen ecologische grenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *we naast eventuele financiële tekorten, ook met ecologische tekorten te maken hebben, uitgedrukt o.a. in de Nederlandse "Earth Overshoot Day" ;*
- *we met de manier waarop onze economie is ingericht nu drie Aardes nodig hebben, in plaats van één;*
- *een sluitende ecologische begroting waarborgt dat we met ons economisch beleid en activiteiten niet meer aan de Aarde onttrekken, dan de planeet aankan;*
- *het onverantwoordelijk is jegens toekomstige generaties om de Aarde uit te putten;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *de ambitie uit te spreken om in te zetten op een economie en activiteiten die geen schade aanrichten aan gezondheid van mens, dier en hun leefomgeving, maar daar juist zoveel mogelijk een positieve bijdrage aan leveren;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de SP

Voorzitter, dan hebben we nog een hele discussie gehad over Menukaart-moties. Allemaal positieve moties, we hebben er een paar uitgewerkt, in de commissie besproken en weer aangepast. Laten we deze nu gaan indienen, dan kunnen we er over stemmen:

Motie 198/08-11-2021
Aanrijdingen met wilde dieren voorkomen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:
- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid*
- *er nog steeds veel aanrijdingen zijn met wilde dieren en dit aantal stijgt;*
- *de provincie met haar beleid op het gebied van onder andere infrastructuur, wonen en mobiliteit raakt aan het leefgebied en veiligheid van dieren en dat verantwoordelijkheden (zorgplicht) met zich brengt;*
- *de provincie zich inzet voor verkeersveiligheid in Noord-Holland en het explicieter betrekken van dieren daarbij een logische stap is;*
- *naast faunapassages en ecoducten, er steeds meer kleinere ingrepen, innovatieve ideeën en technologieën zijn die ingezet kunnen worden om het aantal aanrijdingen naar beneden te brengen;*
- *meer bewustwording tevens een belangrijk is om het aantal aanrijdingen met dieren naar beneden te brengen;*
- *er veel goede innovatieve oplossingen meestal uit de samenleving komen;*
- *met challenges/wedstrijden die innovatieve oplossingen niet alleen worden opgehaald, maar daarmee door de provincie ook meer bewustwording over het onderwerp wordt gecreëerd;*
- *die bewustwording bijdraagt aan verkeersveiligheid in het algemeen en het meer in harmonie leven met dieren in het bijzonder;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:
- *met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van veiligheid van dieren in relatie tot het verkeer te stimuleren;*
- *daarvoor 15.000 euro in 2022 te reserveren;*
- *bij het starten van de challenge/wedstrijd duidelijk te zijn aan deelnemers wat er met het winnende idee wel/niet kan worden gedaan. Een opzet kan zijn dat de winnaar 10.000 euro krijgt om het idee uiteindelijk ook uit te (laten) voeren. Daarmee weten deelnemers van tevoren wat ze kunnen verwachten.*
- *de verdere invulling aan ambtenaren over te laten;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Motie 199/08-11-2021
Betere naleving soortenbescherming Wet natuurbescherming

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *de provincie bevoegd gezag is voor bescherming van wilde dieren ingevolge de Wet natuurbescherming;*
- *oplettende burgers regelmatig situaties signaleren waarin de Wet natuurbescherming als het gaat om dieren niet goed wordt nageleefd, zoals bij onderhoud aan gebouwen waar zwaluwen nestelen, het met groot materieel maaien in het vroege voorjaar wanneer vogels nog nesten hebben, of het te vroeg en onzorgvuldig baggeren in sloten;*
- *vaak gaat ontstaan die situaties juist doordat opdrachtgevers of uitvoerders onvoldoende op de hoogte zijn van wat de Wet natuurbescherming in praktijk precies inhoudt en die informatie ook niet makkelijk overzichtelijk ergens te vinden is;*
- *het is daarom van groot belang dat er duidelijke informatie - in bijvoorbeeld de vorm van een checklist op één centrale webpagina - wordt verstrekt over waar ondernemers rekening mee moeten houden als het gaat om Wet natuurbescherming en beschermde soorten, en over hoe nadelige gevolgen van werkzaamheden en activiteiten voor bijvoorbeeld nestelplekken vermeden kunnen worden;*
- *het verspreiden van zo'n centraal digitaal 'informatiepunt' of checklist zal bijdragen aan meer bewustwording bij alle betrokken sectoren;*
- *de provincie zo'n rol ook op zich neemt om bedrijven te helpen aan hun plicht voor energiebesparing te voldoen;*
- *gezien het feit dat wilde dieren gemeente grenzen vaak overstijgen, de rol van de provincie als beschermer van wilde dieren en natuur en de rol van de provincie als verbinder, is het voor de hand liggend dat Noord-Holland hier de handschoen oppakt;*
- *dit ook landelijk beleid zou kunnen ondersteunen: onlangs is een motie (o.a. VVD, D66, GL, PvdA) aangenomen om kansen voor versterking en bescherming van natuur en biodiversiteit bij bouw en renovatie te pakken ;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *het voor o.a. ondernemers makkelijker te maken de Wet natuurbescherming als het gaat om wilde dieren beter na te leven, door duidelijke informatie over praktische naleving van Wet Natuurbescherming op één centrale webpagina te zetten, bijv. via een checklist;*
- *vervolgens ervoor te zorgen, in overleg met gemeenten, dat de bekendheid van zo'n centraal informatiepunt/checklist beter onder bedrijven en particulieren wordt verspreid, zodat er meer bewustwording komt en naleving ook beter geschiedt;*
- *hiervoor maximaal 30.000 euro uit te trekken;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de SP

Motie 200/08-11-2021
Eén fte boost dierenwelzijn 2022

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *een flink aantal maatregelen die de provincie zou kunnen doen ter verbetering van dierenwelzijn binnen Noord-Holland kosten niet zozeer geld, maar gaan over in gesprek gaan met andere organisaties, input vragen van hen, mogelijkheden voor verbetering verkennen, bundelen van informatie en kansen (over grenzen van dossiers heen), etc.;*
- *daar vooral (tijdelijk) ambtelijke capaciteit voor nodig is;*
- *hoewel de provincie op elk dossier rekening zegt te houden met dierenwelzijn, is daar nog verbetering in te maken wat betreft concrete resultaten;*
- *ambtenaren op dossiers zoals Ruimte en Economie hebben logischerwijze nog niet de ervaring op het dossier die nodig is om dierenwelzijn goed mee te laten wegen;*
- *dierenwelzijn maatschappelijk steeds belangrijker wordt en het onderwerp ambtenaren verdient die dierenwelzijn niet slechts erbij doen, maar als een van de hoofdtaken;*
- *de provincie – zo erkent ook de gedeputeerde – nog veel kennis in te halen heeft wat betreft dieren en dierenwelzijn;*
- *een tijdelijke boost van 1 fte voor dierenwelzijn zou een goed fundament aan kennis en netwerken opleveren voor de provincie, waar de provincie ook in de toekomst – zelfs als de fte wegvalt – op voort kan bouwen van kan profiteren;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *om in 2022, gedurende één jaar, één fte Dierenwelzijn aan te stellen voor het project "Boost dierenwelzijn 2022" (daarvoor tot maximaal 70.000 uit te trekken, afhankelijk van salarisschaal);*
- *daarvoor zou GS bij de ambtenaren een oproep kunnen doen wie veel affiniteit heeft met dieren, en enthousiast is voor de functie;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Samen met de PVV dient de PvdD de volgende motie in

Motie 201/08-11-2021
Handreiking gemeenten met mogelijkheden schuilgelegenheid weidedieren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*
- *wettelijk verplicht is dat dieren, wanneer deze niet in een gebouw worden gehouden, bescherming moet worden geboden tegen extreme weersomstandigheden (artikel 1.6 Besluit houders van dieren) ;*

- *in de praktijk, zelfs na jaren beleid hierover, de meeste weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden, als hitte, hagel, zware neerslag of kou, geen tot nauwelijks bescherming hebben;*
- *dieren hier ernstig onder lijden;*
- *gemeenten niet altijd alle informatie duidelijk beschikbaar hebben wat de verschillende mogelijkheden zijn om schuilgelegenheden (landschapselementen, mobiele schuilplaatsen zoals karren, etc.) voor weidedieren te faciliteren en te stimuleren;*
- *een Handreiking hierover niets verplicht, maar kan helpen duidelijkheid te scheppen en bescherming van dieren kan versnellen;*
- *zo'n Handreiking bovendien een belangrijke functie heeft in het creëren van bewustwording en door gemeenten gebruikt kan worden om makkelijk te verspreiden onder ondernemers;*
- *het eenmalig opstellen van een Handreiking voorkomt dat gemeenten elk voor zich moeten gaan uitzoeken wat de mogelijkheden zijn;*
- *het ministerie van LNV waarschijnlijk nog dit jaar of begin volgend jaar met een hitteplan komt, en dat plan dan heel goed door de provincie in de Handreiking mee kan worden genomen;*
- *de provincie vindt dat landbouwdieren in weiden horen en dat dat ook bijdraagt aan het karakter van Noord-Holland;*
- *de provincie vanuit haar ruimtelijke beleid, als verbinder en in haar regierol een logische instantie is om zo'n handreiking op te stellen;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *met input van o.a. dierenwelzijnsorganisaties en dierhouders, een Handreiking met handvatten/richtlijnen voor gemeenten op te stellen over de verschillende mogelijkheden (o.a. mobiele schuilmogelijkheden, landschapselementen) die er zijn om schuilgelegenheden voor dieren te faciliteren en te stimuleren;*
- *indien mogelijk een netwerkbijeenkomst voor gemeenten, agrariërs en dierhouders te organiseren waarin de Handreiking wordt gepresenteerd en er zo bewustwording en aandacht wordt gecreëerd voor oplossingen;*
- *hiervoor maximaal 10.000 euro te reserveren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de PVV

Ook samen met de PVV wordt de volgende motie ingediend

Motie 202/08-11-2021
Investeer in slimme niet-dodelijke methoden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- *Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;*

- *in Noord-Holland in 2019 onder andere zijn gedood: 1.186 knobbelzwanen, 711 vossen, 8.167 hazen, 290 konijnen, 1.531 meerkoeten, 12.556 wilde eenden, meer dan 100.000 ganzen, 126 reeën en 4.181 damherten ;*
- *het doden van dieren met de kogel of vergassing een ingrijpende maatregel is;*
- *de meeste burgers en politieke partijen een niet-dodelijke maatregel verkiezen boven een dodelijke, als beide opties voor handen zijn;*
- *de dodelijke middelen bekend zijn en al jaren worden ingezet;*
- *niet-dodelijke oplossingen komen echter niet vanzelf tevoorschijn en vragen juist om meer actief inzet op onderzoek en innovatie;*
- *bij de uitspraak van de provincie dat 'de doelstelling altijd is om slechts in uiterste gevallen over te gaan tot doden' ook actieve inzet in zoeken naar meer niet-dodelijke oplossingen vergt;*
- *er nu soms meer geld wordt besteed aan dodelijke dan aan niet-dodelijke middelen;*
- *de provincie dus meer kan inzetten op het zoeken naar diervriendelijke oplossingen;*
- *er veel goede innovatieve oplossingen meestal uit de samenleving komen;*
- *de provincie kan daarom met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van niet dodelijke methoden actiever stimuleren;*
- *zo laat de provincie niet alleen zien dat ze serieus de voorkeur heeft voor niet-dodelijke oplossingen, maar helpt ook aan bewustwording over onze omgang met dieren;*

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van niet-dodelijke methoden te stimuleren voor de grootste 'mens-dier conflicten' in Noord-Holland;*
- *daarvoor 15.000 euro in 2022 te reserveren;*
- *bij het starten van de challenge/wedstrijd duidelijk te zijn aan deelnemers wat er met het winnende idee wel/niet kan worden gedaan. Een opzet kan zijn dat de winnaar 10.000 euro krijgt om het idee uiteindelijk ook uit te (laten) voeren. Daarmee weten deelnemers van tevoren wat ze kunnen verwachten.*
- *de verdere invulling aan ambtenaren over te laten;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren en de PVV

Motie 203/08-11-2021

Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;
overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- wettelijk verplicht is dat dieren, wanneer deze niet in een gebouw worden gehouden, bescherming moet worden geboden tegen extreme weersomstandigheden (artikel 1.6 Besluit houders van dieren);

- in de praktijk, zelfs na jaren beleid hierover, de meeste weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden, als hitte, hagel, zware neerslag of kou, geen tot nauwelijks bescherming hebben;
- dieren hier ernstig onder lijden;
- de provincie in de Bossenstrategie de ambitie heeft omarmd om het aantal houtige landschapselementen (zoals houtwallen, struiken, heggen, losse bomen) in het landelijk gebied te laten toenemen;
- deze landschapselementen ook schuilmogelijkheden voor weidedieren zijn, wat een win-win is voor boeren en dieren;
- de aanwezigheid van landschapselementen ook een boete voorkomt bij een controle van de NVWA en tevens zorgt voor een levendiger, biodiverser, klimaatbestendig landschap voor verbeterde grond en waterhuishouding, waar ook boeren en burgers baat bij hebben ;
- bijvoorbeeld Stichting wAarde en LandschappenNL die achter het initiatief “Bomen voor koeien” zitten, al veel ervaring hebben opgedaan met het op geschikte plaatsen en in samenwerking met boeren en ecologen planten van bomen en bosjes5;
- dat dit uiteraard op een zorgvuldige manier moet worden gedaan, rekening houdende met bijvoorbeeld weidevogels en altijd op basis van vrijwillige medewerking van ondernemers;

gehoord de discussie, verzoeken GS:

- zo veel mogelijk versneld uitvoering te geven aan de ambities voor het stimuleren van de aanleg van landschapselementen zoals heggen en houtwallen langs sloten in weilanden, waarbij boeren/ondernemers vrijwillig mee kunnen doen;
- in samenwerking met bijvoorbeeld Stichting wAarde en dierhouders in 2022 te investeren in minstens één voorbeeldproject (afhankelijk van de kosten en haalbaarheid);
- daarvoor €30.000 uit te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Dat waren ze, voorzitter. In de Ambtelijke toets op onze moties, -waarvoor nog veel dank-, heb ik veel bingo woorden gezien. Aan de rest van Provinciale en Gedeputeerde Staten nu de taak om er niet om heen te draaien en uit te stellen.

De **VOORZITTER**: U heeft 16 moties ingediend en 2 amendementen. Alle maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Complimenten, meneer Zoon, voor uw creativiteit.
We kennen uw partij, als een partij die aandacht vraagt voor een belangrijk issue, maar ik zie in al uw moties: beleid op 1,5 graad, productiedoelstellingen vaststellen, ambitie uitspreken nieuwe economie, het toevoegen van twee indicatoren. Ik zie allemaal dingen waarover u ambitie uitspreekt, maar ik zie nergens een motie hoe u dat wilt gaan regelen. Is dat niet het probleem

van de PvdD, die al heel lang aandacht vraagt voor dit belangrijke issue, maar eigenlijk met geen enkel voorstel komt over hoe de fractie nu daadwerkelijk klimaatverandering wil aanpakken en het dan overlaat aan partijen die wel hun verantwoordelijkheid nemen en die ervoor willen zorgen, in een goed gesprek, om de ambities ook waar te maken?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben heel blij met deze samenvatting van onze ideeën. Zoals u ziet hebben we inderdaad ambities, die we ook uitspreken en waarvoor we oplossingen zoeken. Die 1,5 graad is een groot probleem. We willen de veehouderij graag omvormen naar een meer duurzame veehouderij. Daarmee worden het stikstofprobleem en gifgebruik opgelost. U weet dat dit een van onze grote thema's is, die ook een van de oplossingen zijn.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wordt het voor een actiepartij, een partij die aandacht vraagt voor een belangrijk thema dan geen tijd om over te gaan tot het nemen van verantwoordelijkheid om zaken op te lossen? Ik had graag moties gezien die niet weer nieuwe ambities uitspreken, maar die ervoor zorgen dat ambities haalbaar kunnen worden ingevoerd.

De heer **ZOON** (PvdD): ik wijs op de moties A tot en met F. Volgens mij zitten daarin goede oplossingen, die relatief weinig geld kosten. We proberen daar meer een omslag te maken naar een meer natuur- en diervriendelijker Noord-Holland, waarmee heel veel problemen worden opgelost.

De **VOORZITTER**: Ik schors tot 12.00 uur

[Schorsing 11.56 - 12.05 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.

De heer **DEEN** (PVV): Vandaag bespreken we de begroting 2022 en alle fracties krijgen hierbij de kans om hun oordeel te geven over de plannen van het college voor het komende jaar. Waar zij dat nodig achten, proberen zij deze plannen bij te sturen met amendementen en moties. Net als de jaren ervoor, wordt er gedaan alsof er niks aan de hand is in onze provincie en in Nederland. Er is heel veel aan de hand in Nederland en in onze provincie. In de afgelopen twee jaar is er langzaam een verstikkende mist over onze samenleving getrokken, die doet denken aan de donkere middeleeuwen. Wie had twee jaar geleden durven dromen dat ons land zou veranderen in een soort apartheidsstaat, waarin mensen worden buitengesloten vanwege hun gezondheidsstatus. U zult denken: Wat heeft dat met deze begroting te maken? Meer dan u denkt. Het past namelijk in de verontrustende trend, die al langer zichtbaar is en steeds nadrukkelijker op de voorgrond treedt. Dat is de ondermijning van vrijheid en keuzevrijheid van onze burgers door de overheid. Zo is de QR-code een goed voorbeeld van een overheid, die de burger wil controleren, beleren en dicteren. Deze drang zie je op veel meer terreinen terugkomen: Het ontmoedigen van vleeseten, aardgasvrije huizen, op het gebied van autorijden en vliegen. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Waarom? Voor het goede doel. Het goede doel is in dezen de wereld redden. Alweer, zou ik bijna zeggen want in 1989 voorspelden de zogenaamde

klimaatexperts van de VN dat gehele landen onder de zeespiegel zouden verdwijnen als we de Global Warming tegen het jaar 2000 niet zouden stoppen. Het is onderhand 2021. Laten we eerlijk zijn, als de wereld echt in groot gevaar verkeerde, zouden de regeringsdelegaties niet massaal met privéjets naar de onlangs gehouden Klimaattop in Glasgow zijn afgereisd.
Het doet me denken aan een quote uit het boek Animal Farm van George Orwell": "All animals are equal, but some animals are more equal than others.
Rationaliteit wordt steeds meer door het raam gegooid. Dat is helaas op meerdere dossiers zichtbaar. Een zorgwekkende trend vinden wij dat, met desastreuze gevolgen voor onze samenleving. Helaas doet ons college er zonder slag of stoot aan mee, kijkende naar de begroting. Zo blijft het college gemeenten lastig vallen inzake de huisvesting van statushouders, terwijl er in Noord-Holland een enorme woningnood is en veel gemeenten de taakstelling simpelweg niet meer kunnen bolwerken. Veel van onze burgers moeten jaren op een betaalbare woning wachten en kijkende naar de wekelijkse nieuwe instroom van asielzoekers wordt dit probleem alleen maar nijpender. Tevens zet onze provincie, net als het Rijk, fanatiek in op de energietransitie om het klimaat te redden en weersextremen tegen te gaan, terwijl uit gegevens van notabene het IPPC blijkt dat er helemaal geen relatie is tussen het klimaat en weersextremen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Als die film aangehaald wordt, ga ik meteen rechtop zitten. Inderdaad, we moeten allemaal gelijk zijn en gelijke kansen krijgen. Als ik dan zie dat er legio mensen zijn die geen huis hebben, geen dak boven hun hoofd hebben, geen eten hebben en zoeken naar een veiligheid in hun leven, dan is het toch niet verkeerd dat wij daarvoor ruimte proberen te bieden? De PVV wil opkomen voor de 'eigen mensen', zodat zij een dak boven hun hoofd hebben. Dat maakt de heer Zoon bedroefd.

De heer **DEEN** (PVV): Wat was de vraag?

De heer **ZOON** (PvdD): Vindt u dat we bij de vluchtelingencrisis mensen gelijk moeten behandelen met onze 'eigen mensen'?

De heer **DEEN** (PVV): Dat zou mooi zijn. Het zou als eerste kunnen betekenen dat de vluchtelingen die binnenkomen, asielzoekers, statushouders ook op een wachtlijst terechtkomen en wellicht, zoals bijvoorbeeld in Purmerend vijftien jaar moeten wachten op een woning. Dat zou fair zijn.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben het met u eens dat het erg is dat men vijftien jaar moet wachten op een woning, maar die vluchtelingen hebben geen dak boven hun hoofd.

De heer **DEEN** (PVV): Die mensen zijn het meest gebaat bij opvang in de regio waar ze vandaan komen, met hun eigen normen en waarden, eigen godsdienst en levensovertuigingen, enzovoorts.

In een recent artikel van Daily Mail valt te lezen dat uit een gelekt rapport van de VN is gebleken dat de temperatuur op aarde al vijftien jaar niet meer is gestegen. Dit belangrijke detail moest even onder de pet blijven. Het past waarschijnlijk niet in het gewenste politiekcorrect denken. Stel dat er wel een link zou bestaan tussen menselijk handelen en klimaatverandering, wat doen we ons zelf dan sociaaleconomisch aan als je beseft dat het grote China klimaatplannen overboord gooit om een energiecrisis te bestrijden door oude kolenmijnen weer te heropenen en honderden nieuwe kolencentrales te bouwen. In drie uur tijd, u hoort het goed, spuwt dit reusachtige land evenveel broeikasgas uit als heel Nederland in 2030, met aardgasvrije woningen, zou moeten besparen. Dat alles mag blijkbaar de pret niet drukken. Alleen al voor volgend jaar is door dit college een bedrag van bijna 6,7 miljoen euro belastinggeld begroot om bij te dragen aan deze energietransitie. Daarnaast gaat er een half miljoen euro naar het Servicepunt Duurzame Energie en er wordt een expertpoll ontwikkeld. Uit de NVA blijkt dat op dit moment nog niet duidelijk is wat de extra kosten voor deze expertpolls zijn. Wij houden ons hart vast.
In tijden van onder andere een steeds groter wordende woningcrisis en cijfers, die aantonen dat de afgelopen vier decennia de uitstoot van ammoniak en stikstof enorm is gedaald, waardoor je kunt stellen dat er eigenlijk geen stikstofcrisis is, weet het college met droge ogen in de begroting op te nemen dat wordt gestreefd naar een versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak. Kosten? Meer dan 50 miljoen euro.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Onderschrijft u het concept Wetenschappelijke Consensus?

De heer **DEEN** (PVV): Niet als het de wetenschappelijke consensus betreft van de wetenschap die u probeert aan te halen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wetenschappelijke consensus betekent dus dat er in de wetenschap consensus is. Dus dat is niet mijn mening, of wat ik ervan vind, maar waarover mensen met een bepaalde expertise het met elkaar wel eens zijn. Dat houd ik aan als een redelijk stuurpunt om op te varen. Is dat voor u ook een acceptabel uitgangspunt?

De heer **DEEN** (PVV): Ja zeker. Wij luisteren ook naar mensen met verstand van zaken, naar professoren en geleerden met consensus.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik bedoel dus niet of u consensus voelt met een afgezwaaide wetenschapper. Ik bedoel of u als er wetenschappelijke consensus is over een onderwerp, -dat betekent dus dat het merendeel van de wetenschappers het op een bepaald onderwerp met elkaar eens zijn over de oorzaak of gevolgen van een bepaald probleem-, dat u dat dan als uitgangspunt neemt voor het bedenken van oplossingen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik merk dat mevrouw Kocken vandaag op de belerende toon is. Wellicht heeft ze met de heer Van der Maas afgesproken om de oppositiepartijen eens te ondervragen op feitelijkheden en overhoren op zaken. Ik heb duidelijk antwoord gegeven op uw vraag. Ik begreep uw vraag ook. Toen kwam u in het tweede stukje met de vraag: Bent u het eens met het feit dat er door geleerden consensus is in meerderheid. Dat is een belangrijk detail. Er is ook een minderheid waar consensus is. Daar voel ik meer voor.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het is niet belerend bedoeld. Waarschijnlijk begrijp ik u verkeerd. Het Concept Wetenschappelijke Consensus is iets waar we consensus over zouden kunnen hebben, namelijk dat het merendeel van wetenschappers op een bepaald terrein het ergens over eens zijn. Dan is het niet aan ons leken om dat ter discussie te stellen. Bent u het met me eens dat wetenschappelijke consensus een goede standaard is om als uitgangspunt voor beleid te nemen, om van daaruit te kijken wat een oplossing kan zijn?

De heer **DEEN** (PVV): Het is maar net of je vindt dat er binnen een meerderheid of minderheid consensus moet zijn. U heeft gelijk, wij begrijpen elkaar wel vaker verkeerd.

In het kader van bemoeizuchtig overheidsbeleid doet het college zijn best om autorijden te ontmoedigen. Automobilisten worden bijna opgejaagd als loslopend wild. Zo valt in de begroting te lezen dat het college in 2022 verder gaat met de voorbereiding en uitvoering van maatregelen van het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland. Tijdens de bespreking van dit RMP op 27 september jl. bleek dat ook gedacht wordt aan maatregelen, zoals het uitbreiden van betaald parkeren, lagere parkeernormen, snelheidsverlagingen en autoluwe zones. De PVV is hier fel op tegen. Tevens lijkt het college geïnspireerd te zijn door de slogan van het World Economic Forum ‘You will own nothing and you will be happy’. Zo wil het college ook een steentje bijdragen aan bijvoorbeeld de uitrol van deelmobiliteit. Uit een recent artikel in het AD blijkt dat deelauto’s nauwelijks worden gebruikt. Alleen het nog meer pesten van automobilisten zou het gebruik van deelauto’s kunnen verhogen. Wat de PVV betreft worden deze provinciale ambities inzake deelmobiliteit zo snel mogelijk geschrapt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik wil even reageren op wat de heer Deen heeft gezegd. Nee, ik heb geen afspraak met mevrouw Kocken over interrupties. Blijkbaar zien we allebei redelijkheid als ons uitgangspunt en reageren we op onredelijkheid.
Kunt u mij aangeven waar in de begroting de provincie opbrengsten heeft uit parkeergelden?

De heer **DEEN** (PVV): Dat is dus precies wat ik bedoel. Dat is weer een belerende vraag. “Laten we eens kijken of de heer Deen op de hoogte is van de feiten.” Ik zal u zeggen: U weet, net als ik, dat de provinciale overheid geen inkomsten heeft uit parkeergelden.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dan verbaast het mij dat u dat opnoemt als een van de problemen die de provincie creëert en dat we de parkeergelden aan het verhogen zijn. Het is

helemaal niet belerend. We zijn hier gewoon met elkaar in discussie. Ik bevraag u over dat wat u zegt. Belerend is het zeker niet. Ik maak uit uw woorden op dat u eigenlijk niet wilde zeggen dat de provincie verantwoordelijk is voor parkeergelden, maar dat dit de gemeenten zijn en dat de provincie er helemaal niet overgaat. Klopt dat?

De heer **DEEN** (PVV): Dat klopt niet. Als u dit document goed heeft gelezen, -en dat heeft u dus blijkbaar niet gedaan-, dan leest u dat de provincie dit stimuleert. Ik heb gezegd dat de provincie middels het RMP dit soort zaken stimuleert.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ga even door op dit punt, met het risico ook belerend over te komen. Dat wil ik niet. Hier maakt u wel echt een punt. Is uw papiertje van uw raadslidmaatschap in de gemeente Zandvoort niet blijven plakken aan uw inbreng? Parkeertarieven is niet iets waar de provincie over gaat.

De heer **DEEN** (PVV): Ik hoorde geen vraag.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik zou de heer Deen het volgende willen vragen. Hij heeft een opmerking gemaakt over deelmobiliteit. Als u een instrument verkeerd gebruikt, is het dan zo dat het instrument niet werkt, of ligt het aan u?

De heer **DEEN** (PVV): Ik ben van mening dat de provinciale overheid sowieso geen instrumenten moet gebruiken, maar dat ze dit moet overlaten aan de markt. De markt is slim genoeg en commercieel genoeg, als het een interessant idee is, om er wat centjes aan te verdienen. Blijkbaar is het aanbod er wel, maar de vraag is er niet. Dan kun je jezelf afvragen of dit systeem een kans van slagen heeft. Is dit een systeem waar we mee verder moeten gaan? De PVV denkt van niet. Dan kun je proberen op allerlei manieren om die keuze richting deelmobiliteit een beetje te forceren, door dit soort plannen te introduceren, zoals ik ze net noemde. Dan gaan we misschien wel van drie procent naar zes procent gebruik. Dan is de vraag of het een rechtmatige oplossing is voor een bepaald probleem. De PVV denkt van niet. De fractie vindt dat je dit sowieso bij de markt moet laten.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Bent u het met me eens dat het wellicht niet een oplossing, maar een aanvulling is op de mobiliteitsmogelijkheden die mensen hebben en dat bijvoorbeeld de drukke centra van steden heel veel andere mogelijkheden maar deelmobiliteit juist kunnen inzetten in de buitenwijken en kleinere plaatsen, als aanvulling op OV? Op die manier kan deelmobiliteit veel beter worden gebruikt dan nu als een soort toeristenactiviteit in het centrum.

De heer **DEEN** (PVV): Daar ben ik het helemaal mee eens. Als er vraag is en als dat de vrije keuze is van de burger of de ondernemer, dan zullen wij daar nooit voor gaan liggen.

Het college vindt het daarnaast ook belangrijk om zich bezig te houden met wat mensen eten. Zo zet het college bijvoorbeeld in op een eiwittransitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten. Uit recent onderzoek blijkt dat slechts drie procent van de Nederlanders vegetariër is en maar drie op de tien flexitariër. Conclusie: mensen willen gewoon graag vlees blijven eten. U weet allemaal: De PVV staat voor vrijheid en keuzevrijheid. We roepen het college dan ook op om te stoppen met bemoeizuchtig beleid en een rationele blik te hanteren bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid.
Onze fractie beseft zich de staatsrechtelijke verhoudingen tussen de verschillende bestuurslagen, maar we missen een college dat heel kritisch durft te zijn inzake volstrekt irrationeel beleid dat onder andere vanuit Brussel en Den Haag komt en onze samenleving ernstige schade berokkent. Dan heb ik het niet over de halfbakken brandbrieven van de heren Loggen en Stigter inzake respectievelijk de huisvesting van vergunninghouders en het elektriciteitsnetwerk. Ik heb het over echte kritiek, waarbij de insteek is dat beleid, waar grote maatschappelijke problemen uit voortkomen, waar mogelijk flink gewijzigd moet worden. Immers, dweilen met de kraan open, werkt niet. Zoals eerder genoemd maakt de PVV zich ernstig zorgen over de apartheidsstaat die het demissionaire Kabinet Rutte III aan het creëren is en de vergaande sociaaleconomische gevolgen voor de Noord-Hollandse burgers en ondernemers. Dus zal onze fractie drie moties indienen, samen met Forum voor Democratie.

Motie 204/08-11-2021

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),
Constaterende dat:

- *Op initiatief van het demissionaire kabinet Rutte III vanaf 6 november 2021 het werkingsgebied van het coronatoegangsbewijs en mondkapjes is uitgebreid.*

Overwegende dat:

- *De maatregelen die het demissionaire kabinet Rutte III tot nu toe heeft genomen niet hebben geleid tot verbeteringen en er dus sprake is van falend beleid;*
- *Deze maatregelen resulteren in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van onze bevolking o.b.v. gezondheidsstatus met alle sociaaleconomische gevolgen van dien;*
- *Het misschien niet formeel, maar wel moreel de taak is van het provinciale bestuur om zich uit te spreken tegen beleid dat resulteert in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van de Noord-Hollandse bevolking o.b.v. gezondheidsstatus.*

Roept het College op om:

- *Zich uit te spreken tegen genoemde samenleving ontwrichtende coronamaatregelen van het demissionaire kabinet Rutte III en tevens op te roepen deze zo snel mogelijk te schrappen.*

En gaan over tot de orde van de dag.
PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

Motie 205/08-11-2021

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- *Op initiatief van het demissionaire kabinet Rutte III vanaf 6 november 2021 het werkingsgebied van het coronatoegangsbewijs en mondkapjes is uitgebreid.*

Overwegende dat:

- *De maatregelen die het demissionaire kabinet Rutte III tot nu toe heeft genomen niet hebben geleid tot verbeteringen en er dus sprake is van falend beleid;*
- *Deze maatregelen resulteren in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van onze bevolking o.b.v. gezondheidsstatus met alle sociaaleconomische gevolgen van dien;*
- *Het misschien niet formeel, maar wel moreel de taak is van het provinciale bestuur om zich uit te spreken tegen beleid dat resulteert in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van de Noord-Hollandse bevolking o.b.v. gezondheidsstatus;*
- *Gemeenten worden belast met de handhaving van genoemde coronamaatregelen.*

Roept het College op om:

- *Een brief te sturen naar alle Noord-Hollandse Colleges van B&W met het verzoek geen prioriteit te geven inzake het handhaven van genoemde coronamaatregelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

Motie 206/08-11-2021

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- *Het demissionaire kabinet Rutte III een wetswijziging voorbereidt waarbij het voor werkgevers mogelijk wordt om van hun werknemers een coronatoegangsbewijs te vragen, en waarbij werknemers dan ook verplicht zijn om dit te tonen;*
- *Personen die gevaccineerd zijn alsnog besmet kunnen raken met het coronavirus en anderen hiermee kunnen besmetten.*

Overwegende dat:

- *Door het mogelijke invoeren van de genoemde wetswijziging er nog meer tweedeling in de maatschappij ontstaat;*
- *Het invoeren van het coronatoegangsbewijs voor werknemers alleen maar zorgt voor schijnveiligheid, aangezien gevaccineerde personen alsnog besmet kunnen raken met het coronavirus en anderen hiermee kunnen besmetten;*
- *Door het mogelijk invoeren van het coronatoegangsbewijs voor werknemers er personen zullen zijn die hun werk niet meer kunnen uitvoeren;*
- *Hiermee diverse artikelen met betrekking tot het recht op arbeid worden geschonden.*

Roept het College op om:

- *Een brief op te stellen waarin wordt vermeld dat er vanuit Provinciale Staten Noord-Holland geen draagvlak is voor het invoeren van een coronatoegangsbewijs voor werknemers in de provincie Noord-Holland;*

- *Deze brief te versturen aan de demissionaire minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor 12 november 2021;*
- *Deze brief te publiceren op de provinciale website en social media;*
- *Het coronatoegangsbewijs voor werknemers en bezoekers niet in te voeren in het Provinciehuis van Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.
PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

Voor deze drie moties verzoeken we, vooruitlopend op de besluitvormende vergadering van vanavond, om een hoofdelijke stemming.
U zult begrijpen dat de PVV niet kan instemmen met het voorliggende besluit.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Toch nog een vraag. U zegt dat de PVV tegen de begroting is en niet voor de voordracht zal stemmen. Wat wilt u dan wel?

De heer **DEEN** (PVV): Dat is nu de vierde keer dat u dat vraagt. Dat is ook iets wat interessant is. Dat circus van herhalingen. Wat wij willen staat in ons verkiezingsprogramma. Dat is openbaar toegankelijk. Daar kunt u naar kijken. Ik heb in mijn bijdrage voorbeelden genoemd van wat wij wel willen. Wat wij in ieder geval niet willen en wat de VVD al jarenlang doet, is bijvoorbeeld ziekenhuizen en IC-bedden sluiten. Honderden miljoenen naar asielzoekers, naar massa immigratie, naar de EU en naar Afrika. Honderdduizend woningen aan asielzoekers geven en 400 miljard kosten daaraan spenderen. Dat is in ieder geval wat wij niet willen. Wat we ook niet willen is dat er inmiddels 52 procent in de bijstand zitten, die niet Westers allochtoon zijn. We willen namelijk ook niet dat er twintig miljard per jaar aan massa immigratie besteed wordt. We willen dat er meer geld naar de zorg, verpleegkundigen en naar IC-bedden gaat. Het geld moet anders worden besteed. We willen dat de grenzen dichtgaan. We willen stoppen met de onhaalbare en onbetaalbare energietransitie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Interessant is dat de heer Deen het heeft over landelijke thema's. Wat wilt u met deze provincie voor volgend jaar en het jaar daarop? Daar gaat het om. Niet verwijzen naar een verkiezingsprogramma. Niet verwijzen naar landelijke regels. Wat gaat u doen voor de Noord-Hollander en voor de kiezer?

De heer **DEEN** (PVV): Ik kan daar niets voor doen, meneer Van der Maas, want ik zit helaas niet in het college. U zult geld vrij moeten maken voor woningen voor Noord-Hollanders, voor zorg voor Noord-Hollanders, voor het stoppen met het plaatsen van windmolens en met de nutteloze, onhaalbare en onbetaalbare energietransitie. Als ik het voor het zeggen had in het college dan had ik daarvoor geld beschikbaar kunnen stellen, maar dat kan ik helaas niet. Dit zijn oplossingen. Het is niet alleen maar 'niet'. Het is 'wel, wel, wel'. Dit is wat de PVV allemaal wel

wil. U kunt het elke keer proberen te framen en om te draaien in uw bewoordingen en continue met een circus van herhalingen komen. We willen dat er geld wordt vrijgemaakt om aan het gas te blijven. Ik noem maar weer wat. Daar hebben we geld voor nodig. Dan zult u met ons moeten praten en ons niet moeten uitsluiten.

De **VOORZITTER**: U heeft drie moties ingediend. Die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Vorige week maandag spraken Provinciale en Gedeputeerde Staten en een aantal ambtenaren met elkaar over de werkwijze van dit parlement. Daar kwam van alles voorbij. We leerden dat Provinciale Staten moties kunnen indienen, dat Provinciale Staten vragen kunnen stellen. We leerden ook dat Gedeputeerde Staten doen aan actieve informatieplicht. Daar werden wel wat kanttekeningen bijgeplaatst, want moties indienen, is nog niet altijd moties aannemen. Vragen stellen is ook niet altijd de antwoorden krijgen. Actieve informatieplicht kan ook misbruikt worden. We worden regelmatig volgeplempt met van alles en nog wat en dan is het maar aan de Statenleden om eruit te vissen wat er nu echt toe doet. Zo verdwijnt er weleens iets in de C-lijst, de informatielijst, wat we eigenlijk hadden willen zien.
Gaat daar verandering in komen na deze dag? Dat is natuurlijk belangrijk. Je kijkt met elkaar in de spiegel om te zien of er dingen gaan veranderen. Gaan we nu echt van buiten naar binnen kijken? Vorige week maandag was het heel erg naar binnen gericht. Gaan we nu buiten naar binnen halen? Stoppen Gedeputeerde Staten nu met allerlei overleggen die ze hebben en waarover we dan via de actieve informatieplicht iets te horen krijgen, in overleggen zoals gemeenschappelijke regelingen of de Metropool Regio Amsterdam. Gaat dat nu veranderen? Of blijven de Gedeputeerde Staten zich vasthouden aan hun rol? Die rol komt er eigenlijk op neer dat we regelmatig te horen krijgen: ‘Daar gaan we niet over’. Hier in de provincie zijn we tafellaken en servet. Het Rijk en de gemeenten en als een soort beleg van de sandwich zit de provincie daar tussenin. Geleidelijk aan bekroop mij dus dit beeld. Daarom heb ik dit meegenomen. Voor de mensen die het niet weten, dit is een LP. Dit is historie, want dit is gemaakt in 1975. Het betreft een LP-hoes van de band Supertramp. De titel van de LP is ‘Crisis what crisis! Het is een ongelooflijk vooruitziende LP. Je denkt dat er nummers zijn geschreven over de crisis die eraan komt, maar nee, het is andersom. Je ziet op de LP-hoes een man die aan het zonnen is met op de achtergrond rokende fabrieken en duistere wolken. Die man lijkt te denkt dat het wel over drijft. Dat beeld van ‘het drijft wel over’ van Supertram zou ik niet willen aanhangen, want we hebben een wooncrisis, een energiecrisis, een coronacrisis, zorgcrisis, jeugdzorgcrisis, stikstofcrisis, een klimaatcrisis. Noem het maar op. Dat betekent dat we niet achterover kunnen leunen en wachten tot het overdrijft. Het betekent dat we aan de slag moeten. Ook de provincie kan daar een rol in pakken. Veel meer naar mijn idee en dat van de SP. Dat we daar wat gaan doen en niet alleen maar overleggen. De heer Zoon had de vertragingswoorden in zijn lijstje. Die ga ik niet herhalen. De SP ziet graag dat de provincie zich opstelt als belangenbehartiger van alle inwoners. Kom op. Ga aan de slag en kijk of je het Rijk aan het lopen kan krijgen en niet ‘met een briefje’. Het is net al genoemd. Ik bagatelliseer het nu een beetje, maar u kunt zich voorstellen dat ik het nu met opzet als een verkleinwoord uitspreek.

Bill Clinton zei het al, in navolging op James Carville die het in 1992 zei: It's the economy, stupid. Hiermee gaf hij aan waar we op moeten letten en waar we ons niet bij moeten neerleggen. Daarmee gaf hij aan waar we op moeten leggen en niet bij moeten neerleggen. Blijf niet loopjongen van het grote geld. Oftewel, maak je sterk voor het krimpen van Schiphol, want daar lobbyt het grote geld. Ga niet mee in de macht van de grote equitybedrijven. We hebben gezien hoe die bezig zijn om onze recreatiemogelijkheden in hun klauwen te krijgen. We weten ook dat ze hele straten in Amsterdam opkopen om vervolgens de woningen leeg te laten staan, of door te verhuren voor 1500 euro, terwijl ze voorheen 500 euro per maand kostten. Leg je daar niet bij neer. Verzet je daartegen. We hebben nog andere varianten in de vastgoed- en grondspeculatie waar we uiteindelijk het slachtoffer zijn met z'n allen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing

De heer **DESSING** (FvD): Ik sla even aan op het begin van uw betoog waarin u sprak over de rol van de provincie en dat ze tussen servet en tafellaken valt. Ik twijfel even of u een pleidooi houdt die gaat over het invullen van die rol, of het oprekken van de kaders. Zeker als ik het beluister naar Schiphol. Het afschaffen of inkrimpen van Schiphol is toch geen mandaat van de Provincie. Hoe ziet u die rol, die grenzen en hoe we die invullen, volgens de SP?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het is een redeneertrant. Daar zou u in mee kunnen gaan. Ik heb u ook horen praten over bijvoorbeeld dat we woningen nodig hebben. Dat betekent dat we last hebben van een grote jongen in onze omgeving, die ervoor zorgt dat er 70.000 woningen niet gebouwd worden. Dan kan worden gesteld dat we er niet overgaan, maar organiseer de provincie en we gaan naar Den Haag en we gaan op de stoep staan. Ik ga mee. Dit kan niet langer, want we hebben woningen nodig. Een activistische provincie zou wat mij betreft heel wat waard zijn. Verder hebben we nog 'een grote jongen' als buurman, Tata Steel. Het begrip 'green washing' kwam vaak voorbij in de afgelopen weken. Dat is 'mooipraat', maar wanneer is het af? Wanneer gaan we er nu mee aan de slag? De PVV zei zojuist dat we moeten uitgaan van de vraag, maar door die vraagsturing en door die vrije markt zitten wij nu met grote problemen. Daar zouden we wat aan kunnen doen. De SP vindt dat we nu ook genoeg datacenters hebben. Vandaag zal er niet zoveel veranderen, denk ik zomaar. Er kwamen vandaag al de nodige moties en amendementen voorbij en er komen er nog meer. De SP doet wel mee met moties en amendementen, maar we moeten niet de illusie hebben dat dat het is.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wil even terugkomen op Tata Steel. Een deel van de achterban van de SP, 'de arbeiders', werkt bij Tata. Hoe ziet mevrouw Alberts de toekomst van het bedrijf in onze provincie?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Er zijn verschillende mogelijkheden. Een daarvan is dat productie gewoon mogelijk blijft. Zweden doet dat bijvoorbeeld al. We hebben van onze werkmakelaar begrepen dat er in de techniek ongelooflijk veel vraag naar werk is en dat mensen, met beperkte

omscholingsmogelijkheden, zo aan de slag kunnen, waarschijnlijk zelfs iedereen. Dat is nogal wat. Ik maak me wat dat betreft niet veel zorgen over de werkgelegenheid. Waar ik me wel zorgen over maak dat zijn de winsten die naar India verdwijnen. Daar hebbe we niets aan als Nederland.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het eens met mevrouw Alberts dat de verduurzaming van Tata om meer snelheid vraagt, maar hoor ik haar nu echt zeggen dat zij sluiting van Tata een zeer reële optie vindt, want ‘ met de werknemers komt het toch wel goed’.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Zoals u misschien weet uit het debat in de Tweede Kamer heeft ons kamerlid Renske Leijten gepleit dat die mogelijkheid, het sluiten van Tata, niet afgesloten mag worden. Dat betekent dat een gebalanceerde keuze moet kunnen worden gemaakt en niet bij voorbaat al een keuzemogelijkheid uitsluiten. Dat is het standpunt van de SP. We zeggen dus niet per se dat Tata dichtmoet, maar als dat een betere oplossing is dan moet die niet in een lade verdwijnen.

Ik zei al dat we gaan meedoen vandaag. Uit de bijdrage van anderen heeft u kunnen opmaken onder welke moties en amendementen onze handtekening staat.
Zelf dienen we vier moties in.

De eerste motie wordt samen met het CDA en JA21 ingediend. Die gaat over de leefbaarheid van kleine kernen.

Motie 207/08-11-2021
Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *de provincie Noord-Holland initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang stimuleert middels een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland;*
- *er in onze provincie nog geen sprake is van integraal beleid als het gaat om het beschermen en bevorderen van de leefbaarheid van kleine kernen;*
- *er behoefte is aan een integrale beschrijving van wat wij in Noord-Holland verstaan onder ‘leefbaarheid’, in het bijzonder als we het hebben over de kleine kernen;*
- *in beraadslagingen in PS telkens weer blijkt dat de Staten ‘leefbaarheid in kleine kernen’ hoog in het vaandel heeft staan.*

Overwegende dat:
- *de provincie Noord-Holland op veel terreinen beleids- en uitvoeringsmaatregelen neemt die direct en indirect gevolgen hebben op de leefbaarheid in (kleine) kernen;*
- *de leefbaarheid in (kleine) kernen door allerlei ontwikkelingen sterk onder druk staat en, zonder integrale benadering nog meer onder druk zal komen te staan;*

- *het voor PS en GS eenvoudiger zal zijn beleid en uitvoeringsplannen te toetsen op 'aantasting of bevordering van leefbaarheid' als een integraal beleid zou zijn aangaande 'leefbaarheid in kleine kernen.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *te komen met een 'integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen', waarin alle facetten van de leefbaarheid in kleine kernen zal worden beschreven en dat gehanteerd kan worden als toetsingsinstrument bij het vormen en vaststellen van beleid en het concretiseren van uitvoeringsplannen in onze provincie.*

SP, CDA en JA21

De tweede motie wordt ingediend samen met de PvdD en gaat over stikstof.

Motie 208/08-11-2021

Stikstof

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, besprekend de programmabegroting 2022

Constaterende dat:

- *nagenoeg alle Natura 2000- gebieden in de provincie Noord-Holland overbelast zijn met stikstofdepositie;*
- *deze overbelasting het gevolg is van stikstofuitstoot door industrie, verkeer, veehouderij, scheepvaart, luchtvaart, consumenten en bronnen in het buitenland;*
- *vanwege de overbelasting door stikstof de kwaliteit van de biodiversiteit in de Natura 2000- gebieden is afgenomen en nog verder zal afnemen;*
- *dit probleem door de provincie Noord-Holland wordt aangepakt, maar niet voldoende om op een snelle wijze aanzienlijke resultaten te boeken*

Overwegende dat:

- *een aantal Noord-Hollandse boeren vlakbij Natura 2000- gebieden tijdens de stikstofcrisis een vergunning hebben gekregen om hun veestapel uit te breiden;*
- *het kabinet een nieuwe algemene afstandsregel van 25 km heeft ingesteld vanaf de bron tot een Natura 2000- gebied en dat daardoor bedrijven in de regio Agriport/ Enkhuizen geen natuurvergunning meer nodig hebben om uit te breiden;*
- *er in Noord-Holland geen enkel boerenbedrijf heeft gereageerd op het aanbod van de provincie om uitgekocht te worden;*
- *boeren in de regio Westzaan vooralsnog niet mee willen werken aan natuurherstelmaatregelen*

Besluit Gedeputeerde Staten op te dragen:

- *binnen drie maanden een onderzoek te doen naar de vergunningen die worden en werden verleend en die ervoor zorgen of gezorgd hebben dat meer stikstof wordt uitgestoten;*
- *daar waar verleende vergunningen zorgen voor de verhoging van de stikstofdepositie op Natura 2000- gebieden, te onderzoeken of, hoe en onder welke omstandigheden deze vergunningen kunnen worden ingetrokken;*
- *Provinciale Staten te informeren over de resultaten van het onderzoek;*

- *daar waar in gebieden uitgebreid mag worden zonder natuurvergunning in deze gebieden natuurvergunningen in te stellen;*
- *de kosten hiervan te dekken uit het bedrag dat de provincie Noord-Holland ontving uit de positieve rekeningresultaten over 2020 van de vier Omgevingsdiensten.*

En gaat over tot de orde van de dag
SP en Partij voor de Dieren

De derde motie wordt samen met JA21 ingediend en betreft het versnellen van de fietsknelpunten in Noord-Holland. Het is een aangehouden motie, maar we dienen deze opnieuw in, omdat dit weleens wil helpen.

Motie 209/08-11-2021
Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *het jaar 2021 met een positief rekeningresultaat is afgesloten;*
- *de coalitie, in de persoon van gedeputeerde financiën, partijen opriep voorstellen te doen ter bestemming van het positief rekeningresultaat;*
- *er door de Fietsersbond, in opdracht van de provincie, een lijst "knelpunten" is opgesteld;*

Overwegende dat:
- *de provincie, op basis van cofinanciering, met de gemeenten een aanvang heeft genomen om de door de Fietsersbond aangemerkte knelpunten op te lossen;*
- *veel gemeenten op dit moment in financieel zwaar weer zitten, waardoor mogelijk niet zal en kan worden overgegaan tot het aanpakken van fietsknelpunten;*
- *bijdragen van gemeenten in principe worden toegekend op basis van cofinanciering; o een ruime meerderheid van onze Staten het belang van veilig fietsverkeer en veilige fietsinfrastructuur onderschrijft;*

Besluit het college van GS op te roepen:
- *een bedrag van € 400.000 – een deel van het positief resultaat over 2021 – te bestemmen voor de versnelde aanpak van fietsknelpunten in onze provincie;*
- *voor de volgorde van deze aanpak contact op te nemen met de Fietsersbond;*
- *hierbij, in verband met de zeer beperkte financiële ruimte bij gemeenten, in te zetten op een 100% financiering van de projecten.*

SP en JA21

Als laatste. Deze motie hebben wij niet vooraf ingediend, omdat wij vinden dat iedereen daar zijn eigen mening over moet kunnen geven. Het zit niet automatisch in het beleid van de Provincie, maar het kan wel een leidraad zijn.

Motie 210/08-11-2021
Wat niet failliet kan gaan moet publiek blijven.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- onze samenleving een groot aantal voorzieningen en diensten kent, die door alle inwoners van ons land gebruikt worden;
- deze diensten vaak gekenschetst worden als ‘essentieel’ voor onze maatschappij, en daarom wordt ook vaak de term ‘nutsvoorziening’ toegepast;
- veel van deze diensten door de afgelopen decennia door de overheid ‘in de markt’ zijn gezet;
- dat voor het ‘in de markt zetten’ van deze diensten en voorzieningen argumenten zijn gebruikt als “goedkoper” en “kwaliteitsverhogend”;
- organisaties, instellingen en bedrijven die belast zijn met de uitvoering van essentiële diensten en voorzieningen – zoals in de zorg, het openbaar vervoer en de energievoorziening – in toenemende mate financieel onder druk staan, waardoor voor onze inwoners de dienstverlening in gevaar komt.

Overwegende dat:
- de concurrentiestrijd tussen partijen in de vermarkting van essentiële diensten en voorzieningen te vaak niet leidt (of heeft geleid) tot een betere dienstverlening en goedkopere diensten;
- de vermarkting deze essentiële diensten en voorzieningen onacceptabel kwetsbaar heeft gemaakt en in toenemende mate onbereikbaar voor onze inwoners;
- door de inkomens- en prijsontwikkelingen in ons land steeds meer inwoners in financiële problemen komen of al zijn gekomen, met alle gevolgen van dien;
- door bovenstaande de tweedeling in ons land, en natuurlijk ook in onze provincie, wordt vergroot.
- het onacceptabel is dat instellingen als energieleveranciers, zorginstellingen (zoals ziekenhuizen) en vervoersbedrijven – die voor onze samenleving essentiële diensten uitvoeren – failliet kunnen gaan.

Besluit Provinciale Staten op te roepen:
- uit te spreken dat het onwenselijk is dat voor onze samenleving essentiële diensten en voorzieningen worden uitgevoerd door marktpartijen, als de mogelijkheid bestaat dat zij hierdoor failliet gaan, en dit te doen door de volgende uitspraak te ondersteunen: “Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven!”

SP

De VOORZITTER: U heeft vier moties ingediend welke onderdeel uitmaken van de beraadslagingen.

Ik wil de vergadering een uur schorsen voor de lunch. Een deel van de tijd zal het college gebruiken om de ingediende moties en amendementen te bekijken, zodat die straks in de reactie in eerste termijn mee kunnen worden genomen. Ik schors de vergadering tot 13.45 uur

Schorsing van 12.45 tot 13.48 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik verwelkom opnieuw eenieder, voor zover hier aanwezig in deze zaal en natuurlijk de woordvoerders die op dit moment thuis achter het beeldscherm zitten en online deelnemen aan deze vergadering.

We waren bij agendapunt 9, de begrotingsbehandeling 2022 en de Memorie van Antwoord. We zijn toe aan de bijdrage van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Als je zo door je oogharen kijkt naar de staat van de wereld, ons land en daarbinnen onze provincie, zou je er hopeloos van worden. “Hoeveelheid broeikasgassen in 2020 op recordniveau ondanks coronapandemie”, kopte de NOS twee weken geleden. “Uitstoot broeikasgassen weer bijna op pre-corona niveau”, aldus het CBS een maand eerder.
Aan het begin van die afschuwelijke coronapandemie leek het alsof we geleerd hadden om minder te reizen en minder CO2 uit te stoten. Dat bleek dat een illusie. De uitstoot stijgt, iedere ton CO2 in de atmosfeer brengt het doel om de opwarming van de aarde, te beperken tot niet veel meer dan 1,5 graden, verder uit zicht. Ondanks onze motivatie, die bij velen van ons aanwezig is en onze goede bedoelingen en inzet, slagen we er blijkbaar niet in het tij te keren.
Afgelopen zaterdag liepen tienduizenden mensen, veelal jongeren, mee in de Klimaatmars. Er waren veel creatieve leuzen, zoals ‘Geef de aarde door, in hemelsnaam’. Maar één ding viel mij op: vrijwel zonder uitzondering keken de deelnemers voor de oplossing naar de politiek. “Wanneer maakt de politiek eindelijk de goede keuzes? Wanneer tonen de politici eindelijk lef?”. En nu weet ik wel dat ze dan niet direct dachten aan ons hier in het provinciehuis in Haarlem. Maar toch. De druk op onze schouders is groot. En dan staan we ook nog voor een opgave om de achteruitgang van de natuur te keren. Want de Living Planet Index staat er niet goed voor. We hebben een opdracht om onze aarde bewaren en tot bloei brengen, maar in plaats daarvan putten we die uit en laten die verpieteren. En hoewel vrijwel iedereen dit doel onderschrijft, is er veel onenigheid over hoe we dit kunnen bereiken en wat daarvoor nodig is. Een overheid die te weinig doet. Een overheid die te veel wil. Zie daar de spagaat waar we als samenleving in zitten.
En door een goedbedoeld, maar rommelig en soms onnavolgbaar coronabeleid neemt de polarisatie in de samenleving verder toe en wordt het vertrouwen in de overheid verder geschaad. Sommigen hebben pijnlijk ervaren dat de overheid grote steken kan laten vallen.
In deze context mogen wij politiek bedrijven en keuzes maken voor de provincie in 2022. Ga er maar aan staan. We hebben een aantal opdrachten.
We moeten keuzes maken. Durven te zeggen, met de titel van het stikstofrapport, dat niet alles kan. Geen goedkope reisjes per vliegtuig én de CO2-uitstoot willen terug brengen. Niet met z’n allen ver van je werk wonen én verwachten dat je er zonder file naar toe kunt rijden. Geen vervuilende industrie naast woongemeenschappen in de duinen. Geen economie gebaseerd op overdadig consumentisme en tegelijk de uitputting van de aarde proberen tegen te gaan.
We moeten het vertrouwen van de burger terug winnen. Eerlijk gezegd weet ik niet hoe dit zo maar kan. Maar we kunnen in ieder geval zorgen dat we het vertrouwen niet verder beschamen. Door eerlijk en transparant besluiten te nemen. Door de afweging van voors en tegen in onze afwegingen te communiceren. Door duidelijk te zijn over wat we niet kunnen bereiken. Door steeds weer oog te houden voor mensen voor wie keuzes ongelukkig uitpakken.

We zouden een beetje milder mogen zijn. Mild zijn voor elkaar, voor mensen die andere keuzes maken. We hebben geen van allen de waarheid in pacht. Is de kunst van het samenleven juist niet dat je hoort, probeert te begrijpen en respecteert wat anderen vinden? En dat geldt misschien ook wel voor keuzes die ook de overheid maakt. “Dan doen we het maar”, is misschien geen gekke houding.
Dan concreet over de inzet van provincie volgend jaar. De ChristenUnie fractie kan zich grotendeels vinden in de ingeslagen richting. Rondom mobiliteit ligt er een duidelijke focus op het stimuleren van fiets en OV, de modal shift. Voor het stimuleren van meer en betaalbare woningen hebben we inmiddels de eerste versie van het Masterplan Wonen besproken, waarin nieuwe rollen van de provincie worden verkend. Wij zien uit naar de verder uitwerking. Samen met de SP dienen we een amendement in.

Amendement 31/08-11-2021
Woningparagraaf

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van voordracht VD-57, Begroting 2022;
besluiten ontwerpbesluit 3 in de voordracht als volgt aan te vullen:

> *met dien verstande dat de zin “De provincie bekijkt de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam, zoals benoemd in actiepunt 6B van de Woonagenda 2020 - 2025.” op pagina 53 van de begroting wordt geschrapt.*

Toelichting
Er zijn veel uitdagingen en problemen rondom woonruimte in de provincie Noord-Holland. Voor veel groepen, zoals starters, jongeren, daklozen en mensen met een lager inkomen is het, net als voor expats, heel ingewikkeld passende woonruimte te vinden. De Woonagenda 2020-2025 bevat een uitgebreide en gebalanceerde beschrijving van de inzet van de provincie. Het benoemen van de inzet van de provincie voor slechts één specifieke groep geeft een verkeerd signaal.
ChristenUnie en SP

Niet alleen expats, maar ook starters, studenten, daklozen en mensen met een lager inkomen hebben veel moeite om passende woonruimte te vinden. De Woonagenda bevat een gebalanceerde beschrijving van onze inzet. Het benoemen van slechts één specifieke groep geeft een verkeerd signaal.

De **VOORZITTER:** Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagen.

De heer **KLEIN** (CU): Wij maken ons ook zorgen over de uitverkoop van recreatieparken in onze provincie, -eerder al genoemd door de SP- en al het onrecht wat daarmee gepaard gaat. Onze fractie zal binnenkort samen met de SP voorstellen doen hoe we hier als provincie een actievere rol in kunnen spelen.
Op het beleidsterrein natuur komt de versnelling van de realisatie van het Nationaal Natuurnetwerk op stoom. Gebiedsprocessen zijn gestart en we worden goed geïnformeerd over de voortgang. We merken wel grote onrust in de verschillende gebieden over wat dit betekent

voor individuele inwoners. We vragen de gedeputeerde alles in het werk te stellen om mensen zo helder mogelijk te informeren en inspraak te geven in het proces. Maak gebruik van de expertise die er in het veld is en wees flexibel in hoe we de natuur kunnen realiseren. Volgende week bij de bespreking van het Natuurbeheerplan komen we daar nader op terug.
Dan het jaarresultaat van 2020. Het college is een interessant experiment aangegaan en heeft ons om suggesties gevraagd hoe het jaarresultaat te besteden. Het idee was mooi, maar het uiteindelijk te besteden resultaat was beperkt. De ChristenUnie ziet dit vooral als een goede oefening voor volgend jaar.
Wij hebben twee voorstellen. Samen met het CDA en SP dienen we een motie in over Innovatieve toiletten in natuur- en recreatiegebieden. Wij hebben eerder een motie ingediend om beheerders van natuurgebieden te helpen bij het realiseren van meer openbare toiletten. Dat bleek te duur, maar we hebben nu een andere motie die aansluit bij de rol van de provincie, die staat beschreven in de Recreatievisie. Er zijn mooie, betaalbare aansluitingsloze toiletten op de markt.

Motie 211/08-11-2021
Toiletvoorzieningen Natuur- en Recreatiegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter bespreking van agendapunt 9 - Begroting 2022,
Constaterende dat:
- *het Sociaal Cultureel Planbureau recent met de publicatie het rapport "Lang niet toegankelijk" op 8 juni jongstleden concludeert dat het op veel plekken helaas toch nog slecht gesteld is met de toegankelijkheid en met de inclusiviteit;*
- *het symposium dat op 27 mei jongstleden door de Toiletalliantie/Maag Lever Darm Stichting en de Hoge Nood-app werd gehouden de gevolgen van het ontbreken van toiletvoorzieningen voor met name circa 2 miljoen mensen met buikklachten en 2,4 miljoen 65-plussers schetste;*
- *MLD-artsen dit symposium aangaven dat het voor hun patiënten nou juist zo belangrijk is om te kunnen bewegen in de natuur;*

Overwegende dat:
- *Noord-Holland veel schitterende recreatiegebieden heeft;*
- *een groot deel hiervan niet beschikt over sanitaire voorzieningen;*
- *een groot aantal inwoners, waaronder circa 1 op de 10 Noord-Hollanders die buikaandoeningen ondervinden, hierdoor beperkt gebruik kan maken van deze recreatiegebieden;*

Voorts constaterende dat:
- *GS in haar advies over motie M72-2021 geraamd heeft dat de kosten voor het realiseren van 40 toiletvoorzieningen zo'n 8 miljoen euro zijn;*
- *GS eveneens heeft aangegeven slechts beperkte aansluiting te zien bij bestaand beleid;*
- *ons pleidooi voor toegankelijke toiletten, zoals ook verwoord in de Statenvergadering van 28 juni jongstleden, onverminderd belangrijk blijft;*
- *de provincie wel een rol heeft in het stimuleren van recreatie voor iedereen (Visie Recreatie & Toerisme) en het beheer van recreatiegebieden (doel 5.2.2 begroting);*

- *de provincie eveneens als doel heeft duurzame innovatie te ondersteunen (doel 6.1.2);*
- *er een marktpartij is die aansluitingsloze, onderhoudsarme en duurzame toiletten kan realiseren tegen een beperkte prijs (ca. €8.500,-) ;*
- *in het Amsterdamse Bos via crowdfunding een dergelijk toilet is gerealiseerd ;*
- *het jaarlijks onderhoud voor deze innovatieve toiletten beperkt is;*

Voorts overwegende dat:

- *het beschikbaar maken van financiële middelen beheerders in staat kan stellen om een aantal toiletten te realiseren en daarmee innovatie plaats vindt;*
- *de ervaring die hiermee opgedaan kan worden kan leiden tot vervolgprojecten in de toekomst;*

Verzoeken het college:

- *met beheerders van recreatie- en natuurgebieden in gesprek te gaan over een pilot rondom de installatie en het beheer van duurzame, aansluitingsloze toiletten;*
- *vanuit het jaarresultaat 2020 hiervoor € 25.000,= euro ter beschikking stellen;*

En gaat over tot de orde van de dag,

ChristenUnie en CDA

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb een vraag aan de heer Klein. Wij hebben in het begin van de Statenperiode een motie ingediend om over geheel Noord-Holland verspreid openbare toiletten te plaatsen. Daar horen dan ook natuurgebieden bij. Misschien kunt u nog eens naar die motie kijken. Misschien kunnen we elkaar aanvullen?

De heer **KLEIN** (CU): Dat laatste is zeker mijn bedoeling. Het onderwerp dat u geagendeerd hebt, hebben wij heel erg serieus genomen. We zien ook dat daar een belang is. Tegelijkertijd is de motie die u heeft ingediend niet aangenomen. Uit de beantwoording van de vraag door Gedeputeerde Staten bleek dat het niet betaalbaar is. Wij proberen nu een volgende stap te zetten, een iets kleinere stap, maar het daarmee wel een stap verder te brengen. Wellicht kunt u daar bij aansluiten?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Die motie is wel terdege aangenomen. De PvdA heeft zelfs meegestemd. Dan is er onduidelijkheid over of die motie is aangenomen. Daarover zou ik graag opheldering hebben.

De heer **KLEIN** (CU): Dat lijkt me een vraag aan uzelf om nog eens goed na te kijken welke motie en wat het dictum was. De motie over aansluiten bij de Hoge Nood app is in ieder geval aangenomen. Over het realiseren van openbare toiletten in de gehele provincie kan ik mij niets herinneren.

Mijn tweede motie, samen met GL, D66, CDA, SP en PvdA gaat over de pontjes bij Ilpendam en Spaarndam. We hebben ons met elkaar eerder al hard gemaakt voor de pont bij Ilpendam. Deze

vervult een belangrijke functie voor fietsers en landbouwverkeer. Het opheffen van die pont zal grote gevolgen hebben voor de inwoners. Ook 'de varende fietsverbinding', zoals zo mooi benoemd door de collega van D66, bij Spaarndam maakt een wezenlijk onderdeel uit van de toekomstige fietsinfrastructuur.

Motie 212/08-11-2021
Pontveren Ilpendam en Spaarndam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021 hebben kennis genomen van de statenvoordracht Begroting 2022; alsmede het 'Advies GS aangehouden moties begroting 2022', gehoord de beraadslagingen
Constaterende dat:

- *In de voordracht van de jaarrekening is aangegeven dat middelen die zijn vrijgevallen in 2020 in de periode 2021-2023 weer voor andere doelen kunnen worden ingezet;*
- *In het 'Advies GS aangehouden moties begroting 2022' in de reactie op de aangehouden motie 71 over fietsknelpunten is aangegeven dat: 'er twee urgente [...] knelpunten op de fietsinfrastructuur' zijn: 'de exploitatie van de pont bij Ilpendam en [...] de realisatie van de pont bij Spaarndam [...]'.*
- *De Provinciale Staten op 14 september 2020 reeds een motie (M75) hebben aangenomen die GS opriep te verkennen hoe de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer in de vaart kan worden gehouden.*

Overwegende dat:

- *Deze pont een belangrijke functie vervult voor fietsers en landbouwverkeer; de pont een verbinding vormt over provinciale waterinfrastructuur en onderdeel uit maakt van het totale provinciale fietsnetwerk; de provincie daarmee een belang heeft bij de verbinding*
- *de gemeenten Waterland en Landsmeer de kosten van de pont niet meer dragen maar het opheffen van de pont grote gevolgen voor de inwoners van o.a. Ilpendam en Landsmeer heeft; dat omrijden van landbouwvoertuigen extra uitstoot met zich mee brengt; bij de herinrichting in 2018 van de busbaan langs de N235 veel moeite is gedaan om de pont goed in te passen; een fietsbrug het knelpunt in de toekomst mogelijk zou kunnen oplossen, maar er een voorziening dient te worden getroffen, in ieder geval voor de tijd die het kost om een besluit te nemen over een dergelijke brug.*
- *De varende fietsverbinding bij Spaarndam een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de toekomstige fietsinfrastructuur rondom recreatiegebied Spaarnwoude en de inzet van Provincie Noord-Holland de doorslag kan geven in realisatie hiervan*

Verzoeken het College om:

- *Een bedrag van 400.000 euro (vijf keer 80.000 per jaar) in de begroting voor 2022 (uit de bestedingsruimte (Algemene Reserve en begrotingssaldo 2022) die beschikbaar wordt gesteld voor nieuw beleid) in te zetten om de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer de komende vijf jaar in de vaart te houden, en zich in te zetten voor een permanente oplossing;*
- *en een eenmalige bijdrage te doen aan de realisatie van de pont bij Spaarndam van 55.000 euro door de gemeente Haarlem samen met het recreatieschap Spaarnwoude.*

En gaan over tot de orde van de dag.

ChristenUnie, GroenLinks, D66, CDA, SP en PvdA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Ik begon mijn betoog dat we hopeloos zouden worden als we kijken naar de staat van de wereld en ons land. Afgelopen zomer was Floris Alkemade één van de gasten in het televisieprogramma Zomergasten. Eén van zijn bijdragen ging over de grote transities waar we voor staan en die juist op het bordje van de Provincie liggen en de moeite die we hebben om die te realiseren. Hij zei: 'Onze politieke taal is niet bij machte om een verlangen te scheppen naar verandering'. Dat vind ik zeer treffend. En daar ligt voor ons een belangrijke opdracht: het verlangen tot verandering scheppen. Bij de ChristenUnie zoeken we daarom naar de taal van de hoop. Wij leven we vanuit de hoop op een goede, komende wereld. Daar mogen we nu al aan bijdragen. Laten we allen de taal van de hoop proberen te spreken, zoekend naar het goede voor al onze inwoners. Daarbij wens ik u Gods zegen

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb alle betogen gehoord. Wat ik niet gehoord heb, is hoe we met onze ouderen omgaan in Noord-Holland. We worden met zijn allen een stuk ouder. We hebben veel ouderen in Noord-Holland. Velen wonen alleen. Het is Rijksbeleid. Ze mogen niet samenwonen, want dan worden ze gekort op hun uitkering. Amsterdam heeft iets anders bedacht. Mensen worden opgeroepen om alle kamertjes aan iedereen ter beschikking te stellen. Mensen in de bijstand hoeven niet bang te zijn dat er gekort gaat worden. Is die mogelijkheid in de provincie aanwezig? Dan kunnen we ruimte vrijmaken voor mensen die de woningen broodnodig hebben.
We moeten ons meer inspannen om kleinschalige verzorgingshuizen te realiseren. Er zijn veel mensen die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen. Zij kunnen geen kant op. Daar vraag ik aandacht voor.
We hoorden dat bij Schiphol 70.000 woningen niet gebouwd kunnen worden. Dat betreft het gebied Havenstad. Nu ben ik er zelf niet treurig over, maar dat er niet gebouwd kan worden is erg. We moeten kijken waar we dan wel zouden kunnen bouwen.
Ik maak me ernstig zorgen over de grote ambitie van dit college om overal windparken neer te zetten. Hoe verhoudt zich dat tot woningbouw? We hebben met zijn allen besloten dat de afstand tot een woning 300 meter is. Er zijn veel onderzoeken die nog niet boven water zijn. We gaan van alles bedenken. Het is prima, maar de jaren strijken voorbij. Ik heb liever iemand die actie onderneemt, zodat we zaken zeker kunnen realiseren. Op dit moment zijn er veel processen tegen de windparken. Die worden ook toegekend. De windparken mogen dan niet worden gebouwd, omdat we niet voldoen aan de Europese normen. Dan moeten we ook nog een MER maken voor al die windmolens. Waarom kijken we niet met zijn allen naar andere mogelijkheden?

Waarom wordt niet nagedacht over kernenergie? Er is op dat gebied veel innovatie. We kunnen de zaak sneller realiseren. Het is ook realistischer dan nu al die windmolens die er staan of gaan komen, terwijl het energienet het niet aankan. Dan blijven we het paard achter de wagen spannen. Laten we met zijn allen kijken of het op een andere manier zou kunnen.
Ik heb alle fracties gehoord en ik stoor me aan alle Engelse woorden, die worden gebruikt. We leven in Nederland en ik wil graag Nederlands horen en niet al die Engelse taal er tussendoor. Misschien moet ik er een motie over indienen, maar van de drie medewerkers van de fractie zijn er twee ziek. Ik moet het even alleen doen. Dat lukt dus niet. Bij deze vraag ik het college, zonder een motie in te dienen.
Dan hebben we nog dat de Klimaattop is mislukt. Ook het RIVM wordt al in twijfel getrokken. Wat moeten we er allemaal mee? Wat gaan we eraan doen?
Tot slot, wil ik graag wat cijfers. Ik hoorde dat er een werkmakelaar is. Zou u mij op de hoogte kunnen stellen wat zo een makelaar doet? Ik zou daarover graag meer informatie krijgen. Van Tata Steel moeten we op enig moment af. Dat is een van de grootste vervuilers van ons land, met nog meer ondernemers. Laten we daar nu eens even naar gaan kijken. We moeten kijken naar hoe we met de energietransitie omgaan. De vervuiling komt ook door de verbrandingen, die we gaan doen. Daar los je het probleem niet mee op. Ik hoop dat gedeputeerde Stigter mij daarover duidelijkheid kan geven.
Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor u bijdrage. Het woord is aan de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Afgelopen weekend kwamen meer dan 40.000 Nederlanders op de been voor de Klimaatmars. Een indrukwekkende opkomst, die alleen maar het belang van de klimaatmaatregelen onderschrijft. Klimaatverandering is geen ver van je bed show meer, maar de realiteit. Daarom is actie nu noodzakelijk. Tegelijkertijd moeten we extra aandacht hebben voor de gevolgen voor de burger. De fractie van DENK heeft het al vaker gezegd. De energietransitie bestaat uit enerzijds de technologie en anderzijds uit draagvlak. Daarom doen we concrete voorstellen om mensen beter mee te nemen in het proces. De energierekening van vooral de mensen met een dunne portemonnee gaat een enorm probleem opleveren. Benzine prijzen zijn al extra hoog en gas- en lichtprijzen gaan omhoog. De inflatie bedraagt meer dan 3,5 procent en stijgen de kosten van het OV met 2,3 procent. De lasten voor de Noord-Hollanders zijn alleen maar toegenomen, met grote gevolgen voor diegenen met een dunne portemonnee. De mensen die in slecht geïsoleerde huizen wonen, dat zijn vooral de slecht onderhouden huurwoningen, die zullen een enorme rekening betalen. De maatregelen uit Den Haag gaan daar niet bij werken. Gesubsidieerde energieconciërges wel. Die zorgen, anders dan de energiecoaches, voor een directe handson aanpak. Ze zorgen ter plekke voor een oplossing voor verduurzaming van de woning. De mensen die het hardst te lijden hebben onder de stijgende lasten zijn vaak de mensen die leven in armoede. Uit onderzoek weten we dat ze teveel stress ervaren om echt goed bovenop de energieadviezen te zitten. Daarom moeten energiebesparende maatregelen ter plekke worden aangebracht door professionals, oftewel de energieconciërge. Dit scheelt in de energiekosten We dienen samen met de PvdD en de SP een motie in om de energieconciërges

goed onder de aandacht van gemeenten te brengen en desnoods te helpen financieren. Wij moeten ook onze bijdrage leveren om deze mensen te helpen, waar we kunnen.

Motie 213/08-11-2021
Pilot met energieconciërges

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021
kennis genomen hebbende van de Begroting 2022
Constaterende dat:
- *Het onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) uitwijst dat energiecoaches niet effectief zijn, omdat bewoners meer gericht zijn op het heden en bezig zijn om de eindjes aan elkaar te knopen. De besparingsadviezen zijn daarom 'aan dovemans oren gericht', aldus de onderzoekers;*
- *De HvA adviseert om in plaats daarvan te werken met energieconciërges: professionals die gelijk ter plekke energiebesparende maatregelen kunnen aanleggen.*

Overwegende dat:
- *Energie-armoede de laagste-inkomensgroepen het hardst raakt en het juist deze groepen zijn die adequate hulp nodig hebben;*
- *Alliander meewerkt aan het realiseren van een duurzame energievoorziening vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. De energiecoaches passen dan ook mooi in dit nobele doel die de nodige aanpassingen kunnen verrichten om energie toegankelijk te maken voor iedereen;*

Verzoeken het college:
- *Te onderzoeken hoe de inzet van energieconciërges kan worden gefaciliteerd en daarbovenop de energiecoaches aan te moedigen actiever op te treden om de stijgende energielasten bij met name de laagste inkomensgroepen tegen te gaan;*
- *In dit verband kijken op welke wijze meer aspirant installateurs kunnen meelopen met de energieconciërges in samenwerking met educatieve of mbo-instellingen.*

en gaan over tot de orde van de dag.
DENK Noord-Holland, Partij voor de Dieren en SP

Verder vraagt DENK aandacht voor het volgende. Voor wat betreft de passage om enkel de expats te helpen aan een woning, ben ik blij om te horen dat de gedeputeerde ook vindt dat deze passage nogal selectief is en uit de begroting kan. Daarom steunt DENK het amendement hierop.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik vind de motie enerzijds een heel mooi idee, maar volgens mij is dat ook juist wat energiecoöperaties al proberen te doen. Waar zit de toegevoegde waarde van deze motie?

De heer **KOYUNCU** (DENK): We hebben geconstateerd dat energieconciërges een mooie bijdrage leveren en dat dit middel actief ingezet wordt. We willen dat graag onder de aandacht brengen in

Noord-Holland, als aanvulling. De energieconciërges gaan huis-aan-huis bij de mensen langs. Ze hebben direct energiebesparende spullen mee, zoals tochtstrips, zuinige lampen etc. Wij zien dat als een mooie aanvulling.

De Intelligente verkeersregelinstallaties zijn duur en duur in onderhoud. Elke zogenoemde iVRI kost circa 10.000 euro. We benutten vanwege privacy issues niet de volledige bruikbaarheid van deze installaties. Is het dan handig om deze te plaatsen in zulke grote aantallen?
Van de tien miljoen euro om de projecten mee te financieren is er ineens maar 100.000 euro beschikbaar, waardoor belangrijke moties nu met elkaar in competitie zijn, niet in de laatste plaats ons verzoek om geld te reserveren voor een onderzoek naar de rol van Holland destijds in het slavernijverleden. Dit is zeer belangrijk in het opbouwen van een gezamenlijke toekomst in gelijkheid, gelijkwaardigheid en een gezamenlijke verwerking van dit verleden. Om dit over te laten aan het Rijk, dat zeer waarschijnlijk alleen naar de eigen rol zal kijken. Om ook ons verhaal mee te nemen is op zijn zachtst gezegd naïef en stuit ons tegen de borst. Het lijkt mij afschrijven van onze morele verantwoordelijkheid. Hoe kijkt het college hier tegenaan? We willen straks niet horen dat er geen geld is en dat we het bij de begrotingsbehandeling hadden moeten regelen.
De gedeputeerde heeft gezegd dat het OV onder zijn verantwoordelijkheid altijd betaalbaar zal blijven, of in ieder geval dat het college zich daarvoor zou inzetten. We vragen ons af hoe het college dit voor elkaar gaat krijgen. Er is tenslotte geen reservering gemaakt om tegenvallende koopkracht door een combinatie van eerder genoemde factoren, waaronder de stijging van energiekosten en de daarmee gepaard gaande stijging van het OV, zal worden gecompenseerd om die mevrouw met drie kinderen van Purmerend naar Beverwijk te kunnen vervoeren, zonder dat zij een bezoek krijgt van de deurwaarder. Deze zorg hebben wij vaker gedeeld en eerder besproken. Welke vooruitzichten ziet het college om dit op te lossen.
De DENK-fractie maakt zich zorgen over de toenemende vervoersarmoede.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu) maakt geen gebruik van zijn spreektijd.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): De provincie Noord-Holland heeft nu ruim twee jaar een coalitie van GL, VVD, D66 en de PvdA en als VVD'er hoop ik dan op herkenbare resultaten vanuit het VVD Noord-Holland verkiezingsprogramma. Eentje kan ik er noemen, dat is de Formule 1, die geweldig is verlopen, zowel voor de wedstrijdsfeer en het wedstrijdresultaat als voor het perfect georganiseerde mobiliteitsplan. Helaas moet de VVD-liefhebber het daar wel van hebben bij deze coalitie, het gaat niet zo goed. Belangrijke projecten voor onze infrastructuur duren langer dan verwacht, of ze worden uitgesteld, of ze vallen duurder uit dan gepland. Het mobiliteitsbeleid gaat meer over duurzaamheid dan over bereikbaarheid.
De woningnood neemt verder toe maar de Monitor woningbouw 2021 die deze week uitkwam, laat zien dat er in Noord-Holland duizenden woningen minder worden gebouwd en dat het tekort nog ver ligt boven wat de monitor 'acceptabele proporties' noemt. Als VVD'er kan ik me alleen maar aansluiten bij wat het CDA over het woonbeleid heeft gezegd.

Bij dit alles laat de VVD Noord-Holland in deze coalitie belangrijke uitgangspunten voor een gezonde financiële overheidshuishouding los. De VVD staat van oudsher voor een prudent financieel beleid en dat betekent concreet: je geeft niet meer uit dan je hebt, je probeert burgers zo min mogelijk te belasten en je schuift zeker de rekening van het heden niet door naar de toekomst. Want niet alleen het heden, ook de toekomst heeft altijd meer wensen dan de overheid aan middelen heeft.
Toch haalt deze coalitie de spaarpot leeg terwijl men weet dat er in de toekomst grote financiële knelpunten aankomen. Bij het leeghalen van de 175 miljoen euro kapitaallastenreserves werd hier ambtelijk al voor gewaarschuwd in een notitie aan Gedeputeerde Staten en de coalitiefracties met de woorden (ik citeer): 'Tenslotte wijzen wij erop dat met deze oplossing de ruimte in het meerjarenbeeld aanzienlijk wordt verkleind, waardoor het risico ontstaat dat in de komende jaren autonome ontwikkelingen en (wettelijk) noodzakelijke bijstellingen in de kaderbrief moeilijker gedekt kunnen worden.' Zinvolle ambtelijke vermaningen aan de coalitie die terzijde werden gelegd.
Nadat de spaarpot van kapitaallastenreserves à 175 miljoen euro al verteerd was door deze coalitie, komt daar nu het voorstel van weer 151 miljoen euro reserves dit jaar en volgend jaar nog eens 50 miljoen euro reserves achteraan. Het bevreemdt dat de VVD Noord-Holland dit onderschrijft, terwijl onduidelijk is wat de VVD Noord-Holland daarvoor terug krijgt.
Het laatste punt dat we hier aanstippen is de transparante en inclusieve bestuurscultuur. Op een aantal terreinen zie je dat dit college bewust bezig is mensen bij beleidsuitvoering te betrekken. Ook bij infrastructurele projecten zien we intensief contact met de belanghebbenden en omwonenden. Inzet van nieuwe middelen zoals een app met het laatste nieuws in Opmeer zijn daarbij mooie instrumenten. Een verbeterslag is nog mogelijk voor het betrekken van het bedrijfsleven bij het beleid, waarbij we ook boeren tot bedrijven rekenen. Daarin wil aansluiten bij de woorden van JA21. Waar het bedrijfsleven van oudsher gold als partner bij beleid en uitvoering, komen zij nu pas serieus in beeld nadat de kaders al zijn vastgesteld. De provincie kan veel meer aan kracht winnen door die krachten ook met het bedrijfsleven te bundelen in een vroeg beleidsstadium.
Al met al is dit een wat kritisch verhaal geworden maar als VVD'er is er ook niet heel veel om over te juichen in deze beschouwingen. Liberaal Noord-Holland wenst GroenLinks, D66 en de PvdA veel succes met de verdere uitvoering van hun coalitieprogramma.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik moet eerlijk zegge dat ik getwijfeld heb of ik hier wel moet gaan staan. Het is een heel gevoelige kwestie geweest natuurlijk. Ik heb een vraag. Waarom heeft u dit soort zaken niet in de fractie aan de orde gesteld?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Ik dacht dat de kwestie over de 175 miljoen euro uitgebreid in de fractie is besproken. Ik herinner me wel dat u er indertijd zelf niet was. Dat is buiten uw schuld. Dat waren de fractievergaderingen onder leiding van de vicefractievoorzitter. Ook de Woonagenda is uitgebreid besproken.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw bijdrage. Dan gaan we nu verder met mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Actie, actie, actie!", riep premier Rutte afgelopen week bij de opening van de VN-klimaattop in Glasgow. Grote delen van Nederland kunnen in de nabije toekomst verdwijnen door zeespiegelstijging, bleek onlangs uit een alarmerend rapport van het VN-klimaatpanel IPCC. Afgelopen weekend gingen vele verontruste burgers de straat op om te laten zien hoe dringend de klimaatkwestie voor hen is. En ondertussen zijn wij in Noord-Holland op dit moment twee en een half jaar onderweg in de huidige bestuursperiode. We zijn 'over de helft'.
We leven in een systeem dat volledig uit balans is. ´De Nederlander´ heeft een wereldwijde ecologische voetafdruk, die neerkomt op het gebruik van veel meer hulpbronnen dan de biocapaciteit van Nederland hem biedt. Wij gebruiken ongeveer 4,4 hectare land en zee per persoon per jaar, terwijl als we het zouden moeten doen met de fysieke beperking van de oppervlakte van ons land, we 0,8 hectare tot onze beschikking hebben. Wij nemen dus véél meer dan eerlijk is. En dat doen we niet alleen van mensen die op andere plekken op de wereld leven, dat doen we ook van onze kinderen. Wat wij opmaken, nemen wij ook van hen. Als we het systeem zouden aanpassen, zou dat betekenen dat we een enorme terugval in welvaart moeten doorgeven. Dat is zo een waardeloos perspectief, dat bijna niemand eraan wil. Nu zijn er ook wel andere ideeën.
Afgelopen week verscheen een vertaalde lezing van George Monbiot als artikel in de Correspondent. De lezing gaat over de grote weeffouten in ons systeem en ook hoe je die misschien recht zou kunnen zetten. Want, zo zegt Monbiot, er is wel genoeg ruimte voor welvaart voor iedereen. Er is niet genoeg ruimte voor private luxe voor iedereen, maar er wel genoeg ruimte om iedereen te laten genieten van publieke luxe. Als we de ruimte anders benutten, dan is er genoeg voor geweldige openbare parken, zwembaden, musea en tennisbanen en kunstgalerieën en openbaar vervoer. Door meer publieke ruimte te creëren, creëren we meer ruimte voor iedereen. Dat betekent dat privé mensen genoegen zullen moeten nemen met genoeg om van te leven en dat we dan genoeg overhouden voor openbare luxe voor iedereen.
Voor wie het inspirerende artikel wil inzien, verwijs ik naar De Correspondent. De korte samenvatting is, is dat het bezit van grond een achterhaald principe is, of een valse veronderstelling dat je eigendom kunt hebben van wat de natuur ons allemaal gegeven heeft.
Ik zal me nu tot de provinciale realiteit gaan beperken.
Vooralsnog functioneren wij ín het systeem, en bij gebreke aan voldoende macht om het systeem af te breken, proberen wij het dan tenminste bij te sturen. En ik ben daar tamelijk tevreden over. Het gaat best aardig. Het gaat niet snel genoeg, is niet groen en niet links genoeg, maar gelet op de omstandigheden toch ´best aardig´.
Allereerst wil ik kort stilstaan bij de begroting op zichzelf. Daar waar we bij de vorige begroting vreesden voor een economische crisis, is deze het afgelopen jaar uitgebleven. Onze economie blijkt verrassend vitaal en hoewel er enorm pijn is geleden door de coronacrisis zien we toch ook dat in plaats van de gevreesde massa ontslagen, er eerder sprake is van een groot personeelstekort. Hoewel de coronacijfers oplopen en we niet kunnen inschatten wat dat zal betekenen voor de komende tijd hebben we misschien iets meer hoop, omdat we hebben gezien hoe we de eerste slag hebben doorstaan. Daarmee is de uitvoering van de hier voorliggende begroting toch weer enigszins onzeker.

De begroting is sluitend en meerjarig structureel in evenwicht. Voor 2022 gaan we uit van een klein voordelig saldo na bestemming. Het weerstandsvermogen voor komend jaar is verhoogd van 4,6 naar 10,4, als gevolg van een toename van de Algemene Reserve met 38,4 miljoen euro ten opzichte van vorig jaar. Ook de berekende solvabiliteitsratio voor 2022 is ruim voldoende om aan de verwachte verplichtingen te voldoen. Dat geeft een goed gevoel en wij danken Gedeputeerde Staten dan ook voor het in het afgelopen jaren gevoerde beleid om de financiën op orde te krijgen. Daarbij zijn we zeer tevreden over de doorgevoerde verbeteringen in de gebruikte beleidsindicatoren. Dat was een diepgevoelde wens van Provinciale Staten en de manier waarop de gedeputeerde dit heeft opgepakt en samen met de Rekeningencommissie tot stand heeft gebracht, verdient veel waardering. Het proces is nog niet ten einde en de doorontwikkeling van de indicatoren naar de begroting van 2023, o.a. gevoed door de brede basismonitor, ziet er beloftevol uit. GroenLinks blijft graag meedenken met het college over een zinvolle toepassing en aanscherping van dit sturingsinstrument voor Provinciale Staten.
GroenLinks gaat akkoord met de voorliggende begroting en de bijbehorende instellingsbesluiten over nieuwe reserves en kredieten.
Voor ons was deze, voor Noord-Holland, vernieuwende manier om de Staten direct te betrekken bij de begroting een belangrijk voorbeeld van de door ons zo gewenste nieuwe bestuurscultuur: Een kentering dat Gedeputeerde Staten ons als Provinciale Staten meenemen in dit proces en uitgebreid op onze voorstellen hebben gereageerd en hebben gekeken wat komend jaar haalbaar is. Ook de vooruitblik bij verschillende moties wordt door ons gewaardeerd.
Als GL vinden we het belangrijk om het open gesprek te voeren, ook als dat over ‘maar’ 640.000 euro gaat. Het kunnen voeren van dat open gesprek is een goed begin en we zouden graag als Provinciale Staten de verantwoordelijkheid nemen om het verder uit te bouwen, zodat we het nog beter vorm kunnen geven. We zien dit als een lerend proces waarvan de eerste stappen naar meer smaken. GroenLinks is enthousiast over de plannen die op de korte termijn kunnen worden gerealiseerd en die gedekt kunnen worden uit het rekeningresultaat. We zien ook moties die vragen om plannen uit te werken die langer de tijd kosten en niet in een paar maanden onderbouwd kunnen worden. Kan het college die plannen verder uitwerken en bij de Kaderbrief aan ons voorleggen?
Daarnaast moeten we ook oog hebben voor de lange termijn: hoe ziet het proces rond de Perspectiefnota eruit? Hoe neemt het college Provinciale Staten mee?
Over het verloop tot nu toe zijn we eerlijk gezegd wel een beetje teleurgesteld. De manier waarop Gedeputeerde Staten de adviezen op de aangehouden moties heeft geformuleerd, komt op ons toch wel erg defensief over. Daar had veel meer mee gedaan kunnen worden.
Het door het CDA in de commissie EFB voorgestelde proces om het traject te evalueren en daarbij te bezien hoe we Provinciale Staten verder kunnen betrekken bij de begroting en verder die positie kunnen uitbouwen en verstevigen, juichen we van harte toe. GroenLinks sluit zich daar graag bij aan. Wij horen graag van de gedeputeerde hoe zij deze evaluatie ziet.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Zoals wij in onze brief hebben aangegeven aan Gedeputeerde Staten zijn wij geen voorstander van het verjubelen van pretmoties en dat soort dingen. Dit proces nodigt daartoe uit. U heeft het over een evaluatie. We zullen moties beoordelen op nut en noodzaak. Wat evalueren we hier nu eigenlijk? Evalueren we het gebruik van moties, om een bijstelling van de begroting te doen, of evalueren het proces of Gedeputeerde Staten? Als het alleen maar het evalueren van de ingediende moties is en of ze aangenomen worden, dan is dat volgens ons niet de juiste route.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wellicht heb ik me verkeerd uitgedrukt. Ik heb me geprobeerd aan te sluiten bij het voorstel van de heer Heijnen in de commissie EFB. Dat gaat niet over het evalueren van ingediende moties. Het gaat over het evalueren van het proces, wat de gedeputeerde op poten probeert te zetten met: Hoe geef je een bestemming aan het rekeningresultaat? Dat is iets wat in Noord-Holland best nieuw is. Ik begrijp dat het bij sommigen nog voor wat weerstand zorgt. Dat is iets wat in andere provincies heel normaal is.
Dat zijn geen pretmoties. We zijn met 55 volksvertegenwoordigers het hoogste orgaan en in principe over de financiële verdeling gaan. Daar is een groot deel door het coalitieakkoord al verdeeld. Ik vind het juist een teken van transparantie en democratie als we wat meer ruimte geven aan de andere helft van de zaal om ook hun financiële gedachte daarbij te laten meewegen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Die ruimte is er toch al? Als je een motie indient en je hebt een meerderheid dan kun je de begroting toch al bijstellen? Ik zie niet in welk nieuw proces we hier nu gaan evalueren, omdat het proces al bestaat en dat is het indienen van moties en amendementen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik hoop dat andere mensen in de zaal wel door hebben gehad dat we de afgelopen maanden iets nieuws hebben gedaan. Constaterende dat er een rekeningresultaat is, kijken of daar meerderheden zijn, die vinden dat het een goede bestemming kan krijgen in plaats van het, zoals je het ook zou kunnen doen en waarvan u kennelijk een voorstander bent, in de Algemene Reserve te storten. In die zin is er een nieuw proces. Een aantal wil dat voortzetten en verbeteren. Tegen dat laatste kan men niet zijn. Dus dat gaan we evalueren. Dan komt er wellicht nog iets mooiers uit dan dat we dit jaar gehad hebben.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik hoor u zeggen ten aanzien van de moties enerzijds: De reactie van Gedeputeerde Staten was wat GL betreft wat teleurstellend en wat defensief en anderzijds hoorde ik u volgens mij zeggen: Een aantal moties was nog niet ver genoeg uitgewerkt en wij vragen Gedeputeerde Staten dat nu alsnog te doen. Wat vraagt u het college nu precies?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Van drie moties, die gaan over onder meer de woningmarkt en energietransitie, was duidelijk dat daar nog een taak ligt. Op korte termijn kan niet tot een duidelijke besteding of motie worden gekomen. Daarover zou ik graag van het college horen hoe dat in een later stadium alsnog zou kunnen.

Dan verder kijkend, voorbij de systematiek en financiële regels, kijk ik in een aantal portefeuilles. We zijn blij met de realisatiestrategie voor het NNN. Eindelijk maken we meters. Vorig jaar is 750 hectare gerealiseerd, via een goed toegerust regiebureau, met als doel de restantopgave rond 2027 ook echt te realiseren. Een robuust netwerk van natuurgebieden met ecologische verbindingszones vormt de beste garantie voor herstel van de biodiversiteit.
Ook zijn we blij dat de in het coalitieakkoord al aangekondigde Voedselvisie er nu ligt en dat daarin het uitgangspunt is opgenomen dat de grondgebonden landbouw in Noord-Holland binnen tien jaar natuurinclusief moet zijn. Zo kunnen we samen met boeren en andere betrokkenen bij het landelijk gebied aan de slag, want er liggen grote opgaven zoals klimaat, stikstof, bodemdaling, waterkwaliteit en biodiversiteit. Om de natuurinclusiviteit van onze provincie in de bollenteelt vooruit te helpen dienen we vandaag samen met D66, SP, CDA en de PvdD een motie 'Blakende bollen' in, die in een eerdere Statenvergadering door mijn collega Cardol al is toegelicht.

Motie 214/08-11-2021
Broedplaats Blakende Bollen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, hebben kennis genomen van de conceptbegroting 2022 en de reactie van GS op de eerder ingediende en aangehouden moties bij de begroting,
Constateren dat:
- *het voordelige rekeningresultaat 2020 deels kan worden ingezet voor andere doelen.*

Overwegen dat:
- *er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van de biodiversiteit*
- *er grote uitdagingen zijn in de bollenteelt om de impact op de kwaliteit van de leefomgeving - bodem, water, biodiversiteit en gezondheid - te verbeteren*
- *er veel behoefte is aan nieuwe kennis, innovatieve methodes en geschoolde jongeren om de doelstellingen van de Voedselvisie ook in de bollenteelt dichterbij te brengen*
- *onder andere ervaring wordt opgedaan in het landelijke fieldlab bij Huiberts Bloembollen, tevens demoleerbedrijf, en bij andere leden van NLG Holland*
- *het van groot belang is de opgedane kennis verder te verspreiden onder telers in Noord-Holland en daarbuiten*
- *onderstaand verzoek mede gesteund wordt door betrokkenen zoals het Clusius College, Huiberts Bloembollen, NLG Holland, Vertify en de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur.*

Verzoeken het college:
1. *Het landelijke fieldlab biologische bloembollen op het terrein van Huiberts Bloembollen dat er mede op is gericht scholieren, studenten en wetenschappers een plek te geven voor ontmoeting en inspiratie een extra impuls te geven.*
2. *Dat te doen door aanstelling bij het fieldlab van een kwartiermaker die binding heeft met de sector, de broedplaats kan helpen ontwikkelen, relaties kan leggen, als ambassadeur*

kan optreden en telers kan helpen bij het opzetten van structurele meerjarige projecten (bodembeheer, teelt en gewasbescherming op natuurlijke basis en waterbeheer).

3. Hiervoor €50.000 op te nemen in de begroting 2022.

GroenLinks, Partij voor de Dieren, SP, D66 en CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Er is een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Nog even over het vorige onderwerp. U sprak zich zeer positief uit over het realiseren van het Nationaal Natuurnetwerk. Herkent u ook dat in de gebiedsprocessen er wel heel veel onbegrip is bij de mensen die het betreft? Hoe denkt u dat daar een goede oplossing geboden kan worden?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Daar heeft u een pijnlijk punt te pakken. Ik zie een heel grote opgave en een heel moeilijke taak. Dat dat niet naar ieders tevredenheid gaat, zou ons alleen maar moeten uitnodigen om de laatste meters, die we ook echt moeten maken, op een betere en meer coöperatieve manier in te steken. Ik hoop dat er geleerd wordt van de weerstand, die we nu soms waarnemen en dat het bij de laatste stukken beter zal gaan.

De heer **KLEIN** (CU): Bent u het me ons eens dat we daarbij zoveel mogelijk gebruik moeten maken van de expertise van de mensen die daar in het veld grond hebben, werken en betrokken zijn?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik heb net iets gevraagd of we hier wetenschappelijke consensus nog serieus nemen. Uiteraard moeten we gebruikmaken van expertise in het veld. Het lijkt me raar als ik daar nee op zou zeggen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Inderdaad, dat NNN-doel zorgt voor veel weerstand. Is voor u het doeltype natuur, zoals we dat hebben vastgesteld, heilig in een gebied? Of zegt u: Als we met de omgeving komen tot wellicht een andere invulling van de natuur op dat gebied, dan is dat voor mij ook bespreekbaar?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik moet u eerlijk zeggen dat ik niet goed weet hoeveel ruimte we daarin hebben. Volgens mij doen we deze opdracht ook in opdracht van Europa. Er moet een groot gebied worden gemaakt, zodat de biodiversiteit robuuster wordt. Ik weet niet hoeveel ruimte daar in zit om daaraan een andere invulling te geven. Ik moet het antwoord op uw vraag schuldig blijven. Ik weet zeker dat mijn collega, meneer Cardol, een prachtig antwoord zal hebben. Ik wil het u in tweede termijn geven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Dit wordt een ‘bent u het met ons eens vraag’. We zijn al dertig jaar bezig met de aanleg van EHS en NNN. Ik zie dat we nu bij de laatste meters zijn aangekomen. Daardoor moeten er pijnlijke keuzes worden gemaakt. Bent u het daarmee eens?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Als we het erover hebben, dat als je al heel lang bezig bent, alle makkelijke dingen vaak al gebeurd zijn, dan ben ik het daar zeker mee eens.

De heer **ZOON** (PvdD): Ziet u dat ook als een soort ‘legacy’ van de voorgaande coalitiepartijen, voorgaande colleges, die al natuur hebben weggehaald, waardoor we dit over hebben?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ja, ik denk het wel. Ik denk dat we in het Klimaatdossier dezelfde kant op gaan. Hoe langzamer we nu zijn, hoe groter de taak straks zal zijn en hoe pijnlijk het allemaal zal worden. Dat is onvermijdelijk met voorop lopen en er achteraan lopen.

Ik wilde net aangeven hoe blij we zijn met het stellen van een daad die voor sommigen wat overbodig was. Met de gedachte: Beter een keer teveel dan een keer te weinig, ware we heel tevreden dat we als provincie nog een keer hebben uitgesproken dat we willen dat de regering stopt met het vergunnen van gasboren en andere mijnbouwactiviteiten in de Waddenzee. Met de voortschrijdende klimaatverandering is behoud van ons belangrijkste natuurgebied voor toekomstige generaties urgenter dan ooit.

Op het gebied van mobiliteit zien we steeds meer een verschuiving naar een integrale aanpak. Daar zijn we heel tevreden over. Waar tot voor kort de focus lag op auto-infra met als doel ´doorstroming´, is inmiddels het uitgangspunt dat onze projecten altijd een breder doel moeten dienen. In september stelden we het perspectief mobiliteit vast, waarin we veel van onze speerpunten terugzien. Bijvoorbeeld meer aandacht voor veiligheid voor fietsers en aandacht voor ontsnippering van landschap en natuur. Ook omdat aanleg en onderhoud van ons wegennet een enorme claim legt op onze toekomstige financiën, is het goed dat we niet lichtvaardig investeren in nieuwe wegen, zeker niet als zij vrijwel uitsluitend het doel van doorstroming dienen.
In het OV zijn we blij dat grootschalige bezuinigingen voorlopig niet zijn doorgegaan. GroenLinks zal er alles aan doen om dat in de toekomst ook te voorkomen. We zien enorme uitdagingen op het gebied van OV. De financiële middelen zowel op provinciaal als op Rijksniveau schieten tekort. De urgentie is groot, want zonder een goedwerkend ov-systeem loopt Noord-Holland vast.

Goed nieuws is dat fietsen steeds aantrekkelijker wordt. Door technologische ontwikkelingen kunnen mensen steeds verder, maar ook sneller fietsen. Omdat de Noord-Hollandse fietsinfrastructuur van uitstekende kwaliteit is, kiezen steeds meer mensen ervoor de fiets te pakken. Op het gebied fietsveiligheid is nog wel verbetering mogelijk en nodig. Doordat fietsers sneller fietsen en dit vaker ook oudere mensen zijn, neemt het aantal zware ongelukken toe. De komende jaren ligt een taak voor de Provincie om de fietsinfrastructuur te verbeteren, zodat we deze trend kunnen keren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): U noemt de provinciale fietsinfrastructuur uitstekend. Tegelijkertijd ligt er een lange lijst met knelpunten, die op verzoek van het vorige college door de Fietsersbond is geïnventariseerd. Die is nog niet opgelost. Bent u het met ons eens dat we daaraan meer prioriteit zouden moeten geven?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Weet u, ik had al zo een zure bijdrage. Ik wil best het woord 'uitstekend' schrappen. U heeft gelijk. Er is zeker nog ruimte voor verbetering.
De aanpak van fietsknelpunten moet zeker worden versneld.

Helpend daarbij is dat de autodominantie op veel plekken afneemt. Auto, fiets en voetgangers krijgen, als het aan GroenLinks ligt, een veel gelijkwaardigere plek op de openbare weg.
De Agenda Slimme en Schone Logistiek gaat ons helpen om ook de logistiek verder te organiseren en te verduurzamen, ook daar vroegen we aandacht voor.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van der Maas

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik sloeg even aan op de dominantie van de auto. Hoe ziet u de rol van de auto in de toekomst? Zeker als we over tien jaar allemaal elektrisch rijden. Is het dan niet een van de meest duurzame vervoersvormen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): De meest duurzame manier van verplaatsing blijft wandelen. Daarna prefereer ik de fiets. Uiteindelijk gebruikt ook een duurzame auto nog steeds heel veel ruimte. Als we onze steden zouden ontdoen van blik, dan hebben we een veel fijnere samenleving. Zeker op het platteland waar het openbaar vervoernetwerk nooit zo fijnmazig kan zijn dat iedereen op elk moment overal naar toe kan, kunnen we voorlopig niet om de auto heen. Dat erken ik heus. In onze provincie hebben we meer auto's dan we werkelijk nodig hebben. Ik zeg niet dat de auto helemaal weg moet. Ik denk alleen dat het goed zou zijn als we ook aan de fiets en voetganger ruimbaan gaan geven. Dat is veel gelijkwaardiger. Er kan genoeg ruimte zijn voor iedereen, als we het op een goede manier inrichten.

Ik begon met u voorhouden dat het systeem waarin wij gevangen zijn, of functioneren, fundamentele weeffouten heeft. Een voorbeeld daarvan is dat wij jaren alle ruimte hebben gegeven aan de luchtvaart, ruimte voor grootverdieners, die toevallig ook net grootvervuilers zijn. We zien een steeds grotere groep burgers die steeds kritischer wordt op het volgens GroenLinks al tijden achterhaalde idee dat economische groei ons welzijn zou bevorderen. We zijn daarom blij dat de gedeputeerde, die zowel in het Luchtvaartdossier als ook in het dossier Tata Steel, de leefbaarheid duidelijk prioriteert. In dat dossier zijn het afgelopen jaar veel verontrustende berichten naar buiten gekomen. Verontruste omwonenden die zo vaak hier bij ons hebben ingesproken, zijn in het gelijk gesteld. Het goede van die slechte berichten is dat het onmiskenbaar heeft geleid tot stevige aandacht voor dit dossier vanuit het Rijk. Wat ons betreft moet alle ruimte die Gedeputeerde Staten hebben om de verbetering van de situatie op het

gebied van gezondheid aan te jagen, worden benut. Wij blijven aandringen op strengere regelgeving en op een spoedige sluiting van de Kooks 2 fabriek.
We hebben dit jaar twee grote woondemonstraties gehad, er is steeds meer discussie over de grote problemen die er al jaren op de woningmarkt zijn en waar steeds meer mensen last van hebben. Waar het de woningmarkt betreft hebben we grote zorgen. Hoewel we in het hele politieke spectrum 'actiebereidheid' bespeuren, blijft de kwestie moeizaam vooruit te helpen. We kijken daarom reikhalzend uit naar het Masterplan Wonen. Bouwen in steden moet beter en sneller kunnen. Ik vind het een mooi voorbeeld van hoe hier in Noord-Holland, links en rechts, het kennelijk wel kunnen proberen het op te lossen.
We zijn blij te zien dat het college zich inspant om de huisvesting van statushouders bij gemeenten op de agenda te houden. Het is niet altijd eenvoudig om met lokale bestuurders het debat aan te gaan. Een groot woord van waardering voor gedeputeerde Loggen dat hij hier namens de provincie een duidelijk geluid laat horen.
Het huisvesten van vluchtelingen is overigens geen kwestie van beschaving. Ook vluchtelingen hebben rechten, en ook die rechten horen we te respecteren. Maar daarbij is het ook van groot belang dat wij, als we hen een goede start willen geven, hen sneller uit het jarenlange verblijf in de wachtkamer van het AZC halen. Die wachttijd helpt hen niet vooruit en dat is voor niemand goed. Niet voor henzelf en ook niet voor de samenleving. Als wij verwachten dat zij een steentje bijdragen, dan is de overgang van opvang naar woonruimte van groot belang. Laten we daarom die stevige inzet vasthouden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het zeer met u eens dat we een grote opgave hebben voor het huisvesten van statushouders en vluchtelingen een goede plek geven in onze samenleving. Hoe vindt u dat gemeenten die opgaven zouden moeten invullen=

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk dat in veel gemeenten mogelijkheden zijn. Dan heb ik het niet over de kleine kernen. Zeker de wat grotere gemeenten kiezen ervoor om er wel of niet mee aan de slag te gaan. Als ik denk aan de stad Amsterdam, daar heeft het dossier te lang, te weinig aandacht gekregen. Dan is het goed dat vanuit de provincie gemeenten worden gewezen op hun verantwoordelijkheid. Dat is ook haar taak en niet een ideologisch idee van GL. Gemeenten zullen iets moeten doen om het huisvestingsprobleem op te lossen. Die oplossing is niet bij elke gemeente hetzelfde. Het vooruitschuiven is in ieder geval geen oplossing. Het ging net over containerwoningen. Dat kan best een oplossing zijn, voor woningzoekenden überhaupt. De manier waarop dat in sommige gemeenten wordt opgelost, met containers zover mogelijk bij de gemeenschap vandaan, beschamend.

De heer **HEIJNEN** (CDA): We zijn het eens over de urgentie van dit vraagstuk. Tegelijkertijd snap ik ook de worsteling die gemeentebestuurders hebben. Gemeenten hebben zelf vaak al wachtlijsten van zelfs wel veertien jaar. Ook urgentie allemaal. Het zou me een lief ding waard zijn als wij nu die flexibiliteit aan gemeenten geven. Ik ben het eens dat een containerwoning geen eindoplossing is, maar we moeten nu snel schakelen. Zou GL maatwerk in gemeenten,

hoewel het niet uw ideale oplossing is, maar wel voor de tussentijd, ook positief tegemoet willen treden? In principes kun je niet wonen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat laatste wordt regelmatig aangehaald. Niemand kan in principes wonen. Containers en kastelen zijn opties. Ik denk dat we weinig ruimte hebben om ons aller lievelingsoplossing als enige oplossing te zien. In die zin denk ik dat we altijd moeten openstaan voor de goede oplossingen van andere mensen. Ik vind wel dat we de kwestie van het huisvesten van statushouders niet apart moeten zien van de kwestie op zichzelf, namelijk dat we een woningmarkt hebben waarmee ontzettend veel mis is. Ik denk dat u wel weet wat GL voorstaat hoe dat opgelost moet worden. Daar vinden we elkaar misschien niet zo snel. Wat ons betreft heeft bouwen in het groen geen voorkeur. Binnenstedelijk zijn er nog veel mogelijkheden. Die moeten worden benut. Gemeenten kunnen we daarmee helpen. Dat staat los van het vluchtelingenprobleem. Het huisveten van vluchtelingen is echt een afgeleide. We hebben een enorm probleem met woningen en daar moeten we een oplossing voor vinden. Het Masterplan Wonen vind ik een mooie aanzet. Ik hoop dat het verder wordt gebracht in de volgende periode.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Allereerst wil ik de indruk wegnemen dat ik geen woningen wil voor de opvang van statushouders. Zo zit ik niet in de wedstrijd. Er is gewoon een enorm probleem op de woningmarkt. Dat wordt niet veroorzaakt door de opvang van statushouders. Het is ook een opgave en onderdeel van de grote opgave. Als gemeenten wel die ruimte hebben in het groen, desnoods voor tijdelijk, dan verbaast het mij dat u zegt dat u een zonnepark, u zegt dat het met 25 jaar tijdelijk is en dat we daarmee geen groen opgeven, akkoord is. Maar woningbouw misschien ook voor 25 jaar vindt u niet akkoord.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nu zit er wel een verschil tussen zonnepanelen en woningen. Niks zo permanent als tijdelijkheid. Tijdelijke woningen leiden uiteindelijk vaak tot permanente woningen. Er ontwikkelt zich dan een wijk omheen. Er komen voorzieningen. Na lange tijd stellen we vast dat de kleine pukkel aan het dorp er inmiddels al zolang ligt. Dan zijn we toch het groen kwijt. We zijn daar kritischer op dan wanneer het gaat om zonnepanelen. Die hebben we over 25 jaar mogelijk niet meer nodig omdat we dan veel verder zijn in de energietransitie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik vraag me af hoeveel Amsterdam volgens u nog aankan? We hebben jongeren die gedwongen thuis moeten blijven wonen. Daardoor worden ouders voordeurdelers. Corona doet er geen goed aan. De mensen zitten op elkaar. We vangen meer dan duizend ongedocumenteerden op. We vangen mensen op die dak- en thuisloos zijn. Dan zegt u dat Amsterdam nog wel wat statushouders kan opvangen. Sommigen wachten al twintig jaar op een andere woning. We zitten met schimmelwoningen. Daar kan niks mee. Hoe denkt u dit op te lossen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zei niet dat Amsterdam die mensen moet opvangen. Ik heb gezegd dat ik goed vind dat de provincie bijvoorbeeld Amsterdam gewezen heeft op de verantwoordelijkheid die Amsterdam heeft en inmiddels ook neemt.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Een grote stad heeft veel problemen. Wij worden door de Provincie op de nek gezeten dat we statushouders moeten huisvesten. Er is geen ruimte meer in Amsterdam. Kunt u meedenken? Op dit moment zijn we bezig om bij iedereen die een slaapkamer over heeft, mensen op te vangen. De mensen die een uitkering hebben mogen, zonder dat het financiële gevolgen voor hen heeft, een kamer verhuren om mensen op te vangen. Is dat een mogelijkheid voor de Provincie?
Over zonneparken wil ik opmerken dat we daar gedurende 25 jaar beter woningen kunnen neerzetten. Amsterdam had ook tijdelijke woningen. Die zijn op enig moment weggehaald.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, ik neem aan dat wanneer u Amsterdam zegt, u de gehele provincie bedoelt?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Mevrouw Van Soest neemt volgens mij het Amsterdamse volksvertegenwoordigende mee naar de Staten hier. Misschien heeft u daar ook de grootste achterban? Het is wel zo dat we hier voor de gehele provincie problemen moeten oplossen.
Als ik heel eerlijk ben, denk ik dat er in Amsterdam meer ruimte te vinden is dan in sommige kleine gemeenten. Ik ben blij dat het gemeentebestuur in Amsterdam het ter hand heeft genomen. Voordeurdelers is een onderwerp waarover wij niet gaan. Wat we hooguit zouden kunnen doen, is andere gemeenten de suggestie geven om met hun bijstandsregels soepeler om te gaan. Is misschien best een aardig idee, maar het lijkt me niet echt een provinciale taak.
Het is niet iets wat mijn voorkeur heeft, dat we ons daar op concentreren.
De tweede vraag was of ik liever een woning heb dan een zonnepark? We hebben verschillende taken. We hebben een huisvestingsprobleem. We hebben ook de taak om de energietransitie voort te helpen. Wat GL betreft zouden we snel van alle fossiele bronnen af moeten. We moeten op duurzame energie over. Dat betekent dat je duurzame energie moet opwekken. Daarvoor zijn windmolens en zonne-energie op dit moment de goedkoopste manier. Daar zullen we ook ruimte voor moeten maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik luister aandachtig naar de inbreng van mevrouw Kocken. Natuurlijk erkennen we allemaal dat er woningproblemen zijn. Erkent mevrouw Kocken ook dat er gewoon onoverkomelijke problemen zijn in sommige gemeenten om aan die taakstelling te kunnen voldoen en dat je een strijd krijgt om die taaktelling te blijven hanteren, zoals de heer Loggen dat naar gemeenten in de provincie doet? Iets wat niet kan, dan moet daar toch eenvoudigweg anders mee om worden gegaan? GL wil niet in het groen bouwen. U doet van alles in het groen. U plaatst windmolens en legt zonneweides aan. Dat kan dus wel. Ik zie het verschil niet. De nood voor woningen is hoger dan het plaatsen van windmolens. U zegt dat er nog voldoende binnenstedelijke oplossingen zijn. Noemt u mij er eens een aantal.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk aan Havenstad. We hebben een keuze te maken of we Schiphol laten groeien of dat we 70.000 woningen kunnen bouwen. We zullen keuzes moeten maken. Die maken we met zijn allen, kijkend naar alle belangen en niet alleen het economisch belang. Als we alleen maar economisch groeien, kunnen we straks niet eens meer ademhalen. Er zijn allerlei oplossingen. Het is een voorwendsel dat we alleen woningen in het groen kunnen bouwen. Het is goedkoper. Ik begrijp dat wie daarmee zijn boterham verdient, daarvoor kiest. Het is niet in het belang van ons allemaal. Onze samenleving is er niet bij gebaat dat projectontwikkelaar in het groen iets bouwen, waar we vervolgens infrastructuur voor moeten aanleggen als samenleving. We zijn gebaat bij binnenstedelijk ontwikkelen. Dat kan ook.

De heer **DEEN** (PVV): Ik vroeg naar binnenstedelijke oplossingen. Mevrouw Kocken komt vervolgens met Schiphol als antwoord. Wat heeft u voor oplossingen in kleine gemeenten?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik gaf u net een goed voorbeeld. Havenstad is binnenstedelijk. Daar kan heel veel. Het blijft misschien wel een druppel op de gloeiende plaat. Er zijn industrieterreinen en bedrijfspanden die benut kunnen worden. Er zijn opties genoeg, maar je moet het wel willen. Als we het allemaal willen oplossen dan lijkt me op zijn minst dat ook deze oplossing wordt meegenomen in hoe we het probleem aangaan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik haak aan op de opmerking over de bouw van 70.000 woningen. Wat mij betreft gaat het vooral om de wirwar aan regels die de bouw onmogelijk maken en niet Schiphol ansich.
Over 25 jaar zouden we volgens mevrouw Kocken klaar zijn met de energietransitie. Dat er dan geen behoefte meer is aan zonneweiden. Welke alternatieven zijn er tegen die tijd volgens mevrouw Kocken?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Eerst een reactie over de regels. We hebben regels omdat we willen dat mensen gezond kunnen wonen. Gezond betekent dat er niet elke minuut een vliegtuig over v vliegt. Daarom maken we regels. Voor de veiligheid. Wij maken een keuze. Geven we ruimte aan meer vervuiling of aan woningbouw? We moeten geen woningen bouwen op plekken waarvan we weten dat het tweederangs plekken zijn. Mensen die geen betere plek kunnen betalen, moeten dan maar op een plek wonen waar het ongezond is. Daarom hebben we wetten. De regels zijn niet het probleem, maar de vervuiling.
Er wordt nu ingezet op waterstof. Ik hoop dat we in de toekomst inderdaad met waterstof aan veel energiebehoefte kunnen voldoen. Net als met molens in het verleden, nodig om een droog Noord-Holland te hebben, hebben we nu molens nodig om de energietransitie een duw te geven. Of dat over 25 jaar eindigt, is wel optimistisch. Dat zeg ik erbij.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Gas en fossiele brandstoffen moeten volkomen worden uit gefaseerd, wat GL betreft. Hoe gaan we dan om met de intermitterende bronnen? Als de wind niet waait en de zon niet schijnt, dan moeten we wat anders. Wat doet dat met de woonomgeving van mensen? Hoe zorgen we ervoor dat deze provincie energiestabiel blijft?

Mevrouw **KOCKEN (**GL): Op dit moment zijn we in een transitie periode. We zoeken naar nieuwe oplossingen. Tegen de tijd dat we die gevonden hebben, zijn die wat ze dan zullen zijn. Dat zal waterstof zijn. Uit getijdebewegingen wordt energie gehaald. De verbetering is zeker af van de fossiele bronnen, al was het maar omdat die opraken en vervuilend zijn.

De heer **DESSING** (FvD): Wat doen we tot die tijd? Waterstof is niet de heilige graal? Wat doen we als de wind niet waait en de zon niet schijnt en het licht gaat uit?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zie het probleem niet. Op dit moment hebben we nog voldoende combinatie. Tijdens een windstille nacht kan opgeslagen energie worden gebruikt. We kunnen dan nog steeds doorleven en het licht aan doen. Er zal nooit een maand geen zon zijn. Er zullen pieken en dalen in. Dat moet het netwerk kunnen opvangen. Dat levert nieuwe uitdagingen op.

De heer **DESSING** (FvD): Is GL het met ons eens dat we eigenlijk het gas zouden moeten gebruiken om de intermitterende bronnen te continueren? We kunnen de provincie niet op zwart laten gaan. Ik heb het niet over een maand lang of over een nacht zonder wind. Het gaat met name om de dippen die er gaan komen, vanwege de stijgende energievraag.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het gas benutten, is ook een probleem. Komt dat gas uit Groningen of uit de Noordzee? U stelt oplossingen voor, net als met woningbouw, alsof er verder niks is. het maakt nogal uit. Alles wat wij opmaken, alles wat we benutten voor het bouwen van huizen is weg. Mensen hebben een groter welvaartsgevoel als zij omringd zijn door en toegang hebben tot natuur. Het is geen oplossing om alles te asfalteren en vol te bouwen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik praat niet voor mijn achterban in Amsterdam. Ik praat over alle Noord-Hollanders.
Mevrouw Kocken sprak over de overlast van vliegtuigen. Wat vindt zij van de geluidsoverlast van windmolens. Is mevrouw Kocken niet bang dat de visie van GL op de windmolens op de schop gaat? Nabij windmolens kunnen ook geen woningen worden gebouwd. Hoe denkt GL dat op te lossen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nee daar ben ik niet bang voor. We hebben regels hoe dichtbij een windmolen bij een woning mag staan. Die regel is niet op afstand maar op geluidsniveau. Ik denk dat men eerder kiest om op 400 of 500 meter van een windmolen te wonen dan nabij Schiphol.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Mevrouw Kocken veronderstelt dat er over 25 jaar andere energiebronnen zullen zijn, zoals waterstof. Weet mevrouw Kocken dat waterstof een energiedrager en geen energiebron is? Als ze zegt dat ze er geen verstand van heeft, dan schrik ik daarvan. Ze maakt dan beleid, maar geen idee welk gevolg dat zal hebben.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben jurist. Ik weet hoe genaamd niks van hoe je energie opwekt. Ik kan wel stukken lezen en naar mensen luisteren die er verstand van hebben. Dan let ik op de wetenschappelijke consensus. Zo komen we hier allemaal vanuit onze eigen optiek tot goede oplossingen. Het is ook niet de bedoeling dat wij van alles iets weten voordat we er iets van mogen vinden. Het is onze taak om goed af te wegen wat verstandig is, nadat we het aangereikt hebben gekregen van mensen die er verstand van hebben. Waterstof is juist de oplossing voor het moment als er even geen wind of zon is.

De heer **JENSEN** (JA21): Bent u voor kernenergie? Dat is een goed middel tegen CO2-reductie.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Of het een goed middel is? De enkelvoudige vraagstelling of het voor CO2 een oplossing is en dat daarop het antwoord ja is, betekent niet dat het nog steeds een goed antwoord is. Nee ik ben niet voor kernenergie.

We zijn ook blij dat de samenstelling van de waterschappen, die in onze ogen niet meer van deze tijd is, langzaamaan ter discussie staat. De geborgde zetels zijn dringend aan heroverweging toe. We danken Gedeputeerde Staten voor de inspanningen op dat vlak.
Waar we tevreden terugkijken en vertrouwen vooruit kijken zijn er ook zaken waar we ons zorgen om maken. De bestuurskracht van de kleine gemeenten in onze provincie staat onder druk en de gevolgen daarvan zijn dat de financiële gezondheid en de kwaliteit van de dienstverlening zeer onder druk staan. Wij vinden dat de provincie zich in die context krachtig moet opstellen en we geven het college in overweging meer zelf het initiatief te nemen om goede samenwerking en fusie te bevorderen. GroenLinks zal daar de komende periode ook zelf nog initiatieven voor nemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik hoorde mevrouw Kocken veel zeggen over het naleven van regels en dat we ons moeten houden aan regels. In het nieuws staat dat uitgeprocedeerde asielzoekers 1400 bedden nog bezet houden. WE hebben als regel, dat die mensen, hoe triest dan ook, het land zouden moeten verlaten, wanneer ze zijn uitgeprocedeerd. Als we ons daar aan de regels zouden houden, hebben we in ieder geval het probleem van de 1400 bedden opgelost. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Welke bedden winnen we daarmee terug? De uitgeprocedeerd asielzoeker wordt in principe ook uitgezet. Als je geen recht hebt om te blijven, dan krijg je niet de huurwoning.

De heer **DEEN (**PVV): Dat gebeurt dus wel.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het gaat over uitgeprocedeerde mensen die nergens naar terug kunnen. Als geen enkel land ze aanneemt, wat moet je dan met die mensen? Ze moeten toch ergens heen?

De heer **DEEN (**PVV): Dus op dat vlak bent u niet zo fel op het hanteren van de regels, merk ik.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik vraag aan u waar ze dan heen moeten.

De heer **DEEN (**PVV): Misschien heeft u nog een kamer vrij.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik begreep van u dat dit nu juist niet mag. U zegt: Regels zijn regels.

De **VOORZITTER**: U probeert elkaar vliegen af te vangen. Dit voegt verder niks toe aan het debat.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dit jaar hebben we een aantal malen gesproken over de Circulaire Economie. Terecht heeft het college naar aanleiding van onze discussie met betrekking tot de Actieagenda Circulaire Economie uitgesproken dat er eigenlijk geen verschil is tussen de gewone economie en de circulaire economie. Alle economie zou circulaire economie moeten zijn. Vaart maken met deze transitie is noodzakelijk, omdat onze huidige lineaire economie in steeds sneller tempo onze aarde uitput en wij de verantwoordelijkheid hebben, ook voor onze kinderen en kleinkinderen, om een toekomst te bewaren, maar ook omdat de transitie naar een circulaire economie veel kansen biedt aan innovatieve bedrijven waarvan er verrassend veel in Noord-Holland zijn vertegenwoordigd. Daar ligt voor ons een duidelijke, ook economische kans.
De markt zal die transitie moeten doen, maar de overheid moet daarbij helpen, ook de Provincie. Door het instellen en handhaven van regels, maar ook door te faciliteren in infrastructuur die daarvoor nodig is.
En bij de economie hoort ook de arbeidsmarkt. Bij een circulaire economie hoort een discussie over de circulariteit van de arbeidsmarkt. Hoe zorgen we ervoor dat mensen door omscholing en een leven lang leren de kans krijgen hun werkzame leven lang zinvol mee te doen in onze maatschappij, ook als zij er om wat voor reden dan ook wat minder voor zijn toegerust?
Afgelopen jaar kwamen mensen thuis te zitten, of konden geen start maken door het gebrek aan stageplaatsen en perspectief. Een duidelijk negatieve score in de welzijnsmonitor. Echter, nu de economie weer aantrekt, dreigt voldoende geschoold personeel een beperkende factor te worden. Bedrijven die de komende jaren zullen omschakelen, misschien verdwijnen of juist snel gaan groeien, betekent ook scholing en omscholing van werknemers. Dit zou volgens GroenLinks meer aandacht verdienen.
Wat betreft het Economisch Herstelfonds zijn we blij met de gekozen insteek. Het ondersteunen van de maatschappelijk-culturele sector is van groot belang. Deze heeft het immers zwaar te verduren. Corona vraagt veel van de samenleving en daarom is het van belang deze sector in deze tijd tegemoet te komen, juist omdat die sector bijdraagt aan het tegengaan van eenzaamheid en deze sector bij uitstek mensen in de gelegenheid stelt anderen te ontmoeten.

We zijn daarbij blij dat we voor de koppeling met duurzaamheid hebben gekozen. We hopen dat daar op korte termijn concreet invulling aan gegeven zal worden.
Op het dossier energietransitie zijn we tevreden over hetgeen Gedeputeerde Staten hebben gerealiseerd. Hoewel het steeds duidelijker wordt dat op dit dossier nog veel stevigere inzet nodig zal zijn. Enerzijds omdat een verhoging van de taakstelling wordt voorzien en anderzijds omdat we, zeker in vergelijking met andere Westerse landen, niet bepaald voorop lopen. Zijn wij dat niet aan onze stand verplicht?
We hebben de afgelopen tijd de RES'en bekrachtigd en we hebben een stuk meer ruimte gecreëerd om duurzame energie op te wekken. Daarbij zullen we blijven benadrukken dat de energietransitie alleen dan kan slagen als álle groepen in de samenleving meepraten. Daarbij zullen we de waarde van natuur en landschap in het gesprek moeten betrekken. Het betrekken van burgers moet niet alleen gaan over meepraten. Het moet ook gaan over mee delen in de financiële winst die daar te maken is. Participatie in de energietransitie is een breed begrip.
Het is van groot belang dat we ons klimaatbeleid organisatorisch en financieel stevig verankeren, want ook dit is een van onze provinciale kerntaken.
Diverse anderen wezen er al op dat onvoldoende energie infrastructuur een grote spelbreker dreigt te worden in onze duurzaamheidsambities. Zonnepanelen kunnen opgewekte elektriciteit niet kwijt, Bedrijven kunnen verduurzamingsplannen niet uitvoeren. Laadinfra kan niet gerealiseerd worden, et cetera. Dit raakt inmiddels zelfs ons vestigingsklimaat. Het vraagt om een stevige aanpak door de provincie om dit samen met gemeenten en netbeheerders zo snel mogelijk op te lossen. We zijn blij met een gedeputeerde die alles op alles zet om deze knelpunten sneller op te lossen.
De sterk stijgende gasprijzen hebben vooral voor minima grote gevolgen. Hoewel de grootste taak bij het Rijk ligt, moeten we ook provinciaal kijken hoe we de mensen die de hierdoor het meest in de problemen komen, kunnen ondersteunen, daartoe dienen wij met PvdA en D66 een motie in.
Terwijl we momenteel dagelijks horen hoe in Glasgow de onderhandelingen over de aanpak van de klimaatcrisis vorderen, gingen het afgelopen weekend ongekend veel mensen de straat op om hun zorgen over de klimaatcrisis te uiten. Wij hier vertegenwoordigen de mensen daar. Hier maken we de regels waar ze daar om vragen. We dringen er bij het college op aan om in dit dossier zoveel mogelijk haast te maken en ambitie te tonen.
Voorzitter, ik ga afronden: We zijn inmiddels 2,5 jaar onderweg en we zijn 'best aardig' bezig. Hoewel mijn overtuiging is dat het systeem zodanig fundamentele weeffouten heeft dat eigenlijk geen steen op de andere kan blijven staan, zullen we het vooralsnog moeten doen met de kleine verandering die we wél kunnen maken. Uiteindelijk begint een revolutie met een eerste stap…
Ook waar het de bestuurscultuur betreft hink ik regelmatig op die twee gedachten. De ambitie om de bestuurscultuur aanzienlijk te verbeteren, transparanter en democratischer te maken, heeft GroenLinks voor de verkiezingen duidelijk uitgesproken en daar spannen we ons in deze periode echt voor in. Maar soms is het om moedeloos van te worden en denk ik dat alles kapot moet om opnieuw te kunnen bouwen. Maar voorlopig moet ik mij ook daar tevreden stellen met de kleine veranderingen die wij maken. Hopend dat het een eerste stap is op weg naar échte verandering. Een kleine verandering zoals de behandeling van de begroting dit jaar met een ´motiemandje´ of een 'menukaart' voor de Staten. Ik kijk uit naar de door het CDA voorgestelde

evaluatie, waarbij GroenLinks graag ziet dat die evaluatie nadrukkelijk gekoppeld wordt aan de door ons zo gewenste en bovendien Statenbreed gedragen wens van een nieuwe bestuurscultuur.

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage.
Ik schors de vergadering tot 15.35 uur

Schorsing 15.26 – 15.40 uur

Een minuut gemist

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik sta hier met een dubbel gevoel. Na een live vergadering moesten we als Staten weer online bijeenkomen, omdat we het virus in Nederland nog steeds niet onder controle hebben. Laten we hopen dat de vorige week aangekondigde maatregelen leiden tot een verbetering en dat we weer naar een normale samenleving kunnen. In de tussentijd trekt corona diepe sporen door de Noord-Hollandse samenleving. Inmiddels kennen we allemaal wel iemand die ernstig getroffen is door het coronavirus. Ook in mijn persoonlijke levenssfeer heb ik dat helaas moeten meemaken. Ik wens iedereen die ermee te maken heeft gehad veel sterkte. Die coronacrisis vereist veel aanpassing en veerkracht van ons allemaal en ook van de Noord-Hollandse economie. We laten ons niet klein krijgen. We zien dat mensen elkaar helpen en dat de economie veerkrachtig is gebleken. De ambtelijke organisatie en de griffie zijn niet klein te krijgen. Door hun aanpassingsvermogen en flexibiliteit hebben we toch goed ons werk kunnen doen. Dat wordt zeer gewaardeerd.
Sinds 2019 is de VVD sinds lange tijd niet meer de grootse partij in de Staten. Dat doet pijn. Dat is de reden dat ik me vandaag richt op de voor de VVD belangrijke thema's. Ik doe dat aan de hand van 3 W's.
Eerst noem ik een paar behaalde resultaten om te laten zien dat het goed gaat. Op het gebied van Mobiliteit en Bereikbaarheid is de bereikbaarheid in Zuid Kennemerland sterk verbeterd. Er is meer focus op veiligheid in het verkeer. Infrastructurele projecten zijn voortvarend aangepakt. Ten aanzien van Ruimte, Wonen en Klimaat zijn de RES'en goed op stoom, waarbij inwoners en gemeenteraden nauw zijn betrokken. Dat zorgt voor draagvlak en democratische legitimiteit. Voor wat betreft Natuur, Landbouw en Gezondheid is er blijvende aandacht voor het verdienvermogen van de huidige en toekomstige agrariërs en tuinders. Er is aandacht voor innovatie in de stikstofaanpak. Er is een krachtige lobby richting het Rijk voor de verduurzaming van Tata. Als we naar Economie, Bestuur en Financiën kijken dan zien we een heldere begroting en duidelijke verantwoording, terwijl het aanwenden van de corona noodfondsen op gang is gekomen en belangrijke impulsen worden gegeven aan economie, cultuur en maatschappij.
Het zal niemand verbazen dat de VVD een voorstander is van een degelijke begroting en een gedegen financieel beleid, waarbij duidelijk inzicht is in de middelen en de doelen. Daar is hier sprake van en ook al wordt de Algemene reserve belast, we zien voldoende mogelijkheden om financieel bij te sturen in de toekomst. Weliswaar was de verwachting dat er een groot positief bestedingsresultaat zou zijn over 2020, daar is helaas weinig van over, door financiële tegenvallers. Voor de besteding van het geheel hebben Gedeputeerde Staten om input gevraagd.

We willen die liever niet aanwenden voor het 'verjubelen' of pretmoties. We zullen de moties uiteraard toch op hun concrete invulling en doel, passendheid en nut en noodzaak beoordelen.

De **VOORZITTE**R: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): U framet natuurlijk de voorstellen, die zijn gedaan, op een bijzondere manier. Realiseert u zich dat?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is niet wat ik gezegd heb. Ik heb gezegd dat we geen voorstander zijn van moties die uitgaan van verjubelen en pretmoties. Daarmee heb ik niet gezegd dat de ingediende moties dat ook zijn.

De heer **KLEIN** (CU): Als de Staten de vrijheid hebben om nuttige, noodzakelijke voorstellen te doen, dan is het hele proces toch waardevol op zich en hoeft u toch het proces op voorhand niet af te doen als een proces dat gericht is op verjubelen en pretmoties.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik heb aangegeven wat wij niet zullen steunen. Eerder heb ik aangegeven dat ik niet vind dat dit een bijzonder proces is, omdat het een proces is, waarbij het over de begroting gaat. Ieder Statenlid kan een motie indienen om de begroting aan te passen. Als zodanig zien we dit eigenlijk als een normale gang van zaken. Ik zie de waarde van moties en amendementen. Als die in dit proces ingekaderd zijn dan is dat precies waarvan ik denk dat we hiervoor zitten.

De VVD vindt dat we goed op koers liggen. Er is nog heel veel te doen. We zien grote uitdagingen op het gebied van Wonen, Werkgelegenheid en Waterplanten. Daarmee zijn we bij onze 3 W's, aan de hand waarvan ik de begroting doorloop.
Waterplanten zijn in sommige wateren agressief en dominant. Ze drukken andere plantensoorten weg en ze overwoekeren alles. Ze dragen niet bij aan biodiversiteit. Ze zijn juist een bedreiging, Waterplanten dienen met passende maatregelen te worden bestreden. Het college pakt dit goed op. We dringen erop aan dat deze lijn wordt voortgezet en waar mogelijk wordt geïntensiveerd. De waterplant is niet de enige levensvorm, die door haar ongecontroleerde groei, een gevaar vormt voor de biodiversiteit. Er zijn andere plant- en diersoorten die dominant zijn en hetzelfde effect hebben. Deze W staat dan ook symbool voor de gehele biodiversiteit. Biodiversiteit is belangrijk en daarom investeert Provincie Noord-Holland flinke bedragen. We moeten blijven kijken naar die andere dominante plant- en diersoorten. Dan betreft dat de explosieve groei van damherten in de duinen en ganzen. De gans is een onverzadigbare veelvraat, die naast overlast en schade ook een bedreiging is voor de biodiversiteit. Wat de VVD betreft moeten we ingrijpende maatregelen niet schuwen bij het bestrijden van deze overlast.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor graag welke ingrijpende maatregelen worden bedoeld. Is dat de loop van een geweer of gaan we Noord-Holland anders inrichten, waardoor het minder aantrekkelijk wordt voor de ganzen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik denk dat het een combinatie is van maatregelen. We moeten naar het pakket kijken dat het meest effectief is. We zijn ervan overtuigd dat jacht daarvan een onderdeel zal uitmaken. Binnen de kaders die we nu hebben kijken moeten we kijken wat we kunnen doen. We moeten harde maatregelen bedenken als het gaat over de ruimtelijke indeling. Die ruimtelijke indeling in Noord-Holland, die is zo complex, dat we er voorzichtig mee om moeten gaan. De kaders die er nu liggen, zijn het beste uitgangspunt, wat de VVD betreft. Het is niet zo dat we nu meer ruimte moeten gaan maken voor ganzen.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik zie wel een opening dat we kunnen spreken over een andere ruimtelijke indeling.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Nee, die ruimte is er niet.

Een ander onderwerp uit NLG is de stikstofcrisis. Het beschermen van de natuur kan niet zonder het behoud van economisch perspectief in de gebiedsgerichte aanpak. Dat is een kunst in een dichtbevolkt gebied als Noord-Holland. Dat vraagt om goed beleid en een handelingsperspectief voor organisaties en bedrijven. Het is de vraag of het massaal opkopen van agrarische bedrijven effectief bijdraagt aan goede oplossingen. We moeten vooral voorkomen dat achteraf moet worden geconstateerd dat we kapitaal hebben vernietigd. Dat is een onwenselijke uitkomst.
We zijn voorstander van het geven van aandacht en middelen aan het bedrijfsleven, zodat het gerichte maatregelen kan nemen. We pleiten ervoor om meer geld te besteden aan economische innovatie en hiervoor te lobbyen bij de minister. Zet het bedrijfsleven en onderwijs aan het werk met een duidelijke opgave. Zo investeren we in natuur en ook in de kenniseconomie. Kunnen Gedeputeerde Staten toezeggen dat ze hierover het gesprek willen voeren met de minister? We hebben een motie voorbereid, maar horen eerst graag wat het college hiervan vindt.
Dan gaan we over naar de W van Werkgelegenheid. Het krijgen, hebben en houden van werk is van zeer groot belang voor individuele ontwikkeling, welzijn en welvaart. Het hebben van een baan is het beste sociale beleid dat er is. Daarom is het zo belangrijk voor de Staten, Nederland en de VVD. Daarbij gaat het wel om de continuïteit en duurzaamheid van werkgelegenheid. Hoe stimuleren we werkgelegenheid het beste? Wat zijn de randvoorwaarden? Waar leggen we als Staten de nadruk op? Als antwoord op die vragen spreekt het, wat ons betreft, voor zich dat we in Noord-Holland een aantrekkelijk vestigingsklimaat blijven houden. Daarin geven we ruimte aan ondernemers en het bedrijfsleven, zodat er goede banen zijn en blijven in Noord-Holland. Goed onderwijs moet aansluiten op de arbeidsmarkt. We zorgen voor een passende regeldruk, waarbij we pleiten voor slimme regels. Regels die aansluiten bij de actuele ontwikkelingen en die specifiek en effectief zijn.
Een gezonde leefomgeving is voor deze en de komende generaties onmisbaar. Daar moeten we voor zorgen. Laten we beginnen in gebieden met een hoge milieudruk. Pas daar die slimme regelgeving toe, die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, maar tegelijkertijd zorgt dat we

blijven beschikken over een goed vestigingsklimaat, Het zou de VVD niet verbazen als het een hand in hand gaat met het ander. Dat ze bij elkaar horen en op die manier de beste oplossingen tot stand komen. Voor behoud van werkgelegenheid is goede mobiliteit randvoorwaardelijk. We moeten als provincie blijven investeren in alle modaliteiten. Naast de fiets en het OV ook in de auto. De auto is een duurzaam vervoersmiddel in de toekomst. Daarmee moet rekening worden gehouden. Daarvoor moet aandacht zijn, zeker in landelijk gebied. Ik was blij met de toezegging van GroenLinks dat die noodzaak wordt gezien. Die zien wij zeker ook. Er zijn soms minder of zelfs geen alternatieven. De hoop op meer thuiswerken blijkt onterecht. De hoeveelheid filekilometers bereikt bijna het niveau van 2019. Dat moet dus onderdeel blijven uitmaken van de mobiliteitsmix. Keuzevrijheid is en blijft voor ons als liberaal dan ook essentieel.
Dat betekent dat de verbinding A8/A9, de opwaardering van de Bennebroekerweg en de onderdoorgang van de N247 bij ons prioriteit houden, niet alleen vanuit werkgelegenheidsoogpunt, ook juist vanuit bereikbaar wonen en een gezonde leefomgeving.
Dan nu over naar de overgebleven W. Dat is de W van Wonen. Naast klimaat is dat de grootste uitdaging van deze tijd en die vele Noord-Hollanders van jong tot oud raakt. De VVD juicht van harte toe dat het college een proactieve houding aanneemt in het versnellen van de woningbouw. Dit is voor de VVD het belangrijkste punt. Het is onze topprioriteit. Er is een enorme woningnood. Huidige en toekomstige Noord-Hollanders kunnen vrijwel geen goede, passende, betaalbare woning vinden. Jarenlang op een wachtlijst staan voor een huurhuis en een enorme schaarste aan enigszins betaalbare koopwoningen dat is ons een doorn in het oog. Daar moeten we wat aan doen. Dat zijn we verplicht aan onze kiezers, aan de Noord-Hollanders. Bij de VVD staat het oplossen van de woningnood op nummer 1 van onze prioriteitenlijst.
Onder wonen vallen ook een duurzame leefomgeving en recreatiemogelijkheden dichtbij huis en natuurlijk de beschikbaarheid van woningen. Eerst meer over duurzaamheid en de benodigde elektrificatie van de samenleving. Een jaar geleden zeiden we hier dat we grote zorgen hadden over de energie-infrastructuur en dan vooral over het elektriciteitsnet. We voorspelden toen dat de economie in bepaalde regio's of sectoren de komende jaren op slot zou gaan. We zijn een jaar verder en onze voorspellingen zijn helaas uitgekomen. Er zijn grote problemen met het leveren van elektriciteit. Ook waarschuwden we vorig jaar al dat het elektriciteitsnet een massale omschakeling van bestaande woningen van aardgas naar elektrisch, qua capaciteit niet aan zou kunnen. Toen niet, nu niet en in de nabije toekomst ook niet. We moeten het tempo van elektrificatie dan ook veel zorgvuldiger gaan afstemmen op de capaciteit van het netwerk. We vragen het college dan ook wat er afgelopen jaar concreet is gedaan aan deze problemen. Wat is het plan om er aan te gaan?
Bij dit onderwerp gaat het alleen maar over energietransitie. Ook bij de verduurzaming van de bestaande bebouwde omgeving gaat het alleen maar over het vervangen van gas door alternatieven. Maar energietransitie is slechts een zijde van de medaille voor een duurzaamheidsopgave. De andere zijde is energiebesparing. Wat niet gebruikt wordt, hoeft ook niet te worden opgewekt. Die energiebesparing moet wat de VVD betreft een veel prominenter onderdeel van het beleid zijn. De VVD pleit daarom voor verstandige verduurzaming, die zich richt op beide zijden van deze medaille.

De **VOORZITTE**R: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik hoor meneer Van der Maas zeggen dat hij de problemen op het netwerk heeft zien aankomen en voorspeld. Wat heeft u concreet gedaan om deze netwerkproblemen, die er nu zijn, te voorkomen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is precies wat ik het college heb gevraagd. We zagen een brief van Gedeputeerde Staten daarover, maar ik zou graag meer details ontvangen.

De heer **JENSEN** (JA21): Is dat niet veel te laat?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Laten we het antwoord van Gedeputeerde Staten afwachten. Dan kunnen we beoordelen wat ze gedaan hebben en wat ze nog gaan doen. Het is duidelijk dat er iets aan gedaan moet worden. We moeten nu duurzaam gaan doorpakken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben benieuwd hoe de heer Van der Maas verwacht dat de grootverbruikers het besparen van energie met ons gaan doen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is precies ook waar mijn bijdrage over gaat. Inderdaad pleiten wij voor energiebesparing. Hoe gaan we dat realiseren? Wij denken dat we daar dringend op moeten inzetten. Op de bestaande woningvoorraad moet energiebesparing als instrument worden ingezet. Ook weten we dat het programma van verduurzaming van de bestaande woningvoorraad afloopt. Motie 42 kan daarvoor gebruikt gaan worden. Misschien is het interessant om van het college te horen of en hoe dat kan gebeuren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Een goede vraag van GroenLinks. Hoe gaan we de industrie bewegen? Dan komt als antwoord dat we de woningvoorraad moeten gaan verduurzamen. Misschien kunnen we in wet- en regelgeving wat bereiken om restricties op te leggen en aan te dringen bij de industrie op energiebesparing?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We vinden allemaal dat Tata moet verduurzamen. Ik denk dat we moeten overgaan naar waterstof om het besparen van energie te stimuleren. Dat zal de oplossing zijn voor de industrie. Nee, de VVD gaat energiebesparen nooit verplichten. We willen ze wel verleiden. Dat kan door te zorgen dat men gaat inzien dat het zowel economisch, sociaal als maatschappelijk de beste oplossing is.

De heer **ZOON** (PvdD): Verduurzamen wil niet direct zeggen dat ook energie wordt bespaard. Daar zijn nog grote stappen te zetten. Daarvoor is geen provinciaal beleid.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): In tegenstelling tot sommige partijen in deze Staten geloven wij wel in marktwerking. Ik ben ervan overtuigd dat, op het moment dat je energie kunt besparen, de kosten naar beneden gaan, waardoor een bedrijf beter kan draaien.
Als je de afweging maakt tussen energiebesparing en het verduurzamen van de woning, dan gaat dat hand in hand. Uiteindelijk doe je daarmee je voordeel. Ondernemers zullen dat ook zien.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN (**CU): Ik ben blij met de insteek voor besparing. ChristenUnie en GroenLinks hebben landelijk een nationaal Isolatiemanifest geschreven om energiebesparing in de bestaande woningvoorraad te realiseren. Proef ik bij u openheid om daarover samen met ons na te denken over hoe we dat in de provincie kunnen gaan realiseren?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ken het plan niet. Ik ben uiteraard zeer geïnteresseerd. Het zou goed zijn om daarover het gesprek aan te gaan om te beoordelen hoe we geld dat via motie 42 beschikbaar is, daarvoor zouden kunnen aanwenden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Bent u zich bewust van het feit dat de grootverbruiker op de energie bijna geen belasting betaalt, terwijl de burgers stevige energiebelasting betalen? Zouden we daaraan niet wat moeten doen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We staan hier in de Provincie en niet in Den Haag. Ik houd me dan ook bij provinciale thema's. Dit landelijke thema zou u uw fractie in Den Haag kunnen influisteren. Wie weet krijgt GroenLinks daar een antwoord van de VVD.

We gaan naar de Regionale Energiestrategieën (RES). Dat proces is gaande. We danken Gedeputeerde Staten voor de inspanningen op dat gebied. We zijn benieuwd naar de voortgang van onze motie over buurgemeenten, waarbij Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijk en onder regie van de Provincie, spelregels voor windturbines nabij gemeentegrenzen gaan opstellen. Wanneer kunnen we deze spelregels tegemoet zien?

Een onderdeel van goed wonen is dat er in de nabijheid gerecreëerd kan worden. Die laagdrempelige recreatie draagt sterk bij aan het welzijn van onze inwoners. In coronatijd is dat wel gebleken. 14.500.000 bezoeken werden er gebracht aan recreatiegebieden. In de begroting zien we dat er ingezet wordt op een vermindering naar 11,2 miljoen bezoeken. Dat komt de VVD vreemd voor. Recreatiegebieden zijn er juist en vooral om onze inwoners rust en ruimte te bieden, voor ontspanning. We vragen ons af hoe het een zich verhoudt tot het ander. Is het niet zo dat we juist moeten zorgen voor voldoende aanbod van recreatiemogelijkheden om aan de toenemende vraag te voldoen, in plaats van de vraag de kop in te drukken?

Ik sluit mijn termijn af met een belangrijk en misschien zelfs wel een controversieel punt. Dat betreft het oplossen van de woningnood. Dat heeft bij de VVD de allerhoogste prioriteit. De VVD heeft om het Masterplan Wonen gevraagd. Dat is onlangs in concept voorgelegd aan de commissie RWK. Dank aan het college voor het duidelijke en goede document. Er was een meerderheid om de maatregelen verder te onderzoeken, ook met betrekking tot de versnelling en de betaalbaarheid van de maatregelen. Zo krijgen we meer duidelijkheid over de wenselijkheid, de financiële gevolgen en de risico's die een aantal maatregelen met zich meebrengen. We zien uit naar de 2.0 versie. Alvast is wel duidelijk dat er veel geld nodig zal zijn om de kosten van eventuele maatregelen te dekken. Een krachtige investeringsimpuls is nodig. Ook al gaat het in deze begroting niet over de beschikbaarheid van het geld voor het Masterplan Wonen, we moeten daarop nu al wel anticiperen. Als de plannen klaarliggen en we hebben nog geen dekking dan ontstaat er dus vertraging. De VVD heeft hierover nagedacht. Om aan te geven dat wij echt werk willen maken van het oplossen van de woningnood in onze provincie is de VVD-fractie bereid om een verhoging van de opcenten niet uit te sluiten, mits deze alleen en uitsluitend zullen worden aangewend voor dit onderwerp. Het zal u niet verbazen dat we daar wel voorwaarden aan verbinden. De opcenten moet de laagste van Nederland blijven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): We hebben net een discussie achter de rug met mevrouw Kocken over zonneparken en tijdelijke woningbouw. Wat zou uw keuze zijn?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik heb beide uitdagingen als belangrijk benoemd. Ik denk dat we daarin intelligente keuzes moeten maken. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. We moeten het integraal benaderen naarmate het Masterplan Wonen verder wordt uitgewerkt. Dan komt de VVD met de juiste benadering.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ik vind het een moedige stap van de VVD, maar ook een stap die mij bevreemdt. Is de VVD het met FvD eens dat opcenten eigenlijk bedoeld zijn voor infrastructurele projecten, waarmee we de komende jaren ook voor enorme uitdagingen komen te staan, niet alleen door de stijgende vervangingskosten, maar ook door elektrificatie, waardoor de opbrengst van de opcenten in totaal zullen verminderen? Als je al nadenkt over het verhogen van opcenten dan ligt het voor de hand om het geld dan aan die projecten te besteden.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Opcenten zijn een manier om inkomsten te genereren voor de Provincie. We besteden die al aan vele andere projecten. Opcenten zijn niet geoormerkt voor infrastructuur. Dat is niet zo geweest en dat is wat ons betreft ook in de toekomst niet het geval. U neemt een voorschot op de toekomst, waarbij u stelt dat opcenten naar beneden gaan. ik denk dat we daarop niet vooruit moeten lopen.

De heer **DESSING** (FvD): Is het niet reëel om te zeggen dat juist door de elektrificatie van het wagenpark, waardoor het een feit is dat de totale opbrengsten van de opcenten sowieso omlaag zullen gaan, dat moet worden geanticipeerd om de enorme infrastructurele vervangingsprojecten? De VVD staat voor goed financieel beleid. Is dat dan niet een veel verstandigere keuze?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U benoemt iets als feit wat nog in de toekomst ligt. Dat valt moeilijk te rijmen. De opcenten zijn bedoeld om middelen aan te vullen en op die manier te besteden zodat er de beste uitkomst is voor de Provincie, op klimaatgebied en op ruimte. Daar gaat het ons om. Deze opcenten zijn we alleen bereid te verhogen voor het oplossen van de woningnood. Dat is het dan ook. We gaan eerst kijken wat dat ons brengt, wat het Masterplan Wonen ons brengt, welke plannen er komen en welke dekking nodig is. Dan nemen we de volgende stap. Dan kunnen we dit soort dingen allemaal meenemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wat een stap van de VVD, voor een belangrijk onderwerp. Dat zouden we wel mogen zeggen. Het Masterplan heeft onconfessionele maatregelen. Dit college zet voor het oplossen van de woningnood in op binnenstedelijk. Vindt u het oplossen van de woningnood binnenstedelijk realistisch?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het uitgangspunt moet zijn bij het oplossen van woningnood dat we zoveel mogelijk binnenstedelijk bouwen, voor zover dat kan. Uit het Masterplan Wonen blijkt dat daarvoor in principe voldoende capaciteit voor is. Laten we ons daar eerst op richten. Pas daarna daarbuiten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Op de website van de VVD Noord-Holland staat een artikel van februari 2018. De heer Heijnen citeert: "…terwijl we in de praktijk zien dat de binnenstedelijke bouwplannen niet van de grond komen, grote vertraging oplopen, of onvoldoende worden ingevuld. De woningnood binnenstedelijk oplossen is niet realistisch." Wat is er veranderd in die twee jaar?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het is inmiddels 3,5 jaar geleden. Wat ik vooral wil zeggen is dat we moeten kijken naar alle mogelijkheden. We moeten geen voorschot nemen. We moeten ons niet laten inkaderen door beperkte ideeën. We moeten vooral kijken naar wat binnenstedelijk wel kan. Er is voldoende plancapaciteit. Mochten we verder willen gaan, dan is dat ook iets wat op tafel moet liggen. Alle onorthodoxe maatregelen, die we kunnen bedenken, die moeten we overwegen. We moeten er wel over nadenken. De woningnood moet echt worden opgelost. Dat is onze verantwoordelijkheid hier. Mensen kunnen nu geen woning vinden en dat is niet acceptabel.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben heel blij met deze draai van de VVD. Ik zou bijna willen zeggen dat de VVD eindelijk tot inzicht is gekomen. We benoemen hier al heel lang dat de vervuiler betaalt en hier kunnen we een mooi voorbeeld aan nemen. Ik zie hier een uitgelezen kans voor de VVD om samen met de PvdD met een gezamenlijke motie te komen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Misschien was dat wel zo geweest als u vanochtend niet had gezegd dat haalbaar en betaalbaar eigenlijk niet de gang van zaken moet zijn. Wie weet. Op dit moment is het geen uitnodiging tot een motie. We gaan eerst dat gesprek aan over het Masterplan Wonen. Dan gaan we kijken wat de maatregelen kunnen zijn.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Dank voor uw bijzondere bijdrage, met grote W's en kleine W's. Ik wil er nog een W aan toevoegen. Hoe staat u tegenover de suggestie om de Wc-motie te ondersteunen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik moet uw motie nog goed lezen. Dat ga ik doen. Ik kom er in tweede termijn op terug.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Toen wij vroegen waarom de VVD meegaat met het loslaten van de 600-meterregel van windturbines gaf de VVD aan dat er een coalitieakkoord is. Afspraak is afspraak. Zo was het niet verhogen van de opcenten binnengehaald dankzij het coalitieakkoord. Nu laat de VVD dat los en wil de fractie de opcenten wel verhogen. Wat krijgt u daarvoor terug? Hoe houden we vervoer betaalbaar voor mensen met een kleine beurs? Zijn er nog andere onderwerpen die de VVD in de toekomst wil loslaten?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We hebben het hier over het grootste probleem in de provincie naast het klimaat dossier. In dit geval kan ik niets anders zeggen dan dat nood wet breekt. U las het coalitieakkoord. Misschien heeft u ook ons verkiezingsprogramma gelezen? Daarin staat dat wij de opcenten de laagste van Nederland houden. Dat is de voorwaarde die wij aan deze suggestie verbinden. Dat is de belofte die we aan de kiezer hebben gedaan. Daar houden we ons ook aan. Nu is het tijd om echt wat te doen. Daarvoor is geld nodig. Nu nood de wet breekt, zijn we bereid om die stap te doen, maar alleen voor maatregelen die de woningnood gaan oplossen en alleen als de opcenten de laagste blijven in Nederland.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): De heer Van der Maas gooit een balletje op dat de opcenten misschien omhoog zullen gaan. Ik vind het heel verrassend om te zien dat de VVD opeens pleit voor het verhogen van belastingen in plaats van verlagen. Opmerkelijk in deze tijden. Eerst stemt u in met maatregelen die bouwen moeilijker maken. Vervolgens wilt u de inwoners hiervoor laten opdraaien, omdat bouwen moeilijker wordt. Hoe rijmt u dit?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik weet niet waarop u baseert dat bouwen moeilijker wordt. Er zijn zoveel factoren die ervoor zorgen dat die woningnood blijft voortbestaan. Ik wil erop wijzen dat de opcenten sinds 2007 niet meer zijn verhoogd. Dat is allemaal gebeurd terwijl de VVD in het bestuur zat en deze provincie heeft bestuurd. Als de nood het hoogst is dan moet je een stap durven nemen, als politieke partij, als fractie. Dat is wat we hier doen. Als de woningnood met de goede maatregelen uit het Masterplan Wonen opgelost kan worden, -en daar is geld voor nodig-, dan moeten we dat geld beschikbaar maken. De knop waar wij aan kunnen draaien is die van de opcenten.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik constateer dat de VVD aardig inlevert. Niet alleen gaan de opcenten misschien omhoog, met een slag om de arm. Er zijn dus ook alle andere maatregelen genomen, zoals meer windturbines, de 600 metergrens, -die notabene uit uw koker kwam-, is losgelaten. Welke verrassingen heeft u nog meer voor de Noord-Hollanders?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat wij voor de Noord-Hollanders in petto hebben, zijn oplossingen. Wij willen dat de Noord-Hollander goed kan leven, een goede passende woning heeft, dat hij zich goed door de provincie kan bewegen en dat wij voldoen aan de taakstelling die het Rijk ons oplegt voor het behalen van het Klimaatakkoord. We hebben de taak om echt bij te dragen. Een betere wereld begint bij jezelf. Ik denk dat het in Noord-Holland ook moet gelden. Als u mij vraagt wat wij Noord-Holland brengen dan zijn het dat soort oplossingen, waarmee we vooruitgang maken en niet stilstand veroorzaken.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw betoog,
Dan gaan we naar mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik moet het inzicht dat de VVD net ontboezemde nog even op mij in laten werken. Ik ben blij dat de VVD nu inziet dat de grote opgaves van deze tijd maken dat onze baten en lasten met elkaar in evenwicht moeten zijn.

Vandaag bespreken we de begroting 2022. Een belangrijk moment, mede omdat dit het laatste volledige begrotingsjaar is waarin we de ambities uit ons coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken’ waar kunnen maken. En invulling geven aan die ambities is nu misschien wel belangrijker dan ooit. Want je hoeft de krant maar open te slaan en je leest regelmatig de woorden ‘klimaatcrisis’, ‘stikstofcrisis’, ‘wooncrisis’. Een crisis vraagt niet alleen om directe actie in het hier en nu, het vraagt ook om een politiek die richting geeft, heldere keuzes maakt en in actie komt welke recht doet aan de urgentie van deze opgaves. Daar hoort wat D66 betreft een krachtig Noord-Hollands provinciebestuur bij dat samenwerkt en een betrouwbare partner is voor onze inwoners, andere overheden, maatschappelijke organisaties en voor bedrijven. We moeten er samen voor zorgen dat mensen weer wat meer vertrouwen in de politiek krijgen. Want de ontwikkeling die we nu zien, dat dit vertrouwen daalt en mensen de overheid steeds minder vertrouwen vindt D66 zorgelijk. En voorzitter, dat vraagt van ons allemaal dat ook wij blijven reflecteren op onze rol in dit politieke systeem en ons bewust zijn wat de effecten kunnen zijn van ons eigen

gedrag en de besluiten die we hier nemen. Dat maakt ook dat ik hier vandaag geen betoog wil houden om onze politieke verschillen uit te vergoten, maar juist wil oproepen om met elkaar in verbinding te blijven, op zoek te gaan en te luisteren naar elkaars verhalen, elkaars belangen en te beseffen dat we zonder onze inwoners, ondernemers en bedrijven er niet in slagen om tempo te maken om de noodzakelijke transities waar te maken. Waarbij we wat D66 betreft ook voor moeten zorgen dat iedereen mee kan doen met deze transities. Dat er noodzakelijke transities nodig zijn en we niet kunnen blijven doen wat we altijd deden, is wat D66 betreft glashelder. We moeten ook in Noord-Holland van een lineaire naar een circulaire economie, van vechten tegen het water, naar leven met het water, van het maximale van onze bodem en ons land vragen, naar omarmen wat ze ons teruggeeft, weer in balans komen met de ecologische grenzen. De clichés zijn waar. Nu ik mijn zoon, Onno, thuis hebt rondlopen, weet je nog beter voor wie je het doet. Onze generatie, die redt het nog wel, maar juist voor al die kinderen die ook het recht hebben op een gezonde toekomst, op schoon water, op schone lucht en op een aarde die tegen een stootje kan, daar moeten we het voor doen. Zo zag ik afgelopen zaterdag onze buurkinderen richting de klimaatmars lopen met een zelfgemaakt bordje in hun hand met de tekst: ‘durf te kiezen, red onze aarde’. Voor mij persoonlijk weer een extra aansporing om door te gaan op het pad, dat ook deze coalitie heeft gekozen, richting die gezonde en duurzame toekomst. En dat het mogelijk is, daar ben ik van overtuigd. Ook deze begroting laat ook zien dat we de juiste keuzes maken.
Zo wordt in onze voedselvisie ingezet op een volledige natuurinclusieve landbouw in 2030 door een verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en een vergroting van de biodiversiteit. Dit doel kan alleen maar bereikt worden als onze agrariërs op een andere manier kunnen en willen boeren. Het verhaal van de bollenboer Huiberts, die hiermee bezig is, kan anderen inspireren hetzelfde te doen. Wij dienen daarom ook graag de motie Blakende Bollen - die zojuist door GL is ingediend - mede in.
D66 ziet daarnaast dat natuur en landbouw steeds meer hand in hand met elkaar kunnen en moeten gaan. De boer van de toekomst zal ook een bijdrage leveren aan het behalen van natuurdoelstellingen. Is deze transitie gemakkelijk? Nee. De gebiedsprocessen, die in het kader van stikstof zijn opgestart, laten zien dat niet alles overal kan. Richtinggevende keuzes zijn nodig om duidelijk te zijn over waar we heen willen. Voor D66 is het doel helder, de stikstofuitstoot moet stevig omlaag. Gesprekken zijn nodig om met elkaar invulling te geven aan de wijze waarop we dat einddoel kunnen behalen. Dat vraagt aanpassing, flexibiliteit en tijd om met elkaar het gesprek te voeren. En zoals een van de mensen, die ik sprak tijdens het werkbezoek aan polder Westzaan, treffend zei: ‘Ik wil gewoon dat het duidelijk is, dan weet ik waar ik aan toe ben kan ik ook verder met mijn toekomst’. Dat is wellicht niet het meest populaire verhaal, maar wel het eerlijke verhaal. En wie eerlijk is, wint uiteindelijk het vertrouwen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Mooie, verbindende woorden van mevrouw Strens. Als je het gesprek aangaat over de gevolgen, is dan een goede opener om in je gesprek te zeggen: “Maar ik wel dat je jouw veestapel halveert.”?

Mevrouw **STRENS** (D66): Volgens mij hebben we heel duidelijk gezegd dat de stikstof uitstoot omlaag moet. Het feit dat die veestapel gehalveerd moet worden, daarmee zeggen we niet dat het aantal boeren moet worden gehalveerd. We zeggen dat een boer een eerlijke toekomst moet kunnen hebben, met een eerlijk verdienmodel, met minder dieren, maar wel dat hij een goed belegde boterham kan verdienen. Ik snap dat het voor een aantal partijen een stevige boodschap is, maar wil je die transitie mogelijk maken, dan moet je af en toe scherp zijn en duidelijk zeggen waar je heen wilt. De manier waarop, daarover kan het gesprek worden gevoerd.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, we moeten dat gesprek voeren, maar denkt u nu dat deze opening, niet onnodig voor een verharding heeft gezorgd, terwijl het met de mooie verbindende woorden die u net sprak op een andere manier beter tot stand was gekomen?

Mevrouw **STRENS** (D66): Het is een keuze geweest om op die manier het gesprek aan te gaan. Wellicht moest wellicht op dit moment de knuppel in het hoenderhok. Ja, dat betekent een halvering van de veestapel.

Een groot deel van de Provinciale begroting wordt ook dit jaar weer ingezet voor bereikbaarheid en mobiliteit. De seinen voor de toekomst staan in dit programma financieel op rood. We zullen de komende tijd een aantal grote keuzes moeten maken. Wat D66 betreft moeten deze keuzes bijdragen aan het bereiken van onze andere doelen. Door te blijven hameren op minder mobiliteit, dus niet alleen wandelen maar juist geen mobiliteit is in onze ogen de meest duurzame vorm. Met actieve mobiliteit als lopen en fietsen en een robuust OV-netwerk houden we de afspraken uit het klimaatakkoord in het oog. Daarnaast heeft minder uitstoot een positief effect op een gezonde leefomgeving en houden lopen en fietsen je langer gezond. Slimmer, minder fossiel, met wegen en infrastructuur die reageren op de gebruikers, energie opwekken en bijdragen aan de biodiversiteit. Het klinkt als een utopische toekomst, maar we leggen deze periode een heel stevige basis om het te gaan realiseren. Voor een sluitend fietsnetwerk zul je soms het water over moeten. Ook varende fietspaden zijn geen luchtfietserij. In november 2020 namen we daarom in deze Staten al een motie aan om te onderzoeken hoe we de continuïteit van deze varende fietspaden konden waarborgen. D66 is dan ook blij dat we bij deze begroting hier een stap verder in kunnen gaan voor de veerponten bij Ilpendam en bij Spaardam. Wij dienen daarom ook samen met GL, CU en CDA een motie hierover in, die al door de ChristenUnie is ingediend.
Ook water moet gezond zijn! Een van de aspecten waar D66 ook op dit moment de nadruk op wil leggen is de waterkwaliteit. Het zorgen voor een goede waterkwaliteit is een gedeelde verantwoordelijk van het Rijk, gemeenten, waterschappen en provincie. Het verbeteren van de waterkwaliteit is cruciaal voor het versterken van de natuur en het verbeteren van de biodiversiteit. Momenteel lopen er verschillende pilots om te werken richting de doelen van de KRW. We kijken uit naar de uitkomsten van deze pilots en grijpen de mogelijkheden om de provinciale rol met betrekking tot het verbeteren van die waterkwaliteit verder te verstevigen, met beide handen aan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Toch nog even over de waterkwaliteit. Grote impact daarop heeft de veehouderij en de mest. Daar zie ik juist een provinciale rol. Wilt u daar dan ook naar kijken?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik denk inderdaad dat het goed is om te kijken wat binnen de mogelijkheden van de Provincie ligt om die waterkwaliteit te verbeteren.

Het klimaatdoel 2030 vereist een voortvarende uitvoering van bestaand en nieuw beleid. Ook D66 wil dat we maatregelen treffen, zodat de opwarming van de aarde onder de 1,5 graad blijft. Hiervoor zijn Europa en het Rijk eerst aan zet. Alleen kunnen we het niet. We moeten het samen doen. D66 wil dat we tempo maken. Daarom wil D66 dat ook wij als provincie in de startblokken staan om te beginnen als er een beroep op ons wordt gedaan. Eerder dit jaar hebben wij de motie van GL 'Voorbereiden op 55% co2-reductie' mede ingediend.
Met het vaststellen van de RES1.0 hebben we een belangrijke stap gezet naar meer opwek van duurzame energie op land. In de Omgevingsverordening zorgen we daarnaast dat de ruimtelijke randvoorwaarden zeker worden gesteld. D66 roept het college op om ook bij de verdere uitwerking van de RES dit voortvarend op te blijven pakken. De beperkingen voor de aansluiting op regionale netten van bijvoorbeeld zonnepanelen die nu optreden vindt D66 zorgelijk. Niet alleen zorgt dit voor een minder snelle omschakeling naar duurzame energie, het remt ook het enthousiasme en de wil bij mensen om zelf initiatief te nemen. Wat D66 betreft is voorzichtigheid geboden met provinciale regie op netwerkcongestie. Logisch dat we het in deze tijd van crisis moeten doen, maar hoofdzaak blijft dat we de crisis zo snel mogelijk oplossen zodat het niet meer nodig is en iedereen toegang heeft. We hebben een robuust energienetwerk nodig om de Uitdagingen, die op ons afkomen, aan te kunnen. Naast de opwek van meer duurzame energie is ook de omschakeling naar hernieuwbare warmte nodig. De snel groeiende inzet van warmtepompen draagt hieraan bij, maar is niet voldoende. Het vereist meer actie in met name de gebouwde omgeving. Weliswaar ligt de verantwoordelijkheid hier primair voor bij de gemeenten, de provincie kan vanuit haar regierol wel zorgen voor de noodzakelijke versnelling en kennisuitwisseling. Bij de behandeling van de Kaderbrief heeft D66 een motie ingediend waarin zij het college vroeg de mogelijkheden voor het beter faciliteren van energie-coöperaties voor te leggen aan Provinciale Staten, inclusief de financiële consequenties. Het college gaf in een reactie aan dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat € 10 miljoen euro heeft vrijgemaakt voor een Ontwikkelfonds voor Energiecoöperaties en dat er wordt onderzocht of dit een interessante regeling kan zijn voor de energiecoöperaties in de provincie Noord-Holland. Kan de gedeputeerde hierover een update geven? Ik ben tegenwoordig zelf lid van een energiecoöperatie en weet uit ervaring dat het zonder support van een lokale overheid niet mogelijk is om dit te realiseren. In mijn geval heeft het lef van een lokale bestuurder in combinatie met de tomeloze energie van bewoners gezorgd dat het duurzame warmtenet, dat restwarmte gebruikt van een datacenter, binnen bereik is.
In mijn inleiding zei ik er al kort iets over. Om transities te laten slagen, is het noodzakelijk dat al onze inwoners mee kunnen doen. Gelijke kansen voor iedereen is voor D66 een belangrijke kernwaarde. Reden ook voor ons om de motie energiearmoede, die wordt ingediend door de PvdA, mede in te dienen.

Ontwikkelen van talent is nodig om onze transities mogelijk te maken. Onderwijs en arbeidsmarkt moeten naadloos op elkaar aansluiten om te zorgen voor kennis en talent. D66 is blij dat er hiervoor in deze begroting middelen vrij worden gemaakt. De inzet van de provincie voor meer technisch personeel is hier een mooi voorbeeld van en zal de komende jaren aandacht blijven vragen. Want willen we de energietransitie verwezenlijken, dan is meer technische personeel een kritische randvoorwaarde. Onze zoektocht naar duurzame innovaties om onze transitieopgaven te realiseren, vragen om een Provincie die nadrukkelijk aanjaagt en een regierol pakt. Onze fractie ziet dat dit, met positief effect, gebeurt. Het zou goed zijn om scherper zicht te hebben op hoe sociale innovaties bijdragen aan technologische innovaties . Immers, sociale innovaties zijn van belang om technologische innovaties te implementeren en werknemers te betrekken. Want zonder mensen die mee willen, is een transitie niet mogelijk. D66 is benieuwd of het college de meerwaarde hiervan met ons deelt en in hoeverre onze bedrijven goed weten welke (Rijks)regelingen hiervoor beschikbaar zijn?

Ik noemde in mijn inleiding al de wooncrisis. Iedereen kent wel iemand die op zoek is naar een huis en hierin nog niet is geslaagd. De tekorten op de Hollandse woningmarkt zijn fors. Wederom is het ook hier vaak de jongeren generatie die ongewild nog thuis woont, het huis deelt, of een te hoge huur betaalt. De Provincie kan en moet een rol spelen in de oplossing voor het woningtekort. We zijn blij met de aandacht die het college hiervoor heeft en we kijken uit naar de verdere ideeën in het Masterplan Wonen. In ons beleid moeten we niet vergeten dat naast het bouwen van woningen ook infrastructuur een essentiële rol speelt in de oplossing van wooncrisis. Zoals vaker door D66 is ingebracht het adagium: ‘Eerst bewegen, dan bouwen’.
Wat is voor jou de mooiste plek van Noord-Holland? een vraag die je iedereen kan stellen en waar je vaak heerlijke verhalen terugkrijgt over bijzondere momenten die iemand daar heeft meegemaakt. Die mooie landschappen, al die verborgen verhalen, die moeten we wat D66 koesteren. Ons landschap is van onschatbare waarde. Maar we weten ook, door alle transities die we doormaken, het landschap gaat veranderen. Verhalen krijgen een nieuw hoofdstuk. Dit vraagt om een provincie, die haar rol als hoeder van de ruimtelijke kwaliteit stevig invult, die mensen meeneemt, hun verbeeldingskracht prikkelt en die letterlijk schets hoe die toekomst eruit kan zien. Want zeg nou zelf, wie wordt er nou niet geïnspireerd door een landschap waarin wonen, natuur en de opwek van duurzame energie hand in hand kunnen gaan, door beelden van een waterrijke provincie, met volop ruimte voor recreatie en ontspanning? D66 hoopt dat niet alleen onze gedachten hierdoor geprikkeld raken, maar ook die van jullie. Wij zullen in ieder geval het initiatief blijven nemen om na te denken over de manier waarop de provincie invulling kan geven aan actieve landschapsontwikkeling.
Voorzitter, ik kom tot een afronding. Luisteren naar elkaar, horen wat de ander drijft, waar hij bang voor is, waar hij energie van krijgt. Het is cruciaal om die verhalen te kennen, om te zorgen dat iedereen mee kan doen. Zodat de uitdagingen waar we voor staan realistisch en haalbaar zijn. Laten we zorgen dat de transities niet alleen technisch en financieel mogelijk zijn, maar ook sociaal een succes worden. Ik zou willen afsluiten met een citaat van Frans Timmermans, dit weekend in de Volkskrant. ‘ Natuurlijk levert een transitie ongemak op. Mensen

zullen ook af en toe uit hun comfortzone moeten komen. Maar als het enige doel van de politiek is ‘mensen in hun comfortzone houden’, stop dan met politiek!’

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan gaan we naar de laatste spreker in eerste termijn, de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter, ik heb u de afgelopen dagen starend naar mijn beeldscherm, in de voorbereiding van deze dag, wel eens wat minder goede dingen toegewenst. Wie haalt het nu in zijn hoofd om uitgerekend onze Lars Voskuil op het lijstje te zetten van mogelijke burgemeesterskandidaten voor Bergen? Maar het is u vergeven, zeker als u een beetje soepel om wil gaan met mijn spreektijden. Nu ik hier dan toch sta, is het mij een eer en genoegen om namens de PvdA de algemene beschouwingen te mogen houden.
Of het nu gaat om de energietransitie, de woonproblematiek of Tata, als PvdA-fractie hebben we aan het begin van deze periode twee belangrijke checkvragen opgeschreven: Wat betekenen de besluiten die we nemen voor de leefbaarheid van mensen in dorpen en steden? en Hoe nemen we daar alle mensen zo goed mogelijk in mee? Met een dikke streep onder het woordje alle, want als we elkaar niet heel goed vasthouden, als we er niet voor zorgen dat iedereen een stap vooruit kan zetten, ligt juist in deze jaren waarin er zo veel op ons afkomt verdergaande tweedeling ook in onze provincie op de loer. Een tweedeling die nu vaak al zo pijnlijk zichtbaar wordt binnen steden, tussen stad en regio, tussen mensen, die wel een huis hebben en wie niet, tussen mensen die een geïsoleerd huis hebben en wie niet, tussen mensen die iedere tien minuten een tram kunnen nemen en mensen die twee uur moeten wachten op de volgende bus, tussen mensen die de weg weten, in staat zijn wegen, windmolens, nieuwe huizen, weg te procederen en mensen die vervolgens voor de gevolgen opdraaien, tussen mensen, die in een gemeente wonen waar ze het voorzieningenniveau nog een beetje op peil weten te houden en mensen die in een gemeente wonen waarin dit eigenlijk niet meer lukt. De boel bij elkaar houden, zorgen dat we allemaal een stap naar voren kunnen zetten, werken aan een inclusieve samenleving, die opdracht is niet nieuw, maar wel urgenter dan ooit. Niet nieuw, omdat solidariteit altijd al een kwestie van beschaving is geweest. Urgenter dan ooit, omdat we de grote opgaven, waar me met elkaar voor staan, simpelweg niet voor elkaar krijgen als een grote groep mensen afhaakt.
Kijkend vanuit dit perspectief zijn we als PvdA dan ook blij met het Masterplan Wonen. Ik hoef hier niemand uit te leggen hoe urgent de woningbouwopgave is. Iedereen kent wel iemand in zijn of haar omgeving die klem zit. Het is goed dat we als provincie hier een stap naar voren zetten. Ons niet beperken tot de ruimtelijke kant van het woonverhaal, maar in de volle breedte kijken hoe we als provincie kunnen bijdragen aan sneller en betaalbaar bouwen, waarbij niet wordt geaarzeld ook buiten de gebaande paden te treden. Ik geef toe, we waren in het begin misschien een klein beetje afwachtend toen gedeputeerde Loggen zijn voornemen openbaarde. Je weet het maar nooit, zo een Masterplan kan natuurlijk alle kanten op. Wordt dit een ‘Worst Cees-’ of ‘Best Cees-scenario’? We zijn blij met het resultaat, zoals het er nu ligt. Het plan is een goede basis om verder mee aan de slag te gaan. Betaalbaar bouwen en betaalbaar houden, dat is waar de PvdA voor gaat. We beseffen dat uitvoering geven aan dit masterplan niet mogelijk is zonder forse extra financiële inspanning. U vindt ons bij de zoektocht naar deze extra middelen aan uw kant. In dat opzicht ben ik blij met in dat opzicht de eerste handreiking die is gedaan door de

VVD, als het gaat om de opcenten. Als je de laagste opcenten van Nederland wilt houden, dan haal je daarmee misschien 600 van de 100 miljoen euro mee op die je in totaal nodig hebt voor dat plan, maar het is wel een belangrijke stap. We moeten allemaal over onze denkramen heen stappen, om dit probleem op te lossen. In die zin waardeer ik het enorm dat deze beweging er is. We zullen echt samen moeten kijken hoe we dit gaan oplossen. Stil blijven staan, op welk punt dan ook, is geen optie.
Toenemende tweedeling dreigt ook als we niet uitkijken ook bij die andere grote opgave, de energietransitie. We zijn er als PvdA als geen ander van doordrongen dat deze noodzakelijk is. En we kunnen het niet mooier maken dan het is. De energietransitie zal ook iets van ons zal vragen. Maar dat mag er niet toe leiden dat mensen die nu al in de knel zitten nog verder in de knel komen. Je zult met deze gasprijzen maar in een tochtige slecht geïsoleerde huurwoning zitten. Als we hier als provincie niet alle zeilen bij zetten zal een grote groep mensen niet alleen in grote problemen komen, maar noodgedwongen ook de hakken in het zand zetten. En dan kunnen we al die mooie ambities wel op onze buik schrijven. Wat de PvdA betreft is armoede, dus ook energie-armoede. De komende jaren dan ook een cruciaal punt waarop we zullen blijven hameren. Voor nu dienen we samen met D66 GroenLinks, Partij voor de Dieren en de SP een motie in.

Motie 215/08-11-2021
Motie Energiearmoede in kaart brengen

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021,
Constaterende dat:

- *Binnen heel Nederland ongeveer 550.000 huishoudens in energiearmoede verkeren;*
- *De energieprijzen op het moment op een hoogtepunt zijn sinds 2015 en blijven stijgen;*
- *Er een aanbeveling is vanuit de Europese Commissie om aandacht te besteden aan energiearmoede;*
- *TNO een kaart heeft gepubliceerd, waarop is aangegeven in welke wijken in Nederland energiearmoede voorkomt;*
- *De urgentie om energiearmoede aan te pakken inmiddels een breed maatschappelijk onderwerp is;*
- *Het relevant is om de verschillende oorzaken van energiearmoede te onderscheiden om vervolgens diverse en gepaste beleidsoplossingen te construeren;*

Overwegende dat:

- *De stijgende energieprijzen en de uitwerking van de RES'en 1.0 een mogelijke groei van energiearmoede kunnen veroorzaken;*
- *Minder draagkrachtige huishoudens door gebrek aan middelen vaak in de minst energiezuinige woningen wonen en relatief toch al hoge energierekeningen hebben;*
- *Zowel huurders als een significant aantal huishoudens met een koopwoning lijden onder energiearmoede door een relatief hoge energierekening;*
- *Een groeiende energiearmoede leidt tot groeiende ongelijkheid in onze maatschappij. Dit leidt weer tot groeiende maatschappelijke onrust;*

- *De zon en de wind van iedereen zijn en de energietransitie ook van ons allemaal moet zijn;*
- *Het bestrijden van energiearmoede bijdraagt aan het halen van de doelen van de RES'en 1.0, zoals ook verwoord in het provinciaal Actieprogramma Klimaat;*
- *Het nationaal isolatieprogramma concrete aanbevelingen doet om energiearmoede middels isolatie te beperken en dit dankzij laagdrempelige financiële regelingen en praktische ondersteuning wil realiseren;*
- *Bestrijding van energiearmoede bovendien kan bijdragen aan het fysieke en sociaal maatschappelijke welzijn van toch al kwetsbare inwoners;*
- *Voordat energiearmoede binnen de provincie verholpen kan worden, er eerst op wijkniveau bekend moet zijn in welke vorm en mate deze voorkomt;*
- *Hier een belangrijke regierol voor de provincie ligt, zoals gemeenten al hebben aangegeven in de vele kennissessies en bijeenkomsten over de uitvoering van de RES'en 1.0 en de op handen zijnde warmtetransitievisies;*

Verzoeken het College:

- *De recent gepubliceerde kaart over energiearmoede van TNO en de vervolgmonitor (in ontwikkeling) van TNO op de website van de Provincie Noord-Holland te ontsluiten;*
- *Het Servicepunt Duurzame Energie een rol te geven in de communicatie en kennisdeling rond energiearmoede naar gemeenten en andere actoren;*
- *Om de programmatische aanpak van de Metropoolregio Amsterdam op energiearmoede te ondersteunen en hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen, om gemeenten in Noord-Holland die buiten de MRA vallen te informeren en te betrekken;*
- *Te inventariseren bij de gemeenten of zij bij de aanpak van energiearmoede iets nodig hebben van de provincie Noord-Holland en zo ja, wat;*
- *Kennis te nemen van de ervaringen van andere provincies, zoals Zuid-Holland en Gelderland, bij de aanpak van energiearmoede;*
- *Dit terug te koppelen naar de commissie RWK;*

En gaat over tot de orde van de dag.
PvdA, D66, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie en DENK

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter, tweedeling van de samenleving moet wat ons betreft op alle fronten worden tegengegaan, maar al helemaal als het gaat om gezondheid. Iedereen in onze provincie moet er, waar hij of zij ook woont, vanuit kunnen gaan dat de lucht die wordt ingeademd schoon is en dat kinderen veilig buiten kunnen spelen. Daarom zijn we blij dat er een onomkeerbare beweging in gang lijkt te zijn gezet rond Tata. We kunnen de bewoners niet vaak genoeg prijzen voor hun volhardende strijd. We zijn er nog lang niet. Er zal ook het komende jaar geen dag voorbij gaan dat gedeputeerde Olthof, samen met alle betrokkenen, bezig zal zijn om er voor te knokken dat het gezonder en leefbaarder wordt in het IJmondgebied. Maar laten we ons zelf af en toe ook een straaltje licht gunnen. Wie had twee jaar geleden kunnen denken dat we nu op dit omslagpunt zouden staan? Verandering in gang zetten. Met beperkte middelen de

koers van een oceaantanker verleggen. Het kost belachelijk veel energie, doorzettingsvermogen en tijd, maar het kan dus wel.
Het kan dus wel, en dat zeggen we ook tegen Schiphol. Het draagvlak voor groei met alle ellende die daarbij hoort is voorbij. Geen herrie, maar huizen. Mijn dochter zou zeggen: Wen er maar aan. De soms gekmakende werkelijkheid rond Tata staat voor ons ook voor iets groters. We hebben rond bedrijven als Tata bestuurlijke systemen gecreëerd, die zo ondoorzichtig, ingewikkeld, log en traag zijn, dat ze zelfs door de politiek, -op wie de ogen terecht gericht zijn-, maar zeer moeizaam lijken bij te sturen. Zie de neuzen van de Omgevingsdienst tot Europa maar eens dezelfde kant op te krijgen. Hoe zorgen we er voor dat we als politiek de greep weer terugkrijgen? Hoe kunnen we in situaties als deze de positie van de burger versterken? Want je zult het maar op moeten nemen tegen reuzen als Tata en Schiphol en de systeemwereld die daar achter schuilt. Dat zijn fundamentele vragen waar we het los van de waan van de dag, met elkaar over moeten hebben, omdat anders het vertrouwen in de politiek verder zal worden ondermijnd.
Een laatste punt dat ik hierbij zou willen maken gaat over gezondheid. We weten allemaal dat gezondheid het belangrijkste is wat een mens heeft. Daarom komt het rapport van het RIVM over Tata ook zo hard aan. Niet voor niets hebben we aan het begin van deze periode de letter G van gezondheid toegevoegd als laatste letter aan de commissie NLG. Tegelijkertijd merken we dat het concreet invulling geven aan die G van gezondheid in de praktijk knap lastig is, omdat we nauwelijks over instrumentarium beschikken, om hier daadwerkelijk op te sturen. Mijn collega Jellema is vastbesloten zich hier het komende jaar in vast te bijten. U gaat nog veel van haar horen.
Wonen, de energietransitie en stikstof: Boven deze en andere opgaven hangt een andere vraag die bij uitstek op het bordje van de provincie ligt: Hoe ziet Noord-Holland er over twintig jaar uit? Wat is de impact van alles wat we nu in gang zetten op de kwaliteit van ons landschap? Dat landschap hoort bij ons en maakt dat we ons hier thuis voelen. Maar ons landschap verandert sneller dan ooit en niet alleen goede. Dat vraagt om een actieve rol van de provincie. Als het gaat om de Datacenter Strategie en de toenemende 'verdozing' van het landschap, onlangs nog door de PvdA op de agenda gezet, zien we die actieve houding van de provincie gelukkig ook. Daar worden stappen gezet. Maar hoe verbinden we samen met gemeenten, waterschappen en alle andere betrokkenen de grote opgaven van de toekomst met elkaar? Hoe laten we zien dat verandering in een gebied ook kan beteken dat er kwaliteit wordt toegevoegd? Waar ligt bij deze enorme ontwerpopdracht, waarbij alles en iedereen met elkaar verbonden lijkt te zijn, de regie? Is hierbij niet een veel actievere rol voor de provincie weggelegd? Voorzitter wij zullen hier op terugkomen bij de uitwerking van het Masterplan Wonen en de RES'en 2.0. We zullen in de commissie, samen met D66, met een discussienotitie komen.
We spreken hier over de begroting van volgend jaar. Die begroting is sluitend en wat ons betreft een goede vertaling van dat wat we met elkaar in het coalitieakkoord hebben afgesproken. Er is veel in gang gezet en daar zijn we stiekem ook best een beetje trots op. Er is veel in gang gezet. Er is ook een goede stap gemaakt als het gaat om de inzichtelijkheid. We danken eenieder die hieraan een bijdrage heeft geleverd. De opgaven, die op ons afkomen, reiken veel verder dan dat ene jaar. Het is dan ook goed dat we de komende tijd met elkaar de financiële scenario's voor de lange termijn onder de loep nemen. Daar hoort wel de vraag bij waar we met elkaar geld voor willen vinden. In een wereld die sneller beweegt dan ooit zullen we als provinciaal bestuur wel

mee moeten blijven bewegen. Die discussie begint wat ons betreft al als we met elkaar gaan kijken hoe we het Masterplan Wonen van een financiële paragraaf kunnen voorzien. Terecht kiezen we hier voor een actievere provinciale rol. Maar die actievere rol is net zo goed gewenst om energiearmoede te voorkomen, of te zorgen voor goed openbaar vervoer -ook in de regio-. Omdat de stem van jongeren nogal eens vergeten wordt, terwijl juist bij hen zoveel kennis, drive en creativiteit zit, dienen wij als het gaat om goed openbaar vervoer samen met PvdD, CDA en de SP de motie Jongerenperspectief op mobiliteit in.

Motie 216/08-11-2021
Jongerenperspectief op bereikbaarheid

Provinciale Staten van Noord Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021,
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland voor een grote opgave staat om de bereikbaar onder andere in het landelijk gebied te waarborgen;*
- *Op 22 maart 2021 het initiatiefvoorstel 'Challenge innovatieve ideeën voor mobiliteit in Noord-Holland Noord!' in de commissie mobiliteit en bereikbaarheid is besproken en met enthousiasme is ontvangen;*
- *Er op 10 november 2021 een NJR jongerendag plaatsvindt waarbij een van de opdrachten het mobiliteitsvraagstuk is;*

Overwegende dat:

- *Het meenemen van het jongerenperspectief kan zorgen voor innovatieve ideeën die inspiratie kunnen geven om de ambities en opgave van Noord-Holland kan verder helpen;*
- *Het meenemen van het jongerenperspectief de participatie van jongeren bij de politiek kan vergroten;*

Verzoekt het college:

- *Om in gesprek te gaan met de jongeren van de NJR jongerendag over mobiliteit;*
- *Om de uitkomsten van de NJR jongerendag mee te nemen in het mobiliteitsbeleid voor zover het past binnen het budget en de ambities van provincie Noord-Holland;*

En gaan over tot de orde van de dag.
PvdA, CDA, SP, PvdD en DENK

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Soms zijn er goede redenen om als provincie ook mee te denken over het in stand houden van de sociale en culturele infrastructuur. In het kader van de corona steunmaatregelen hebben we weliswaar onze grenzen tijdelijk een beetje opgerekt, maar vergeleken met veel andere provincies heeft de provincie Noord-Holland op dit terrein een wel erg zuinige taakopvatting. Wanneer het Rijk en gemeenten net zo rigide met hun kerntaken omgaan als onze provincie, gaan we de problemen in dit land, de problemen van de mensen niet oplossen. Soms is het nodig ook hier een extra stap te zetten,. Bijvoorbeeld door samen met gemeenten en bibliotheken te kijken hoe we een offensief kunnen beginnen tegen de laaggeletterdheid in onze provincie, die een veel te grote groep Noord-Hollanders extra kwetsbaar maakt. Als de provincie voor mensen

het verschil kan maken, laten we dan niet steeds terugverwijzen naar onze kerntaken, maar kijken of er samen met andere overheden en partijen ook haakjes en mogelijkheden zijn om samen wel iets te doen. Wel iets doen voor mensen die gekmakend lang op zoek zijn naar een betaalbaar huis. Wel iets doen voor mensen die best duurzaam zouden willen leven, maar dat simpelweg niet kunnen betalen. Wel iets doen voor mensen die hun voorzieningenniveau zien verschralen omdat ze toevallig in de verkeerde regio wonen. Wel mee knokken met mensen die overlast en gezondheidsschade ervaren door bedrijven als Tata en Schiphol, ook al gaan we er maar voor een klein deel over, geen herrie maar huizen. Omdat het te gemakkelijk is om te zeggen dat een ander het maar moet doen. Omdat als we niets doen de tweedeling in Noord-Holland zich steeds scherper af zal tekenen. Omdat we als PvdA de boel bij elkaar willen houden.

De **VOORZITTER**: Dit waren de partijen, die hun inbreng hebben geleverd in eerste termijn. Dank daarvoor. We gaan een half uur schorsen, zodat het college zich kan voorbereiden op de nader ingediende moties. Welgeteld zijn er 33 moties en 3 amendementen ingediend.
Ik schors de vergadering tot 17.20 uur.

Schorsing: 16.51 tot 17.25 uur

9a. Moties en amendementen

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn aanbeland bij de beantwoording in eerste termijn door het college. Allereerst is het woord aan mevrouw Pels.

Gedeputeerde **PELS**: De oproep vanuit uw Staten is helder. U zegt ons: Geen uitstelbingo. Juist actie ondernemen. Meer doen dan problemen benoemen, maar ze juist oplossen. Keuzes durven maken. Regie nemen. Samenwerken. Gedeputeerde Staten herkennen zich hier volledig in. De grote thema's zoals Klimaat en Wonen vragen om actie. We vertalen uw oproep naar zowel een stevige boodschap richting het Rijk en zullen met concrete voorstellen komen. Hoe we dat doen? Via het Masterplan Wonen. Daar zullen mijn collega's bij stil staan.
Met betrekking tot financiën. We hebben de afgelopen jaren gezamenlijk gewerkt aan meer leesbaarheid en transparantie in de begroting, via de programma's, de doelen en de indicatoren. Een mooi voorbeeld van de nieuwe bestuurscultuur. De Planning & Control cyclus loopt als een rode draad door ons werk heen. We hebben ook de financiën op orde gebracht. We budgetteren zeer voorzichtig. Kijkt u maar naar de normen rond de Algemene Reserve, waarbij in de commissie is stilgestaan. We moeten daar eens met elkaar het gesprek over aan gaan.
Ter herinnering. We zitten hier niet om winst uit te keren, of zonder doel geld op te potten, maar om maatschappelijke doelen te realiseren. Als we sparen dan doen we dat voor een doel. Bijvoorbeeld: Komend jaar sparen we 56 miljoen euro voor Mobiliteitsinvesteringen. We halen ook geld uit de bestemmingsreserves voor Mobiliteit, maar liefst 107 miljoen euro. Dat doen we om uw plannen, die u goedgekeurd heeft voor onze infrastructuur, te realiseren.
We komen nu bij de volgende stap. Het verder betrekken van Provinciale Staten bij de P & C-cyclus. Dank voor de complimenten en ook de feedback op het proces. Nu gaan we toe naar een evaluatie. Zoals toegezegd zullen we de Staten daarbij betrekken en verbetervoorstellen voor het

proces van de Kaderbrief 2023 doen om dit proces verder te ontwikkelen. Daarnaast wordt een volgende stap gezet in het verkrijgen van meer overzicht en inzicht in de aangekondigde Perspectiefnota. Daarmee komen we gelijktijdig met de Kaderbrief 2023. We zien die nota als basis voor het gesprek. We geven informatie, op basis waarvan u met elkaar van gedachten kan wisselen over beleidskeuzes.

Motie 184 'Financieel toekomstbeeld stelpost Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen': Het college werkt al aan een Perspectiefnota. Deze opdracht hebben we al eerder tot ons genomen. De motie is overbodig.
Motie 186 'Structurele subsidie Sportservice Noord-Holland': We hebben veel waardering voor de inzet van Sportservice Noord-Holland. Als gedeputeerde Sport ben ik blij dat we deze periode meer te besteden hebben aan sport dan de vorige periode. Het lijkt me van essentieel belang, voordat we een uitspraak doen over het eventueel herintroduceren van boekjaarsubsidies, dat we ons eerst oriënteren op onze taak rondom sport. De motie wordt negatief geadviseerd.
Motie 187 'Toekomstperspectief sport wil het college positief adviseren. Het college komt met een notitie, waarin een overzicht wordt geboden, zoals hier gevraagd. Ik geef u mee dat we niet gelijk met een visie komen. Het is van groot belang dat elke partij, op basis van de eigen voorkeuren en voorstellen, zich dan kan oriënteren op hoe wij ons als provincie tot sport moeten verhouden.
Motie 192 'Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse Waterlinies' kan het college positief adviseren.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Vandaag worden de algemene beschouwingen van de diverse politieke partijen uitgesproken. Ik wil ook iets beschouwelijks teruggeven, omdat ik toch al wat jaren in dit huis mag rondlopen. Ik heb vanavond een van de betere debatten mogen waarnemen. Het was mooi om te zien dat er goed naar elkaar werd geluisterd.
Als men goed kijkt naar een aantal voorstellen dan kan men vraagtekens zetten bij de haalbaarheid en betaalbaarheid. Kan het allemaal wel in 2030? Er moet tijd voor worden genomen om te zorgen dat het goede gesprek gevoerd kan worden over die voorstellen om te kijken of ze inpasbaar zijn en of er draagvlak voor is om groene groei te bevorderen. Dat kan niet zonder Europa. In een goede balans moet aan de juiste randvoorwaarden worden voldaan. Het moet realistisch zijn. Het is vaak nog te vroeg om daarover vergaande uitspraken te doen.
Na vanavond kunnen we daar een slag in maken, zowel landelijk als op Europees niveau. Ik vermoed dat de spelregels daardoor wel gaan veranderen.

Luisterend naar de bijdragen van vandaag herkent men twee hoofdthema's Wonen en Klimaat. Laten dat nu net de thema's zijn die het college in gezamenlijkheid ook stevig voert en tot belangrijke thema's heeft gemaakt. Niet dat andere beleidsterreinen minder belangrijk zijn, maar we moeten focus aanbrengen langs deze twee lijnen. Voor mijn portefeuille zijn in deze vergadering drie thema's naar voren gekomen. Als eerste is dat het Masterplan Wonen.
We komen bij u terug met het Masterplan Wonen. Ik geef u meteen een winstwaarschuwing. Het Masterplan Wonen is niet de oplossing voor het woonprobleem in Noord-Holland. We hopen er wel een belangrijke bijdrage mee te kunnen leveren aan het versnellen van woningbouw en het

betaalbaar houden van woningbouw. Als we een oplossing willen in de volle breedte dan wordt het wel een breed pakket. We staan er niet alleen voor. Daarbij hebben we het Rijk nodig. We zien dat het niet alleen een Noord-Hollands probleem is. Met het Masterplan Wonen pakt Provincie Noord-Holland wel haar verantwoordelijkheid en zoekt de grenzen van het provinciale beleid daarmee op. Na de bijdrage van de heer Van der Maas praten we niet meer over 'Worst Cees', of een Best Cees, maar over een beautyCees. Met de versie 2.0 zullen we er nog nader met elkaar over spreken.

De discussie over Castricum en de statushouders vind ik lastig. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat een aantal partijen zegt: "Als we bij een stoplicht controleren wie er door rood licht rijdt en een agent wordt geacht daarop te controleren, dan is het wel wat merkwaardig dat als het wat te druk wordt bij dat verkeerslicht, we de agent weghalen. Dan wordt er niet meer gehandhaafd of gecontroleerd. Zo voelde het af en toe bij deze discussies. De provincie heeft de wettelijke taak om toe te zien op de huisvesting van statushouders. Los van het feit dat er menselijke aspecten zijn, zijn er ook economische aspecten. Mensen stromen in op onze arbeidsmarkt. Het is keihard nodig dat daar 'handjes' beschikbaar komen. Ja, het levert in een aantal gemeenten een buitengewoon vervelende boodschap op richting de eigen inwoners, die mogelijk al jaren op een wachtlijst staan en die een woning aan hun neus voorbij zien gaan. Het college snapt dat het buitengewoon lastige discussies zijn. Het is Rijksbeleid dat moet worden uitgevoerd. Ik kijk niet naar de emotionele, de menselijke kant. Dit college voert Rijksbeleid uit. In februari 2020 heeft Amsterdam dezelfde brief gekregen als gemeente Castricum nu. Het probleem is toen wel opgelost. Als gemeente de keuze maakt om ander beleid te voeren met betrekking tot instroom van statushouders dan is dat een keuze van de gemeente. Dat ontslaat haar niet van de taakstelling op het gebied van huisvesting van statushouders. Dat wordt nog weleens vergeten.

Een aantal opmerkingen is gemaakt over de Woonagenda en de Omgevingsverordening. Richting het CDA: Hier wordt niet het beleid van Gedeputeerde Staten, of van portefeuillehouder Loggen uitgevoerd, maar het beleid van Provinciale Staten. De Staten hebben in meerderheid middels de Omgevingsvisie 2050 vastgesteld. Hierin zijn beleidsdocumenten uitgekristalliseerd waaronder de Omgevingsverordening. U gaf de kaders mee voor het beleid. Daarvoor was een ruime meerderheid in de Staten. Het college werkt binnen de kaders die de Staten hebben aangegeven. Er werd een ruimtelijk ordeningsvraag aan de orde gesteld. Ik zou dat niet wensen voor Noord-Holland. Ja, het is vrijheid om te mogen wonen waar u wilt, maar een ongebreidelde vrijheid om dan maar ook andere zaken daarvoor opzij te zetten? Dat doen ze in België. Kijk naar de Belgische Ruimtelijke Ordening. Dat wens ik Noord-Holland niet toe.

We moeten met elkaar meer bouwen. Dat doen we conform de agenda die we hebben. Het Masterplan Wonen levert daar een bijdrage aan. Dat doen we van binnen naar buiten. We beginnen bij binnenstedelijk. Dan gaan we kijken wat er nog meer nodig is. Dan zullen we wellicht het gesprek met elkaar moeten voeren over wat er nog buitenstedelijk mogelijk is. Over een procent van de plancapaciteit, wat in BVL ligt, discussiëren we 99 procent van de tijd. De grote opgave ligt in die 99 procent, waar we gewoon aan de slag kunnen gaan. Laten we daar de focus op leggen. Dan kunnen we met behulp van het Masterplan grote slagen maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoeveel extra geld heeft u daarvoor nodig? Als we de opcenten moeten gaan verhogen, dan zullen we daarop nu actie moeten ondernemen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat hangt samen met welke instrumenten u gaat kiezen in het Masterplan Wonen. Voor een aantal maatregelen is al een indicatie gegeven en voor andere maatregelen nog niet. Het is eerst aan u welke instrumenten u wilt hanteren. Vervolgens rekent het college door welk financieel plaatje daar bij hoort.

Het restrictieve beleid van Noord-Holland, ik hoor dat vaker. Dan vraag ik een wethouder om uit te leggen waar in het reguliere, landelijk gebied niet kan worden gebouwd met inachtneming van de Ladder van Duurzame Stedelijke Ontwikkeling, wat een Rijks- en geen provinciaal instrument is. Over BPL heeft u duidelijk gezegd dat daar zware beperkingen liggen. Dan blijkt dus altijd, vanwege de beschikbaarheid van binnenstedelijke plancapaciteit dat op basis van de Ladder veel plannen niet door kunnen gaan, althans nog niet. Er zijn nog voldoende alternatieven.

Klimaatadaptatie valt onder de noemer van klimaat, maar ook van wonen. Twee/derde van de provincie ligt onder de zeespiegel. We kunnen er wel of geen geloof aan hechten of klimaatverandering plaatsvindt op basis van menselijk handelen of niet. Daar is wetenschappelijk consensus over. Ik ga die discussie niet met u voeren. Wat we wel constateren met elkaar is dat het klimaat verandert en dat er clusterbuien vallen, die tegen alle verwachtingen in, nu al vallen in plaats van 2050. Clusterbuien blijven langer hangen boven een bepaald gebied. Dat zorgt voor enorm veel overlast. Het zou zeer naïef zijn, als we niet met elkaar nadenken, met de woningbouwopgave die we hebben, over hoe we woningen zo klimaatbestendig mogelijk kunnen bouwen.
De SP merkte richting het college op niet alles met een brief af te doen. Het college zond een aantal brieven, mede naar aanleiding van een motie in deze Staten om vooral zo een brief te sturen.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS (**SP): Een activistische benadering valt niet in een brief te vatten. Dan moet er toch meer komen en dan hoor ik dat ook graag terug. “Ik ben bij de minister geweest, of ik ben de hele Kamer afgelopen, om zover te komen dat men gaat doen wat we hier belangrijk vinden.” Dat was de strekking, maar dat had u natuurlijk wel begrepen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik vond het iets te kort door de bocht. Ik zie wat het college dagelijks doet. Ik zie dat de punten die u belangrijk vindt ook concreet vorm krijgen richting onze partners, waaronder het Rijk, maar ook Europa. Ik vond het te bagatelliserend om van een briefje te spreken. We hebben een brief gestuurd in opdracht van de Staten. De belangen die u hier in meerderheid vormgeeft, die zal het college blijven uitdragen. Als u verwacht dat het college met spandoeken en met tomaten naar Den Haag trekken, dan moet ik de SP teleurstellen. Dat doet het college niet.

Het CDA maakte opmerkingen over de starre houding van de Provincie. Ik vind het jammer dat het CDA het keer op keer langs die weg benadert. Ik ken het CDA als een bestuurderspartij en dat de fractie snapt hoe het staatsrechtelijk werkt. Als de Staten in meerderheid iets vinden dan is het college gehouden om het op die manier te gaan doen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Als de Staten iets in meerderheid vinden dan is het nog steeds het goed recht van iedere politieke partij om te zeggen dat ze dat niet vindt. Wat dat betreft is conform de democratische handelswijze gehandeld.
Mijn punt van kritiek is vanuit de manier waarop gemeenten soms tegemoet worden getreden. Misschien doet u het onbewust, maar net zei u: “Dan komt er zo een wethouder langs.” Het steekt mij omdat ik dat gekozen volksvertegenwoordigers en gekozen bestuurders vindt in die gemeenten. Ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheid, maar het zou goed zijn om elkaar aan beide kanten, want dit zeg ik ook tegen wethouders als zij zo over u praten, met respect te bejegenen en te zoeken naar oplossingen. Er zijn toch gemeenten waar het botst met de Provincie. Dat zie ik liever niet in bestuurlijke verhoudingen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat ben ik helemaal met u eens, maar ik herken ook niet wat de heer Heijnen zegt over het denigrerend benaderen van wethouders. Ik ben notabene zelf een aantal keren wethouder geweest. Het laatste dat ik zal doen is denigrerend praten over wethouders. Ik probeerde het alleen te benoemen. Wat ik vaak constateer dat wij die gesprekken voeren op basis van een procent van de plancapaciteit. Als ik wethouders dan verwijs naar de ruimte die er wel is, men dat niet graag wil horen. Daarnaast: de Provincie is een hogere overheid. Dat betekent dat de Provincie regels kan stellen, waaraan gemeenten gehouden zijn. De Omgevingsverordening is daarvan een voorbeeld. Dat het in de uitwerking voor gemeenten niet altijd prettig is, dat snap ik. De basishouding van dit college en deze portefeuillehouder is: We kijken wat we kunnen doen, maar ‘nee’ is ook een antwoord dat je kunt krijgen op een hulpvraag. Zeker als het gaat om zaken gelegen in Bijzonder Provinciaal Landschap dan ligt er een dikke grens op wat wij kunnen doen op basis van de uitspraak van de Staten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik vind het niet gek dat die gesprekken steeds over die ene procent gaan. Het is juist het buitengebied, waar de Provincie een rol heeft. Het lijkt alsof we hier soms een enorme tegenstelling hebben, maar ook wij vinden dat het leeuwendeel binnenstedelijk opgelost moet worden. Ik zou hopen dat als een gemeenteraad in meerderheid zegt dat het een goed plan is om in Bijzonder Provinciaal Landschap te gaan bouwen, wij dat hier met zijn allen toch nog eens opnieuw gaan beoordelen. Dat is mijn oproep. Inderdaad, het raakt ons allemaal.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik juich elke discussie in de commissie toe als het gaat over het beleid van Provincie Noord-Holland of over BPL, maar ik ben niet degene die dat moet agenderen. Dat is aan de Staten. U gaf mij de kaders mee waarlangs ik moet handelen. Als u op basis van geluiden uit het veld zegt dat u denkt dat het anders moet, dan is aan de volksvertegenwoordiging om dat

dan ook te agenderen. Als de Staten van mening zijn dat de kaders knellen dan dient u als volksvertegenwoordiger het initiatief te nemen om die kaders bij te stellen. Als dat op een constructieve manier gaat, zoals vandaag, dan kunnen we verder komen dan wanneer we elkaar iedere keer beschuldigen van een starre houding.
Het CDA haalde voorbeelden aan zoals Crailo en Distriport in relatie tot het Masterplan Wonen met betrekking tot actief grondbeleid. Ik heb de discussie destijds meegemaakt, waarom deze gebieden zijn aangekocht door de Provincie. De aankoop had een totaal andere reden en ander doel dan waar we over spreken in het Masterplan Wonen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Het is wel een grote zorg. Als ik kijk naar actief grondbeleid en de historie van de Provincie op dat gebied dan is dat niet een positieve. Ik wil graag dat informele gesprek aangaan. Ik laat me graag overtuigen door de gedeputeerde waarom het in dit geval wel een goed idee zou zijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik kijk uit naar een dergelijk gesprek. De uitkomst van zo een gesprek zal overigens altijd breed worden gedeeld. Het is geen een-tweetje tussen Gedeputeerde Staten en het CDA.

De tijdelijkheid van woningbouw zou kunnen bijdragen aan een oplossing. Het is zeker geen permanente oplossing. Zeker niet als het gaat om de huisvesting van statushouders. Over vijftien jaar is er nog steeds de plicht om statushouders te herhuisvesten. Het zou beter zijn om naar een permanente oplossing te kijken. Dat geldt voor de gehele woningbouw. Ik zeg niet dat ik geen voorstander ben van tijdelijke woningbouw, want het kan wel degelijk een bijdrage leveren, maar het moet op een slimme manier worden ingezet. De Provincie denkt er graag in mee.

Motie 190: De PvdD heeft een motie ingediend over waterkwaliteit. In essentie ben ik het hierover niet met u oneens, maar u bent bij het verkeerde loket. Het meeste effect van wat u voorstelt, vindt u bij het oppervlaktewater. Het grondwater is ‘a different cup of tea’. Dat is het domein van hydrologen. Dat vraagt een andere expertise. De provincie is de enige die daarvoor verantwoordelijk is. Het oppervlaktewater kent meer stakeholders. Het waterschap is de waterbeheerder en het juiste loket. Daar is waar dit thuishoort.

Motie 194 ‘Meer financieel toezicht op de waterschappen’: ook hier ben ik het niet oneens met wat de PvdD beoogt. Alleen u moet zich realiseren dat voor het toezicht op de waterschappen, in die relatie zoals we die kennen bij toezicht op de gemeenten, een aantal sporten op de ladder ontbreken. Om dan apart een indicator op te nemen, is niet heel veel zeggend. Sinds de vorige periode zitten we op het terrein van toezicht op de waterschappen aan het maximale van wat we doen. Er wordt gekeken naar hun schuldenpositie. We kijken naar hun opbrengsten. Dat wordt in correspondentie vastgelegd. We hebben de grenzen opgezocht van wat mogelijk is. In een indicator los van wat er in de Rapportage IBT staat, zie ik niet direct een meerwaarde.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik denk dat ik het geheel eens ben met de gedeputeerde op dit punt. Ik zie dat de Provincie haar rol pakt met het toezicht houden op de waterschappen. Ik zie dat alleen niet terugkomen in de begroting als een getal. Ik hoop dat er net als bij gemeenten een nul staat. Ik zou graag de begroting willen meten aan hetgeen we doen.

Gedeputeerde **LOGGEN:** Zoals de motie nu is opgesteld vind ik deze te kort door de bocht. Ik weet niet of die hanteerbaar is. Ik wil best kijken hoe we daaraan handen en voeten kunnen geven. Ik zal kijken of er in de volgende begroting iets mee gedaan kan worden, maar de motie wordt door het college ontraden.

Motie 195 'Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen': We kennen hiervoor geen indicators. We hebben er ook geen beleid voor, ook niet vanuit het verleden. Wat is de definitie van een natuurinclusieve wijk? Over hoe je dat dan meet gaat een hele discussie aan vooraf. Om dat nu middels een motie in de begroting op te nemen, zonder dat we weten waarover we het inhoudelijk hebben dat moet ik namens het college ontraden.

Motie 207 'Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen': Dat vind ik wel een lastige. Ik vond het opvallen dat enerzijds wordt gepleit voor minder invloed van de Provincie en anderzijds meer najagen door de Provincie. Ik weet niet of men hierop zit te wachten. Het moet ook tot iets leiden. Ik heb niet het beeld dat op dit moment die behoefte leeft bij de kleine kernen. De motie wordt ontraden.

Motie 'Structurele subsidie Dorpswerk Noord-Holland': Ik snap de intentie, maar de financiële dekking ontbreekt. Als dit leeft is het goed dat het signaal bestuurlijk op tafel gelegd wordt. Ik heb het signaal bestuurlijk ook niet gehad dat hierom wordt gevraagd. Om die redenen wil ik de motie ontraden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik neem beide moties in een keer mee. De Provincie doet natuurlijk wat voor kleine kernen, juist omdat deze vaak meer in het landelijk gebied liggen. Wat ze daar doet en hoe gewenst die rol is, dat zou onderdeel kunnen uitmaken van het kader. Het gaat er vooral om, om eens te kijken naar een integrale manier. Nu raakt het provinciale handelen op allerlei manieren een kleine kern. We hebben dat nooit samengepakt. Dat is het verzoek van de motie. Dat er geen behoefte aan is dat zou een uitkomst kunnen zijn. Dat staat dan in die beleidsnotitie De tweede motie: Jaar op jaar is er sinds 2002 voor Dorpswerk Noord-Holland subsidie. Iedere vier jaar rond de verkiezingen wordt Dorpswerk zenuwachtig. Wordt dat wel geregeld? Het bestuurlijke signaal komt feitelijk iedere vier jaar. Nu komt het signaal een jaar eerder met de vraag om het voor de lange termijn te regelen. Misschien kan de gedeputeerde dat nog meewegen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: U zegt terecht dat het iedere vier jaar wordt geregeld. Dat wordt geregeld uit een incidentele bijdrage die we structureel uitkeren. Op die manier is het financieel

geregeld. Als u een motie indient met een financiële strekking dan moet daar wel een dekking bij worden gegeven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat klopt. Dat is de afspraak. We vragen dit niet voor komend jaar, maar vanaf 2024. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ons college in staat is om vanaf 2024 ergens die 60.000 euro te organiseren.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dit betekent dat over het graf heen wordt geregeerd. Hiermee nemen we een pre prioritair besluit voor iets dat niet als structureel beleid van de Provincie is vormgegeven. Ik weet niet of het de juiste gang van zaken is om het nu structureel te maken. Dit past prima in een coalitieonderhandeling.

Bij amendement wordt verzocht een zin over expats te schrappen. Het zou de illusie wekken dat we ons slechts inzetten voor een doelgroep. De reden waarom de zinssnede in de begroting is omdat hierover in het coalitie is gesproken. Het is niet bedoeld om deze groep te bevoordelen of een preferente positie te geven. Dit is een specifieke doelgroep waarvoor specifieke faciliteiten zijn zoals een internationale school.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Wat maakt deze zin nu zo bijzonder dat die als enige zin uit de Woonagenda is gehaald om hier een plek te krijgen in onze begroting?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat vind ik een interessante vraag, maar het antwoord moet ik schuldig blijven.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het feit dat expats over gunstige belastingvoordelen kunnen beschikken, heeft een effect op de volkshuisvesting, waardoor het voor andere mensen heel moeilijk is om een betaalbare woning te vinden. Herkent u dat? Misschien kan het expatsbeleid toch beter worden geschrapt.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik denk dat mevrouw Alberts het groter maakt dan het is. We hebben geen expatsbeleid, of separaat beleid om expats te bevoordelen. In het coalitieakkoord is afgesproken dat we de systematiek c.q. het spreidingsbeleid toepassen, zoals Amsterdam dat hanteert. Met de komst van de Europese instelling VEMA zijn hier veel expats terechtgekomen. Je moet zorgen dat deze personen goed gehuisvest kunnen worden.

De **VOORZITTER**: Een ordevoorstel van de heer Koyuncu

De heer **KOYUNCU**: Door meerdere collega’s is verzocht om de preadviezen vanaf motie 195 te herhalen.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat u te snel bent. Als de heer Loggen klaar is met zijn reactie vraag ik hem het verzoek op te volgen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Mevrouw Van Soest sprak over kamerdelen. Dat kan wellicht binnen een gemeente worden vormgegeven. Het is ook geen taak voor de Provincie om daartoe op te roepen. Beleid maken dient op gemeentelijk niveau te gebeuren.
Er is een vergelijking gemaakt als het gaat over 70.000 woningen die wel of niet gebouwd zouden kunnen worden vanwege Schiphol. De nuance ligt anders. Er is een verwijzing gemaakt naar Havenstad. Ook dat is niet de juiste. Door mogelijk aangescherpte regelgeving zou het kunnen dat er mogelijk 70.000 woningen niet gebouwd kunnen wonen. Dit betreft de regio rondom Schiphol. Dat strekt zich uit naar Utrecht en Zuid-Holland. Het betreft regels die geen bescherming bieden aan mensen die er nu al wonen. Als het een bronmaatregel zou zijn dan is er sprake van een andere discussie. Het heeft geen relatie met Havenstad. Er zouden ook woningen in Havenstad ‘geraakt’ kunnen worden.

Alle moties worden ontraden: 185, 190, 194, 195 en 207.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ook van mij complimenten voor het debat. Het was mooi om te zien dat het debat tussen de Statenleden plaatsvond. Regelmatig viel de lijn coalitie-oppositie weg, omdat het debat met elkaar werd gevoerd. Ik zie een groeiende lijn in deze Staten.
Ik ben heel blij met de aandacht die is gegeven aan de onderwerpen klimaat en energie. Dat doet recht aan de opgaven waar we voor staan. Het is een punt van herkenning in de manier waarop het voltallige college dit als prioriteit heeft opgepakt. Ik was op werkbezoek met collega Zaal. We spraken ondernemers, zowel in de industrie als in de landbouw. Met grote urgentie wordt ons gevraagd die rol te pakken en ook duidelijkheid te geven. Het is niet meer de vraag of het belangrijk is, maar hoe we het gaan uitvoeren. Ik was ook aanwezig bij de Klimaatmars. Daar werd het door onze inwoners nogmaals bevestigd.
Als ik de inbrengen beluister rondom dit onderwerp, dan haal ik er een aantal rode draden uit. De oproep om te komen tot meer ambitie, of te vertalen naar uitvoering. De Provincie is gericht op het nemen van haar verantwoordelijkheid en op de uitvoering.
Het tweede wat ik hoorde is dat de energietransitie door iedereen moet kunnen worden meegemaakt. Een inclusieve energietransitie, die ook bereikbaar is voor mensen met een lager inkomen, voor ondernemers, die voor lastige keuzes staan. De energie infrastructuur raakt iedereen en moet voor iedereen uitvoerbaar zijn.
Als derde hoorde ik vragen en zorgen over de stand van zaken rondom de energie-infrastructuur of de leefbaarheid.
Alle drie onderdelen maken al onderdeel uit van de uitvoering zoals de Provincie die nu vormgeeft.
Ik hoorde veel vragen over het onderwerp energie. Ik vertaal het als interessevragen en zie het niet als dat mijn beleid minder duidelijk is dan dat van mijn collega’s.

De vraag rondom energiebesparing. Alles wat je bespaart hoef je niet op te wekken. Dat is winst. Het is wel degelijk de inzet van de Provincie om energie te besparen. Onlangs maakten we het voornemen bekend, ook aan de Staten, om te komen tot een energiebesparingsakkoord, vooral gericht op de ondernemers in Noord-Holland. De grote bedrijven worden afgedekt via een ander systeem. We geven niet alleen aan waaraan bedrijven moeten voldoen, maar helpen ze op weg om daadwerkelijk de stappen te kunnen uitvoeren.
Ook in de gebouwde omgeving worden daar acties opgezet. Dat gebeurt veelal via gemeenten, via het spoor van Servicepunt Duurzame Energie. Gemeenten worden ondersteund in die energietransitie in de gebouwde omgeving, vooral gericht op de inwoners.
Het college kijkt hoe vanuit de motie 42 Crisis en herstel daaraan een extra impuls kan worden gegeven. De planning is om dat in het eerste kwartaal van 2022 met een voorstel te komen, aanvullend op wat we op dit punt al doen.
De heer Van der Maas informeerde naar de stand van zaken van de motie die is ingediend bij de RES, de afstemming tussen de gemeenten. De bedoeling is dat het een plek krijgt in het Uitvoeringsprogramma van de RES. Daaraan wordt op dit moment gewerkt. Medio december/januari zal dat langs de verschillende colleges gaan om te worden vastgesteld. In de tussentijd geven het college er al invulling aan in gemeenten die de rol vervullen, in Holendrecht en in het Groene Hart.
De energie-infrastructuur raakt ons allemaal. Zonnevelden kunnen niet worden aangesloten. Bedrijven worden gefrustreerd in hun verduurzamingsambities. Ik denk dat we ons hierin hebben laten overvallen. De snelheid en omvang van dit probleem is enorm. Het vraagt dat we als Provincie dat we er nu bovenop zitten, samen met de netbeheerders. Dat doen we door in een Taskforce met de netbeheerders te kijken hoe we korte termijn vraagstukken kunnen oplossen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben wat verrast door het woord ‘overvallen’. Er waren vele signalen dat dit eraan zat te komen. De minst betrouwbare bron was wellicht het verkiezingsprogramma van ChristenUnie in 2019.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik bedoel met het woord ‘overvallen’: Ja, het is waar. In bijna alle verkiezingsprogramma’s stond dit. We hebben als provincie een systeemstudie uitgevoerd rondom de energie-infrastructuur. Het gaat er niet om dat we wisten dat dit aan de orde was. We worden op dit moment overvallen door de snelheid waarmee het net vol raakt. Door de vestiging van een enkel bedrijf in het havengebied, kan een grotere niet in een keer vlot worden gezet. Dat de urgentie zo groot was, dat hadden weinigen, inclusief de netbeheerders, kunnen doorzien. Vaak komen die meldingen enkele weken voordat het zich daadwerkelijk voordoet. We moeten letterlijk het net op slot zetten voor nieuwe aanbieders, omdat anders niet die garantie geleverd kan worden. We zien dat het voor een deel wordt veroorzaakt door een enorme snelheid bij industrieën om te verduurzamen, maar dit is wel de keerzijde ervan. Op korte termijn kijken we samen met de netbeheerders wat we kunnen doen, dus met congestiemanagement. Kijken naar contracten die op dat moment lopen en netbalancering. We lossen het vraagstuk alleen op door te kijken hoe die infrastructuur versneld kan worden gerealiseerd. De Provincie zal samen

met de netbeheerders kijken hoe in het ruimtelijke spoor procedures kunnen worden versneld en wat als eerste moet worden opgepakt. Daar hoort ook een aanpassing van wet- en regelgeving bij. Daar zetten we nu stevig op in, in de lobby richting het Rijk, zodat netbeheerders eerder proactief kunnen investeren. Dat mag op dit moment niet. Tegelijkertijd wil het college als overheid kunnen sturen op de maatschappelijke functies, wat als eerste moet worden aangesloten.

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN** (JA21): Hoe reflecteert de heer Stigter op de systeemstudie van Liander van juni 2019, die al wezen op de gevaren van de problemen waarmee we nu worden geconfronteerd?

Gedeputeerde **STIGTER**: In reactie op die Systeemstudie zijn wij, samen met de netbeheerders en andere partijen aan de slag gegaan met een Taskforce. Het doel is om op lange termijn toe te werken naar een nieuw systeem, waarbij we de elektriciteitskabels uitbreiden. Er is een wisselwerking tussen elektriciteit en gas. Dat zorgt voor een gebalanceerd energiesysteem. Daaraan is invulling gegeven. Wat we nu zien dat zich op veel kortere termijn knelpunten voor doen. Daarop gaf de systeemstudie niet zozeer een antwoord. De korte termijn problematiek heeft de urgentie van het vraagstuk vergroot.
Onder meer mevrouw Strens stelde een vraag over de energiecoöperaties. Ze kunnen een belangrijke rol spelen in de uitvoering van de energietransitie, maar ook zorgen voor draagvlak. We hebben een regeling voor energiecoöperaties die verder gaat dan de regeling vanuit EZK. Onze regeling is eigenlijk beter. Er zijn nog kansen om het nog verder te versterken. We voeren gesprekken met een aantal energiecoöperaties en gemeenten over hoe dat zou kunnen. Ik verwacht in het eerste kwartaal van 2022 met een voorstel te komen over hoe we de inzet op dat punt kunnen versterken.

Dan kom ik bij de moties.
Motie 188 ‘1,5 graad als maatstaf hanteren’ moet het college ontraden. Met de indieners van de motie heb ik dezelfde zorgen als het gaat over de klimaatverandering. Ik hoop op voortgang in de Klimaattop in Glasgow. Uiteindelijk vertaalt het zich in doelstellingen rondom uitstoot van broeikasgassen. Daar is het beleid op gemaakt, zowel in Europa als in Nederland. Het wordt ingewikkeld als we naast de uitstootdoelstellingen ook nog een andere maatstaf hanteren. De doelstellingen worden gebaseerd op het uiteindelijk voorkomen van temperatuurstijgingen.

Motie 189 ‘CO2-reductiecijfers per sector’ wordt ontraden door het college. De motie is onuitvoerbaar. De Provincie heeft geen reductiedoel vastgesteld en dus ook geen reductiedoel per sector. De Provincie levert een bijdrage aan de uitvoering van het klimaatbeleid voor alle sectoren in het Klimaatakkoord. Ik informeer u regelmatig over de voortgang. Op het totaal wordt gemonitord. Ik besteed mijn aandacht liever aan de uitvoering dan op de vierkante millimeter hierin dingen nog preciezer in kaart te brengen. We lopen mee met de landelijke monitoring.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Accepteert het college daarmee dat wij geen eigen doelstelling hebben, terwijl andere provincies die wel hebben?

Gedeputeerde **STIGTER**: Alleen Provincie Gelderland hanteert een doelstelling. Ik wil het gesprek weleens aangaan over hoe ze de doelstelling vertaalt naar beleid. Wij weten dat we voor de meeste sectoren een bijdrage leveren daar waar gemeenten of het Rijk van de lat staat.
Hoe we hier als organisatie mee omgaan daarover ontvangt u binnenkort een rapportage.

Motie 213 'Energieconciërges' wordt ontraden. De werkwijze staat ver weg van hoe we als provincie acteren. Dat staat los van het belang van het vraagstuk rondom de energie inclusieve transitie. Dat is wel relevant. De werkwijze staat dicht bij wat gemeenten uitvoeren en bij het armoedebeleid en het sociale beleid.

Motie 215: Het vraagstuk van de energiearmoede is erg belangrijk. Dat staat op de agenda. Het college staat daarom positief tegenover motie 215.
Ik blijf moeite houden met het begrip energiearmoede. Daarmee wordt een een-op-een koppeling gesuggereerd tussen de energiearmoede en energietransitie. Energiearmoede maakt onderdeel uit van het armoede vraagstuk. Dat uit zich soms in het moeilijk kunnen betalen van de energierekening, maar ook in het wat minder mobiel kunnen zijn. Ik spreek liever van een inclusieve energietransitie.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Wat bedoeld wordt is dat we met elkaar willen dat alles wat we doen op het gebied van energie niet leidt tot extra armoede. Aangezien we voor die energiediscussie aan de lat staan is het logisch dat de Provincie er extra naar kijkt. Bent u dat met ons eens?

Gedeputeerde **STIGTER**: Het is een vraagstuk dat op dit moment speelt. Wat ik zie dat het om alleen opportunistische redenen nogal eens wordt uitgelegd als dat energiearmoede het gevolg van de energietransitie is. Dat is onzin. Ik sta positief tegenover de uitvoering van deze motie. De motie brengt getrapt in kaart wat anderen doen en wat de Provincie daaraan zou kunnen toevoegen. Als de motie wordt aangenomen, hebben we het gesprek verder.

Het is belangrijk dat we ons zuiver blijven houden aan onze rol. Dit ligt heel dicht bij wat gemeenten aan het uitvoeren zijn. Het vraagstuk hoort bij het Sociale Domein. Vanuit onze provinciale rol moet daar op gepaste wijze mee worden omgegaan.
Daarmee heb ik alle vragen en moties beantwoord.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zag een rode draad in de zorg die u uitsprak over hoe het gaat in de gebiedsgerichte aanpak bij NNN. Daarover gaan we volgende week praten.

Amendement 29: Biodiversiteit gaat ons allen aan. We zijn bezig met het natuurbeleid en een Masterplan waarin we dat willen vergroten. Ik sta positief tegenover de aanpassing van de tekst.

Amendement 30: Ook hier kan ik positief tegenover staan.

Motie 196 'Groene schoolpleinen': Mevrouw Pels zal een aanvulling geven voor wat betreft de dekking. Ik heb met IVN gesproken over groene schoolpleinen. In mijn portefeuille heb ik hiervoor geen middelen. Het college staat wel positief tegenover groene schoolpleinen. We doen er ook al veel aan. Bijvoorbeeld vanuit Groen Kapitaal, in samenwerking met Springzaad. In 2022 wordt een kenniscafé georganiseerd. Door het college, maar ook ambtelijk zal aandacht hiervoor worden gevraagd bij het Rijk. Binnen het Masterplan Biodiversiteit wil ik kijken of we een 'menukaart' kunnen maken met slimme tips, zodat met weinig middelen een groen schoolplein kan worden gerealiseerd. De Provincie kwam met het initiatief 'MeerBomenNu'. Ik heb zelf twee bomen mogen weghalen in Twiske om deze vervolgens te mogen planten in Weesp.
De kleine aanvragen worden betrokken bij het Groenfonds. Daarvan zijn er al zes ingewilligd. Betreffende het Servicepunt zal ik contact opnemen met mijn collega in Utrecht, om te kijken in hoeverre dit nu echt provincie specifiek is, of dat meer landelijk moet worden ingezet.
Voor het overige zou ik deze motie willen ontraden.

Motie 199 'Betere naleving soortenbescherming' wil het college ontraden. De motie is overbodig. De voorgestelde ontwikkeling is een autonome ontwikkeling. De landelijke partijen zijn bezig met een informatievoorziening op dit punt, onder meer in het kader van de invoering van de Omgevingswet.

Motie 202 'Investeer in niet dodelijke methoden' is overbodig. Binnen het IPO (Interprovinciale Onderzoeksprogramma) wordt al gekeken naar kansrijke en niet dodelijke methoden. Als er initiatiefnemers zijn met vernieuwende ideeën dan stel ik voor om het bij voornoemd platform te melden.

Motie 203 'Landschapselementen' wordt ontraden. Het beleid voor landschapselementen gebeurt al via SNL. Dit wordt mede gefinancierd door het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Er is nauwelijks ruimte en zijn er geen mogelijkheden voor een individuele provincie om het te versnellen. Het tweede deel van het dictum is overbodig. Er zijn al veel bestaande mogelijkheden om landschapselementen te realiseren.

Motie 208 'Stikstof' wordt door het college ontraden. Er zijn Statenvragen gesteld (110 en 112) door de PvdD en de SP. Die gaan over het aantal vergunningen en uitbreiding van de stikstofdepositie. We hebben bepaald dat we daar dan niet over debatteren, of dat het in de beraadslaging wordt betrokken. Wel geef ik nog mee dat we verleende vergunningen niet zomaar kunnen intrekken. Het wil niet zeggen dat het nooit kan. Er staat een compensatieverplichting tegenover. Daarvoor zijn de middelen niet aanwezig. De motie vraagt naar de vergunningplicht.

Gedeputeerde Staten zijn daartoe niet bevoegd. Waar dat op grond van de wet niet telt, kunnen we dat ook niet inzetten.

De **VOORZITTER:** De heer Van der Maas met een interruptie.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We stelden een vraag over meer geld vrijmaken voor het bedrijfsleven op het gebied van stikstof. Wilt u lobbyen bij de minister?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het is een goede aanvulling om mee te geven. Er wordt al wel naar gekeken. Ik zeg toe dat ik het meeneem naar de minister.

De **VOORZITTER:** Dan geef ik het woord aan mevrouw Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL:** Het werd al gezegd: Wonen en Klimaat lopen als een rode draad door de algemene beschouwingen. Dat zijn de urgente maatschappelijk opgaven waar we met elkaar voor staan. Een goede technische arbeidsmarkt voor groene economie hoort erbij, met voldoende geschoold personeel. Daarom onderneemt de Provincie actie, ondanks dat de arbeidsmarkt niet een beleidsterrein is waarop we direct invloed hebben. De Provincie creëert immers geen banen en ook geen stageplaatsen. We doen wel mee aan het Manifest. Met onze partners werken we aan die goede technische arbeidsmarkt. We zetten in op techniekpromotie voor jongeren. We zetten in op een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Een belangrijk thema is de zijinstroom. Dat ook mensen, die nu in een sector werken die niet groeit, een toekomst kunnen krijgen in een goed betaalde baan. Daar gaan we mee door. Met motie 42 hebben we een extra impuls gegeven. Dat zal naast Wonen en Klimaat, daaraan gekoppeld, een belangrijk terrein zijn waarop we de komende jaren actie zullen ondernemen. Daarin zit ook de sociale innovatie, waar D66 om vraagt. De inclusieve arbeidsmarkt is ook een belangrijk thema van de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs. We kijken ook naar onze MKB-instrumenten, of die naast duurzame innovatie, ook een rol kunnen spelen bij sociale innovatie. Als ik kijk naar Social Enterprises dan zijn deze vaak gericht op zowel duurzame als sociale innovatie. We bestuderen of daar nog extra inzet op nodig is. Het vermoeden is dat het ook binnen de bestaande instrumenten een plaats kan krijgen.
Ik moet de heer Van der Maas complimenteren voor het exact lezen van de begroting, zoals de getallen rondom recreatie. Het aantal bezoekers van recreatiegebieden voor de komende periode is geraamd. In 2020 was er een groter aantal bezoekers, vanwege de Covidpandemie. We hopen dat de mensen naar de recreatieschappen blijven komen. Daar zetten we ook op in. Dit was de schatting die we vooraf deden. Mogelijk moet die worden bijgesteld. De uitdaging is om de bezoekers zoveel mogelijk te verspreiden over de provincie.
De laatste vraag is van de heer Heijnen. Hij stelde een vraag over de Voedselvisie en het voorbeeld van de Franse boeren die hun biologische producten niet kwijt kunnen. We hebben geen landbouwbeleid meer, maar een voedselketenbeleid. We willen zowel aan de aanbodkant als aan de vraagkant stimuleren. Uit het verhaal van de heer Heijnen proefde ik een beetje: Richt u nu vooral op de vraag. Dat is wat we ook doen, maar we blijven ons ook richten op het aanbod

van duurzame en biologische producten. Als de vraag groeit, moet er wel aanbod zijn. Wij brengen het in evenwicht.

Motie 191 'Indicator voor biologische bollenteelt': Ik zie de meerwaarde niet van de motie. De biologische bollenteelt is een heel klein aspect is van het verduurzamen van de ketens op het gebied van voedsel en sierteelt en bollen, als je die nog apart wilt melden. Ook hier richten we niet alleen op het areaal, maar ook op het stimuleren van de vraag. Daarom zou ik een indicator, die uitgaat van alleen een percentage areaal, niet passend vinden bij het beleid. Met de motie 'Blakende bollen' van GL kunnen we meer impact maken dan met alleen een indicator.

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Bent u het wel met ons eens dat de Provincie juist over Ruimtelijke ordening gaat en dat in het coalitieakkoord staat dat biologische bollen gestimuleerd moeten worden.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik ben het met u eens dat wij een ruimtelijke taak hebben en dat we biologische bollen stimuleren. We stimuleren niet alleen de aanbod- maar ook de vraagkant. Het is een breder vraagstuk dan alleen een areaalvraag. Daarop zou ik geen indicator willen opnemen in de begroting.

Motie 214 'Blakende bollen': We kunnen hiermee echt impact maken. Er zijn al veel bestaande initiatieven. We zien dat het wat moet worden aangejaagd. Dat zou een goede rol kunnen zijn, waarbij de provincie een rol kan spelen door het aanstellen van een kwartiermaker. Het college adviseert positief.

Motie 195: Wat de heer Loggen aangaf voor wonen, maar wat ook voor bedrijventerreinen geldt, is dat wij geen definitie hebben van wat een natuurinclusieve woonwijk of een natuurinclusief bedrijventerrein is. Als er een evaluatie moet plaatsvinden, dan zullen we eerst een definitie moeten hebben. Een bedrijventerrein kun je niet in een keer uit de grond stampen. Dat gaat geleidelijk. Als een paar bedrijven natuurinclusief of klimaatadaptief verduurzamen dan is de vraag wanneer er sprake is van een natuurinclusief bedrijventerrein. Ten aanzien van bedrijventerreinen hebben we bepaalde instrumenten, die ook breder zijn dan alleen natuurinclusief. Die monitoren we wel. Het college ontraadt de motie.

Motie 197 'Economie binnen ecologische grenzen': Recent is de Economisch uitvoeringsagenda gepresenteerd en besproken. Daarin staat dat we streven naar een economie van brede welvaart. Dat is een economie die brede welvaart versterkt en geen schade aanbrengt aan ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn. Als de motie verder gaat dan onze Economische Uitvoeringsagenda en alle economische ontwikkelingen in Noord-Holland, dan moet ik de motie ontraden. We kunnen niet toetsen aan iedere economische activiteit, die bij een ondernemer of gemeente plaatsvindt.

Motie 200: ‘Een boost voor dierenwelzijn’: Wat de motie vraagt is het werk van de ambtelijke organisatie. We streven ernaar dat binnen de gehele organisatie dierenwelzijn wordt meegewogen bij alles wat we doen. U nam een voorschot op hoe de vacature moet worden ingevuld. Bovendien zou ik dan eerst nieuw beleid willen hebben voordat we er een fte aan koppelen. Nu is de vraag wat deze persoon moet gaan doen. Daarvoor is geen voorstel gedaan.

Motie 201: ‘Handreiking gemeenten met mogelijkheden voor schuilgelegenheden’: Hiervoor zou ik het Hitteplan van LNV willen afwachten. Dan kijken wat we als provincie en als gemeente kunnen doen. Daartoe kan een bijeenkomst worden georganiseerd. Ik wil kijken of de toelichting Omgevingsverordening over schuilgelegenheden helder genoeg is. Een handreiking maken voor gemeenten, ondernemers en mensen die als hobby dieren houden gaat heel ver. Het is vaak maatwerk. De verantwoordelijkheid ligt primair bij de ondernemer, de eigenaar van de dieren, of bij de gemeente. De motie wordt deels toegezegd voor het bespreken van het Hitteplan en om te kijken naar de toelichting op de Omgevingsverordening. Verder wordt de motie ontraden.

Motie ‘Toiletten’: De motie is flink aangepast. Het is nu een overzichtelijker bedrag. U vraagt eigenlijk om nieuw beleid. Als we een subsidieregeling in het leven roepen dan is daarvoor ambtelijke capaciteit nodig wat circa 50.000 extra zal kosten. De vraag is of je een nieuwe regeling, nieuw beleid in het leven gaat roepen voor 5 toiletten. Mijn advies is dat het niet voldoende impact maakt. Dat laat ik aan uw beoordeling over.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik snap dat 50.000 euro uitvoeringskosten voor 25.000 euro weggeven niet tot elkaar in verhouding staat. Vandaar dat we de term subsidieregeling hebben geschrapt.
Is het niet mogelijk dit in een soort subsidie buiten uitvoeringsregeling vorm te geven, na overleg met een aantal organisaties? Het zou echt moeten gaan om een pilot waarin we wat verkennen.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ook pilots en subsidies buiten uitvoering vergen ambtelijke capaciteit. Zeker omdat dit nieuw beleid is. We hebben geen beleid op het gebied van toiletten in natuurgebieden en langs fiets- en wandelpaden. Dat zou toch echt wel een flinke investering in ambtelijke capaciteit kosten.

De heer **KLEIN** (CU): Ik kan daarin enigszins meegaan. Tegelijkertijd vind ik het heel moeilijk om te kunnen inschatten hoe reëel 50.000 euro is. Het is een ingewikkeld dilemma. Ziet u manieren om het goedkoper uit te voeren?

Gedeputeerde **ZAAL**: Op dit moment niet. Laten we er eens het gesprek over voeren in de commissie. De eerdere moties zijn uitgevoerd. Naar aanleiding van de motie van de 50PLUS/PvdO hebben we dat besproken. Op dit moment vind ik het onverstandig om een nieuwe regeling in het leven te roepen. Ik wil er best nog eens naar kijken, maar u moet de motie ook niet steeds terug laten komen. Wilt u nieuw beleid als Staten dan moeten we dat doen en dan kost het dit.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Olthof het woord is aan u.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik sluit me aan bij de complimenten voor de beraadslagingen van vandaag en in de commissies. Ik kreeg twee vragen.
Forum voor Democratie vroeg naar de centrale brugbediening. Uitbreiding is nodig om het rendabel te maken en efficiënter te kunnen inzetten. Een evaluatie lijkt me nu nog niet opportuun, omdat we nog moet beginnen met de uitbreiding.
Binnen IPO-verband hebben we veel contact met andere provincies over dit soort ontwikkelingen en ook met het Rijk. Ik ben niet op de hoogte van een evaluatie bij het Rijk. IK zal dat navragen bij het Rijk.
DENK verzocht het OV betaalbaar te houden. Net als energie moet ook openbaar vervoer voor iedereen bereikbaar blijven. Het is onze gezamenlijke opgave om het OV betaalbaar te houden. Openbaar vervoer moet aantrekkelijk worden gemaakt maar ook blijven voor iedereen. Daar staat het college niet alleen voor. Daarvoor staan we met elkaar aan de lat, ook als er een afweging gemaakt moet worden als het gaat over de betaalbaarheid.

Motie 193 'Actualiseren milieuvergunning bedrijven Schiphol' wordt ontraden. De motie is ingewikkeld. Het Rijk is bevoegd gezag over Schiphol. In de geest van de motie zal ik in kaart brengen hoe de verhoudingen liggen als het gaat om bevoegd gezag. Waar is het Rijk voor aan zet, waar is de Provincie voor aan zet en waarvoor zijn gemeenten aan zet?

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Koyuncu.
De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik had een vraag over de iVRI'S gesteld.

Gedeputeerde **OLTHOF:** Er staan 45 iVRI's, waarvan er 15 de functionaliteit in de volle breedte benutten. Dat is vanuit pilotvorm en op specifieke trajecten. Als we daarvan meer weten en het zich verder ontwikkelt dan kijken we of we naar 45 iVRI's gaan. Na een update zal de schaalsprong worden gemaakt. We gaan niet overal iVRI's neerzetten als we ze niet kunnen benutten.

Motie 198 'Aanrijding met wilde dieren voorkomen' wordt op dit moment ontraden. Ik wil u wel vragen om de motie in uw achterzak te houden. Met 15.000 euro voor infrastructuur, waarvan ook het organiseren moet worden georganiseerd doen we geen recht aan een Challenge. We zijn bezig met een onderzoek met de Universiteit van Wageningen over wild aanrijdingen. Begin 2022 verwacht ik de eerste uitkomst te hebben. Binnenkort ontvangen de Staten een rapport over de ontsnippering. Ik stel voor om in het eerste kwartaal van 2022 een Technische briefing te organiseren om u mee te nemen in wat er op dit moment allemaal gebeurt. U kunt dan altijd nog overwegen om wat met de motie te gaan doen.

Motie 209 "Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland': ik wijs op de Agenda Actieve Mobiliteit. Daarmee komt het college binnenkort. We hebben al een subsidieregeling, die openstaat voor gemeenten, waaruit kleine infrastructuur, knelpunten en gevaarlijke situaties

gefinancierd kunnen worden. In de volle breedte gaan we met praten over de Agenda Actieve Mobiliteit. Deze motie wordt door het college ontraden

Motie 212 Pontveren Ilpendam en Spaarndam: Het college adviseert positief.

Motie 215 'Jongerenperspectief Bereikbaarheid: Het college adviseert positief.

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Motie 204: De barbecue die we hadden, was geen volksvertegenwoordigde bijeenkomst, maar een evenement. We hebben ons aan de regels gehouden die toen golden. Motie 204 wordt ten zeerste ontraden. De Provincie houdt zich aan landelijke regelgeving. Een oproep tot het snel schrappen van maatregelen is daarmee ongewenst. We handelen conform het landelijk beleid.

Motie 205: We worden gevraagd een brief te schrijven aan de Noord-Hollandse colleges van B en W om geen prioriteit te geven aan het handhaven van genoemde maatregelen. U zult begrijpen dat het wederrechtelijk is als dat landelijk democratisch vastgesteld beleid is. Dat geldt natuurlijk ook voor gemeenten. Daarnaast is het ook niet onze rol om ons daarin te mengen, voor zover er al beleidsvrijheid is voor gemeenten. De motie wordt ontraden

Motie 206: 'Coronatoegangsbewijs werknemers Provincie Noord-Holland': Op dit moment is er nog geen sprake van wetgeving die het voor werkgevers mogelijk maakt om van hun werknemers een coronatoegangsbewijs te vragen. Zodra die er wel zou zijn dan zal de Provincie zich daaraan houden. De Provincie zal de landelijke regelgeving dan gewoon moeten uitvoeren. Het is ook nog niet bekend of de Provincie te zijner tijd kan beslissen of we de coronacheck voor medewerkers al dan niet zouden willen invoeren. Ook deze motie wordt ontraden.

Motie 210 is niet een motie die het college regardeert, die regardeert de Staten. Daar zal ik me verder onthouden van commentaar.

De **VOORZITTER**: Dit ten aanzien van de reactie van het college in eerste termijn. Dan gaan we nu schoren. We schorsen tot 20.00 uur. Dan heeft u tijd om te dineren en om met uw fractie te overleggen. U kunt in tweede termijn aangeven of u een motie aanhoudt of een wijziging wil doorvoeren. Om 20.00 uur gaan we verder met de tweede termijn. Rond 21.00 uur schors ik de beraadslagende vergadering tot 15 november. Dan zouden we om 21.15 de besluitvormende vergadering kunnen starten.
Ik schors de vergadering tot 20.00 uur.

Schorsing 19.03-20.03 uur

De **VOORZITTER:** Ik heropen de vergadering. We zijn bij agendapunt 9, Begroting 2022 Memorie van Antwoord, voordracht 57. We beginnen aan de tweede termijn.

Tweede termijn:

De heer **JENSEN** (JA21): Gedeputeerde Pels zei dat onze motie (184) overbodig is, omdat er al aan gewerkt wordt. Kan de gedeputeerde aangeven wanneer dit gereed is?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben blij dat het zoveel over woningbouw is gegaan. Het is goed om te zien dat het een belangrijk thema is. Ik zocht wat uitspraken op van de voorganger van de heer Van der Maas over vertrouwen in gemeenten en dergelijke. De VVD heeft het zichzelf al moeilijk genoeg gemaakt met het aankondigen van de belastingverhoging.. Laat ik het dan maar achterwege laten.
Wat mevrouw Kocken zei sprak me aan. Ze zei dat mensen zich het beste voelen in het groen. Juist misschien ook wel in de stad. Misschien moet je dan ook de stad groen houden en niet teveel verdichten. Ik zie uit naar uitwerking van het Masterplan Wonen en ook naar het bedrag dat nodig zal zijn. Daarover komen we later nog te spreken.
We worstelden met de motie van de PvdD over groene schoolpleinen. Het is wel vrij groots opgezet. Misschien was het beter om aan te sluiten bij het steunpunt in Utrecht dat er al is. Het principe vinden we dusdanig goed dat we de motie zullen steunen.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik loop de moties en amendementen door.
Motie 189 houden we aan, omdat we er in de commissie nog op terug willen komen.
Motie 190 gaat over waterkwaliteit. Het gaat hier niet alleen over de Kaderichtlijn Water, maar breed over waterkwaliteit. Milieuorganisaties kunnen daar een goede rol in spelen. Uit de technische beantwoording kwam naar voren dat ze niet betrokken worden. door het uitspoelen van mest komt deze in het oppervlaktewater terecht. De motie is een aanvulling van het beleid.
Motie 191: Juist met de indicator is deze motie een goede aanvulling op de andere bollenmotie. Het is juist goed om de indicator toe te voegen aan de begroting.
Motie 193 zullen we aanhouden. We bedanken Gedeputeerde Staten voor de toezegging.
Motie 194 willen we ook aanhouden. We kunnen zeker nog wat verbetering aanbrengen in de controle van waterschappen. Dit komt vast nog een keer terug.
Motie 195: In de Woonagenda staat dat we natuurinclusief gaan bouwen, net als in de Uitvoeringsregeling van de subsidie. Ik vind het raar dat de Provincie wel natuurinclusief opneemt in de allerlei documenten en dat de gedeputeerde vervolgens zegt dat er geen goede definitie is.
Motie 196: Het CDA is positief over de motie. De gedeputeerde wil hiermee aan de slag gaan. Ook hoor ik dat we dit al doen. Toch zie ik nog steeds dat er weinig mee gebeurt. Mijn intuïtie zegt dat we de motie moeten aanhouden, maar dat we gedeputeerde scherp moeten bevragen en dat zij in de commissie moet aangeven hoe zij de groene schoolpleinen vormgeeft.
Motie 197: De gedeputeerde heeft het goed begrepen. Moties gaan over de Provincie. Dus als we het hebben over economie binnen ecologische grenzen dan hebben we het uiteraard over de motie. Ik ben blij dat de gedeputeerde de motie goed heeft gelezen.
Motie 198: Heel veel dank. Deze motie wordt aangehouden. We zijn benieuwd naar de uitwerking.
Motie 200 1: Dat doet ons pijn. We hebben een uitgebreide motie gemaakt over hoe we invulling kunnen geven aan een fte voor Dierenwelzijn. We hebben handvatten gegeven voor wat de

functie zou kunnen inhouden. Als we dan horen dat we geen taakomschrijving hebben gemaakt, dan zijn we daar verdrietig over.
Motie 201: Als we het hebben over dingen doen, dan is dit nu juist een motie om te doen. We willen niet weer wachten op een hitteplan dat gaat komen. We weten heus wel dat het hitteplan komt. Pak nu de handschoen op en ga hiermee aan de gang. Het gaat over een klein bedrag.
Motie 202 zullen we aanhouden. We zijn blij met de toezegging.
Het CDA stelt dat de PvdD dingen roept, maar dat niet voor elkaar krijgt. Ik kan vele zaken noemen die we voor elkaar kregen, zoals de groene schoolpleinen. We gaven input voor de Voedselvisie. Daarin zijn veel punten overgenomen, waarmee we heel blij zijn. We vragen al tien jaar om zonnepanelen rond Schiphol. Die gaan er nu komen. We vragen al sinds lange tijd om EHS en NNN af te maken. Volgende week gaan we het plan bespreken om dat voor elkaar te krijgen. Als partij hebben we voor elkaar gekregen dat er beter gehandhaafd wordt bij Tata Steel.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik heb over twee moties iets te zeggen. Motie 207 willen we toch graag in stemming brengen. Motie 208, de stikstofmotie, wordt aangehouden.

De heer **KLEIN** (CU): Dank aan het college voor de reacties en complimenten aan de VVD voor de stoere actie. Een verstandige stap. Welkom aan de kant van de redelijke partijen.
Wij zijn blij met het positief advies op de motie rondom de pontjes. We waren er niet door verrast. Het was een invulling die al was voorgesteld door Gedeputeerde Staten.
Bij de reactie op de motie toiletten verbaasden wij ons over de geschatte uitvoeringskosten van 50.000 euro. Kan dit niet gewoon worden meegenomen in het overleg met de TBO's en aangeven dat de Provincie er in principe geld voor beschikbaar heeft en dat ze met een voorstel kunnen komen? Dan hoeft dat toch geen 50.000 euro te kosten?

De heer **KOYUNCU** (DENK): De gedeputeerde gaf aan dat het meer een gemeente aangelegenheid is. Hiermee ontraadt het college onze motie. Tegelijkertijd geeft het college een positief advies op motie 215 om energiearmoede in kaart te brengen. Deze keuze is voor ons niet geheel te volgen. We zijn wel blij dat er mogelijk via deze weg werk kan worden gemaakt van de inzet van energieconciërges. We zouden het op prijs stellen als het kan worden meegenomen in de terugkoppeling van motie 215. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?
Ik heb geen reactie gehad op mijn bijdrage inzake het onderzoek naar het slavernijverleden. In januari volgt een initiatiefvoorstel van DENK. Is het college bereid om middelen vrij te maken voor dit onderzoek.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Voor veel mensen komt het als verrassing dat de VVD de opcenten wil verhogen, voor mij niet. Er is heel bewust op gekoerst, het laatste jaar, om die verhoging op een acceptabele manier voor de VVD achterban te brengen. Zoals gezegd heeft dit college eerst een aantal reserves ingezet voor beleid. Zozeer zelfs dat nu bij het Investeringsprogramma iMPI wordt gezegd dat keuzes nodig zijn en dat niet alles meer kan, terwijl het maar over 4 miljoen euro per jaar gaat vanaf 2028. Dat was vanuit 175 miljoen euro reserves goed op te brengen, maar helaas zijn die leeggehaald. Dit is links beleid. GL, D66 en de PvdA waren er ook heel duidelijk over bij de beschouwingen. Investeren in infrastructuur, vooral

als het om auto's gaat, is voor hen weinig belangrijk. Die ambitie wordt afgebouwd. Wel is de automobilist graag in beeld als melkkoe. Nu er weinig reserves meer leeg te halen zijn, betaalt de gewone Noord-Hollander de rekening. Niet de Noord-Hollander met de elektrische auto, die komt er goed vanaf, want die hoeft niets te betalen. Het is de Noord-Hollander met een benzine of dieselauto, die al worstelt met oplopende kosten, gemeentelijke lasten en inflatie en vaak met de gevolgen van de coronacrisis. Die Noord-Hollander is een melkkoe voor deze coalitie waar de VVD een hoofdrol in speelt. Ik herinner de VVD graag aan de eerste V, die van volkspartij. Juist de gewone, hardwerkende bewoners en ondernemers mogen op meer zorg en steun rekenen, maar zij betalen eenzijdig de rekening van een onverstandig financieel beleid.
Dan enkele reacties op moties. De motie over het beleid voor kleine kernen en die van de toiletten zullen we steunen. De motie over de pontjes zullen we ook steunen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zal proberen mijn tweede termijn aanzienlijk korter te houden. Ik was nog een antwoord verschuldigd aan de heer Heijnen over NNN. Voor NNN gelden andere regels dan voor Natura2000. Daar kan niks worden aangepast en in NNN wel. In principe is er een opening. Het gesprek aangaan is wat GL betreft altijd goed. Ik wil geen valse belofte doen. Wat ons betreft staat de ecologische doelstelling die we daarmee hebben wel voorop. Daarin willen we geen concessies doen. Als er andere mogelijkheden zijn, die daar ook recht aan doen, dan moeten we het er zeker over hebben.
Het verdichten in de stad: U doet voorkomen alsof ik daarmee voorstel dat we stad helemaal moeten asfalteren. Dat is niet het geval. We zeggen niet dat er een flat in het park moet komen. Het gaat om bouwen rondom OV-knooppunten of de Zaancorridor. Dat zijn voorbeelden waarbij bedrijventerreinen binnenstedelijk worden omgezet naar woningbouwen, zonder dat binnenstedelijk groen hoeft te worden opgeofferd.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik raad u aan eens op de planviewer te kijken. Daarop zijn de binnenstedelijke locaties te zien. Die zijn in sommige gevallen in het groen. Het lijkt me interessant om op een ander moment hier eens met elkaar over door te praten.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het laatste punt dat ik wil maken is dat we vaststellen dat we aan de hand van het nieuwe Noord-Hollandse proces ter besteding van het rekeningresultaat kunnen vaststellen dat het voor een eerste ronde heel aardig was. Verwijzend naar de menukaart eten we betrekkelijk weinig en houden we wat geld over. Kan dat geld worden meegenomen naar de Kaderbrief? Kunnen de moties die naast de menukaart zijn komen te staan dan worden bekeken? Ik vind het lastig om de nu ingediende moties, naast de moties die op de menukaart staan en die een financiële consequentie hebben, ook mee te nemen. Dat zal ons ertoe brengen dat we een aantal moties op dit moment niet zullen steunen, hoewel we ze inhoudelijk een warm hart toedragen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ben het eens met mevrouw Kocken. Ik vind het fijn dat ze in haar tweede termijn steun heeft gegeven aan het verzoek om dit goed te evalueren. Ik vind het een goede manier om invulling te geven aan samenwerking coalitie en oppositie en Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. Ik zou via mevrouw Kocken aan de gedeputeerde willen vragen om ons in de commissie bij te praten waar ze aan denkt in de evaluatie. Wellicht kunnen we wat meer gedetailleerde voorstellen aanleveren in plaats van de volledig vormvrije moties.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik sluit me aan bij de vraag, via mij, voor de gedeputeerde.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat ik gehoord heb vandaag, is dat we eigenlijk leven tussen hoop van de heer Klein en de vrees voor de revolutie en het communisme. Daar tussenin vinden we haalbaar, betaalbaar en realistisch. Goed beleid moeten we voeren in de provincie. We hebben grote opgaven wegens woningnood en klimaatverandering. De woningnood heeft wat de VVD betreft de hoogste prioriteit. Dat is waarom we die handreiking hebben gedaan. Ik hoorde zeggen dat belastingverhoging niet past bij de VVD. Wat bij de VVD past is problemen erkennen en daarvoor oplossingen aandragen en als die oplossingen er zijn, daarvoor ook geld aandragen.
De opcenten zijn sinds 2007 niet verhoogd. Soms breekt nood wet. Dat is wat ik hier zeg, onder voorwaarde dat de opcenten de laagste van Nederland blijven.
Ik heb nog een vraag aan gedeputeerde Stigter over de motie buurgemeenten. Graag krijg ik iets meer duiding. Wanneer kunnen we wat verwachten? Graag hebben we daarover duidelijkheid voordat het zijn plek krijgt in de Omgevingsverordening.
Een aantal moties zullen we toch steunen. In haar brief aan het college gaf de VVD-fractie aan dat het geld dat overblijft aan de algemene reserve zou moeten worden toegevoegd. We zien nu twee moties, die nut en noodzaak hebben. Daar overwegen we mee te stemmen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik gebruik mijn tweede termijn niet om alle moties langs te lopen.
Ik kom wel terug op twee inhoudelijke onderwerpen, die ik benoemd heb tijdens mijn bijdrage en waarop goede toezegging kwamen van mevrouw Zaal en de heer Stigter. De sociale innovaties: fijn om te horen dat het college binnen de bestaande MKB-instrumenten bereid is om te kijken hoe dit punt kan worden meegenomen.
De heer Stigter gaf aan ten aanzien van de energiecoöperaties dat ze hun eigen regeling hebben en dat er begin 2022 een voorstel komt om dit te versterken. We kijken daar met plezier naar uit.
De vier moties die mede door D66 zijn ingediend, kunnen op een positief advies rekenen. Daar is D66 blij mee.
Betreffende het amendement over expats hecht D66 er toch wel waarde aan om dat punt in de begroting te laten staan. Het geeft uitvoering aan een gemaakte afspraak in het coalitieakkoord. We zien dat we in Noord-Holland te maken hebben met meer vacatures dan beschikbare arbeidskrachten. Ook expats kunnen in die zin helpen om invulling te geven aan de voor de transitie benodigde arbeidspopulatie.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dank voor de reactie van het college. Dank ook voor het mooie debat.
Er is nog een emissie die ik goed moet maken. We hebben de motie energiearmoede ingediend.

Naast de genoemde indieners PvdA, D66, SP en PvdD horen natuurlijk ook ChristenUnie en DENK genoemd te worden als indieners.
De heer Van der Maas bespiegelde een en ander en zegt dan dat de revolutie de VVD niet zo ligt. Uitgerekend de meest revolutionaire opmerking van vandaag komt van de VVD. Ik ben daar overigens heel blij mee. Misschien hebben we wel een woonrevolutie nodig. Er moeten ongekende maatregelen worden genomen. Er moet iets gebeuren aan die woningnood in Noord-Holland.

De **VOORZITTER:** Ik noteerde vragen voor alle gedeputeerden.

Gedeputeerde **PELS**: Een aantal vragen. Mevrouw Rommel wees er ook al op. Vanuit GL kwam het ook nog als aandachtspunt. Het lijkt me goed om dat mee te nemen naar de evaluatie en het proces dat we met elkaar gaan neerzetten. Als er moties worden ingediend bij de Kaderbrief dan wordt het moeizaam om moties, die nog bij deze vergadering worden ingediend, dan nog naast elkaar te wegen en van integrale advisering te voorzien. Dat geldt vooral voor de motie groene schoolpleinen.
GL vroeg ook wat te doen met de middelen die mogelijkerwijs, afhankelijk van de moties die worden aangenomen, overblijven. Het blijft in eerste instantie in de algemene reserve. Het lijkt me een prima voorstel, tenzij zich actuele ontwikkelingen voordoen en we spreken van een groot risico en we die middelen nodig hebben, om dit te betrekken bij het nieuwe proces wat we met elkaar aangaan bij de Kaderbrief. De heer Heijnen vroeg of we daarover in de commissie het gesprek kunnen aangaan. Dat kan natuurlijk. Laten we dat doen. Het is goed als we daar een gelijk beeld over hebben, dat zowel Provinciale als Gedeputeerde Staten de inzet van die evaluatie delen en ook dat we naar een nieuw proces toegaan. De voorbereiding van de Kaderbrief is al in gang gezet. Als we daar handen en voeten aan willen geven, zullen we snelheid moeten betrachten.
JA21 vroeg wanneer inzicht wordt gegeven over de kosten voor infrastructuur. Dat komt terug in de Perspectiefnota. Die loopt gelijk op met de Kaderbrief. Die ligt in juni 2022 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor.
Vanuit DENK kwam een vraag over een onderzoek naar het slavernijverleden. Op uw motie en het initiatiefvoorstel heeft het college al geadviseerd. Het college blijft bij dat advies. Het lijkt het college goed om de behandeling van het initiatiefvoorstel af te wachten voordat we er middelen voor reserveren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

De heer **JENSEN (**JA21): IK dank de gedeputeerde voor haar antwoord. Dat is voor ons voldoende. We trekken onze motie 184 in.

Gedeputeerde **PELS**: De vraag over de energiecoaches zal ik namens collega Stigter beantwoorden. Het college geeft mee dat het graag naar de wenselijkheid en ook de mogelijkheden kijkt voor die energiecoaches in de rapportage over energiearmoede, zoals gevraagd in motie 215.

Ik ga nog in op de inbreng van Liberaal Noord-Holland. De suggestie dat tekorten in het iMPI ontstaan door keuzes die deze coalitieperiode worden gemaakt, is onjuist. De tekorten die op termijn ontstaan in het iMPI komen door investeringen van vroeger. Die vragen onderhoud. Dat is de realiteit. Er ligt een enorme onderhoudsopgave. We hebben op verzoek van de Staten in deze periode 110 miljoen euro vrijgemaakt, in een ongekende crisis, om Noord-Holland daar goed doorheen te loodsen. De Staten gaven aan dat we daarvoor mochten lenen. We leenden van onszelf door het in kapitaallasten te zetten. Geen rente en we zetten het op de begroting. Dat we middelen zomaar uit onze reserve haalden en grote tekorten voor Mobiliteit zouden hebben dat is gewoon niet waar.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voor mij rest nog een vraag met betrekking tot motie 195. Het college adviseert negatief, zoals in eerste termijn verwoord door mij en collega Zaal. Er is nul hectare natuurinclusieve woonwijken gerealiseerd. Als er nieuwe woonwijken worden ontwikkeld dan proberen we dat natuurinclusief te doen. Het valt onder die beleidsnoemer.
Richting de VVD wil ik erkentelijkheid van het college uitspreken om in ieder geval positief mee te denken aan het oplossen van een van de grootste problemen van deze tijd. Met de uitwerking van het Masterplan Wonen komt het college bij u terug met een passend voorstel. Ik denk dat de VVD daarmee heel goed invulling geeft aan de V van Volkspartij.

Gedeputeerde **ZAAL**: Richting de PvdD: We hebben natuurlijk wel een definitie van wat natuurinclusief is, maar niet wat een natuurinclusief bedrijventerrein is. Daar is de stand niet nul. Er zijn zeker natuurinclusieve ontwikkelingen, zoals in de omgeving van Schiphol en Greenport Aalsmeer. Wanneer ziet de PvdD het als een natuurinclusief terrein? 100 procent gaat niet in een keer en daarom ontraden we deze motie.
Ten aanzien van Dierenwelzijn heb ik niet de indruk willen wekken dat de PvdD geen ideeën aan reikt. Dat doet de fractie wel. Ten aanzien van de discussienota heeft het college al gezegd dat het binnen de bestaande fte kan worden opgelost. Het is een integrale benadering. Dus dan is het niet nodig om extra capaciteit vrij te maken.
Richting de ChristenUnie reageer ik op de toilettenmotie. U komt nu met het idee om geld ter beschikking te stellen en om te spreken met de TBO's. Zomaar geld ter beschikking stellen? Daarvoor moet eerst een zorgvuldig proces worden doorlopen. Ik zeg u toe: Laat me praten met de TBO's en vragen of ze het probleem van te weinig toiletten herkennen en wat ze zelf doen en of de Provincie daarbij kan helpen. Dan kom ik daarna bij u terug. U heeft collega Pels horen zeggen wat er gebeurt met de middelen die overblijven.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Dat vind ik een mooie toezegging. Daarmee houd ik motie 211 aan.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Heel kort over motie 196 over de schoolpleinen. Ik hoop dat de heer Zoon deze motie zal aanhouden. Via Springzaad.nl gaan we kenniscafés, juist over groene schoolpleinen organiseren. Ik hoop dat ik u met de menukaart kan bewegen tot het aanhouden van de motie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik wil motie 213 'Energieconciërges aanhouden, vanwege de handreiking die is gedaan door het college.

Gedeputeerde **STIGTER:** Er was nog een vraag van de heer Van der Maas over intergemeentelijke afstemming rondom de RES. De procesafspraken over die vroegtijdige intergemeentelijke afstemming landen in het uitvoeringsprogramma van de RES. Dit uitvoeringsprogramma loopt via de Stuurgroep eind november naar alle colleges. Het is de bedoeling dat het in december/januari wordt vastgesteld. Vrij snel daarna zal ik kunnen rapporteren of het is gelukt met de procesafspraken.

De VOORZITTER: Dat betekent dat alle vragen zijn beantwoord in de tweede termijn.
Ik stel voor dat we tot 21.00 uur schorsen. Dan komen we terug in deze vergadering en dan hoor ik van partijen of er wellicht iets met moties gaat gebeuren. Daarna wordt de beraadslagende vergadering geschorst tot 15 november. Dan open ik de besluitvormende vergadering.

Schorsing 20.44 – 21.07 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.
Zijn er nog partijen, die na overleg nog inbreng hebben? De heer Zoon.

De heer ZOON (PvdD): We houden motie 196 aan. Motie 195 trekken we in.
Motie 200 willen we aanhouden.

De **VOORZITTER**: Wensen anderen nog iets in te brengen? Zo niet, dan ga ik over tot schorsing van de beraadslagende vergadering.

10. Schorsing beraadslagende vergadering tot 15 november 2021

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering tot 15 november.

Schorsing 21.08 uur

Notulen -vastgesteld-

Besluitvormende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	8 november 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. G.H.J. Köhler (JA21)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening besluitvormende vergadering	02
2.	Vaststelling agenda besluitvormende vergadering	03
2a.	*(Afgehandeld in beraadslagende vergadering)*	
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	03
3b	*(Afgehandeld in beraadslagende vergadering)*	
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021	03
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	04
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	04
7.	Voortgangslijst van moties	04
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	04
8a.	Versterking kapitaalstructuur Alliander (Voordracht 61-2021)	04
8b.	Actualisatie Financiële Verordening (Voordracht 63-2021)	04
8c.	Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 (Voordracht 58 – 2021)	04
8d.	Verklaring van geen bedenkingen erftoegangsweg en werkstroken voor Project herinrichting (N241) A.C. de Graafweg (Voordracht 62-2021)	04
9.	Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)	05
10.	Schorsing besluitvormende vergadering tot 15 november 2021	12

1. Opening

[Opening besluitvormende vergadering: 21:17 uur]

De **VOORZITTER:** We hebben een quorum, dus ik kan deze besluitvormende vergadering openen. Wederom welkom aan u allen. Zoals we vanochtend hebben afgesproken is dit de besluitvormende vergadering. Dat betekent dat u straks om een stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming kunt vragen. De beraadslagende vergadering vond vanaf vanochtend plaats. Ik ga snel door de eerste agendapunten en de hamerstukken heen. Vervolgens komen we dan uit bij de stemming over de amendementen, de moties en de voordracht aangaande de begroting 2022.

We zijn met 54 Statenleden. De heer Köhler (JA21) is afwezig.
Mocht er sprake zijn van een hoofdelijke stemming, dan hebben we daarover in het Presidium van juni 2020 besloten, om dat aan het eind van de vergadering te doen, na afloop van de voordracht.
Als u de Statenvergadering onverhoopt moet verlaten, om welke reden dan ook, dan verzoek ik u dat te melden aan de griffie, zodat we precies weten hoeveel geldige stemmen er kunnen worden uitgebracht.
Er wordt dus digitaal gestemd, behalve bij hoofdelijke stemming. U kunt de uitslag van de digitale stemming terugvinden op de website. Als u zich van stemming wenst te onthouden, meldt het, dan kan ik u in beeld brengen om daarvan melding te doen. Dit geldt ook voor een ordevoorstel.

Voordat ik de agenda vaststel, wil ik met u een proefstemming doen.
Geïnteresseerden die de vergadering live volgen, kunnen na afloop van elke stemming de uitslag zien. Bij het betreffende agendapunt wordt dan een stemdiagram toegevoegd.
Wanneer straks een stemming wordt gestart klikt u op “voor” of op “tegen”. Indien u zich wenst te onthouden van stemming klikt u op “onthouden”. Wel dient u vooraf via de stemverklaring aan te geven. Als u zeker bent dat uw stem goed is ingevuld, klikt u vervolgens op “versturen”. Een eventuele vergissing kan na het klikken op “versturen” niet meer worden hersteld. Indien ik nog stemmers mis, zal ik dat melden tijdens de stemming.
Dan gaan we nu over tot een proefstemming en dat doen we digitaal. Ik zie dat mevrouw Alberts (SP) nog niet is ingelogd, dus op dit moment nemen er 53 Statenleden deel aan deze online vergadering. Ik verzoek u om nu naar de stemmodule te gaan waarop u bent ingelogd. Onder aan de pagina verschijnt straks steeds de stemming die aan de orde is.
Aan de orde is nu de proefstemming over de stelling “Bent u voor of tegen digitaal online stemmen?”. Normaliter vraag ik dan eerst of iemand hoofdelijke stemming wenst, of een stemverklaring wenst af te leggen of aantekening verlangt.
Iedereen heeft gestemd, de stemming is nu gesloten. 54 stemmen zijn binnen. In deze stemming waren er 33 stemmen voor 17 stemmen tegen en 4 onthoudingen.

We gaan een tweede proefstemming doen. Die wordt nu geopend en waarbij 54 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. De stemming is gesloten. 54 stemmen zijn uitgebracht.
We hebben nu twee proefstemmingen gedaan. Mocht het zo zijn dat het u straks niet snel genoeg lukt om toch te stemmen, dan breng ik u, zo nodig, in beeld. Ik hoop dat we dat zoveel mogelijk kunnen voorkomen.

2. Vaststelling agenda besluitvormende vergadering

De **VOORZITTER**: Over de agenda zijn in de beraadslagende vergadering geen opmerkingen gemaakt. Dus de agenda kan worden vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66
(Is al behandeld in beraadslagende agenda)

De **VOORZITTER**: Beëdiging en installatie duo-commissieleden fracties PvdA en D66 heeft vanochtend plaatsgevonden in de beraadslagende vergadering.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding Besluit 66

De **VOORZITTER**: Er is een geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.
Gedeputeerde Staten hebben op 2 november 2021 geheimhouding opgelegd op de brief van GS over de voortgang project “N247- 16, Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-N517” te bekrachtigen. Deze brief is per post naar de Statenleden en duo-commissieleden van commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid verzonden. De geheimhouding duurt voort tot het moment dat overeenstemming is bereikt met de hoofdaannemer over de vervolgstappen.
Indien u over deze brief wenst te spreken dan dient dit in beslotenheid te gebeuren en in een fysieke vergadering te worden geagendeerd. In de beraadslagende vergadering zijn er geen opmerkingen gemaakt. Daarmee is met besluitnummer 66 de opgelegde geheimhouding bekrachtigd.

3b Lijst geheimhouding PS
(Is al behandeld in beraadslagende agenda.)

De **VOORZITTER**: De lijst geheimhouding PS is vanochtend behandeld in de beraadslagende vergadering.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Dan zijn de notulen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: De Strategische Agenda is vastgesteld

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen over de lijst moties ontvangen. Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen:

8a. Versterking kapitaalstructuur Alliander - Voordracht 61-2021
8b. Actualisatie Financiële Verordening- Voordracht 63-2021
8c. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 - Voordracht 58-2021
8d. Verklaring van geen bedenkingen erf toegangsweg en werkstroken voor project herinrichting (N241) A.C. de Graafweg - Voordracht 62-2021

Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring?

De heer **DESSING** (FvD): Forum voor Democratie wenst bij het iMPI (8c.), voordracht 58, bij investeringsproject L, Centrale brugbediening 17 miljoen euro, geacht te worden tegen te hebben gestemd. Voor de rest van het iMPI stemmen wij voor

De heer **DEEN** (PVV): Ik heb een stemverklaring bij 8c. iMPI. Onze fractie kan instemmen met voorliggend besluit maar ze heeft moeite met de deelbesluiten E, F, H en K. Ook worden we niet vrolijk van wat we in het iMPI lazen inzake ‘Zonnefietspad II’. Als laatste wil ik opmerken dat wat onze fractie betreft de provincie geen bijdrage hoeft te leveren aan CO2-reductie en niet hoeft te streven naar energie-neutrale infrastructuur.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ook over 8c. het iMPI 2022-2029. De SP kan instemmen met het iMPI, zoals het voorligt, maar wij kunnen niet instemmen met de projecten ‘Afslag A9 Heiloo’, ‘Verbindingsweg A8/A9’ en ‘Centrale brugbediening’.

De VOORZITTER: Dan zijn de besluiten behorend bij de punten 8a. tot en met 8d. aangenomen, met inachtneming van de stemverklaringen, die zojuist zijn afgelegd door de partijen.

9. Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (Voordracht 57-2021)

De **VOORZITTER**: De beraadslagingen hebben we gedaan. We gaan nu over tot het stemmen over de voorliggende amendement, moties en uiteindelijk de voordracht. Mocht er om hoofdelijke stemming worden gevraagd dan doen we dat pas aan het einde van de vergadering. Dat zullen we doen via MS Teams. In volgorde van grootte van de fracties worden een voor een de namen opgeroepen. U wordt gevraagd voor of tegen te stemmen. Mochten dat meerdere moties betreffen dan zal ik dat in een keer doen. Ieder fractielid krijgt het aantal moties voorgelegd, waarbij verzocht is tot een hoofdelijke stemming.

Amendement 29 'Achteruitgang bio diversiteit niet gestopt', ingediend door de PvdD.
Dan open ik nu de stemmen. Er zijn 54 stemmen binnen. Ik sluit de stemming
Met 30 stemmen voor en 24 stemmen tegen is amendement 29 aangenomen
Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, Fractie Baljeu en Liberaal N-H.

Amendement 30 'Omgevingsfactor' ingediend door de PvdD.
De stemming wordt geopend en gesloten nadat alle stemmen binnen zijn.
Met 33 stemmen voor en 21 stemmen tegen is amendement 30 aangenomen
Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, PVV, Fractie Baljeu en Liberaal N-H.

Amendement 31 'Woningparagraaf', ingediend door de CU en SP.
De stemming wordt geopend en gesloten nadat alle stemmen binnen zijn.
Met 19 stemmen voor en 35 stemmen tegen wordt amendement 31 verworpen.
Voor hebben gestemd: CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, CU, 50PLUS/PvdO en DENK

Motie 184 is aangehouden.

Dan breng ik in stemming motie 185 'Structurele subsidie dorpswerk Noord-Holland', ingediend door het CDA, SP, CU, JA21.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 23 stemmen voor en 31 stemmen tegen is motie 185 verworpen.
Tegen hebben gestemd: GL, VVD, D66, PvdA, Fractie Baljeu en Liberaal N-H.

Motie 186 'Structurele subsidie sportservice Noord-Holland', ingediend door het CDA, SP, CU en JA21. Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 34 stemmen tegen en 20 stemmen voor is motie 186 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, CU, DENK, Forum voor Democratie, JA21, PvdD en de SP.

Motie 187 ‘Toekomstperspectief sport Noord-Holland’, ingediend door het CDA, SP, CU en JA21.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 47 stemmen voor en 7 stemmen tegen is motie 187 aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66 en Liberaal N-H.

Motie 188 ‘Het 1,5-gradendoel minimaal als maat hanteren’, ingediend door de PvdD en de SP.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst

De heer **LEERINK** (PvdA): De PvdA zal tegen deze motie stemmen, vanwege de onuitvoerbaarheid. We willen nadrukkelijk stellen dat we ons uiteraard wel verbonden voelen met die opdracht van anderhalve graad.

De VOORZITTER: Dan open ik de stemming voor motie 188.
Met 46 stemmen tegen en 8 stemmen voor is motie 188 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, PvdD en de SP.

Motie 189 is aangehouden.

Motie 190 ‘Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit’, ingediend door de PvdD.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 45 stemmen tegen en 9 stemmen voor is motie 190 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CU, DENK, PvdD en de SP.

Motie 191 ‘Indicator biologische bollen toevoegen aan de begroting’, ingediend door de PvdD.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 47 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 191 verworpen. Voor hebben gestemd: DENK, PvdD en de SP.

Motie 192 ‘Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse Waterlinies’ ingediend door de PvdD, JA21, SP en D66.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 42 stemmen voor en 12 stemmen tegen is motie 192 aangenomen. Tegen hebben gestemd: CDA, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, Liberaal N-H en de PVV.

Motie 193 is aangehouden. Motie 194 is aangehouden, Motie 195 is ingetrokken. Motie 196 is aangehouden.

Motie 197 ‘Economie binnen ecologische grenzen’, ingediend door de PvdD en de SP.

Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 45 stemmen tegen en 9 stemmen voor is motie 197 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CU, DENK, PvdD en de SP.

Motie 198 is aangehouden.

Motie 199 'Betere naleving soortenbescherming Wet Natuurbescherming', ingediend door de PvdD en de SP.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 42 stemmen tegen en 12 stemmen voor is motie 199 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, JA21, PvdD en de SP.

Motie 200 is aangehouden.

Motie 201 'Handreiking gemeenten met mogelijkheden schuilgelegenheid weidedieren', ingediend door de PvdD en de PVV.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 42 stemmen tegen en 12 stemmen voor is motie 201 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, JA21, PVV en PvdD.

Motie 202 is aangehouden.

Motie 203 'Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen', ingediend door de PvdD.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 43 stemmen tegen en 11 stemmen voor is motie 203 verworpen. Voor hebben gestemd: DENK, JA21, PVV en PvdD.

Motie 204 'Conflicten coronamaatregelen', ingediend door de PVV en Forum voor Democratie.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **DEEN** (PVV): Graag bij de moties 204, 205 en 206 een hoofdelijke stemming.

De heer **JENSEN** (JA21) De fractie van JA21 zal tegen de moties 204, 205 en 206 zal stemmen om de reden dat de Provincie er niet over gaat, zoals de Commissaris van de Koning eerder al heeft aangegeven.

De **VOORZITTER**: Op voorhand is aangekondigd dat er om hoofdelijke stemming wordt gevraagd voor motie 204, 205 en 206. Dat gaan we doen aan het eind van de vergadering. Dat betekent

dat we eerst nog de andere moties afhandelen, vervolgens de voordracht in stemming brengen en dan hoofdelijke stemming zullen aangaan.

Motie 207 'Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen', ingediend door de SP, JA21 en Liberaal N-H.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 30 stemmen tegen en 24 stemmen voor is motie 207 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, CDA, CU, DENK, Fractie Baljeu, JA21, Liberaal N-H, PVV, PvdD en de SP.

Motie 208 is aangehouden.

Motie 209 'Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland', ingediend door de SP en JA21.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **KLEIN** (CU): Wij zullen tegen deze motie stemmen, al onderschrijven we het doel. We vinden de uitleg van de gedeputeerde voldoende.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 209 nu in stemming. De stemming is gesloten.
Met 39 stemmen tegen en 15 stemmen voor is motie 209 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, Fractie Baljeu, JA21, PVV, PvdD en de SP.

Motie 210 'Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven', ingediend door de SP.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **LEERINK** (PvdA): Over deze, wat ons betreft, sympathieke stelling gaan we graag het debat aan. Zonder het debat is deze motie ons wat te kort door de bocht. We zullen tegen de motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 210 nu in stemming. De stemming is gesloten.
Met 40 stemmen tegen en 14 stemmen voor is motie 201 verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, PVV, PvdD en de SP.

Motie 211 is aangehouden.

Motie 212 'Pontveren Ilpendam en Spaarndam' ingediend door CU, GL, D66, CDA, SP en de PvdA.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 54 stemmen voor is motie 212 aangenomen. Alle fracties hebben voor gestemd.

Motie 213 is aangehouden.

Motie 214 'Broedplaats Blakende bollen', ingediend door GL, SP, PvdD, D66 en het CDA.

Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 43 stemmen voor en 11 stemmen tegen is motie 214 aangenomen. Tegen hebben gestemd: FvD, JA21, Liberaal N-H en de PVV.

Motie 215 'Energiearmoede in kaart brengen' ingediend door de PvdA, D66, GL, PvdD, SP, CU en DENK.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Hoewel wij de insteek van deze motie, namelijk het aanpakken van energiearmoede, steunen, gaan deze voorstellen concreet helemaal niets betekenen voor de mensen die ermee te maken hebben, namelijk: 1. De reeds bestaande kaart van TNO, ook publiceren op de website van de provincie. 2. Het servicepunt Duurzame Energie extra laten communiceren met gemeenten. 3. Via de MRA gemeenten buiten de MRA informeren. 4. Gemeenten vragen of zij iets nodig hebben. Wat verwacht men hier nu echt van? Niet ontoevallig zijn de partijen die nu deze motie indienen de grondleggers van hetzelfde beleid wat de huidige energiearmoede heeft veroorzaakt. We steunen de motie dan ook niet, maar roepen de partijen op verstandiger energiebeleid te maken.

De heer **DEEN** (PVV): Wij kunnen niet voor een motie over energiearmoede stemmen, die door partijen wordt ingediend, die tevens mede verantwoordelijk zijn voor het aanjagen van de energiearmoede en vervolgens met een doekje voor het bloeden komen. Daar passen wij voor.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 215 nu in stemming. De stemming is gesloten.
Met 38 stemmen voor en 16 stemmen tegen is motie 215 aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Liberaal N-H, PVV en de VVD.

Motie 216 'Bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid', ingediend door de PvdA, CDA, SP, PvdD en DENK.
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
Met 50 stemmen voor en 4 stemmen tegen is motie 216 aangenomen. Tegen hebben gestemd: Liberaal N-H en de PVV.

Dan breng ik nu de voordracht in stemming.

Voordracht 57 'Begroting 2022-2029 en Memorie van Antwoord'
Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst?

De heer **ZOON** (PvdD): Hoewel wij blij zijn met extra geld dat beschikbaar komt voor natuur, is de wetenschappelijke consensus ook het feit dat we niet genoeg doen om klimaatverandering tegen te gaan. Helaas moeten we daarom tegen deze begroting stemmen.

De VOORZITTER: Dan breng ik nu de voordracht in stemming.
Met 40 stemmen voor en 14 stemmen tegen is voordracht 57, de begroting 2022, aangenomen. Tegen hebben gestemd: FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV en de PvdD.

We gaan nu over tot het in stemming brengen van drie moties, door middel van hoofdelijke stemming. Dat doen we conform het addendum dat het Presidium op 11 mei heeft vastgesteld.

Motie 204, ingediend door PVV en FvD, roept het college op zich uit te spreken tegen genoemde samenleving ontwrichtende coronamaatregelen van het demissionaire Kabinet Rutte III en op te roepen deze zo snel mogelijk te schrappen.
Motie 205, ingediend door PVV en FvD, roept het college op om een brief te sturen naar de Noord-Hollandse colleges van B en W, met het verzoek geen prioriteit te geven aan het handhaven van genoemde coronamaatregelen.
Motie 206, ingediend door PVV en FvD, roept het college op om een brief op te stellen waarin wordt vermeld dat in Provinciale Staten van Noord-Holland geen draagvlak is voor het instellen van een coronatoegangsbewijs.
De drie moties worden aan ieder fractielid voorgelegd, waarbij het lid kan aangeven voor of tegen de motie te stemmen. Dat zal ik doen door de nummers te noemen.
Dan open ik nu de hoofdelijke stemming voor de drie moties.

GroenLinks:
Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voor mij is dat driemaal tegen.
Mevrouw **ER** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **GIELEN** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN DER WAART** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **DULFER** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **ZAAL** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **CARDOL** (GL): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen

VVD:
De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **TERWAL** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **DE WIT** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **VAN GILSE** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **HARTOG** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

D66:
Mevrouw **STRENS** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

De heer **STEEMAN** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **KANIK** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **MÜLDER** (D66): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

PvdA:
De heer **LEERINK** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **MUURLINK** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **CARTON** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

JA21:
De heer **JENSEN** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **NANNINGA** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **MANTEL** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

CDA:
De heer **HEIJNEN** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

Forum voor Democratie:
De heer **DESSING** (FvD): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer **DEKKER** (FvD): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.

Partij voor de Dieren:
De heer **ZOON** (PvdD): Een korte stemverklaring. We zijn als Partij voor de Dieren tegen het coronabeleid. We zouden ook tegen een toegangsbewijs zijn voor werknemers en bezoekers van het Provinciehuis. Alleen is dat op dit moment nog niet aan de orde. We gaan ook mee in de beantwoording van Gedeputeerde Staten op deze moties. We zullen tegen de moties stemmen.
Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

PVV:
De heer **DEEN** (PVV): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.
De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.

SP:
Mevrouw Alberts (SP): Eerst nog een korte stemverklaring. Die loopt parallel aan welke de h eer Zoon zojuist heeft afgelegd. Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.
De heer **HOOGERVORST** (SP): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

ChristenUnie:
De heer **KLEIN** (CU): Ik zou graag willen beginnen met een korte stemverklaring. Er is best wat te zeggen over het coronatoegangsbewijs en de manier waarop dat ingevoerd wordt, maar dit zijn zogenaamde wappermoties, zoals vandaag mooi uitgelegd op Twitter door Lisa Westerveld van GroenLinks. Dus wij zullen tegen deze moties stemmen. Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

50PLUS/PvdO:
Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

DENK:
De heer **KOYUNCU** (DENK): Motie 204: voor, motie 205: voor, motie 206: voor.

Fractie Baljeu
De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Motie 204: tegen, motie 205: tegen, motie 206: tegen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Geffen (Liberaal Noord-Holland) heeft de vergadering verlaten. Dat betekent dus dat zij geen stem uitbrengt bij de hoofdelijke stemming. We hebben daarmee 53 geldige stemmen.

De stemmen worden geteld.

Motie 204: Met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 204 verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en DENK.
Motie 205: Met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 205 verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en DENK.
Motie 206: Met 46 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 204 verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en DENK.

10. Schorsing besluitvormende vergadering tot 15 november 2021

De **VOORZITTER**: Ik feliciteer u met deze prachtige algemene beschouwingen. We hebben de begroting voor 2022 vastgesteld. Het was hier en daar spannend om het tot een goed eind te brengen. Uiteindelijk is het gelukt. Het was een lange dag. Ik heb genoten van uw debatten onderling en met name ook tussen de verschillende partijen.

Volgende week zal deze besluitvormende vergadering worden hervat op 15 november rond 20:00 uur. Ik schors hierbij deze vergadering. Ik zie u hopelijk gezond weer terug bij de eerstvolgende hybride beraadslagende vergadering over de overige voordrachten. Dank voor deze avond.
Ik schors de vergadering tot 15 november.

Schorsing 22.55 uur

Provincie Noord-Holland

Gewijzigde agenda PS-vergadering (beraadslagend)

Datum	8 november 2021*(met uitloop beraadslaging op 15 november 2021)*
Tijd	Aanvang 10:00 uur
Locatie	Statenzaal en online via Teams
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Online live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl *(De publieke tribune is vanwege aangescherpte Corona-maatregelen gesloten.)*

Uitloop van deze beraadslagende vergadering vindt plaats op 15 november 2021 om 13.00 uur.

1	**Opening en mededelingen beraadslagende vergadering.**
2	**Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
2.a	**Beëdiging en installatie duo-commissieleden PvdA en D66.**
3.a	*Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding* *Dit punt wordt behandeld in de besluitvormende vergadering.*
3.b	**Lijst geheimhouding PS.**
4	*Vaststelling notulen van de vergadering van 11 oktober 2021.* *Dit punt wordt behandeld in de besluitvormende vergadering.*
5	*Vaststelling Strategische Statenagenda.* *Dit punt wordt behandeld in de besluitvormende vergadering.*
6	*Vaststelling lijst ingekomen stukken.* *Dit punt wordt behandeld in de besluitvormende vergadering.*
7	*Voortgangslijst van moties.* *Dit punt wordt behandeld in de besluitvormende vergadering.*
8	*Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.* *De hamerstukken worden behandeld in de besluitvormende vergadering.*

9 **Begroting 2022 en Memorie van Antwoord.**

Voordracht 57-2021

Stemming ingediende moties, amendementen en voordracht vindt plaats in de besluitvormende vergadering.

10 **Schorsing beraadslagende vergadering tot 15 november 2021.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 8 november 2021

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor PS van 8 november a.s. te baseren op 7 uren vergaderen.
Voor de uitloopvergadering op 15 november wordt een nieuwe spreektijdverdeling gehanteerd.

NB: houdt u s.v.p. wel rekening met doorvergaderen in de avond na het diner vanwege een mogelijke langere duur i.v.m. schorsingen en extra benodigde technische tijd.

Voor de vergadering van 8 november a.s. wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	Spreektijd PS
GroenLinks	32 min.
VVD	28 min.
D66	24 min.
PvdA	24 min.
JA21	18 min.
CDA	18 min.
FvD	11 min.
Partij voor de Dieren	15 min.
PVV	15 min.
SP	15 min.
ChristenUnie	10 min.
50PLUS/Partij van de Ouderen	10 min.
DENK	10 min.
Fractie Baljeu*	5 min.
Liberaal NH*	5 min.
Totaal PS	*238 min.*
GS	95 min.
Technische tijd	88 min.
Totaal	**420 min.**

** Het presidium van 01-11-2021 heeft besloten dat afgesplitste eenmansfracties de helft van de spreektijd van de kleinste verkozen fractie krijgen.*

Addendum voor de online PS-vergadering bij het Reglement van Orde voor PS van Noord-Holland

Inleiding

De "Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming provincies,(...)" maakt het mogelijk dat de Staten van Noord-Holland online vergaderen en rechtsgeldige besluiten nemen.

Het voeren van online beraadslagingen in het verband van de Statenvergadering vergt een andere orde en discipline van de Staten. In dat kader is dit addendum bij het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten opgesteld.

In het addendum is een aantal aanvullingen en een enkele afwijking van het Reglement van Orde opgenomen, waarmee een ordelijk en rechtsgeldig verloop van de beraadslaging en besluitvorming mogelijk gemaakt wordt. Na afloop van de eerste online Statenvergadering zal met het Presidium worden geëvalueerd.

Voorafgaand aan de *Staten*vergadering:

1. Als u geen **test** heeft uitgevoerd op één van de aangegeven momenten vooraf, kunt u mogelijk niet meedoen aan de digitale Statenvergadering.

   Als vlak voor de vergadering blijkt dat u niet kunt inloggen, kan het noodzakelijk zijn dat u naar het Provinciehuis komt om te zorgen dat u daar gebruik kunt maken van de daar beschikbaar gestelde apparatuur. Eventueel wordt tot dat moment de vergadering geschorst, in afwachting van uw aankomst op het Provinciehuis.

   Zorg er dus voor dat u uw **aansluiting, camera en microfoon opstelling getest** heeft op een van de in de Nieuwsmail aangeboden testmomenten van de griffie, zodat u nog de tijd heeft om te kiezen voor een andere locatie of met andere apparatuur deel te nemen aan de vergadering.

   Zorg voor een rustige plek en maak gebruik van een koptelefoon met eventueel een aparte microfoon.

2. Geef **uw afwezigheid tijdig van tevoren aan bij de Statengriffie** via statengriffie@noord-holland.nl

   In het geval dat u niet uw afwezigheid doorgeeft en u bent niet aanwezig in de online vergadering, kan het zijn dat de vergadering wordt geschorst tot het moment dat we u bereikt hebben en vastgesteld hebben wat de reden van uw afwezigheid in de vergadering is.

3. Geef ook tijdens de vergadering bij de Statengriffie aan wanneer u niet meer deelneemt aan de vergadering.

   Dit kan via het chatscherm en uiteraard via de mail statengriffie@noord-holland.nl

4. Leden melden **voorafgaand aan de vergadering per mail bij de Statengriffie aan een bijdrage te willen doen bij een agendapunt.**

   U kunt tot vrijdagmiddag 13.00u per mail via statengriffie@noord-holland.nl aangeven dat u een bijdrage wilt doen op een agendapunt.

5. Zorg ervoor dat u zich **30 minuten voor aanvangstijd aanmeldt** in de online vergaderomgeving, met de token voor de vergadering.

   Tijdens het half uur voorafgaand aan de vergadering wordt uw **presentie** door de statengriffier vastgesteld, daarvan wordt verslag gedaan in de notulen van de vergadering.
   Eventueel hoort u dan van de voorzitter de laatste mededelingen voordat de vergadering

live wordt uitgezonden en kunt u de overige deelnemers aan de vergadering begroeten. U kunt dan zelf ook controleren of uw beeld en geluid goed is.

[Hierbij wordt afgeweken van artikel 15 Reglement van Orde]

Na aanvang van de *Staten*vergadering

Openbaarheid van de vergadering

De online Statenvergadering is **openbaar.** Het is niet mogelijk om online in beslotenheid te vergaderen. Beraadslagingen die in beslotenheid moeten worden gevoerd, dienen op een ander moment en in een fysieke vergadering te worden geagendeerd.

6. De vergadering **wordt live-gestreamd vanaf de aanvangstijd** en is te volgen voor het publiek en de pers via de website.

   Houdt er rekening mee dat u zelf en de omgeving waarin u deelneemt aan de onlinevergadering zichtbaar is voor het publiek.

Opening van de vergadering

7. Aan het begin van de vergadering stelt de voorzitter vast **dat het quorum** gehaald is op basis van de vooraf door de statengriffier bijgehouden presentielijst, en noemt de afwezige leden op. Vervolgens opent de voorzitter de vergadering.

   Als het minimumaantal dat benodigd is voor het quorum niet meer deelneemt aan de Statenvergadering door een technische storing, kan de vergadering door de voorzitter geschorst worden tot het moment dat het quorum hersteld is.

8. De **primus** wordt niet vastgesteld in de online Statenvergadering. Als er een hoofdelijke stemming wordt aangevraagd dan geschiedt stemming op volgorde van fractiegrootte en volgorde van de plaats op de lijst.

   [Hierbij wordt afgeweken van artikel 18 van het Reglement van Orde]

Spreekregels tijdens de vergadering

9. In het chatscherm worden zoveel mogelijk **vaste vergadertermen** gehanteerd.

   Naast het groene handje, is het chatscherm een belangrijke informatiebron voor de voorzitter voor wat er leeft in de vergadering. Om het voor de voorzitter mogelijk te maken de teksten in het chatscherm snel te lezen, wordt gevraagd u zakelijk en beknopt uit te drukken. Daarom wordt een aantal vaste woorden gebruikt, niet heel anders dan in een normale fysieke vergadering:

   - Ja/Nee

   - Interruptie (Groen Handje)

   - Verhelderende vraag

   - Van de orde

   - Nieuw (discussie)punt

   - (Erg) eens

   - (Erg) oneens

- Neutraal

10. Op een **ordevoorstel van de voorzitter** reageren in de eerste plaats de woordvoerders danwel de fractievoorzitters via het chatscherm, met de bovengenoemde termen.

    De voorzitter vraagt bijvoorbeeld of er behoefte is aan een tweede termijn. Daarop reageert u als woordvoerder zoveel mogelijk door in het chatscherm ja of nee aan te geven.

11. In het geval dat de **voorzitter schorst**, geeft hij het **precieze tijdstip** aan waarop de vergadering weer wordt geopend.

    In plaats van "we schorsen voor 10 minuten" wordt er aangegeven dat de vergadering weer verder gaat om 14:10u.

12. U kunt **een bijdrage** doen zodra de voorzitter u het woord geeft. U spreekt de vergadering toe via de voorzitter.

    U heeft voorafgaand aan de vergadering aangegeven via de mail bij de Statengriffie op welke punten u een bijdrage wilt doen in de eerste termijn. De voorzitter noemt alle aangemelde sprekers voor de eerste termijn.

    Tijdens de vergadering kunt u in het chatscherm aangeven dat u graag in de tweede termijn nog een bijdrage wilt doen.
    Aan het begin van de tweede termijn noemt de voorzitter de namen van alle aangemelde sprekers in tweede termijn.

13. De **spreektijdenregeling is van toepassing** en u wordt gevraagd uw bijdrage bondig te houden.

14. **Interrupties** hebben de vorm van een korte vraag zonder inleiding. Interrupties worden zeer summier en slechts aan het eind van de bijdrage van de spreker toegestaan.

    Interrupties kunnen het debat in een online digitale vergadering voor derden minder duidelijk te volgen maken. Daarom is het raadzaam deze slechts in bescheiden mate toe te laten. Reacties op andere bijdragen worden zoveel mogelijk verwerkt in een bijdrage in tweede termijn.
    Derde termijn –In afwijking van het reglement van orde kan de voorzitter voorstellen om een derde termijn toe te staan. Een bijdrage in de derde termijn gaat niet van de spreektijd af.

    [Hierbij wordt enigszins afgeweken van artikel 22 van het Reglement van Orde]

15. Aan het eind van de behandeling van een agendapunt wordt duidelijk door de voorzitter vastgesteld dat de beraadslaging over het punt is afgerond. In het chatscherm wordt door de Statengriffie ook dat agendapunt afgesloten en het volgende genoemd.

Moties en amendementen

16. A. **Moties en amendementen** worden vanaf een half uur voor en ook tijdens de vergadering ingediend per mail aan statengriffie@noord-holland.nl
    In de onderwerp regel staat in hoofdletters INDIENEN Motie …..;

    B. Een motie die eerder is ingediend, kan gewijzigd worden ingediend tijdens de vergadering met in de onderwerp regel in hoofdletters GEWIJZIGD INDIENEN Motie….. ;

    C. De indiener en alle mede-indieners worden in cc: van de mail met bijlage opgenomen;

D. Alléén moties die vanaf een half uur voor de vergadering worden aangeleverd worden als definitief en ingediend beschouwd;

E. Indiener + Mede-indieners ontvangen na indiening een mail waarin de indiening van de motie bevestigd wordt;

F. Tijdens de beraadslagingen over het punt waarop de motie is ingediend, wordt de motie door de indiener genoemd en het dictum van de motie wordt uitgesproken; (Het uitspreken van het dictum gaat niet van de spreektijd af) Als de motie gewijzigd wordt ingediend, dan wordt dit genoemd in de bijdrage.

G. Pas na het uitspreken van het dictum wordt de motie door de Statengriffie bij het agendapunt in iBabs en op internet gepubliceerd.

Stemming en besluitvorming

17. A. De stemming over voorstellen, moties en amendementen wordt vastgesteld per stembrief die de statenleden na de vergadering ontvangen;

    B. Tijdens de vergadering wordt via de fractievoorzitters gepeild wat de stemverhoudingen in elke fractie zijn;

    C. Na de vergadering wordt de weergave van de stemverhoudingen op brief gesteld en wordt de vaststelling van deze stemverhoudingen aan elk van de tijdens de vergadering aanwezige leden toegezonden. Elk lid stuurt de stembrief ondertekend terug aan de Statengriffie ter bevestiging van de juiste weergave van zijn of haar wilsverklaring.

    D. Ongeveer twee weken na de vergadering wordt de besluitenlijst gepubliceerd.

Actualiteiten

18. A. Een actualiteit in de online PS-vergadering wordt na de rondvraag en vóór de stemming over moties vreemd op de agenda wordt geplaatst;

    B. Een actualiteit duurt maximaal 60 minuten, waarvan 10 minuten technische tijd;

    C. Elke deelnemer krijgt vooraf, na de laatste voorbereidende presidiumvergadering een maximum spreektijd;

    D. Deze spreektijd geldt voor bijdragen, het doen van interrupties én de beantwoording van interrupties;

M183-2021/PS 15-11-2021
VERWORPEN

Motie Gelijke spreektijd voor statenleden A en statenleden B

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 en 15 november 2021,

overwegende dat:

- De provinciale regels een onredelijke benadeling (eigenlijk: dubbele straf) mogelijk maken voor statenleden die onvrijwillig uit de fractie worden gezet: zij verliezen enerzijds hun positie in de fractie, anderzijds een deel van het vermogen hun geluid te laten doorklinken omdat zij volgens de vigerende regels vallen in de categorie van een 'afgesplitste fractie' en daarom verminderde spreektijd en verminderde financiële ondersteuning krijgen;
- Er daarmee statenleden A en statenleden B ontstaan – statenleden A die hun functie volwaardig mogen uitoefenen en statenleden B die daarin (ernstig) beperkt worden;
- Dit effect niet past bij het doel van de vigerende regels voor spreektijd;
- Spreektijd tot de kostbaarste instrumenten van een volksvertegenwoordiger behoort;
- Het coalitieakkoord pleit voor een 'transparante en inclusieve bestuurscultuur';

besluiten:

- Aan alle eenmansfracties hetzelfde aantal minuten spreektijd toe te kennen in de vergaderingen van PS en de PS-commissies;

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Liberaal Noord-Holland

VOORDRACHT

Bekrachtigingsbesluit geheimhouding

nr. 66-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland,

gelet op het verzoek van Gedeputeerde Staten (brief kenmerk 1702980/1728996) over de voortgang project “N247-16, Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-N517”;

gelet op artikel 25, tweede en derde lid, Provinciewet;

besluiten,
de geheimhouding van de brief met kenmerk 1702980/1728996 over de voortgang project “N247-16, Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-N517” te bekrachtigen en voort te laten duren tot het moment dat overeenstemming is bereikt met de hoofdaannemer over de vervolgstappen.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier

Lijst geheime stukken PS 08 november 2021 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2021-25 *2020-42* *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding van het onderzoeksrapport van EIFFEL inzake de invordering van verbeurde dwangsommen d.d. 29 juli 2020 met kenmerk 1472671/1472670.	GS-besluit 01-06-2021: - i.v.m. informatie over dossiers die onder de rechter zijn, blijft het rapport vertrouwelijk totdat de gerechtelijke procedures zijn afgerond; - geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2022 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren. *GS-besluit 25-08-2020: ter inzage legging rapport voor PS; geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2021 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren.*	Tot 1 mei 2022 en daarna geheimhouding opnieuw bezien.	01-06-2021 *25-08-2020*	28-06-2021 *14-09-2020*	
2020-38 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.	Ter inzagelegging brief voor PS; geheimhouding voor onbepaalde tijd. ***Aanvullende motivering n.a.v. presidium 21-06-2021:*** De reden hiervoor is dat het openbaar worden van deze	Voor onbepaalde tijd	23-06-2020	29-06-2020	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		informatie de positie van de provincie in een lopende juridische procedure kan schaden en de economische en financiële belangen van de provincie daarbij mogelijk in het geding kunnen komen.				
2020-10 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding opgelegd op de rapporten van Integis en Tauw betreffende de aansturing bij PWN. (1363522/1363523)	Ter inzagelegging voor PS; geheimhouding van de rapporten duurt om redenen van privacy en bedrijfsgevoeligheid van de informatie voort voor onbepaalde tijd.	Voor onbepaalde tijd.	17-02-2020	09-03-2020	
2019-84 *(nr. PS-besluit)*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde	Ter inzage legging voor PS; geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.	Tot 5 november 2029	5-11-2019	11-11-2019	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	Staten van 15 oktober 2019 -kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.					
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Dit document is onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort gedurende het bestaan van SolaRoad B.V.	Gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Geheimhouding duurt voort totdat de exploitatie van de Pallas-reactor is beëindigd, waarbij elke tien jaar wordt beoordeeld of de geheimhouding al dan niet dient voort te duren.	Gedurende exploitatie Pallasreactor; elke 10 jaar beoordelen; 1e beoordeling in 2028.	29-05-2018	11-06-2018	
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken “wonen en vliegen” (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023). ***Aanvullende motivering n.a.v. presidium 21-06-2021:*** Het belang van geheimhouding bestaat er uit dat de adviezen specifiek zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en in het advies persoonlijke beleidsopvattingen zijn	Tot april 2023	10-04-2018	23-04-2018	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		opgenomen. Openbaarmaking van dergelijke interne adviezen kan de interne beraadslaging schaden. Ook de belangen van Pels Rijcken zouden er door geschaad kunnen worden. Daarnaast kan openbaarmaking de onderhandelingspositie waarin de betrokken partijen binnen het 'wonen en vliegen' dossier zich bevinden schaden.				
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar.	Gedurende looptijd lening, tot 2027	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Concurrentiegevoelige informatie. Niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de WOB.		28-11-2017	18-12-2017	
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	16-05-2017	29-05-2017	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers aan de vergadering niet langer vrijuit hun gedachten willen uitspreken.				
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	15-09-2015	28-09-2015	
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	03-02-2015	02-03-2015	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
		provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij.				
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	25-11-2014	02-02-2015	
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, bescherming persoonlijke levenssfeer. Het gaat om gespreksverslagen over functioneren van bestuurder/directeur. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhoudin g op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de randstedelijke rekenkamer. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn	01-01-2035	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.				
2014-02	Het onderzoeksrapport "notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry" kenmerk 311187/312241.	Artikel 10, tweede lid, sub g en sub e, Wob Het is een intern stuk met persoonlijke beleidsopvattingen. Het dossier is nog steeds niet helemaal afgerond. Openbaarmaking zou gevolgen kunnen hebben voor de interne advisering. Ambtenaren zouden zich niet langer vrij voelen advies uit te brengen.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is	28-01-2014	03-02-2014	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob. De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	12-06-2012	25-06-2012	
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Arhi procedure is gestart. Vroegtijdige openbaarmaking kan leiden tot onnodige vertraging en financiële en economische schade toebrengen aan betrokken partijen.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-04-2012	07-05-2012	
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De	01-01-2035 of zoveel eerder als	31-05-2011	27-06-2011	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	daartoe aanleiding is.			
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht “behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage”.	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	25-05-2010	27-09-2010	
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	16-03-2010	12-04-2010	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Artikel 10, eerste lid, sub c, Wob. Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	18-8-2009	28-09-2009	
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob In deze stukken komt het functioneren van medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	14-04-2009	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.				
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. *(beheerder dossier: statengriffie)*					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Het gaat om concurrentiegevoelige informatie.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	03-02-2009	16-03-2009	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn	01-01-2035	Door GS aan te geven	22-09-2008	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
		per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.				

Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten

Notulen -vastgesteld-

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	11 oktober 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Wnd. griffier	:	dhr. M.W. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA) mw. A. Nanninga (JA21) dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), dhr. M. Deen (PVV), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. A.A.J. Jellema (PvdA) en mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO),

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	05
2a.	Afscheid Statenlid fractie PvdA	11
2b.	Beëdiging en installatie Statenlid fractie PvdA	12
2c.	Actualiteiten (onder voorbehoud instemming Provinciale Staten)	14
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	14
3b	Lijst geheimhouding PS	14
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 13 september 2021	14
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	14
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	14
7.	Voortgangslijst van moties	14
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	15
8a.	Tijdelijke benoeming tweede plaatsvervangend griffier voor de Statenvergadering (Voordracht 53)	15
8b.	Benoeming opvolgend lid Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer (Voordracht 50)	15
8c.	Instellen werkgeverscommissie bestuursbureau recreatieschappen (Voordracht 51)	15
8d.	Zienswijze PS op de resultaatbestemming 2020 van de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek (Voordracht 56)	15
8e.	Controle protocol controle jaarrekening 2021 (Voordracht 54)	15

	9.	Tweede begrotingswijziging 2021 (Voordracht 52)	16
	10.	Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg (Voordracht 55)	19
	11.	Vragenuur	38
	12.	Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag	38
50	13.	Sluiting	43

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Dames en heren, welkom.
Ik open de vergadering en ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.

Beste Statenleden, beste leden van Gedeputeerde Staten en beste aanwezigen, welkom terug in onze eigen Statenzaal. We hebben anderhalf jaar online of op een andere locatie vergaderd en het debat gevoerd. Nu de coronamaatregelen dat toelaten, doen we dat vandaag weer op het Provinciehuis. Voor de toehoorders is hier vlakbij de Johan-Remkeszaal ingericht waar zij deze Statenvergadering op beeldschermen kunnen volgen.

In het bijzonder heet ik welkom mevrouw Voskuil en de raadsgriffier van de gemeente Gooise Meren, mevrouw Knibbe, en de andere gasten die zijn gekomen voor het afscheid van de heer Lars Voskuil dat straks plaatsvindt na de vaststelling van de agenda.

Graag vermeld ik ook dat het team van 'What's Next' aanwezig is. Dat zijn vier jongeren die in het kader van jongerenparticipatie TV-afleveringen en video's voor sociale-media gaan maken bij AT5.

Ik deel u mede, dat bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van Soest (50PLUS/PvdO), Statenlid Gringhuis (GroenLinks), de heer Deen (PVV), de heer Baljeu (Fractie Baljeu) en mevrouw Jellema (PvdA). Dan zijn er vandaag 50 Statenleden aanwezig.

Zoals u bekend is, is de griffier, mevrouw Bolt, enige tijd met ziekteverlof. Daarom ziet u naast mij de heer Admiraal die haar taken de komende tijd waarneemt. Namens de Statenvergadering wens ik mevrouw Bolt hierbij alle sterkte met haar herstel.

Er is een bericht van afsplitsing bij de fractie VVD. De fractie van de VVD en mevrouw Van Geffen hebben mij schriftelijk laten weten de samenwerking niet meer voort te zetten. Met ingang van vandaag, 11 oktober 2021, gaat mevrouw Van Geffen verder als een nieuwe fractie onder de naam Liberaal Noord-Holland.

Met ingang van vandaag zijn de spreekgestoelten voor PS en GS omgewisseld.
Zoals u in de Statenzaal al heeft kunnen zien, hebben de leden van GS en de griffie van plaats geruild. Het spreekgestoelte van PS is voortaan vanuit de zaal gezien aan de rechterkant, waar de griffie zit. Het spreekgestoelte van GS is voortaan vanuit de zaal gezien aan de linkerkant, waar de GS-leden zitten. Bij het wisselen van spreker bij het spreekgestoelte en bij de interruptiemicrofoon, zal steeds worden schoongemaakt voor de volgende spreker. Denkt u er bij het interrumperen aan om de knop ingedrukt te houden, anders bent u niet goed te verstaan.

Moties en amendementen dient u vanaf heden weer in op papier bij de voorzitter in tweevoud, waarvan u een exemplaar ondertekent. Het niet-ondertekende exemplaar wordt gebruik voor publicatie bij de vergaderstukken.

Op maandag 1 november wordt de Statendag georganiseerd voor alle Statenleden, duo-commissieleden en het college van GS. Deze dag start om 9.30 uur en eindigt met een gezamenlijk diner. Alles vindt plaats hier in eigen huis in de Johan Remkeszaal van het Dreefgebouw. Doel van de dag is om met elkaar het gesprek aan te gaan over de onderlinge verhoudingen binnen PS en de samenwerking tussen PS en GS.

Omdat we in een zaal zitten waar de techniek opnieuw is opgebouwd, wil ik graag voor ik verder ga met de agenda, weer een proefstemming met u doen, zodat duidelijk is of het systeem goed werkt.
Bij de start van een stemming geef ik aan wanneer u kunt gaan stemmen. U ziet dan op het scherm bijvoorbeeld “stemming 1” of “stemming 2”. Ik vermeld u dan over welk amendement, motie of voordracht de stemming gaat. Om te stemmen drukt u op de –knop indien u tegen bent en op de +knop indien u voor bent. Een eventuele vergissing kunt u op de schermen zien en nog herstellen zolang de stemming nog open is. Daarna niet meer. Vandaag kunnen 50 geldige stemmen worden uitgebracht. Ik geef aan dat ik de stemming ga sluiten en daarna is wijzigen van uw stem niet meer mogelijk. Vervolgens lees ik de stemuitslag op en kunnen we overgaan naar een volgende stemming.

Dan stel ik voor dat we nu een proefstemming doen. “Bent u voor of tegen vergaderen in de Statenzaal op het provinciehuis?” Dan gaan we nu over tot stemming.
Iedereen heeft gestemd, de stemming is nu gesloten. Vijftig stemmen zijn uitgebracht waarvan 47 stemmen voor en 3 stemmen tegen. Het systeem werkt.

Zijn er nog vragen over het elektronisch stemmen? Is er nog behoefte aan een tweede proefstemming? Het gaat wel lukken.

Dat waren mijn mededelingen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Deze stemming laat zien dat de overgrote meerderheid van Provinciale Staten blij is om hier weer te zijn. De mensen die het de afgelopen anderhalf jaar mogelijk hebben gemaakt om te vergaderen op locatie of virtueel, wil ik enorm bedanken. In mijn beleving is het zeer voorspoedig verlopen. Hartelijk dank aan de voorzitter, de griffie en alle ambtelijke ondersteuning namens de VVD-fractie, maar ik vermoed op basis van de stemming ook namens Provinciale Staten.

APPLAUS

De **VOORZITTER**: Ik geloof dat alle Statenleden het met u eens zijn, meneer Van der Maas.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 29, mevrouw Koning-Hoeve (CDA).

Bij de Hamerstukken is een voordracht geagendeerd waarbij een lid van Provinciale Staten wordt benoemd in een functie. Het betreft punt 8b inzake de benoeming opvolgend lid in de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer, voordracht 50. Per mail is door de Statengriffier aan u gevraagd of deze stemming bij acclamatie kan plaatsvinden. Dat is dan het geval bij dit hamerstuk punt 8b. Ik neem aan dat u hiermee akkoord gaat. Zo ja, dan vindt besluitvorming plaats bij de Hamerstukken.

Er is geen Actualiteit aangekondigd. Er zijn geen mondelinge vragen aangekondigd voor het Vragenuur.

Er is een aantal Moties Vreemd aan de Orde van Dag ingediend. De fractie DENK heeft aangekondigd vandaag meerdere moties VOD te willen indienen.

De heer **KOYUNCU** (DENK): We dienen vier moties VOD in. De eerste heeft betrekking op de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs. Inclusiviteit is niet langer het vertrekpunt voor beleid. Dat komt omdat Provincie geen rol meer heeft in het Sociaal Domein. De DENK-fractie wil dat concreter maken en stelt voor om elke toetsing van de provincie te voorzien van concrete prestatie afspraken. Zo kan inclusiviteit meer prioriteit worden gegeven en kan erop worden toegezien dat dit ook gebeurt.

Motie VOD 174/11-10-2021
Motie Vreemd Inclusiviteit als speerpunt

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober 2021
kennis genomen hebbende van de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-23
constaterende dat
- *Inclusiviteit niet meer het vertrekpunt is voor beleid, omdat de provincie geen rol meer heeft in het sociaal domein en het onderwijs vanuit het Rijk wordt bepaald en aangestuurd;*
- *Het college inclusiviteit probeert te realiseren door het bij elke actie te waarborgen.*

overwegende dat
- *Op deze wijze het realiseren van inclusiviteit afhankelijk is van de desbetreffende (deelnemende) partijen bij een bepaalde actie of initiatief;*
- *Inclusiviteit voor sommige werkzoekenden of werknemers hét verschil kan uitmaken;*
- *Het college inclusiviteit daarom vooraf zou moeten inzetten op concrete prestatieafspraken. Dat is haalbaar, aangezien de meeste gemeenten en lokale partners inclusiviteit een (top)prioriteit vinden.*

Verzoeken het college

–

– *Om elke actie van de provincie te voorzien van concrete prestatieafspraken over individuele inclusietrajecten.*

– *De dekking hiervoor te zoeken in het positieve saldo van de begroting c.q. Algemene Reserve.*

en gaan over tot de orde van de dag.

(DENK Noord-Holland)

De volgende drie moties VOD hebben betrekking op het Regionaal Mobiliteitsprogramma

De fractie van DENK maakt zich grote zorgen om de optie van uitbreiden van betaald parkeren, omdat het mensen met een dunne portemonnee onevenredig raakt. Dat kan leiden tot mobiliteitsongelijkheid. Daarom stelt de fractie voor om gemeenten te wijzen op nadelige neveneffecten.

Motie VOD 171/11-10-2021

Gemeenten wijzen op ongewenste neveneffecten door het uitbreiden van betaald parkeren

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober 2021

kennis genomen hebbende van het Regionale Mobiliteitsprogramma.

constaterende dat

- *Een van de maatregelen genoemd in de menukaart is het uitbreiden van betaald parkeren;'*
- *Betaald parkeren een onevenredige grote financiële aanslag betekent op de portemonnees van burgers het de lagere inkomensgroepen;*
- *Simpele bezoeken zoals op visite gaan bij vrienden of familieleden hierdoor een grote kostenpost wordt voor burgers met een dunne portemonnee;*
- *Hierdoor de mobiliteitsongelijkheid toeneemt.*

overwegende dat

- *Het bevorderen van een duurzame mobiliteitsprogramma absoluut de voorkeur heeft, maar dit niet mag leiden tot ongelijkheid van bepaalde burgers.*

Verzoeken het college

- *Met klem de gemeenten erop te wijzen wat de gevolgen van het uitbreiden van betaald parkeren kunnen zijn voor mensen met een dunne portemonnee en dat het daarmee kan leiden tot mobiliteitsongelijkheid.*

en gaan over tot de orde van de dag.

DENK Noord-Holland)

De derde motie gaat over inclusievere communicatie over deelmobiliteit.

Veel van deze nieuwe mobiliteitsconcepten maken gebruik van apps en internetconstructies. Daarvoor is een bepaalde mate van digitale geletterdheid vereist. We zien en weten dat niet alle burgers digitaal vaardig zijn. Men spreekt tegenwoordig over digibeten. DENK is van mening dat deze groep anders moet worden benaderd, zodat deelmobiliteit ook voor hen toegankelijk is.

Gedeputeerde Staten zouden deze opdracht kunnen meegeven aan leveranciers en marktpartijen van deelmobiliteitsconcepten.

Motie VOD 173/11-10-2021
Inclusievere communicatie over deelmobiliteit

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober 2021
kennis genomen hebbende van het Regionale Mobiliteitsprogramma.
constaterende dat
- *Innovatieve mobiliteitsconcepten zoals deelmobiliteit steeds een belangrijke aanvulling wordt op de bestaande vormen van verkeer en vervoer;*
- *Niet alle potentiële gebruikers van mobiliteitsconcepten kennis hebben ervan vanwege een gebrek aan digitale vaardigheden;*

overwegende dat
- *De provincie zich inspant voor een inclusieve communicatievoorziening die erop gericht is om éék moeilijk bereikbare burgers te bereiken zoals (digitaal) laaggeletterden;*
- *De leveranciers van deelmobiliteit en de daaraan verbonden marktpartijen zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen communicatie;*
- *De provincie de leveranciers en marktpartijen zou kunnen stimuleren om meer aandacht te hebben voor inclusievere communicatie over deelmobiliteit.*

Verzoeken het college
- *De leveranciers van en marktpartijen in de deelmobiliteit te stimuleren om méér aandacht te schenken aan hoe zij burgers — die digitaal niet vaardig genoeg zijn of weinig kennis hebben daarvan — kunnen bereiken met hun communicatievoorzieningen zodat deelmobiliteit ook voor hen meer en vooral beter toegankelijk wordt.*

en gaan over tot de orde van de dag.
DENK Noord-Holland)

Tot slot, de vierde en laatste motie VOD, welke gaat over het verder uitrollen van deelmobiliteit. We weten dat niet in alle gemeenten in de provincie de mogelijkheid bestaat om gebruik te maken van deelmobiliteit. We zijn van mening dat deelmobiliteit overal toegankelijk moet zijn en zien daar een rol voor de provincie weggelegd. De provincie zou een nog actievere rol kunnen innemen door aan kennisuitwisseling te doen, maar ook door Best Practices te delen en de gemeenten erop te wijzen hoe zij van andere kunnen leren. De fractie van DENK hoopt dat hiermee de drempel om deelmobiliteit in te voeren, verlaagd wordt en deelmobiliteit toegankelijk wordt voor meer mensen uit onze provincie.

Motie VOD 172/11-10-2021
Deelmobiliteit verder uitrollen

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober 2021
kennis genomen hebbende van het Regionale Mobiliteitsprogramma.
constaterende dat

- *Deelmobiliteit steeds een belangrijke aanvulling wordt op de bestaande vormen van verkeer en mobiliteit;*
- *Deelmobiliteit helaas nog steeds niet in elke gemeente wordt aangeboden of overal is gerealiseerd.*

overwegende dat

- *De provincie deelmobiliteit ziet als een belangrijke toevoeging in de mobiliteitstransitie;*
- *Het belangrijk is om deelmobiliteit zoveel mogelijk aan te bieden in de provincie;*
- *Niet alle gemeenten over evenveel kennis en ervaring bezitten om deelmobiliteit mogelijk te maken dan wel verder uit te rollen;*
- *De uitrol van deelmobiliteit vergemakkelijkt kan worden door relevante kennis te delen. Dat vermindert ook de kosten om te investeren in de groei en uitrol van deelmobiliteitsconcepten en daarmee kan het aantrekkelijker worden voor gemeenten.*

Verzoeken het college

- *Te onderzoeken hoe de Provincie kan helpen bij de (verdere) uitrol van deelmobiliteitsconcepten door uitwisseling van kennis en ervaring verder te stimuleren;*
- *Door te kijken hoe pilots wellicht in samenwerking (tussen gemeenten) uitgevoerd kunnen worden zodat bespaard kan worden op de kosten;*
- *Extra aandacht en prioriteit te geven aan die gebieden waar deelmobiliteit niet of nog niet overal worden aangeboden zodat ook de minder (aantrekkelijke) gebieden de mogelijkheid krijgen om gebruik te maken van deelmobiliteitsconcepten.*

en gaan over tot de orde van de dag.

DENK Noord-Holland

De **VOORZITTER**: Drie moties VOD heb ik ontvangen. Deze maken deel uit van de beraadslagingen. De laatste die gaat over de arbeidsmarkt is nog niet door de griffie ontvangen. Ik geef ondertussen het woord aan mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Participatie is in deze termijn een groot onderwerp. FvD en PVV zijn van mening dat participatie aan Noord-Hollanders nooit ontzegd mag worden door de coronamaatregelen. Waar bijeenkomsten worden georganiseerd waar Noord-Hollanders kunnen meepraten mag geen QR-pas worden gevraagd. Natuurlijk gaat het hier over nationale wetgeving, waarbij opdrachten aan gemeenten worden gegeven om vrijheden te beperken en waar de Provincie geen directe zeggenschap over hebben. Als de politieke wil bestaat, kunnen we wel creatieve routes bewandelen om gemeentelijke autoriteiten te stimuleren om op een flexibele wijze met regelgeving om te gaan. FvD is geschrokken van de maatregelen tijdens de Provincie barbecue. Onze eigen bijeenkomst was voor ons ontoegankelijk. Ook in Limburg werd een volksvertegenwoordiger de toegang ontzegd tijdens een bijeenkomst. Dit is heel verdrietig en onacceptabel. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot het fysiek bijwonen van een Provinciale Statenvergadering voor Noord-Hollanders ontzegd. Andere partijen lijken dit allemaal volstrekt normaal te vinden, maar zoem eens uit, beste volksvertegenwoordigers. Dit is toch onaanvaardbaar en absurd? We roepen niet alleen Noord-Hollanders op tot burgerlijke ongehoorzaamheid, maar ook de gemeenten. Bizarre tijden vragen om creatieve oplossingen. Daarom hebben we twee moties VOD.

De eerste motie VOD heeft als titel ‘Ongehinderde toegang voor alle type vergaderingen en bijeenkomsten.

Motie VOD 175/11-10-2021
Ongehinderde toegang voor alle type vergaderingen en bijeenkomsten'

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 oktober 2021 ter bespreking van moties vreemd aan de orde van de dag:
Constaterende dat;
- *Collega volksvertegenwoordigers in Limburg de toegang tot de bijeenkomst van de vertrouwenscommissie werd ontzegd;*
- *De Provincie Noord-Holland de CoronaCheckApp verplicht heeft gesteld voor toegang tot de jaarlijkse barbecue voor volksvertegenwoordigers*

Overwegende dat;
- *Het volledig en zonder enige belemmering kunnen uitvoeren van de taak van volksvertegenwoordiger van ongekend belang is voor een functionerende democratie.*
- *Voor toegang tot aangelegenheden die bij onze taken als volksvertegenwoordigers behoren nooit een dwang/drang maatregel zoals het tonen van de CoronaCheckApp als vereiste zou moeten mogen gelden*

Van mening zijnde dat;
- *Volksvertegenwoordigers hun taak als de vertegenwoordiging van het volk ten volle moeten kunnen uitvoeren in dienst van de kiezers;*
- *Inwoners van Noord-Holland altijd en overal fysiek aanwezig kunnen zijn als bezoekers van vergaderingen van de Provinciale Staten gezien een groot gedeelte van de communicatie non-verbaal is.*

Roept Gedeputeerde Staten op
- *Om volksvertegenwoordigers ongehinderd hun werk te kunnen laten doen en toegang te verlenen aan alle directe en indirecte evenementen van de Provinciale Staten zonder extra eisen te stellen.*
- *Mogelijkheid tot fysieke aanwezigheid bij Provinciale Staten vergaderingen te bieden voor burgers;*

En gaan over tot de orde van de dag.
Forum voor Democratie en Partij voor de Vrijheid

Motie VOD 176/11-10-2021
Geen uitsluiting Noord-Hollanders van elke vorm van participatie op basis van hun medische status

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 1 oktober 2021 ter bespreking van moties vreemd aan de orde van de dag:
Constaterende dat;

- *De regering sinds 25 september de coronapas verplicht stelt voor het bezoeken van restaurants, cafés, bioscopen, musea en theaters;*

Overwegende dat;

- *Artikel I van de Grondwet luidt: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."*
- *Al zou discriminatie op medische status gerechtvaardigd zijn, een gevaccineerd persoon net zo goed drager kan zijn van het coronavirus als een niet gevaccineerd persoon en derhalve de discriminatiegrond wegvalt en deze wettelijk niet houdbaar is*
- *Minister Hugo de Jonge op een eerder moment zelf heeft verklaard dat: "Er in November 2020 een motie door de Tweede Kamer is aangenomen waarin staat: "er slechts sprake kan zijn van vrijwillige vaccinatie, dus dat een directe of indirecte vaccinatieplicht uitgesloten is, evenals dwang- of drangmaatregelen"*

Van mening zijnde dat;

- *De huidige discriminatie van ongevaccineerden tegen de Grondwet ingaat evenals tegen de aangenomen motie door de Tweede Kamer;*
- *Er met de huidige coronapas zeker over drang en wellicht over dwang gesproken kan worden en dit niet thuishoort in een vrije liberale democratie*

Roept Gedeputeerde Staten op

- *Geen Noord-Hollanders uit te sluiten van elke vorm van participatie op basis van hun medische gegevens en gemeenten in de Provincie op te roepen de coronapas niet te handhaven.*

En gaan over tot de orde van de dag.
Forum voor Democratie en Partij voor de Vrijheid

De **VOORZITTER**: Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Ik heb een motie VOD ingediend met het volgende dictum.

Motie VOD 177/11-10-2021
Onredelijke Benadeling

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober 2021,
constaterende dat:

- *De VVD-fractie op 18 september statenlid G. van Geffen tegen haar wil bij meerderheid van stem uit de fractie heeft gezet;*
- *De directe consequentie hiervan is dat zij volgens de vigerende regels valt in de categorie van een 'afgesplitste fractie' en dat zij verminderde spreektijd en verminderde financiële ondersteuning krijgt;*

overwegende dat:

- *De provinciale regels een onredelijke benadeling (eigenlijk: dubbele straf) mogelijk maken voor als lastig ervaren statenleden die onvrijwillig uit de fractie worden gezet: zij verliezen*

enerzijds hun positie in de fractie, anderzijds een deel van het vermogen hun geluid te laten doorklinken;

- *Dit effect niet past bij het doel van de vigerende regels voor fractievergoeding en spreektijd;*
- *Het presidium in haar vergadering d.d. 11 oktober heeft aangegeven om te kijken naar een aanpassing van de spreektijdregeling in de huidige periode;*
- *De provinciale regels een instrument kunnen vormen voor uitsluiting, om kritische of als lastig ervaren geluiden zoveel mogelijk te smoren;*
- *Het coalitieakkoord pleit voor een 'transparante en inclusieve bestuurscultuur';*

Gehoord de discussie in het presidium en de beraadslaging in PS op 11 oktober 2021, vragen Provinciale Staten:

- *De verordening/regeling voor fractievergoeding en spreektijd voor de navolgende bestuursperiode aan te passen zodanig dat deze geen onredelijke benadeling als boven beschreven mogelijk maakt en past bij een transparante en inclusieve bestuurscultuur.*

en gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland

De achtergrond daarvan is als volgt. Ik ben binnenskamers kritisch geweest op de inhoud van het Mobiliteitsbeleid van deze coalitie. Ik heb aangekaart dat de bestuurscultuur niet inclusief is. Het resultaat is dat ik niet alleen mijn fractie kwijt ben, maar ook een groot deel van mijn spreektijd en ondersteuning. Dat is een dubbele klap en een onevenredig groot gevolg. Vandaag overkomt het mij en als men daar mee wegkomt en niemand doet iets aan die cultuur dan kan dat morgen ook u overkomen. Gelukkig heeft het Presidium vandaag toegezegd nog in deze periode te willen kijken naar een verbetering van de spreektijdregeling. Daarvoor mijn oprechte dank. Deze motie VOD gaat over morgen; de nieuwe bestuursperiode, waarvan geen van ons nog weet of die er deel van zal uitmaken. Wat we wel weten is dat de nabije toekomst eerdere hogere, dan lagere eisen zal stellen aan een transparante en inclusieve bestuurscultuur.

De **VOORZITTER**: Ook deze motie VOD maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Zijn er nog andere fracties de een motie VOD willen indienen? Nee, dat is niet het geval. Stemming over deze moties VOD zal plaatsvinden aan het eind van de vergadering.

Wenst iemand nog over de agenda het woord? Dan is de gewijzigde agenda overeenkomstig het voorstel van het Presidium vastgesteld.

2a. Afscheid Statenlid fractie PvdA

De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij het afscheid van een Statenlid van de PvdA. Vandaag zal de heer Voskuil van de PvdA afscheid nemen. Straks zal er ook in zijn opvolging worden voorzien. Het handen schudden laten we nog achterwege. U kunt dadelijk wel de heer Voskuil feliciteren.
Ik verzoek de heer Voskuil naar het midden van de zaal te komen.

Beste Lars, we nemen een beetje afscheid van je in etappes, zo lijkt het, maar er is een goede reden waarom je nu terug bent in de Statenzaal. Eerder, op 23 augustus, stonden we al stil bij het vertrek van drie Statenleden, onder wie jij. Op 8 september mocht ik je installeren als nieuwe burgemeester van het prachtige Bergen. En op 13 september waren we al terug toen de gemeente en jij gastheer waren voor onze PS-vergadering in Hotel Zuiderduin in Egmond aan Zee. Het was allemaal keurig verzorgd, waarbij ik niet denk dat jij daar al bemoeienis mee hebt gehad.
Als Statenlid en fractievoorzitter van de PvdA hebben we je vooral leren kennen als een bespraakt, bevlogen en betrokken Statenlid. Je bent ad rem, letterlijk en figuurlijk en je bent, zoals de Vara dat ooit noemde: verschillig. Je bent scherp, maar je bent zeker geen scherp slijper. Wat jou kenmerkt, Lars, is dat het gaat om mensen en om inhoud. De menselijke maat. Volgens Telegraaf-columnist Ronald Plasterk is er een richtingenstrijd binnen de sociale democratie aan de gang. Het zou volgens hem gaan om een postmodern en mogelijke versus bestaande zekerheid en het belang van de gewone mensen. Als eenvoudig voorzitter van uw Staten, die boven de partijen staat, weet ik er natuurlijk niet zoveel van. Wat ik wel weet, Lars, is dat jij een sociaaldemocraat bent in hart en nieren.
Onlangs bracht Zijne Majesteit de Koning een werkbezoek aan de Kanselarij der Nederlandse Orden in Den Haag. Dat is de ambtelijke organisatie achter het Nederlandse decoratiestelsel. De Koning ging met medewerkers van de Kanselarij in gesprek over het decoratiestelsel en over de bijzondere verhalen die vaak achter de Koninklijke onderscheidingen schuil gaan. Is dat van belang? Zeker. Toen jij als raadslid bij de gemeente Gooise Meren vertrok, kwam je, vanwege je verdiensten, al in aanmerking voor een Koninklijke Onderscheiding. Nu komt je inzet als Statenlid daar bij. Het staat dan ook als een paal boven water dat die bijzondere verhalen ook over jou verteld kunnen worden.

Beste Lars, het doet mij een groot plezier te kunnen mededelen dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd je te benoemen tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Ik wil je namens alle Statenleden danken voor al het werk dat je hebt verricht als Statenlid in de Provincie Noord-Holland en voor je betrokkenheid. We hopen je natuurlijk nog heel vaak tegen te komen als burgemeester van de mooie gemeente Bergen. Dank je wel.

APPLAUS
[Volgt uitreiking en overhandiging zeefdruk Provinciehuis, met bloemen.]

Schorsing 13.28 – 13.30 uur

2b. Beëdiging en installatie Statenlid fractie PvdA

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.

Overeenkomstig artikel 10 van het Reglement van Orde, heb ik bij de vorige vergadering tot lid van de Commissie van Onderzoek geloofsbrieven benoemd mevrouw Kocken (GL) tevens

voorzitter, mevrouw Kuiper (CDA) en de heer Deen (PVV). Ik geef het woord aan de voorzitter van de Commissie van Onderzoek geloofsbrieven.

Mevrouw **KOCKEN** (voorzitter Commissie van Onderzoek geloofsbrieven): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die benoemd verklaard lid, de heer Muurlink, aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel B2, tweede lid Kieswet aan Provinciale Staten toegezonden afschrift van het besluit van de voorzitter van het Centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland van 11 oktober 2021 tot lid van Provinciale Staten benoemd is verklaard, de heer A.J.M. Muurlink van de fractie van de Partij voor de Arbeid.
De commissie stelt Provinciale Staten voor de heer Muurlink toe te laten als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland. De commissie heeft kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Kocken. De commissie adviseert dus Provinciale Staten te besluiten de heer Muurlink toe te laten als lid van uw Staten. Verlangt iemand hierover het woord? Zo nee: Dan is unaniem door u besloten de heer Muurlink als lid van Provinciale Staten toe te laten.
Ik ontbind de Commissie van Onderzoek geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden.

Aan de orde is nu de beëdiging van de heer Muurlink. Het vertrekkend lid, de heer Voskuil (PvdA), heeft mij verzocht hem ontslag te verlenen conform artikel X2, tweede lid van de Kieswet. Ik heb dat ontslag inmiddels verleend.
Het lidmaatschap wordt opgevolgd door de heer Muurlink van fractie PvdA. Zijn installatie is nu aan de orde:

Ik verzoek de heer Muurlink naar voren te komen in het midden van de zaal.
Ik verzoek u allen te gaan staan.

Meneer Muurlink, Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale Staten. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde verklaring en belofte in mijn handen af te leggen.
Ik verzoek u als ik straks uw naam noem, uit te spreken de woorden: “Dat verklaar en beloof ik”.

Ik zal u eerst de formule van de belofte voorlezen.
“Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik verklaar dat ik

getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen".

De heer **MUURLINK** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u alle geluk met uw Statenlidmaatschap. Welkom in 'de familie' in Noord-Holland.

APPLAUS

Ik vraag de Statenleden nog even te wachten met hun felicitaties, zodat ik het nieuwe Statenlid eerst kan feliciteren en de bloemen kan overhandigen. Ik schors de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing 13.34 – 13.42 uur

2c. Actualiteiten (onder voorbehoud instemming Provinciale Staten)

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Er zijn geen actualiteiten ingediend.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding
Er zijn geen stukken ter bekrachtiging ingekomen.

3b Lijst geheimhouding PS
De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Zo nee: Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 13 september 2021

De **VOORZITTER**: Op pagina 10 is op verzoek van de heer Terwal (VVD) een fout in zijn naam hersteld. Verder zijn er door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de notulen nog het woord? Zo nee: dan zijn de notulen met deze wijziging vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda
Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan is hiermee de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken
Verlangt iemand het woord? Zo nee, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het Presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen over de lijst moties ontvangen.
Verlangt iemand over de lijst moties het woord? Zo nee, dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Het advies van het Presidium is om in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen.

8a. Tijdelijke benoeming tweede plaatsvervangend griffier voor de Statenvergadering (Voordracht 53)

8b. Benoeming opvolgend lid Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer (Voordracht 50)

8c. Instellen werkgeverscommissie Bestuursbureau recreatieschappen (Voordracht 51)

8d. Zienswijze PS op de resultaatbestemming 2020 van de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek (Voordracht 56)

8e. Controle protocol controle jaarrekening 2021 (Voordracht 54)

De **VOORZITTER:** Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of wenst iemand aantekening?

De heer **DESSING** (FvD): Aangaande voordracht 53, agendapunt 8a wil ik een stemverklaring afleggen. Geheel los van de persoon willen we aankaarten dat wij de vermenging van de rollen van functies van een actief volksvertegenwoordiger en een hoog ambtenaar de schijn van partijdigheid zou kunnen oproepen. Dat vindt onze fractie een onwenselijk signaal. We willen daar op een later moment graag met de Staten verder over van gedachte wisselen. We overwegen om op dit punt een discussienota in te brengen. We worden geacht tegen de voordracht gestemd te hebben.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV sluit zich aan bij de woorden van de heer Dessing.

De **VOORZITTER:** Zijn er nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? Wenst iemand aantekening? Zo nee: dan zijn de besluiten behorende bij punten 8a tot en met 8e aangenomen.

Naar aanleiding van de stemverklaringen heb ik de behoefte om in zijn algemeenheid op te merken dat in het kader van het personeelsbeleid politieke voorkeuren geen onderdeel uitmaken van het aannamebeleid en dat alle medewerkers, dat geldt zowel voor de organisatie als voor de griffie, op basis van professionaliteit, kennis en kunde worden aangenomen. In die zin sluit ik me graag aan bij de dankzegging die is uitgesproken voor het vele werk dat in de afgelopen anderhalf jaar heeft plaatsgevonden.

9. Tweede begrotingswijziging 2021 (Voordracht 52)

De heer **ZOON** (PvdD): Het is fijn dat er geld vrijgemaakt wordt voor de regeling Aankoop Veehouderij nabij natuurgebieden. Laat ik dat als eerste zeggen. We zitten namelijk in een enorme natuurcrisis. Een monotoon landschap, plat, leeg en stil. “Landschapspijn”, zo goed beschreven door Jantien de Boer in 2017. Het boek is nog steeds actueel en beschrijft de pijn van zowel boeren als natuur. Ik blijf dit boek net zo lang pluggen totdat iedereen het gelezen heeft en de pijn uit Noord-Holland is verdreven.
Deze aankoop regeling, waar we nu het kredietbesluit over nemen, moet de stikstof depositie naar beneden krijgen. Maar we zien dat de gemiddelde stikstof uitstoot door de vee-industrie de afgelopen jaren is toegenomen. Het toont aan dat de markt het niet uit zichzelf kan doen. Het gevolg is dat de diversiteit aan soorten nog verder achteruit gaat. Onze leefomgeving heeft zwaar te lijden door deze stikstofuitstoot. Elke dag dat we boven de maximale draagkracht van een gebied zitten, verslechtert de situatie, duurt het langer voordat natuur hersteld is en moeten we meer besteden aan beheer. Vorige week hebben we dat ook kunnen zien tijdens het werkbezoek in Polder Westzaan; hoeveel geld en zweet natuurorganisaties daar inbrengen om soorten ondertussen niet te laten uitsterven, zodat de politiek met een oplossing kan komen. Dan moeten we dat wel doen.
Een belangrijk punt in de regeling van Aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden, is de verplichting van de minister dat de provincie zorgdraagt dat de productierechten komen te vervallen. En hier maken we ons dan ook zorgen om, want als het gaat om productierechten wordt er door de gedeputeerde al snel weer gekeken naar het Rijk. Wil de gedeputeerde wel echt naar een vermindering van het aantal intensief gehouden dieren? Graag een antwoord van de gedeputeerde op deze vraag. Het aantal dieren in Noord-Holland groeit elk jaar nog steeds. Of gaan we zien dat het geld straks gebruikt is en er ondertussen weer meer melkvee is? Daar zit namelijk de oplossing. We zullen een andere vorm van landbouw moeten hebben: minder aantallen dieren, minder mest op het land, naar een natuur inclusieve landbouw. We moeten geen miljoenen gaan besteden aan het kopen van huizen, schuren en gronden. We moeten niet minder boeren hebben, maar meer, maar dan wel natuurboeren, of noem het regeneratieve landbouw: biologisch met een plus. Het verschil tussen de stok en de wortel. Deze regeling is nodig, vooral om de productierechten uit de markt te halen. We hebben in het verleden als overheid te veel vervuiling laten ontstaan. Het ongedaan maken van deze vervuiling kost ons nu veel belastinggeld. Laten we vooral zorgen dat het dan resulteert in krimp van het aantal dieren. En ook in diervriendelijker beleid en niet zo veel mogelijk melk uit de overgebleven koeien proberen te persen. Ook dat is iets dat ik vorige week heb geleerd bij het werkbezoek.

Deze regeling met Rijks- en provinciegeld, moet bijdragen aan een weg voorwaarts en aansluiten bij de voedselvisie die we als provincie hebben. Laten we dat einddoel niet uit het oogverliezen.

De heer **STEEMAN** (D66):Het beeld dat bij deze begrotingswijziging naar voren komt, is een provincie die in control is. De wijzigingen die vandaag aan ons worden voorgelegd zijn van een aard die laat zien dat er een helder beeld is bij provinciale financiën, dat controle mechanismen

werken en dat afwijkingen onderbouwd en tijdig aan ons voorgelegd worden. Dat schept vertrouwen en dat maakt dat Provinciale Staten hun controlerende taak naar behoren kunnen uitvoeren en dat er niet veel onderwerpen meer overblijven voor de politieke behandeling. Ik was onlangs bij de uitreiking van de Trouw Duurzame 100 verkiezing. Dat was een indrukwekkende lijst van honderd duurzame burgerinitiatieven, die niet op de politiek wachten, maar die op heel kleine, maar ook op enorm grote schaal proberen het verschil te maken in de duurzaamheidsambitie. Er werd meerdere malen om politici met lef geroepen, die inzien dat klimaatdoelstellingen niet vrijblijvend en niet iets van lange adem zijn. Ik zat in de zaal en voelde me enorm aangesproken en ik sta hier vandaag. Dus laten we de daad bij het woord voegen.
Het fietspad dat ook energie opwekt. Het gebruikmaken van provinciale infrastructuur bij de energietransitie, op welke manier dan ook, is gewoon een goed idee. Uit de RES'en blijkt dat er een enorme behoefte is aan manier van energieopwekking die zo min mogelijk verstorend zijn in het landschap. Gebruikmaken dus van bestaande bebouwing en bestaande landschapselementen. Alleen al om die reden is het nodig om te investeren in een verdere verbetering van technieken om de provinciale infrastructuur te gebruiken in die energietransitie. In de commissie heeft D66 een aantal voorwaarden genoemd waardoor deze innovatie verder gebracht kan worden. Een goede opzet van het project met een goede communicatiestrategie, basiseisen aan de veiligheid en gebruikswijze van het fietspad zijn randvoorwaarden. De potentie die het project Solar Fietspad N201met zich brengt voor de gehele provinciale infrastructuur is te groot om niets mee te doen.
D66 zal voor deze begrotingswijziging stemmen.

De heer **KOHLER** (JA21): We zijn tegen gedwongen onteigening van boeren. Het levert ook niets op. De stikstof die niet in het gebied geproduceerd wordt, wordt elders geproduceerd bij bedrijfsverplaatsing of bij storm, door een andere veehouder, waarschijnlijk uit het buitenland, met minder technieken en minder dwingende regels, misschien zelfs meer stikstof. Nog even en het grootste deel van de stikstofneerslag in Noord-Holland komt uit het buitenland en van zee. Uit recent onderzoek uit Veen in Drenthe blijkt ook nog eens dat door ingreep wensnatuur zelf een bron van stikstof uitstoot vormt. Ik heb de afgelopen twee jaar meerdere malen betoogd dat stollen van wensnatuur niet mogelijk is, maar juist vaak weer tot nieuwe problemen leidt. Het gat in de duinen, waarbij de wereldwijde pers aanwezig was leidde tot een onverwacht, brak vennetje en jaarlijkse plastic opruimacties door Rotary, Lions en scholieren.
Een recent voorbeeld: Het aanleggen van stuivend, wandelend duin in ons eigen PWN leidt tot problemen bij 'buurman' Staatsbosbeheer. Met de Fietsersbond in de nek moeten fietspaden worden schoon geschoven, waarvoor geen geld is. En een verdwenen heideveld, dat inmiddels door het wandelend duin is verzwolgen. Ongewenst, onverwacht en ondoordacht.
Ik bezocht twee veenweidegebieden, Eilandspolder en Polder Westzaan. Beide bezoeken hebben me gesterkt in het niet voor de troepen gaan uitlopen en nog even een pas op de plaats. Voor Polder Westzaan wordt gedacht aan verbrakking. Dertig kilometer noordelijker zijn bollenboeren hun strijd tegen verzilting juist aan het verliezen. Waarom zou je het verbrakken? Veenweiden zijn cultuurlandschappen, door ambacht ontstaan. Brak was het voor de Afsluitdijk, maar die ligt er al bijna honderd jaar. Waarom kunstmatig een gedoemd wenseilandje optuigen?

Een boer uit Polder Westzaan vertelde aan de commissie dat zijn weide, waarop natuurbeheerders boeren, juist het foeragegebied van de grutto's is. Ze nestelen weliswaar op het land van 'buurman bioboer', maar daar van de honger omkomen, dus op zijn grond komen foerageren. Net als de ganzen. De Eilandspolder, een prachtig natuurgebied, is een ganzenparadijs. Ganzen bedreigen andere weidevogels. Juist in de Natura2000 gebieden zijn ze super beschermd. Dus enerzijds zijn we aan het plaggen en maaien en het is dan de gans die daarvan gebruik lijkt te maken. Onvoorzien, onverwacht en ondoordacht.
Ik vind het prima dat er vijf miljoen euro extra wordt vrijgemaakt voor natuurbeheer, liever meer zelfs, maar niet vanwege instandhoudingsplannen die vijfentwintig jaar geleden in een Brussels kantoor zijn bedacht. Dus 5,1 miljoen euro uit de Algemene Middelen van de Provincie om de stikstofproblemen op te lossen aan de hand van een veenweidestrategie, die nog door Provinciale Staten moet worden vastgesteld, vindt JA21 ongewenst.
Dan het fietspad. Het project bij Krommenie is mislukt, opgeruimd zelfs. Er ligt weer asfalt. SolaRoad geeft zelf aan dat de zonnefietspaden onderhoudsgevoelig en vatbaar voor vandalisme zijn, bovendien weinig efficiënt ook. Waarom nu geld stoppen in een project waarvan we inmiddels kunnen vaststellen dat het niets oplevert. Ging het om honderdduizend euro, oké, maar dit is serieus geld. 1,3 miljoen euro voor nog weer een te bewijzen mislukking van de energietransitie en dat met een afschrijvingstermijn van slechts vijf jaar, dat wordt een onbetaalbare hobby. We zullen daarom tegen de begrotingswijziging stemmen.

De heer **KLEIN** (CU): De CU kan zich grotendeels vinden in de voorliggende begrotingswijziging. In de commissie hebben we onze zorgen geuit over het beschikbaar stellen van 1,3 miljoen euro voor het zonnefietspad. Het was voor ons toen voldoende duidelijk wat het project precies inhield, wat de toegevoegde waarde was, ten opzichte van eerdere projecten met zonnefietspaden, waarin de provincie heeft geïnvesteerd. We danken Gedeputeerde Staten voor de nadere uitleg van het project. Uit de beantwoording is voor ons duidelijk geworden dat we dit project niet op eigen houtje doen, maar samen met andere provincies. Daar zijn we blij me. Ook is het goed dat de ervaringen uit eerdere projecten worden meegenomen en dat er een concreet doel is. We kunnen instemmen met dit deel van de begroting.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan het college voor beantwoording in eerste termijn.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik weet niet helemaal zeker of het een vraag was en of het een vraag was aan mij of aan collega Rommel, maar ik ga toch in op het betoog over de opkoopregeling en de transitie naar natuur inclusieve landbouw. Zoals mevrouw Rommel in de commissie heeft aangegeven is de opkoopregeling een landelijke regeling. Het is nog maar de vraag of de agrariërs in Noord-Hollander, die daar wel voor in aanmerking komen, aan de voorwaarden voldoen. Die opkoopregeling is specifiek bedoeld voor het verminderen van de uitstoot, die er nu is in natuurgebieden. U heeft gelijk dat er voor de toekomst veel meer nodig is. Daarom zetten we vanuit de Voedselvisie in, om in 2030 volledig natuur inclusief te zijn. Dat is de uiteindelijke oplossing voor die transitie van de landbouw en naar dat duurzamere voedselsysteem. Op uw vraag of ik dat kan bevestigen, kan ik met ja antwoorden. Dat is de inzet van de Provincie. We zetten in op natuur inclusieve landbouw. De opkoopregeling is een landelijke regeling, die in

sommige gevallen noodzakelijk kan zijn. Richting FvD merk ik op dat het een vrijwillige regeling is.

De **VOORZITTER**: Wensen andere leden van het college nog te reageren? Niet. Ik heb geen vragen gehoord. Is er behoefte aan een tweede termijn? Zo nee, dan gaan we over tot stemming.
Aan de orde is de stemming over voordracht 52, Tweede begrotingswijzing 2021. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV ziet geen nut en noodzaak voor zonnefietspaden. Het bedrag van 1,10 miljoen euro voor de aanleg voor een dergelijk fietspad langs de N201 kan, wat de PVV betreft, beter worden besteed aan goed onderhoud van bestaande wegen en fietspaden. En 30 miljoen euro belastinggeld beschikbaar stellen voor het uitkopen van veehouderijen nabij natuurgebieden waarvan 5,1 miljoen euro provinciaal belastinggeld om de stikstofdepositie te verminderen vindt onze fractie een regelrechte gotspe. De PVV kan dan ook niet instemmen met het voorliggende besluit.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die een stemverklaring willen afleggen? Is er iemand die aantekening wenst? Zo nee, dan is de stemming over voordracht 52, Tweede begrotingswijziging 2021, nu geopend. Er zijn 50 stemmen uitgebracht. Ik sluit de stemming. Met 40 stemmen voor en 10 stemmen tegen is voordracht 52 aangenomen. Tegen hebben gestemd JA21, FvD en de PVV.

10. Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg (Voordracht 55)

De heer **STEEMAN** (D66): In onze bijdrage in de commissie was D66 complimenteus over de manier waarop dit grootschalige project, met een groot grondgebied, een groot aantal partijen, zoals grondeigenaren, uitvoeders en belanghebbenden is verlopen en binnen het uiteindelijke budget is afgerond. Die complimenten herhaal ik vandaag graag. De Westfrisiaweg levert voordelen voor de veiligheid van de weg, vervoerders, transporteurs en gebruikers en voor de leefbaarheid in de omgeving. De Westfrisiaweg is er een om trots op te zijn. Dat geldt voor alle betrokken partijen en dat zijn er nogal wat. Het is wel opvallend dat er in dit project een resterend voordelig saldo zit van ruim 9 miljoen euro. Dat gebeurt niet vaak. Feitelijk zijn het minder meerkosten. Ik zei in de commissie ook al dat het voor een politicus enorm verleidelijk is om dat geld meteen uit te gaan geven. Net nu we als Staten veel meer grip hebben gekregen op de hele beleidscyclus rondom mobiliteits- en bereikbaarheidsinvesteringen en dus ook op de financiële cyclus, hebben we mee kunnen kijken en sturen op de projectfasering en op die manier beschikbare financiën effectief en efficiënt kunnen inzetten. Het is wat D66 betreft, niet gepast om een ‘cadeau’ van 9 miljoen euro, buiten die cyclus en buiten de financiële kaders om, vrij te besteden. In de commissie heeft de gedeputeerde, wat ons betreft, ook al voldoende beargumenteerd dat dit overschot terug dient te vloeien in de kapitaalslasten voor de dekking van verbeter- en realisatieprojecten binnen het Programma Bereikbaarheid en Mobiliteit. Op die manier kan dit voordelig saldo uiteindelijk worden ingezet op de meest nijpende, onveilige of

urgente projecten in onze provincie. Als blijkt dat het ook projecten zijn die rond de N23 voldoen aan onze eigen kaders en criteria, kunnen ook die eventueel tot uitvoering gebracht worden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): De heer Steeman stelt altijd dat de beste vorm van mobiliteit, geen mobiliteit is. Nu stelt hij toch voor om het geld richting bereikbaarheid te sturen, terwijl een andere oplossing wellicht beter is.

De heer **STEEMAN** (D66): Het is inderdaad een van mijn stokpaardjes dat de beste mobiliteit geen mobiliteit is. Als u heeft opgelet in mijn bijdragen van de laatste tijd, met alle kaders die we aan het vaststellen zijn rondom mobiliteit en bereikbaarheid, maakt dat ook onderdeel uit van de inzet van de provincie, in de bereikbaarheids- en mobiliteitsopgaven. Wat dat betreft denk ik dat dit geld op de juiste plek terecht gaat komen.

Er zullen straks door andere partijen nog moties ingediend worden. Bij dezen zal ik alvast aangeven dat D66 om voornoemde redenen tegen moties zal stemmen die bestedingen zoeken voor het overschot, hoe sympathiek die bestedingen ook zijn.

De heer **MANTEL** (JA21): Ik zal het eerlijk toegeven. Ik heb veel nagedacht over woordvoering vandaag op dit thema. We hebben de commissie met belangstelling gevolgd, maar bewust geen bijdrage gedaan om de volgende redenen. Ik wilde eerst nog een aantal belanghebbenden spreken alvorens een duidelijke stelling in te nemen. Na een interessant belrondje met een aantal wethouders, bedrijfsleven en andere belanghebbenden zijn wij tot de conclusie gekomen dat het gerechtvaardigd zou zijn om het overgebleven budget in de regio West-Friesland te houden. Er is tenslotte door zowel provinciale als ook gemeentelijke belastingen, betaald door de inwoners zelf. Ook heeft het project bijna een jaar stilgelegen met onzekerheden en overlast tot gevolg. De aanleg van de N23 heeft de regio veel goeds gebracht. Ik ben er persoonlijk ook zeer tevreden over. Er ligt een prachtig stuk asfalt, zo strak als een biljartlaken. Anderzijds heeft de weg ook voor nieuwe knelpunten gezorgd, of bestaande knelpunten zelfs verergerd. Ik noem er vier, maar dat zijn ze niet allemaal. Ten eerste: Men wacht al jaren op de nieuwe weg te Opperdoes. Ten tweede: De Raadhuislaan te Stede Broec. Daar blijft het maar ophopen. Ten derde: De nieuwe bottleneck bij Enkhuizen en ten vierde de nieuwe weg te Hoogkarspel. Om een eventueel verwijt van de zogenoemde dubbele pet voor te zijn, zal ik het beestje meteen bij de naam noemen. Ik woon zelf aan de Nieuweweg te Hoogkarspel. Het maakt mij zowel ervaringsdeskundige als ik met een trillende kop koffie op de bank zit, maar ook direct gedupeerde, -om het zo maar te zeggen-. Ik zal niet zielig doen en ik voel me ook geen slachtoffer. Ik ben er tenslotte zelf gaan wonen en ik wist van de overlast. Het zou daarentegen wel fijn zijn als er iets aan gedaan kan worden. Dat brengt mij tot de volgende oproep aan Gedeputeerde Staten. Gebruik het overgebleven budget als vliegwiel om de regionale knelpunten, als direct gevolg van de N23, daadkrachtig aan te pakken. Het budget van 9,17 miljoen euro is veel geld, maar we hebben er ook een nuchtere kijk op. Voor infrastructurele projecten is het niet veel, maar het kan wel degelijk voldoende zijn om een aantal kleine aanpassingen te bekostigen. Te denken valt aan het

scheiden van hoofdrijbanen en fietspaden, bijvoorbeeld in Stede Broec, om de verkeersveiligheid te bevorderen, of betere bewegwijzering om onnodig verkeer in de dorpskernen tegen te gaan. Ik heb een vraag aan Gedeputeerde Staten. Door de plaatselijke actiegroep uit Hoogkarspel werd ik erop gewezen dat de bewegwijzering op de Houterweg te wensen overlaat. Komende uit de richting Hoogkarspel, gaande in de richting van Venhuizen over de Houterweg staat een reflecterend bord, die de weggebruikers wijst op de nieuwe oprit van de N23. Komende vanuit de richting Venhuizen staat een dergelijk bord er niet. Dat zorgt voor veel onnodig sluipverkeer door de dorpskern van Hoogkarspel. Kunnen Gedeputeerde Staten erin voorzien door eenzelfde reflecterend bord te plaatsen langs de Houterweg?
Ik sluit af met de indiening van het volgende amendement dat JA21 samen met de SP indient. Het amendement is mede ondertekend door het CDA en Liberaal Noord-Holland

Amendement 28/11-10-2021
Oormerken voordelig saldo N23 voor projecten regio West-Friesland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *het project N23 Westfrisiaweg is afgesloten met een financieel voordeel van € 15,9 miljoen;*
- *uiteindelijk, na uitvoering van restwerkzaamheden, een bedrag van € 9,17 miljoen overblijft als positief saldo;*
- *dit bedrag van € 9,17 miljoen als ruimte in de kapitaalslasten PMI vrij wordt gehouden voor de dekking van verbeter- en realisatieprojecten binnen het programma Bereikbaarheid en Mobiliteit;*
- *er in het plangebied — de regio West-Friesland — verkeersproblematiek niet is opgelost c.q. juist is ontstaan door de aanleg van de N23 (thans: N307 en N194).*

Overwegende dat:
- *verkeersproblemen die niet blijken te zijn opgelost in West-Friesland, ondanks de aanleg van de N23 Westfrisiaweg, met voorrang opgelost moeten worden omdat deze problemen raken aan de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en de leefbaarheid in het gebied;*
- *vanuit de gemeenten in het plangebied signalen de provincie bereiken over de noodzaak om deze problemen aan te pakken;*
- *PS en 'derden' voor de uitvoering van het project N23 destijds € 426,28 miljoen als investeringskrediet beschikbaar hebben gesteld en dat daar ook het oplossen van ontstane verkeersproblematiek zou kunnen horen.*

Besluit:
- *om in het besluit bij voordracht 55-2021 'Eindverantwoording N23 Westfrisiaweg' toe te voegen: Dit resterende bedrag van € 9,17 miljoen binnen het programma Bereikbaarheid en Mobiliteit met voorrang te bestemmen voor projecten in West-Friesland, gerelateerd aan de nieuwe verkeerssituatie die is ontstaan na aanleg van de N23 Westfrisiaweg.*

SP, JA21, Liberaal Noord-Holland en CDA

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik benieuwd of u ook overwogen heeft om een melding te doen bij de servicedesk, in plaats van het hier aan de orde te stellen.

De heer **MANTEL** (JA21): Nee, dat heb ik niet.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ruim 400 miljoen euro voor negen minuten tijdswinst over een afstand van 42 kilometer. De nieuwe Westfrisiaweg slingert zich sinds 30 november 2018 door het landelijk gebied tussen Heerhugowaard en Enkhuizen. De SP heeft zich gedurende de gehele periode van studie, planning en uitvoering kritisch opgesteld, als het om het project N23 gaat. We waren niet de enige, ook in dit huis niet. Ook in het West-Friese was en is het niet altijd hosanna. Natuurlijk, voor de autogebruiker is er reden tot vreugde. De weg ligt er technisch goed bij en die reistijdwinst is natuurlijk mooi meegenomen. Ondanks de vele nieuwe rotondes, het lastige deel dat over de A7 bij Hoorn gereden moet worden en de uiteindelijke flessenhals bij Broekerhaven en Enkhuizen kan, -zo maken we ook op uit de eindverantwoording-, bij de voorstanders de vlag uit.
De bewoners in het gebied van Hoogkarspel en Westwoud denken vast nog vaak terug aan hun verloren strijd tegen de doorsteek. Ze hadden grote moeite met het nieuwe asfaltlint dat door het groene landbouwgebied zou gaan slingeren. Ruimbaan biedend aan duizenden vracht- en personenauto's per dag. Vele kregen, voor hun gevoel, een snelweg in de achtertuin. Vele automobilisten gebruiken de N307 ook als snelweg. Tot overmaat van ramp blijkt dat de realisatie van de weg in de kernen van Drechterland veel overlast met zich meebrengt. In Hoogkarspel landbouwverkeer, in Oosterblokker vrachtverkeer. Waar verkeersveiligheid bij ons prioriteit zou moeten hebben, is de situatie in deze dorpen nu vaak zo onoverzichtelijk dat het woord 'onacceptabel' gevaarlijk dichtbij komt. Ook langs de N194, het deel tussen Heerhugowaard en Avenhorn, heeft de Westfrisiaweg niet alleen maar winst opgeleverd.
De parallelwegen, aangelegd voor langzaam verkeer, is voor de bedoelde gebruikers vaak onveilig. Duisternis, onoverzichtelijke bermkanten en toch ongewenste snelrijders maken het voor fietsers hoogst onprettig om er gebruik van te maken. Zomaar even twee voorbeelden van ongewenste bijeffecten van de aanleg van de N23. Er zijn er meer. Ik noem de bereikbaarheid van bedrijventerrein WFO bij Zwaagdijk, extra geluidsoverlast bij Bovenkarspel en Broekerhaven, de niet opgeloste flessenhals bij Enkhuizen, waar de N307 moet aansluiten op de Houtribdijk en de onvoldoende maatregelen die genomen zijn om het verloren gegane groen te compenseren.
Is de gedeputeerde ervan op de hoogte dat de weg op enkele plekken, vooral bij aansluitingen op viaducten, al aardig begint te verzakken? De weg is nu klaar, op enkele kleine projectonderdelen na. Er is nog geld over. Er resteert straks een bedrag van ruim 9,1 miljoen euro.
Gedeputeerde Staten doen een voorstel om dit restbedrag te bestemmen als ruimte in de kapitaallasten PMI voor de dekking van verbeter- en realisatieprojecten binnen het programma Bereikbaarheid en Mobiliteit. We willen graag een preciezere bestemming van dit bedrag en zouden graag zien dat dit bedrag gereserveerd gaat worden om de nieuw ontstane, of wellicht niet opgeloste problemen in dit gebied zo spoedig mogelijk wel op te lossen. Voor alle duidelijkheid: We geven dit geld dus niet bij voorbaat weg. We hebben met JA21, CDA en Liberaal

Noord-Holland een amendement ingediend op de voordracht. De woordvoerder van JA21 heeft het amendement toegelicht.
We noemden in deze bijdrage een aantal bijwerkingen van het alom gelauwerde project, die, wat de SP betreft, echt een oplossing verdienen. Gedeputeerde Olthof gaf bij de commissiebehandeling aan dat hij natuurlijk in gesprek wil met de gemeenten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Is de heer Hoogervorst niet bang dat het amendement zal leiden tot nog meer asfalt om de problemen die zijn veroorzaakt door asfalt op te lossen?

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik begrijp de vraag van de heer Hollebeek, maar daar ben ik niet bang voor. Wij vinden dat problemen, die mensen nu ervaren, door de realisatie van de N23 opgelost moeten worden. Dat kunnen verschillende oplossingen zijn. Daar moeten we met elkaar goed over praten.

We willen gedeputeerde Olthof graag een steuntje in de rug geven als hij in gesprek wil met gemeenten. Dat ondersteunen we natuurlijk van harte. We willen hem ook wat financiële handvatten meegeven, vandaar het amendement, maar ook een motie. De motie moet een gedegen inventarisatie opleveren van de problematiek in de regio. Samen met JA21, Liberaal Noord-Holland en het CDA dient de SP een motie in.

Motie 178/11-10-2021
Inventarisatie verkeersproblemen in West-Friesland na realisering van de N23 Westfrisiaweg

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:
- *het project N23 Westfrisiaweg bij Voordracht 55-2021 is afgerond en voorzien van een eindverantwoording;*
- *de verkeersafwikkeling op grote delen van het tracé voldoet aan het beeld dat betrokken stakeholders destijds hadden bij de planvorming;*
- *er na realisatie van de N23 nieuwe problemen blijken te zijn ontstaan, of juist niet opgelost zijn met de realisatie van de N23;*
- *er van het beschikbaar gestelde krediet van € 426,28 miljoen nog een bedrag van € 9,17 miljoen resteert;*
- *dit bedrag zal worden ondergebracht als ruimte in de kapitaalslasten PMI en zal worden vrij wordt gehouden voor de dekking van verbeter- en realisatieprojecten binnen het programma Bereikbaarheid en Mobiliteit.*

Overwegende dat:
- *het van belang is om snel een inventarisatie beschikbaar te hebben van de door gemeenten, bedrijvengroepen en inwonersgroepen geconstateerde problemen, welke ontstaan zijn na realisatie van de N23 en welke al eerder bestonden maar niet zijn opgelost;*

- *GS in de commissievergadering M&B heeft aangegeven 'met de gemeenten in West-Friesland' in gesprek te zullen gaan.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *samen met de West-Friese gemeenten te inventariseren welke problemen zich op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid, doorstroming en leefbaarheid voordoen, die direct gerelateerd kunnen zijn aan de realisatie van de N23 Westfrisiaweg;*
- *deze inventarisatie in QI van 2022 aan PS voor te leggen.*

SP, JA21, Liberaal Noord-Holland en CDA

Tot slot is in het verleden door Gedeputeerde Staten meerdere malen aangegeven dat na realisatie van de N23, middels een verkeerstelling, gekeken zal moeten worden of op het gedeelte Bovenkarspel-Enkhuizen vervolgmaatregelen nodig zijn. Zo moet gekeken worden of de doorstroming op het laatste deel van de weg toekomstbestendig is. Om er zeker van te zijn dat er snel een verkeerstelling georganiseerd gaat worden op dit deel van de N307 dient de SP de volgende motie in.

Motie 179/11-10-2021

Plannen en uitvoeren van een verkeerstelling N307 tussen Bovenkarspel en Enkhuizen in 2022

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- *het project N23 Westfrisiaweg bij Voordracht 55-2021 is afgerond en voorzien van een eindverantwoording;*
- *de verkeersafwikkeling op grote delen van het tracé voldoet aan het beeld dat betrokken stakeholders destijds hadden bij de planvorming;*
- *er na realisatie van de N23 nieuwe problemen blijken te zijn ontstaan, waaronder flinke toename van geluidsoverlast bij de rotonde Broekerhaven en verkeersdrukte bij Enkhuizen*

Overwegende dat:

- *het van belang is om snel een verkeerstelling te organiseren, in elk geval voor het tracédeel tussen de afslag Venhuizen en de verkeerslichten bij Enkhuizen;*
- *in de beraadslagingen in de commissie Mobiliteit, over het project N23, in de periode 2015-2019 er vaak sprake was van toekomstige verkeerstellingen na realisatie van de Westfrisiaweg;*
- *het voor het oplossen van de hierboven genoemde problemen belangrijk is om actuele verkeerstellingen te organiseren, deze te analyseren en als basis te laten dienen voor mogelijke maatregelen op het tracé.*

Besluit het college van GS op te roepen:

- *in 2022 een verkeerstelling te organiseren op de N307 tussen de afslag 'Venhuizen' en de verkeerslichten bij Enkhuizen;*
- *deze verkeerstelling te analyseren en aan te geven bij welke waarden welke maatregelen genomen kunnen en moeten worden om geconstateerde overlast aan te kunnen pakken.*

SP

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN DER WAART** (GL): De hoofddoelstellingen voor de N23 waren destijds: doorstroming, leefbaarheid en verkeersveiligheid. Verkeersveiligheid blijft een belangrijk speerpunt voor GL, met name die voor de kwetsbare weggebruiker; de fietser en de voetganger. Zo dragen we verder bij aan de multimodale bereikbaarheid in onze regio. Er is in dit project een aantal fietstunnels aangelegd, met wisselend succes, maar overwegend echt een verbetering. Op sommige plekken is gekozen voor een parallelstructuur, waarbij landbouwverkeer en fietsers gecombineerd worden en waarop lokale erfaansluitingen uitkomen. Hierbij is GL niet altijd overtuigd van de verbetering van de verkeersveiligheid voor verkeersdeelnemers. Waar de fietsers eerst vrij liggende fietspaden hadden, gaan ze nu op in een parallelstructuur met langzaam verkeer, zodat de auto op de N194 lekker door kan rijden.
Specifiek voor deze uitwerking heeft GL een aantal keren aandacht gevraagd. We hebben er eerder vragen over gesteld en in aanvulling op de beantwoording van die vragen heeft de gedeputeerde in de commissievergadering toegezegd verkeerscijfers te delen en eventueel gemaakte afspraken over het gebruik van deze parallelwegen te delen. We wachten dit af en zullen er aandacht voor blijven houden. We vragen Gedeputeerde Staten dit ook te doen, ook nu de infrastructuur er al ligt.
Dit gezegd hebbende kunnen we instemmen met de financiële afronding en dat geldt niet voor de moties die nu een eigen invulling gaan geven aan de bestemming van het geld dat resteert.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Ook Liberaal Noord-Holland spreekt van een mooi resultaat. Complimenten dat het project binnen de kaders is afgerond. Er zijn nu miljoenen euro's teveel in plaats van miljoenen euro's te weinig. Daar kunnen we alleen maar heel blij mee zijn. De weg ligt er puik bij. Ik heb de weg die ervoor lag veelvuldig gereden, met alle overlast door alle dorpen heen. Daaruit blijkt wel dat de nieuwe aanleg van de weg een aantal dorpen ontlast. Het mag duidelijk zijn dat er ook altijd weer nieuwe problemen opduiken. Mobiliteit is nooit af, zeker niet met een dergelijk grote groei qua inwoners van Noord-Holland. Op de lange termijn zal de weg een derde ring gaan vormen rond Amsterdam, samen met de Houtribdijk. De basis hiervoor is in ieder geval gelegd. Er kan op worden voortgeborduurd, met inbegrip van de problemen die er nu zijn en die opgelost moeten worden. Er is een breed gehoorde roep in de regio om het samen verder op te pakken. Ik zou ook graag het bedrag van 9 miljoen euro daarvoor willen inzetten. Ook een beetje symbolisch, vanuit de bestuurscultuur dat je het samen met de regio moet doen. Als zij het belangrijk vinden dat het geld op deze manier wordt gelabeld, dan kunnen we dat ook oppakken. Uiteraard zullen de besluiten zo genomen worden dat ze passen binnen het provinciale beleid, maar ook binnen het regionale beleid.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Op 9 maart 2020 stonden we voor het laatst in deze hoedanigheid in onze mooie Statenzaal. Negentien maanden geleden voorzitter. En gelukkig begint het erop te lijken dat we als provinciale volksvertegenwoordigers weer langzaam de dingen op kunnen gaan pakken. Twee weken geleden hebben we met onze fractie weer eens een aantal mooie, fysieke werkbezoeken af kunnen leggen. En daarbij moest ik toch even denken aan de laatste keer dat

wij dat deden. Dat was vlak voor die laatste PS-vergadering op deze prachtige historische locatie Negentien maanden geleden. Tijdens wat voorlopig ons laatste 'rondje Noord-Holland' zou zijn (wat we toen nog niet konden vermoeden), brachten we onder andere een bezoek aan Wildopvang 'De Bonte Piet' in Midwoud, West-Friesland. De Bonte Piet is voor honderd procent afhankelijk van giften, legaten, donateurs, sponsors en natuurlijk niet te vergeten al die vrijwilligers, die zich geheel belangeloos inzetten voor de opvang en verzorging van wilde inheemse beschermde dieren, die op wat voor manier dan ook in de problemen zijn gekomen. En van alle informatie die we daar hebben opgehaald, zijn eigenlijk twee dingen mij heel erg bijgebleven. Ten eerste dat de gemeenten in West-Friesland, -in tegenstelling tot bijvoorbeeld Purmerend-, over het algemeen niet erg van zins zijn om bij te dragen in de kosten voor de opvang en verzorging van hulpbehoevende dieren die in hun gemeenten gevonden worden. En ten tweede dat sinds de opening van de Westfrisiaweg het aantal opgevangen dieren bijna is verdubbeld. Een groot deel van deze verdubbeling is te wijten aan de aanleg van de weg. Dit valt ook te lezen in de brief die de voorzitter van deze wildopvang, de heer Koks, aan GS en PS heeft gestuurd.
En aangezien uit de 'Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg' blijkt dat er een voordelig saldo van 9,17 miljoen euro resteert, wil ik daarom een motie indienen met het volgende dictum:

Motie 180/11-10-2021
Geld Westfrisiaweg naar opvangcentra wilde dieren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober 2021, ter behandeling van Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg;
constaterende dat:
- *uit de 'Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg' blijkt dat er een voordelig saldo van 9,17 miljoen euro resteert;*

overwegende dat:
- *Vogel- en dierenopvang 'De Bonte Piet' in Midwoud eerder aangaf dat het aantal dieren dat in Midwoud opgevangen wordt, elk jaar stijgt.*
- *Dit volgens de voorzitter van 'De Bonte Piet' mede te maken heeft met grote infrastructurele werken, zoals verbreding en nieuwe wegdelen van de Westfrisiaweg waardoor het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren onder andere daarom steeds vaker in nood komen;*
- *wildopvangcentra het financieel zwaar hebben, omdat zij geen structurele vergoeding krijgen van de overheid;*
- *natuurbescherming een kerntaak van de provincie is;*
- *opvangcentra voor wilde dieren een bijdrage leveren aan biodiversiteit en ook bedreigde wilde dieren helpen;*
- *opvangcentra voor natuureducatie zorgen, wat steun biedt aan de provinciale doelen rond de natuur en het bijbehorende draagvlak;*

gehoord de discussie, roepen Gedeputeerde Staten op:
- *een deel van het positief saldo van het project Westfrisiaweg te bestemmen voor ondersteuning van de wildopvangcentra in de regio;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

De Westfrisiaweg en de toegenomen verkeersdruk hebben gezorgd voor een splitsing van de verschillende leefgebieden en verarming van het voedselaanbod voor veel in het wild levende beschermde dieren. De weg vormt daarbij ook een praktisch onneembare hindernis voor de verschillende dieren. Kortom: onze niet menselijke inwoners zijn weer de dupe van een project dat toch voornamelijk gericht is op menselijke belangen. En ik weet ook wel dat er een prachtige faunapassage is aangelegd, maar dat is op de plek van bestaande infrastructuur (de A7). Die was ook nodig geweest zonder nieuw asfalt. Op diverse andere plekken gaat het gewoon echt vaak mis. En daarom wil ik hierbij een tweede motie indienen, waarvan het dictum luidt:

Motie 181/11-10-2021
Dierveiliger maken Westfrisiaweg

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober '21, ter behandeling van Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg;
constaterende dat:
- *uit de 'Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg' blijkt dat er een voordelig saldo van 9,17 miljoen euro resteert;*

overwegende dat:
- *destijds niet gekozen is voor de meest natuurvriendelijke oplossing van de Westfrisiaweg;*
- *de nadelige gevolgen van het gekozen tracé voor de natuur niet ruimhartig, maar minimaal zijn gecompenseerd c.q. gemitigeerd;*
- *grijze verbindingszones worden versterkt, groene worden verzwakt;*
- *Vogel- en dierenopvang 'De Bonte Piet' in Midwoud eerder aangaf dat het aantal dieren dat in Midwoud opgevangen wordt, elk jaar stijgt,*
- *dit volgens de voorzitter van De Bonte Piet mede te maken heeft met grote infrastructurele werken, zoals de Westfrisiaweg waardoor de leefomgeving van dieren steeds kleiner wordt, waardoor zij moeilijker voedsel vinden;*
- *mede door provinciaal beleid in de vorm van onder andere ruimtelijke ordening, bouwen en aanleg van wegen, het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren onder andere daarom steeds vaker in nood komen; gehoord de discussie,*

roepen Gedeputeerde Staten op:
- *een deel van het resterende geld Westfrisiaweg te besteden aan het treffen van maatregelen om aanrijdingen met dieren op deze weg te voorkomen, zoals faunapassages, duikers en afrasteringen;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren

Voorzitter, ik begrijp ook dat men dit alles misschien niet heeft voorzien, of dat er sprake is van voortschrijdend inzicht, of dat er maar beperkte financiële middelen waren toentertijd. Ik ga hier

niet de Zwartbonte Piet uitdelen, ook al is de Partij voor de Dieren altijd van mening geweest dat de aanleg van deze weg nou niet echt een briljant idee was.

In de PS-vergadering van juli 2012 zei de heer Van Liere namens de partij voor de Dieren daarover: "*In 2008 waren wij niet voor het gekozen tracé mede vanwege het milieu. In 2010 waren wij niet voor het gekozen tracé omdat 350 miljoen euro heel veel geld was. In 2012 zitten wij inclusief de GWW index op zeker 390 miljoen euro en dat is bijna allemaal belastinggeld. Daarnaast worden de nadelige gevolgen voor de natuur gecompenseerd c.q. gemitigeerd. Dat is geen ruimhartige compensatie, maar wat minimaal nodig is. Het is duidelijk, grijze verbindingszones worden versterkt, groene worden verzwakt. Ondanks de compensatieplannen blijft het plan een asfaltplan.*"

Nee voorzitter, ik probeer in het hier en nu naar eer en geweten op te komen voor onze natuur en de dieren. Tijdens het opstellen voor de plannen van de aanleg van de weg zijn slechts zes knelpunten qua natuur gesignaleerd, hoewel de weg bijna de hele provincie van Oost naar West doorsnijdt. Met de bril van 2021 op zou daar toch echt wel wat kritischer naar worden gekeken, zoals ook in de verantwoording wordt gesteld. Zelfs deze zes knelpunten zijn maar beperkt uitgevoerd. Sterke kansrijke groene alternatieven, bijvoorbeeld in combinatie met waterberging zijn niet van de grond gekomen. In de originele plannen uitgewerkte ideeën voor versterking van de ecologische verbindingen, zoals nabij knooppunt Hoorn en de Kromme Leek zijn nog steeds niet gerealiseerd, dat terwijl het zowel extra NNN als waterberging zou opleveren. Het zou echt een meerwaarde zijn als dit alsnog van de grond komt. Dit is een uitgelezen kans om de Westfrisiaweg toch nog een beetje meer te zien als een integraal natuur inclusief project, waarbij de verloren gegane natuur echt gecompenseerd kan worden. Want in 2021 is een natuur inclusieve ruimtelijke inrichting toch echt steeds meer de norm aan het worden. Bovendien wordt zo het resterende bedrag niet losgekoppeld van het project. En daarom een derde en laatste motie met als dictum:

Motie 182/11-10-2021
Ruimhartige compensatie natuur

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 oktober '21, ter behandeling van Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg;
constaterende dat:
- *uit de 'Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg' blijkt dat er een voordelig saldo van 9,17 miljoen euro resteert;*

overwegende dat:
- *destijds niet gekozen is voor de meest natuurvriendelijke oplossing van de Westfrisiaweg;*
- *de nadelige gevolgen van het gekozen tracé voor de natuur niet ruimhartig, maar minimaal zijn gecompenseerd c.q. gemitigeerd;*
- *grijze verbindingszones worden versterkt, groene worden verzwakt; gehoord de discussie,*

roepen Gedeputeerde Staten op:

- *een deel van het resterende geld Westfrisiaweg te besteden aan het ruimhartig compenseren van de nadelige gevolgen voor de natuur ten gevolge van de verbreding en aanleg van de Westfrisiaweg, door aanleg NNN, verbindingszones en het oplossen van knelpunten;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

Voorzitter, we rekenen niet op 9 miljoen euro. We gaan ook geen bedragen noemen en laten de keuze aan GS om te bepalen, of eventueel met een voorstel te komen, welk deel van het resterende bedrag zij in wensen te zetten voor de vrijwilligers, de dieren en de natuur. Het zou een mooi gebaar zijn om in ieder geval iets voor hen te doen. Mijn fractie vreest dat het niet mogelijk is om ook maar iets van het resterende bedrag te besteden of toe te voegen aan de zaken waar ik hier zojuist voor gepleit heb, als het terugvloeit richting het programma Bereikbaarheid. Dan wordt namelijk al gauw gewezen op het Programma Groen en dat is in vergelijking met Mobiliteit en Bereikbaarheid niet bepaald een vetpot.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **TERWAL** (VVD): Allereerst wil ik de gedeputeerde steunen en bedanken voor de goede discussie, die we met elkaar hebben gevoerd over de eindverantwoording van de N23, ook bekend als de Westfrisiaweg. Voor de VVD is de aanleg van de Westfrisiaweg het voorbeeld waar de aanleg van nieuwe infrastructuur toe kan leiden. Betere doorstroming, betere verkeersveiligheid, goede economische ontwikkelingen en goed voor de leefbaarheid. Ik noemde het in de laatste bijdrage van de commissie al een win-win-win-winsituatie. Mijn fractie hoopt dan ook dat met dit prachtige voorbeeld een aantal partijen in de Staten iets meer ontspannen in de discussie gaan over de vraag of ergens wel of geen nieuwe infrastructuur moet worden aangelegd. Fijn als inwoners van onze provincie de bus of de fiets pakken, maar we willen ze ook de vrijheid geven om hun vertrouwde auto te kunnen pakken. Daartoe moet voldoende en goede wegen ter beschikking staan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst

De heer **HOOGERVORST** (SP): Waar ik al bang voor was: de N23 wordt volledig in het zonnetje gezet. Nu wil ik niet heel erg somber zijn, -we zien ook wel de voordelen van het project-, maar is de VVD ook van mening dat de aanleg van de N23 ook een voorbeeld zou kunnen zijn voor het met elkaar oplossen van problemen, die zijn ontstaan na aanleg van deze weg en dat het een voorbeeldfunctie zou kunnen hebben om meteen te kijken naar die problemen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, het klopt. We zetten de Westfrisiaweg in het zonnetje. Voor ons was het glas meer dan halfvol. Bij de SP is het glas toch wel vaak half leeg wanneer het om nieuwe infrastructuur gaat. Als u mij toestaat om mijn inbreng te vervolgen. Ik kom nog op de door u aangedragen knelpunten.

Met andere woorden: Niet krampachtig vasthouden aan het mantra dat de fiets en het openbaar vervoer een oplossing zijn voor alle mobiliteitsproblemen, maar ook openstaan voor het feit dat

vele Noord-Hollanders de auto willen en zullen blijven gebruiken. De ANWB stelt dat de files ondanks thuiswerken weer op het niveau van 2019 zijn.
Dan kom ik op het positieve saldo, -waarover ook de vraag van de heer Hoogervorst-, van 9,17 miljoen euro, waarmee het project Westfrisiaweg afgesloten kon worden. In de gesprekken die ik heb gevoerd met de verschillende partijen in West-Friesland, is het voor de VVD duidelijk dat zij zeer verheugd zijn over de nieuwe weg, -heel veel wethouders in de gemeenten zijn er erg blij mee-, maar dat hierdoor ook knelpunten zijn ontstaan op het onderliggende wegennet. Voorbeelden zijn genoemd in de brief van de Regio West-Friesland, die de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid eind vorige maand heeft ontvangen. De VVD is blij met de toezegging van de gedeputeerde in de laatste commissievergadering dat hij met welwillendheid het gesprek zal aangaan met de West-Friese partijen over deze aangedragen knelpunten. Bij het oplossen van knelpunten hoort geld. Deze discussie over investeren in infrastructuur moeten we als Statenleden met elkaar voeren, daar waar die thuishoort, namelijk bij de behandeling van het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, het IMPI, eind november.
Dat brengt me bij de ingediende moties en het amendement. Een grove optelsom leert dat het overgebleven bedrag van 9,17 miljoen euro door al die moties echt al vele malen is uitgegeven. De VVD constateert dat Sinterklaas dit jaar toch wel erg vroeg valt. Het lijkt de VVD beter om alle knelpunten niet vast te pinnen op die 9,17 miljoen euro, die toch echt volledig ontoereikend is, maar dit gewoon te bespreken waar het thuishoort; bij de behandeling van het IMPI.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Veel is al gezegd over de Westfrisiaweg. Mijn fractie is al de jaren dat dit project liep, altijd heel kritisch geweest over deze weg, het tracé en over de verhoging van het geld. Nu ligt die weg er en is er mede na al die verhogingen ook een bedrag over.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik schrok even wakker, want u gaf aan dat de PvdA de afgelopen jaren zeer kritisch is geweest over dit project. Kunt u enkele dingen noemen waaruit die kritiek blijkt?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ik denk dat u mijn oud-fractiegenoot Nico Papineau Salm nog wel kent. Hij heeft altijd kritisch gekeken naar de plannen die er lagen en ook dat we samen met de regio in gesprek moesten blijven. In de coalitie krijg je niet altijd wat je wilt en soms moet je concessies doen, maar we zijn zeker de partij geweest die altijd kritisch heeft gekeken en ook daadwerkelijk terug is gegaan om met die regio in gesprek te blijven. Ik geloof erin dat mijn fractiegenoot en voorgaande fracties daar heel erg hun best voor hebben gedaan.

Er is negen miljoen euro over van alle bedragen, die meermaals zijn opgehoogd. Ik ben het niet altijd eens met de heer Terwal, maar als we het hebben over het dat door de moties al meerdere keren is uitgegeven, dan kunnen we elkaar vinden. Ik geloof ook zeker dat we dat gesprek moeten voeren. Velen van u weten al van mij dat als het gaat om geld en financiën ik daar heel veel van weet. Als je iets gaat kopen in de winkel en de kaas is in de aanbieding en je houdt

daardoor geld over dan moet dat niet op het lijst waardoor je er alleen maar kaas van kunt kopen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Laat ik het bij het voorbeeld van de kaas houden. U koopt een kilo kaas in de winkel. U komt thuis en dan blijkt dat de korst zo hard is dat u er een scherp mesje bij moet hebben. Dan bent u toch blij dat u wat geld over heeft om dat mesje te kopen?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): U maakt van mijn voorbeeld nu een ander voorbeeld. Daar kom ik dan zo op terug. Het ging over het feit dat kaas in de aanbieding is en daarom houdt u geld over. Daar hoeven we dan niet nogmaals kaas van te kopen.
Ik geloof dat Gedeputeerde Staten ook echt gaan kijken waar de prioriteiten liggen. Onze provincie is groter dan alleen Regio West-Friesland. Als het gaat om bereikbaarheid, betaalbaarheid, openbaar vervoer, mensen uit de auto krijgen en op de fiets de provincie door te bewegen dan komt er heel veel op ons af. We moeten met elkaar de handen ineen slaan en zoeken hoe we dat gaan doen. Dat is dus niet, -denk ik en gelooft mijn fractie-, met een aantal moties dat geld nu al uitgeven. We zullen er in de commissie met elkaar het gesprek over moeten voeren en met Gedeputeerde Staten kijken waar de prioriteiten liggen. Voor mijn fractie staat voorop dat het gaat over verkeersveiligheid, betaalbaarheid voor de inwoners en duurzaamheid. Ik ben zeer benieuwd naar het gesprek dat onze gedeputeerde gaat voeren in de regio.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik vraag me al een tijd af. Het lijkt of het geheugen een beetje wegsijpelt. In de vorige periode moest geld worden bijgelegd omdat het project niet sluitend te krijgen was. Daarvan is nu een klein beetje over. Dat was mobiliteitsgeld. Dat moest toen worden bijgelegd. Niet vreemd dan om het mobiliteitsgeld te blijven vinden, toch? Is dat dan niet het antwoord? Er is niet heel veel geld over. Het is geen geld dat aan alles besteed kan worden.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA) : Volgens mij zeggen wij precies hetzelfde. Volgens mij benoemde ik net dat het geld over is en daarom weer terugvloeit en dat er heel veel te doen is in de provincie.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Zoals ook in de commissie aangegeven vindt het CDA het een goede insteek om de resterende middelen uit het project Westfrisiaweg in te zetten voor het Programma Bereikbaarheid, omdat ook uit dat programma de middelen beschikbaar worden gesteld indien er tekorten zouden zijn geweest. Zoals uit de eindafrekening blijkt, heeft niet alleen Provincie Noord-Holland geïnvesteerd in de aanleg van deze weg, maar hebben vele partners daaraan bijgedragen. De gemeenten met bijna 68 miljoen euro en met alle partners totaal ongeveer een kwart van de hele begroting. Naast de opening van de Westfrisiaweg en de ingebruikname, moet er ook een financiële afwikkeling plaatsvinden. Het is positief te noemen dat de uitvoering niet alleen binnen het beschikbare budget heeft plaatsgevonden, maar er zelfs een bedrag van ruim

negen miljoen euro resteert. We kunnen begrijpen dat nu de gemeenten fors hebben bijgedragen, van hen uit de oproep is om de resterende middelen voor het verbeteren van de infrastructuur in hun regio in te zetten. Men is positief over de verbeteringen in doorstroming, maar men ziet ook dat er nog knelpunten zijn, die oplossingen behoeven. Op onze vraag en de vraag van de heer Terwal van de VVD hierover in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid heeft de gedeputeerde aangegeven dat hij bereid is om met de gemeenten in West-Friesland in gesprek te gaan over de knelpunten die er zijn. De inhoud, de noodzaak van de investering is leidend en niet de dekking. We danken de gedeputeerde voor deze heldere toezegging. Die is voor ons belangrijk, want die biedt gemeenten de gelegenheid om samen met de provincie te kijken naar de infrastructurele knelpunten die zij ervaren. Het CDA doet een appèl op gedeputeerde Olthof om in het gesprek welwillend te kijken welke knelpunten, gerelateerd aan de Westfrisiaweg, opgelost moeten worden en hoe de provincie daaraan kan bijdragen. Omdat we ook begrijpen dat de gedeputeerde geen geld apart wil zetten zonder dat er projecten zijn die gekoppeld zijn vanwege verkeersveiligheid of doorstroming, hebben we daarom mede de motie ingediend om op korte termijn een inventarisatie te maken van de knelpunten die na de realisatie van de N23 zich hebben voorgedaan. Hiermee wordt duidelijk of er voor de provincie een rol is bij het oplossen van deze knelpunten. Mochten deze knelpunten zich voordoen dan zouden we graag zien dat deze zo spoedig mogelijk worden opgepakt. Om deze oproep kracht bij te zetten, hebben we daarom het amendement mede ingediend. Dankzij de voordracht is er ruim 9 miljoen euro meer beschikbaar voor projecten binnen het programma Bereikbaarheid. Het zou goed zijn als dit mede door gemeenten opgebracht geld ingezet kan worden voor de oplossing van de aan de Westfrisiaweg gerelateerde infrastructurele knelpunten.
Ter geruststelling van de heer Terwal en mevrouw Doevendans: Het is uiteraard de bedoeling dat het loopt via de afgesproken weg, dat is voor ons via de vaststelling van het IMPI, die volgende maand aan ons wordt voorgelegd.

De heer **KLEIN** (CU): We zijn blij met de succesvolle afronding van dit project, waarbij zelfs na meerdere keren bij plussen nu nog geld over is. We vinden het verstandig om dat geld beschikbaar te houden voor het bereikbaarheidsdossier. De motie die is ingediend door de SP, JA21, Liberaal Noord-Holland en het CDA om samen met West-Friese gemeenten te inventariseren waar knelpunten zitten, vinden wij sympathiek. Het is goed om dat in kaart te brengen. Als daar knelpunten uit voortkomen, zouden die via het IMPI moeten worden opgenomen in het gebruikelijke proces. We kunnen ons daarom niet vinden in amendement 28 waarin wordt voorgesteld om nu al dit geld te reserveren voor de projecten in West-Friesland. Er moet altijd een integrale afweging worden gemaakt, die kijkt naar alle projecten in Noord-Holland. Dit geld moet niet op voorhand al worden gereserveerd voor een bepaalde regio. De moties waarin wordt voorgesteld om nu al een bestemming te vinden zullen we dus niet steunen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we voor een reactie in eerste termijn naar het college.

Gedeputeerde **OLTHOF**: De heer Mantel heeft gemeenten in West-Friesland gebeld. Ik ga ervan uit dat hij ook gemeenten in de andere regio's gebeld heeft om te vragen of ze daar ook

knelpunten hebben. Die hebben namelijk net zoveel knelpunten. Het is aan deze Staten om een integrale afweging te maken voor alle gemeenten en niet alleen voor die in West-Friesland.
Als het gaat over in gesprek zijn: Ik ben met wethouders in gesprek. Dat gaat over verschillende onderwerpen. Er komen ook knelpunten aan de orde. Wat dat betreft ga ik ervan uit dat de knelpunten op dat soort momenten aan de orde komen. Dan kan een passende oplossing worden gezocht.
Ik begin bij de drie moties van de Partij voor de Dieren, motie180, 181 en 182. Bij de voordracht 39 in 2018 hebben Provinciale Staten 25 miljoen euro extra dekking beschikbaar gesteld door een bijdrage door de Provincie op het totale krediet. We kunnen ook zeggen, -wanneer hier gesuggereerd wordt dat we geld over hebben-, dat we gelukkig 9 miljoen euro minder te kort hebben. Daarmee heeft de Provincie nog steeds 16 miljoen euro extra moeten bijdragen in het totale krediet. Ik geef u in herinnering een notitie die de Staten hebben ontvangen waarin we ons zorgen maken over de tijdelijke financiering van onze mobiliteitsopgave voor de langere termijn. De Staten hebben het college gevraagd om volgend jaar met een Perspectief te komen met scenario's om dit op te lossen. Begrijpt u dan dat ik het gek vind, -als we op een project waar we vele malen extra krediet vroegen vanwege tekorten en waar nu negen miljoen euro minder tekort is-, dat deze Staten met plannen komen die dat bedrag van negen miljoen euro ver overschrijden? We hebben geen geld over, maar een lager tekort.
In ons systeem hebben we geen gebiedsbudgetten. Er wordt een integrale afweging gemaakt als het gaat over infrastructuur. Als het gaat over de moties van de PvdD dan hebben we het investeringsbeleid vast onderdeel gemaakt van ons Mobiliteitsbeleid. Binnenkort volgt een rapport over de ontsnippering en het verdeelbeleid in de Provincie Noord-Holland. Laten we de inhoud leidend laten zijn. Laten we niet zeggen: We hebben negen miljoen euro over en we gaan dat beschikbaar stellen voor één regio. Ik zou het een gekke beweging vinden. Daarom worden de moties 180, 181 en 182 ontraden.
Over het amendement van SP, JA21, CDA en Liberaal Noord-Holland heb ik al aangegeven dat ik in gesprek ben met alle wethouders. Als u suggereert dat er geld over is, dan heb ik daar een duidelijk antwoord op gegeven. We zijn bezig met de N220, de rotonde op de N239, de verkeersveiligheid rondom de N307 en de trajectbenadering op de N505, in verband met de opening van de N23. We zijn op de N241 en de N247 bezig. Als u daarmee bedoelt dat we uiteindelijk negen miljoen euro beschikbaar hebben voor al die projecten, dan moet ik u teleurstellen. Alle West-Friese projecten overschrijven het bedrag van negen miljoen euro. Dus zegt u het maar. Uiteindelijk moeten we vanuit de inhoud redeneren, omdat we het inhoudelijk belangrijk vinden dat er iets gebeurt. Dergelijke projecten moeten met voorrang worden opgepakt. Zo moeten we naar de projecten in West-Friesland kijken. Het amendement wordt ontraden.
Voor de moties 178 en 179 wijs ik op het IMPI. Op dit moment wordt gewerkt aan het nieuwe IMPI. Daarin wordt gekeken naar verkeersveiligheid, doorstroming en natuur. Er volgt een nieuwe opzet. Laten we die instrumenten benutten en kijken naar de knelpunten in geheel Noord-Holland. Dat is onze opgave. Als er knelpunten zijn dan zullen die via die instrumenten naar voren komen. Dan kunt u een afweging maken waarin we wel en niet gaan investeren. Ook de moties 178 en 179 worden ontraden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor uw bijdrage. Is er behoefte aan een tweede termijn?

Tweede termijn:

De heer **STEEMAN** (D66): Ik wil benadrukken dat de N23 een investering is voor de gehele Regio West-Friesland. Laat duidelijk zijn dat we blij zijn dat het vandaag ook een keer over die regio gaat. Ook in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid benadrukken we regelmatig dat het nogal vaak over de Metropoolregio Amsterdam gaat en dat Noord-Holland groter is dan dat.
Uit deze weg vloeit voordeel voor deze prachtige regio. We zijn blij met het betoog van de gedeputeerde dat er negen miljoen euro minder tekort is. Dat bedrag kan niet zondermeer worden ingezet voor de Regio West-Friesland, maar voor geheel Noord-Holland, dus ook voor de rest van Regio West-Friesland. Ik ben niet ingegaan op de twee moties die gaan over de inventarisatie van de verkeersproblemen en het beoordelen van de overlast. Wat ons betreft is dat onderdeel van het lopend werk van de Provincie. Dat zou ook in het algemene beheer van het wegennetwerk moeten worden opgepakt. Dat betreft dan meteen alle knelpunten in Noord-Holland. We zijn blij dat het college heeft toegezegd om met de gemeenten om tafel te gaan zitten.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De SP ziet de positieve effecten van de N23, maar het is verkeerd om de ogen te sluiten voor de nadelige effecten. Die nadelige effecten zijn wat ons betreft bijzondere, nadelige effecten. Laten we niet vergeten dat we aan de gemeenten en overigens ook aan andere organisaties en instanties hebben gevraagd te participeren, mee te doen, aan het opbouwen van een krediet voor de aanleg van deze weg. Naar aanleiding van vragen van de SP in de commissie kregen we een overzicht. Veel gemeenten hebben met veel geld meebetaald. Ligt het dan niet in de lijn der logica dat met het overgebleven geld in eerste instantie wordt gekeken naar problemen die zich afspelen op het gebied van deze gemeenten? Daarbij nogmaals de opmerking: We geven middels de moties en het amendement niet bij voorbaat dat geld al uit. We geven het slechts een nadere, preciezere bestemming. Natuurlijk is 9,17 miljoen euro niet genoeg voor alle knelpunten, of het nu verkeerstechnische problemen, ongewenste gevolgen voor de natuur, of aantasting van de leefbaarheid betreft. Natuurlijk is dat niet voldoende. Het kan een mooie basis zijn om met gemeenten in gesprek te gaan en om ons scherp te houden dat het belangrijk is dat deze problemen worden opgelost. Ook de SP is van mening dat we bij het oplossen van de geconstateerde problemen de werkwijze van het IMPI moeten worden gehandhaafd. Die problemen hoeven niet buiten het IMPI om te worden aangepakt. Ze kunnen in het IMPI worden opgenomen. Dan is het voordeel dat er een kleine reserve klaarligt om deze problemen wellicht met prioriteit aan te pakken.
De gedeputeerde hield een betoog dat er in dit geval eigenlijk sprake is van een minder groot tekort. Ja, dat is zo. Wij constateren dan ook dat we bij andere projecten deze tekorten bewust laten oplopen, maar dit terzijde.
Herkent de gedeputeerde ook dat er in West-Friesland ook problemen zijn ontstaan door de aanleg van de N23? Zou de status van deze problemen niet een andere moeten zijn dan andere problemen op verkeerstechnisch gebied in de provincie?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik hoop dat iedereen zich ervan bewust is dat we niet oproepen om het resterend geld te besteden aan een koekjesfabriek in Bovenkarspel of een volksdansfestival in Medemblik. Het gaat om zaken die rechtstreeks gelieerd zijn aan de aanleg van en het project N23. Kan de gedeputeerde toezeggen om zich in te zetten voor de dierlijke slachtoffers en voor de natuur in de regio? Dan wil ik desnoods mijn moties intrekken. Mij wordt het gevoel gegeven dat ik iets indien dat totaal niets met het project te maken heeft. Dat wil ik weerleggen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik dank de gedeputeerde dat hij ook nu toezegt dat hij in welwillendheid in gesprek gaat met de West-Friese partijen om te kijken welke knelpunten er zijn en hoe die kunnen worden opgelost. Wederom nodig ik de Statenleden uit om bij de vaststelling van het IMPI met elkaar in discussie te gaan over het resterende geld. Het doet me deugd dat ik eindelijk de heer Hoogervorst nu aan mijn zijde vindt. Als je knelpunten wilt oplossen zul je soms ook een klein stukje asfalt moeten aanleggen. Ik heb de SP daarvoor niet vaak horen pleiten.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Heeft de heer Terwal ons verkiezingsprogramma gelezen? Daarin staat letterlijk wat hij zegt. Als het nodig is om een knelpunt op te lossen zijn we bereid om daarvoor asfalt aan te leggen. Alleen als daarmee een knelpunt wordt opgelost.

De heer **TERWAL** (VVD): Een paar jaar geleden las ik het verkiezingsprogramma van de SP, net als die van andere partijen. Soms is het goed om zaken in herinnering te roepen.

De heer **KLEIN** (CU): Nog kort om het scherp te krijgen waar nu precies de moeite zit in motie 178. Volgens mij zit het heel dicht bij de toezegging. Het verschil is dat de indieners hier nog vragen om dit aan ons voor te leggen, zodat wij ook kunnen meekijken in hoeverre de oproepen die we krijgen vanuit gemeenten ook worden meegenomen in het proces. Dat lijkt me een heel redelijk verzoek.

De **VOORZITTER**: Het woord is in de tweede termijn aan gedeputeerde Olthof

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik geef aan West-Friesland gemeenten en problemen geen andere status. Op heel veel plekken zijn we aan het werk aan de weg. We moeten alle vraagstukken die samenhangen met het project serieus nemen. Dat betekent niet dat de problemen in West-Friesland een andere status zouden moeten krijgen. Problemen die ontstaan zijn door de aanleg van de Westfrisiaweg moeten we serieus nemen. Ik ben in Opmeer geweest. Opmeer is niet direct gelegen aan de Westfrisiaweg, maar die refereerde wel aan problemen als gevolg van de aanleg van de Westfrisiaweg. Dat nemen we ook serieus. We zijn in gesprek met Opperdoes. De problemen pakken we op. Daar waar er problemen zijn, zullen we die oppakken. Uiteindelijk worden die aan de Staten voorgelegd via de normale manier.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ben blij met wat de gedeputeerde zegt en dat alle problemen serieus behandeld moeten worden. We hebben het hier over een problematiek die is ontstaan doordat de Provincie een andere project heeft uitgevoerd. Of dat nu de Westfrisiaweg of HOV 't Gooi is, als er problemen ontstaan die we niet hadden voorzien, vindt de SP dat die extra aandacht behoeven. Die problematiek moet worden opgelost. Wij hebben die problemen veroorzaakt. Kijkt de gedeputeerde daar anders tegenaan?

Gedeputeerde **OLTHOF:** Ik kijk daar anders tegenaan. We moeten alle problemen serieus nemen. Uiteindelijk volgt er een inventarisatie van mogelijke problemen die zich in geheel West-Friesland voordoen, die mogelijk te maken hebben met de aanleg van de N23, maar mogelijk ook door andere oorzaken. Die knelpunten zullen we nog steeds integraal moeten afwegen tegenover andere problemen in de rest van Noord-Holland. Ik kan niet zeggen dat een probleem belangrijker is, omdat die is gekoppeld aan de Westfrisiaweg, dan een verkeersveiligheidsvraagstuk in de Regio Alkmaar. De totale en integrale afweging moet worden gemaakt. Ik ga die knelpunten geen aparte status geven. We moeten ze in totaal afwegen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Het is helder dat de gedeputeerde die problemen geen aparte status gaat geven. Daar denkt de SP anders over. U geeft geen antwoord op mijn vraag. Ik stelde vraag: Als zich problemen voordoen omdat we als provincie een groot project uitvoeren, vindt u dan niet dat in het kader van nazorg met de gemeenten moet worden bekeken welke problemen er zijn veroorzaakt door de nieuwe weg? Die problemen moeten wij toch oplossen? We kunnen dan toch niet zeggen: Het is uw probleem en u wacht maar tot er een moment komt dat we voor een oplossing geld zullen reserveren?

Gedeputeerde **OLTHOF:** Volgens mij heb ik dat niet gezegd. Ik wil alle problemen in West-Friesland, en dat betreft niet alleen de N23, serieus nemen. We nemen ze serieus. Ik ben in gesprek en wil in gesprek met wethouders als er problemen zijn rondom de N23, maar ook daarbuiten. We zijn op veel plekken aan het werk aan de weg. Alle problemen moeten we serieus nemen. Dat betreft ook de natuur, faunapassages en dat soort zaken. Dat moet allemaal worden meegenomen. Ik heb er moeite mee dat we dit project koppelen en linken aan West-Friesland. We komen met een nieuwe IMPI. Het IMPI geeft een verhelderend beeld van de problemen rondom verkeersveiligheid, doorstroming, natuur. De nieuwe opzet is breder dan alleen de traditionele doorstroming en verkeersveiligheid. Daar zullen de problemen in terugkomen. Dan zal duidelijk zijn welke problemen er zijn rondom de Westfrisiaweg. Betreft het doorstroming of verkeersveiligheid? Daar moeten we bepalen welke problemen met voorrang moeten worden opgepakt. Dit mindere tekort moeten we niet oormerken als West-Friesland. Dat vindt ik geen recht doen aan de andere opgaven die we hebben. Alle problematieken rond verkeersveiligheid, natuur en doorstroming moeten in kaart worden gebracht in het IMPI. Dan kan de totale afweging worden gemaakt, waarmee aan de slag wordt gegaan. Laten we niet voor elk project waarbij aan de weg wordt gewerkt een inventarisatie gaan maken.

De **VOORZITTER**: Ik wil het volgende voorstellen. Er zijn een amendement en vijf moties en een voordracht ingediend. Er zijn ook nog moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Mijn v voorstel is om tot half vier te pauzeren. Dan kunt u de moties bespreken.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We hebben nog geen advies op de moties VOD. Het is dan lastig om deze te bespreken.

De **VOORZITTER:** Dat is waar. Dan gaan we over een kwartier verder. Ik schors de vergadering.

Schorsing 15.11 – 15.30 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn gebleven bij agendapunt 10, voordracht 55 Eindverantwoording N23 Westfrisiaweg. We zijn aanbeland bij de stemmingen. Er zijn een amendement en vijf moties ingediend. Als eerste breng ik het amendement in stemming. Dat is ingediend door de SP, JA21, Liberaal Noord-Holland en het CDA.

Amendement 28 'Oormerken voordelig saldo N23 projecten Regio West-Friesland'. De stemming is geopend. We hebben 49 stemmen binnen. Ik constateer dat mevrouw Vastenhouw er niet is. Ik sluit de stemming.
Met 34 stemmen tegen en 15 stemmen voor is amendement 28 verworpen.
Voor hebben gestemd JA21, CDA, PVV, SP en Liberaal Noord-Holland.

Dan breng ik in stemming motie 178 'Inventarisatie verkeersproblemen West-Friesland na realisering van de N23 Westfrisiaweg'. De motie is ingediend door de SP, JA21, Liberaal Noord-Holland en het CDA.
Wenst iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of aantekening?

De heer **DESSING** (FvD): Wij vinden motie 178 een sympathieke motie. We snappen de overweging van de gedeputeerde om de problematiek integraal te bekijken in het IMPI, maar het kan zeker geen kwaad om deze probleemanalyse naar aanleiding van de N23 te doen en die vervolgens te implementeren in het totale plaatje van deze motie. Daarom zullen we voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Nog andere partijen die een stemverklaring willen afleggen of aantekening wensen? Zo niet, dan open ik de stemming.
Met 31 stemmen tegen en 19 stemmen voor is motie 178 verworpen. Voor hebben gestemd.
Voor hebben gestemd JA21, CDA, FvD, PVV, SP, DENK en Liberaal Noord-Holland.

De volgende motie die ik in stemming breng is motie 179 "Plannen en uitvoeren van een verkeerstelling N307 tussen Bovenkarspel en Enkhuizen in 2022'. De motie is ingediend door de SP. Wenst iemand een stemverklaring, of aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming over motie 179. Ik sluit de stemming

Met 37 stemmen tegen en 13 stemmen voor is motie 179 verworpen. Voor hebben gestemd JA21, PvdD, SP, DENK en Liberaal Noord-Holland.

Motie 180 'Geld Westfrisiaweg naar opvangcentrum wilde dieren' is ingediend door de PvdD. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

De heer **DESSING** (FvD): Deze motie, net als andere moties die oproepen tot het alloceren of oormerken van geld dat zogenaamd over is, -maar wij zien het niet als over-, vinden wij geen goed idee. We zullen tegen deze en andere soortgelijke moties stemmen.

De **VOORZITTER**: Ik open de stemming. Ik sluit de stemming
Met 44 stemmen tegen en 6 stemmen voor is motie 180 verworpen. Voor hebben gestemd PvdD en de SP.

Dan gaan we naar motie 181, ingediend door de PvdD met als titel 'Dierveiliger maken Westfrisiaweg'. Wenst iemand aantekening of een stemverklaring?
Dan open ik de stemming. Ik sluit de stemming.
Met 43 stemmen tegen en 7 stemmen voor is motie 181 verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, PvdD en de SP.

Motie 182 'Ruimhartige compensatie natuur' is ingediend door de PvdD. Wenst iemand aantekening of een stemverklaring? Zo niet dan open ik de stemming. Ik sluit de stemming.
Motie 182 wordt met 44 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de PvdD en de SP.

Dan zijn we toe aan het in stemming brengen van Voordracht 55 'Eindverantwoording project N23 Westfrisiaweg'.
Wenst iemand aantekening of een stemverklaring? Ik open de stemming. Ik sluit de stemming
Met 39 stemmen voor en 11 stemmen tegen is voordracht 55 aangenomen. Tegen hebben gestemd JA21, PvdD en de SP.

11. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Er zijn geen verzoeken binnengekomen voor het stellen van mondelinge vragen.

12. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: Ik geef de gedeputeerden het woord voor een reactie op de ingediende moties VOD. Interruptie is niet mogelijk. U krijgt alleen een reactie van het college. Daarna gaan we over tot stemming.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik houd motie VOD 174 aan. We komen nog met een initiatiefvoorstel.

De **VOORZITTER**: Motie 174 VOD 'Breng inclusiviteit als speerpunt' is ingetrokken.
Voor motie VOD 171 geef ik het woord aan gedeputeerde Olthof, namens het college.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Motie VOD 171 met betrekking tot betaald parkeren wordt ontraden door het college. Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten. Het is een onderdeel van de 'menukaart'. Uiteindelijk moeten gemeenten die afweging maken.
Motie 172 wordt ook ontraden. De enorme betrokkenheid van de heer Koyuncu van DENK voor deelmobiliteit wordt gewaardeerd. Deelmobiliteit maakt onderdeel uit van de 'menukaart' en wordt met de gemeenten besproken. De motie doet voorkomen alsof het overal een plek moet gaan krijgen. Ik weet dat deelmobiliteit aan veel tafels besproken gaat worden.
Motie 173: We moeten sowieso aandacht besteden aan de mensen die moeite hebben met de digitale wereld. Deze motie willen we neutraal aan de Staten voorleggen.

De VOORZITTER: Dan zijn we toegekomen aan motie 175, ingediend door Forum voor Democratie en de Partij voor de Vrijheid, met als titel 'Ongehinderde toegang voor alle type vergaderingen en bijeenkomsten'.
Ik zal die motie vanaf deze plek van een reactie voorzien.

De heer **VAN DIJK** (Commissaris van de Koning): Ik sta bij deze motie graag stil bij de achterliggende wetgeving. In artikel 58 RA, eerste lid van de Wet Publieke Gezondheid zijn sectoren opgenomen waarbij niet zozeer regels kunnen worden gesteld met betrekking tot het beschikken over een testresultaat van vaccinatie. Volksvertegenwoordigende organen vallen hier niet onder. Dat betekent dat volksvertegenwoordigers, vanwege hun mandaat, altijd toegang hebben tot een Statenvergadering. De gevallen waarin daarvan kan worden afgeweken, zijn geregeld in de Provinciewet. Het vereiste coronatoegangsbewijs is voor voorliggende bijeenkomsten en cursussen in het Provinciehuis niet van toepassing. De publieke plaats in het Provinciehuis valt onder de uitzondering van de wet. Voor de inzet van een coronatoegangsbewijs is de locatie van een activiteit onder voorzien en beslissend. Daarbij geldt bovendien het vereiste dat er sprake moet zijn van controleren in een uitstoot, bijvoorbeeld in horecagelegenheden.
In het geval dat Provinciale Staten een andere ruimte of zaal gebruikt dan het Provinciehuis dan geldt het volgende. Als, zoals in Zuiderduin, de zaal volledig is afgescheiden van eet- en drinkgelegenheden en er aparte voorzieningen zijn, dan kan de zaal zonder de inzet van coronatoegangsbewijzen voor de Statenvergadering worden gebruikt. Als dat niet het geval is en het publiek zich zonder inzet van een coronatoegangsbewijs kan mengen met publiek waarvoor wel een coronatoegangsbewijs vereist is, dan zal voor de Statenvergadering een andere locatie gezocht moeten worden.
In de tijd van de barbecue gold nog de 1,5-meterregel, ook voor publieke locaties als het Provinciehuis. Daar was geen uitzondering voor. Gezien de aard van de bijeenkomst, -een gezellig samenzijn na het zomerreces-, is gezamenlijk besloten om QR-code in te zetten om de 1,5-meterregel los te kunnen laten. Op dit moment is die regel er niet meer.

Het Provinciehuis is een publieke locatie waarvoor geen QR-code vereist is.
Ik ging hier even uitgebreid op in, omdat ik vind dat we hierover helder en duidelijk moeten zijn. Over de fysieke aanwezigheid van publiek: Op basis van artikel 58 RA, tiende lid van de Wet Publieke Gezondheid is het verboden voor deelname aan toegang, activiteit of voorziening op publieke plaatsen eisen te stellen met betrekking tot het beschikken over een testresultaat, tenzij dat anders in de wet is geregeld. De publieke tribune geldt als een publieke plaats. Het is dan ook niet mogelijk om een verplicht test- of vaccinatiebewijs te vragen. Dat gebeurt dan ook niet. ik ontraad de motie omdat we al conform de regels handelen, zoals deze ook zijn vastgesteld. Dat beleid is van kracht vanaf 25 september 2021.

Motie 176 'Geen uitsluiting Noord-Holland van elke vorm van participatie op basis van hun medische status' ingediend door Forum voor Democratie en Partij voor de Vrijheid.
Bij de inleiding van de motie werd de suggestie gewekt dat we op enigerlei wijze in de afgelopen anderhalf jaar participatie van inwoners tegenhielden. Daarvan wil ik met kracht afstand nemen. Dat is onjuist. We deden juist ons uiterste best om onze inwoners, in welke vorm dan ook, -online of met inachtneming van afstand-, bij besluitvorming te betrekken. We moeten ons aan de regels houden die landelijk gelden en die democratisch zijn afgesproken. Sinds 25 september 2021 is conform het landelijk vastgesteld beleid op grond van artikel 58 RA in Wet Publieke Gezondheid verboden om voor deelname aan of toegang tot activiteiten in publieke plaatsen eisen te stellen met betrekking tot het beschikken over een coronatoegangsbewijs, tenzij het anders in de wet is geregeld. Dit geldt niet alleen voor provincies, maar ook voor gemeenten. Het Provinciehuis is een publieke plaats. Het is niet mogelijk om burgers te verplichten een test- of vaccinatiebewijs te overleggen. Dat doen we ook niet bij bijeenkomsten in het Provinciehuis. In het geval dat een externe locatie wordt gebruikt dan gelden de regels voor een externe locatie. We houden ons daarmee aan de landelijke regelgeving. Er is geen enkele sprake van uitsluiting van burgers. Een oproep aan gemeenten om de coronapas niet te handhaven, is niet alleen onwenselijk, maar zeker onnodig. De motie wordt ontraden.

Als laatste motie is er de motie VOD 'Onredelijke benadeling', ingediend door Liberaal Noord-Holland. We hebben hierover gesproken in het Presidium. Als voorzitter van de Staten heb ik toegezegd dat we op korte termijn gaan kijken hoe we de spreektijdenregeling op enigerlei wijze ter discussie kunnen stellen, zodat ook kleine partijen voldoende aan bod kunnen komen. Daar komen we in het Presidium later op terug.
Toch ontraad ik de motie. In het tweede deel gaat de motie ervan uit dat er geen onredelijke benadeling als hierboven omschreven zou mogen plaatsvinden in de volgende bestuursperiode. Daarvan heb ik toegezegd dat we juist voordat de volgende bestuursperiode aanbreekt met het Presidium en de Staten gaan kijken naar hoe de nieuwe regeling eruit zou kunnen komen te zien. Er is in ieder geval geen toezegging gedaan dat er geen onredelijke benadelingen in zouden kunnen zitten. Dat kan op voorhand natuurlijk nooit worden gegarandeerd, want daar gaat u zelf over. In die zin wil ik de motie ontraden.

De **VOORZITTER**: Daarmee hebben we alle moties Vreemd aan de Orde van de Dag de revue laten passeren. Kunt u tot stemming overgaan, of wenst u nog enige minuten te schorsen? Is er

behoefte aan een schorsing? Ik zie geen behoefte aan een schorsing. Dan kunnen we doorgaan met het in stemming brengen van de eerste motie VOD.

Motie VOD 171 is ingediend door DENK en heeft als titel 'Gemeenten wijzen op onterechte neveneffecten door het uitbreiden van betaald parkeren'.
Wil iemand een stemverklaring afleggen, of aantekening?

De heer **KLEIN** (CU): Wij vinden het een belangrijk punt dat DENK aandraagt, om aandacht te hebben voor mensen met een kleine beurs, maar we vinden het niet de manier om dat hier via een motie in het Regionaal Mobiliteitsprogramma op te nemen.

De **VOORZITTER:** Ik open de stemming voor motie VOD 171. Ik sluit de stemming.
Motie VOD 171 wordt met 40 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen.
Voor hebben gestemd JA21, PvdD, PVV en DENK

Motie VOD 172 'Deelmobiliteit verder uitrollen', ingediend door DENK. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): We hebben net de gedeputeerde gehoord. Terecht heeft hij opgemerkt dat deelmobiliteit onderdeel uitmaakt van de menukaart. We voelen ons als CDA medestander, omdat we in de vorige periode een initiatiefvoorstel hebben ingediend over deelmobiliteit. Het is een onderwerp dat verder in de commissie zal worden besproken. We staan er op zich sympathiek tegenover. Vandaar dat we deze motie zullen steunen.

De **VOORZITTER:** Zijn er nog anderen die een stemverklaring willen afleggen, of aantekening? Zo niet dan open ik de stemming. Er zijn 50 stemmen binnen. Ik sluit de stemming.
Motie VOD 172 wordt met 37 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd JA21, CDA, PvdD en DENK.

Motie VOD 173 'Inclusievere communicatie over deelmobiliteit' is ingediend door DENK.
Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Inclusiviteit en ook zorgen dat mensen die niet digitaal vaardig zijn, maar ook mensen die laaggeletterd zijn mee kunnen doen, daarover hebben we in de vorige commissie gesproken. We zullen voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Andere leden die een stemverklaring willen afleggen, of aantekening wensen? Zo niet, dan open ik de stemming. De stemming is gesloten.
Motie VOD 173 wordt met 36 stemmen voor en 14 stemmen tegen is motie VOD 173 aangenomen. Tegen hebben gestemd D66, FvD, PVV en de SP.

Motie VOD 175 'Ongehinderde toegang voor alle type vergaderingen en bijeenkomsten' is ingediend door FvD en de PVV.

Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of aantekening?

De heer **ZOON** (PvdD) Hoewel we zeer kritisch zijn als partij over een coronatoegangsbewijs, zien we dat deze motie overbodig is, zoals u zojuist hebt toegelicht. We zullen tegen deze motie stemmen.

De VOORZITTER: Ik open de stemming. De stemming is gesloten.
Motie VOD 175 is met 45 stemmen tegen en 5 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd FvD en de PVV.

Motie VOD 176 'Geen uitsluiting Noord-Hollanders van elke vorm van participatie op basis van hun medische status' is ingediend door FvD en de PVV.
Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen?

De heer **KLEIN** (CU): Wij vinden participatie voor iedereen heel erg belangrijk, maar deze motie suggereert dat er dingen gebeuren, waarvan wij denken dat het niet aan de hand is. Oproepen om burgerlijk ongehoorzaam te zijn in gemeenten vinden wij niet passend. We ondersteunen de intentie om zoveel mogelijk mensen te kunnen laten participeren, maar we kunnen niet instemmen met deze motie.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoewel de PvdD zeer kritisch tegen het coronatoegangsbewijs is, kan zij zich aansluiten bij de beredenering van de CU. We zullen tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER:** Geen andere stemverklaringen of aantekening? Dan open ik de stemming over motie VOD 176. Ik sluit de stemming.

Motie VOD 176 wordt met 45 stemmen tegen en 5 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd FvD en de PVV.,

Motie VOD 177 'Onredelijke benadeling' is ingediend door Liberaal Noord-Holland.
Zijn er stemverklaringen?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV) normaliter stemmen wij niet voor uitbreiding spreektijd of het behouden van een fractievergoeding, maar deze breuk is niet op initiatie van mevrouw Van Geffen tot stand gekomen. Derhalve zullen we voor deze motie stemmen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Hoewel wij de overwegingen en constateringen graag bij Liberaal Noord-Holland laten, steunen wij wel het dictum van deze motie. Wij hebben in het verleden ook te maken gehad met de onvolkomenheden van deze regeling. Daarnaast hebben we begrepen dat de Commissaris van de Koning vanochtend de toezegging heeft gedaan om te kijken naar een aanpassing van de spreektijdenregeling. We kijken daar met veel belangstelling naar uit.

De heer **KLEIN** (CU): Ook wij laten de overwegingen bij de indiener, maar we vinden deze motie in lijn met de toezegging, die vanochtend gedaan is. 'Geen onredelijke benadeling' vinden wij een mooi criterium om als richtsnoer te hanteren bij het nadenken over deze uitwerking. We zien dat niet in tegenspraak met de door u gedane toezegging. We zullen daarom voor deze motie stemmen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Onredelijke benadeling vinden we juist geen mooi richtsnoer. We gaan ervan uit dat met het besluit in het Presidium van vanochtend een oplossing wordt gevonden in de spreektijden en dat er voor de volgende periode een betere regeling kan worden vastgesteld. Dat is voldoende, dus wij zullen tegen stemmen.

De heer **LEERINK** (PvdA): We hebben in het verleden al eens aangegeven dat wat ons betreft naar de spreektijdenregeling gekeken zou mogen worden. In het Presidium is afgesproken dat dit gaat gebeuren voor de korte termijn en dat er ook voor de volgende periode naar gekeken zal worden. Met die toezegging lijkt het ons niet nodig om deze motie in stemming te brengen.

De heer **DESSING** (FvD): Kortheidshalve sluiten ons aan bij de verklaring die de Partij voor Vrijheid heeft gedaan, hoewel wij wel snappen dat de toezegging die vanochtend gedaan is in het Presidium ook meeweegt. Alles afwegende zullen we toch voor deze motie stemmen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Kortheidshalve sluit ik me aan bij de verklaring van de heer Leerink.

De **VOORZITTER**: Nog andere stemverklaringen, of aantekening? Zo niet dan open ik de stemming. Ik sluit de stemming.

Met 34 stemmen tegen en 16 stemmen voor is motie VOD 177 verworpen. Voor hebben gestemd JA21, FvD, PvdD, PVV, CU, DENK en Liberaal Noord-Holland.

13. Sluiting

De **VOORZITTER**: Dan zijn we ondertussen aanbeland bij agendapunt 13. Het is pas vier uur. Het was heel fijn om weer fysiek met elkaar te kunnen vergaderen. Er was wel het nodige geroezemoes. Ik heb het laten gaan want het is voor iedereen wennen.
Ik zie u graag weer gezond en wel terug in de volgende Statenvergadering van 8 en 15 november aanstaande. In de Johan Remkeszaal staat nog een hapje en een drankje voor u klaar. Ik tref u daar graag nog even. Dan kunt u elkaar buiten de Statenzaal nog even ontmoeten.
Ik sluit de vergadering.

Sluiting 16.00 uur

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Algemeen																	
Begrotingswijziging															Allen		2021: 1e Begrotingswijziging 8 februari op agenda in commissie RWK en 8 maart in PS
Jaarstukken en Kaderbrief															Allen		2021: 7 juni in commissie RWK.
Begroting															allen		2021: 25 oktober in commissie RWK.
Ruimte & Wonen																	
Voortgang Woonopgave/ uitvoering Woonagenda 2020-2025															Loggen		N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: Mogelijk rondom P&C cyclus met de commissie de voortgang van de Noord-Hollandse woonopgave bespreken (2x per jaar op de B-agenda). Uit planningsoverzicht GS: GS besluitvorming over de Provinciale Woonagenda vindt plaats in het voorjaar 2020 en de Staten worden hierover ook in deze periode geïnformeerd. GS informeren de commissie RWW in het najaar 2020 over het eerste woonakkoord. De wijze waarop PS verder worden geïnformeerd over de voortgang van de Provinciale Woonagenda moet nog nader worden bepaald. Hierover worden de Staten zo spoedig mogelijk geïnformeerd. PS worden in het najaar 2020 op de hoogte gesteld van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouwproductie. Eerste voortgang: Medio oktober/november in GS, op 23-11-2020 in commissie RWK Toezegging: uitgebreide stand van zaken en tussentijdse rapportage in 4e kwartaal van 2022
Masterplan Wonen															Loggen		Op 4 maart wordt een benen-op-tafeloverleg ingepland. Vervolgens komt het masterplan waarschijnlijk eind 2e kwartaal naar de commissie Masterplan Wonen 2.0 in 1e kwartaal 2022

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Rapport "Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers, Provincie Noord Holland en gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen"															Loggen		N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: GS komt binnen 2 maanden hierover terug bij de commissie RWK Toezegging 08-06-2020: Medio september 2020 volgt een vervolgnotitie; ter bespreking op B-agenda 19-10-2020. Onderwerp komt tzt terug om voortgang te volgen
Tijdelijke huisvesting buitenlandse werknemers Rijksstraatweg 23 Hippolytushoef in Bijzonder Provinciaal Landschap																	Stukken komen in mei 2021 naar de commissie. In de brief aan de agendacommissie heeft Gedeputeerde Staten aangegeven dat dit onderwerp evt. doorgeschoven kan worden naar na de zomer.
Ontwerp verklaring van geen bedenkingen bij omgevingsvergunning project dijkversterking Bedijkte Waal																	In GS van 29 juni a.s.
Voortgang fonds OV-knooppunten															Loggen / Olthof	Cie RWK en M&B gezamenlijk	Besproken op B-agenda in commissie van 08-06-2020 Voordracht over besloten agenda in PS 14-09-2020 Jaarlijkse voortgang staat op de C-agenda (25 oktober 2021)
Monitor OV-knooppunten															Loggen		Jaarlijks t.k.n. op c-agenda
Plan van Aanpak (pva) Kustvisie															Loggen	BOB	Wordt verwacht 3e kwartaal 2021
Voortgang bouwambassadeur																	22-11-2021: C-agenda – Vooraf Technische briefing Bouwambassadeur over werkzaamheden en resultaten
MRA verstedelijkingsstrategie																	**TB 22-11-2021**
Omgevingsverordening																	

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Omgevingsverordening NH 2020																	Betreft een partiele herziening van de OV NH2020, alleen t.a.v. regels RES'en leidend voor wind op land identiek aan OV NH2022 commissie RWK van september 2021 en voor behandeling in de commissie RWK na de ter inzage legging en besluitvorming in PS (7 februari en 7 maart 2022)
Omgevingsverordening NH 2022															Loggen	BOB	Hieronder de voorgenomen gewijzigde planning op hoofdlijnen van de Omgevingsverordening NH2022: Besluitvorming: – September 2020: Eerste ronde externe ambtelijke inputsessies (voorleggen concept regels en kijken waar dit knelt) – 19 oktober 2020: Technische briefing over de Omgevingsverordening NH2022 – 19 November 2020: Externe bestuurlijke inputsessies (bestuurders van gemeenten, waterschappen etc. van de provincie N-H wordt om input gevraagd) – December 2020: Eventueel Tweede ronde ambtelijke input-sessies Besluitvorming: 13 april 2021 GS; vaststellen ontwerp- OV NH 2022 19 april 2021 Commissie RWK 26 april 2021 Extra cie. RWK Start ter inzage legging 19 juni 2021 Einde ter inzage legging 7 september 2021 GS; OV NH2022 20 september 2021 Commissie RWK 4 oktober 2021* PS; vaststellen OV NH2022 1 januari 2022 Inwerkingtreding *Eventueel laatste uitwijkmogelijkheid; PS van november 2021. Later kan niet i.v.m. het omzetten

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
																	van de Omgevingsverordening NH2022 naar het nieuwe DSO-LVBB voor publicatie. Uitgesteld, zie brief GS uit juli 2021: waarbij OV NH2022 tijdelijk wordt stilgelegd en dus niet voor behandeling in de commissie RWK van september en PS van oktober wordt aangeboden maar later, gelijk op met de partiele herziening van de OV NH2020
Klimaat & Energie																	
RES 2.0															Stigter	n.n.b.	Startdocument RES 2.0 komt medio zomer 2022, na de gemeenteraadsverkiezingen 2022 Vaststelling RES 2.0 24 maanden na invoering RES 1.0
Provinciaal inpassingsplan (Pip) 150 Kv															Stigter		Wordt verwacht 2e kwartaal 2021 - Voorbereidingsbesluit is reeds via voordracht in PS geweest (RWK 08-06-2020)
Warmtestrategie															Stigter		Na gereed komen van het warmtebronnenregister medio 2020, zullen Statenleden hierover worden geïnformeerd. Naar verwachting komt voor de zomer van 2020 het Rijks duurzaamheidskader voor biomassa gereed. PS (commissies RWK en EFB) worden na het zomerreces van 2020 betrokken bij de ontwikkeling van het Noord-Hollandse duurzaamheidskader voor biomassa. De wijze waarop PS wordt betrokken stemmen GS af met PS nadat het duurzaamheidskader van het Rijk is verschenen. **Verwachting: Warmtestrategie in november 2021 op de B-agenda (onder voorbehoud)**
CES= Cluster Energie Strategie NZKGebied																	TB is eind augustus Behandeling voorstel 20 september in RWK
TB geothermie																	Voorafgaand cie RWK van september, circa 1 uur
Energie-infrastructuur Alliander																	**Het voorstel Versterking kapitaalstructuur Alliander is behandeld als A-stuk in RWK van 22-11 en gaat als hamerstuk door naar PS van 8-11**
Discussienotitie JA21 Ontlasting overbelaste																	**Naar aanleiding van de discussie in de commissie zegt dhr. Daniël van de Berg met een**

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 25-10-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
energienetwerken/congestieproblematiek																	**initiatiefvoorstel te komen.**

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
november 2021 – versie 4-11-2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		
Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	**2022: 07-02 NLG (A-agenda), 07-03 PS**
2e Begrotingswijziging													allen	2021: 20-09 NLG, 11-10 PS **2022: 05-09 NLG, 19-09 PS**
Laatste begrotingswijziging													allen	2021: 22-11 NLG, 13-12 PS **2022: 28-11 NLG, 09-12 PS**
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	**2022: 13-06 NLG (A-agenda), 04-07 PS**
Begroting													allen	2021: 25-10 NLG (A-agenda), 08-11 PS **2022: 24-10 NLG (A-agenda), 14-11 PS**
Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu														
Interbestuurlijk toezicht (VTH-taken) en omgevingsdiensten algemeen													Olthof	Voor elke commissie NLG wordt er door het college een voortgangsbrief gestuurd aan Provinciale Staten over de uitvoering van de vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken door de omgevingsdiensten bij majeure risicobedrijven en in het bijzonder Tata Steel en Harsco 8 Onderwerp Portefeuillehouder Planning Metals. (B-agenda maandelijks) 15-03-2021 VTH taken/Ruimte: C- naar B-verzoek (SP) inz. datacenters Hollands Kroon (zie ag.pnt. 17d), met uitnodiging van cie. RWK) 04-10-2021 werkbezoek omgevingsdienst NZKG - Tata Steel
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)													Olthof	**13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS**
Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)													Olthof	**22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022** **13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS**
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)													Stigter	**22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022** **07-02-2022 Zienswijze Kadernota 2023 OD NHN (A-agenda), 07-03-2022 in PS** **13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS**
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)													Stigter	20-09-2021 Resultaatbestemming 2020 (A-agenda), 11-10 in PS **13-06-2022 Jaarstukken 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 in PS** **05-09-2022 Resultaatbestemming 2021 (A-agenda), 19-09-2022 in PS**
Programma gezonde leefomgeving -Geur -Geluid -Stiltegebieden -Luchtmeetnet IJmond													Olthof	Met dit programma wordt invulling gegeven uit de ambities uit het coalitieakkoord om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren door middel van een programmatische aanpak. Het Programma Gezonde Leefomgeving geldt als een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. Het Programma Gezonde Leefomgeving is behandeld tijdens de commissie NLG van 22 juni 2020. Daarbij heeft de commissie aangegeven de bij het programma behorende uitvoeringsregeling apart te willen bespreken. De concept-uitvoeringsregeling van het Programma Gezonde Leefomgeving komt op de B-agenda van de commissie NLG van 21 september 2020. 22-06-2020 Programma Gezonde Leefomgeving (van C- naar B-agenda) 21-09-2020 Uitvoeringsregeling Gezonde Leefomgeving (B-agenda) 30-08-2021 Technische briefing gezonde leefomgeving
Programma Tata Steel 2020-2050													Olthof	25-06-2020 Commissiebijeenkomst over concept-programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond 24-08-2020 Onderzoek ultrafijn stof IJmond (B-agenda) 11-01-2021 Technische briefing Programma Tata Steel 2020-2050 en

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
november 2021 – versie 4-11-2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														~~Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022~~ 14-01-2021 Programma Tata Steel 2020 - 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda) 27-01-2021 Presentatie Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport “stof tot nadenken” 11-02-2021 Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport "stof tot nadenken" (A-agenda), 08-03-2021 in PS *Voortgangsrapportage*: In het Programma Tata Steel 2020-2050 is opgenomen dat Provinciale Staten jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van het programma. Q3 2021 volgt de eerste rapportage. De motie M25/PS08-03-2021 “Motie Duurzaam doorpakken Tata” gevraagde informatie wordt daar ook in opgenomen. 30-08-2021 Jaarlijkse Voortgangsrapportage incl. afdoeningsvoorstel motie M25-2021 (B-agenda) Gezondheidsonderzoek RIVM: Naar aanleiding van de grafietregens zijn door het RIVM verschillende vragen en zorgen van bewoners verzameld. Een deel is beantwoord met het onderzoek “grafietregen en gezondheid” van 2019. Een ander deel is beantwoord op basis van bestaande rapporten en onderzoeken. Daarna bleven nog een aantal vragen over. Deze vragen zijn ingedeeld in drie clusters met in totaal acht onderwerpen die in een vervolg (verder) onderzocht kunnen worden. Het RIVM heeft mede op basis van afstemming met een klankbordgroep (met bewoners en experts) in maart 2020 een onderzoeksvoorstel (advies) gegeven over de vraag welke onderwerpen verder te onderzoeken en met welke prioritering. In 2021 worden verschillende onderdelen van het onderzoeksvoorstel uitgevoerd en opgeleverd. Het betreft: Q2: Voorstellen om inzicht te geven in “pieken” van bijvoorbeeld fijnstof, in aanvulling op jaargemiddelden, inzicht in acute klachten (op basis van huisartsenregistratie) en een advies over het uitvoeren van dagboekonderzoek door bewoners (zelfmelding van klachten) (B-agenda) 14-04-2021: Toelichting RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (webinar) 19-04-2021 RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (B-agenda) 07-06-2021 Voordracht Provinciale coördinatieregeling (PCR) afvang Co2- Everest 02-09 19.30 uur webinar RIVM onderzoek 20-09 Rapportage RIVM stofdepositie (B-agenda) Naar verwachting: Q1 2022 het volgende onderdeel van het RIVM gezondheidsonderzoek waarin door bron- en patroonherkenning wordt getracht verder inzicht te krijgen in de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van stoffen in de lucht die mensen kunnen inademen. (B-agenda) **10-01-2022 ter informatie** besluit **in mandaat door de Omgevingsdienst NZKG** over Geur bij Tata Steel (vergunningvoorschriften) (C-agenda) De afronding van het Roland Berger onderzoek naar de “waterstofroute” van Tata Steel volgt naar verwachting in Q4. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van Tata Steel en FNV.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
november 2021 – versie 4-11-2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
~~Schone luchtakkoord~~													~~Olthof~~	~~Jaarlijkse voortgangsrapportage via uitvoeringsplan~~ 30-08-2021 Uitvoeringsplan Schone luchtakkoord 2021 (C- naar B-verzoek PvdD 19-04-2021)
ZZS-inventarisatie													Olthof	07-06-2021 Eerste rapportage uitkomsten inventarisatie ZZS (B-agenda) Inventarisatie en rapportage Tata Steel: Oplevering Q3 september 2021 25-10-2021 cie. NLG B-agenda
PFAS													Olthof	Landelijk Definitief handelingkader en consequenties EFSA opinie voor grondwater. Q2 publicatie door IenW/RIVM. Hierdoor mogelijke aanpassing beleidsregel PFAS Noord-Holland **07-02-2022** technische briefing
Bodem en bodemsanering													Olthof	**25-10-2021** Bodem: voortgang warme overdracht bodemtaken inzake Omgevingswet (C-stuk)
Natuur														
Uitvoeringsplan NNN – *Voorheen Programma Natuurontwikkeling (PNO)*													Rommel	*Jaarlijks vast te stellen/ BOB* Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2021) Bespreking in cie NLG op 19 oktober 2020 en vaststelling in PS op 9 november 2020. Op 29 september jl. heeft het college de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waardoor de sturing op de afronding van het NNN wordt aangescherpt. Dit betekent dat 2020 het laatste jaar was waarin het PNO in deze vorm is verschenen. Vanaf 2021 zal gewerkt worden met een 'uitvoeringsplan NNN'. Dit plan bevat uitgangspunten en ambities, zicht op planning, realisatie en kosten en prognoses op de voltooiing van het NNN. Met het uitvoeringsplan vindt jaarlijkse verantwoording over de voortgang plaats. De beschrijving van de overige beleidsinstrumenten ter bevordering van de biodiversiteit zal al vanaf dit jaar onderdeel uitmaken van het Masterplan biodiversiteit.
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit													Rommel	*Geen Bob model, GS besluiten* 11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven. 15-05-2017: Bespreking Rapport biodiversiteit in Noord-Holland Biodiversiteit is onderdeel van de expertmeeting over NNN op 12 oktober November 2017: Doorlopend programma met regelmatig bijeenkomst en informatie voor commissie via C-agenda Comm NLG 16 april 2020: Verzoek vanuit commissie dat NLG een presentatie krijgt over het programma Groen Kapitaal en dat het programma wordt geëvalueerd Juni 2021 TB Groen Kapitaal
Groene Hart Visie													Rommel	*Gedeeltelijk Bob, 3 provincies* Medio 2019 na de Statenverkiezingen komt mogelijk een vervolg. Het gebied is als NOVI-gebied aangewezen door het Rijk. GS is nog in overleg wat de provinciale rol zal zijn.
Masterplan biodiversiteit													Rommel	Het Masterplan biodiversiteit zal in 2020 worden ontwikkeld. Het is in januari 2021 vastgesteld. Er wordt tweemaal per jaar over gerapporteerd.
Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof													Rommel	De planning van dit onderwerp is sterk afhankelijk van de politieke ontwikkelingen. In 2020 start de gebiedsgerichte aanpak. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. Sept 2020: komt er een brief met update voor de cie NLG op 21 september. Feb 2021 Technische briefing & in commissie brief stikstof strategie besproken. Ook in de regietafel besproken. De besprekingen verwerkt in de definitieve opmaak van de stukken. Bij de bespreking van de rol van PS en bij het vaststellen van de doelen is uitvoerig stilgestaan bij de ambitie die PS heeft op dat vlak. Dat is aanleiding geweest om te komen tot een concept-voordracht aan PS, waarmee de staten in positie komen om naast hun budgetrecht kaders te stellen voor de verdere aanpak. Het GS-voorstel is nu ook daarop ingericht en een concept-voordracht is voorbereid, waarbij de doelen en de bijdrage vanuit alle sectoren in evenredigheid is gekwantificeerd per kwetsbaar natura-2000- gebied. De uitvoeringsvragen, die hiermee gemoeid zijn, zijn

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
november 2021 – versie 4-11-2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														~~vervolgens dan ook echt de verantwoordelijkheid van GS. De bespreking van een voordracht~~ volgt in de commissie NLG van 19 april en vervolgens de PS-vergadering van 17 mei 2021. PS 17 mei 2021: Het onderdeel Verleasen komt nog terug in de commissie als A-stuk. Mei 2021: NA het zomerreces wordt er een collegetour georganiseerd voor de Staten om de GGA in de polder Westzaan in samenhang met OLAM te organiseren. (4 oktober 2021)
NNN-opgave													Rommel	Over de NNN-opgave ontvangen de Staten in april 2020 een stand-van-zaken-brief. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. De realisatiestrategie NNN stond gepland als bespreekstuk voor de cie NLG van 24 augustus. Helaas is de strategie aangehouden in GS vanwege de behoefte van het college om gezien de coronacrisis het coalitieakkoord opnieuw tegen het licht te houden. de NNN strategie is vastgesteld 29 september jl. in het college en besproken in commissie NLG op 19 oktober 2020. Om de controlerende taak van de Staten ten aanzien van de NNN-voortgang te faciliteren, wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld om de voortgang te kunnen volgen. De vorm die dit uitvoeringsplan krijgt, en de wijze waarop dit plan zal samenhangen met het PNO, zal in de komende maanden verder worden uitgedacht.
Collectief agrarisch natuurbeheer / NNN begrenzing													Rommel	November 2017: Motie aangenomen in PS 13-11 voor een verkenningsjaar (M126-2017). Er lopen 3 pilots. In maart 2021 op de B-agenda in de commissie.
Bossenstrategie													Rommel	Er is behoefte aan meer informative en inzicht aan wat er binnen de provincie gebeurd aan de bomenbalans bij projecten (comm NLG 16 april 2020) -op 11 juni 2020 is in de uitloopvergadering van de cie NLG de Bossenstrategie besproken. Toegezegd is de Staten bij nieuwe ontwikkelingen te informeren. - op 10 december 2020 zijn PS geïnformeerd over de Bossenstrategie van Rijk en provincies alsmede de begeleidende brief die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hierover op 18 november 2020 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. De stukken staan op de agenda van de commissie NLG van 15 maart 2021.
Damhertenbeheer													Rommel	31 augustus 2020 werkbezoek damherten beheer in waterleidingduinen In Okt 2020 komt het damhertendossier in de commissie NLG . Eind 2020: Het dossier damherten beheer is vastgesteld. op 20 oktober 2020 heeft het college het faunabeheerplan Damhert 2020-2026 goedgekeurd, behoudens de gevraagde verruiming met drie maanden van de beheerperiode. Voor Noord-Hollands grondgebied blijft 1 november tot en met 31 maart als beheerperiode gelden. Op 9 maart 2021 heeft het college het definitieve besluit tot goedkeuring van het Faunabeheerplan Damhert 2020-2026, na de verleende instemming met de goedkeuring door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland genomen. PS worden hierover bij brief geïnformeerd. Dit betreft een c stuk dat op de agenda van de commissie in april zal staan.
Weidevogels													Rommel	Motie weidevogels is in de com 14 augustus 2020 besproken en als afgedaan beschouwd. In najaar 2020 komt er een update. (November) Gedeputeerde heeft Aanbod gedaan om werkbezoek te organiseren.
Ganzen & Faunabeheer													Rommel	Op 24 augustus 2020 besproken in de commissie. Het ganzenbeheerplan komt in het derde kwartaal 2021 aan de orde. (na de zomer 2021)
Landbouw / Fauna														
Pilot Natuurinclusieve landbouw													Zaal	N.a.v. in PS aangenomen motie. Er is een BOT-overleg op 16 november 2017. Op basis daarvan vervolg voor uitvoering motie. 25-06-2018: Bespreken op de B-agenda 'Programma Natuur-inclusieve landbouw' en voorstel afdoen motie 40-2017. Eind 2018 organiseert GS een conferentie over de stand van zaken geweest waar ook PS voor is uitgenodigd.
Voedselvisie													Zaal	De Voedselvisie, waarin het onderwerp kringlooplandbouw is vervat, zal in 2020 worden ontwikkeld. Het streven is om de Voedselvisie, in samenhang met o.a. de Visie recreatie en

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
november 2021 – versie 4-11-2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~20-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														~~toerisme en het Masterplan biodiversiteit, in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen~~ De uitvoeringsagenda 2021-2022 is op 30 augustus in de commissie besproken. Als B-stuk
Water														
Waddenfonds													Loggen	Tussentijdse evaluatie Waddenfonds komt als C-stuk op de agenda van NLG 7 juni 2021. Het Uitvoeringskader staat op de agenda van 30 augustus 2021 als A-stuk.
Ruimtelijk programma Markermeerdijken													Loggen	voorstel voor besteding van de meekoppelkansen naar PS. Ruimtelijk programma MMD (eigenlijk: AmbitieprogrammaRuimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam): In april jl. Hebben de RvS een definitief besluit genomen over de versterking van de Markermeerdijken. Daarbij zijn alle beroepen en bezwaren ongegrond verklaard. Dit betekent dat de versterking van de Markermeerdijken uitgevoerd gaat worden. En dit betekent tevens dat de bestuurlijke besluitvorming over het Ambitieprogramma kan gaan plaatsvinden. Doel is voor het einde van 2020 het Ambitieprogramma aan PS voor te kunnen leggen. Na het zomerreces 2020 volgt een Technische Briefing Markermeerdijken. In Nov 2020 komt het onderwerp aan de orde in de commissie 1 januari 2021 moet het ontwerp gereed zijn 2e kwartaal 2021 volgt brief mbt participatietraject.
Voortgangsrapportage Watervisie / stand van zaken Watervisie													Loggen	Voortgangsrapportage komt naar PS. Commissie NLG 16 april 2020. De watervisie loopt tot en met 2021. Er komt nog eén (afrondende) voortgangsrapportage. Deze zal ongeveer samenvallen met de vaststelling van de vier verplichte programma's voor de komende Jaren (het jaarlijks zwemwaterprogramma en zes (22-27) jarige ROR, KRW en grondprogramma). De planning daarvan volgt op een later moment. De voortgangsrapportage volgt eind 2021 / begin 2022
Regionaal Waterprogramma NH 2022-2027													Loggen	PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang. Technische Briefing is in februari 2019 voor de verkiezingen georganiseerd. In maart 2020 zou een tweede technische briefing hebben plaatsgevonden rond de voorbereiding van het regional KRW-programma 2022-2027. Vanwege de coronamaatregelen werd deze briefing uitgesteld tot oktober 2020, als ook het concept ontwerp regional KRW-programma in de commissie NLG wordt besproken. Het KRW programma is 1ste kwartaal 2021 (14 janauri 2021) behandeld. Komt terug Q1 2022 (besluitvorming)
Verdroging / bodemdaling													Rommel	Najaar 2018 is het vervolg over programma Bodemdaling besproken in NLWM. Vervolg na PS-verkiezingen. Het rapport-Veerman over de bodemdalingsproblematiek is in februari 2020 in de Statencommissie besproken. Het thema bodemdaling zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma Laag Holland. Dit gebiedsprogramma wordt in 2020 verder uitgewerkt. De startnotitie van dit gebiedsprogramma wordt in het najaar 2020 geagendeerd. Voor de commissievergadering NLG 21 sept 2020 ligt er een brief van GS aan PS over de toekenning impulsgelden bodemdaling ter vaststelling voor. Verder wordt er gewerkt aan een integraal gebiedsprogramma voor het veenweidegebied van Laag Holland. De Staten worden hiervan op de hoogte gehouden. PS zijn in september 2020 geïnformeerd over de toekenning van de impulsgelden bodemdaling. Deze middelen van het Rijk (18 miljoen) worden voor het Noord-Hollandse deel in de lopende gebiedsprocessen in het veenweidengebied ingezet, om hierbij, samen met de partijen in het gebied, zoveel mogelijk synergie te verkrijgen met andere provinciale doelen, zoals de realisatie van het NNN, het verbeteren van de natuurkwaliteit in de Natura2000-gebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot
Recreatie														

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
november 2021 – versie 4-11-2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~**30-08**~~	~~**20-09**~~	~~**25-10**~~	~~**22-11**~~	~~**10-01**~~	~~**07-02**~~	~~**14-03**~~	~~**11-04**~~	~~**13-06**~~	~~**Q3**~~	~~**Q4**~~	~~**Q1**~~		
Transitie Recreatieschappen													Zaal	De transitie recreatieschappen kent twee sporen: een nieuwe manier van samenwerking (governance) en de scheiding van beleid- en beheertaken bij Recreatie Noord-Holland N.V.. 6 Onderwerp Portefeuillehouder Planning Beide sporen komen in de tweede helft van 2020 bij elkaar en vormen de basis voor het nieuwe contract over de beheertaken en het onderbrengen van de beleidsvormingstaken. Provinciale Staten worden hier in de tweede helft van 2020 over geïnformeerd. Binnen het gehele NNN, waaronder de recreatieschappen, wordt sinds 2019 gewerkt met het systeem van door de provincie uitgewerkte wezenlijke kenmerken en waarden, die de balans tussen natuur en recreatie moet borgen. Dit is verankerd in de door PS vastgestelde Provinciale Ruimtelijke Verordening. Voor Plassenschap Loosdrecht geldt dat onder de noemer van 'RMN in Transitie' toekomstperspectieven worden geschetst, die rond de zomer 2020 worden verwacht. RMN wil de Staten hierover voor de zomer verder informeren. In het najaar wordt vervolgens een keuze gemaakt hoe de recreatieschappen de uitvoering willen gaan organiseren. Hierover worden in nauw overleg met PS of – afhankelijk van het gekozen perspectief – door PS verdere besluiten genomen.
Visie Recreatie & Toerisme													Zaal	De Visie Recreatie & Toerisme komt naar verwachting in juni of augustus 2021 in de commissie. Het Masterplan biodiversiteit en de Voedselvisie zijn in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen. Maart 2021: BOT-overleg 80% versie
Toekomst Recreatieschappen Wijziging PRV, WKW NNN-gebieden (EFB/NLG)													Zaal	*BOB* De discussie over de toekomst van de recreatieschappen en de natuurwaarden in deze recreatiegebieden wordt gezamenlijk opgepakt door de commissies EEB en NLWM. Wordt na PS verkiezingen vervolgd.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

						2022	2023	GS	Werk vorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	**29-11**	**17-1**	**14-2**	**21-3**	**9-5**					**Roodgedrukte teksten** *zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB*
Algemeen										
1e begrotingswijziging 2022								Allen		2022: Cie EFB: 14 februari 2022 PS: 7 maart 2022
Jaarstukken 2022								Allen		2022: Rekeningencommissie Maandag 30 mei 2022 en Mondelinge technische vragen sessie op 30 mei Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Kaderbrief 2023								Allen		Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
2e begrotingswijziging 2022								Allen		maandag 5 september NLG en RWK Maandag 12 september EFB en M&B - PS
Begroting 2023								Allen		24 oktober in commissie NLG en RWK 31 oktober in commissie EFB en M&B 14 november in PS.
Laatste begrotingswijziging 2021								Allen		cie EFB :29 november 2021 PS :13 december 2021
Motie 41 (noodfonds)								Pels		Op 22 maart 2021 is voortgang besproken. Zie ook brief c-agenda EFB 27-9-2021
motie 42 (herstelfonds)								Div		Blauwdruk is behandeld in EFB 26-10-2020 (en RWK 19-10-2020). 1e begrotingswijziging behandeld in EFB 15-2-2021

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Stand van zaken eerste tranche en voorbereiding 2 tranche besproken in EFB 22-3-2021 2e tranche besproken in EFB 14 juni 2021 Zie ook brief over 3e tranche op c-agenda EFB 28-10-2021 Voor toezeggingen: zie toezeggingenlijst EFB Cie EFB 28 oktober 2021 bijbegroting: De effecten van de afbouw van de landelijke maatregelen worden nu ook zichtbaar en die worden meegenomen in de evaluatie, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de economische kant maar ook naar de voortgang van duurzaamheid. Op een later moment gaat men hierover met PS in gesprek Gedeputeerde Pels zal schriftelijk terugkomen op de procesvoortgang en melden op welk moment er meer informatie beschikbaar is over de evaluatie van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)										
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken (indicatoren)								Pels		In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken. In rekeningencommissie 20-9-2021 is ook over dit onderwerp gesproken. Zie verslag c-agenda EFB 28-10-21; zie ook toelichting in brief GS bij begroting 2022.
Legesverordening										
Onderzoek Rekenrentes in IPO verband .								Pels		(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Indien de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.
Nota Verbonden Partijen								Pels		Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed.
Actualisatie Cultuurnota								Pels		24 februari 2020 is er een technische briefing gehouden over actualisatie cultuurbeleid; 22 maart 2021 is er een BOT overleg hierover gehouden.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Laatste planning: 27 september 2021: discussie nota in Cie EFB 29 november: def. nota in Cie EFB 13 december: vaststelling nota PS
Investeren in behoud van archeologisch erfgoed								Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak. Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)
Investeren in behoud en herbestemming monumenten								Pels		Bij de actualisatie van het cultuurbeleid (zie een paar regels naar boven) zal de provinciale inzet voor rijksmonumenten (zonder woonfunctie) worden voorgelegd.
Cultuureducatie en bibliotheken								Pels		23 november 2020: digitaal werkbezoek EFB met Probiblio Begin 2021 ontvangen PS het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2021-2024 dat door Plein C wordt uitgevoerd. Cultuureducatie en de provinciale rol bij bibliotheken zal ook onderdeel zijn van de actualisatie van cultuurbeleid . (zie brief C-agenda EFB 30 november 2020)
Initiatiefvoorstellen SP over archeologie en erfgoed (vervolg op discussienotitie)								Pels		Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed behandeld in commissie EFB 20 januari 2020. Naar aanleiding van deze bespreking heeft de SP 2 initiatiefvoorstellen opgesteld. Deze zijn behandeld in EFB van 30 november 2020. SP zet initiatiefvoorstellen niet door naar PS. Onderwerp zal namelijk worden besproken bij actualisatie cultuurnota.
Voorstel voor Noord-Hollands waarderingskaart stolpboerderijen								Pels		Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart is bij discussienotitie Cultuurnota op 27/9/21 besproken
Stelling van Amsterdam								Pels		Recent is opdracht verleend voor een onderzoek naar de herstelbehoefte en versterkingsmogelijkheden van recreatie rondom de Liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Dit onderzoek is in gang gezet omdat in het coalitieakkoord is gemeld dat er een Landschapsfonds wordt ingesteld (valt onder sector Groen/NLG) waaruit ook herstel en recreatief gebruik van de Liniedijken gefinancierd kan worden. Om nu inzicht te krijgen in deze herstelbehoefte is dit onderzoek gestart. Het onderzoek moet medio mei af zijn. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een aanvraag uit het Landschapsfonds. Het onderzoek is medio mei 2020 afgerond. Als er besluitvorming nodig is, vindt deze na het zomerreces plaats. PS worden daar dan bij betrokken (NLG/EFB)

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Bij behandeling Gemeenschappelijk Orgaan Waterlinies op 18-6-2020 in EFB heeft mw. Pels voorgesteld om - gezien het feit dat het een nieuwe vorm van samenwerking betreft - er de komende tijd vaker met elkaar over te spreken. Technische briefing gehouden op 6/9/2021
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)										
Sport								Pels		Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap								Pels		Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten. Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over duurzaam doorpakken en rol als werkgever - diversiteit op de werkvloer
Voortgang Social Return								Pels		**Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020)** **Voortgang 2021: 'Social return in één oogopslag 2021** **met daarin de voortgang vanaf januari 201 5 tot mei 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021);** **Eerste kwartaal 2022: voortgang social return in 1 opslag** **Herijking social return 1e kwartaal 2023**
Inkoopbeleid								Pels		**Besproken in commissie EFB 22 maart 2021**
Circulaire economie en PDNH Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)										
Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025								Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda)

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)								Pels		N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)										
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard								Zaal		26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). In het tweede kwartaal 2020 wordt een (proces) voorstel voor actualisatie van economische beleid aan PS gestuurd. Hierin wordt aangegeven op welke momenten PS betrokken worden bij de actualisatie. Nieuwe planning ivm Covid- - 15 februari 2021 nieuwe voortgangsrapportage incl. coronaeffecten besproken - 11 maart 2021 Expertmeeting gehouden - 6 Sept 2021: nieuw uitvoeringsprogramma in EFB besproken
Voortgang Pallas project	Technische briefing Pallas voorafgaande aan vergadering EFB 29-11							Zaal		Rondvraag 14-6-2021: GS zijn over de lening in gesprek met het ministerie en na het besluit van het Rijk zullen diverse scenario's voor de lening in kaart worden gebracht. In het najaar worden PS hierover geïnformeerd. Voorafgaand aan EFB van 29/11/2021 zal een technische briefing over Pallas worden gehouden. In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie - fase 2 en 3 - privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019;

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										11.1.b) blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders. Jaarlijks (meestal in de maand februari) worden de commissieleden op de hoogte gehouden over de voortgang van het project. Zie ook brief op c-agenda EFB 15 juni 2020 Brief GS inz. uitstel terugbetaling op B-agenda EFB 31-8-2020; Voorafgaande aan deze vergadering is een technische briefing over stand van zaken Pallas gehouden. Volgende technische briefing 15 februari 2021 en stand van zaken op B-agenda EFB; Zie ook brief op c-agenda EFB van Minister van Ark aan 2e kamer over private investeerders Rondvraag in cie EFB 14-6-2021 over komst Shine in relatie tot Pallas: GS zijn over de lening in gesprek met het ministerie en na het besluit van het Rijk zullen diverse scenario's voor de lening in kaart worden gebracht. In het najaar worden PS hierover geïnformeerd Voorafgaande aan EFB 29 november 2021 zal een technische briefing worden gehouden
HIRB/werklocaties								Zaal		Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').								Zaal		EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021 Waarschijnlijk januari 2022: halfjaarrapportage en het governance-onderzoek en wellicht de Maatschappelijke en economische effectrapportage,
Herstructurering Winkelgebieden .								Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN								Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd. In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid								Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen								Zaal		Plannen van marktpartijen en het lokale initiatief dat met een garantstelling gesteund wordt, dekken meer dan driekwart van de witte buitengebieden. In het resterende deel worden gemeenten met een kansrijke business case op weg geholpen om met de markt glasvezel aan te leggen. Eind maart loopt de beroepstermijn tegen de garantstelling af. Indien er geen hoger beroep wordt aangetekend sluiten GS een garantie- en uitvoeringsovereenkomst en wordt de garantie daadwerkelijk verstrekt. Rond de zomer wordt meer zicht verwacht op een resultaat bij (de eerste) twee gemeenten die GS verder ondersteunt. PS worden over beide zaken geïnformeerd. EFB 15/6/2020: De analyse met kansen voor de gemeente Bergen is ontvangen en GS willen dat komende maand met de gemeente bespreken. Met de tweede gemeente gaat GS van start zodra blijkt

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										dat de werkwijze (met Bergen) succesvol blijkt. Het lijkt GS zinvol om het geheel na de zomer in de cie EFB te agenderen De hr. Zaal (GL) verzoekt dit na de zomer op de agenda van de commissie EFB te plaatsen. Op 28 september zal tkn een update op de c-agenda worden geagendeerd (in overleg met de hr. Zaal). In voorjaar 2021 zal het bespreekstuk worden geagendeerd (bij actualisatie economische agenda). EFB 30-11-2020: brief op C-agenda waarin wordt voorgesteld dit onderwerp te bespreken bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda economie op 6/9/2021. 10 mei 2021 Technische briefing. Is besproken in EFB van 6/9/2021 bij uitvoeringsprogramma Economie
Discussienotitie PvdD naar een nieuwe economie								Zaal/Pels		Nav behandeling in cie EFB 31-8-2020 zal Ines Kostic zal samen met andere partijen een aantal initiatiefvoorstellen uitwerken.
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt								Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen								Zaal		Voor een vitale en veerkrachtige beroepsbevolking blijft ingezet worden op een meer skillsbased arbeidsmarkt met als onderlegger een campusstructuur gefocust op techniek en technologie. In deze campusstructuur werkt de triple helix samen aan 1) een betere aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs door onderwijsvernieuwing, 2) versnellen van de overgang van werk

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										naar werk aan de hand van skills en 3) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt door gezamenlijke projecten. In de steigers staan nu projecten bij de Zaancampus en Luchtvaart Community Schiphol. Voor aanscherping van het campusbeleid worden eind 2020 de evaluatieresultaten verwacht. In de tweede helft van 2020 start een nieuwe Werkambassadeur (zie brief c-agenda EFB 31/8/2020) 6 september is een technische briefing gehouden door de werkambassadeur en op 27 september is de uitvoeringsagenda besproken
Nieuwe Europastrategie								Zaal		Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden. Op maandag 20 april zal van 11.00 uur tot 12.30 een BOT overleg worden gehouden over analyse EU beleid, evaluatie Europees beleid 2017-2020 en welke accenten de commissie belangrijk vindt (ivm coronacrisis gaat dit niet door. Er zal een nieuwe planning worden gemaakt voor de nieuwe europastrategie. Waarschijnlijk in najaar notitie met daarin - de accenten voor de komende nog lopende periode van de huidige Europa strategie (loopt tot 1/1/2021) en - opzet om te komen tot een nieuwe europastrategie (startnotitie november 2020) - Op 28 september technische briefing zoals afgesproken in EFB 20 april 2020 - Starnotitie Europstrategie behandeld in EFB 30 november 2020. - 18 januari 2021 is een technische briefing gehouden over Green Deal en Brexit (gevolgen voor Noord-Holland); - 15 februari 2021 een BOT overleg nieuwe Europastrategie - Bespreking kadernotitie ter politieke beraadslaging met uitkomsten van beeldvormingsfase Commissie EFB 6 september 2021 - Bespreking concept Europastrategie 2022-2025 Commissie EFB 29 november 2021 - Vaststellen Europastrategie 2022-2025 Provinciale Staten 13 december 2021
Sponsoring								Zaal		In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. 18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022
Initiatiefvoorstel wijziging Referendumverordening van FvD								Zaal		Behandeld in cie EFB van28-9-2020:. Toegezegd is: GS zullen goed blijven volgen of sprake is van gestrande pogingen en in dat geval zullen PS worden geïnformeerd Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. De vraag van de PVV over de geschatte kosten van een referendum (bedrag concretiseren) is schriftelijk beantwoord. Zie ook Statenvragen FvD 115-2020 Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt
IBT: tussenrapportage financiële positie gemeenten								Zaal		PS 14-9-20: Normaal wordt over IBT in een jaarverslag aan het einde van het jaar, gerapporteerd. In verband met de bijzonder situatie, zal zij aan het einde van het jaar als alle begrotingen zijn ingediend, met een tussenrapportage te komen die dan eventueel besproken kan worden. EFB 15 februari 2021 (C-agenda tussenstand). Technische briefing over dit onderwerp mede in relatie tot bestuurskracht gemeenten gehouden op 22 april 2021
Beleidskader bestuurskracht								Zaal		Momenteel wordt bezien of het nodig is om deze aan te passen (itt tot hetgeen in de MTR staat, dat er begin 2022 een startnotitie voor een nieuw beleidskader komt)
Datacenterstrategie								Zaal		BOT overleg heeft plaatsgevonden op 10 mei 2021 van 15.00 uur tot 17.00 uur Eerste contouren 6 september 2021 in cie EFB Definitieve versie: wordt in november door GS aangeleverd
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)										
Bestuurscultuur								CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie is nieuw leven ingeblazen (eerste vergadering heeft op 6/9 plaatsgevonden en vervolgvergadering op 27/9.
inspraak en participatieverordening.								CdK		Mededeling CDK EFB 6/9/2021: Het aangekondigde wetsvoorstel met als titel 'Versterking Participatie Decentrale overheden' is nog niet behandeld door de Tweede Kamer. Daarom kan de

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										toezegging om de inspraak- en participatieverordening uit te breiden en voor de zomer van 2022 af te ronden, niet nagekomen worden. Er wordt gestart met een bijeenkomst over digitale participatie op 6 oktober a.s. met burgemeesters en wethouders. Het resultaat hiervan wordt verwerkt in het grotere geheel. De aangekondigde conferentie over participatie is voorlopig uitgesteld.
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2022								CdK/PS		Februari 2022
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022								CdK/PS		April 2022
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren								CdK		Deze ambitie wordt in het voorjaar van 2020 uitgewerkt in een Agenda Weerbaar NH. De Agenda vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Een van de aspecten – ook al benoemd in de programmabegroting 2020 – is de quick scan weerbaarheid van gemeenten. Deze zal een plaats krijgen in de Agenda. Dat geldt ook voor de aanpak van de eigen weerbaarheid. In de Agenda wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt voor PS. Het voornemen is om de Staten ten minste jaarlijks te informeren over de voortgang. De Agenda Weerbaar NH leent zich voor behandeling volgens het BOB-model. De concept-Agenda Weerbaar NH is op 18 juni 2020 in de commissie EFB besproken. De bespreking gaf geen aanleiding tot wijziging van de Agenda die vervolgens nog voor het zomerreces is vastgesteld door GS (definitieve agenda is verzonden en staat op C-agenda commissie). Toegezegd is: Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. - Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid. De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage is 27 september 2021 in EFB behandeld). • Ten aanzien van de quickscans kan gemeld worden dat de voorbereidingen voor de uitrol bij gemeenten in volle gang is. Dit voorjaar is een behoeftepeiling gehouden bij gemeenten en meer dan 20 gemeenten hebben laten weten graag een quickscan gemeentelijke weerbaarheid uitgevoerd te zien bij de eigen gemeente. Dit najaar zal worden gestart met het uitvoeren van de quickscans bij de gemeenten die hebben aangegeven graag mee te willen doen

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
Oktober 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										• Ten aanzien van de interne weerbaarheid kan worden gemeld dat, zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen, een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021
Statenvoordracht - Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020-2021								CdK		Januari 2022
Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen,								CdK		EFB 28-10-2021: behandeling begroting 2022: Aan het verzoek om een discussie te voeren over de bedragen in de algemene reserve wordt graag voldaan Bij de discussie in het eerste kwartaal 2022, mede over de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen, kan tevens gesproken worden over de hoogte van de algemene reserve en welke bedragen hier wel of niet in worden opgenomen
MRA versterkte samenwerking								CdK		22 maart 2021 eerste besprekingen versterkte samenwerking MRA. 22 april vervolg 6 september EFB Voor definitieve zienswijze EFB 28 oktober 2021 (ovb) en PS november 2021
Initiatiefvoorstel van Denk inz. uitgebreid onderzoek naar het slavernijverleden en de rol van de Provincie Noord-Holland								CdK		Uitstelbrief over uitbrengen advies GS ontvangen Advies en initiatiefvoorstel zal worden geagendeerd voor EFB 28/10/21 en eventueel PS 15/11/2021
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)										
Kaderbrief 2023/IPO begroting 2023								Stigter		Kaderbrief 2023 van het IPO 20 juni 2022? Begroting IPO 2023:
Datastrategie								Stigter		31-8-2020: technische briefing datastrategie. Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie 14 juni in cie behandeld en op 28/6 door PS vastgesteld. In 2022 zal er een voortgangsrapportage komen en in 2023 een evaluatie en een geactualiseerde datatstrategie.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						**2022**					**2023**	**GS**	**Behandeling**
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	2021: 1e Begrotingswijziging 15-02 M&B, 08-03 PS
2e Begrotingswijziging													allen	2021: 2e Begrotingswijziging 27-09 M&B, 11-10 PS
Laatste begrotingswijziging														2021: laatste Begrotingswijziging 29-11 M&B, 13-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2021: 14 juni in commissie M&B (A-agenda) en 28 juni in PS
Begroting													allen	2021: 28 oktober in commissie M&B (A-agenda) en 8 november in PS
Mobiliteit/ Bereikbaarheid														
Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG)													Olthof	28-09-2020 Technische briefing (met uitnodiging van de cie. EFB) 26-10-2020 Voordracht in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Nadere invulling van de duurzaamheidsambities binnen de infrastructurele projecten 2021-2023 zoals eerder aangekondigd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). 22-04 Voordracht Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur '21-'23 in cie. M&B, 17-05 in PS
Bijpraatmoment Rocov-NH (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer NH)													Olthof	Halfjaarlijks bijpraatmoment over recente ontwikkelingen. Het is gebruikelijk dat Rocov de cie. 2 x (soms 1 x) per jaar informeert. 18-01 18.30 uur online overleg met Rocov-NH 27-09 overleg 21-03-2022 volgend overleg
Jaarlijks overleg met raadscie. gem. A'dam en Vervoerregio Amsterdam													Olthof	Eens per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie, leden van de raadscie. verkeer (Raadscommissie Mobiliteit, Luchtkwaliteit en Water (MLW)) van Amsterdam en de Vervoerregio Amsterdam. Voorjaar 2022 (na raadsverkiezingen)
Verkeersveiligheid													Olthof	Jaarverantwoording verkeersveiligheid 2020: In de commissievergadering Bereikbaarheid en Mobiliteit van 20 januari 2020 is toegezegd de commissie jaarlijks te rapporteren over de activiteiten van GS op het gebied van verkeersveiligheid. In de jaarverantwoording wordt naast een terugblik op 2020 ook vooruitgeblikt op de activiteiten in 2021. 15-02 C-agenda: Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid 2021 en jaarverantwoording 2020
Perspectief Mobiliteit (v/h Agenda Mobiliteit)													Olthof	*Perspectief Mobiliteit* is de nieuwe titel van Agenda Mobiliteit. De Agenda Mobiliteit is al eerder in de commissie besproken, nl.: 11-02-2019 discussiestuk Agenda Mobiliteit (B-agenda) 16-09-2019 BOT-overleg Agenda Mobiliteit Onder de nieuwe naam *Perspectief Mobiliteit* bespreekt GS graag: 22-04 concept-Agenda Perspectief Mobiliteit (B-agenda) 06-09 voordracht definitief Perspectief Mobiliteit (A-agenda) (13-09 in PS)
Voortgangsrapport HOV in 't Gooi													Olthof	Komt elk halfjaar ter kennisgeving in de cie. terug februari t/m juli 2021 (C-stuk 28-10-2021)
Eindafrekening N23 (Westfrisiaweg)													Olthof	Eindafrekening krediet waarschijnlijk in Q4 2020 in commissie en PS. De eindafrekening kan pas worden opgesteld als alle beheerovereenkomsten ondertekend zijn. We zijn daarvoor afhankelijk van RWS en HHNK en de gemeentes Hoorn en Koggenland. 27-09 voordracht eindafrekening (A-agenda) (11-10 in PS)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
Verbinding A8-A9 / Landschapsplan													Olthof	Juni 2019: Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken”: In februari en eind mei van dit jaar bent u per brief geïnformeerd (kenmerken 1 1 60469/1 357255 en 1 427994/1 427999) over de stappen van het project 'Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9'. In de brief van eind mei hebben wij o.a. aangegeven dat u het Landschapsplan in kwartaal 1 van 2021 zou ontvangen. Dat wordt nu Q4 van 2021. Wij bekijken samen met de partners uit de Stuurgroep Verbinding A8-A9 en het consortium of dit proces is te versnellen. 14-06 technische briefing 06-09 ter kennisname Bouwstenen voor het Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9’ (C-agenda) **11-1-2022 19.00-21.00 uur technische sessie Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9, met uitnodiging van de commissie EFB** 17-1-2022 Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9 (A-agenda), met uitnodiging van de commissie EFB *Krommenie/Assendelft:* Informeren over het uitvoeringsprogramma Krommenie/Assendelft cie M&B april 2021 (C-stuk)
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek													Olthof	Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken”: Bereikbaarheid Bollenstreek. Alle Noord-Hollandse belanghebbenden zullen opnieuw gehoord worden over de voorkeursvariant. N.a.v. deze gesprekken zal, op basis van het Noord-Hollandse belang, opnieuw gesproken worden met de provincie Zuid-Holland over de verdere realisatie van de weg en de voorkeursvariant. 25-03-2020 in Stuurgroep 20-04-2020 Voordracht in cie. M&B 18-05-2020 Voordacht in PS (in uitloopvergadering 25-05) Juni 2020 *Netwerkstudie Haarlemmermeer* PNH start samen met Haarlemmermeer (penvoerder) en Vervoerregio Amsterdam een Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (zie brief 1440252/1440261 van 24-06-2020, C-agenda alle commissies aug. 2020). 20-05 gezamenlijke online informatiebijeenkomst, organisatie vanuit Haarlemmermeer 06-09 Gezamenlijke actie-agenda netwerkstudie Haarlemmermeer (B-agenda) *Bennebroekerweg* Begin oktober 2020 hebben wij u geïnformeerd over de intentieovereenkomst die wij hebben afgesloten met onze partners de Vervoerregio en gemeente Haarlemmermeer. Cie M&B 22 maart 2021 (C-agenda) Aanpak en een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de gecombineerde verkenning- en planfase. In de SOK maken wij afspraken over de organisatie, planning en financiën van het project (Nieuwe) Bennebroekerweg voor het komende jaar. Gedurende het jaar werken we toe naar een voorkeursalternatief voor de (Nieuwe) Bennebroekerweg.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
Broek in Waterland													Olthof	De gekozen vorm van co-creatie is ingezet door PS en wordt doorgezet in de vervolgaanpak. Het Plan van Aanpak voor het vervolg zal in april 2020 worden voorgelegd aan de Stuurgroep. Vervolgens zal dit door GS worden vastgesteld. De aanpak is in lijn met het reeds doorlopen proces. Als onderdeel hiervan worden de commissieleden Mobiliteit en Bereikbaarheid uitgenodigd voor specifieke inloopavonden/workshops. In Q4 2020 wordt een moment gezocht om de commissie bij te praten over deze aanpak. 26-10-2020 Nota vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland, N247 (B-agenda) De vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in de N247 in Broek in Waterland is gestart. Hiervoor hebben de leden van de Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid een uitnodiging ontvangen om dit proces van dichtbij te volgen via ateliers. Streven is om in Q2 van 2022 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. In Q3 2022 zal dan een definitieve keuze worden voorgelegd aan PS over de realisatie van een onderdoorgang.
N247-16, Bereikbaarheid Waterland													Olthof	**29-11** Voortgang project N247-16, Bereikbaarheid Waterland (B-agenda)
Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland													Olthof	Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland: De eerste stap is gezet: het verbeteren van de spoorverbinding tussen Amsterdam/Haarlem en Zandvoort. De regio is uitgenodigd om voorstellen te doen hoe om te gaan met het resterende budget. De coronaperikelen en beperkte capaciteit bij de gemeenten hebben er toe geleid dat niet meer in Q3 2020 maar voor de zomer van 2021 de voorstellen gereed zijn voor besteding van het resterende budget. Doel van de strategische samenwerkingsagenda is om eind dit jaar een PvA te hebben en daarin voorstellen voor het resterende te doen. Dat komt dan in de eerste helft van 2022 terug in de commissie M&B.
Houtribdijk													Olthof	In Q1 en Q2 2020 inventariseren we bij RWS de huidige situatie en ambities voor de Houtribdijk, zowel op het gebied van mobiliteit als de potentie om de biodiversiteit van het Markermeer te versterken. Ook met Flevoland gaan we in gesprek om de ontwikkelingen aldaar te bespreken. De verwachting is dat PS in Q4 2020 een notitie ontvangt wat de inventarisatie tot dan toe heeft opgeleverd en waar we als provincie eventueel op zouden kunnen inspelen. De inventarisatie is nodig om richting te kunnen bepalen. Hierin betrekken we ook de Omgevingsvisie en het OV Toekomstbeeld. RWS beheert de Houtribdijk, IJsselmeer en het Markermeer. Noord-Holland gaat over het Natura 2000 beleid van het Markermeer. 26-10-2020 in cie. M&B (B-agenda)
iDienst VMAAS (Verkeersmanagement as a Service)														Nieuw onderwerp betreffende de verkeersmanagement IDiensten: MAAS/IDiensten, eerder Verkeersmanagement as a Service genoemd. (Samenhang met andere onderwerpen zoals smart mobility en toekomst bediening kunstwerken.) 14-06 Afnemen iDienst VMaaS ('Verkeersmanagement as a Service') door en voor provincie Noord-Holland (B-agenda)
Smart Mobility													Olthof	Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma. De Voortgangsrapportage 2019 Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018 -2020 is voor het zomerreces toegezonden. (C-agenda 31-08) 30-11-2020 technische briefing 22-04 Voordracht Focus Smart Mobility in cie. M&B, 17-05 in PS

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						**2022**					**2023**	**GS**	**Behandeling**
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
Gebiedscontracten														30-11-2020 technische briefing
OV Toekomstbeeld OV jaarverslag OV-concessies OV-concessie Gooi en Vechtstreek													Olthof	22-06-2020 Technische briefing over de winnende aanbieder van de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek 31-08-2020 input PS voor de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek (B-agenda). In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. 31-08-2020 Ter kennisname Het Jaarverslag 2019 concessies Openbaar Vervoer (C-agenda) Er is een start gemaakt met het opstellen van een Ketenaanpak Noord-Holland. Dit is een vertaling van de opdracht om een OV-visie te maken: Beleidsmatig is namelijk met alle partners het Regionaal OV toekomstbeeld opgesteld. Hierin is feitelijk een visie voor heel NH geschetst (stip aan de horizon). Het ontbreekt nu aan een aanpak voor de komende jaren en de rol van PNH hierin. Voor de zomer hebben wij een inventarisatie gemaakt van de knelpunten in de concessiegebieden en met de aangrenzende concessies. Daarvoor doen we een ronde langs de aangrenzende provincies, de VRA, de gemeenten (via de PVVB'n), ROCOV NH, ROVER en PS. Deze laatste willen wij inplannen op 20 april 2020. Omdat er natuurlijke momenten zijn om aanpassingen door te voeren in de concessies (herijking NHN in 2021, HIJ in 2022 en start nieuwe concessie GV in 2021), gebruiken we Q2 en Q3 2020 voor de inventarisatie. In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. In de ketenaanpak worden alle OV gerelateerde werkzaamheden met elkaar in verband gebracht en met andere beleidsvelden/programma's, zoals OV-knooppunten/Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de Verstedelijkingsstrategie. OV Toekomstbeeld: De provincie Noord-Holland werkt samen met vervoerders en overheden in de regio aan een sterk OV-netwerk in de provincie. Eind 2019 is het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT) opgeleverd en bestuurlijk vastgesteld. Met de vaststelling van het ROVT hebben de betrokken bestuurders besloten om vervolgstappen te zetten om het voorkeursnetwerk ROVT te realiseren. Dit netwerk is een visie op het toekomstig OV-netwerk dat in 2040 gerealiseerd moet zijn. Voordat daadwerkelijke realisatiebesluiten van ambities in het netwerk aan de orde zijn, zal eerst nog verkennend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Na vaststelling van het ROVT eind 2019 is de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in 2020 geïnformeerd over de voortgang van het vervolg op het ROVT: - 20 januari 2020 : B-agenda – kenmerk 1309457/1309462; - 31 augustus 2020 : C-agenda – kenmerk 1440972/1440978; - 30 november 2020 : B-agenda – kenmerk 1510902/1519010. 15-02 vaststellen onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 01-03 Technische briefing Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis 22-03 Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis (B-agenda) 06-09 Beschikbaarheidsvergoeding 2021 en transitieplan Openbaar Vervoer Noord-Holland (C-agenda)
OV-fonds													Loggen (RWK, Ruimte)	In het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken is het OV-fonds aangekondigd. Het OV-fonds bedraagt 20 miljoen euro en waarmee de komende jaren geïnvesteerd wordt in het verbeteren van de deur-tot-deurreis, het beter bereikbaar maken van woon- en werklocaties in Noord-Holland en een toekomstbestendig openbaar vervoernetwerk. Het Concept Bestedingsplan OV-fonds laat de doelstellingen zien, brengt prioritering in de

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
														projecten aan en laat zien hoe het budget op efficiënte en doelmatige wijze kan worden besteed. Er is grote samenhang in ruimtelijk beleid (OV-knooppunten) en mobiliteitsbeleid (OV-concessie). GS heeft aan PS het voorstel gedaan de brief en onderliggende stukken (B-agenda RWK 08-06-2020, C-agenda M&B 15-06-2020) te bespreken in de commissie RWK. De gedeputeerden Loggen en Olthof zijn aanwezig bij de bespreking. Het betreft in de commissie een oordeelsvormende bespreking. De inbreng van de commissie wordt door GS meegenomen in de uitwerking naar het definitieve bestedingsplan van het OV-fonds. 08-06-2020 Concept Bestedingsplan OV-fonds in RWK (B-agenda), met uitnodiging van M&B 24-08-2020 Voordracht Bestedingsplan OV-Fonds in RWK (A-ag.), met uitnodiging van M&B
Fiets													Olthof	31-08-2020 Uitvoeringsregeling subsidie regionaal fietsnetwerk 2020 en intentieverklaring doorfietsroute regio Alkmaar (C-agenda) 15-02 Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid (incl fiets) 2021 (C-agenda) Begin Q2 2021 zullen wij een Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit voorleggen aan PS. Onderdeel daarvan is een bestedingsplan voor de bestaande en nieuw beschikbare middelen uit het coalitieakkoord. In de regio's Alkmaar en Gooi- en Vechtstreek is inmiddels een intentieverklaring voor regionale doorfietsroutes ondertekend. In 2021 verwachten we ook in de regio Zuid-Kennemerland-IJmond bestuurlijk gedragen plannen te kunnen bekrachtigen. In samenwerking met de partners in de MRA werken we aan een plan om gezamenlijk de fietsparkeervoorzieningen bij R-Net haltes te gaan verbeteren. Met ProRail en gemeenten werken we samen aan een plan om fietsparkeervoorzieningen bij stations in Noord-Holland in beeld te brengen bij het door het Rijk beschikbaar gestelde gelden vanuit het Klimaatakkoord. Bij het BO-Mirt van 26-27 november 2021 zijn voor diverse stations gelden beschikbaar gesteld. Binnen de INHI nemen we fietsveiligheid mee in de beoordeling van onze wegen. In 2021 lanceren wij een vernieuwde en met de (door-)fietsopgave samengevoegde uitvoeringsregeling Kleine Infrastructuur met hoge subsidiepercentages voor investeringen in fietsveiligheid (70%) en doorfietsroutes (80%). Vooralsnog zijn er voor de Spitspont Velsen geen nieuwe afspraken nodig. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten. *Proces Nationaal Toekomstbeeld Fiets, Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger Actieve Mobiliteit* De besluitvorming over het Nationaal en het Regionaal Toekomstbeeld zal in november 2021 op het BO MIRT plaatsvinden. De eerste fase voor het Nationaal Toekomstbeeld fiets (NTF) is een Nationale Contourenschets van het NTF. Onze input hiervoor zal geleverd worden via een Regionale Contourenschets voor Noord-Holland, VRA en Flevoland. De verwachting is om in Q2 de Regionale Contourenschets, tezamen met een eerste concept van de 'oplegger Actieve Mobiliteit' (eerder ook genoemd Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit), voor te leggen. Als B-stuk om te bespreken. 14-06 Concepten actieve mobiliteit en regionaal toekomstbeeld fiets (B-agenda) **Q1 2022** voor Voordracht Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger actieve mobiliteit

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						**2022**					**2023**	**GS**	**Behandeling**
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
N241 - AC de Graafweg													Olthof	19 september 2019: Provinciale Staten heeft het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) definitief vastgesteld op 4 maart 2019. Er lopen dertien beroepszaken tegen het PIP, waaronder één van gem Opmeer. GS heeft 14 mei 2019 het Landschappelijk Inpassingsplan(LIP) vastgesteld. 31-08-2020 Onteigening N241 (C-agenda) Naar verwachting: 28-10 Voordracht Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) in cie. M&B (**8-**11 in PS)
PIP vernieuwing en verbreding Cruquiusbrug													Olthof	Q3 2020 ontwerp PIP ter kennisname naar PS (C-agenda 28-09-2020). 18-01 Samenwerkingsovereenkomst Cruquiusbrug (C-agenda) 22-03 Voordracht vaststelling PIP in cie. M&B (12-04 in PS)
Programma centrale bediening kunstwerken													Olthof	30-03-2020 Werkbezoek Bediencentrale en Vrouwenverdrietbrug is i.vm. het coronavirus vervallen. In de cie. M&B van 24-02-2020 heeft u besloten 32 kunstwerken volgens de veiligheidseisen van de machinerichtlijnen (MRL) te koppelen aan de bediencentrale in Heerhugowaard en daarvoor het benodigde budget beschikbaar te stellen. Dit besluit is in uw PS-vergadering van 09-03-2020 bekrachtigd. Met dit besluit is een extra investering van € 9,5 miljoen gemoeid. In de Statencommissie is reeds aangegeven dat niet met zekerheid te zeggen is of dit bedrag voldoende is, omdat op dit moment niet exact bekend is wat de status van de kunstwerken is. Ook is er een diversiteit van de kunstwerken waardoor ieder kunstwerk apart moet worden beoordeeld. GS zullen u spoedig informeren over de ontwikkelingen. 22-06-2020 Brief PS over 24u centrale bediening (van C naar B-agenda) 31-08-2020 Voortgang transitie brug- en sluisbediening (van C naar B-agenda) 17-09-2020 werkbezoek aan de bediencentrale Langebalk in Heerhugowaard en de Kogerpolderbrug bij De Woude (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) 27-09 Vervolg centrale bediening kunstwerken (B-agenda)
Herstel bruggen Krommenie													Olthof	28-09-2020 Stand van zaken via brief van GS (C-agenda) Q1 2022 PS worden geïnformeerd over planning bruggen Krommenie (B-agenda?)
Leeghwaterbrug														Evaluatie gehele project Q4-2021 (C-stuk)
Agenda slimme en schone logistiek														Nieuwe onderwerp, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. De provincie stelt een agenda slimme en schone logistiek op om de provinciale inzet betreffende het goederenvervoer verder vorm te geven. 30-09 (uitloop 27-09) concept Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland (B-agenda) Q4 ‘21/Q1 ‘22: Verwerken feedback commissie en stakeholders tot definitieve agenda slimme en schone logistiek Verwachting Q1 2022: Voordracht Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland (A-agenda)
Goederenvervoer over water en Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) / Duurzame Mobiliteit													Olthof	Goederenvervoer over water: Op 4 februari 2020 hebben wij kennis genomen van het rapport ‘Vervolgonderzoek goederenvervoer over water, provincie Noord-Holland’. We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoek en werken dit de komende periode uit in beleidsvoorstellen. Het genoemde onderzoek wordt als input gebruikt voor de totstandkoming van het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). De provincie Noord-Holland en de provincie Flevoland werken samen met gemeenten en andere relevante partijen de afspraken uit het Klimaatakkoord uit via het RMP. De aanbevelingen uit het genoemde onderzoek zullen landen in het concept-RMP dat in Q3 aan u wordt voorgelegd ter bespreking. Op basis van uw bespreking en de bespreking in andere bestuursorganen in de regio wordt eind 2020 een definitief RMP opgesteld dat aan u begin 2021 ter besluitvorming voorgelegd wordt. 20-04-2020 Technische briefing Duurzame Mobiliteit

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
														28-09-2020 concept-RMP in cie. M&B (B-agenda) 27-09 Definitief RMP in cie. M&B (B-agenda)
Onderzoeken doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend en Schiphol/Hoofddorp													Olthof	*Onderzoek doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend:* Samen met onze partners VRA, gemeente Amsterdam, Zaanstad en Purmerend zijn we gestart met het uitvoeren van een probleemanalyse naar de HOV capaciteit tot en met 2040 op de ZaanIJ-corridor en de verbinding Amsterdam-Purmerend. In het onderzoek is gekeken naar de Ruimtelijke ontwikkelingen in Amsterdam-Noord en Zaanstad, ook in samenhang met Haven-Stad. De probleemanalyse is de eerste fase in het onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn richting Zaanstad en Purmerend en het project loopt richting zijn einde. Naar planning worden de resultaten in Q1 2021 vastgesteld en verwachten wij PS in een gezamenlijke informatiebijeenkomst met raadsleden te informeren over de resultaten. 01-03 19.00-21.00 uur online presentatie aan raads- en Statenleden over de onderzoeksresultaten naar het HOV op de Zaan-IJ corridor en de corridor Amsterdam-Purmerend (i.s.m. en georganiseerd door Vervoerregio Amsterdam) 22-03: rapport in cie. M&B ter bespreking (B-agenda) In de volgende fase wordt onderzocht welke oplossingsrichting het meest geschikt is om de reizigersgroei op de corridors op te vangen. Het is de intentie om het onderzoek uit te voeren onder het programma SBaB. *Doortrekken NZ-lijn naar Schiphol/Hoofddorp:* Onze belangrijkste prioriteit in het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT) is deze doortrekking. Het ROVT is aangeboden aan de Minister van I&W in het BO MIRT 2019. Een nationale alliantie van zeven partijen, waaronder de provincie Noord-Holland, heeft in november 2020 een bod neergelegd bij het Rijk met het voornemen om gezamenlijk circa € 1 miljard bij te dragen ten behoeve van het doortrekken van de NZ-lijn en het sluiten van de ringlijn Amsterdam. In het BO MIRT 2020 is vervolgens geconstateerd dat er nu geen middelen beschikbaar zijn voor het starten van een MIRT-verkenning. De afspraak is gemaakt om in het project ZWASH (Zuidwestcorridor Amsterdam/Schiphol/ Hoofddorp) gezamenlijk door te gaan met de verdere uitwerking van een integrale ontwikkelstrategie, waarin de ruimtelijke economische ontwikkelingen inclusief versnelling woningbouw en de ontwikkelingen omtrent luchtvaart en internationaal treinverkeer aansluiten op de bereikbaarheidsmaatregelen in openbaar vervoer, weg en fiets. In het BO MIRT 2021 moet dan een besluit worden genomen. Dit project is één van de onderdelen van het Rijk/Regio programma Samen Bouwen aan bereikbaarheid (SBAB). Voor beide onderzoeken zal aan PS worden gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden.
Verdubbeling spoor Alkmaar-Den Helder													Olthof	Met de regio is gesproken over de ontwikkeling van deze spoorverbinding in het samenwerkingsprogramma De Kop Werkt! Er ligt een niet-gepubliceerd rapport, waarin gekeken is naar een aantal mogelijkheden (andere spoorproducten). De regio wil echter vooral vasthouden aan wat ze nu hebben, namelijk een IC, en van daaruit verder (een verdubbeling, die zo'n 400 mln. euro kost). In Q2 van 2021 zullen PS worden geïnformeerd over de resultaten van onze inzet rond de opgave. Op initiatief van de NS is de provincie samen met de gemeenten gestart met het opstellen van

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
														een ontwikkelagenda voor de corridors in Noord—Holland waaronder de Zaancorridor. Stand van zaken van deze regionale ontwikkelagenda (C-agenda cie. M&B 22-03)
Oplossen knelpunten Den Helder													Olthof	Eind 2020 worden maatregelen uitgevoerd aan de N250. Hierbij worden intelligente verkeersregelinstallaties geplaatst en een kruising aangepast. De fysieke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Verder is binnen het samenwerkingsverband De Kop Werkt! onderzoek gedaan naar verkeers-/mobiliteitsmanagement maatregelen om de verkeersstromen te spreiden/reguleren. Ook is nader onderzoek gedaan naar meer grootschalige infrastructurele oplossingen. Zoals een nieuwe brug ter hoogte van de Ravelijnweg en het verplaatsen van de Moormanbrug. Deze maatregelen zullen in samenhang met de ontwikkeling van het maritiem cluster verder worden uitgewerkt en beoordeeld. In Q1 2022 zullen PS over de voortgang van het maritiem cluster geïnformeerd worden.
Herallocatie Investerings-pakket Bereikbaarheid Regio Alkmaar														06-09 Voordracht Herallocatie van de middelen in het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar (13-09 PS)
Duurzame oeververvangingen														22-03 technische briefing
Infrastructuur														
PMI/PMO: Doorontwikkeling Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur& Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud **iMPI** (incl. doorfietsroute N232 bij Badhoevedorp)													Olthof	In april 2020 ontvangt de cie. een enquête over de doorontwikkeling PMI/PMO, waarvan de uitkomsten worden besproken in een BOT-overleg op 15-06. N.a.v. de uitkomsten van de enquête is dit BOT-overleg vervallen (zie nieuwsmail 27 mei 2020): *BOT-overleg PMI/PMO commissie M&B 15 juni vervalt vanwege aangeleverde informatie in de enquête* De enquête over de doorontwikkeling van het PMI/PMO is met veel aandacht ingevuld door PS. De duidelijke onderbouwde antwoorden geven een goed beeld van de wensen en verbetervoorstellen van PS. Daarbij valt op dat uw ideeën over het PMI/PMO verder reiken dan enkel het visueel samenvoegen van beide meerjarenprogramma's. Bijvoorbeeld de wijze van de politieke agendering van de geprogrammeerde projecten komt als thema naar voren. PS bevragen met een digitale enquête is een nieuwe methode en past goed in deze 'corona-tijd'. De uitgebreide antwoorden en de reikwijdte van de verbetervoorstellen vragen een bredere analyse dan voorzien. Voor de aankomende commissie M&B zal daarom het BOT-overleg komen te vervallen. Uw input gaan wij meenemen en wij zullen u voor het zomerreces informeren over de resultaten en de vervolgstappen. De eerste laagdrempelige aanpassingen die uit de enquête komen kunnen we wel al meenemen in de behandeling van het nieuwe meerjarenprogramma 2021-2028, hierover zullen wij u ook informeren. Uiteindelijk zal de eerste 'concept'versie van het samengevoegde PMI/PMO onder de nieuwe naam 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI) komend najaar, tegelijk met de nieuwe begroting, geagendeerd worden in de vergadering van PS. 31-08-2020 Uitkomsten enquête en bespreken stand van zaken doorontwikkeling PMI/PMO (B-agenda) 26-10-2020 Voordracht iMPI (v/h PMI/PMO) in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Actualisatie iMPI zit bij de Eerste begrotingswijziging 2021: M&B 15-02-2021, PS 08-03-2021 (zie schema bovenaan)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
														22-04 BOT-overleg Financiële opgave bouwen en onderhouden infrastructuur (komt aan de orde bij behandeling in de kaderbrief in juni) 06-09 Actualisatie werkafspraken met PS over het iMPI (C-agenda) 06-09 Technische briefing Pitch promoties infraprojecten 27-09 2e Technische briefing over projecten iMPI 28-10 Voordracht iMPI 2022-2029 en voordracht bij Begroting 2022, 08-11 in PS
investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)														De investeringsstategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) heeft raakvlakken met de commissies NLG (biodiversiteit) en RWK (wonen/bereikbaarheid/ruimte). 22-04 Technische briefing Algemene beeldvorming iNHi, met uitnodiging van NLG en RWK 17-01 BOT overleg iNHi 21-03-2022 Concept iNHi Kernbehoefte infrastructuur-netwerk (B-agenda M&B, C-agenda NLG en RWK) 20--06-2022 Voordracht vaststelling iNHi in M&B,(A-agenda M&B, C-agenda NLG en RWK) 04-07-2022/11-07-2022 Voordracht vaststelling iNHi in PS
Verandering Onteigeningsprocedure													Rommel (Grond)	Omdat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld wordt de op 31-08-2020 geplande technische briefing 'verandering Onteigeningsprocedure' voor de commissies NLG (trekkende commissie) en M&B (Infrastructuur) verplaatst naar Q1 2022.
Luchtvaart (incl. Schiphol)														
Luchtvaart													Olthof	Zoals in het coalitieakkoord al is aangegeven, is het Rijk bevoegd gezag ten aanzien van Schiphol. Daarmee is het overleg op nationaal niveau richtinggevend. Dit voorjaar wordt vanuit het kabinet de concept-luchtvaartnota 2020-2050 verwacht. Deze nota dient antwoord te geven op de vraag hoe de luchtvaart zich kan ontwikkelen in balans met andere maatschappelijke belangen zoals veiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Inzet vanuit het kabinet is dat de luchtvaart stiller en duurzamer wordt, waarbij veiligheid steeds voorop staat. De Bestuurlijke Regie Schiphol – het samenwerkingsverband van provincies en gemeenten die binnen het werkingsgebied van Schiphol (48 Lden) – zal een zienswijze voorbereiden op de concept-luchtvaartnota. De Staten zullen daarover worden geïnformeerd. 15-06-2020 Masterclass Luchtvaart 22-06-2020 Bespreken Zienswijze BRS op Luchtvaartnota (B-agenda) 15-02 Zienswijze BRS op ontwerp-Voorkeursbesluit luchtruimherziening (B-agenda) 15-02 Position paper BRS governance omgeving Schiphol (C-agenda) 22-03 Technische briefing planning en proces komende 2 jaar April 2021: - Schiphol (LVB1) initiatiefwet nachtsluiting. PS informeren over de ter visielegging van twee ontwerpbesluiten over luchtvaart en insteek BRS bij de inhoudelijke beoordeling daarvan. 14-06 Zienswijze van de Bestuurlijke Regie Schiphol op de "ontwerpwijziging Luchthavenindelingbesluit Schiphol vanwege technische wijzigingen" van het kabinet (C-agenda). 20-05 voorbereiden BOT overleg proces luchtvaart 27-09 technische briefing proces luchtvaart / samenhang met RO, met uitnodiging van cie. RWK 28-10 o.v.b. BOT overleg proces luchtvaart, met uitnodiging van cie. RWK 29-11 Informeren PS over **aanpassing luchthavenbesluiten in de omgevingsverordening**
Luchthavenbesluit (LHB) Amsterdam Heliport (Westpoort)													Olthof	De provincie is ten aanzien van de regionale luchtvaart wél bevoegd gezag. De agendering van het Ontwerp-Luchthavenbesluit (LHB) Westpoort in de cie. volgt naar verwachting in oktober of november (C-stuk). 18-01 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in cie. M&B

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 8 november 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021						2022					2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**Q2**	**Q3 en Q4**			
														01-02 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in PS
NZKG en (Zee)havens														
Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren													Pels	Via het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied zijn wij met onze partners de ruimtebehoefte voor de toekomst aan het uitwerken. Welke ruimte is er op korte en lange termijn nodig voor de verplaatsing van bedrijven uit de transformatiegebieden. Tevens wordt de benodigde ruimte voor energietransitie verder uitgewerkt en gekwantificeerd. Ook de benodigde ruimte voor circulaire economie en groei van de haven wordt in beeld gebracht. Q4 2020 worden deze feiten m.b.t. de benodigde ruimte aan de Staten aangeboden. Op basis van deze feiten zal een gezamenlijk proces met de partners in het Noordzeekanaalgebied starten om integrale keuzes te maken. Hoe dit proces er precies uit gaat zien is nog niet te voorspellen omdat het Noordzeekanaalgebied wellicht door het Rijk aangewezen wordt als NOVI gebied. In NOVI-gebieden kunnen ook pilots gestart worden met wet- en regelgeving die van invloed kunnen zijn op de integrale afweging. De Staten en de gemeenteraden zullen hier nauw bij betrokken worden. Ook de uitkomsten van de verstedelijkingsopgave Q4 2020 zullen hierbij ook een bouwsteen zijn. *Den Helder* De Rijksbouwmeester zal samen met de regio, het Rijk en de provincie een strategisch ruimtelijke verkenning laten verrichten voor het maritiem cluster Den Helder en de Kop van Noord-Holland. Speerpunten hierbij zijn havenontwikkeling, maritieme stadsontwikkeling, energietransitie en bereikbaarheid. De verkenning levert een aantal scenario's op, als input voor de gemeentelijke omgevingsvisie. In Q4 worden de resultaten van de verkenning ter informatie aan PS verstrekt. 01-10-2020 informatiebijeenkomst Energiehaven, met gem. Velsen en cie. EFB (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) Datum volgt voor BOT/TB havens

Provincie Noord-Holland

Lijst Ingekomen stukken oktober 2021 PS 8 november 2021

Nr.	Omschrijving
1	**Landbouw: Kavelruil Hoeverkoog (C-agenda NLG 22-11-2021)** Na het besluit tot beëindiging van het gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer in 2010 heeft de provincie Noord-Holland besloten om de hiervoor aangekochte provinciale landbouwgrond te verkopen via vrijwillige kavelruilen ten behoeve van agrarische structuurverbetering. De kavelruil Hoeverkoog is de laatste kavelruil van de 10 geplande kavelruilen en daarmee wordt het kavelruilproces in deze regio afgerond.
2	**Natuur: Vaststelling Natura 2000-beheerplan Polder Zeevang (C-agenda NLG 22-11-2021)** Polder Zeevang is aangewezen als Natura 2000-gebied, waarvoor de provincie Noord-Holland een beheerplan moet vaststellen. Het doel van het plan is de beschermde natuur te behouden en ontwikkelen om zo te voldoen aan de natuurdoelstellingen voor het gebied. Het ontwerp beheerplan heeft in in de zomer van 2021 ter visie gelegen. De zienswijzen worden beantwoord en het beheerplan vastgesteld.
3	**Water: Vaststellen ecologische doelen overig water (C-agenda NLG 22-11-2021)** Onder 'overig water' wordt oppervlaktewater verstaan dat buiten de wateren ligt die begrensd zijn voor de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het gaat veelal om poldersloten of water in stedelijk gebied. De provincie heeft ingestemd met de door de waterschappen Rijnland en AGV voorgestelde ecologische doelen voor het overig water, waarmee deze zijn vastgesteld. De na te streven doelen liggen hoger dan de huidige waterkwaliteit en zijn de resultante van een in 2019 met de waterschappen Rijnland en AGV afgesloten overeenkomst waarin werd afgesproken om ook voor het overig water ecologische doelen te gaan afleiden en vaststellen. De kwaliteit van de onderwaternatuur in het overig water is namelijk vaak niet goed en er kan nog veel aan verbeterd worden.
4	**Landbouw: Voortgang Nationaal Strategische Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) (C-agenda NLG 22-11-2021)** GS hebben besloten om Provinciale Staten schriftelijk te informeren over de laatste stand van zaken in de voorbereiding van het Nationaal Strategisch Plan in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van Europa voor de periode 2023-2027.
5	**MRA: Voordracht Definitieve samenwerkingsafspraken MRA (A-agenda EFB 28-10-2021)** Op 13 september 2021 hebben PS gesproken over de concept-samenwerkingsafspraken van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en terzake twee moties aangenomen. Het College van GS heeft de voorzitter van de transitiecommissie van de MRA per brief geïnformeerd over de opvattingen van PS en GS inzake de concept-samenwerkingsafspraken. Naar aanleiding van alle binnengekomen opmerkingen heeft het

	MRA-secretariaat een definitieve versie van de samenwerkingsafspraken opgesteld. Die legt het College van GS aan de hand van een Statenvoordracht voor aan PS.
6	**Natuur: Bestuurlijke informatiebrief 2021-3 Stichting Goois Natuurreservaat (C-agenda NLG 22-11-2021)**
7	**Natuur: Brief Platform voor Zaanse Veenweidegebieden (C-agenda NLG 22-11-2022)**
8	**Natuur: Salderingsovereenkomst NNN herbouw uitkijktoren de Belvedère, gemeente Heemstede (C-agenda NLG 22-11-2021)** Het college stemt in met de salderingsovereenkomst NNN tussen de provincie en de gemeente Heemstede, met daarin maatregelen die ervoor zorgen dat de (her-)bouw van de uitkijktoren de Belvedére aan de voorwaarden van de provinciale Omgevingsverordening NH2020 voldoet.
9	**Natuur: Wijzigingsbesluit subsidieplafonds Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) 2021 (C-agenda NLG 22-11-2021)** De provincie werkt aan de aanleg van nieuwe natuurgebieden om het Natuurnetwerk Nederland te voltooien. Eén van de mogelijkheden hierbij is dat grondeigenaren subsidie krijgen om hun land om te vormen naar natuurgebied. Omdat er dit jaar veel aanvragen zijn voor deze regeling, hebben Gedeputeerde Staten besloten om het subsidieplafond te verhogen, zodat kan worden doorgewerkt aan de realisatie van het NNN.
10	**Recreatie: Aandeelhouderschap Recreatie Noord-Holland (C-agenda NLG 22-11-2021)**
11	**water/energie: Brief Samenwerking BuitendijksPlan GroenLeven en Van Oord (C-agenda NLG & RWK 22-11-2021)**
12	**Water: Openstelling POP3 onderdeel LEADER-projecten en wijziging openstellingsbesluit niet-productieve investeringen water (C-agenda NLG 22-11-2021)** GS hebben besloten om het onderdeel uitvoering LEADER-projecten van de uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland open te stellen. Voor het onderdeel niet-productieve investeringen water hebben GS besloten om het openstellingsbesluit te wijzigen.
13	**Water: Voortgangsrapportage Regionale Keringen 2020 (C-agenda NLG 22-11-2021)** Op grond van de Waterwet zijn provincies belast met het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor beheer, onderhoud, toetsing en verbetering van deze waterkeringen. De drie waterschappen in Noord-Holland presenteren elk jaar een voortgangsrapportage over de toetsing en verbetering van de regionale waterkeringen.
14	**Asielopvang: Brief CdK aan PS inz. actuele ontwikkelingen asielopvang (c-agenda EFB 28-10-2021)**

15	**PS-zaken: Hulp gevraagd | sluit aan bij de lobby modernisering verlofregeling politici (t.k.n. presidium 01-11-2021)**
16	**Mobiliteit: Ingekomen brief brughinder (C-agenda M&B 28-10-2021)**
17	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Beantwoording vraag over toepassing voorzorgsbeginsel bij VTH Tata Steel en vraag over Kooksfabriek 2 (C-agenda NLG 22-11-2021)**
18	**Omgevingsverordening: Omgevingsvisie Haarlemmermeer (C-agenda RWK 25-10-2021)** De gemeente Haarlemmermeer heeft het ontwerp van de Omgevingsvisie 2040 'samen maken we Haarlemmermeer' ter inzage gelegd met de mogelijkheid om te reageren. Gedeputeerden Staten maken van deze mogelijkheid gebruik door het versturen van een schriftelijke reactie aan het gemeentebestuur. De reactie gaat in op een aantal gezamenlijke opgaven en ambities uit de visie waaronder woningbouw en landschap en vergroening.
19	**Ruimte: PARK - Verslag dag van Ruimtelijke kwaliteit 15-09 en boekje 'Verbonden toekomst' (C-agenda RWK 25-10-2021)**
20	**Infrastructuur: Voortgang project N247-16 (B-agenda M&B 28-10-2021)** De provincie werkt aan de verbetering van de doorstroom van verkeer en de verkeersveiligheid in de regio Waterland. Dat doet ze samen met de Vervoerregio Amsterdam en de gemeenten Purmerend, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam onder de naam Bereikbaarheid Waterland. Onderdeel daarvan is de aanleg van drie onderdoorgangen bij kruispunt Het Schouw. Door o.a. een hogere grondwaterstand kunnen die onderdoorgangen niet worden uitgevoerd zoals bedacht. Daarvoor moet er terug worden gegaan naar de tekentafel. In afwachting van de vervolgstappen die nodig zijn om de bereikbaarheid te verbeteren wordt het tot nu toe uitgevoerde werk bij Het Schouw netjes afgerond zodat de weg veilig is en blijft.
21	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) inventarisatie Tata Steel (B-agenda NLG 25-10-2021)** Door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) is een inventarisatie naar Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) uitgevoerd van Tata steel. Het doel van de inventarisatie bestaat uit twee delen; ten eerste, om een zo volledig mogelijk beeld en actueel inzicht te krijgen van het gebruik en de uitstoot van ZZS naar lucht en water. Ten tweede om de vergunningen op basis van de actuele (emissie)gegevens indien noodzakelijk aan te passen. Op basis van deze inventarisatie blijkt dat er geen overschrijdingen zijn aangetoond in het maximaal toelaatbaar risico. Wel blijkt dat op papier er teveel ruimte wordt gegeven in de vergunning. De OD NZKG scherpt de vergunning van Tata Steel daarop aan.

22	**MRA: aanbieding definitieve samenwerkingsafspraken door de MRA (A-agenda EFB 28-10-2021)**
23	**Natuur: brief aan commissie NLG reactie op natuurbeheerplan (Betrekken bij agendapunt 11 b NLG 25 oktober 2021)**
24	**Advies Raad voor de leefomgeving en infrastructuur: briefadvies investeren in duurzame groei (C-agenda alle commissies oktober 2021)**
25	**Dierenwelzijn: Agenderingsverzoek PvdD Discussienotitie verbetering dierenwelzijn Noord-Holland (B-agenda NLG 25-10-2021)**
26	**Economie: Brief GS aan PS inz. Definitieve vaststelling Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 (C-agenda EFB 28-10-2021)** In het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken' streeft het college ten aanzien van de economie van Noord-Holland o.a. naar een optimaal vestigingsklimaat, duurzame innovatie en versnelling van de verduurzaming van de economie. In de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 'Groen Herstel' laat het college zien wat de ambities zijn per thema en waarop ingezet gaat worden voor de periode 2021-2023.
27	**Financiën: Voordracht Actualisatie financiële verordening (A-agenda EFB 28-10-2021)** 4-jaarlijks vindt een actualisatie plaats van de financiële verordening. De laatste actualisatie dateert van 2019. In verband met landelijke afspraken over de interpretatie van wetgeving is een actualisatie van een beperkt aantal artikelen nu tussentijds nodig. Daarnaast zijn de artikelen met betrekking tot concerncontrol en de auditfunctie aangepast.
28	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 12 oktober 2021 (B-agenda NLG 25-10-2021)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert Provinciale Staten voorafgaand aan iedere vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Hieronder vallen ook Tata Steel en Harsco Metals.
29	**Motie 42: Brief van GS aan PS over voorbereiding 3e tranche Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (c-agenda EFB 28-10-2021)** De uitvoering van de eerste en tweede tranche van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds loopt. Met deze brief lichten GS toe dat voor de derde tranche meer zicht nodig is op de effectiviteit en de noodzaak van eventuele maatregelen. De vormgeving van de derde tranche volgt in het eerste kwartaal van 2022.
30	**MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 53 (c-agenda's alle commissie oktober 2021)**

31	**Ruimte / Bereikbaarheid: Vervolgonderzoek Haarlem Nieuw-Zuid (C-agenda RWK 25-10-2021 & M&B 28-10-2021)** Om de visie stationsgebied Haarlem mogelijk te maken en om Haarlem bereikbaar te houden voor de regio, is een nieuw OV-knooppunt buiten het centrum van Haarlem nodig: Haarlem Nieuw-Zuid. Dit vervolgonderzoek bouwt voort op voorgaande studies waarin mogelijke locaties en randvoorwaarden verkend zijn. In deze studie worden vier ruimtelijke modellen met bijbehorende businesscases gepresenteerd. Het rapport is binnenkort te vinden op de websites van de gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland.
32	**Slavernijverleden: Advies GS inzake initiatiefvoorstel Statenfractie DENK 'Onderzoek slavernijverleden (B-agenda EFB 28-10-2021)** GS adviseren inzake een initiatiefvoorstel van de fractie van DENK om een diepgaand onderzoek naar het slavernijverleden niet uit te voeren maar het nationaal onderzoek over dit onderwerp door het Rijk af te wachten.
33	**Landbouw: De cirkel rond! Kansen voor kringlooplandbouw in Noord-Holland (C-agenda NLG 25-10-2021)**
34	**IPO: Brief GS aan PS inz. Begrotingen 2022 van het IPO en BIJ12 (B-agenda EFB 28-10-2021 en C-agenda NLG en RWK 25-10-2021 en M&B 28-10-2021; commissieleden van NLG, RWK en M&B kunnen wanneer ze opmerkingen hebben over de stukken deze meegeven aan hun fractiegenoten in EFB).** Het IPO-bestuur heeft op 2 september de begrotingen 2022 van het IPO en BIJ12 vastgesteld. Middels een technische briefing op 23 augustus heeft PS kennis kunnen nemen van de begrotingen. Deze zijn daarna ongewijzigd vastgesteld door het IPO-bestuur. Deze brief voorziet in extra informatie aangaande de wijzigingen t.o.v. de kaderbrief 2022 waarover zij op 28 juni zijn geïnformeerd.
35	**Natuur: Natuurbeheerplan 2022 (A-agenda NLG 25-10-2021)** Het Natuurbeheerplan wordt jaarlijks geactualiseerd en bevat de kaders en de natuurdoelen voor de subsidiëring van het natuurbeheer door de provincie. Het Natuurbeheerplan heeft van 18 juni t/m 28 juli 2021 ter inzage gelegen. Met dit besluit worden de Nota van Beantwoording en het Natuurbeheerplan 2022 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.
36	**ROM: Brief GS aan PS inz. benoeming bestuurders en verlenen volmachten (C-agenda EFB 28-102021)** n.v.t.
37	**Landbouw: Advies inzake het initiatiefvoorstel “Opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector” (A-agenda NLG 25-10-2021)**

	De fracties D66 en VVD hebben een initiatiefvoorstel ingediend inzake “Opvolging expertmeeting Bedrijfsopvolging in de agrarische sector”. Het college heeft over dit initiatiefvoorstel een advies opgesteld.
38	**Water: Aanpak Oostelijke Vechtplassen: tussenevaluatie en jaarlijkse voortgangsrapportage (C-agenda NLG 25-10-2021)** Een extern onderzoeksbureau heeft een Tussenevaluatie uitgevoerd op het programma Oostelijk Vechtplassen. De Voortgangsrapportage 2020 Oostelijke Vechtplassen is de formele jaarlijkse verantwoording van het programma en toont de voortgang op inhoudelijk en financieel gebied.
39	**Audit: Brief GS aan PS inz. Auditopvolging peildatum 1 september 2021 (brief kan betrokken worden bij de bespreking van de Begroting 2022 in de commissies).)** Auditopvolging is een instrument om de overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS.
40	**Begroting 2022: Brief GS aan PS inz. advies GS aangehouden moties begroting 2022 (de door GS voorgelegde financiële opties a en b te bespreken op de begroting in de commissie EFB van 28 oktober 2021; de adviezen van GS over de aangehouden moties te bespreken in alle commissies bij de begrotingsbehandeling).** Provinciale Staten hebben meerdere moties ingediend met een bestedingsvoorstel voor het rekeningresultaat over 2020. GS adviseren in deze brief over de ingediende moties en over het beschikbare bedrag dat hiervoor ingezet kan worden.
41	**Begroting 2022: Brief GS aan PS inz. Memorie van antwoord begroting 2022 (wordt geagendeerd bij de begrotingsbehandeling van alle commissies).** In de memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting 2022 hebben gesteld.
42	**Bereikbaarheid: Brief De Bonte Piet over Westfrisiaweg (te betrekken bij PS 11-10-2021, ag.p. 10)**
43	**Bereikbaarheid: Brief Economisch Forum HbA inzake overschot begroting investering Westfrisiaweg (te betrekken bij PS 11-10-2021, ag.p. 10)**
44	**Bereikbaarheid: Ingekomen mail moties Stede Broec over Westfrisiaweg (te betrekken bij PS 11-10-2021, ag.p. 10)**
45	**Economie/energie/NZKG/Tata: Brief GS aan PS inz. Just Transition Fund - Transitieplan IJmond (C-agenda NLG en RWK 25-10-2021 en EFB en M&B 28-10-2021 (EFB trekkende cie).** De Europese Unie heeft het Just Transition Fund opgericht om regio’s die nog sterk leunen op fossiele brandstoffen, te ondersteunen bij de transitie naar een duurzame industrie. De IJmond-gemeenten en de provincie Noord-Holland hebben gezamenlijk een Transitieplan

	IJmond opgesteld om een beroep te kunnen doen op de middelen die binnen het fonds voor de IJmond-regio zijn gereserveerd. Het Transitieplan bevat een strategie op hoofdlijnen voor het 'transitiepad' naar een duurzame (staal)industrie in de IJmond en het Noordzeekanaal-gebied. Vanuit het fonds is € 58,5 miljoen gereserveerd voor de IJmond.
46	**Klimaat / Water: Wijziging Uitvoeringsregeling onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie (C-agenda RWK 25-10-2021 & C-agenda NLG 25-10-2021)** De wijziging van de Uitvoeringsregeling subsidie onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie Noord-Holland 2020, is een technische wijziging. De waterschappen worden toegevoegd aan de doelgroep.
47	**Landbouw: Instellingsbesluit adviescommissie POP3 subsidies (C-agenda NLG 25-10-2021)** GS hebben adviescommissies ingesteld voor de beoordeling van de subsidieaanvragen in het kader van de openstelling POP3 onderdelen 'Samenwerking in het kader van Europese Innovatie Partnerschappen binnen de agrarische sector' 2021 (EIP 2021) en 'Verplaatsing glastuinbouwbedrijven Noord-Holland' 2021 (Verplaatsingsregeling 2021).
48	**Openbaarheid: Brief GS aan PS inz. Beleidslijn openbaarheid provincie Noord-Holland (C-agenda EFB 28-10-2021)** Provincie Noord-Holland heeft een nieuw beoordelingskader opgesteld voor de beoordeling van Wob-verzoeken en actieve openbaarmaking. Dit beoordelingskader kan worden geraadpleegd via https://www.noord-holland.nl/Loket/Wob_verzoek.
49	**Recreatie: Dienstverleningsovereenkomst bestuursbureau en besluit mandaat (C-agenda NLG 25-10-2021)** De recreatieschappen hebben besloten ter versterking van de bestuurskracht een bestuursbureau van de recreatieschappen per 1 januari 2022 in te stellen. De provincie heeft aangeboden het werkgeverschap voor de medewerkers van het bestuursbureau te vervullen en dit bureau te faciliteren. Daartoe wordt een dienstverleningsovereenkomst met de recreatieschappen aangegaan die de diensten vastlegt die de provincie verleent alsmede de vergoeding die de recreatieschappen daartoe betalen en de voorwaarden waaronder. Voorts wordt een mandaatbesluit vastgesteld om de bevoegdheden van het werkgeverschap te beleggen bij de werkgeverscommissie van de recreatieschappen.
50	**Ruimte / Mobiliteit: Reservering budget Ketenreis OV-fonds (C-agenda RWK 25-10-2021 & C-agenda M&B 28-10-2021)** NS en Provincie Noord-Holland werken, samen met de regio's, aan de Regionale Ontwikkelagenda. NS heeft aangegeven 2 miljoen euro beschikbaar te willen stellen voor maatregelen in Noord-Holland Noord (boven het Noordzeekanaal) op het gebied van de bereikbaarheid van het OV, goede overstapmogelijkheden (trein, bus, fiets) en het verbeteren van stationsomgevingen. De provincie reageert positief op het verzoek van de NS om hiervoor ook 2 miljoen euro te reserveren. NS en Provincie Noord-Holland maken nog nadere afspraken over het maatregelenpakket en de voorwaarden.

51	**Ruimte / Mobiliteit: Voortgangsrapportage OV-Fonds (C-agenda RWK 25-10-2021 & C-agenda M&B 28-10-2021)** Het provinciale OV-fonds investeert in het beter benutten van stationsomgevingen (voor woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen), het verbeteren van overstapmogelijkheden tussen trein, metro, bus, fiets (ketenreis) en de leefomgeving rond OV-knooppunten. In de voortgangsrapportage staat de stand van zaken van de projecten die een bijdrage hebben gekregen uit het fonds. Ook worden lopende ontwikkelingen geschetst en bevat het enkele aanpassingen aan de investeringsagenda.
52	**Werklocaties: Brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties Noord-Holland 2020-2021 (C-agenda EFB 28-10-2021, M&B 28-10-2021 en RWK 25-10-2021)** De Monitor Werklocaties 2020-2021 geeft informatie over feitelijke ontwikkelingen op bedrijventerreinen, kantoorlocaties en gemengde locaties in Noord-Holland. De monitor laat de ontwikkelingen in 2020 zien, met peildatum van 1 januari 2021. Het afgelopen jaar zijn de Noord-Hollandse werklocaties ondanks COVID-19 redelijk overeind gebleven. De kantorenmarkt is iets ruimer, maar de bedrijventerreinenmarkt is juist krapper geworden.
53	**Energie: Wob-besluit windturbines (deel 1) (C-agenda RWK 25-10-2021)** De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet openbaar kan worden gemaakt. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.
54	**Waddengebied: Meerjarenprogramma Investeringskader Waddengebied 2021 (C-agenda NLG 25-10-2021)** Het Meerjarenprogramma Investeringskader Waddengebied (MJP) 2021 en verder beschrijft de programmering, voortgang en uitvoering van het Investeringskader Waddengebied. Het bevat onder meer een overzicht van initiatieven die zijn uitgevoerd, in uitvoering zijn dan wel in ontwikkeling zijn, waarbij enkele initiatieven worden uitgelicht. Ook de monitoring en evaluatie van de initiatieven en hun invloed op het Waddengebied is in het MJP opgenomen.
55	**Water: Motie externe bedreigingen Waddenzee (B-agenda NLG 25-10-2021)** Gedeputeerde Staten van Noord-Holland sturen een brief aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat, waarin zij de minister oproepen te stoppen met gasboringen in de Waddenzee. Eerder had Provinciale Staten van Noord-Holland al in een motie deze wens uitgesproken.

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Bijlage: overzicht openstaande moties

Telefoonnummer 0235144186
mulderv@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 8 november 2021

Memo

1 november 2021

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel:
in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M157-2021	13-09-2021	Motie MRA en transparantie. (PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie EFB van 28-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M153-2021	13-09-2021	Motie tekstwijziging samenwerkingsafsprake n MRA "slechts". (D66)	In november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie EFB van 28-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M54-2021	17-05-2021	Motie bescherming kwetsbare eerst. (PvdD)	In oktober is er een actualisatie vanuit cie NLG bij de motie gepubliceerd.

			Voorstel Presidium: Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie NLG van 25-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M50-2021	17-05-2021	Motie Bijdrage NH aan actie "Kruidenrijk grasland'. (CU, CDA)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie NLG bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie NLG van 25-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M13-2021	01-02-2021	RO-instrumenten voor Voedselvisie en Masterplan Biodiversiteit. (GroenLinks, PvdA, VVD)	In oktober is er een actualisatie cie NLG bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie NLG van 25-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M174-2020	09-11-2020	Helder taalgebruik. (GroenLinks, D66, PvdA, PvdD)	In oktober is er een actualisatie vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in commissie EFB van 28-10-2021. De commissie is akkoord met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 8 november 2021.

Lijst openstaande moties voor PS van 8 november 2021

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, mei, oktober en december. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M173-2021	11-10-2021	Motie Inclusievere communicatie over deelmobiliteit (DENK)	
M169-2021	13-09-2021	Motie 'Betaalbaarheid OV' opnemen als uitgangspunt in het Perspectief Mobiliteit. (SP)	
M167-2021	13-09-2021	Motie Verdere uitrol infrastructuur van gerecycled plastic bij positieve pilotresultaten. (VVD)	
M164-2021	13-09-2021	Motie Houd rekening met dierenwelzijn. (PvdD)	
M157-2021	13-09-2021	Motie MRA en transparantie. (PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie EFB van 28-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M153-2021	13-09-2021	Motie tekstwijziging samenwerkingsafspraken MRA "slechts". (D66)	In november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie EFB van 28-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M141-2021	13-09-2021	Motie Onderzoek aanpak congestieproblemen elektriciteitsnetwerk. (JA21)	
M133-2021	05-07-2021	Motie Toekomstbestendig energienet. (JA21)	
M127-2021	05-07-2021	Motie Windturbines en gemeentegrenzen. (VVD, D66, PVDA, DENK, SP, JA21)	
M126-2021	05-07-2021	Motie RES 1.0 andere doelgroepen betrekken bij participatie. (GL, D66, PVDA, PvdD)	
M125-2021	05-07-2021	Motie Jeugd Kinderres. (DENK, D66, GL, PVDA, PvdD, CU, CDA)	
M124-2021	05-07-2021	Motie Uitdaagrecht bij RES. (D66, GL)	
M122-2021	05-07-2021	Motie RES Volkstuinen gevoelige bestemmingen. (CU, PvdD)	
M121-2021	05-07-2021	Motie RES Grensoverschrijdende teams. (CU, PvdD, PVDA)	
M117-2021	05-07-2021	Motie Financiële participatie in de RES voor en door iedereen. (PVDA, GL, D66, PvdD, CU, SP)	
M116-2021	05-07-2021	Motie RES Energie-armoede. (PVDA, GL, D66, PvdD, CU, SP)	
M115-2021	05-07-2021	Motie RES Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek. (PVDA, D66, PvdD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M112-2021	05-07-2021	Motie monitoring gezondheids - en veiligheidseffecten. (DENK, CDA)	
M108-2021	05-07-2021	Motie gesprekken tussen buurgemeenten. (DENK, PvdD)	
M106-2021	05-07-2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer. (PvdD, PVDA, GL, D66, DENK)	
M105-2021	05-07-2021	Motie RES: Vogelvriendelijkere windmolens. (PvdD, CU, PVDA, GL, CDA)	
M104-2021	05-07-2021	Motie RES: Meer initiërende rol provincie. (PvdD, PVDA, DENK)	
M103-2021	05-07-2021	Motie CO2 opslag versus haalbaarheidsstudie Groen staal/Zeester. (PVDA, GL, D66, VVD, SP, CDA, CU)	
M102-2021	05-07-2021	Motie Problemen Tata Steel niet doorschuiven, maar bij de bron aanpakken. (PvdD, DENK)	
M96-2021	05-07-2021	Motie Wensen en opvattingen Verstedelijkingsstrategie MRA : leefomgeving en leefbaarheid. (PvdD, CU, PVDA, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66, GL)	
M93-2021	28-06-2021	Motie Slim en in lijn met wetenschap investeren (ROM). (PvdD, DENK, SP)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M92-2021	28-06-2021	Motie Oproep externe bedreigingen voor Waddenzee verminderen. (GL, PvdA, D66, PvdD, SP)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M88-2021	28-06-2021	Motie "Ladder van Leisure'. (SP)	
M77-2021	28-06-2021	Motie stikstofgerelateerde leges. (DENK, PvdD)	
M54-2021	17-05-2021	Motie bescherming kwetsbare eerst. (PvdD)	In oktober is er een actualisatie vanuit cie NLG bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie NLG van 25-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M52-2021	17-05-2021	Motie Governance MRA. (VVD, D66, GL, CDA, CU, FvD, SP, PVV)	
M51-2021	17-05-2021	Motie Voorbereiden op 55% co2-reducatie. (GL, D66, PvdA, SP)	
M50-2021	17-05-2021	Motie Bijdrage NH aan actie "Kruidenrijk grasland'. (CU, CDA)	In oktober is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie NLG bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie NLG van 25-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M36-2021	12-04-2021	Motie Wind en geluidsschermen benutten voor zonnepanelen. (50PLUS/PvdO)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M24-2021	08-03-2021	Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines. (DENK, JA21)	
M13-2021	01-02-2021	RO-instrumenten voor Voedselvisie en Masterplan Biodiversiteit. (GroenLinks, PvdA, VVD)	In oktober is er een actualisatie cie NLG bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in cie NLG van 25-10-2021. De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	
M1-2021	01-02-2021	Onderzoek informatievoorziening burgers RES. (JA21, D66)	
M187-2020	16-11-2020	Optimaal onderhouden snelfietsroutes (D66, GroenLin.ks, ChristenUnie, PvdA, PvdD)	
M185-2020	16-11-2020	Varende fietspaden . (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	
M174-2020	09-11-2020	Helder taalgebruik. (GroenLinks, D66, PvdA, PvdD)	In oktober is er een actualisatie vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Het afdoeningsvoorstel is besproken in commissie EFB van 28-10-2021. De commissie is akkoord met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe –en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M147-2020	22-10-2020	Functiewijziging agrarisch bouwperceel (ChristenUnie, CDA, PvdA)	
M146-2020	22-10-2020	Tiny Houses positief tegemoet treden. (ChristenUnie, PvdD)	
M143-2020	05-10-2020	RES-Geingebied. (SP)	
M140-2020	05-10-2020	RES-participatie. (SP)	
M138-2020	05-10-2020	Kansen voor de werkgelegenheid in de RES. (PvdA, D66, PvdD, GroenLinks)	
M135-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie. (D66, PvdA, VVD)	
M130-2020	05-10-2020	Participatie voor iedereen. (ChristenUnie, PvdD, CDA)	
M126-2020	05-10-2020	Provinciale visie op RES. (ChristenUnie)	
M125-2020	05-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie. (PvdD)	In oktober is er een actualisatie vanuit de griffie bij de motie gepubliceerd.
M116-2020	05-10-2020	Leidraad Weidevogels. (GroenLinks, PvdD)	
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	
M97-2020	05-10-2020	Aanpassen begrenzing bij terrein Tergooi ziekenhuis in Blaricum. (CDA, FvD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M75-2020	14-09-2020	Pont Ilpendam-Landsmeer. (ChristenUnie, PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, VVD, SP)	
M42-2020	18-05-2020	Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. (VVD, GroenLinks, PvdA, D66, CDA)	
M41-2020	18-05-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur. (PvdA, VVD, D66, SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA)	
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	
M2-2020	03-02-2020	Stop de verhuurderheffing. (SP, PvdA, PvdD, 50PLUS/PvdO)	
M111-2019	18-11-2019	Samenhangend pakket klimaatmaatregelen rond klimaat, milieu, water gezondheid, dierenwelzijn en bodemdaling. (PvdD)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M107-2019	18-11-2019	Natuurinclusief bouwen meenemen in klimaatambities voor gebouwde omgeving. (PvdD)	
M96-2019	11-11-2019	Leefbaarheidsmonitor. (PvdA, D66, PvdD, SP)	
M83-2019	11-11-2019	Fietsvriendelijke stoplichten. (ChristenUnie)	
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	
M47-2019	30-09-2019	Draagvlak en participatie in de Regionale Energiestrategieën, RES. (SP)	

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	7741
Extern Zaak ID	1553143
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 november 2021
Agendapunt	8.a
Omschrijving	(in besluitvormende vergadering) Versterking kapitaalstructuur Alliander (VD-61).
Organisatieonderdeel	BEL/OMB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021
PS-vergadering	**8 november 2021**

Toelichting

Alliander heeft haar aandeelhouders op 31 mei 2021 een verzoek gestuurd om het vermogen van Alliander te versterken. Elke aandeelhouder is gevraagd om ten minste naar rato van het aandelenbezit een lening te verstrekken. De lening zal over enkele jaren worden omgezet in eigen vermogen/extra aandelen in Alliander. Dit extra vermogen zal door Alliander worden aangewend voor de fors oplopende investeringen in de energietransitie. Gezien deze belangen zijn GS voornemens - onder de voorwaarde dat er voldoende duidelijkheid bestaat over de lange-termijn financiering van de net-infrastructuur - een lening van € 55 miljoen te verstrekken aan Alliander. Dit voornemen wordt aan PS voorgelegd opdat PS in staat worden gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van GS te brengen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M van de Ven
BEL/RO

Telefoonnummer +31235143858
venm@noord-holland.nl

Verzenddatum
22 SEP. 2021

Kenmerk
1553143/1700690

Uw kenmerk

Betreft: Alliander; versterking kapitaalstructuur

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, over de versterking van de kapitaalstructuur van Alliander.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen:

Voordracht met ontwerpbesluit

Brief Alliander met bijlagen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Locatiecode 2PB1111, Postbus 50, 6920 AB Duiven

Bezoekadres
Utrechtseweg 68
6812 AH Arnhem
Postadres
Locatiecode 2PB1111
Postbus 50
6920 AB Duiven

www.alliander.com

Aan het college van
de provincie Noord-Holland

Datum
31 mei 2021

Betreft
Verzoek tot versterking kapitaalstructuur Alliander

Geacht college,

U bent aandeelhouder van Alliander en Alliander is verantwoordelijk voor de vitale energie-infrastructuur in uw provincie. De energietransitie en het Klimaatakkoord hebben enorme impact op onze taak als netbeheerder. Dit is aanleiding geweest om in het najaar van 2020 gesprekken met onze grootaandeelhouders op te starten over versterking van de kapitaalstructuur van Alliander. U ontving hier al eerder informatie over in ons schrijven van 2 oktober 2020 en 17 februari 2021. Tijdens de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) van 7 april 2021 zijn wij uitgebreid ingegaan op de achtergrond en noodzaak van versterking van de kapitaalstructuur. Tevens is aangegeven dat een concreet en individueel financieringsverzoek op korte termijn zou volgen. Met dit voorliggende verzoek doen wij een beroep op u als aandeelhouder om ons te steunen bij de uitvoering van onze publieke taak.

Financiering van de energietransitie
Alliander werkt volop mee aan het realiseren van een duurzame energievoorziening, vanuit het maatschappelijke belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. Dat is waar wij iedere dag aan werken. Door ons netwerk continue te verbeteren bereiden wij het voor op de toekomst, waarin iedereen duurzame energie kan gebruiken, produceren en delen.

De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek én een groeiende vraag naar elektrisch vermogen. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem. Als gevolg hiervan moet de capaciteit van onze elektriciteitsnetten de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld.

Dit vergt grootschalige investeringen in onze netten en wij verwachten dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ongeveer € 1,2 miljard per jaar. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden (+/- 40 jaar) en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Onze investeringen worden voornamelijk gefinancierd met behulp van vreemd vermogen, waar ook voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

Om de benodigde investeringen te kunnen financieren, werken wij parallel aan een drietal sporen:
- Wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie: in 2018 zijn wij een kostenbesparingsprogramma gestart om zowel de kosten van de organisatie te verlagen als de productiviteit te verhogen. Fundament onder het programma is de continue aandacht voor

het verhogen van het kostenbewustzijn in de gehele organisatie en het kritisch afwegen welke activiteiten echt nodig zijn om ons werk, met behoud van veiligheid en kwaliteit, te kunnen uitvoeren. Daarnaast richt het programma zich op het vereenvoudigen en verbeteren van de processen, onder andere door activiteiten te standaardiseren en te digitaliseren. Hiermee willen we slimmer en efficiënter gaan werken. Het afgelopen jaar is ook gewerkt aan een nieuwe inrichting van de Alliander organisatie. Deze reorganisatie is ingegeven door de grote hoeveelheid werk en de hoge investeringen die het gevolg zijn van de energietransitie. Als gevolg van deze reorganisatie verdwijnen 200 arbeidsplaatsen. Op 1 januari 2021 is de nieuwe organisatie van start gegaan;

- Verbeteren inkomstensystematiek: er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie. Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.
- Versterken eigen vermogen: om de investeringen te doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven, is aanvullend eigen vermogen nodig. Zonder additioneel eigen vermogen, neemt de kredietwaardigheid van Alliander af en zijn wij onvoldoende in staat om de investeringen te financieren tegen acceptabele rentekosten.

De afgelopen maanden heeft Alliander samen met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg[1] verkend op welke wijze de kapitaalstructuur van Alliander kan worden versterkt. Zoals hiervoor aangegeven, hebben we de voortgang van deze verkenning op verschillende momenten met u gedeeld. Deze gesprekken zijn in constructieve sfeer verlopen, met oog voor zowel het belang van Alliander als dat van alle aandeelhouders.

Op basis van deze gesprekken is Alliander voornemens om de kapitaalstructuur te versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride obligatielening ter grootte van € 600 miljoen. Een dergelijke lening telt bij uitgifte al voor 50% mee als eigen vermogen en kan, wanneer nodig, te zijner tijd deels of geheel worden omgezet in aandelen. Op deze wijze kan de financiële soliditeit van Alliander worden geborgd, blijft Alliander in staat om de komende jaren dividend aan de aandeelhouders uit te keren en kunnen wij onze publieke taak als netbeheerder blijven realiseren.

Concreet verzoek
Het totaal benodigde bedrag van de reverse converteerbare hybride obligatielening bedraagt € 600 miljoen, met een minimale ondergrens van € 550 miljoen. Dit laatste betekent dat wanneer voor minder dan € 550 miljoen wordt ingeschreven, Alliander het recht heeft om van de voorgenomen lening af te zien. De kapitaalstructuur moeten dan op een andere manier worden versterkt, waarbij inhouding van dividend tot de mogelijkheden behoort. De verdere voorwaarden en condities die bij de reverse converteerbare hybride obligatielening horen, zijn opgenomen in de leningsovereenkomst (zie bijlagen 2A, 2B, 2C). Ook zijn bijgevoegd een Letter of Comfort van KPMG en van STEK (zie bijlagen 4A en 4B). Hierin geven de onafhankelijke adviseurs, die het Grootaandeelhoudersoverleg hebben bijgestaan, aan dat het voorstel dat wij u doen op zorgvuldige wijze is ontstaan en de voorwaarden solide zijn.

De hoogte van uw obligatielening wordt in beginsel bepaald naar rato van uw aandelenbezit, zodat bij een eventuele conversie van de lening naar aandelen geen wijziging in de aandelenverhoudingen optreedt. Echter, om zeker te stellen dat het benodigde bedrag bijeengebracht wordt, wordt u ook gevraagd om aan te geven of u bereid bent om meer dan pro-rata deel te nemen, bij voorkeur 25% boven het pro-rata aandeel. Hier wordt alleen gebruik van gemaakt wanneer niet alle aandeelhouders bereid zijn om pro-rata deel te nemen.

[1] Het Grootaandeelhoudersoverleg bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de aandeelhouders Gelderland, Friesland, Noord Holland, Amsterdam en namens het Nuval-platform en de oud-EWR-gemeenten.

Volgens het aandeelhoudersregister beschikt uw provincie over 12.528.787 aandelen in Alliander N.V. Dit is 9,159%. Het concrete verzoek betreft daarmee een bedrag van minimaal € 54.952.843.

Om zicht te krijgen op uw bereidheid tot deelname en uw besluitvormingsproces, stellen wij het op prijs om uiterlijk 15 oktober 2021 geïnformeerd te worden over uw voornemen. Hiertoe hebben wij bijgevoegd format opgesteld (zie bijlage 3A). U kunt hierop ook aangeven of u bereid bent op de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders (BAvA) van Alliander van 2 december 2021 de Raad van Bestuur aan te wijzen als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen en tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van bestaande aandeelhouders bij de uitgifte van aandelen als gevolg van een mogelijke conversie van de obligatielening.

Uiterlijk op 1 december 2021 ontvangen wij graag uw definitieve besluit tot deelname aan de obligatielening. Ook hiervoor is een formulier in de bijlage toegevoegd (zie bijlage 3B). Hierop kunt u zowel uw minimale als uw maximale participatie in de lening opnemen. Uitgifte van de obligatielening is voorzien voor 15 december 2021.

Ondersteuning van uw besluitvormingsproces
Wij realiseren ons dat ons verzoek om een zorgvuldige afweging vraagt en wij willen u in uw besluitvormingsproces optimaal ondersteunen. Daartoe organiseren wij op 16 en 18 juni 2021 informatiebijeenkomsten voor collegeleden en adviseurs. Hiervoor ontvangt u separaat een uitnodiging.

Ten behoeve van het politieke besluitvormingsproces worden in september en oktober meerdere verdiepende informatiebijeenkomsten georganiseerd voor gemeenteraden en Provinciale Staten.

Achterliggend treft u meer informatie over de noodzaak voor versterking van de eigen vermogenspositie, de drie sporen om de benodigde investeringen te kunnen financieren en het beoogde instrument voor de kapitaalversterking.

Tot slot
Wij beseffen dat wij met dit financieringsverzoek een fors beroep op u doen. Echter, gezien het belang van de continuïteit van onze investeringen in de energietransitie en gelijktijdig de wens om onze dividenduitkering aan u te kunnen behouden, doen wij met klem een beroep op u om te participeren voor tenminste uw pro-rata aandeel.

Mocht u naar aanleiding van deze brief en het achterliggende informatiepakket nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u via mail contact opnemen met Walter Bien (walter.bien@alliander.com) of Michiel Olij (michiel.olij@alliander.com).

Met vriendelijke groet,

Maarten Otto,
voorzitter Raad van Bestuur/CEO

Walter Bien,
lid Raad van Bestuur/CFO

Bijlagen:
1 Presentatie achtergrondinformatie Versterking kapitaalstructuur Alliander
2A Engelstalige leningsdocumentatie
2B Nederlandse vertaling leningsdocumentatie
2C Term sheet
3A Format Mededeling voorgenomen collegebesluit
3B Format definitieve collegebesluit
4A Letter of comfort KPMG
4B Letter of comfort Stek

Achterliggende informatie

De maatschappelijke opdracht van Alliander
Alliander zorgt ervoor dat het licht brandt, de huizen warm of koel zijn en bedrijven draaien. Zowel vandaag als in het duurzame morgen.

In het Klimaatakkoord is de afspraak gemaakt dat in 2030 70% van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen komt. Dat gebeurt onder meer door met Regionale Energiestrategieën (RES-en) tot 35 TWh duurzame opwek op land te komen. Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit. Auto's worden elektrisch, de industrie vervangt olie en gas door duurzame opgewekte stroom en huizen worden op een duurzame manier verwarmd.

Deze afspraken betekenen een enorme verandering voor ons werk. Het elektriciteitsnet, ooit aangelegd om te voorzien in de vraag naar energie, is in 2030 veranderd in een multifunctionele verbinder van vraag, aanbod en opslag. Om dat mogelijk te maken moet het elektriciteitsnet drastisch worden verbouwd, uitgebreid en bestaande gasnetten worden aangepast. In feite herontwerpen wij het hele energiesysteem.

Om de afspraken uit het Klimaatakkoord waar te maken, wacht ons de komende tien jaar een enorme hoeveelheid werk. Het is onze maatschappelijke opdracht om dat werk gedaan te krijgen en dit vergt onder meer dat we voldoende financieringsruimte hebben om de voor de energietransitie benodigde investeringen te kunnen doen. Het is immers noodzakelijk dat Nederland de klimaatdoelen haalt en dat klanten - ook naar de toekomst toe - de capaciteit en energie krijgen die zij nodig hebben.

Alliander moet kunnen blijven investeren
Om de capaciteit van het net te verdubbelen, moet de komende 10 jaar evenveel werk worden verzet als in de afgelopen 40 jaar en moet het investeringsniveau worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren.

De sterke toename van investeringen leidt tot substantieel hogere afschrijvingen en financieringslasten. Deze hogere kosten worden op basis van het huidige wettelijk kader met enkele jaren vertraging, over een periode van circa 40 jaar (= de economische levensduur van de infrastructuur) doorberekend in de tarieven voor huishoudens en bedrijven. Door deze lange terugverdientijden, wordt Alliander gedwongen om de sterk toenemende investeringen in toenemende mate voor te financieren. Ook omdat de gereguleerde inkomsten – als gevolg van de zeer lage rente in het afgelopen decennium – hiervoor onvoldoende ruimte bieden.

Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden en lage rendementen neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Hiervoor wordt vreemd vermogen aangetrokken, waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

De investeringsopgave van Alliander vereist dat wij een robuust en kredietwaardig netwerkbedrijf zijn, zodat wij ook in de toekomst onze maatschappelijke taak kunnen blijven uitvoeren. Dit betekent onder andere dat wij:
- onze stabiele A rating moeten behouden om financiering aan te kunnen blijven trekken tegen acceptabele voorwaarden, en
- een financiële buffer hebben om risico's op te kunnen vangen, ook op de langere termijn.

Werken aan verschillende sporen
De financiering van de energie-infrastructuur is een vraagstuk dat alle netwerkbedrijven in Nederland raakt. De gezamenlijke netbeheerders hebben daarom de financieringsbehoefte van de hele sector in beeld gebracht[2] en een aantal oplossingsrichtingen verkend met het ministerie van EZK, het ministerie van Financiën, de ACM en VNG/IPO. Deze oplossingen lopen langs de assen van: (i) een wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie, (ii) verbeteren van de inkomstensystematiek en (iii) versterking van het eigen vermogen. Uiteindelijk is een breed en gecombineerd samenspel van oplossingsrichtingen noodzakelijk om de financiële uitdagingen als gevolg van oplopende investeringen in de energietransitie op te vangen.

[2] Zie rapport PwC (i.o.v. NBNL) De energietransitie en de financiële impact voor netbeheerders

Wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie De komende jaren moet Alliander meer werk verzetten, snel reageren op ontwikkelingen in het energiesysteem en samen met partners het energiesysteem van de toekomst ontwerpen en maken. Daartoe werken wij aan een slagvaardige, wendbare en kostenefficiënte organisatie.

In 2018 zijn wij een meerjarig, organisatie-breed kostenbesparingsprogramma gestart om zowel de kosten te verlagen als de productiviteit te verhogen. Centraal hierin staan de continue aandacht voor het verhogen van het kostenbewustzijn in de gehele organisatie en het kritisch afwegen welke activiteiten nodig zijn om ons werk - met behoud van veiligheid en kwaliteit - te kunnen uitvoeren. Wij richten ons ook op het aanscherpen van inkoopafspraken en op het verlagen van de indirecte kosten. Tevens richt het programma zich op het vereenvoudigen en verbeteren van de processen, onder andere door activiteiten te standaardiseren en te digitaliseren. Met al deze maatregelen is ultimo 2020 ruim € 100 miljoen structureel bespaard ten opzichte van 2017. Dit betreft zowel kostenreducties als efficiëntieverbeteringen. Daarnaast werkt Alliander aan slimme oplossingen en innovaties om de capaciteit van het bestaande elektriciteitsnet beter te benutten en investeringen te beperken.

Verbeteren inkomstensystematiek
Er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie. Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.

Kapitaalversterking door aandeelhouders
Versterking van het eigen vermogen is noodzakelijk om het financiële fundament van Alliander te verstevigen. Vanaf oktober 2020 heeft Alliander daarom onderzocht op welke wijze in de kapitaalbehoefte van Alliander kan worden voorzien en welke rol aandeelhouders hierin kunnen spelen. Op basis van deze gesprekken wil Alliander de kapitaalstructuur versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride obligatielening ter grootte van € 600 miljoen.

Beoogd financieringsinstrument
Met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zijn verschillende financieringsopties verkend, met als doel te komen tot een optie die past bij de kapitaalbehoefte van Alliander en oog heeft voor de belangen van de aandeelhouders. De leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zijn gedurende het gehele proces bijgestaan door hun eigen adviseurs van KPMG Advisory (financieel) en Stek Advocaten (juridisch).

De verschillende opties voor een kapitaalinjecties zijn uitgebreid afgewogen. Hierbij is onder meer gekeken naar een nieuwe uitgifte van aandelen en beperking van het dividend. Alles afwegende bleek een reverse converteerbare hybride lening van € 600 miljoen voor zowel de aandeelhouders als Alliander het meest geëigende instrument passend bij de huidige omstandigheden. Met de beoogde obligatielening blijft Alliander komende jaren in staat dividend uit te keren en de investeringen in de energietransitie te continueren.

De belangrijkste kenmerken van een dergelijke lening zijn:

Hybride karakter:	De lening heeft het karakter van zowel eigen als vreemd vermogen, Dit hangt samen met de zeer lange looptijd (60 jaar indien er niet wordt afgelost of geconverteerd) en het achtergestelde karakter. Concreet betekent dit dat de lening bij uitgifte al voor 50% meetelt als eigen vermogen.
Recht van conversie:	Het is een reverse converteerbare lening, wat betekent dat de leningnemer (Alliander NV) het recht heeft de lening gedeeltelijk of geheel om te zetten in aandelen, indien de A rating op grond van objectieve omstandigheden onzeker wordt.

Rendement en risico:	Zolang de lening uitstaat wordt een marktconforme rente vergoed. Het risicoprofiel van Alliander is zeer laag.
Signaal aan de markt:	Met de beoogde aandeelhouderslening krijgt de kapitaalmarkt een duidelijk signaal dat de aandeelhouders Alliander steunen.
Formele uitgifte obligatielening:	Naar verwachting 15 december 2021

BIJLAGE 1 – Achtergrond-informatie Versterking kapitaalstructuur Alliander

BIJLAGE 1 – Verzoek aan de aandeelhouders van Alliander d.d. 31 mei 2021

Introductie en inhoudsopgave

Verzoek aan aandeelhouders voor versterking kapitaalstructuur Alliander

Introductie

- Deze presentatie geeft een nadere toelichting op het verzoek van Alliander aan haar aandeelhouders voor versterking van de kapitaalstructuur.
- In sectie 1 van deze presentatie wordt het verzoek op hoofdlijnen toegelicht. In de bijlagen zijn verdiepingen opgenomen voor verschillende relevante thema's.

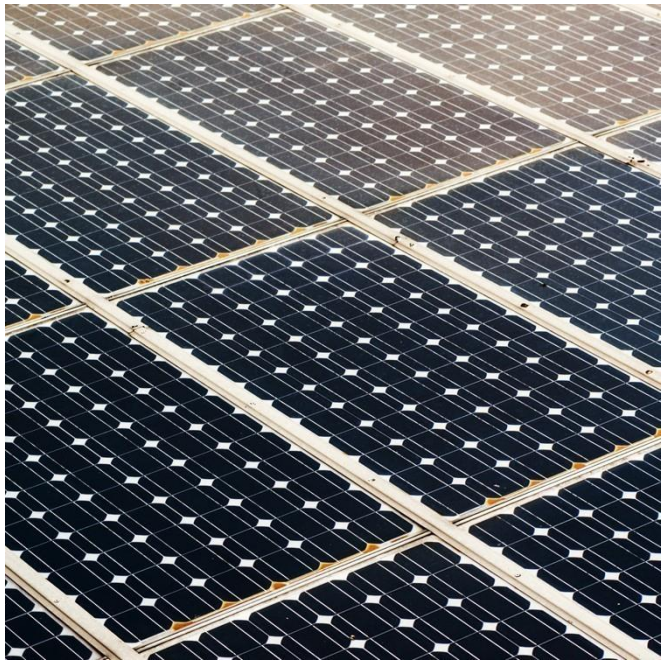

Inhoudsopgave

Sectie 1: Versterking kapitaalstructuur Alliander — Pagina 3

Sectie 2: Bijlagen

- Bedrijfsprofiel Alliander — Pagina 17
- Groei Alliander door energietransitie — Pagina 21
- Sector regulering en financiering van de energietransitie — Pagina 31
- Financieel beleid Alliander — Pagina 36
- Instrumenten voor versterken eigen vermogen — Pagina 40
- Kenmerken van voorkeursinstrument — Pagina 52
- Mogelijk financieel arrangement met de BNG — Pagina 57

Koptitel

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Alliander geeft vorm aan de energietoekomst van Nederland. Een toekomst waarin iedereen duurzame energie kan gebruiken, produceren en delen.

Missie Alliander

Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Dat is waar wij iedere dag aan werken.

Alliander ontwikkelt en beheert energienetten. Via onze kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. We beheren meer dan 90.000 km elektriciteitsnet en 40.000 km gasnet en zijn er trots op dat onze netten tot één van de betrouwbaarste ter wereld behoren.

We zorgen ervoor dat het licht brandt, de huizen warm zijn en de bedrijven draaien. Dit doen we vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden.

Werkgebied

Onze plaats in de energieketen

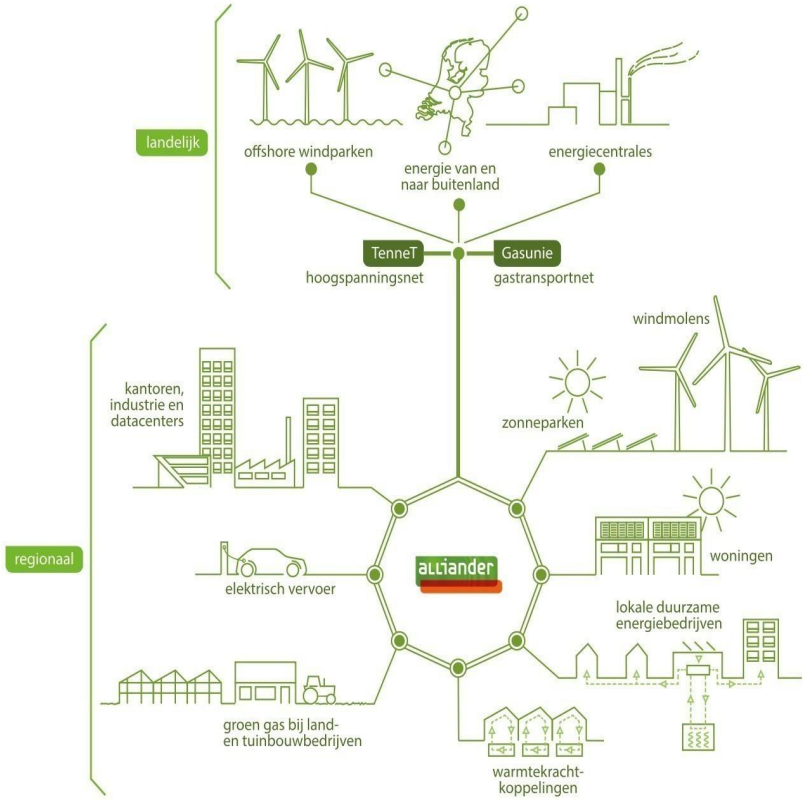

Meer informatie

Versterking eigen vermogenspositie Alliander

De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek en een groeiende vraag naar elektrisch vermogen

Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord is de afspraak gemaakt dat in 2030 70% van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen komt. Dat gebeurt onder meer door met Regionale Energiestrategieën (RES-en) tot 35 TWh duurzame opwek op land te komen.

Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit. Auto's worden elektrisch, de industrie vervangt olie en gas door duurzame opgewekte stroom en huizen worden op een duurzame manier verwarmd.

Huidige ontwikkelingen

De overgang naar een duurzame energievoorziening is in volle gang. Op steeds meer daken liggen zonnepanelen en op veel plaatsen verrijzen windparken. Elektrisch vervoer komt sterk op. En gemeenten spreken de ambitie uit van het aardgas af te gaan en over te stappen naar duurzame alternatieven.

De toename van duurzaam opgewekte energie en groeiende elektrificatie betekenen dat onze netten fors moeten worden uitgebreid en verzwaard. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem.

Klimaatakkoord: doelen 2030

35 terawatt-uur duurzame energie

1,5 miljoen woningen van het aardgas

1,2 miljoen laadpunten

Bijdrage Alliander aan energietransitie (2019 -2020)

Opgesteld vermogen zonne-energie

3.444 MW +55%

2.222 MW in 2019

Opgesteld vermogen windenergie

1.714 MW +30%

1.321 MW in 2019

Ingevoede hoeveelheid groen gas

54,9 miljoen m³ +33%

41,4 miljoen m³ in 2019

Aantal publieke laadpalen

8.459 +39%

6.066 in 2019

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

De capaciteit van onze elektriciteitsnetten moet op veel plekken worden verdubbeld, waardoor onze investeringen oplopen tot € 1,2 miljard per jaar

Capaciteitstoename

De afspraken uit het Klimaatakkoord betekenen een enorme verandering voor ons werk. Het elektriciteitsnet, ooit aangelegd om te voorzien in transport van energie van de centrale naar de klant is in 2030 veranderd in een multifunctionele verbinder van vraag, aanbod en opslag.

Om dat mogelijk te maken moet het elektriciteitsnet drastisch worden uitgebreid. In feite herontwerpen wij het hele energiesysteem.

Als netbeheerder staat Alliander voor de opdracht om de capaciteit van het elektriciteitsnet op een groot aantal plekken te verdubbelen in 2030.

Toenemende investeringen

- Om de capaciteit van het net te verdubbelen, moet de komende 10 jaar evenveel werk worden verzet als in de afgelopen 40 jaar en moet het investeringsniveau worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren.
- De investeringen voor Alliander – voor de periode 2021-2030 – zullen gemiddeld € 1,2 miljard per jaar bedragen
- Op de lange termijn (na 2030) neemt de onzekerheid over de benodigde investeringen toe, maar de verwachting is niet dat de investeringen zullen dalen
- De groeiende investeringen en de financiering daarvan is een vraagstuk dat alle netwerkbedrijven in Nederland raakt.

Verdubbeling van de netcapaciteit

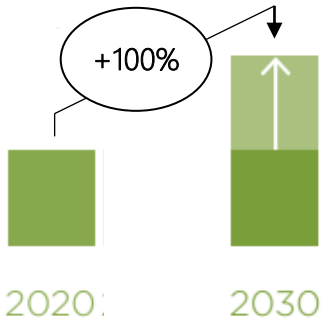

Investeringen Alliander per jaar – 2010 t/m 2030

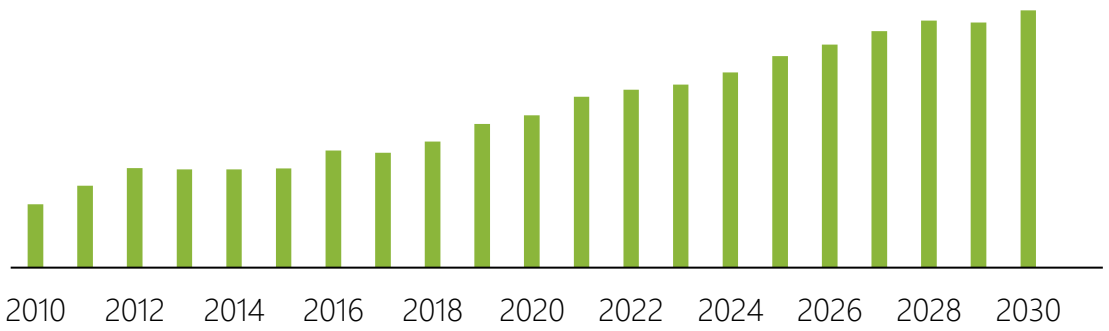

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe

Toenemende financieringsbehoefte Alliander

- De sterke toename van investeringen leidt tot substantieel hogere afschrijvingen en financieringslasten. Deze hogere kosten worden op basis van het huidige wettelijk kader met enkele jaren vertraging, over een periode van circa 40 jaar (= de economische levensduur van de infrastructuur), doorberekend in de tarieven voor huishoudens en bedrijven.
- Door deze lange terugverdientijden wordt Alliander gedwongen om de groeiende investeringen in toenemende mate te voorfinancieren.
- Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden en lage rendementen neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Hiervoor wordt vreemd vermogen aangetrokken, waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.
- De investeringsopgave van Alliander vereist dat wij een robuust en kredietwaardig netwerkbedrijf zijn, zodat wij ook in de toekomst onze maatschappelijke taak kunnen blijven uitvoeren. Dit betekent onder andere dat wij:
  - onze A rating moeten behouden (welke ook het uitgangspunt is voor de regulatorische kapitaalvergoeding welke is vastgesteld door de ACM), om financiering aan te kunnen blijven trekken tegen acceptabele voorwaarden, en;
  - een financiële buffer hebben om risico's op te kunnen vangen.

Toenemende financieringsbehoefte

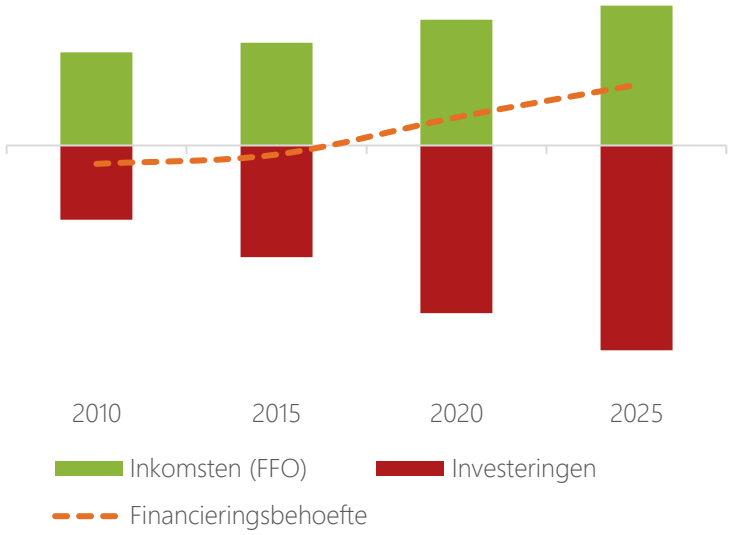

Inkomsten uitgedrukt in FFO Funds From Operations (vrije kasstroom). Getoonde grafiek ter illustratie.

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Om de benodigde investeringen te kunnen financieren, werken wij parallel aan een drietal sporen

Alliander

- In 2018 is Alliander gestart met een kostenbesparingsprogramma om zowel de kosten te verlagen als productiviteit te verhogen.
- Daarnaast werkt Alliander aan slimme oplossingen en innovaties om de capaciteit van het bestaande elektriciteitsnet beter te benutten en investeringen te beperken.
- Tot slot worden er aanvullende kasstromen gegenereerd buiten het gereguleerde domein.

Alliander stuurt op kostenbesparingen en zet actief in op innovaties en alternatieve kasstromen. Dit biedt echter onvoldoende ruimte om de benodigde investeringen zelf te bekostigen.

Overheid

- Er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie.
- Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.

De gesprekken met EZK en Financiën worden de komende tijd gecontinueerd, maar eventuele resultaten worden pas op de lange(re) termijn verwacht.

Aandeelhouders

- Om de investeringen in de energietransitie te kunnen doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven, is versterking van de kapitaalstructuur nodig.
- Zonder versterking van de kapitaalstructuur, neemt de kredietwaardigheid van Alliander af (met hogere rentelasten tot gevolg) en is Alliander onvoldoende in staat om de investeringen te financieren tegen acceptabele renteniveaus.

Het Grootaandeelhoudersoverleg herkent de noodzaak van versterking van de kapitaalstructuur. Gezamenlijk zijn verschillende mogelijkheden verkend.

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Na een zorgvuldig proces is in samenspraak met het Grootaandeelhoudersoverleg gekozen voor een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 600 miljoen

Reverse converteerbare hybride obligatielening

De verschillende opties voor een kapitaalinjectie zijn uitgebreid afgewogen. Hierbij is onder meer gekeken naar

- Geen dividend vanaf boekjaar 2021;
- Uitgifte nieuwe aandelen, en
- Reverse converteerbare hybride obligatielening

Uiteindelijk heeft Alliander in samenspraak met de Grootaandeelhouders gekozen voor uitgifte van een **reverse convertible hybride obligatielening** ter grootte van **€ 600 miljoen**.

Voordelen voor aandeelhouders en Alliander

Een dergelijke lening heeft het karakter van zowel eigen als vreemd vermogen (= hybride) en telt bij uitgifte al voor 50% mee als eigen vermogen.

Bovendien heeft Alliander het recht de lening gedeeltelijk of geheel om te zetten in aandelen (= reverse converteerbaar), als de A rating op grond van objectieve omstandigheden onzeker wordt.

Op deze wijze:

- Wordt de **financiële soliditeit** van Alliander geborgd
- Blijft Alliander in staat om de komende jaren **dividend aan de aandeelhouders** uit te keren en krijgen de aandeelhouders een **aantrekkelijk marktconform rendement** op de lening
- Kan Alliander zijn maatschappelijke opdracht blijven realiseren en de **investeringen in de energietransitie continueren**

De omvang van de gevraagde lening, de voorwaarden waartegen de lening wordt verstrekt en de rentevergoeding zijn getoetst door Stek (juridisch) en KPMG (financieel). Deze onafhankelijke adviseurs, die het Grootaandeelhoudersoverleg hebben bijgestaan, geven aan dat het voorstel van Alliander op zorgvuldige wijze is ontstaan en de voorwaarden solide zijn. Zie voor meer informatie de letters of comfort van KPMG en Stek (BIJLAGE 4A en 4B).

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

De lening combineert de eigenschappen van een hybride lening met die van een reverse converteerbare lening

Beknopte kenmerken (zie BIJLAGE 2A, 2B en 2c)

Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Hoofdsom	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevaste vergoeding	Marktconforme opslag van 1,975% boven 10-jaars swap rate *)
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente wordt altijd uitbetaald
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder strikte voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar gewone aandelen
Uitgifte	15 december 2021

*) de 10-jaars swap rate is een veel gebruikte basis waarmee de rente voor leningen wordt bepaald. De swap rate wordt dagelijks continue genoteerd en gepubliceerd.

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Het afgelopen jaar hebben we een zorgvuldig en intensief proces doorlopen met het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) en hun adviseurs

mei 2020

Aankondiging AvA gesprek over kapitaalbehoefte

oktober 2020

Brief aan aandeelhouders met aankondiging verkennende gesprekken met GAO over toekomstige kapitaalbehoefte en rol aandeelhouders.

GAO laat zich bijstaan door KPMG (financieel) en Stek (juridisch)

oktober 2020 – januari 2021

Gesprekken met GAO: focus op analyse van de financiële projecties en gewenste instrument.

februari 2021

Brief aan aandeelhouders over verloop van verkenning en verdere proces.

Noodzaak tot kapitaalversterking wordt erkend door GAO.

februari – april 2021

Gesprekken met GAO. Focus op uitwerking en voorwaarden van kapitaalversterking.

april 2021

7 april: Toelichting AvA op aanleiding en noodzaak kapitaalversterking, voorkeurs-instrument en bedrag

mei 2021

31 mei: Formeel financierings-verzoek verzonden aan de aandeel-houders

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Tot aan de formele uitgifte van de lening worden de volgende vervolgstappen beoogd

mei 2021

31 mei: Alle aandeelhouders ontvangen een individueel voorstel voor een obligatielening, incl. informatiepakket, leningsdocumentatie en letters of comfort KPMG en Stek

juni 2021

Informatiebijeenkomsten voor verantwoordelijke bestuurders en adviseurs t.b.v. het bestuurlijke besluitvormingsproces

september 2021

Informatiebijeenkomsten voor gemeenteraden en Provinciale Staten t.b.v. het politieke besluitvormingsproces

oktober 2021

15 okt: aandeelhouders informeren Alliander over <u>voorgenomen</u> besluit tot participatie in de obligatielening.

november 2021

1 dec: aandeelhouders informeren Alliander over <u>definitief</u> besluit tot participatie in de obligatielening.

2 dec: BAvA

2 dec: Ondertekening leningsovereenkomst

december 2021

3 dec: Bepalen van de mate van pro-rata inschrijving en eventuele toewijzing van boven pro-rata inschrijvingen

15 dec: Formele uitgifte van de reverse converteerbare hybride obligatielening

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Concreet verzoek aan aandeelhouders

- Het totaal benodigde bedrag van de reverse converteerbare hybride obligatielening bedraagt € 600 miljoen, met een minimale ondergrens van € 550 miljoen. Dit laatste betekent dat Alliander het recht heeft om af te zien van de lening op het moment dat voor minder dan € 550 miljoen wordt ingeschreven door de aandeelhouders. In een dergelijke situatie, zal versterking van de kapitaalstructuur op een andere wijze gerealiseerd moeten worden en lijkt inhouding van het dividend onvermijdelijk.

- Aandeelhouders wordt gevraagd om pro-rata deel te nemen. Om zeker te stellen dat het benodigde bedrag bijeengebracht wordt, worden de aandeelhouders gevraagd om aan te geven in hoeverre zij bereid zijn om meer dan pro-rata deel te nemen, bij voorkeur 25% boven het pro-rata aandeel.

- Om de uitkomst van het proces goed in te kunnen schatten, ontvangt Alliander graag uiterlijk 15 oktober 2021 het voorgenomen collegebesluit (BIJLAGE 3A). Hierop kan ook de bereidheid worden aangegeven om de Raad van Bestuur aan te wijzen als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen in geval mogelijke conversie van de obligatielening.

- Aandeelhouders wordt gevraagd om Alliander uiterlijk op 1 december 2021, middels het bijgevoegde formulier (zie BIJLAGE 3B, te informeren over het definitieve besluit tot participatie in de obligatielening.

- Op 2 december 2021 vindt er een Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders (BAvA) plaats ten einde Alliander N.V. in staat te stellen aandelen uit te geven indien aan de specifieke voorwaarden van de leningsdocumentatie wordt voldaan. In overeenstemming met het bepaalde in artikel 6 en 7 van de statuten van Alliander N.V. wordt voorgesteld te besluiten tot aanwijzing van de Raad van Bestuur als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen in verband met een mogelijke conversie van de obligatielening en tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van bestaande aandeelhouders bij de uitgifte van aandelen, voor de duur van 5 jaar vanaf de datum van de BAvA. Zolang de lening uitstaat moet dit besluit ieder jaar opnieuw worden genomen.

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Concreet verzoek aan aandeelhouders

Op 3 december wordt de mate van pro-rata inschrijvingen en eventuele toewijzing van boven pro-rata inschrijvingen bepaald.

Dit gaat volgens de hieronder volgende regels:

1. In het geval dat het totaal van alle inschrijvingen groter is dan EUR 550 miljoen en kleiner dan EUR 600 miljoen krijgt iedereen precies het bedrag waarvoor is ingeschreven.
2. In het geval dat het totaal van de inschrijvingen groter is dan EUR 600 miljoen, wordt eerst iedereen een percentage van de obligatielening toegewezen dat gelijk is aan maximaal het percentage aandelenbelang van de inschrijver in Alliander. Dit zijn de Initial Allocated Commitments.
3. Het deel van de obligatie lening dat dan nog niet is toegewezen is de Remaining Available Sum. Alliander zal dit bedrag verdelen onder de boven pro-rata inschrijvers in verhouding met het aandeel van iedere boven pro-rata inschrijver op het totale bedrag dat door de boven pro-rata inschrijvers boven pro-rata is ingeschreven.

Zie hiervoor de leningsdocumentatie, artikel 5 (BIJLAGE 2A, 2B en 2C).

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Tot slot

- Wij beseffen dat wij met dit financieringsverzoek een fors beroep op onze aandeelhouders doen, maar gezien het belang van de continuïteit van onze investeringen in de energietransitie en gelijktijdig de wens om onze dividenduitkering te behouden, doen wij met klem een beroep op iedere aandeelhouder om te participeren voor (tenminste) het pro-rata deel in de voorgenomen reverse converteerbare hybride obligatielening.

- Voor vragen of opmerkingen kunt u via mail contact opnemen met
  - Walter Bien, walter.bien@alliander.com
  - Michiel Olij, michiel.olij@alliander.com

Bijlagen

Bedrijfsprofiel Alliander

Bedrijfsprofiel Alliander

Onze rol in de energieketen

- Alliander N.V. is een netwerkbedrijf dat bestaat uit een groep bedrijven met ongeveer 7.000 medewerkers. Samen staan we voor hoogwaardige kennis van het energienet. We investeren in de ontwikkeling van het energienet en verkennen en realiseren innovatieve oplossingen. Met onze stakeholders overleggen we over toekomstplannen en dragen we oplossingen aan voor complexe vraagstukken op het gebied van de energietransitie. Dit doen we vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden.

- Netbeheerder Liander, onderdeel van Alliander, heeft de wettelijke taak de gas- en elektriciteitsnetwerken te beheren en te ontwikkelen. We staan 24/7 klaar om storingen te verhelpen, want zonder energie staat alles stil. Energie die wij distribueren, komt onder meer uit energiecentrales, windparken en import via de landelijke elektriciteits- en gasnetten van respectievelijk TenneT en Gasunie. Liander werkt samen met veel partijen in de energiesector en organisaties die willen innoveren op het gebied van energie. De netbeheerder zorgt voor een juiste data-uitwisseling met onder andere leveranciers in de huidige energiemarkt en werkt samen met overheden rondom vraagstukken over de warmtetransitie. Daarnaast helpen we organisaties bij innovaties met onze datadiensten en we werken samen aan ontwikkeling van de vraag- en aanbodgestuurde flexibele energiemarkt. Daarnaast leveren steeds meer consumenten en bedrijven energie die ze zelf produceren terug aan onze energienetten. Hierdoor ontstaat een wisselwerking en verwevenheid tussen vraag en aanbod van energie.

- Andere onderdelen van ons netwerkbedrijf faciliteren actief markten met producten en diensten die bijdragen aan een toekomstbestendig energienet. We bouwen en onderhouden de infrastructuur en managen vraag en aanbod van energie. We maken inzichtelijk wie, wanneer, waar en in welke hoeveelheid energie produceert of verbruikt. Als onafhankelijke partij geven wij klanten inzichten die hen helpen bij de ontwikkeling van hun energievoorziening. Wij laten de mogelijkheden van het energienet zien en zijn duidelijk over de maatschappelijke kosten die verschillende keuzes met zich meebrengen.

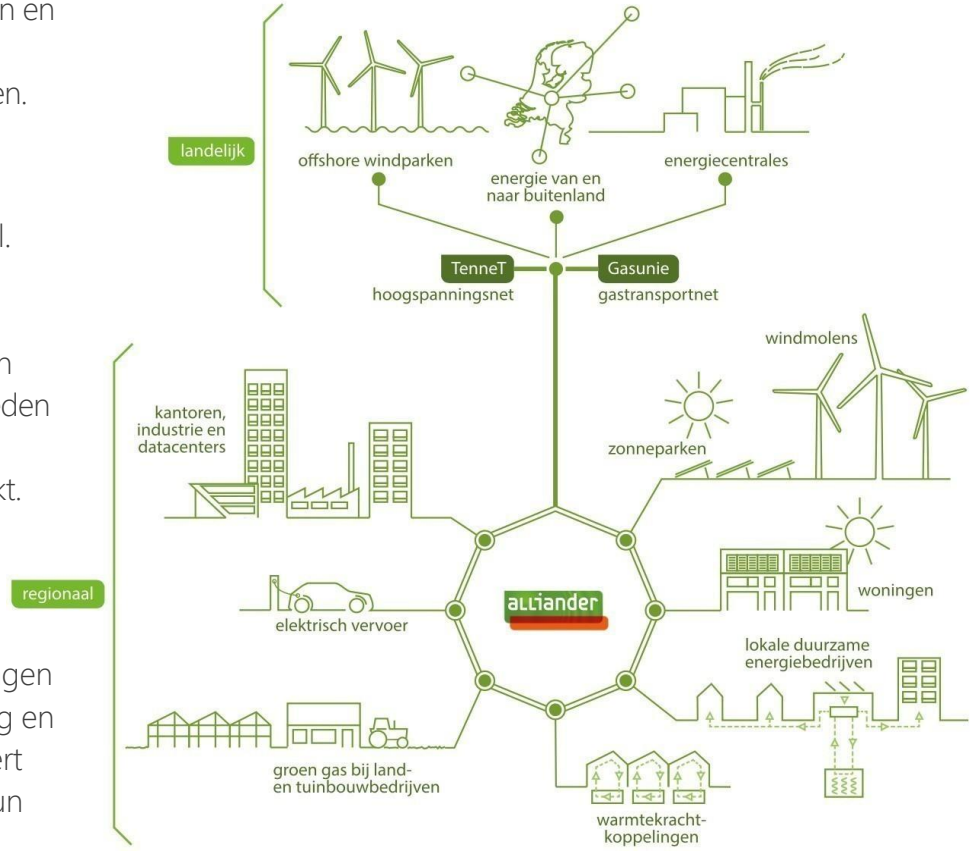

Bedrijfsprofiel Alliander

Alliander bestaat uit een groep bedrijven waarvan Liander de grootste is

Onze bedrijven

Liander

- Netbeheerder Liander beheert en ontwikkelt het energienet in haar werkgebied. De netbeheerder heeft de maatschappelijke taak miljoenen consumenten en bedrijven dagelijks van gas en elektriciteit te voorzien. Liander omvat ruim 90% van de omzet van de Alliander groep.

Kenter

- Kenter is een dienstverlener op het gebied van energievoorzieningen, meetdiensten en laadoplossingen. Kenter plaatst onder meer transformatoren, meters, levert meetdata en geeft inzicht in energieverbruik met online (verbruiks)analyses.

Telecomcluster Alliander

- Alliander Telecom levert telecommunicatie voor besturing en beveiliging van kritische infrastructuur (zoals de energienetwerken). Utility Connect biedt draadloze datacommunicatie aan voor o.a. slimme meters. TReNT levert glasvezeldiensten in Oost-Nederland. 450connect exploiteert een draadloos communicatienetwerk voor kritische infrastructuur, door nauwe samenwerking met de Duitse netwerksector.

Firan

- Firan ontwikkelt, realiseert en exploiteert netten voor o.a. warmte en koude, zonnestroom, windenergie en CO_2. Samen met publieke en private partners werkt Firan aan de energietransitie voor gebouwen, gebieden en gemeenten.

ENTRNCE

- ENTRNCE heeft een digitaal handelsplatform ontwikkelt waar zij alle mogelijke energietransacties tussen leveranciers en verbruikers in de energiemarkt faciliteert.

Hoe wij georganiseerd zijn

Alliander AG (Duitsland)

- Alliander AG is met name op kleinere schaal actief in Noordrijn-Westfalen en Berlijn waar zij elektriciteits- en gasnetten, openbare verlichting en verkeerslichten beheert.

Qirion

- Qirion onderhoudt het hoog- en middenspanningsnet in een deel van Nederland en creëert duurzame en innovatieve oplossingen voor nieuwe en bestaande energienetten.

Overige dochterondernemingen

- Overige activiteiten waaronder bodemonderzoek, grondwerk en uitvoering en Smart Grid technologie worden verricht door respectievelijk Qterra, Stam & Co en Locamation.

Bedrijfsprofiel Alliander

2020 in cijfers

Kerncijfers

Netto-omzet

2,0 € miljard

1,9 € miljard in 2019

Balanstotaal

9,4 € miljard

8,8 € miljard in 2019

Omvang netwerk elektriciteit

92.000 km

91.000 km in 2019

Omvang netwerk gas

42.000 km

42.000 km in 2019

Resultaat

224 € miljoen

253 € miljoen in 2019

Investeringen materiële vaste activa

890 € miljoen

834 € miljoen in 2019

Aantal klantaansluitingen

5,8 miljoen

5,8 miljoen in 2019

Aantal eigen medewerkers

5.881 fte

5.703 fte in 2019

Uitvalduur elektriciteit

23,2 minuten

21,9 minuten in 2019

Lost Time Injury Frequency

1,8

2,1 in 2019

Bruto investeringen

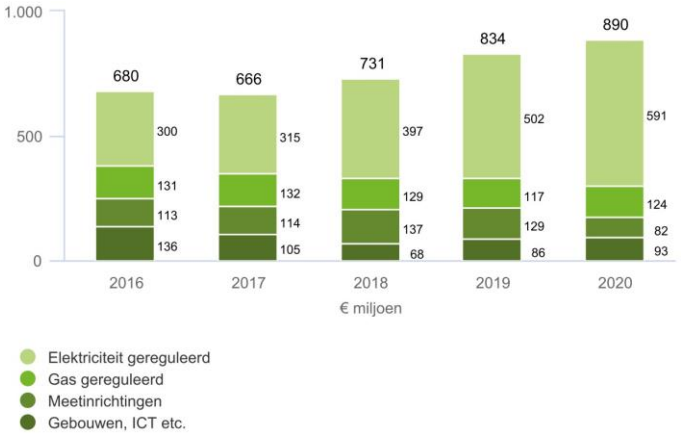

Dividend

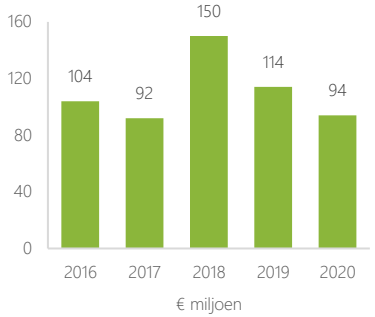

Groei Alliander door energietransitie

Groei Alliander door energietransitie

CO_2 reductie is de kern van het klimaatakkoord en heeft grote invloed op de elektriciteitssector

Drijvers		Doelstellingen	Maatregelen
P2H	Industrie 57,2 Mton[1]	• 2030: 21.5 Mton CO_2 reductie • 2050: Nagenoeg emissievrije industrie	• Nationale CO_2 heffing i.c.m. verlaging Europese emissierechten • Waterstof als energiedrager voor procesindustrie (tot 600° C) • Verplicht stellen van CO_2 beperkende maatregelen met maximaal 5 jaar terugverdientijd
	Elektriciteit opwekking 45,2 Mton[1]	• 2030: 32.8 Mton CO_2 reductie • 2050: Emissievrije productie	• Opschalen hernieuwbare elektriciteitsopwekking met 84 TWh in 2030 • Focus op wind op zee • Afbouw kolencentrales tot 2030
	Verkeer en vervoer 35,6 Mton[1]	• 2030: 10.6 Mton CO_2 reductie • 2050: Emissievrij verkeer	• Inzet op 100% aandeel van elektrische auto's in nieuwverkoop na 2030 • Verlagen van zakelijke (auto)kilometers met 8 miljard in 2030
	Landbouw 26,9 Mton[1]	• 2030: 4.7 Mton CO_2 reductie • 2050: Balans tussen opslag & productie van hernieuwbare energie/ biomassa en emissie van onvermijdbare uitstoot	• Elektrisch verwarmen kassen en gebruik restwarmte • Verduurzamen veehouderij (precisiebemesting, kunstmest vervanging) • Inrichten van land en wateroppervlak op CO2 vastlegging en gebruik
	Gebouwde omgeving 24,4 Mton[1]	• 2030: 9.1 Mton CO_2 reductie • 2050: Alle woningen en gebouwen goed geïsoleerd, duurzaam verwarmd en voorzien van schone elektriciteit	• Verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 • Jaarlijks verduurzamen van 50.000 woningen en gebouwen vanaf 2021 en 200.000 per 2030 d.m.v. aardgasvrije nieuwbouw, subsidiëren van verduurzaming huidige woning

Bronnen: Strategy & PwC, Klimaatakkoord, IPCC

[1]Mton CO_2 equivalent uitstoot in 2018.

Groei Alliander door energietransitie

De energietransitie vereist dat er de komende jaren sterk geïnvesteerd moeten worden in de energie-infrastructuur in Nederland

(Inter)nationale klimaatdoelen

Op 1 januari 2020 is de Klimaatwet ingegaan, waarin de CO_2 doelstellingen van 49% reductie in 2030 en 95% in 2050 zijn vastgelegd. De Europese Klimaatwet scherpt deze doelstellingen verder aan.
De energietransitie vereist dat de gehele energie-infrastructuur in Nederland de komende jaren verzwaard wordt, omdat de elektriciteitsvraag in 2050 verdubbeld is. Onze grootste uitdaging is ervoor te zorgen dat de energie-infrastructuur hiervoor op tijd klaar is.

Nieuwe vereisten aan de elektriciteits- en gasnetten

Elektriciteitsverbruik neemt toe	• Sterk toenemende vraag door elektrificatie • Opkomst van datacenters
Systeem wordt meer decentraal	• Hogere peakload en een 'tweerichtingsverkeer' in alle netvlakken • Balancering meer in regionale netten
Hernieuwbare energie is niet stuurbaar	• Belangrijke rol biomassa/biogas en waterstof richting 2050 • Relatief veel geïnstalleerd vermogen nodig per eenheid opwek
Wind op Zee zal aangesloten worden	• Realisatie beide fases Wind op Zee richting 2030 • TenneT wettelijk verplicht tot aanleg net op zee • Investeringen op land door TenneT
Hogere volatiliteit in het dagprofiel	• Meer weersafhankelijk door opwek achter de meter • Toename volatiliteit door toename elektrisch vervoer • Sturing op moment en hoogte van elektriciteitsverbruik

Bron: Strategy & PwC

Consequenties voor de netbeheerders

1. Verzwaren van het net
2. Aanleg nieuwe infrastructuur
3. Nieuwe aansluitingen

Groei Alliander door energietransitie

Door de investeringen in de energie infrastructuur zal de kapitaalbehoefte van de sector en Alliander de komende 20 jaar sterk toenemen

Investeringen

- TenneT, Alliander, Enexis en Stedin zullen per jaar gezamenlijk gemiddeld €1,5 miljard extra gaan investeren – een verdubbeling ten op zichte van het recente gemiddelde investeringsniveau. Gezamenlijk moeten zij € 102 miljard investeren in het elektriciteitsnet en de regionale gasnetten.
- Door de benodigde investeringen in het hoogspanningsnet alsmede het net op zee, is de verwachting dat de kosten die TenneT doorberekent aan Regionale Netbeheerders ("RNB's") ook zullen stijgen
- De investeringen van Alliander zijn sinds 2018 aan het stijgen. Deze stijging zal de komende jaren versneld worden ingegeven door de energietransitie. De investeringen voor Alliander – voor de periode 2019-2030 – zullen gemiddeld €1,2 miljard per jaar bedragen
- Op de lange termijn (na 2030) neemt de onzekerheid over de benodigde investeringen toe, maar de verwachting is niet dat de investeringen zullen dalen
- De verhoogde investeringen zullen primair gefinancierd worden met vreemd vermogen. Dit is echter alleen mogelijk indien er tevens nieuw eigen vermogen beschikbaar wordt gesteld, waarmee de rating en voor Alliander belangrijke ratio's in stand gehouden kunnen worden.

Investeringen TenneT, Alliander, Enexis en Stedin
Gemiddelde netto investeringen per jaar 2011-2050 (reëel pp 2020 in €mld)[1]

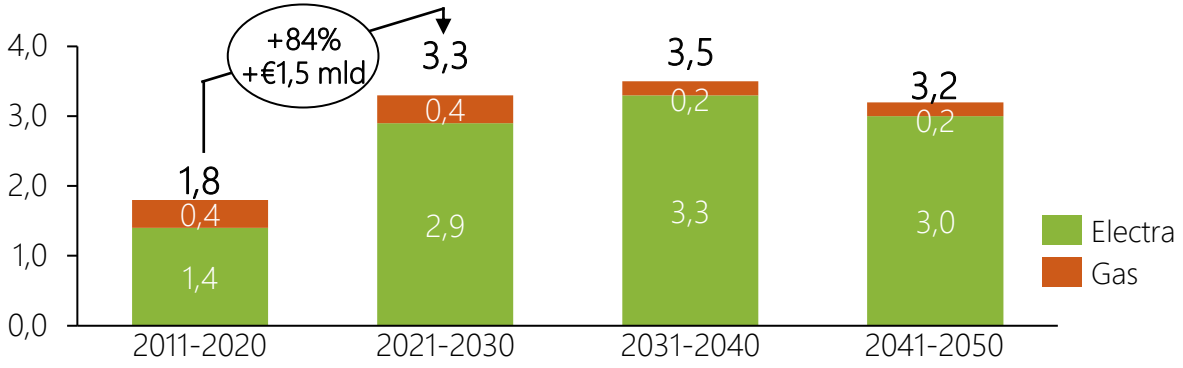

Investeringen Alliander per jaar – 2010 t/m 2030

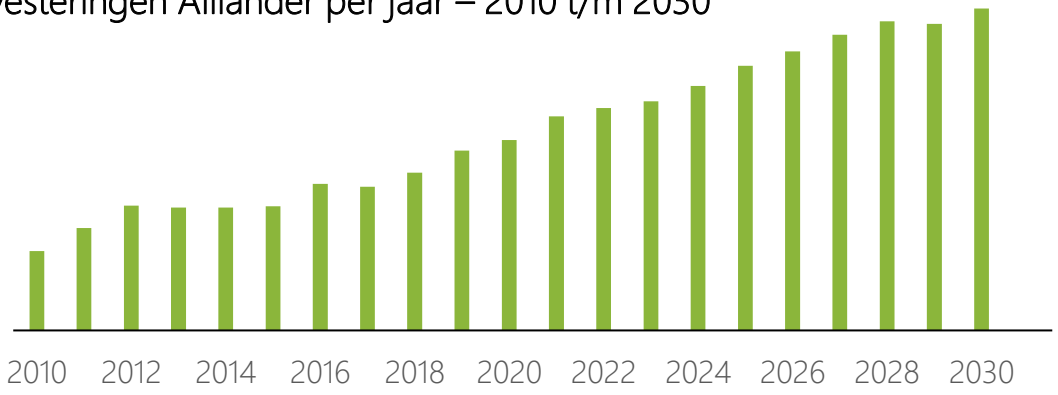

[1]Netto getallen zijn investeringen minus klantbijdragen, exclusief prijseffect, exclusief meters, exclusief GTS
Bronnen: Rapport Fien, Liander, Enexis, Stedin, TenneT

Groei Alliander door energietransitie

We werken nauw samen met onze stakeholders om de doelstellingen te realiseren

Werkpakket Alliander

Zonneparken, datacenters en andere snel ontwikkelende energie-intensieve sectoren vragen steeds meer energie.

De energietransitie vraagt om intensieve samenwerking tussen gemeenten, provincies, netbeheerders en andere partners binnen en buiten de energiesector.

Capaciteitstoename

Als netbeheerder staat Liander voor de opdracht om de capaciteit van het elektriciteitsnet op een groot aantal plekken minstens te hebben verdubbeld in 2030.

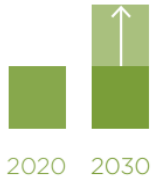

Onze focus

Om de afspraken uit het Klimaatakkoord waar te maken, hebben we als maatschappij een enorme hoeveelheid werk te verzetten in het komende decennium. Als netbeheerder bereiden we ons zo voor:

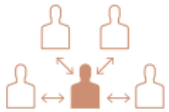

We zetten in op een integraal transitieplan samen met stakeholders. In essentie herontwerpen we als maatschappij het gehele energiesysteem

We investeren proactief in ons netwerk op basis van regionale energiestrategieën, klantcontacten en systeemstudies

We vergroten productiviteit en efficiency en richten ons op innovatie, standaardisatie en het inzetten van tijdelijke concepten

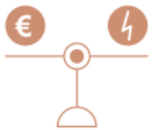

Het nog optimaler benutten van het bestaande net om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Friesland

Friesland

- Voor de komende tijd wordt ingezet op investeringen in de diverse onder- en regelstations en het versterken van het distributienet met grote 20 kV-ringen, om te voldoen aan de verwachte capaciteitsvraag als gevolg van zonopwek en de industrievraag.
- Als eerste worden belangrijke stations in het zuidelijke deel van Friesland (Wolvega en Oosterwolde) en het noordoostelijke deel (Dokkum – Holwerd – Ameland) verzwaard en wordt op veel plaatsen het middenspanningsnet versterkt om transportbeperkingen op te lossen en een toekomstbestendig net te maken. Daarna worden de stations Lemmer en Bergum beiden uitgebreid met nieuwe 110/20 kV-transformatoren van 80 MVA.
- Daarnaast wordt een nieuw onderstation bij Bolsward gebouwd, dat ook ingezet wordt om de groei in duurzame energie in het zuidwesten van de provincie op te vangen. Tevens worden verdere plannen met TenneT gemaakt voor een geheel nieuw onderstation nabij Leeuwarden om verdere toekomstige groei op te vangen.
- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Friesland (en Noordoostpolder) dat van de zeventig stations circa veertig stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa dertig nieuwe stations te stichten en er circa veertig uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

Wij investeren de komende tijd in diverse onder- en regelstations en in het versterken van het distributienet met grote 20 kV-ringen. Op deze manier kunnen we beter voldoen aan de verwachte capaciteitsvraag.

We versterken het middenspanningsnet op veel plaatsen om transportbeperkingen op te lossen en te zorgen voor een toekomstbestendig energienet.

We plannen de bouw van een nieuw onderstation om toekomstige groei op te vangen.

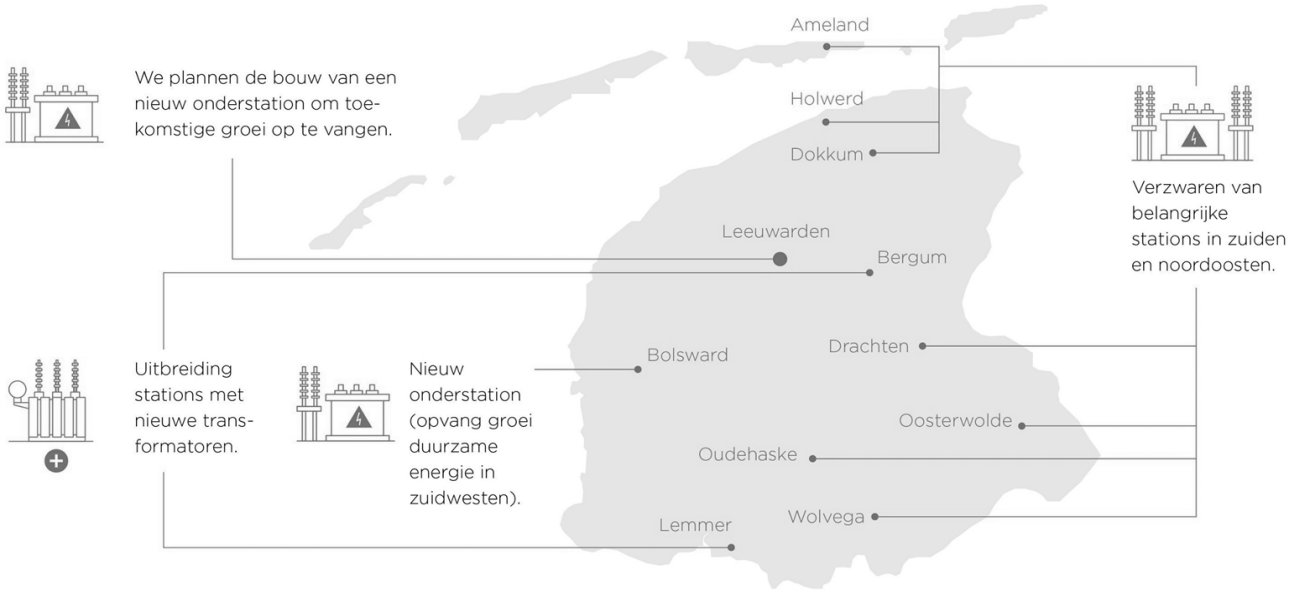

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Flevoland

Flevoland

- Om de knelpunten het hoofd te bieden investeert Liander in de Noordoostpolder in de onderstations Emmeloord en Luttelgeest en het versterken van het distributienet met grote 20 kV-ringen. Deze 20 kV-ringen worden als het ware een tussennet om het 10 kV- middenspanningsnet te versterken en extra capaciteit te leveren.

- In de Flevopolder worden bestaande onderstations uitgebreid (onder andere Dronten, Lelystad, Zeewolde en Almere) en wordt samen met TenneT gewerkt aan drie nieuwe onderstations (nabij Almere, in het midden van de polder en ten oosten van Dronten).

- De verzwaringen van de onderstations Dronten, Lelystad in het oosten van de Flevopolder zijn voornamelijk voor duurzame opwek. Daarnaast worden binnen de planperiode twee nieuwe onderstations gebouwd (in het midden van de polder en ten oosten van Dronten) voor het aansluiten van duurzame opwek.

- Het onderstation Zeewolde wordt verzwaard. Enerzijds zien we een grote vraag voor wat betreft duurzame opwek en anderzijds de komst van datacentra. Ook de verdere ontwikkeling van de woningbouw in Oosterwold en bedrijventerrein Stichtsekant worden hiermee gefaciliteerd. Een nieuw te realiseren onderstation Almere is voornamelijk bedoeld voor de stad Almere. Om verdere groei in het oosten van Almere voor zowel woningbouw als ook bedrijvigheid mogelijk te maken wordt met TenneT samen de planvorming opgestart voor een schaalsprong in de benodigde capaciteit in de westzijde van de Flevopolder

- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Flevoland dat van de 38 stations circa 24 stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa vijf nieuwe stations te stichten en er circa twintig stations uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

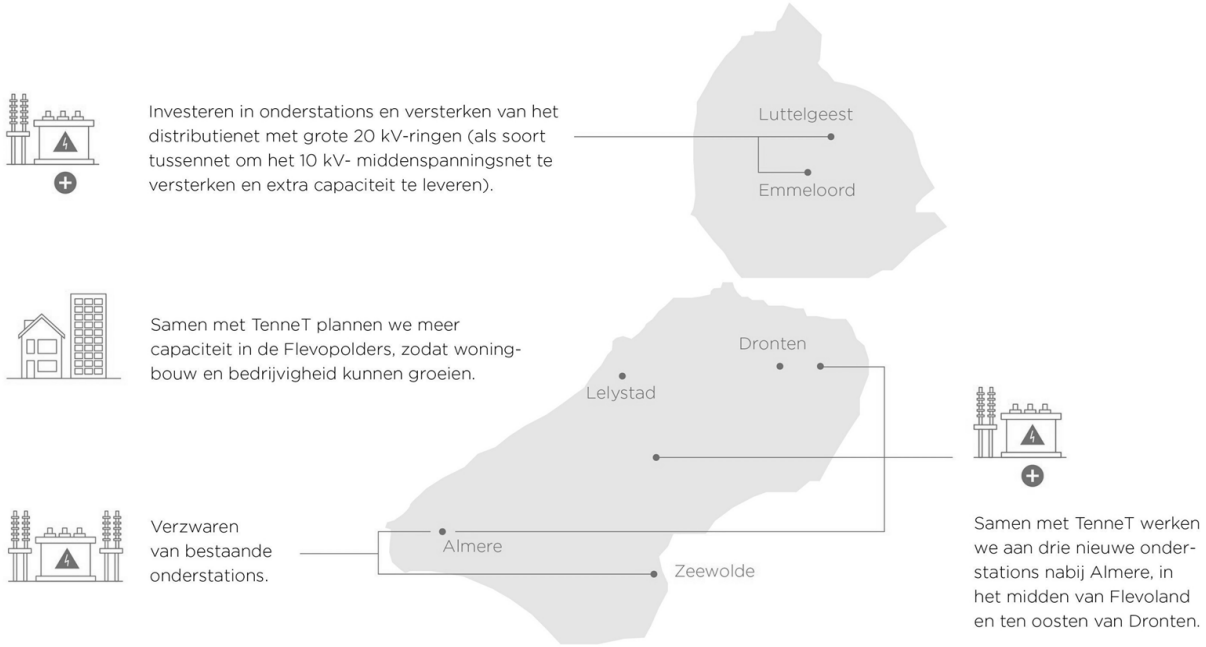

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Noord-Holland

Noord-Holland

- In het noordelijke deel van Noord-Holland wordt geïnvesteerd in verzwaringen van diverse stations. De recent gestichte stations Middenmeer en De Weel gaan op 20 kV-niveau diverse knelpunten oplossen in de bestaande 50 kV-netstructuur. Daarnaast wordt een nieuw 150/50 kV onderstation bij Oostzaan gebouwd om het elektriciteitsnet in de Zaanstreek te versterken. Voor de verdere tijdshorizon worden nu ook al plannen gemaakt voor extra stations nabij Alkmaar en het uiterste noorden van de provincie. De noodzaak hiervoor en de geografische locatie zal vanuit de RES onderbouwd worden.

- In Amsterdam vindt een grote uitbreiding plaats van bestaande stations (zoals Nieuwe Meer, Karperweg, Bijlmer Noord, Watergraafsmeer en Uilenburg) en worden diverse nieuwe stations gebouwd op plekken als IJburg, Noord Papaverweg, Zeeburgereiland en Nieuwe Meer. Hiervoor werkt Liander nauw samen met de gemeente Amsterdam. Verder wordt in Haarlem gewerkt aan de verzwaring van station Oorkondelaan en in Haarlemmermeer aan station Vijfhuizen. Tevens wordt in de Haarlemmermeer gezocht naar een locatie voor twee nieuwe stations en wordt in Amstelveen met de gemeente ook naar een locatie voor een nieuw 150 kV-station gezocht om het bestaande elektriciteitsnet te uit te breiden voor de sterk toenemende vermogensvraag.

- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Noord-Holland dat van de 46 stations circa dertig stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om minimaal tien nieuwe stations te stichten (oplopend tot circa 24) en er minimaal 25 uit te breiden (oplopend tot 32). Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

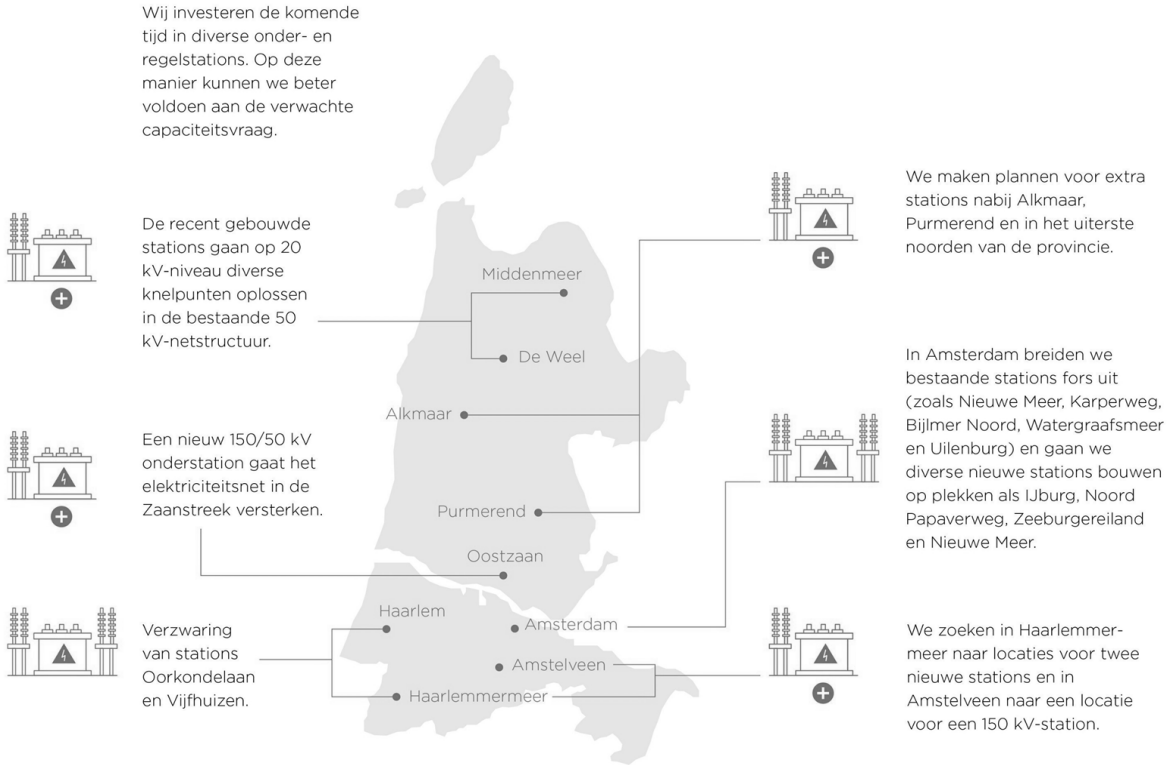

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Zuid-Holland

Zuid-Holland

- Liander dient veel van haar 50 kV-onderstations te versterken en nieuwe onderstations te bouwen om de huidige en toekomstige transportknelpunten het hoofd te bieden. Verzwaring van de onderstations Zoeterwoude, Leiden Zuidwest, Leiden Rijksuniversiteit, Leiderdorp, Noordwijk en Leimuiden staan op stapel, waarvoor in de komende jaren eerst de benodigde ruimte moet worden gevonden. Tevens wordt momenteel voortvarend gewerkt om het nieuwe onderstation Boskoop en de nieuwe invoedingspunten vanuit TenneT, Zuidplaspolder (samen met TenneT en Stedin) en Leiden Oost (samen met TenneT) tot stand te brengen.

- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Zuid-Holland dat van de achttien stations circa vijf stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa tien nieuwe stations te stichten en er circa vijf uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Gelderland

Gelderland

- Liander investeert op diverse plekken in verzwaring van stations. De stations Barneveld, Dodewaard, Zevenaar, Doetinchem en Eibergen zijn hier voorbeelden van. Zowel extra vermogen als ook aansluitmogelijkheden worden bijgeplaatst.
- De grotere projectgebieden zijn de Bommelerwaard en het knooppunt Arnhem - Nijmegen. In deze twee gebieden worden ook geheel nieuwe stations (in samenspraak met TenneT) gebouwd voor verdere versterking van het elektriciteitsnet.
- In de Bommelerwaard wordt onderstation Zaltbommel verder verzwaard met 150/20 kV en wordt een nieuw onderstation 150/20 kV gebouwd in Zuilichem. Daarna worden bijna alle onderliggende grotere verdeelstations versterkt om huidige en toekomstige knelpunten op te lossen.
- In het gebied tussen Arnhem en Nijmegen wordt enerzijds volop ingezet op grote logistieke oplossingen en anderzijds speelt de duurzame opwek en verduurzaming van woningbouw een grote rol. Om knelpunten het hoofd te bieden wordt samen met TenneT een nieuw onderstation Oosterhout gesticht met drie 150/20 kV-transformatoren van 80 MVA.
- Voor de verdere toekomst worden in de buurt van Nijkerk de mogelijkheden voor een nieuw onderstation samen met TenneT en Stedin verkend. De groei ten noorden en oosten van Amersfoort zal immers verder doorgaan gezien de gunstige ligging nabij de snelweg A1. Om deze groei beter te kunnen voorspellen zet Liander samen met de omgevingspartners in op de RES als instrument.
- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Gelderland dat van de 39 stations circa 28 stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa vijftien nieuwe stations te stichten en er circa zeven uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

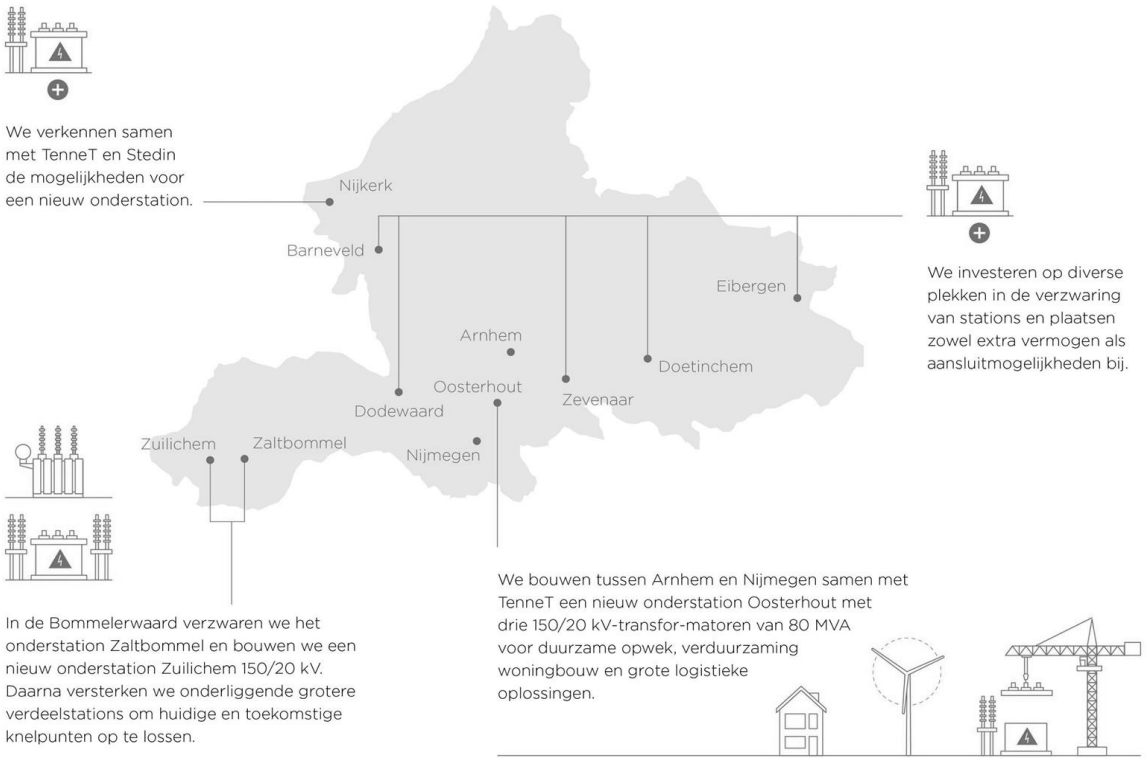

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

De markt waarin Alliander actief is wordt gereguleerd door de ACM

Regulering in Nederland

Als netbeheerder heeft Alliander de wettelijke taak om consumenten en bedrijven dagelijks van gas en elektriciteit te voorzien. Dit moet tegen de voorwaarden die hun basis vinden in de Elektriciteitswet.
De regionale netbeheerders werken in een gereguleerde markt zonder directe concurrentie. Het is immers niet kostenefficiënt om meerdere netten naast elkaar aan te leggen. Gelet op de monopolistische marktstructuur houdt de Autoriteit Consument & Markt (ACM) toezicht.
De ACM is verantwoordelijk voor de regulering van de transmissiesysteembeheerders ("TSO's") en regionale netbeheerders van de elektriciteitsvoorziening en aardgasnetten in Nederland en doet dit middels 3 tot 5-jarige reguleringsperioden.

Regulatorische doelen

- Netwerkbeheerders prikkelen om op een efficiënte manier te opereren
- Voorkomen dat netbeheerders tarieven doorbelasten boven het (efficiënte) kostenniveau
- Netwerkbeheerders een passend rendement op hun investeringen laten maken
- Optimale transportkwaliteit aanmoedigen (voor elektriciteits-RNBs)

Gereguleerde tarifering en rendement

De ACM stelt de maximum transport- en aansluittarieven vast in de tarievenbesluiten. Deze tarieven worden zo vastgesteld dat de aanleg, het beheer en de exploitatie van de energienetten de economische kosten van de investeringen dekt.
De tarieven bestaan uit twee componenten: (i) de kapitaallasten en (ii) de operationele kosten.

- De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en een vermogenskostenvergoeding voor de verschaffers van vreemd en eigen vermogen. De vermogenskostenvergoeding volgt uit het product van de gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet (WACC voor weighted average cost of capital) en de gereguleerde activawaarde (GAW).
- De operationele kosten zijn kosten voor personeel, inkoop van goederen, inkoopkosten bovenliggende netbeheerder en diensten die nodig zijn om de taken uit te voeren.

Toegestane inkomsten RNB's

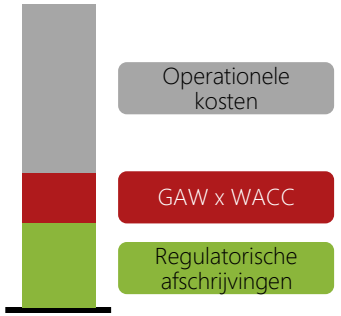

Aan het begin van de reguleringsperiode bepaalt de ACM de GAW en de afschrijvingstermijnen voor verschillende activacategorieën. De afschrijvingen en de vermogenskostenvergoeding worden opgenomen in de maatstafregulering en landen in de tarieven van de netbeheerders. Gedurende de looptijd van de investeringen vindt vergoeding hierover plaats via de tarieven aan klanten, waardoor deze op lange termijn kostendekkend zijn. Bij groei zijn de uitgaven op korte termijn daardoor echter hoger dan de inkomsten.

Sector regulering en financiering van de energietransitie

Simultaan zetten 3 factoren uit de regulering druk op de netto kasstroom van de netbeheerders

Drie simultane effecten

1. Wanneer investeringen sterk stijgen, stijgen de inkomsten niet navenant en neemt de financieringsbehoefte toe op de middellange termijn

2. Wanneer de gereguleerde WACC daalt neemt de financieringsbehoefte verder toe

3. Inkomsten worden bepaald op basis van historische kosten, waardoor deze achterlopen bij toenemende kosten

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

Factor 1: Wanneer investeringen sterk stijgen, stijgen de inkomsten niet navenant en neemt de financieringsbehoefte toe

Ideaalcomplex: stabiel patroon investeringen

1

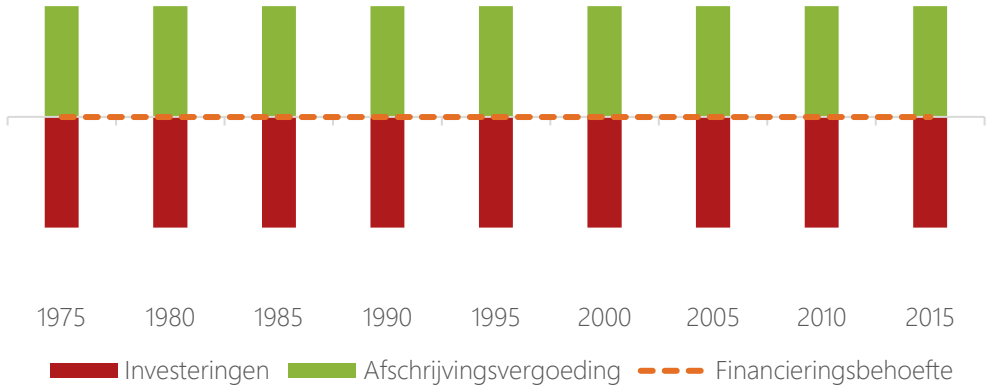

- Inkomsten uit investeringen bestaan uit een vermogenskostenvergoeding plus een vergoeding gelijk aan de afschrijving.
- Bij een stabiel niveau van investeringen lopen de afschrijvingsvergoedingen op tot een niveau waarop ze de nieuwe investeringen volledig dekken. Dit noemen we een ideaalcomplex.

Bron: Strategy & PwC

Energietransitie: blijvend hoge investeringen

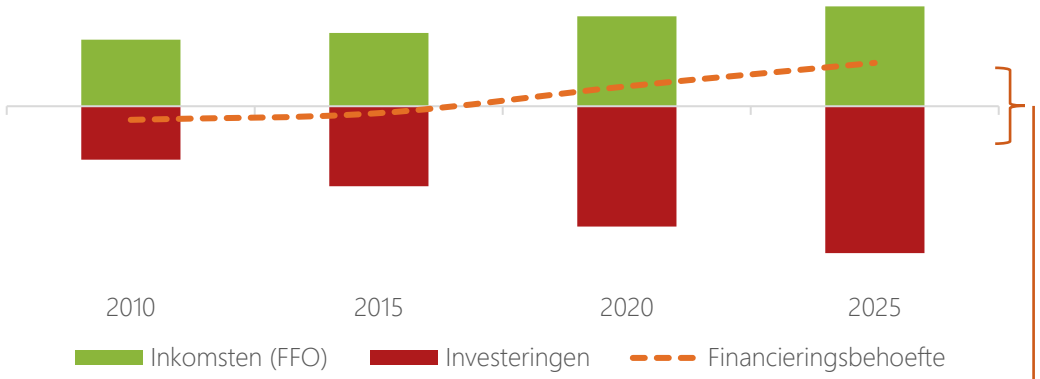

Inkomsten uitgedrukt in FFO (vrije kasstroom). Getoonde grafiek ter illustratie

De financieringsbehoefte zal toenemen door een combinatie van:

- Sterk toenemende investeringen;
- Een lange terugverdientijd (~40 jaar), en;
- Lage rendementen.

Als dit voor een lange periode zo blijft (energietransitie) zal de resulterende financieringsbehoefte blijven toenemen. Deze behoefte wordt ingevuld door het aantrekken van schuld (vreemd vermogen).

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

Factor 2 & 3: Een dalende WACC verlaagt de inkomsten. Kosten stijgen maar vergoeding vindt plaats op basis van (lagere) historische kosten

2 Dalende reële WACC en rente

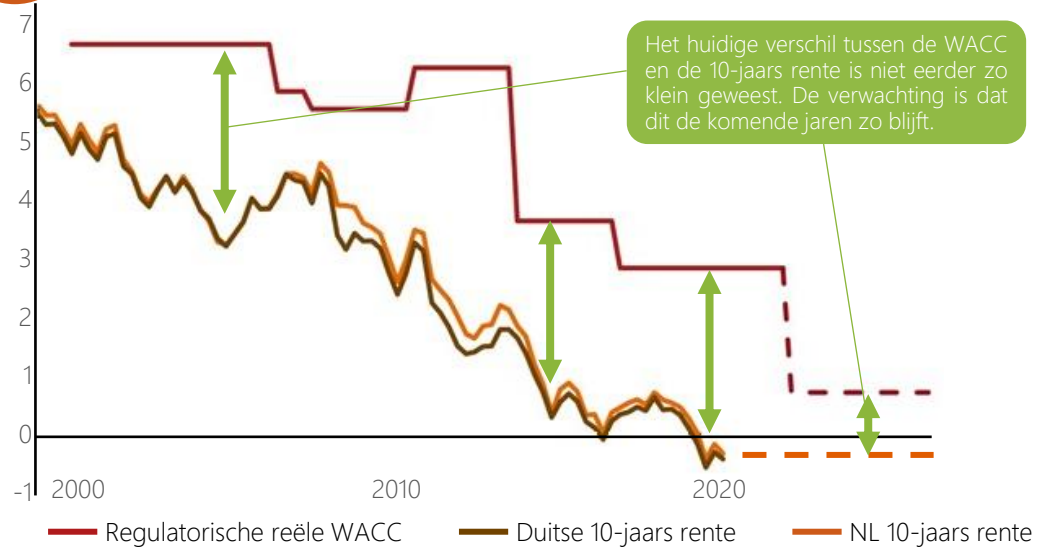

- Een dalende rentestand heeft voordelen, namelijk dat het aantrekken van financiering goedkoper wordt. Echter, voor de regionale netbeheerders heeft het ook nadelen omdat de inkomsten (eg. het gereguleerde tarief en rendement) afnemen. De ACM kijkt daarbij naar de Duitse en Nederlandse rente.
- De ACM stelt deze vergoeding periodiek vast op basis van marktdata. De verwachting is dat voor de komende reguleringsperiode de kapitaalsvergoeding naar beneden wordt bijgesteld. Hierdoor nemen de inkomsten af en zal er dus ook minder beschikbare ruimte zijn voor het financieren van de energietransitie.

3 Stijgende kosten RNB

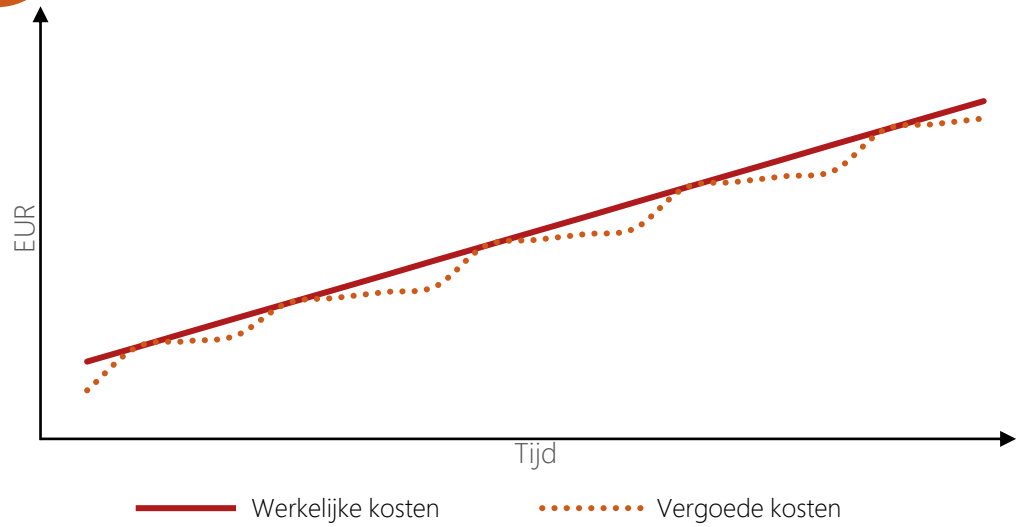

- De kosten die Alliander vergoed krijgt worden bepaald op basis van de gemiddelde historische gemaakte kosten van de netbeheerders.
- Wanneer de kosten een blijvende stijging laten zien, zullen de inkomsten voor de regionale netbeheerders permanent achterblijven, wat een grote impact heeft op het bedrijfsresultaat en daarmee ook op de kredietratio's van Alliander.
- Door het effect van de 'zaagtand' schommelt het beeld enigszins gedurende elke reguleringsperiode. Dit raakt direct het resultaat en daarmee ook de dividenden.

Uitgaande van een daling van de gereguleerde WACC vóór belastingen naar 0,7% (structureel laag) in de nieuwe reguleringsperiode.
Bron: Strategy & PwC

Financieel beleid Alliander

Financieel beleid Alliander

Bijgesteld financieel beleid past bij uitdaging van energietransitie

Financieel beleid ondersteunt strategie Alliander

Het financieel beleid ondersteunt het algemene beleid en de strategie van Alliander. Het beleid richt zich op:

1) het te allen tijde beschikken over voldoende middelen om te kunnen voldoen aan de regulatorische en financiële verplichtingen van de onderneming,
2) een adequaat aandeelhouders rendement en
3) bescherming voor obligatiehouders en andere vreemd vermogen verschaffers, met behoud van financiële draagkracht, discipline, flexibiliteit om te groeien en te investeren in onze onderneming.

Het handhaven van een solide A rating* profiel is een belangrijk onderdeel van het beleid. Zo behoudt Alliander een goede uitgangspositie om tegen gunstige voorwaarden vreemd vermogen aan te trekken en om te kunnen groeien als onderneming. De belangrijkste ratio in het bepalen van de rating is de beschikbare operationele kasstromen ten opzichte van de schuldpositie (FFO/netto schuld).

* *Rating agencies beoordelen bedrijven op hun financiële stabiliteit en de kans op tijdige betaling van aflossing en rente. De hoogst haalbare rating is AAA. Beneden BBB komt een bedrijf in de gevarenzone vanuit het perspectief van kredietverleners. Bij de door Alliander nagestreefde A rating zullen kredietverleners tegen gunstige voorwaarden geld ter beschikking stellen omdat de kans op rentebetaling en aflossing zeer groot is. De ACM gaat in haar tariefregulering ook uit van een A rating.*

Energietransitie heeft geleid tot bijstellen beleid

Door ontwikkelingen vanuit de energietransitie staat met name deze FFO / netto schuld verhouding sterk onder druk:

- De energietransitie vraagt om forse investeringen, waardoor de schuldpositie in rap tempo oploopt. De beschikbare operationele kasstromen (FFO) nemen veel minder snel toe.
- Hierdoor daalt de FFO/netto schuld verhouding. Hoe lager deze ratio, hoe lager de rating en de kredietwaardigheid.
- Het vermogen om meer schuld aan te trekken komt daarmee in gevaar en de rentelasten stijgen.

Tegelijkertijd is er binnen de wens om een solide A rating profiel te handhaven ruimte voor een lagere ondergrens in het eigen beleid. Ook bij een FFO/netto schuld verhouding van ten minste 15% zal dit rating profiel behouden kunnen blijven. Derhalve is in mei 2021 in het financiële beleid de streefwaarde van 20% verlaagd naar 15%.

In de voorwaarden van de obligatielening is overeengekomen dat Alliander de lening kan converteren in aandelen als de FFO/netto schuld ratio structureel onder de 16% komt. Op deze manier wordt geborgd dat er tijdig kan worden ingegrepen indien de FFO/netto schuld ratio dichtbij 15% komt.

De volgende sheets gaan in op de belangrijkste kenmerken van het nieuwe beleid en bieden een toelichting op de wijzigingen.

Financieel beleid Alliander

Kenmerken van bijgesteld beleid en wijzigingen t.o.v. huidig beleid (I)

Algemene uitgangspunten

- Zekerstellen van een adequate omvang van liquide middelen en gecommitteerde kredietfaciliteiten;
- Te allen tijde zeker stellen van toegang tot de kapitaalmarkt;
- Zekerstellen van een gebalanceerd aflossingsschema
- Handhaving van een buffer ten opzichte van reguleringscriteria conform Besluit Financieel Beheer Netbeheer (BFBN) waarbij Alliander niet de grens opzoekt;
- Centrale financiering van bedrijfsonderdelen* en centraal cash management;
- Schulden worden in principe op Alliander N.V. niveau aangetrokken
- Onderdeel van bedrijfsbeleid en strategie;
- Transparante berichtgeving;

De algemene uitgangspunten blijven ongewijzigd.

Financieel kader

- FFO/netto schuld verhouding ≥15%
- Rentedekking ≥ 3,5
- Netto schuldratio ≤ 60%
- Solide A ratingprofiel
- Voldoen aan de regulatorische vereisten voor de netbeheerders (BFBN)

- Minimum FFO/netto schuld ratio is aangepast van 20% naar 15%. Het financieel beleid is en blijft gericht op behoud van een A rating profiel. Het bestaande minimum van 20% is echter strikter dan noodzakelijk voor het A rating profiel. De grens van 15% is meer in lijn met dit profiel en biedt daarmee meer financiële ruimte.

*) met betrekking tot financiering van non-core activiteiten, van entiteiten waarover Alliander geen 100% control heeft of in andere specifieke gevallen wordt door Treasury, na overleg met de Raad van Bestuur, andere financieringsvormen overwogen.

Financieel beleid Alliander

Kenmerken van bijgesteld beleid en wijzigingen t.o.v. huidig beleid (II)

Dividendbeleid

- Stabiel dividend
- Pay-out: 45% van de winst na belastingen, gecorrigeerd voor fair value mutaties, periodieke vergoedingen voor leningen die via het eigen vermogen worden verwerkt en bijzondere posten die niet hebben geleid tot kasstromen, tenzij investeringen of financiële criteria een hogere toevoeging aan de algemene reserves vereisen
- Solvabiliteit minimaal 30%

In het nieuwe beleid wordt verduidelijkt dat de periodieke vergoedingen voor leningen die onder International Financial Reporting Standards (IFRS) als eigen vermogen zijn geclassificeerd, gecorrigeerd worden op de dividendgrondslag. Dit doet recht aan preferente positie van de hybride schuldhouders t.o.v. de aandeelhouders.

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

De verschillende mogelijke financiële instrumenten zijn beoordeeld aan de hand van onderstaande randvoorwaarden en criteria

Randvoorwaarden	Toelichting
Solide credit rating	Gelet op de regulatoire kapitaalvergoeding (vastgesteld door de ACM) streeft Alliander naar tenminste een A-rating.
Aandeelhoudersflexibiliteit	Het instrument moet de flexibiliteit bieden aan aandeelhouders om onafhankelijk van elkaar te besluiten om te participeren.

Criteria aan instrument	Toelichting (NB: er is geen verschillende zwaarte aan de verschillende criteria toegekend)
Effectiviteit	De mate waarin een instrument bijdraagt aan het versterken van het eigen vermogen en behoud van een A-rating. Dit verschilt per instrument, bepaalde instrumenten worden door de rating agencies deels als vreemd vermogen geclassificeerd (geen 100% weging als eigen vermogen).
Financiële flexibiliteit*	Flexibiliteit kan worden bereikt door trapsgewijs kapitaal aan te trekken, de mogelijkheid om schuld naar eigen vermogen te converteren en/of de mogelijkheid om de betaalverplichting (tijdelijk) uit te kunnen stellen.
Fiscale aftrekbaarheid**	In hoeverre komt de vergoeding op het financieel instrument in aanmerking voor een fiscale korting uit hoofde van renteaftrekbaarheid en overige fiscaal relevante aspecten met financiële gevolgen.
Kosten	(i) De hoogte van de verschuldigde vergoeding op het financiële instrument. (ii) De impact op de winst- en verliesrekening en de balans van Alliander.
Eenvoud	De instrumenten verschillen in complexiteit, uitvoerbaarheid, transparantie, in hoeverre overeenstemming nodig is tussen de aandeelhouders, juridische implicaties (e.g. statutenwijziging, onderhandse of notariële akte, goedkeuring AvA) en de transactiekosten gemoeid met het financiële instrument.
Aantrekkelijkheid voor de aandeelhouders***	De mate waarin het interessant is voor de aandeelhouder om te participeren in het instrument.

** Flexibiliteit geniet de voorkeur omdat hierdoor (ceteris paribus) minder beslag wordt gelegd op het vermogen van de aandeelhouders en daarmee wordt een hoger rendement (%) op geïnvesteerd vermogen gerealiseerd.*

*** Dit criterium is enkel van toepassing op instrumenten die een vreemd vermogen karakter hebben (en rente met zich meedragen).*

**** Gedefinieerd als criterium maar inhoudelijk ter beoordeling gelaten door de aandeelhouders.*

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

Een overzicht van de mogelijke financiële instrumenten die nader zijn uitgewerkt en onderzocht

A	Instrument	Beschrijving
A	Agiostorting	Eenvoudige vorm van onvoorwaardelijk kapitaal.
B	Gewone aandelen huidige klasse (nieuwe uitgifte)	Recht op zeggenschap en een aandeel in de winst in de vorm van dividend.
C	Gewone aandelen nieuwe klasse met beperking stemrecht (nieuwe uitgifte)	Geven de mogelijkheid om te differentiëren in winst en/of stemrecht t.o.v. bestaande gewone aandelen.
D	(Cumulatief) preferente aandelen	Recht op een vast dividend met voorrang op gewone aandelen.
E	Achtergestelde lening (of 'hybride lening')	Lening met een hogere rentecoupon op basis van het hogere risicoprofiel. Kan (deels) als eigen vermogen classificeren in de berekeningen van vermogensratio's bij rating agencies en (bank)convenanten.
F	Senior lening	Vaste of variabele rentecoupon met ('senior') leningsvoorwaarden en vooraf vastgestelde looptijd.
G	Reverse converteerbare obligatielening	Een lening met optie om te converteren naar aandelen leidend tot een (gelijktijdige) verhoging van het eigen vermogen en verlaging van vreemd vermogen.
	Inhouden dividend	Niet verder beoordeeld omdat dit als zeer onaantrekkelijk voor de aandeelhouders is beoordeeld en conform het financieel beleid van Alliander gestreefd wordt naar bestendige betaling van dividend

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

A: Agiostoring

Eenvoudige vorm van onvoorwaardelijk kapitaal. Uitvoerbaar op voorwaarde dat alle aandeelhouders pro rata participeren in de storting

- \+ Directe versterking van het eigen vermogen
- \+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend
- \+ Zeer eenvoudig qua uitvoering
- — Kan alleen plaatsvinden als alle aandeelhouders pro-rata hun aandelen belang mee doen
- — Geen extra vergoeding op de kapitaalstorting
- — Sterk, maar eenmalig signaal naar de kapitaalmarkt

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

B: Gewone aandelen huidige klasse (nieuwe uitgifte)

Deze variant zorgt voor een permanente aanvulling van het eigen vermogen.

+ Directe versterking van het eigen vermogen
+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend

— Sterk maar eenmalig signaal naar de markt door commitment aandeelhouders
— Notariële akte(n) van uitgifte vereist
— Waardering nodig. Indien niet alle aandeelhouders pro rata participeren in de nieuwe uitgifte beperkte wijziging van zeggenschapsverhoudingen.

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

C: Gewone aandelen nieuwe klasse met beperking stemrecht (nieuwe uitgifte)

Deze variant zorgt voor een permanente aanvulling van het eigen vermogen waarbij differentiatie mogelijk is tussen economische rechten en zeggenschap.

+ Directe versterking van het eigen vermogen
+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend
+ Bij toetreding van nieuwe aandeelhouders verbreding van de aandeelhoudersbasis (pluspunt voor rating agencies)

— Sterk maar eenmalig signaal naar de markt door commitment aandeelhouders
— Notariële akte(n) van uitgifte vereist
— Waardering nodig indien niet alle aandeelhouders pro rata participeren in de nieuwe uitgifte
— Statutenwijziging vereist

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

D: (Cumulatief) preferente aandelen

Deze vorm van financiële instrumenten geeft een vast rendement aan aandeelhouders en hebben structuur eigenschappen op basis waarvan kredietbeoordelaars ze (gedeeltelijk) meetellen als eigen vermogen.

+ Wordt niet a priori als 100% eigen vermogen beschouwd en hierdoor is meer kapitaal nodig om dezelfde rating te bewerkstelligen
+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend
+ Nieuwe klasse aandelen kan als klasse worden ingetrokken met terugbetaling (kapitaal-verminderingsprocedure)

— Sterk maar eenmalig signaal naar de markt door commitment aandeelhouders
— Notariële akte(n) van uitgifte vereist
— Aanvullende laag in vermogensstructuur, derhalve verhoging van complexiteit met subjectieve pricing
— Statutenwijziging vereist
— Leidt tot structurele ongelijkheid c.q. prioriteit voor bepaalde aandeelhouders

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

E: Achtergestelde lening (of 'hybride lening')

Deze lening heeft karakteristieken van zowel vreemd- als eigen vermogen. Deze dient wel te voldoen aan voorwaarden als (i) achtergesteldheid (ii) (zeer) lange looptijd en (iii) uitstelmogelijkheden ten aanzien van rente- en aflosverplichtingen. Dit type lening is verhoudingsgewijs duur en kan ook van de kapitaalmarkt worden aangetrokken.

\+ Telt doorgaans voor 25-75% mee als eigen vermogen afhankelijk van de voorwaarden

\+ Optie uitstel rente en aflossing (bij niet perpetual)

\+ Rente aftrekbaar onder voorwaarden (waaronder niet winstafhankelijk gestructureerd)

\+ Kan ook via de kapitaalmarkt bij derden worden aangetrokken

\- Er is meer kapitaal nodig om dezelfde ratingimpact te bewerkstelligen

\- Eigen vermogen weging door rating agencies vermindert in de loop van de tijd richting de einddatum

\- Hogere rente dan gewone (senior) lening

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

F: Senior lening

Senior lening heeft een lage rentevergoeding maar telt niet mee als eigen vermogen en dus geen verbetering van de kapitaalstructuur. Dit type vermogen zal logischerwijs uit de reguliere kapitaalmarkt worden gehaald.

+ Rente fiscaal aftrekbaar
+ Veruit de voordeligste manier van financieren gezien zeer lage rente standen
+ Pricing en voorwaarden zijn objectief vast te stellen op basis van vergelijkbare transacties in de markt

− Geen versterking van het eigen vermogen
− A-rating blijft bij toenemende behoefte aan financiering niet behouden
− Beperkingen vanuit bankconvenanten en eisen ACM op gebied van solvabiliteit
− Vervroegde aflossing normaliter alleen met betalen van boeterente

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

G Reverse converteerbare obligatielening

Een lening met optie om te converteren naar aandelen leidend tot een (gelijktijdige) verhoging van het eigen vermogen en verlaging van vreemd vermogen. Kan tot conversie veel kenmerken delen met die van een achtergestelde lening. Bij een conversierecht voor Alliander als leningnemer is sprake van een 'reverse convertible'.

+ Rente tot aan conversie fiscaal aftrekbaar
+ Telt tot aan conversie voor een deel mee als eigen vermogen (veelal 50%)
+ Optie geeft flexibiliteit aan Alliander om schuld te verlagen op gewenste timing
+ Relatief hoge rente vergoeding door conversierecht van Alliander en illiquiditeit
+ Sterk signaal aan de markt

— Complexer instrument door optie-element, derhalve meer afstemming nodig met aandeelhouders en rating agencies en fiscus
— Indien conversie niet plaatsvindt vervalt na verloop van tijd de gedeeltelijke behandeling als eigen vermogen
— Voor Alliander relatief duur instrument

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

Na een zorgvuldig totstandkomingsproces is gekozen voor de reverse converteerbare hybride obligatielening

Analyse financiële instrumenten

Gegeven de randvoorwaarden met betrekking tot het behoud van een solide credit rating en de gewenste aandeelhoudersflexibiliteit is in samenspraak met de aandeelhouders gekozen voor de reverse convertible hybride obligatielening als voorkeursinstrument.

Reverse converteerbare hybride obligatielening

Deze optie combineert de voor- en nadelen van een hybride lening met die van een reverse converteerbare lening. Het instrument is **effectief** vanwege de conversieoptie voor Alliander naar aandelen (wanneer nodig) en het **vaste rendement voor participerende aandeelhouders** tot het moment van conversie. Bovendien is de rente onder voorwaarden **fiscaal aftrekbaar** voor Alliander. Gegeven de onzekerheid omtrent de timing en omvang van het benodigde kapitaal is flexibiliteit (het kunnen terugbetalen en/of converteren van de lening) van groot belang.

Kenmerken

- Een achtergestelde lening met een lange looptijd
- Vaste rentecoupon
- Mogelijkheid om rentebetalingen uit te stellen. Uitgestelde betalingen zijn te allen tijden betaalbaar, ook als Alliander dividenden uitkeert of andere betalingen doet onder soortgelijke instrumenten
- Met optie voor Alliander om (o.b.v. objectieve triggers) de lening om te zetten in aandelen: eigen vermogen vergroten én schuld verlagen zonder aanvullend kapitaal op te halen.
- Indien de optie niet tussentijds wordt uitgeoefend, bestaat naar keuze van Alliander aan het einde van de looptijd en bij renteherziening de mogelijkheid van aflossing van de hoofdsom.

Kenmerken van voorkeursinstrument

Kenmerken van voorkeursinstrument

Kenmerken van de reverse converteerbare hybride obligatielening

Beknopte kenmerken

Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Leningverstrekkers	Aandeelhouders van Alliander
Hoofdsom	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevergoeding	Twee werkdagen voor de transactiedatum zal het tarief worden vastgesteld op basis van de basisrente en afgesproken risico-opslag, waarbij de totale rente niet lager dan 0% kan zijn. Afgesproken rente is 1,975% boven 10-year swap rate.
Renteherziening	Voor het eerst in 2031, daarna elke 10 jaar
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente blijft altijd betaalbaar
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar aandelen op basis van een waardering van het aandeel op het moment van de conversie
Uitgifte	15 december 2021

Zie ook de volgende pagina en de bijgevoegde leningsdocumentatie (BIJLAGE 2A, 2B en 2C)

Kenmerken van voorkeursinstrument
Reverse converteerbare hybride obligatielening

Overige voorwaarden

- Optionele aflossing en Aflossing bij Speciale Gebeurtenissen:
  - Verlies aftrekbaarheid rente, verlies 50% eigen vermogen toekenning door kredietbeoordelaars en als Alliander reeds 80% van de lening heeft teruggekocht.
- Substitutie of Aanpassing in plaats van een Aflossing bij Speciale Gebeurtenissen[1]
- De overige clausules in de lening zijn standaard clausules voor hybride instrumenten, behalve de conversiemogelijkheid
- De lening is overdraagbaar tussen aandeelhouders, tenzij de overdracht wijzigingen in de zeggenschap tot gevolg heeft
- De renteopslag is marktconform vastgesteld, zie volgende pagina

Conversie van de hybride obligatielening

- Alliander heeft de mogelijkheid om de lening geheel of gedeeltelijk te converteren in aandelen. Dit recht ontstaat wanneer:
  - Alliander een lagere credit rating krijgt dan A (S&P) of A2 (Moody's)
  - Kredietbeoordelaars aankondigen dat de rating naar verwachting op korte termijn onder de A/A2 (creditwatch) zal worden aangepast
  - De FFO/Netto schuld structureel onder 16% komt
  - De gedelegeerde bevoegdheid tot uitgifte van aandelen aan het bestuur van Alliander ongeldig is verklaard, wordt ingetrokken of een resterende geldigheid van 3 maanden of minder heeft.

Voor conversie	Conversie	Na conversie
Alliander betaalt rente	Vervanging lening door gelijkwaardige nieuwe aandelen	Uitkering van dividend op de aandelen

[1]*Standaard clausules voor een hybride instrument*

Kenmerken van voorkeursinstrument

Indicatieve rente

Toelichting

- Door de interne benchmark methode te combineren met de beschikbare marktdata van de externe benchmark methode kan een prijspunt bepaald worden voor een nieuwe, achtergestelde, hybride lening met een eerste call datum over 10 jaar.

1. De actuele spread boven de swap rate van de huidige hybride lening van Alliander bedraagt circa 0,95% op grond van de huidige single A issue rating. Dit is circa 59 basispunten goedkoper dan vergelijkbare instrumenten met BBB- rating in de markt.
2. De opslag (zonder conversiepremie) in de markt voor 10 jaar is berekend op circa 2,13%. Gecorrigeerd voor het ratingvoordeel voor Alliander van 59 basispunten bedraagt de opslag indicatief 1,55%.
3. De opslag voor het conversie recht (optie element) in de lening is (kwalitatief) bepaald op 20 basispunten op grond van de gewenste triggers voor het conversierecht voor Alliander.
4. De illiquiditeitsopslag voor verminderde verhandelbaarheid van de lening is (kwalitatief) bepaald op 22,5 basispunten. De marktconforme opslag bedraagt daarmee in totaal 1,975%

Prijsbepaling 10-jaars indicatieve rente hybride lening Alliander

	Rente opbouw	
	10-jaars opslag op basis van (BBB-) regresssie-analyse	2,13%
1	Ratingvoordeel	(0,59%)
2	Indicatieve marktconforme opslag (10 jaar)	1,55%
3	Opslag voor het conversierecht	0,20%
4	Illiquiditeitspremie	0,225%
	Indicatieve gefixeerde all-in spread	1,975%
	10-jaars swap rate per 17/5/21	0,14%
	Indicatieve all-in rente converteerbare hybride lening	2,115%

Op basis van een actuele 10-jaars swap rate van 0,14% per 17/5/21 bedraagt de indicatieve rente in totaal 2,115% voor Alliander. Swap rate wordt bij het aangaan van de lening definitief vastgesteld op basis van openbare noteringen en kan in december 2021 hoger of lager staan. De opslag van 1,975% staat vast.

Kermerken van het voorkeursinstrument

Procedure in geval van conversie

De lening kan onder bepaalde objectieve omstandigheden worden geconverteerd in gewone aandelen. Deze omstandigheden zijn:
(i) een rating downgrade,
(ii) een credit watch of
(iii) een structurele daling van de FFO/Netto schuld ratio onder de 16%.
In deze situaties heeft Alliander het recht een bedrag van minimaal € 200 miljoen van de uitstaande lening te converteren in aandelen.

Bij conversie wordt het volgende zorgvuldige proces doorlopen:
In samenspraak met een Lenders Committee van de aandeelhouders wordt een onafhankelijke adviseur aangesteld (een Independent Valuation Service Provider)
Deze onafhankelijke adviseur valideert de noodzaak voor conversie, het voorgestelde te converteren bedrag en bepaalt de conversieprijs waartegen leningdelen worden omgezet in aandelen Alliander
Het Lenders Commitee laat met een eigen adviseur een fairness opinion uitvoeren op het werk van de Independent Valuation Service provider
Indien overeenstemming op alle punten vindt conversie plaats.

In geval van een down grade of credit watch situatie wordt hetzelfde proces doorlopen, echter ontbreekt de nadere toets op het te converteren bedrag.

Mogelijk financieel arrangement met de BNG

Financiering bij BNG Bank

Achtergrond BNG Bank

BNG Bank is van en voor de publieke sector. Bij de BNG draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer.

- BNG Bank, waarvan u aandeelhouder bent, is begin 20e eeuw opgericht door Vereniging van Nederlandsche Gemeenten (VNG) om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken
- BNG Bank richt zich specifiek op de publieke sector in Nederland en het vergroten van klantpartnerschap
  - Stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren
- BNG Bank heeft vier *Sustainable Development Goal* doelstellingen waarvan er twee uitstekend aansluiten bij de energietransitie en de uitdaging van Alliander:
  - Betaalbare duurzame energie
  - Duurzame steden en gemeenschappen
- Wat kan BNG Bank voor aandeelhouders van Alliander betekenen wat betreft de deelname in de obligatielening?
  - BNG Bank biedt financiering aan voor alle looptijden tegen zo laag mogelijke prijzen
  - BNG Bank stelt financieringsoplossingen en expertise ter beschikking waarmee klanten hun maatschappelijke doelstellingen realiseren
  - BNG Bank bouwt aan langdurige relaties met stakeholders en speelt proactief in op hun behoeften

Financiering bij BNG Bank

Indicatie van rente tarieven

BNG Bank biedt aandeelhouders financiering tegen aantrekkelijke voorwaarden

BNG faciliteert verschillende type financieringen. Er kan gekozen worden:

- tussen rentevaste geldleningen of leningen met renteaanpassingen naar verloop van tijd (bijvoorbeeld aangepast aan de reguleringsperioden).
- tussen geldleningen met kortere looptijden of leningen met een langere looptijd.
- tussen aflossingsvrije leningen en leningen met lineair of annuïtair aflossingsprofiel.

Voor indicatieve rentetarieven, zie de tabel hiernaast.

(rentetarieven volgen de markt en veranderen per minuut; voor up to date indicaties kunt u contact opnemen met uw accountmanager)

	Aflossingsvrij	Annuïtair
rentevastperiode		
5 jaar	-/- 0,10%	-/- 0,20%
10 jaar	0,30%	0,05%
20 jaar	0,75%	0,50%
30 jaar	0,80%	0,65%
40 jaar	0,85%	0,75%
50 jaar	0,85%	0,75%

Indicatie van de rentetarieven van BNG Bank
- *tarieven op 28-05-2020*
- *geldig voor gemeenten en provincies*
- *tarieven op basis van contante storting*

Financiering bij BNG Bank

Contactgegevens en proces

Alle gemeenten en provincies zijn reeds klant bij BNG Bank

- Voor het aangaan van een lange termijn financiering t.b.v. een investering in Alliander, adviseren wij om contact op te nemen met de accountmanager van uw gemeente/provincie of te bellen met de accountdesk van BNG Bank:
  tel. 070 – 308 1740
- Of gebruik kan worden gemaakt van de BNG hangt mede af van de financiële situatie bij de Gemeente of Provincie.
- BNG Bank kan en mag u uitdrukkelijk niet adviseren wel of niet tot aankoop van een convertible over te gaan.
- Mocht u interesse hebben in een informatie sessie over verschillende type leningen (met/zonder tussentijdse aflossing, verschillende looptijden, vaste/variabele rente), dan kunt u uw interesse ook bij Alliander kenbaar maken. Bij voldoende gegadigden zullen we in samenwerking met de BNG Bank een webinar organiseren om u te informeren en waar u ook uw vragen kunt stellen.

EINDE

BIJLAGE 2A

EUR 600,000,000
FIXED RATE CONVERTIBLE SHAREHOLDER LOAN FACILITY

2 DECEMBER 2021

ALLIANDER N.V.
as Borrower

and

THE SHAREHOLDERS
as the Lenders

ALLEN & OVERY
Legal Consultants

Allen & Overy LLP

CONTENTS

Clause		Page
1.	Definitions and Interpretation	1
2.	Subordination	12
3.	The Facility	13
4.	Purpose	13
5.	Allocation of Commitments	13
6.	Conditions of Utilisation	14
7.	Loans	14
8.	Repayment and Prepayment	14
9.	Substitution or Variation	16
10.	Costs of Utilisation	16
11.	Interest	17
12.	Conversion	18
13.	Taxation	22
14.	Mitigation by the Lenders	24
15.	Costs and Expenses	25
16.	Representations and Warranties	25
17.	Undertakings	28
18.	Events of Default	29
19.	Changes to Parties	31
20.	Lender Committee	32
21.	The Closing Agent	32
22.	Conduct of business by the Lenders and the Closing Agent	33
23.	Administration	33
24.	Notices	35
25.	Calculations and Certificates	36
26.	Partial Invalidity	36
27.	Remedies and Waivers	37
28.	Amendments and Waivers	37
29.	Counterparts	37
30.	Governing Law	37
31.	Execution of the Agreement by Attorney	37
32.	Enforcement	37

Schedule

1.	The Lenders	38
2.	Conditions precedent	39
3.	Form of request	40
4.	Form of Transfer Certificate	41
5.	Form of Commitment Proposal	43
6.	Valuation Framework	44

Signatories 45

THIS EUR 600,000,000 FIXED RATE CONVERTIBLE SHAREHOLDER LOAN FACILITY (the **Agreement)** is made on 2 December 2021.

BETWEEN:

(1) **ALLIANDER N.V.**, a public company (*naamloze vennootschap*) incorporated under the laws of the Netherlands and registered with the Dutch Chamber of Commerce under number 34108286 (the **Borrower**);

(2) **THE SHAREHOLDERS** of the Borrower listed in Schedule 1 (The Lenders) as Lenders (the **Lenders**); and

(3) [●], in its capacity as closing agent (the **Closing Agent**).

IT IS AGREED:

1. DEFINITIONS AND INTERPRETATION

1.1 Definitions

In this Agreement:

10 Year Swap Rate means, in respect of any Reset Period, the mid-swap rate expressed as an annual rate for swap transactions in euro with a term of 10 years commencing on the relevant Reset Date as displayed on Bloomberg screen "[●]" or, if such rate is not displayed on such screen as at the relevant time, the mid-swap rate expressed as an annual rate for swap transactions in euro with a term of 10 years commencing on the relevant Reset Date as displayed on such other page or service as the Borrower and the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders) jointly determine may replace it for the purposes of displaying swap rates of leading reference banks for swaps in euro (in each case, the **Reset Screen Page**) as at 11:00 a.m. (Central European time) on the relevant Reset Date. In the event that the relevant 10 Year Swap Rate does not appear on the Reset Screen Page on the relevant Reset Date, the 10 Year Swap Rate will be the Reset Reference Bank Rate on such Reset Date;

10 Year Swap Rate Quotations means, in relation to any Reset Period, the arithmetic mean of the bid and offered rates for the annual fixed leg (calculated on a 30/360 day count basis) of a fixed-for-floating euro interest rate swap which (a) has a term of ten years commencing on the relevant Reset Date, (b) is in an amount that is representative of a single transaction in the relevant market at the relevant time with an acknowledged dealer of good credit in the swap market, and (iii) has a floating leg based on the 6-month EURIBOR rate (calculated on the basis of the actual number of days elapsed and a year of 360 days) or, if the 6-month EURIBOR rate is no longer being calculated or administered as at the relevant Reset Date, any alternative rate which has replaced EURIBOR in customary market usage for the purposes of determining floating rates of interest in respect of euro-denominated securities (the **Alternative Rate**) or any successor to or replacement of EURIBOR which is formally recommended by any Relevant Nominating Body (the **Successor Rate**), as adjusted by a spread (which may be positive or negative), or the formula or methodology for calculating a spread, in either case, which the IFA determines is required to be applied to the Alternative Rate or the Successor Rate (as the case may be) to reduce or eliminate, to the extent reasonably practicable in the circumstances, any economic prejudice or benefit (as the case may be) to the Lenders as a result of the replacement of EURIBOR rate with the Successor Rate or the Alternative Rate (as the case may be) (the **Adjustment Spread**), each as determined by the IFA. The Alternative Rate or the Successor Rate and any Adjustment Spread will be notified to the Borrower by the IFA, and promptly thereafter by the Borrower to the Lenders, provided however, that if the IFA determines, in good faith and following consultation with the Borrower, that there is no Successor Rate and clear market consensus

as to whether any rate has replaced EURIBOR in customary market usage for the purposes of determining floating rates of interest in respect of euro-denominated securities, the IFA may determine an appropriate alternative rate and Adjustment Spread, and the decision of the IFA will be binding on the Borrower, the Lender Committee and the Lenders. If the IFA is unable to determine an appropriate alternative rate, the Reset Reference Bank Rate for the relevant period will be in the case of each Reset Period other than the Reset Period commencing on the First Reset Date, the Reset Reference Bank Rate in respect of the immediately preceding Reset Period, or (ii) in the case of the Reset Period commencing on the First Reset Date, equal to the last available 10 year mid-swap rate for euro swap transactions, expressed as an annual rate, on the Reset Screen Page;

2018 Securities mean the €500,000,000 Reset Perpetual Capital Securities issued by the Borrower on 8 February 2018 (XS1757377400);

Additional Amount means any additional amount payable by the Borrower under and in accordance with Clause 13.2(c);

Arrears of Interest has the meaning provided in Clause 11.4(b);

Articles of Association means the articles of association (*statuten*) of the Borrower as amended from time to time;

Authorisation means an authorisation, consent, approval, resolution, licence, exemption, filing, registration or declaration;

Business Day means, a day (other than a Saturday or Sunday) on which banks are open for general business in the Netherlands;

A **Change of Control** shall be deemed to have occurred at each time (whether or not approved by the Management Board or Supervisory Board of the Borrower) that any person or persons (**Relevant Person(s)**) acting in concert or any person or persons acting on behalf of any such Relevant Person(s), at any time directly or indirectly or acquire(s) or come(s) to own (A) more than 50 per cent. of the issued Ordinary Shares of the Borrower or (B) such number of the shares in the capital of the Borrower carrying more than 50 per cent. of the voting rights normally exercisable at a general meeting of shareholders of the Borrower;

Closing Date means 15 December 2021;

Commitment Proposal means a document substantially in the form set out in Schedule 5 (Form of Commitment Proposal);

Commitments means, in relation to each Lender, the amount set opposite its name in Schedule 1 (The Lenders) and the amount of any other Commitment transferred to it under this Agreement, in each case to the extent not cancelled, reduced or transferred by it under this Agreement;

a **Compulsory Arrears of Interest Settlement Event** shall have occurred:

(a) if the Borrower declares, resolves on, pays or distributes a dividend or makes a payment (other than a dividend in the form of shares) on any of the shares in its share capital;

(b) if the Borrower declares, pays or distributes a dividend or makes a payment on any Parity Obligations, except where such dividend or payment was not discretionary under the terms of such Parity Obligations;

(c) if the Borrower redeems, repurchases or otherwise acquires any of the shares in its share capital (other than (a) in connection with any employee benefit plans or similar arrangements

with or for the benefit of employees, officers, directors or consultants, (b) as a result of the exchange or conversion of one class or series of capital stock for another class or series of capital stock or (c) as a result of any equity swap or asset swap or similar arrangement concluded by the Borrower with a third party); or

(d) if the Borrower redeems, repurchases or otherwise acquires any Parity Obligations, except for (a) redemption of Parity Obligations on their scheduled maturity date, or (b) a conversion into or exchange for shares in the share capital of the Borrower, or (c) if the Borrower offers to prepay, repurchase or otherwise acquire the Loans and Parity Obligations in whole or in part in a public offer where the amounts of the Loans and Parity Obligations repurchased or acquired are in proportion to their principal amounts then outstanding;

Conversion Date has the meaning provided in in Clause 12.4(e);

Conversion Event means:

(a) a downgrade of the Borrower's long term issuer credit rating below:

(i) [A] by S&P;

(ii) [A2] by Moody's; or

(iii) a similar rating level by another credit rating agency (A) that is recognised by the Dutch Central Bank and (B) with whom the Borrower has a contractual relationship pursuant to which the Borrower is assigned a long term issuer credit rating (a **Recognised Credit Rating Agency**);

(b) one of the credit ratings set out under paragraph (a) above being put under Credit Watch, or being subject to a similar rating action that could lead to a downgrade to a level one notch below [A] by S&P, [A2] by Moody's or from a similar rating level by a Recognised Credit Rating Agency;

(c) the FFO/Net Debt Ratio falls below 16% and the Borrower expects, based on reasonable assumptions, that within 18 months after the date by reference to which it is determined that it has fallen below 16% (i) the FFO/Net Debt Ratio will not increase to at least 16% or (ii) the FFO/Net Debt Ratio will fall below 15%; or

(d) the Issuance Authorisation being declared null and void, revoked or having a remaining validity of 3 months or less;

Conversion Notice has the meaning provided in Clause 12.4(a);

Conversion Price has the meaning provided in Clause 12.1(b);

Conversion Right has the meaning provided in Clause 12.1(a);

Conversion Shares means the Ordinary Shares to be issued and delivered to the Lenders by the Borrower on the Settlement Date on and subject to the terms set out in Clause 12 (Conversion);

Credit Watch means the Borrower being included on a list of a Rating Agency or a Recognised Credit Rating Agency which signals that it may downgrade the Borrower's credit rating;

Default means an Event of Default or any event or circumstance specified in Clause 23 (Events of Default) which would (with the expiry of a grace period, the giving of notice, the making of any

determination under this Agreement or any combination of any of the foregoing) be an Event of Default;

Deferred Interest Payment has the meaning given to it in Clause 11.4(a);

Deferral Notice has the meaning given to it in Clause 11.4(a);

Dutch Civil Code means *Burgerlijk Wetboek*;

Electricity Act 1998 means the Act of 2 July 1998 of the Netherlands, concerning the rules on production, transportation and supply of electricity (*Elektriciteitswet 1998*), as amended from time to time and most recently by the Act of 27 March 2019 amending the Electricity Act 1998 (Stb. 2019, 123) of the Netherlands;

Electricity Network means an electricity network (*net*) as described in Section 1, Subsection 1, sub i, of the Electricity Act 1998 which is owned and operated by one or more entities of the Group pursuant to Chapter 3 of the Electricity Act 1998;

EURIBOR means the Euro Interbank Offered Rate;

Euro or € or EUR means the currency introduced at the start of the third stage of economic and monetary union pursuant to the Treaty establishing the European Community, as amended;

Event of Default means any event or circumstance specified as such in Clause 18 (Events of Default);

Facility means the euro term loan made available under this Agreement as described in Clause 3 (The Facility);

FFO/Net Debt Ratio means the Borrower's reported 12-months result after taxes, (A) corrected for (i) changes in the deferred tax assets and liabilities, (ii) the equity component of compensation for the Loans, (iii) exceptional items and (iv) fair value changes, (B) increased by the balance of depreciation and amortisation of tangible and intangible fixed assets and of income received in advance and (C) divided by the net debt position;

First Reset Date means 15 December 2031;

Gas Act means the Act of 22 June 2000 of the Netherlands, concerning the rules on transportation and supply of natural gas (*Gaswet*), as amended from time to time and most recently by the Act of 27 March 2019 amending the Gas Act (Stb. 2019, 123) of the Netherlands;

Gas Network means a gas network (*gastransportnet*) as described in Section 1, Subsection 1, sub d, of the Gas Act which is owned and operated by one or more entities in the Group pursuant to paragraph 1.2 of the Gas Act;

Group means the Borrower and its Subsidiaries and **member of the Group** shall be construed accordingly;

Heat Act means the Act of 17 June 2013 of the Netherlands, concerning rules on supply of heat (*Warmtewet*), as amended from time to time and most recently by the Act of 4 July 2018 amending the Heat Act (Stb. 2018, 311) of the Netherlands;

Heat Network means an energy distribution network as defined in the Heat Act;

Hybrid Securities or **Hybrid Loans** means securities or loans that at the time of their sale or issuance have been and are continuing to be assigned "equity credit" (or such other nomenclature used by S&P from time to time);

IFA means an independent financial adviser of international reputation or an independent financial adviser with appropriate expertise appointed by the Borrower in its sole discretion;

IFRS means the international financial reporting standards within the meaning of IAS Regulation 1606/2002;

Independent Valuation Opinion means the most recent opinion prepared on behalf of the Borrower at the start of each regulatory period applicable to the Borrower pursuant to the Sector Regulation, in accordance with, amongst other things, a valuation framework for purposes of valuating the Ordinary Shares, as included in Schedule 6 (Valuation Framework);

Independent Valuation Service Provider means an independent financial institution of international reputation, an independent accountancy firm of international standing or independent financial adviser with appropriate expertise;

Initial Allocated Commitments has the meaning given to it in Clause 5.1(b);

Interest Payment means in respect of an interest payment on an Interest Payment Date, the amount of interest payable for the relevant Interest Period applicable to a Loan;

Interest Payment Date means in relation a Loan, the last day of each Interest Period applicable to such Loan;

Interest Period means, in relation to a Loan, each period determined in accordance with Clause 11 (Interest);

Interest Rate means:

(a) for any year until the First Reset Date, the rate per annum agreed between the Borrower and the Lenders in accordance with Clause 10.2 (Interest rate for any year until the First Reset Date);

(b) for any year from the First Reset Date, a rate per annum which shall be the aggregate of:

    (i) the Margin; and

    (ii) the applicable 10 Year Swap Rate, as determined two Business Days prior to the applicable Reset Date,

    provided that if such aggregate is less than zero, the interest rate shall be deemed to be zero;

Issuance Authorisation means the authority delegated to the management board of the Borrower in accordance with section 2:96 of the Dutch Civil Code to issue such number of ordinary shares with the purpose of converting the Conversion Amount into Ordinary Shares in accordance with the terms of this Agreement as set out in the authorisation for the maximum statutory period of 5 years, as said authority is in place or renewed on a yearly basis;

Junior Instruments means the Ordinary Shares, any preference shares in the capital of the Borrower and, if there are any preference shares outstanding, any other instruments outstanding which by their terms are expressed to rank *pari passu* with the preference shares, such instruments;

Lender means each Lender included in Schedule 1 (The Lenders) and each Shareholder which becomes a lender under the Loan in accordance with Clause 5 (Allocation of Commitments);

Lender Committee means a committee of Lenders that may be installed by the Lenders in accordance with Clause 20 (Lender Committee);

Liquidation Preference means an amount equal to the aggregate outstanding principal amount of the Loan together with any accrued and unpaid interest (including Arrears of Interest) up to the date of a Winding-up of the Borrower;

Loan means the term loan facility made available under this Agreement on the Closing Date;

Loan Amount means EUR 600,000,000;

Majority Lenders means a Lender or Lenders whose Commitments aggregate more than 66⅔ per cent. of the Total Commitment (or, if the Commitments have been reduced to zero, aggregated more than 66⅔ per cent. of the Commitments immediately prior to that reduction);

Mandatory Settlement Date means the earlier of:

(a) the tenth (10) Business Day following the occurrence of a Compulsory Arrears of Interest Settlement Event;

(b) the date on which the Loans are repaid in accordance with Clause 8 (Repayment and Prepayment) or Clause 18 (Events of Default); or

(c) the Conversion Date in respect of a Loan,

provided that in respect of item (c) above, a Mandatory Settlement Date shall only occur in respect of such part of a Loan that is converted into Ordinary Shares in accordance with Clause 12 (Conversion) and not in respect of such part of a Loan that remains outstanding thereafter;

Margin means 1.975 per cent. per annum;

Market Abuse Regulation means Regulation (EU) No 596/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on market abuse, as amended;

Material Adverse Effect means a material adverse effect on:

(a) the business, assets, operations or financial condition of the Group; or

(b) the ability of the Borrower to perform its payment obligations under this Agreement;

Mitigation Period shall have the meaning given to such term in Clause 14.1(a);

Moody's means Moody's France SAS;

Ordinary Shares means fully paid ordinary shares in the capital of the Borrower currently with a par value of €1 (one Euro) each;

Oversubscribing Lender means a Lender that has provided a Commitment Proposal that is in excess of its Relevant Pro Rata Loan Amount;

Parity Obligations means any obligations of the Borrower which rank, or are expressed to rank, *pari passu* with the Loans, including the 2018 Securities;

Party means a party to this Agreement;

Pricing Report shall have the meaning given to such term in Clause 10.2(d);

Qualifying Loan means a loan that contains terms not materially less favourable to the Lenders than the terms of the Loan (as reasonably determined by the Borrower (in consultation with an independent investment bank or counsel of international standing)) and provided that a certification to such effect (and confirming that the conditions set out in paragraph (a) to (h) below have been satisfied) of two senior financial officers of the Borrower shall have been delivered to the Lenders prior to the substitution or variation of the relevant Loan upon which certificate the Lenders shall rely absolutely, **provided that**:

(a) the qualifying loan shall be entered into by the Borrower or any wholly-owned direct or indirect Subsidiary of the Borrower with a guarantee of the Borrower, such that the Lenders have the same material rights and claims as provided under the Loan;

(b) the qualifying loan (and/or, as appropriate, the guarantee as aforesaid) shall, upon a Winding-up of the Borrower, rank *pari passu* with the Loan;

(c) the qualifying loan shall contain terms which provide for at least the same interest rate from time to time applying to the Loan and preserve the same interest payment dates;

(d) the qualifying loan shall preserve the obligations (including the obligations arising from the exercise of any right) of the Borrower as to prepayment of the Loan, including (without limitation) as to timing of, and amounts payable upon, such prepayment;

(e) the qualifying loan shall preserve any existing rights to any accrued interest, any Deferred Interest Payment and any other amounts payable under the Loan which, in each case, has accrued to Lenders and not been paid;

(f) the qualifying loan shall preserve the conversion mechanism and Issuance Authority mechanism agreed upon in this Agreement;

(g) the qualifying loan shall not contain terms providing for loss absorption through principal write-down; and

(h) the qualifying loan shall otherwise contain substantially identical terms to the Loans, save where (without prejudice to the requirement that the terms are not materially less favourable to Lenders than the terms of the Loans as described above) any modifications to such terms are required to be made to avoid the occurrence or effect of a Rating Event, a Tax Deduction Event or, as the case may be, a Withholding Tax Event, provided that any such modifications required for Dutch tax purposes shall only be permitted if the Borrower has certified to the Lenders that it has consulted with and obtained written advice to this effect from a reputable tax advisor for purposes of such modification;

Rating Agency means Moody's or any of its subsidiaries and their successors or S&P or any of its subsidiaries and their successors or any rating agency substituted for any of them (or any permitted substitute of them) by the Borrower from time to time;

Rating Event means (i) any Rating Agency, which has assigned a sponsored credit rating to the Borrower, or Recognised Rating Agency publishes any amendment to, clarification of, or change in hybrid capital methodology or a change in the interpretation thereof after the date of this Agreement, as a result of which the Loans would no longer be eligible for the same or a higher category of "equity credit" or such similar nomenclature as may be used by that Rating Agency or Recognised Rating Agency from time to time to describe the degree to which the terms of an instrument are supportive of

the Borrower's senior obligations, attributed to the Loans at the Closing Date or, if later, at the time when S&P first publishes its confirmation of the "equity credit" attributed by it to the Loans (an **Equity Credit Change**) or (ii) the Borrower has received confirmation from any Rating Agency, which has assigned a sponsored rating to the Borrower, or Recognised Rating Agency that due to any amendment to, clarification of, or change in hybrid capital methodology or a change in the interpretation thereof, an Equity Credit Change has occurred. For the purposes of this definition, **sponsored rating** means a credit rating assigned by a credit rating agency with whom the Borrower has a contractual relationship pursuant to which the Loans are assigned a rating and the Loans are assigned an equity credit;

Relevant Amount means, at any Relevant Time, the aggregate principal amount of the Borrower's outstanding Hybrid Securities and Hybrid Loans at that time;

Relevant Nominating Body means:

(a) the central bank for the Euro, or any central bank or other supervisory authority which is responsible for supervising the administrator of EURIBOR; or

(b) any working group or committee sponsored by, chaired or co-chaired by or constituted at the request of (i) the central bank for the Euro, (ii) any central bank or other supervisory authority which is responsible for supervising the administrator of EURIBOR, (iii) a group of the aforementioned central banks or other supervisory authorities or (iv) the Financial Stability Board or any part thereof;

Relevant Pro Rata Loan Amount means in respect of each Lender the pro rata Loan Amount calculated by reference to the aggregate of Ordinary Shares held by it to the aggregate of Ordinary Shares held by all Shareholders;

Relevant Time means the time of the first prepayment after the applicable Closing Date or, if the aggregate principal amount of the Borrower's outstanding Hybrid Securities and Hybrid Loans have increased after the applicable Closing Date, the time of the first prepayment after the most recent increase;

Remaining Available Sum means the Loan Amount minus the Initial Allocated Commitments;

Repayment Date has the meaning given to it in Clause 8.2;

Repayment Notice has the meaning given to it in Clause 8.3;

Representation means each of the representations and warranties set out in Clause 16.1 (Representations and warranties);

Request means a request for a Loan, substantially in the form of Schedule 3 (Form of request);

Reset Date means the First Reset Date and each date falling on the tenth anniversary of the First Reset Date;

Reset Period means the period from one Reset Date to the next following Reset Date;

Reset Reference Bank Rate means the percentage rate determined by the Borrower and the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders) jointly on the basis of the 10 Year Swap Rate Quotations provided by five leading swap dealers in the interbank market selected by the Borrower and the Lender Committee (the **Reset Reference Banks**) to the Borrower and the Lender Committee at approximately 11am (Central European time) on the relevant Reset Date. If (a) at least three quotations are provided, the 10 Year Swap Rate will be determined by the Borrower and the Lender Committee on the basis of the arithmetic mean (or, if only three quotations are provided, the

median) of the quotations provided, eliminating the highest quotation (or, in the event of equality, one of the highest) and the lowest quotation (or, in the event of equality, one of the lowest); (b) if only two quotations are provided, the Reset Reference Bank Rate will be the arithmetic mean of the quotations provided; (c) if only one quotation is provided, the Reset Reference Bank Rate will be the quotation provided; and if no quotations are provided, the Reset Reference Bank Rate for the relevant period will be (i) in the case of each Reset Period other than the Reset Period commencing on the First Reset Date, the Reset Reference Bank Rate in respect of the immediately preceding Reset Period, or (ii) in the case of the Reset Period commencing on the First Reset Date, equal to the last available 10 year mid-swap rate for euro swap transactions, expressed as an annual rate, on the Reset Screen Page;

Sector Regulation means any mandatory regulatory requirement pursuant to EU or the Netherlands energy sector regulation, including but not limited to any mandated reorganisation, amalgamation, acquisition, disposal or consolidation of an Electricity Network and/or Gas Network and/or Heat Network;

Securities means any securities including, without limitation, shares in the capital of the Borrower, or options, warrants or other rights to subscribe for or purchase or acquire shares in the capital of the Borrower;

Selected Independent Valuation Service Provider has the meaning provided in Clause12.3(b);

Senior Obligations means all subordinated or unsubordinated obligations of the Borrower other than (a) Parity Obligations; and (b) Junior Instruments;

Substantial Repurchase Event shall be deemed to occur if prior to the giving of the relevant notice of prepayment the Borrower or any of its Subsidiaries repurchases (and effects corresponding cancellations) or prepays all Loans in respect of 80% or more in the aggregate principal amount of the Loans;

Settlement Date means the date on which the Ordinary Shares are delivered on exercise of the Conversion Right;

Shareholders means the holders of Ordinary Shares in the capital of the Borrower from time to time;

S&P means S&P Global Ratings Europe Limited or any successor to its rating business;

Subsidiary means an entity of which a person has direct or indirect control or owns directly or indirectly more than 50 per cent. of the voting capital or similar right of ownership and **control** for this purpose means the power to direct the management and the policies of the entity whether through the ownership of voting capital, by contract or otherwise;

Tax means any tax, levy, impost, duty or other charge, or withholding of a similar nature (including any penalty or interest payable in connection with any failure to pay or any delay in paying any of the same);

Tax Deduction Event means that the Borrower has obtained an opinion in writing from a reputable firm of tax advisors of good standing (pre-approved by the Majority Lenders, such approval not unreasonably to be withheld), a decision of the Dutch tax authorities and/or a court ruling to the effect that interest payments under any of the Loans were, but are or will no longer be, tax-deductible by the Borrower for Dutch corporate income tax purposes by reason of:

(i) any actual or proposed change in or amendment to the laws, regulations or rulings of the Netherlands or any political subdivision or taxing authority thereof or therein; or

(ii) any actual or proposed change in the official application or interpretation of such laws, regulations or rulings; or

(iii) any action which shall have been taken by any taxing authority or any court of competent jurisdiction of the Netherlands or any political subdivision or taxing authority thereof or therein, whether or not such action was taken or brought with respect to the Borrower,

which change, amendment or execution becomes effective, taking of action occurs, or proposal is made, on or after the date of this Agreement and **provided that** such Tax Deduction Event cannot be avoided by the Borrower taking all reasonable measures available to it;

Termination Date means 15 December 2081;

Transfer Certificate means a certificate, substantially in the form of Schedule 4 (Form of Transfer Certificate) or any other form agreed between the Majority Lenders and the Borrower;

Total Commitments means the aggregate of the Commitments;

Unpaid Sum means any sum due and payable but unpaid by the Borrower under this Agreement;

Utilisation means the utilisation of a Loan under the Facility;

Utilisation Date means each date on which the Facility is utilised;

Winding-up means a situation where or the event that (i) an order is made or a decree or resolution is passed for the winding-up, liquidation or dissolution of the Borrower, or (ii) a trustee (*curator*) is appointed by the competent District Court in the Netherlands in the event of bankruptcy (*faillissement*) affecting the whole or a substantial part of the undertaking or assets of the Borrower and such appointment is not discharged within 30 days; and

Withholding Tax Event means that the Borrower has obtained an opinion in writing from a reputable firm of tax advisors of good standing (pre-approved by the Majority Lenders, such approval not unreasonably to be withheld) to the effect that the Borrower would be required to pay Additional Amounts upon the next due date for a payment in respect of any of the Loans by reason of:

(i) any actual or proposed change in or amendment to the laws, regulations or rulings of the Netherlands or any political subdivision or taxing authority thereof or therein; or

(ii) any actual or proposed change in the official application or interpretation of such laws, regulations or rulings; or

(iii) any action which shall have been taken by any taxing authority or any court of competent jurisdiction of the Netherlands or any political subdivision or taxing authority thereof or therein, whether or not such action was taken or brought with respect to the Borrower,

which change, amendment or execution becomes effective, taking of action occurs, or proposal is made, on or after the date of this Agreement and **provided that** such Withholding Tax Event cannot be avoided by the Borrower taking all reasonable measures available to it.

1.2 Construction

(a) Unless a contrary indication appears, any reference in this Agreement to:

(i) the list of contents and headings are for ease of reference only and shall not be taken into account in construing this Agreement;

(ii) "Clauses" and "Schedules" are to be construed as references to the clauses of, and schedules to, this Agreement;

(iii) the words "include(s)", "including" and "in particular" shall be construed as being by way of illustration or emphasis only and shall not be construed as, nor shall they take effect as, limiting the generality of any preceding words;

(iv) the expression "this Clause" shall, unless followed by reference to a specific provision, be deemed to refer to the whole clause (not merely the clause, paragraph or other provision) in which the expression occurs;

(v) any "assignee" of a person shall include any person who has assumed all or some of the rights and/or obligations of the relevant person, whether by assignment (*cessie*), transfer of contract (*contractsoverneming*), novation or otherwise;

(vi) "in writing" means any communication made by letter or email;

(vii) "assets" includes revenues, property and rights of every kind, present, future, actual and contingent and whether tangible or intangible (including uncalled share capital);

(viii) the words "other" and "otherwise" shall not be construed *ejusdem generis* with any preceding words where a wider construction is possible;

(ix) words importing the "plural" shall include the "singular" and vice versa and words importing genre shall include any genre;

(x) any "person" or "Person" includes one or more of that person's assignees, transferees, successors in title, delegates, sub-delegates and appointees (in the case of a Party, in so far as such assignees, transferees, successors in title, delegates, sub-delegates and appointees are permitted) and any person, firm, company, corporation, government, state or agency of a state or any association, trust or partnership (whether or not having separate legal personality);

(xi) a "regulation" includes any regulation, rule, official directive, request or guideline (whether or not having the force of law, but if not having the force of law, only if the persons to whom it is intended to apply generally comply with it) of any governmental, intergovernmental or supranational body, agency, department or regulatory, self-regulatory or other authority or organisation;

(xii) any "statute" or "statutory provision" includes any statute or statutory provision which amends, extends, consolidates or replaces it, or which has been amended, extended, consolidated or replaced by it, and any orders, regulations, instruments or other subordinate legislation made under it; and

(xiii) this "Agreement" or any other agreement or instrument is a reference to the Agreement or other agreement or instrument as amended, varied, novated, supplemented or replaced from time to time.

(b) Unless the contrary intention appears, a reference to a "month" or "months" is a reference to a period starting on one day in a calendar month and ending on the numerically corresponding day in the next calendar month, except that:

(i) if the numerically corresponding day is not a Business Day, the period shall end on the next Business Day in that calendar month in which that period is to end if there is one, or if there is not, on the immediately preceding Business Day;

(ii) if there is no numerically corresponding day in that month in which that period is to end, that period shall end on the last Business Day in that month; and

(iii) notwithstanding paragraph (a) above, a period which commences on the last Business Day of a month will end on the last Business Day in the next month or the calendar month in which it is to end, as appropriate.

The above rules will only apply to the last month of any period.

(c) Unless the contrary intention appears, a reference to a "year" or "years" is a reference to a period starting on one day in a calendar month and ending on the numerically corresponding day in the next calendar year, except that:

(i) (subject to Clause 1.2(b)) if the numerically corresponding day is not a Business Day, that period shall end on the next Business Day in that calendar year in which that period is to end if there is one or, if there is not, on the immediately preceding Business Day;

(ii) if there is no numerically corresponding day in the calendar year in which that period is to end, that period shall end on the last Business Day in that calendar year; and

(iii) if an Interest Period begins on the last Business Day of a calendar year, that Interest Period shall end on the last Business Day in the calendar year in which that Interest Period is to end.

The above rules (a) to (c) will only apply to the last year of any period.

(d) Section, clause and schedule headings are for ease of reference only.

1.3 Third party rights

(a) Unless expressly provided to the contrary in this Agreement, a person who is not a Party has no right to enforce or to enjoy the benefit of any term of this Agreement.

(b) Notwithstanding any term of this Agreement, the consent of any person who is not a Party is not required to rescind or vary this Agreement at any time.

1.4 Dutch terms

In this Agreement, a reference to:

(a) a "necessary action to authorise" includes without limitation, where applicable, compliance with any requirements of *Wet op de ondernemingsraden* (Works Councils Act of the Netherlands);

(b) any "step or procedure" taken in connection with insolvency proceedings includes a Dutch entity having filed a notice under section 36 of the *Invorderingswet 1990* (Tax Collection Act of the Netherlands); and

(c) a "merger" includes a *juridische fusie*.

2. SUBORDINATION

(a) Obligations under the Facility (including in respect of interest and Arrears of Interest) are unsecured and subordinated in accordance with this Clause 2. In the event of the Winding-up

of the Borrower, the Lenders shall be entitled to claim a cash payment equal to the Liquidation Preference. Such claim of the Lenders under the Facility shall rank:

(i) junior to the Senior Obligations;

(ii) *pari passu* with the Parity Obligations; and

(iii) senior only to the Junior Instruments.

(b) Accordingly, no amounts shall be payable in such Winding-up of the Borrower in respect of the Facility unless all the claims of all other Senior Obligations shall have been paid in full.

(c) Subject to applicable law, no Lender may exercise or claim any right of set-off in respect of any amount owed to it by the Borrower arising under or in connection with the Facility and each Lender will be deemed to have waived all such rights of set-off.

(d) This Clause 2 is an irrevocable stipulation (*derdenbeding*) for the benefit of the creditors of the Senior Obligations and each such creditor may rely on and enforce this Clause 2 under Section 6:253 of the Dutch Civil Code.

3. THE FACILITY

Subject to the terms of this Agreement, the Lenders make available to the Borrower a euro term loan facility in a maximum aggregate amount equal to the Total Commitments.

4. PURPOSE

4.1 Purpose

The Borrower shall apply all amounts borrowed by it under the Facility towards its general corporate and working capital purposes, including but not limited to refinancing of its existing financial indebtedness.

4.2 Monitoring

No Lender is bound to monitor or verify the application of any amount borrowed pursuant to this Agreement.

5. ALLOCATION OF COMMITMENTS

The Commitments of each Lender shall be established and allocated in accordance with the provisions of this Clause 5.

5.1 Lenders

(a) Each Lender shall no later than 10 Business Days prior to the Closing Date, deliver to the Borrower a duly completed and executed Commitment Proposal.

(b) Upon receipt of all Commitment Proposals, the Borrower shall allocate the available commitments, taking into account the Loan Amount and provided that if the aggregate of the Commitment Proposals exceed the Loan Amount, each Lender's allocated Commitments shall be no greater than the proportion born by the aggregate of Ordinary Shares held by it to the aggregate of Ordinary Shares held by all Shareholders. The total commitments so allocated shall constitute the **Initial Allocated Commitments**.

(c) If the Remaining Available Sum is greater than zero, the Borrower shall allocate the Remaining Available Sum to each Oversubscribing Lender, by allocating a Commitment to each such Oversubscribing Lender which is a percentage of the Remaining Available Sum equal to the percentage of the amount by which its Commitment Proposal exceeds the Relevant Pro Rata Loan Amount relative to the Remaining Available Amount.

(d) The Borrower shall, no later than 8 Business Days prior to the Closing Date, inform each Lender of its final Commitments and deliver to each Lender an updated Schedule 1 (The Lenders) setting out the final Commitments of each Lender on the Closing Date.

6. CONDITIONS OF UTILISATION

6.1 Conditions precedent to utilisation

(a) The Borrower may not deliver a Request unless the Closing Agent has received all the documents and other evidence listed in Schedule 2 (Conditions precedent) in form and substance satisfactory to the Closing Agent. The Closing Agent shall notify the Borrower and the Lenders promptly upon being so satisfied.

(b) Other than to the extent that the Majority Lenders notify the Closing Agent in writing to the contrary before the Closing Agent gives the notification described in paragraph (a) above, the Lenders hereby authorise (but do not require) the Closing Agent to give that notification. The Closing Agent shall not be liable for any damages, costs or losses whatsoever as a result of giving any such notification.

6.2 Further conditions precedent

The obligations of each Lender to participate in any Loan are subject to the further conditions precedent that on both the date of the Request and the Utilisation Date for that Loan, the Borrower represents and warrants for the benefit of the Lenders that:

(a) no Default has occurred and is continuing or would result from the proposed Loan; and

(b) the Representations made by the Borrower (other than the representations set out in Clause 16.7 (No Conversion Event) and Clause 17.11(Tax Deduction)) by reference to the facts and circumstances then existing were true in all material respects.

7. LOANS

7.1 Delivery of a request

The Borrower shall utilise the Facility by delivery to the Closing Agent of a duly completed Request not later than 5 Business Days prior to the Closing Date.

7.2 Lenders' participation

If the conditions set out in this Agreement have been met, each Lender shall make its participation in each Loan available by the applicable Closing Date.

8. REPAYMENT AND PREPAYMENT

8.1 The Borrower shall repay the Loans in full on the Termination Date.

8.2 The Borrower may, if it gives the Lenders no earlier than 45 days' and no later than 15 days' notice, prepay the whole of the Loans (together with any accrued and unpaid interest and any outstanding Arrears of Interest up to (but excluding) the date of repayment), as follows:

(a) on any Reset Date at 100% of the outstanding principal amount of each Loan; or

(b) on any Business Day following the occurrence of a Rating Event, a Substantial Repurchase Event, a Tax Deduction Event or a Withholding Tax Event, in each case at 101% of the outstanding principal amount of each Loan, (each such prepayment date, a **Repayment Date**).

8.3 Any notice of repayment given by the Borrower pursuant to this Clause 8 (a **Repayment Notice**) shall be irrevocable. The Repayment Notice shall specify:

(a) the Repayment Date;

(b) the principal amount of the Loans outstanding, in each case as at the latest practicable date prior to the publication of the Repayment Notice; and

(c) the amount of accrued interest and Arrears of Interest (if any) payable in respect of the Loans on the Repayment Date.

8.4 Cancellation

If all or part of any Lender's participation in a Loan is repaid or in respect of which Conversion Rights are exercised, an amount of that Lender's Commitment (equal to the amount of participation which is repaid or the amount of the Loan in respect of which Conversion Rights are exercised) will be deemed to be cancelled on the date of repayment or the Conversion Date, as applicable.

8.5 Multiple notices

If more than one notice of repayment is given pursuant to this Clause 8, the first of such notices shall prevail.

8.6 Re-borrowing

The Borrower may not re-borrow any part of the Facility which is repaid or in respect of which Conversion Rights have been exercised pursuant to Clause 12 (Conversion).

8.7 Limitation

The Borrower shall not prepay all or any part of a Loan or cancel all or any part of the Commitment except at the times and in the manner expressly provided for in this Agreement.

8.8 Prepayment intention

The Borrower intends (without thereby assuming a legal or contractual obligation) that it will prepay the Loans only to the extent that the part of the aggregate outstanding principal amount of the Loans to be prepaid which was assigned "equity credit" (or such similar nomenclature used by S&P from time to time) at the time of the entering into of the Loans does not exceed such part of the net proceeds received by the Borrower or any Subsidiary of the Borrower after the applicable Closing Date but on or prior to the date of such prepayment from the sale or issuance of securities or the borrowing of a loan by the Borrower or such Subsidiary to third party purchasers or from third party lenders (other than group entities of the Borrower) which are assigned by S&P "equity credit" (or such similar nomenclature used by S&P from time to time) (but taking into account any changes in hybrid capital

methodology or another relevant methodology or the interpretation thereof since the entering into of the Loans), unless:

(a) the long-term corporate credit rating assigned by S&P to the Borrower at the time of such prepayment is at least equal to the rating at the time of the last additional hybrid issuance and the Borrower is comfortable that such rating would not fall below this level, as a result of such prepayment;

(b) in the case of a prepayment, such prepayment is, taken together with relevant repurchases or redemptions of other Hybrid Securities or Hybrid Loans of the Borrower: (i) in any period of 12 consecutive months starting at the Relevant Time, of less than 10% of the Relevant Amount; or (ii) in any period of 10 consecutive years starting at the Relevant Time, of less than 25% of the Relevant Amount, provided that such prepayment has no materially negative effect on the Borrower's credit profile;

(c) if, in the case of a prepayment, such prepayment is in an amount necessary to allow the Borrower's aggregate amount of hybrid capital remaining outstanding after such prepayment to remain below the maximum aggregate principal amount of hybrid capital to which S&P would assign equity content under its prevailing methodology;

(d) the Loans are prepaid pursuant to a Substantial Repurchase Event, or a Tax Deduction Event, a Withholding Tax Event or a Rating Event;

(e) the Loans are not assigned an "equity credit" by S&P (or such similar nomenclature then used by S&P) at the time of such prepayment; or

(f) such prepayment occurs on or after the Reset Date falling on 15 December 2051.

9. SUBSTITUTION OR VARIATION

The Borrower may, upon the occurrence of a Rating Event, a Tax Deduction Event or a Withholding Tax Event, at any time, without the consent of the relevant Lenders, either: (a) substitute the Loans (in full) for; or (b) vary the terms of the Loans with the effect that the Loans remain or become, as the case may be, a Qualifying Loan. The Lenders shall be obliged to co-operate with such substitution or variation.

10. COSTS OF UTILISATION

10.1 Interest

The rate of interest on the Loan is the Interest Rate.

10.2 Interest rate for any year until the First Reset Date

(a) The interest rate for any Interest Period until the First Reset Date will be calculated by reference to the midpoint of a range of 10 Year Swap Rates that is quoted on each of the second to seventh Business Day before the Closing Date by Ernst & Young together with KPMG (the **Selected Parties**), rounded to the nearest 5 basis points, in accordance with this Clause 10.2.

(b) Two Business Days prior to the Closing Date, the applicable 10 Year Swap Rate as determined pursuant to paragraph (a) above will be added to the Margin to create the interest rate applicable to the Loan.

(c) For purposes of paragraph (a) and (b) above, any reference to a 'Reset Date' in the definition of 10 Year Swap Rate shall be deemed to refer to each of the second to seventh Business Day before to the Closing Date.

(d) A Pricing Report will be drafted by the Selected Parties, which will be shared with the Borrower and Lenders, excluding any information that cannot be made public on the basis of applicable law (including, for avoidance of doubt, the Market Abuse Regulation) (the **Pricing Report**).

10.3 Payment of interest

The Borrower shall pay accrued interest on each Loan on the last day of each Interest Period with the final interest payment in respect of each Loan being paid on the earlier of the Termination Date and the applicable Repayment Date for the Loan.

11. INTEREST

11.1 Interest Periods

(a) Subject to paragraph (d) below, interest accrued on the Loans shall be payable in arrears and calculated by reference to successive Interest Periods of one (1) years' duration (or such shorter period as may be agreed between the Borrower and the Lender, acting reasonably, with respect to: (i) the Repayment Date for the Loans; or (ii) the last Interest Period in respect of the Loans).

(b) Interest on the Loans shall be calculated and payable on the basis of the actual number of days elapsed in a 360-day year.

(c) No Interest Period for the Loans shall extend beyond the earlier of the Termination Date and the applicable Repayment Date.

(d) The first Interest Period for the Loan starts on the Closing Date. The first Interest Period ends on the first anniversary of the Closing Date.

11.2 Non-business days

If an Interest Period would otherwise end on a day which is not a Business Day, that Interest Period will instead end on the next Business Day in that calendar month (if there is one) or the preceding Business Day (if there is not) and the Interest payable shall be adjusted accordingly.

11.3 Accrual of interest

Each Loan will cease to bear interest:

(a) where the Conversion Right shall have been exercised by the Borrower, from the relevant Conversion Date (subject as provided in Clause 12 (Conversion)); or

(b) where such Loan is repaid pursuant to Clause 8 (Repayment and Prepayment) or Clause 18 (Events of Default), from the due date for repayment thereof unless, upon due presentation thereof, payment of principal in respect of such Loan is improperly withheld or refused, in which event interest will continue to accrue at the rate specified in Clause 10.1 (Interest) (both

before and after judgment) until the day on which all sums due in respect of a Loan up to that day are received by or on behalf of the relevant Lender.

11.4 Optional deferral of interest by the Borrower

(a) The Borrower may, at its discretion, elect to defer all or part of any Interest Payment (a **Deferred Interest Payment**) which is otherwise scheduled to be paid on an Interest Payment Date by giving notice (a **Deferral Notice**) of such election to the Lenders in accordance with Clause 24 (Notices) not less than 10 Business Days prior to the relevant Interest Payment Date. Subject to Clause 11.5 (Mandatory settlement of interest), if the Borrower elects not to make all or part of any Interest Payment on an Interest Payment Date, then it will not have any obligation to pay such interest on the relevant Interest Payment Date and any such non-payment of interest will not constitute an Event of Default or any other breach of its obligations under this Agreement or for any other purpose.

(b) Any Deferred Interest Payment shall itself bear interest (such further interest together with the Deferred Interest Payment, being **Arrears of Interest**), at the Interest Rate prevailing from time to time, from (and including) the date on which (but for such deferral) the Deferred Interest Payment would otherwise have been due to be made to (but excluding) the relevant optional settlement date of such Arrears of Interest specified in the Deferral Notice or, as appropriate, such other date on which such Deferred Interest Payment is paid in accordance with Clause 11.5 (Mandatory settlement of interest), in each case such further interest being compounded to the Loans on each Interest Payment Date.

(c) Non-payment of Arrears of Interest shall not constitute a default by the Borrower under this Agreement or for any other purpose, unless such payment is required in accordance with Clause 11.5 (Mandatory settlement of interest).

11.5 Mandatory settlement of interest

Notwithstanding the provisions of this Clause 11 relating to the ability of the Borrower to defer Interest Payments, the Borrower shall pay any outstanding Arrears of Interest, in whole but not in part, on the first occurring Mandatory Settlement Date following the Interest Payment Date on which a Deferred Interest Payment first arose.

12. CONVERSION

12.1 Conversion Right

(a) If

(i) a Conversion Event has occurred and as long as it is continuing; or

(ii) the Majority Lenders have so requested and the Borrower has so agreed,

and subject to and as provided in this Agreement, the Borrower shall be entitled to convert each Loan and any outstanding Arrears of Interest, together with any accrued and unpaid interest to (but excluding) the relevant Conversion Date (together, the **Convertible Amount**) relating to such Loan into new and/or existing Ordinary Shares, as determined by the Borrower, credited as fully paid (a **Conversion Right**).

If the Lenders do not agree with the Convertible Amount as determined by the Borrower, the Selected Independent Valuation Service Provider shall be requested to determine the Convertible Amount and any such determination shall be binding on all Parties.

(b) The number of Ordinary Shares to be issued on exercise of a Conversion Right in respect of a Loan shall be determined by dividing the Convertible Amount outstanding on the Conversion Date by the market value per Ordinary Share (such value per Ordinary Share, as calculated in accordance with Clause 12.2, the **Conversion Price**) in effect on the relevant Conversion Date.

(c) Conversion Rights may only be exercised in respect of the Convertible Amount in relation to such Loan (if any).

(d) The resultant Conversion Price, if not an integral multiple of €1.00 (one Euro), shall be rounded down to the nearest whole multiple of €1.00 (one Euro). The part of the Conversion Price that will not be converted because of the aforementioned rounding off, will be paid in cash by the Borrower to the relevant Lenders before issuing the Conversion Shares.

(e) Fractions of Conversion Shares will not be issued to the Lenders upon the exercise of a Conversion Right and no cash payment will be made in lieu thereof.

(f) Any interest amounts unpaid and accrued during the period from (and including) the dividend payment date immediately preceding the relevant Conversion Date to (but excluding) the relevant Conversion Date, forming part of the Convertible Amount relating to a Loan, shall be deducted by the Borrower from any dividend amount payable in respect of the Ordinary Shares received by a Lender following exercise by the Borrower of its Conversion Right on the dividend payment date immediately succeeding the relevant Conversion Date.

(g) The Borrower undertakes that prior to the exercise by it of its Conversion Right, it shall use its best efforts to investigate whether in its sole determination it is commercially feasible to issue Hybrid Loans or Hybrid Securities to parties other than the Lenders instead of exercising its Conversion Right and the Borrower will discuss this investigation with the Lender Committee. In making such determination the Borrower shall amongst other things take into account its funding plan, its financial policy framework and any guidance received from the Rating Agencies in respect of the impact of any decision not to exercise its Conversion Right on the Borrower's credit ratings and the FFO/Net Debt Ratio.

(h) Upon the first exercise by the Borrower of its Conversion Right, each Loan, together with any accrued and unpaid interest to (but excluding) the relevant Conversion Date and any outstanding Arrears of Interest, shall be converted into Ordinary Shares in accordance with this Clause 13.1 for an amount at least equal to EUR 200,000,000 in aggregate principal amount of the Loans or, in the case or the occurrence of an event mentioned under (c) of the definition of Conversion Event, any amount in excess of EUR 200,000,000 in aggregate principal amount of the Loans that as determined by the Selected Independent Valuation Service Provider is required to accomplish that an event mentioned under (c) of the definition of Conversion Event no longer occurs. The Borrower shall provide the substantiated analysis of such determination by the Selected Independent Valuation Service Provider to the Lenders prior to the exercise of its Conversion Right. Any such exercise by the Borrower of its Conversion Right shall be for a *pro rata* part of each Loan.

(i) Upon the exercise by the Borrower of its Conversion Right in the case or the occurrence of an event mentioned under (c) of the definition of Conversion Event, the Selected Independent Valuation Service Provider shall validate the expectation of the Borrower that within 18 months after the date by reference to which it is determined that it has fallen below 16% (i) the FFO/Net Debt Ratio will not increase to at least 16% or (ii) the FFO/Net Debt Ratio will fall below 15% and shall include such validation in the valuation report referred to in Clauses 12.2 and 12.3. If no such validation can be made by the Selected Independent Valuation

Service Provider a Conversion Event mentioned under (c) of the definition of Conversion Event shall be deemed not to have occurred.

(j) If as a result of the exercise by the Borrower of its Conversion Right a Change of Control would occur, the Convertible Amount of the Loan of the Lender that would as a result of such exercise by the Borrower of its Conversion Right directly or indirectly or acquire(s) or come(s) to own (A) more than 50 per cent. of the issued Ordinary Shares of the Borrower or (B) such number of the shares in the capital of the Borrower carrying more than 50 per cent. of the voting rights normally exercisable at a general meeting of shareholders of the Borrower, will be determined by the Borrower in such a manner that a Change of Control shall not occur and any remaining amount of the Loan of that Lender not converted into Ordinary Shares shall be repaid by the Borrower to that Lender on the relevant Conversion Date.

12.2 Conversion Price

(a) The Conversion Price shall be calculated by the Selected Independent Valuation Service Provider, which shall prepare a valuation report for this purpose. Upon receipt of the valuation report, the Borrower shall request Lender Committee to appoint an Independent Valuation Service Provider to prepare a fairness opinion in respect of the valuation report for the benefit of the Lenders. For this purpose, the valuation report prepared by the Selected Independent Valuation Service Provider shall be shared with the Independent Valuation Service Provider appointed by the Lender Committee and the valuation report will be available for inspection by the Lender Committee at the registered office of the Borrower.

(b) The Selected Independent Valuation Service Provider shall base the valuation of the Ordinary Shares on:

(i) events, circumstances and assumptions assuming a Conversion Event has occurred based on events, circumstances and assumptions on the last day of the month ending prior to the date of the Conversion Notice;

(ii) the premise of value and framework assumptions, which were used in the most recent Independent Valuation Opinion, as included in Schedule 6 (Valuation Framework), to the extent possible and considered to be reasonable by the Selected Independent Valuation Service Provider.

12.3 Independent Valuation Service Provider

(a) The Conversion Notice sent by the Borrower to the Lenders shall include the details of no more than three parties that the Borrower would be willing to appoint as Independent Valuation Service Provider.

(b) Within 3 Business Days of receipt by the Lenders of the Conversion Notice, the Lender Committee shall select one of the three proposed parties as Independent Valuation Service Provider (the **Selected Independent Valuation Service Provider**) and shall inform the Borrower accordingly. In case the Borrower is not so informed or the Lenders have not made a selection, in each case within 3 Business Days of receipt by the Lenders of the Conversion Notice, it shall appoint, in its sole discretion, any of the three parties suggested to the Lenders in the Conversion Notice.

(c) The engagement of the Selected Independent Valuation Service Provider shall provide for a 60-day term to prepare the valuation report and promptly deliver the valuation results to the Borrower.

(d) Should the Selected Independent Valuation Service Provider not issue the valuation report in accordance with the terms of this Clause 12 or significantly qualify the valuation:

(i) the Borrower shall immediately inform the Lenders in writing; and

(ii) the Borrowers and the Lenders shall appoint a different valuation services provider in accordance with this Clause 12.3.

(e) The Selected Independent Valuation Service Provider will be given access to the Borrower's most recent long term financial plan taking into account the facts and circumstances which have precipitated the Conversion Event, and other information reasonably required by the Selected Independent Valuation Service Provider in order to prepare the valuation on the basis of a non-disclosure agreement and will be made an insider for the purposes of the Market Abuse Regulation.

12.4 Procedure for exercise of Conversion Right

(a) The Conversion Right may be exercised by the Borrower by delivering to the Lenders, during usual business hours, a duly completed and signed notice of conversion (a **Conversion Notice**) stating the Convertible Amount and specifying the outstanding principal amount of the Loans, the amount of any accrued and unpaid interest and any amount of Arrears of Interest related thereto, the Borrower's explicit statement of exercise of the Conversion Right, the Conversion Event that has resulted in the Conversion Right and a substantiation thereof, the names and details of the three proposed Independent Valuation Service Providers, a confirmation that the proposed conversion will comply with applicable fiscal and other laws and regulations applicable to the Borrower and containing such further information as may reasonably be required pursuant to this Agreement.

(b) Conversion Rights shall be exercised subject in each case to any applicable fiscal and other laws or regulations applicable to the Borrower.

(c) If the delivery of the Conversion Notice as described in paragraph (a) above is made after the end of normal business hours or on a day which is not a Business Day in the Netherlands, such delivery shall be deemed for all purposes of this Agreement to have been made on the next following Business Day.

(d) A Conversion Notice, once delivered, shall be irrevocable.

(e) The conversion date in respect of a Loan (the **Conversion Date**) shall be the first day of the second calendar month immediately following the receipt by the Borrower of the valuation report prepared by the Selected Independent Valuation Service Provider, or such later date as may be agreed by the Borrower and the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders) in writing.

(f) Upon the delivery of a Conversion Notice and if required for purposes of effectuating the Conversion Right, the Borrower shall promptly:

(i) provide evidence of the Issuance Authorisation; and

(ii) if required, call a shareholders' meeting for the purpose of amending the Articles of Association and increasing the share capital of the Borrower by an amount to be calculated in accordance with the Conversion Price, subject to applicable law; and

(iii) provide a draft notarial deed of issue of shares with an irrevocable power of attorney to be signed by each Lender for the execution of the notarial deed of issue of shares.

The Borrower and the Shareholders, and to the extent required under applicable law or the Articles of Association, the Lenders, shall take any such action, at the cost and expense of the Borrower, as may be necessary to effect the registration and effectiveness of the capital increase.

12.5 Ordinary Shares

Ordinary Shares issued upon exercise of Conversion Rights will be fully paid and will in all respects rank *pari passu* with the fully paid Ordinary Shares in issue on the relevant Conversion Date, except in any such case for any right excluded by mandatory provisions of applicable law and except that such Ordinary Shares will not rank for (or, as the case may be, the relevant holder shall not be entitled to receive) any rights, distributions or payments the record date or other due date for the establishment of entitlement for which falls prior to the relevant Conversion Date.

12.6 Limitations on ownership of Ordinary Shares

The Lenders acknowledge that the Ordinary Shares issued upon conversion of any Loan are subject to the provisions of Dutch corporate law and the limitations on ownership in accordance with the Articles of Association of the Borrower, relating to the requirement that the Borrower must at all times be directly or indirectly owned or controlled by the Dutch State, municipalities or provinces.

12.7 Issuance Authorisation

Each year the Lenders and other shareholders of the Borrower shall be asked by the Borrower to cast their vote at a shareholders' meeting of the Borrower, in favour of such a resolution to ensure that the Issuance Authorisation again has a validity of the maximum statutory period of 5 years.

13. TAXATION

13.1 Definitions

(a) In this Agreement:

(i) **Protected Party** means a Lender which is or will be subject to any liability, or required to make any payment, for or on account of Tax in relation to a sum received or receivable (or any sum deemed for the purposes of Tax to be received or receivable) under this Agreement.

(ii) **Tax Credit** means a credit against, relief or remission for, or repayment of any Tax.

(iii) **Tax Deduction** means a deduction or withholding for or on account of Tax from a payment under this Agreement.

(iv) **Tax Payment** means either the increase in a payment made by an Obligor to a Lender under Clause 13.2 (Tax gross-up) or a payment under Clause 13.3 (Tax indemnity).

13.2 Tax gross-up

(a) The Borrower shall make all payments to be made by it without any Tax Deduction, unless a Tax Deduction is required by law.

(b) The Borrower shall promptly upon becoming aware that it must make a Tax Deduction (or that there is any change in the rate or the basis of a Tax Deduction) notify the Lender Committee accordingly. Similarly, a Lender shall notify the Lender Committee on becoming so aware in respect of a payment payable to that Lender. If the Lender Committee receives such notification from a Lender it shall notify the Borrower.

(c) If a Tax Deduction is required by law to be made by the Borrower, the amount of the payment due from the Borrower shall be increased to an amount (the **Additional Amount**) which (after making any Tax Deduction) leaves an amount equal to the payment which would have been due if no Tax Deduction had been required.

(d) If the Borrower is required to make a Tax Deduction, it shall make that Tax Deduction and any payment required in connection with that Tax Deduction within the time allowed and in the minimum amount required by law.

(e) Within thirty days of making either a Tax Deduction or any payment required in connection with that Tax Deduction, the Borrower shall deliver to the Lender Committee for the Lender entitled to the payment such evidence reasonably satisfactory that the Tax Deduction has been made or (as applicable) any appropriate payment paid to the relevant taxing authority.

13.3 Tax indemnity

(a) The Borrower shall (within three Business Days of demand by the Lender Committee) pay to a Protected Party an amount equal to the loss, liability or cost which that Protected Party determines will be or has been (directly or indirectly) suffered for or on account of Tax by that Protected Party in respect of this Agreement.

(b) Paragraph (a) above shall not apply:

(i) with respect to any Tax assessed on a Lender if that Tax is imposed on or calculated by reference to the net income (deemed) received or receivable by that Lender; or

(ii) to the extent a loss, liability or cost is compensated for by an increased payment under Clause 13.2 (Tax gross-up).

(c) A Protected Party making, or intending to make a claim under paragraph (a) above shall promptly notify the Lender Committee of the event which will give, or has given, rise to the claim, following which the Lender Committee shall notify the Company.

(d) A Protected Party shall, on receiving a payment from the Borrower under this Clause 13.3, notify the Lender Committee.

13.4 Tax credit

If the Borrower makes a Tax Payment and the relevant Lender determines that:

(a) a Tax Credit is attributable to an increased payment of which that Tax Payment forms part, to that Tax Payment or to a Tax Deduction in consequence of which that Tax Payment was required; and

(b) that Lender has or could have obtained and utilised that Tax Credit,

the Lender shall pay an amount to the Borrower which that Lender determines will leave it (after that payment) in the same after-Tax position as it would have been in had the Tax Payment not been required to be made by the Borrower.

13.5 Stamp taxes

The Borrower shall pay and, within three Business Days of demand, indemnify each Lender against any cost, loss or liability that Lender incurs in relation to all stamp duty, registration and other similar Taxes payable in respect of this Agreement.

13.6 Value added tax

(a) All amounts expressed to be payable under this Agreement by any Party to a Lender which (in whole or in part) constitute the consideration for any supply for VAT purposes are deemed to be exclusive of any VAT which is chargeable on that supply, and accordingly, subject to paragraph (b) below, if VAT is or becomes chargeable on any supply made by any Lender to any Party under this Agreement and such Lender is required to account to the relevant tax authority for the VAT, that Party must pay to such Lender (in addition to and at the same time as paying any other consideration for such supply) an amount equal to the amount of the VAT (provided such Lender promptly provides an appropriate VAT invoice to that Party).

(b) If VAT is or becomes chargeable on any supply made by any Lender (the **Supplier**) to any other Lender (the **Recipient**) under this Agreement, and any Party other than the Recipient (the **Relevant Party**) is required by the terms of this Agreement to pay an amount equal to the consideration for that supply to the Supplier (rather than being required to reimburse or indemnify the Recipient in respect of that consideration):

(i) (where the Supplier is the person required to account to the relevant tax authority for the VAT) the Relevant Party must also pay to the Supplier (at the same time as paying that amount) an additional amount equal to the amount of the VAT. The Recipient must (where this paragraph (a) applies) promptly pay to the Relevant Party an amount equal to any credit or repayment the Recipient receives from the relevant tax authority which the Recipient reasonably determines relates to the VAT chargeable on that supply; and

(ii) (where the Recipient is the person required to account to the relevant tax authority for the VAT) the Relevant Party must promptly, following demand from the Recipient, pay to the Recipient an amount equal to the VAT chargeable on that supply but only to the extent that the Recipient reasonably determines that it is not entitled to credit or repayment from the relevant tax authority in respect of that VAT.

(c) Where this Agreement requires any Party to reimburse or indemnify a Lender for any cost or expense, that Party shall reimburse or indemnify (as the case may be) such Lender for the full amount of such cost or expense, including such part thereof as represents VAT, save to the extent that such Lender reasonably determines that it is entitled to credit or repayment in respect of such VAT from the relevant tax authority.

(d) In relation to any supply made by a Lender to any Party under this Agreement, if reasonably requested by such Lender, that Party must promptly provide such Lender with details of that Party's VAT registration and such other information as is reasonably requested in connection with such Lender's VAT reporting requirements in relation to such supply.

14. MITIGATION BY THE LENDERS

14.1 Mitigation

(a) If any circumstances arise which could result in any amount becoming payable under or pursuant to, or cancelled pursuant to, any of Clause 13 (Taxation) and Clause 8 (Repayment and Prepayment), the Parties will consult with each other until the expiry of thirty (30) days (each such period, a **Mitigation Period**) to try to find a means of avoiding or mitigating the effect of such additional payment obligation, but subject always to the Borrower's right pursuant to Clause 8 (Repayment and Prepayment).

(b) No Party will be obliged to implement any arrangement proposed during the consultations referred to in paragraph (a) above.

(c) Paragraph (a) above does not in any way limit the obligations of the Borrower under this Agreement.

(d) The Majority Lenders may, by written notice to the Borrower, terminate the Mitigation Period at any time if:

(i) an Event of Default has occurred and is continuing; or

(ii) the continuation of the consultations would cause the Lenders to breach any applicable law.

14.2 Limitation of liability

(a) The Borrower shall promptly indemnify the Lenders for all costs and expenses reasonably incurred by any of the Lenders as a result of steps taken by a Lender under Clause 14.1 (Mitigation). The Lenders shall reasonably substantiate the amount of, and the grounds for, any such claim for indemnification.

(b) The Lenders are not obliged to take any steps under Clause 14.1 (Mitigation) if, in the opinion of the Majority Lenders, to do so might be prejudicial to the Lenders.

15. COSTS AND EXPENSES

15.1 Transaction costs

Each of the Parties will be responsible for their own costs and expenses (including legal fees) incurred by them in connection with the negotiation, preparation, printing and execution of this Agreement and any other documents referred to in this Agreement. Any costs and expenses for account of the Lenders that are incurred by the Borrower will be set-off against any dividend amounts in respect of Ordinary Shares payable to the Lenders on the immediately succeeding dividend payment date.

15.2 Amendment costs

If the Borrower requests an amendment, waiver or consent, the Borrower shall reimburse the Lenders for the amount of all documented costs and expenses (including legal fees) reasonably incurred by the Lenders in responding to, evaluating, negotiating or complying with that request or requirement. The Lenders shall provide such Borrower with an invoice setting out such costs and expenses in reasonable detail.

15.3 Enforcement costs

The Borrower shall immediately on demand, pay to the Lenders the amount of all costs and expenses (including legal fees of one legal advisor to the Lenders) incurred by the Lenders in connection with the enforcement of, or the preservation of any rights under, this Agreement.

16. REPRESENTATIONS AND WARRANTIES

16.1 Representations and warranties

Each of the Lenders has entered into this Agreement in reliance on the representations given in this Clause 16, and the Borrower, unless the context requires otherwise, makes the representations set out in this Clause 16.

16.2 Status

It is a public company, duly incorporated and validly existing under the laws of the Netherlands.

16.3 Binding obligations

The obligations expressed to be assumed by it in this Agreement are, subject to any general principles of law limiting its obligations which are specifically referred to in any legal opinion delivered pursuant to Clause 7 (*Conditions of Utilisation*), legal, valid, binding and enforceable obligations.

16.4 Non-conflict with Other Obligations

The entry into and performance by it of, and the transactions contemplated by, this Agreement do not and will not conflict with:

(a) any law or regulation applicable to it;

(b) its or any of its Subsidiaries' constitutional documents; or

(c) any agreement or instrument binding upon it or any of its Subsidiaries or any of its or any of its Subsidiaries' assets or constitute a default or termination event (however described) under any such agreement or instrument,

in each case to the extent it has or is reasonably like to have a Material Adverse Effect.

16.5 Power and authority

It has the power to enter into and perform, and has taken all necessary action to authorise, (i) the entry into and performance of, this Agreement and (ii) the transactions contemplated by this Agreement.

16.6 No Default

No Default is outstanding or will result from the execution of, or the performance of any transaction contemplated by, this Agreement.

16.7 No Conversion Event

No Conversion Event has occurred.

16.8 Governing Law and Enforcement

Subject to any qualifications or reservations as to matters of law of general application as set out in any legal opinion delivered pursuant to Clause 7 (*Conditions of Utilisation*),

(a) the choice of Dutch law as the governing law of this Agreement will be recognised and enforced in the Netherlands; and

(b) any judgment obtained in the Netherlands in relation to this Agreement will be recognised and enforced in the Netherlands.

16.9 Centre of main interests and establishments

For the purposes of Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings (the **Regulation**), its centre of main interest (as that term is used

in Article 3(1) of the Regulation) is situated in the Netherlands and it has no "establishment" (as that term is used in Article 2(10) of the Regulation) in any other jurisdiction.

16.10 No Misleading Information

Any information provided in writing by it or its representatives in connection with the entering into of this Agreement was true and accurate in all material respects as at the date it was provided and no information has been given or withheld that results in such information being untrue or misleading in any material respect, provided that the Borrower makes no representation or warranty as to the completeness or accuracy of forecasts, estimates, projections, statements of intent or statements of opinion provided to the Lenders or their representatives and advisers.

16.11 Tax Deduction

(a) It takes the position that it is not required to make any Tax Deduction from any payment it may make under this Agreement to a Lender.

(b) It takes the position that the deduction of interest paid, accrued or otherwise due under this Agreement is not restricted on the basis of article 10, paragraph 1, sub a, b or d, of the Corporate Tax Act (*Wet op de vennootschapsbelasting 1969*).

16.12 Tax status

No notice under Article 36 Tax Collection Act (*Invorderingswet 1990*) has been given by the Borrower.

16.13 Tax payment and filings

(a) It has duly and punctually paid and discharged all Taxes imposed upon it or its assets within the time period allowed without incurring recovery interest (*invorderingsrente*) or penalties (save to the extent that (i) payment is being contested in good faith, (ii) it has maintained adequate reserves for the payment of such Taxes and (iii) payment can be lawfully withheld).

(b) It is not (and none of its Subsidiaries is) materially overdue in the filing of any Tax returns and it is not (and none of its Subsidiaries) is overdue in the payment of any amount in respect of Tax, in each case to the extent having or being reasonably likely to have a material adverse effect.

(c) No claims or investigations are being or are reasonably likely to be conducted against it (or any of its Subsidiaries) with respect to Taxes such that a liability of, or claim against, any member of the Group would have or would be reasonably likely to have a material adverse effect.

16.14 Stamp duty

No stamp, transaction, registration or similar taxes are assessable or payable in the Netherlands in connection with the execution, delivery, performance and enforcement of this Agreement.

16.15 Times for making representations

(a) The representations set out in this Clause 16 are made by the Borrower on the date of this Agreement.

(b) Unless a representation is expressed to be given at a specific date, each representation (other than the representations set out in Clause 16.7 (No Conversion Event) and Clause 16.11 (Tax

Deduction)) is deemed to be repeated by the Borrower on each Closing Date, on the date of each Utilisation Request and the first day of each Interest Period.

(c) The representation set out in Clause 16.7 (No Conversion Event) is deemed to be repeated by the Borrower on each Closing Date.

(d) When a representation is made (or repeated as set out above) after the date of this Agreement, it will be deemed to be made (or repeated as set out above) by reference to the facts and circumstances then existing at the time made (or repeated as set out above), taking into account any changes in law since the date of this Agreement.

17. UNDERTAKINGS

The undertakings in this Clause 17 remain in force from the date of this Agreement for as long as any Commitment is in force or any amount is outstanding under this Agreement. The Borrower shall, save with the prior approval of the Majority Lenders,

(a) not in any way modify the rights attaching to the Ordinary Shares with respect to voting, dividends or liquidation nor issue any other class or type of equity share capital carrying any rights which are more favourable than such rights attaching to the Ordinary Shares, but so that nothing in this paragraph (a) shall prevent:

(i) any consolidation, reclassification or subdivision of the Ordinary Shares;

(ii) any modification of such rights which is not, in the determination in its absolute discretion of an independent financial adviser (pre-approved by the Majority Lenders, such approval not unreasonably to be withheld), prejudicial to the interests of the Lenders;

(iii) any alteration to the articles of association of the Borrower made in connection with the matters described in this Clause 17 to the extent permitted under this Clause 18 or which is supplemental or incidental to any of the foregoing (including any amendment made to enable or facilitate procedures relating to such matters and any amendment dealing with the rights and obligations of holders of Securities, including Ordinary Shares, dealt with under such procedures);

(iv) any issue of equity share capital where the issue of such equity share capital results, or would, but for the provisions of Clause 12.4 (Procedure for exercise of Conversion Right) relating to roundings, otherwise result in an adjustment to, or a consideration with respect to the determination of, the Conversion Price;

(v) any issue of equity share capital or modification of rights attaching to the Ordinary Shares, where prior thereto the Borrower shall have instructed an independent financial adviser to determine in its absolute discretion what (if any) adjustments should be made to, or considerations should be made with respect to the determination of, the Conversion Price as being fair and reasonable to take account thereof and such independent financial adviser shall have determined in its absolute discretion either that no adjustment or consideration is required or that an adjustment to or consideration in respect of the determination of the Conversion Price is required and, if so, the new Conversion Price as a result thereof and the basis upon which such adjustment or consideration in respect of the determination is to be made and, in any such case, the date on which the adjustment or consideration in respect of the determination shall take effect (and so that the adjustment or consideration in respect of the determination shall be made and shall take effect accordingly);

(b) not make any issue, grant or distribution or take or omit to take any other action if the effect thereof would be that, on the exercise of Conversion Rights, Ordinary Shares could not, under any applicable law then in effect, be legally issued as fully paid;

(c) not reduce its issued share capital or any uncalled liability in respect thereof, or any non-distributable reserves, except:

(i) pursuant to the terms of issue of the relevant share capital;

(ii) by means of a purchase or redemption of share capital of the Borrower to the extent, in any such case, permitted by applicable law;

(iii) where the reduction does not involve any distribution of assets;

(iv) solely in relation to a change in the currency in which the nominal value of the Ordinary Shares is expressed;

(v) to create distributable reserves;

(vi) by way of transfer to reserves as permitted under applicable law;

(vii) where the reduction is permitted by applicable law and an independent financial adviser, acting as expert and in its absolute discretion, advises that the interests of the Lenders will not be materially prejudiced by such reduction;

(viii) where the reduction is permitted by applicable law and results in an adjustment to, or a consideration with respect to the determination of, the Conversion Price or is otherwise taken into account for the purposes of determining whether such an adjustment or consideration with respect to the determination should be made; or

(ix) provided that, without prejudice to the other provisions of this Agreement, the Borrower may exercise such rights as it may from time to time be entitled pursuant to applicable law to purchase, redeem or buy back its Ordinary Shares and any depositary or other receipts or certificates representing Ordinary Shares without the consent of any Lender;

(d) provide to the Lenders, by no later than 5 Business Days prior to the Closing Date, all of the documents and evidence referred to in Schedule 2 (Conditions precedent) in form and substance satisfactory to the Lenders (acting reasonably) provided that the conditions may be waived by the Lenders in whole or in part; and

(e) pay and discharge all Taxes due and payable by it prior to the accrual of any fine or penalty for late payment, unless (and only to the extent that) (i) payment of those Taxes is being contested in good faith, (ii) adequate reserves are being maintained for those Taxes and the costs required to contest them (iii) the payment can be lawfully withheld and (iv) failure to pay those Taxes is not reasonably likely to have a material adverse effect.

18. EVENTS OF DEFAULT

Each of the events or circumstances set out in this Clause 18 is an Event of Default (save for Clause 18.4 (Acceleration)).

18.1 Non-payment of principal

The Borrower does not pay any amount of principal payable under this Agreement at the place and in the currency in which it is expressed to be payable within 14 days of the due date.

18.2 Non-payment of interest

Subject to Clause 11.4 (Optional deferral of interest by the Borrower), the Borrower does not pay any amount of interest payable under this Agreement at the place and in the currency in which it is expressed to be payable within 14 days of the due date.

18.3 Insolvency proceedings

An order is made or an effective resolution is passed for the Winding-up of the Borrower except in any such case for the purpose of and followed by a merger, reconstruction or amalgamation the terms of which have been previously approved by Majority Lenders.

18.4 Acceleration

(a) On and at any time after the occurrence of an Event of Default which is continuing the Majority Lenders may:

(i) by notice to the Borrower cancel the Commitment whereupon it shall immediately be cancelled;

(ii) in the case of Clause 18.1 (Non-payment of principal) and Clause 18.2 (Non-payment of interest)), at their discretion and, subject to any applicable laws, without further notice, institute proceedings for the Winding-up of the Borrower in the Netherlands (but not elsewhere) and/or prove in any Winding-up of the Borrower, but may take no other action in respect of such default; and

(iii) in the case of Clause 18.3 (Insolvency proceedings), declare the Loans immediately become due and repayable at their outstanding principal amount together with accrued interest and any Arrears of Interest and/or prove in the Winding-up of the Borrower, subject always to the ranking provided in Clause 2 (Subordination).

(b) Subject as provided in this Clause 18.4, a Lender may at its discretion and without further notice institute such proceedings or take such steps or actions against Borrower as it may think fit to enforce any term or condition binding on the Borrower but in no event shall the Borrower, by virtue of the institution of any such proceedings, steps or actions, be obliged to pay any sum or sums, in each case, sooner than the same would otherwise have been payable by it.

(c) No remedy against the Borrower, other than as referred to in this Clause 18, shall be available to the Lenders whether for the recovery of amounts owing under this Agreement or in respect of any breach by the Borrower of any of its other obligations under or in respect of this Agreement.

19. CHANGES TO PARTIES

19.1 Transfers

(a) In this Clause 19:

Transfer Date means, for a Transfer Certificate, the later of:

(A) the proposed Transfer Date specified in the relevant Transfer Certificate; and

(B) the date on which the New Lender or the Borrower, as applicable, executes the relevant Transfer Certificate.

(b) The Borrower may not assign any of its rights or transfer any of its rights or obligations under this Agreement without the prior written consent of all the Lenders.

(c) A Lender (the **Existing Lender**) may transfer its contractual position in accordance with Section 6:159 Dutch Civil Code to:

(i) any other Lender (a **New Lender**), provided such Lender is a Shareholder at the time of the transfer and provided that such transfer does not result in a Change of Control; and

(ii) the Borrower,

in each case, in accordance with applicable law (including, for avoidance of doubt, the Market Abuse Regulation).

(d) The Borrower and each Lender agree and confirm that it in advance provided its co-operation (as required by Section 6:159 Dutch Civil Code) to any transfer which complies with paragraph (c) above.

(e) Any reference in this Agreement to a Lender includes a New Lender but excludes a Lender if no amount is or may be owed to or by it under this Agreement.

19.2 Procedure for transfer

(a) Subject to the conditions set out in Clause 19.1 (Transfers) a transfer is effected in accordance with paragraph (b) below when the New Lender or the Borrower, as applicable, executes an otherwise duly completed Transfer Certificate delivered to it by the Existing Lender.

(b) On the Transfer Date:

(i) the entire or part of the legal relationship under the Agreement of the existing Lender which is a party to the Transfer Certificate, expressed to be transferred thereby, will be transferred to the New Lender or the Borrower, as applicable, by way of an assumption of contract (*contractsoverneming*) pursuant to Section 6:159 Dutch Civil Code; and

(ii) the New Lender shall become a Party as a **Lender**.

(c) The New Lender shall notify the Borrower of any transfer promptly on execution of the Transfer Certificate in respect of such transfer and shall as soon as reasonably practicable after it has executed a Transfer Certificate, send to the Borrower a copy of that Transfer Certificate.

(d) The Existing Lender shall notify the Borrower promptly of any proposed transfer.

20. LENDER COMMITTEE

(a) The Majority Lenders shall, within 6 months from the date of this Agreement, establish a committee of Lenders whose Commitments aggregate more than 10 per cent. of the Total Commitment (or, if the Commitments have been reduced to zero, aggregated more than 10 per cent. of the Commitments immediately prior to that reduction) (the **Lender Committee**).

(b) The Lender Committee shall (i) promptly when constituted inform the Borrower of the identity of its members, (ii) promptly inform the Borrower of any changes in its members and (iii) at all times ensure that the Borrower is in possession of the relevant contact details of each member of the Lender Committee.

(c) The Lender Committee shall have an administrative role only for purposes of organising the group of Lenders and, if required, supporting the role of the Closing Agent under the documentation.

21. THE CLOSING AGENT

21.1 No fiduciary duties

Nothing in this Agreement constitutes the Closing Agent as trustee or fiduciary of any other person.

21.2 Rights and discretions of the Closing Agent

(a) The Closing Agent may rely on:

(i) any representation, warranty, notice or document believed by it to be genuine, correct and appropriately authorised; and

(ii) any statement made by any person regarding any matters which may reasonably be assumed to be within his knowledge or within his power to verify.

(b) The Closing Agent may assume (unless it has received notice to the contrary) that:

(i) no Default has occurred (unless it has actual knowledge of a Default arising under Clause 18.1 (Non-payment of principal) and/or Clause 18.2 (Non-payment of interest);

(ii) any right, power, authority or discretion vested in any Party has not been exercised; and

(iii) any notice or request delivered or made by the Borrower is made on behalf of and with the consent and knowledge of the Borrower.

(c) The Closing Agent may engage, pay for and rely on the advice or services of any lawyers, accountants, surveyors or other experts.

(d) The Closing Agent may act in relation to this Agreement through its personnel and agents.

(e) Notwithstanding any other provision of this Agreement to the contrary, the Closing Agent shall not be obliged to do or omit to do anything if it would or might in its reasonable opinion constitute a breach of any law or regulation or a breach of a fiduciary duty or duty of confidentiality.

21.3 Exclusion of liability

(a) No Party (other than the Closing Agent) may take any proceedings against any officer, employee or agent of the Closing Agent in respect of any claim it might have against the Closing Agent or in respect of any act or omission of any kind by that officer, employee or agent in relation to this Agreement and any officer, employee or agent of the Closing Agent may rely on this Clause 21.3 subject to Clause 1.3 (Third party rights). This paragraph (a) constitutes an irrevocable third party stipulation for no consideration (*onherroepelijk derdenbeding om niet*) as referred to in Section 6:253 Dutch Civil Code for the benefit of any officer, employee or agent of the Closing Agent.

(b) The Closing Agent will not be liable for any delay (or any related consequences) in crediting an account with an amount required under this Agreement to be paid by the Closing Agent if the Closing Agent has taken all necessary steps as soon as reasonably practicable to comply with the regulations or operating procedures of any recognised clearing or settlement system used by the Closing Agent for that purpose.

22. CONDUCT OF BUSINESS BY THE LENDERS AND THE CLOSING AGENT

No provision of this Agreement will:

(a) interfere with the right of the Lenders or the Closing Agent to arrange its affairs (tax or otherwise) in whatever manner it thinks fit;

(b) oblige the Lenders or the Closing Agent to investigate or claim any credit, relief, remission or repayment available to it or the extent, order and manner of any claim; or

(c) oblige the Lenders or the Closing Agent to disclose any information relating to its affairs (tax or otherwise) or any computations in respect of Tax,

except as expressly otherwise set out herein.

23. ADMINISTRATION

23.1 Payments

(a) Payments of principal and interest in respect of a Loan will be made by transfer to the registered account of the Lenders.

(b) All payments in respect of a Loan are subject to all applicable fiscal and other laws and regulations.

23.2 Application of certain payments

(a) If a Lender receives a payment that is insufficient to discharge all the amounts then due and payable by the Borrower under this Agreement or receives any surplus amounts, such Lender shall apply that payment or such amounts towards the obligations of the Borrower under this Agreement in the following order:

(i) first, in or towards payment *pro rata* of any unpaid fees, costs and expenses of a Lender under this Agreement (as certified by that Lender upon request of the Borrower (such certification being conclusive evidence of such fees, costs and expenses and without the Lender being required to provide any further evidence in this respect));

(ii) secondly, in or towards payment *pro rata* of any accrued interest, Arrears of Interest, fee or commission due but unpaid under this Agreement;

(iii) thirdly, in or towards payment *pro rata* of any principal due but unpaid under this Agreement; and

(iv) fourthly, in or towards payment *pro rata* of any sum due but unpaid under this Agreement.

(b) If a Lender (a **Recovering Lender**) receives or recovers any amount from the Borrower in excess of the pro rata amount it is entitled to under this Agreement, then:

(i) the Recovering Lender shall, within 3 Business Days, notify details of the receipt or recovery, to the Lenders;

(ii) the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders) shall determine whether the receipt or recovery is in excess of the amount the Recovering Lender is entitled to under this Agreement; and

(iii) the Recovering Lender shall, within 3 Business Days of demand by the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders), pay to the Lenders an amount (the **Sharing Payment**) equal to such receipt or recovery less any amount which the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders) determines may be retained by the Recovering Lender as its share of any payment to be made, in accordance with this Agreement.

(c) The Lenders shall treat the Sharing Payment as if it had been paid by the Borrower to the Lenders and the Lender Committee (acting on the instructions of the Majority Lenders) shall instruct the relevant Lenders to distribute the Sharing Payment between the Lenders (other than the Recovering Lender) in accordance with the terms of this Agreement towards the obligations of the Borrower to such Lenders.

(d) Clause 23.1 (Payments) will override any appropriation made by the Borrower.

23.3 No set-off permissible by the Borrower

(a) All payments to be made by the Borrower under this Agreement shall be calculated and be made without (and free and clear of any deduction for) set-off or counterclaim.

(b) Paragraph (a) above shall not apply to any payments to be made by the Borrower in relation to any rights and obligations the Borrower acquired from an Existing Lender in accordance with Clause 19.1(c).

23.4 Business Days

(a) Any payment which is due to be made on a day that is not a Business Day shall be made on the next Business Day in the same calendar month (if there is one) or the preceding Business Day (if there is not).

(b) During any extension of the due date for payment of any principal or Unpaid Sum under this Agreement interest is payable on the principal or Unpaid Sum at the rate payable on the original due date and in accordance with the provisions of Clause 10.3 (Payment of interest).

23.5 Currency of amount

(a) Subject to this Clause 23.5, Euro is the currency of account and payment for any sum due from the Borrower under this Agreement.

(b) Each payment in respect of costs, expenses or Taxes shall be made in the currency in which the costs, expenses or Taxes are incurred.

(c) Any amount expressed to be payable in a currency other than Euro shall be paid in that other currency.

24. NOTICES

24.1 Communications in writing

Any communication to be made under or in connection with this Agreement shall be made in writing.

24.2 Addresses

(a) Except as provided below, the contact details of each Party for all communications in connection with this Agreement are those notified by that Party for this purpose to the Closing Agent on or before the date it becomes a Party.

(b) The contact details of the Borrower for this purpose are:

Address:	Utrechtseweg 68 6812 AH Arnhem The Netherlands
Email:	[●]
Attention:	[●]

(c) The contact details of the Closing Agent for this purpose are:

Address:	[●]
Email:	[●]
Attention:	[●]

(d) Any communication or document made or delivered by one person to another under or in connection with this Agreement will only be effective, if by way of letter, when it has been left at the relevant address or 5 Business Days after being deposited in the post postage prepaid in an envelope addressed to it at that address,

and, if a particular department or officer is specified as part of its address details provided under this Clause 24.2 (Addresses), if addressed to that department or officer.

24.3 Electronic communication

(a) Any communication to be made between the Parties under or in connection with this Agreement may be made by electronic mail or other electronic means, if the Parties:

(i) agree that, unless and until notified to the contrary, this is to be an accepted form of communication;

(ii) notify each other in writing of their electronic mail address and/or any other information required to enable the sending and receipt of information by that means; and

(iii) notify each other of any change to their address or any other such information supplied by them.

(b) Any electronic communication made between the Parties will be effective only when actually received in readable form and in the case of any electronic communication made by the Borrower to the Closing Agent or the Lender Committee, as applicable, only if it is addressed in such a manner as the Closing Agent or the Lender Committee, as the case may be, shall specify for this purpose.

24.4 English language

(a) Any notice given under or in connection with this Agreement must be in English.

(b) All other documents provided under or in connection with this Agreement must be:

(i) in English; or

(ii) if not in English, and if so required by the Lender, accompanied by a certified English translation and, in this case, the English translation will prevail unless the document is a constitutional, statutory or other official document.

25. CALCULATIONS AND CERTIFICATES

25.1 Certificates and determinations

Any certification or determination by the Borrower of a rate or amount under this Agreement is, in the absence of manifest error, conclusive evidence of the matters to which it relates.

25.2 Day count convention

Any interest, commission or fee accruing under this Agreement will (unless otherwise expressly stated in this Agreement) accrue from day to day and is calculated on the basis of the actual number of days elapsed and a year of 360 days.

26. PARTIAL INVALIDITY

If, at any time, any provision of this Agreement is or becomes illegal, invalid or unenforceable in any respect under any law of any jurisdiction, neither the legality, validity or enforceability of the remaining provisions nor the legality, validity or enforceability of such provision under the law of any other jurisdiction will in any way be affected or impaired.

27. REMEDIES AND WAIVERS

No failure to exercise, nor any delay in exercising, on the part of the Lenders, any right or remedy under this Agreement shall operate as a waiver, nor shall any single or partial exercise of any right or remedy prevent any further or other exercise or the exercise of any other right or remedy. The rights and remedies provided in this Agreement are cumulative and not exclusive of any rights or remedies provided by law.

28. AMENDMENTS AND WAIVERS

Any term of this Agreement may be amended or waived only with the written consent of the Majority Lenders and the Borrower and any such amendment or waiver will be binding on all Parties.

29. COUNTERPARTS

This Agreement may be executed in any number of counterparts, and by each party on separate counterparts. Each counterpart is an original, but all counterparts shall together constitute one and the same instrument.

30. GOVERNING LAW

This Agreement and any non-contractual obligations arising out of or in connection with it are governed by Dutch law.

31. EXECUTION OF THE AGREEMENT BY ATTORNEY

If a Party incorporated in the Netherlands, is represented by an attorney in connection with the signing and/or execution of this Agreement or any other agreement, deed or document referred to in this Agreement or made pursuant to this Agreement, it is hereby expressly acknowledged and accepted by the other Parties that the existence and scope of the attorney's authority and the effect of attorney's exercise or purported exercise of his authority shall be governed by Dutch law.

32. ENFORCEMENT

(a) The courts of Amsterdam, the Netherlands have exclusive jurisdiction to settle any dispute arising out of or in connection with this Agreement (including a dispute relating to the existence, validity or termination of this Agreement or any non-contractual obligation arising out of or in connection with this Agreement) (a **Dispute**).

(b) The Parties agree that the courts of Amsterdam, the Netherlands are the most appropriate and convenient courts to settle Disputes and accordingly no Party will argue to the contrary.

SCHEDULE 1

THE LENDERS

Name	Commitment (€)
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]

SCHEDULE 2

CONDITIONS PRECEDENT

1. The borrower

(a) A copy of the constitutional documents of the Borrower, including an up-to-date extract of the trade register of the chamber of commerce.

(b) A copy of a resolution of the board of directors of the Borrower:

(i) approving the terms of, and the transactions contemplated by, this Agreement and resolving that it execute this Agreement;

(ii) authorising a specified person or persons to execute this Agreement on its behalf; and

(iii) authorising a specified person or persons, on its behalf, to sign and/or despatch all documents and notices to be signed and/or despatched by it under or in connection with this Agreement.

(c) A copy of a resolution of the supervisory board of the Borrower evidencing its approval of the execution of, and the terms of, and the transactions contemplated by, this Agreement.

(d) Evidence of (i) the request for advice from each works council, or central or European works council with jurisdiction over the transactions contemplated by this Agreement and (ii) positive or neutral advice and, to the extent subject to conditions, such conditions shall not (A) lead, or be reasonably expected to lead, to a breach of the terms of this Agreement and (B) be negative for the Lenders.

2. Legal opinion

(a) A legal opinion of Allen & Overy LLP, legal advisers to the Borrower, substantially in the form distributed to the Lenders prior to signing this Agreement.

(b) A tax opinion of KPMG Meijburg, tax advisers to the Borrower, substantially in the form distributed to the Lenders prior to signing this Agreement.

3. Financial update

A financial update to be provided by the Borrower to KPMG no later than 15 September 2021 consisting of (i) the Borrower's Interim Accounts (S1) (including the Borrower's semi-annual balance sheet), (ii) an impact analysis of published and final "methode besluit" on financial projections, (iii) a trading update of Capex and (iv) an overview of other events or developments which may have a significant impact on the net debt position or financial forecast of the Borrower.

4. Other documents and evidence

Evidence that any fees, costs and expenses due from the Borrower have been paid or will be paid by the date of this Agreement.

SCHEDULE 3

FORM OF REQUEST

To: **[●]** as Closing Agent

From: Alliander N.V.

Date: 8 December 2021

Alliander N.V. – EUR 600,000,000 Fixed Rate Convertible Shareholder Loan Facility dated 2 December 2021 (the **Agreement)**

1. We refer to the Agreement. This is a Request.

2. We wish to borrow a Loan on the following terms:

   (a) Utilisation Date: 15 December 2021

   (b) Amount: €600,000,000

3. Payment instructions are: **[●]**.

4. We confirm that each condition precedent under the Agreement which must be satisfied on the date of this Request is so satisfied.

5. We represent and warrant for the benefit of the Lenders that:

   (a) no Default is continuing or would result from the proposed Loan; and

   (b) the Representations made by us (other than the representations set out in Clause 17.7 (*No Conversion Event*) and Clause 17.11 (*Tax Deduction*)) by reference to the facts and circumstances then existing were true in all material respects.

6. This Request is irrevocable.

Alliander N.V.

By:

SCHEDULE 4

FORM OF TRANSFER CERTIFICATE

To: [**[●]** as New Lender (the **New Lender**)]/[the Borrower]

From: [**THE EXISTING LENDER**] (the **Existing Lender**)

Date: **[●]**

Alliander N.V. – EUR 600,000,000 Fixed Rate Convertible Shareholder Loan Facility dated 2 December 2021 (the **Agreement)**

We refer to the Agreement. This is a Transfer Certificate.

1. The Existing Lender transfers by way of transfer of contract to the [New Lender]/[Borrower] the Existing Lender's rights and obligations referred to in the Schedule below in accordance with the terms of the Agreement.

2. The proposed Transfer Date is **[●]**.

3. [On the Transfer Date the New Lender becomes Party to the Agreement as a Lender.]

4. [The administrative details of the New Lender for the purposes of the Agreement are set out in the Schedule.]

5. This Transfer Certificate acts as notice to the Borrower of the transfer referred to in this Transfer Certificate.

6. This Transfer Certificate may be executed in any number of counterparts and this has the same effect as if the signatures on the counterparts were on a single copy of this Transfer Certificate.

7. This Transfer Certificate and any non-contractual obligations arising out of or in connection with it are governed by Dutch law.

8. This Transfer Certificate has been entered into on the date stated at the beginning of this Transfer Certificate.

THE SCHEDULE

Rights and obligations to be transferred

[*insert relevant details, including applicable Commitment (or part)*]

[**Administrative details of the New Lender**

[*insert address for notices and payment details etc.]*]

[EXISTING LENDER]/[BORROWER]	**[NEW LENDER]**
By: [●]	By: **[●]**
By: [●]	

SCHEDULE 5

FORM OF COMMITMENT PROPOSAL

To: Alliander N.V.

From: **[●]**

Date: **[*a date no later than 1 December*] 2021**

Alliander N.V. – EUR 600,000,000 Fixed Rate Convertible Shareholder Loan Facility to be dated 2 December 2021 (the **Agreement)**

1. We refer to the Agreement. This is a Commitment Proposal.

2. We are the legal owner of **[●]** Ordinary Shares in the Borrower.

3. We confirm that our proposed Commitment is EUR **[●]**.

4. We acknowledge that our final Commitment will be allocated by you in accordance with Clause 5 (Allocation of Commitments) of the Agreement.

5. Our administrative details for the purposes of the Agreement are set out below:

   [●].

6. This Commitment Proposal is irrevocable.

[●]

By:

SCHEDULE 6

VALUATION FRAMEWORK

Valuation will be based on the fair market value principle:

Fair market value is the price at which the shares of the Borrower would change hands between a willing buyer and a willing seller, neither being under any compulsion to buy or to sell and both having reasonable knowledge of relevant facts.

Fair value will be determined using generally accepted valuation methodologies, preferably the income approach is deployed. In case part of shares will be transferred, the valuation will be based on *pro rata parte* of the 100% value (i.e. no discounts due to lack of control and/or liquidity).

SIGNATORIES

The Borrower

Alliander N.V.

By _____	By _____
Name:	Name:
Title:	Title:

[LENDER AND CLOSING AGENT SIGNATURE PAGES TO BE ADDED]

BIJLAGE 2B

BIJ VERSCHILLEN TUSSEN DE ENGELSE VERSIE EN DE NEDERLANDSE VERSIE VAN DE CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING MET VASTE RENTE IS DE TEKST VAN DE ENGELSE VERSIE LEIDEND

EUR 600.000.000
CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING MET VASTE RENTE

2 DECEMBER 2021

ALLIANDER N.V.
als Leningnemer

en

DE AANDEELHOUDERS
als de Leningverstrekkers

ALLEN & OVERY
Legal Consultants

Allen & Overy LLP

INHOUDSOPGAVE

Artikel **Pagina**

1. Definities en interpretatie 1
2. Achterstelling 13
3. De Faciliteit 14
4. Doel 14
5. Toewijzing van Commitments 14
6. Trekkingsvoorwaarden 15
7. Leningen 16
8. Aflossing en Vervroegde Aflossing 16
9. Vervanging of Aanpassing 17
10. Trekkingskosten 18
11. Rente 18
12. Conversie 20
13. Belastingheffing 24
14. Mitigeren door de Leningverstrekkers 27
15. (On)kosten 27
16. Verklaringen en Garanties 28
17. Algemene verplichtingen 30
18. Verzuimgebeurtenissen 32
19. Wijzigingen in de partijen 33
20. Leningverstrekkerscommissie 34
21. De Closing Agent 35
22. Bedrijfsvoering van de Leningverstrekkers en de Closing Agent 36
23. Administratie 36
24. Kennisgevingen 38
25. Berekeningen en bekrachtigingen 39
26. Partiële Nietigheid 40
27. Rechtsmiddelen en Afstandsverklaringen 40
28. Wijzigingen en Afstandsverklaringen 40
29. Ondertekening in veelvoud 40
30. Toepasselijk recht 40
31. Ondertekening van de Overeenkomst door een Gevolmachtigde 40
32. Handhaving 40

Bijlagen

1. De Leningverstrekkers 42
2. Opschortende voorwaarden 43
3. Model van een verzoek 45
4. Model van het Transfer Certificaat 46
5. Model voor een Commitment Voorstel 48
6. Waarderingskader 49

Signatories 50

DEZE EUR 600.000.000 CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING MET VASTE RENTE (de **Overeenkomst)** is gedateerd 2 december 2021.

TUSSEN:

(1) **ALLIANDER N.V.**, een naamloze vennootschap opgericht naar Nederlands recht en ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 34108286 (de **Leningnemer**);

(2) **DE AANDEELHOUDERS** van de Leningnemer genoemd in Schedule 1 (De Leningverstrekkers) als Leningverstrekkers (de **Leningverstrekkers**); en

(3) [●], in de hoedanigheid van closing agent (de **Closing Agent**).

ER WORDT OVEREENGEKOMEN:

1. DEFINITIES EN INTERPRETATIE

1.1 Definities

In deze Overeenkomst:

10-jaars Swaprente: de mid-swaprente met betrekking tot een Herzieningsperiode uitgedrukt als een jaarlijkse rente voor swaptransacties in euro met een looptijd van 10 jaar die aanvangt op de betreffende Herzieningsdatum zoals gepubliceerd op Bloombergscherm "[●]", of, indien er geen rente beschikbaar is op dit scherm op het betreffende moment, de mid-swaprente uitgedrukt als jaarlijkse rente voor swaptransacties in euro met een looptijd van 10 jaar die aanvangt op de betreffende Herzieningsperiode op een andere pagina of informatiedienst waarvan de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) gezamenlijk bepalen dat deze het Bloomberg-scherm kunnen vervangen voor het publiceren van swaprentes van toonaangevende referentiebanken voor swaps in euro (in beide gevallen, de **Herzieningsrente Schermpagina**) om 11:00 uur (Centraal Europese Tijd) op de betreffende Herzieningsdatum. Indien de betreffende 10-jaars Swaprente niet wordt gepubliceerd op de Herzieningsrente Schermpagina op de betreffende Herzieningsdatum, dan geldt op deze Herzieningsdatum de Referentiebank Herzieningsrente als 10-jaars Swaprente;

10-jaars Swaprente Quotations: met betrekking tot een Herzieningsperiode het rekenkundig gemiddelde van bied- en laattarieven voor de jaarlijkse vaste rente (vastgesteld op een 30/360-dagen-basis) van een renteswap van vaste naar variabele rente in euro (a) met een looptijd van tien jaar die aanvangt op de betreffende Herzieningsdatum, (b) van een omvang die representatief is voor een enkele transactie in de betreffende markt op het betreffende moment bij een erkende dealer met een goede kredietwaardigheid in de swapmarkt en (iii) waarvan de variabele rente is gebaseerd op het 6-maands EURIBOR-tarief (berekend op basis van het aantal werkelijk verstreken dagen en een jaar van 360 dagen) of, indien het 6-maands EURIBOR-tarief niet meer wordt vastgesteld of gepubliceerd, een alternatieve rente die EURIBOR heeft vervangen in het dagelijks gebruik op de markt voor het bepalen van variabele rentetarieven van effecten in euro's (de **Alternatieve Rente**) of een opvolger of vervanger van EURIBOR die formeel wordt aanbevolen door een Relevant Nominating Body (de **Vervangingsrente**), plus een spread (die zowel positief als negatief kan zijn) of de formule of methodologie voor de berekening van een spread, waarvan, in elk der gevallen, de OFA heeft vastgesteld dat deze moet worden toegepast op de Alternatieve Rente of de Vervangingsrente (welke van toepassing is) om, in zoverre dit redelijkerwijs haalbaar is, economische schade of voordeel voor de Leningverstrekkers als gevolg van de vervanging van het EURIBOR-tarief door de Vervangingsrente of de Alternatieve rente (de **Aanpassingsspread**), beide zoals vastgesteld door de OFA, te verminderen of te voorkomen. De OFA stelt de Leningnemer op de hoogte van de Alternatieve Rente of de Vervangingsrente en een Aanpassingsspread, waarop de Leningnemer

onverwijld de Leningverstrekkers informeert, met dien verstande dat wanneer de OFA te goeder trouw en in overleg met de Leningnemer vaststelt dat er geen Vervangingsrente en geen duidelijke marktconsensus is over een mogelijke vervangende rente voor EURIBOR naar goed gebruik op de markt voor het vaststellen van variabele rentetarieven voor effecten uitgedrukt in euro's, de OFA een passende alternatieve rente en Aanpassingsspread vaststelt, waarbij de beslissing van de OFA bindend is voor de Leningnemer, de Leningverstrekkerscommissie en de Leningverstrekkers. Als de OFA niet bij machte is om een passende alternatieve rente vast te stellen, is de Referentiebank Herzieningsrente voor de betreffende periode voor iedere Herzieningsperiode, behoudens de Herzieningsperiode die aanvangt op de Eerste Herzieningsdatum, de Referentiebank Herzieningsrente zoals die gold in de voorgaande Herzieningsperiode, of (ii) als de Herzieningsperiode aanvangt op de Eerste Herzieningsdatum, de laatst beschikbare 10-jaars mid-swaprente voor swaptransacties in euro's, uitdrukt als een jaarlijkse rente, op de Herzieningsrente Schermpagina.

2018-Effecten: de Eeuwigdurende Achtergestelde Obligatielening van € 500.000.000 die door Leningnemer is uitgegeven op 8 februari 2018 (XS1757377400);

Bijkomend Bedrag: een bijkomend bedrag te betalen door de Leningnemer voortvloeiend uit en in overeenstemming met Artikel 13.2(c);

Achterstallige Rente: heeft de daaraan in Artikel 11.4(b) toegekende betekenis;

Statuten: de statuten van de Leningnemer zoals van tijd tot tijd gewijzigd;

Goedkeuring: een goedkeuring, instemming, toestemming, besluit, vergunning, vrijstelling, deponering, registratie of verklaring;

Werkdag: een dag (uitgezonderd zaterdagen en zondagen) waarop banken in Nederland geopend zijn voor algemene diensten;

Wijziging in Zeggenschap: wordt geacht te hebben plaatsgevonden (al dan niet met instemming van de Raad van Bestuur of de Raad van Commissarissen van de Leningnemer) indien een of meerdere personen (**Relevant(e) Perso(o)n(en)**) die in onderling overleg handelt/handelen of perso(o)n(en) die of uit naam van Relevant(e) Perso(o)n(en) handelt/handelen, direct of indirect (A) meer dan 50 procent van de uitstaande Gewone Aandelen van de Leningnemer of (B) een zodanig aantal aandelen in het kapitaal van de Leningnemer verwerft (verwerven) of verkrijgt (verkrijgen) dat hier meer dan 50% van de stemrechten aan is verbonden die normaliter kunnen worden uitgeoefend in een algemene aandeelhoudersvergadering;

Afsluitdatum: 15 december 2021;

Commitment Voorstel: een document dat wezenlijk de vorm heeft zoals weergegeven in Schedule 5 (Model voor een Commitment Voorstel);

Commitments: het bedrag dat met betrekking tot iedere Leningverstrekker in Schedule 1 (De Leningverstrekkers) achter zijn naam staat vermeld en het bedrag van andere Commitments die uit hoofde van Overeenkomst aan hem zijn overgedragen, voor zover deze niet overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst zijn ingetrokken, verlaagd of door hem zijn overgedragen;

een **Verplichte Vereffening van Achterstallige Rente** vindt plaats:

(a) als de Leningnemer dividend aankondigt, hiertoe besluit, betaalt of uitkeert of een betaling doet (anders dan een dividend in de vorm van aandelen) over aandelen in zijn aandelenkapitaal;

(b) als de Leningnemer dividend aankondigt, betaalt of uitkeert of een betaling doet over Gelijkwaardige Verplichtingen, tenzij dit dividend of deze uitkering onder de bepalingen van een Gelijkwaardige Verplichting niet discretionair is.

(c) als de Leningnemer aandelen inkoopt, terugkoopt of op andere wijze verkrijgt (anders dan (a) in relatie tot een beloningsregeling voor het personeel of gelijksoortige regelingen met of ten gunste van werknemers, directieleden, directeuren of consultants, (b) als gevolg van de omruiling of conversie van een klasse of serie van aandelenkapitaal voor een andere klasse of serie van aandelenkapitaal of (c) als gevolg van een aandelenruil of activaruil of gelijksoortige regeling zoals overeengekomen door de Leningnemer en een derde partij); of

(d) als de Leningnemer Gelijkwaardige Verplichtingen intrekt, inkoopt of op andere wijze verkrijgt, tenzij in het geval van (a) aflossing van Gelijkwaardige Verplichtingen op de geplande vervaldatum, of (b) conversie naar of omruiling in aandelen van het aandelenkapitaal van de Leningnemer, of (c) als de Leningnemer voorstelt om de Leningen en de Gelijkwaardige Verplichtingen geheel of gedeeltelijk af te lossen, terug te kopen of op andere wijze te verkrijgen middels een openbare bieding waarbij de bedragen van de Leningen en de Gelijkwaardige Verplichtingen die worden teruggekocht of verkregen in proportie zijn met de uitstaande hoofdsommen op dat moment.

Conversiedatum: heeft de daaraan in Artikel 12.4(e) toegekende betekenis;

Conversie Event:

(a) een downgrade van de kredietrating voor langlopende kredieten van de Leningnemer naar een rating lager dan:

(i) [A] door S&P;

(ii) [A2] door Moody's, of

(iii) een gelijkwaardige rating door een ander kredietbureau (A) dat wordt erkend door De Nederlandse Bank en (B) waarmee de Leningnemer een contractuele verbintenis heeft waaronder de Leningnemer een kredietrating voor langlopende kredieten is toegekend (een **Erkend Ratingbureau**);

(b) een van de kredietratings zoals opgenomen in lid (a) above onder Credit Watch komt te vallen of er een gelijksoortige gebeurtenis plaatsvindt die kan leiden tot een downgrade naar één niveau onder [A] door S&P, [A2] door Moody's, of naar een gelijkwaardig ratingniveau van een Erkend Ratingbureau;

(c) de FFO/Nettoschuld-ratio is lager dan 16% en de Leningnemer verwacht op basis van redelijke aannames dat binnen 18 maanden na de datum waarop is vastgesteld dat deze ratio lager is dan 16% (i) de FFO / Nettoschuld-ratio niet gaat stijgen naar ten minste 16% of (ii) de FFO / Nettoschuld-ratio lager zal worden dan 15%, of

(d) de Aanwijzing tot Uitgifte nietig wordt verklaard, wordt ingetrokken of een resterende geldigheid heeft van 3 maanden of minder;

Conversienotificatie: heeft de daaraan in Artikel 12.4(a) toegekende betekenis;

Conversiekoers: heeft de daaraan in Artikel 12.1(b) toegekende betekenis;

Conversierecht: heeft de daaraan in Artikel 12.1(a) toegekende betekenis;

Conversie-aandelen: de Gewone Aandelen die worden uitgegeven en geleverd aan de Leningverstrekkers door de Leningnemer op de Vereffeningsdatum uit hoofde van en in overeenstemming met de voorwaarden zoals uiteengezet in Artikel 12 (Conversie);

Credit Watch: de Leningnemer is opgenomen op een lijst van een Ratingbureau of een Erkend Ratingbureau waarmee het signaal wordt afgegeven dat dit bureau overweegt om de kredietrating van de Leningnemer te verlagen;

Verzuim: een Verzuimgebeurtenis of enig andere gebeurtenis of omstandigheid als bedoeld in Artikel 23 (Verzuimgebeurtenis) die (na afloop van een hersteltermijn, het sturen van een ingebrekestelling, het komen tot een vaststelling uit hoofde van deze Overeenkomst of een combinatie hiervan) een Verzuimgebeurtenis oplevert.

Uitgestelde Rentebetaling: heeft de daaraan in Artikel 11.4(a) toegekende betekenis;

Uitstelverzoek: heeft de daaraan in Artikel 11.4(a) toegekende betekenis;

BW: het Burgerlijk Wetboek;

Elektriciteitswet 1998: Wet van 2 juli 1998, houdende regels met betrekking tot de productie, het transport en de levering van elektriciteit, zoals van tijd tot tijd gewijzigd, voor het laatst door de Wet van 27 Maart 2019 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (Stb. 2019/123);

Elektriciteitsnetwerk: een elektriciteitsnetwerk (*net*) zoals beschreven in artikel 1, eerste lid, onderdeel i van de Elektriciteitswet 1998 dat in eigendom is en wordt beheerd door een of meerdere entiteiten van de Groep, in overeenstemming met hoofdstuk 3 van de Elektriciteitswet 1998;

EURIBOR: de Euro Interbank Offered Rate;

Euro of € of EUR: de valuta die is geïntroduceerd aan het begin van de derde fase van de economische en monetaire unie voortkomend uit het Verdrag tot oprichting van Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd;

Verzuimgebeurtenis: een in Artikel 18 (Verzuimgebeurtenissen) genoemde gebeurtenis of omstandigheid;

Faciliteit: de uit hoofde van deze Overeenkomst beschikbaar gestelde lening in euro's, zoals omschreven in Artikel 3 (De Faciliteit);

FFO/Nettoschuldratio: het gerapporteerde resultaat na belastingen van de Leningnemer, (A) gecorrigeerd voor (i) veranderingen in de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen, (ii) het aandelencomponent van de vergoeding voor de Leningen, (iii) buitengewone baten en lasten en (iv) aanpassingen van reële waardes, (B) verhoogd met de nettowaarde van de afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa en van vooruitontvangen opbrengsten en (C) gedeeld door de netto schuldpositie;

Eerste Herzieningsdatum: 15 december 2031;

Gaswet: Wet van 22 juni 2000, houdende regels met betrekking tot het transport en de levering van gas, zoals van tijd tot tijd gewijzigd, voor het laatst door de Wet van 27 Maart 2019 tot wijziging van de Gaswet (Stb. 2019/123);

Gasnetwerk: een gasnetwerk (*gastransportnet*) zoals beschreven in artikel 1, eerste lid, onderdeel d van de Gaswet dat in eigendom is en wordt beheerd door een of meerdere entiteiten van de Groep, in overeenstemming met artikel 1.2 van de Gaswet;

Groep: de Leningnemer en zijn Dochterondernemingen, waarbij **lid van de Groep** op dezelfde wijze dient te worden geïnterpreteerd;

Warmtewet: Wet van 17 juni 2013, houdende regels met betrekking tot de levering van warmte, zoals van tijd tot tijd gewijzigd, voor het laatst door de Wet van 4 juli 2018 tot wijziging van de Warmtewet (Stb. 2018/311);

Warmtenet: een energietransportnetwerk zoals gedefinieerd in de Warmtewet;

Hybride Effecten of **Hybride Leningen**: effecten of leningen die op het moment dat zij worden verkocht of uitgegeven en daarna worden gezien als 'equity credit' (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt);

OFA: een onafhankelijke financieel adviseur met een internationale reputatie of een onafhankelijke financieel adviseur met passende deskundigheid die door de Leningnemer naar eigen oordeel wordt aangesteld;

IFRS: de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving als bedoeld in IAS-Verordening 1606/2002;

Onafhankelijke Waarderingsopinie: de meest recente opinie opgesteld uit naam van de Leningnemer aan het begin van iedere reguleringsperiode die van toepassing is op de Leningnemer uit hoofde van de Regulering van de Sector, in overeenstemming met, onder andere, een waarderingskader voor het waarderen van de Gewone Aandelen, zoals opgenomen inSchedule 6 (Waarderingskader);

Onafhankelijke Waarderingsadviseur: een onafhankelijk financiële instelling met een internationale reputatie, een onafhankelijke accountant van internationale standing of een onafhankelijke financieel adviseur met passende deskundigheid;

Initiële Toegewezen Commitments: heeft de daaraan in Artikel 5.1(b) toegekende betekenis;

Rentebetaling: het rentebedrag dat met betrekking tot een rentebetaling op een Rentebetaaldag moet worden betaald over de betreffende Renteperiode van een Lening;

Rentebetaaldatum: inzake een Lening, de laatste dag van een Renteperiode zoals van toepassing op deze Lening;

Renteperiode: inzake een Lening, een vastgestelde periode in overeenstemming met Artikel 11 (Rente);

Rentepercentage:

(a) voor ieder jaar tot de Eerste Herzieningsdatum het jaarlijkse rentetarief zoals overeengekomen tussen de Leningnemer en de Leningverstrekkers in overeenstemming met Artikel 10.2 (Rentepercentage voor ieder jaar tot de Eerste Herzieningsdatum):

(b) voor ieder jaar vanaf de Eerste Herzieningsdatum, een jaarlijks rentetarief dat is opgebouwd uit:

    (i) de Marge; en

    (ii) de toepasselijke 10-jaars Swaprente, vastgesteld twee Werkdagen voorafgaand aan de toepasselijke Herzieningsdatum,

met dien verstande dat indien deze som lager is dan nul, het rentepercentage nul is;

Aanwijzing tot Uitgifte: de bevoegdheid die aan de raad van bestuur van de Leningnemer is gedelegeerd in overeenstemming met artikel 2:96 BW om een zodanig aantal gewone aandelen uit te geven met als doel om het Conversiebedrag te converteren naar Gewone Aandelen in overeenstemming met de bepalingen van deze Overeenkomst, zoals opgenomen in de aanwijzing voor een maximale statutaire periode van 5 jaar, waarbij de aanwijzing ofwel van kracht blijft of jaarlijks wordt hernieuwd;

Junior Instrumenten: Gewone Aandelen, preferente aandelen in het kapitaal van de Leningnemer en, indien er preferente aandelen uitstaan, andere instrumenten die dezelfde rang innemen (*pari passu*) als de preferente aandelen;

Leningverstrekker: iedere Leningverstrekker zoals opgenomen inSchedule 1 (De Leningverstrekkers) en iedere Aandeelhouder die een leningverstrekker wordt uit hoofde van de Lening in overeenstemming met Artikel 5 (Toewijzing van Commitments);

Leningverstrekkerscommissie: een commissie van Leningverstrekkers die door de Leningverstrekkers kan worden aangesteld in overeenstemming met Artikel 20 (Leningverstrekkerscommissie);

Liquidatiepreferentie: een bedrag gelijk aan de totale uitstaande hoofdsom van de Lening plus alle opgebouwde en onbetaalde rente (inclusief Achterstallige Rente) per de datum van de Ontbinding van de Leningnemer;

Lening: de uit hoofde van deze Overeenkomst beschikbaar gestelde leningsfaciliteit op de Afsluitdatum;

Leningsbedrag: EUR 600.000.000;

Meerderheid van Leningverstrekkers: een of meerdere Leningverstrekker(s) waarvan de gezamenlijke Commitments meer dan 66⅔ bedragen van de Totale Commitment (of, indien de Commitments zijn afgenomen naar nul, meer dan 66⅔ van de Commitments bedroegen direct voorafgaand aan deze verlaging);

Verplichte Vereffeningsdatum: de eerste van:

(a) de tiende (10) Werkdag na het plaatsvinden van een Verplichte Vereffening van Achterstallige Rente;

(b) de datum waarop de Leningen worden terugbetaald in overeenstemming met Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing) of Artikel 18 (Verzuimgebeurtenissen);

(c) of de Conversiedatum van een Lening,

met dien verstande dat in het geval van (c) een Verplichte Vereffeningsdatum alleen plaatsvindt voor het gedeelte van een Lening dat is geconverteerd naar Gewone Aandelen in overeenstemming met Artikel 12 (Conversie) en niet voor het gedeelte van een Lening dat daarna blijft uitstaan;

Marge: 1,975 procent per jaar;

Europese Verordening marktmisbruik: Verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik, zoals gewijzigd;

Materieel Nadelig Effect: een wezenlijk nadelig effect op:

(a) de bedrijfsvoering, bezittingen, activiteiten of financiële status van de Leningnemer; of

(b) de mogelijkheid van de Leningnemer om zijn verplichtingen uit hoofde van deze Overeenkomst na te komen;

Mitigatieperiode: heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Artikel 14.1(a);

Moody's: Moody's France SAS;

Gewone Aandelen: volledig volgestorte gewone aandelen in het aandelenkapitaal van de Leningnemer met momenteel een nominale waarde van € 1 (één euro) per aandeel;

Overschrijvende Leningverstrekker: een Leningverstrekker die een Commitment Voorstel indient dat hoger ligt dan zijn Gerechtigde Pro Rata Leningsbedrag;

Gelijkwaardige Verplichtingen: alle verplichtingen van de Leningnemer die dezelfde rang innemen (*pari passu*) als de Leningen, waaronder de 2018-Effecten;

Partij: een partij bij deze Overeenkomst;

Rentevaststellingsverslag: heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Artikel 10.2(d);

Kwalificerende Lening: een lening waarvan de voorwaarden niet wezenlijk minder gunstig zijn voor de Leningverstrekkers dan de voorwaarden van de Lening (zoals in redelijkheid vastgesteld door de Leningnemer (in overleg met een investeringsbank of een advocaat met een internationale reputatie)), waarbij door twee senior financiële functionarissen van de Leningnemer hierover een bekrachtiging is afgeven (waarbij wordt bevestigd dat aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel (a) tot en met (h) below wordt voldaan) aan de Leningverstrekkers alvorens substitutie of aanpassing van de betreffende Lening plaatsvindt, waarbij Leningverstrekkers volledig op de bekrachtiging van Leningnemer vertrouwen, **met dien verstande dat**:

(a) de kwalificerende lening wordt aangetrokken door de Leningnemer of een directe of indirecte 100%-Dochtermaatschappij van de Leningnemer met een garantie van de Leningnemer, waaronder de Leningverstrekkers dezelfde materiële rechten en vorderingen hebben als onder de Lening;

(b) de kwalificerende lening (en/of, wat van toepassing is, genoemde garantie) bij Ontbinding van de Leningnemer dezelfde rang inneemt (*pari passu*) als de Lening;

(c) de voorwaarden van de kwalificerende lening voorzien in ten minste hetzelfde rentepercentage zoals dat van tijd tot tijd van toepassing is op de Lening en dezelfde rentebetaaldata;

(d) de kwalificerende lening dezelfde verplichtingen voor de Leningnemer bevat (waaronder de verplichtingen die voortvloeien uit de uitoefening van een recht) met betrekking tot vervroegde aflossing van de Lening, inclusief (maar niet beperkt tot) de timing en de te betalen bedragen van een vervroegde aflossing;

(e) de kwalificerende lening de bestaande rechten bevat met betrekking tot opgebouwde rente, Uitgestelde Rentebetalingen en andere te betalen bedragen uit hoofde van de Lening die, in ieder geval, verschuldigd zijn aan de Leningverstrekkers en nog niet zijn betaald;

(f) de kwalificerende lening het conversiemechanisme en de Aanwijzing tot Uitgifte bevat zoals overeengekomen in deze Overeenkomst;

(g) de kwalificerende lening geen bepalingen bevat die voorzien in verliezen door het afschrijven van de hoofdsom; en

(h) de kwalificerende lening in overige opzichten wezenlijk dezelfde voorwaarden bevat als de Leningen, tenzij (onverminderd de vereiste dat de voorwaarden niet wezenlijk minder gunstig mogen zijn voor de Leners dan de voorwaarden van de Leningen zoals hierboven beschreven) wijzigingen van de voorwaarden is vereist om een Aanpassing van de Rating, of de gevolgen daarvan, een Belastinginhouding of een Voorheffing te voorkomen, met dien verstande dat dergelijke wijzigingen die worden vereist door de Nederlandse belastingwetgeving alleen zijn toegestaan indien de Leningnemer aan de Leningverstrekkers bekrachtigt dat hij advies hierover heeft ingewonnen en schriftelijk heeft ontvangen van een gerespecteerde fiscaal adviseur met het oog op deze aanpassing;

Ratingbureau: Moody's of een van zijn dochtermaatschappijen en zijn rechtsopvolgers of S&P en een van zijn dochtermaatschappijen en hun rechtsopvolgers of een ratingbureau dat door de Leningnemer van tijd tot tijd als vervanger van deze bureaus wordt aangesteld (of een toegestane vervanging daarvan);

Aanpassing van de Rating: (i) een Ratingbureau dat door de Leningnemer is aangesteld om een rating toe te kennen en hiervoor wordt betaald, of een Erkend Ratingbureau publiceert na de datum van deze Overeenkomst een wijziging, verduidelijking of aanpassing van de methodologie gebruikt voor hybride leningen of een aanpassing van de interpretatie daarvan, waardoor de Leningen niet langer in aanmerking komen voor dezelfde of een hogere categorie binnen 'equity credit' of een andere nomenclatuur zoals van tijd tot tijd gebruikt door dat Ratingbureau of Erkend Ratingbureau, om de mate vast te stellen waarin de voorwaarden van een instrument bijdragen aan de senior verplichtingen van de Leningnemer, toegekend aan de Leningen op de Afsluitdatum of, indien op een later tijdstip, wanneer S&P voor de eerste keer de 'equity credit' publiceert die het toekent aan de Leningen (een **Wijziging van Equity Credit**) of (ii) de Leningnemer ontvangt bekrachtiging van een Ratingbureau dat een rating heeft toegekend aan de Leningnemer en daarvoor wordt betaald, of van een Erkend Ratingbureau, dat een Wijziging van Equity Credit heeft plaatsgevonden als gevolg van een wijziging, verduidelijking of aanpassing van de methodologie gebruikt voor hybride leningen of een aanpassing van de interpretatie daarvan; Met het oog op deze definitie betekent **een rating waarvoor wordt betaald** een kredietrating toegekend door een ratingbureau waarmee de Leningnemer een contractuele relatie is aangegaan om de Leningen een rating toe te kennen en de Leningen te kwalificeren als ‘equity credit’;

Uitstaande Hoofdsom: de op een Relevant Moment totale uitstaande hoofdsom van de uitstaande Hybride Effecten en Hybride Leningen van de Leningnemer op dat moment;

Relevant Nominating Body:

(a) de centrale bank van de euro of een andere centrale bank of toezichthoudende instantie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de beheerder van EURIBOR;

(b) een werkgroep of commissie die wordt betaald door, wordt voorgezeten of mede voorgezeten door of is opgesteld op verzoek van (i) de centrale bank van de euro of een andere centrale bank of toezichthoudende instantie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de beheerder van EURIBOR, (ii) een groep van genoemde centrale banken of andere toezichthoudende instanties of (ii) de Raad voor financiële stabiliteit of een onderdeel daarvan;

Gerechtigde Pro Rata Leningsbedrag: het pro rata Leningsbedrag van een Leningverstrekker berekend op basis van het totaal aantal Gewone Aandelen dat door die Leningverstrekker wordt aangehouden gedeeld door alle Gewone Aandelen die door alle Aandeelhouders worden aangehouden;

Relevant Moment: het moment waarop de eerste vervroegde aflossing plaatsvindt na de toepasselijke Afsluitdatum of, indien de totale uitstaande hoofdsom van de uitstaande Hybride Effecten en Hybride Leningen van de Leningnemer na de toepasselijke Afsluitdatum is verhoogd, het moment waarop de eerste vervroegde aflossing na de meest recente verhoging plaatsvindt;

Resterende Beschikbare Som: het Leningsbedrag minus de Initiële Toegewezen Commitments;

Aflosdatum: heeft de daaraan in Artikel 8.2 toegekende betekenis;

Aflosverzoek: heeft de daaraan in Artikel 8.3 toegekende betekenis;

Verklaringen: alle verklaringen en garanties zoals opgenomen in Artikel 16.1 (Verklaringen en garanties);

Verzoek: een verzoek om een Lening, wezenlijk in de vorm zoals weergegeven in Schedule 3 (Model van een verzoek);

Herzieningsdatum: de Eerste Herzieningsdatum en iedere datum die valt op de tiende verjaardag na de Eerste Herzieningsdatum;

Herzieningsperiode: de periode tussen de ene Herzieningsdatum en de volgende Herzieningsdatum;

Referentiebank Herzieningsrente: het percentuele tarief zoals gezamenlijk vastgesteld door Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie ((hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) op basis van de 10-jaars Swaprente Quotations, die door vijf toonaangevende swapdealers in de interbancaire markt, die zijn geselecteerd door de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie (de **Herzieningsreferentiebanken**), zijn aangeleverd aan de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie om circa 11:00 uur (Centraal Europese Tijd) op de betreffende Herzieningsdatum; Indien (a) ten minste drie quotations zijn ontvangen wordt de 10-jaars Swaprente vastgesteld door de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie op basis van het rekenkundig gemiddelde (of als er slechts drie quotations zijn aangeleverd, de mediaan) van de ontvangen quotations, waarbij de hoogste quotation (of in het geval de twee hoogste quotations gelijk zijn, één van deze twee hoogste) en de laagste quotation (of in het geval de twee laagste quotations gelijk zijn, één van deze twee laagste) worden geschrapt; (b) slechts twee quotations zijn ontvangen is de Referentiebank Herzieningsrente het rekenkundig gemiddelde van de twee ontvangen quotations; (c) slechts één quotation is ontvangen dan is de Referentiebank Herzieningsrente de quotation die is ontvangen, en als er geen enkele quotation is ontvangen, dan is de Referentiebank Herzieningsrente gelijk aan die van de voorgaande Herzieningsperiode, of (ii) als de Herzieningsperiode aanvangt op de Eerste Herzieningsdatum, de laatste beschikbaar 10-jaars mid-swaprente voor swaptransacties in euro's, uitdrukt als een jaarlijkse rente, op de Herzieningsrente Schermpagina.

Sectorregulering: dwingende wettelijke vereisten uit hoofde van Europese of Nederlandse regulering van de energiesector, waaronder maar niet beperkt tot verplichte reorganisatie, samenvoeging, overname, vervreemding of consolidatie van een Elektriciteitsnetwerk en/of een Gasnetwerk en/of een Warmtenet;

Effecten: alle effecten, waaronder maar niet beperkt tot aandelen in het kapitaal van de Leningnemer, of opties, warrants of andere rechten om zich in te schrijven voor aandelen in het kapitaal van de Leningnemer of deze te kopen of te verwerven;

Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur: heeft de daaraan in Artikel 12.3(b) toegekende betekenis;

Senior Verplichtingen: alle achtergestelde of niet-achtergestelde verplichtingen van de Leningnemer anders dan (a) Gelijkwaardige Verplichtingen; en (b) Junior Instrumenten;

Substantiële Terugkoop: vindt plaats indien de Leningnemer of een Dochtermaatschappij, nadat hiertoe een verzoek tot vervroegde aflossing is ingediend, op alle Leningen 80% of meer van de uitstaande hoofdsom van de Leningen terugkoopt (met de hieruit volgende doorhalingen) of vervroegd aflost;

Vereffeningsdatum: de datum waarop de Gewone Aandelen worden geleverd na uitoefening van de Conversierechten;

Aandeelhouders: de houders van Gewone Aandelen in het aandelenkapitaal van de Leningnemer van tijd tot tijd;

S&P: S&P Global Ratings Europe Limited of elke rechtsopvolger van zijn ratingactiviteiten;

Dochteronderneming: een rechtspersoon waarover een persoon direct of indirect zeggenschap heeft of waarvan een persoon meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal of gelijksoortige eigendomsrechten bezit, waarbij **zeggenschap** in dit geval de bevoegdheid inhoudt om het beheer en het beleid van de rechtspersoon te bepalen, door middel van eigendom van stemgerechtigd kapitaal, middels een overeenkomst of op andere wijze;

Belastingen: alle belastingen, heffingen, accijnzen of andere lasten of inhoudingen van vergelijkbare aard (inclusief boetes en rente die daarover verschuldigd is vanwege een uitgebleven of te late afdracht);

Belastinginhouding: de ontvangst door Leningnemer van een schriftelijke opinie van een gerespecteerd kantoor van fiscale adviseurs van goede reputatie (vooraf goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers, waarbij deze goedkeuring niet onredelijk mag worden onthouden), een besluit van de Nederlandse belastinginstanties en/of een gerechtelijke uitspraak waaruit voortvloeit dat rentebetalingen uit hoofde van de Leningen fiscaal aftrekbaar waren, maar niet langer fiscaal aftrekbaar zijn of zullen zijn door de Leningnemer uit hoofde van de Nederlandse vennootschapsbelasting, als gevolg van:

(i) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging of aanpassing van de wetten, regelgeving of rulings in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie;

(ii) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging in de formele toepassing of interpretatie van deze wetten, regelgeving of rulings;

(iii) een handeling van een belastinginstantie of bevoegde rechtbank in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie, ongeacht of deze handeling werd uitgevoerd of gedaan met het oog op de Leningnemer,

waardoor een wijziging, aanpassing of uitvoering van kracht wordt, een handeling plaatsvindt, of een voorstel wordt gedaan, op of na de datum van deze Overeenkomst en **met dien verstande dat** een Belastinginhouding niet kan worden voorkomen door de Leningnemer die hiertoe alle redelijke maatregelen heeft genomen die tot zijn beschikking staan;

Beëindigingsdatum: 15 december 2081;

Transfercertificaat: een certificaat, wezenlijk in de vorm van Schedule 4 (Model van het Transfer Certificaat) of op een andere wijze overeengekomen tussen de Meerderheid van Leningverstrekkers en de Leningnemer;

Totale Commitments: het totale bedrag van de Commitments;

Openstaand Bedrag: elk uit hoofde van deze Overeenkomst verschuldigd en opeisbaar bedrag dat nog niet door de Leningnemer is voldaan.

Trekking: de trekking van een Lening onder de Faciliteit;

Trekkingsdatum: iedere datum waarop onder de Faciliteit wordt getrokken;

Ontbinding: een situatie of omstandigheid waarin (i) een beschikking wordt gegeven of een vonnis wordt uitgesproken of een besluit wordt genomen tot ontbinding, vereffening of liquidatie van de Leningnemer, of (ii) een curator wordt aangesteld door de bevoegde rechtbank in Nederland in geval van een faillissement dat betrekking heeft op het geheel of een aanzienlijk deel van de onderneming of het vermogen van de Leningnemer en deze aanstelling niet binnen 30 dagen wordt opgeheven; en

Voorheffing: de ontvangst door Leningnemer van een schriftelijke opinie van een gerespecteerd kantoor van fiscale adviseurs van goede reputatie (vooraf goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers, waarbij deze goedkeuring niet onredelijk mag worden onthouden), waaruit voortvloeit dat de Leningnemer een Bijkomend Bedrag dient te betalen op de eerstvolgende vervaldatum waarop een betaling dient plaats te vinden met betrekking tot een Lening als gevolg van:

(i) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging of aanpassing van de wetten, regelgeving of rulings in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie;

(ii) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging in de formele toepassing of interpretatie van deze wetten, regelgeving of rulings;

(iii) een handeling van een belastinginstantie of bevoegde rechtbank in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie, ongeacht of deze handeling werd uitgevoerd of gedaan met het oog op de Leningnemer,

waardoor een wijziging, aanpassing of uitvoering van kracht wordt, een handeling plaatsvindt, of een voorstel wordt gedaan, op of na de datum van deze Overeenkomst en **met dien verstande dat** een Voorheffing niet kan worden voorkomen door de Leningnemer die hiertoe alle redelijke maatregelen heeft genomen die hem tot beschikking staan;

1.2 Interpretatie

(a) Tenzij uit de context anders blijkt, een verwijzing in deze Overeenkomst naar:

(i) de inhoudsopgave en kopjes boven de artikelen is uitsluitend opgenomen ter verwijzing en dient geen onderdeel te vormen bij de interpretatie van deze Overeenkomst;

(ii) "Artikelen" en "Bijlagen" dient te worden opgevat als verwijzing naar de artikelen en bijlagen van deze Overeenkomst;

(iii) de woorden "inclusief", "met inbegrip van" en "in het bijzonder" wordt uitsluitend ter illustratie of benadrukking gebruikt en dient niet te worden opgevat als een beperking van de algemene strekking van voorafgaande woorden, noch als een beperking van die strekking;

(iv) de uitdrukking "dit Artikel" heeft betrekking op, tenzij deze gevolgd wordt door een verwijzing naar een specifieke bepaling, het gehele artikel (niet alleen naar de titel van het artikel, het lid of een andere bepaling), waarnaar de uitdrukking verwijst;

(v) een "cessionaris" van een persoon betreft een persoon die alle of een deel van de rechten en/of verplichtingen van de betreffende persoon op zich neemt, hetzij door cessie, contractsoverneming, novatie of anderszins;

(vi) "schriftelijk" betekent alle communicatie per brief of e-mail;

(vii) "activa" betekent alle huidige, toekomstige en voorwaardelijke inkomsten, bezittingen en rechten, zowel materieel en immaterieel (inclusief niet-opgevraagd aandelenkapitaal);

(viii) de woorden "overig(e)" en "anders(zins)" dient niet *ejusdem generis* te worden opgevat met voorafgaande woorden als een bredere interpretatie mogelijk is;

(ix) woorden uitgedrukt in het meervoud hebben ook betrekking op het enkelvoud en woorden in de mannelijke, vrouwelijke of onzijdige vorm hebben ook betrekking op ieder ander geslacht;

(x) een "persoon" of "Persoon" heeft betrekking of alle cessionarissen, rechtsopvolgers, rechtverkrijgenden, gedelegeerde, ondergedelegeerde, en aangestelde personen (in het geval van een Partij, voor zover een cessionaris, rechtsopvolger, rechtverkrijgende, gedelegeerde, ondergedelegeerde, en aangestelde personen is toegestaan) en iedere persoon, firma, vennootschap, regering, staat of agentschap van een staat of elke vereniging, trust of partnerschap (al dan niet met een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid);

(xi) "regelgeving" betreft alle regels, voorschriften, officiële richtlijnen, verzoeken of aanwijzingen (al dan niet met rechtskracht, maar indien zonder kracht van wet, alleen indien de personen op wie het voorschrift van toepassing is, zich er in het algemeen aan houden) uitgevaardigd door een overheids-, intergouvernementeel of supranationaal lichaam, instelling, departement of andere toezichthouder of zelfregulerende toezichthouder of andere autoriteit of organisatie;

(xii) een "wet" of "wettelijke bepaling" omvat tevens elke wet of wettelijke bepaling die deze wijzigt, uitbreidt, consolideert of vervangt, of die door deze wet of wettelijke bepaling is gewijzigd, uitgebreid, geconsolideerd of vervangen, alsmede alle besluiten, verordeningen, instrumenten of andere ondergeschikte wetgeving die op grond daarvan zijn vastgesteld; en

(xiii) deze "Overeenkomst" of enige andere overeenkomst of akte is een verwijzing naar de Overeenkomst of andere overeenkomst of akte zoals die van tijd tot tijd wordt gewijzigd, gevarieerd, vernieuwd, aangevuld of vervangen.

(b) Tenzij uit de context anders blijkt is een verwijzing naar een "maand" of naar "maanden" een verwijzing naar een periode die begint op een dag in een kalendermaand en eindigt op de numeriek overeenkomstige dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat:

(i) indien de numeriek overeenkomstige dag geen Werkdag is, de periode eindigt op de eerstvolgende Werkdag in die kalendermaand waarin die periode dient te eindigen indien deze er is, of indien deze er niet is, op de onmiddellijk daaraan voorafgaande Werkdag;

(ii) indien er in die maand geen numeriek overeenkomstige dag is waarop die periode dient te eindigen, die periode dan eindigt op de laatste Werkdag van die maand; en

(iii) behoudens lid (a) above, een periode die aanvangt op de laatste Werkdag van een maand eindigt op de laatste Werkdag van de volgende maand of de kalendermaand waarin deze dient te eindigen, wat van toepassing is.

Bovenstaande geldt alleen voor de laatste maand van een periode.

(c) Tenzij uit de context anders blijkt is een verwijzing naar een "jaar" of naar "jaren" een verwijzing naar een periode die begint op een dag in een kalendermaand en eindigt op de numeriek overeenkomstige dag in de volgende kalenderjaar, met dien verstande dat:

(i) (behoudens Artikel 1.2(b)) indien de numeriek overeenkomstige dag geen Werkdag is, die periode eindigt op de eerstvolgende Werkdag in dat kalenderjaar waarin die periode dient te eindigen indien deze er is, of indien deze er niet is, op de onmiddellijk daaraan voorafgaande Werkdag;

(ii) indien er in dat kalenderjaar geen numeriek overeenkomstige dag is waarop die periode dient te eindigen, die periode dan eindigt op de laatste Werkdag van dat kalenderjaar; en

(iii) indien een Renteperiode aanvangt op de laatste Werkdag van een kalenderjaar, die Renteperiode dan eindigt op de laatste Werkdag van het kalenderjaar waarin die Renteperiode eindigt.

Bovenstaande regels (a) tot en met (c) gelden alleen voor het laatste jaar van een periode.

(d) Titels van artikelen, leden en bijlagen dienen slechts het leesgemak.

1.3 Rechten van Derden

(a) Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald in deze Overeenkomst heeft een persoon die geen partij is geen recht om een bepaling van deze Overeenkomst af te dwingen of om hier voordeel uit te behalen.

(b) Behoudens de bepalingen van deze Overeenkomst is er nooit instemming benodigd van een persoon die geen Partij is om deze Overeenkomst te beëindigen of aan te passen.

1.4 Nederlandse termen

In deze Overeenkomst:

(a) omvat een "noodzakelijke handeling om toestemming te verkrijgen" zonder beperking, indien van toepassing, het voldoen aan de vereisten van de Wet op de ondernemingsraden;

(b) houdt elke "stap of procedure" die in verband met een insolventieprocedure wordt ondernomen ook in dat een Nederlands rechtspersoon een kennisgeving uit hoofde van artikel 36 van de Invorderingswet 1990 heeft ingediend; en

(c) kan "fusie" ook een juridische fusie betekenen.

2. ACHTERSTELLING

(a) Verplichtingen onder de Faciliteit (inclusief met betrekking tot rente en Achterstallige Rente) zijn niet gedekt door zekerheden (onderpand) en zijn achtergesteld in overeenstemming met dit Artikel 2. In het geval van Ontbinding van de Leningnemer hebben de Leningverstrekkers

recht op een uitbetaling in contanten in overeenstemming met de Liquidatiepreferentie. Deze vordering van de Leningverstrekkers onder de Faciliteit is wat betreft rangorde:

(i) ondergeschikt aan de rang van Senior Verplichtingen;

(ii) *pari passu* met de Gelijkwaardige Verplichtingen; en

(iii) uitsluitend van een hogere categorie dan de Junior Instrumenten.

(b) Dienovereenkomstig zijn er geen bedragen te voldoen in het geval van Ontbinding van de Leningnemer onder de Faciliteit, tenzij alle vorderingen van alle andere Senior Verplichtingen volledig zijn voldaan.

(c) In overeenstemming met toepasselijk recht mag geen enkele Leningverstrekker een recht uitoefenen of opeisen voor verrekening van een bedrag dat de Leningnemer aan hem is verschuldigd in het kader van of verband houdend met de Faciliteit en een Leningverstrekker wordt geacht afstand te hebben gedaan van ieder recht op verrekening.

(d) Dit Artikel 2 betreft een derdenbeding ten gunste van de schuldeisers van de Senior Verplichtingen en een schuldeiser kan zich beroepen op dit Artikel 2 en naleving afdwingen in overeenstemming met artikel 6:253 BW.

3. DE FACILITEIT

De Leningverstrekkers stellen, met inachtneming van de bepalingen van deze Overeenkomst, een leningsfaciliteit aan de Leningnemer beschikbaar in euro voor een maximaal totaalbedrag gelijk aan de Totale Commitments.

4. DOEL

4.1 Doel

Alle door de Leningnemer onder de Faciliteit geleende gelden moeten worden aangewend ter financiering van algemene bedrijfs- en werkkapitaalbehoeften, inclusief maar niet beperkt tot de herfinanciering van bestaande financiële schulden.

4.2 Controle

De Leningsverstrekkers zijn niet gehouden de toepassing van de uit hoofde van deze Overeenkomst geleende gelden te controleren of verifiëren.

5. TOEWIJZING VAN COMMITMENTS

De Commitments van iedere Leningverstrekker worden vastgesteld en toegewezen in overeenstemming met de bepalingen van dit Artikel 5.

5.1 Leningverstrekkers

(a) Elke Leningverstrekker dient niet later dan 10 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum een correct ingevuld en ondertekend Commitment Voorstel in bij de Leningnemer.

(b) Na ontvangst van alle Commitment Voorstellen zal de Leningnemer de beschikbare commitments toewijzen, daarbij rekening houdend met het Leningsbedrag en met dien verstande dat indien het totaalbedrag van de Commitment Voorstellen hoger is dan Leningsbedrag, de toegewezen Commitment voor iedere Leningverstrekker niet hoger is dan

het naar rato door hem aangehouden totaal aantal Gewone Aandelen ten opzichte van het totaal aantal Gewone Aandelen zoals die worden aangehouden door alle Aandeelhouders. De totale commitments die worden toegewezen betreffen de **Initiële Toegewezen Commitments**

(c) Indien de Resterende Beschikbare Som groter is dan nul, dan wijst de Leningnemer de Resterende Beschikbare Som toe aan de Overschrijvende Leningverstrekkers door een Commitment toe te wijzen aan een Overschrijvende Leningverstrekker op basis van een percentage van de Resterende Beschikbare Som dat gelijk is aan het percentage van het bedrag waarmee zijn Commitment Voorstel het Gerechtigde Pro Rata Leningsbedrag overschrijft ten opzichte van de Resterende Beschikbare Som.

(d) De Leningnemer stelt iedere Leningverstrekker uiterlijk 8 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum op de hoogte van zijn definitieve Commitments en zal aan iedere Leningverstrekker een hernieuwd Schedule 1 (De Leningverstrekkers) leveren waarop alle definitieve Commitments van alle Leningverstrekkers op de Afsluitdatum vermeld staan.

6. TREKKINGSVOORWAARDEN

6.1 Opschortende voorwaarden voor trekking

(a) Leningnemer kan alleen een Verzoek indienen indien de Closing Agent alle in Schedule 2 (Opschortende voorwaarden) vermelde documenten en overige bewijsstukken heeft ontvangen, in een voor de Closing Agent aanvaardbare vorm en inhoud. De Closing Agent stelt de Leningnemer en de Leningverstrekkers onmiddellijk in kennis zodra hij dit heeft vastgesteld.

(b) De Leningverstrekkers autoriseren hierbij de Closing Agent om de kennisgeving zoals beschreven in paragraaf (a) above af te geven (maar verplichten hem daartoe niet), tenzij de Meerderheid van Leningverstrekkers de Closing Agent voorafgaand deze kennisgeving schriftelijk anders informeren. De Closing Agent is niet aansprakelijk voor schades, kosten of verliezen als gevolg van het afgeven van deze kennisgeving.

6.2 Aanvullende opschortende voorwaarden

De Leningverstrekkers zijn uitsluitend verplicht om te participeren in een Lening onder de volgende opschortende voorwaarden die inhouden dat de Leningnemer op zowel de datum van het Verzoek als op de Trekkingsdatum van een Lening verklaart en garandeert aan de Leningverstrekkers dat:

(a) er geen sprake is van een Verzuim of een voortdurend Verzuim en deze niet kan ontstaan als gevolg van de voorgenomen Lening; en

(b) de Verklaringen van de Leningnemer (anders dan de verklaringen in Artikel 16.7 (Geen Conversie Event) en Artikel 17.11 (Belastinginhouding)) onder verwijzing naar de toen geldende feiten en omstandigheden in alle wezenlijke opzichten waarheidsgetrouw zijn.

7. LENINGEN

7.1 Indienen van een verzoek

De Leningnemer verricht een trekking onder de Faciliteit door het indienen bij de Closing Agent van een volledig ingevuld Verzoek uiterlijk 5 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum.

7.2 Participatie Leningverstrekkers

Iedere Leningverstrekker stelt zijn deel van iedere Lening per de toepasselijke Afsluitdatum beschikbaar zodra aan de in deze Overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan.

8. AFLOSSING EN VERVROEGDE AFLOSSING

8.1 De Leningnemer lost de Leningen volledig af op de Beëindigingsdatum.

8.2 De Leningnemer kan, indien hij hier de Leningverstrekkers hiervan minimaal 15 dagen en maximaal 45 dagen van tevoren van in kennis stelt, de gehele Lening (plus alle opgebouwde en onbetaalde rente en openstaande Achterstallige Rente tot aan (maar met uitsluiting van) de dag van de terugbetaling)) als volgt vervroegd aflossen:

(a) op iedere Herzieningsdatum voor 100% van de uitstaande hoofdsom van iedere Lening; of

(b) op elke Werkdag na het plaatsvinden van een Aanpassing van de Rating, een Substantiële Terugkoop, een Belastinginhouding of een Voorheffing, in alle gevallen voor 101% van de uitstaande hoofdsom van iedere Lening, (iedere dag waarop zo'n vervroegde aflossing plaatsvindt wordt aangeduid als een **Aflosdatum**.

8.3 Een verzoek tot aflossing door de Leningnemer in overeenstemming met dit Artikel 8 (een **Aflosverzoek**) is onherroepelijk. In het Aflosverzoek worden vermeld:

(a) de Aflosdatum;

(b) de hoofdsom van de uitstaande Leningen, in alle gevallen op de laatst haalbare datum voorafgaand aan het indienen van het Aflosverzoek; en

(c) het bedrag aan opgebouwde rente en Achterstallige Rente (indien van toepassing) dat voldaan moet worden uit hoofde van de Leningen op de Aflosdatum.

8.4 Intrekking

Indien een participatie van een Leningverstrekker geheel of gedeeltelijk is afgelost of de Conversierechten van deze participatie zijn uitgeoefend, dan wordt een bedrag ter hoogte van de Commitment van die Leningverstrekker (gelijk aan het bedrag van de participatie die is afgelost of het bedrag van de Lening waarvoor de Conversierechten zijn uitgeoefend) opgezegd op de dag van de aflossing of de Conversiedatum, welke van toepassing is.

8.5 Meerdere verzoeken

Indien meer dan één verzoek voor aflossing wordt ingediend in overeenstemming met dit Artikel 8, dan heeft het eerste verzoek voorrang.

8.6 Opnieuw lenen

De Leningnemer kan een deel van de Faciliteit die is afgelost of waarvan de Conversierechten zijn uitgeoefend in overeenstemming met Artikel 12 (Conversie) niet opnieuw lenen.

8.7 Beperking

De Leningnemer kan een Lening niet geheel of gedeeltelijk vervroegd aflossen of de Commitment geheel of gedeeltelijk opzeggen anders dan op de momenten en op de wijze zoals uitdrukkelijk opgenomen in deze Overeenkomst.

8.8 Voornemen tot vervroegde aflossing

Het is de intentie van de Leningnemer (zonder hierbij een juridische of contractuele verplichting aan te gaan) om de Leningen vervroegd af te lossen, uitsluitend voor zover het gedeelte van de totale uitstaande hoofdsom van de Leningen waarvan het voornemen is om vervroegd af te lossen dat werd gezien als 'equity credit' (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt) op het moment van het aangaan van de Leningen niet hoger is dan het gedeelte van de netto-opbrengsten die zijn ontvangen door de Leningnemer of door Dochterondernemingen van de Leningnemer na de betreffende Afsluitdatum maar op of voorafgaand aan de datum van deze vervroegde aflossing uit de verkoop of uitgifte van effecten of door het aantrekken van een lening door de Leningnemer of een Dochtermaatschappij bij derde partijen of van andere financiers (anders dan groepsentiteiten van de Leningnemer) die door S&P wordt gekenmerkt als 'equity credit' (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt) (rekening houdend met wijzigingen in de methodologie voor hybride kapitaal of een andere relevante methodologie of interpretatie ervan na het aangaan van de Leningen), tenzij:

(a) de rating voor langlopende kredieten zoals toegekend door S&P aan de Leningnemer op het moment van een vervroegde aflossing ten minste gelijk is aan de rating op het moment van de laatste additionele uitgifte van hybride kapitaal en de Leningnemer vertrouwen heeft dat deze rating niet lager zal worden dan die rating als gevolg van de vervroegde aflossing;

(b) bij een vervroegde aflossing deze vervroegde aflossing, samen met een inkoop of terugkoop van andere Hybride Effecten of Hybride Leningen van de Leningnemer, plaatsvindt: (i) in een periode van 12 opeenvolgende maanden, aan te vangen op het Relevante Moment, of minder dan 10% van de Uitstaande Hoofdsom; of (ii) in een periode van 10 opeenvolgende jaren, aan te vangen op het Relevante Moment, of minder dan 25% van de Uitstaande Hoofdsom, met dien verstande dat deze vervroegde aflossing geen materieel negatief effect heeft op de kredietwaardigheid van de Leningnemer;

(c) in het geval van een vervroegde aflossing deze vervroegde aflossing een dusdanig bedrag omvat waardoor het totale bedrag aan hybride kapitaal van de Leningnemer dat uitstaat na deze vervroegde aflossing lager is dan de maximale totale hoofdsom aan hybride kapitaal waaraan S&P een equity-component toekent onder de gehanteerde methodologie;

(d) de Leningen vervroegd worden afgelost als gevolg van een Substantiële Terugkoop, een Belastinginhouding, een Voorheffing of een Aanpassing van de Rating;

(e) de Leningen niet worden bestempeld als 'equity credit' door S&P (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt) op het moment van de vervroegde aflossing; of

(f) de vervroegde aflossing plaatsvindt op of na de Herzieningsdatum van 15 december 2051.

9. VERVANGING OF AANPASSING

De Leningnemer kan na het plaatsvinden van een Substantiële Terugkoop, een Belastinginhouding, een Voorheffing of een Aanpassing van de Rating op ieder moment zonder goedkeuring van de

betreffende Leningverstrekkers: (a) de (volledige) Leningen vervangen door een Kwalificerende Lening; of (b) de voorwaarden van de Leningen aanpassen waardoor de Leningen een Kwalificerende Lening blijven of worden, welke van toepassing is. De Leningverstrekkers zijn verplicht mee te werken aan een dergelijke vervanging of aanpassing.

10. TREKKINGSKOSTEN

10.1 Rente

De rente op de Lening is het Rentepercentage.

10.2 Rentepercentage voor ieder jaar tot de Eerste Herzieningsdatum

(a) De rente voor een Renteperiode tot aan de Eerste Herzieningsdatum wordt berekend op basis van het middelste punt van een range van 10 jaar Swaprentes die wordt gepubliceerd op elke tweede tot zevende Werkdag voorafgaand aan de Afsluitdatum door Ernst & Young samen met KPMG (de **Aangewezen Partijen**), afgerond op de dichtstbijzijnde 5 basispunten, in overeenstemming met dit Artikel 10.2.

(b) Twee Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum wordt de toepasselijke 10-jaars Swaprente, zoals vastgesteld in overeenstemming met bovenstaande paragraaf (a), opgeteld bij de Marge om tot de rente te komen die van toepassing is op de Lening.

(c) Ten behoeve van bovenstaande paragrafen (a) en (b), iedere verwijzing naar een 'Herzieningsdatum' in de definitie van de 10-jaars Swaprente verwijst naar iedere tweede tot zevende Werkdag voorafgaand aan de Afsluitdatum.

(d) Er wordt een Rentevaststellingsverslag opgesteld door de Aangewezen Partijen, dat wordt gedeeld met de Leningnemer en de Leningverstrekkers, met uitzondering van informatie die niet openbaar mag worden gemaakt op basis van toepasselijke wet- en regelgeving (inclusief, ter vermijding van twijfel, de Marktmisbruikverordening) (het **Rentevaststellingsverslag**).

10.3 Rentebetaling

De Leningnemer betaalt de opgebouwde rente over iedere Lening op de laatste dag van iedere Renteperiode, waarbij de laatste rentebetaling voor iedere Lening zal worden betaald op de Beëindigingsdatum of de toepasselijke Aflosdatum van de Lening, indien deze vroeger valt.

11. RENTE

11.1 Renteperiodes

(a) Behoudens paragraaf (d) below wordt de rente op de Leningen betaald in termijnen en berekend op basis van opeenvolgende Renteperiodes met een looptijd van één (1) jaar (of een kortere periode indien dit is overeengekomen tussen de Leningnemer en de Leningverstrekker, in alle redelijkheid, met betrekking tot: (i) de Aflosdatum van de Leningen; of (ii) de laatste Renteperiode van de Leningen).

(b) De Rente over de Leningen wordt berekend en is verschuldigd op basis van het feitelijke aantal verstreken dagen en een jaar van 360 dagen.

(c) Geen enkele Renteperiode van de Leningen loopt langer door dan de vroegste van de Beëindigingsdatum en de toepasselijke Aflosdatum.

(d) De eerste Renteperiode van de Leningen vangt aan op de Afsluitdatum. De eerste Renteperiode eindigt op de eerste verjaardag na de Afsluitdatum.

11.2 Niet-Werkdagen

Indien een Renteperiode zou eindigen op een dag die geen Werkdag is, eindigt deze Werkdag in plaats daarvan op de eerstvolgende Werkdag in die kalendermaand (indien deze er is) of de voorgaande Werkdag (als deze er niet is) en wordt de verschuldigde rente dienovereenkomstig aangepast.

11.3 Opbouw van rente

Er wordt geen rente opgebouwd over een Lening:

(a) wanneer het Conversierecht is uitgeoefend door de Leningnemer, vanaf de betreffende Conversiedatum (in overeenstemming met Artikel 12 (Conversie)); of

(b) indien een Lening wordt afgelost in overeenstemming met Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing) of Artikel 18 (Verzuimgebeurtenissen), vanaf de vervaldag voor deze aflossing, tenzij, nadat hier een deugdelijk voorstel toe is gedaan, de aflossing van de hoofdsom van deze Lening ten onrechte wordt tegengehouden of geweigerd, in welk geval de rente blijft worden opgebouwd tegen het tarief zoals opgenomen in Artikel 10.1 (Rente) (zowel voor als na de beoordeling ervan) tot de dag waarop alle verschuldigde bedragen met betrekking tot een Lening tot die dag zijn ontvangen door of uit naam van de betreffende Leningverstrekker.

11.4 Optioneel uitstel van rente door de Leningnemer

(a) De Leningnemer kan, naar eigen inzicht, kiezen om een Rentebetaling geheel of gedeeltelijk uit te stellen (een **Uitgestelde Rentebetaling**), die gepland stond om betaald te worden op een Rentebetaaldatum, door een kennisgeving in te dienen (een **Uitstelverzoek**) met deze keuze aan de Leningverstrekkers in overeenstemming met Artikel 24 (Kennisgevingen), ten minste 10 Werkdagen voorafgaand aan de betreffende Rentebetalingsdatum. Behoudens Artikel 11.5 (Verplichte vereffening van de rente), als de Leningnemer verkiest om een Rentebetaling niet of niet geheel te voldoen op een Rentebetaaldatum, dan is hij niet verplicht om deze rente op de betreffende Rentebetaaldatum te voldoen, en dientengevolge vormt het niet voldoen van rente geen Verzuimgebeurtenis of een schending van de verplichtingen voortkomend uit deze Overeenkomst of op enige andere wijze.

(b) Over elke Uitgestelde Rentebetaling is rente verschuldigd (waarbij een dergelijke rente samen met de Uitgestelde Rentebetalingen de **Achterstallige Rente** vormt), tegen de van tijd tot tijd geldende Rente, vanaf (en met inbegrip van) de dag waarop (zonder dit uitstel) de Uitgestelde Rentebetaling verschuldigd was geweest tot (maar met uitsluiting van) de betreffende optionele vereffeningsdatum van Achterstallige Rentebetalingen zoals opgenomen in het Uitstelverzoek of, welke van toepassing is, een andere datum waarop de Uitgestelde Rentebetalingen dienen te worden betaald in overeenstemming met Artikel 11.5 (Verplichte vereffening van de rente), waarbij in beide gevallen deze rente op iedere Rentebetaaldatum wordt toegevoegd aan de Leningen.

(c) Het niet voldoen van Achterstallige Rente wordt niet beschouwd als een verzuim door de Leningnemer uit hoofde van deze Overeenkomst of op enige andere wijze, tenzij een betaling verplicht is uit hoofde van Artikel 11.5 (Verplichte vereffening van de rente).

11.5 Verplichte vereffening van de rente

Onverminderd de bepalingen van dit Artikel 11 met betrekking tot het vermogen van de Leningnemer om Rentebetalingen uit te stellen, dient de Leningnemer alle uitstaande Achterstallige Rente in zijn

geheel (niet gedeeltelijk) te voldoen op de eerstvolgende Verplichte Vereffeningsdag na de Rentebetaaldag waarop een Uitgestelde Rentebetaling voor het eerst plaatsvond.

12. CONVERSIE

12.1 Conversierecht

(a) Als

(i) er sprake is van een Conversie Event en voor zolang deze aanhoudt, of

(ii) als de Meerderheid van Leningverstrekkers hierom hebben verzocht en de Leningnemer hiermee instemt,

en onder voorbehoud van en in overeenstemming met deze Overeenkomst, is de Leningnemer gerechtigd om iedere Lening en alle Achterstallige Rente, samen met opgebouwde of onbetaalde rente tot aan (maar met uitsluiting van) de betreffende Conversiedatum (gezamenlijk het **Converteerbare Bedrag**) met betrekking tot een Lening te converteren in nieuwe en/of bestaande volledig volgestorte Gewone Aandelen, te bepalen door de Leningnemer (een **Conversierecht**).

Indien de Leningverstrekkers niet instemmen met het Conversiebedrag zoals vastgesteld door de Leningnemer, dan wordt de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur verzocht om het Converteerbare Bedrag vast te stellen en deze vaststelling is bindend voor alle Partijen.

(b) Het aantal Gewone Aandelen dat wordt uitgegeven als gevolg van de uitoefening van een Conversierecht uit hoofde van een Lening, wordt vastgesteld door het uitstaande Converteerbare Bedrag op de Conversiedatum te delen door de marktwaarde per Gewoon Aandeel (dit is de waarde per Gewoon Aandeel zoals vastgesteld overeenkomstig Artikel 12.2, de **Conversieprijs**), die van kracht is op de relevante Conversiedatum.

(c) Conversierechten mogen alleen worden uitgeoefend uit hoofde van het Converteerbare Bedrag met betrekking tot een Lening (indien deze er is).

(d) De hieruit voortvloeiende Conversieprijs wordt, indien deze geen integraal veelvoud is van € 1,00 (één euro), naar beneden afgerond op het dichtstbijzijnde gehele veelvoud van € 1,00 (één euro). Het deel van de Conversieprijs dat niet wordt geconverteerd als gevolg van bovenstaande afronding, wordt in contanten voldaan door de Leningnemer aan de Leningverstrekkers voorafgaand aan de uitgifte van de Conversie-aandelen.

(e) Er worden geen fracties uitgegeven van Conversie-aandelen aan de Leningverstrekkers bij de uitoefening van een Conversierecht en er vindt geen betaling in contanten plaats ter compensatie hiervan.

(f) Onbetaalde en opgebouwde rentebedragen gedurende de periode van (en met inbegrip van) de dag van de dividenduitkering direct voorafgaand aan de betreffende Conversiedatum tot (maar met uitsluitsel van) de betreffende Conversiedatum, die onderdeel zijn van het Conversiebedrag met betrekking tot een Lening, worden door de Leningnemer afgetrokken van het te betalen dividend uit hoofde van de Gewone Aandelen die door de Leningverstrekker worden ontvangen na uitoefening door de Leningnemer van zijn Uitoefeningsrecht op de dag van de dividenduitkering direct volgend op de betreffende Conversiedatum.

(g) De Leningnemer verplicht zich ertoe om voorafgaand aan de uitoefening van zijn Conversierecht alles in het werk te stellen om te onderzoeken of het naar zijn eigen oordeel commercieel haalbaar is om Hybride Leningen of Hybride Effecten uit te geven aan andere

partijen dan de Leningverstrekkers in plaats van zijn Conversierecht uit te oefenen, en de Leningnemer zal dit onderzoek bespreken met de Leningverstrekkerscommissie. Bij het vaststellen van dit oordeel houdt de Leningnemer onder andere rekening met zijn financieringsplan, zijn financiële beleidskader en richtlijnen ontvangen van de Ratingbureaus met betrekking tot de impact van een besluit om het Conversierecht niet uit te oefenen op de rating van de Leningnemer en op de FFO/Nettoschuld-ratio.

(h) Bij de eerste uitoefening door de Leningnemer van zijn Conversierecht wordt iedere Lening, samen met opgebouwde en onbetaalde rente tot (maar met uitsluitsel van) de betreffende Conversiedatum en openstaande Achterstallige Rente geconverteerd naar Gewone Aandelen in overeenstemming met dit Artikel 13.1 voor een totaalbedrag van ten minste EUR 200.000.000 aan totale hoofdsom van de Leningen, of in het geval van een gebeurtenis zoals opgenomen onder (c) van de definitie van een Conversie Event, een bedrag van meer dan EUR 200.000.000 aan totale hoofdsom van de Leningen waarvan door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur is vastgesteld dat het benodigd is om een gebeurtenis zoals genoemd onder (c) van de definitie van een Conversie Event niet meer te laten plaatsvinden. De Leningnemer levert een onderbouwde analyse aan van een dergelijke vaststelling door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur aan de Leningverstrekkers voorafgaand aan de uitoefening van zijn Conversierecht. Iedere uitoefening door de Leningnemer van zijn Conversierecht vindt plaats voor een *pro rata* gedeelte van iedere Lening.

(i) Indien de Leningnemer zijn Conversierecht uitoefent in het geval van een gebeurtenis zoals genoemd onder (c) van de definitie van een Conversie Event, dient de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur de verwachting van de Leningnemer te bekrachtigen dat de FFO/Net Debt-ratio binnen 18 maanden na de datum waarop is vastgesteld dat deze lager is dan 16%, (i) niet zal stijgen naar ten minste 16% of (ii) zal dalen onder de 15% en deze bekrachtiging op te nemen in het waarderingsrapport zoals genoemd in Artikel 12.2 en 12.3. Als deze bekrachtiging niet kan worden opgesteld door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur is er geen sprake van een Conversie Event in overeenstemming met (c) van de definitie van een Conversie Event.

(j) Indien als gevolg van de uitoefening van de Leningnemer van zijn Conversierecht een Wijziging in Zeggenschap zou plaatsvinden, dan wordt het Converteerbare Bedrag van de Lening van die Leningverstrekker die als gevolg van een dergelijke uitoefening door de Leningnemer van zijn Uitoefenrecht direct of indirect (A) meer dan 50 procent van de uitstaande Gewone Aandelen van de Leningnemer verwerft of verkrijgt of (B) een zodanig aantal aandelen in het kapitaal van de Leningnemer verkrijgt die meer dan 50 procent van de stemrechten inhouden die normaliter kunnen worden uitgeoefend in een algemene aandeelhoudersvergadering, zal door de Leningnemer op zodanige wijze worden vastgesteld dat er geen Wijziging in Zeggenschap plaatsvindt en het resterende bedrag van de Lening van de betreffende Leningverstrekker dat niet in Gewone Aandelen wordt geconverteerd, door de Leningnemer aan die Leningverstrekker worden terugbetaald op de betreffende Conversiedatum.

12.2 Conversieprijs

(a) De Conversieprijs wordt berekend door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur, die voor dit doeleinde een waarderingsrapport opstelt. Na ontvangst van het waarderingsrapport verzoekt de Leningnemer de Leningsverstrekkerscommissie om een Onafhankelijke Waarderingsadviseur te benoemen om een fairness opinie af te geven met betrekking tot het waarderingsrapport ten behoeve van de Leningverstrekkers. Hiertoe wordt het waarderingsrapport dat is opgesteld door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur gedeeld met de Onafhankelijke Waarderingsadviseur die is aangesteld

door de Leningsverstrekkerscommissie en het waarderingsrapport wordt ter inzage beschikbaar gesteld door de Leningverstrekkers op het hoofdkantoor van de Leningnemer.

(b) De Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur baseert de waardering van de Gewone Aandelen op:

(i) gebeurtenissen, omstandigheden en aannames waarbij er vanuit wordt gegaan dat een Conversie Event heeft plaatsgevonden naar aanleiding van gebeurtenissen, omstandigheden en aannames op de laatste dag van de maand die eindigt voorafgaand aan de datum van de Conversienotificatie;

(ii) de aannames van de uitgangspunten en het framework van de meest recent opgestelde Onafhankelijke Waarderingsopinie, zoals opgenomen in Schedule 6 (Waarderingskader), voor zover dit mogelijk is en deze door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur als redelijk worden beschouwd.

12.3 Onafhankelijke Waarderingsadviseur

(a) De Conversienotificatie dat wordt ingediend door de Leningnemer aan de Leningverstrekkers bevat de gegevens van niet meer dan drie partijen die de Leningnemer zou willen benoemen als Onafhankelijke Waarderingsadviseur.

(b) Binnen 3 Werkdagen na ontvangst door de Leningverstrekkers van het Leningverzoek selecteert de Leningverstrekkerscommissie een van de drie voorgestelde partijen als Onafhankelijke Waarderingsadviseur (de **Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur**) en stelt de Leningnemer hiervan op de hoogte. Indien de Leningnemer niet wordt geïnformeerd of de Leningverstrekkers geen selectie maken benoemt de Leningnemer, in beide gevallen binnen 3 Werkdagen na ontvangst van de Leningverstrekkers van het Leningverzoek, naar eigen inzicht een van de drie aan de Leningverstrekkers voorgestelde partijen in de Conversienotificatie.

(c) De aanstelling van de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur kent een looptijd van 60 dagen om het waarderingsrapport op te stellen en de waarderingsresultaten onverwijld in te dienen bij de Leningnemer.

(d) In het geval dat de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur geen waarderingsrapport oplevert in overeenstemming met de bepalingen van dit Artikel 12 of de waardering significant in twijfel trekt, dan:

(i) stelt de Leningnemer onverwijld de Leningverstrekkers hiervan schriftelijk in kennis; en

(ii) benoemen de Leningnemer en de Leningverstrekkers een andere waarderingsadviseur in overeenstemming met dit Artikel 12.3.

(e) De Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur krijgt van de Leningnemer toegang tot het meest recente financiële langetermijnplan, waarbij rekening wordt gehouden met feiten en omstandigheden die hebben geleid tot het Conversie Event, en andere informatie die naar alle redelijkheid wordt gevraagd door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur voor het opstellen van de waardering, op basis van een geheimhoudingsverklaring en waarbij de

Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur als insider wordt gekenmerkt uit hoofde van de Marktmisbruikverordening.

12.4 Procedure voor de uitoefening van het Conversierecht

(a) Het Conversierecht kan door de Leningnemer worden uitgeoefend door bij de Leningverstrekkers, tijdens gewone kantooruren, een volledig ingevuld en ondertekend verzoek tot conversie (een **Conversienotificatie**) in te dienen, waarin het Converteerbare Bedrag en de uitstaande hoofdsom van de Leningen worden vermeld, het bedrag aan opgebouwde en onbetaalde rente en het bedrag aan Achterstallige Rente over deze leningen, de expliciete verklaring van de Leningnemer zijn Conversierecht te willen uitoefenen, het Conversie Event dat heeft geresulteerd in het Conversierecht en een onderbouwing hiervan, de namen en gegevens van de drie voorgestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseurs, een bevestiging dat de voorgestelde conversie voldoet aan toepasselijke fiscale en andere wet- en regelgeving die van toepassing is op Leningnemer, en andere informatie die in alle redelijkheid is vereist uit hoofde van deze Overeenkomst.

(b) Conversierechten worden in elk geval uitgeoefend met inachtneming van alle toepasselijke fiscale en andere wet- en regelgeving die op de Leningnemer van toepassing zijn.

(c) Indien de indiening van de Conversienotificatie zoals beschreven in lid (a) above na sluiting van normale kantooruren of op een dag die geen Werkdag is in Nederland plaatsvindt, dan wordt deze indiening uit hoofde van deze Overeenkomst beschouwd als te hebben plaatsgevonden op de eerstvolgende Werkdag.

(d) Een Conversienotificatie is na indiening onherroepelijk.

(e) De conversiedatum met betrekking tot een Lening (de **Conversiedatum**) is de eerste dag van de tweede kalendermaand direct volgend op de ontvangst door de Leningnemer van het waarderingsrapport dat is opgesteld door de Geselecteerde Onafhankelijke Waarderingsadviseur, of op een latere datum zoals schriftelijk overeengekomen door de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers).

(f) Na indiening van een Conversienotificatie en indien vereist voor het uitoefenen van het Conversierecht zal de Leningnemer onverwijld:

(i) bewijs aanleveren van de Aanwijzing tot Uitgifte; en

(ii) indien vereist een aandeelhoudersvergadering bijeenroepen om de Statuten aan te passen en het aandelenkapitaal van de Leningnemer te verhogen met een bedrag dat is vastgesteld op basis van de Conversieprijs, met inachtneming van toepasselijke wetgeving;

(iii) een concept aanleveren van een notariële akte voor de uitgifte van de aandelen met een onherroepelijke volmacht ter ondertekening door alle Leningverstrekkers voor het passeren van de notariële akte voor de uitgifte van de aandelen.

De Leningnemer en de Aandeelhouders, en in zoverre vereist door de toepasselijke wet of de Statuten, de Leningverstrekkers, nemen op kosten en voor rekening van de Leningnemer alle maatregelen die nodig kunnen zijn om de registratie en de uitvoering van de kapitaalverhoging te bewerkstelligen.

12.5 Gewone Aandelen

Gewone aandelen die worden uitgegeven als gevolg van de uitoefening van de Conversierechten zullen volgestort zijn en zijn in alle opzichte in rang gelijk (*pari passu*) aan de uitstaande volgestorte Gewone Aandelen op de betreffende Conversiedatum, tenzij in het geval dat een recht niet is toegestaan door dwingende bepalingen van toepasselijk recht en tenzij deze Gewone Aandelen niet in aanmerking komen voor rechten, uitkeringen of betalingen (of, in voorkomend geval, de betreffende houder niet gerechtigd is om te ontvangen) waarvan de registratiedatum of andere vervaldatum voor de vaststelling van het recht daarop voorafgaand aan de relevante Conversiedatum valt.

12.6 Beperkingen op het eigendom van Gewone Aandelen

De Leningverstrekkers erkennen dat de uitgegeven Gewone Aandelen uit hoofde van de conversie van een Lening onderworpen zijn aan de bepalingen van het Nederlandse vennootschapsrecht en de eigendomsbeperkingen overeenkomstig de Statuten van de Leningnemer, met betrekking tot de eis dat de Leningnemer ten alle tijden direct of indirect in eigendom moet zijn of onder zeggenschap moet staan van de Nederlandse Staat, gemeenten of provincies.

12.7 Aanwijzing tot Uitgifte

De Leningverstrekkers en de andere aandeelhouders van de Lenignemer worden jaarlijks verzocht door de Leningnemer om hun stem uit te brengen op de aandeelhoudersvergadering van de Leningnemer in het voordeel van een besluit om zeker te stellen dat de Aanwijzing tot Uitgifte wederom voor een maximale statutaire periode van 5 jaar geldig is.

13. BELASTINGHEFFING

13.1 Definities

(a) In deze Overeenkomst:

(i) **Beschermde Partij**: een Leningverstrekker waarop een verplichting rust of zal komen te rusten tot de afdracht van Belasting over uit hoofde van deze Overeenkomst ontvangen of te ontvangen bedragen (of een bedrag dat voor de toepasselijke Belastingen geacht wordt te zijn of te worden ontvangen).

(ii) **Belastingkrediet**: een krediet op, of vrijstelling of kwijtschelding van, of teruggaaf van, Belastingen.

(iii) **Belastinginhouding**: een aftrek of inhouding in verband met Belastingen op ontvangen bedragen uit hoofde van deze Overeenkomst.

(iv) **Belastingbetaling**: de verhoging van een door een Leningnemer aan een Leningverstrekker voldaan bedrag op grond van Artikel 13.2 (Fiscale brutering) of een voldaan bedrag op grond van Artikel 13.3 (Belastingvrijwaring).

13.2 Fiscale brutering

(a) De Leningnemer voldoet alle door hem verschuldigde bedragen zonder daarop Belasting in te houden, tenzij Belastinginhouding wettelijk is voorgeschreven.

(b) De Leningnemer stelt de Leningverstrekkerscommissie er onmiddellijk van in kennis zodra de Leningnemer gewaarwordt dat hij verplicht is tot Belastinginhouding (of van een wijziging in het tarief of de grondslag voor Belastinginhouding). Een Leningverstrekker stelt eveneens de Leningverstrekkerscommissie in kennis zodra hij zich bewust wordt van een aan die

Leningverstrekker verschuldigd bedrag. De Leningverstrekkerscommissie stelt Leningnemer van de ontvangst van een dergelijke kennisgeving van een Leningverstrekker in kennis.

(c) Wanneer wettelijk is voorgeschreven dat een Leningnemer verplicht is tot een Belastinginhouding, wordt het door die Leningnemer verschuldigde bedrag verhoogd met een zodanig bedrag (het **Additionele Bedrag**) dat (na de Belastinginhouding) een bedrag overblijft gelijk aan het bedrag dat verschuldigd zou zijn zonder de Belastinginhouding.

(d) Wanneer een Leningnemer verplicht is een Belastinginhouding te doen, zal die Leningnemer aan deze verplichting voldoen en voldoet alsmede alle overige in verband daarmee af te dragen bedragen binnen de gestelde termijn en voor het wettelijk voorgeschreven minimumbedrag.

(e) De Leningnemer verstrekt de Leningverstrekkerscommissie ten behoeve van de Leningverstrekker die recht heeft op betaling uiterlijk dertig dagen na de Belastinginhouding of het voldoen van een bedrag in verband met die Belastinginhouding een bewijs in een aanvaardbare vorm dat de Belastinginhouding heeft plaatsgevonden of (waar van toepassing) een passend bedrag is afgedragen aan de betreffende belastingdienst.

13.3 Belastingvrijwaring

(a) De Leningnemer dient (binnen drie Werkdagen na daartoe door de Leningverstrekker te zijn verzocht) aan een Beschermde Partij een bedrag te betalen gelijk aan het verlies, de aansprakelijkheid of kosten die volgens de desbetreffende Beschermde Partij vanwege Belastingen voor hem zijn ontstaan (direct of indirect) uit hoofde van deze Overeenkomst.

(b) Bovenstaande paragraaf (a) above is niet van toepassing:

(i) ten aanzien van Belastingen die zijn opgelegd aan een Leningverstrekker wanneer die Belastingen zijn opgelegd over of berekend met verwijzing naar de door die Leningverstrekker ontvangen of te ontvangen netto-inkomsten (of een bedrag dat geacht wordt te zijn of worden ontvangen); of

(ii) voor zover het verlies, de aansprakelijkheid of de kosten worden gecompenseerd door een verhoogde betaling als bedoeld in Artikel 13.2 (Fiscale brutering).

(c) Een Beschermde Partij die op grond van paragraaf (a) above een vordering indient of voornemens is dit te doen, stelt de Leningverstrekkerscommissie onverwijld in kennis van de gebeurtenis die aanleiding heeft gegeven of zal geven voor die vordering, waarvan de Leningverstrekkerscommissie de Leningnemer vervolgens in kennis stelt.

(d) Een Beschermde Partij stelt de Leningverstrekkerscommissie in kennis van elke ontvangst van een betaling van een Leningnemer uit hoofde van dit Artikel 13.3.

13.4 Belastingkrediet

Wanneer de Leningnemer een Belastingbetaling verricht en de betreffende Leningverstrekker stelt vast dat:

(a) een Belastingkrediet van toepassing is op een verhoogde betaling waarvan die Belastingbetaling deel uitmaakt, of op die Belastingbetaling of op een Belastinginhouding in verband waarmee de Belastingbetaling moest plaatsvinden; en

(b) de Leningverstrekker heeft dat Belastingkrediet verkregen en aangewend,

dan voldoet de Leningverstrekker een bedrag aan de Leningnemer waarvan de Leningverstrekker vaststelt dat deze daardoor (na voldoening) in dezelfde positie verkeert, post-Belastingen, als het geval zou zijn geweest als de Leningnemer niet verplicht was geweest tot de Belastingbetaling.

13.5 Overdrachtsbelasting

De Leningnemer betaalt en vrijwaart binnen drie Werkdagen na verzoek iedere Leningverstrekker voor alle kosten, verliezen of verplichtingen voor een Leningverstrekker met betrekking tot zegel-, registratie- of vergelijkbare Belastingen te voldoen uit hoofde van deze Overeenkomst.

13.6 Belasting over de toegevoegde waarde

(a) Alle bedragen die uit hoofde van deze Overeenkomst door een Partij aan een Leningverstrekker zijn verschuldigd die (geheel of gedeeltelijk) een vergoeding bevatten voor leveringen voor BTW worden geacht exclusief BTW te zijn die wordt gerekend over die levering, en dienovereenkomstig, overeenkomstig lid (b) below, indien BTW is verschuldigd of verschuldigd gaat zijn over een levering die gedaan is door een Leningverstrekker aan een Partij uit hoofde van deze Overeenkomst en deze Leningverstrekker BTW-plichtig is voor de relevante belastinginstantie, dan dient deze Partij aan deze Leningverstrekker (in aanvulling op en op hetzelfde moment als de betaling van een andere vergoeding voor de levering) een bedrag te voldoen dat gelijk is aan het BTW-bedrag (waarbij de Leningverstrekker onverwijld een passende BTW-factuur verstrekt aan die Partij).

(b) Indien BTW verschuldigd is of wordt over een levering van een Leningverstrekker (de **Leverancier**) aan een andere Leningverstrekker (de **Ontvanger**) uit hoofde van deze Overeenkomst, en een Partij anders dan de Ontvanger (de **Betreffende Partij**) uit hoofde van de bepalingen van deze Overeenkomst verplicht is om een bedrag te voldoen dat gelijk is aan de vergoeding voor die levering aan de Leverancier (anders dan wanneer de Betreffende Partij verplicht is om de Ontvanger voor deze vergoeding te vergoeden of te vrijwaren):

(i) (in het geval dat de Leverancier de tot voldoening van de BTW gehouden persoon is) de Betreffende Partij dient ook een aanvullend bedrag gelijk aan het bedrag van de BTW te voldoen (op hetzelfde moment als het voldoen van dit bedrag). De Ontvanger voldoet onverwijld (indien paragraaf (a) van toepassing is) aan de Betreffende Partij een bedrag gelijk aan een krediet of teruggave dat de Ontvanger ontvangt van de betreffende belastinginstantie die door de Ontvanger in alle redelijkheid wordt vastgesteld als de BTW die is verschuldigd is over de levering, en

(ii) (in het geval dat de Ontvanger de tot voldoening van de BTW gehouden persoon is) de Betreffende Partij voldoet onverwijld, na verzoek van de Ontvanger, aan de Ontvanger een bedrag dat gelijk is aan de BTW die wordt berekend over de levering, maar alleen voor zover door de Ontvanger in redelijkheid is vastgesteld dat hij niet in aanmerking komt voor krediet of teruggave met betrekking tot deze BTW door de betreffende belastinginstantie.

(c) Wanneer uit hoofde van deze Overeenkomst een Partij verplicht is om een Leningverstrekker te vergoeden of te vrijwaren voor kosten of uitgaven, dan vergoedt of vrijwaart die Partij (welke het geval is) de Leningverstrekker voor het hele bedrag van deze kosten of uitgaven, inclusief het gedeelte dat de BTW betreft, behoudens voor de mate waarin de Leningverstrekker in alle redelijkheid vaststelt dat hij recht heeft op krediet of teruggave met betrekking tot deze BTW van de betreffende belastinginstantie.

(d) Met betrekking tot een Levering door een Leningverstrekker aan een Partij uit hoofde van deze Overeenkomst, dient een Partij de Leningverstrekker, indien zij daar in alle redelijkheid om verzoekt, de gegevens aan te leveren ten aanzien van de BTW-registratie van die Partij en

andere informatie die in alle redelijkheid kan worden opgevraagd uit hoofde van de BTW-rapportageverplichtingen van de Leningverstrekker ten aanzien van de levering.

14. MITIGEREN DOOR DE LENINGVERSTREKKERS

14.1 Beperking

(a) Indien zich omstandigheden voordoen die kunnen leiden tot het ontstaan van verschuldigde bedragen als gevolg van of in overeenstemming met, of introkken worden in overeenstemming met Artikel 13 (Belastingheffing) en Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing), treden Partijen met elkaar in overleg binnen een periode van dertig (30) dagen (een **Mitigatieperiode**) om te trachten het effect van deze bijkomende betalingsverplichting te voorkomen of te beperken, maar te allen tijde met in achtneming van de rechten van Leningnemer uit hoofde van Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing).

(b) Een Partij is nooit verplicht om regelingen zoals voorgesteld gedurende het overleg waarnaar wordt verwezen in paragraaf (a) above te adopteren.

(c) Bovenstaande paragraaf (a) above beperkt op geen enkele wijze de voor de Leningnemer uit deze Overeenkomst voortvloeiende verplichtingen.

(d) De Meerderheid van Leningverstrekkers kunnen op ieder moment de Mitigatieperiode beëindigen door een schriftelijke kennisgeving in te dienen bij de Leningnemer wanneer:

(i) er sprake is van een Verzuimgebeurtenis die nog steeds voortduurt; of

(ii) de voortzetting van het overleg zorgt dat Leningverstrekkers in overtreding zijn van toepasselijke wet- en regelgeving.

14.2 Beperking van aansprakelijkheid

(a) De Leningnemer vrijwaart onmiddellijk elke Leningverstrekkers tegen alle door die Leningverstrekker in redelijkheid gemaakte kosten en uitgaven als gevolg van de door hem genomen stappen overeenkomstig Artikel 14.1 (Beperking). De Leningverstrekkers dienen het bedrag van de vordering tot schadeloosstelling en de gronden waarop het is gebaseerd in alle redelijkheid te onderbouwen.

(b) De Leningverstrekkers zijn niet verplicht tot het nemen van de stappen als bedoeld in Artikel 14.1 (Beperking) als, naar de mening van de Meerderheid der Leningverstrekkers, dit nadelig zou kunnen zijn voor de Leningverstrekkers.

15. (ON)KOSTEN

15.1 Transactiekosten

Iedere Partij is verantwoordelijk voor zijn eigen kosten en uitgaven (waaronder juridische kosten) die zijn opgelopen door hen in verband met de onderhandelingen, voorbereidingen, afdrukken en uitvoeren van deze Overeenkomst en alle andere documenten waarnaar wordt verwezen in deze Overeenkomst. Kosten en uitgaven voor rekening van de Leningverstrekkers die zijn voldaan door de Leningnemer worden verrekend met een dividendbetaling uit hoofde van de Gewone Aandelen die betaalbaar is aan de Leningverstrekkers op de eerstvolgende dividendbetaaldatum.

15.2 Wijzigingskosten

Wanneer de Leningnemer verzoekt om een aanpassing, afstand of toestemming, dan vergoedt Leningnemer de Leningverstrekkers het bedrag van alle vastgelegde kosten en uitgaven (inclusief juridische kosten) die de Leningverstrekkers in alle redelijkheid hebben gemaakt in verband met het reageren op, beoordelen van, onderhandelen over of voldoen aan dat verzoek of voorschrift. De Leningverstrekkers leveren een factuur aan bij de Leningnemer van alle kosten en uitgaven in redelijk detail.

15.3 Handhavingskosten

De Leningnemer verbindt zich de Leningverstrekkers onverwijld na hun verzoek de kosten en uitgaven (inclusief juridische kosten van één juridische adviseur voor de Leningverstrekkers) te vergoeden die de Leningverstrekkers hebben gemaakt in verband met het handhaven of in stand houden van uit deze Overeenkomst voortvloeiende rechten.

16. VERKLARINGEN EN GARANTIES

16.1 Verklaringen en garanties

Elke Leningverstrekker is deze Overeenkomst aangegaan op basis van de in dit Artikel 16 opgenomen verklaringen en garanties, en de Leningnemer, tenzij uit de context anders blijkt, verstrekt de verklaringen in dit Artikel 16.

16.2 Status

Het is een naamloze vennootschap, rechtsgeldig opgericht, en bestaand, naar Nederlands recht.

16.3 Bindende verplichtingen

De verplichtingen door hem op zich genomen uit hoofde van deze Overeenkomst, zijn, met inachtneming van algemene juridische voorbehouden waarnaar specifiek wordt verwezen in een juridische opinie volgend uit Artikel 7 (*Trekkingsvoorwaarden*), rechtsgeldige, geldige, bindende en afdwingbare verplichtingen.

16.4 Geen strijdigheid met andere verplichtingen

De inwerkingtreding en uitvoering van, en de transacties overwogen in, deze Overeenkomst, zijn niet en komen niet in strijd met:

(a) een daarop toepasselijke wet of daarop toepasselijk voorschrift;

(b) zijn statuten of de statuten van een Dochteronderneming; of

(c) een overeenkomst of instrument dat bindend is voor hem of een van zijn Dochterondernemingen of (een deel van) zijn vermogen of dat van een Dochteronderneming of vormen een niet-nakoming of beëindiging (hoe dan ook omschreven) uit hoofde van een dergelijke overeenkomst of dergelijk instrument,

voor zover een dergelijke strijdigheid een Materieel Nadelig Effect heeft of zou kunnen hebben.

16.5 Macht en bevoegdheid

Hij is bevoegd om (i) deze Overeenkomst en (ii) de door deze Overeenkomst beoogde transacties aan te gaan en uit te voeren en hij heeft alle noodzakelijke maatregelen genomen om de daartoe benodigde goedkeuringen te verlenen.

16.6 Geen verzuim

Er is geen sprake van een Verzuim noch wordt dit in redelijkheid verwacht te zullen voortvloeien uit de inwerkingtreding of uitvoering van, of uit een transactie overwogen in, deze Overeenkomst.

16.7 Geen Conversie Event

Er heeft zich geen Conversie Event voorgedaan.

16.8 Toepasselijk Recht en Rechtsbevoegdheid

Behoudens beperkingen of voorbehouden voortvloeiend uit de algemene strekking van de wet zoals opgenomen in een juridische opinie die is aangeleverd uit hoofde van Artikel 7 (*Trekkingsvoorwaarden*),

(a) wordt de keuze voor het Nederlandse recht dat van toepassing is op de Overeenkomst erkend en afgedwongen in Nederland, en

(b) wordt iedere rechterlijke uitspraak die in Nederland wordt verkregen met betrekking tot de Overeenkomst erkend en afgedwongen in Nederland.

16.9 Centrum van voornaamste belangen en vestigingen

Voor de strekking van Verordening (EU) 2015/848 van 20 mei 2015 betreffende insolventieprocedures (herschikking) (de **Verordening**), is het centrum van de voornaamste belangen (in de zin van artikel 3(1) van de Verordening) gelegen in Nederland en heeft hij geen vestigingen (in de zin van artikel 2(10) van de Verordening) in een ander land.

16.10 Geen onjuiste verklaringen

Alle informatie die door hem of zijn vertegenwoordigers bij het aangaan van deze Overeenkomst schriftelijk is verstrekt was in wezenlijk opzicht juist en correct op het moment waarop deze is verstrekt en er is geen informatie verstrekt of onthouden waardoor deze informatie in wezenlijk opzicht onjuist of misleidend was, met dien verstande dat de Leningnemer geen verklaring of garantie afgeeft met betrekking tot de volledigheid of juistheid van voorspellingen, inschattingen of (voorgenomen) opinies die zijn verstrekt aan de Leningverstrekkers of hun vertegenwoordigers en adviseurs.

16.11 Belastinginhouding

(a) Hij van mening is dat er is geen verplichting tot Belastinginhouding rust op een betaling die hij verricht op grond van deze Overeenkomst aan een Leningverstrekker.

(b) Hij van mening is dat de aftrek van betaalde, opgebouwde of anderzijds verschuldigde rente uit hoofde van deze Overeenkomst niet wordt beperkt door artikel 10, sectie 1, lid a, b of d van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

16.12 Fiscale status

Er is door de Leningnemer geen mededeling op grond van artikel 36 van de Invorderingswet 1990 gedaan.

16.13 Belastingbetaling- en registratie

(a) Hij heeft alle Belastingen die hem of zijn activa werden opgelegd, naar behoren en tijdig betaald en voldaan binnen de toegestane termijn zonder invorderingsrente of boetes (behalve voor zover (i) de betaling te goeder trouw wordt betwist, (ii) hij voldoende reserves heeft aangehouden voor de betaling van deze Belastingen en (iii) de betaling rechtmatig kan worden ingehouden).

(b) Hij noch een Dochtermaatschappij is die materieel achterstallig is met het indienen van belastingaangiften en niet (en geen enkele Dochtermaatschappij is) achterstallig is met de betaling van een bedrag met betrekking tot Belastingen, voor in elk geval die mate waarin dit een wezenlijk nadelig effect heeft of redelijkerwijs waarschijnlijk zal hebben.

(c) Er zijn geen vorderingen of onderzoeken gaande of redelijkerwijs te verwachten tegen hem (of een Dochtermaatschappij) uit hoofde van Belastingen waarbij een aansprakelijkheid van of een vordering tegen een lid van de Groep een wezenlijk nadelig effect zou hebben of redelijkerwijs te verwachten zou zijn.

16.14 Zegelrecht

Er zijn in Nederland geen zegel-, transactie-, registratie- of soortgelijke belastingen te heffen of verschuldigd in verband met de uitvoering, levering, uitvoering en handhaving van deze Overeenkomst.

16.15 Moment van verklaren

(a) De verklaringen in dit Artikel 16 zijn door de Leningnemer afgelegd op de datum van deze Overeenkomst.

(b) Tenzij een verklaring uitdrukkelijk op een specifieke datum is afgelegd, wordt iedere verklaring (anders dan de verklaringen in Artikel 16.7 (Geen Conversie Event) en Artikel 16.11 (Belastinginhouding)) geacht opnieuw te worden afgelegd door de Leningnemer op elke Afsluitdatum, de datum van ieder Trekkingsverzoek en de eerste dag van iedere Renteperiode.

(c) De verklaringen in Artikel 16.7 (Geen Conversie Event) worden geacht opnieuw te worden afgelegd door de Leningnemer op elke Afsluitdatum.

(d) Indien een verklaring wordt gedaan (of opnieuw wordt gedaan zoals hierboven beschreven) na de datum van deze Overeenkomst, wordt deze geacht om te zijn gedaan (of opnieuw te worden gedaan zoals hierboven beschreven) met verwijzing naar de op dat moment geldende feiten en omstandigheden, met inachtneming van aanpassingen van de wet na de datum van deze Overeenkomst.

17. ALGEMENE VERPLICHTINGEN

De in dit Artikel 17 bedoelde verplichtingen gelden vanaf de datum van deze Overeenkomst en blijven van kracht zolang er nog een bedrag onder de Overeenkomst uitstaat of Commitments van kracht zijn. De Leningnemer verbindt zich, behoudens de voorafgaande goedkeuring van de Meerderheid van Leningverstrekkers,

(a) op geen enkele wijze de rechten behorende bij de Gewone Aandelen met betrekking tot stemmen, dividenden of liquidatie aan te passen noch een andere klasse of type aandelen in het aandelenkapitaal met rechten die gunstiger zijn dan de rechten behorende bij de Gewone Aandelen uit te geven, met dien verstande dat niets in deze paragraaf (a) het volgende in de weg staat:

(i) samenvoegen, herclassificatie of splitsen van de Gewone Aandelen;

(ii) een aanpassing van rechten die, naar eigen inzicht vast te stellen door een onafhankelijke financiële adviseur (vooraf goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers, waarbij deze goedkeuring niet onredelijk mag worden onthouden), niet ten nadele zijn van het belang van de Leningverstrekkers;

(iii) wijzigingen van de statuten van de Leningnemer uit hoofde van zaken zoals opgenomen in dit Artikel 17 voor zover toegestaan door dit Artikel 18 of die aanvullend of bijkomstig zijn aan voorgaand bepalingen (waaronder een aanpassing om procedures uit hoofde van dergelijke zaken mogelijk te maken of te faciliteren en wijzigingen die betrekking hebben op de rechten en verplichten van de houders van Effecten, waaronder Gewone Aandelen, waarop deze procedures betrekking hebben);

(iv) een uitgifte van aandelenkapitaal waarbij de uitgifte van dit aandelenkapitaal leidt, of, in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 12.4 (Procedure voor de uitoefening van het Conversierecht) inzake afrondingsverschillen, anderszins zou leiden tot een aanpassing van of een vergoeding uit hoofde van de vaststelling van de Conversieprijs;

(v) een uitgifte van aandelenkapitaal of een aanpassing van de rechten van de Gewone Aandelen, waar voorafgaand aan deze wijziging de Leningnemer een onafhankelijke financiële adviseur aanstelt die naar eigen inzicht vaststelt welke (indien nodig) aanpassingen gemaakt dienen te worden of welke vergoeding is verschuldigd met betrekking tot de vaststelling van de Conversieprijs zodat dit redelijk en billijk is, waarbij de onafhankelijke financiële adviseur naar eigen inzicht vaststelt dat ofwel geen aanpassing of vergoeding benodigd is of dat een aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling van de Conversieprijs benodigd is en, indien dit het geval is, de nieuwe Conversieprijs als gevolg hiervan en de basis waarop deze aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling is vereist en, in een dergelijk geval, de datum waarop de aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling in effect treedt (waarbij de aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling dienovereenkomstig wordt gedaan en uitgevoerd)*;*

(b) geen uitgifte, toezegging of uitkering te doen of te handelen of niet te handelen indien dit tot ertoe kan leiden dat de Gewone Aandelen, ontstaan door de uitoefening van het Conversierecht, onder het dan geldende toepasselijke recht, niet wettelijk als volgestort kunnen worden uitgegeven;

(c) het geplaatste aandelenkapitaal of een niet-uitgeoefende aansprakelijkheid daarop, of een andere niet-uitkeerbare reserve, niet te verlagen, behalve:

(i) uit hoofde van de bepalingen van de uitgifte van het betreffende aandelenkapitaal;

(ii) door de koop of inkoop van aandelenkapitaal van de Leningnemer voor zover, in elk van de gevallen, toegestaan door toepasselijke wet- en regelgeving;

(iii) wanneer de verlaging geen uitkering van activa inhoudt;

(iv) alleen met betrekking tot een aanpassing van de valuta waarin de nominale waarde van de Gewone Aandelen wordt uitgedrukt;

(v) om uitkeerbare reserves te creëren;

(vi) om reserves over te dragen zoals toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving;

(vii) wanneer de verlaging is toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving en een onafhankelijke financiële adviseur, hierbij optredend als deskundige en naar eigen inzicht, adviseert dat de belangen van de Leningverstrekkers niet wezenlijk worden geschaad door de verlaging;

(viii) wanneer de verlaging is toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving en zorgt voor een aanpassing van, of een betaling uit hoofde van de vaststelling van, de Conversieprijs of anderszins in overweging wordt genomen, om te bepalen of deze aanpassing of betaling ten aanzien van de vaststelling moet worden gedaan; of

(ix) met dien verstande dat, zonder afbreuk te doen aan de andere bepalingen van deze Overeenkomst, het de Leningnemer is toegestaan rechten uit te oefenen zoals hem van tijd tot tijd is toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving om zijn Gewone Aandelen, certificaten of andere certificaatbewijzen van Gewone Aandelen te kopen, in te kopen of terug te kopen zonder instemming van een Leningverstrekker;

(d) de Leningverstrekkers, uiterlijk 5 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum, alle documenten en bewijsstukken te verstrekken waarnaar wordt verwezen in Schedule 2 (Opschortende voorwaarden) in een voor de Leningverstrekkers (naar alle redelijkheid) aanvaardbare vorm en inhoud, waarbij de Leningverstrekkers geheel of gedeeltelijk afstand kunnen doen van de voorwaarden; en

(e) alle Belastingen die hem werden opgelegd en door hem te voldoen zijn, betaalt en voldoet binnen de toegestane termijn zonder invorderingsrente of boetes, tenzij (en alleen voor zover mogelijk) (i) de betaling van deze Belastingen te goeder trouw wordt betwist, (ii) hij voldoende reserves heeft aangehouden voor de betaling van deze Belastingen en de kosten van de betwisting van deze Belastingen (iii) de betaling rechtmatig kan worden ingehouden en (iv) het verzaken van het betalen van deze Belastingen niet waarschijnlijk zorgt voor een wezenlijk nadelig effect.

18. VERZUIMGEBEURTENISSEN

Iedere van de in dit Artikel 18 genoemde gebeurtenis of omstandigheid levert een Verzuimgebeurtenis op (uitgezonderd Artikel 18.4 (Bespoediging)).

18.1 Betalingsverzuim van de hoofdsom

De Leningnemer verzuimt een op grond van deze Overeenkomst verschuldigde aflossing van de hoofdsom te betalen op de plaats en in de munteenheid die daarvoor is gespecificeerd binnen 14 dagen na de vervaldatum.

18.2 Betalingsverzuim van rente

Behoudens Artikel 11.4 (Optioneel uitstel van rente door de Leningnemer) verzuimt de Leningnemer een op grond van deze Overeenkomst verschuldigd bedrag aan rente te betalen op de plaats en in de munteenheid die daarvoor is gespecificeerd binnen 14 dagen na de vervaldatum.

18.3 Insolventieprocedures

Een vonnis wordt uitgesproken of een effectief besluit wordt genomen in de aandeelhoudersvergadering voor de Ontbinding van de Leningnemer, tenzij deze, in elk geval, plaatsvindt ten behoeve van en wordt gevolgd door een fusie, reorganisatie of samenvoeging waarvan de voorwaarden eerder al zijn goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers.

18.4 Bespoediging

(a) Bij en op ieder moment na het zich voordoen van een Verzuimgebeurtenis dat voortduurt kan de Meerderheid van Leningverstrekkers:

(i) door middel van een kennisgeving aan de Leningnemer de Commitment opzeggen, waarna deze onmiddellijk is opgezegd;

(ii) in het geval van Artikel 18.1 (Betalingsverzuim van de hoofdsom) en Artikel 18.2 (Betalingsverzuim van rente) naar eigen inzicht en met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving, zonder verdere kennisgeving, een procedure voor de Ontbinding van de Leningnemer in Nederland (maar niet elders) opstarten en/of getuigen in een Ontbinding van de Leningnemer, maar geen andere actie ondernemen met betrekking tot een dergelijk verzuim; en

(iii) in het geval van Artikel 2 (Achterstelling), de Leningen, alsmede de daarover opgebouwde rente en Achterstallige rente onmiddellijk invorderbaar en opeisbaar verklaren en/of getuigen in de Ontbinding van de Leningnemer, te allen tijde onderhevig aan de rangorde zoals opgenomen in Artikel 18.3 (Insolventieprocedures).

(b) Een Leningverstrekker kan, in overeenstemming met dit Artikel 18.4, naar eigen inzicht en zonder verdere kennisgeving procedures opstarten of stappen nemen of handelingen verrichten jegens de Leningnemer die hij nodig acht om bepalingen en voorwaarden waaraan de Leningnemer gebonden is, af te dwingen, maar kan nooit de Leningnemer verplichten, door middel van deze procedures, stappen of handelingen, een som of sommen te betalen, in elk geval, eerder dan dat deze anders betaalbaar zou(den) zijn.

(c) De Leningverstrekkers hebben geen andere rechtsmiddelen jegens de Leningnemer tot hun beschikking, anders dan waarnaar wordt verwezen in dit Artikel 18, voor het terugvorderingen van bedragen die verschuldigd zijn uit hoofde van deze Overeenkomt of met betrekking tot een schending door de Leningnemer van een van zijn verplichtingen uit hoofde van of in relatie tot deze Overeenkomst.

19. WIJZIGINGEN IN DE PARTIJEN

19.1 Overdrachten

(a) In dit Artikel 19 is:

de **Overdrachtsdatum** in het kader van een Transfer Certificaat de latere datum van:

(A) de voorgestelde Overdrachtsdatum zoals vermeld in dat Transfer Certificaat; en

(B) de datum waarop de Nieuwe Leningverstrekker of de Leningnemer, welke van toepassing is, het betreffende Transfer Certificaat ondertekent.

(b) De Leningnemer is niet gerechtigd een recht toe te wijzen of een recht of verplichting uit hoofde van deze Overeenkomst over te dragen zonder de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van alle Leningverstrekkers.

(c) Een Leningverstrekker (de **Bestaande Leningverstrekker**) mag zijn contractuele positie overdragen in overeenstemming met artikel 6:159 BW aan:

(i) een andere Leningverstrekker (een **Nieuwe Leningverstrekker**), dien te verstande dat deze Leningverstrekker een Aandeelhouder is op het moment van de overdracht en met dien verstande dat deze overdracht niet resulteert in een Wijziging in Zeggenschap; en

(ii) de Leningnemer,

in elk geval, in overeenstemming met toepasselijke wet- en regelgeving (inclusief, ter vermijding van twijfel, de Marktmisbruikverordening).

(d) De Leningnemer en alle Leningverstrekkers stemmen in en bekrachtigen bij voorbaat hun medewerking te verlenen (zoals vereist door artikel 6:159 BW) aan een overdracht die in overeenstemming is met paragraaf (c) above.

(e) Iedere verwijzing in deze Overeenkomst naar een Leningverstrekker is ook een verwijzing naar een Nieuwe Leningverstrekker, maar sluit een Leningverstrekker uit wanneer deze geen bedrag aanhoudt of mag aanhouden uit hoofde van deze Overeenkomst.

19.2 Procedure voor overdracht

(a) Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 19.1 (Overdrachten) vindt een overdracht plaats overeenkomstig de bepalingen van paragraaf (b) below op het moment waarop de Nieuwe Leningverstrekker of de Leningnemer, welke van toepassing is, het aan hem door de Bestaande Leningverstrekker verstrekte correct ingevulde Overdrachtsakte (op de handtekening na) ondertekent.

(b) Per de Leveringsdatum:

(i) gaat de gehele of gedeeltelijke juridische relatie uit hoofde van de Overeenkomst over van de bestaande Leningverstrekker die partij is bij het Transfer Certificaat, waarop is aangegeven dat deze relatie zal worden overgedragen, over naar de Nieuwe Leningverstrekker of de Leningnemer, welke van toepassing is, door middel van contractsoverneming in overeenstemming met artikel 6:159 BW, en

(ii) wordt de Nieuwe Leningverstrekker een Partij als **Leningverstrekker**.

(c) De Nieuwe Leningverstrekker stelt de Leningnemer onverwijld op de hoogte van een overdracht na de ondertekening van het Transfer Certificaat dat betrekking heeft op deze overdracht zo snel als haalbaar is nadat hij het Transfer Certificaat heeft ondertekend, waarbij een afschrift van dat Transfer Certificaat wordt verzonden naar de Leningnemer.

(d) De Bestaande Leningverstrekker stelt de Leningnemer onverwijld op de hoogte van een voorgenomen overdracht.

20. LENINGVERSTREKKERSCOMMISSIE

(a) De Meerderheid van Leningverstrekkers benoemt binnen 6 maanden na de datum van deze Overeenkomst een commissie van Leningverstrekkers waarvan de gezamenlijke

Commitments meer dan 10 procent bedragen van de Totale Commitment (of, indien de Commitments zijn afgenomen naar nul, meer dan 10 procent van de Commitments bedroegen direct voorafgaand aan deze verlaging) (de **Leningverstrekkerscommissie**).

(b) De Leningverstrekkerscommissie (i) stelt de Leningnemer onverwijld na benoeming op de hoogte over de identiteit van de leden, (ii) stelt de Leningnemer onverwijld op de hoogte over veranderingen van de leden en (iii) draagt zorg dat de Leningnemer te allen tijde beschikt over de juiste contactgegevens van alle leden van de Leningverstrekkerscommissie.

(c) De Leningverstrekkerscommissie heeft een administratieve functie uitsluitend uit hoofde van het organiseren van de groep van Leningverstrekkers en, indien nodig, voor het ondersteunen van de Closing Agent in het kader van de documentatie.

21. DE CLOSING AGENT

21.1 Geen fiduciaire plichten

Niets in deze Overeenkomst maakt de Closing Agent tot trustee of fiduciair van een andere persoon.

21.2 Rechten en discretionaire bevoegdheden van de Closing Agent

(a) De Closing Agent mag vertrouwen op:

(i) iedere verklaring, garantie, kennisgeving of document waarvan wordt aangenomen dat deze waarachtig en juist is en afdoende goedgekeurd; en

(ii) iedere verklaring van een persoon inzake een onderwerp waarvan in alle redelijkheid kan worden aangenomen dat deze binnen zijn kennis en controlebevoegdheid ligt.

(b) De Closing Agent mag ervan uitgaan (tenzij hij kennisgeving van het tegendeel heeft ontvangen) dat:

(i) er geen sprake is van een Verzuim (tenzij hij feitelijk wetenschap heeft van een Verzuim op grond van Artikel 18.1 (Betalingsverzuim van de hoofdsom) en/of Artikel 18.2 (Betalingsverzuim van rente));

(ii) een aan een Partij toegekend(e) recht, bevoegdheid, machtiging of discretionaire bevoegdheid niet is uitgeoefend; en

(iii) een kennisgeving of verzoek door de Leningnemer is gedaan namens en met de toestemming en wetenschap van de Leningnemer.

(c) De Closing Agent kan gebruikmaken van de diensten van advocaten, accountants, inspecteurs en deskundigen en afgaan op hun advies en deze daarvoor vergoeden.

(d) De Closing Agent kan met betrekking tot deze Overeenkomst optreden via zijn werknemers en agenten.

(e) Onverminderd bepalingen in deze Overeenkomst waaruit het tegenovergestelde blijkt, is de Closing Agent niet verplicht om te handelen of niet te handelen als dat naar zijn eigen redelijke mening in strijd is of zou kunnen zijn met wet- of regelgeving of een fiduciaire verplichting of uit vertrouwelijkheidsplicht.

21.3 Uitsluiting van aansprakelijkheid

(a) Geen enkele Partij (anders dan de Closing Agent) kan een procedure opstarten tegen een functionaris, medewerker of agent van de Closing Agent uit hoofde van een mogelijke vordering jegens de Closing Agent of uit hoofde van het handelen of het niet handelen op welke manier dan ook door die functionaris, medewerker of agent met betrekking tot deze Overeenkomst en iedere functionaris, medewerker of agent van de Closing Agent kan hierbij vertrouwen op dit Artikel 21.3 met in achtneming van Artikel 1.3 (Rechten van Derden). Deze paragraaf (a) bevat een onherroepelijk derdenbeding om niet zoals naar verwezen wordt in sectie 6:253 BW ten gunste van een functionaris, medewerker of agent van de Closing Agent.

(b) De Closing Agent is niet aansprakelijk voor enige vertraging (of de gevolgen daarvan) in het bijschrijven op een rekening van bedragen die op grond van deze Overeenkomst door de Closing Agent voldaan moet worden indien de Closing Agent zo snel mogelijk alle noodzakelijke maatregelen heeft genomen teneinde te voldoen aan de regelgeving of operationele procedures van het door de Closing Agent voor dat doeleinde gebruikte erkende clearing- of verrekeningssysteem.

22. BEDRIJFSVOERING VAN DE LENINGVERSTREKKERS EN DE CLOSING AGENT

Een bepaling in deze Overeenkomst

(a) belemmert niet het recht van de Leningverstrekkers of de Closing Agent om zijn zaken (belastingen en anderszins) te regelen zoals hij goeddunkt;

(b) verplicht de Leningverstrekkers of de Closing Agent niet een aan hem beschikba(a)r(e) krediet, aftrek, kwijtschelding of aflossing, of de omvang, volgorde of wijze van een vordering, te onderzoeken of te vorderen; of

(c) verplicht de Leningverstrekkers of de Closing Agent niet informatie met betrekking tot zijn zaken (belastingen en anderszins) dan wel berekeningen met betrekking tot Belastingen bekend te maken,

tenzij uitdrukkelijk anders hierin uiteengezet.

23. ADMINISTRATIE

23.1 Betalingen

(a) Betalingen van de hoofdsom en de rente uit hoofde van een Lening worden gedaan door overboeking naar de geregistreerde bankrekening van de Leningverstrekkers.

(b) Alle betalingen uit hoofde van een Lening zijn onderworpen aan alle toepasselijke fiscale en andere wet- en regelgeving.

23.2 Aanwending van bepaalde betalingen

(a) Indien een Leningverstrekker een betaling ontvangt die onvoldoende is om aan alle door de Leningnemer te betalen en verschuldigde bedragen te voldoen uit hoofde van deze Overeenkomst, of als hij additionele bedragen ontvangt, wendt de Leningverstrekker dit betaalde bedrag aan voor de verplichtingen van de Leningnemer die voortvloeien uit deze Overeenkomst in de volgende volgorde:

(i) als eerste om *pro rata* onbetaalde vergoedingen, kosten en uitgaven van een Leningverstrekker uit hoofde van deze Overeenkomst te voldoen (zoals opgegeven

door de Leningverstrekker op verzoek van de Leningnemer) (waarbij deze opgave geldt als voldoende bewijs voor deze vergoedingen, kosten en uitgaven en zonder de Leningverstrekker te verzoeken hierover verdere bewijsstukken aan te leveren));

(ii) ten tweede om *pro rata* betalingen te doen van opgebouwde rente, Achterstallige Rente, onbetaalde maar verschuldigde vergoedingen of commissies uit hoofde van deze Overeenkomst;

(iii) ten derde om *pro rata* betalingen te doen van onbetaalde maar verschuldigde hoofdsommen uit hoofde van deze Overeenkomst; en

(iv) ten vierde om *pro rata* betalingen te doen van alle andere onbetaalde maar verschuldigde bedragen uit hoofde van deze Overeenkomst.

(b) Wanneer een Leningverstrekker (een **Innende Leningverstrekker**) een bedrag van de Leningnemer ontvangt of int dat hoger is dan het op grond van deze Overeenkomst aan hem verschuldigde pro rata bedrag, dan:

(i) stelt de Innende Leningverstrekker de Leningverstrekkers binnen 3 Werkdagen van de bijzonderheden van de ontvangst of inning in kennis;

(ii) stelt de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) vast of het ontvangen of geïnde bedrag hoger is dan het op grond van deze Overeenkomst aan de Innende Leningverstrekker verschuldigde bedrag; en

(iii) betaalt de Innende Leningverstrekker aan de Leningverstrekkers binnen 3 Werkdagen na een verzoek daartoe van de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) een bedrag (de **Gedeelde Betaling**) gelijk aan het ontvangen of geïnde bedrag, na aftrek van een bedrag waarvan de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) vaststelt dat dit mag worden ingehouden door de Innende Leningverstrekker als diens deel van een uit hoofde van deze Overeenkomst uit te voeren betaling.

(c) De Leningverstrekkers behandelen de Gedeelde Betaling als ware deze voldaan door de Leningnemer aan de Leningverstrekkers en de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) draagt de betreffende Leningverstrekkers op om de Gedeeltelijke Betaling te verdelen over de Leningverstrekkers (met uitsluiting van de Innende Leningverstrekker), overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst ter voldoening van de verplichtingen van de Leningnemer jegens deze Leningverstrekkers.

(d) Het bepaalde in Artikel 23.1 (Betalingen) prevaleert over de eventueel door de Leningnemer opgegeven volgorde.

23.3 Geen verrekening toegestaan door de Leningnemer

(a) Alle te verrichte betalingen die door de Leningnemer op grond van deze Overeenkomst worden gedaan, dienen te worden berekend en plaats te vinden zonder (en vrij te zijn van inhoudingen in het kader van) enige verrekening of tegenvordering.

(b) Paragraaf (a) above heeft geen betrekking op een betaling door de Leningnemer uit hoofde van rechten en verplichtingen die door de Leningnemer zijn verkregen van een Bestaande Leningverstrekker uit hoofde van Artikel 19.1(c).

23.4 Werkdagen

(a) Een bedrag dat dient te worden betaald op een dag die geen Werkdag is, dient op de volgende Werkdag in dezelfde kalendermaand (als deze dag er is) of de vorige Werkdag (als deze dag er niet is) te worden betaald.

(b) In geval van een verlenging van de vervaldag voor aflossing van een hoofdsom of een Openstaand Bedrag onder deze Overeenkomst is over de hoofdsom of het Openstaand Bedrag rente verschuldigd tegen het op de oorspronkelijke vervaldatum toepasselijke percentage en in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 10.3 (Rentebetaling).

23.5 Valuta van een bedrag

(a) Uit hoofde van dit Artikel 23.5 is de euro de valuta van rekening en betaling voor iedere som die door een Leningnemer onder deze Overeenkomst is verschuldigd.

(b) Iedere betaling van kosten, uitgaven en Belastingen vindt plaats in de valuta waarin de kosten, uitgaven of Belastingen worden gemaakt of geheven.

(c) Ieder bedrag waarvan wordt opgegeven dat het voldaan moet worden in een andere valuta dan de euro, dient te worden voldaan in die andere valuta.

24. KENNISGEVINGEN

24.1 Schriftelijke mededelingen

Alle mededelingen die uit hoofde van of in verband met deze Overeenkomst worden gedaan, dienen schriftelijk te geschieden.

24.2 Adressen

(a) Uitgezonderd de gegevens die hieronder zijn opgenomen, zijn de contactgegevens van iedere Partij voor alle berichtgeving uit hoofde van deze Overeenkomst de contactgegevens die door die Partij voor dit doel zijn opgegeven bij de Closing Agent op of voorafgaand het moment waarop deze Partij een Partij wordt.

(b) De contractgegevens van de Leningnemer voor dit doel zijn:

Adres:	Utrechtseweg 68 6812 AH Arnhem Nederland
E-mail:	[●]
Ter attentie van:	[●]

(c) De contractgegevens van de Closing Agent voor dit doel zijn:

Adres:	[●]
E-mail:	[●]
Ter attentie van:	[●]

(d) Berichtgeving of documenten die door de ene persoon aan de andere worden gedaan of afgeleverd op grond van of in verband met deze Overeenkomst hebben alleen rechtskracht indien, bij verzending per brief, deze zijn achtergelaten op het betreffende adres of 5 Werkdagen zijn verstreken na terpostbezorging met voldoende frankering en in een aan dat adres gerichte envelop,

en, indien een bepaalde afdeling of functionaris is gespecificeerd in het kader van de adresgegevens zoals vermeld in dit Artikel 24.2 (Adressen), indien gericht aan die afdeling of functionaris.

24.3 Elektronische communicatie

(a) Alle berichtgeving tussen twee Partijen die op grond van of in verband met deze Overeenkomst worden gedaan, mogen per elektronische post of op andere elektronische wijze worden verstuurd, indien de Partijen:

(i) overeenkomen, tenzij en totdat zij elkaar van het tegendeel in kennis stellen, dat dit een aanvaardbare communicatiemethode is;

(ii) elkaar schriftelijk in kennis stellen van hun elektronische mailadres en/of andere gegevens die nodig is/zijn om de verzending en ontvangst van informatie op die wijze mogelijk te maken; en

(iii) elkaar in kennis stellen van een wijziging in hun adres of in andere door hen verstrekte gegevens.

(b) Iedere elektronische communicatie die plaatsvindt tussen twee Partijen wordt uitsluitend geacht daadwerkelijk te zijn ontvangen indien ontvangen in leesbare vorm en in het geval van een elektronische communicatie van de Leningnemer aan de Closing Agent of de Leningverstrekkerscommissie, welke van toepassing is, uitsluitend indien geadresseerd op de door de Closing Agent of de Leningverstrekkerscommissie voor dat doeleinde opgegeven wijze.

24.4 Engelse taal

(a) Alle kennisgevingen die worden gedaan op grond van of in verband met deze Overeenkomst dienen te worden opgesteld in de Engelse taal.

(b) Alle overige documenten die worden verstrekt op grond van of in verband met deze Overeenkomst dienen te worden opgesteld:

(i) In de Engelse taal; of

(ii) indien niet in de Engelse taal, en indien de Leningverstrekker daarom verzoekt, vergezeld te gaan van een beëdigde Engelse vertaling, in welk geval de Engelse vertaling prevaleert, tenzij het een oprichtings-, wettelijk of ander officieel document betreft.

25. BEREKENINGEN EN BEKRACHTIGINGEN

25.1 Bekrachtigingen en vaststellingen

Een uit hoofde van deze Overeenkomst door de Leningnemer bekrachtigd of vastgesteld percentage of bedrag vormt sluitend bewijs voor de zaken waarop het betrekking heeft, tenzij er sprake is van onmiskenbare fouten.

25.2 Dagtelling

Rente, provisie of een vergoeding die op grond van deze Overeenkomst wordt opgebouwd, wordt (tenzij uitdrukkelijk anders vastgesteld in deze Overeenkomst) per dag opgebouwd en berekend op basis van het daadwerkelijke aantal dagen dat is verstreken en een jaar bestaande uit 360 dagen.

26. PARTIËLE NIETIGHEID

Indien op enig moment een bepaling in deze Overeenkomst in enig opzicht krachtens een wet van een rechtsgebied onwettig, ongeldig of niet-afdwingbaar is of wordt, worden de wettigheid, geldigheid of afdwingbaarheid van de resterende bepalingen en de wettigheid, geldigheid of afdwingbaarheid van die bepaling op grond van het recht van een ander rechtsgebied op geen enkele wijze ongeldig of aangetast.

27. RECHTSMIDDELEN EN AFSTANDSVERKLARINGEN

Het niet of niet tijdig uitoefenen door een Leningverstrekker van enig recht of rechtsmiddel onder deze Overeenkomst wordt niet geïnterpreteerd als een afstandsverklaring van dat recht of rechtsmiddel, noch sluit een eenmalige of gedeeltelijke uitoefening van een recht of rechtsmiddel de verdere of andere uitoefening of de uitoefening van een ander recht of rechtsmiddel niet uit. De in deze Overeenkomst vastgelegde rechten en rechtsmiddelen zijn cumulatief en sluiten in de wet neergelegde rechten en rechtsmiddelen niet uit.

28. WIJZIGINGEN EN AFSTANDSVERKLARINGEN

Een bepaling van deze Overeenkomst kan slechts worden gewijzigd of buiten werking gesteld met de schriftelijke toestemming van de Meerderheid van Leningverstrekkers en de Leningnemer en deze wijziging of buitenwerkingstelling is bindend voor alle Partijen.

29. ONDERTEKENING IN VEELVOUD

Deze Overeenkomst kan in een willekeurig aantal exemplaren worden ondertekend, en door iedere partij in meerdere exemplaren. Ieder exemplaar is een origineel document, maar gezamenlijk vormen zij een en hetzelfde instrument.

30. TOEPASSELIJK RECHT

Op deze Overeenkomst en de niet-contractuele verplichtingen die daaruit voortvloeien of daarmee verband houden is Nederlands recht van toepassing.

31. ONDERTEKENING VAN DE OVEREENKOMST DOOR EEN GEVOLMACHTIGDE

Wanneer een Partij, gevestigd in Nederland, wordt vertegenwoordigd door een gevolmachtigde in verband met de ondertekening en/of uitvoering van deze Overeenkomst of een ander(e) overeenkomst, akte of document als genoemd in deze Overeenkomst of opgesteld uit hoofde van deze overeenkomst, dan erkennen en aanvaarden de andere Partijen hierbij uitdrukkelijk dat het bestaan en de reikwijdte van de bevoegdheid van de gevolmachtigde en de gevolgen van het uitoefenen of het voorgenomen uitoefenen door de gevolmachtigde van zijn bevoegdheid worden beheerst door het Nederlands recht.

32. HANDHAVING

(a) De rechtbanken van Amsterdam, Nederland zijn bij uitsluiting bevoegd om geschillen die voortvloeien uit of verband houden met deze Overeenkomst te beslechten (waaronder geschillen die betrekking hebben op het bestaan, de geldigheid of beëindiging van deze

Overeenkomst of iedere niet-contractuele verplichting die voortvloeien uit of verband houden met deze Overeenkomst) (**Geschillen**).

(b) De Partijen komen overeen dat de rechtbanken van Amsterdam, Nederland het meest geschikt en conveniërend zijn voor het beslechten van Geschillen en geen der Partijen zal het tegendeel beweren.

SCHEDULE 1

DE LENINGVERSTREKKERS

Naam	Commitment (€)
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]

SCHEDULE 2

OPSCHORTENDE VOORWAARDEN

1. De Leningnemer

(a) Een afschrift van de statuten van Leningnemer, inclusief een actueel uittreksel van de Kamer van Koophandel.

(b) Een afschrift van een besluit van de directie van de Leningnemer waarin:

(i) de bepalingen en de voorgenomen transacties uit hoofde van deze Overeenkomst worden goedgekeurd en een goedkeurend besluit is opgenomen ten aanzien van de ondertekening van deze Overeenkomst;

(ii) een gespecificeerde persoon wordt bevoegd om deze Overeenkomst uit naam van de directie te ondertekenen; en

(iii) een gespecificeerde persoon of gespecificeerde personen wordt/worden bevoegd om uit naam van de directe alle documenten en kennisgevingen te tekenen en/of hier opvolging aan te geven die door de directie dienen te worden ondertekend en/of opgevolgd onder of uit hoofde van deze Overeenkomst.

(c) Een afschrift van een besluit van de raad van commissarissen van de Leningnemer waaruit blijkt dat de raad van commissarissen instemt met de ondertekening en met de bepalingen van deze Overeenkomst en de voorgenomen transacties die hieruit volgen.

(d) Bewijs van (i) het adviesverzoek aan alle ondernemingsraden of centrale of Europese ondernemingsraden met inspraak over de voorgenomen transacties die voortvloeien uit deze Overeenkomst en (ii) een positief of neutraal advies waarbij, indien dit voorwaardelijk is, deze voorwaarden niet (A) leiden of in alle redelijkheid naar verwachting leiden tot een schending van de voorwaarden van deze Overeenkomst en (B) negatief zijn voor de Leningverstrekkers.

2. Juridische opinie

(a) Een juridische opinie van Allen & Overy LLP, de juridisch adviseurs van de Leningnemer, wezenlijk in de vorm zoals aan de Leningverstrekkers is verstrekt voorafgaand aan de ondertekening van deze Overeenkomst.

(b) Een fiscale opinie van KPMG Meijburg, de fiscale adviseurs van de Leningnemer, wezenlijk in de vorm zoals aan de Leningverstrekkers is verstrekt voorafgaand aan de ondertekening van deze Overeenkomst.

3. Financiële update

Een financiële update door Leningnemer te verstrekken aan KPMG uiterlijk 15 september 2021 die bestaat uit (i) de tussentijdse resultaten van de Leningnemer (S1) (inclusief de halfjaarlijkse balans van de Leningnemer), (ii) een impactanalyse van het gepubliceerde en definitieve 'methode besluit' met betrekking tot de financiële prognoses, (iii) een trading update van de capex en (iv) een overzicht van andere gebeurtenissen of ontwikkelingen die een significante impact kunnen hebben op de netto schuldpositie of de financiële vooruitzichten van de Leningnemer.

4. Overige documenten en bewijsstukken

Bewijs dat alle vergoedingen, kosten en uitgaven die zijn verschuldigd door de Leningnemer zijn betaald of zullen zijn betaald op de datum van deze Overeenkomst.

SCHEDULE 3

MODEL VAN EEN VERZOEK

Aan: **[●]** als Closing Agent

Van: Alliander N.V.

Datum: **8 december 2021**

Alliander N.V. – EUR 600.000.000 converteerbare aandeelhouderslening met vaste rente met datum 2 december 2021 (de **Overeenkomst)**

1. Wij verwijzen naar de Overeenkomst. Dit is een Verzoek.

2. Wij wensen een Lening af te sluiten tegen de volgende voorwaarden:

   (a) Trekkingsdatum: **15 december 2021**

   (b) Bedrag: € 600.000.000

3. Betalingsinstructies: **[●]**.

4. Wij bevestigen dat aan alle opschortende voorwaarden van de Overeenkomst, waaraan moet worden voldaan op de datum van dit Verzoek, is voldaan.

5. We verklaren en garanderen aan de Leningverstrekkers dat:

   (a) geen sprake is van een voortdurend Verzuim en deze niet kan ontstaan als gevolg van de voorgestelde Lening; en

   (b) de Verklaringen van ons (anders dan de verklaringen in Artikel 17.7 (*Geen Conversie Event*) en Artikel 17.11 (*Belastinginhouding*)) onder verwijzing naar de toen geldende feiten en omstandigheden in alle wezenlijke opzichten waarheidsgetrouw zijn.

6. Dit Verzoek is onherroepelijk.

Alliander N.V.

Door:

SCHEDULE 4

MODEL VAN HET TRANSFER CERTIFICAAT

Aan: [**[●]** als Nieuwe Leningverstrekker (de **Nieuwe Leningverstrekker**)]/[de Leningnemer]

Van: [**DE BESTAANDE LENINGVERSTREKKER**] (de **Bestaande Leningverstrekker**)

Datum: **[●]**

Alliander N.V. – EUR 600.000.000 converteerbare aandeelhouderslening met vaste rente met datum 2 december 2021 (de **Overeenkomst)**

Wij verwijzen naar de Overeenkomst. Dit is een Transfer Certificaat.

1. De Bestaande Leningverstrekker draagt door middel van contractoverneming aan de [Nieuwe Leningverstrekker]/[Leningnemer] de rechten en verplichtingen van de Bestaande Leningverstrekker waarnaar wordt verwezen in onderstaande Bijlage in overeenstemming met de bepalingen van de Overeenkomst.

2. De voorgestelde Overdrachtsdatum is **[●]**.

3. [Op de Overdrachtsdatum wordt de Nieuwe Leningverstrekker Partij bij de Overeenkomst als een Leningverstrekker.]

4. [De administratieve gegevens van de Nieuwe Leningverstrekker uit hoofde van de Overeenkomst staan in de Bijlage.]

5. Dit Transfer Certificaat is een kennisgeving aan de Leningnemer van de overdracht zoals opgenomen in dit Transfer Certificaat.

6. Dit Transfer Certificaat mag in ieder aantal exemplaren worden ondertekend en dit heeft dezelfde werking als wanneer één exemplaar van dit Transfer Certificaat was ondertekend.

7. Op dit Transfer Certificaat en de niet-contractuele verplichtingen die daaruit voortvloeien of daarmee verband houden is Nederlands recht van toepassing.

8. Dit Transfer Certificaat is aangegaan op de datum als vermeld aan het begin van dit Transfer Certificaat.

DE BIJLAGE

Over te dragen rechten en verplichtingen

[*vul relevante gegevens in, waaronder de (gedeeltelijke) Commitment die van toepassing is*]

[**Administratieve gegevens van de Nieuwe Leningverstrekker**]

[*vul het adres voor berichtgevingen en de betalingsgegevens etc. in]*]

[BESTAANDE LENINGVERSTREKKER]/[LENINGNEMER]

Door: [●]

Door: [●]

[NIEUWE LENINGVERSTREKKER]

Door: **[●]**

SCHEDULE 5

MODEL VOOR EEN COMMITMENT VOORSTEL

Aan: Alliander N.V.

Van: **[●]**

Datum: **[uiterlijk 30 november] 2021**

Alliander N.V. – EUR 600.000.000 converteerbare aandeelhouderslening met vaste rente met datum 2 december 2021 (de **Overeenkomst)**

1. Wij verwijzen naar de Overeenkomst. Dit is een Commitment Voorstel.

2. We zijn de juridische eigenaren van **[●]** Gewone Aandelen van de Leningnemer.

3. We bevestigen dat onze voorgestelde Commitment EUR **[●]** bedraagt.

4. We stemmen in dat onze definitieve Commitment door u wordt toegewezen in overeenstemming met Artikel 5 (Toewijzing van Commitments) van de Overeenkomst.

5. Onze administratieve gegevens uit hoofde van de Overeenkomst zijn hieronder opgenomen:

   [●].

6. Dit Commitment Voorstel is onherroepelijk.

[●]

Door:

SCHEDULE 6

WAARDERINGSKADER

De waardering wordt gebaseerd op het beginsel van de reële marktwaarde:

De reële marktwaarde is de koers waartegen de aandelen van de Leningnemer zouden worden verhandeld tussen een tot een transactie bereid zijnde koper en een tot een transactie bereid zijnde verkoper waarbij op beiden geen enkele druk ligt om te kopen of te verkopen en die beiden beschikken over voldoende kennis van de relevante feiten.

De reële waarde wordt vastgesteld op basis van algemeen geaccepteerde waarderingsmethodieken, waarbij bij voorkeur de inkomstenmethode wordt gehanteerd. Indien een gedeelte van de aandelen wordt overgedragen, dan wordt de waardering gebaseerd op een *pro rata parte* van de 100%-waarde (er wordt dus geen afwaardering toegepast vanwege het ontbreken van zeggenschap en/of liquiditeit).

ONDERTEKENING

De Leningnemer

Alliander N.V.

Door _____	Door _____
Naam:	Naam:
Functie:	Functie:

[TEKENPAGINA'S LENINGVERSTREKKER EN CLOSING AGENT NOG TOE TE VOEGEN]

BIJLAGE 2C

ALLIANDER N.V.

("Alliander")

TERM SHEET HYBRIDE CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING

Hieronder volgt een vereenvoudigde term sheet van de belangrijkste bepalingen van de hybride converteerbare aandeelhouderslening. De Engelse tekst van de hybride converteerbare aandeelhouderslening is leidend.

Clausule	Inhoud	Vindplaats in de hybride converteerbare aandeelhouderslening
Hoofdsom	EUR 600.000.000.	Definitie van "Loan Amount".
Betaalmomenten	Er is een commitmentmoment op 1 december 2021 en een betaalmoment op 15 december 2021.	Artikel 5.1(a). Artikel 7.2 en definitie van "Closing Date".
Conversierecht	Alliander verkrijgt het recht om de lening in aandelen om te zetten als: (i) de [A of A2] credit rating bij respectievelijk S&P of Moody's of een vergelijkbare credit rating: (a) daalt onder het [A/A2] niveau, of (b) onder "creditwatch" onder het hierboven onder (a) genoemde niveau voor een downgrade komt te staan; (ii) de FFO/Net Debt ratio onder 16% komt en Alliander, op basis van redelijke assumpties, verwacht dat binnen 18 maanden vanaf de referentiedatum (a) de FFO/Net Debt Ratio niet tot tenminste 16% zal stijgen of (b) de FFO/Net Debt Ratio onder de 15% zal vallen; of (iii) de gedelegeerde bevoegdheid tot uitgifte van aandelen aan het bestuur van Alliander ongeldig is verklaard, wordt ingetrokken of een resterende geldigheid van 3 maanden of minder heeft.	Definitie van "Conversion Event".

	Het conversierecht is een recht, maar niet een verplichting van Alliander. Indien Alliander geen gebruik maakt van het conversierecht, en de situaties hierboven onder (i) tot en met (iii) doen zich niet meer voor of zijn hersteld, dan vervalt het recht van conversie voor dat moment.	
	De leningverstrekkers kunnen Alliander te allen tijde het conversierecht in andere gevallen dan hierboven genoemd onder (i) tot en met (iii) geven o.b.v. een meerderheidsbesluit dat gesteund wordt door de leningverstrekkers die samen 2/3e van de uitstaande leensom verstrekken.	Artikel 12.1(a).
	Alliander verplicht zich haar best te doen om voor het uitoefenen van het conversierecht te onderzoeken of het commercieel haalbaar is om andere hybride obligaties uit te geven of hybride leningen aan te trekken in plaats van het uitoefenen van het conversierecht.	Artikel 12.1(g).
	Bij de eerste uitoefening van het conversierecht zal Alliander de lening in aandelen omzetten voor een bedrag dat minimaal gelijk is aan EUR 200.000.000 in nominale waarde van de lening of, in het geval van (ii) hierboven, zoveel meer als Alliander beoordeelt noodzakelijk is om de onder (ii) hierboven genoemde omstandigheid te repareren. Conversie vindt *pro rata* voor elke leningverstrekker plaats.	Artikel 12.1(h).
	Bij de oefening van Alliander van haar conversierecht in het geval van (ii) hierboven, zal een door de leningverstrekkers aangewezen waarderingsdeskundige de verwachtingen van Alliander zoals in bovengenoemde paragraaf valideren. Als die verwachtingen niet gevalideerd kunnen worden door de waarderingsdeskundige zal het conversierecht in het geval van	Artikel 12.1(i).

	(ii) niet geacht uitgeoefend te mogen worden. Als door uitoefening van het conversierecht een leningverstrekker direct of indirect meer dan 50% van de uitstaande aandelen of stemrechten op een algemene vergadering van aandeelhouders zou verkrijgen (een **Change of Control**), zal de lening van die leningstrekker gedeeltelijk worden geconverteerd zodat er zich geen Change of Control voordoet en voor het overige worden afgelost.	Artikel 12.1(j).
Uitoefening van het conversierecht	Indien Alliander ervoor kiest om de lening om te zetten in aandelen (conversie) dan wordt de uitstaande nominale waarde van de lening vermeerderd met eventueel opgeschorte rente en aangegroeide, maar nog niet betaalde rente, omgezet in een gelijke marktwaarde van de aandelen. Alliander zal in ruil voor de lening conversieaandelen uitgeven. Bij conversie zal aangegroeide, maar nog niet betaalde rente sinds de vorige dividenddatum worden verrekend met de eerstvolgende betaling van dividend, zodat de leningverstrekkers over een bepaalde periode niet zowel op rente als dividend zullen hebben. De marktwaarde van de aandelen zal door een onafhankelijke derde partij worden bepaald op het moment van uitoefening van het conversierecht.	Artikel 12.1(a). Artikel 12.1(f). Artikel 12.2(a).
Overdraagbaarheid	De lening mag worden overgedragen tussen aandeelhouders van Alliander, tenzij deze overdracht een Change of Control gevolg kan hebben. Alliander geeft in de lening bij voorbaat toestemming voor een dergelijke overdracht.	Artikel 19.1(c).
Rang	Verplichtingen onder de lening (inclusief rente en opgeschorte rente) zijn achtergesteld en niet	Artikel 2. Definitie van “Senior Obligations”, “Parity

	gedekt door zekerheden (onderpand).	Obligations" en "Junior Instruments".
Achterstelling	Bij een faillissement van Alliander rangschikt de vordering van de leningverstrekkers: (a) vóór vorderingen van aandeelhouders; (b) gelijk aan vorderingen van andere achtergestelde schulden waarvan de achterstelling gelijk is aan de lening (inclusief de uitstaande hybride obligaties van Alliander); en (c) na schulden die niet zijn achtergesteld (inclusief de uitstaande senior obligaties van Alliander) en achtergestelde schulden, anders dan die op gelijke wijze met, of verder zijn achtergesteld dan, de lening.	Artikel 2. Definitie van "Senior Obligations", "Parity Obligations" en "Junior Instruments".
Interest – Marge	De marge (opslag) boven de basisrente is 1,975%.	Definitie van "Margin".
Interest	Alliander zal een vaste basisrente betalen die op vooraf vaststelde momenten zal worden herzien. De totale rentevergoeding zal bestaan uit de Interest – Marge (zie hierboven) en een 10-jaars basisrente (swap). De vaste rente zal voor het eerst in 2031 en daarna iedere 10 jaar worden herzien voor veranderingen in de basisrente (swap).	Artikel 10.
Optionele opschorting van rentebetalingen	Alliander heeft te allen tijde het recht om het geheel of deel van de rentebetalingen op te schorten, en vervolgens om deze op een later moment naar keuze alsnog (geheel of gedeeltelijk) te betalen. Eerder niet-betaalde rente moet verplicht worden betaald als:	Artikel 11.4. Artikel 11.5 en definitie van "Mandatory Settlement Date"

	(a) Alliander een niet-verplichte dividendbetaling doet (anders dan een stock dividend) of een niet-verplichte betaling onder andere gelijk gerangschikte schulden doet; (b) Alliander eigen aandelen aflost, inkoopt of anderszins verkrijgt (behoudens bepaalde uitzonderingen, zoals ivm werknemers aandelenplannen, conversie van een klasse aandelen in een andere klasse of als gevolg van een equity of asset swap met derden); (c) Alliander andere gelijk gerangschikte schulden aflost, inkoopt of anderszins verkrijgt (behoudens bepaalde uitzonderingen, zoals bij einde looptijd); (d) de lening wordt (al dan niet vervroegd) afgelost; (e) er is sprake van een Tekortkoming (zie hieronder); of (f) bij conversie van (een deel van) de lening, maar alleen voor het te converteren deel. Niet-betaalde rente draagt dezelfde rente als de lening.	en "Compulsory Arrears of Interest Settlement Event". Artikel 11.4(b).
Looptijd	60 jaar	Definitie van "Termination Date".
Vroegtijdige aflossing	Alliander mag de lening aflossen bij iedere renteherziening (als eerste in 2031 en daarna iedere rentebetaaldatum). Of eerder, als: (a) de lening niet meer door S&P of Moody's voor ten minste 50% als eigen	Artikel 8.1 en 8.2.

	vermogen wordt beschouwd; (b) de rente op de lening niet meer belasting aftrekbaar is; (c) er bronbelasting wordt geheven die Alliander uiteindelijk moet betalen; of (d) Alliander al 80% van de lening heeft afgelost of teruggekocht. Alliander zal de uitstaande hoofdsom van de verstrekte lening samen met alle nog niet-betaalde rente en overige verschuldigde bedragen tegen 101% van de uitstaande nominale waarde terugbetalen indien een van de omstandigheden genoemd onder (a) t/m (d) zich voordoet.	
Substitutie of aanpassing in plaats van een aflossing bij speciale gebeurtenissen	Indien een van de omstandigheden genoemd in (a) tot en met (c) onder "Vroegtijdige aflossing" hierboven zich voordoet, mag Alliander de lening aanpassen of vervangen met het enkele doel de hierboven genoemde omstandigheden te repareren mits dit geen bijzonder nadelige gevolgen met zich meebrengt voor de leningverstrekkers. Alliander zal zonder voorafgaande instemming van de leningverstrekkers o.a. niet de looptijd, rang, achterstelling, rente en conversievoorwaarden mogen aanpassen.	Artikel 9 en definitie van "Qualifying Loan".
Tekortkomingen	Als (i) onder voorbehoud van Alliander's rechten beschreven onder "Optionele opschorting van rentebetalingen", Alliander verzuimt in betalingen van hoofdsom of rente en dit verzuim niet hersteld wordt binnen 14 dagen, of (ii) er een (voorstadium van) faillissement is (tenzij dit gebeurt in het kader van een fusie of herstructurering die vooraf is goedgekeurd door een meerderheid van leningverstrekkers), dan mogen	Artikel 18.

	in de situatie onder (i) de leningverstrekkers een faillissementsprocedure starten tegen Alliander en in de situatie onder (ii) is de lening direct opeisbaar.	
Additionele bedragen	Alliander moet zorgen dat de leningverstrekkers de rente en de hoofdsom ontvangen zonder inhoudingen van bronbelasting.	Artikel 13.2.
Vervangingsintentie	Alliander neemt zich voor om bij een vervroegde aflossing van de Lening een gelijke hoeveelheid (verondersteld door S&P) eigen vermogen aan te trekken. Een aantal uitzonderingen zijn van toepassing.	Artikel 8.8
Overige rechten en plichten van de aandeelhouders	De lening zal de rechten en plichten van de aandeelhouders en Alliander over en weer niet doen veranderen. Alliander behoudt de ruimte om binnen het afgestemde financiële beleid nieuwe obligaties uit te geven, ook hybride obligaties.	N.v.t.
Geldend recht	Nederlands recht.	Artikel 30.

Uiterlijk 15 oktober 2021 mailen
aan Alliander, michiel.olij@alliander.com

Bijlage 3A - Mededeling voorgenomen collegebesluit

Graag heeft Alliander zo snel mogelijk zicht op de mate waar in de aandeelhouders in (willen) gaan op het verzoek tot kapitaalversterking. We stellen het dan ook zeer op prijs om uiterlijk op 15 oktober 2021 geïnformeerd te worden over uw collegevoornemen op ons verzoek.

Mededeling

Het college van ……. heeft het verzoek van Alliander N.V. tot het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening voorgelegd aan Provinciale Staten / gemeenteraad*.

Na behandeling door Provinciale Staten / gemeenteraad* neemt het college naar verwachting op…… een definitief besluit.

Het college is voornemens:

☐ een obligatielening te verstrekken van:

- ☐ meer dan naar rato van het aandelenbezit, nl maximaal € ….
- ☐ naar rato van het aandelenbezit, nl € ….
- ☐ minder dan naar rato van het aandelenbezit, nl € ….

☐ niet deel te nemen in de reverse converteerbare hybride obligatielening.

Verder is het college wel / niet* voornemens om op de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders (BAvA) van Alliander d.d. 2 december 2021 in stemmen met het voorstel om de Raad van Bestuur aan te wijzen als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen en tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van bestaande aandeelhouders bij de uitgifte van aandelen als gevolg van een (gedeeltelijke) conversie van de reverse converteerbare hybride obligatielening, voor de duur van 5 jaar vanaf de datum van de BAvA.

Gemeente/provincie* ……., datum ……..

Naam ……..….

Functie …….

*Doorhalen wat niet van toepassing is

Uiterlijk 1 december 2021 16.00 uur mailen aan Alliander, michiel.olij@alliander.com

Bijlage 3B - Mededeling definitief collegebesluit

Graag ontvangen wij het definitieve collegebesluit op het verzoek tot kapitaalversterking uiterlijk op 1 december 2021. Dit betreft een bindende toezegging tot deelneming.

Mededeling

Het college van ……heeft kennis genomen van het verzoek van Alliander N.V. tot het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening met bijbehorende documentatie, w.o. de leningsvoorwaarden, en:

☐ heeft besloten tot deelneming in de reverse converteerbare hybride obligatielening voor een bedrag van:

- ☐ € ……..(maximale toezegging meer dan naar rato van het aandelenbezit)
- ☐ € ……..(naar rato van het aandelenbezit)
- ☐ € ……. (minder dan naar rato van het aandelenbezit)

en is bereid tot het tekenen van de bijbehorende leningsovereenkomst op 2 december 2021.

☐ heeft besloten niet deel te nemen in de reverse converteerbare hybride obligatielening.

Gemeente/provincie* ……., datum …….

Burgemeester / Commissaris van de Koning*…….

Ondertekening……..

**Doorhalen wat niet van toepassing is*

BIJLAGE 4A

KPMG Advisory N.V.
P.O. Box 74500
1070 DB Amsterdam
The Netherlands

Laan van Langerhuize 1
1186 DS Amstelveen
The Netherlands
Telephone +31 (0)20 656 7890
www.kpmg.com/nl

Persoonlijk en vertrouwelijk
Aandeelhouders van Alliander N.V.

Our ref. 21.495 RS/WB/JvdA

Onderwerp: Letter of Comfort inzake Project Kavera

Amstelveen, 31 mei 2021

Geachte heer/mevrouw,

De aandeelhouders van Alliander N.V. ("Alliander") hebben op 31 mei 2021 een financieringsverzoek ontvangen voor een bijdrage in de financiering van aan de energietransitie gerelateerde benodigde investeringen door Alliander als onderdeel van project Kavera.

KPMG Advisory N.V. ("KPMG"), treedt op als financieel adviseur voor de aandeelhouders van Alliander inzake project Kavera, vertegenwoordigd door de deelnemers van het groot aandeelhoudersoverleg ("GAO") en de klankbordgroep ("KBG") (gezamenlijk de "Opdrachtgevers").

KPMG is verzocht een letter of comfort af te geven inzake het op 31 mei 2021 door Alliander verstuurde financieringsverzoek. In deze letter of comfort wordt voor de aandeelhouders van Alliander een oordeel gegeven over het voorgestelde instrument alsmede het doorlopen proces.

1) Achtergrond

De energietransitie leidt de komende jaren tot een significante stijging van de investeringen voor netbeheerders in Nederland. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot meer dan € 1 miljard per jaar, meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Vanwege de uitgestelde regulatorische vergoeding voor de kosten van de investeringen, moeten de benodigde investeringen voorgefinancierd worden door Alliander. Een belangrijk deel van de hieruit resulterende kapitaalbehoefte kan Alliander financieren met vreemd vermogen. Om echter voldoende kredietwaardig te blijven is Alliander voornemens om de eigen vermogenspositie te versterken. In deze hoedanigheid heeft Alliander in 2020 project Kavera geïnitieerd.

Alliander is voornemens om de eigen vermogenspositie te versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening ter grootte van € 600 miljoen.

2) Vertegenwoordiging aandeelhouders

De aandelen van Alliander zijn in handen van meer dan 70 Nederlandse provincies en gemeenten. Met betrekking tot project Kavera treedt KPMG op als adviseur van de aandeelhouders van Alliander, vertegenwoordigd door het GAO en de KBG. De deelnemers van het GAO en de KBG zijn vertegenwoordigers van de grootaandeelhouders, zijnde de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland, de gemeente Amsterdam alsmede vertegenwoordigers van de overige aandeelhouders, samengevoegd in clusters (het Nuval platform en Oud-EWR gemeenten).

3) Opdracht KPMG

Alliander heeft het GAO en de KBG medio 2020 benaderd ter voorbereiding op project Kavera. Opdrachtgevers hebben kort hierna KPMG aangesteld als hun onafhankelijk financieel adviseur inzake project Kavera.

KPMG heeft in haar advies als raamwerk voor de benodigde werkzaamheden een drietal werkstromen geïdentificeerd en deze werkstromen gedurende het proces in detail geanalyseerd en uitgewerkt:

— Beoordeling van de kapitaalbehoefte Alliander;

— Inventarisatie van de overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van de groot aandeelhouders; en

— Beoordeling van het voorkeursinstrument van Alliander.

4) Aanpak en conclusies

Beoordeling kapitaalbehoefte Alliander
KPMG heeft een analyse op het financiële prognosemodel van Alliander uitgevoerd en de belangrijkste onderliggende inputparameters zijn door middel van benchmark analyses getoetst. Op basis hiervan zijn de door Alliander geschetste prognoses als niet onrealistisch beoordeeld. Op basis van gevoeligheidsanalyses merkt KPMG op dat de uitkomsten van de analyses sterk beïnvloed worden door enkele inputparameters met een relatief hoge onzekerheid, zoals de veronderstelde regulatorische WACC en de hoogte van de investeringsagenda alsmede de snelheid van de uitrol van deze investeringsagenda. Alliander heeft als onderdeel van project Kavera meerdere initiatieven opgezet om de kapitaalbehoefte zo veel mogelijk te reduceren. KPMG merkt op dat de meest concrete en/of geïmplementeerde initiatieven in de prognoses zijn verwerkt.

Momenteel heeft Alliander een solide 'Investment Grade' credit rating van AA-/Aa2. Deze credit rating ligt boven de minimale wettelijke norm voor Nederlandse netbeheerders (BBB-) en is gemiddeld hoger dan vergelijkbare Nederlandse (semi-)publieke infrastructuurbedrijven. Door KPMG is een credit rating analyse uitgevoerd om een inschatting te maken van de mogelijkheden van het aantrekken van financiering in de markt. Ondanks de huidige beperkte impact van een rating downgrade op de verwachte rentelasten van nieuw aan te trekken schuld, onderkent KPMG het belang van het behoud van een stabiele A-rating. Een stabiele A-rating kan zorgdragen voor voldoende toegang tot de kapitaalmarkt en biedt hiernaast een belangrijke buffer om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen.

KPMG heeft op basis van beoordelingscriteria van diverse credit rating agencies een analyse uitgevoerd op de door Alliander opgestelde financiële prognoses en daaruit volgende kapitaalbehoefte. Op grond hiervan is KPMG meermaals in gesprek getreden met Alliander. Daarnaast is er uitgebreid discussie gevoerd over de interpretatie van de uitgangspunten van het financiële beleid van Alliander. Na diverse afstemmingsrondes en vervolganalyses is door KPMG geconcludeerd dat de door Alliander vastgestelde kapitaalbehoefte van € 600 miljoen niet onredelijk is, gegeven het doel een robuust financieel beleid te kunnen garanderen tot ten minste het eind van de volgende reguleringsperiode (2026).

Inventarisatie overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van groot aandeelhouders
De overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van de groot aandeelhouders vormde, in combinatie met de kapitaalbehoefte, de basis voor de beoordeling van diverse financieringsinstrumenten. KPMG heeft, in samenwerking met de juridisch adviseur van Opdrachtgevers (Stek Advocaten B.V., “Stek”), deze overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren in kaart gebracht.

Op basis van gesprekken en toelichtingen gedurende meerdere overleggen met de KBG en het GAO is geconcludeerd dat de groot aandeelhouders over het algemeen bereid zijn om additioneel te participeren als Alliander geen andere financieringsopties heeft. Nadrukkelijk werd als voorwaarde van participatie aangegeven dat alle overige financieringsopties zijn onderzocht en als minder aantrekkelijk of onvoldoende zijn beoordeeld. Vanuit het perspectief van de groot aandeelhouders wordt waarde gehecht aan (verdere financiële onderbouwing van) het minimaliseren van de kapitaalbehoefte, rekening houdend met mogelijkheden van het aantrekken van extern kapitaal alsmede de geïdentificeerde onzekerheden van de prognoses.

Beoordeling voorgenomen instrument Alliander
Op basis van de analyse van de hoogte en gevoeligheid van de kapitaalbehoefte alsmede de geïdentificeerde overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van de groot aandeelhouders zijn diverse potentiële financieringsinstrumenten in detail beoordeeld. Op basis hiervan komt de door Alliander voorgestelde reverse converteerbare hybride lening als meest aantrekkelijk naar voren.

Algemene beschrijving instrument
Een reverse converteerbare hybride lening is een langlopend financieringsinstrument dat onder bepaalde voorwaarden door de leningnemer geconverteerd kan worden in aandelen. Tot aan conversie kan het instrument onder bepaalde voorwaarden deels als eigen vermogen gekwalificeerd worden door rating agencies.

Tot aan het moment van conversie ontvangen de leningverstrekkers een vast rendement (rentecoupon) op de reverse converteerbare hybride lening. De betaling van deze rente kan onder voorwaarden worden uitgesteld, maar blijft wel verschuldigd. Op het moment dat vooraf overeengekomen conversiegronden zich voordoen, kan deze lening deels of geheel omgezet worden in aandelen.

Reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening Alliander
In het geval van de door Alliander voorgenomen reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening zal eventuele conversie plaats vinden in aandelen van gewone klasse. Tot aan de eventuele conversie zal het instrument naar verwachting voor 50% meetellen als eigen vermogen voor de rating agency S&P. Kort voor conversie zal een waardeanalyse uitgevoerd

worden (en gevalideerd door een onafhankelijke waarderingsdeskundige) om een marktconforme conversieprijs te waarborgen. Na conversie zal het geconverteerde deel van de lening door de aandeelhouders volledig als eigen vermogen kwalificeren en bestaat het rendement niet meer uit een rentecoupon, maar uit een eventuele dividenduitkering.

Gegeven de timing en hoogte van de kapitaalbehoefte, de mate van onzekerheid van de financiële prognoses alsmede de overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van groot aandeelhouders concludeert KPMG dat de door Alliander voorgestelde reverse converteerbare hybride lening duidelijke voordelen biedt ten opzichte van overige onderzochte financiële instrumenten. Het betreft een flexibel instrument voor de participerende aandeelhouders aangezien de lening pas wordt omgezet in aandelen wanneer dit nodig is. Tot aan een eventuele conversie wordt een rentecoupon ontvangen en indien de kapitaalbehoefte significant lager uitvalt dan verwacht kan Alliander de lening niet converteren en onder voorwaarden aflossen. Het verstrekken van de reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening geeft – net als een directe uitgifte van aandelen – tevens een belangrijk en tijdig signaal af aan zowel de credit agencies als overige vermogensverschaffers dat de aandeelhouders bereid zijn bij te springen.

Marktconforme rente
In algemene zin is de rentecoupon die een lening moet opbrengen afhankelijk van onder meer de looptijd, kredietwaardigheid van de leningnemer, achterstelling en andere voorwaarden van de lening. In het kader van de voorgenomen uitgifte van de reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening heeft Alliander een analyse uitgevoerd naar de rente op deze lening. De rente wordt grofweg opgebouwd uit een basis rente en een renteopslag hierop. De basisrente weerspiegelt de (vrijwel) risicovrije rente voor het verstrekken van financiering. Als inschatting hiervoor wordt de ‘Euribor swaprente’ voor de looptijd van de lening gehanteerd. Om een marktconforme renteopslag in te schatten dat recht doet aan de specifieke eigenschappen en risico van de lening, heeft Alliander een analyse uitgevoerd op basis van vergelijkbare instrumenten die Alliander reeds heeft uitgegeven (aan niet-aandeelhouders) en deze vergeleken met marktdata van vergelijkbare instrumenten van andere ondernemingen met een vergelijkbaar profiel (actief in de infrastructuur sector, ‘investment grade’ en met grotendeels publieke aandeelhouders). Hiernaast is bij het bepalen van de renteopslag rekening gehouden met de conversiemogelijkheid door Alliander en met de beperkte liquiditeit van de lening (de lening is immers beperkt overdraagbaar, enkel aan andere publieke aandeelhouders). Alliander heeft op basis van deze analyse een renteopslag bepaald voor de reverse converteerbare lening van 1,975%. Alliander neemt het risico van schommelingen van de renteopslag tot de beoogde datum van het aangaan van de lening voor haar rekening en heeft de renteopslag derhalve gefixeerd op 1,975%.

Door KPMG is geconcludeerd dat de door Alliander uitgevoerde berekeningsmethode voldoet aan internationaal gangbare maatstaven voor marktconformiteit. De berekende renteopslag bevindt zich tevens binnen de door KPMG bepaalde acceptabele marktopslag bandbreedte voor de voorgenomen reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening rekening houdend met de kenmerken van deze lening.

5) Doorlopen proces

KPMG is van mening dat project Kavera zorgvuldig en transparant is ingestoken. Hierbij hebben de adviseurs van de aandeelhouders voldoende toegang gehad tot de benodigde informatie en relevante personen binnen Alliander. Sinds medio 2020 heeft Alliander meerdere keren met de KBG en het GAO gesproken inzake project Kavera. Deze gesprekken zijn in constructieve sfeer verlopen, met oog voor zowel de belangen van de aandeelhouders als van Alliander.

Met vriendelijke groeten,

KPMG Advisory N.V.

Belangrijke opmerkingen

Voor het doel van deze letter of comfort is KPMG uitgegaan van en/of heeft KPMG vertrouwd op de juistheid en volledigheid van alle (waaronder door of namens Alliander en/of adviseurs) verkregen informatie of informatie afkomstig uit openbare bronnen of van derden. KPMG is niet verantwoordelijk voor onafhankelijke verificatie van, en heeft de informatie met betrekking tot Alliander ook niet onafhankelijk geverifieerd. KPMG aanvaardt geen aansprakelijkheid voor dergelijke informatie en, voor zover betrekking hebbend op door de Alliander verstrekte informatie, is het management van Alliander hiervoor verantwoordelijk.

KPMG heeft aangenomen dat alle ontvangen en besproken toekomstgerichte financiële informatie zoals gebruikt in de analyses in alle redelijkheid zijn opgesteld en dat die informatie een juiste weergave is van de actuele omstandigheden en verwachtingen van het management van Alliander ten aanzien van de toekomstige verwachte financiële prestaties van Alliander en haar dochterondernemingen.

KPMG gaat ervan uit dat aan haar geen informatie is achtergehouden die een materiele impact zou kunnen hebben op de aannames onderliggend aan of op de uiteindelijke uitkomsten van onze werkzaamheden. Alliander heeft bevestigd aan KPMG dat de informatie die door Alliander en adviseurs aan KPMG ter beschikking is gesteld in alle aspecten compleet, niet misleidend is in de vorm van haar opzet/beschrijving, en geen onjuistheden bevat en daardoor betrouwbaar is om als basis van deze letter of comfort te dienen.

Deze letter of comfort is uitsluitend voor gebruik door, en ten behoeve van, Opdrachtgevers en is geen advies van KPMG aan individuele aandeelhouders van Alliander om wel of niet te participeren in de door Alliander voorgenomen uitgifte van de reverse hybride converteerbare aandeelhouderslening. Andere partijen kunnen geen rechten ontlenen aan deze letter of comfort of vertrouwen op de inhoud daarvan.

KPMG is aangesteld door Opdrachtgevers. Alle andere partijen die betrokken zijn bij project Kavera dienen zelf separaat advies in te winnen aangaande juridische, fiscale, financiële, accounting technische en overige aspecten die verband houden met project Kavera. KPMG accepteert dienaangaande geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid.

KPMG’s bevindingen zijn opgesteld op basis van de economische, financiële, monetaire, markt- en overige condities zoals deze bestonden op, en op de informatie die ons verstrekt is tot, 21 mei 2021. Wijzigingen na deze datum ten aanzien van deze condities of van de informatie zouden de aannames waarop deze bevindingen zijn gebaseerd kunnen wijzigen en zouden derhalve ook letter of comfort zelf kunnen wijzigen. In dat geval is KPMG er niet toe gehouden de letter of comfort te vernieuwen, wijzigen of te herbevestigen.

stek

advocaten

Postbus 10180
1001 ED Amsterdam

Leidseplein 29
1017 PS Amsterdam
T 020 530 52 00
F 020 530 52 99
www.stek.com

Aan : De aandeelhouders van Alliander N.V.

Onderwerp : Letter of Comfort inzake Project KaverA

Amsterdam, 31 mei 2021

Geachte heer, mevrouw,

1 **Introductie**

1.1 Wij verwijzen naar het financieringsverzoek van Alliander N.V. (**Alliander**) aan haar aandeelhouders ten behoeve van investeringen die verband houden met de energietransitie, zoals uiteengezet in de brief van Alliander gedateerd 31 mei 2021 (**Kapitaalverzoek**).

1.2 Stek is voor het financieringsproces aangesteld als juridisch adviseur van de aandeelhouders van Alliander, vertegenwoordigd door de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg (**GAO**) en de Klankbordgroep (**KBG**) van Alliander (**Opdrachtgevers**). In dat kader is ons verzocht om deze brief op te stellen.

2 **Procesverloop**

2.1 In de periode vanaf oktober 2020 tot en met januari 2021 hebben tussen Alliander en het GAO en hun adviseurs verkennende gesprekken plaatsgevonden over de investeringsopgave van Alliander, het Kapitaalverzoek en mogelijke financieringsinstrumenten.

2.2 KPMG heeft in verband met Project KaverA, onafhankelijk van Alliander, opgetreden als financieel adviseur van de Opdrachtgevers.

2.3 Stek en KPMG hebben de belangen en overwegingen van de aandeelhouders in kaart gebracht en besproken met het GAO en de KBG. Deze belangeninventarisatie is als uitgangspunt gebruikt tijdens besprekingen met Alliander.

2.4 Belangrijke voorwaarden voor deelname voor de meeste aandeelhouders zijn dat (i) alle overige financieringsopties zijn onderzocht en als minder aantrekkelijk of onvoldoende zijn beoordeeld; (ii) voldoende aandacht uitgaat naar (een financiële onderbouwing van) het minimaliseren van de kapitaalbehoefte; en (iii) een doelmatige besteding en verantwoording van de publieke middelen wordt geborgd.

Stek Advocaten B.V. is gevestigd te Amsterdam en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 34215701. Op alle werkzaamheden zijn van toepassing de algemene voorwaarden van Stek Advocaten B.V. Deze algemene voorwaarden bevatten onder meer een beperking van aansprakelijkheid, zijn gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank te Amsterdam, kunnen worden geraadpleegd op www.stek.com en worden op verzoek kosteloos toegezonden.

2.5 In februari 2021 is door Alliander, na akkoord door de GAO, besloten tot het nader uitwerken van de reverse converteerbare hybride obligatielening (de **Lening**) als voorkeursinstrument. In de periode vanaf februari 2021 tot de datum van deze brief zijn de voorwaarden van de Lening uitonderhandeld met Alliander en nader uitgewerkt in een leningsovereenkomst (**Leningsovereenkomst**). Verder zijn afspraken met Alliander gemaakt over een doelmatige besteding van de financiering en verantwoording hierover, zoals nader omschreven in paragraaf 5 van deze brief.

2.6 De Leningsovereenkomst is tot stand gekomen na diverse onderhandelingsrondes. Op grond van mandaat van de KBG heeft Stek de meeste juridische onderdelen uitonderhandeld met Alliander en haar externe juridisch adviseur. De KBG en het GAO zijn daarover steeds geïnformeerd en inhoudelijke onderwerpen zijn door Stek steeds vooraf besproken. In de eindfase van het proces zijn het GAO en de KBG direct betrokken geweest bij de onderhandelingen over de Leningsovereenkomst.

2.7 Gedurende het gehele proces heeft wekelijks overleg plaatsgevonden tussen de KBG en haar adviseurs. Daarnaast hebben twee vertegenwoordigers van de KBG wekelijks nog aanvullend overleg gehad met KPMG en Stek. Het GAO is regelmatig geïnformeerd en bestuurlijke afstemming heeft steeds plaatsgevonden voorafgaand aan onderhandelingen met Alliander.

2.8 Stek is van mening dat het proces om te komen tot de Lening als voorkeursinstrument en de onderhandelingen over de Leningsovereenkomst met Alliander zorgvuldig zijn opgezet en vervolgens transparant en prudent zijn doorlopen.

3 Keuze voorkeursinstrument

3.1 Door Alliander zijn verschillende mogelijke financieringsinstrumenten voorgesteld. Door Stek en KPMG zijn zelfstandig verschillende financieringsinstrumenten in detail beoordeeld (waaronder de door Alliander voorgestelde financieringsinstrumenten) gelet op de hoogte van de kapitaalbehoefte van Alliander en de belangen en overwegingen van de aandeelhouders.

3.2 Gegeven de timing en hoogte van het Kapitaalverzoek, de mate van onzekerheid van de financiële prognoses en de geïnventariseerde belangen en overwegingen van de aandeelhouders, onderschrijft Stek de keuze van Alliander voor de Lening als voorkeursinstrument.

3.3 De Lening is een flexibel en proportioneel instrument voor de participerende aandeelhouders omdat de Lening pas wordt geconverteerd in aandelen indien en voor zover dit daadwerkelijk nodig is. Het instrument is voor aandeelhouders financieel aantrekkelijk omdat tot aan conversie een rente wordt ontvangen. Mocht de kapitaalbehoefte uiteindelijk significant lager uitvallen dan kan Alliander besluiten om de Lening niet te converteren of onder voorwaarden vervroegd af te lossen. De Lening is

daarnaast doelmatig en effectief omdat deze vanaf de uitgifte voor 50% als eigen vermogen wordt beoordeeld en een signaal afgeeft aan zowel de *credit rating agencies* als overige vreemd vermogen verschaffers.

4 Leningsvoorwaarden

4.1 Het is aan de leningnemer (Alliander) en de leninggevers (aandeelhouders) om de voorwaarden van de Lening overeen te komen. In beginsel bestaat daarbij een hoge mate van contractsvrijheid. Bij het vaststellen van de leningsvoorwaarden wordt deze contractsvrijheid wel beperkt door een aantal factoren, zoals het doel van het instrument, boekhoudkundige en fiscale vormvereisten, de verplichting van Alliander om financiële stakeholders gelijk te behandelen, de beleidscriteria van betrokken *credit rating agencies* en internationaal heersende maatstaven voor hybride financieringsinstrumenten.

4.2 De concept Leningsovereenkomst is opgesteld door de externe juridisch adviseur van Alliander. Vanwege de betrokkenheid van *credit rating agencies* is de Leningsovereenkomst in het Engels opgesteld.

4.3 Uitgangspunt bij het opstellen van de Leningsovereenkomst is geweest om marktconforme voorwaarden te hanteren. Stek is van mening dat de juridische voorwaarden van de Leningsovereenkomst passend zijn gelet op het doel van de financiering, de voorwaarden van bestaande hybride financieringsinstrumenten van Alliander, rekening houdend met zowel de geïnventariseerde belangen en overwegingen van de aandeelhouders als de belangen van Alliander. Stek meent dat de leningsvoorwaarden, in combinatie met de afspraken over een doelmatige besteding en verantwoording, de belangen van de aandeelhouders als leninggevers op een adequate manier borgen.

5 Doelmatige besteding en verantwoording

5.1 Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het GAO een aantal afspraken gemaakt. Deze afspraken behelzen onder meer dat Alliander eenmaal per reguleringsperiode een strategiesessie zal organiseren met het GAO en een strategiesessie met alle aandeelhouders. Daarnaast zal Alliander jaarlijks een strategiesessie organiseren met het GAO waarin voorgenomen investeringen en andere ontwikkelingen door Alliander worden gedeeld en door leden van het GAO zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht. Verder zal Alliander een specifieke rapportage opstellen ten behoeve van de leninggevers die onder meer ingaat op de beoogde aanwending van de Lening, een procesbeschrijving van de beoogde aanwending, een rapportage over de daadwerkelijke aanwending en een mogelijke validatie van de aanwending door een accountant.

5.2 Gelet op de belangen en overwegingen van de aandeelhouders wordt naar het oordeel van Stek met de voorgenoemde afspraken, in combinatie met de leningsvoorwaarden, de

doelmatige aanwending en verantwoording van de geïnvesteerde middelen op adequate wijze geborgd.

6 **Staatssteun**

6.1 Aangezien de aandeelhouders van Alliander provincies en gemeenten zijn, moet bij het Kapitaalverzoek rekening worden gehouden met het Europese staatssteunrecht ter voorkoming van onrechtmatige staatssteun. Er is geen sprake van staatssteun indien de kapitaalversterking op marktconforme voorwaarden geschiedt.

6.2 KPMG heeft, als financieel deskundige onafhankelijk van Alliander, de aandeelhouders van Alliander geadviseerd over de beoogde financiering van Alliander en heeft de kapitaalbehoefte, de omvang en de invulling daarvan beoordeeld vanuit het perspectief van de aandeelhouders.

6.3 Aannemende dat de analyses door KPMG op adequate wijze zijn verricht en op een wijze zoals een rationele particuliere aandeelhouder deze zou (laten) verrichten, is Stek van oordeel dat het aannemelijk is dat de aandeelhouders van Alliander als ´particuliere aandeelhouders´ kunnen beslissen over hun deelname aan de Lening in welk geval geen sprake zal zijn van staatssteun.

7 **Wet financiering decentrale overheden**

7.1 In de Wet financiering decentrale overheden (**Wet Fido**) zijn regels opgenomen over het financieringsbeleid van openbare lichamen (zoals provincies en gemeenten). Het verstrekken van de Lening zal moeten voldoen aan de Wet Fido. De aandeelhouders zullen in hun hoedanigheid van 'openbare lichamen' moeten kunnen motiveren dat en waarom de Lening wordt verstrekt ten behoeve van een publieke taak. Wat moet worden verstaan onder de 'publieke taak' wordt door de Wet Fido (bewust) niet nader ingevuld en overgelaten aan de openbare lichamen.

7.2 Stek is van mening dat de aandeelhouders goede argumenten hebben om te beargumenteren dat het verstrekken van de Lening gezien moet worden als het verstrekken van een lening ten behoeve van een publieke taak en daarmee in dit opzicht kan voldoen aan de Wet Fido. Het is aan de individuele aandeelhouders om vast te stelen of aan deze en de overige (financiële) voorwaarden van de Wet Fido en daarop gebaseerde regelgeving wordt voldaan, waaronder het Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.

Hoogachtend,

Stek Advocaten B.V.

Belangrijke opmerkingen

Voor het doel van deze letter of comfort is Stek uitgegaan van en/of heeft Stek vertrouwd op de juistheid en volledigheid van alle (waaronder door of namens Alliander en/of adviseurs) verkregen informatie of informatie afkomstig uit openbare bronnen of van derden. Stek is niet verantwoordelijk voor onafhankelijke verificatie van, en heeft de informatie met betrekking tot Alliander ook niet onafhankelijk geverifieerd. Stek aanvaardt geen aansprakelijkheid voor dergelijke informatie.

Stek heeft aangenomen dat alle ontvangen en besproken toekomstgerichte informatie zoals gebruikt in onze analyses in alle redelijkheid zijn opgesteld en dat die informatie een juiste weergave is van de actuele omstandigheden en verwachtingen van het management van Alliander ten aanzien van de toekomstige verwachte prestaties en ontwikkelingen van Alliander en haar dochterondernemingen.

Stek gaat ervan uit dat aan haar geen informatie is achtergehouden die een materiële impact zou kunnen hebben op de aannames onderliggend aan of op de uiteindelijke uitkomsten van onze werkzaamheden. Stek veronderstelt dat de informatie die door Alliander en adviseurs aan Stek ter beschikking is gesteld in alle aspecten compleet, niet misleidend is, en geen onjuistheden bevat en daardoor betrouwbaar is om als basis van onze advisering en deze letter of comfort te dienen.

Deze letter of comfort is uitsluitend voor gebruik door, en ten behoeve van, de Opdrachtgevers en is geen advies van Stek om wel of niet te participeren in de Lening. Andere partijen kunnen geen rechten ontlenen aan deze letter of comfort of vertrouwen op de inhoud daarvan. Deze letter of comfort doet geen cliëntrelatie ontstaan tussen Stek en individuele aandeelhouders van Alliander.

Stek is voor het financieringsproces aangesteld als juridisch adviseur van de Opdrachtgevers. Alle andere partijen die betrokken zijn bij Project KaverA dienen zelf separaat advies in te winnen aangaande juridische, fiscale, financiële, accounting technische en overige aspecten die verband houden met Project KaverA. Stek accepteert dienaangaande geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid.

Stek heeft juridisch geadviseerd over onderwerpen naar Nederlands recht die vielen binnen onze overeenkomst van opdracht met de Opdrachtgevers. Wij hebben uitdrukkelijk niet geadviseerd over fiscale, financiële, accounting, strategische en overige aspecten die verband houden met Project KaverA.

De analyses en adviezen van Stek, waaronder deze letter of comfort, zijn opgesteld op basis van feiten en omstandigheden zoals deze bestonden op, en op de informatie die ons verstrekt is tot, de datum van deze brief. Wijzigingen in feiten of omstandigheden, of informatie verstrekt, na deze datum zouden de analyses en adviezen van Stek kunnen wijzigen en zouden derhalve ook deze letter of comfort zelf kunnen wijzigen. In dat geval

is Stek er niet toe gehouden de letter of comfort te vernieuwen, te wijzigen of te herbevestigen.

De algemene voorwaarden van Stek zijn van toepassing op al onze dienstverlening, waaronder onze dienstverlening in het kader van Project KaverA, en deze zijn vindbaar op onze website: https://stek.com/nl/algemene-voorwaarden.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 21 september 2021

Onderwerp: Alliander; versterking kapitaalstructuur

Kenmerk: 1553143/1700690

Bijlagen:
Brief Alliander met bijlagen

1. Inleiding

Alliander is het grootste Nederlandse regionale netwerkbedrijf voor de levering van elektriciteit en gas. Alliander is medio 2009 voortgekomen uit de splitsing van de N.V. Nuon in enerzijds Nuon Energy (thans Vattenfall, het productie- en leveringsbedrijf) en anderzijds Alliander (het netwerkbedrijf). Het werkgebied van Alliander omvat de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland (noordelijk deel), Gelderland, Flevoland en Friesland.

De aandeelhouders in Alliander zijn dezelfde publieke partijen als voorheen in het ongesplitste Nuon. De Provincie Noord-Holland heeft een belang van 9,16% in het aandelenkapitaal van Alliander. Andere grootaandeelhouders zijn de provincie Gelderland (44,4%), de provincie Friesland (12,6%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). De kleinere aandeelhouders zijn verschillende gemeenten in het verzorgingsgebied van Alliander.

Alliander heeft in de zomer van 2020 aangegeven haar aandeelhouders te gaan benaderen voor het verstrekken van aanvullende financiering. De afgelopen maanden heeft Alliander dit verder uitgewerkt; Alliander vraagt de aandeelhouders om een bedrag van € 600 miljoen als lening ter beschikking te stellen, waarbij de lening over enkele jaren wordt omgezet in aandelenkapitaal. Voor de provincie Noord-Holland zou dat (pro-rata) een lening van afgerond € 55 miljoen betekenen.

Op 31 mei 2021 heeft Alliander een pakket naar de individuele aandeelhouders gezonden ten behoeve van bestuurlijke besluitvorming. Besluitvorming vindt op twee niveaus plaats:

- Als aandeelhouder in Alliander zal de provincie Noord-Holland in december 2021 een besluit moeten nemen over het toestaan van het aantrekken van middelen door Alliander (i.c. de uitgifte van converteerbare leningen);

- De provincie zal een besluit moeten nemen over het al of niet verstrekken van de middelen aan Alliander en over de omvang daarvan. Alliander vraagt de provincie Noord-Holland om

ten minste (afgerond) € 55 miljoen euro in de vorm van een converteerbare lening ter beschikking te stellen.

Op basis van de informatie van Alliander zijn wij voornemens in te stemmen met de gevraagde financiering door Alliander en tevens zijn wij voornemens een leningsovereenkomst met Alliander aan te gaan voor een pro-rata gedeelte van de door de vennootschap benodigde financiering.

Alvorens GS deze besluiten kunnen nemen, leggen wij u hierbij, op grond van de artikelen 158 en 167 van de Provinciewet onze bevindingen voor, opdat u in staat wordt gesteld wensen en bedenkingen bij de voorgenomen besluiten ter kennis van ons te brengen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Noodzakelijke versterking van het elektriciteitsnet

Alliander is verantwoordelijk voor vrijwel het gehele regionale energienetwerk in Noord-Holland. Het huidige elektriciteitsnetwerk staat enorm onder druk; in een groot aantal gebieden in Noord-Holland zijn problemen om verbruikers aan te sluiten (met name in Noord-Holland Zuid) en om energie-opwekking (zon en wind) aan het net te koppelen (met name in Noord-Holland Noord).

Het elektriciteitsverbruik zal de komende jaren sterk toenemen. In de Systeemstudie Noord-Holland uit 2019 is berekend dat het verbruik in 2050 zal verdubbelen tot verviervoudigen. Door de energietransitie zal bijvoorbeeld een deel van de woningen overschakelen van gas naar elektrische verwarming met warmtepompen, de industrie zal veel meer elektriciteit gaan gebruiken in plaats van gas en een groot deel van de auto’s gaat elektrisch rijden. Maar ook economische groei en toename van het aantal woningen zal een groei van het elektriciteitsverbruik veroorzaken.

Daarnaast neemt de duurzame opwekking van energie sterk toe. Deze opwekking is veelal decentraal gelokaliseerd en is niet stuurbaar omdat deze afhankelijk is van de weersomstandigheden (zon en wind). Daardoor zullen decentraal pieken en dalen in het elektriciteitstransport ontstaan.

Door de toename van opwekking van elektriciteit en het elektriciteitsverbruik moet de transportcapaciteit op de elektriciteitsnetten worden uitgebreid. De capaciteit zal de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld. Dit leidt tot enorme investeringen in het netwerk. Deze investeringen vinden deels plaats in het hoofdnetwerk van Tennet (380-110 kV netwerk) en deels in het netwerk van de regionale netbeheerders. De regionale netbeheerder investeert in de netwerkverbindingen lager dan 110 kV en de bijbehorende transformatorstations. Deze investeringen zijn gericht op de middenspanningsnetten (om bijvoorbeeld zonne- en windparken aan te sluiten) en de laagspanningsnetten op wijkniveau. De investeringen op wijkniveau zijn noodzakelijk voor de aansluiting van bijvoorbeeld zon op dak en om te voldoen aan de elektriciteitsvraag als gevolg van de warmtetransitie (warmtepompen) en de laadinfrastructuur.

Kosten van verzwaring van het elektriciteitsnet
PricewaterhouseCoopers heeft op 15 april 2021 een rapport uitgebracht over de totale investeringsbehoefte van Tennet en de drie grootste regionale netbeheerders (waaronder Alliander). Geschat wordt dat het een bedrag betreft van ruim € 100 miljard aan investeringen in elektriciteit en gasleidingen tot 2050. Op termijn zullen de investering in de regionale gasleidingen teruglopen maar naar verwachting zal een deel van het netwerk gebruikt worden voor transport van waterstof en groen gas. Daarnaast zal Alliander in de toekomst moeten investeren in het verwijderen van niet-gebruikte gasleidingen. De jaarlijkse investeringen in het elektriciteitsnetwerk verdubbelen ten opzichte van de afgelopen tien jaar.

Voor de middellange termijn heeft Alliander in haar Investeringsplan 2020 de investeringsbehoefte voor de periode 2020-2029 in beeld gebracht. Dit Investeringsplan wordt elke twee jaar geactualiseerd en aan de ACM ter goedkeuring voorgelegd. Door Alliander wordt in de hele provincie aan versterking van het netwerk gewerkt. Nieuwe stations worden bijvoorbeeld gebouwd in Oostzaan, in de Haarlemmermeer en op Strandeiland en Zeeburgereiland in Amsterdam. Uitbreidingen en verzwaringen vinden plaats op stations zoals in Wijdewormer, Oterleek en Nieuwe Meer. Daarnaast bevinden zich meerdere stations in de verkennings- en planvormingsfase.

In 2020 heeft Alliander € 425 miljoen geïnvesteerd in de energie-infrastructuur van Noord-Holland, bijna de helft van de totale investeringen van € 882 miljoen. Alliander verwacht in de periode 2022-2026 ruim € 2 miljard in de energie-infrastructuur in de provincie te investeren. Alliander heeft voor de Regionale Energie Strategieën onderzocht hoeveel transformatorstations er voor 2030 vernieuwd en uitgebreid moeten worden in Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid.

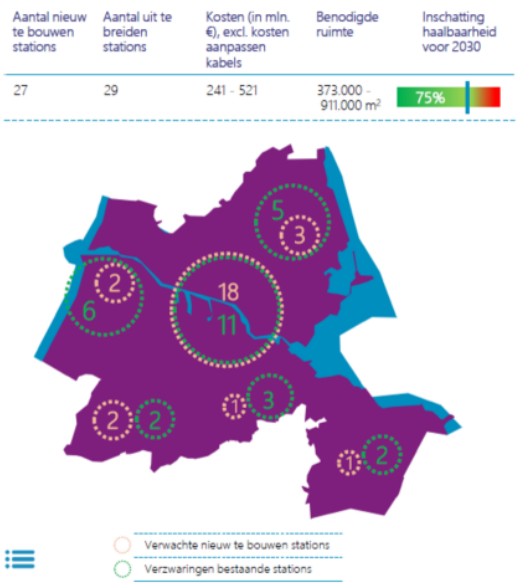

Aantal nieuw te bouwen stations	Aantal uit te breiden stations	Kosten (in mln. €), excl. kosten aanpassen kabels	Benodigde ruimte	Inschatting haalbaarheid voor 2030
27	29	241 - 521	373.000 - 911.000 m²	75%

Noord-Holland Zuid

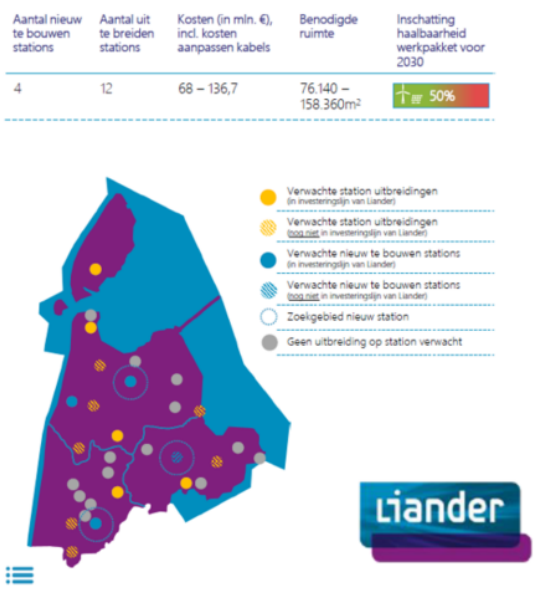

Aantal nieuw te bouwen stations	Aantal uit te breiden stations	Kosten (in mln. €), incl. kosten aanpassen kabels	Benodigde ruimte	Inschatting haalbaarheid werkpakket voor 2030
4	12	68 – 136,7	76.140 – 158.360m²	50%

Noord-Holland Noord

Wettelijk is Alliander verplicht om energieverbruikers en producenten van energie aan te sluiten op het netwerk. Door samen te werken met overheden en deel te nemen aan de RES-tafels stuurt Alliander op net-efficiëntie. De investeringen worden uiteindelijk via transporttarieven betaald door de consumenten en bedrijven met een aansluiting op het net. De ACM controleert de investeringsplannen van de netbedrijven en ziet er daarmee op toe dat de investeringen zo efficiënt mogelijk worden uitgevoerd.

De investeringen van Alliander zijn noodzakelijk om de doelstellingen van de energietransitie te realiseren. Zonder deze investeringen is het niet mogelijk de duurzame energie-opwekking aan te sluiten en de elektrificatie van woningen, industrie en mobiliteit te realiseren. Ook de provincie heeft zich gecommitteerd aan de doelstellingen uit het Nationale klimaatakkoord (2019).

Methodiek financiering
Alliander opereert in een gereguleerde markt, dat betekent dat zij (door haar 100% dochter Liander) een wettelijke taak heeft als netbeheerder in een bepaalde regio. De werkzaamheden vloeien voort uit wettelijke bepalingen in de Elektriciteitswet en de Gaswet.

De kosten van die werkzaamheden worden bij burgers, bedrijven en andere gebruikers in rekening gebracht via een opslag op de energierekening. De hoogte van die opslag wordt periodiek vastgesteld door de ACM in methodebesluiten. In de methodebesluiten legt de ACM voor de komende vijf jaar de methodiek vast voor het berekenen van de inkomsten die netbeheerders mogen ontvangen. De tarieven die de netbeheerders mogen rekenen zijn gebaseerd op deze toegestane inkomsten, vastgesteld op het efficiënte kostenniveau inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is.

Doordat gewerkt wordt met deze vaste methodiek voor de tarieven, ontstaat een probleem met fors toenemende investeringen, zoals met de energietransitie. De kosten van de investeringen worden over een termijn van 40 jaar uitgesmeerd, maar de jaarlijkse uitgaven van de netbeheerder nemen sneller toe dan de uitgestelde inkomsten. Alliander vangt dit gat op met extra leningen op de kapitaalmarkt, maar hieraan zit een grens gezien de financieringseisen die worden gesteld door de ACM.

Dat betekent dat Alliander het eigen vermogen moet versterken. Alliander heeft drie methoden voor versterking benoemd:

1. Besparingen binnen de eigen bedrijfsvoering, waardoor het resultaat toeneemt;

2. Aanpassingen van de tariefstructuur of Rijksdeelname in Alliander;

3. Minder dividend voor de aandeelhouders of een kapitaalstorting door de aandeelhouders.

Ad 1

Alliander is in 2018 gestart met een reorganisatie, waarbij kritisch gekeken is naar alle bedrijfsonderdelen. Begin 2021 is een structurele besparing van ruim € 100 miljoen per jaar bereikt.

Ad 2

Op 19 april 2021 heeft de ACM een ontwerpmethodebesluit gepubliceerd voor de periode 2022-2026 waarin enige aanpassingen zijn gedaan die tegemoetkomen aan de wensen van de netbeheerders. Een fundamentele aanpassing qua afschrijvingstermijnen is echter niet opgenomen, omdat de ACM een balans zoekt tussen de ruimte voor investeringen in de energietransitie door de netbeheerders en de betaalbaarheid voor consumenten.

Een andere wijze van versterking van de eigen-vermogenspositie van Alliander is een Rijksdeelname in Alliander. Dit is onderdeel van Haagse verkenningen en wordt als een serieuze optie voor de middellange termijn gezien, zoals blijkt uit de brief van de Minister van EZK d.d. 21 april 2021 waarin is aangegeven dat een Rijksdeelname in de regionale netbeheerders wordt overwogen.

Ad 3

In combinatie met de maatregelen onder 1 en 2 voorziet Alliander dat de komende jaren extra eigen vermogen moet worden gestort door de aandeelhouders teneinde de financiële ratio's binnen Alliander op een niveau te houden dat door de ACM wordt vereist.

Een vergelijkbaar traject hebben de andere regionale netbeheerders Enexis en Stedin de afgelopen maanden doorlopen.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Gezien de kapitaalbehoefte heeft Alliander najaar 2020 in kaart gebracht welk bedrag minimaal nodig is als kapitaalstorting door de huidige aandeelhouders om de komende jaren de nieuwe reguleringsperiode door te komen; dit bedrag wordt geraamd op € 600 miljoen.

Na weging van een aantal wijzen van financiering, stelt Alliander voor om dit bedrag in de vorm van converteerbare geldleningen door de aandeelhouders te doen plaatsvinden. Conversie van een lening naar aandelenkapitaal gaat plaatsvinden indien de financiële kaders binnen Alliander het noodzakelijk maken dat het eigen vermogen wordt aangevuld. Naar de huidige inzichten zal dat gefaseerd tussen 2025 en 2028 plaatsvinden.

Het voordeel van een lening (voor de aandeelhouders die meedoen aan dit instrument) is dat Alliander een vaste rentevergoeding op de lening betaalt (ca. 2%) die preferent is ten opzichte van een dividenduitkering op het aandelenkapitaal. Dat voordeel verdwijnt bij een toekomstige omzetting in aandelen; dan delen alle aandelen pro-rata mee in de jaarlijkse dividenduitkering.

Alternatieve opties voor het versterken van het eigen vermogen van Alliander zijn minder wenselijk. Alliander geeft zelf aan dat inhouding van dividend een optie is, maar dat dit minder gewenst is omdat aandeelhouders een vergoeding dienen te krijgen voor het verstrekte kapitaal. Bovendien zou dat een gat slaan in de begrotingen van de aandeelhouders (voor de provincie Noord-Holland bedroeg het dividend de afgelopen vijf jaar gemiddeld € 10 miljoen per jaar). Uitstel van het investeringsprogramma is ook een optie, maar is zeer ongewenst vanwege de urgente investeringen in de energietransitie en de noodzaak van vervanging van oudere kabels en leidingen.

Het voorstel van Alliander is de afgelopen maanden op verzoek van de groot-aandeelhouders getoetst door KPMG (financiële deel) en Stek advocaten (juridische deel). Het positieve oordeel van beide advieskantoren treft u aan bij de stukken.

Gezien de belangen die gemoeid zijn met een robuuste en toekomstgerichte infrastructuur zijn wij voornemens in te stemmen met het verzoek van Alliander voor het vertrekken van een lening. Wij menen dat een pro-rata deel voor elke aandeelhouder de meest zuivere oplossing voor deze financieringsvraag is en zullen daarom niet intekenen voor een groter deel.

Om de energietransitie mogelijk te maken zal er tot 2050 veel moeten worden geïnvesteerd in de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Naar verwachting zal Alliander over een aantal jaren opnieuw extra middelen nodig hebben voor financiering van deze opgave. De provincie Noord-Holland is niet voornemens na het verstrekken van deze lening opnieuw op deze manier bij te dragen aan dit vraagstuk.

Wij zijn van mening dat het een verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid is om een structurele oplossing te bieden voor de financieringsbehoefte zoals die door Alliander en de andere netbeheerders wordt aangegeven. Wij zijn met de Rijksoverheid in gesprek over de concrete stappen die men wil zetten qua versterking van de kapitaalpositie van de netbeheerders. Wij zullen u tijdens de behandeling van deze voordracht informeren over deze gesprekken. Bij onze definitieve besluitvorming eind november zullen wij de uitkomst van deze gesprekken meewegen, evenals uw wensen en bedenkingen.

De condities van de te verstrekken leningen zijn uitgewerkt in de bijgevoegde conceptovereenkomst van aandeelhouderslening. Hierin zijn marktconforme voorwaarden voor de lening opgenomen die in lijn zijn met wet- en regelgeving omtrent staatsteun.

De looptijd van de lening is in principe vastgesteld op 60 jaar, maar zoals aangegeven zal over enkele jaren omzetting naar aandelenkapitaal plaatsvinden.
Er wordt een rentepercentage van ca. 2% gehanteerd, gebaseerd op de looptijd van de lening en kredietwaardigheid van Alliander.

Alliander zal de komende weken een aantal voorlichtingsbijeenkomst voor raads- en statenleden organiseren. U kunt hieraan deelnemen voor meer inhoudelijke informatie over de financieringsbehoefte en de lening.

De data voor deze voorlichtingsbijeenkomsten zijn:

Dinsdag	21 september	van 19.00 tot 20.30 uur
Woensdag	6 oktober	van 19.00 tot 20.30 uur
Dinsdag	12 oktober	van 19.00 tot 20.30 uur
Woensdag	27 oktober	van 19.00 tot 20.30 uur

U kunt zich hiervoor aanmelden door een e-mail te sturen naar: aandeelhouders@alliander.com.

Uitwerking voor Provincie Noord-Holland

Als de Provincie Noord-Holland naar rato van het aandelenbelang meedoet aan het verstrekken van een lening aan Alliander, betekent dat een bedrag van afgerond € 55 miljoen. Financieel-technisch zijn de consequenties als volgt:

Financiering van de lening

Het aangaan van de lening is een balansmutatie; het loopt niet via de exploitatiebegroting. De provincie heeft voldoende middelen bij het Ministerie van Financiën staan om voor dit bedrag niet te hoeven lenen. Het betekent wel dat voor toekomstige uitgaven eventueel eerder geleend moet gaan worden dan wanneer dit bedrag niet wordt verstrekt aan Alliander.

Dekking rentelasten

Conform het financiële beleid van de Provincie Noord-Holland worden geen rentelasten aan deze lening toegerekend, aangezien het om inzet van eigen middelen gaat en er geen externe rentelasten worden betaald.

Renteopbrengst/dividend

De te ontvangen rente op de lening (ca. 2% x € 55 miljoen = € 1,1 miljoen per jaar) is een extra bate ten opzichte van de huidige situatie waar deze middelen conform het Schatkistbankieren renteloos uitstaan bij het Ministerie van Financiën. Na omzetting in aandelen wordt pro-rata meegedeeld in de toekomstige dividendopbrengsten.

Risico's

De provincie loopt met haar lening aan Alliander een zeer klein risico, omdat leningen (en de rente daarop) preferent zijn ten opzichte van het eigen vermogen van Alliander.

Op termijn (naar verwachting in 2025 en 2028) zal de lening worden opgezet in extra aandelen in Alliander. De huidige deelneming in Aliander wordt niet als risicovol gezien en er is geen reden om

dat vanaf 2028 anders te zien, gezien de wettelijke taken van Alliander en de gereguleerde tarieven.

Het risico vanwege de onzekerheden rondom de toekomstige dividendstroom maakt onderdeel uit van de standaard risico inschatting van 25% op geraamde dividenden.

4. Proces en procedure

Na uw besluitvorming zullen wij een besluit nemen over het aangaan van de overeenkomst van aandeelhouderslening en het uitbrengen van onze stem in de aandeelhoudersvergadering van Alliander.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 61-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 21 september 2021;

gelet op de artikel 158 en 167 van de Provinciewet;

besluiten:

1. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten tot het aangaan van een leningsovereenkomst van € 55 miljoen met Alliander en vast te stellen dat Provinciale Staten hiermee in staat zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen;

2. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten om als aandeelhouder in Alliander in te stemmen met het besluit tot verlenen van goedkeuring aan het bestuur van Alliander tot de uitgifte van converteerbare leningen tot een bedrag ad € 600 miljoen en vast te stellen dat Provinciale Staten hiermee in staat zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen;

3. Een kapitaalkrediet van € 55 miljoen ter beschikking te stellen teneinde de leningsovereenkomst met Alliander als genoemd onder 1. te kunnen aangaan.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
K. Konings
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
Koen.konings@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **08-11-2021**
Commissie RWK
Datum commissievergadering **25-10-2021**

4 november 2021

Onderwerp: Voordracht Versterking kapitaalstructuur Alliander

Advies commissie RWK:

de Voordracht RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord als hamerstuk door te geleiden naar PS van 8 november 2021.

Uittreksel van het concept-verslag RWK 25-10-2021:

A-agenda Klimaat en Energie
7.a Energie/Financiën: Versterking kapitaalstructuur Alliander

Mw. **Gielen** (GL) stelt dat PS al vaak hebben gesproken over mogelijke oplossingen voor de problemen op het elektriciteitsnet. De lening is een logische beslissing. Een aantal kleinere gemeenten neemt volgens Alliander niet deel, welke rol speelt de provincie hierbij? Volgens GS heeft het Rijk een verantwoordelijkheid voor de structurele financieringsbehoefte van organisaties zoals Alliander. Hoe zien de concrete stappen richting het Rijk eruit en kan in de lobby gezamenlijk worden opgetrokken met andere provincies, eventueel via IPO? Kleinere energiecorporaties in de provincie ondervinden problemen bij het zoeken naar startkapitaal en het verkrijgen van garantstellingen voor leningen die worden aangegaan bij banken. Herkennen GS deze problemen en kan de provincie hier ook een rol spelen?

Dhr. **Alkaduhimi** (DENK) meent dat nutsbedrijven een overheidsaangelegenheid zijn en dat ook moeten blijven. Hij ondersteunt het verzoek van Alliander voor versterking van de kapitaalstructuur, maar welke gevolgen hangen samen met het geld uit de markt halen? Is 55 miljoen euro – welk bedrag later omgezet wordt in aandelen – voldoende? Dit lijkt op verwatering van de waarde, wat krijgt men hiervoor terug? Wordt hiermee gewaarborgd dat iedereen gebruik kan blijven maken van het net?

Dhr. **Van den Berg** (JA21) ondersteunt de voordracht, maar constateert dat het gaat om een broekzak/vestzak-constructie aangezien de aandelen van Alliander in eigendom zijn van de provincies. Wat betekenen de aanvullende alternatieve kasstromen waar Alliander over spreekt?

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt het voorstel. Maakt het voor de provincie iets uit hoe lang het duurt voordat de lening wordt omgezet in een aandelenpakket en kan daarop nog gestuurd worden?

Dhr. **Zoon** (PvdD) is ook van mening dat nutsbedrijven een overheidsaangelegenheid moeten zijn en blijven. Er wordt een ingewikkelde constructie bedacht om middelen beschikbaar te stellen, men wacht af hoe een en ander verloopt.

Dhr. **Kanik** (D66) sluit zich aan bij GL. Het is een hamerstuk, want het doel past bij de energietransitie, dus dat wordt ondersteund. De grootste opgave is niet het investeren an sich, maar juist het uitvoeren van investeringen. Helaas is de regelgeving nog niet aangepast zodat netbeheerders niet vooraf kunnen investeren en ook is sprake van een enorm tekort aan technisch personeel.

Mw. **De Vries** (PvdA) ondersteunt de voordracht, het is een hamerstuk. De vraag van D66 over het tekort aan technisch personeel wordt ondersteund. Tevens het verzoek om tijdig aandacht te geven aan voldoende ruimte voor het toekomstige netwerk.

Dhr. **Van Gilse** (VVD) ondersteunt de voordracht. Na tien jaar zijn wellicht aanvullende middelen noodzakelijk. PS moet duidelijkheid geven vóór 1 december maar op dat moment ontbreekt de duidelijkheid voor de lange termijn. Hoe gaan GS hiermee om? Wat is op dit moment de stand van de intekening en hoe wordt omgegaan met een eventueel tekort? Leidt de conversie van de lening tot minder dividendrendement?

Mw. **Alberts** (SP) sluit zich aan bij de gestelde vragen. De toenemende energievraag wordt mede veroorzaakt door onder andere elektrische auto's en hyperscales. Gaan GS de energievraag verlagen door het promoten van openbaar vervoer en/of door een stop op hyperscales aan te kondigen?

Dhr. **Wijmenga** (CDA) stemt in met de voordracht.

Gedeputeerde **Stigter** dankt voor de steun voor de kapitaalinjectie die nodig is om het elektriciteitsnet in de provincie uit te breiden, want dat heeft de maximale capaciteit bereikt vanwege de enorme vraag. Het Rijk is verantwoordelijk voor de elektriciteitshoofdinfrastructuur (TenneT) en voor de regionale infrastructuur zijn dat de netbeheerders waarvan de decentrale overheden 100% eigenaar zijn. Nagenoeg alle aandeelhouders zijn bereid tot de kapitaalinjectie op drie hele kleine gemeenten buiten Noord-Holland na vanwege ontbrekende financiën, dus ongeveer 95% participeert. Gelderland is zelfs bereid een hoger percentage – nu al zijn zij goed voor ruim 40% – op zich te nemen indien noodzakelijk. Met het oog op de kapitaalinjecties voor de volgende periode vanaf 2030, wordt benadrukt dat de huidige mogelijkheden bijna volledig benut zijn. Daarom moet nu al worden nagedacht over een nieuwe robuuste duurzame financieringsstructuur van de regionale netten. Daarvoor wordt in eerste instantie naar het Rijk gekeken – en zeker niet naar buitenlandse investeerders – en naar ideeën die hierover bestaan. Hiervoor is een verkenningsuitvraag op DG-niveau uitgezet, waarbij wordt uitgegaan van een bedrag van 100 miljard euro. De concrete invulling zal aan de orde komen bij een nieuw kabinet. Het Rijk kan een financiële bijdrage leveren of daadwerkelijk instappen, maar ook pensioenfondsen kunnen benaderd worden. Daarnaast moet sterk ingezet worden op energiebesparing, zodat de noodzakelijke investeringen lager worden.

Dhr. **Van Gilse** (VVD) leest in de voordracht dat er vóór 1 december duidelijkheid moet zijn voor de lange termijn, maar dat zal niet mogelijk zijn. Vervalt deze voorwaarde?

Gedeputeerde **Stigter** benadrukt dat deze voorwaarde niet vervalt. Dit signaal is doorgegeven aan de Tweede Kamer, het kabinet en de formateur en nu al pakken het Rijk, de netbeheerders en Alliander de kwestie buitengewoon serieus op, omdat de huidige aandeelhouders tegen hun grenzen aanlopen.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt of indien de politiek het voor het zeggen krijgt bij het voorrang geven aan bedrijven, er politieke willekeur ontstaat.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat de situatie nu zo is dat de netbeheerder aanvragen kan honoreren, maar bij het ontbreken van de benodigde ruimte worden aanvragen afgewezen, dat is het huidige speelveld. Door alle bestaande opgaven die meer elektriciteit opeisen, is er bij de overheid behoefte om hierop te kunnen gaan sturen, wat kan waar en waarop wordt de focus gelegd: op voorzieningen bij woningbouw of datacenters? Zo is het bedoeld. Andere deelnemers bieden geen alternatief, maar het bedrag van 55 miljoen euro is voldoende voor Alliander om kapitaal van buiten aan te trekken om uiteindelijk miljarden te kunnen investeren. Wellicht kan men nu vooruit voor de komende tien jaar, maar dat is niet helemaal te voorzien, want de elektrificatie van de industrie neemt enorm toe en dat zet extra druk op het netwerk, mede door het uitvoeren van de RES waardoor in een aantal gebieden opgewekte energie niet kan worden teruggeleverd op het netwerk. In de provincie kan in toenemende mate niet aan de vraag voor levering worden voldaan. Er moet worden gezocht naar methoden om de regionale netwerkproblemen op te lossen en een combinatie van zon en wind helpt daar goed bij. Aanvullende kasstromen zien op additionele financieringsmogelijkheden van Alliander door andere diensten aan te bieden, maar dat gaat om kleine bedragen met het oog op de kapitaalbehoefte. Zolang er rente wordt betaald, geldt een percentage van 1,95% vast en bij omzetting naar dividend wordt de opbrengst onzeker, maar ingeschat wordt dat het dividend ruim boven 1% zal uitkomen gezien de tariefstructuur die door de overheid wordt bepaald. Naast kapitaal is arbeidskracht een belangrijk onderdeel om succes te kunnen boeken, alleen in Noord-Holland zijn al honderden mensen nodig voor uitbreiding van de infrastructuur en die zijn niet zo maar voorhanden, met name niet in de elektrotechniek. De provincie ondersteunt Alliander bij de koppeling tussen arbeidsmarkt en scholing. De fysieke ruimte is zeker relevant, dat is onderdeel van de taskforce Energie Infrastructuur. Naast versterking van de infrastructuur wordt ook ingezet op vermindering van de vraag en het zo zuinig mogelijk realiseren van datacenters. Op dit moment wordt overlegd met netbeheerders over alternatieve oplossingen, zoals smart grids op bedrijventerreinen, zon-wind combinaties en het opengooien van bestaande contracten.

Tweede termijn

Mw. **Gielen** (GL) vraagt naar de verhouding met de lokale energiecorporaties en initiatieven.

Dhr. **Klein** (CU) refereert aan een school in Broek en Waterland die vanwege een verhuizing niet kan worden aangesloten op het net. Kunnen dit soort bureaucratische situaties meegenomen worden in het overleg met Alliander?

Dhr. **Alkaduhimi** (DENK) constateert dat de bewoners straks tweemaal moeten betalen voor verbetering van het netwerk, eenmaal omdat de lening wordt verstrekt en eenmaal via de energierekening.

Mw. **Alberts** (SP) constateert dat Alliander een hoger bedrag vraagt dan 55 miljoen euro. Waarom wordt niet ingegaan op dit verzoek? Waarom wordt doorgegaan met hyperscales, vooral vanwege de datadiensten die zij internationaal verlenen? Dit leidt tot een toenemende vraag.

Gedeputeerde **Stigter** erkent dat de lokale energiecorporaties serieuze partners zijn geworden, maar in het kader van de RES wordt hier samen met andere stakeholders invulling aan gegeven. Daarop komen GS terug. De situatie rond de school die de CU noemt, die niet kan worden aangesloten, is een gevolg van het toepasselijke contract. Over een oplossing wordt momenteel met Alliander gesproken. Bewoners gaan niet twee keer betalen, de infrastructuur wordt met publiek geld aangelegd en uiteindelijk gesocialiseerd. De rekening bestaat uit belastingen, energieprijzen en de kosten voor de infrastructuur. Duidelijk is dat het energiedeel zal blijven fluctueren gezien de huidige grote marktvraag. Aanvankelijk dacht Alliander dat er meer nodig was dan 55 miljoen euro, maar na een kritische blik van de aandeelhouders, is een lagere bijdrage van 55 miljoen euro bepaald waaraan de aandeelhouders naar rato bijdragen. Een aanvullende financieringsbehoefte is nu niet aan de orde.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht als hamerstuk wordt doorgeleid naar de PS-vergadering van 8 november 2021.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	7966
Extern Zaak ID	1686695
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 november 2021
Agendapunt	8.b
Omschrijving	(in besluitvormende vergadering) Actualisatie financiële verordening Provincie Noord-Holland 2021 (VD-63).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 oktober 2021
PS-vergadering	**8 november 2021**

Toelichting

4-jaarlijks vindt een actualisatie plaats van de financiële verordening. De laatste actualisatie dateert van 2019. In verband met landelijke afspraken over de interpretatie van wetgeving is een actualisatie van een beperkt aantal artikelen nu tussentijds nodig. Daarnaast zijn de artikelen met betrekking tot concerncontrol en de auditfunctie aangepast.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
W. Cavens
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144215
cavensw@noord-holland.nl

Verzenddatum
13 OKT. 2021

Kenmerk
1686695/1686752

Uw kenmerk

Betreft: Actualisatie financiële verordening 2021

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over een actualisatie van de financiële verordening.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Voordracht, Financiële verordening 2021

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van PM, tot vaststelling van de Financiële verordening provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van x xx 2021, nr. xxxxxx;

Gelet op de artikelen 216 en 217a van de Provinciewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

Overwegende dat het uit oogpunt van actualisatie wenselijk is de Financiële verordening Noord-Holland 2019 te vervangen door bijgaande Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2021.

Besluiten de volgende verordening vast te stellen:

Financiële verordening Provincie Noord-Holland

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen 5

Artikel 1.1 Begripsbepaling 5

Hoofdstuk 2. Begroting en verantwoording 6

Artikel 2.1 Programma-indeling 6

Artikel 2.2 Inrichting begroting en jaarstukken 6

Artikel 2.3 Kaders begroting 6

Artikel 2.4 Autorisatie begroting en investeringskredieten 6

Artikel 2.5 Tussentijdse rapportage 7

Artikel 2.6 Jaarstukken 7

Hoofdstuk 3. Financieel beleid 8

Artikel 3.1 Financiële beleidskaders 8

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving van vaste activa 8

Artikel 3.3 Voorziening voor oninbare vorderingen 9

Artikel 3.4 Reserves en voorzieningen 9

Artikel 3.5 Subsidies 10

Artikel 3.6 Toerekening capaciteitskosten 10

Artikel 3.7 Kostprijsberekening 10

Artikel 3.8 Prijzen economische activiteiten 11

Artikel 3.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen 12

Hoofdstuk 4. Financiële organisatie en financieel beheer 13

Artikel 4.1 Administratie 13

Artikel 4.2 Register van bezittingen en overeenkomsten 13

Artikel 4.3 Afrekeningsverschillen 13

Artikel 4.4 Financiële organisatie 13

Artikel 4.5 Interne controle 14

Hoofdstuk 5. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek 15

Artikel 5.1 Opdrachtgever 15

Artikel 5.2 Opdrachtnemers 15

Artikel 5.3 Informatievoorziening 15

Hoofdstuk 6. De concerncontroller 16

Artikel 6.1 Benoeming 16

Artikel 6.2 Positie 16

Artikel 6.3 Taken 16

Artikel 6.4 Bevoegdheden 16

Artikel 6.5 Nadere regels 16

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen 17

Artikel 7.1 Intrekken oude verordening 17

Artikel 7.2 Inwerkingtreding en citeertitel 17

Toelichting Financiële verordening 18

Aangevulde toelichtingen op gewijzigde artikelen 18

Artikel 1.1 Begripsbepaling 18

Artikel 2.2 lid 2 Inrichting begroting 18

Artikel 2.4 lid 3 en lid 6 Autorisatie begroting 18

Artikel 2.6 lid 1, 2 en 3 Jaarstukken 18

Artikel 3.2 lid 3 Waardering en afschrijving 18

Artikel 3.2 lid 5 Waardering en afschrijving 18

Artikel 3.4 Reserves en voorzieningen 18

Artikel 3.5 Subsidies 18

Artikel 3.6 Capaciteit 19

Hoofdstukken 5 t/m 7 19

Toelichting Hoofdstuk 5 19

Toelichting Hoofdstuk 6 20

Toelichting schrappen oud hoofdstuk 7 21

Artikel 7.2 21

Ongewijzigde toelichtingen 22

Artikel 3.1 Financiële beleidskaders 22

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid materiële vaste activa 22

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid financiële vaste activa 22

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving vaste activa, vierde lid, start afschrijvingen 22

VERVANGEN: Artikel 3.5 Subsidies 22

Artikel 3.7 Kostprijsberekening 22

Artikel 3.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten en heffingen 23

Artikel 4.3 Afrekeningsverschillen 23

Vervangen: Hoofdstukken 5 t/m 7 23

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Begripsbepaling

a. activa: het geheel van materiële en immateriële bezittingen van een organisatie die een zekere waarde vertegenwoordigen;

b. activeren: het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd;

c. administratie: het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, functioneren en beheersen van de provinciale organisatie en de verantwoording die daarover moet worden afgelegd;

d. afrekeningsverschil: bedragen die bij afsluiting van het begrotingsjaar nog moeten worden betaald dan wel ontvangen worden op de balans gezet. Wanneer de definitieve betaling of ontvangst blijkt af te wijken van het balansbedrag is sprake van een afrekeningsverschil. Het afrekeningsverschil wordt ten gunste of ten laste van het lopende begrotingsjaar gebracht;

e. BBV: het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

f. garantstelling: een schriftelijke verklaring van de provincie aan een geldverstrekker (doorgaans een bank) dat de geldnemer aan zijn verplichtingen zal voldoen, waarbij wordt geregeld dat wanneer de geldnemer in betalingsproblemen komt, de provincie zorgt dat de financiële verplichtingen waarvoor zij garant staat, worden nagekomen;

g. investeringen met een economisch nut: investeringen die verhandelbaar zijn of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van heffingen, leges of prijzen;

h. investeringen met een maatschappelijk nut: investeringen in de openbare ruimte die een publieke taak vervullen en geen middelen genereren. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, vaarwegen en groenvoorzieningen;

i. investeringskrediet: door Provinciale Staten ter beschikking gestelde middelen ter realisering van een investering;

j. verplichting: een jegens de provincie bestaande aanspraak op grond van een onvoorwaardelijke schriftelijke verbintenis/opdracht of een besluit tot subsidieverstrekking;

k. weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover de provincie kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit blijkt bijvoorbeeld uit de omvang van de reserves en uit de resterende belastingcapaciteit;

l. weerstandsvermogen: de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die de provincie loopt;

m. doelmatigheid: de mate waarin de gewenste prestaties worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijk inzet van middelen of met de beschikbare middelen zo veel mogelijk resultaat bereiken;

n. doeltreffendheid: de mate waarin de gewenste prestaties en maatschappelijke effecten van het provinciale beleid daadwerkelijk worden bereikt;

o. rechtmatigheid: het in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving, waaronder mede begrepen provinciale verordeningen en besluiten van Provinciale Staten.

Hoofdstuk 2. Begroting en verantwoording

Artikel 2.1 Programma-indeling

1. Provinciale Staten stellen bij aanvang van iedere statenperiode een programma-indeling voor die statenperiode vast.
2. Het opnemen van extra paragrafen naast de verplichte paragrafen is voorbehouden aan Provinciale Staten.
3. Jaarlijks zenden Gedeputeerde Staten de begroting voor het volgende jaar tijdig ter vaststelling aan Provinciale Staten.

Artikel 2.2 Inrichting begroting en jaarstukken

1. De begroting en de jaarstukken bestaan uit de volgende verplichte onderdelen: het programmaplan inclusief het overzicht van algemene dekkingsmiddelen, de paragrafen, het overzicht van baten en lasten inclusief toelichting, de uiteenzetting van de financiële positie inclusief toelichting en de bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld. Daarnaast bevatten de begroting en de jaarstukken een overzicht van incidentele baten en lasten, waarbij als minimum grensbedrag € 500.000 wordt gehanteerd.
2. Bij de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting wordt van de nieuwe investeringen per investering het benodigde investeringskrediet en van de lopende investeringen het geautoriseerde investeringskrediet weergegeven. Van zowel nieuwe als lopende investeringen wordt de verwachte datum van gereedkomen vermeld.
3. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten en een prognose van de toekomstige uitgaven en inkomsten weergegeven.
4. Bij de uiteenzetting van de financiële positie in begroting wordt in aanvulling op het bepaalde in artikel 20 en artikel 21 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten inzicht gegeven in de ontwikkeling van de schuldpositie als gevolg van de begroting, de meerjarenraming, de investeringen en de grondexploitatie.

Artikel 2.3 Kaders begroting

1. Gedeputeerde Staten bieden voor het zomerreces aan Provinciale Staten een kaderbrief aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming.
2. In de begroting wordt een post onvoorzien opgenomen.

Artikel 2.4 Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. Provinciale Staten autoriseren met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. De kredieten worden in de begroting opgenomen en worden bij de vaststelling van de begroting ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. Deze investeringskredieten worden bij de begrotingsbehandeling geautoriseerd.
3. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten via tussentijdse rapportages voorzien van een dekkingsvoorstel als zij verwachten, dat:

a. de lasten van een programma de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden;
b. de investeringsuitgaven van een investeringskrediet het geautoriseerde investeringskrediet dreigen te overschrijden;
c. de baten van een programma de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden;
d. de dekking van een investeringskrediet wijzigt.

4. Bij de behandeling van de tussenrapportages in Provinciale Staten bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, kunnen Gedeputeerde Staten voorstellen doen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het aanvragen van nieuwe kredieten en het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen Gedeputeerde Staten indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten.

5. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen Gedeputeerde Staten voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel voorzien van een investeringskrediet inclusief de dekking aan de Provinciale Staten voor.

6. Delen van incidentele budgetten kunnen eenmalig naar een volgend jaar worden doorgeschoven als uitgestelde intentie in de laatste begrotingswijziging wanneer ze voldoen aan de volgende voorwaarden:
   a. het betreft een (deel van een) incidenteel budget, zoals vermeld in de betreffende paragraaf Incidenteel/structureel van de begroting;
   b. als gevolg van factoren van buitenaf, niet beïnvloedbaar door de provincie, zijn nog geen verplichtingen aangegaan voor het betreffende (deel)budget;
   c. het (deel van) het budget kan slechts éénmaal een jaar worden doorgeschoven;
   d. het door te schuiven deelbudget bedraagt maximaal het saldo van het niet bestede deel van het totale budget bij de jaarrekening.

Artikel 2.5 Tussentijdse rapportage

1. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten door middel van minimaal drie tussentijdse rapportages in het verslagjaar. De tussentijdse rapportage bevat tenminste een overzicht met de bijgestelde raming van:
   a. de baten en de lasten per programma;
   b. het totale saldo van de baten en lasten;
   c. de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
   d. het resultaat, volgend uit de onderdelen c en d; en
   e. de uitputting van de investeringskredieten.

2. In de tussenrapportages worden voorgestelde bijstellingen van de oorspronkelijke ramingen van de baten en lasten op operationele doelen, prioriteiten en investeringskredieten in de begroting groter dan € 100.000 toegelicht.

3. Voor grote projecten hebben Provinciale Staten nadere spelregels vastgesteld in het “Afsprakenkader Grote Projecten”.

Artikel 2.6 Jaarstukken

1. Jaarlijks zenden Gedeputeerde Staten het concept jaarverslag en de concept jaarrekening van het voorgaande jaar tijdig ter vaststelling aan Provinciale Staten.
2. In de jaarrekening wordt de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten weergegeven.
3. In de jaarrekening worden per operationeel doel de verschillen met de ramingen in de begroting voor respectievelijk de baten en lasten, onttrekkingen en stortingen groter dan € 250.000 toegelicht.

Hoofdstuk 3. Financieel beleid

Artikel 3.1 Financiële beleidskaders

1. Gedeputeerde Staten zenden aan Provinciale Staten ter vaststelling een voorstel voor de volgende nota's waarin het voorgestelde beleid is beschreven:
    a. ten minste eenmaal in de vier jaar Kadernota verbonden partijen, Nota Infrastructurele kapitaalgoederen, Nota Reserves en Nota Weerstandsvermogen & risicomanagement;
    b. voor zover noodzakelijk Financieringstatuut; Nota Leningen en garantstellingen en Nota Grondbeleid.

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving van vaste activa

1. Immateriële en materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethodiek. De provincie kan voor de vastgestelde (sub)categorieën slechts voor één afschrijvingsmethode kiezen.
2. De te hanteren afschrijvingsduur van de verschillende soorten activa is in onderstaande tabel vastgelegd.

Soort vaste activa	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Afschrijvingstermijn
Immateriële vaste activa	Kosten agio en disagio geldleningen	De looptijd van de lening met een maximum van 10 jaar
	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4 jaar
Materiële vaste activa	Investeringen met economisch nut	<u>Bedrijfsgebouwen</u>: a. aankoop: 40 jaar b. renovatie: 25 jaar c. machines, apparaten en technische installaties: 15 jaar <u>ICT</u>: a. bekabeling en verbindingen: 10 jaar b. overige ICT-middelen: 3 jaar
	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	<u>Aanleg/reconstructie van grond-, weg en waterbouwkundige werken:</u> a. wegen: 50 jaar b. kunstwerken: 50 jaar c. technische installaties: 5, 8 of 15 jaar d. openbaar vervoer busbanen: 50 jaar e. oevers houten + stalendamwand koud gevormd: 40 jaar

		f. oevers damwand warmgewalst: 80 jaar g. groen natuurbrug/ecoduct: 50 jaar
Financiële vaste activa	Bijdragen aan activa in eigendom van derden als bedoeld in artikel 61 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	Gelijk aan afschrijvingstermijn van eigen activa, zoals boven is opgenomen, waarbij de afschrijvingsduur maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) is van het betreffende actief bij de derde.

3. Activering
   a. Investeringen met een verkrijgings- of vervaardigingsprijs in elk geval groter dan € 500.000 worden geactiveerd;
   b. Voor de investeringen in mobiliteit en groen, zoals deze zijn opgenomen in de door PS vastgestelde integrale investeringsprogramma's voor deze beleidsterreinen en voor gronden en terreinen geldt geen drempelbedrag;
   c. Directe kosten gerelateerd aan de personele capaciteit, die worden ingezet voor de realisatie van de investering, niet zijnde de overheadkosten, worden geactiveerd;
   d. Er wordt geen overhead aan de investeringen toegerekend;
   e. Wanneer de gebruiksduur afwijkt van de afschrijvingstermijnen in de tabel wordt in de kredietaanvraag geargumenteerd de afwijkende afschrijvingstermijn ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd;
   f. Provinciale bijdragen aan activa van derden worden in principe in de vorm van een subsidie ten laste van de exploitatie gebracht. Wanneer er geargumenteerd voor wordt gekozen deze te activeren dan zijn de afschrijvingstermijnen van toepassing.
4. De afschrijving op vaste activa start:
   a. Voor investeringen met een economisch nut of in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, in het jaar volgend op het jaar waarin het werk in gebruik of gereed is gekomen;
   b. Voor projecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, waarvan de precieze datum van ingebruikname niet kan worden vastgesteld, in het jaar waarop de uitgave is gedaan.
5. Voor nazorg op de investeringsprojecten geldt dat na het opleveren en ingebruikname van een investering een nazorgtermijn van maximaal drie jaar kan worden ingesteld wanneer verwacht wordt dat de kosten van nazorg groter zijn dan € 100.000. Deze nagekomen lasten worden nog ten laste van het investeringskrediet verantwoord. Na deze drie jaar wordt het project ook financieel afgesloten. Wanneer de ingeschatte nazorgkosten lager zijn dan € 100.000 komen deze nazorgkosten ten laste van de exploitatie. Het project wordt dan financieel afgesloten in het boekjaar waarin het werk in gebruik of gereed is gekomen.

Artikel 3.3 Voorziening voor oninbare vorderingen

1. Voor de vorderingen op verbonden partijen en derden wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een individuele beoordeling op inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Artikel 3.4 Reserves en voorzieningen

1. In de beleidsbegroting, de financiële begroting, het jaarverslag en de jaarrekening vindt geen toerekening van rente over de reserves en voorzieningen aan de taakvelden plaats, tenzij dit op basis van wet- en regelgeving wordt opgelegd.
2. Voor de instelling van elke bestemmingsreserve zenden Gedeputeerde Staten een concept instellingsbesluit ter vaststelling aan Provinciale Staten waarin wordt aangegeven:
   a. de functie van de reserve;
   b. de bestemming van de reserve;
   c. het operationeel doel;

d. de voeding van de reserve;
e. de looptijd van de reserve;
f. de maximale hoogte van de reserve.

3. Als een bestemmingsreserve voor een investeringsvoornemen binnen de looptijd niet heeft geleid tot een investering, valt het saldo van de bestemmingsreserve vrij en wordt deze aan de algemene reserve toegevoegd.

4. De omvang van de algemene reserve bedraagt tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald.

5. Voor de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves worden de volgende beleidsregels gehanteerd:
   a. In de jaarrekening vinden stortingen plaats in de reserve voor het bedrag dat via de begroting of begrotingswijzigingen door Provinciale Staten gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Uitgezonderd zijn de stortingen in de reserves kapitaallasten en de reserves subsidies;
   b. De storting in de reserves kapitaallasten is gelijk aan de lasten van de desbetreffende investering waarvan de kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve kapitaallasten en is nooit hoger dan het bedrag dat door Provinciale Staten uit een reserve als dekking ter beschikking is gesteld;
   c. De storting in de reserves subsidies is gelijk aan de hoogte van de verleende subsidies;
   d. In de jaarrekening vinden onttrekkingen plaats aan de reserve ter dekking van een project, activiteit of subsidie tot maximaal het bedrag dat voor dat project of activiteit door Provinciale Staten beschikbaar is gesteld in het boekjaar;
   e. De onttrekking is nooit hoger dan de maximaal te dekken lasten voor deze bestemming in het boekjaar.

6. In de volgende gevallen kan van de regel in artikel 3.4 lid 5 onderdeel d worden afgeweken:
   a. Indien een reserve volgens het instellingsbesluit de functie heeft van egalisatiereserve en de totale meerjarige in het bestedingsplan begrote lasten niet wijzigen;
   b. Indien het een specifiek door Provinciale Staten geaccordeerd project of activiteit betreft met dekking uit een reserve en de totale lasten van het project of activiteit niet wijzigen, maar verschuiven over boekjaren;
   c. Indien het een subsidie betreft waarvoor een bedrag is gestort in een reserve subsidies tot maximaal het in het boekjaar als last genomen subsidiebedrag.

Artikel 3.5 Subsidies

1. Voor het toerekenen van een last van een verleende subsidie aan een boekjaar wordt een grensbedrag van € 1.500.000,- gehanteerd voor het ramen en verantwoorden van een subsidie voor een activiteit die boekjaar-overschrijdend is.

2. Subsidies onder deze grens worden als last genomen in het jaar van het afgeven van de verleningsbeschikking.

3. Bij afgifte van een verleningsbeschikking waarvan het subsidiebedrag hoger is dan het grensbedrag en de gesubsidieerde activiteit boekjaar-overschrijdend is, wordt het

subsidiebedrag aan een specifieke bestemmingsreserve met als functie "verleende subsidie" toegevoegd.

Artikel 3.6 Toerekening capaciteitskosten

1. Provinciale Staten nemen bij de begroting kennis van de verdeling van de totale capaciteitskosten over respectievelijk de vastgestelde programma's, overhead en investeringen. Hiervoor worden in de paragraaf bedrijfsvoering de totale capaciteitskosten en de verdeelsleutel over deze onderdelen vermeld. De bij de begroting of begrotingswijziging vastgestelde verdeelsleutel wordt ook bij de jaarrekening gebruikt voor de verdeling van de totale capaciteitskosten.
2. In afwijking van artikel 3.6, eerste lid kunnen aan investeringskredieten capaciteitskosten worden toegerekend op basis van gerealiseerde uren x tarief.

Artikel 3.7 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken. Voor de bestede of te besteden uren die onderdeel zijn van de kostprijs van het recht, de heffing, het werk of dienst worden de meest actuele uurtarieven gebruikt die jaarlijks door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden gepubliceerd (de "Handleiding overheidstarieven").
2. Bij de directe kosten worden betrokken de bijdragen aan en onttrekkingen van voorzieningen voor de noodzakelijke vervanging van de betrokken activa en de afschrijvingskosten van de in gebruik zijnde activa. Voor de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, worden daarbij ook de compensabele belasting over de toegevoegde waarde (BTW) en de gederfde inkomsten van het kwijtscheldingsbeleid betrokken.
3. Voor de toerekening van de overheadkosten worden de overheadkosten die kunnen worden toegerekend aan activiteiten die geheel of deels worden bekostigd met een specifieke uitkering of subsidie, binnen het taakveld overhead geadministreerd en in de desbetreffende verantwoordingen over de besteding toegerekend aan die activiteiten.
4. Voor de toerekening van de overheadkosten worden de overheadkosten die kunnen worden betrokken in de aangifte vennootschapsbelasting, binnen het taakveld overhead apart geadministreerd en voor de belastingaangifte aan de kostprijs van de vennootschapsbelastingplichtige activiteiten toegerekend.
5. Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken, diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, voor zover dat niet activiteiten als bedoeld in het derde en vierde lid betreffen, wordt uitgegaan van een aandeel in de totale overheadkosten ter grootte van de geraamde directe kosten van de economische categorieën Salarissen en sociale lasten en Ingeleend personeel die worden besteed aan de desbetreffende goederen, werken, diensten, rechten en heffingen, gedeeld door de totale geraamde directe kosten van de economische categorieën Salarissen en sociale lasten en Ingeleend personeel.

6. Het percentage van de omslagrente voor de toerekening van rente voor de financiering van de in gebruik zijn de activa, bedoeld in het eerste lid, wordt jaarlijks met de begroting vastgesteld, wanneer er sprake is van externe financiering. Het percentage van deze omslagrente wordt bepaald uit het gewogen gemiddelde van het bij de begroting geraamde rentepercentage van de rentekosten op de opgenomen langlopende leningen, kortlopende leningen en kredieten. De uitkomst van dit percentage van de omslagrente wordt op een half procent afgerond.
7. In afwijking van het eerste lid worden bij vennootschapsbelastingplichtige activiteiten en grondexploitaties alleen de rentekosten voor de inzet van vreemd vermogen aan de kostprijs toegerekend. Bij projectfinanciering worden dan de werkelijke rentekosten toegerekend. In andere gevallen wordt uitgegaan van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de portefeuille leningen.

Artikel 3.8 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken door de provincie aan overheidsbedrijven en derden waarbij de provincie in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt ten minste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Onderdeel van de integrale kostprijs is het aantal bestede of te besteden uren. Daarbij worden voor de bedragen van deze uren de meest actuele uurtarieven gebruikt die jaarlijks door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden gepubliceerd (de “Handleiding overheidstarieven”). Provinciale Staten kunnen hier vanwege publiek belang van afwijken. In dat geval doen Gedeputeerde Staten vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel voor een besluit aan Provinciale Staten, waarin het publiek belang van de levering van de desbetreffende goederen, diensten of werken wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties door de provincie aan overheidsbedrijven en derden worden ten minste de geraamde integrale kosten in rekening gebracht.
3. Provinciale Staten kunnen hier vanwege publiek belang van afwijken. In dat geval doen Gedeputeerde Staten vooraf een voorstel voor een besluit aan Provinciale Staten, waarin het publiek belang van de lening of de garantie wordt gemotiveerd.
4. Bij het verstrekken van kapitaal door de provincie aan overheidsbedrijven en derden gaan Gedeputeerde Staten uit van een vergoeding van ten minste de geraamde integrale kosten van de verstrekte middelen. Provinciale Staten kunnen hier vanwege publiek belang van afwijken. In dat geval doen Gedeputeerde Staten vooraf een voorstel voor een besluit aan Provinciale Staten, waarin het publiek belang van de kapitaalverstrekking wordt gemotiveerd.
5. Besluiten van Provinciale Staten met de motivering van het publiek belang als bedoeld in de vorige leden zijn niet nodig als minder dan de integrale kostprijs in rekening wordt gebracht en sprake is van:
   a. leveringen van goederen, diensten of werken en het verstrekken van leningen, garanties en kapitaal aan andere overheden voor zover deze leveringen en verstrekkingen zijn bedoeld voor de uitoefening van de publieke taak door die andere overheid;
   b. een bevoordeling van activiteiten in het kader van een bij wet opgedragen publiekrechtelijke taak;
   c. een bevoordeling van activiteiten in het kader van een toegekend bijzonder of uitsluitend recht waarvoor prijsvoorschriften gelden;
   d. een bevoordeling van sociale werkplaatsen;

e. een bevoordeling van onderwijsinstellingen;

f. een bevoordeling van publieke media-instellingen; en

g. een bevoordeling die valt onder de reikwijdte van de staatssteunregels van het Werkingsverdrag van de Europese Unie en daarmee verenigbaar is.

Artikel 3.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen

1. Gedeputeerde Staten doen Provinciale Staten jaarlijks een voorstel voor een besluit met betrekking tot de hoogte van de provinciale tarieven, heffingen, leges.

2. Besluiten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting treden in werking met ingang van 1 januari van enig jaar.

Hoofdstuk 4. Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 4.1 Administratie

1. De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij in ieder geval dienstbaar is voor:
   a. het sturen en het beheersen van activiteiten en processen in de provinciale organisatie als geheel en in de directies;
   b. het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van de vaste activa, voorraden, vorderingen, schulden, contracten, garanties en de subsidieverplichtingen;
   c. het verschaffen van informatie over uitputting van de toegekende budgetten en investeringskredieten en voor het maken van kostencalculaties;
   d. het verschaffen van informatie over indicatoren met betrekking tot de provinciale productie van goederen en diensten en de maatschappelijke effecten van het provinciale beleid;
   e. het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving; en
   f. de controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 4.2 Register van bezittingen en overeenkomsten

1. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een actuele en volledige registratie van onroerende goederen.
2. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een actuele en volledige registratie van overeenkomsten.

Artikel 4.3 Afrekeningsverschillen

1. Van de in de balanspost opgenomen bedragen wegens privaatrechtelijke verplichtingen wordt jaarlijks beoordeeld of de openstaande verplichting nog tot betaling zal leiden. Bedragen die niet meer betaald zullen worden, vloeien terug naar de exploitatie .
2. In afwijking van artikel 4.3, eerste lid wordt, wanneer de factuur bij investeringen afwijkt van de verplichting, het verschil ten gunste of ten laste van de investeringen gebracht.
3. In afwijking van artikel 4.3 eerste lid kunnen in de nota reserves nadere regels zijn opgenomen, of afrekeningsverschillen van projecten en activiteiten die gedekt worden uit reserves, terugvloeien naar de reserve waar ze oorspronkelijk uit werden onttrokken.
4. De afrekeningsverschillen voorgaande jaren worden verantwoord en toegelicht op het taakveld waar ze betrekking op hebben.

Artikel 4.4 Financiële organisatie

1. Gedeputeerde Staten dragen zorgt voor:
   a. een eenduidige indeling van de provinciale financiële organisatie en een eenduidig toewijzing van de provinciale taken aan de directies;
   b. een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;

c. de verlening van mandaten en volmachten voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
d. de interne regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financieringsfunctie;
e. de kostenverdeelsleutels voor het eenduidig toewijzen van baten en lasten aan de programma's;
f. de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten binnen het door Provinciale Staten vastgestelde beleid;
g. het beleid en de interne regels voor de steunverlening en de toekenning van subsidies aan ondernemingen en instellingen binnen het door Provinciale Staten vastgestelde beleid;
h. de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan binnen het door Provinciale Staten vastgestelde beleid.

Artikel 4.5 Interne controle

1. Gedeputeerde Staten zorgen ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties, voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Tevens zorgen Gedeputeerde Staten ervoor dat deze interne toetsing tenminste bestaat uit een planmatige periodieke controle en dat bij afwijkingen voor zover mogelijk maatregelen tot herstel worden genomen.
2. Gedeputeerde Staten zorgen voor de systematische controle van de registratie en de ontwikkeling van de bezittingen en het financieel vermogen van de provincie. Bij afwijkingen in de registratie nemen Gedeputeerde Staten maatregelen voor herstel van de tekortkomingen.

Hoofdstuk 5. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek

Artikel 5.1 Opdrachtgever

Uitsluitend Gedeputeerde Staten zijn opdrachtgever voor het onderzoek bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet.

Artikel 5.2 Opdrachtnemers

1. Het onderzoek bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet wordt uitgevoerd door :
   a. de interne auditfunctie van de sector concerncontrol; en
   b. de sector onderzoek en informatie van de directie beleid.
2. De interne auditfunctie van de sector concerncontrol stelt de Randstedelijke Rekenkamer op de hoogte van de uit te voeren onderzoeken.

Artikel 5.3 Informatievoorziening

De uitkomsten van het onderzoek worden vastgelegd in een rapport. Gedeputeerde Staten stellen dit rapport vast en zenden dit rapport ter kennisname aan Provinciale Staten.

Hoofdstuk 6. De concerncontroller

Artikel 6.1 Benoeming

Gedeputeerde Staten benoemen een concerncontroller.

Artikel 6.2 Positie

1. De functie van concerncontroller is onderdeel van de ambtelijke organisatie en valt hiërarchisch rechtstreeks onder de algemeen directeur/provinciesecretaris.
2. Ter ondersteuning van zijn werkzaamheden worden aan de concerncontroller één of meer medewerkers toegevoegd. Deze medewerkers vallen hiërarchisch onder de concerncontroller.
3. De functies van concerncontroller en van zijn medewerkers zijn onverenigbaar met enige andere functie binnen de provinciale organisatie.

Artikel 6.3 Taken

1. De concerncontroller adviseert gevraagd en ongevraagd over het beheersmatig behalen van de provinciale doelen aan:
   a. de directeuren;
   b. de algemeen directeur/provinciesecretaris;
   c. Gedeputeerde Staten.
2. De taakuitoefening van de concerncontroller kan niet worden ingeperkt door die van provinciale commissies of instanties met een vergelijkbare taakstelling.
3. Onder de hiërarchische aansturing van de concerncontroller wordt:
   a. de interne auditfunctie aangestuurd door de programmamanager interne audit en
   b. de interne controle bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, aangestuurd door de coördinator verbijzonderde interne controle.
4. De interne auditfunctie heeft, naast de taak genoemd in artikel 5.2, eerste lid, tot taak:
   a. overige audits uit te voeren;
   b. andere werkzaamheden.
5. Voor de overige audits en andere werkzaamheden bedoeld in het vierde lid, onderdelen a en b, kunnen Gedeputeerde Staten, de algemeen directeur, een directeur of de concerncontroller als opdrachtgever optreden.

Artikel 6.4 Bevoegdheden

1. De concerncontroller is bevoegd, indien het provinciaal belang dit naar zijn oordeel vereist, en gehoord Gedeputeerde Staten, zich rechtstreeks tot Provinciale Staten te richten.
2. De coördinator verbijzonderde interne controle en de programmamanager interne audit zijn bevoegd, indien het provinciaal belang dit naar hun oordeel vereist, zich rechtstreeks tot Gedeputeerde Staten te richten.
3. De concerncontroller en zijn medewerkers zijn te allen tijde bevoegd binnen de provinciale organisatie alles te onderzoeken en ook verder alles te doen wat hij noodzakelijk acht om zijn

taken te kunnen vervullen. De concerncontroller en zijn medewerkers hebben daartoe ongehinderd toegang tot alle informatie en personen binnen de Provincie Noord-Holland die hij voor de uitoefening van zijn taken nodig acht.

4. Provinciale ambtenaren zijn verplicht hun medewerking te verlenen aan het gestelde in het derde lid.

Artikel 6.5 Nadere regels

Gedeputeerde Staten stellen een controlstatuut vast waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller nader worden uitgewerkt.

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Artikel 7.1 Intrekken oude verordening

1. De Financiële verordening provincie Noord-Holland (provinciaal blad 2019-8660) wordt ingetrokken

Artikel 7.2 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2022 en werkt terug tot 1 januari 2021 uitsluitend voor zover het betreft de vaststelling van de jaarrekening over 2021.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Financiële verordening provincie Noord-Holland.

Haarlem, xx xxxxxxx 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Toelichting Financiële verordening

Aangevulde toelichtingen op gewijzigde artikelen

Artikel 1.1 Begripsbepaling

Uit dit artikel zijn de begrippen beleidsvoornemens, boekwaarde en overheidsbedrijf verwijderd, omdat deze niet voorkwamen en voorkomen in de verordening.

Artikel 2.2 lid 2 Inrichting begroting

In dit artikel stond vermeld "wordt van de lopende investeringen het geautoriseerde investeringskrediet en de raming van de uitputting van het investeringskrediet in het lopende boekjaar weergegeven." Omdat de ingangsdatum van de afschrijvingstermijn sinds 2020 conform de voorschriften is gewijzigd van einde boekjaar naar gereedkomen actief, wordt dit artikel daarop aangepast en wordt de verwachte datum van gereedkomen vermeld.

Artikel 2.4 lid 3 en lid 6 Autorisatie begroting

Deze leden zijn inhoudelijk ongewijzigd, maar eenduidiger geformuleerd.

Artikel 2.6 lid 1, 2 en 3 Jaarstukken

Lid 1 is gesplitst in lid 1 en 2. Lid 3 leidde in de uitvoeringspraktijk tot onduidelijkheden en is daarom verduidelijkt en tevens aangepast naar aanleiding van de wijzigingen in artikel 2.2

Artikel 3.2 lid 3 Waardering en afschrijving

In dit artikel is een fout in de interpunctie hersteld waardoor een verkeerde interpretatie kon ontstaan. Daarnaast is de verwijzing naar de beleidsnota's waarmee de provinciale investeringsprogramma's worden vastgesteld, veralgemeniseerd om te voorkomen dat de verordening moet worden aangepast als zo'n programma van naam wijzigt. Op dit moment betreft het de investeringsprogramma's iMPI en PNO. Dit artikel beoogt niet daar een wijziging in aan te brengen.

Artikel 3.2 lid 5 Waardering en afschrijving

In dit artikel is de nazorgtermijn gewijzigd van 1 naar 3 jaar. In de praktijk is een nazorgtermijn van 1 jaar niet realistisch gebleken. Daardoor komen te veel nazorgkosten niet bij de betreffende investering terecht. Dit wordt nu hersteld door de nazorgtermijn op 3 jaar te zetten.

Artikel 3.4 Reserves en voorzieningen

Dit artikel is aangevuld met de regels voor subsidiereserves (Zie ook toelichting bij artikel 3.5). Daarnaast is de nummering van de leden aangepast.

Artikel 3.5 Subsidies

Artikel 3.5 luidde voorheen als volgt: "Voor de lastneming van subsidies worden de regels in het BBV en de uitleg daarvan door de commissie BBV gevolgd. Vanaf het moment dat het BBV deze regels verplicht stelt, zal de provincie deze regels voor lastneming volgen."

Inmiddels is er duidelijkheid over de uitleg van deze regelgeving en passen wij onze verordening hier op aan.

Door provincies worden veel subsidies verstrekt die een projectmatig karakter hebben. Daarbij valt onderscheid te maken in projecten binnen één boekjaar en projecten die boekjaar overschrijdend zijn.

In de huidige handelswijze worden subsidies die in het jaar worden verstrekt voor het gehele bedrag, dus ook als het een project betreft wat boekjaar overstijgend is, als last verantwoord in het jaar waarin de beschikking is verstrekt. De commissie BBV is van mening dat de lasten van subsidies die betrekking hebben op projecten en op verschillende boekjaren aan die verschillende jaren moeten worden toegerekend.

Een groot deel van de door de provincie verstrekte subsidies betreft projectsubsidies. Het standpunt van de commissie BBV zou tot een enorme administratieve lastenverzwaring, zowel bij subsidieontvangers als bij provincie, leiden. Uit oogpunt van efficiency en het voldoen aan de eisen van het BBV is door de provincies een afspraak gemaakt met de accountants van de provincies over de hoogte van een grensbedrag. Deze afspraak is zowel binnen de Sectorcommissie decentrale overheden (SDO) van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) als het IPO vastgelegd. Dit voorkomt dat bij wisseling van accountantskantoor discussie kan ontstaan over de hoogte van het grensbedrag.

De afspraak is dat een grensbedrag moet liggen tussen de 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar (in de primitieve begroting), waarbij 0,25% de bovengrens is en de provincies investeren in de kwaliteit van de interne beheersing van het subsidieproces. Omdat Provincies behoefte hebben om naar subsidie ontvangers zekerheid te bieden en ook voor de bestendige gedragslijn in onze interne processen en besluitvorming voor PS, is het werken met een vast drempelbedrag gewenst. Door het SDO en het IPO is afgesproken om dit grensbedrag tenminste iedere vier jaar te actualiseren. Daarmee loopt dit veelal gelijk met periodieke herziening van de financiële verordening. Het heeft de voorkeur bij iedere vaststelling/herziening het grensbedrag te baseren op een doorkijk van de meerjarenbegroting van ook circa vier jaar zodat het risico dat het grensbedrag het maximum van 0,25% overschrijdt wordt beperkt.

Voor de provincie Noord-Holland leidt dit tot een grensbedrag van € 1.500.000.

Voor subsidies boven het bepaalde grensbedrag die tevens boekjaar overschrijdend zijn worden de daarmee gepaard gaande lasten voor de volgende jaren gereserveerd in daarvoor ingestelde bestemmingsreserve(s). De provincies hebben binnen IPO verband een voorkeur aangegeven om dit via de reserves te doen waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat deze gereserveerde gelden een verplichtend karakter hebben jegens de subsidieaanvrager. Het zijn immers toegezegde en in rechte afdwingbare bedragen: ze zijn in feite 'beklemd'. Dus lasten in de volgende jaren worden op basis van de subsidiebeschikkingen via toevoeging en latere onttrekkingen aan deze beklemde reserve(s) via de jaarrekening verantwoord. Voordeel hiervan is dat helder is wat de hoogte van de reeds verplichte bedragen is die nog niet tot last hebben geleid. Omdat van dergelijke reserves een verloopoverzicht moet worden opgenomen in de jaarrekening, kan zo goed inzicht worden gegeven aan Provinciale Staten.

Artikel 3.6 Capaciteit

In de voorgaande versie van dit artikel stond dat Provinciale Staten de verdeling van de capaciteitskosten vaststelt. Inmiddels is er een vraag- en antwoord uitspraak van de commissie BBV dat dit een bevoegdheid van GS is. Daarom is de tekst gewijzigd van “vaststellen” in “kennis nemen van”. In de praktijk is verder gebleken dat het gebruiken van twee verschillende toerekeningssystemen naast elkaar tot veel onduidelijkheden leidt in de verantwoording. Daarom is de verplichting tot het gebruik van verschillende systemen geschrapt uit de verordening. Daarnaast is naar aanleiding van een opmerking van de accountant dit artikel aangepast omdat “overhead” geen programma is, maar een eigenstandig onderdeel van de begroting en jaarrekening. Daarmee is dit artikel nu beter in overeenstemming met BBV gebracht.

Hoofdstukken 5 t/m 7

Deze hoofdstukken zijn geheel vervangen door de hoofdstukken 5 t/m 6

Toelichting Hoofdstuk 5

In de financiële verordening 2019 is het onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door gedeputeerde staten gevoerde bestuur exclusief opgedragen aan de interne auditfunctie. De sector onderzoek en informatie van de directie beleid voert echter ook onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in opdracht van gedeputeerde staten. De bestaande omissie dat aan die sector hiervoor geen formele opdracht is gegeven wordt hierbij hersteld.

Door deze toevoeging is het ook noodzakelijk om de indeling van de verordening op dit punt aan te passen. Bij deze wijziging is een nieuw hoofdstuk 5 opgenomen dat specifiek gaat over het onderzoek op grond van artikel 217a van de Provinciewet.

De bepaling dat het onderzoek bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet uitsluitend door gedeputeerde staten kan worden opgedragen, staat ook al in de huidige verordening 2019. Tot slot staat in de huidige verordening een verplichting om de onderzoeken op te nemen in een jaarplan. In de praktijk kan zich echter ook lopende het jaar een noodzaak voordoen om een bepaald onderzoek op te dragen. Deze verplichting is derhalve niet meer opgenomen. Wel is nu een verplichting opgenomen om de onderzoeksrapporten aan provinciale staten te zenden. Deze verplichting is nieuw en komt overeen met de reeds bestaande praktijk.

Toelichting Hoofdstuk 6

In de huidige financiële verordening zijn waarborgen voor een onafhankelijke en goede uitvoering van de controlfunctie opgenomen. Bij deze wijziging zijn de huidige bepalingen herschikt zodat deze beter leesbaar zijn.

Verder is expliciet vastgelegd dat de interne controle als bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, en de interne auditfunctie onder de hiërarchische aansturing van de concerncontroller worden uitgevoerd. Voor de interne auditfunctie is dit in de huidige verordening ook al geregeld. De rol van de verbijzonderde interne controle (vic) is nieuw toegevoegd aan de financiële verordening.

Sinds enkele jaren is de vic-functie binnen de provincie ingericht. Deze functie valt onder de verantwoordelijkheid van de concerncontroller. Op dit moment geeft de externe accountant het

oordeel over de rechtmatigheid. De accountant steunt bij zijn oordeelsvorming hiervoor op de werkzaamheden die door de VIC functie wordt uitgevoerd. Vanaf het boekjaar 2022 dienen gedeputeerde staten zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen die is opgenomen in de jaarrekening. De onafhankelijke verbijzonderde interne controle is nodig om aan gedeputeerde staten de informatie en zekerheid te verschaffen op grond waarvan de rechtmatigheidsverantwoording kan worden afgegeven.

De positionering van de interne auditfunctie en de verantwoordelijkheid voor de interne controle bij de concerncontroller is van belang voor de onafhankelijke uitvoering van die taken. Om de onafhankelijke uitvoering sluitend te regelen is thans verder nog expliciet geregeld dat de coördinator verbijzonderde interne controle en de programmamanager interne audit indien nodig rechtstreeks toegang hebben tot gedeputeerde staten. Deze bevoegdheid was eerder voor de programmamanager interne audit al vastgelegd in een door gedeputeerde staten vastgesteld auditstatuut. Het auditstatuut komt te vervallen en wordt vervangen door het bredere controlstatuut genoemd in artikel 6.6 (voorheen 5.4.2). Voor de onafhankelijke uitvoering van zijn taken is het eveneens nodig te regelen dat de concerncontroller en zijn medewerkers onderzoek kunnen doen en daarvoor indien nodig ongehinderde toegang hebben tot alle informatie en personen binnen de provincie. Het huidige artikel 5.4, vijfde lid, is inhoudelijk niet gewijzigd maar wel redactioneel ingekort. De concerncontroller zal bij de raadpleging van persoonsgegevens waar nodig advies vragen van de functionaris gegevensbescherming.

Het bestaande artikel 5.5 over de informatievoorziening aan de directie en gedeputeerde staten is uit de verordening geschrapt. Deze bepalingen zijn meer uitvoerend van karakter en zullen derhalve worden overgebracht naar het controlstatuut dat gedeputeerde staten vaststellen. Voor de interne toetsing van de rechtmatigheid van het financiële beheer en de inrichting van de provinciale organisatie wordt jaarlijks een plan opgesteld. In het controlstatuut zal eveneens worden vastgelegd dat gedeputeerde staten dit plan vaststellen.

Het huidige hoofdstuk 6 over interne audit is komen te vervallen. De bepalingen uit dit hoofdstuk zijn ondergebracht in hoofdstuk 5 en de artikelen 6.2, derde lid; 6.3, derde lid, vierde en vijfde lid en 6.5. De bepalingen over de informatievoorziening van de interne auditfunctie (in de huidige verordening opgenomen in artikel 6.4) zijn geschrapt. Deze bepalingen zullen worden overgebracht naar het controlstatuut.

Toelichting schrappen oud hoofdstuk 7

Hoofdstuk 7 van de huidige financiële verordening over de auditstuurgroep is in zijn geheel geschrapt. De auditstuurgroep was belast met de voorbereiding van besluiten van gedeputeerde staten op het gebied van de interne auditfunctie. Dit hing samen met het feit dat de voormalige commissaris van de Koning, portefeuillehouder voor concerncontrol, geen eigen stafvergadering had om GS vergaderingen voor te bereiden. De huidige commissaris van de Koning, ook portefeuillehouder voor concerncontrol, heeft wel een eigen staf. Zodoende worden thans alle besluiten van gedeputeerde staten op het terrein van concerncontrol en daarbinnen de interne auditfunctie en de interne controlefunctie voorbereid in de staf van de portefeuillehouder. Hiermee is de noodzaak van een specifieke auditstuurgroep komen te vervallen. De auditstuurgroep had expliciet tot taak om periodiek de voornaamste bevindingen van de concerncontroller te bespreken en daarbij aandacht te geven aan eventuele verschillen van inzicht tussen de concerncontroller en gedeputeerde staten of de provinciesecretaris. Het is waardevol

om dit te blijven doen. Dit zal dan ook expliciet in het controlstatuut door gedeputeerde staten worden vastgelegd.

In de auditstuurgroep zit thans één extern lid met een deskundige achtergrond op het gebied van auditing. Dit bood een extra zekerheid voor de kwaliteit van de onderzoeken. In plaats daarvan zal de interne auditfunctie periodiek extern worden beoordeeld.

Artikel 7.2

De verordening gaat in per 1 januari 2022, maar wordt ook van toepassing verklaard op de jaarrekening 2021 en daarmee op alle handelingen in 2021 die daaraan ten grondslag liggen. De verordening bevat een aantal aanpassingen die nodig zijn naar aanleiding van gewijzigde interpretatie van wetgeving op het gebied van subsidies en betrekking hebben op het gehele boekjaar 2021.

Ongewijzigde toelichtingen

Artikel 3.1 Financiële beleidskaders

De nota reserves behandeld in ieder geval het voorgestelde beleid met betrekking reserves en voorziening en de noodzaak tot het aanhouden van reserves.

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid materiële vaste activa

Voorbereidingskosten met aankoop of levensduur verlengend onderhoud worden geactiveerd. Technische installaties bij aankoop of nieuwbouw bedrijfsgebouw niet op levensduur activeren maar op de afschrijvingstermijn aankoop/nieuwbouw.

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving vaste activa, tweede lid financiële vaste activa

Provinciale bijdragen aan activa van derden worden in principe in de vorm van een subsidie ten laste van de exploitatie gebracht. Wanneer er geargumenteerd voor wordt gekozen deze te activeren dan zijn de afschrijvingstermijnen van toepassing.

Volgens artikel 61 van het BBV Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

a. er sprake is van een investering door een derde;
b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Aan alle vier de voorwaarden (cumulatief) moet voldaan zijn.

Artikel 3.2 Waardering en afschrijving vaste activa, vierde lid, start afschrijvingen

Voor een eenduidig definitie wordt als moment van technisch gereed of ingebruikname de volgende momenten gekozen:

- Projecten welke worden uitgevoerd op basis van UAV-2012: Proces verbaal van opneming, H9, van het hoofdcontract;
- Projecten welke worden uitgevoerd op basis van UAV-GC 2005: Proces verbaal van oplevering, H24 van het hoofdcontract.

Bij grote langlopende projecten wordt zoveel mogelijk met deelkredieten gewerkt.

VERVANGEN: Artikel 3.5 Subsidies

~~Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in haar brief van 19 augustus 2019 het Interprovinciaal Overleg (IPO) medegedeeld dat de oude werkwijze voor het boekjaar 2019 gedoogd wordt. De oude werkwijze hield in dat wanneer de provincie een subsidie verstrekt de verstrekking als prestatie beschouwd werd. De subsidieverstrekking werd als last verantwoord in de jaarrekening. Op dit moment vind discussie plaats of dat ook nog voor 2020 het geval zal~~

~~zijn. De nieuwe werkwijze brengt hogere administratieve lasten met zich mee, voor zowel subsidieverstrekker als subsidieontvanger.~~

Artikel 3.7 Kostprijsberekening

Voor de bepaling van de kostprijs van een recht, heffing, werk of dienst wordt bepaald hoeveel uren er besteed worden. Die uren worden vermenigvuldigd met een uurtarief. Daarbij is aansluiting gezocht bij de tarieven die het Rijk jaarlijks publiceert. Deze tarieven worden door veel overheidsorganisaties gebruikt voor de berekeningen van kostprijzen. Om de vergelijkbaarheid met andere overheidsorganisaties te bevorderen sluit de Provincie Noord-Holland zich hierbij aan.

Artikel 3.9 Vaststelling hoogte belastingen, rechten en heffingen

Een desbetreffend besluit wordt vóór 1 december van het voorafgaande jaar in afschrift ter kennis gebracht van Onze Minister van Financiën (artikel 222a Provinciewet, lid 1).

Artikel 4.3 Afrekeningsverschillen

Een verplichting bestaat als de prestatie in een boekjaar is geleverd, maar de factuur is nog niet ontvangen.

Dit artikel verwijst ook naar de nota reserves, waar op basis van de functie van een reserve (o.a. egalisatiereserve, budgetgerichte reserve, doelgerichte reserve) regels staan hoe omgegaan moet worden met goedkoper of duurder uitvallende projecten en activiteiten.

Vervangen: Hoofdstukken 5 t/m 7

~~Deze hoofdstukken zijn thans ongewijzigd. De verwachting is dat een of meer van deze hoofdstukken volgend jaar wel zullen moeten worden gewijzigd. Dat jaar zal in het BBV de verplichting voor GS wordt opgenomen om met ingang van het begrotingsjaar 2021 een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Die verplichting kan gevolgen hebben voor de control- en auditfunctie.~~

Provincie Noord-Holland

2021 | 63

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 oktober 2021

Onderwerp: Financiële verordening provincie Noord-Holland 2021

Kenmerk: 1686695/1686752

Bijlagen:

Financiële verordening provincie Noord-Holland 2021

1. Inleiding

Voorgelegd wordt de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2021.

In de financiële verordening worden de regels gegeven die op grond van de artikelen 216, 217 en 217a van de Provinciewet door Provinciale Staten moeten worden vastgesteld. Het betreft hier de kaderstellende rol van Provinciale Staten.

De vigerende financiële verordening dateert uit 2019. Ongeveer eens in de vier jaar wordt deze normaal gesproken geactualiseerd.

2. Toelichting

De reden dat nu een tussentijdse actualisatie voorligt komt voort uit het feit dat landelijk overeenstemming is bereikt over de wijze van verantwoorden van subsidies. Ten tijde van het opstellen van de huidige financiële verordening was daarover nog geen uitsluitsel te geven.
Op dit moment zijn deze subsidieregels uitgewerkt en is het nodig deze met ingang van het boekjaar 2021 in de financiële verordening op te nemen om deze bij de accountantscontrole over de jaarrekening 2021 als normenkader te kunnen toepassen. Dit is de belangrijkste noodzaak voor deze actualisatie.
Het betreft daarom geen volledige 4-jaarlijkse actualisatie. De meeste artikelen zijn ongewijzigd gelaten. Wel wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om kleine aanpassingen te doen van onderdelen, die in de uitvoeringspraktijk tot minder effectieve uitvoering leiden. Daarnaast zijn de hoofdstukken m.b.t.de control en auditfunctie geactualiseerd op basis van nieuwe werkwijzen.
Als laatste is de verordening doorgelopen op taal- en interpunctiefouten, die tot onduidelijkheden in de interpretatie zouden kunnen leiden. Deze laatste kleine aanpassingen zonder inhoudelijke wijziging zijn niet afzonderlijk toegelicht, de oude toelichtingen blijven van toepassing..

3. Overzicht van inhoudelijke wijzigingen

Onder dit kopje zijn de wijzigingen toegelicht, die inhoudelijk van aard zijn.

Artikel 2.2 lid 2 Inrichting begroting

In dit artikel stond vermeld “wordt van de lopende investeringen het geautoriseerde investeringskrediet en de raming van de uitputting van het investeringskrediet in het lopende boekjaar weergegeven.” Omdat de ingangsdatum van de afschrijvingstermijn sinds 2020 conform de voorschriften is gewijzigd van einde boekjaar naar gereedkomen actief, wordt dit artikel daarop aangepast en wordt de verwachte datum van gereedkomen vermeld.

Artikel 3.2 lid 3 Waardering en afschrijving

In dit artikel is een fout in de interpunctie hersteld waardoor een verkeerde interpretatie kon ontstaan. Daarnaast is de verwijzing naar de beleidsnota’s waarmee de provinciale investeringsprogramma’s worden vastgesteld, veralgemeniseerd om te voorkomen dat de verordening moet worden aangepast als zo’n programma van naam wijzigt. Op dit moment betreft het de investeringsprogramma’s iMPI en PNO. Dit artikel beoogt niet daar een wijziging in aan te brengen.

Artikel 3.2 lid 5 Waardering en afschrijving

In dit artikel is de nazorgtermijn gewijzigd van 1 naar 3 jaar. In de praktijk is een nazorgtermijn van 1 jaar niet realistisch gebleken. Daardoor komen te veel nazorgkosten niet bij de betreffende investering in de boeken terecht. Dit wordt nu hersteld door de nazorgtermijn op 3 jaar te zetten.

Artikel 3.4 Reserves en voorzieningen

Dit artikel is aangevuld met de regels voor subsidiereserves (Zie ook toelichting bij artikel 3.5).

Artikel 3.5 Subsidies

Artikel 3.5 luidde voorheen als volgt: “Voor de lastneming van subsidies worden de regels in het BBV en de uitleg daarvan door de commissie BBV gevolgd. Vanaf het moment dat het BBV deze regels verplicht stelt, zal de provincie deze regels voor lastneming volgen.”

Inmiddels is er duidelijkheid over de uitleg van deze regelgeving en passen wij onze verordening hier op aan.

Door provincies worden veel subsidies verstrekt die een projectmatig karakter hebben. Daarbij valt onderscheid te maken in projecten binnen één boekjaar en projecten die boekjaar overschrijdend zijn.

In de huidige handelswijze worden subsidies die in het jaar worden verstrekt voor het gehele bedrag, dus ook als het een project betreft wat boekjaar overstijgend is, als last verantwoord in het jaar waarin de beschikking is verstrekt. De commissie BBV is van mening dat de lasten van subsidies die betrekking hebben op projecten en op verschillende boekjaren aan die verschillende jaren moeten worden toegerekend.

Een groot deel van de door de provincie verstrekte subsidies betreft projectsubsidies. Het standpunt van de commissie BBV zou tot een enorme administratieve lastenverzwaring, zowel bij subsidieontvangers als bij provincie, leiden. Uit oogpunt van efficiency en het voldoen aan de eisen

van het BBV is door de provincies een afspraak gemaakt met de accountants van de provincies over de hoogte van een grensbedrag. Deze afspraak is zowel binnen de Sectorcommissie decentrale overheden (SDO) van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) als het IPO vastgelegd. Dit voorkomt dat bij wisseling van accountantskantoor discussie kan ontstaan over de hoogte van het grensbedrag.

De afspraak is dat een grensbedrag moet liggen tussen de 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar (in de primitieve begroting), waarbij 0,25% de bovengrens is en de provincies investeren in de kwaliteit van de interne beheersing van het subsidieproces. Omdat Provincies behoefte hebben om naar subsidie ontvangers zekerheid te bieden en ook voor de bestendige gedragslijn in onze interne processen en besluitvorming voor PS, is het werken met een vast drempelbedrag gewenst. Door het SDO en het IPO is afgesproken om dit grensbedrag tenminste iedere vier jaar te actualiseren. Daarmee loopt dit veelal gelijk met periodieke herziening van de financiële verordening. Het heeft de voorkeur bij iedere vaststelling/herziening het grensbedrag te baseren op een doorkijk van de meerjarenbegroting van ook circa vier jaar zodat het risico dat het grensbedrag het maximum van 0,25% overschrijdt wordt beperkt.

Voor de provincie Noord-Holland leidt dit tot een grensbedrag van € 1.500.000.

Voor subsidies boven het bepaalde grensbedrag die tevens boekjaar overschrijdend zijn worden de daarmee gepaard gaande lasten voor de volgende jaren gereserveerd in daarvoor ingestelde bestemmingsreserve(s). De provincies hebben binnen IPO verband een voorkeur aangegeven om dit via de reserves te doen waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat deze gereserveerde gelden een verplichtend karakter hebben jegens de subsidieaanvrager. Het zijn immers toegezegde en in rechte afdwingbare bedragen: ze zijn in feite ‘beklemd’. Dus lasten in de volgende jaren worden op basis van de subsidiebeschikkingen via toevoeging en latere onttrekkingen aan deze beklemde reserve(s) via de jaarrekening verantwoord. Voordeel hiervan is dat helder is wat de hoogte van de reeds verplichte bedragen is die nog niet tot last hebben geleid. Omdat van dergelijke reserves een verloopoverzicht moet worden opgenomen in de jaarrekening, kan zo goed inzicht worden gegeven aan Provinciale Staten.

Artikel 3.6 Capaciteit

In de voorgaande versie van dit artikel stond dat Provinciale Staten de verdeling van de capaciteitskosten vaststelt. Inmiddels is er een vraag- en antwoord uitspraak van de commissie BBV dat dit een bevoegdheid van GS is. Daarom is de tekst gewijzigd van “vaststellen” in “kennis nemen van”. In de praktijk is verder gebleken dat het gebruiken van twee verschillende toerekeningssystemen naast elkaar tot veel onduidelijkheden leidt in de verantwoording. Daarom is de verplichting tot het gebruik van verschillende systemen geschrapt uit de verordening. Daarnaast is naar aanleiding van een opmerking van de accountant dit artikel aangepast omdat “overhead” geen programma is, maar een eigenstandig onderdeel van de begroting en jaarrekening. Daarmee is dit artikel nu beter in overeenstemming met BBV gebracht.

Hoofdstukken 5 t/m 7

Deze hoofdstukken zijn geheel vervangen door de hoofdstukken 5 t/m 6

Toelichting Hoofdstuk 5

In de financiële verordening 2019 is het onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door gedeputeerde staten gevoerde bestuur exclusief opgedragen aan de interne auditfunctie. De sector onderzoek en informatie van de directie beleid voert echter ook onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in opdracht van gedeputeerde staten. De bestaande omissie dat aan die sector hiervoor geen formele opdracht is gegeven wordt hierbij hersteld.

Door deze toevoeging is het ook noodzakelijk om de indeling van de verordening op dit punt aan te passen. Bij deze wijziging is een nieuw hoofdstuk 5 opgenomen dat specifiek gaat over het onderzoek op grond van artikel 217a van de Provinciewet.

De bepaling dat het onderzoek bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet uitsluitend door gedeputeerde staten kan worden opgedragen, staat ook al in de huidige verordening 2019. Tot slot staat in de huidige verordening een verplichting om de onderzoeken op te nemen in een jaarplan. In de praktijk kan zich echter ook lopende het jaar een noodzaak voordoen om een bepaald onderzoek op te dragen. Deze verplichting is derhalve niet meer opgenomen. Wel is nu een verplichting opgenomen om de onderzoeksrapporten aan provinciale staten te zenden. Deze verplichting is nieuw en komt overeen met de reeds bestaande praktijk.

Toelichting Hoofdstuk 6

In de huidige financiële verordening zijn waarborgen voor een onafhankelijke en goede uitvoering van de controlfunctie opgenomen. Bij deze wijziging zijn de huidige bepalingen herschikt zodat deze beter leesbaar zijn.

Verder is expliciet vastgelegd dat de interne controle als bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, en de interne auditfunctie onder de hiërarchische aansturing van de concerncontroller worden uitgevoerd. Voor de interne auditfunctie is dit in de huidige verordening ook al geregeld. De rol van de verbijzonderde interne controle (vic) is nieuw toegevoegd aan de financiële verordening.

Sinds enkele jaren is de vic-functie binnen de provincie ingericht. Deze functie valt onder de verantwoordelijkheid van de concerncontroller. Op dit moment geeft de externe accountant het oordeel over de rechtmatigheid. De accountant steunt bij zijn oordeelsvorming hiervoor op de werkzaamheden die door de VIC functie wordt uitgevoerd. Vanaf het boekjaar 2022 dienen gedeputeerde staten zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen die is opgenomen in de jaarrekening. De onafhankelijke verbijzonderde interne controle is nodig om aan gedeputeerde staten de informatie en zekerheid te verschaffen op grond waarvan de rechtmatigheidsverantwoording kan worden afgegeven.

De positionering van de interne auditfunctie en de verantwoordelijkheid voor de interne controle bij de concerncontroller is van belang voor de onafhankelijke uitvoering van die taken. Om de onafhankelijke uitvoering sluitend te regelen is thans verder nog expliciet geregeld dat de coördinator verbijzonderde interne controle en de programmamanager interne audit indien nodig rechtstreeks toegang hebben tot gedeputeerde staten. Deze bevoegdheid was eerder voor de programmamanager interne audit al vastgelegd in een door gedeputeerde staten vastgesteld auditstatuut. Het auditstatuut komt te vervallen en wordt vervangen door het bredere controlstatuut genoemd in artikel 6.6 (voorheen 5.4.2). Voor de onafhankelijke uitvoering van zijn

taken is het eveneens nodig te regelen dat de concerncontroller en zijn medewerkers onderzoek kunnen doen en daarvoor indien nodig ongehinderde toegang hebben tot alle informatie en personen binnen de provincie. Het huidige artikel 5.4, vijfde lid, is inhoudelijk niet gewijzigd maar wel redactioneel ingekort. De concerncontroller zal bij de raadpleging van persoonsgegevens waar nodig advies vragen van de functionaris gegevensbescherming.

Het bestaande artikel 5.5 over de informatievoorziening aan de directie en gedeputeerde staten is uit de verordening geschrapt. Deze bepalingen zijn meer uitvoerend van karakter en zullen derhalve worden overgebracht naar het controlstatuut dat gedeputeerde staten vaststellen. Voor de interne toetsing van de rechtmatigheid van het financiële beheer en de inrichting van de provinciale organisatie wordt jaarlijks een plan opgesteld. In het controlstatuut zal eveneens worden vastgelegd dat gedeputeerde staten dit plan vaststellen.

Het huidige hoofdstuk 6 over interne audit is komen te vervallen. De bepalingen uit dit hoofdstuk zijn ondergebracht in hoofdstuk 5 en de artikelen 6.2, derde lid; 6.3, derde lid, vierde en vijfde lid en 6.5. De bepalingen over de informatievoorziening van de interne auditfunctie (in de huidige verordening opgenomen in artikel 6.4) zijn geschrapt. Deze bepalingen zullen worden overgebracht naar het controlstatuut.

Toelichting schrappen oud hoofdstuk 7

Hoofdstuk 7 van de huidige financiële verordening over de auditstuurgroep is in zijn geheel geschrapt. De auditstuurgroep was belast met de voorbereiding van besluiten van gedeputeerde staten op het gebied van de interne auditfunctie. Dit hing samen met het feit dat de voormalige commissaris van de Koning, portefeuillehouder voor concerncontrol, geen eigen stafvergadering had om GS vergaderingen voor te bereiden. De huidige commissaris van de Koning, ook portefeuillehouder voor concerncontrol, heeft wel een eigen staf. Zodoende worden thans alle besluiten van gedeputeerde staten op het terrein van concerncontrol en daarbinnen de interne auditfunctie en de interne controlefunctie voorbereid in de staf van de portefeuillehouder. Hiermee is de noodzaak van een specifieke auditstuurgroep komen te vervallen.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 63-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 oktober 2021;

gelet op,

besluiten:

1. De Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019 in te trekken;
2. De Financiële verordening provincie Noord-Holland 2021 vast te stellen.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	8 november 2021
Commissie	Economie, Financiën en Bestuur
Datum commissievergadering	28 oktober 2021

Onderwerp: **Voordracht:** 63
Actualisatie financiële verordening Provincie Noord-Holland 2021

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

2 november 2021

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering van 8 november 2021.
Voor de gemaakte opmerkingen en vragen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de commissie EFB van 28 oktober 2021.

8.a. Financiën: Voordracht actualisatie financiële verordening
Dhr. **Heijnen** (CDA) vindt het een hamerstuk, het gaat om een technische actualisatie.

Dhr. **Hartog** (VVD) vindt het een hamerstuk.

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt het een hamerstuk. Klopt het dat PS nog gaan spreken over de rechtmatigheidsverklaring?

Mw. **Kapitein** (D66) vindt het een hamerstuk.

Gedeputeerde **Pels** dankt voor de steun. Zij veronderstelde dat de rechtmatigheidsverklaring in de Rekeningencommissie besproken zou worden, zij gaat deze afspraak na, maar zo niet, dan zal in de Rekeningencommissie hier verder over gesproken worden.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	7648
Extern Zaak ID	1694359
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 november 2021
Agendapunt	8.c
Omschrijving	(in besluitvormende vergadering) Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 (VD-58).
Organisatieonderdeel	BU/BSP

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021
PS-vergadering	**8 november 2021**

Toelichting

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangingsprojecten en de projecten ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering. Dit gebeurt in een gebiedsgerichte vorm. In het iMPI kijken we 8 jaar vooruit.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw T. van Egmond
BEL/MOB

Telefoonnummer 023 5145233
egmondt@noord-holland.nl

Verzenddatum
16 SEP. 2021

Kenmerk
1694359/1694367

Uw kenmerk

Betreft: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming bijgaande voordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029. In deze voordracht vragen wij een aantal kredietaanvragen op te nemen in de Voordracht van de Begroting 2022. In de Voordracht van de Begroting vragen wij u deze kredieten beschikbaar te stellen.
Daarom verzoeken wij u de voordracht van het iMPI 2022-2029 voorafgaand aan de Begroting te behandelen in uw vergadering van 8 november a.s.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bijlagen:
Voordracht en iMPI 2022-2029

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie
Noord-Holland

Integraal meerjarenprogramma infrastructuur 2022-2029

INFRASTRUCTUUR

INHOUD

4 | 1. Inleiding

5 | 1.1. Doel document

5 | 1.2. Provinciale infrastructuur

8 | 2. Visie en beleidskaders

9 | 2.1. Kaderstelling voor programmering

9 | 2.2. Omgevingsvisie

9 | 2.3. Coalitieakkoord

10 | 2.4. Investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)

10 | 2.5. Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG)

11 | 3. Programmering infrastructuur

12 | 3.1. Onderhouds-, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

13 | 3.2. Programmering en projecten

16 | 3.3. Dekking infrastructuurprojecten

17 | 3.4. Planning en control cyclus

18 | 4. Projecten

20 | 4.1. Gebied 1 – Kop van Noord-Holland

23 | 4.2. Gebied 2 - Alkmaar e.o.

25 | 4.3. Gebied 3 - West-Friesland

27 | 4.4. Gebied 4 – Zuid-Kennemerland/IJmond

29 | 4.5. Gebied 5 – Zaanstreek-Waterland

32 | 4.6. Gebied 6 – Noord-Holland Zuid

36 | 4.7. Gebied 7 – Gooi en Vechtstreek

38 | 4.8. Gebiedsoverstijgende deelprogramma's

39 | 4.9. Gerealiseerde projecten en areaaluitbreiding

41 | 4.10. Geschrapte projecten

42 | 5. Financieel overzicht programma infrastructuur

43 | 5.1. Vast en variabel onderhoud

44 | 5.2. Investeringen

44 | 5.3. Kapitaallasten

INHOUD

46 | Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

48 | Bijlage 2 Inhoudelijke stand van zaken vervanging-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

1 INLEIDING

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangings-projecten en de projecten ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur.

De projecten worden per gebied weergegeven. Het iMPI vervangt sinds vorig jaar het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI), waarin de verbeter- en uitbreidingsprojecten waren opgenomen en het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO). In het iMPI wordt 8 jaar vooruit gekeken, waarvan de laatste 3 jaar een doorkijk is; deze programmering is nog niet volledig.

In bijlage 1 is een verklarende woordenlijst opgenomen.

1.1. Doel document

Het doel van dit document is inhoudelijk en financieel informeren over het meerjarenprogramma infrastructuur. Het programma is opgesteld binnen de geldende beleids- en financiële kaders. De financiële gegevens in het iMPI vormen de basis voor de Begroting 2022.

Aan Provinciale Staten wordt met de voordracht van het iMPI gevraagd in te stemmen met:

- de opname van nieuwe projecten in de studiefase;
- de promotie van projecten naar de planfase;
- de promotie van projecten naar de realisatiefase;
- het schrappen van projecten.

In de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland 2019 is opgenomen dat kredieten in de voordracht van de Begroting worden aangevraagd. Om verbinding tussen de inhoud van de projecten en de besluitvorming over de financiën te behouden, wordt het iMPI voorafgaand aan de Begroting in dezelfde PS-vergadering behandeld.

De promotie naar de realisatiefase resulteert in een kredietaanvraag in de voordracht van de Begroting.
In paragraaf 3.2 wordt de rol van Provinciale Staten bij het opnemen en promoveren van verbeter- en uitbreidingsprojecten nader uitgelegd.

De uitvoering van vast en variabel onderhoud wordt georganiseerd binnen de financiële en kwalitatieve kaders van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG2020-2023). Dit wordt in het volgende hoofdstuk toegelicht. Het budget voor vast en variabel onderhoud komt uit de reserves groot onderhoud wegen en vaarwegen. Voor deze werkzaamheden zijn geen kredietaanvragen nodig.

1.2. Provinciale infrastructuur

De provinciale infrastructuur bestaat uit drie netwerken: wegen, vaarwegen en vrijliggende busbanen, ook wel OV-banen genoemd. Langs een groot deel van onze wegen liggen parallelwegen, fietspaden en bermen, die ook eigendom van de provincie zijn. Figuur 1 geeft een overzicht van de drie netwerken.

Figuur 1 | Provinciale netwerken

De Wegenwet en de Scheepvaartverkeerswet schrijven voor dat de provincie verplicht is de provinciale infrastructuur in stand te houden. De provincie doet dit door de infrastructuur te onderhouden of te vervangen als het einde van de (technische) levensduur is bereikt.

De provinciale infrastructuur is van groot maatschappelijk belang. Aanleg, verbetering en onderhoud van de infrastructuur is erop gericht op een duurzame manier optimale prestaties te bereiken op het gebied van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. In Tabel 1 is de totale omvang van de provinciale infrastructuur weergegeven.

Tabel 1 | Hoeveelheden infrastructuur

Type areaal	Hoeveelheid (stand 1-1-2021)	Eenheid
Wegen (enkel- en meerbaans)	645	kilometer
Fietspaden	384	kilometer
Vrij liggende busbanen	50	kilometer
Openbare verlichting	11.470	stuks
Verkeersregelinstallaties (VRI's)	256	stuks
Dynamisch route-informatiepanelen (DRIP's)	30	stuks
Haltes/stations/HOV-baan	64	stuks
Haltes langs provinciale wegen	489	stuks
Vaste kunstwerken (incl. ecoducten en tunnels)	525 (resp. 4 en 2)	stuks
Beweegbare kunstwerken (incl. pontjes en sluizen)	65 (resp. 2 en 10)	stuks
Vaarwegen	246	kilometer
Brugbedieningscentrale	1	stuks
Verkeerscentrale	1	stuks
Tunnelcentrale	1	stuks
Steunpunten	8	stuks
Faunapassages/dassenrasters	80/2200	stuks /meters
Bomen	49.169	stuks
Struweel	1.260	hectare
Grasberm	1.492	hectare
Sloten	560	hectare
Slootoevers	70	kilometer

2 VISIE EN BELEIDSKADERS

Het iMPI is een zelfstandig document, maar heeft vanzelfsprekend een relatie met andere documenten die door de provincie Noord-Holland worden opgesteld. In deze documenten staat haar visie en zijn beleidskaders en ontwikkelingen vastgelegd in relatie tot de infrastructuur. In onderstaande figuur is dit weergegeven.

Figuur 2 | Relatie iMPI met andere documenten binnen Provincie Noord-Holland

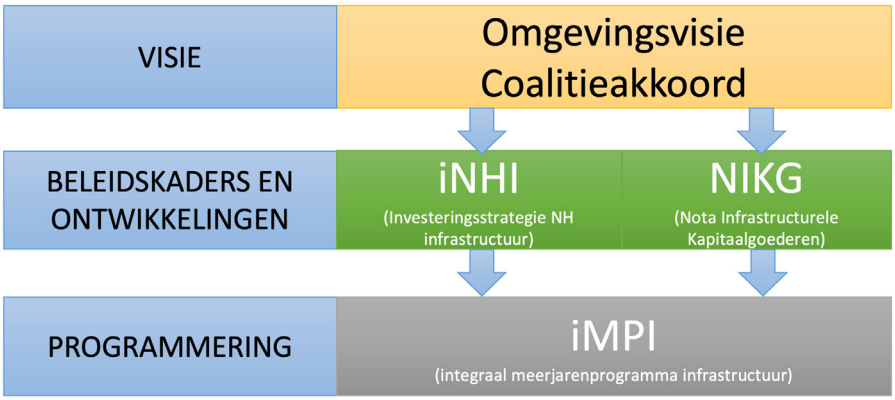

2.1. Kaderstelling voor programmering

Op het hoogste niveau draagt de provincie haar langetermijnvisie uit door zich te verbinden aan landelijke akkoorden, convenanten en dergelijke. De nadere uitwerking vindt vervolgens plaats in beleidskaders.
De beleidskaders voor de langere termijn voor de provinciale infrastructuur liggen vast in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) en de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). Ook worden ontwikkelingen, zoals duurzaamheid en innovatie, in deze documenten beschreven. De NIKG en de iNHi worden om de 4 jaar herzien en vastgesteld door Provinciale Staten. Deze documenten vormen de kaders voor de programmering van vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten op onze infrastructuur en voor het uitvoeren van vast en variabel onderhoud.

2.2. Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 is het integrale beleid van de provincie opgenomen. De Omgevingsvisie laat zien wat de ontwikkelprincipes voor de hele provincie zijn om een hoge kwaliteit van de leefomgeving te kunnen bieden. Hierbij komen de thema's gezondheid, veiligheid, klimaatadaptatie en landschap aan bod. Mobiliteit is een van de hoofdthema's in de Omgevingsvisie.
De nadere uitwerking van het thema mobiliteit in het Perspectief Mobiliteit brengt alle inzichten en beleidskeuzes samen in relatie tot de andere hoofdthema's zoals verstedelijking, klimaat en energie. Met behulp van onder andere de iNHi en de NIKG kiezen en prioriteren we projecten die deels tot aanpassingen van de provinciale infrastructuur leiden. Deze projecten worden in het iMPI opgenomen.

2.3. Coalitieakkoord

Bij het uitvoeren van infrastructurele projecten wordt waar mogelijk invulling gegeven aan de speerpunten uit het coalitieakkoord ten aanzien van verduurzaming, verbetering leefbaarheid, energietransitie, klimaatadaptatie en verbeteren biodiversiteit.
In het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is het volgende over de ontwikkeling en instandhouding van provinciale infrastructuur opgenomen:

- **Duurzaamheid en innovatie:** De provinciale infrastructuur moet op termijn voldoen aan onze duurzaamheidsambities. Innovatie is een voorwaarde om de klimaatdoelstellingen te realiseren.
- **Fiets:** Wij investeren in nieuwe snelfietsroutes in de regio's Alkmaar, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek. Fietsveiligheid is een randvoorwaarde bij de aanleg en het beheer van provinciale infrastructuur.
- **Faunapassages/bermbeheer:** Om versnippering van natuurgebieden tegen te gaan en de biodiversiteit te versterken, nemen wij de aanleg van faunapassages standaard mee bij de aanleg en het beheer van provinciale wegen. We beheren onze bermen natuurvriendelijk.
- **Zonne-energie:** We gaan onze provinciale wegen en gebouwen optimaal benutten voor de opwekking van zonne-energie.

Individuele projecten op de provinciale infrastructuur, die in het coalitieakkoord worden genoemd, zijn:

- Verbinding A8-A9
- Bereikbaarheid Bollenstreek
- Broek in Waterland
- Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland

2.4. Investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)

De iNHi vertaalt het bredere provinciale beleid naar een concrete belangenafweging voor verbeteringen aan het provinciale infrastructuurnetwerk.

De iNHi biedt kaders voor nieuwe investeringen in de provinciale infrastructuur. De iNHi biedt een handelings-perspectief bij beslissingen om het provinciaal wegennetwerk, gelet op de politieke ambities, beter te laten presteren. Het gaat in de eerste plaats om mobiliteitsgerelateerde beleidsdoelen, maar ook om andere provinciale beleidsdoelen, zoals ontsnippering van de natuur en het streven naar een gezonde leefomgeving. Voor zeven beleidsonderwerpen is een netwerkkaart ontwikkeld, waarop de trajecten binnen het netwerk zijn geprioriteerd op de omvang van de opgave. De zeven beleidsonderwerpen zijn: verkeersveiligheid fiets- en wegverkeer, doorstroming OV- en wegverkeer, gezonde leefomgeving, ontsnippering van natuur en klimaatadaptatie. Trajecten binnen het provinciale netwerk die matig scoren op deze indicatoren kunnen worden geprogrammeerd in het iMPI als voor de opgaven infrastructurele oplossingen nodig zijn. Met de iNHi komen duurzame en kosteneffectieve maatregelen om prestaties te verbeteren altijd eerst in beeld. Met de iNHi kunnen bovendien ad hoc initiatieven uit de regio, de eigen organisatie en de politiek integraal worden getoetst op nut en noodzaak.

2.5. Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG)

De NIKG stelt kaders voor het onderhoud van de provinciale infrastructuur. De NIKG legt de kwaliteitsniveaus vast waaraan de infrastructuur moet voldoen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de eisen ten aanzien van verkeersveiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Met de NIKG is aangesloten op het landelijke ABCD-kwaliteitssysteem van de CROW. Hierin is het hoogste kwaliteitsniveau A, B het basisniveau en D het laagste niveau. De gehanteerde beeldkwaliteitsniveaus bij de provincie Noord-Holland zijn:

Tabel 2 | Beeldkwaliteitsniveau areaal

Type areaal	Beeldkwaliteit
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrijliggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen/oevers	C/D

De beeldkwaliteitseisen alleen zijn niet altijd toereikend. De uiteindelijke uitvoering van het onderhoud wordt ook gevoed door richtlijnen, normen en de uitkomsten van inspecties.

De NIKG 2020-2023 is in november 2020 vastgesteld door Provinciale Staten. Voor verduurzaming van infrastructurele projecten is bij de vaststelling € 7.500.000 beschikbaar gesteld voor de jaren 2021-2023.

3 PROGRAMMERING INFRASTRUCTUUR

Op onze infrastructuur voeren we verschillende maatregelen uit. Deze maatregelen worden geprogrammeerd en vervolgens als projecten in uitvoering gebracht. Daarbij doorlopen ze een aantal fasen. De projectfasen en het programmeren van projecten worden in dit hoofdstuk toegelicht. De dekking van de kosten van infrastructurele projecten wordt uitgelegd en tot slot wordt aandacht besteed aan de geactualiseerde werkafspraken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten ten aanzien van het informeren over infrastructurele projecten.

3.1. Onderhouds-, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Om de provinciale infrastructuur goed te laten functioneren is onderhoud nodig. Er zijn twee soorten onderhoud: vast en variabel.
Wanneer infrastructuur aan het einde van de levensduur is gekomen en de levensduur redelijkerwijs niet door middel van renovatie kan worden verlengd, wordt zij volledig vervangen.
Indien sprake is van een verkeersveiligheids-, leefbaarheids- of doorstromingsknelpunt, kan worden besloten om de bestaande infrastructuur te verbeteren en/of uit te breiden. De relatie tussen deze activiteiten is weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3 | Samenhang activiteiten infrastructuur

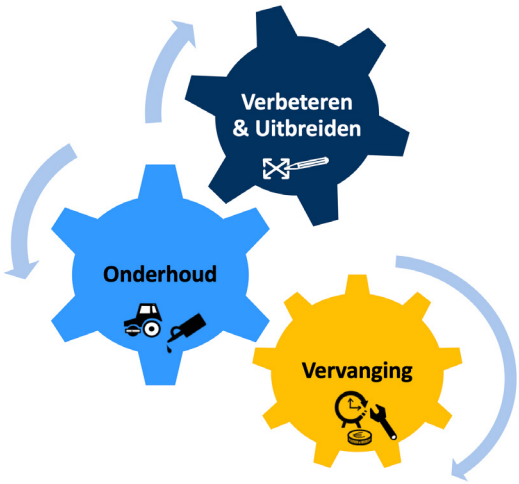

Vast onderhoud

Voorbeelden zijn (ecologisch) bermbeheer, snoeien, smeren en reinigen.
Vast onderhoud is kleinschalig onderhoud dat kort-cyclisch op de infrastructuur wordt uitgevoerd. Het is goed voorspelbaar en de kosten tussen de jaren fluctueren weinig. Vast onderhoud wordt daarom niet geprogrammeerd.

Variabel onderhoud

Een voorbeeld van variabel onderhoud is het asfalteren van de bovenste asfaltlaag van wegen en fietspaden.
Variabel onderhoud is veelal ingrijpend van aard, dat na een langere gebruiksperiode, op een groot deel van de infrastructuur wordt uitgevoerd. Het wordt ook wel ‘groot onderhoud’ genoemd. De maatregelen zijn nodig om de technische levensduur van de infrastructuur te behouden.
Variabel onderhoud wordt met intervallen van meerdere jaren uitgevoerd en wordt geprogrammeerd.

Vervangingsprojecten (inclusief renovatieprojecten)

Voorbeelden zijn de vervanging van een volledige brug of het afbreken en opbouwen van alle asfaltlagen en (een gedeelte van) de fundering van een weg.
Infrastructuur wordt vervangen indien de economische of technische levensduur is bereikt. Met behulp van renovatie van een deel van de infrastructuur, kan de totale levensduur worden verlengd zonder de gehele infrastructuur volledig af te breken en te herbouwen. Renovaties vallen ook onder de definitie van een vervangingsproject.

Verbeter- en uitbreidingsprojecten

Voorbeelden zijn het ombouwen van een kruispunt naar een rotonde, het aanleggen van een nieuwe (parallel)weg of het aanleggen van een fietstunnel.
Het betreft projecten ter verbetering en/of uitbreiding van de infrastructuur. Verder in de tekst wordt hiernaar verwezen met ‘verbeter- en uitbreidingsprojecten’.

Ter illustratie een voorbeeld van een beweegbare brug
In de levenscyclus van een stuk infrastructuur kunnen alle soorten activiteiten een keer voorbij komen.
Het volgende fictieve voorbeeld illustreert het verschil tussen de soorten activiteiten.
Het smeren van de lagers, het schilderen van de stalen onderdelen en het schoonmaken van de regenwaterafvoer is allemaal ***vast onderhoud.***
Het vervangen van lagers en hekwerken is ***variabel onderhoud.***
Als een val - de beweegbare klep-, ophanging en bewegingswerken worden vervangen en gemoderniseerd, is sprake van ***renovatie***, indien hiermee de technische levensduur (significant) wordt verlengd.
Het vervangen van de volledige brug en de funderingen onder de grond door een nieuwe brug op dezelfde locatie, is een ***vervangingsproject.***
Indien ook fietsers gebruik gaan maken van de brug en daarvoor een fietspad aan de brug wordt toegevoegd, is sprake van ***uitbreiding.***
In sommige gevallen zijn de verschillen tussen de activiteiten niet zwart/wit te onderscheiden.
Dan is maatwerk nodig om het werk te beoordelen en te programmeren in het iMPI.

Gebiedscontracten

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten programmeren we in het iMPI en worden door integrale projectmanagement (IPM-)teams voorbereid en uitgevoerd. Het vast en variabel onderhoud is zoveel mogelijk in gebiedscontracten ondergebracht. De provincie is ingedeeld in 7 beheergebieden en er zijn 6 gebiedscontracten, aangezien de gebieden 2 en 3 zijn ondergebracht in één gebiedscontract.
Gebiedscontracten zijn integrale onderhoudscontracten met een looptijd van 10 jaar, waarbij de gebiedsaannemers verantwoordelijk zijn voor een belangrijk deel van het vast en variabel onderhoud van de infrastructuur.
Het beheer en onderhoud van tunnels, het baggeren van vaarwegen en de constructieve veiligheid van bruggen zijn niet opgenomen in de gebiedscontracten en worden op een andere manier georganiseerd.

Tabel 3 | Gebiedscontracten en bijbehorende gebiedsopdrachtnemers

Gebiedscontract	Gebiedsopdrachtnemer (combinatie)	Ingangsdatum	Looptijd
1. Kop van Noord-Holland	Dura Vermeer Divisie Infra, Ploegam, Van den Biggelaar Grond- en waterbouw en Van Doorn Geldermalsen	1-6-2015	10 jaar
2. & 3. Midden Noord	BAM Infra, ENGIE Services en Krinkels	1-1-2017	10 jaar en 3 maanden
4. Zuid Kennemerland - IJmond	BAM Infra en Krinkels	24-11-2017	10 jaar en 3 maanden
5. Zaanstreek Waterland	KWS Infra Amsterdam – Heerhugowaard en	30-3-2018	10 jaar en 3 maanden
6. Noord-Holland Zuid	Mobilis TBI, Aannemingsmaatschappij Van Gelder en De Jong Zuurmond	18-6-2018	10 jaar en 3 maanden
7. Gooi en Vechtstreek	KWS Infra Amsterdam - Heerhugowaard en Van Hattum en Blankevoort	2-5-2017	10 jaar

3.2. Programmering en projecten

Programmering

Projecten beginnen met een initiatief. Dit is niet een echte projectfase, maar een proces waarbij initiatieven, beleidskaders en analyses kunnen leiden tot een studieproject, dat in het iMPI wordt opgenomen.
Het komt regelmatig voor dat een verbeter- en uitbreidingsinitiatief de studiefase niet bereikt. In de initiatieffase is het immers nog niet zeker of de oplossing wordt gevonden in het verbeteren of uitbreiden van de provinciale infrastructuur. De verbeter- en uitbreidingsinitiatieven zijn dan ook niet opgenomen in het iMPI.
Vervangingen worden wel als initiatief in het iMPI opgenomen op het moment dat het verwachte jaar van vervanging binnen de meerjaren¬programmering van het iMPI valt. Deze initiatieven komen in principe altijd tot uitvoering.
Het exacte vervangingsmoment kan echter nog wijzigen op basis van onder andere inspectiegegevens.
Een vervangingsinitiatief promoveert naar de studiefase wanneer het daadwerkelijke vervangingsmoment dichterbij komt en het project opgestart moet worden voor een tijdige uitvoering.
In hoofdstuk 4 is te zien welke vervangingsmaatregelen momenteel in de initiatieffase zijn opgenomen.

Variabel onderhoud, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsmaatregelen worden waar mogelijk samengevoegd in één project. Dit noemen we trajectbenadering. De gebiedsaannemers zijn grotendeels verantwoordelijk voor de planning van het variabel onderhoud, maar ook hun plannen worden betrokken bij deze afstemming. Het resultaat is een afgestemde programmering van projecten in het iMPI.

Wanneer vertraging bij een onderhouds- of vervangingsproject optreedt, moeten eventuele risico's worden beperkt. Bijvoorbeeld door het nemen van een tijdelijke maatregel, zoals het verlagen van de maximumsnelheid, het instellen van een aslastbeperking of het uitvoeren van een levensduurverlengende maatregel.

Projecten

Alle vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten doorlopen drie hoofdfasen: de **studie-, plan- en realisatiefase.** De hoofdfasen zijn opgedeeld in verschillende stappen, die worden uitgewerkt door projectteams.

Figuur 4 | Project hoofdfasen, subfasen en beïnvloedingsruimte afhankelijk van de projectfase

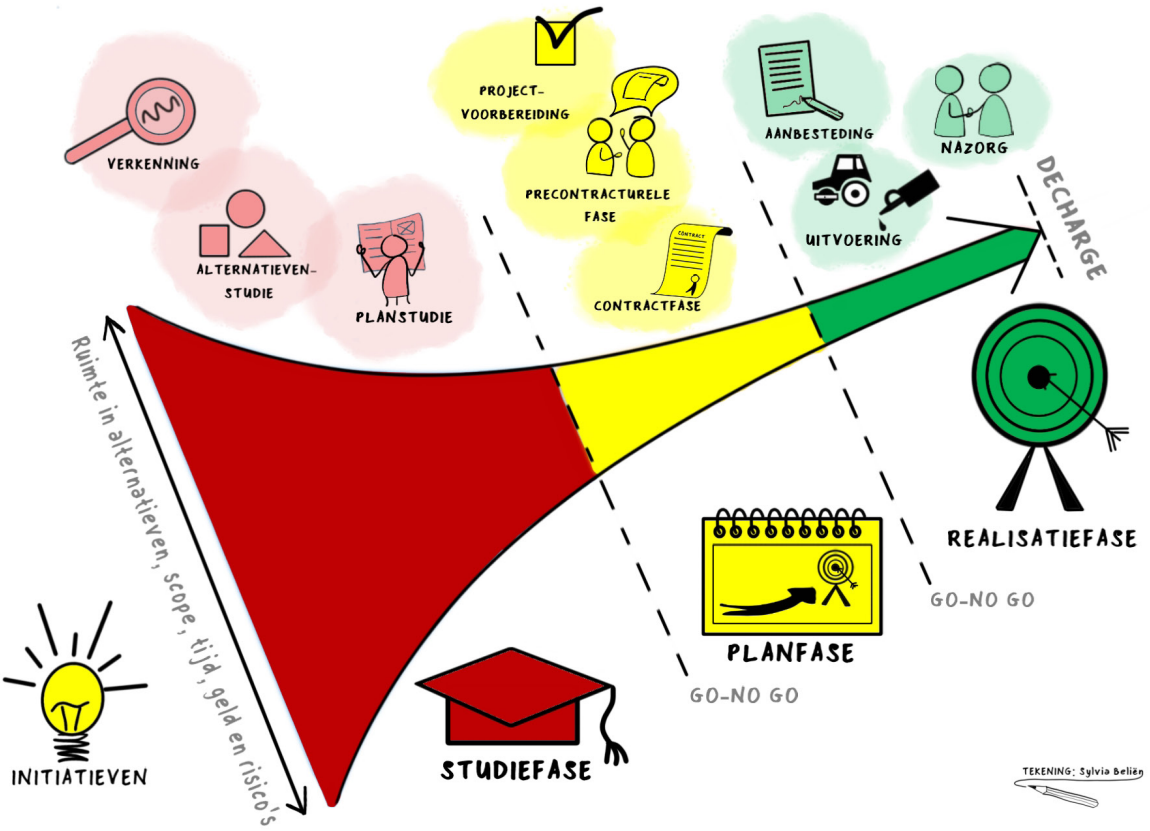

Opname in de studiefase

Het besluit voor opname van een project in de studiefase wordt door Gedeputeerde Staten genomen (gemandateerd aan de portefeuillehouder). Bij de voordracht over (de actualisering van) het iMPI wordt de lijst met nieuw opgenomen studieprojecten ter instemming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Studiefase

In de studiefase worden, samen met de omgeving en partners, verkenningen uitgevoerd naar het knelpunt en worden mogelijke alternatieven verkend. Zodra een integrale afweging heeft geleid tot een voorkeursvariant, wordt deze verder uitgewerkt in een planstudie. Het resultaat is een uitgebreide scopebeschrijving.

Promotie naar planfase

Aan het einde van de studiefase leggen Gedeputeerde Staten een besluit aan Provinciale Staten voor over de oplossingsrichting en de promotie van het project naar de planfase. Het is mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld als een knelpunt onvoldoende aanwezig blijkt of er onvoldoende draagvlak is voor mogelijke oplossingen. In zo'n geval wordt het project geschrapt. Bij de voordracht over (de actualisering van) het iMPI worden de te schrappen en te promoveren studieprojecten ter instemming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Planfase

In de planfase wordt de gekozen oplossing verder uitgewerkt door een integraal project managementteam (IPM-team). Het IPM-team gaat aan de slag met onder andere de technische uitwerking, participatie en inspraaktrajecten, vergunningen en contractdocumenten. Dit levert een exacte uitvoeringsspecificatie op die nauwkeurig kan worden geraamd, op basis waarvan het benodigde krediet kan worden aangevraagd. De uiteindelijke kosten kunnen hoger of lager uitvallen dan bij de promotie naar de planfase bekend was.

Promotie naar realisatiefase

In de voordracht van (de actualisering van) het iMPI - die voorafgaand aan de Begroting(-swijziging) in dezelfde vergadering wordt behandeld - wordt eerst het besluit genomen om het project op inhoudelijke gronden te promoveren naar de realisatiefase. Daarna stellen Provinciale Staten bij de behandeling van de Begroting(swijziging) het uitvoeringskrediet beschikbaar.

Realisatiefase

In de realisatiefase wordt het project aanbesteed en voert de aannemer de werkzaamheden uit.

Nazorgfase

Nadat het project is opgeleverd en het areaal is opengesteld voor het verkeer, start de nazorgfase en wordt het project afgerond en overgedragen aan de beheerder.

Schatting, prognose en raming uitvoeringskosten

Het benodigde budget voor een project wordt met het doorlopen van de verschillende fasen steeds nauwkeuriger.
De uitvoeringskosten van de verbeter- en uitbreidingsprojecten in de studiefase zijn schattingen en nog met onzekerheden omgeven. Deze bedragen zijn dan ook niet opgenomen in de tabellen in hoofdstuk 4. Voor vervangingen wordt vaak gebruik gemaakt van normkosten (eenheidsprijzen) en deze zijn wel terug te vinden in eerdergenoemde tabellen.
In de planfase is meer inzicht in de kosten en spreken we van een prognose. In de loop van de planfase wordt deze prognose steeds nauwkeuriger en op het eind van de planfase wordt het uitvoeringskrediet op basis van een raming bij Provinciale Staten aangevraagd.
In de nazorgfase wordt het project financieel afgerond (decharge), waarna het krediet officieel wordt afgesloten door Provinciale Staten.

3.3. Dekking infrastructuurprojecten

De dekking van de werkzaamheden aan infrastructuur vallen onder begrotingsprogramma 4 - Bereikbaarheid van de Begroting. De begrotingsprogramma's zijn opgedeeld in beleidsdoelen en daaronder in operationele doelen. De werkzaamheden die in het iMPI zijn geprogrammeerd, zijn terug te vinden onder beleidsdoel 4.4.

Tabel 4 | Programma 4 Bereikbaarheid – operationele doelen in relatie tot het iMPI

4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1	Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Figuur 5 | Dekking van het integrale meerjarenprogramma infrastructuur

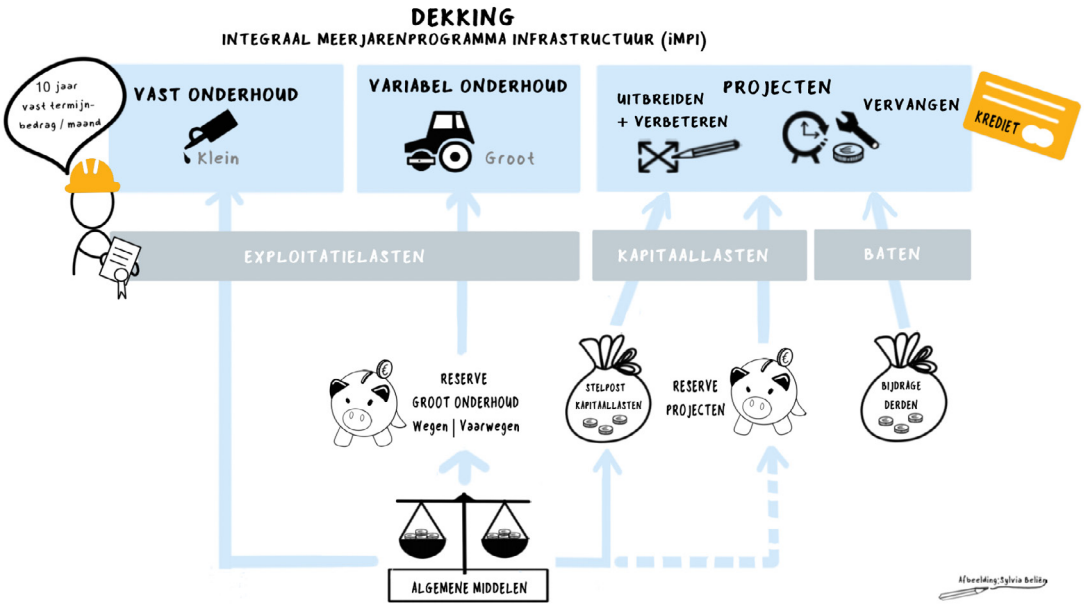

Vast onderhoud

Het vast onderhoud wordt door de gebiedsaannemers uitgevoerd aan de hand van de gebiedscontracten. Daarvoor krijgen zij gedurende de looptijd van het contract een vast termijnbedrag per maand. Deze kosten zijn zeer constant en voorspelbaar en worden rechtstreeks gedekt uit de exploitatie. Het risico van opvangen van fluctuaties in de bestedingen ligt met deze gebiedscontracten bij de aannemer. In de Begroting wordt jaarlijks een budget voor het vast onderhoud opgenomen.

Variabel onderhoud

Ook het variabel onderhoud wordt voor een belangrijk deel door de gebiedsaannemers uitgevoerd. Hiervoor geldt hetzelfde zoals is toegelicht bij het vast onderhoud.
Voor het variabel onderhoud dat niet is ondergebracht in de gebiedscontracten, is er een fluctuatie in budgetbehoefte per jaar. Om grote schommelingen in de exploitatie tegen te gaan, zijn daarvoor twee bestemmingsreserves ingesteld: Groot onderhoud wegen en Groot onderhoud vaarwegen. Deze worden jaarlijks met een gelijkblijvend (norm)bedrag gevoed. Onttrekking uit de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van de werkelijke kosten.

Vervangings-,verbeter- en uitbreidingsprojecten

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten zijn investeringen waarvoor Provinciale Staten kredieten verstrekt. De kredieten leiden tot kapitaallasten, nadat de bijdragen van derden zijn afgetrokken van het bruto krediet. Het netto krediet wordt gekapitaliseerd. De afschrijvingskosten en de rentekosten van externe financiering vormen samen de kapitaallasten en worden over de toekomstige gebruiksduur als last genomen op de balans. De financiering van de kapitaallasten vindt momenteel plaats uit eigen middelen en bestaan daardoor momenteel alleen uit afschrijvingslasten. De geldende afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

Tabel 5 | Afschrijvingstermijnen investeringen

Kredietsoort	Afschrijvingstermijn (jaren)
Krediet bruggen	50
Krediet sluizen	50
Krediet wegen	50
Krediet vaarwegen (inclusief oevers)	40 (voor houten damwand / staal koudgevormd)
Krediet vaarwegen (inclusief oevers)	80 (voor stalen damwand warmgewalst)
Krediet technische installaties	5 / 8 / 15

3.4. Planning en control cyclus

De aanvraag van financiën voor deze projecten volgt de bestaande (financiële) planning en control cyclus. Bij de Kaderbrief worden voorstellen gedaan wanneer het huidige financiële kader ontoereikend is. Afweging van deze voorstellen vindt plaats op nut, noodzaak, haalbaarheid etc. Na vaststelling van de Kaderbrief vormt deze de basis voor de nadere uitwerking van de meerjarenbegroting. Met de vaststelling van de begroting of een begrotingswijziging komen de financiële middelen beschikbaar. Voor kredietaanvragen, voortkomend uit het iMPI, is in principe tweemaal per jaar de mogelijkheid om dit te doen, te weten bij vaststelling van de begroting en de eerste begrotingswijziging. Hiervan kan gemotiveerd worden afgeweken.

4 PROJECTEN

In dit hoofdstuk wordt per onderhoudsgebied een toelichting gegeven op de geprogrammeerde infrastructurele projecten. De grenzen van de onderhoudsgebieden komen grotendeels overeen met de grenzen van de bestuurlijke regio's. Afwijkingen zijn te vinden daar waar de regiogrenzen de provinciale infrastructuur op onlogische plekken doorkruisen, bijvoorbeeld een weg die in twee gebieden valt. Deze gebiedsindeling is ook gebruikt voor de gebiedscontracten.

De provincie Noord-Holland is opgedeeld in de volgende gebieden:
1. Kop van Noord-Holland
2. Alkmaar en omgeving
3. West-Friesland
4. Zuid-Kennemerland/IJmond
5. Zaanstreek-Waterland
6. Noord-Holland Zuid
7. Gooi en Vechtstreek

Figuur 6 | Gebiedsindeling

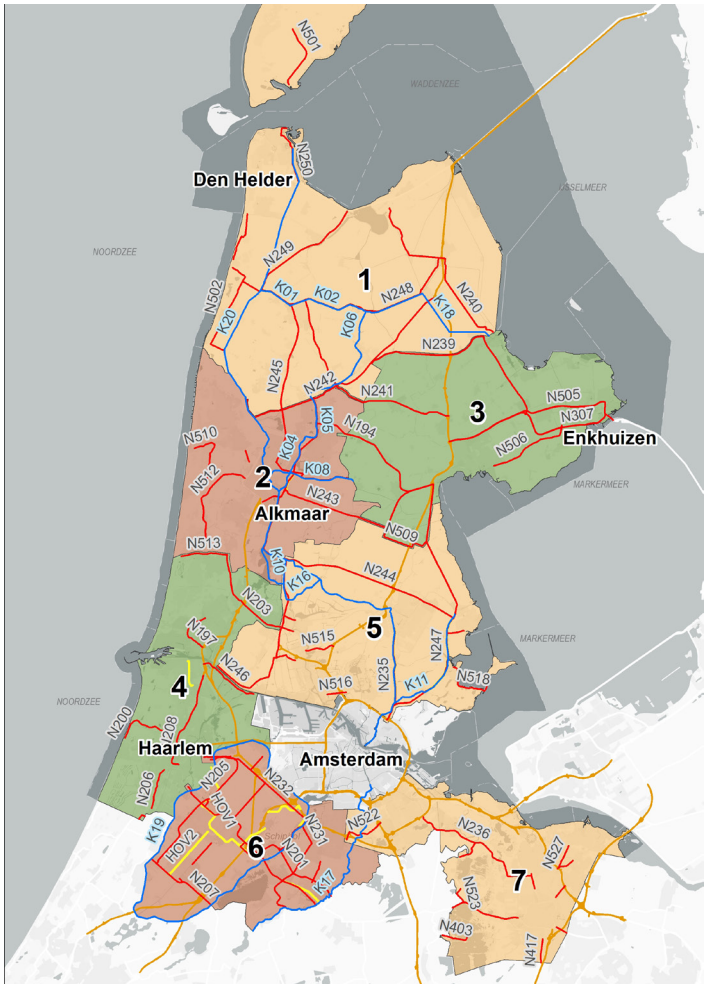

In de tabellen in de volgende paragrafen staan per gebied de vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten met de daarbij behorende bruto bedragen (i.e. inclusief bijdragen van derden). Schattingen voor projecten in de studie- en initiatieffase, prognoses voor projecten in de planfase en kredieten voor realisatieprojecten.
Per project is aangegeven waarom het wordt gerealiseerd: 'einde levensduur' in het geval van vervangingsprojecten, 'verkeersveiligheid', 'leefbaarheid' of 'bereikbaarheid' in het geval van verbeter- en uitbreidingsprojecten. Verder is vermeld wanneer de uitvoering is gepland. Wanneer het project (ook) de aanleg van fietsinfrastructuur betreft, is dit aangegeven in de tabel. Wanneer een project in meerdere gebieden plaatsvindt, wordt het benoemd in de tabellen van het gebied waar het zwaartepunt van het werk ligt. Voor het variabel onderhoud worden per gebied de meest relevante projecten in de tekst benoemd.

In de studiefase zijn de kostenschattingen voor de verbeter- en uitbreidingsprojecten niet opgenomen; de schattingen voor de vervangingsprojecten wel. De prognoses in de planfase zijn gebaseerd op de laatste inzichten. Bij een aantal met name

omvangrijke, projecten in de planfase, bestaat het getoonde bedrag voor een deel uit een reeds beschikbaar gesteld voorbereidingskrediet.
Voor de projecten in de realisatiefase is het beschikbare krediet weergegeven.

De gerealiseerde projecten worden aan het einde van het hoofdstuk genoemd. Deze projecten bevinden zich dan in de nazorgfase of zijn al geheel afgerond. Hierover wordt in het iMPI niet meer gerapporteerd.

In Bijlage 2 wordt de stand van zaken van relevante vervangings- en alle verbeter- en uitbreidingsprojecten nader toegelicht.

Digitale kaart

Het gehele iMPI is op een digitale kaart in te zien. De projecten zijn te vinden op de geografische locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden. Het gehele programma bestaat uit de volgende onderdelen:

- vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten - vanuit programmering iMPI 2022-2029 (terug te vinden in de tabellen in hoofdstuk 4);
- gebiedsoverstijgende programma's (terug te vinden in Tabel 13 – Gebiedsoverstijgende deelprogramma's in hoofdstuk 4);
- variabel onderhoud (buiten gebiedscontracten) - vanuit programmering iMPI 2022-2029 ('highlights' zijn tekstueel beschreven per gebied in hoofdstuk 4, gehele omvang op de digitale kaart);
- variabel onderhoud (Meerjaren Onderhoudsplanning (MJOP) van de gebiedsaannemers) - vooruitblik tot einde looptijd gebiedscontracten (programmering wordt gedaan door de gebiedsaannemer, 'highlights' zijn tekstueel beschreven per gebied in hoofdstuk 4, gehele omvang op de digitale kaart).

4.1. Gebied 1 – Kop van Noord-Holland

Gebiedsgrens

De Kop van Noord-Holland bestaat uit de gemeenten Den Helder, Schagen, Hollands Kroon en Texel.

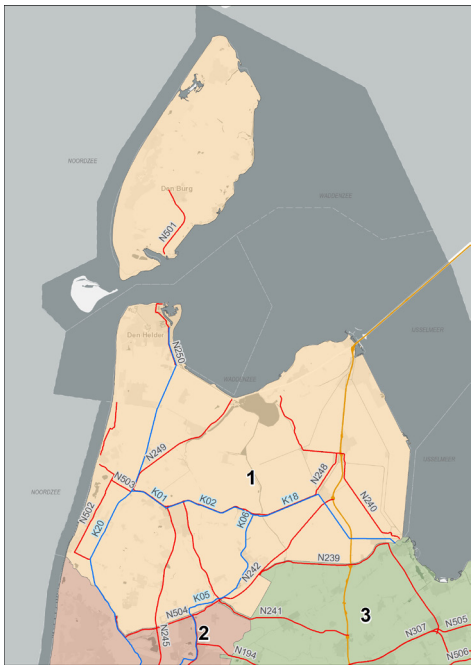

Gebiedskenmerken

De Kop van Noord-Holland kenmerkt zich door overwegend landelijk wonen, recreëren en landbouw, met enkele stedelijke (woonwerk)gebieden zoals Schagen en Den Helder. In de landelijke gebieden is vervoer per auto belangrijk voor de langere afstanden. De regio bezit met Greenport Noord-Holland Noord een sterke werkgelegenheidsmotor met een eigen patroon aan verkeersbewegingen. Openbaar vervoer heeft een functie op enkele sterke verbindingen en van en naar de knooppunten. Het programma De Kop Werkt!, waarin met regiogemeenten en Rijkswaterstaat is gewerkt aan de bereikbaarheid van Den Helder en de Kop als geheel, loopt eind 2021 af. De inzet van de provincie is om de regionale samenwerking op een andere manier voort te zetten. Hierbij wordt uiteraard de relatie gelegd met de reeds lopende samenwerking rondom het Maritiem-cluster in Den Helder, de Waddenbaai en de IJsselmeer-kustontwikkeling.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. De komende jaren worden op een aantal wegen de stille deklagen vervangen, onder andere op de N502 en de N240.

Vervangings- en verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 6 | Gebied 1: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
14B12-01 - Vervanging - Vlotbrug 't Zand	Einde levensduur	Initiatief	2026-2027	1.380.000
14C02-01 - Vervanging - St. Maartensvlotbrug - remmingswerk	Einde levensduur	Plan	2023	1.560.000
19D07-90 - Vervanging - Koopvaardersschutsluis - kolk en damwand Zie K20-07	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	11.600.000
K20-07 - Verlenging Koopvaardersschutsluis, gemeente Den Helder Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt de kolklengte van de sluis verlengd tot 115 meter. Het verlengen van de Koopvaardersschutsluis tot 115 meter sluit aan bij de ambitie van de provincie om het Noordhollandsch Kanaal als kernnet aan te wijzen, die in de toekomst geschikt wordt voor minimaal CEMT-klasse 4, waarbij de sluis een kolklengte moet hebben van 115 meter. Door het verlengen van de sluis kunnen langere schepen via het Noordhollansch Kanaal richting Amsterdam varen.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2024	7.700.000
alg-41 - Bereikbaarheid Den Helder De kortetermijnmaatregelen op de N250 zijn gerealiseerd (N250-01). Er is een integrale studie uitgevoerd naar het verbeteren van de bereikbaarheid in Den Helder. De haalbaarheid van een nieuwe brug ter hoogte van de Koopvaardersschutsluis en een ongelijkvloerse kruising N250-Havenweg is onderzocht. Verder zijn "zachte maatregelen" onderzocht, zoals dynamisch verkeersmanagement, beperkt parkeren, P+B en een ticketsysteem voor de veerboot. Deze maatregelen hebben slechts deels betrekking op de N250 en worden beschouwd in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en de haven. De resultaten van het onderzoek worden meegenomen in de ontwikkeling van het "Maritiem cluster".	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
K01-01 - Vervanging - km 4 - km 0 - Vaarwegvak 14 - Schagerkanaal: Noordhollandsch Kanaal – Schagerkoggekanaal (Schagen) Vervanging slechte oevers - lengte 500 m staal (geen natuurvriendelijke oevers (NVO))	Einde levensduur	Initiatief	2027	1.920.000
K01-02 - Vervanging - Zijperbrug 14D30 - Brug en remmingwerk	Einde levensduur	Initiatief	2026-2027	6.300.000
K06-10 - Vervanging - 14G28 Braaksluis- wachtplaats Noord en wachtplaats Zuid	Einde levensduur	Plan	2022-2023	1.050.000
K18-05 - Vervanging - 14G31 Westfriesesluis -wachtplaats Oost, wachtplaats West en remmingwerken.	Einde levensduur	Plan	2024	730.000
K18-b-01 - Vervanging - km 14,6 - km 7,8 - Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart; zijsloot bij km. 7,8 Medemblik Vervanging van 1600 m houten oeverconstructie voor hout en daar waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	5.654.000
K18-b-02 - Vervanging - km 14,6 - km 7,8 - Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart: zijsloot bij km. 7,8 - Medemblik Vervanging van circa 4000 m hout voor hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Initiatief	2025-2027	6.740.000
K18a-01 - Vervanging - km 7,8 - km 0 - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km 7,8 Vervangen van 2 km houten oeverconstructie voor hout, (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	2.355.000
K18a-02 - Vervanging - km 7,8 - km 0 - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km 7,8 Ca. 4000 m hout voor hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Initiatief	2027	7.040.000
K20n-06 - Vervanging - 14B17 - Remming- en geleidewerken Kooysluis	Einde levensduur	Initiatief	2026	330.000
K20n-b-01 - Vervanging - km 71,3 - km 62,9 - Vaarwegvak 3 - Noordhollandsch Kanaal: Sint Maartensvlotbrug - Splitsing Schager Kanaal Vervanging houten oevers door staal - lengte 1000 m staal (geen natuurvriendelijke oevers)	Einde levensduur	Initiatief	2026	2.600.000
K20n-c-02 - Vervanging - km 62,9 - km 55,5 - Vaarwegvak 2 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Schagerkanaal - Pontveer Westeind Vervanging houten oevers door staal	Einde levensduur	Initiatief	2026	2.900.000
K20n-d-01 - Vervanging - km 78,6 - km 71,3 - Vaarwegvak 1 - Noordhollandsch Kanaal: Pontveer Westeinde - KVSS Vervanging houten oever door staal	Einde levensduur	Studie	2023-2024	3.700.000
K20n-d-02 - Vervanging - km 78,6 - km 71,3 - Vaarwegvak 1 - Noordhollandsch Kanaal: Pontveer Westeinde - KVSS Vervanging 680 meter houten oever	Einde levensduur	Initiatief	2029	3.350.000
N240B-01 - Vervanging - Kunstwerk 14H02 en 14H04 Afstemming met N240-05 en N240-14: doortrekking N240 en trajectstudie N240 A7-Medemblik.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	5.200.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
N241-14 - Maatregelen parallelweg N241 oostzijde, gemeente Hollands Kroon De parallelweg oostzijde wordt oneigenlijk gebruikt en op verschillende locaties rijdt het verkeer over de berm van de parallelweg naar de N241 om omrijden of rijden door de bebouwde kom te voorkomen. Door het realiseren van snelheidsremmende maatregelen en het aanbrengen van en obstakel in de tussenberm kan dit gebruik worden teruggedrongen en wordt minder hard gereden.	Verkeersveiligheid	Studie	n.n.b.	
N242-24 - Noordelijke ontsluiting Agriport op de N242, gemeente Hollands Kroon Aan de noordzijde van Agriport is een aansluiting op de A7 gewenst. De gemeente Hollands Kroon heeft de provincie ge-vraagd deze ontsluiting in de vorm van een rotonde uit te werken.	Bereikbaarheid	Studie	2023	
N248-05 - Vervanging - 14G07 Alkmaarsche brug - Remmingwerken A	Einde levensduur	Initiatief	2027-2028	310.000
14D35-90 - Vervanging - Stolperbasculebrug Zie N248-15 N248-15 - Verbetering - Verbreding Stolperbrug, gemeente Schagen De Stolperbasculebrug wordt vervangen. Er wordt een nieuwe, bredere brug ten noorden van de huidige brug gerealiseerd met een gescheiden fietspad op de brug. De nieuwe Stolperbrug wordt circulair, energieneutraal en zo onderhoudsarm mogelijk gebouwd.	Einde levensduur	Plan	2023-2025	11.600.000
N248-15 - Verbetering - Verbreding Stolperbrug, gemeente Schagen De Stolperbasculebrug wordt vervangen. Er wordt een nieuwe, bredere brug ten noorden van de huidige brug gerealiseerd met een gescheiden **fietspad** op de brug. De nieuwe Stolperbrug wordt circulair, energieneutraal en zo onderhoudsarm mogelijk gebouwd.	Verkeersveiligheid	Plan	2023-2025	2.500.000
N248-16 - Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg, gemeente Hollands Kroon Om de verkeersveiligheid voor met name het overstekende **fietsverkeer** op de kruispunten van de N248 met de Wadweg en de Waardpolderhoofdweg te verbeteren, wordt gekeken welke korte- en langetermijnmaatregelen genomen kunnen worden. Gekeken wordt naar zowel infrastructurele als gedragsmaatregelen.	Verkeersveiligheid	Studie	2023-2024	
N248b-03 - Vervanging - Schagerbrug A - 14G14 Schagerbrug A, 14G14 vervangen ; afstemmen met traject N248b-02	Einde levensduur	Plan	2023-2024	9.500.000
N248b-05 - Vervanging - Waardbrug -14G11	Einde levensduur	Initiatief	2027-2028	9.500.000
N250a-04 - Vervanging - 09D01 Burg. Visserbrug - Remmingwerken Uit inspecties en nadere onderzoeken in 2016 blijkt dat de remmingwerken ernstig zijn aangetast. Zowel door bacteriën als door houtrot op waterlijn. Op den duur kan het remmingwerk onvoldoende zijn functie (bescherming van de brug) nog vervullen.	Einde levensduur	Plan	2022	484.000
N250-04 - N250-Hoofdgracht, gemeente Den Helder Doordat de TESO een nieuwe, grotere veerboot in gebruik heeft genomen, kan - vanwege de grotere capaciteit - het schip bij volledige bezetting niet tijdig worden gelost. Daardoor kan de veerboot ook niet tijdig worden geladen en komt de dienstregeling in gevaar.	Bereikbaarheid	Studie	2025	
N501-03 - Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg, gemeente Texel Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op dit kruispunt een enkelstrooksrotonde gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Plan	2023	1.050.000
N501-05 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute, gemeente Texel Dit project is onderdeel van het project alg-43 Programma provinciale fietsknelpunten (rapport Fietsersbond). Op het kruispunt wordt **een middengeleider voor overstekend langzaam verkeer** gerealiseerd, zodat fietsers in twee fasen de N501 kunnen oversteken. Door de realisatie van de middengeleider ontstaat tevens de ruimte om een linksafstrook aan te leggen.	Verkeersveiligheid	Plan	2022	500.000

4.2. Gebied 2 - Alkmaar e.o.

Gebiedsgrens

Het gebied Alkmaar e.o. bestaat uit de gemeenten Alkmaar (exclusief gebied van voormalige gemeente Graft-De Rijp), Heerhugowaard, Langedijk, Bergen, Heiloo, Castricum (gedeeltelijk) en Uitgeest (gedeeltelijk).

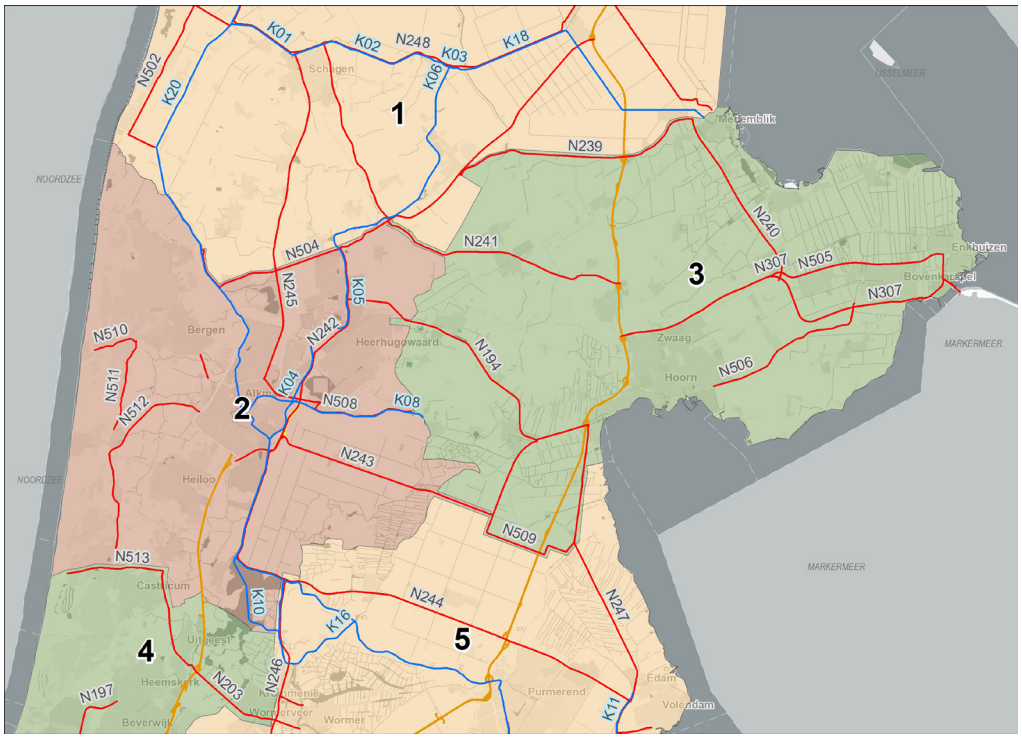

Gebiedskenmerken

Het gebied Alkmaar e.o. kent als stedelijk woon-werkgebied een relatief hoge dichtheid van wonen en werken. Het gebied ligt aan de rand van de Metropoolregio Amsterdam, waarmee het belangrijke relaties heeft. Dit uit zich onder andere in een sterke pendel richting het zuiden in de ochtend. Naast deze woon-werkrelaties is de kuststrook een sterke recreatieve trekpleister, net als de binnenstad van Alkmaar. De regio heeft een grote woningbouwopgave, waardoor naar verwachting de druk op de regionale infrastructuur van auto en fiets en het spoor toeneemt. Het betreft een regio met een groeiende werkgelegenheidsstructuur, veel vitale, regionaal gewortelde bedrijven en een sterke logistieke en agribusiness-sector. In de landelijke gebieden is het vervoer per auto belangrijk voor de langere afstanden en het vrachtvervoer.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. De komende jaren voert de gebiedsaannemer gefaseerd variabel onderhoud uit aan het groen in de bermen van de N245 bij Alkmaar. Dit gebeurt in nauwe afstemming met de omgeving en met zorg voor de groene uitstraling van deze weg. Op de N504 bij Schoorldam is in 2020 een pilotgebied ingericht voor het innovatieproject Grass2Grit. In dit gebied wordt tot en met 2022 de gladheidsbestrijding uitgevoerd met het sap van gras en worden de bermen ecologisch gemaaid. Daarnaast wordt op meerdere provinciale wegen de asfaltverharding onderhouden, zoals bij de N242 en de N512.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 7 | Gebied 2: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
19B08-01 - Vervanging - Remming- en geleidewerken en damwanden Huijgenbrug (19B08)	Einde levensduur	Studie	2024	300.000
19B09-01 - Vervanging - Remming- en geleidewerken en damwanden Huijgenbrug (19B09)	Einde levensduur	Studie	2024	300.000
alg-13 - Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo (GGA Alkmaar) Er wordt een nieuwe aansluiting op de A9 ter hoogte van de Lagelaan in Heiloo gerealiseerd. Deze aansluiting maakt deel uit van het programma De Nieuwe Strandwal, dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het gebied. Naast de aansluiting bestaat het programma uit groenprojecten, bedrijventerrein Boekelermeer en woningbouw in Castricum/Limmen. De aansluiting is nodig om de ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, en levert daarnaast een bijdrage aan verbetering van knelpunten in de huidige situatie. Tevens wordt de aanleg van een **fietsverbinding** over de A9 meegenomen in dit project.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2025	45.899.331
K4/5/6-A-02 1 - Vervanging - Roskamsluis Zelfbediening	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	442.000
K4/5/6-A-02 2 - Vervanging - Roskamsluis aanpassingen in het kader van de Machinerichtlijn	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	281.000
K07/K08-02 - Vervanging - km 0/0 - km 2,2/7 - Vaarwegvak 21 - Hoornsevaart (K07) en Huigenvaart (K08) Vervanging 400 m oeverconstructie hout voor hout, met natuurvriendelijke oever op verschillende locaties.	Einde levensduur	Plan	2023-2024	1.800.000
K20/10/09-b-01 - Vervanging - km 38,4 - km 32 - Vaarwegvak 7 - Noordhollandsch Kanaal: Gat van de meer (Akersloot) - Splitsing Omval	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	2.800.000
K20a-01 - Vervanging - km 44,9 - km 38,4 - Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval - Alkmaar Noord	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	3.400.000
K20n-a-01 - Vervanging - km 55,5 - km 44,9 - Vaarwegvak 4 - Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar Noord - St. Maartensvlotbrug	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	1.500.000
N242-25 - Verkenning N242, gedeelte N508 (Nollencircuit)-N241 (Verlaat), gemeente Heerhugowaard Er wordt in een verkenning uitgevoerd om de knelpunten in beeld te brengen, die zich op de N242 voordoen.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N242-26 - Verkeersmanagement N242, gedeelte A9-N508, gemeente Alkmaar Het wegbeeld op de N242 tussen de A9 en de N508 komt niet overeen met de toegestane maximumsnelheid. Het traject wordt door weggebruikers als onveilig ervaren door de combinatie van de werkelijk gereden snelheid, brug-openingen, bochten en landbouw¬verkeer. Door het plaatsen van portalen met matrix-borden, waarop de maximumsnelheid is aangegeven, wordt de verkeersveiligheid verbeterd.	Verkeersveiligheid	Plan	2023	3.000.000
N242a-06 - Vervanging - km 45,6 - km 46,92 Een deel van de N242a heeft een (theoretische) End of Life van 2024. Een PMI-studie vindt plaats om de weg te verbreden, de reconstructie dient hiermee te worden afgestemd.	Einde levensduur	Initiatief	2028	1.450.000
N242Ld-02 - Vervanging - Fietsbrug 19B10: Vervangen kunstwerk fietsbrug KW 19B10 bij het Nollencircuit (N508).	Einde levensduur	Studie	2024	640.000
N243-06 - Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland Het traject loopt van de N242 naar de nieuwe aansluiting met de Westfrisiaweg ter hoogte van de N507. Met de reconstructie van de N243 wordt de verkeerveiligheid verbeterd, de doorstroming geborgd en waar mogelijk de ruimtelijke karakteristieken van het gebied versterkt. Daarenboven is de reconstructie noodzakelijk, omdat de weg voor een deel aan het einde van de levensduur is. Het ontwerp is gericht op de aanleg van rotondes en een uniform profiel op basis van een weg van 7,05 meter, een vergevings-gezinde berm van 3 meter en een **fietspad** van 3 meter.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023	41.320.000
N243A-03 - Vervanging - km 0,68 - km 15,7 - Wegconstructie en kunstwerken Trajectbenadering. In de realisatie van het PMI project N243-06 groot onderhoud aan het traject N243a tussen km. 0.680 (N242) - 15.700 (N23), o.a. (gedeeltelijk) vervangen van de kunstwerken welke zijn gebouwd in de periode 1930 (19E 09, 19E 10, 19E11, 19E12, 19E13, 19E14, 19G 03, 19G 04, 19G 05,19G 07,19G08 en 19G09). Ook groot onderhoud aan VRI km. 9.6 Jisperweg en de VRI km 14.7 Kathoek. Openbare verlichting: hmp. 14.6 - 15.2 armaturen vervangen en dimmers aanbrengen. Het gaat om een bijdrage van PMO aan het PMI project.	Einde levensduur	Realisatie	2021-2023	9.480.000
N504a-01 - Vervanging - Schoorldammerbrug civiel, vervanging (renovatie) val brug Vrouwenverdriet EMH onderhoud: reviseren/vervangen aandrijf en bewegingswerk +reductiekast, vervangen hydro aggregaat en cilinders, afsluitboominstallatie (brug B) vervangen, SVS vervangen	Einde levensduur	Plan	2024	1.220.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
N508-05 -Reconstructie kruispunt N508-Herenweg, gemeente Alkmaar Er is onvoldoende capaciteit op dit kruispunt. Het kruispunt wordt heringericht ten behoeve van een betere doorstroming van onder andere het openbaar vervoer en een betere ontsluiting van het bedrijventerrein Beverkoog.	Bereikbaarheid	Studie	2024	
N510b-01 - Vervanging - km 10,45 - km 12,28 - Een deel van het traject N510b heeft een (theoretische) End of Life van 2028. Het betreft km. 10.450 - 12.280.	Einde levensduur	Initiatief	2028	1.670.000

4.3. Gebied 3 - West-Friesland

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec. Ten noorden van Medemblik valt een deel van de bestuurlijke regio Westfriesland in het beheergebied Kop van Noord-Holland.

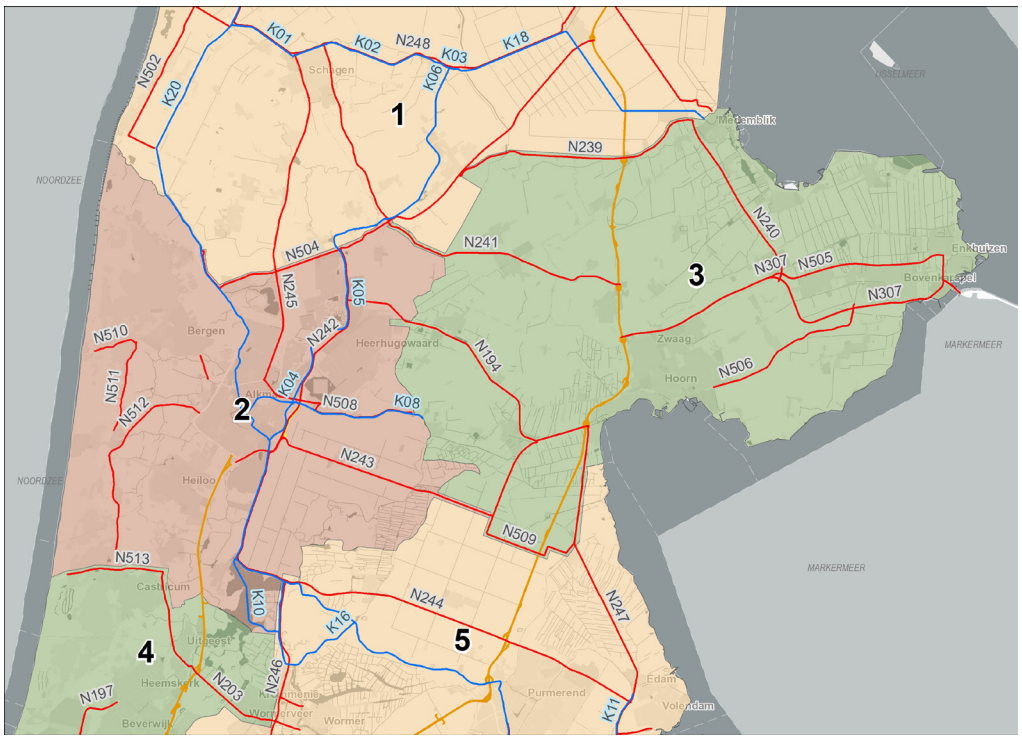

Gebiedskenmerken

West-Friesland kent zowel landelijke als stedelijke gebieden. Het betreft een regio met veel externe relaties, een sterke werkgelegenheidsstructuur, veel vitale, regionaal gewortelde bedrijven en een sterke logistieke en agribusiness-sector. Daarbij werken velen buiten West Friesland. Ook hier geldt dat in de landelijke gebieden het vervoer per auto belangrijk is voor de langere afstanden en het vrachtvervoer. De noord-zuidverbinding (A7 en spoorverbinding Amsterdam/West-Friesland) is de belangrijkste (economische) verbinding voor de regio.
Er worden de komende jaren veel woningen gebouwd in de regio. Hoorn zet in op een meer hoog stedelijk karakter rond het OV-knooppunt de Poort van Hoorn. Voor toeristen is het een aantrekkelijke regio door de natuur, het water en de historische steden.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. Daarnaast wordt op meerdere provinciale wegen de asfaltverharding onderhouden, zoals bij de N247.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 8 | Gebied 3: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
ALG-Vaarwegen - Vervanging - SCADA installaties Bediening Centrale Heerhugowaard	Einde levensduur	Initiatief	2028	4.500.000
N239-03 - Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon De hoofdontsluiting van het Agriport A7-gebied is voorzien bij het kruispunt N239-Coppershorn. De op- en afritten van de A7 naar de N239 liggen op korte afstand van dit kruispunt. Om een goede doorstroming op dit wegdeel te verkrijgen en de verkeersveiligheid te waarborgen worden deze kruispunten met behulp van drie gekoppelde verkeers-regelinstallaties op elkaar aangesloten.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2026	
N239-08 -Trajectbenadering N239a, gedeelte N242-A7, gemeenten Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Er staat groot onderhoud gepland op de N239, gedeelte N242-A7. Gelijktijdig met het groot onderhoud worden rotondes gerealiseerd op de kruispunten N239-Langereis en N239-Zuiderzeestraat, wordt een nieuwe **fietsbrug** aangelegd en worden verkeersveilig¬heids¬verbeteringen uitgevoerd. Op het kruispunt N239-Alkmaarseweg, één van de knelpunten uit het rapport van de Fietsersbond (zie project alg-43), wordt een **middengeleider voor overstekend langzaam verkeer** aangelegd.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2022	5.700.000
N239A-03 - Vervanging - km 13,67 - km 22,56 - Wegconstructie en kunstwerken	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	2.200.000
N240-05 -Aanleg rotonde kruispunt N240-N239 en parallelweg N240, gedeelte Almereweg-N239, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op het kruispunt N239-N240 een rotonde aangelegd. Daarnaast wordt het ontbrekende deel parallelweg langs de N240 aangelegd tussen de Almereweg en de N239, zodat het agrarisch verkeer niet meer door de kern van Opperdoes hoeft te rijden. Voor de parallelweg wordt een doorsteek door de Westfriesedijk naar de Koggenrandweg gemaakt.	Verkeersveiligheid	Studie	2024-2025	
N241-13 - Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N241b, gedeelte N242-A7 worden - ter verbetering van de verkeersveiligheid - verschillende maatregelen genomen. De weg, bermen en het **fietspad** worden verbreed. De kruispunten worden heringericht. En ter hoogte van de Trambaan wordt de N241 naar het noorden omgelegd.	Verkeersveiligheid	Plan	2022-2024	49.000.000
N241b-03 - Vervanging - km 10,2 - km 22,6 - Wegconstructie en kunstwerken 19E03, 19E04, 19E07 zie N241-13	Einde levensduur	Realisatie	2021-2024	15.500.000
N247-17 - Trajectbenadering N247b, gedeelte N244-A7, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N247, gedeelte N244-A7 (zie N247B-02), worden twee vaste bruggen vervangen en tevens verbreed (nieuwe investering).	Verkeersveiligheid	Plan	2022-2024	1.450.000
N247B-02 - Vervanging - KW 19G33 en KW 19E20 Trajectbenadering: Vervangen van twee kunstwerken: KW 19G33 en KW 19E20 (zie ook N247-17).	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	3.600.000
N307-01 - Veiligheid bij incidenten Op enkele locaties kunnen weginspecteurs in geval van incidenten het verkeer onvoldoende veilig stilzetten en afschermen. Dit wordt veroorzaakt door beperkt zicht op het verloop van de weg op een aantal locaties, de afwezigheid van een vluchtstrook en het ontbreken van signalering boven de weg in combinatie met de gereden snelheid. Dit probleem speelt ook bij de N242 (zie N242 26).	Verkeersveiligheid	Studie	n.n.b.	
N505-01 - Trajectbenadering N505a, gemeenten Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen De N505a loopt van de N240 naar de N302 (v/h deel van de N302, maar heet vanaf 2019 N505). Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of gelijktijdig met het groot onderhoud (vervanging verkeersregelinstallaties) aanpassingen aan de kruispunten op het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	Verkeersveiligheid	Studie	2027	
N505a-01 - Vervanging - km 0 - km 9,8 Een deel van het traject N505a dient gereconstrueerd te worden, dit betreft de locaties waar hoogovenslakken aanwezig zijn (en welke nog niet zijn aangepakt).	Einde levensduur	Initiatief	2027	2.970.000
N506A-02 - Vervanging - km 28,55 - km 31,47 - Wegconstructie	Einde levensduur	Realisatie	2020-2021	3.700.000

4.4. Gebied 4 – Zuid-Kennemerland/IJmond

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Castricum (gedeeltelijk), Uitgeest (gedeeltelijk), Heemskerk, Beverwijk, Velsen, Bloemendaal, Haarlem, Zandvoort, Heemstede en Zaanstad (gedeeltelijk).

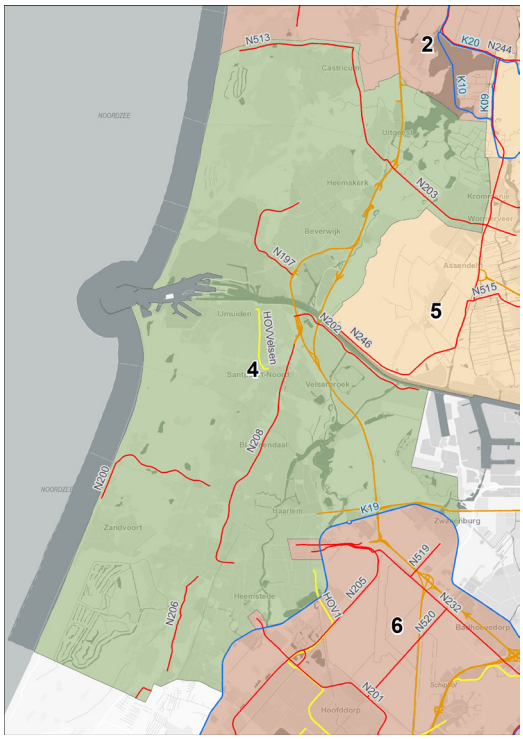

Gebiedskenmerken

Het gebied Zuid-Kennemerland/ IJmond is op te delen in een toeristisch kustgedeelte, de historische stad Haarlem en de industrie en bedrijven in de IJmond. Het gebied wordt doorsneden door het Noordzeekanaal. Zandvoort en Bloemendaal kenmerken zich door strand en natuurgebied en het circuit Zandvoort. De IJmond kenmerkt zich door Tata Steel dat een grote impact heeft op het omliggende gebied en de aanlanding van windenergie en verdere distributie het land in. Binnen dit gebied zijn geen vaarwegen in beheer of onderhoud.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. De komende jaren worden op een aantal wegen de stille deklagen vervangen. Op de N202a wordt variabel onderhoud uitgevoerd. Gelijktijdig met het variabel onderhoud wordt de verkeersveiligheid verbeterd nabij de uitrit van de ambulancepost en ter hoogte van Snow Planet (zie N202-05).

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 9 | Gebied 4: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
alg-42 - Busbaan Wijckermolen (busstation Beverwijk - Wijckermolen) In 2010 zijn plannen gemaakt voor een nieuw busstation in Beverwijk. Inmiddels is het busstation mede door financiering van de provincie gereed gekomen. In de plannen voor het busstation is tevens voorzien in een goede en snelle route van en naar het station. Door de nieuwe ligging van het station moeten de bussen nu meer omrijden dan in het verleden het geval was (om de bioscoop heen). Daarom is in de plannen zowel aan de oost- als westzijde van het busstation een busbaan omgenomen. Er wordt een korte busbaan tussen het busstation van Beverwijk en de ontsluitingsweg Wijckermolen gerealiseerd. De busbaan wordt gesitueerd tussen het spoor en het stationsgebouw.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2023	3.200.000
N197-04 - Busbaan Wijckerpoort (Velsertraverse-busstation Beverwijk) De bussen van Beverwijk naar Haarlem en IJmuiden lopen vertraging op op de route tussen het busstation Beverwijk en de Velsertunnel. In de spitsuren ontstaat filevorming op de Velserweg en Velsertraverse door het grote verkeersaanbod. Dit leidt tot oponthoud voor de bus en tot een onbetrouwbare dienstregeling. Het probleem wordt verergerd door het passeren van goederen-treinen. Er wordt een vrijliggende busbaan aangelegd, inclusief halte voor Velsen Noord tussen het busstation Beverwijk en de Velsertraverse, die ook een kortere route kent. Tevens wordt **een voet-/fiets-onderdoorgang** onder de Velsertraverse met een verbinding naar station Beverwijk gerealiseerd.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2023	19.600.000
N197A-01 - Vervanging - km 5,6 - km 6 - Wegconstructie Oplossen van wateroverlast N197 door vervanging wegconstructie km 5,6 tot 6,0.	Einde levensduur	Plan	2021-2022	60.000
N202-05 - Trajectbenadering N202a, gemeente Velsen Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N202 tussen hmp. 1.9 en 7.0 wordt bermverharding aangebracht om de 'vergevingsgezindheid' van de weg te vergroten, wordt de ambulance-uitrit aangepast en wordt een faunapassage gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2022	660.000
N203b-06 - Vervanging - km 50,17 - km 51,4 - Rehabilitatie wegvak	Einde levensduur	Initiatief	2029	2.920.000
N206b-02 - Vervanging - km 39,1 - km 39,45 - Rehabilitatie van constructie	Einde levensduur	Initiatief	2027	316.000
N208-05 - Aanleg **fietsverbinding** langs de N208, gedeelte Munsterslaan-Wagenweg, gemeenten Haarlem en Bloemendaal Het oorspronkelijke project "N208-05 Aanleg fietsverbinding langs de N208, gemeenten Haarlem en Bloemendaal" is opgedeeld in twee aparte projecten: een oostelijk en een westelijk deel, die gefaseerd worden uitgevoerd. Het oostelijke deel bestaat uit de realisatie van een fietsverbinding tussen de Leidsevaartweg en de Wagenweg en het westelijke deel tussen de Munterslaan en de Leidsevaartweg.	Bereikbaarheid	Realisatie	2021-2022	3.250.000
N208-08 - Aanleg **fietsverbinding** langs de N208, gedeelte Jan Gijzenkade-Hoofdstraat, gemeenten Haarlem en Velsen Dit project is onderdeel van het traject Haarlem-Velsen van de doorfietsroute F9, Den Helder-Muiden. Tussen de Jan Gijzenkade (Santpoort-Zuid/Haarlem Delftwijk) en de Hoofdstraat (Santpoort-Noord) ontbreekt aan de westzijde va de N208 een fietspad, waardoor fietsers moeten omfietsen of de N208 twee keer moeten kruisen en gebruikmaken van oncomfortabele routes door Haarlem-Noord. Als onderdeel van de doorfietsroute wordt een fietspad gerealiseerd.	Bereikbaarheid	Studie	2024-2025	
N513a-06 - Vervanging - km 21,44 - km 22,8 - Rehabilitatie van constructie	Einde levensduur	Initiatief	2025-2026	1.200.000

4.5. Gebied 5 – Zaanstreek-Waterland

Gebiedsgrens

Het gebied Zaanstreek-Waterland bestaat uit de gemeenten Amsterdam (gedeeltelijk), Alkmaar (v/h Graft-De Rijp), Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad.
Voor de gemeente Amsterdam is alleen een deel van het Noordhollandsch Kanaal (tot de grens met Landsmeer) en een klein deel van de N247 onderdeel van het gebied.

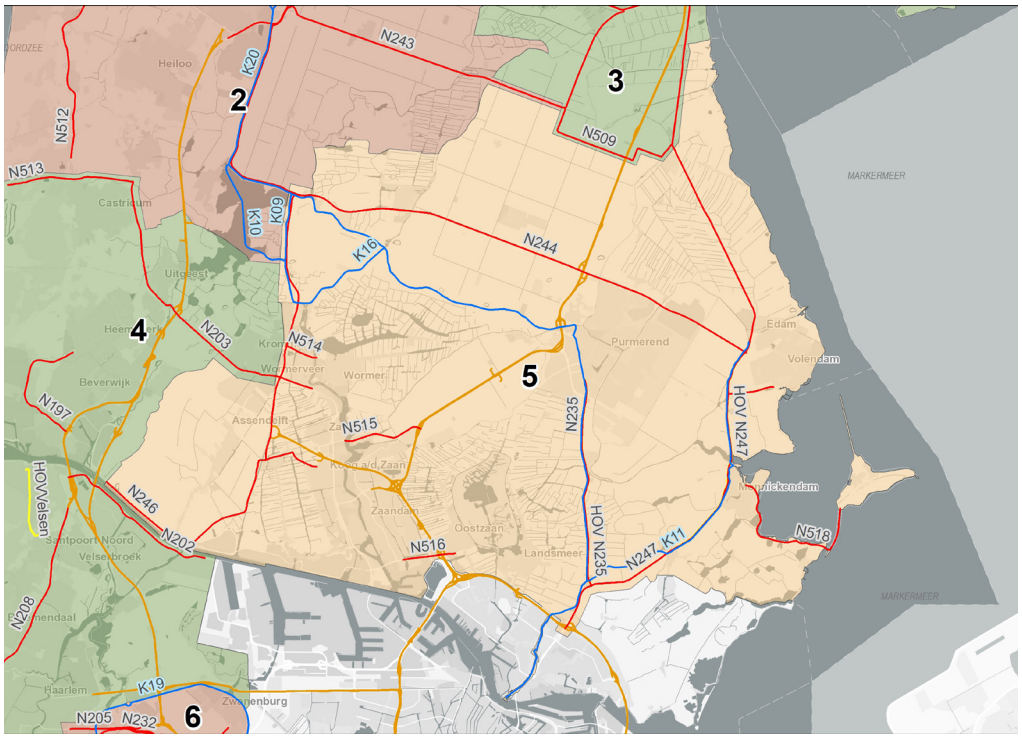

Gebiedskenmerken

Zaanstreek-Waterland maakt deel uit van het gebied van de Vervoerregio Amsterdam (VRA). De druk op wonen en werken neemt -net als in Amsterdam- ook in deze gebieden sterk toe. Het gebied heeft een sterke (woon-werk)relatie met Amsterdam en de gebieden ten zuidwesten daarvan. Door doorgaand woon-werkverkeer richting Amsterdam worden de dorpen geconfronteerd met grote hoeveelheden verkeer in de ochtend- en avondspits. Het gebied kenmerkt zich door meerdere waterverbindingen, zoals het Noordhollandsch Kanaal, het Noordzeekanaal en de Zaan. Het gebied heeft ook een belangrijke toeristische functie, met historische steden en De Zaanse Schans. Maar ook De Beemster en Stelling van Amsterdam, die beide de status Unesco Werelderfgoed hebben en de natuurgebieden Eilandspolder, het Markermeer en Polder Zeevang.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
De komende jaren worden op een aantal wegen de stille deklagen vervangen.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 10 | Gebied 5: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
19D03A-90 - Vervanging - Brug Krommenie A Beide bruggen Krommenie zijn opgenomen in het project, waarbij het uitgangspunt was: gehele vervanging van brug A (ophaalbrug) en vervanging val van brug B (basculebrug). Aanvullend dient de onderbouw van de brug te worden hersteld. Dit is de huidige programmering, die uit 2016 stamt. In 2022 wordt de aanpak en het benodigde krediet geactualiseerd.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	8.762.500
19D04-90 - Vervanging - Brug Krommenie B zie 19D03A-90	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	8.762.500
25E22-02 - Vervanging - Pontveer 't Schouw	Einde levensduur	Studie	2025	1.500.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
alg-29b - Vervangen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het programma 'Vaart in de Zaan!' heeft tot doel de bevaarbaarheid van de Zaan te verbeteren, zodat bedrijven de modaliteit vervoer over water blijvend kunnen benutten en uitbreiden. De provincie realiseert namens de gemeenten de vernieuwing van de Zaanbrug tussen Wormer en Wormerveer. Het project draagt bij aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.	Bereikbaarheid	Realisatie	2020-2023	28.470.790
K09-01 - Vervanging - km 2,5 - km 0 - Vaarwegvak 8 - Markervaart Noord en Kogerpolderkanaal: Stierop – Noordhollandsch Kanaal	Einde levensduur	Realisatie	2020-2022	1.940.000
K11-a-01 - Vervanging - km 0 - km 8 - Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't Schouw - splitsing Gouwe en Purmer Ee Vervangen 2500 m hout door hout (daar waar mogelijk nvo).	Einde levensduur	Initiatief	2024-2025	4.300.000
K11-b-01 - Vervanging - km 8 - km 13 - Vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw - Edam Splitsing Gouwe - beheergrens Purmerringvaart Vervangen 2000 m hout voor hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2024	2.900.000
K20m-a-01 - Vervanging - km 16 - km 24,8 - Vaarwegvak 10 - Noordhollandsch Kanaal: Sluis Purmerend - Knollendammervaart Vervangen houtenconstructie ca. 400 m door staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2024	1.500.000
K20m-b-01 - Vervanging - km 24,8 - km 32 - Vaarwegvak 11 - Noordhollandsch kanaal; Knollendammervaart - Gat van de meer (Akersloot) Vervangen 2,5 km houten oeverconstructie door staal. (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2023-2024	7.000.000
K20z-a-01 - Vervanging - km 8,15 - km 0 - Vaarwegvak 12 - Noordhollandsch Kanaal: Amsterdam tot duiker onder busbaan (km. 8.15) Tot duiker onder busbaan bij km 8.15. Vervanging oevers 840 m staal voor staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2023-2024	1.850.000
K20z-b-01 - Vervanging - km 16 - km 8,15 - Vaarwegvak 13 - Noordhollandsch Kanaal: duiker onder busbaan (km, 8.15) tot Sluis Purmerend Duiker onder busbaan km. 8,15 tot Sluis Purmerend, 2500 m, staal voor staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2022-2023	13.800.000
N203-01 - Verbinding A8/A9, gemeenten Zaanstad en Heemskerk Een nieuwe weg tussen de A8 en de A9 zorgt voor een betere bereikbaarheid van de regio's Zaanstreek en IJmond. Ook verbetert hierdoor de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft. De provincie onderzoekt samen met de VRA, de regiogemeenten en de rijksoverheid de mogelijkheden van deze weg. Een belangrijk gegeven is dat deze weg het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam kruist. Omdat hier een goede oplossing voor nodig is, wordt een landschapsplan opgesteld. Het landschapsplan bekijkt hoe de bijzondere waarde van het werelderfgoed ter plaatse zo goed mogelijk hersteld en versterkt kan worden. Vervolgens wordt de nieuwe wegverbinding ingepast via het tracé van het Golfbaanalternatief. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar een verdiepte ligging van de weg of een tunnel. Verder is in het onderzoek aandacht voor het opvangen van veranderingen in het klimaat. Tegelijkertijd wordt gekeken of het mogelijk is op korte termijn (tot 2025) de leefbaarheid in Krommenie te verbeteren en wordt onderzoek gedaan naar de aansluiting van Krommenie en Assendelft op het openbaar vervoer.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N244-10 - Nieuwe aansluiting op het kruispunt N244-N247, gemeente Edam/Volendam De gemeente realiseert een nieuwe ontsluitingsweg, die aansluit op het kruispunt van de N244-N247. Naar verwachting wordt de ontsluitingsweg in 2022 gerealiseerd en dient het kruispunt N244-N247 te worden aangepast. Binnen het project Verdubbeling N244, gedeelte A7-N247 (N244-01) is hier al rekening mee gehouden en deze aansluiting zou ook binnen dit project worden uitgevoerd. De realisatie van de ontsluitingsweg heeft echter langer op zich laten wachten en daarom is de aanpassing van het kruispunt als apart project in het iMPI opgenomen.	Bereikbaarheid	Studie	2022	300.000
N246a-03 - Vervanging - Vaste kunstwerken 25B03 en 25B05 Trajectbenadering: vervangen van de vaste kunstwerken KW 25B03 en 25B05 (duikerbruggen).	Einde levensduur	Studie	2023	2.500.000
N247-16 - Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-N517 De bereikbaarheid van Waterland verslechtert. De N247 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. De samenwerkende overheden willen de bereikbaarheid op de N247 voor **fietsers**, automobilisten en openbaar vervoerreizigers bevorderen. De verkeersveiligheid moet daarbij verbeteren en de leefbaarheid en de natuur mogen er niet op achteruitgaan. Om de doorstroming te verbeteren, worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast en de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/fietsers) rondom kruispunt Het Schouw ontvlochten door een complete reconstructie met aanleg van diverse kunstwerken. Daarnaast wordt bij kruispunt Het Schouw een busoverstappunt, een P+R en P+B aangelegd en wordt het huidige brandstofverkooppunt verplaatst. Rond kruispunt Bernhardlaan in Monnickendam wordt de (aansluiting met de) parallelweg verplaatst, een P+R aangelegd en een bushalte verplaatst. Kruispunt Nieuwendam, Hoogedijk en Wagenweg worden aangepast. Tussen de Hoogedijk en de Wagenweg wordt een fietspad aan de oostzijde van de N247 aangelegd en het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517) wordt verbreed zodat meer ruimte komt tussen de busbaan en de rijbaan.	Bereikbaarheid	Realisatie	2020-2023	56.695.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
N247-18 - Reconstructie Bernhardbrug (hefbrug Monnickendam) en studie hoogwaardige **fietsverbinding** Amsterdam-Noord - Edam/Volendam (N247) De Bernhardbrug bij Monnickendam vormt de hoofdontsluiting van zowel Monnickendam als Marken richting de N247. De brug is te smal om alle verkeersstromen gescheiden te kunnen verwerken, de vele fietsers zitten tussen het gemotoriseerd verkeer. Ook op de kruispunten aan beide zijden van de brug is een verwarrende verkeerssituatie aanwezig. Tevens is de Bernhardbrug als knelpunt geïdentificeerd in de verkenning van de Vervoerregio Amsterdam naar een hoogwaardige fietsverbinding van Amsterdam-Noord naar Edam/Volendam.	Verkeersveiligheid	Studie	2024-2025	
N247-19 - Verkeersstudie knooppunt A10-N247-S116 (KANS) Samen met RWS, de gemeente Amsterdam en de Vervoerregio Amsterdam wordt een studie uitgevoerd voor het uitwerken van een langetermijnoplossing voor dit knelpunt. Tijdens de spitsperioden staan hier vrijwel altijd files, wat mede veroorzaakt wordt door de vele bussen die vanuit Amsterdam naar de regio Waterland v.v. rijden. Dit openbaar vervoer heeft absolute prioriteit, waardoor de doorstroming van het overige verkeer verder wordt gefrustreerd.	Bereikbaarheid	Studie	2024	
N247-22 - Onderzoek N247, gedeelte Het Schouw-Broek in Waterland-Dijksbrug Een eerder advies van de Stuurgroep Bereikbaarheid Waterland om een bovengrondse oplossing te zoeken voor de N247 tussen Het Schouw en Monnickendam wordt heroverwogen. In een co-creatieproces met de dorpsraad van Broek in Waterland, waarbij tevens de hele regio Waterland is betrokken, zijn 4 varianten uitgewerkt. Eind 2018 is de studie afgerond met als eindproduct een MKBA en een vergelijkingsmatrix. Op basis van die eerdere gegevens wordt nu voorgesteld om twee mogelijke breedtes van een onderdoorgang nader uit te werken. Tevens wordt parallel gezocht naar mogelijke financierings-bronnen voor een onderdoorgang. Als alles volgens planning verloopt is begin 2022 duidelijk wat de mogelijkheden zijn van verschillende bakbreedtes en de daarbij behorende nauwkeurige kostenramingen.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N247-23 - Aanpassingen parallelweg/**fietspad** N247, gedeelte Oosthuizen-Grosthuizen, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland Het upgraden van de fietsroute Hoorn - Purmerend tot een regionale fietsroute is onderdeel van het programa Fietsinfrastuctuur van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam Hoorn. De route gaat over gemeentelijke en provinciale wegen/fietspaden; dit project betreft het provinciale fietspad/ parallelweg langs de N247. De maatregelen bestaan uit het verbreden van de fietsstrook op de parallelweg langs de N247, ged. Oosthuizen-Dorpsweg (Oudendijk), het verbreden van het fietspad N247, ged. Dorpsweg-Grosthuizen tot 3 meter en maatregelen in de fietstunnels N247.	Verkeersveiligheid	Studie	2025	
N247A-03 - Vervanging - Dijksbrug	Einde levensduur	Realisatie	2020-2023	1.600.000
N247A-06 - Vervanging - km 29,9 - km 32,5 - Slochterbrug/duikers Trajectbenadering: Vervangen kunstwerk(en): vervangen KW 25E12 in combinatie met PMO/PMI N247a-05. Van KW 25E11 (Slochterbrug) alleen de westelijke helft vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2020-2023	2.000.000
N247a-07 - Vervanging - km 40,93 - km 41,23 - Rehabilitatie wegvak	Einde levensduur	Initiatief	2028	550.000
N515-02 - **Fietstunnel** kruispunt N515-Zuiderweg, gemeenten Wormerland en Zaanstad Op het kruispunt N515-Zuiderweg, dat is voorzien van een verkeersregelinstallatie, zijn geen aparte fietsvoorzieningen voor het overstekende (brom-) fietsverkeer. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt een fietstunnel gerealiseerd, mede omdat de Zuiderweg onderdeel is van een snelfietsroute.	Verkeersveiligheid	Studie	2023-2024	
N515-06 -Uitbreiding P+R Wijdewormer bij de op-/afrit A7, gemeente Wormerland Het P+R-terrein wordt intensief gebruikt en heeft te weinig capaciteit. Om misbruik door forenzen te voorkomen, heeft het fastfood restaurant, dat op hetzelfde terrein gevestigd is, paaltjes geplaatst. Als gevolg hiervan word geparkeerd in de nabijgelegen woonwijk. Gelijktijdig met het groot onderhoud van het P+R-terrein worden de parkeervakken heringericht en uitgebreid (45 extra parkeerplekken). Tevens wordt een hoogte-beperking aangebracht, zodat campers en touringcars geen gebruikmaken van de P+R.	Bereikbaarheid	Studie	2022	
N515-07 - Aanbrengen rood asfalt **fietspad** N515, gedeelte A7-De Zaan, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het upgraden van de fietsroute Purmerend - Zaanstad tot een metropolitane (snel) fietsroute is onderdeel van het programa Fietsinfrastuctuur van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam Hoorn. De route gaat over gemeentelijke en provinciale wegen; dit project betreft het provinciale fietspad langs de N515. Op dit fietspad wordt rood asfalt gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Studie	2023-2024	
N515b-04 - Vervanging - km 9,1 - km 11,88 - Rehabilitatie wegvak	Einde levensduur	Initiatief	2028	2.630.000
N516-04 - Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516- Thorbeckeweg (AVANT), gemeenten Zaanstad en Oostzaan De VRA werkt samen met de provincie en de gemeenten Zaandstad en Oostzaan aan AVANT (Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg). De N516 kan het verkeer op termijn niet meer verwerken. Er zijn nu al verschillende knelpunten (bijvoorbeeld de kruising met de Wibautstraat in beheer bij Zaanstad). Daarnaast vinden tal van ruimelijke ontwikkelingen plaats (o.a. transitie van een deel van de Achtersluispolder van bedrijventerrein naar woningbouw), waardoor de verkeersdruk op de N516 toeneemt. De scope van het project AVANT is - in afstemming met de Corridorstudie Amsterdam Hoorn - uitgebreid met dat deel van de N516 dat de twee kruisingen met de (op-/afritten van de) A8 omvat, alsook met een **fietsbrug** over de N516 en een **fietstunnel** onder de Verlengde Stellingweg.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2025	15.167.000

4.6. Gebied 6 – Noord-Holland Zuid

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Haarlemmermeer, Amstelveen (gedeeltelijk), Aalsmeer en Uithoorn.

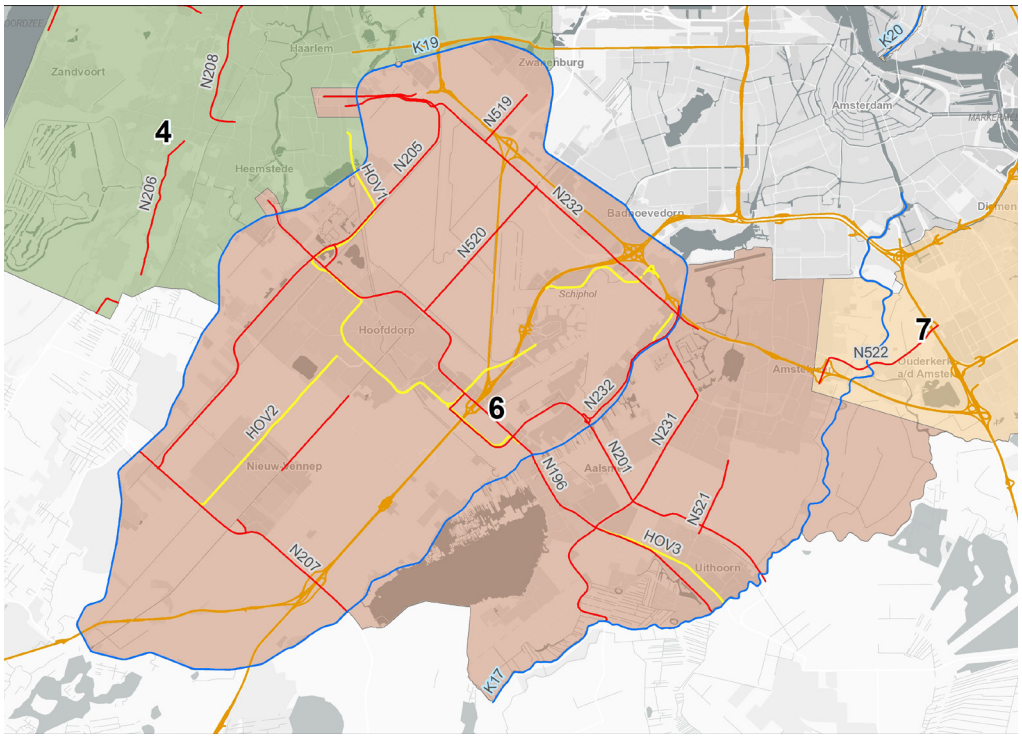

Gebiedskenmerken

Amstel-Meerlanden maakt net als Zaanstreek-Waterland deel uit van het gebied van de VRA. Ook hier neemt de druk op wonen en werken sterk toe. De komende jaren worden veel woningen in de regio gebouwd. Door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Royal FloraHolland Aalsmeer is in dit gebied veel (internationale) bedrijvigheid gevestigd, wat voor veel doorgaand en bestemmingsverkeer zorgt, en specifiek voor veel vrachtverkeer. Dat maakt dat de infrastructuur in beide richtingen in zowel de ochtend- als de avondspits zwaar wordt belast. Daarnaast wordt het gebied doorkruist door twee grote, belangrijke nationale verkeersaders, de A4 en de A9. Een deel van de provinciale infrastructuur in het gebied, zoals de N201 en de N207, is dan ook een belangrijke terugvaloptie wanneer het verkeer op de rijkswegen niet kan doorstromen.
Het gebied heeft naast de weginfrastructuur ook een omvangrijk netwerk van HOV-banen en twee tunnels en een aquaduct.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. De gebiedsaannemer gaat op de N201a de alternatieve markering vervangen en onderhoud uitvoeren aan de geleiderail en de groenvoorzieningen.
In 2022 wordt variabel onderhoud uitgevoerd aan Cruquiusbrug B in combinatie met de vervanging en verbetering van Cruquiusbrug A.
Het variabel onderhoud op de N231a wordt afgestemd met de VRA, in verband met kansen voor een betere doorstroming van het openbaar vervoer. Deze werkzaamheden staan gepland vanaf 2022. Er wordt onderhoud uitgevoerd aan de N520 tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep.
Het baggeren van de Amstel Noord en -Zuid wordt voorbereid in nauwe afstemming met het waterschap.
De Waterwolftunnel wordt voorzien van een digitaal camerasysteem. Daarnaast wordt de projectiewand in de tunnelcentrale in Hoofddorp vervangen door een nieuw weergavesysteem.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 11 | Gebied 6: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
alg-36 - Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek Voor de (economische) toekomst van de regio is het belangrijk dat het gebied rondom de Duin- en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer goed bereikbaar is en blijft. Gestudeerd wordt op het verbeteren van de verkeersafwikkeling op de (Nieuwe) Bennebroekerweg, welke loopt van de N205 tot de A4.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
HOV-07 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ), gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn Het tracé loopt van de Fokkerweg in de Haarlemmermeer naar de Poelweg in Uithoorn. Er is gekozen voor de aanleg van een geheel vrije busbaan op de "oude" N201. Daarnaast wordt de N196, gedeelte Fokkerweg-Legmeerdijk, versmald van 2x2 rijstroken naar 2x1 rijstrook. Tevens wordt een **fietstunnel** gerealiseerd en een **fietsoverdoorgang** onder de Aalsmeerderbrug.	Bereikbaarheid	Realisatie	2019-2022	45.425.500
HOV-11 - Trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep (v/h zuidtak Zuidtangent), gemeente Haarlemmermeer Gelijktijdig met het groot onderhoud van de busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep wordt de verkeersveiligheid van de gelijkvloerse oversteken voor het **langzaam verkeer** verbeterd. Er wordt een middeneiland gecreëerd, zodat het langzaam verkeer de busbaan in twee fasen kan oversteken. Daarnaast worden - ter verbetering van de verkeersveiligheid - enkele verkeersregelinstallaties geoptimaliseerd. Er worden attentielichten geplaatst, die alleen gaan branden als een bus de oversteeklocatie nadert.	Verkeersveiligheid	Plan	2023	1.000.000
HOV-12 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlemmermeer-Bollenstreek Dit is een gezamenlijk project van de provincies Noord- en Zuid-Holland, de VRA, het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland en de gemeenten Noordwijk, Teylingen, Lisse en Haarlemmermeer. Het betreft de aanleg van een vrije busbaan tussen Noordwijk en Schiphol en maatregelen om de doorstroming van de bus te verbeteren. De provincie NH realiseert een lage, beweegbare HOV-brug over de Ringvaart ter plaatse van het Sportlaangebied in Lisse en de IJs- en Skeerclub in Lisserbroek met **fietsvoorzieningen** en het tracé met **doorfietsroute** tussen de brug en Nieuw-Vennep.	Bereikbaarheid	Studie	2023-2024	
HOV-13 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Oude Meer-Schiphol Rijk (SOOMR) De provincie, de VRA, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is om een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. De bus rijdt over de Fokkerweg met een groot deel 70 km/uur. Aan de rand van het in aanleg zijnde Groenenbergterrein wordt een bushalte gerealiseerd. Het profiel van de Fokkerweg is ruim genoeg om de HOV-infrastructuur in te passen.	Bereikbaarheid	Studie	2022-2024	10.000.000
HOV-14 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Legmeerdijk (N231)/halte Royal FloraHolland De R-netlijnen 357 en 358 voldoen in de huidige situatie niet aan de streefwaarden wat betreft snelheid en betrouwbaarheid. Door de aanleg van een HOV-halte bij de hoofdingang van Royal FloraHolland en het in aanleg zijnde Experience Center Floriworld kan de route voor beide buslijnen met 6 minuten worden versneld. De huidige haltes worden opgeheven. Over de N231 wordt een loopbrug (met liften en trappen) aangelegd, zodat buspassagiers veilig de N231 kunnen oversteken.	Bereikbaarheid	Realisatie	2021-2023	8.356.000
HOV-16 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Westtangent, gemeente Haarlemmermeer Tussen station Amsterdam Sloterdijk en Schiphol Plaza wordt een hoogwaardige en hoogfrequente busverbinding gerealiseerd. Op de route wordt een aantal aanpassingen doorgevoerd, waardoor de bus beter en comfortabeler door kan rijden. Dit project is in het PMI opgenomen, omdat de provincie een aantal kunstwerken in eigendom, beheer en onderhoud neemt. Het bestaande KW20 over de A9 gaat dan naar de gemeente Haarlemmermeer.	Bereikbaarheid	Realisatie	2020-2023	
HOV-17 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Fokkerweg, gemeente Haarlemmermeer De provincie, VRA, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Als onderdeel van deze ringlijn is een busbaan gerealiseerd vanaf Schiphol Oost Stationsplein tot Fokker Logistics Park (HOV-05), maar nog niet langs de Fokkerweg. Besloten is de busbaan af te bouwen en dit als apart project op te nemen. De reeds gebouwde fly-over wordt geschikt gemaakt voor gebruik in twee richtingen en er komt een vrijliggende busbaan langs de Fokkerweg tussen de fly-over en de Southern Crossstraat. Ook komt er een tweede bushalte ter hoogte van de Southern Crossstraat en wordt het fietspad langs het traject heringericht.	Bereikbaarheid	Realisatie	2023-2024	13.228.000
HOV1-02 - Vervanging - km 38,8 - km 61,2 - Trappen en besturing liften	Einde levensduur	Plan	2022	1.500.000
K19o-a-01 - Vervanging - km 35,3 - km 43,8 - Vaarwegvak 32 - Ringvaart Oost; Nieuwe Meer - Aalsmeerderbrug Vervangen houten oeverconstructies ca. 900 m en ca. 750 door hout (geen natuurvriendelijke oever)	Einde levensduur	Studie	2024	950.000
K19o-b-01 - Vervanging - km 43,8 - km 53,5 - Vaarwegvak 33 - Ringvaart Oost: Aalsmeerderbrug - Nieuwe Wetering Vervangen van circa 1000 m houten oeverconstructie voor hout	Einde levensduur	Studie	2024	1.690.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
K19w-a-01 - Vervanging - km 0 - km 8 - Vaarwegvak 27 - Ringvaart West: Kagerplassen - Zijvaart Hillegom & Vaarwegvak 28 - Ringvaart Zijvaart Hillegom Zuider buiten Spaarne bij km 8,0 Vervangen houten oeverconstructie voor de vaarwegvakken 27 en 28 in totaal 858m door hout (geen natuurvriendelijke oever)	Einde levensduur	Initiatief	2024-2025	1.450.000
N196-03 - **Fietsverbinding** N196/N201 Hoofddorp-Aalsmeer De fietsverbinding N196/N201 is een deel van de doorfietsroute Uithoorn-Zandvoort. Het project heeft een relatie met de fietsdoelstellingen uit de Kruisweg-corridor (N201-35). Het is tevens onderdeel van een lopende ontwikkeling voor de verbetering van de fietsverbinding Hoofddorp-Aalsmeer van de gemeente Haarlemmermeer en de VRA, waaraan een Rijkssubsidie is verbonden. Door het verbeteren van het fietsnetwerk wordt de verkeersveiligheid verbeterd en wordt het aantrekkelijker om per fiets te reizen.	Bereikbaarheid	Studie	2025	
25C02A-91 - Vervanging - Cruquiusbrug A Zie N201-29a	Einde levensduur	Realisatie	2021-2024	12.250.000
N201-29a - Verbreding Cruquiusbrug, gemeenten Heemstede en Haarlemmermeer De vervanging van de Cruquiusbrug (brug A) was onderdeel van de Trajectbenadering N201a. Gelijktijdig met de vervanging wordt brug A verbreed en een **onderdoorgang voor fietsers** aangelegd om een veiligere en betere doorstroming te realiseren. Tevens wordt het **fietspad** tussen Heemstede en Cruquius verbreed.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2024	9.700.000
N201-35 - Kruisweg-corridor, gemeente Haarlemmermeer Dit is een gezamenlijk project van de VRA, de gemeente Haarlemmermeer, de Schiphol Group en de provincie. Er zijn meerdere knelpunten en ontwikkelingen in en rondom de Kruisweg-corridor waarin de A4, de N201 en de N196 belangrijke verkeersaders zijn. Partijen hebben de handen ineen geslagen om te komen tot integrale oplossingsrichtingen (**fiets**, HOV en weg) voor de middellange/lange termijn, die de bereikbaarheid van de gehele corridor verbeteren.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N201-36 - Verplaatsen aansluiting N201 Noord, gemeente Haarlemmermeer In verband met woningbouw Nieuw Noord, waar circa 1.000 woningen worden gerealiseerd, moet de afrit Weg om de Noord (N201) naar de Hoofdweg worden verschoven/ verlengd. Dit is een project dat op verzoek van de gemeente Haarlemmermeer wordt uitgevoerd en betaald.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N201a-03 - Vervanging - km 20,71 - km 23,5 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2029	4.800.000
N205-05 - Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207, gemeente Haarlemmermeer Er ligt een voorontwerp voor verdubbeling van de N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207. Het project blijft in de studiefase totdat er duidelijkheid is over de woningbouwontwikkeling in het westen van de Haarlemmermeer.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N207A-90 - Vervanging - km 50,71 - km 52,04	Einde levensduur	Realisatie	2021	2.990.000
N231-15 - Legmeerdijk Zuid, gemeenten Aalsmeer en Uithoorn Op grond van de Vervolgstudie N201 is geconcludeerd dat meer inzicht nodig is in de samenstelling van het verkeer op de Legmeerdijk Zuid. Pas dan kan worden bepaald of de grootschalige oplossingen (zoals verdiepte ligging) die in de vervolgstudie worden gesuggereerd, ook gewenst en nodig zijn.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N231-17 - Ongestoord Logistieke verbinding Greenport, gemeente Aalsmeer Het project zet in goede bereikbaarheid van de Greenport Aalsmeer en het veilingcomplex van RoyalFloraHolland door infrastructurele maatregelen aansluitend op de N201. De gemeente Aalsmeer realiseert een extra uitgang langs de Middenweg naar de N201, die alleen tijdens venstertijden wordt gebruikt. De provincie realiseert een extra ingang op de Legmeerdijk (N231) ten noorden van de hoofdingang en sluit aan op de te realiseren rotonde op het RoyalFloraHolland-terrein. De afslag is alleen te bereiken vanuit de richting van de Waterwolftunnel en hoewel de ingang alleen voor vrachtverkeer was bedoeld, is ervoor gekozen de aansluiting open te stellen voor al het gemotoriseerd verkeer.	Bereikbaarheid	Realisatie	2021-2023	1.760.000
N231-18 - Verbreden **fietspad** Bosrandweg (N231), gemeente Aalsmeer Uit de Verkenning Bosrandweg/Fokkerweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). Het verbreden van het fietspad langs de Bosrandweg (N231) is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030	
N231b -01 - Vervanging - km 22,4 - km 25,2 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2026	
N231B-01 - Vervanging - deel van de wegconstructie	Einde levensduur	Realisatie	2020-2022	4.296.000
N232-14 - Fokkerweg (N232)/Bosrandweg (N231), gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, nader onderzoek naar de kruispunten N231-Nieuwe Meerlaan, N231-Rietwijkeroordweg en **fietsverbindingen** naar Fokker Logistics Park en Schiphol-Oost Zuideinde.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	
N232-15 - **Doorfietsroute** Schiphol: fietspad N232, gemeente Haarlemmermeer Het fietspad langs de Schipholweg wordt verbreed en opgewaardeerd tot doorfietsroute. Door het verbeteren van het fietsnetwerk wordt de verkeersveiligheid verbeterd en wordt het aantrekkelijker om per fiets te reizen. Het opwaarderen tot doorfietsroute leidt tot een stijging in het fietsgebruik en draagt bij aan de stedelijke bereikbaarheid in de regio.	Bereikbaarheid	Studie	2021-2025	

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
N232-16 - Kortetermijnmaatregelen Fokkerweg (N232)/ Bosrandweg (N231), gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de korte termijn (2022-2025): K-02 opknappen entree **fietsers** Schiphol-Oost, K-04 voetpad Renaissance Hotel Schiphol-Oost, K-05 houten vangrail tussen weg en fietspad Bosrandweg, K-06 voetpad tussen Bosrandweg 25 en rotonde Nieuwe Meerland en K-11 verbeteren verlichting fietspad Bosrandweg.	Verkeersveiligheid	Studie	2022-2025	
N232-17 - Zuidelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232, gemeente Haarlemmermeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). De realisatie van een zuidelijke ontsluiting van Schiphol-Oost op de N232 ter hoogte van de Southern Crossstraat is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030	
N232-18 - Noordelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232, gemeente Haarlemmermeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). De realisatie van een noordelijke ontsluiting van Schiphol-Oost op de N232 ter hoogte van de A9 is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030	
N232-19 - HOV-baan Fokkerweg (N232), gemeente Haarlemmermeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). Een onderzoek naar de haalbaarheid van een vrijliggende HOV-baan langs de Fokkerweg (N232) is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030	
N232b-03 - Vervanging - km 23,33 - km 33,15 - 3 kunstwerken: 25C31, 25D10, 25D11 Kunstwerken vervangen door grote duiker (Spirosol o.g.) . Afstemming met de maatregelen N232b-02 en N232-06 voor kruispunt N232-N520.	Einde levensduur	Plan	2022	1.600.000
N232b-06 - Vervanging - 4 bruggen; 25D13, 25D14, 25D26 en 25D27	Einde levensduur	Studie	2025-2026	3.000.000
N232b-07 - Vervanging - km 23,33 - km 25,52 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	1.280.000
N232b-08 - Vervanging - km 25,52 - km 27,5 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	1.230.000
N519a-02 - Vervanging - km 0,05 - km 1,95 - Rehabilitatie verharding wegvak Rehabilitatie verharding wegvak KM 0,05 KM 0,33 en KM 0,53 tot KM 1,95	Einde levensduur	Initiatief	2027-2028	1.360.000
N519a-03 - Vervanging - km 33,1 - km 32,5 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	1.370.000
N521a-02 - Vervanging - km 0,05 - km 1,83 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2029	1.370.000
ZONNEFIETSPAD-2 - Innovatie - toepassing zonnefietspad Het beoogde resultaat is het vervangen van een asfalt fietspad voor een fietspad dat zonne-energie in de verharding opwekt, het zogenaamde zonnefietspad. Dit zal plaatsvinden op het fietspad parallel aan de N232 ter hoogte van de rotonde Kromme Spieringweg (hectometer 23.1) richting Haarlem. Dit zonnefietspad wordt tussen de 100 meter en 420 meter lang.	Einde levensduur	Realisatie	2022	1.600.000

4.7. Gebied 7 – Gooi en Vechtstreek

Gebiedsgrens

Het gebied Gooi en Vechtstreek bestaat uit de gemeenten Amstelveen (gedeeltelijk), Ouder-Amstel, Diemen, Weesp, Gooise Meren, Huizen, Wijdemeren, Hilversum, Laren en Blaricum.

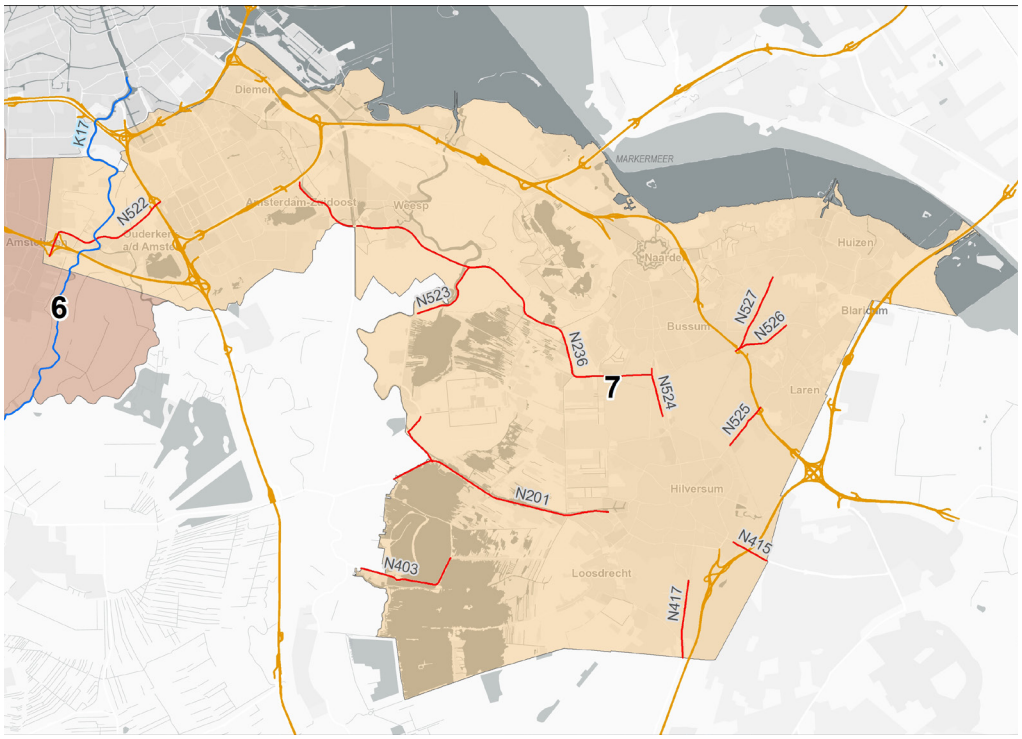

Gebiedskenmerken

Gooi en Vechtstreek is strategisch gelegen tussen Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht en heeft een aantal verstedelijkte gebieden en een aantrekkelijk landschap om te recreëren, zoals de Heuvelrug, de Vechtstreek en de Randmeren. Hoewel de regio bestaat uit middelgrote en kleinere gemeenten, zijn de mobiliteitsopgaven groot vanwege de scharnierfunctie tussen Utrecht, Flevoland en Noord-Holland. Het gebied wordt doorkruist door grote rijkswegen en spoorlijnen. Gooi en Vechtstreek kenmerkt zich onder andere door een groene woonomgeving, een forse woningbouwopgave, met name in de omgeving van Amsterdam, veel natuurgebieden, een cluster van (digitale) creatieve bedrijven en Media Valley en het Unesco werelderfgoed De Stelling van Amsterdam.

Variabel onderhoud

Het onderhoud van de bermen wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. De nieuwe busbaan Huizen-Hilversum wordt eigendom van de provincie.
In 2022 start de trajectbenadering N201c. Het project omvat onder andere rijbanen, bruggen en fietspad. Naast de onderhoudswerkzaamheden worden ook vervangingen en verbeteringen, inclusief faunamaatregelen, meegenomen.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Tabel 12 | Gebied 7: vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
HOV-03 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (Huizen-Hilversum) De provincie realiseert samen met de regiogemeenten een HOV-verbinding tussen busstation Huizen en NS-station Hilversum, waardoor een frequente, snelle en betrouwbare verbinding met Amsterdam, Schiphol en Almere ontstaat. Daarnaast wordt Huizen, dat geen NS-station heeft, veel beter ontsloten en krijgen Blaricum, Eemnes en Laren een betere aansluiting op het R-net. Belangrijk onderdeel is de aanleg of uitbreiding van P+R-terreinen met HOV-haltes. Een deel van het budget wordt besteed aan het verbeteren van het leefklimaat, het verhogen van de verkeersveiligheid en het versterken van de natuur (natuurbrug bij Anna's Hoeve). Met de ondertunneling van de bus- en spoorbaan bij de Oosterengweg in Hilversum wordt bovendien een groot knelpunt van de Hilversumse ring opgelost. In Huizen wordt Winkelcentrum Oostermeent beter toegankelijk gemaakt en ingericht.	Bereikbaarheid	Realisatie	2019-2022	121.825.000
N201-33 - Trajectbenadering N201c, gemeente Wijdemeren Gelijktijdig met het groot onderhoud worden kleine verbetermaatregelen uitgevoerd en wordt vanuit het PMI een bijdrage geleverd aan de vervanging van 2 vaste bruggen voor het verbreden van het profiel op de bruggen, zodat meer ruimte ontstaat tussen de rijbaan en het **fietspad**.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2022-2023	460.000
N201c-03 - Vervanging - km 70 - km 77,5 - Wegconstructie en 2 kunstwerken KW 31F01, KW 31F02 en 31F03	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	2.156.000
N201c-04 - Vervanging - km 70 - km 77,48 - Rehabilitatie van diverse wegvakken Trajectbenadering N201c. Rehabilitatie van diverse wegvakken : km70-71,1 km71,6-73,2 km 73,9-75,95 en km 76,5-77,48	Einde levensduur	Initiatief	2028	4.410.000
N236-11 - Reconstructie N236, deel 6: Faunapassage (hmp. 13,2)-Noordereind, gemeente Wijdemeren Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt de verkeersveiligheid op dit wegvak verbeterd door een verbreding van de rijbaan en het **fietspad** en worden de uitritten beter herkenbaar gemaakt.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2022-2023	1.500.000
N417-02 - Herinrichting N417, gemeente Hilversum Op de N417 wordt te hard gereden en de oversteken voor het langzaam verkeer (waaronder ruiters) zijn onvoldoende zichtbaar. De weg wordt heringericht en aan de westzijde wordt een eenzijdig, in twee richtingen bereden **fietspad** aangelegd; het fietspad aan de oostzijde komt te vervallen.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023	3.700.000
N417A-01 - Vervanging - km 8,9 - km 10,8 - Utrechtse weg	Einde levensduur	Realisatie	2021-2023	1.200.000
25G16/17-90 - Vervanging - Brug Ouderkerk a/d Amstel Zie N522-05	Einde levensduur	Realisatie	2017-2023	19.785.000
N522-05 - Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel De huidige brug wordt vervangen door twee nieuwe bruggen. Het kruispunt aan de westzijde van de brug verdwijnt. De ontsluiting van de Amstelzijde verloopt dan via een parallelroute langs de Oranjebaan.	Bereikbaarheid	Realisatie	2017-2023	26.515.000
N525-05 - Reconstructie kruispunt N525-Westerheide/ Oude Postweg, gemeente Laren Op het kruispunt met de Westerheide/Oude Postweg maken veel fietsers geen gebruik van de aanwezige fietstunnel en steken de N525 gelijkvloers over. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op het kruispunt een LARGAS-verkeersplein gerealiseerd. Vooruitlopend op de reconstructie zijn tijdelijke, snelheidsremmende maatregelen genomen.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023	1.369.500
N525-06 - Fietstunnel N525, strekken toeleidend **fietspad**, gemeente Laren Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt het steile, toeleidende fietspad naar de fietstunnel gestrekt, zodat de haakse bocht aan het begin van de tunnel en het grote hoogteverschil verdwijnt.	Verkeersveiligheid	Studie	2023	
N527-07 - Reconstructie kruispunt N527-Trappenberg, gemeenten Huizen en Blaricum Dit project is onderdeel van het project alg-43 Programma provinciale **fietsknelpunten** (rapport Fietsersbond). De fietsoversteek op het kruispunt N527-Trappenberg is niet optimaal. Daarnaast wordt het terrein van de Trappenberg herontwikkeld en worden circa 300 zorgwoningen gerealiseerd. Er wordt een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de verkeersveiligheid op dit kruispunt te verbeteren.	Verkeersveiligheid	Studie	n.n.b.	
N527a-02 - Vervanging - km 0 - km 2,75 - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2027	2.910.000

4.8. Gebiedsoverstijgende deelprogramma's

In onderstaande tabel staan de werkzaamheden en projecten die in deelprogramma's op de provinciale infrastructuur worden uitgevoerd, verspreid over meerdere gebieden. Deze deelprogramma's zijn gericht op het aanpakken van één opgave op verschillende locaties in de provincie, zoals de aanpak van verkeersveiligheids-knelpunten of de uitrol van intelligente verkeerslichten. Ze kunnen voortkomen uit de NIKG of de iNHi, maar ook uit een ander beleidskader, zoals bijvoorbeeld Smart Mobility.

Tabel 13 | Gebiedsoverstijgende deelprogramma's

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
24BB-95 - Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte fase 1 Aansluiting 28 PNH objecten op Centrale afstandsbediening Heerhugowaard en stimulering derden tot aansluiting.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	17.000.000
alg-40 - Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland Het betreft de volgende maatregelen: • Vraaggestuurd brugbedienen: Brugopening als er geen piekbelasting is op de weg. • Optimalisatie verkeersmanagement in niet reguliere situaties door versnelling van detectie van verstoringen. • Optimalisatie verkeersmanagement in reguliere situaties door anticiperend het verkeer te regelen.	Bereikbaarheid	Realisatie	2016-2022	2.785.000
alg-43 - Programma provinciale fietsknelpunten (rapport Fietsersbond) De Fietsersbond heeft op verzoek van de provincie een rapport opgesteld met infrastructurele knelpunten voor het fietsverkeer in de provincie Noord-Holland. De 14 knelpunten op provinciale wegen en de mogelijke oplossingen worden nader uitgewerkt. De aanpak is per knelpunt verschillend. Sommige worden gelijktijdig met het onderhoud uitgevoerd, andere zijn toegevoegd aan een bestaand infrastructuurproject of als apart project opgenomen.	Verkeersveiligheid	Studie	2019-2025	
alg-45 - Kantmarkering fietspaden Een groot deel van de provinciale fietspaden is onverlicht. Door het aanbrengen van kantmarkering op circa 200 km fietspad verbetert de verkeersveiligheid op relatief eenvoudige wijze en tegen lage kosten.	Verkeersveiligheid	Studie	2022-2025	
Biodiversiteit - Variabel onderhoud - Beheerplan verbetering biodiversiteit In het 'Beheerplan verbetering biodiversiteit groenzones Provinciale Infrastructuur, deel 1 Beheerprincipes' zijn diverse maatregelen opgenomen om de biodiversiteit in bermen te verhogen, waarbij alternatief maaibeheer een belangrijke maatregel is. De verhoging van biodiversiteit behelst ook de aanleg van houtrillen, transitie van beplanting, creëren van hoogteverschillen etc. Op basis van het beheerplan Biodiversiteit komt de gebiedsaannemer met voorstellen voor maatregelen. De nieuwe beheer-plannen zijn voor alle gebiedscontracten gelijkgetrokken.	Einde levensduur	Realisatie		2.000.000
CHR6 - Variabel onderhoud - Meerkosten onderhoud bij aanwezigheid Chroom-6 In 2018 is chroom-6 vastgesteld in oude verflagen van ongeveer de helft van de beweegbare kunstwerken. De meerkosten bij onderhoud worden geschat op € 4.600.000 (op basis van 23 objecten waar nu een verhoogd gehalte chroom-6 is vastgesteld). Voor 2022 is € 900.000 beschikbaar gesteld voor de verwachte meerkosten bij geplande onderhoudsmaatregelen.	Einde levensduur	Realisatie		1.251.200
Duurzaamheid - Extra budget infraprojecten 2021-2023 Met de aanleg en het beheer van infrastructuur levert de provincie haar eigen bijdrage aan CO2 reductie, energietransitie naar een energie neutrale infrastructuur, klimaatadaptatie, het verbeteren van de luchtkwaliteit en versterking van de biodiversiteit. Bij de NIKG is voor de periode 2021-2023 jaarlijks € 2.500.000 beschikbaar gesteld. Diverse duurzaamheidsmaatregelen worden toegevoegd bij zowel investerings- als onderhouds¬projecten, zoals het toepassen van sedum dakbedekking, het plaatsen van filters op machines om stikstof op te vangen, het toepassen van cementloos beton, extra aanplant van groen, het toepassen van duurzaam asfalt, het stimuleren van meer inzet van elektrisch materieel etc.	Einde levensduur Bereikbaarheid Verkeersveiligheid Leefbaarheid	Realisatie	2021-2023	7.500.000
iVRI-01 - Vervanging - Bestaande VRI's aanpassen naar iVRI's Eén van de onderdelen van de Focus Smart Mobility is het aanpassen van bestaande verkeersregelinstallaties (VRI's) naar intelligente VRI's (iVRI's). Intelligente voertuigen die informatie ontvangen van en delen met intelligente infrastructuur dragen bij aan leefbaarheid en verkeersveiligheid. iVRI's kunnen aankomend verkeer herkennen en via apps en navigatiesystemen met verkeersdeelnemers communiceren over bijvoorbeeld tijd tot rood of tijd tot groen. Wegbeheerders kunnen met iVRI's bepalen welke verkeersstromen meer prioriteit krijgen. Voorbeelden hiervan zijn prioriteit voor het openbaar vervoer, vrachtverkeer of groepen fietsers.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	4.725.000
LED-02 - Vervanging - Openbare verlichting door LED in de gebieden Om energie te besparen plaatst de provincie ledlampen in de openbare wegverlichting (reductie van circa 20-30 % op het totale energieverbruik). In 2021 zijn de beheer-gebieden Noord-Holland Noord en Amstelland Meerlanden voorzien van zuinige ledverlichting. In 2022 worden de resterende gebieden voorzien van ledverlichting.	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022	6.500.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Bedrag in €
MRL-07 - Vervanging - MRL - 2e gedeelte fase 1 CAB en overige lokale objecten De provincie is wettelijk verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de Machinerichtlijn (MRL). De MRL is wetgeving voor veilig gebruik en beheersing van risico's voor gebruikers, bedienend en onderhoudspersoneel van machines (inclusief beweegbare bruggen en sluizen).	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	11.000.000
OVL-programma - Vervanging - Kasten Openbare Verlichting De kasten voor de openbare verlichting zijn aan het einde van hun levensduur en voldoen niet meer aan de norm. Daarom worden deze provinciebreed vervangen.	Einde levensduur	Studie	2022-2023	600.000
VRI-programma - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's Een groot aantal verkeersregelinstallaties is aan het einde van de levensduur en dient te worden vervangen door iVRI's. De werkzaamheden betreffen alle gebieden en worden daarom binnen een programma uitgerold.	Einde levensduur	Studie	2022-2024	11.800.000

4.9. Gerealiseerde projecten en areaaluitbreiding

In onderstaande tabel zijn de projecten opgenomen, die in 2021 zijn gerealiseerd.

Tabel 14 | Gerealiseerde projecten in 2021 (alle gebieden)

Gebied	Maatregel omschrijving	Thema
1	**K2K3-OEV-02** - Vervanging - Oevers vaarwegvak - Schagerkoggerkanaal en Kolhornerdiep Vervangen houten oevers door staal (op 2 plekken natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur
1	**K4K5K6C-OEV-90** - Vervanging - Oevers vaarwegvak 20 - Niedorpervaart (deel), brug N241 Kolhorn Vervangen van 12 km houten oeverconstructie en 1 km stalen oeverconstructie.	Einde levensduur
1	**K6-OEV-90** - Vervanging - Oevers vaarwegvak	Einde levensduur
1	**N240-14** - Trajectbenadering N240b, gedeelte A7-Medemblik, gemeente Hollands Kroon Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N240, gedeelte A7-Medemblik, wordt ter verbetering van de verkeersveiligheid bermverharding aangebracht. Tevens worden de kruispunten voorzien van openbare verlichting en een middengeleider.	Verkeersveiligheid
1	**N250-01** - Doorstroming in Den Helder - kortetermijnmaatregelen De versterking N250 (boot Texel - knooppunt De Kooy) is in het programma De Kop Werkt! opgenomen. Een aantal kortetermijnmaatregelen is gerealiseerd; de kruising N250-Havenweg is aangepast en de VRI's op de N250 zijn vervangen door intelligente VRI's.	Bereikbaarheid
1	**14D35** - Stolperbasculebrug - Vervangen dekplanken	MJOP - onderhoud
1	**N240b** - Vervangen deklaag + tussenlaag rijbaan + fietspad km 12,950 - 18,100	MJOP - onderhoud
1	**14C02** - Sint Maartensvlotbrug vervangen conservering	MJOP - onderhoud
1	**N242b** - Vervangen geluidreducerende deklaag km 64,1 - 64,6 Winkel	MJOP - onderhoud
1	**N245b** - Vervangen deklaag opstelstroken km 36,5 Kruising Sportlaan Schagen	MJOP - onderhoud
1	**N249a** - Vervangen deklaag km 5,4 Zijperdijk	MJOP - onderhoud
1	**N502ab** - Vervangen Dunne geluidreducerende deklaag rijbaan + fietspad km 0,150 - 1,500 + 7,600 - 11,214	MJOP - onderhoud
2	**19B37-90** - Vervanging - Broekhornerbrug	Einde levensduur
2	**24BB-90** - Vervanging - 24 uur centrale bediening De provincie stimuleert het vervoer over water door bruggen te bedienen vanuit één centrale in Heerhugowaard. Hierdoor wordt het openstellen van bruggen beter op elkaar afgestemd voor zowel de scheepvaart als het wegverkeer.	Einde levensduur
2	**24BB-92** - Vervanging - Inrichting 24 uur centrale bediening Zie 24BB-90	Einde levensduur
2	**K4K5K6A-OEV-91** - Vervanging - Oevers vaarwegvak 18	Einde levensduur
2	**K5-OEV-90** - Vervanging - Oevers vaarwegvak 19	Einde levensduur
2	**K7K8-OEV-90** - Vervanging - Oevers vaarwegvak 21	Einde levensduur
2	**N242a-05** - Vervanging - km 31 - km 43,4 - Geluidsschermen Vervangen glazen onderpanelen geluidsschermen N242 (ring Alkmaar-oost) en N244/N508 voor duurzamer materiaal	Einde levensduur
2	**N242a -** Groot onderhoud asfaltverhardingen km 43,525 - km 47,10	MJOP - onderhoud
2	**N512a** - Groot onderhoud asfaltverhardingen km 5,525 - km 5,825	MJOP - onderhoud
2	**N512a** - Groot onderhoud asfaltverhardingen km 7,70 - km 8,70	MJOP - onderhoud
3	**N506-02** - Trajectbenadering N506a, gemeenten Hoorn, Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen Gelijktijdig met het groot onderhoud op het deel van de N506 dat niet tot de Westfrisiaweg behoort, is vanuit verkeersveiligheidsoogpunt bermverharding aangelegd.	Verkeersveiligheid
3	**N239a** - Groot onderhoud asfaltverhardingen km 13,87 - km 15,60	MJOP - onderhoud
3	**N239a** - Groot onderhoud asfaltverhardingen km 17,30 - km 19,80	MJOP - onderhoud
3	**N239a** - Groot onderhoud asfaltverhardingen km 20,80 - km 21,50	MJOP - onderhoud
3	**N240C-01** - Vervanging - km 22,4 - km 34,1 - Herplant bomen Er worden ca. 1600 bomen (Ulmus/iep 'Lobel') hergeplant aan de westzijde en deels oostzijde van de Markerwaardweg, gemeente Medemblik. Het betreft een lengte van ca. 8 kilometer.	Einde levensduur

Gebied	Maatregel omschrijving	Thema
4	**N197a** - Groot onderhoud asfaltverhardingen km. 3,500 - 8,550	MJOP - onderhoud
5	**alg-29a** - Nieuwbouw Wilhelminasluis, gemeente Zaanstad Het programma 'Vaart in de Zaan!' heeft tot doel de bevaarbaarheid van de Zaan te verbeteren, zodat bedrijven de modaliteit vervoer over water blijvend kunnen benutten en uitbreiden. De Wilhelminasluis is vernieuwd, wat bijdraagt aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.	Bereikbaarheid
5	**N517-01** - Verlengen busbaan N517 en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam Voor de rotonde van de N517-N247 staat in de ochtendspits vaak een file, waar het openbaar vervoer ook hinder van ondervindt. Doordat de bestaande busbaan is verlengd, kan de lijnbus langs de file rijden. Tevens is een linksafstrook en een voetgangersoversteek gerealiseerd op het kruispunt met de Wagenweg.	Bereikbaarheid
6	**N201b-08** - Vervanging - km 36 - km 36,7 - SCADA Waterwolftunnel	Einde levensduur
6	**SCADA-01** - Vervanging - km 36 - km 36,7 - SCADA Systeem Waterwolftunnel	Einde levensduur
6	**N196a** - Deklaag vervanging (incl. herstel onderlagen) KM 0 tot KM 2	MJOP - onderhoud
6	**N201b** - Levensduur verlengend onderhoud KM 39,2 tot KM 41,3	MJOP - onderhoud
6	**N520b** - Deklaag vervanging (Groot onderhoud/PMI project) KM 8,51 tot KM 11,17	MJOP - onderhoud
7	**N403a** - Aanbrengen Levensduur verlengend onderhoud maatregel km 0,50 - km 3,00	MJOP - onderhoud
7	**N527a** - Deklaag vervangen km 0,40 - km 2,75	MJOP - onderhoud
alle	**HOV-15** - Uitrol productformule R-net Alle R-nethaltevoorzieningen in de provinciale concessiegebieden en voor provinciale R-netlijnen buiten onze concessiegebieden zijn op het kwaliteitsniveau van R-net gebracht. Hierdoor krijgt de reiziger een positiever beeld van het openbaar vervoer en zal hier vaker gebruik van maken.	Bereikbaarheid
alle	**TLRELAIS-01** - Vervanging - Toon Frequent-relais openbare verlichting Het bestaande TF-relais is vervangen door astronomische klok voor het ontsteken van de verlichting.	Einde levensduur
alle	**LED-01** - Vervanging - Openbare verlichting door LED - fase 1 Om energie te kunnen besparen plaatst de provincie ledlampen in de openbare wegverlichting (reductie van circa 20-30 % op het totale energieverbruik).	Einde levensduur

Areaaluitbreiding

Indien met een verbeter- of uitbreidingsproject extra infrastructuur is gerealiseerd, bijvoorbeeld omdat een weg breder is geworden of bermverharding is aangelegd, is sprake van areaaluitbreiding'. Dit leidt tot hogere kosten voor het vast en variabel onderhoud.
Jaarlijks wordt gekeken of inderdaad sprake is van areaaluitbreiding en worden hiervoor de gemiddelde, jaarlijkse kosten voor het vast en variabel onderhoud berekend. Dit wordt vervolgens verwerkt in de meerjarenbegroting. In sommige gevallen wordt infrastructuur verwijderd en is er sprake van areaalvermindering. Dit wordt eveneens meegenomen in de jaarlijkse evaluatie van het benodigde onderhoudsbudget.
Als een (deel van een) weg wordt overgedragen aan of overgenomen van een andere wegbeheerder wordt dit ook verwerkt in de berekening van de jaarlijkse onderhoudskosten.

De toename van de kosten voor het vast en variabel onderhoud als gevolg van de gerealiseerde verbeter- en uitbreidingsprojecten is opgenomen in onderstaande tabel. Dit zijn jaarlijks terugkomende bedragen, aangezien de extra infrastructuur jaarlijks moet worden onderhouden totdat het buiten gebruik wordt gesteld.

Tabel 15 | Areaaluitbreiding – jaarlijkse toename kosten vast en variabel onderhoud

(Bedragen x € 1 miljoen)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vast onderhoud - cumulatief	-0,23	-0,28	-0,57	0,07	0,34	0,55	0,47	-1,00	0,45
Variabel onderhoud - cumulatief	-0,26	-0,30	-0,69	-0,02	0,22	0,44	0,51	-1,11	0,49
Totaal - cumulatief	**-0,49**	**-0,59**	**-1,26**	**0,05**	**0,56**	**0,99**	**0,98**	**-2,11**	**0,94**

In het Coalitieakkoord 2015 (CA2015) is extra budget beschikbaar gesteld voor nieuwe investeringen. Dit budget wordt ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten en het beheer en onderhoud die voortkomen uit deze investeringen (o.a. projecten N241-13, N242-25 en N243-06). Vanwege het overzicht op de financiën, is het vast en variabel onderhoud van deze projecten apart opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 16 | Areaaluitbreiding – jaarlijkse toename kosten vast en variabel onderhoud ca2015

(Bedragen x € 1 miljoen)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vast onderhoud - cumulatief	0,00	-0,16	-0,16	-0,07	0,32	0,32	0,32	0,32	0,58
Variabel onderhoud - cumulatief	0,00	-0,17	-0,17	-0,08	0,35	0,35	0,35	0,35	0,64
Totaal - cumulatief	**0,00**	**-0,33**	**-0,33**	**-0,14**	**0,67**	**0,67**	**0,67**	**0,67**	**1,23**

4.10. Geschrapte projecten

In onderstaande tabel zijn de projecten opgenomen, die in 2021 zijn geschrapt.

Tabel 17 | Geschrapte projecten in 2021

Maatregel omschrijving	Thema
N508-06 - Onderzoek reconstructie N508 inclusief aansluiting N242 De N508 (Nollenweg) is onderdeel van de Ring Alkmaar en daarmee een belangrijke ontsluitingsroute voor het noordelijke deel van Alkmaar. Het verkeer kan mogelijk sneller en veiliger worden afgewikkeld door het aanpassen van de kruispunten. Zo draagt een 'vrije rechtsaffer' vanaf de Nollenweg richting de N242 bij aan een betere afwikkeling. Voor de kruispunten met de Herenweg en de N245 is mogelijk winst te behalen door een gewijzigde rijstrookindeling, waarbij eveneens gedacht kan worden aan vrije rechtsaffers. Het kruispunt met de Herenweg is onderdeel van een OV-route richting St.Pancras. *Samen met de gemeente Alkmaar is, conform het voorstel in het iMPI 2021-2028, het project heroverwogen en gekeken is naar een meer duurzame en multimodale inzet van de middelen. Het project wordt geschrapt. Er ligt een voorstel om de vrijgekomen middelen te heralloceren naar onder andere een subsidieregeling voor de Haven Boekelermeer en een bedrag voor de herinrichting van het kruispunt Nollenweg-Herenweg (zie project N508-05).*	Bereikbaarheid

5 FINANCIEEL OVERZICHT PROGRAMMA INFRASTRUCTUUR

In dit hoofdstuk wordt nader inzicht gegeven in de kosten van het iMPI. Deze financiële gegevens zijn opgenomen in de Begroting 2022 en de meerjarenraming.
Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is in het financiële overzicht onderscheid gemaakt in de verschillende kapitaalgoederen, namelijk wegen (wegen en bruggen) en vaarwegen (oevers, vaarwegen en sluizen).

5.1. Vast en variabel onderhoud

Netto budgetten vast en variabel onderhoud

Jaarlijks worden de budgetten voor het vast en variabel onderhoud geactualiseerd. Het vast onderhoud komt ten laste van de exploitatie. Het variabel onderhoud wordt ten laste gebracht van de bestemmingsreserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen.

Tabel 18 | Netto budgetten vast en variabel onderhoud wegen/vaarwegen (bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
A: Vast onderhoud wegen	**16,79**	**15,48**	**13,58**	**14,42**	**14,44**	**14,65**	**14,65**	**14,65**
B: Vast onderhoud vaarwegen	**3,09**	**2,68**	**2,63**	**2,51**	**2,12**	**1,81**	**1,81**	**1,81**
C: Variabel onderhoud wegen	**19,54**	**17,19**	**8,04**	**4,71**	**3,86**	**3,85**	**2,87**	**5,90**
D: Variabel onderhoud vaarwegen	**1,95**	**3,01**	**2,72**	**1,37**	**0,87**	**0,87**	**4,50**	**0,67**
E: Gebiedscontracten - contractprijzen	**30,78**	**31,00**	**31,96**	**32,35**	**32,66**	**32,85**	**33,05**	**34,50**
GBC vast onderhoud wegen	27,07	27,29	28,25	28,64	28,95	29,14	29,34	30,79
GBC vast onderhoud vaarwegen	3,72	3,72	3,72	3,72	3,72	3,72	3,72	3,72
F: Gebiedscontracten - variabel onderhoud	**4,74**	**4,09**	**3,35**	**3,22**	**1,95**	**1,78**	**0,65**	**0,00**
GBC variabel onderhoud wegen	3,95	3,45	2,72	2,70	1,66	1,58	0,62	0,00
GBC variabel onderhoud vaarwegen	0,80	0,64	0,63	0,52	0,29	0,20	0,03	0,00
Totaal	**76,88**	**73,44**	**62,29**	**58,58**	**55,90**	**55,81**	**57,53**	**57,53**

Verloop bestemmingsreserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen

Het verloop van de bestemmingsreserve volgt uit de jaarlijks verwachte uitgaven voor variabel onderhoud. Volgens het BBV mag het saldo van een reserve per ultimo boekjaar niet negatief zijn. Door de bestemmings-reserve is het mogelijk de fluctuerende uitgaven te egaliseren.

Tabel 19 | Verloopstaat reserve groot onderhoud wegen (bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo per 1-1	25,86	15,92	5,55	0,04	0,03	6,19	15,78	28,59	43,57
Stortingen	14,01	13,63	16,63	12,50	16,83	17,16	20,79	21,01	22,60
Overhevelingen	4,51	3,58	2,60	2,20	0,70	0,50	0,00	0,00	0,00
Beschikbaar	**44,38**	**33,13**	**24,78**	**14,74**	**17,55**	**23,86**	**36,57**	**49,61**	**66,17**
Onttrekkingen	-27,05	-26,18	-23,34	-13,31	-9,96	-8,08	-7,98	-6,04	-1,53
Vrijval	-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo per 31-12	**15,92**	**5,55**	**0,04**	**0,03**	**6,19**	**15,78**	**28,59**	**43,57**	**64,65**

Tabel 20 | Verloopstaat reserve groot onderhoud vaarwegen (bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo per 1-1	5,99	5,58	3,93	1,89	4,42	3,93	4,37	9,22	10,61
Stortingen	6,00	6,00	6,00	10,00	4,00	4,00	6,00	6,00	6,00
Overhevelingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Beschikbaar	**11,99**	**11,58**	**9,93**	**11,89**	**8,42**	**7,93**	**10,37**	**15,22**	**16,61**
Onttrekkingen	-4,80	-2,82	-3,72	-3,43	-1,97	-1,24	-1,15	-4,61	-0,67
Vrijval	-0,87	-1,25	-1,71	-1,84	-1,82	-1,82	0,00	0,00	0,00
Overheveling	-0,75	-3,58	-2,60	-2,20	-0,70	-0,50	0,00	0,00	0,00
Saldo per 31-12	**5,58**	**3,93**	**1,89**	**4,42**	**3,93**	**4,37**	**9,22**	**10,61**	**15,94**

De bedragen in Tabel 19 en Tabel 20 voor de jaren 2027-2029 zijn een doorkijk. De programmering van het variabel onderhoud is voor deze jaren nog niet volledig. Mede hierdoor lopen de saldo's voor deze periode sterk op. Bij de herziening van de huidige NIKG 2020-2023 wordt het normbudget voor onderhoud opnieuw vastgesteld. Dit is het moment om vast te stellen of de stortingen in de reserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen in lijn zijn met de te verwachten uitgaven.

5.2. Investeringen

Het vervangen, verbeteren en uitbreiden van bestaande infrastructuur wordt in begrotingstermen gezien als investeren; eenmalige uitgaven die gedurende de levensduur van de infrastructuur (maatschappelijke) baten opleveren. Om te kunnen investeren worden door Provinciale Staten kredieten verstrekt. In de Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2019 is opgenomen dat de afschrijving van een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut start in het jaar volgend waarop het werk in gebruik is genomen. Dit leidt vervolgens tot kapitaallasten, waarbij de afschrijvingstermijnen -zoals vermeld in hoofdstuk 3, Tabel 5 worden toegepast.

Vervangingsinvesteringen

Er is een stelpost in de begroting opgenomen voor de dekking van de kapitaallasten van toekomstige vervangingsinvesteringen. De hoogte hiervan is bepaald op basis van het normbudget in de NIKG 2020-2023. De gemiddelde jaarlijkse investeringssom voor vervangingsinvesteringen is circa € 40 miljoen per jaar. Verder is nog rekening gehouden met € 5 miljoen per jaar aan indexering en tegenvallers. De kapitaallasten lopen jaarlijks op tot uiteindelijk een bedrag van € 45 miljoen in 2070.
De kapitaallasten worden in de begroting geraamd in het jaar volgend op ingebruikname. Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost in het jaar volgend op de ingebruikname van de vervangingsinvesteringen verlaagd, waarbij de begrotingspost kapitaallasten vervangingsinvesteringen gelijktijdig wordt verhoogd (communicerende vaten).
Ten slotte, het niet tot besteding komende budget in de stelpost valt bij de jaarrekening vrij naar de algemene middelen.

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Net zoals bij de vervangingsinvesteringen is voor de dekking van de kapitaallasten van toekomstige verbeter- en uitbreidingsinvesteringen een stelpost opgenomen in de begroting. Deze stelpost wordt niet geïndexeerd. Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost in het jaar volgend op de ingebruikname van de investeringen verlaagd, waarbij de begrotingspost kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen gelijktijdig wordt verhoogd (communicerende vaten).
Ten slotte, het niet tot besteding komende budget in de stelpost valt bij de jaarrekening vrij naar de algemene middelen.

Naast de stelpost is er nog een provinciale dekkingsbron, namelijk de reserve OPI (Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur). Alle middelen binnen deze reserve zijn door Provinciale Staten gekoppeld aan provinciale infrastructuurprojecten. Daarnaast is het mogelijk dat derden (bijvoorbeeld de VRA, het Rijk of een gemeente) een bijdrage leveren aan een verbeter- of uitbreidingsinvestering.
De dekking uit de reserve OPI en de bijdragen van derden worden in mindering gebracht op het te kapitaliseren bedrag. Het bedrag dat na aftrek van de bijdragen derden en de reserve OPI overblijft, wordt gekapitaliseerd en gedekt uit de stelpost.

5.3. Kapitaallasten

Vervangingsinvesteringen

Het verloop van de stelpost vervangingsinvesteringen is te vinden in Tabel 21. Allereerst is de huidige stand van zaken gegeven, waarin het effect van de kredietbesluiten tot de Begroting 2022 is doorgerekend[1]. Vervolgens is voor de kredieten die bij de Begroting 2022 worden aangevraagd het effect in kaart gebracht. Als laatste is voor alle geprogrammeerde vervangingsprojecten in de studie- en planfase het verloop de stelpost inzichtelijk gemaakt, wanneer deze volgens de huidige programmering promoveren naar de realisatiefase.
Dit overzicht laat zien dat er voldoende ruimte is voor de kredieten die bij de Begroting 2022 worden aangevraagd. Ook is binnen de stelpost voldoende ruimte wanneer alle vervangingsprojecten in de studie- en planfase conform planning worden uitgevoerd. Hierbij de kanttekening dat de kosten van studie- en planprojecten nog nader moeten worden geraamd.

Tabel 21 | Verloop stelpost vervangingsinvesteringen (bedragen x € 1 miljoen)

Verloop stelpost vervangingsinvesteringen	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
huidige stand	0,07	0,76	1,56	2,33	3,23	4,13	5,03	5,93
ná besluitvorming BG2022	0,07	0,68	1,49	1,52	2,42	3,32	4,22	5,12
studie- en planfase – vanuit programmering	0,07	0,39	0,91	0,08	0,71	1,45	1,68	2,05

1) De verlaging van beide stelposten als gevolg van de kredietbesluiten bij Begroting 2021, EBW 2021 en 1e actualisatie iMPI zijn nog niet verwerkt in de Begroting 2022. Dit zal plaatsvinden bij de Kaderbrief 2023. In de tabellen van het verloop van de stelposten zijn deze kredietbesluiten al wel verwerkt om te kunnen laten zien of de totale programmering binnen de stelpost past.

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Het verloop van de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen is te vinden in Tabel 22. Allereerst is de huidige stand van zaken gegeven, waarin het effect van de kredietbesluiten tot de Begroting 2022 is doorgerekend. Vervolgens is voor de kredieten die bij de Begroting 2022 worden aangevraagd het effect in kaart gebracht. Als laatste is voor de projecten in de studie- en planfase het verloop van de stelpost inzichtelijk gemaakt, wanneer deze volgens de huidige programmering promoveren naar de realisatiefase. Hierbij de kanttekening dat met name de uitvoeringskosten van de studieprojecten vaak nog grove schattingen zijn.

Dit overzicht laat zien dat er voldoende ruimte is voor de kredieten die bij de Begroting 2022 worden aangevraagd. Tevens is uit deze tabel op te maken dat binnen de stelpost voldoende ruimte is voor de projecten in de planfase. De studieprojecten kunnen vanaf 2028 niet meer worden gedekt uit de stelpost. Het saldo van de stelpost wordt dan negatief.
Als een aantal realisatieprojecten een aanvullend krediet nodig heeft, betekent dit dat nog minder studie- en planfaseprojecten kunnen worden gedekt uit de stelpost.

Voor de toekomst moet worden gekeken welke mogelijkheden er zijn en welke keuzes moeten worden gemaakt om de meerjarenraming vanaf 2028 sluitend te krijgen. Gedacht kan worden aan het schrappen van studieprojecten en/of meer geld beschikbaar stellen (ophoging budget stelpost).

Tabel 22 | Verloop stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen (bedragen x € 1 miljoen)

Verloop stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
huidige stand	0,33	0,35	0,72	1,31	1,91	2,29	2,16	1,79
ná besluitvorming BG2022	0,33	0,34	0,65	1,24	1,70	2,08	1,95	1,58
planfase	0,33	0,34	0,61	0,14	0,61	0,99	0,86	0,49
studie- en planfase	0,33	0,34	0,58	-0,01	0,37	0,45	-0,12	-4,17

VERKLARENDE WOORDENLIJST

BIJLAGE 1

Projecten	Algemene term gebruikt in het iMPI voor infrastructurele werkzaamheden voor wat betreft onderhoud, vervanging, verbetering, en uitbreiding. Al deze projecten resulteren in een fysieke verandering in de infrastructuur. Een project kan bestaan uit meerdere infrastructurele maatregelen die mogelijk ook verschillende gedekt worden. Een voorbeeld hiervan is een project waarin groot onderhoud tegelijkertijd met een vervanging wordt uitgevoerd.
Investeringen	Uitgave om duurzame kapitaalgoederen aan te schaffen of te vervangen. Deze kapitaalgoederen hebben een levensduur van meerdere jaren.
Kredieten	Budget beschikbaar voor een vervanging, verbetering, of uitbreidingsinvestering. Voor de financiering van vervanging, verbetering- en uitbreidingsprojecten worden kredieten aangevraagd bij Provinciale Staten. Na goedkeuring is het budget voor het investeringsgedeelte van het project beschikbaar. Het is dus niet altijd het totale budget van het project wanneer dit uit meerdere activiteiten bestaat. Ook geldt dat de dekking varieert, deze kan geheel door de provincie beschikbaar gesteld worden maar het kan ook derde partijen betreffen.
Dekking	Bij de jaarlijkse begroting dienen de middelen voor de dekking van uitgaven aangewezen te worden. Dit kunnen naast eigen provinciale middelen ook bijdragen derden zijn.
Financiering	De wijze waarop uitgaven worden betaald (vanuit eigen vermogen of vreemd vermogen)
Exploitatie (begroting)	Een exploitatie(begroting) is het overzicht van uitgaven en inkomsten die worden verwacht in het lopende begrotingsjaar.
Kaderbrief	In de kaderbrief geeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland zijn visie op de te verwachten financiële ontwikkelingen en op het beleid in de komende jaren. Met deze brief vraagt het college aan Provinciale Staten aan te geven wat de financiële kaders zijn voor de begroting en de meerjarenraming. De kaderbrief is daarmee de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus.

INHOUDELIJKE STAND VAN ZAKEN VERVANGING-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

BIJLAGE 2

Voor vervangingsprojecten is een selectie gemaakt vanuit het totaal van vervangingsprojecten. Indien relevant geacht, wordt in deze bijlage een inhoudelijke stand van zaken gegeven. Wanneer de maatregelen in één project is gecombineerd met een verbeter- of nieuwe investering, dan wordt daarnaar verwezen.

Bestuurlijke stand van zaken	Thema	Fase	Uitvoerings-periode
19D03A-90 - Vervanging - Brug Krommenie A In 2020 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de doorstart en de problemen die hierbij spelen. De brug A is in een dermate slechte staat, dat het risico bestaat dat bij falen van onderdelen in het bewegingsmechanisme de brug moet worden vastgezet en daarmee de vaarweg wordt gestremd. M.a.w. de herstart van de vervanging moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd. Een oplossing is gevonden om het project doorgang te laten vinden. De gefabriceerde brug kan hierbij worden gebruikt, maar een extra brug lijkt ook nodig. De beide bruggen kunnen meer in lijn worden gebracht met de spoorbrug, waardoor de eerder geconstateerde doorvaart problemen door de nautisch beheerder, sterk kunnen worden beperkt. De onderzoeken naar de fundering zijn afgerond en de besluitvorming (inhoud en benodigde middelen) zijn in voorbereiding. Gekoerst wordt op een kredietaanvraag bij de 1e begrotingswijziging 2022.	Einde levensduur	Realisatie	2020
24BB-95 - Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte fase 1 In de het 1e gedeelte van fase van het project Centrale Afstandsbediening Bruggen worden tot eind 2021 in totaal 12 bruggen en sluizen aangesloten op de bediencentrale. Aansluiting van nog eens 28 eigen PNH objecten in fhet tweede gedeelte van fase 1 levert in totaal 40 aangesloten PNH objecten. Verder wordt voorzien dat PNH in een volgende fase gaat andere beheerders stimuleren aan te sluiten op de centrale tot ca. 60 objecten in totaal. Voor de verdere aansluiting van PNH objecten wordt een kredietverhoging aangevraagd.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024
alg-13 - Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo (GGA Alkmaar) Begin 2021 heeft de gemeenteraad van Heiloo ingestemd met de aanvullende financiering van € 5.700.000 en is een start gemaakt met de terinzagelegging van de bestemmingsplannen. De afronding van de vorige (afgebroken) aanbesteding vraagt meer tijd en een voorstel is in de maak naar partijen om te bemiddelen met een afkoopsom/rekenvergoeding. In de planning wordt reeds geanticipeerd op een bezwaarprocedure in dit kader tot aan de Raad van State. De uitkomst van de recente aeriusberekening valt net onder de norm, maar vraagt wel extra aandacht bij eventuele aanpassingen in ontwerp of aanpak. De coronamaatregelen hebben nagenoeg geen invloed op het verloop van het proces. De grondverwerving is nagenoeg afgerond en RWS is akkoord met het wegontwerp.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2025
alg-29b - Vervangen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het contract is in november 2020 gegund en het project is daarmee in de uitvoeringsfase gekomen. Het project heeft last van de stikstofproblematiek. In verband met de forse stikstofdepositie van de tijdelijke omleidingsroute is ervoor gekozen een tijdelijke beweegbare autobrug te realiseren, waarbij het restant wordt opgelost door extern salderen. In verband met het onderzoek naar de beste locatie en de doorlooptijd van het realiseren van de autobrug zal het project ongeveeer 1 jaar langer duren. Een aanvullend krediet van € 3.251.359 wordt aangevraagd in verband met de meerkosten als gevolg van stikstof én de sterke bouwkostenstijging in 2020.	Bereikbaarheid	Realisatie	2020-2023
alg-36 - Bereikbaarheid Haarlemmermeer - Bollenstreek Provinciale Staten hebben besloten voorlopig alleen de (Nieuwe) Bennebroekerweg op te waarderen en de bereikbaarheid voor de fiets en het openbaar vervoer (zie project HOV-12) te verbeteren; de overige onderdelen van de Duinpolderweg worden niet uitgevoerd. In maart jl. is met de VRA en de gemeente Haarlemmermeer een samenwerkingsovereenkomst (SOK) opgesteld voor een gecombineerde verkenning en planstudie naar de opwaardering van de (Nieuwe) Bennebroekerweg.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
alg-40 - Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland Een aantal VRI's is geschikt gemaakt voor interactie met autonome en connected voertuigen. Deze aanpassing van VRI's gaat beduidend langzamer en de start van de inrichting van het ICT-netwerk op basis van nieuwe eisen verschuift hierdoor ook. Door de effecten van de corona-crisis op het verkeer loopt een aantal projecten door tot in 2022.	Bereikbaarheid	Realisatie	2016-2022
alg-41 - Bereikbaarheid Den Helder De resultaten van de integrale studie naar het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder worden meegenomen in de ontwikkeling van het "Maritiem cluster".	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
alg-42 - Busbaan Wijckermolen (busstation Beverwijk - Wijckermolen) Doordat een ondergrondse 380kV kabel van Tennet door het projectgebied komt te liggen, moet het ontwerp van de busbaan Wijckerpoort worden aangepast. Er zijn gesprekken met Tennet over de implicaties hiervan. Zodra hierover voldoende helderheid is, kan -na aanpassing van de scope, de planning en het budget- de aanbestedingsprocedure starten. De TreinVrijePeriode (TVP) van Prorail zal in Q2 2023 plaatsvinden. Deze TVP is maatgevend voor de uitvoering van het project en de uitvoeringsplanning is hierop aangepast. TVP wordt mogelijk verplaatst naar Q3 2023; dit is augustus 2022 definitief bekend. Hierbij is wel een risico dat TataSteel bezwaar heeft gemaakt bij ProRail ten aanzien van de spoorsanering.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2023
alg-43 Programma provinciale fietsknelpunten (rapport Fietsersbond) De knelpunten op de N244 en N203 zijn inmiddels gerealiseerd. Knelpunt N208-Leidsevaart is opgenomen in N208-05, knelpunt N239-Alkmaarseweg in N239-08 en knelpunt N240-Oosteinde in N240-05. Knelpunt N501-Redoute (N501-05) is als apart project opgenomen (N501-05) in de planfase en de knelpunten N240 (onderdeel van N240-05) en N527-Trappenberg (N527-07) in de studiefase. Naar de overige knelpunten wordt nog nader onderzoek gedaan.	Verkeersveiligheid	Studie	2019-2025
alg-45 Kantmarkering fietspaden Er is onderzoek gedaan naar de status van circa 300 km provinciaal fietspad. Hieruit is een geprioriteerde lijst gekomen van circa 200 km fietspad op basis van intensiteiten, verlichting en de aard van het fietspad (regionale of doorfietsroute). Voor het aanbrengen van de kantmarkering ontvangt de provincie een Rijkssubsidie. Binnenkort promoveert het project naar de planfase en kan het verder worden voorbereid.	Verkeersveiligheid	Studie	2022-2025

Bestuurlijke stand van zaken	Thema	Fase	Uitvoerings-periode
HOV-03 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (Huizen-Hilversum) Met de gemeente Huizen is gewerkt aan een nieuw integraal plan. Naast de realisatie van HOV in 't Gooi, vindt ook een brede stedelijke versterking van onder andere de fiets- en voetgangersverbinding plaats. Dit heeft een positief effect op onder andere regionale fietsbereikbaarheid, verkeersveiligheid, ketenreis en doorstroming van het OV. De realisatie van deelproject Laren-Hilversum is in volle gang. In 2020 zijn twee grote, belangrijke buitendienststellingen succesvol verlopen. Desondanks is toch vertraging opgelopen met het openstellen van de onderdoorgang Oosterengweg voor snelverkeer. De ingebruikname van de busbaan vindt (vooralsnog) wel volgens planning plaats. De contractueel-juridische afwikkeling van de vertraging loopt nog. Dit geeft mogelijk extra druk op de reservering onvoorzien. In januari 2021 heeft BAM voor het project HOV in 't Gooi de Bewuste Bouwers Trofee 2020 gewonnen. Het project kwam als beste uit de bus uit in totaal 276 inzendingen. Jaarlijks wordt deze prijs uitgereikt aan het project waar optimaal rekening gehouden wordt met de omgeving waarin de werkzaamheden plaatsvinden.	Bereikbaarheid	Realisatie	2019-2022
HOV-07 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ), gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn Het project is in uitvoering. Doordat onvoorziene risico's (stikstof en corona) zijn opgetreden, is bij de EBW 2021 een aanvullend krediet (€ 6.740.000) beschikbaar gesteld om onbenoemde risco's op te kunnen vangen en de risicobuffers op orde te hebben. In februari 2021 heeft de opdrachtnemer de gevolgen van enkele issues t.a.v. K&L-knelpunten inzichtelijk gemaakt. Hierdoor is het project niet in mei 2021 gereed, maar wordt de busbaan naar verwachting eind september 2021 in gebruik genomen. Door deze vertraging heeft de opdrachtnemer een claim ingediend. Over de hoogte van de claim wordt nog overlegd.	Bereikbaarheid	Realisatie	2019-2022
HOV-11 - Trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep (v/h zuidtak Zuidtangent), gemeente Haarlemmermeer Het project wordt voorbereid.	Verkeersveiligheid	Plan	2023
HOV-12 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlemmermeer-Bollenstreek In Zuid-Holland is de uitvoering in volle gang: aanpassing van wegen, rotondes en haltes tussen Noordwijk en het centrum van Lisse, realisatie van 3 haltes in Noordwijk en reconstructie van de Noordelijke Randweg Voorhout (Teylingen). Daarnaast lopen studies naar de aanpassing van rotondes op de N208 en de inpassing van het HOV in het Sportlaangebied in Lisse. In Noord-Holland is de planstudie gestart. Naar verwachting is in Q3 2021 een voorlopig ontwerp van de brug en het tracé met doorfietspad. Naar verwachting start in Q4 2021 de RO-procedure en promoveert het project eind 2021 naar de planfase.	Bereikbaarheid	Studie	2023-2024
HOV-13 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Oude Meer-Schiphol Rijk (SOOMR) Er is een voorlopig ontwerp van de voorkeursvariant uitgewerkt. Een samenwerkingsovereenkomst tussen de VRA, gemeente Haarlemmermeer en provincie is ondertekend. Het project promoveert binnenkort naar de planfase, als de door de VRA uitgevoerde stakeholderanalyse is gecontroleerd.	Bereikbaarheid	Studie	2022-2024
HOV-14 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Legmeerdijk (N231)/halte Royal FloraHolland Na promotie naar de planfase bleek een aantal zaken niet in het ontwerp te zijn meegenomen, zoals de aanleg van een natuurlijk talud in plaats van een damwand, het bouwen nabij een gasleiding en aanpassingen in de VRI. Een voorontwerp en een nieuwe kostenraming zijn opgesteld. Op basis daarvan wordt een aanvullend krediet aangevraagd van € 3.556.000.	Bereikbaarheid	Realisatie	2021-2023
HOV-16 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Westtangent, gemeente Haarlemmermeer De maatregelen op het grondgebied van de gemeente Amsterdam zijn in uitvoering. Het knooppunt Schiphol-Noord is al uitgevoerd in het kader van de HOV A9. Er is een ontwerp gemaakt voor de brug over de Ringvaart en een nieuw viaduct over de A9, in het verlengde van de Oude Haagseweg. De investeringskosten zijn voor rekening van de VRA, gemeente Haarlemmermeer en Schiphol.	Bereikbaarheid	Realisatie	2020-2023
HOV-17 - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Fokkerweg, gemeente Haarlemmermeer Het project wordt voorbereid.	Bereikbaarheid	Realisatie	2023-2024
IVRI-01 - Vervanging - Bestaande VRIs aanpassen naar iVRIs Uit de proeven en testen met iVRI's in Noord-Holland blijkt dat net als in de rest van het land nog een aantal aandachtspunten moet worden opgelost voordat iVRI's op grote schaal kunnen worden uitgerold en in beheer genomen worden. Hiervoor moet het beheer van de landelijke dataketen worden ingericht zodat de data uitwisseling met gebruikers betrouwbaar blijft functioneren en storingen direct worden geanalyseerd en opgelost. Daarnaast moeten de gebruikers intensiever betrokken worden, zodat ze gebruik gaan maken van de voordelen van de iVRI. In 2021 werken we samen met de andere overheden in Nederland om de iVRI optimaal werkend te krijgen en in beheer te houden.	Einde levensduur	Realisatie	20220-2025
K09-01 - Vervanging - km 2,5 - km 0 - Vaarwegvak 8 - Markervaart Noord en Kogerpolderkanaal: Stierop – Noordhollandsch Kanaal Onderdeel van het Oeverprogramma - De provincie heeft de oeververvangingsprojecten voor de komende jaren aanbesteed aan één partij. Duurzaamheid is het belangrijkste criterium hierin, waaronder het structureel verminderen van 80% van de milieukosten (o.a. CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van herbruikbare materialen). Ook worden waar mogelijk voorzieningen aangebracht ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). Er wordt een kredietverhoging aangevraagd. De uitgangspunten wijken af van de feitelijk benodigde technische oplossing voor de oeverconstructie en de kosten voor het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen zijn hoger dan waar rekening mee werd gehouden. Daarnaast is de marktprijs voor staal hoger en is er een hogere inschatting van te maken VAT-kosten.	Einde levensduur	Realisatie	2020-2022

Bestuurlijke stand van zaken	Thema	Fase	Uitvoerings-periode
K18-a-01 - Vervanging - km 7,8 - km 0 - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km. 7,8 Onderdeel van het Oeverprogramma - De provincie heeft de oeververvangings-projecten voor de komende jaren aanbesteed aan één partij. Duurzaamheid is het belangrijkste criterium hierin, waaronder het structureel verminderen van 80% van de milieukosten (o.a. CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van herbruikbare materialen). Ook worden waar mogelijk voorzieningen aangebracht ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). De projectscope is circa 200 meter groter. Ook zijn de kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de VAT-kosten hoger (K18a-01 en K18b-01 vormen één project, de krediet-verhoging is daarom evenredig verdeeld over beide deelkredieten).	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022
K18-b-01 - Vervanging - km 14,6 - km 7,8 - Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart; zijsloot bij km. 7,8 Medemblik Onderdeel van het Oeverprogramma - De provincie heeft de oeververvangings-projecten voor de komende jaren aanbesteed aan één partij. Duurzaamheid is het belangrijkste criterium hierin, waaronder het structureel verminderen van 80% van de milieukosten (o.a. CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van herbruikbare materialen). Ook worden waar mogelijk voorzieningen aangebracht ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). De projectscope is circa 200 meter groter. Ook zijn de kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de VAT-kosten hoger (K18a-01 en K18b-01 vormen één project, de krediet-verhoging is daarom evenredig verdeeld over beide deelkredieten).	Einde levensduur	Realisatie	2021-2022
K20-07 - Verbetering - Verlenging Koopvaardersschutsluis, gemeente Den Helder De aanbesteding van het contract wordt voorbereid, zodat de werkzaamheden in een bouwteam kunnen worden gerealiseerd.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2024
MRL-07 - Vervanging - MRL - 2e gedeelte fase 1 CAB en overige lokale objecten De provincie voert het Machinerichtlijn (MRL) programma uit in lijn met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale CAB). De provincie waardeert het veiligheidsniveau van lokale beweegbare kunstwerken ook op. Deze MRL werkzaamheden sluiten aan bij de scope van het 2e gedeelte van CAB en pakt nog verdere objecten op. Voor dit tweede gedeelte wordt een verhoging van het realisatiekrediet aangevraagd.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024
N196-03 - Fietsverbinding N196/N201 Hoofddorp-Aalsmeer De maatregel wordt nader uitgewerkt en besproken welke organisatie de studie gaat uitvoeren. Het huidige fietspad ligt op gemeentelijk areaal. Een deel van de werkzaamheden raakt het provinciale areaal.	Bereikbaarheid	Studie	2025
N197-04 - Busbaan Wijckerpoort (Velsertraverse-busstation Beverwijk) Doordat een ondergrondse 380kV kabel van Tennet door het projectgebied komt te liggen, moet het ontwerp van de busbaan Wijckerpoort worden aangepast. Er zijn gesprekken met Tennet over de implicaties hiervan. Zodra hierover voldoende helderheid is, kan -na aanpassing van de scope, de planning en het budget- de aanbestedingsprocedure starten.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2023
N197A-01 - Vervanging - km 5,6 - km 6 - Wegconstructie De TreinVrijePeriode (TVP) van Prorail zal in Q2 2023 plaatsvinden. Deze TVP is maatgevend voor de uitvoering van het project en de uitvoeringsplanning is hierop aangepast. TVP wordt mogelijk verplaatst naar Q3 2023; dit is augustus 2022 definitief bekend. Hierbij is wel een risico dat TataSteel bezwaar heeft gemaakt bij ProRail ten aanzien van de spoorsanering.	Einde levensduur	Plan	2021-2022
N201-29a - Verbreding Cruquiusbrug, gemeenten Heemstede en Haarlemmermeer De ambities voor een energieneutrale, circulaire en duurzame brug zijn uitgewerkt in het contract. De aanbesteding is Q1 2021 afgerond. In een bouwteam wordt het ontwerp verder uitgewerkt. De start van de uitvoeringswerkzaamheden is voorzien begin 2022. Het provinciaal inpassingsplan is op 12 april 2021 vastgesteld door PS.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2024
N201-33 - Trajectbenadering N201c, gemeente Wijdemeren Het uitvoeringskrediet (€ 460.000) wordt aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase. De uitvoering staat gepland in 2022.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2022-2023
N201c-03 - Vervanging - km 70 - km 77,5 - Wegconstructie en 2 kunstwerken Voor het realisatiekrediet wordt een verhoging aangevraagd vanwege herijking scope en daarmee ook de kredietraming. Zie ook N201-33 voor de verbetermaatregelen.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023
N201-35 - Kruisweg-corridor, gemeente Haarlemmermeer Op basis van de opgeleverde probleemanalyse zijn de opdrachtgevende partijen samen met de omgeving de meest kansrijke oplossingsrichtingen aan het bepalen voor een goed functionerende Kruiswegcorridor in 2040. In 2021 wordt de Gebiedsvisie 2040 voor de Kruiswegcorridor opgeleverd voor de mobiliteit met extra aandacht voor de ruimtelijke ordening en economische kracht van het gebied. De Gebiedsvisie is initiërend en programmerend voor projecten van de opdrachtgevende partijen. De eerste effecten zijn waarschijnlijk zichtbaar vanaf 2024.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
N201-36 - Verplaatsen aansluiting N201 Noord, gemeente Haarlemmermeer Het initiatief van de gemeente wordt afgewacht.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
N202-05 - Verbetering - Trajectbenadering N202a, gemeente Velsen Het uitvoeringskrediet (€ 660.000) wordt aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase. De uitvoering staat gepland in 2022.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2022

Bestuurlijke stand van zaken	Thema	Fase	Uitvoerings-periode
N203-01 - Verbinding A8/A9, gemeenten Zaanstad en Heemskerk Van de in de Plan-MER onderzochte alternatieven (Golfbaan, Heemskerk en 0+), hebben GS in 2018 het Golfbaanalternatief aangewezen als voorkeursalternatief, waarmee de besluitvorming van de Plan-MER-fase is afgerond. Er wordt een Landschapsplan Stelling van Amsterdam/Verbinding A8-A9 opgesteld, waarin wordt onderzocht hoe het landschap van de Stelling van Amsterdam kan worden hersteld, behouden en versterkt, waarna een wegverbinding via het tracé van het Golfbaanalternatief wordt ingepast. Leidend bij de definitieve keuze van een voorkeursvariant is het behoud van de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam. Eind 2021 nemen GS een besluit over het Landschapsplan. Naar aanleiding van het Coalitieakkoord zijn twee trajecten gestart: kortetermijnmaatregelen om de leefbaarheid voor de omwonenden van de N203 in Krommenie te verbeteren en het verbeteren van de aansluiting van Krommenie en Assendelft op het openbaar vervoer. In maart 2021 heeft besluitvorming over een pakket van kansrijke maatregelen plaatsgevonden, waarvan nu wordt onderzocht hoe deze maatregelen kunnen worden gerealiseerd. De maatregelen moeten tussen 2022 en 2025 uitgevoerd worden.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
N205-05 - Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207, gemeente Haarlemmermeer In 2020 zijn de provincie, de gemeente Haarlemmermeer en de VRA gestart met een Netwerkwerkstudie Haarlemmermeer 2040. De eerste fase van de Netwerkstudie 2040 richt zich op het bepalen van de probleemstelling en het in beeld brengen van de verschillende opgaven, kansen en knelpunten op verschillende schaalniveaus van infra en mobiliteit. Vervolgens worden maatregelen en oplossingsrichtingen verkend die moeten leiden tot een gedeeld toekomstperspectief en een gezamenlijke actieagenda, met indien nodig ook maatregelen voor de korte termijn. Een mogelijke verdubbeling N205 is onderdeel van de netwerkstudie. Naar verwachting is medio 2021 een gezamenlijke agenda gereed.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
N208-05 - Aanleg fietsverbinding langs de N208, gedeelte Munsterslaan-Wagenweg, gemeenten Haarlem en Bloemendaal Er is overeenstemming over de realisatie van het oostelijke deel (gedeelte Leidsevaartweg-Wagenweg). De aanleg van een vrijliggende fietsbrug naast de bestaande brug over de Leidsevaart wordt voorbereid. Hiervoor moet een PWN-leiding middels een gestuurde boring worden verlegd. Het hele project (oostelijk en westelijk deel) kan niet worden gerealiseerd binnen het beschikbare krediet. Het krediet is geheel benodigd voor het oostelijke deel. Het westelijke deel van het project kan nog niet worden gerealiseerd, omdat hier nog teveel onduidelijkheden over zijn.	Bereikbaarheid	Realisatie	2021-2022
N208-08 - Aanleg fietsverbinding langs de N208, gedeelte Jan Gijzenkade-Hoofdstraat, gemeenten Haarlem en Velsen Er is een variantenstudie gedaan, waarbij de variant door de weilanden aan de westkant van de N208 de voorkeur heeft. De besluitvorming over de variantkeuze en uitvoering wordt voorbereid en vindt naar verwachting in 2021 plaats. Het grootste risico voor dit project is de grondverwerving.	Bereikbaarheid	Studie	2024-2025
N231-15 - Legmeerdijk Zuid, gemeenten Aalsmeer en Uithoorn De provincie, VRA en de gemeenten Aalsmeer, Uithoorn, Amstelveen en Oud-Amstel starten een netwerkstudie "Zuidlob Vervoerregio" om te komen tot een gezamenlijke bereikbaarheidsagenda. De netwerkstudie biedt de mogelijkheid om op basis van nieuwe inzichten de wenselijkheid van een capaciteitsuitbreiding van de N231 Zuid (Aalsmeer-Kudelstaart-Uithoorn) te bekijken. De bereikbaarheidsagenda dient daarmee als onderlegger voor vervolgonderzoek naar de N231 Zuid, en zal volgtijdelijk plaatsvinden.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
N231-17 - Ongestoord Logistieke verbinding Greenport, gemeente Aalsmeer Het voorontwerp en kostenraming is opgesteld. In een eerdere raming was de calamiteitenafsluiting OLV niet meegenomen. Hierdoor is een aanvullend krediet aangevraagd van € 193.000.	Bereikbaarheid	Realisatie	2021-2023
N231-18 - Verbreden fietspad Bosrandweg (N231), gemeente Aalsmeer De studiefase is nog niet opgestart.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030
N232-14 - Fokkerweg (N232)/Bosrandweg (N231), gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer In 2021 starten de onderzoeken. In 2022 worden de resultaten verwacht.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.
N232-15 - Doorfietsroute Schiphol: fietspad N232, gemeente Haarlemmermeer Een deel van het project heeft een groot raakvlak met de eventuele afwaardering van een deel van de weg en overdracht naar de gemeente. Delen van het fietspad kunnen wel worden opgepakt.	Bereikbaarheid	Studie	2021-2025
N232-16 - Kortetermijnmaatregelen Fokkerweg (N232)/Bosrandweg (N231), gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer In 2021 zijn de voorbereidingen gestart (plan van aanpak, samenstellen ketenteam), zodat vanaf 2022 de maatregelen kunnen worden uitgevoerd.	Verkeersveiligheid	Studie	2022-2025
N232-17 - Zuidelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232, gemeente Haarlemmermeer De studiefase is nog niet opgestart.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030
N232-18 - Noordelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232, gemeente Haarlemmermeer De studiefase is nog niet opgestart.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030
N232-19 - HOV-baan Fokkerweg (N232), gemeente Haarlemmermeer De studiefase is nog niet opgestart.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2030
N236-11 - Reconstructie N236, deel 6: Faunapassage (hmp. 13,2)-Noordereind, gemeente Wijdemeren De gebiedsaannemer is te laat gestart en heeft daardoor vertaging opgelopen met betrekking tot het omleggen van hoogspanningskabels. Deze kabels worden nu in 2022 omgelegd, waarna de reconstructie in 2023 wordt gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2022-2023
N239-03 - Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon Er is overeenstemming over het ontwerp en de bijbehorende kostenraming. Met de partners wordt gesproken over de definitieve verdeling van de realisatie¬kosten. Met AgriportA7 is onlangs overeenstemming bereikt over hun bijdrage. Onderzocht wordt of op het kruispunt tijdelijke verkeersveiligheids¬maatregelen kunnen worden getroffen voor het fietsverkeer.	Bereikbaarheid	Studie	2025-2026

Bestuurlijke stand van zaken	Thema	Fase	Uitvoerings-periode
N239-08 - Trajectbenadering N239a, gedeelte N242-A7, gemeenten Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik De uitvoering start in het tweede kwartaal van 2021. De stikstofberekening levert geen overschrijding op en de coronamaatregelen leveren naar verwachting geen nadelige effecten meer op. De grondverwerving is nagenoeg afgerond. De meeste voorbereidende werkzaamheden voor het verleggen van de noodzakelijke kabels en leidingen zijn afgerond.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2022
N240-05 - Aanleg rotonde kruispunt N240-N239 en parallelweg N240, gedeelte Almereweg-N239, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon Het ontwerp is inmiddels afgerond; de kostenraming wordt nog geactualiseerd. Naar verwachting promoveert het project eind 2021 naar de planfase. Onderdeel van de laatste acties betreft een overeenkomst inzake grond.	Verkeersveiligheid	Studie	2024-2025
N241-13 - Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Het voornemen is het werk in maart 2022 te gunnen. Door voorschrijdend inzicht worden vooruitlopend in november 2021 voorbereidende werkzaamheden (voorbelasten) gegund om het risico op te grote zettingen te minimaliseren (ervaringen N239-N240 en N23 die gelegen zijn in dezelfde omgeving).	Verkeersveiligheid	Plan	2022-2024
N241-14 - Maatregelen parallelweg N241 oostzijde, gemeente Hollands Kroon De studiefase is nog niet opgestart.	Verkeersveiligheid	Studie	n.n.b.
N242-24 - Noordelijke ontsluiting Agriport op de N242, gemeente Hollands Kroon Het ontwerp inclusief kostenraming van de rotonde is gereed. Een realisatie-overeenkomst met de gemeente Hollands Kroon wordt opgesteld. Het project promoveert binnenkort naar de planfase. Tevens wordt er een overeenkomst met RWS voorbereid inzake grondgebruik (de rotonde komt deels op grond van het Rijk).	Bereikbaarheid	Studie	2023
N242-25 - Verkenning N242, gedeelte N508 (Nollencicuit)-N241 (Verlaat), gemeente Heerhugowaard De studie wordt in regionaal verband opgepakt.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.-
N242-26 - Verkeersmanagement N242, gedeelte A9-N508, gemeente Alkmaar Er wordt nader onderzoek gedaan naar de problematiek ter plaatse en nut/noodzaak van de matrixportalen, dan wel alternatieve oplossingen. Zodra hier meer duidelijkheid over is, kan het project verder worden voorbereid.	Verkeersveiligheid	Plan	2023
N243-06 - Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland De bestemmingsplannen zijn onherroepelijk. Het werk wordt/is in mei 2021 gegund. In het kader van stikstof is een nieuwe aeriusberekening uitgevoerd en deze valt binnen de norm. Deze uitkomst wordt bij de omgevingsdienst ingediend en het is mogelijk dat er geen vergunningsaanvraag noodzakelijk is. Op basis hiervan kan de voorlopige gunning doorgang vinden. De corona-maatregelen geven naar verwachting geen effecten meer tijdens de uitvoeringsperiode. In het kader van grondverwerving loopt een onteigeningsprocedure en bij stagnatie is voorzien in een alternatieve aanpak.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023
N244-10 - Nieuwe aansluiting op het kruispunt N244-N247, gemeente Edam/Volendam De aanpassingen aan het kruispunt worden in 2022 uitgevoerd.	Bereikbaarheid	Studie	2022
N247-16 - Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-N517 Gebleken is dat de 3 onderdoorgangen bij Het Schouw door aanzienlijk hogere grondwaterstanden niet kunnen worden gerealiseerd zoals in het ontwerp was opgenomen. Alternatieven worden onderzocht en hebben grote financiële gevolgen. Zodra hier duidelijkheid over is, wordt een aanvullend krediet aangevraagd. Tegelijkertijd wordt dan vanuit duurzaamheid een aanvullend krediet aangevraagd voor de aanleg van een bioplastic wegvak op het fietspad bij Waterland aangelegd. De bioplastic weg is gemaakt van gerecycled plastic.	Bereikbaarheid	Realisatie	2020-2023
N247-17 - Trajectbenadering N247b, gedeelte N244-A7, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland Op grond van verschillende onderzoeken is besloten tijdelijke bruggen aan te leggen tijdens de uitvoering. De uitvoering wordt vooralsnog verwacht in 2023-2024.	Verkeersveiligheid	Plan	2022-2024
N247-18 - Reconstructie Bernhardbrug (hefbrug Monnickendam) en studie hoogwaardige fietsverbinding Amsterdam-Noord - Edam/Volendam (N247) De studie naar de reconstructie van de Bernhardbrug staat momenteel on hold. De door de VRA gewenste hoogwaardige fietsverbinding van Amsterdam-Noord naar Edam/Volendam -waarin deze brug een knelpunt is- is onderdeel van de studie. De fietsverbinding heeft een grote relatie met de mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland (N247-22). Het betreft de toekomstige ligging van de fietsverbinding. Bij de verdere uitwerking van varianten in dat project zal een keuze worden gemaakt over de ligging, waarna de studie naar de Bernhardbrug kan worden afgerond. Hiervoor is dan nog 6 tot 12 maanden nodig. Er is reeds een aparte studie uitgevoerd naar de fietsverbinding, dat geresulteerd heeft in een voorkeurstracé over de totale route tussen Amsterdam-Noord en Edam/Volendam. Ook is een Beeldkwaliteitsplan voor de totale route opgesteld.	Verkeersveiligheid	Studie	2024-2025
N247-19 - Verkeersstudie knooppunt A10-N247-S116 (KANS) Twee kortetermijnoplossingen zijn opgenomen in project N247-16 "Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247". Voor de lange termijn zijn verschillende maatregelen door de VRA samen met de regionale partners onderzocht. Recent is een aanvullend onderzoek gestart naar de effecten van de PAS op het voorkeursalternatief 'Beter Benutten' (verlengen oprit binnenring A10 en aanleg extra rijstrook afrit A10; beide eigendom RWS). Over het voorkeursalternatief wordt dit jaar een definitief besluit verwacht.	Bereikbaarheid	Studie	2024
N247-22 - Onderzoek N247, gedeelte Het Schouw-Broek in Waterland-Dijksbrug In maart 2021 is de vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland gestart. In deze studie worden 2 varianten nader onderzicht: 2x1 rijstroken met vluchtstroken en 2x1 rijstroken met busstroken. Het doel van de studie is de haalbaarheid en maakbaarheid van beide varianten te bepalen. De studie is naar vewachting begin 2022 gereed.	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.-
N247-23 - Aanpassingen parallelweg/fietspad N247, gedeelte Oosthuizen-Grosthuizen, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland De studie wordt Q3 2021 opgestart.	Verkeers-veiligheid	Studie	2025

Bestuurlijke stand van zaken	Thema	Fase	Uitvoerings-periode
N248-15 - Verbreding Stolperbrug, gemeente Schagen Er is gestart is met de technische uitwerking en het verwerken van duurzame ambities in het ontwerp. Naar verwachting wordt in 2021 het planologisch kader voor de nieuwe brug opgesteld, waarna in 2022 de aanbesteding kan starten.	Verkeersveiligheid	Plan	2023-2025
N248-16 - Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg, gemeente Hollands Kroon Er wordt een quick scan uitgevoerd, die naar verwachting medio 2021 is afgerond, waarna zicht is op een pakket aan maatregelen. De omgeving wordt intensief betrokken bij het proces. De kortetermijnmaatregelen worden mogelijk eind 2021/begin 2022 gerealiseerd en voor de lange termijn in 2023/2024.	Verkeersveiligheid	Studie	2023-2024
N250-04 - N250-Hoofdgracht, gemeente Den Helder Een uitgevoerde proef, waarbij het autoverkeer gebruik maakt van de busbaan, heeft uitgewezen dat de busbaan voldoende capaciteit biedt om de TESO-boot tijdig te lossen. Onderzocht is welke maatregelen genomen moeten worden om medegebruik van de busbaan permanent te regelen, onder de strikte voorwaarde dat de bus geen vertraging ondervindt. Dit blijkt alleen tegen hoge kosten uitvoerbaar. Deze opgave wordt als meekoppelkans meegenomen bij de vervanging van de aanlanding van de TESO vanaf 2025 (werk van RWS) en tot die tijd blijft het project in de studiefase.	Bereikbaarheid	Studie	2025
N417-02 - Herinrichting N417, gemeente Hilversum Het gerepareerde (ontwerp-)bestemmingsplan wordt naar verwachting in 2021 in procedure gebracht. Zodra het bestemmingsplan onherroepelijk is, kunnen de resterende gronden worden verworven, waarna de realisatie kan starten.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023
N501-03 - Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg, gemeente Texel Er is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Het project wordt voorbereid.	Verkeersveiligheid	Plan	2023
N501-05 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute, gemeente Texel Het project wordt voorbereid.	Verkeersveiligheid	Plan	2022
N505-01 - Trajectbenadering N505a, gemeenten Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen Een eerste analyse is eind 2020 gedaan en het nadere studietraject wordt in 2021 opgestart.	Verkeersveiligheid	Studie	2027
N508-05 - Reconstructie kruispunt N508-Herenweg, gemeente Alkmaar De reconstructie van dit kruispunt was onderdeel van project N508-06. Besloten is de Nollenweg niet te reconstrueren (zie geschrapt project N508-06). Het project is destijds in het PMI opgenomen om de doorstroming van het openbaar vervoer op dit kruispunt te verbeteren. Onderzocht wordt nu of de informatie (o.a. schetsontwerp en raming) voldoende is om het project te promoveren naar de planfase.	Bereikbaarheid	Studie	2024
N515-02 - Fietstunnel kruispunt N515-Zuiderweg, gemeenten Wormerland en Zaanstad In overleg met regionale partners is een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van een fietstunnel en faunapassage. Er ligt een definitief schetsontwerp en een kostenraming. Over de verdeling van de kosten wordt met de partners gesproken.	Verkeersveiligheid	Studie	2023-2024
N515-06 - Uitbreiding P+R Wijdewormer bij de op-/afrit A7, gemeente Wormerland De werkzaamheden worden voorbereid en naar verwachting in 2021 gerealiseerd.	Bereikbaarheid	Studie	2022
N515-07 - Aanbrengen rood asfalt fietspad N515, gedeelte A7-De Zaan, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het project promoveert binnenkort naar de planfase.	Verkeersveiligheid	Studie	-
N516-04 - Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT), gemeenten Zaanstad en Oostzaan Het voorkeursalternatief is vastgesteld en de regionale planuitwerking is april 2021 afgerond met het ondertekenen van een Uitvoeringsovereenkomst, waarin de verdeling van verantwoordelijkheden en risico's voor de realisatie zijn vastgelegd. De precontractuele fase is Q2 2021 gestart en naar verwachting kan het project in de eerste helft van 2022 worden aanbesteed. Het project wordt door de gemeente Zaanstad uitgevoerd met de VRA als ambtelijk opdrachtgever. Er is een stuurgroep, waarin partijen volgens het governance model 'Samen Besturen' besluiten nemen. Er wordt een uitvoeringskrediet van € 15.467.000 aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase. Daarnaast geeft de provincie nog een subsidie van € 4.233.000 voor de realisatie van de fietsbrug over de N516 en de fietstunnel onder de Verlengde Stellingweg, die beide bij de gemeente Oostzaan in beheer komen.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2025
N522-05 - Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel De realisatie is in januari 2021 weer opgestart, nadat het project lange tijd heeft stilgelegen als gevolg van een fout in de aanbestedingsdocumenten en vervolgens het niet beschikbaar hebben van de benodigde gronden en een omleidingsroute. De aannemer heeft hiervoor schadeclaims ingediend. Voor het laatste deel van de claim lopen de onderhandelingen nog. De ingediende claim is substantieel hoger dan het eerder verkregen krediet voor deze claim.	Bereikbaarheid	Realisatie	2017-2023
N525-05 - Reconstructie kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg, gemeente Laren Het project bevindt zich in de contractuele fase, die in 2021 wordt afgerond. Het project wordt bij een marktconforme aanbieding gegund aan de gebiedsaannemer. Indien dit niet het geval is, wordt de markt benaderd. De N525 wordt als omleidingsroute gebruikt voor de realisatie van HOV in 't Gooi, waardoor de uitvoering niet eerder plaatsvindt dan september 2022.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023
N525-06 - Fietstunnel N525, strekken toeleidend fietspad, gemeente Laren Het project wordt voorbereid. Een ontheffing van het aardkundig monument dient te worden verstrekt. Naar verwachting promoveert het project eind 2021 naar de planfase.	Verkeersveiligheid	Studie	2023
N527-07 - Reconstructie kruispunt N527-Trappenberg, gemeenten Huizen en Blaricum De studiefase is nog niet opgestart.	Verkeersveiligheid	Studie	n.n.b.
OVL- programma - Vervanging - Kasten Openbare Verlichting Het programma van vervangingen wordt op dit moment nader uitgewerkt.	Einde levensduur	Studie	2022-2023
VRI-programma - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's Het programma van vervangingen wordt op dit moment nader uitgewerkt.	Einde levensduur	Studie	2022-2024

HAARLEM, SEPTEMBER 2020

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Directie BU, Sector BSP en Directie BEL,
Sector Mobiliteit

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, september 2021

Bijlage agendapunt 4b
Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

Interactieve kaart van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)
Het gehele iMPI is ook op een interactieve kaart in te zien. De link naar de kaart is opgenomen in het iMPI document. Daarnaast kunt u de digitale kaart rechtstreeks benaderen via deze link: iMPI (Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur) (noord-holland.nl)
De kaart is, met name op het gebied van vormgeving en gebruikersvriendelijkheid, nog in ontwikkeling.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 14 september 2021

Onderwerp: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

Kenmerk: 1694359/1694363

Bijlagen: iMPI 2022-2029

1. INLEIDING

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangingsprojecten en de projecten ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering. Dit gebeurt in een gebiedsgerichte vorm. Het iMPI vervangt sinds vorig jaar het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI), waarin de verbeter- en uitbreidingsprojecten waren opgenomen en het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO). In het iMPI kijken we 8 jaar vooruit, waarvan de laatste 3 jaar een doorkijk is; deze programmering is nog niet volledig.

Er is voldoende ruimte in de begroting 2022 voor de kredietaanvragen. Deze besluitpunten worden voorgelegd in de voordracht bij deze begroting. In het iMPI is echter te zien dat wij op termijn onvoldoende ruimte hebben om alle provinciale infrastructuurprojecten waarop nu wordt gestudeerd, in uitvoering te brengen. Deze opgave is aangekondigd in de Kaderbrief 2022. Met de huidige programmering en beschikbare budgetten is de verwachting dat vanaf 2028 er geen ruimte meer is voor de kapitaallasten als gevolg van uitgevoerde verbeter- en uitbreidingsprojecten. Een 'Perspectiefnota Financiën' en de uitwerking van scenarios worden opgesteld als voorbereiding op het maken van keuzes. Deze vinden vervolgens hun weerslag in toekomstige begrotingen.

In deze voordracht leggen wij de volgende besluiten aan uw Staten voor:

a. instemmen met de geactualiseerde werkafspraken over de opname en promotie van investeringsprojecten in het iMPI;
b. instemmen met:
   - de opname van investeringsprojecten in de studiefase;
   - het schrappen van het verbeter- en uitbreidingsproject N508-06;
   - de promotie van investeringsprojecten van studie- naar planfase;
   - de promotie van investeringsprojecten van plan- naar realisatiefase, wat resulteert in een kredietaanvraag;
c. de kredietaanvragen van deze investeringsprojecten en een aantal kredietverhogingen op te nemen in de voordracht van de Begroting 2022, waar de besluitvorming plaatsvindt[1];
d. de inhoud van het iMPI vast te stellen.

[1] In overeenstemming met de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland 2019 (voordracht 90-2019) worden kredietaanvragen opgenomen in de voordracht van de Begroting en niet meer in de voordracht van het iMPI. Het iMPI wordt in dezelfde vergadering voorafgaand aan de Begroting in Provinciale Staten behandeld.

2. Beleidskader

De beleidskaders voor de langere termijn voor de provinciale infrastructuur liggen vast in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) en de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). Ook worden ontwikkelingen, zoals duurzaamheid en innovatie, in deze documenten beschreven. De NIKG en de iNHi vormen de kaders voor het iMPI, waarin de programmering van vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten en van het vast en variabel onderhoud van de provinciale infrastructuur is opgenomen.

3. Actualisering werkafspraken

Bij brief van 8 juni jl. (kenmerk 1627141/1643491) hebben wij u geïnformeerd over ons voorstel om de bestaande werkafspraken over de opname en promotie van investeringsprojecten in het iMPI te actualiseren. Investeringsprojecten zijn zowel verbeter- en uitbreidingsprojecten als vervangingsprojecten.

In deze voordracht stellen wij uw Staten voor in te stemmen met onderstaande, vernieuwde werkafspraken over opname en promotie van projecten in het iMPI:

a. **Opname in de studiefase**: Het besluit voor opname van een project in de studiefase wordt door Gedeputeerde Staten genomen (gemandateerd aan de portefeuillehouder). Bij de voordracht over (de actualisering van) het iMPI worden de opgenomen studieprojecten ter instemming aan uw Staten voorgelegd.
b. **Promotie naar de planfase**: Aan het einde van de studiefase leggen wij een besluit aan uw Staten voor over de oplossingsrichting en de promotie van het project naar de planfase. In een vergadering voorafgaand aan de behandeling (van de actualisering) van het iMPI wordt een technische briefing georganiseerd, waarin de relevante projecten worden toegelicht. Per project is hiervoor een informatieblad beschikbaar. Het is ook mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder wordt uitgewerkt en dat het project wordt geschrapt. Bij de voordracht over (de actualisering van) het iMPI worden de te schrappen en de te promoveren projecten naar de planfase ter instemming aan uw Staten voorgelegd.
c. **Promotie naar de realisatiefase**: Nadat in de planfase de gekozen oplossing verder is uitgewerkt en nauwkeuriger is geraamd, promoveert het project naar de realisatiefase en wordt het uitvoeringskrediet aangevraagd. De uiteindelijke kosten kunnen hoger of lager uitvallen dan bij de promotie naar de planfase bekend was.
   Provinciale Staten nemen een definitief besluit over de realisatie van het project en stellen het krediet beschikbaar. In de voordracht (van de actualisering) van het iMPI - die voorafgaand aan de Begroting(-swijziging) in dezelfde vergadering wordt behandeld - wordt eerst het besluit genomen om het project op inhoudelijke gronden te promoveren naar de realisatiefase. Daarna stellen uw Staten bij de behandeling van de Begroting(-swijziging) het uitvoeringskrediet beschikbaar.

4. Opname en promotie van investeringsprojecten

Voor het iMPI 2022-2029 stellen wij voor:

de volgende verbeter- en uitbreidingsprojecten op te nemen in de studiefase:

a. alg-45, Kantmarkering fietspaden: Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op circa 200 km fietspad kantmarkering aangebracht;

b. N201-36, Verplaatsen aansluiting N201 Noord: Op verzoek van de gemeente Haarlemmermeer wordt in verband met woningbouw de afrit verschoven/verlengd;
c. N231-18, Verbreden fietspad Bosrandweg (N231): Dit project is één van de middellangetermijnmaatregelen van het Programma Bosrandweg/Fokkerweg;
d. N232-16, Kortetermijnmaatregelen Fokkerweg (N232)/Bosrandweg (N231): Deze maatregelen bestaan uit verkeersveiligheidsmaatregelen voor voetgangers en (brom-)fietsers;
e. N232-17, Zuidelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232: Dit project is één van de middellangetermijnmaatregelen van het Programma Bosrandweg/Fokkerweg;
f. N232-18, Noordelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232: Dit project is één van de middellangetermijnmaatregelen van het Programma Bosrandweg/Fokkerweg;
g. N232-19, HOV-baan Fokkerweg (N232): Een onderzoek naar de haalbaarheid van een busbaan langs de Fokkerweg is één van de middellangetermijnmaatregelen;
h. N241-14, Maatregelen parallelweg N241 oostzijde: Door het nemen van snelheidsremmende maatregelen en maatregelen in de tussenberm wordt de verkeersveiligheid verbeterd;
i. N244-10, Nieuwe aansluiting op het kruispunt N244-N247: De gemeente Edam/Volendam realiseert een nieuwe ontsluitingsweg die aansluit op dit kruispunt;
j. N247-23, Aanpassingen parallelweg/fietspad N247, ged. Oosthuizen-Grosthuizen: Onderdeel van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam-Hoorn;
k. N248-16, Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg: Onderzocht wordt welke maatregelen de verkeersveiligheid op deze kruispunten verbetert;
l. N307-01, Veiligheid bij incidenten: Maatregelen om de de verkeersveiligheid bij incidenten voor zowel het verkeer als de weginspecteurs te waarborgen;
m. N508-05, Reconstructie kruispunt N508-Herenweg: Verbeteren doorstroming openbaar vervoer en ontsluiting bedrijventerrein Beverkoog. Maakte onderdeel uit van project N508-06 dat wordt geschrapt.
n. N515-07, Aanbrengen rood asfalt fietspad N515, ged. A7-De Zaan: Onderdeel van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam-Hoorn;
o. N525-06, Fietstunnel N525, strekken toeleidend fietspad: Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt het toeleidende fietspad naar de fietstunnel gestrekt;
p. N527-07, Reconstructie kruispunt N527-Trappenberg: Onderzoek naar mogelijkheden om de verkeersveiligheid op het kruispunt te verbeteren.

de volgende verbeter- en uitbreidingsprojecten te promoveren van de plan- naar de realisatiefase (=nieuwe kredietaanvraag):
q. N201-33, Trajectbenadering N201c, gemeente Hilversum;
r. N202-05, Trajectbenadering N202a, gemeente Velsen;
s. N516-04, Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT), gemeenten Zaanstad en Oostzaan.

het volgende project te schrappen:
t. N508-06, Onderzoek reconstructie N508 inclusief aansluiting N242: Het project is heroverwogen. De vrijgekomen middelen worden ingezet voor de Haven Boekelermeer (subsidie) en het nieuwe studieproject N508-05: reconstructie van het kruispunt N508-Herenweg.

de volgende vervangingsprojecten op te nemen in de studiefase:
a. N232b-06, Vervanging vier bruggen: 25D13, 25D14, 25D26 en 25D27;
b. K20z-a-01, Vervanging vaarwegvak 12 - Noordhollandsch Kanaal; Amsterdam;
c. K11-b-01, Vervanging vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw – Edam;

d. 19B08-01, Vervanging remming- en geleidewerken en damwanden Huijgenbrug - 19B08 en 19B09;
e. N242Ld-02, Vervanging fietsbrug 19B10;
f. N246a-03, Vervanging vaste kunstwerken 25B03 en 25B05;
g. 25E22-02, Vervanging pontveer 't Schouw;
h. VRI-programma, vervanging VRI's einde levensduur door iVRI's;
i. OVL-programma, vervanging kasten Openbare Verlichting.

de volgende vervangingsprojecten te promoveren van de studie - naar de planfase:
j. N232b-03, vervanging KM 23,33 tot KM 33,15 - KW 25C31, KW 25D10, KW 25D11;
k. K20z-b-01, vervanging Vaarwegvak 13;
l. HOV1-02, vervanging KM 38,8 tot KM 61;
m. K20m-a-01, vervanging Vaarwegvak 10;
n. K20m-b-01, vervanging Vaarwegvak 11;
o. K06-10, vervanging 14G28 Braaksluis wachtplaats Noord en wachtplaats Zuid;
p. K18-05, vervanging 14G31 Westfriesesluis wachtplaats Oost, wachtplaats West en remmingwerken;
q. N504a-01, vervanging 19A04 Schoorldammerbrug;
r. 14C02-01, vervanging 14C02 St. Maartensvlotbrug (remmingwerk);
s. N248b-03, vervanging 14G14 Schagerbrug A;
t. K07/K08-02, vervanging vaarwegvak 21;
u. N250-04 vervanging 09D01 Burg. Visserbrug (remmingwerken).

De projecten, waarvoor een kredietaanvraag wordt gedaan, zijn in paragraaf 5 nader omschreven. In het iMPI staat een uitgebreidere projectomschrijving en de stand van zaken van alle verbeter- en uitbreidingsprojecten en van een aantal vervangingsprojecten.

5. KREDIETAANVRAGEN

In de voordracht van de Begroting 2022 worden voor de uitvoering van het iMPI de volgende kredieten (exclusief btw) aangevraagd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen krediet-verhogingen van projecten, die reeds in de realisatiefase zitten en kredietaanvragen van projecten, die promoveren naar de realisatiefase. Door verschillende redenen zijn wij bij meerdere projecten geconfronteerd met extra kosten, waardoor de bestaande kredieten moeten worden verhoogd.
In deze voordracht van het iMPI geven wij een korte financiële toelichting, een projectomschrijving, de reden van de kredietaanvraag en de dekking van het krediet.
Verder geldt dat voor gecombineerde projecten, waarin zowel vervanging als verbetering en/of uitbreiding van de infrastructuur plaatsvindt, de kredieten separaat worden aangevraagd vanwege de bestaande financiële scheiding.
De kredietaanvragen zijn in onderstaande tabellen samengevat.

Verbeter- en uitbreidingsprojecten

project-nummer	kredietbesluiten Begroting 2022	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	bijdragen derden	provinciaal financieringsbudget		totaal krediet
					reserve OPI	t.l.v. kapitaal-lastenbudget	
N201-33	Trajectbenadering N201c		460.000			460.000	460.000
N202-05	Trajectbenadering N202a		660.000			660.000	660.000
N516-04	Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg N516 (AVANT)		15.167.000		8.467.000	6.700.000	15.167.000
alg-29a	Nieuwbouw Wilhelminasluis	53.974.000	325.753	325.753			54.299.753
alg-29b	Vernieuwen Zaanbrug	25.219.431	3.251.359	3.251.359			28.470.790
HOV-14	Hoogwaardig OV Legmeerdijk (N231)/halte Royal Flora Holland	4.800.000	3.556.000	1.426.930		2.129.070	8.356.000
N231-17	Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport	1.567.000	193.000			193.000	1.760.000
	Totaal kredietbesluiten		**23.613.112**	**5.004.042**	**8.467.000**	**10.142.070**	

Vervangingsprojecten

Project-nummer	Kredietbesluiten Vervangingsinvesteringen Begroting 2022	Kredietsoort	Reeds beschikbaar krediet	Kredietaanvraag BG 2022	Totaal krediet
K09-01	Vervanging Vaarwegvak 8	vaarwegen	€ 840.000	€ 1.100.000	€ 1.940.000
K18a-01	Vervanging Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	vaarwegen	€ 1.951.000	€ 404.000	€ 2.355.000
K18b-01	Vervanging Vaarwegvak 17 Westfriesche Vaart	vaarwegen	€ 4.600.000	€ 1.054.000	€ 5.654.000
N201c-03	Vervangen van KW 31F01 en 31F 02 (incl.duurzame maatregelen)	wegen	€ 1.430.000	€ 726.000	€ 2.156.000
24BB-95	24-uurs centrale bediening bruggen - 2e gedeelte fase 1	wegen	€ 14.290.000	€ 17.000.000	€ 31.290.000
MRL-07	Machine richtlijn - 2e gedeelte fase 1	wegen	€ 21.600.000	€ 11.000.000	€ 32.600.000
	Totaal kredietbesluiten			**€ 31.284.000**	

NIEUWE KREDIETAANVRAGEN VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

a. **N201-33, Trajectbenadering N201c, gemeente Hilversum € 460.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving project: Gelijktijdig met het groot onderhoud worden kleine verbetermaatregelen uitgevoerd. Ook wordt het profiel verbreed van 3 vaste bruggen, die worden vervangen, zodat meer ruimte ontstaat tussen de rijbaan en het fietspad.
Reden kredietaanvraag: De werkzaamheden starten naar verwachting in 2022 en om het werk te kunnen aanbesteden is het uitvoeringskrediet benodigd.

b. **N202-05, Trajectbenadering N202a, gemeente Velsen € 660.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.
Uitvoering: 2022
Omschrijving project: Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N202 tussen hmp. 1.9 en 7.0 wordt bermverharding aangebracht om de 'vergevingsgezindheid' van de weg te vergroten, wordt de ambulance-uitrit aangepast en wordt een faunapassage gerealiseerd.
Reden kredietaanvraag: De werkzaamheden starten naar verwachting in 2022 en om het werk te kunnen aanbesteden is het uitvoeringskrediet benodigd.

c. **N516-04, Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT), gemeenten Zaanstad en Oostzaan € 15.167.000**
Financieel: € 6.7000.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMI en € 8.467.000 komt uit de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI).
Naast deze investering op het eigen areaal geeft de provincie een subsidie van € 4.233.000 voor de realisatie van een voetgangersbrug en een fietstunnel, die beide bij Oostzaan in eigendom komen. Ook is een bedrag van € 300.000 in de reserve gereserveerd voor de begeleidingskosten door de directie B&U. De totale provinciale bijdrage aan dit project komt hiermee op € 19.700.000.
Uitvoering: 2022-2025
Omschrijving project: De VRA werkt samen met de provincie en de gemeenten Zaandstad en Oostzaan aan AVANT (Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg). De N516 kan het verkeer op termijn niet meer verwerken. Er zijn nu al verschillende knelpunten. Daarnaast vinden tal van ruimelijke ontwikkelingen plaats (o.a. transitie van een deel van de Achtersluispolder van bedrijventerrein naar woningbouw), waardoor de verkeersdruk op de N516 toeneemt. De scope van het project AVANT is - in afstemming met de Corridorstudie Amsterdam Hoorn - uitgebreid met dat deel van de N516 dat de twee kruisingen met de (op-/afritten van de) A8 omvat, alsook met een fietsbrug over de N516 en een fietstunnel onder de Verlengde Stellingweg.
Reden kredietaanvraag: Er is een Uitvoeringsovereenkomst ondertekend, waarin de verdeling

van verantwoordelijkheden en risico's voor de realisatie zijn vastgelegd. Het project wordt door de gemeente Zaanstad uitgevoerd met de VRA als ambtelijk opdrachtgever. De provincie zit in de stuurgroep. Naar verwachting wordt het project in de eerste helft van 2022 aanbesteed.

KREDIETVERHOGINGEN VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

d. **alg-29a Nieuwbouw Wilhelminasluis, gemeente Zaanstad € 325.753**
Financieel: Het krediet komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI.
De gemeente Zaanstad levert een bijdrage van € 325.753.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 53.974.000. Met deze kredietverhoging komt het totale krediet op € 54.299.753.
Uitvoering: gerealiseerd
Omschrijving project: De Wilhelminasluis is vernieuwd, wat bijdraagt aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.
Reden kredietaanvraag: Tijdens de uitvoering zijn op verzoek van de gemeente Zaanstad aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Daarnaast is de post nadeelcompensatie niet toereikend. Hiervoor is een aanvullend krediet nodig, dat geheel betaald wordt door de gemeente Zaanstad.

e. **alg-29b Vernieuwen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad € 3.251.359**
Financieel: Het krediet komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI.
De gemeenten Zaanstad en Wormerland (zijnde de opdrachtgevers) leveren een bijdrage van € 3.251.359. Deze bijdrage bestaat onder andere uit een bijdrage van het ministerie I&W van € 44.563 en een provinciale subsidie van € 2.664.172.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 25.219.431. Met deze kredietverhoging komt het totale krediet op € 28.470.790.
Uitvoering: 2020-2023
Omschrijving project: De provincie realiseert namens de gemeenten de vernieuwing van de Zaanbrug tussen Wormer en Wormerveer. Het project draagt bij aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.
Reden kredietaanvraag: Met deze kredietaanvraag worden de afspraken met de partners geëffectueerd en worden de meerkosten door de stikstofproblematiek (hogere kosten tijdelijke brug, aanvullende onderzoeken en extern salderen), prijspeilontwikkelingen en een langere doorlooptijd gedekt. Ook worden de bijdragen van Zaanstad en Wormerland en de subsidie van het ministerie I&W geïndexeerd (prijspeil januari 2021).

f. **HOV-14, HOV Legmeerdijk (N231)/halte Royal FloraHolland, gemeente Aalsmeer € 3.556.000**
Financieel: Een bedrag van € 2.129.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMI.
De VRA levert een bijdrage van € 1.427.000.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 4.800.000. Met deze kredietverhoging komt het totale krediet op € 8.356.000.
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving project: De R-netlijnen 357 en 358 voldoen in de huidige situatie niet aan de streefwaarden wat betreft snelheid en betrouwbaarheid. Door de aanleg van een HOV-halte bij de hoofdingang van Royal FloraHolland (RFH) en het in aanleg zijnde Experience Center Floriworld kan de route voor beide buslijnen met 6 minuten worden versneld. De huidige haltes worden opgeheven. Over de N231 wordt een loopbrug (met liften en trappen) aangelegd, zodat buspassagiers veilig de N231 kunnen oversteken.

Reden kredietaanvraag: Dit project is gepromoveerd naar de realisatiefase, terwijl de planfase nog onvoldoende was doorlopen. Bij de voorbereiding bleken bij het opstellen van het voorontwerp zaken niet te zijn meegenomen, zoals de aanleg van een natuurlijk talud, aanpassingen aan de VRI en het bouwen nabij een gasleiding. Ook zijn verkeerde percentages voor engineering opgenomen.
Hierdoor zijn de kosten opgelopen en is een aanvullend krediet nodig om het project te kunnen realiseren.
Een bedrag van € 100.000 wordt gebruikt voor duurzaamheidsmaatregelen, zoals de inzet van elektrisch materieel en de aanleg van duurzaam asfalt.

g. **N231-17, Ongestoord Logistieke verbinding Greenport, gemeente Aalsmeer € 193.000**
Financieel: Het krediet komt geheel ten laste van de kapitaallasten PMI.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 1.567.000. Met deze eerste kredietverhoging komt het totale krediet op € 1.760.000.
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving project: Het project zet in op goede bereikbaarheid van de Greenport Aalsmeer en het veilingcomplex van RFH. De gemeente Aalsmeer realiseert een extra uitgang langs de Middenweg naar de N201. De provincie realiseert een extra ingang op de Legmeerdijk (N231) ten noorden van de hoofdingang, die aansluit op de te realiseren rotonde op het RFH-terrein. De afslag is alleen te bereiken vanuit de richting van de Waterwolftunnel.
Reden kredietaanvraag: Dit project is gepromoveerd naar de realisatiefase, terwijl de planfase nog onvoldoende was doorlopen. Bij de voorbereiding bleek de calamiteitenafsluiting OLV in het voorontwerp niet te zijn meegenomen en zijn verkeerde percentages voor engineering opgenomen. Hierdoor zijn de kosten opgelopen en is een aanvullend krediet nodig om het project te kunnen realiseren.

KREDIETVERHOGINGEN VERVANGINGSPROJECTEN

h. **K09-01, Vervanging Vaarwegvak 8 € 1.100.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen).
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 840.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 1.940.000.
Uitvoering: 2021-2022
Omschrijving project: Vervanging van de oeverconstructie van vaarwegvak 8 in de K9 (Markervaart Noord en Kogerpolderkanaal)
Reden kredietaanvraag: De uitgangspunten wijken af van de feitelijk benodigde technische oplossing voor de oeverconstructie en de kosten voor het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen zijn hoger dan waar rekening mee werd gehouden. Daarnaast is de marktprijs voor staal hoger en is er een hogere inschatting van te maken VAT-kosten.

i. **K18a-01 Vervanging Vaarwegvak 16 € 404.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen).
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 1.951.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 2.355.000.
Uitvoering: 2021-2022
Omschrijving project: Vervanging van de oeverconstructie van vaarwegvak 16 in K18a-01 (Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km. 7,8)
Reden kredietaanvraag: De projectscope is circa 200 meter groter. Ook zijn de kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de

VAT-kosten hoger (K18a-01 en K18b-01 vormen één project, de kredietverhoging is daarom evenredig verdeeld over beide deelkredieten).

j. **K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 17** **€ 1.054.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen).
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 4.600.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 5.654.000.
Uitvoering: 2021-2022
Omschrijving project: Vervanging van de oeverconstructie van vaarwegvak 16 in K18b-01 (Westfriesche Vaart, zijsloot bij km. 7,8 Medemblik)
Reden kredietaanvraag: De projectscope is circa 200 meter groter. Ook zijn de kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de VAT-kosten hoger (K18a-01 en K18b-01 vormen één project, de kredietverhoging is daarom evenredig verdeeld over beide deelkredieten).

k. **N201c-03, Trajectbenadering N201c, gemeente Wijdemeren** **€ 726.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (wegen)
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 1.430.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 2.156.000
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving project: Het project N201c is een trajectbenaderingsproject. Naast de onderhoudswerkzaamheden zijn aanvullende maatregelen geïnventariseerd, die gelijktijdig met het onderhoud worden uitgevoerd. Het gaat om het vervangen en verbreden van 2 bruggen en het realiseren van 9 faunapassages en -rasters voor de otter.
Reden kredietaanvraag: Een aantal onderdelen van de projectscope bleek onvoldoende gedefinieerd, waarop de scope is herijkt en de nieuwe raming € 1.956.000 bedraagt.
De werkzaamheden starten naar verwachting in 2022 en om het werk te kunnen aanbesteden is het uitvoeringskrediet benodigd.
Daarnaast worden de volgende duurzaamheidsmaatregelen genomen, het betreft € 200.000 van de totale kredietverhoging. Bij de vervanging van de bruggen wordt naar duurzamer beton gekeken, zoals circulair beton en voor het onderhoud van de weg naar duurzamer asfalt.

l. 24BB-95 Centrale Afstandsbediening (CAB) - 2e deel fase 1 **€ 17.000.000**
Financieel: De kapitaallasten, die voortkomen uit dit krediet, worden gedekt uit een verlaging van de jaarlijkse exploitatiekosten (inhuur personeel bediening).
Uitvoering: 2022-2024
Omschrijving project: Er worden 28 objecten aangesloten op de Bediencentrale in Heerhugowaard. In het eerste deel van fase 1 is de infrastructuur (centrale, glasvezel e.d.) aangelegd en zijn 12 objecten aangesloten.

Reden kredietaanvraag: Nu het 1e deel van fase 1 is afgerond, is beter inzicht in de werkelijke kosten voor het aansluiten van de kunstwerken op de Bediencentrale. De kredietverhoging wordt veroorzaakt door meerdere aspecten. Door variatie aan objecten ontstaat geen schaalvoordeel, zoals eerder was aangenomen, de bestaande besturingssystemen blijken niet toekomstbestendig, de technische dossiers van oudere objecten zijn niet compleet en is vertraging opgelopen.

m. **MRL-07 - MRL aanpassingen 2e deel fase 1 CAB en verdere objecten** **€ 11.000.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (wegen).

Uitvoering: 2022-2024
Omschrijving project: De provincie voert het Machinerichtlijn (MRL) programma uit in lijn met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale. De provincie waardeert het veiligheidsniveau van lokale beweegbare kunstwerken ook op. Deze werkzaamheden sluiten aan bij de scope van het 2e gedeelte van CAB en pakt nog verdere objecten op.
Reden kredietaanvraag: Er is nu beter inzicht in de daadwerkelijke kosten voor aanpassingen aan de objecten (zie ook onder 24BB-95). Verder zijn er meerkosten vanwege aanscherping van de machinerichtlijn.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 58-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 september 2021 over het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029;

besluiten:

1. in te stemmen met de vernieuwde afspraken over de opname van projecten in het iMPI in de studiefase, de promotie naar de planfase en de promotie naar de realisatiefase;

2. in te stemmen met de opname van de volgende verbeter- en uitbreidingsprojecten in de studiefase:
   a. alg-45, Kantmarkering fietspaden
   b. N201-36, Verplaatsen aansluiting N201 Noord
   c. N231-18, Verbreden fietspad Bosrandweg (N231)
   d. N232-16, Kortetermijnmaatregelen Fokkerweg (N232)/Bosrandweg (N231)
   e. N232-17, Zuidelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232
   f. N232-18, Noordelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232
   g. N232-19, HOV-baan Fokkerweg (N232)
   h. N241-14, Maatregelen parallelweg N241 oostzijde
   i. N244-10, Nieuwe aansluiting op het kruispunt N244-N247
   j. N247-23, Aanpassingen parallelweg/fietspad N247, ged. Oosthuizen-Grosthuizen
   k. N248-16, Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg
   l. N307-01, Veiligheid bij incidenten
   m. N508-05, Reconstructie kruispunt N508-Herenweg
   n. N515-07, Aanbrengen rood asfalt fietspad N515, ged. A7-De Zaan
   o. N525-06, Fietstunnel N525, strekken toeleidend fietspad
   p. N527-07, Reconstructie kruispunt N527-Trappenberg

3. in te stemmen met de promotie van de volgende verbeter- en uitbreidingsprojecten naar de realisatiefase:
   q. N201-33, Trajectbenadering N201c
   r. N202-05, Trajectbenadering N202a
   s. N516-04, Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT)

4. in te stemmen met het schrappen van het verbeter- en uitbreidingsproject:
   t. N508-06, Onderzoek reconstructie N508 inclusief aansluiting N242;

5. in te stemmen met de opname van de volgende vervangingsprojecten in de studiefase:
   a. N232b-06, Vervanging 4 bruggen; 25D13, 25D14, 25D26 en 25D27
   b. K20z-a-01, Vervanging vaarwegvak 12
   c. K11-b-01, Vervanging vaarwegvak 23
   d. 19B08-01, Vervanging remming- en geleidewerken en damwanden Huijgenbrug

e. N242Ld-02, Vervanging fietsbrug 19B10
f. N246a-03, Vervanging vaste kunstwerken 25B03 en 25B05
g. 25E22-02, vervanging pontveer 't Schouw
h. VRI-programma, Vervanging VRI's einde levensduur door iVRI's
i. OVL-programma, Vervanging kasten Openbare Verlichting

6. in te stemmen met de promotie van de volgende vervangingsprojecten naar de planfase:
   j. N232b-03, Vervanging KW 25C31, KW 25D10, KW 25D11
   k. K20z-b-01, Vervanging vaarwegvak 13
   l. HOV1-02, Vervanging KM 38,8 tot KM 61
   m. K20m-a-01, Vervanging vaarwegvak 10
   n. K20m-b-01, Vervanging Vaarwegvak 11
   o. K06-10, Vervanging 14G28 Braaksluis wachtplaatsen
   p. K18-05, Vervanging 14G31 Westfriesesluis wachtplaatsen en remmingwerken
   q. N504a-01, Vervanging 19A04 Schoorldammerbrug
   r. 14C02-01, Vervanging 14C02 St. Maartensvlotbrug (remmingwerk)
   s. N248b-03, Vervanging 14G14 Schagerbrug A
   t. K07/K08-02, Vervanging vaarwegvak 21
   u. N250-04, Vervanging 09D01 Burg. Visserbrug (remmingwerken)

7. de volgende kredietaanvragen op te nemen in de voordracht van de Begroting 2022:

a.	N201-33, Trajectbenadering N201c	€ 460.000
b.	N202-05, Trajectbenadering N202a	€ 660.000
c.	N516-04, Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT)	€ 15.167.000
d.	alg-29a Nieuwbouw Wilhelminasluis	€ 325.753
e.	alg-29b Vernieuwen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad	€ 3.251.359
f.	HOV-14 HOV Legmeerdijk (N231)/halte Royal FloraHolland	€ 3.556.000
g.	N231-17 Ongestoord Logistieke verbinding Greenport	€ 193.000
h.	K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8	€ 1.100.000
i.	K18a-01 Vervanging Vaarwegvak 16 (Westfriesche Vaart)	€ 404.000
j.	K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 17 (Westfriesche Vaart)	€ 1.054.000
k.	N201c-03, Trajectbenadering N201c	€ 726.000
l.	24BB-95, Centrale Afstandsbediening (CAB) – 2e deel fase 1	€ 17.000.000
m.	MRL-07, MRL aanpassingen 2e deel fase 1 CAB	€ 11.000.000

8. en daartoe het iMPI 2022-2029 vast te stellen.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **8-11-2021**
Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Datum commissievergadering **28-10-2021**

5 november 2021

Onderwerp:
Voordracht 58, Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029

De commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid adviseert:

De Voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 als hamerstuk door te geleiden naar de Statenvergadering van maandag 8 november 2021.

Uittreksel concept-verslag commissie M&B 28-10-2021:

4. A-agenda Mobiliteit, Bereikbaarheid en Infrastructuur
4b. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI) 2022-2029

De voordracht wordt geagendeerd voor de PS-vergadering van 8 november 2021

Mevrouw **Kuiper** (CDA) vertelt dat het CDA zeer positief is over de aanpak van het college om de investeringen in de infrastructuur op een duidelijke en toegankelijke wijze voor te leggen aan Provinciale Staten. Door het voorleggen van het opnemen van projecten in de studiefase en de promotie van projecten naar de plan- en realisatiefase, wordt de besluitvorming hierover op een overzichtelijke wijze voorgelegd.
Het CDA vindt het voornemen om voorafgaand aan behandeling in een technische briefing een aantal projecten toe te lichten en deze te voorzien van een informatieblad een goede zaak. Het is geweldig dat het gehele IMPI op een digitale kaart is in te zien.
Er wordt veel geïnvesteerd in verkeersveiligheid. De benodigde bedragen om al die investeringen te kunnen doen, zijn en blijven altijd enorm hoog. Het is belangrijk dat deze investeringen door de provincie worden gedaan, omdat het een kerntaak van de Provincie is om zorg te dragen voor een adequate en verkeersveilige infrastructuur. De twee grootste investeringen van 17 miljoen euro en 11 miljoen euro zijn in de vorige commissievergadering uitgebreid besproken.
Het Actieprogramma Fiets 2019-2021 was een bijlage bij het Perspectief Fiets. Daarin staat vermeld dat nu al wordt gewerkt aan veel fietsprojecten. Daar zit ook al een dekking bij. De aanleg van een fietspad langs de N197 in Beverwijk zou volgens het Actieprogramma in 2020 worden gerealiseerd. Klopt het dat de aanleg van

het fietspad bij de actualisatie in maart 2022 in het IMPI wordt opgenomen? Kan de gedeputeerde een toelichting geven?
Een tweede vraag gaat over de verbreding van het zuidelijk deel van de N231. Dit project is niet opgenomen in het IMPI. Kan de gedeputeerde dit toelichten?

De heer **Steeman** (D66) sluit zich aan bij de waarderende woorden van het CDA. Het IMPI is een inzichtelijk en begrijpelijk document. De heer Steeman is erg blij met de visualisatie. Het stuk is in context geplaatst, waardoor de bespreking van vandaag al een bepaalde richting op valt. Met het IMPI kunnen de Staten controleren of eerdere afspraken en kaders uit andere beleidsstukken goed zijn opgevolgd en verwerkt. Het IMPI is in beperkte mate een kaderstellend besluit. De kaderstelling is belegd in de geactualiseerde werkafspraken voor opname en promotie van planfase, op basis van elders besproken en vastgestelde kaders. Het is nu niet echt op zijn plaats om inhoudelijk in te gaan op individuele projecten.
De geactualiseerde werkafspraken in het IMPI zijn wat D66 betreft werkbaar, logisch geplaats in de beleids- en financiële cycli van de Provincie en zetten GS, PS en de organisatie zuiver in hun verschillende rollen. De verschillende projecten uit het IMPI komen langs Provinciale Staten. Het is zichtbaar dat wat de Staten hebben besproken, ook doorwerkt in het IMPI. D66 is blij met de vele verbeteringen voor de fiets. Daar waar men zou willen dat er minder belang wordt gehecht aan projecten die voornamelijk een snellere doorstroom van het autoverkeer tot doel hebben, of dat er met voorrang geïnvesteerd mag worden in projecten die klimaatpositief uitvallen, kunnen dergelijke wensen voldoende in beleid en kaders worden vastgelegd. Dit zal uiteindelijk een rol gaan spelen in de projectfasering en project prioritering in het IMPI. Met investeren in fietsinfrastructuur en actieve mobiliteit worden de middelen dubbel en dwars terugverdiend, wanneer men dit vergelijkt met grote infrastructurele projecten, die zijn gericht op (de doorstroming van) autoverkeer. D66 zet in op projecten die laag op de mobiliteitsladder staan.
D66 maakt zich zorgen over de financiële toekomst. Vanaf 2028 is er geen ruimte meer voor kapitaallasten, ten gevolge van uitgevoerde verbeter- en uitvoeringsprojecten. Als er nu al keuzes voorbereid moeten worden, dan moet daarmee niet worden gewacht. Er wordt een Perspectiefnota Financiën opgesteld en daar kijkt D66 naar uit. Wanneer kunnen de Staten die nota tegemoet zien en bespreken?

Bij interruptie vraagt de heer **Terwal** (VVD) waar de heer Steeman met de blik op de toekomst zelf aan denkt.

De heer **Steeman** (D66) geeft aan dat investeren in fietsinfrastructuur en actieve mobiliteit
de centen dubbel en dwars terugverdient in vergelijking met grote infrastructurele projecten voor autoverkeer en doorstroming daarvan. D66 zet laag in op de mobiliteitsladder omdat uit allerlei onderzoeken blijkt dat dit een veel betere investering is dan investeren in grote infrastructurele automobielprojecten. De heer Steeman geeft aan daar mogelijk veel te beperkt in te denken. Hij is benieuwd naar het perspectief dat met de kennis en kunde van de organisatie naar de Staten komt.

De heer **Terwal** (VVD) bevestigt dat de heer Steeman daar te beperkt in denkt met bezuinigingen op automobiliteit ten gunste van fietsmobiliteit..

De heer **Terwal** (VVD) bedankt de gedeputeerde en zijn ambtelijke ondersteuning voor de heldere structuur van het document. Alle infrastructurele vervanging-, verbeter- en uitbreidingsprojecten staan overzichtelijk gegroepeerd per gebied, thema en fase. De interactieve kaart brengt de projecten mooi visueel in beeld. Complimenten met een uitroepteken.
De VVD vindt het fijn om te zien dat de vele, nieuwe en uitbreidingsprojecten worden opgenomen in de studiefase en er maar een wordt geschrapt. Voor de toekomstige bereikbaarheid en doorstroming in de

provincie is het van belang dat vroegtijdig onderzoek wordt gedaan naar mogelijke knelpunten in de provinciale infrastructuur. De VVD is benieuwd of de gedeputeerde bereid is om op korte termijn ook de als onveilig bekend staande N203, tussen Uitgeest en Castricum, op de studielijst te plaatsen, nu hij goede gesprekken heeft gevoerd met de wethouders van beide gemeenten.
Het bevreemdt de fractie dat er in de komende periode geen enkel verbeter- en uitbreidingsproject kan promoveren van studie- naar planfase. Wat is daarvan de reden? Is er mogelijk te weinig ambtelijke capaciteit om de studies uit te werken tot een plan?
De VVD is geschrokken van de forse kredietverhogingen. Met de grote investeringen van 17 en 11 miljoen euro heeft de fractie ingestemd, omdat ze nut en noodzaak hiervan ziet.
De VVD heeft wel moeite met de kredietverhoging bij het project HOV Legmeerdijk in Aalsmeer. Dit project kent een kredietoverschrijding van ruim 74%, omdat veel zaken nog niet waren meegenomen in het opstellen van het Voorontwerp en er met verkeerde percentages is gerekend. Eerder zijn in projecten fouten gemaakt, die hebben geleid tot forse extra kosten voor de Provincie.
Zou bij complexe infrastructurele projecten, waarmee veel geld is gemoeid, niet standaard contra expertise verricht moeten worden door een onafhankelijk bureau? Daarnaast vraagt de VVD of contracten met adviesbureaus en bouwbedrijven zodanig kunnen worden ingericht dat wanneer de verantwoordelijkheid voor de gemaakte fout bij deze externe partijen ligt, zij automatisch ook opdraaien voor de extra gemaakte kosten.

De heer **Klein** (CU) bedankt voor de overzichtelijke opzet van het IMPI en de interactieve kaart. Daarmee is een mooie verbeterslag gemaakt. De CU kan zich vinden in de voorgestelde projecten en de aangevraagde kredieten. De fractie vindt de investeringen in veiligheid en fietsen erg zinvol. Het plan om de tunnel bij Laren onder N525 nu recht te trekken is opgenomen in de studiefase. De CU vroeg hiervoor meermaals aandacht. Wat valt er nog te bestuderen, nu het ontwerp af is, de gronden beschikbaar zijn en het budget aanwezig is?
De status van de verbeteringen van fietsknelpunten per project ontbreekt in het IMPI. De CU heeft graag wat meer inzicht. Het is fijn om te weten wanneer knelpunten in de studiefase kunnen worden opgenomen.
De aandacht voor fietsovergangen over de Ringvaart in Haarlemmermeer ontbreekt eveneens. Het lijkt alsof met het wegvallen van de Duinpolderweg ook het denken over de verbeteringen van de fietsoversteken stilstaat. Kan de gedeputeerde een update geven?

De heer **Hollebeek** (PvdD) sluit zich aan bij de complimenten over de helderheid en leesbaarheid.
Project N244-10, de aansluiting N242/N247 bij Volendam is als een apart project opgenomen in het IMPI, omdat de ontsluiting langer op zich heeft laten wachten. De viewer is nog niet uitontwikkeld. Mogelijk kan aan het document een directe link worden toegevoegd?

De heer **Jensen** (JA21) sluit zich ook aan bij de eerder genoemde complimenten van andere sprekers. Het is mooi dat inspraak van bewoners expliciet wordt genoemd en dat het een factor is bij de besluitvorming. Hoewel JA21 nog wat projecten zou kunnen bedenken die in het IMPI passen, zoals een fietsovergang over de Ringvaart, kan de fractie instemmen met de genoemde projecten. Dat zijn alle zaken die tot een verbetering van de mobiliteit zullen leiden. Ten aanzien van het IMPI is er een financieel zorgpunt. Vanaf 2028 wordt het saldo voor de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen negatief. Er zullen of projecten geschrapt moeten worden, of er moet geld bij. Vanaf 2023 moeten langlopende leningen worden afgesloten om aan de verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Is het realistisch om te denken dat er vanaf 2022 eenvoudig geld bijgestort kan worden? Kan de gedeputeerde aangeven hoe hij hier tegenaan kijkt?
Het merendeel van de projecten vindt plaats omdat het einde van de levensduur in zicht is. In deze projecten kan dus niet worden geschrapt. Wat heeft het financiële plaatje voor effect op de projecten? Ervan uitgaande

dat projecten een lange doorlooptijd kennen moeten waarschijnlijk al voor 2028 projecten worden geschrapt. Dit worden naar verwachting in eerste instantie projecten ten behoeve van bereikbaarheid en in tweede instantie projecten ten behoeve van verkeersveiligheid. Hoe gaat de Provincie daarmee om?

De heer **Hoogervorst** (SP) meldt dat ook de SP heel tevreden is met de vormgeving van het IMPI.
Samen met D66 maakt de SP zich zorgen over de situatie na 2028, wanneer er geen geld meer is voor de kapitaallasten. De fractie ziet uit naar de Nota Financiën. Gedeputeerde Staten nemen Provinciale Staten mee in het denken over mogelijke oplossingen.
De SP kan instemmen met de genoemde projecten in het IMPI.
Er wordt gewerkt aan 200 kilometer fietspadkantmarkering: Wat houdt dat in? Om welke 200 kilometer gaat het? Past het binnen de aanpak van de fietsknelpunten?
Er is sprake van een enorme lijst met projecten. Het totaalpakket zal financieel niet realiseerbaar zijn. is er een prioriteitsvolgorde? Zo ja, wie bepaalt de prioriteit?
HOV Legmeerdijk: Het lijkt de SP logisch dat in dat gebied verkeerstechnische zaken moeten worden opgepakt. Kan er een moment komen dat het bedrijfsleven wordt gevraagd om een bijdrage te leveren in het oplossen van verkeersproblemen?

Mevrouw **Van der Waart** (GL) ziet dat er veel projecten in aanmerking komen voor promotie. Hiervoor is een werkwijze met informatiebladen toegepast. Dat is GL zeer goed bevallen. Graag zou GL telkens van de integrale promotieprojecten een projectblad of briefing zien, zodat de doelstelling duidelijk naar voren kan komen. De trajectbenadering van de N201 en N202 is het waard om nader voor het voetlicht te worden gebracht.
Veel kleine verbetervoorstellen leiden vaak tot een betere veiligheid voor actieve verkeersdeelnemers, faunapassages of duurzaamheidsmaatregelen. Graag zou GL zien dat dit in de vroegere fase al aandacht krijgt en niet alsnog wordt bijgeplust. Overal waar groot onderhoud wordt opgepakt zou al in de beginfase verkend moeten of dat gepaard kan gaan met een verbetering voor fietsers, voetgangers, OV of biodiversiteit.
Het onderscheid in de viewer tussen vaarwegen, OV, wegen, kruispunten en kunstwerken is zeer prettig. De viewer geeft een goed overzicht. Het zou wel prettig zijn om de doelstelling terug te kunnen zien. Mevrouw Van der Waart is benieuwd naar het overzicht van de voortgang in de aanpak van fietsknelpunten. De fractie van GL bekruipt het gevoel dat fietsprojecten achterblijven bij de doelstellingen. Vandaag stonden projecten op de agenda, zoals de A.C. de Graafweg en de onderdoorgang nabij 't Schouw. Mevrouw Van der Waart kon die projecten niet vinden in het IMPI.
Op de website staat een viewer 'Verkeer en Infra' Wordt dat geïntegreerd?
Bij de N505 wordt de sanering van hoogovenslakken genoemd. Speelt dit op meer plekken?

De heer **Alkaduhimi** (DENK) bedankt het college en de ambtelijke ondersteuning voor het heldere document, dat inzicht biedt in de fases waarin projecten zich bevinden. Dat helpt de Staten in hun volksvertegenwoordigende en controlerende functie. De heer Alkaduhimi is ook zeer blij met de digitale kaart die de Staten en bewoners is aangeboden. De fractie van DENK hecht veel waarde aan duidelijke communicatie richting burgers. Dit is een stap in de goede richting.
Spreker wordt blij als hij ziet dat op drukke punten wordt gekeken naar de doorstroming van het openbaar vervoer en dat fietsverbindingen worden verbeterd. Hij mist ook de aandacht voor de doorstroming van autoverkeer.
Hoe wordt de inbreng van bewoners meegenomen op dit niveau? In hoeverre wordt inspraak die bij gemeenten wordt ingediend, ook meegenomen in het hoger niveau waarop de Staten naar projecten kijken.

De heer Alkaduhimi begrijpt de inbreng van de VVD over de doorstroming van autoverkeer. Komt er een motie, of wordt dit als advies meegegeven?

De heer **Terwal** (VVD) wacht de beantwoording van de gedeputeerde af. Mocht een motie worden overwogen dan zal de heer Terwal contact zoeken met de fractie van DENK.

De heer **Dessing** (FvD) sluit zich aan bij alle complimenten over het document. Alle inbreng en wensen komen integraal in een document en viewer bij elkaar. Het geeft veel overzicht maar ook een doorkijk naar hoe de projecten te financieren zijn. Werkafspraken zijn duidelijk. FvD vroeg vorig jaar in Provinciale Staten sterke aandacht voor de enorme kapitaalinjectie, die er met alle end-of-liveprojecten aan zit te komen. De heer Dessing is heel benieuwd naar de financiële onderbouwing.
In de huidige tijd zijn er enorme stijgingen van grondstoffenprijzen en dreigt een tekort aan werkkrachten. Worden die overschrijdingen door met name de voornoemde punten, meegenomen in de financiële onderbouwing?
FvD kan zich grotendeels vinden in de projecten die in het IMPI staan. De fractie heeft veel moeite met centrale afstandsbediening van bruggen en sluizen. Het is jammer dat het bezoek aan de bediencentrale pas na de behandeling van het IMPI komt. De kredietverhoging van in totaal 28 miljoen is een fors bedrag. FvD vraagt zich af of het de hele exercitie waard is. Gaat het hier bij blijven?

Bij interruptie vraagt de heer **Terwal** (VVD) of de heer Dessing het met de heer Terwal eens is dat de Machine richtlijn een wettelijke verplichting is.

De heer **Dessing** (FvD) is het daarmee eens. Het zijn twee verschillende bedragen, maar het blijven forse bedragen. De Provincie komt niet onder het bedrag van 11 miljoen euro uit maar de fractie stelt wel vraagtekens bij de investering van 17 miljoen euro.

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) heeft als fietser ervaring met kantmarkering. De belijning geeft een veiliger gevoel.
Spreekster vond het eerder lastig om zich door het PMO en PMI te worstelen. Met het IMPI wordt het steeds mooier. Het is een helder document, waarvoor dank. De inclusieve tekeningen stelt mevrouw Doevendans op prijs. Het gevaar is wel dat er zoveel ambities zijn dat er onvoldoende geld is voor het totaal. De PvdA wacht met smart op het financiële perspectief. Provinciale Staten moeten mee kunnen denken over de keuzes die tot 2028 voorliggen.

Mevrouw **Van Geffen** (Liberaal N-H) bedankt het college voor de beantwoording van vragen.
Liberaal Noord-Holland vindt het IMPI helder en inzichtelijk. De visualisatie is nu al een geweldig instrument, terwijl het blijkbaar nog verbeterd moet worden. De door de heer Hollebeek genoemde gewenste link zou een mooie aanvulling zijn. Als het document up to date kan worden gehouden is het heel gebruiksvriendelijk, juist ook voor mensen van buiten de organisatie die overzicht willen krijgen. De fractie is ook tevreden over de aandacht voor verkeersveiligheid. De rotonde bij de WFO is niet opgenomen in het IMPI. Er loopt wel een onderzoek. De ene studie staat wel in het IMPI en de ander niet. Hoe werkt dat? De doorfietsroutes in de Noordkop hebben een lange doorlooptijd. Die zouden betaald worden uit 'De Kop werkt'. Nu gaan de doorfietsroutes naar de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Hoe werkt dat qua kosten? Gaat de Provincie nu die kosten dragen?
Over de situatie op de N242 maakt Liberaal Noord-Holland zich zorgen. In 2018 stond de uitvoering gepland in 2022-2023. In 2020 werd dat al 2023-2024. De gedeputeerde heeft onlangs aangegeven dat de realisatie

gepland staat in 2026, na een integrale studie met Heerhugowaard en Alkmaar en dat het project wordt gecombineerd met het geplande onderhoud in 2026. Nu is de realisatiedatum verdwenen. Wat is er aan de hand met de N242?

Gedeputeerde **Olthof** zal de complimenten overbrengen aan allen die hard gewerkt hebben aan het IMPI. Er ligt een mooi eerste product dat nog verder kan worden verbeterd. Er is een link naar de viewer aanwezig. Waar dat kan, zal dat duidelijker worden gemarkeerd.
Vorige keer zijn er projecten uit de drie fases uitgelicht. Volgende keer zal worden gekeken naar projecten met grote impact. Het onderhoud van bepaalde vaarwegen en bepaalde vakken is minder relevant dan grote investeringen op andere delen, zowel op de weg als in het water.
Naast het IMPI wordt er ook gewerkt aan de INHI. De prioritering zal in de Staten plaatsvinden. Provinciale Staten bepalen welk project van de plan- naar de realisatiefase gaat. Daarvoor ligt er het traject om te kiezen welke projecten in de studiefase worden opgenomen. Met het INHI worden daarin stappen gezet. Die nieuwe vorm zal mogelijk pas in de volgende coalitie kunnen worden gebruikt. Begin volgend jaar volgt een eerste opzet van de INHI.
Per onderdeel wordt bekeken waar de knelpunten zich bevinden en wat er gebeurt als knelpunten op elkaar worden gelegd. Zijn de punten die daaruit naar voren komen dezelfde knelpunten waarover men zich druk maakt? Dat helpt bij het geven van een richting in de keuze van projecten die opgepakt moeten worden. Werd in het verleden nogal snel naar asfalt gekeken. Nu wordt breder gekeken voor het bieden van een oplossing voor een goede doorstroming.
Wadweg Kolhorn omvat twee trajecten. Voor het einde van het jaar zullen de maatregelen, die met de bewoners zijn besproken, worden doorgevoerd. Als de maatregelen onvoldoende zijn, kan worden doorgepakt naar grotere ingrepen. Dat zit dan in de studiefase.
Fietspad N197 zit in het pakket fietsknelpunten (Algemeen 43 IMPI) en wordt niet apart genoemd. Dat pakket is met de Fietsersbond afgestemd. Het betreffende fietspad wordt niet als een apart project opgepakt. Begin 2022 volgt de Agenda Actieve mobiliteit. Projecten die daaruit naar voren komen, moeten hun beslag krijgen in het IMPI. In het IMPI staan die zaken waarvoor de Provincie verantwoordelijk is. Er zijn ook fietstrajecten waarvoor de Provincie subsidie verleent, maar waar de gemeente aan de lat staat als het gaat over de aanleg of de verbetering van een fietspad.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Van der Waart** (GL) of alle knelpunten, die destijds zijn geformuleerd, nu worden opgepakt en opgelost.

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat alle opgaven betreffende fietsinfrastructuur terugkomen in het programma Actieve Mobiliteit. De projecten, die worden opgepakt en die van studie- naar plan- en realisatiefase gaan, komen terug in het IMPI. Gedacht kan worden aan een bijlage met onderliggende knelpunten op die projecten, zodat de Staten zicht houden op wat er met kleinere onderdelen gebeurt als ze niet op voornoemde manier in het IMPI komen.
De gedeputeerde zegt toe dat de status van dat wat in het pakket Algemeen 43 zit, -en waarvan eerder is gezegd dat die projecten uitgevoerd zullen worden-, transparant wordt gemaakt.
Zelf of samen met gemeenten wordt door de Provincie inspraak georganiseerd. Bijvoorbeeld voor het project A.C. de Graafweg en de onderdoorgang bij Broek in Waterland zijn inloopbijeenkomsten georganiseerd.
Er liggen veel ambities. Daarnaast komt er een golf aan vervangingsinvesteringen. Als niet wordt nagedacht over reserveringen dan komt er nogal wat op de Provincie af. Misschien hebben de Staten zichzelf in de afgelopen jaren wat voor de gek gehouden door te denken dat er ‘gouden bergen’ lagen. Echter, die ‘bergen’ zijn niet hoog. Volgend jaar volgt vanuit Financiën en Mobiliteit het Perspectief Financiën. De voorliggende

mogelijkheden zijn: keuzes maken in projecten of kijken of er meer middelen beschikbaar zijn, intern of extern, bij andere partners. Een aantal scenario's wordt uitgewerkt en uitgebreid besproken met de Staten. Als het gaat over de financiering dan moet worden beoordeeld of het uit bestaande middelen kan, of dat er ruimte in de begroting moet worden gezocht in kapitaalslasten om de projecten door te kunnen zetten. Dat ze in die situatie terecht is gekomen, is misschien wel nieuw voor de Provincie.

Bij interruptie vraagt de heer **Dessing** (Fvd) om antwoord op zijn vraag over het mogelijke risico van kostenoverschrijding als gevolg van gestegen bouwproductenprijzen.

Gedeputeerde **Olthof** komt daar zo op terug.
De N203 zit niet in de studiefase. Met de wethouders van Castricum en Uitgeest is afgesproken of maatregelen kunnen worden getroffen die niet direct leiden tot een herstructurering van de weg. Die ruimte is er niet. Een aantal concrete maatregelen wordt opgepakt. Dergelijke projecten komen niet in een studiefase terecht, maar daarmee kan wel op korte termijn resultaat worden geboekt.

Bij interruptie vraagt de heer **Terwal** (VVD) om bij de vervanging van de weg te kijken of deze kan worden opgewaardeerd tot een verbetertraject om de weg veilig te maken. De weg is gevaarlijk. De Staten spraken de ambitie uit naar 2050 toe te werken naar nul verkeersdoden.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat als groot onderhoud moet worden gepleegd, meteen wordt gekeken welke winst kan worden geboekt. De ruimte om het wegprofiel breder te maken is er niet overal, tenzij wordt besloten tot grondverwerving, Dat traject zou aan de orde kunnen komen op het moment dat groot onderhoud moet worden gepleegd.

Bij interruptie merkt de heer **Steeman** (D66) op dat hij enigszins schrikt van het antwoord van de gedeputeerde dat de weg breder moet worden gemaakt om deze veiliger te laten zijn. Er zijn andere opties dan meer ruimte geven aan autoverkeer om een weg veiliger te maken, zoals snelheidsverlaging.

Gedeputeerde **Olthof** zei dat niet. Er is meer profiel en meer ruimte nodig om de situatie veiliger te kunnen maken, bijvoorbeeld om te voorkomen dat auto's van de hoofdrijbaan het fietspad op schieten. Jaren geleden is onderzoek gedaan. Het is lastig haalbaar, tenzij veel grond wordt verworven. In overleg met Castricum en Uitgeest zullen in ieder geval maatregelen worden getroffen om de veiligheid verder te bevorderen. Snelheidsverlaging biedt niet altijd een oplossing om de verkeerssituatie veiliger te maken. Gezien de verkeersintensiteit en de hoeveelheid auto's die er rijdt, kan er geen erftoegangsweg van worden gemaakt. Vanaf 2028 komt groot onderhoud aan de orde. Dan kunnen andere maatregelen met elkaar worden overwogen.
In anderhalf jaar tijd is de gedeputeerde eenmaal naar de Staten teruggekomen met een minder grote tegenvaller (N23). De gedeputeerde komt regelmatig naar de Staten terug met de vraag om een kredietverhoging. De organisatie onderzoekt wat kan worden geleerd van de afgelopen projecten. Er is gesproken over de expertise. In hoeverre zijn aannemers wat 'uitgekookter'? Wat kan de organisatie daarvan leren? Hoe zit het met de contracten die de Provincie hanteert? Een traject van studie- naar plan-, naar realisatiefase duurt vaak jaren. Als aan de voorkant geen rekening wordt gehouden met indexaties dan is duidelijk dat er uiteindelijk een financieel probleem zal zijn. Ook in traject van plan- naar realisatiefase moet extra worden gecheckt of de prijzen nog passen bij de huidige markt. Op een andere manier zal kritisch naar het eigen proces moeten worden gekeken, om grote overschrijdingen tegen te gaan. Er zullen altijd projecten zijn met een overschrijding, maar het college en de organisatie gaan hun uiterste best doen om het verder te

beperken en hanteerbaar te houden en als er risico's zijn, dat het college die expliciet met de Staten kan delen.
N525 (bij La Place) bevindt zich in de studiefase. Dit project kan snel naar de realisatiefase. De tunnel is gekoppeld aan de rotonde die daar gerealiseerd wordt.
Recent bespraken de Staten de Netwerkstudie Haarlemmermeer. De fietsovergang Ringvaart wordt gezien als een meekoppelkans bij HOV Schiphol-Noordwijk. Iets noordelijker wordt een nieuwe fietsverbinding aangelegd over de Ringvaart. Het college is in goed overleg, met name met de gemeenten, om een aantal toekomstige ontwikkelingen niet onmogelijk te maken. Met de verbindingen aldaar moet op een slimme manier worden omgegaan, om de leefbaarheid in Lisse en Lisserbroek overeind te houden.
Aan de viewer in het IMPI wordt nog gewerkt.
De N244 is er wellicht net uitgevallen omdat een aantal zaken worden toegevoegd of aan elkaar gekoppeld. Naar de toekomst wordt het IMPI de basis op grond waarvan het gesprek met Provinciale Staten wordt aangegaan. Het IMPI zal in ieder geval tweemaal per jaar geactualiseerd worden.
Voor de verkeersveiligheid wordt een kantmarkering bij fietspaden aangebracht. De 200 kilometer is niet willekeurig gekozen, er is een inventarisatie geweest.
Over het vragen van een bijdrage vanuit het bedrijfsleven merkt de gedeputeerde op dat soms door bedrijven in collectiviteit een investering wordt gedaan voor bijvoorbeeld de bewaking van een bedrijventerrein. Bij het aanleggen van een wijk of een bedrijventerrein worden vaak in een anterieure overeenkomst aan de voorkant al afspraken gemaakt over de infrastructuur. De meerkosten worden dan verdisconteerd naar het bedrijfsleven of de gebruikers c.q. de bewoners van het terrein. De Provincie heeft als overheid de plicht om de infrastructuur in de openbare ruimte op orde te houden.
Als voor het gebied Legmeerdijk wordt gevraagd om het openbaar vervoer te stimuleren dan wordt daarvoor wel een investering vanuit de overheid gevraagd. Er is dus geen concreet plan om het bedrijfsleven een rekening te sturen, maar in een aantal gevallen gebeurt het wel dat een bijdrage wordt geleverd door het bedrijfsleven.
Uiteindelijk moet kritischer worden gekeken naar de projecten die in de studiefase opgenomen zouden moeten worden. Is het wenselijk en draagt het bij aan een betere bereikbaarheid en een betere mobiliteit? De gedeputeerde sluit niet uit dat een aantal projecten binnenkort gepromoveerd worden van studie- naar plan-, of van plan- naar realisatiefase. Daar is niet aan de voorkant op gestuurd.
Bij het INHI worden meer criteria meegegeven, op basis waarvan wordt getoetst waar de knelpunten in de infrastructuur zich bevinden. Dat gaat niet alleen over doorstroming in de toekomst. Er zullen meer uitgangspunten worden gehanteerd. Binnenkort volgt een rapport over ontsnippering in Noord-Holland. De vraag is of ontsnippering moet worden opgenomen als een knelpunt, of als vast onderdeel van een plan, waar Provinciale Staten iets van mogen vinden.
Over het saneren van hoogovenslakken wordt opgemerkt dat bekend is waar dit materiaal in het verleden is toegepast. Als het kan wordt het materiaal gesaneerd. Dat is het beleid. Er volgt een schriftelijk antwoord waar de hoogovenslakken zijn toegepast en wanneer deze worden gesaneerd.
Doorstroming zit wel degelijk in een aantal projecten. Zoals gezegd zal er wel anders naar het vraagstuk doorstroming worden gekeken. Het vraagstuk zal niet altijd beantwoord worden met meer asfalt. Asfalt wordt niet uitgesloten, maar er zal ook naar andere oplossingen worden gekeken.
Met prijsstijging is rekening gehouden bij de bediencentrale voor bruggen en sluizen. De gedeputeerde sluit niet uit dat bij het 'openmaken' van een kunstwerk tegen 'verrassingen' wordt aangelopen, wat een tegenvaller met zich meebrengt.
De Machine Richtlijn is een wettelijke verplichting, Voor de andere investering zit er een winst in. Op termijn wordt die terugverdiend door andere beheerkosten en een andere bedrijfsvoering. Het is vooral een investering in de toekomst, los van andere voordelen als het gaat over efficiency en veiligheid.

Bij interruptie merkt de heer **Dessing** (FvD) op dat de investering van 17 miljoen euro volledig wordt gedekt uit een verlaging van de jaarlijkse exploitatiekosten. Is dat niet een te grote reductie voor het personeel? Het is toch niet zo dat een brugbediener meerdere bruggen tegelijk moet bedienen, met alle risico's van dien?

Gedeputeerde **Olthof** nodigt de commissie en Statenleden nogmaals uit om mee te gaan op het werkbezoek aan de bediencentrale. Daar zal men zien dat een bedienaar maar met één brug tegelijk bezig kan zijn. Deze is niet op hetzelfde moment met meerdere bruggen bezig. Het is uiteindelijk efficiënter dan op alle bruggen en sluizen brugbedieners te plaatsen. Een presentatie wordt verzorgd tijdens het werkbezoek op 6 december 2021.
Niet alle werkzaamheden horen direct thuis in de studiefase. Samen met 'De Kop werkt' wordt bekeken welke projecten op welke manier kunnen worden opgepakt. De middelen die daarvoor beschikbaar zijn, die zijn nog in het programma 'De Kop werkt' aanwezig. De drie fietsverbindingen zijn nog niet afgevallen, maar er is nog geen besluit genomen over wat wel en wat niet wordt opgepakt. Als het programma 'De Kop werkt' eindigt dan komen de middelen beschikbaar voor mobiliteit.
De rotonde Zwaagdijk komt pas in de studiefase als de Provincie gaat studeren op veranderingen in de infrastructuur. Samen met Zwaagdijk wordt beoordeeld wat er zou kunnen gebeuren. Het is nog niet zover dat het nu de Provincie is die nu een studie gaat doen om de infrastructuur aldaar, die redelijk nieuw is, aan te gaan passen.
Het project N242 wordt gekoppeld aan het groot onderhoud. Met Heerhugowaard en Alkmaar wordt besproken wat daar zou moeten gebeuren. De N242 komt pas in de realisatiefase als er een harde termijn aan verbonden is. Mogelijk is de realisatiedatum van de N242 daarom uit het IMPI gehaald.
streven is om het dan op te pakken. De gedeputeerde zoekt uit waarom de realisatiedatum in het IMPI stond en er nu is uitgehaald. Een schriftelijke reactie volgt.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kuiper** (CDA) naar een reactie op haar vraag over de verbreding van het zuidelijk deel van de N231 bij Kudelstaart.

Gedeputeerde Olthof komt er schriftelijk op terug.

Tweede termijn

De heer **Hollebeek** (PvdD) bedoelde wat anders toen hij sprak over het opnemen van een link. Hij en mevrouw Van Geffen gaven eerder al aan dat het handig zou zijn als in paragraaf 4 Projecten bij het project direct kan worden doorgeklikt naar de projectlocatie.

De heer **Klein** (CU) benadrukt dat een fietsverbinding over de Ringvaart in Haarlemmermeer echt nodig is. Het is bijna onmogelijk om veilig van Hoofddorp naar Hillegom en Lisse te fietsen. Bennebroek, Hillegom en Lisse worden niet genoemd als fietsknelpunt. De CU ziet uit naar de volgende versie van de netwerkstudie.
Verder wijst de heer Klein nog op de trajectbenadering N201 bij Wijdemeren. Daar wordt gesteld dat groot onderhoud wordt uitgevoerd en dat de afstand tussen de weg en het fietspad wordt verbreed. Door een knik in de weg vonden in het verleden verkeersongevallen plaats. Wordt die knik meegenomen in de verbetering van de weg?

De heer **Alkaduhimi** (DENK) hecht zeer aan participatie. In zijn woonplaats Amsterdam heeft de stadsdeelcommissie altijd veel insprekers. Veel insprekers komen naar de gemeenteraad als het gaat over

wegen. Hoe wordt alle inspraak bij elkaar gebracht? Kan dat proces in een document duidelijk worden gemaakt?

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat de Netwerkstudie is afgerond. Die wordt nu vertaald naar concreet. De verbinding van het fietspad met HOV is in de Netwerkstudie meegenomen. Ten noorden daarvan wordt nog een fietspad aangelegd. Onderzoek wordt gedaan naar wat nog ontbreekt in de verbinding West-Oost v.v.
De knik in het fietspad langs de N201 bij Wijdemeren word aangepakt. Het project N201 betreft het vergroten van de afstand tussen de weg en het fietspad en dan alleen op het kunstwerk.
Over de gewenste participatie merkt de gedeputeerde op dat een gemeenteraad, of stadsdeelcommissie een verantwoordelijkheid hebben. De betreffende bestuurders moeten de inspraak of input bij Gedeputeerde Staten neerleggen als het over provinciale infrastructuur gaat. De gedeputeerde vindt het ingewikkeld om daarvoor als provincie een nieuw traject op te tuigen, om de inwoners van Amsterdam een plek te geven voor klachten. In de steden en dorpen zijn volksvertegenwoordigers en bestuurders met een eigen rol en eigen verantwoordelijkheid. Mocht een studieplan tot uitvoering komen dan wordt bekeken hoe inwoners kunnen worden betrokken bij de uitvoering en wat dat betekent.
Het project N201 komt tot uitvoering na de bouwvak 2022.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	7826
Extern Zaak ID	1708562
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 november 2021
Agendapunt	8.d
Omschrijving	(in besluitvormende vergadering) Verklaring van geen bedenkingen uitgebreide omgevingsvergunning ETW en werkstroken (N241) A.C. de Graafweg (VD-62).
Organisatieonderdeel	BU/INFRA

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021
PS-vergadering	**8 november 2021**

Toelichting

De provincie Noord-Holland wil met de herinrichting van de A.C. de Graafweg (N241) de veiligheid verbeteren en doorstroming garanderen. In samenspraak met de omgeving is ervoor gekozen om over een strook van 800 meter het fietspad op te waarderen tot een erftoegangsweg. Daarnaast worden in deze omgevingsvergunning werkstroken opgenomen voor tijdelijk gebruik langs de N241 om de geplande herinrichting mogelijk te maken. Omdat de omgevingsvergunning een provinciaal belang dient, is de provincie aangewezen als het bevoegd gezag (in overleg met de betrokken gemeentes).

Bijlage, behorend bij PS-Voordracht 1708562/1708621

Toelichting procedure/planning verklaring van geen bedenkingen uitgebreide omgevingsvergunning erf toegangsweg (ETW) en werkstroken A.C. de Graafweg (N241),

Algemeen
Op 28 november 2019 heeft Provincie Noord-Holland een omgevingsvergunning aangevraagd voor de activiteit 'het gebruiken van gronden in strijd met het ruimtelijke kader' in strijd met diverse bestemmingsplannen in de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik, ten behoeve van het project herinrichting A.C. de Graafweg (N241). De vergunningaanvraag is voorzien van een uitgebreide Ruimtelijke Onderbouwing.

Gelet op het provinciale belang van dit project verleent de provincie (GS) deze omgevingsvergunning. Onderdeel om te komen tot een omgevingsvergunning is ingevolge artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van PS. Een vvgb is op grond van de Wabo noodzakelijk om een omgevingsvergunning te verlenen waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan.

PS geven met een vvgb aan dat zij geen bedenkingen hebben tegen het verlenen van de omgevingsvergunning. Blijkens artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) kunnen PS alleen een vvgb weigeren als sprake is van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening.

Toetsingskader
De vvgb kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) slechts worden geweigerd in het belang van een *goede ruimtelijke ordening*. Een goede ruimtelijke ordening houdt in dat een project past in het ruimtelijk beleid van rijk en de provincie, in overeenstemming is met milieu- en natuurwetgeving, geen verstoring betekent van archeologische waarden en voldoet aan regels met betrekking tot de waterhuishouding en wateraspecten.
Al deze aspecten van een 'goede ruimtelijke ordening' zijn gewogen bij het afgeven van de verschillende vergunningen, voor het herinrichtingsproject.

Motivering (ontwerp-)vvgb
De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) heeft de motivering voor het afgeven van de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen opgesteld. In deze ontwerp-vvgb wordt geconcludeerd dat het herinrichtingsproject past binnen de provinciale Structuurvisie Noord-Holland 2040. Het project is voorts niet in strijd met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de Provinciale Verordening Ruimte (PRV). Bij de aanvraag zit een Ruimtelijke Onderbouwing, waarin wordt onderbouwd dat het project voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. PS heeft heeft de ontwerp-vvgb ondertekend en de omgevingsvergunning en ontwerp-vvgb hebben 6 weken ter inzage gelegen. Naar aanleiding van de ter inzage legging zijn 2 zienswijzen ingediend en daarvan is 1 zienswijze weer ingetrokken. Naar aanleiding van de zienswijze is een nota van beantwoording opgesteld. Er zijn daarmee geen redenen, verband houdend met een goede ruimtelijke ordening, om de vvgb te weigeren. De vvgb is daarmee voldoende gemotiveerd.
Gelet op het voorgaande kan de verklaring van geen bedenkingen door Provinciale Staten worden afgegeven.

Verdere procedure
De onderhavige omgevingsvergunning voor afwijken van de bestemminsplannen wordt voorbereid met afdeling 3.4 Awb (de uniforme openbare voorbereidingsprocedure). Dat betekent dat de vvgb samen met de omgevingsvergunning gedurende zes weken ter inzage zal worden gelegd door GS. Gedurende deze termijn kan beroep worden ingesteld door belanghebbenden. Deze beroepen kunnen zich richten tegen zowel de omgevingsvergunning als de vvgb. Ten behoeve van de vaststelling van de (definitieve) omgevingsvergunning en de vast te stellen (definitieve) vvgb is de ingediende zienswijze beantwoord door de nota van beantwoording.

De besluitvorming over de vast te stellen omgevingsvergunning door GS met bijbehorende definitieve vvgb (te verlenen door PS) is beoogd najaar 2021. Tegen de vastgestelde omgevingsvergunning kan beroep worden ingediend bij de rechtbank en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De vvgb maakt in de beroepsprocedure onderdeel uit van de omgevingsvergunning.

De planning voor het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- Behandeling statenvoordracht 'verklaring van geen bedenkingen' in staf Bereikbaarheid en Mobiliteit: 20 september 2021

- Behandeling statenvoordracht 'verklaring van geen bedenkingen' in GS: *28 september 2021*

- Behandeling statenvoordracht 'verklaring van geen bedenkingen' in PS: *8 november 2021*

- Vaststellen en ter visie legging omgevingsvergunning door ODNZKG namens GS: *november 2021*

Ruimtelijke onderbouwing

Projectnummer: 366598
Referentienummer:2020-01-06 RO Werkstroken en ontsluitingsweg N241
Datum: 08-01-2020

Werkstroken N241 A.C. de Graafweg (N241)

Ruimtelijke onderbouwing omgevingsvergunning
tijdelijke werkstroken en permanente erfontsluitingsweg

Definitief

Sweco
De Holle Bilt 22
3732 HM De Bilt
Postbus 203
3730 AE De Bilt

T +31 88 811 66 00
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.

Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt

Verantwoording

Titel	Werkstroken N241 A.C. de Graafweg
Subtitel	Ruimtelijke onderbouwing omgevingsvergunning tijdelijke werkstroken en permanente erfontsluitingsweg en permanente erfontsluitingsweg
Projectnummer	366598
Referentienummer	2020-01-08 RO Werkstroken en ontsluitingsweg N241
Datum	08-01-2020
Auteur	Pim Verhoef
E-mailadres	Pim.verhoef@sweco.nl
Gecontroleerd door	Luuk Vranken
Goedgekeurd door	Rob Jongenburger

Inhoudsopgave

1 Inleiding ... 5
1.1 Aanleiding en doelstelling ... 5
1.2 Ligging plangebied ... 5
1.3 Vigerende bestemmingsplannen ... 6
1.4 Leeswijzer ... 7
2 Planbeschrijving ... 8
2.1 Herinrichting N241 ... 8
2.2 Profiel van de tijdelijke werkstroken ... 9
2.3 Nut en noodzaak ... 10
2.4 Erfontsluitingsweg ... 11
3 Beleid ... 12
3.1 Inleiding ... 12
3.2 Rijksbeleid ... 12
3.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte ... 12
3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening ... 12
3.3 Provinciaal beleid ... 13
3.3.1 Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 ... 13
3.3.2 Provinciale ruimtelijke verordening ... 13
3.3.3 Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 ... 14
3.3.4 Provinciaal meerjaren programma infrastructuur 2018-2023 ... 15
3.4 Gemeentelijk beleid ... 15
3.4.1 Heerhugowaard, Stad van Kansen – Structuurvisie 2020 ... 15
3.4.2 Opmeer Structuurvisie 2025 ... 16
3.4.3 Gemeente Medemblik, Sterke Kust en Sterk Achterland - Structuurvisie 2012-2022 ... 16
3.5 Conclusie ... 16
4 Relevante milieu- en omgevingsaspecten ... 18
4.1 Archeologie ... 18
4.2 Ecologie ... 20
4.3 Geluid ... 24
4.4 Verkeer en ontsluiting ... 26
4.5 Trilling ... 26
4.6 Water ... 27
5 Uitvoerbaarheid ... 28
5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid ... 28
5.2 Economische uitvoerbaarheid ... 28
6 Conclusie ... 29

Bijlage 1 - Extra ruimtes om te keren en het werkmaterieel langs elkaar te laten rijden 30
Bijlage 2 – Notitie Stikstof 37
Bijlage 3 – Natuurtoets..... 38
Bijlage 4 - Tekeningen..... 39

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De A.C. de Graafweg (hierna: N241) is een provinciale weg tussen Heerhugowaard en de aansluiting met de N242 en de A7 (de aansluiting bij Wognum). De N241 is aan groot onderhoud toe en maatregelen zijn nodig om de verkeersveiligheid te verbeteren en de doorstroming te garanderen. Ten behoeve van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van de weg is op 4 maart 2019 door de provincie Noord-Holland het provinciaal inpassingsplan “Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)” (hierna: PIP) vastgesteld.

De herinrichting van de N241 vindt voor een groot deel plaats op en direct langs het tracé van de huidige weg. Het volledig afsluiten van de weg voor gemotoriseerd verkeer tijdens de herinrichting wordt als niet reëel beschouwd, daarom worden over een groot deel van het tracé werkstroken toegepast. Door het toepassen van de werkstroken moet de openbare ruimte tijdelijk worden aangepast. De tijdelijke werkstroken vallen grotendeels buiten de grenzen van het PIP en zijn op basis van de vigerende bestemmingsplannen van de gemeenten Heerhugowaard, Opmeer, Medemblik en Hollands Kroon niet toegestaan.

Als aanvulling op de herinrichting van de N241 wordt in de gemeente Heerhugowaard een nieuwe, permanente erfontsluitingsweg gerealiseerd langs de N241. Deze weg dient ter ontsluiting van bewoners en agrarische percelen en verbetering van de verkeersveiligheid. De erfontsluitingsweg valt gedeeltelijk buiten de grenzen van het PIP en is op basis van het daar vigerende bestemmingsplan niet toegestaan.

Om het tijdelijk gebruik van de gronden als werkstrook toe te staan en de erfontsluitingsweg mogelijk te maken, wordt via een uitgebreide procedure middels een omgevingsvergunning afgeweken van de vigerende bestemmingsplannen. Voorliggend document betreft de ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de omgevingsvergunningaanvraag.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied voor de herinrichting van de N241 is gelegen binnen vier gemeenten: de gemeente Heerhugowaard, de gemeente Hollands Kroon, de gemeente Opmeer en de gemeente Medemblik. De werkstroken worden langs de N241 geplaatst. De plangrens start vanaf de verkeersregelinstallatie (VRI) op de kruising A.C. de Graafweg – Verlaat in Heerhugowaard en loopt tot de rotonde A.C. de Graafweg – Nieuweweg ter hoogte van Wognum. Figuur 1 geeft globaal de ligging van de heringerichte N241 weer.

De erfontsluitingsweg wordt gerealiseerd langs de N241 in de gemeente Heerhugowaard. De weg wordt parallel aan de N241 gerealiseerd, vanaf de kruising (ovonde) met de Langereis en de Dijkweg tot voor de kruising met de Schapenweg. Voor de exacte ligging van de erfontsluitingsweg kunnen de tekeningen in de bijlage worden geraadpleegd.

Figuur 1 - Ligging A.C. de Graafweg (N241) tussen Verlaat en Wognum.

1.3 Vigerende bestemmingsplannen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de vigerende inpassingsplannen en bestemmingsplannen binnen het plangebied.

Nr.	Bevoegd gezag	Naam bestemmingsplan	Datum vaststelling
1.	Provincie Noord-Holland	Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)	04-03-2019
2.	Gemeente Heerhugowaard	Bestemmingsplan Buitengebied 2014	25-10-2016
3.	Gemeente Hollands Kroon	Buitengebied voormalige gemeente Niedorp	01-10-2013
4.	Gemeente Opmeer	Landelijk Gebied Opmeer 2014	05-11-2015
5.	Gemeente Opmeer	Herziening Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek 2017	21-12-2017
6.	Gemeente Opmeer	Bestemmingsplan de Veken	20-12-2012
7.	Gemeente Medemblik	Bestemmingsplan Buitengebied	22-02-2018
8.	Provincie Noord-Holland	Provinciaal Inpassingsplan Netuitbreiding Kop van Noord-Holland	20-07-2017

De geplande tijdelijke werkstroken maken geen onderdeel uit van het PIP “Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)”, welke op 4 maart 2019 door de provincie Noord-Holland is vastgesteld. De werkstroken vallen daardoor nog binnen de voornamelijk agrarische bestemmingen van de vigerende bestemmingsplannen van de gemeenten Heerhugowaard, Opmeer, Medemblik en Hollands Kroon. Het gebruiken van de gronden als tijdelijke werkstroken is in strijd met de vigerende bestemmingsplannen.

De erfontsluitingsweg valt deels buiten het plangebied van het PIP. Het talud van de erfontsluitingsweg valt vrijwel volledig binnen de agrarische bestemmingen van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied 2014 van de gemeente Heerhugowaard. Enkele weggedeelten van de erfontsluitingsweg vallen daarnaast binnen de agrarische en groenbestemmingen van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied 2014 van de gemeente Heerhugowaard. Een erfontsluitingsweg is op basis van deze voornamelijk agrarische bestemming niet toegestaan.

Om de tijdelijke werkstroken en erfontsluitingsweg toe te staan, wordt een omgevingsvergunning aangevraagd voor het gebruiken van gronden in strijd met een bestemmingsplan (artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo). Voor het tijdelijk gebruik van de werkstroken wordt een periode van 5 jaar opgenomen, gerekend vanaf de inwerkingtreding van de omgevingsvergunning.

1.4 Leeswijzer

De ruimtelijke onderbouwing is als volgt opgebouwd: na dit inleidende hoofdstuk volgt in hoofdstuk 2 een beschrijving van het project waarin de huidige situatie en de beoogde situatie in het plangebied aan bod komen. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens ingegaan op de relevante, geldende ruimtelijke beleidskader. In hoofdstuk 4 komen de verschillende relevante omgevingsaspecten aan bod, waarbij de resultaten van diverse onderzoeken worden uitgelicht. Hoofdstuk 5 gaat in op de financiële en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan. In hoofdstuk 6 wordt tot slot geconcludeerd of sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

2 Planbeschrijving

2.1 Herinrichting N241

De N241 is een gebiedsontsluitingsweg (80 km/u) tussen de aansluiting N242 bij Verlaat en de A7 bij Wognum. Over de gehele lengte is een vrijliggend fietspad aan de zuid/zuidwestzijde van de weg gelegen. Om een toekomstbestendige en duurzame weg te garanderen is groot onderhoud nodig en zijn maatregelen nodig om de verkeersveiligheid te verbeteren en de doorstroming te garanderen. De N241 wordt gereconstrueerd met een (breder) wegprofiel van 7,60 meter, een obstakelvrije zone van 4,50 meter en een breder fietspad van 3,00 meter. De herinrichting van de N241 volgt het bestaande tracé, alleen ter plaatse van de S-bocht nabij de Tramweg wordt de wegas in noordelijke richting verlegd.

Voor de werkzaamheden bij de herinrichting van de N241 zijn op een groot deel van het tracé tijdelijke werkstroken nodig. De provincie Noord Holland vindt het belangrijk om tijdens de uitvoeringswerkzaamheden van de herinrichting van de N241 de veiligheid te garanderen en voldoende ruimte beschikbaar te hebben om zodoende de doorgang van het gemotoriseerd verkeer niet te belemmeren. Om deze reden is de keuze gemaakt om, aanvullend op de voor de herinrichting van de N241 benodigde gronden, de naastgelegen stroken grond tijdelijk te gebruiken als werkstroken. Het doel van deze tijdelijke werkstroken is om bouwverkeer over heen te laten rijden en werk uit te laten voeren (graafmachines, vrachtauto's) en niet voor het realiseren van bijvoorbeeld gronddepots. Opgemerkt wordt dat binnen de plangrenzen van het vastgestelde PIP twee tijdelijke werkterreinen zijn gereserveerd om bijvoorbeeld dienst te doen als gronddepot (beide locaties zijn in eigendom van de provincie Noord-Holland. Dit betreft:

- het perceel tussen de Niedorperdijk en A.C. de Graafweg 2, Heerhugowaard;
- Het perceel ten oosten van A.C. de Graafweg 27, Wognum.

De figuren 2 en 3 geven de locaties van de gronddepots weer:

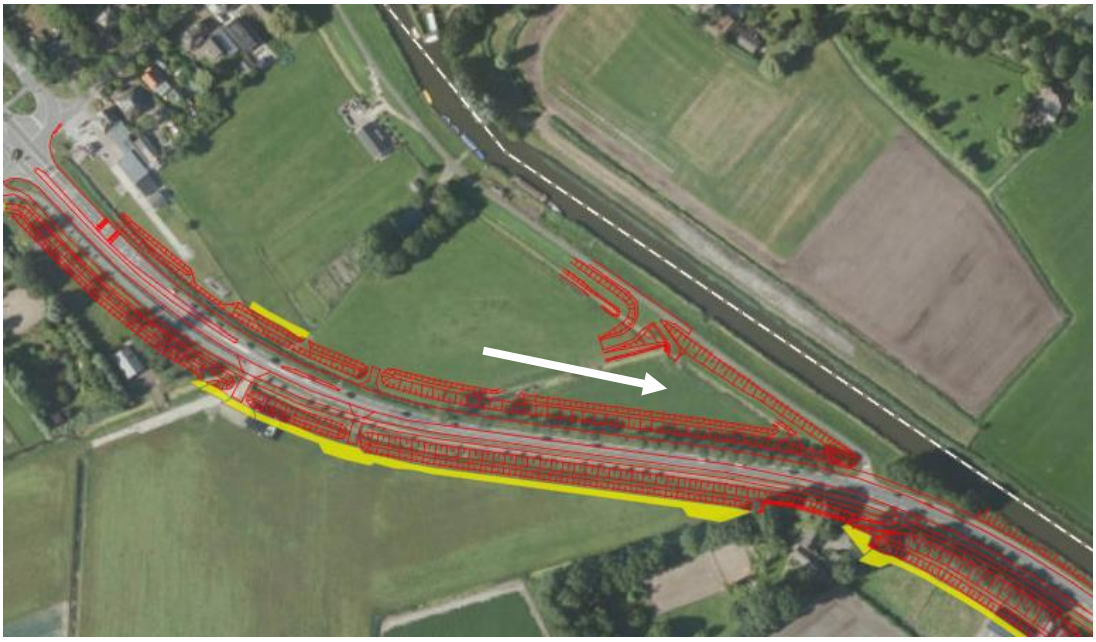

Figuur 2 - Perceel tijdelijk werkterrein zoals opgenomen in het PIP.

Figuur 3- Perceel tijdelijk werkterrein zoals opgenomen in het PIP.

2.2 Profiel van de tijdelijke werkstroken

Met uitzondering van de kern Opmeer en de noordelijke omlegging ter hoogte van de Tramweg worden langs de N241 verschillende tijdelijke werkstroken gelegd[1]. De werkstroken worden geplaatst direct langs het tracé van de huidige weg. De werkstroken hebben een principebreedte van 4,00 meter, gerekend vanaf de PIP-grens. In onderstaand figuur 4 is het dwarsprofiel tussen Verlaat en Langereis weergegeven. Het principe is ook van toepassing op het deel tussen Langereis en Wognum.

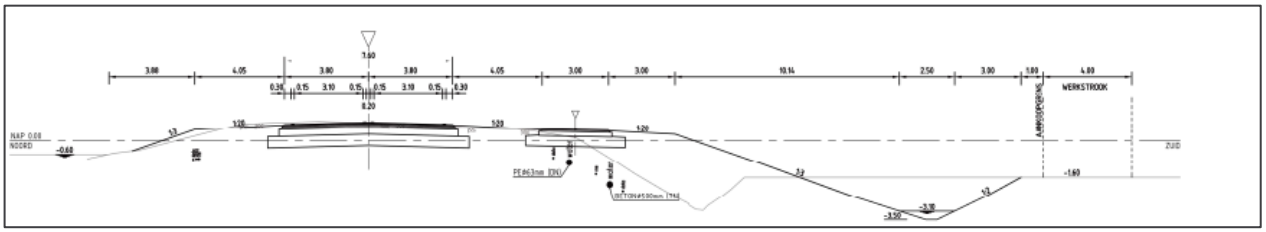

Figuur 4 - Dwarsprofiel N241 met werkstrook (deel tussen Verlaat en Langereis). Aankoopgrens is tevens PIP-grens.

Op de werkstroken van 4,00 meter kunnen werkvoertuigen in één richting langs het in uitvoering zijnde werk rijden zonder het gemotoriseerd verkeer op de N241 te hinderen. Hiermee wordt de doorstroming op weg tijdens de uitvoeringswerkzaamheden geborgd. Daar waar de voertuigen de werkstroken op- en afrijden is er ruimte gereserveerd zodat de werkvoertuigen elkaar in twee richtingen kunnen passeren. Tevens wordt aan het einde van doodlopende lange werkstroken rekening gehouden met extra ruimte voor een keerlus zodat een voertuig kan keren.

In figuur 5 zijn extra ruimtes om te keren en het werkmaterieel langs elkaar te laten rijden met pijlen aangeduid tussen Verlaat en A.C. de Graafweg 2, Heerhugowaard. In bijlage 1 zijn alle locaties aangeduid.

[1] Op het nieuwe weggedeelte is voldoende ruimte om het werk uit te voeren zonder dat de doorgang van het bestaande gemotoriseerd verkeer wordt belemmerd.

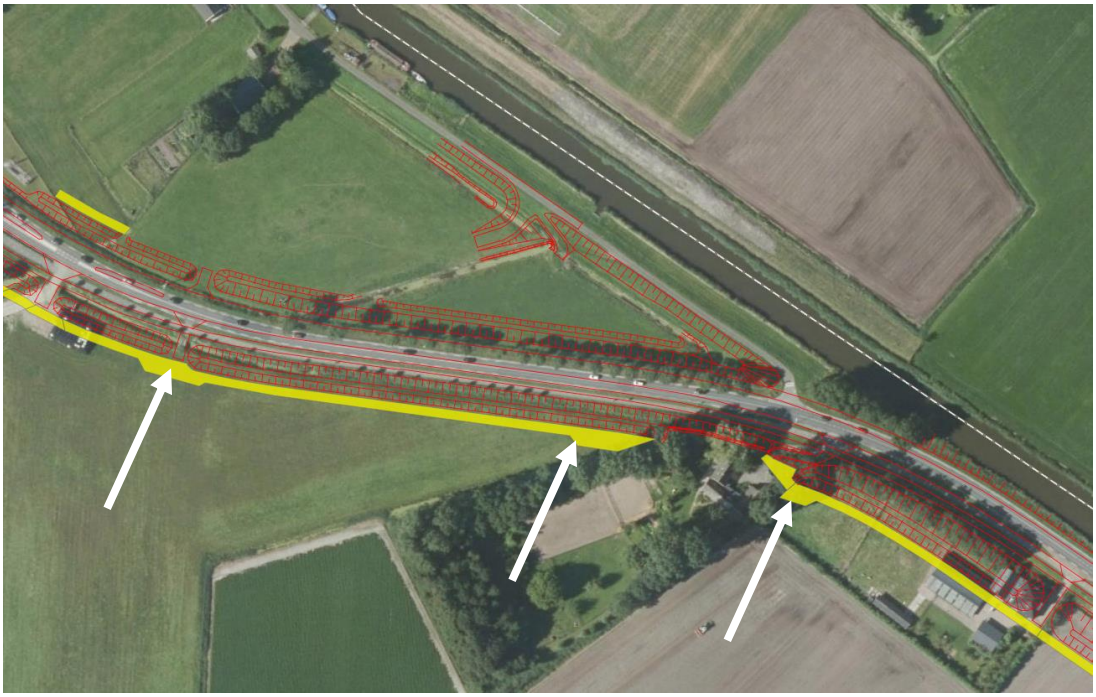

Figuur 5 - Extra ruimte werkstroken t.b.v. passeren en keren werkvoertuigen tussen Verlaat en A.C. de Graafweg 2, Heerhugowaard.

Voor de locatiekeuze van de werkstroken zijn onder meer het beperken van de effecten op verkeersveiligheid en het zo goed als mogelijk beperken van overlast als gevolg van trillingen en geluid als uitgangspunt betrokken. Echter gelet op de bestaande situatie en beschikbare ruimte langs het tracé is het niet voor alle gevoelige objecten mogelijk om effecten volledig uit te sluiten. Daar waar aantoonbare schade optreedt wordt deze gecompenseerd. Zo dient de aannemer voorafgaand aan de uitvoering van het werk een Nulmeting op te stellen. De nulmeting dient zodanig te worden uitgevoerd en vastgelegd dat deze als objectief referentiekader kan dienen voor:

- Het beoordelen van eventuele schadegevallen;
- Het beoordelen van de eindsituatie van het werkterrein en van het terrein binnen de grenzen van de nulmeting in vergelijking met de originele staat.

Gebouwen in de nabijheid van het werk die mogelijkerwijs beschadigd kunnen raken dienen onderdeel uit te maken van een bouwkundige opname. Deze dient te bestaan uit een opname van zowel de binnen- als buitenkant van de objecten.

2.3 Nut en noodzaak

De provincie Noord-Holland heeft expliciet gekozen voor het toepassen van werkstroken. Hieraan liggende de volgende aspecten en afwegingen ten grondslag:

1. Door het ontbreken van nabijgelegen oost-west verbindingen, welke eventueel als omleidingsroute kunnen dienen, is een volledige afsluiting voor gemotoriseerd verkeer gedurende een langere periode maatschappelijk gezien geen reële optie. Het gemotoriseerd verkeer zou hierdoor te maken krijgen met grote omrijafstanden en omrijtijden. Een (groot) deel van dit verkeer gaat zoeken naar sluiproutes. Dit veroorzaakt gevaarlijke en verkeersonveilige situaties omdat het onderliggende wegennet in het gebied rond N241 hier niet op berekend is.

2. In en nabij Opmeer zitten bedrijven welke een verkeersaantrekkende werking hebben. Denk hierbij onder andere aan een postdistributiecentrum en een groot tuincentrum. Een volledige afsluiting is voor deze bedrijven geen optie. Een eventuele omleidingsroute moet derhalve geschikt zijn om dit (extra) verkeer hier op toe te laten.
3. De nood- en hulpdiensten moeten te allen tijde gebruik kunnen maken van de huidige route en/of het naast de N241 gelegen fietspad.
4. De bewoners, perceeleigenaren, toeleveranciers dienen op een veilige manier de woningen en percelen langs N241 te kunnen bereiken.
5. Het plaatsen, onderhouden en verwijderen van verkeersmaatregelen, zoals bijvoorbeeld een barrier, is een financieel dure oplossing. Indien het mogelijk is om door toepassing van andere opties de lengte dan wel de tijdsduur van een verkeersmaatregel te beperken, dan kan dit bijdragen aan de verlaging van de maatschappelijke kosten van het project.

Gelet op bovengenoemde aspecten is het belangrijk om tijdens de uitvoeringswerkzaamheden van het project A.C. de Graafweg (N241):

a. voldoende ruimte beschikbaar te hebben om de doorgang van het gemotoriseerd verkeer zo weinig als mogelijk te belemmeren.
b. Voldoende ruimte beschikbaar te hebben om veilig de nieuwe situatie te kunnen maken.

De afwegingen a. en b. moeten met elkaar in balans zijn. Om de balans zo goed mogelijk te maken, is gekozen om gebruik te maken van tijdelijke werkstroken langs het tracé omdat:

1. De veiligheid binnen het project hiermee wordt vergroot. Een belangrijk deel van het werkverkeer hoeft hierdoor tijdens de werkzaamheden geen gebruik te maken van de A.C. de Graafweg of het naastliggende fietspad. Door deze scheiding neemt de mogelijkheid op mogelijke conflicten af.
2. Veilig werken op de bouwplaats dan mogelijk gemaakt kan worden. Terwijl het verkeer op de A.C. de Graafweg (N241) zo veel mogelijk door moet gaan, moeten afzettingen geplaatst worden. Deze afzettingen, denk bijvoorbeeld aan een betonnen of stalen barrier, zijn noodzakelijke maar ook dure maatregelen. Door toepassing van de werkstrook zijn de uitvoeringswerkzaamheden beter bereikbaar. Door deze verhoogde bereikbaarheid kunnen de werkzaamheden ook sneller uitgevoerd worden. Door deze hogere snelheid van werken kan de afzetting sneller van de weg gehaald worden. Door deze snelheid nemen de kosten voor de verkeersmaatregelen af en neemt de snelheid van de realisatie van de uitvoering toe.

2.4 Erfontsluitingsweg

Aanvullend op de herinrichting van de N241 wordt een erfontsluitingsweg gerealiseerd in de gemeente Heerhugowaard. Het betreft een zogenaamde ventweg met taluds, welke parallel loopt aan de N241. De erfontsluitingsweg kent een hoog profiel en ligt ter hoogte van de N241. Beide wegen worden van elkaar gescheiden middels een berm en een haag.

De ventweg dient als ontsluiting voor de bewoners en aangrenzende agrarische percelen als fietsverbinding voor het doorgaande fietsverkeer. De ventweg is open voor autoverkeer, maar het betreft geen doorgaande weg. De ventweg zorgt voor een verbetering van de verkeersveiligheid.

3 Beleid

3.1 Inleiding

Diverse beleidsnota's zijn kaderstellend voor of van invloed zijn op het project. Ten behoeve van de vaststelling van het PIP voor de gehele wegaanpassing is reeds overwogen dat de herinrichting van de N241 passend is binnen het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid De voor dit project (permanente erfontsluitingsweg en tijdelijke werkstroken) van toepassing zijnde beleidsdocumenten worden hieronder kort besproken.

3.2 Rijksbeleid

3.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) omvat een integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. De hoofdlijnen van de structuurvisie gaan over bereikbaarheid, concurrentiekracht, leefbaarheid en veiligheid. In de structuurvisie is aangegeven dat het Rijk drie hoofddoelen heeft:

a. Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
b. Het verbeteren, instandhouden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
c. Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

In het kader van bereikbaarheid dient onder meer een robuust hoofdnetwerk te worden gerealiseerd. Dit gaat om wegen, het spoor en vaarwegen. Daarbij zet het Rijk onder andere in op het beter benutten van onze huidige infrastructuur.

MIRT 2018 - Regio Noordwest

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Om de samenhang tussen de verschillende nationale opgaven inzichtelijk te maken, zijn de rijksopgaven uit de structuurvisie via de Meerjarenprogramma's Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) per regio beschreven. De provincie Noord-Holland maakt samen met de provincie Utrecht, de provincie Flevoland en het IJsselmeergebied deel uit van de regio Noordwest. Noordwest-Nederland heeft zijn sterke economische positie mede te danken aan zijn goede bereikbaarheid. Eén van de hoofdopgaven van het MIRT 2018 voor deze regio is om door een goed functionerend vervoersnetwerk deze goede bereikbaarheid te behouden en verbeteren.

De nadruk van de structuurvisie en MIRT ligt op de bereikbaarheidsknelpunten van main-, brain-, en greenports. Specifieke uitspraken over de N241 A.C. de Graafweg zijn niet in de structuurvisie of het MIRT opgenomen. Deze weg is een provinciale weg en dient een provinciaal en lokaal belang. De N241 A.C. de Graafweg leidt tot een verbetering van de veiligheid en past daarmee binnen de doelen van de structuurvisie.

3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De nationale belangen uit de structuurvisie die juridische borging vragen, zijn geregeld in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Deze Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) is gericht op doorwerking van nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen en zorgt voor sturing en helderheid van deze belangen vooraf. In het Barro zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van onderwerpen van nationaal belang, zoals

Rijksvaarwegen, kustfundament, de Waddenzee, buisleidingen van nationaal belang en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het bestaande tracé van de N241 A.C. de Graafweg ligt langs een natuurgebied welke onderdeel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (zoals aangewezen bij de provinciale ruimtelijke verordening). Deze ligt ten oosten van de ovonde bij Langereis. Bij de afweging over de te treffen maatregelen is rekening gehouden met dit natuurgebied. De maatregelen worden getroffen in zuidelijke richting (van het natuurgebied af) zodat de herinrichting niet leidt tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een vermindering van de oppervlakte van dit natuurgebied.

De bestaande N241 A.C. de Graafweg kruist een tracé bestaand uit een viertal gastransportleidingen van nationaal belang. De veiligheid met betrekking tot de gastransportleidingen is in het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer 2014 planologisch geborgd via de dubbelbestemming 'Leiding - Gas'. Deze bescherming is ook overgenomen in het provinciaal inpassingsplan voor de herinrichting van de N241. Langs het bestaande tracé voor gastransportleidingen is in de Structuurvisie Buisleidingen ruimte gereserveerd voor toekomstige buisleidingen van nationaal belang. De breedte van dit voorkeurstracé bedraagt ten hoogste 70 meter. De permanente erfontsluitingsweg en de tijdelijke werkstroken liggen niet op deze gronden.

3.3 Provinciaal beleid

3.3.1 Omgevingsvisie Noord-Holland 2050

De Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 is op 19 november 2018 door Provinciale Staten van Noord- Holland vastgesteld. De provincie Noord-Holland zet in op een balans tussen economische groei en leefbaarheid. In de visie zijn vijf bewegingen met ontwikkelprincipes beschreven voor de ontwikkeling van de leefomgeving.

1. Dynamisch schiereiland. Hierin is het benutten van de unieke ligging van Noord-Holland, te midden van water, leidend.
2. Metropool in ontwikkeling. Hierin wordt beschreven hoe de Metropoolregio Amsterdam steeds meer als één stad functioneert.
3. Sterke kernen, sterke regio’s, gaat over de ontwikkeling van centrumgemeenten die de gehele regio waarin ze liggen vitaal houden.
4. Nieuwe energie, benut de economische kansen van de energietransitie.
5. Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving, staan het ontwikkelen van natuurwaarden en een economisch duurzame agrarische sector centraal.

Het op peil houden van de bereikbaarheid en het voldoen aan de verkeersveiligheidsnormen zijn belangrijke randvoorwaarden voor de provincie. Met de herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg zorgt de provincie voor een regionale ruimtelijke hoofdstructuur waarin functies slim gecombineerd worden en goed bereikbaar zijn, nu en in de toekomst. De aanpassingen aan de N241 zijn gericht op een verbetering van de capaciteit, robuustheid en leefbaarheid, opdat in reguliere en bijzondere situaties het wegennet blijft functioneren met minimale overlast.

3.3.2 Provinciale ruimtelijke verordening

Om de provinciale belangen, die in de structuurvisie zijn gedefinieerd, door te laten werken, heeft de provincie de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) opgesteld. Provinciale Staten hebben in maart 2010 de PRV vastgesteld. Daarna is de PRV meerdere malen op onderdelen geactualiseerd en/of aangevuld. De PRV schrijft voor waaraan de inhoud van bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen voor afwijken van het bestemmingsplan en

beheersverordeningen moeten voldoen. In de verordening zijn regels opgenomen die het provinciaal belang beschermen. De volgende regels uit de PRV zijn relevant voor het plangebied:

- **Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied (artikel 15);**
  Artikel 15 van de PRV vereist dat een ruimtelijke ingreep die voorziet in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling voldoet aan de uitgangspunten zoals vermeld in de Leidraad voor Cultuurhistorie en Landschap 2018. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied gaat het om bijvoorbeeld nieuwe bebouwing, agrarische bedrijven, natuurontwikkeling, infrastructuur of vormen van energieopwekking. In paragraaf 3.3.4 is toegelicht hoe wordt aangesloten bij ambities en ontwikkelprincipes van de Leidraad voor Cultuurhistorie en Landschap.

- **Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen (artikel 19);**
  Artikel 19 van de PRV regelt de juridische borging van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en natuurverbindingen in de gemeentelijke bestemmingsplannen. In paragraaf 4.2 is dit aspect nader toegelicht.

- **Weidevogelleefgebieden (artikel 25);**
  Op grond van artikel 25 van de PRV mag een bestemmingsplan dat betrekking heeft op weidevogelleefgebied niet voorzien in de mogelijkheid tot het aanleggen van nieuwe weginfrastructuur. In paragraaf 4.2 is dit aspect nader toegelicht.

- **Regionale waterkeringen (artikel 30).**
  Artikel 30 van de PRV voorziet in bescherming van de waterkerende functie. In paragraaf 4.6 is dit aspect nader toegelicht.

3.3.3 Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018

De provincie Noord-Holland heeft in de ‘Structuurvisie 2040’ ruimtelijke kwaliteit, naast klimaatbestendigheid en duurzaam ruimtegebruik, opgenomen als één van de drie hoofdbelangen. De ‘Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018’ (kortweg Leidraad) is een belangrijk instrument om daar richting aan te geven. De Leidraad is op 10 april 2018 door Gedeputeerde Staten vastgesteld.
De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie is een van de instrumenten om de ruimtelijke kwaliteit in Noord-Holland te stimuleren. De Leidraad geeft inzicht in de ontstaansgeschiedenis, de ruimtelijke en cultuurhistorische karakteristieken van het Noord-Hollands landschap. De leidraad geeft daarbij richting op basis van de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen, de openheid en ruimtebeleving van deze landschappen en de ruimtelijke dragers. In de Leidraad wordt Noord-Holland op basis van deze kernkwaliteit ingedeeld in 20 gebieden, de zogenaamde ensembles en 10 provinciale structuren. Deze leidraad helpt andere partijen en de provincie bij het opstellen van ruimtelijke plannen met kwaliteit.
De juridische doorwerking van de Leidraad is verankerd in artikel 15 van de PRV. Binnen de Leidraad is onderscheid gemaakt tussen ‘rekening houden met’ en ‘betrekken bij’. Bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied dient rekening gehouden te worden met de onder de ensembles en structuren beschreven ambities en ontwikkelprincipes. Hiervan kan, mits goed gemotiveerd, van worden afgeweken. Er zijn bij de ambities en ontwikkelprincipes ook kansen opgenomen (gemarkeerd als ‘kans’). Deze zijn bedoeld ter inspiratie, en dienen te worden betrokken bij het ontwerp.
De aanleg van een permanente erftoegangsweg en tijdelijke werkstroken betreft een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling waarvoor de ruimtelijke kwaliteitseis geldt zoals bedoeld in artikel 15 van de PRV. Hieronder wordt weergeven hoe bij de totale herinrichting van de N241

rekening gehouden wordt met de ambities en ontwikkelprincipes uit de Leidraad en hoe deze bij het project worden betrokken. Voor de N241 A.C. de Graafweg betreft dat de ambities en ontwikkelprincipes van de volgende twee ensembles: West-Friesland West en West-Friesland Midden. De Westfriese Omringdijk vormt een herkenbare omlijsting van het Oude Zeekleilandschap van deze ensembles.
Het ensemble West-Friesland West omslaat het deelgebied van het Verlaat tot aan de Langereis en Dijkweg. In dit ensemble zijn diverse droogmakerijen gelegen, waaronder de polder Veenhuizen, waarvan de herkenbaarheid dient te worden behouden en waar mogelijk te worden versterkt. Openheid en zicht naar het open landschap is hier de basis voor de landschappelijke inpassing, het opgaande groen is gekoppeld aan erven in de polder Veenhuizen en de buitendijkse gebieden langs de Westerlangereis, dit blijft in stand.

Het ensemble West-Friesland Midden omvat het deelgebied van de Langereis en Dijkweg tot aan Wognum. Dit ensemble wordt gekenmerkt door zowel verschillende droogmakerijen, als enkele (grotere) dorpskernen, waaronder Opmeer en Hoogwoud. De (agrarische) erven, (bebouwings)linten en stolpenstructuren zijn provinciale structuren die kenmerkend zijn voor het plangebied. Daarmee vormen deze structuren belangrijke landschappelijke identiteitsdragers. In de landschappelijke inpassing van de N241 A.C. de Graafweg worden groene erven afgewisseld met doorzichten naar het open landschap waardoor de agrarische erven herkenbaar blijven. De herkenbaarheid van het bebouwingslint wordt gehandhaafd door zichtlijnen te behouden in Opmeer. De N241 A.C. de Graafweg kruist de twee bebouwingslinten in Opmeer door middel van infrastructurele kruispunten. De bebouwingslinten liggen hier direct aan gekoppeld, de structuur van de linten blijft bij de herinrichting zichtbaar. Ook het zicht op het bebouwingslint vanaf de N241 A.C. de Graafweg blijft gehandhaafd. In het project zijn het de Westfriese linten, het lint langs de Langereis en Opmeer die de N241 A.C. de Graafweg kruisen. Aan de oostkant van de Langereis wordt de openheid en het zicht naar het landschap versterkt door het minimaliseren van boomstructuren langs de N241 A.C. de Graafweg.

3.3.4 Provinciaal meerjaren programma infrastructuur 2018-2023

Naast het beheer en onderhoud van infrastructuur heeft de provincie een groot aantal projecten in voorbereiding en uitvoering om de provinciale infrastructuur te verbeteren en uit te breiden. Al deze projecten zijn opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI). Het PMI is een voortschrijdend vierjarenprogramma dat jaarlijks wordt herzien. De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg is hierin opgenomen.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Heerhugowaard, Stad van Kansen – Structuurvisie 2020

Op 13 september 2011 stelde de gemeenteraad van Heerhugowaard de structuurvisie vast. Het doel van de structuurvisie is het schetsen van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Heerhugowaard voor de komende tien tot vijftien jaar. Het behelst een visie op zowel het stedelijke als het buitengebied van de gemeente. De structuurvisie is een basis voor het beleid en de projecten die de komende jaren op het gebied van wonen, economie en werkgelegenheid, mobiliteit, voorzieningen, groen, water en milieu worden ontwikkeld. Ten aanzien van mobiliteit zet de gemeente in op een duurzame verkeerstructuur. Dat betekent dat de gemeente de bestaande verbindingen veiliger wil maken en het openbaar vervoer en langzaam verkeer binnen de gemeente wil versterken. De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg, inclusief permanente erftoegangsweg en de tijdelijke werkstroken, draagt bij aan het veiliger maken van de bestaande verkeersstructuur.

3.4.2 Opmeer Structuurvisie 2025

Op 6 september 2012 stelde de gemeenteraad van Opmeer de structuurvisie vast. Deze structuurvisie blikt vooruit op de periode tot 2025. In de structuurvisie zijn de verschillende ambities en ontwikkelingen op elkaar afgestemd en ruimtelijk vertaald. Het biedt een kader voor op te stellen ruimtelijke plannen en voor ondersteunende beleidsnota's. Ten aanzien van infrastructuur spreekt de gemeente Opmeer de ambitie uit om de verkeersveiligheid van de N241 A.C. de Graafweg te verbeteren. Onder andere door de aanleg van een kruising ter hoogte van de te realiseren woonwijk Heerenweide en het te realiseren bedrijventerrein De Veken 4, het aanpassen van de kruising Lindengracht-De Veken, en de aanleg van een ovonde ter hoogte van Langereis. In samenwerking met de provincie wordt gestreefd naar het duurzaam veilig maken van de inrichting van de andere tracégedeelten van de N241 A.C. de Graafweg. Met de herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg en voorliggend project wordt invulling gegeven aan het verbeteren van de verkeersveiligheid van de weg.

3.4.3 Gemeente Medemblik, Sterke Kust en Sterk Achterland - Structuurvisie 2012-2022

Op 28 februari 2013 stelde de gemeenteraad van Medemblik de structuurvisie vast. De gemeente Medemblik heeft de ambitie een gemeente te zijn waar het nu en in de toekomst fijn wonen, werken en verblijven is. Om in de toekomst op een verantwoorde wijze om te gaan met ruimtelijke vraagstukken, is een visie op waar Medemblik voor staat en hoe het zich wil ontwikkelen noodzakelijk. De structuurvisie vertaalt de verschillende maatschappelijke opgaven (bevolkingsontwikkeling, woon-werk balans) in ruimtelijk beleid en concrete acties.
Het in stand houden van de leefbaarheid in de kernen vormt een belangrijke opgave voor de structuurvisie. Goede woningen, een aantrekkelijke woonomgeving en een goede bereikbaarheid van de werkplek vormen elementen die deze leefbaarheid positief beïnvloeden. Medemblik heeft goede verbindingen met zijn omgeving. De hoofdwegen ontsluiten het grondgebied als 'ruit'; de A.C. de Graafweg/Dijkweg in het Noorden, de Westfrisiaweg in het zuiden, de A7 in het westen en de Markerwaardweg in het oosten. De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg en voorliggend project dragen bij aan het garanderen van de doorstroming en bereikbaarheid via de noordelijke kant van de 'ruit'.

3.5 Conclusie

Ten behoeve van de vaststelling van het PIP is reeds overwogen of de herinrichting van de N241 passend is binnen het Rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid. De conclusie was dat de herinrichting van de N241:

- leidt tot een verbetering van de veiligheid en daarmee past binnen de doelen van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruime;
- invulling geeft aan de beleidsambitie van de provincie Noord-Holland betreffende het behoud en de verbetering van het regionale wegennet;
- voldoet aan de regels van de Provinciale ruimtelijke verordening;
- bijdraagt aan het verbeteren van de (lokale) verkeersveiligheid en garanderen van doorstroming en bereikbaarheid en daarmee aansluit bij de structuurvisies van de gemeente Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

De werkstroken zijn nodig om de werkzaamheden van de herinrichting van de N241 uit te voeren en passen daarmee binnen het gestelde beleid. De werkstroken zijn tijdelijk van aard en worden enkel gebruikt gedurende de aanlegfase.

Als aanvulling op de herinrichting van de N241 wordt parallel aan de weg een

erfontsluitingsweg gerealiseerd. De weg zorgt voor een betere toegang tot de percelen van de bewoners aan de A.C. de Graafweg. Ook de fietsroute langs de A.C. de Graafweg loopt via de erfontsluitingsweg. De ontsluitingsweg zal hierdoor een verbetering van de verkeersveiligheid teweegbrengen, wat passend is binnen het gestelde beleid.

4 Relevante milieu- en omgevingsaspecten

4.1 Archeologie

Kader
In de Erfgoedwet is de bescherming van het archeologisch erfgoed geregeld. Deze wet verplicht om bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden met de in de bodem aanwezige, dan wel te verwachten archeologische waarden.

Beoordeling tijdelijke werkstroken
In 2018 is ten behoeve van de herinrichting van de N241 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd en is per deelgebied een archeologische verwachting opgesteld. Vervolgens is met de bevoegde gezagen (vertegenwoordigd door NMF Erfgoedadvies en Archeologie West-Friesland) gewerkt aan een Programma van Eisen voor archeologisch vervolgonderzoek in relatie tot de werkzaamheden binnen de grenzen van het vastgestelde PIP Herinrichting A.C. de Graafweg (N241).

De werkstroken liggen parallel en grenzen direct aan het aan te passen traject en profiel van de N241. Voor deze werkstroken gelden vanaf west naar oost de volgende dubbelbestemmingen:

Bestemmingsplan	Dubbelbestemming	Vergunningplichtig voor werkzaamheden bij of wanneer sprake is van:
Buitengebied, gemeente Heerhugowaard (25-10-2016)	Archeologie – 3	• het vergraven, afgraven en egaliseren van gronden, voor een oppervlakte groter dan 500 m2 en dieper dan 0,40 meter;
Buitengebied, gemeente Heerhugowaard (25-10-2016)	Archeologie – 4	• het vergraven, afgraven en egaliseren van gronden, voor een oppervlakte groter dan 2.500 m2 en dieper dan 0,40 meter;
Buitengebied, gemeente Heerhugowaard (25-10-2016)	Archeologie – 3	• het vergraven, afgraven en egaliseren van gronden, voor een oppervlakte groter dan 500 m2 en dieper dan 0,40 meter;
Landelijk gebied Opmeer, gemeente Opmeer (05-11-2015)	Archeologie – 4	• een oppervlakte van meer dan 2.500 m² en dieper dan 0,4 m onder maaiveld
Landelijk gebied Opmeer, gemeente Opmeer (05-11-2015)	Archeologie – 3	• een oppervlakte van meer dan 500 m² en dieper dan 0,4 m onder maaiveld
Herziening Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek, gemeente Opmeer (21-7-2017)	Archeologie – 4	• de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m • het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 2.500 m² en dieper dan 0,40 m
Landelijk gebied Opmeer, gemeente Opmeer (05-11-2015)	Archeologie – 3	• een oppervlakte van meer dan 500 m² en dieper dan 0,4 m onder maaiveld
Buitengebied, gemeente Medemblik (22-02-1018)	Archeologie - 2	• de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;

Bestemmingsplan	Dubbelbestemming	Vergunningplichtig voor werkzaamheden bij of wanneer sprake is van:
		• het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 100 m² en dieper dan 0,35 m
Buitengebied, gemeente Medemblik (22-02-1018)	Archeologie - 3	• de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m. • het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 500 m² en dieper dan 0,40 m;

Voor het aanleggen van de tijdelijke werkstroken worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- aanbrengen tijdelijke verharding (bijv. in de vorm van rijplaten)
- In het geval van graafwerkzaamheden: nergens dieper dan 40 cm onder maaiveld en ter plaatse van de dubbelbestemming archeologie – 2 in de gemeente Medemblik niet dieper dan 35 cm onder maaiveld (zie figuren 6 en 7 hieronder voor de dubbelbestemming in relatie tot de werkstrook).

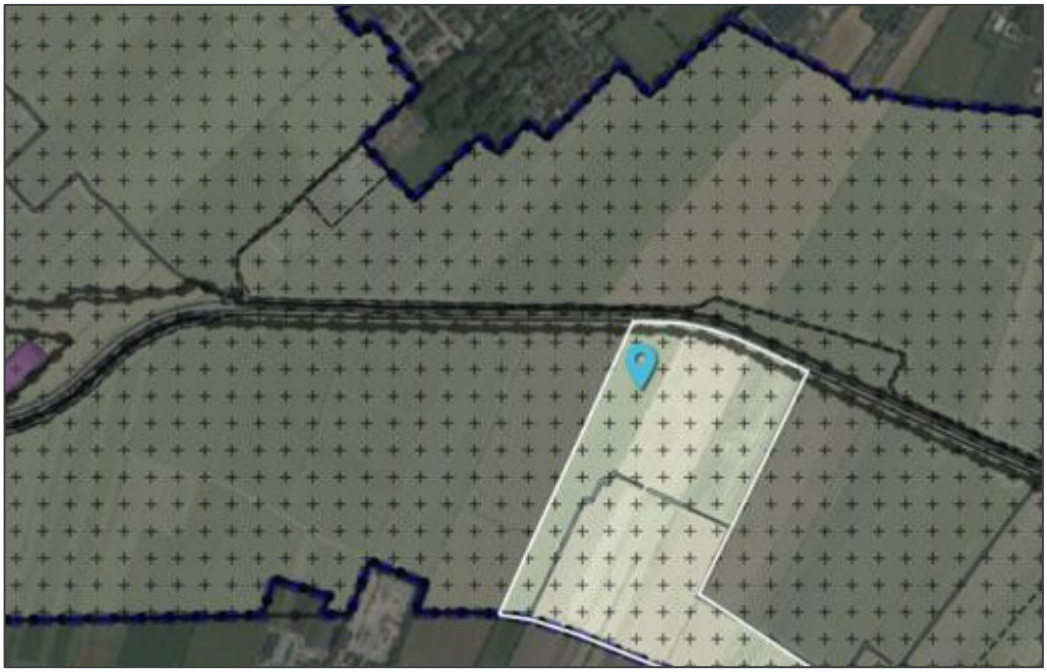

Figuur 6 – Dubbelbestemming archeologie – 2, Bestemmingsplan Buitengebied, gemeente Medemblik

Figuur 7 – Ligging werkstrook t.o.v. dubbelbestemming Archeologie – 2

Bodemverstorende werkzaamheden worden niet verwacht bij het toepassen van de werkstroken. Tijdens de contractfase wordt met de aannemer nadere afspraken gemaakt over de precieze werkzaamheden. Maximale grondroering tot 35 cm dan wel 40 cm onder maaiveld wordt als contracteis opgenomen in de aanbesteding. Op deze wijze wordt gezorgd dat aantasting van de verwachte archeologische waarde niet voorkomt.

Beoordeling erfontsluitingsweg
Op basis van het bestemmingsplan Buitengebied 2004 kent het gebied ter plaatse van de nieuwe erfontsluitingsweg een dubbelbestemming 'Archeologie – 3. Voor het vergraven, afgraven en egaliseren van gronden geldt een vergunningsplicht, wanneer een oppervlakte groter is dan 500 m² en dieper wordt gegraven dan 0,40 meter onder het maaiveld.

Ten behoeve van de erfontsluitingsweg wordt asfalt aangebracht. Hierbij vinden geen graafwerkzaamheden plaats dieper dan 40 cm onder het maaiveld. Bodemverstorende werkzaamheden worden daarom niet verwacht en aantasting van archeologische waarden wordt op deze manier voorkomen.

4.2 Ecologie

Kader
Ontwikkelingen kunnen effect hebben op beschermde natuurwaarden. Dit betreft potentiële effecten op beschermde natuurgebieden of beschermde soorten. De Wet natuurbescherming (Wnb) bevat alle regels voor de bescherming van zowel natuurgebieden als soorten. In het kader van de Wnb is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de mogelijke effecten van het plan op de beschermde natuurwaarden.

Beoordeling
Natuurbescherming

Natura2000-gebieden
Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied, Markemeer en IJmeer, ligt op een afstand van 6 kilometer van het plangebied. Het plangebied ligt daarnaast op een afstand van circa 11

kilometer tot de Schoorlse Duinen, circa 12 kilometer tot het Noordhollands Duinreservaat, circa 12 kilometer tot Eilandspolder, circa 12,5 kilometer tot Abtskolk & De Putten en circa 14 kilometer tot Zwanenwater & Pettemerduinen (zie ook figuur 8).

Effecten zoals verdroging, trilling, verstoring of oppervlakteverlies zijn niet aan de orde, omdat de ingreep buiten Natura2000-gebied plaatsvindt en de aangewezen soorten niet verstoringsgevoelig zijn op deze afstand.

Tot recent is bij de vergunningverlening met betrekking tot stikstofdepositie gebruik gemaakt van het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS). Vanwege de recente uitspraak (29 mei 2019 van de Raad van State) met betrekking tot de houdbaarheid van het PAS, is voor de aanleg van de A.C. de Graafweg (N241) een projectspecifieke toetsing uitgevoerd naar de mogelijke effecten van stikstofdepositie, zonder dat daarbij op enige manier gebruik wordt gemaakt van het PAS. Op basis van deze projectspecifieke beoordeling is geconcludeerd dat significante negatieve effecten zijn uitgesloten. De toetsing is als bijlage 2 bij deze onderbouwing toegevoegd. Hieronder volgt de conclusie uit deze beoordeling.

De mogelijke effecten van stikstofdepositie als gevolg van de aanpassing van de N241 zijn beperkt tot de aanlegfase. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden betreffen Schoorlse Duinen (11 km), Noordhollands Duinreservaat (12 km), Eilandspolder (12 km) en Zwanenwater & Pettemerduinen (14 km). Andere Natura2000-gebieden liggen op nog grotere afstand. Uit de berekeningen blijkt dat binnen gedurende de aanlegfase geen toename van de stikstofdepositie is berekend, wanneer gebruikt wordt gemaakt van mobiele werktuigen STAGE IV met 0,36 g/kWh. Tijdens de gebruiksfase is er eveneens geen toename van de stikstofdepositie berekend.

Het herstructureren van N241 levert op de nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden geen toename van de stikstofdepositie groter dan 0,00 mol/ha/jaar. Op basis berekening zijn significante effecten op aanwezige habitattypen op voorhand uitgesloten.

Omdat de berekende stikstofemissie 0,00 mol/ha/jaar is ten behoeve van de herinrichting van de N241, inclusief tijdelijke werkstroken en de permanente erfontsluitingsweg is geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) noodzakelijk. De initiatiefnemer heeft het bevoegd gezag gevraagd om een bevestiging dat geen vergunning nodig is. Bij de aanbesteding voor de uitvoering van het project is opgenomen dat enkel gebruik gemaakt wordt van materieel in de klasse STAGE IV of nieuwer.

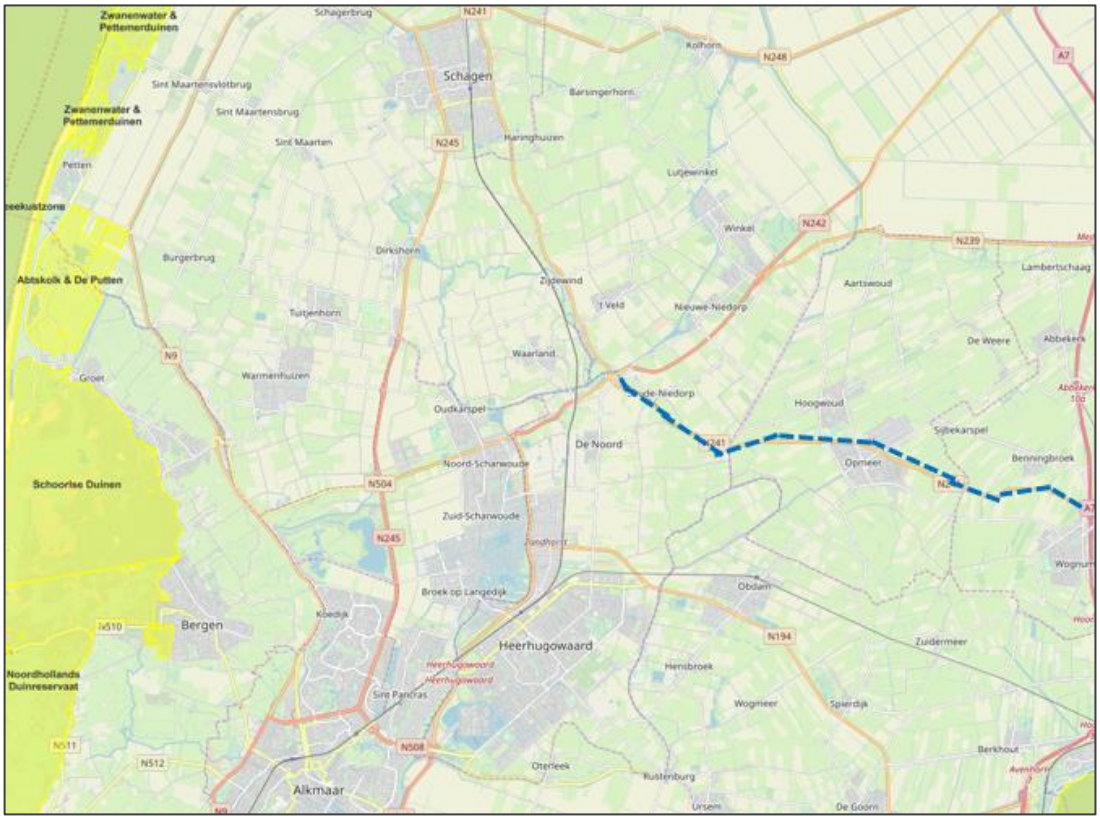

Figuur 8 - Ligging Natura2000-gebieden ten opzichte van N241 aangegeven in blauwe stippellijn (bron: ministerie van Landbouw,,Natuur en Voedselkwaliteit)

<u>Natuurnetwerk Nederland</u>
De N241 loopt langs een NNN-gebied. Dit deel betreft een relatief klein waterrijk natuurgebied (circa 1,2 hectare) tussen Langereis en Opmeer aan de noordzijde van de N241 (zie figuur 9). Daarnaast grenst de weg aan een natuurverbinding over het water (Westerlangereis) tussen de kruising N242/N241 en Langereis en een natuurverbinding tussen de het waterrijk natuurgebied en de N241, aan de noordzijde van de N241.

Het NNN-gebied met de bijbehorende de ecologische kenmerken en waarden wordt als gevolg van de herinrichting van de N241 en de erfontsluitingsweg niet aangetast. De tijdelijke werkstroken en de erfontsluitingsweg aan de zuidzijde van de N241 bevinden zich namelijk buiten de begrenzing van het NNN-gebied en de werkzaamheden vinden dus buiten dit gebied plaats. De maatregelen zijn zo vormgegeven dat de natuurverbindingen niet worden aangetast en intact blijven.

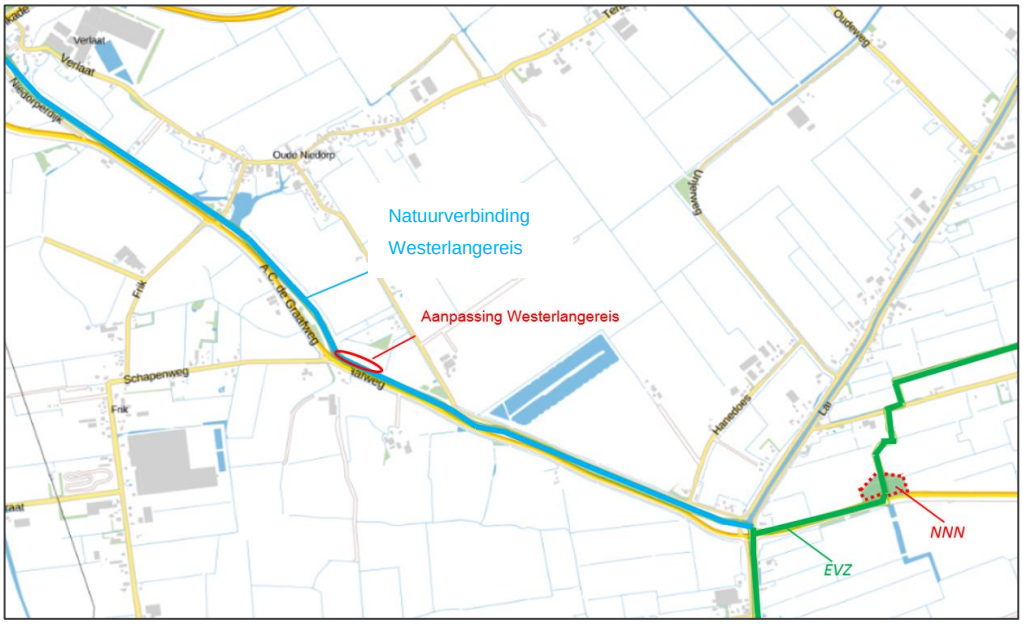

Figuur 9 - Weergave Natuurnetwerk Nederland N241

<u>Weidevogelleefgebied</u>
Tussen Langereis en Opmeer zijn de gronden ten zuiden en noorden van het plangebied aangewezen als weidevogelleefgebied (zie figuur 10). De tijdelijke werkstroken ten behoeve van de herinrichting van de N241 bevinden zich deels binnen de aangewezen weidevogelleefgebieden. De erfontsluitingsweg valt hier buiten.

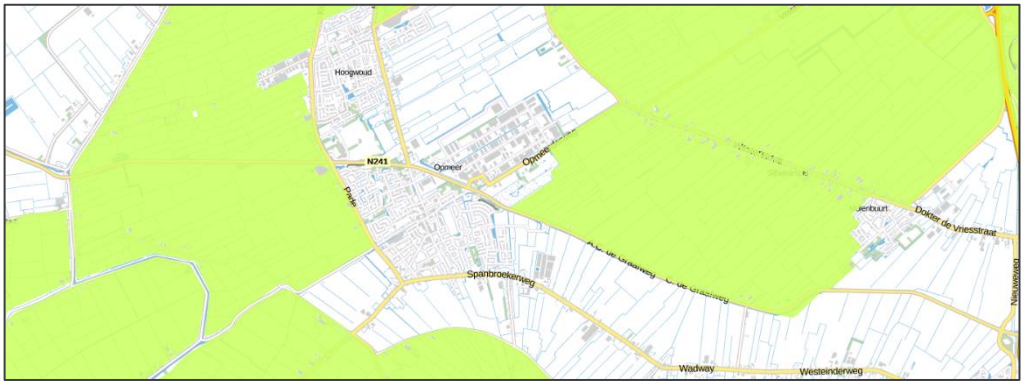

Figuur 10 - Begrenzing Weidevogelleefgebied nabij de N241 (Bron: provinciale ruimtelijke verordening Noord-Holland)

Het beleid ten aanzien van weidevogelleefgebieden is vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Aantasting of verstoring van weidevogelleefgebied valt onder het nee-tenzij afwegingskader. Bij netto aantasting/verstoring is er sprake van compensatieplicht en dit is pas mogelijk wanneer er sprake is van groot openbaar belang en geen alternatieven. Omdat er sprake is van een tijdelijk afwijken van het bestemmingsplan dat deels binnen het weidevogelleefgebied valt, is toetsing aan het nee-tenzij-afwegingskader hier aan de orde.

Er is geen sprake van een permanente verstoring van het weidevogelleefgebied, de erftoegangsweg ligt buiten het weidevogelleefgebied. Van de tijdelijke werkstroken valt

16.335 m^2 binnen het weidevogelleefgebied. Het extra verstoorde oppervlakte van weidevogelleefgebied (1,6 hectare) bedraagt, ook in combinatie met de extra verstoring als gevolg van de totale herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg ruimschoots minder dan 5 hectare. Er zal conform de provinciale uitvoeringsnota natuurcompensatie financiële compensatie plaatsvinden.a

Soortenbescherming

In 2018 is een natuuronderzoek uitgevoerd ten behoeve van de herinrichting van de N241. Deze is als bijlage 3 bij voorliggende ruimtelijke onderbouwing bijgevoegd. Uit het natuuronderzoek is gebleken dat er binnen het plangebied jaarrond beschermde nesten zijn aangetroffen van de volgende vogelsoorten:

- de buizerd, in de populierenrij ten noorden van de N241 (globaal t.h.v. nr. A.C. de Graafweg 8 en 10, Heerhugowaard);
- de boomvalk, in de tuin van de woning aan de A.C. de Graafweg 11, Wognum;
- de ransuil, in de tuin van de woning aan de A.C. de Graafweg 11, Wognum en op het terrein aan de A.C. de Graafweg nr. 21A;
- de steenuil, bij A.C. de Graafweg nr. 13;
- de huismus, op het terrein aan de A.C.de Graafweg nr. 21A en in de tuin van de woning aan de Tramweg 4.

De populierenrij en andere relevante groenstroken blijven gehandhaafd, waardoor de werkzaamheden niet leiden tot aantasting van de beschermde nesten. Verder bevinden zich ter plaatse van de ontsluitingsweg geen potentiële verblijfplaatsen of vliegroutes voor vleermuizen of geschikte verblijfplaatsen voor overige beschermde vogels. Naast de beschermde nesten van de vogelsoorten zijn in de buurt van het plangebied enkele rugstreeppadden waargenomen tijdens het veldbezoek in 2018. Zo ook in de buurt van de erfontsluitingsweg. De werkzaamheden ter hoogte van de voorplantingslocaties langs de N241 zullen daarom worden uitgevoerd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de rugstreeppad (dit betreft buiten de periode mei t/m juli). Hierdoor wordt verstoring van de rugstreeppad voorkomen. Verder zijn er geen (verblijfplaatsen/vliegroutes foerageergebieden van) beschermde soorten waargenomen of te verwachten binnen het plangebied.

Door de werkzaamheden voor de herinrichting van de N241 is voor geen enkele soort voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming de goede staat van instandhouding in het geding, mits mitigerende maatregelen worden toegepast.

4.3 Geluid

Beoordeling erfontsluitingsweg
De Wet geluidhinder is van toepassing op de aanleg en wijziging van een weg. Voor de (nieuwe) erfontsluitingsweg (60 km/u) is geen akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de (gecumuleerde) geluidbelasting op de aangrenzende woningen. De erfontsluitingsweg vormt geen doorgaande route voor gemotoriseerd verkeer. De verkeersintensiteit van de erfontsluitingsweg valt in het niet ten opzichte van de doorgaande N241. De N241 is een dusdanig drukke weg dat de geluidseffecten van de enkele voertuigbewegingen van bewoners en bezoekers op de erfontsluitingsweg niet merkbaar zullen zijn. Akoestisch gezien is er sprake van een aanvaardbare situatie.

Beoordeling tijdelijke werkstroken

De Circulaire Bouwlawaai 2010 geeft adviezen voor het verlenen van ontheffingen met betrekking tot de geluidhinder veroorzaakt door bouw- en sloopwerkzaamheden.

Tijdens de herinrichtingsfase van de N241 zullen de omwonenden gedurende een periode van enkele maanden tot een jaar meer geluidhinder ondervinden door de werkzaamheden en toename van het (bouw)verkeer om materiaal af en aan te voeren. De werkzaamheden zijn slechts tijdelijk van aard en vinden hoofdzakelijk overdag plaats. De effecten vanwege de geluidshinder op omwonenden treden alleen op tijdens de realisatie van het werk (tijdelijke situatie). De ene activiteit duurt langer dan de andere activiteit en iedere activiteit heeft een andere geluidssterkte. Het gaat hierbij om tijdelijk geluid veroorzaakt door vrachtverkeer en graafmachines. Het streven is om hinder zoveel mogelijk te beperken.

Voorwaarde voor de aannemer wordt dat zoveel als mogelijk aan de voorkeursgrenswaarde van 60 dB(A) wordt voldaan. Dit betreft de dagwaarde over de periode lopend van 07.00u tot 19.00u. De minister geeft in de circulaire aan dat ondanks het stiller worden van toestellen en installaties, niet altijd voorkomen kan worden dat het bouwlawaai de voorkeursgrenswaarde overschrijdt. De aannemer dient daarom voorafgaand aan de werkzaamheden aan te tonen dat hij aan de 60 dB(A) norm voldoet en zoniet een ontheffing aanvraagt (op grond van de APV) bij de desbetreffende gemeente, waarbij de volgende normen in acht worden genomen:

Dagwaarde	Tot 60 dB(A)	Boven de 60 dB(A)	Boven de 65 dB(A)	Boven de 70 dB(A)	Boven de 75 dB(A)	Boven de 80 dB(A)
Maximale blootstelling in dagen	Geen beperking in dagen	Ten hoogste 50 dagen	Ten hoogste 30 dagen	Ten hoogste 15 dagen	Ten hoogste 5 dagen	0 dagen

Uit de toepassing van de tabel volgt dat naarmate de bouw- en sloopactiviteiten meer geluid veroorzaken op de gevels van nabijgelegen woningen het aantal dagen, waarop die activiteiten mogen worden uitgevoerd, afneemt. Voor activiteiten die een dagwaarde veroorzaken van meer dan 60 dB(A) zijn ten hoogste 50 dagen beschikbaar, waarvan maximaal 30 dagen de dagwaarde meer dan 65 dB(A) mag zijn. Van deze 30 dagen mag de dagwaarde maximaal 15 dagen 70 dB(A) zijn. De dagwaarde bij gevels van woningen mag maximaal 5 dagen tussen de 75 en 80 dB(A) bedragen.

Opgemerkt wordt deze methodiek uitgaat van bouw- en sloopwerkzaamheden in de dagperiode, op werkdagen (niet zijnde zaterdag, zon- en feestdagen). Voor bepaalde onderdelen van bouwprojecten kan avond- en nachtwerk of werken in het weekend niet altijd worden vermeden. Op dit moment is dat ook nog niet vast te stellen. Uitgangspunt is dat dit zoveel mogelijk wordt vermeden en indien nodig dit plaatsvindt hinder zoveel mogelijk wordt beperkt. Ook in dat geval wordt voorgesteld de geluidsbelasting te toetsen aan de bovengenoemde normen.

<u>Aanvullingen</u>
Opgemerkt wordt dat het beoordelingskader uitgaat (zie tabel hierboven) van waarden die gelden voor geluid met een algemeen karakter. Zoals het geluid van vrachtwagens, graafmachines of generatoren. Voor het geluid met een impulsachtig karakter zoals geluid afkomstig van heien wordt conform het voorstel van de circulaire van een toeslag van 5 dB toegepast op het gemeten of berekende geluidsniveau volgens de systematiek van de Handleiding Meten en rekenen industrielawaai.

Voor geluidsbronnen die continue op de bouw- en sloopplaatsen in bedrijf zijn zoals grondwaterpompen wordt conform het voorstel van de circulaire in de ontheffing voor de avond- en nachtperiode een geluidsnorm voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau toegepast van ten hoogste 45 dB(A) respectievelijk 40 dB(A) op de gevel van de dichtstbijzijnde woning en andere geluidsgevoelige gebouwen.

4.4 Verkeer en ontsluiting

Kader
In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient aandacht te worden besteed aan de aspecten verkeer en ontsluitingen.

Beoordeling tijdelijke werkstroken
Voor een goede toegang tot de percelen om het werk te maken wordt voorzien in een dekkend net van tijdelijke werkstroken. Op de tijdelijke werkstroken kunnen werkvoertuigen in één richting langs het in uitvoering zijnde werk rijden zonder het gemotoriseerd verkeer op de N241 te hinderen. Hiermee wordt de doorstroming op weg tijdens de uitvoeringswerkzaamheden geborgd. Mochten voor de uitvoering van het werk toch afsluitingen van de openbare wegen nodig zijn dan dienen er door de aannemer maatregelen te worden getroffen voor omleggingen. De aannemer zal de fasering van het werk daarvoor geschikt moeten maken en een verkeerscirculatieplan moeten opstellen, waarin moet worden aangegeven hoe de toegang wordt gegarandeerd.

Beoordeling erfontsluitingsweg
De nieuwe erfontsluitingsweg is een 60 km/u weg welke een aantal erven parallel aan de N241 ontsluit. Het betreft geen doorgaande weg voor autoverkeer, maar wel voor fietsverkeer. De weg zorgt voor een nog betere en veiligere toegang tot de percelen van de bewoners en maakt fietsen langs de N241 mogelijk. Dit komt ten goede van de verkeersveiligheid van het wegennet.

Daarnaast draagt het realiseren van de erfontsluitingsweg bij aan de wens van de provincie Noord-Holland om, in het kader van het verder bevorderen van de verkeersveiligheid, zo weinig mogelijk erfontsluitingen te realiseren direct aan een provinciale weg.

4.5 Trilling

Kader
In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient aandacht te worden besteed aan de aspecten trillingshinder.

Beoordeling
Eventuele trillingshinder zal slechts tijdelijk plaatsvinden in de aanlegfase, wanneer over de tijdelijke werkstroken of ter plaatse van de erfontsluitingsweg zware transporten plaatsvinden, of wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd. Voor de werkzaamheden aan de N241 wordt een monitoringsplan op gesteld. Gedurende de uitvoering van het werk worden de risicovol geachte objecten gemonitord op nadelige invloeden van trillingen voortkomend uit de werkzaamheden.

In de gebruiksfase van de nieuwe erfontsluitingsweg zal er geen sprake zijn van noemenswaardige trillingshinder. Het betreft namelijk geen doorgaande weg, maar een weg die enkel wordt gebruikt ten behoeve van de ontsluiting van enkele aanliggende percelen.

4.6 Water

Kader
Op grond van artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de watertoets verplicht voor ruimtelijke plannen. In deze paragraaf wordt ingegaan op welke wijze rekening is gehouden met de gevolgen van de werkstroken en de erfontsluitingsweg voor de waterhuishoudkundige situatie.

Beoordeling
Ten behoeve van de herinrichting van de A.C. de Graafweg (N241) is in 2018 een watertoets doorlopen. Op basis van deze toets heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) de waterhuishoudkundige situatie als gevolg van het plan voldoende geacht. De tijdelijke werkstroken die nodig zijn voor de aanleg van de N241 zorgen niet voor een veranderende waterhuishoudkundige situatie.

De nieuwe erfontsluitingsweg daarentegen wel. De weg wordt gerealiseerd langs het boezemkanaal 'Westerlangereis'. Dit kanaal maakt deel uit het van het VRNK-boezemsysteem. Het streefpeil van dit systeem is NAP -0,60 m met een bovengrens en ondergrens van respectievelijk NAP -0,50 m en NAP -0,70 m. Tussen de erfontsluitingsweg en het boezemkanaal bevindt zich de N241. De huidige provinciale weg is niet gerioleerd. Afstromend wegwater wordt in de berm opgevangen en dan via bodempassage afgevoerd naar het oppervlaktewater (bestaande wegsloot).

De erfontsluitingsweg zorgt voor een toename van het verharde oppervlak ten opzichte van de huidige situatie en dient daarom gecompenseerd te worden. Voor de herinrichting van de N241 is reeds voorzien in 12.250 m² oppervlakte water ter compensatie van de toegenomen verharding. De compensatie die op basis van regelgeving van het HHNK nodig was bedroeg slechts 3.391 m², wat voldoende ruimte over laat om te voorzien in de compensatie van de erfontsluitingsweg.

5 Uitvoerbaarheid

5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Op grond van art 2.12, lid 1 onder a, sub 3 Wabo kan met een omgevingsvergunning worden afgeweken van het provinciaal inpassingsplan en de gemeentelijke bestemmingsplannen. Voorliggende aanvraag voorziet hierin. Voor afwijkingen van het bestemmingsplan geldt onder de Wabo de uitgebreide procedure. De beslistermijn is 26 weken met mogelijkheid tot verlenging van 6 weken. In het kader van het bestuurlijk vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro wordt de afwijking van het bestemmingsplan aan verschillende overheids- en maatschappelijke instanties aangeboden die daarmee in de gelegenheid worden gesteld om een overlegreactie op het plan in te dienen. Daarnaast wordt het ontwerpbesluit ter inzage gelegd, zodat eenieder een zienswijze kan indienen.

Fasering
De daadwerkelijk start uitvoering is afhankelijk van het moment dat alle gronden op een deeltraject zijn verworven. Voor het ene deeltraject zal dit in het 1e jaar van de vergunningsperiode zijn, voor andere deeltrajecten zal dit in het 2e of 3e jaar zijn.

Per deeltraject is circa 1 jaar nodig om alle werkzaamheden uit te voeren. Per deeltraject wordt globaal de volgende volgorde aangehouden:

- Circa 1 maand bouwrijp maken van het tracé (graven sloten, dempen sloten, verwijderen bomen en obstakels, aanbrengen voorbelasting). Werkzaamheden voornamelijk door grondverzetmachines en transportmiddelen.
- Circa 6 maanden voorbelasting (geen werkzaamheden)
- Circa 3 maanden aanleg nieuwe kabels- en leidingentracés en verwijderen oude kabels- en leidingentracés. Werkzaamheden voornamelijk door (kleine) grondverzetmachines.
- Circa 2 maanden verwijderen bestaande verhardingen en aanbrengen definitieve verhardingen. Werkzaamheden voornamelijk door grondverzetmachines, asfaltfrezen, asfaltset en transportmiddelen)

Het werken in de directe nabijheid van gevoelige objecten/woningen zal over het algemeen beperkt zijn tot een aantal dagen. Transporten zullen vermoedelijk wel in de hele periode per deeltraject plaatsvinden (uitgezonderd gedurende de voorbelasting).

Opgemerkt wordt dat één en ander afhankelijk is van de uitvoeringsplanning van de aannemer. Daarnaast zal in overleg met de aannemer een werkwijze worden bepaald waarbij de overlast naar de omgeving en gevoelige locaties zoveel mogelijk wordt beperkt.

5.2 Economische uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dient voor gronden waar een bouwplan is voorgenomen een exploitatieplan te worden vastgesteld. De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg betreft echter geen bouwplan in de zin van het Besluit ruimtelijke ordening, zodat een exploitatieplan niet nodig is. Om deze reden wordt geen exploitatieplan vastgesteld. De initiatiefnemer van het project, de provincie Noord-Holland, draagt de kosten van het plan, zoals in deze ruimtelijke onderbouwing beschreven. De initiatieafnemer heeft beschikking over de gronden die nodig zijn voor de uitvoering van het project.

6 Conclusie

De tijdelijke werkstroken voor de herinrichting van de N241 en de permanente erfontsluitingsweg zijn niet opgenomen in het PIP en passen niet binnen de vigerende bestemmingsplannen. Om de ontwikkeling mogelijk te maken wordt een uitgebreide afwijkingsprocedure doorlopen. Met voorliggende ruimtelijke onderbouwing is aangetoond dat de ontwikkeling niet strijd is met rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid. De ontwikkeling is daarentegen wenselijk, omdat het bijdraagt aan het veiliger en toegankelijker maken van de N241. Daarnaast is de situatie beoordeeld op de relevante omgevingsaspecten. Hieruit blijkt dat het toestaan van de tijdelijke werkstroken en de ontsluitingsweg beide vanuit een goede ruimtelijke ordening aanvaardbaar worden geacht.

Bijlage 1 - Extra ruimtes om te keren en het werkmaterieel langs elkaar te laten rijden

Gemeente Heerhugowaard en gemeente Hollands Kroon

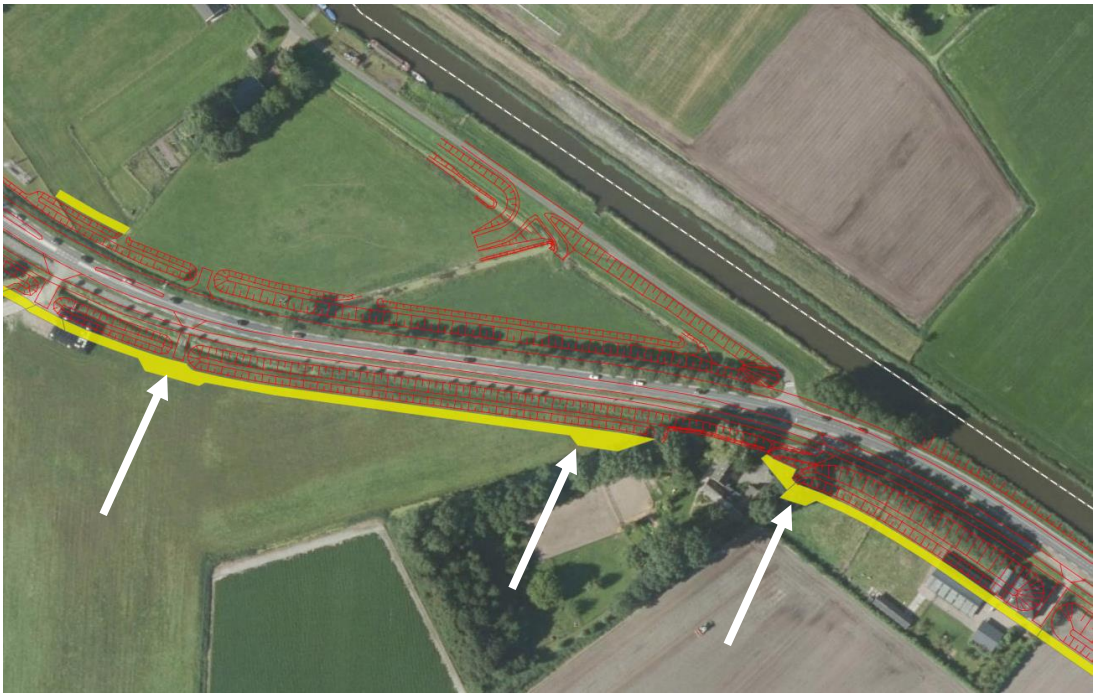

Werkstroken ter hoogte van A.C. de Graafweg 2 en 2A, Heerhugowaard

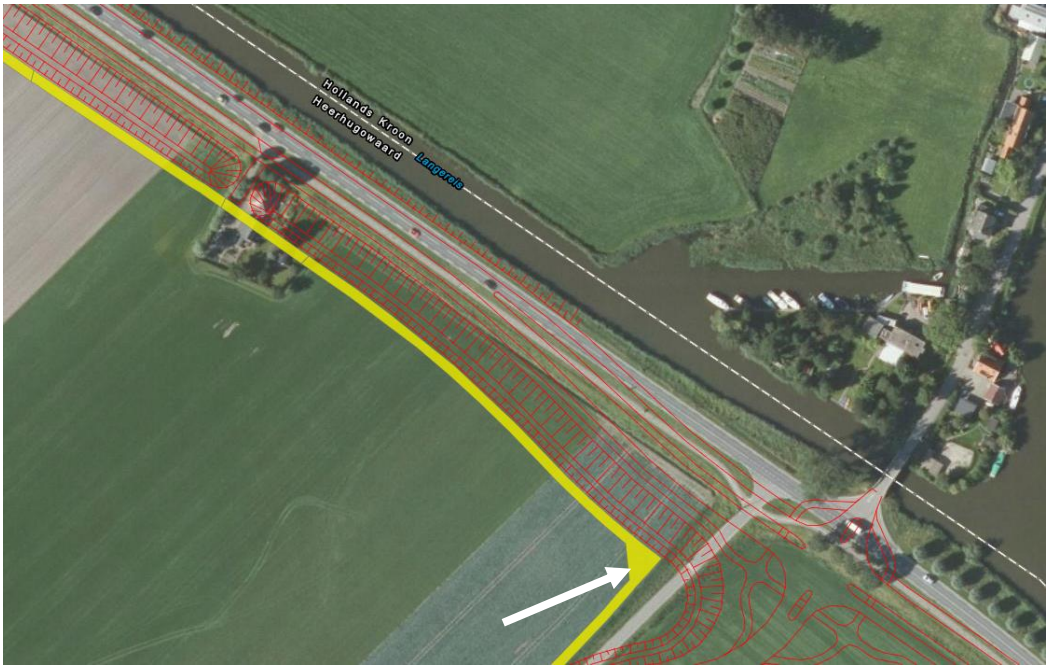

Werkstroken ter hoogte van aansluiting Frik / Skarpetweg

Werkstroken ter hoogte van A.C. de Graafweg 6 en Schapenweg, Heerhugowaard

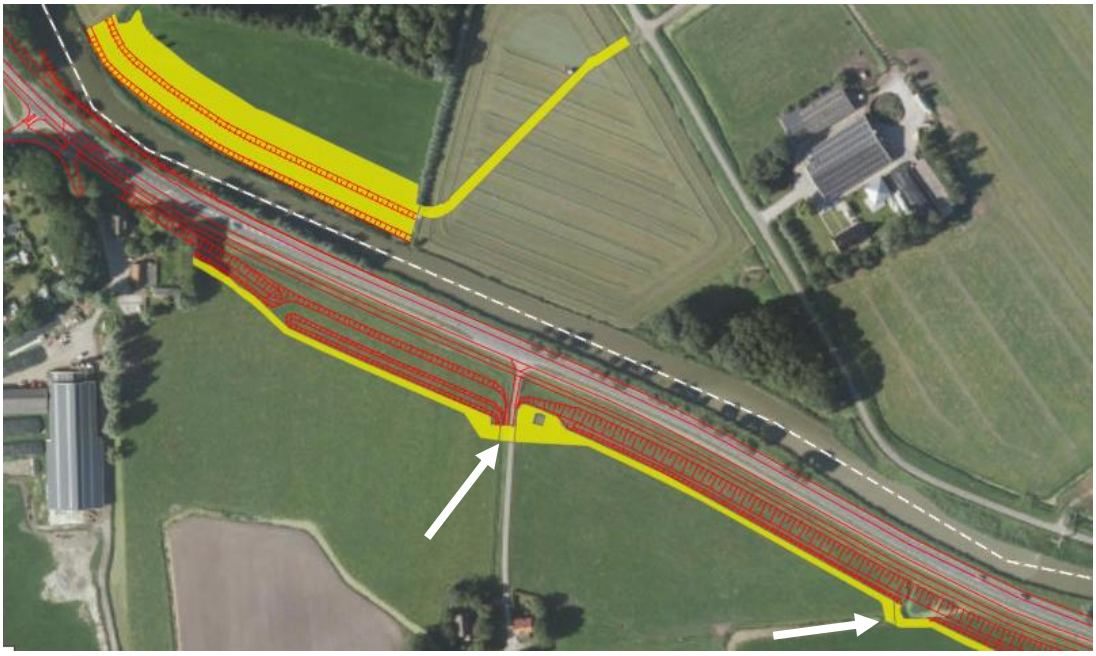

Werkstroken ter hoogte van A.C. de Graafweg 8, Heerhugowaard

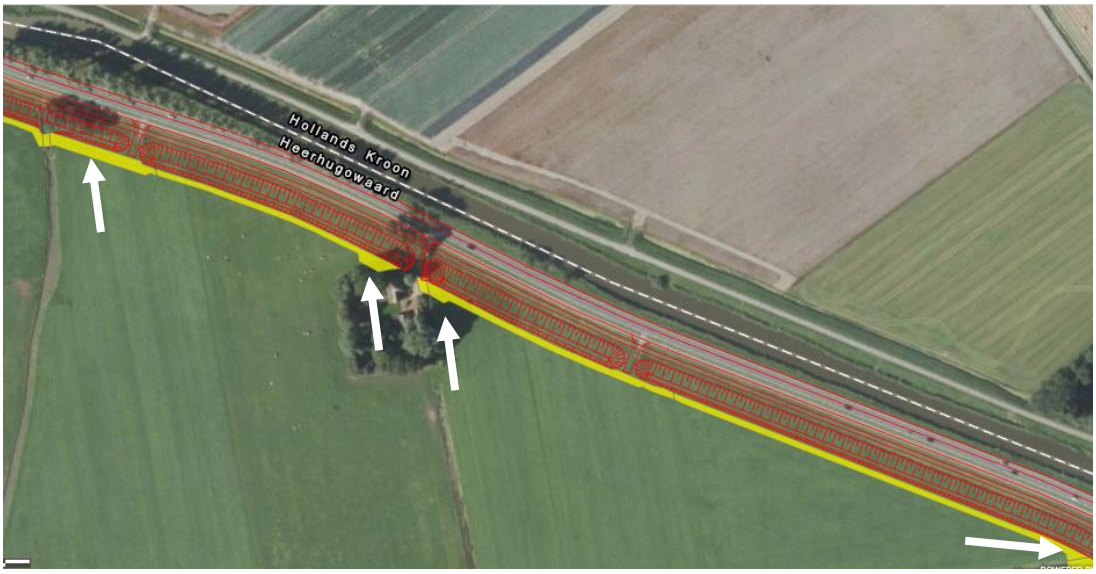

Werkstroken ter hoogte van A.C. de Graafweg 10, Heerhugowaard

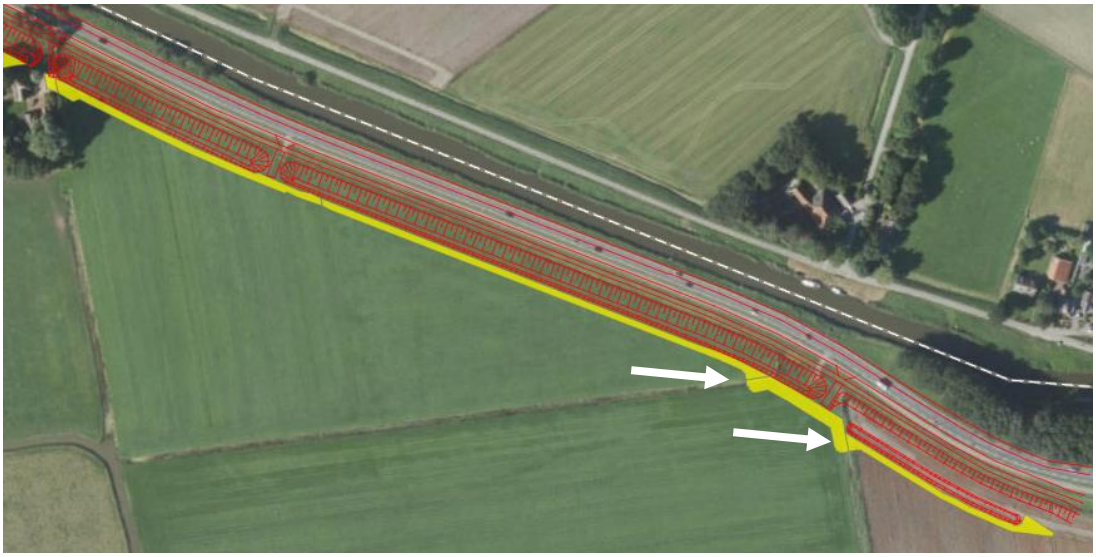
Werkstroken tussen A.C. de Graafweg 10, Heerhugowaard en Ovonde Langereis

Gemeente Opmeer

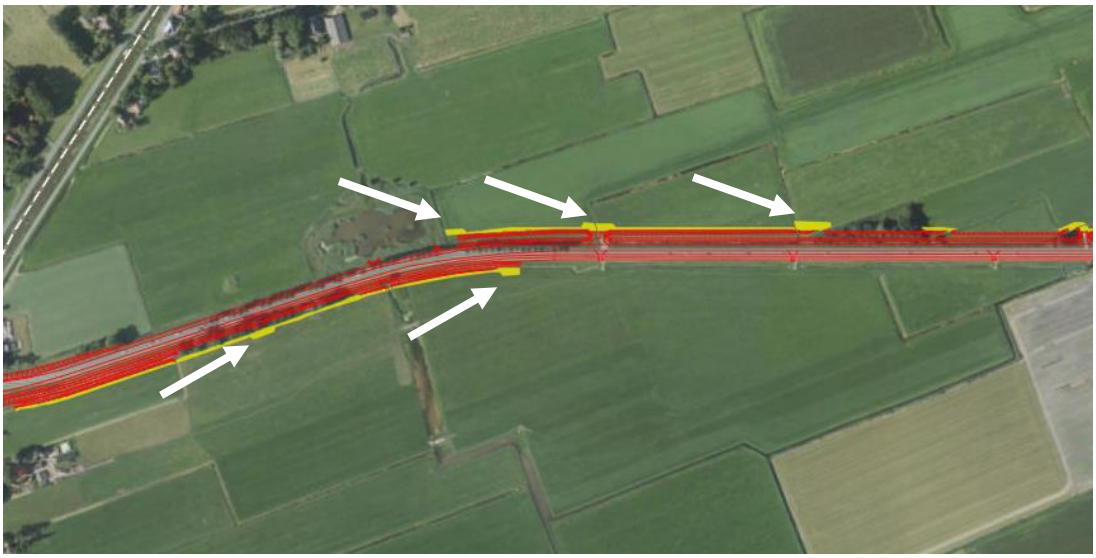

Werkstroken (1) tussen Ovonde Langereis en kern Opmeer

Werkstroken (2) tussen Ovonde Langereis en kern Opmeer

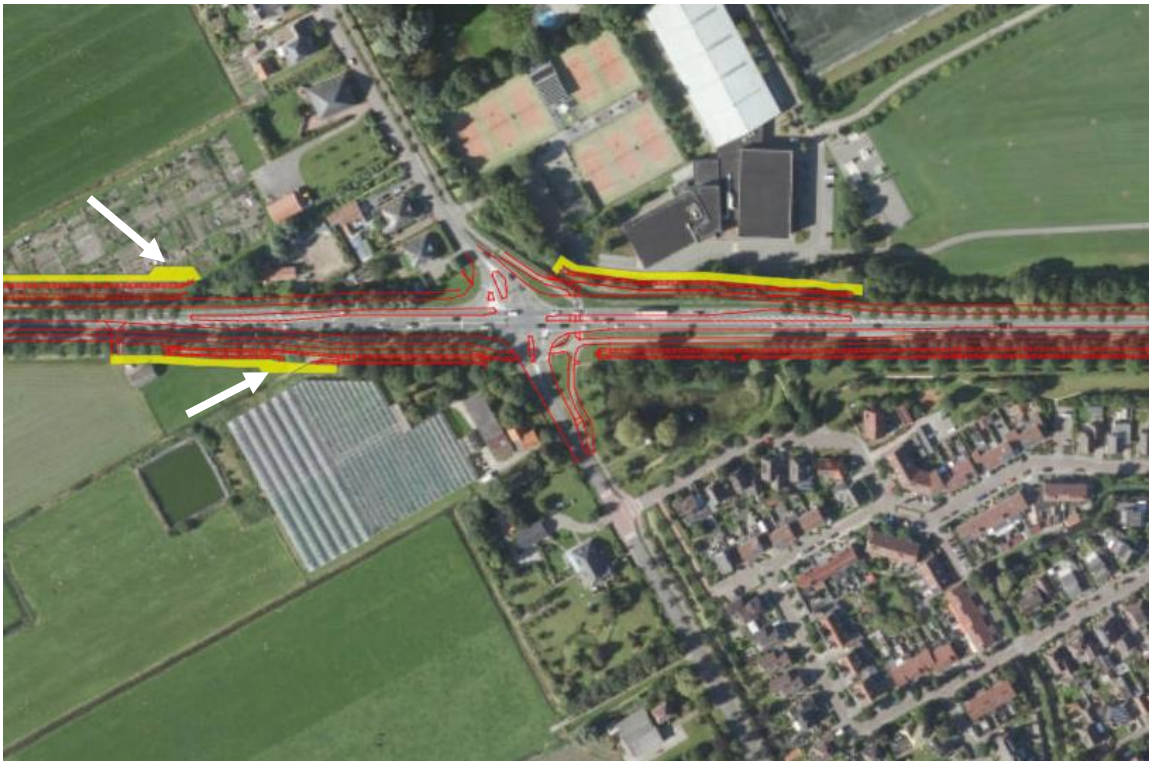

Werkstroken rondom kruising (Konings)Pade in Opmeer

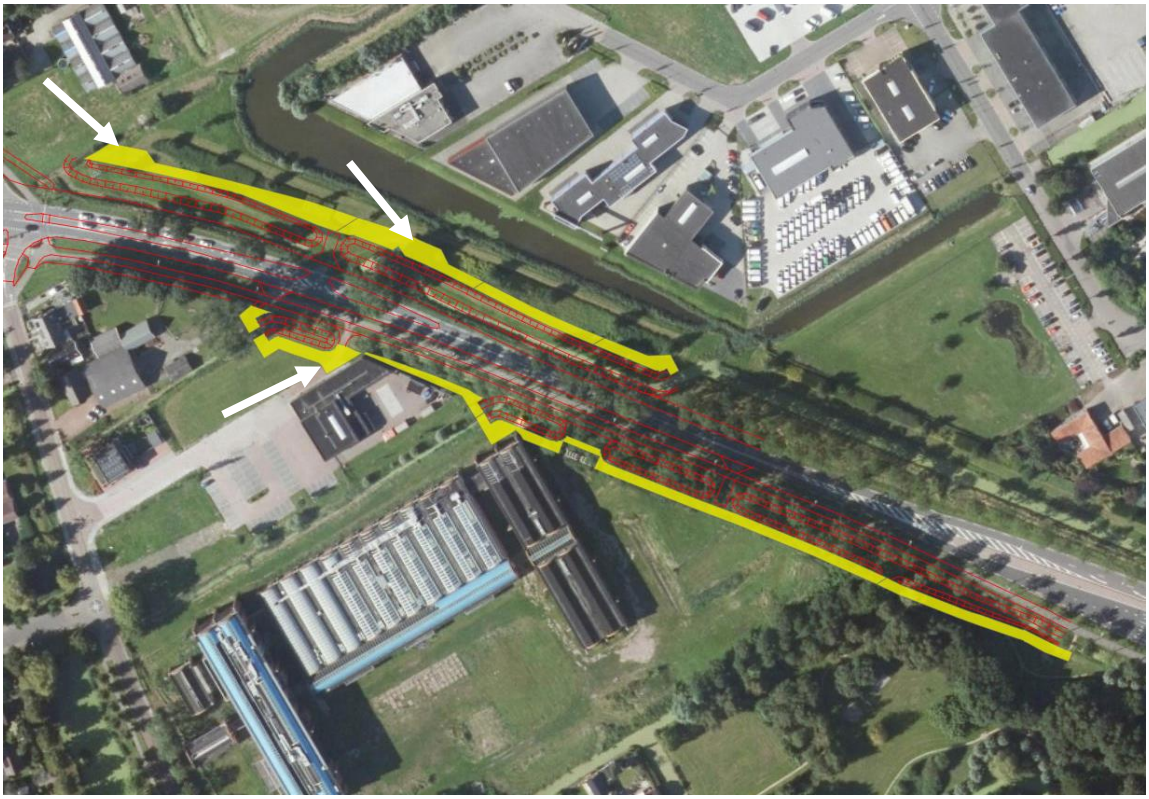

Werkstroken ter hoogte van voormalig Scheringa-Museum

Werkstroken ten oosten van kruising Floris van Noordwijklaan – A.C. de Graafweg.

Gemeente Medemblik

Werkstroken (1) ten oosten van S-bocht en rotonde aansluiting A7.

Werkstroken (2) ten oosten van S-bocht en rotonde aansluiting A7.

Bijlage 2 – Notitie Stikstof

Bijlage 3 – Natuurtoets

Bijlage 4 - Tekeningen

Notitie

Onderwerp: N241 – AERIUS berekening
Projectnummer: 367540
Referentienummer: SWNL0250786
Datum: 17-10-2019

1 Inleiding

Provincie Noord-Holland wil de N241 herstructureren. Met betrekking tot de geplande ingreep is een onderzoek uitgevoerd in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur. Het doel is om te bepalen of er mogelijke belemmeringen zijn vanuit deze wet- en regelgeving voor de geplande werkzaamheden. Als onderdeel hiervan dienen de effecten van het project op de stikstofdepositie in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden inzichtelijk te worden gemaakt. Daarbij dient te worden nagegaan of ten gevolge van het project negatieve effecten optreden in 1) stikstofgevoelige habitattypen en/of 2) stikstofgevoelige leefgebieden. Op basis van deze resultaten wordt duidelijk of vergunningverlening in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is. In deze notitie zijn de uitgangspunten en resultaten vastgelegd van de berekeningen van de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen activiteiten.

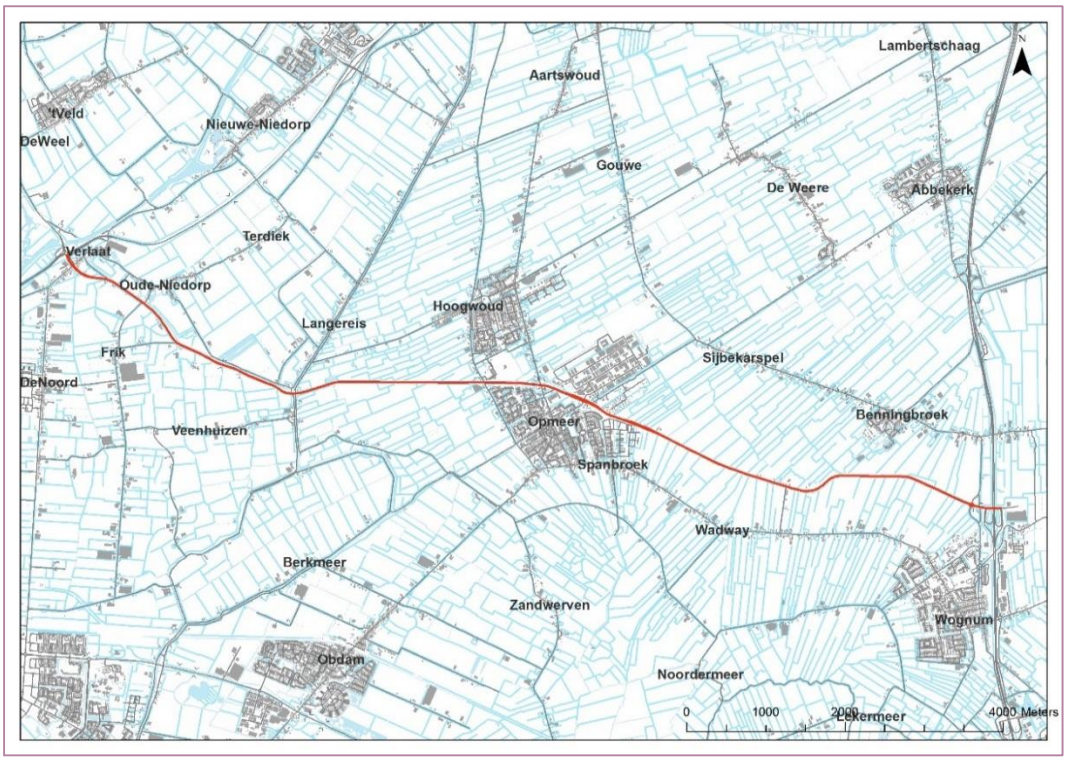

Figuur 1.1 Ligging traject N241 (rood gemarkeerd)

Sweco
De Holle Bilt 22
3732 HM De Bilt
Postbus 203
3730 AE De Bilt
Nederland

T +31 88 811 66 00
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.

Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt

Hoi-Yee Man
Senior Adviseur HSE
T +31 88 811 51 38
M +31 6 29 09 69 81
hoi-yee.man@sweco.nl

2 Methode

Met de Wet natuurbescherming (Wnb) worden soorten en habitattypen van Natura 2000-gebieden beschermd waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. Hieruit volgt dat een project of plan niet mag leiden tot negatieve effecten op de instandhoudings-doelstellingen. In veel Natura 2000-gebieden is door een overbelasting van stikstof (stikstofoxiden en ammoniak) een probleem met de realisatie van de instandhoudings-doelstellingen van habitattypen en leefgebieden. Nieuwe ontwikkelingen die een toename van de stikstofdepositie tot gevolg hebben kunnen hierdoor negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen.

In dit onderzoek is met behulp van het rekenmodel AERIUS Calculator 2019 de stikstofdepositie (mol N/ha/jaar) op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden ten gevolge van de planontwikkeling berekend. Effecten van de planontwikkeling kunnen ontstaan tijdens de aanlegfase en/of gebruiksfase van het plan. Voor het berekenen van de stikstofdepositie worden in het rekenmodel de emissies van stikstof in de verschillende situaties ingevoerd. Het rekenmodel berekent vervolgens de verspreiding van deze stikstofemissies en de stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Indien de berekende toename van de stikstofdepositie groter is dan 0,00 mol N/ha/jaar is een vergunning Wet natuurbescherming nodig.

3 Effecten planontwikkeling

Ten gevolge van de planontwikkeling ontstaan emissies van stikstof (NOx en NH_3) tijdens de werkzaamheden in de aanlegfase. In de gebruiksfase zijn er alleen emissies van stikstof ten gevolge van wegverkeer.

3.1 Gebruiksfase

3.1.1 Emissies wegverkeer

Tijdens de gebruiksfase zijn er emissies van stikstof (NOx en NH_3) ten gevolge van het wegverkeer op de N241. De emissies van wegverkeer worden door het rekenmodel bepaald aan de hand van de ingevoerde aantallen vervoersbewegingen, de lengte van de afgelegde weg en de set emissiefactoren die jaarlijks door het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat bekend worden gemaakt. Deze emissiefactoren zijn afhankelijk van het type voertuig, gereden snelheid (snelheidstypering) en jaar. Voor de emissiefactoren wordt uitgegaan van gemiddelde waarden voor het wagenpark in Nederland.

De verwachting is dat de aangepaste N241 op zijn vroegst in 2020 in gebruik wordt genomen. Voor dit jaar zijn de berekeningen uitgevoerd voor de situatie zonder de aanpassingen aan de weg (autonome ontwikkeling) en de situatie met de voorgestelde aanpassingen (plansituatie). In verband met de dalende emissiefactoren is dit het maatgevende jaar voor mogelijke effecten in de gebruiksfase. De vervoersbewegingen zijn gemodelleerd vanaf de A7 tot aan de kruising met de N242.

De emissies van het wegverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van de ingevoerde parameters. Hierbij worden standaard emissiekenmerken

gehanteerd: een uitstoothoogte van 2,5 meter en spreiding van 2,5 meter en een warmte-inhoud van 0 MW.

3.1.2 Projecteffect gebruiksfase

Voor de gebruiksfase is het projecteffect berekend. Dit is de maximale toename van de stikstofdepositie in omliggende natuurgebieden ten gevolge van het plan. De berekeningen zijn uitgevoerd met AERIUS Calculator 2019. Het resultaatbestand[1] van AERIUS Calculator voor de gebruikersfase is los meegeleverd met deze notitie.

Het maximale projecteffect is 0,00 mol N/ha/jaar.

3.2 Aanlegfase

3.2.1 Emissies

Tijdens de aanlegfase worden mobiele werktuigen ingezet voor de bouwwerkzaamheden. Daarbij zullen er transportbewegingen plaatsvinden voor aan- en afvoer van materieel en materialen. Met betrekking tot de inzet van het materieel is een raming opgesteld met het aantal vervoersbewegingen van het vrachtverkeer en het totaal aantal uur inzet van de mobiele werktuigen.

In bijlage 1 zijn, voor de verschillende mobiele werktuigen die worden ingezet, de draaiuren en het vermogen opgenomen. Voor de mobiele werktuigen is de emissienorm Stage IV (0,36 g/kWh) gehanteerd. Op basis hiervan zijn de emissies berekend (zie bijlage 1).

De emissies van de mobiele werktuigen zijn gelijkmatig verdeeld langs het traject van de N241. In het rekenmodel zijn de emissies ingevoerd als een lijnbron. Voor de emissiekenmerken zijn een uitstoothoogte van 4 meter, een spreiding van 4 meter en een warmte-inhoud van 0 MW gehanteerd.

De emissies van het vrachtverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van het type materieel, het aantal vervoersbewegingen en de lengte van de afgelegde weg per vervoersbeweging. Bij de berekeningen van de emissies van het vrachtverkeer is uitgegaan van zwaar materieel (> 20 ton GVW - Euro 5). Daarbij is aangenomen dat het vrachtverkeer arriveert vanaf de A7 en vervolgens het hele traject van de N241 aflegt, tot aan de N242, om vervolgens dezelfde weg weer terug te rijden. In bijlage 1 zijn het totaal aantal vervoersbewegingen opgenomen.

3.2.2 Projecteffect aanlegfase

De berekeningen van de stikstofdepositie zijn uitgevoerd voor het jaar 2019. Dit is het verwachte jaar van de start van de werkzaamheden. De uitvoeringsduur bedraagt ongeveer 1,5 jaar. De berekeningen zijn voor het maatgevende jaar uitgevoerd. De berekeningen zijn uitgevoerd met AERIUS Calculator 2019. Het resultaatbestand[2] van AERIUS Calculator voor de aanlegfase is los meegeleverd met deze notitie.

Het maximale projecteffect is 0,00 mol N/ha/jaar.

[1] AERIUS_gml_20191011151256_gebruikersfase_20191017
[2] AERIUS_gml_20191017110023_aanlegfase_20191017

4 Conclusie

Uit de berekeningen blijkt dat binnen gedurende de aanlegfase geen toename van de stikstofdepositie is berekend, wanneer gebruikt wordt gemaakt van mobiele werktuigen STAGE IV met 0,36 g/kWh. Tijdens de gebruiksfase zijn er eveneens geen toename van de stikstofdepositie berekend.

Het herstructureren van N241 levert op de nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden geen toename van de stikstofdepositie groter dan 0,00 mol/ha/jaar. Een vergunningplicht Wet natuurbescherming is daarom niet nodig.

Bijlage: Raming inzet materieel

Verantwoording

Titel	N241 – AERIUS berekening
Projectnummer	367540
Referentienummer	SWNL0250786
Revisie	1.0
Datum	17-10-2019
Auteur	Hoi-Yee Man
E-mailadres	hoi-yee.man@sweco.nl
Gecontroleerd door	Sergej Jansen
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Peter Matlung
Paraaf goedgekeurd	

Bijlage 1 Raming inzet materieel

N241 b

Omschrijving	Eenheid	Hoeveelheid	vrachtauto bewegingen keer (heen en terug) inhoud ca. 20m3 gewicht ca. 30 ton	hydr. Kraan ca. 240m3/u	bulldozer uur 1000 m2/u	trekker 10 are/uur	asfalt 600m2/uur frees	Shovel 450 ton/uur	wals 150 ton/uur	asfaltset 150 ton/uur uur
GROND watergang										
Grond ontgraven watergang (terzijde zetten)	m3	12960		432						
Grond verwerken watergang	m3	12960		432						
Grond aanvulling										
Grond verwerken in aanvulling (ca. 14m3/m1)	m3	168000		5600						
Grond leveren (verwerkt in aanvulling - vrijkomend uit watergang)	m3	155040	7752							
Profileren van oppervlakken	m2	276000			276					
Fundatie weg										
opbreken fundatie weg	m3	25200	1260	105						
aanbrengen fundatie weg	m3	29160	1458	122						
Fundatie fietspad										
opbreken fundatie fietspad	m3	36000	1800	150						
aanbrengen fundatie fietspad	m3	42000	2100	175						
VERHARDING weg										
Frezen asfaltverharding weg, incl bermcrete	m2	80400					134			
Afvoeren asfalt weg	ton	68400	2280							
Aanbrengen van asfaltbeton weg	ton	68400	2280					152	456	456
VERHARDING fietspad										
Frezen asfaltverharding fietspad	m2	30000					50			
Afvoeren asfalt fietspad	ton	11250	375							
Aanbrengen van asfaltbeton fietspad	ton	13500	450					30	90	90
GROENVOORZIENINGEN										
Zaaien	are	2760				276				
			19755	7016	276	276	184	182	546	546

Vervoersbewegingen	39510	350	350	350	350	350	350	350	Vermogen (kW)
Vervoersbewegingen/dag	108.2	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	Emissiefactor NOX Stage IV (g/kWh)
Vervoersbewegingen/dag jaar 1	72.2	0.87	1.05	0.98	0.95	1.05	1.1	1.1	TAF-factor
Vervoersbewegingen/dag jaar 2	36.1	100	100	100	100	100	100	100	% belasting
		769.0	36.5	34.1	22.0	24.1	75.7	75.7	Emissie NOX (kg) totaal
		512.7	24.3	22.7	14.7	16.1	50.5	50.5	Emissie NOX (kg) jaar 1
		256.3	12.2	11.4	7.3	8.0	25.2	25.2	Emissie NOX (kg) jaar 2

Rapport

Projectnummer: 356682
Referentienummer: SWNL356682
Datum: 20-07-2018

Natuuronderzoek N241 A.C. de Graafweg

Een natuuronderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Opdrachtgever:
Provincie Noord-Holland
Houtplein 33
2012 DE HAARLEM

Verantwoording

Titel	Natuuronderzoek N241 A.C. de Graafweg
Subtitel	Een natuuronderzoek in het kader van wet- en regelgeving natuur
Projectnummer	356682
Referentienummer	SWNL
Revisie	D1.0
Datum	20-07-2018
Auteur(s)	David van der Veen, Richard Witte, Jan Wondergem en Maikell Verkade
Gecontroleerd door	Daniël Tuitert
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Maarten Mouissie
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Aanleiding natuuronderzoek 4
1.2 Doel natuuronderzoek 4
1.3 Kader van het onderzoek 4
1.4 Onderzoeksgebied 5
1.5 Activiteit 5
2 Wet natuurbescherming, gebiedsbescherming 8
2.1 Toetsingskader Wet natuurbescherming, gebiedsbescherming 8
2.2 Inventarisatie 9
2.3 Conclusie Natura 2000-gebieden 9
3 Natuurbeleidskaders (NNN-gebied en weidevogelleefgebied) 11
3.1 NNN-gebied 11
3.2 Weidevogelleefgebied 13
3.3 Conclusie natuurbeleidskaders 14
4 Wet natuurbescherming: soortenbescherming 15
4.1 Toetsingskader Wet natuurbescherming, soortenbescherming 15
4.2 Aanvullend veldonderzoek 16
4.3 Resultaten aanvullend veldonderzoek 52
5 Effecten en toetsing 69
5.1 Vaatplanten 69
5.2 Vleermuizen 69
5.3 Marterachtigen 73
5.4 Vogels 73
5.5 Rugstreeppad 74
5.6 Platte schijfhoren 75
6 Conclusie en aanbevelingen 76
6.1 Conclusie 76
6.2 Aanbevelingen 79
Bronnen 80
Bijlage 1 – Risicoanalyse verkenning Wet natuurbescherming en natuurkaders .....
Bijlage 2 – AERIUS-Berekening .....

1 Inleiding

1.1 Aanleiding natuuronderzoek

De Provincie Noord-Holland heeft het voornemen om de N241 A.C. de Graafweg te reconstrueren ter verbetering van de veiligheid (Figuur 1-1). Dit betreft het deel N241 (A.C. de Graafweg) tussen Verlaat / aansluiting N242 en aansluiting A7 tussen hectometerpaaltjes 9.8 t/m 22.6.

In april 2017 is in relatie tot de herinrichting N241 A.C. de Graafweg een verkort verkennend ecologisch onderzoek[1] uitgevoerd naar beschermde natuurwaarden. Dit verkennende onderzoek is als bijlage aan deze natuurtoets toegevoegd. Het verkennend onderzoek vormde de eerste stap in het in beeld brengen van de mogelijke effecten van de wegaanpassing op beschermde natuurwaarden en de consequenties daarvan voor de uitvoerbaarheid van het Provinciaal Inpassingsplan. Om de eerstvolgende onderzoekstermijn voor het vervolgonderzoek naar geïnventariseerde soorten en natuurwaarden niet te laten verstrijken is per direct aanvullend natuuronderzoek uitgevoerd. De resultaten van het verkennende en aanvullende onderzoek worden in voorliggend natuuronderzoek in samenhang gepresenteerd.

1.2 Doel natuuronderzoek

Het doel van het natuuronderzoek is om vast te stellen of er verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van - op grond van de Wet natuurbescherming - beschermde soorten planten of dieren aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied. Indien dit het geval is, dan is aan de hand van het aanvullend veldonderzoek bepaald welke functie(s) het onderzoeksgebied voor de betreffende soort(en) heeft. Het onderzoeksgebied staat weergegeven in figuur 1-1, rode lijn. Figuur 1-2 geeft een beeldimpressie van het onderzoeksgebied.

1.3 Kader van het onderzoek

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. In de 'Risicoanalyse verkenning Wet natuurbescherming en natuurbeleidskaders' (Sweco mei 2017) is getoetst aan deze wetgeving op de onderdelen soortenbescherming en gebiedsbescherming, waarbij met betrekking tot soortenbescherming is geconcludeerd dat vervolgonderzoek noodzakelijk is naar beschermde soorten/soortgroepen in het onderzoeksgebied (Figuur 1-1). Het betreft de volgende soort(groep)en:

- vleermuizen;
- marterachtigen;
- jaarrond beschermde nesten (zoals van buizerd, huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil);
- rugstreeppad;
- platte schijfhoren;
- vaatplanten.

Voorliggend natuuronderzoek richt zich op de Wet natuurbescherming, onderdelen soortenbescherming en gebiedsbescherming en de natuurbeleidskaders Natuurnetwerk Nederland (NNN) en weidevogelleefgebied.

[1] Risicoanalyse verkenning Wet natuurbescherming en Natuurbeleidskaders, versie D1, 17 mei 2017, Sweco Nederland B.V.

1.4 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft het referentieontwerp van de herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg d.d. 19-04-2018. Tevens is rondom het onderzoeksgebied een extra zone verkend (gemiddeld tussen de 50 en 100 m) aan zowel de noordzijde als de zuidzijde, inclusief de hier aanwezige bebouwing. Er is gekozen voor een extra onderzoekszone rondom het referentieontwerp om enige flexibiliteit te houden in het geval er wijzigingen optreden in het referentieontwerp. In de rapportage wordt specifiek aangegeven wanneer er effecten optreden of waarnemingen zijn gedaan binnen het onderzoeksgebied, of wanneer dit buiten het onderzoeksgebied ligt maar binnen de aanvullende zone.

Parallel aan de A.C. de Graafweg ligt een fietspad. Het onderzoeksgebied ligt grotendeels in groot open agrarisch gebied. Het buitengebied waar de N241 A.C. de Graafweg doorheen loopt is naast de woonkern Opmeer, grofweg in te delen in oost en west Opmeer. In het centrale deel van het traject ligt de woonkern Opmeer, met een dichte dubbele laan langs de N241 A.C. de Graafweg. Het westelijk deel ligt tussen de N242 en Opmeer. Parallel aan dit traject ligt een brede watergang genaamd Westerlangereis. Er staan enkele woonerven langs de weg en aan weerzijden van de N241 A.C. de Graafweg west staat een enkele doorbroken bomenrij. Er ligt tevens een bossingel met grote populieren aan de noordzijde tussen de weg en het water en een camping aan de zuidzijde tussen de weg en grasland percelen. Het oostelijk deel ligt tussen de A7 en Opmeer. Er staan enkele woonerven langs de weg en ook hier staat aan weerzijden van de N241 A.C. de Graafweg oost een enkele doorbroken bomenrij. Ten noorden van de N241 A.C. de Graafweg oost ligt een geïsoleerd moeras.

1.5 Activiteit

De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

- de weg wordt verbreed van 6,10 meter naar 7,60 meter;
- de weg wordt omgeven door een obstakelvrije zone van 4,50 meter aan weerszijden van de weg;
- de breedte van het fietspad wordt gewijzigd van 2,50 meter naar 3,00 meter;
- de aansluiting Niedorperdijk op de N241 A.C. de Graafweg vervalt;
- de aansluiting Schapenweg op de N241 A.C de Graafweg vervalt;
- de bestaande 'bajonet-aansluiting' ter plaatse van de kruising Frik/Skarpetweg wordt gewijzigd. De aansluiting van Frik en Skarpetweg op de N241 A.C. de Graafweg komen in elkaars verlengde te liggen;
- het kruispunt A.C. de Graafweg - Pade wordt in beide richtingen voorzien van opstelvakken voor rechtsafslaand verkeer;
- vanaf circa 1 kilometer ten oosten van de kruising Floris van Noordwijklaan / A.C. de Graafweg wordt tot en met de S-bocht de wegas verlegd. De wegas wordt ten noorden van de woningen langs de N241 A.C. de Graafweg in een rechte lijn doorgetrokken, om vervolgens weer aan te sluiten op de bestaande N241 A.C. de Graafweg ter hoogte van de Achterwijzend. De tussenliggende voormalige wegas wordt afgewaardeerd naar een fietspad en parallelle ontsluitingsweg voor de woningen ter plaatse.

Figuur 1-1 Huidige situatie (bron kaart: google maps) van het onderzoeksgebied (rode lijnen) en tevens de onderzoeksgrens

Figuur 1-2 Indruk onderzoeksgebied

2 Wet natuurbescherming, gebiedsbescherming

2.1 Toetsingskader Wet natuurbescherming, gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. Ten aanzien van Natura 2000 zijn er beperkte wijzigingen in de Wet natuurbescherming ten opzichte van de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998. Voor beschermde natuurmonumenten geldt dat de beschermingsstatus van deze gebieden in de nieuwe wet vervalt. Toetsing aan (oude doelen van) beschermde natuurmonumenten is derhalve vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming niet meer aan de orde.

In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing zijn er de volgende procedurevarianten:

- Geen nader onderzoek: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig binnen de effectafstand).
- Voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.
- Verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel.
- Passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten.
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS. Dit programma is via het Besluit PAS in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling PAS zijn de volgende te volgen procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen:

- Toename van minder dan 0,05 mol N/ha/jr.: geen vergunning en geen melding nodig.
- Toename van 0,05-1 mol N/ha/jr.: geen vergunning nodig, een melding volstaat[2].
- Toename van meer dan 1 mol N/ha/jr.: vergunning nodig.

Voor het uitvoeren van de stikstofberekening dient gebruik te worden gemaakt van de Aerius calculator. Bij een melding of vergunningaanvraag dient deze berekening te worden bijgevoegd. Bij een vergunningaanvraag zal door het bevoegd gezag worden bepaald of er nog ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de toename van stikstof voor de betreffende habitattypen of soorten[3]. Op basis daarvan zal worden bepaald of een vergunning kan worden verleend.

---

[2] Wanneer een melding volstaat (bij 0,05 mol N/ha/jr. of bij 1 mol N/ha/jr.) hangt af van de beschikbare ontwikkelingsruimte voor het betreffende Natura 2000-gebied.

[3] In de Aerius monitor is in te zien voor welke gebieden geen ruimte meer beschikbaar is. Omdat deze informatie niet altijd up-to-date kan deze afwijken van de beoordeling van de provincie.

2.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase van het ministerie van EZ. Uit deze gebiedendatabase blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op een afstand (circa 6 kilometer) van het onderzoeksgebied is gelegen (figuur 2.1, helder blauwe vlak ten zuidoosten van de N241 A.C. de Graafweg). Dit betreft het Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied Markermeer en IJmeer. Het onderzoeksgebied ligt daarnaast op een afstand van circa 12 kilometer tot het Habitatrichtlijngebied Noordhollands Duinreservaat (figuur 2.1, groengele vlakken).

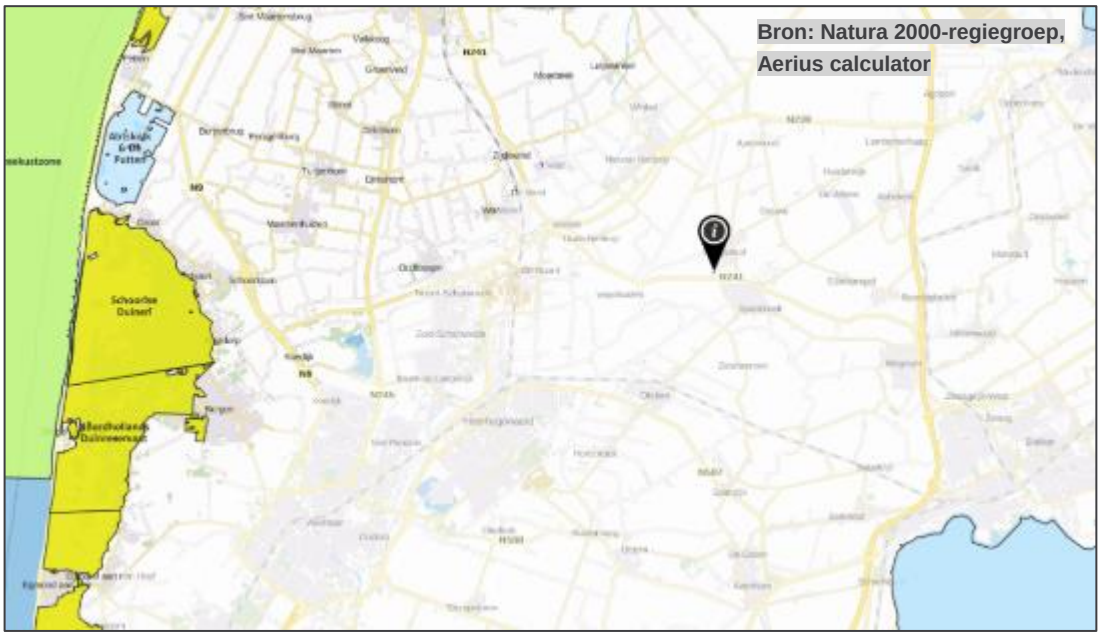

Figuur 2.1 Natura 2000-gebied (helder gekleurd) ten opzichte van het onderzoeksgebied (globaal de puntmarkering)

2.3 Conclusie Natura 2000-gebieden

Significante effecten op Natura-2000 gebieden zijn uitgesloten, een Passende Beoordeling is niet nodig. Het onderzoeksgebied ligt niet in de nabijheid van het Natura 2000-gebied. Effecten zoals verdroging, trilling, verstoring of oppervlakteverlies zijn niet aan de orde, omdat de ingreep buiten Natura 2000-gebied plaatsvindt en de aangewezen soorten niet verstoringsgevoelig zijn op deze afstand.

Ten aanzien van stikstofdepositie is doormiddel van een AERIUS-berekening[4] het effect van het project op stikstofgevoelige Natura-2000 gebied inzichtelijk gemaakt. Deze berekening is als bijlage aan deze natuurtoets toegevoegd. Nagegaan is of negatieve effecten optreden in stikstofgevoelige habitattypen en/of stikstofgevoelige leefgebieden. Voor de berekeningen van de emissies van de mobiele werktuigen zijn worst case uitgangspunten gehanteerd. Dat wil zeggen dat is gekozen voor materieel met een hoog vermogen (350 kW). Daarbij is aangenomen dat wordt gebruik gemaakt van oud materieel met een hoge emissie per kWh (Stage I: 7,6 g/kWh1) en dat het materieel continu op vol vermogen werkt. Bij de

[4] N241 – AERIUS berekening, 30 april 2018, Sweco Nederland B.V., SWNL0225026

berekeningen van de emissies van het vrachtverkeer is eveneens uitgegaan van worst case uitgangspunten waarbij is aangenomen dat gebruik wordt gemaakt van zwaar oud materieel (> 20 ton GVW - Euro 3). Daarbij is aangenomen dat het vrachtverkeer arriveert vanaf de A7 en vervolgens het hele traject van de N241 aflegt, tot aan de N242, om vervolgens dezelfde weg weer terug te rijden. Op basis van de Aerius-berekening wordt geconcludeerd dat:

- Tijdens de gebruiksfase zijn geen significante negatieve effecten zijn te verwachten. Het maximale projecteffect is kleiner dan de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar.
- Tijdens de aanlegfase zijn er geen significante effecten te verwachten. Het maximale projecteffect is kleiner dan de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar.

Hiermee is er, in het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel stikstofdepositie Natura 2000-gebieden, voor de geplande activiteiten geen vergunningplicht en is er ook geen meldingsplicht.

3 Natuurbeleidskaders (NNN-gebied en weidevogelleefgebied)

3.1 NNN-gebied

3.1.1 Toetsingskader NNN-gebied

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN)) is een samenhang van kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheergebieden en robuuste ecologische verbindingszones. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. De EHS voor de Noord Holland is vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening, zie www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Structuurvisie_en_PRV.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het “Nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren.

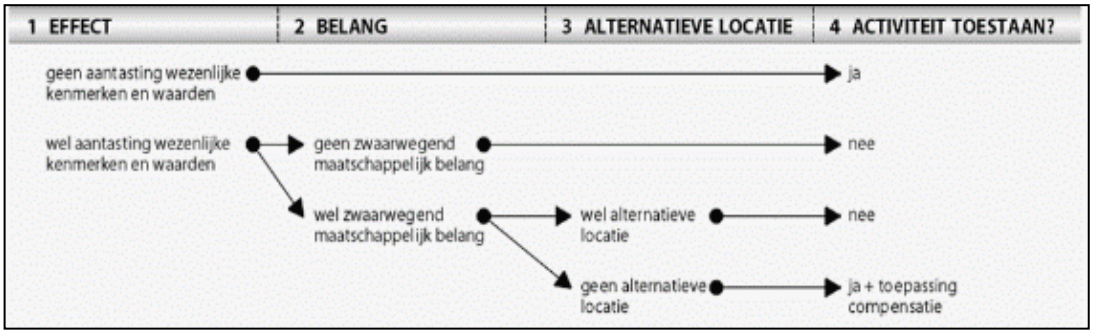

Schema: Het ”nee, tenzij"-principe van het compensatiebeginsel.

3.1.2 Inventarisatie

Binnen het onderzoeksgebied is een NNN-gebied gelegen. Dit deel betreft een relatief klein waterrijk natuurgebied (circa 1,2 hectare) tussen Langereis en Opmeer aan de noordzijde van de N241 A.C. de Graafweg. Daarnaast is er sprake van een natuurverbinding over het water (Westerlangereis) tussen de kruising N242/N241 en Langereis (fig. 3-1, blauwe lijn) en een natuurverbinding tussen de het waterrijk natuurgebied en de N241 A.C. de Graafweg, aan de noordzijde van de N241 A.C. de Graafweg.

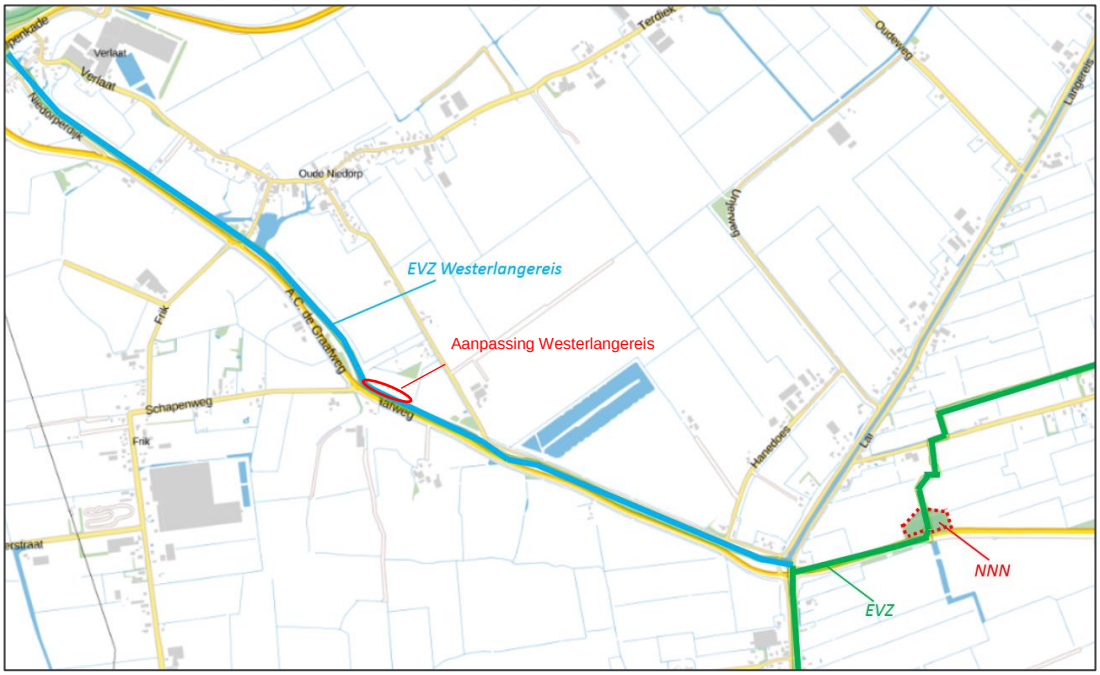

Figuur 3-1 NNN-gebied (rood omcirkeld) en natuurverbindingen (blauwe en groen lijn)

3.1.3 Analyse en toetsing effecten

Het NNN-gebied – en de ecologische kenmerken en waarden ter plaatse – wordt als gevolg van de herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg niet aangetast. (fig. 3-1). De maatregelen aan de N241 A.C. de Graafweg vinden buiten de begrenzing van het NNN-gebied plaats. Daarnaast heeft het NNN heeft, in tegenstelling tot Natura 2000-gebieden, geen ‘externe werking’ die een toets van gebruik aangrenzend aan het natuurgebied verplicht stelt.

Voor de natuurverbindingen geldt eveneens dat de maatregelen aan de N241 A.C. de Graafweg niet leiden tot een significante aantasting van de ecologische kenmerken en waarden van deze natuurverbinding. Langs de Westerlangereis wordt het benodigd extra ruimtebeslag vrijwel volledig gezocht aan de zuidzijde van de bestaande weg. Alleen ter hoogte van de Schapenweg / A.C. de Graafweg 6a verschuift het profiel over een lengte van circa 200 meter in noordelijke richting (zie figuur 3-1 voor de locatie). Dit betekent dat de waterloop op die locatie ook iets in noordelijke richting verschuift. Zowel de zuidelijke en noordelijke oever komt lokaal circa drie meter noordelijker te liggen. De aanpassing van de waterloop zal geen invloed hebben op de natuurverbinding. De waterloop verschuift enkele meters naar het noorden, maar blijft als verbinding in tact.

Voor de tweede natuurverbinding (groene lijn op figuur 3-1) geldt ook dat de maatregelen aan de N241 A.C. de Graafweg deze zone niet aantasten. De wijzigingen vinden zuidelijk ten opzichte van de bestaande weg plaats.

3.2 Weidevogelleefgebied

3.2.1 Toetsingskader weidevogelleefgebied

Binnen de provincie Noord-Holland zijn gronden aangewezen als weidevogelleefgebied. Artikel 25 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening regelt dat wanneer het noodzakelijk blijkt dat een deel van weidevogelleefgebied moet wijken voor een andere functie dit leefgebied wordt gecompenseerd. De omvang van de compensatie wordt bepaald door de oppervlakte verstoord leefgebied. Betreft het een netto verstoring kleiner dan 5 hectare dan vindt financiële compensatie plaats. Is de netto verstoring groter dan 5 hectare dan dient fysieke compensatie plaats te vinden. Fysieke compensatie van aantasting van weidevogelleefgebied kan plaatsvinden zowel in de vorm van beheer als in de vorm van kwalitatieve maatregelen. Bij compensatie in de vorm van beheer moeten initiatiefnemers een beheervergoeding voor een periode van 30 jaar betalen.

3.2.2 Inventarisatie, analyse en toetsing effecten

De N241 A.C. de Graafweg loopt tussen de kruising Dijkweg/Langereis en Opmeer door en langs weidevogel leefgebied (fig. 3.2). Daarnaast loopt de N241 A.C. de Graafweg aan de oostzijde van Opmeer langs en door weidevogelleefgebied.

Tijdens het veldbezoek is globaal in beeld gebracht waar tijdens het veldbezoek nestindicatie van weidevogels aanwezig was. Opgemerkt is dat de weidevogels vooral tussen Opmeer en de A7 aangetroffen zijn (ten noorden van de te reconstrueren N241 A.C. de Graafweg). Tussen Opmeer en de kruising Dijkweg/Langereis istijdens het dagonderzoek naar jaarrond beschermde vogels geconstateerd dat het aandeel weidevogels laag is. Mogelijk dat er een relatie ligt met het weggebruik van de N241 A.C. de Graafweg, maar mogelijk ook andere factoren als agrarisch beheer en het aandeel roofvogelnesten direct naast de weidevogelgebieden.

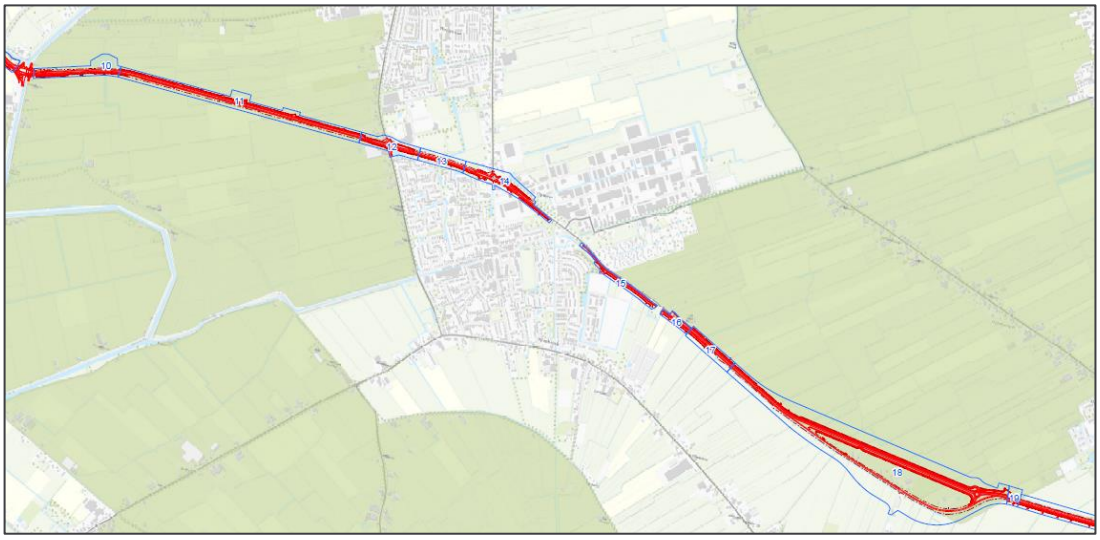

Figuur 3.2 Weidevogel leefgebied (helder groen) t.o.v. referentie-ontwerp N241 A.C. de Graafweg (rood)

3.3 Conclusie natuurbeleidskaders

- De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg leidt niet tot aantasting van NNN-gebied.
- Het extra verstoorde oppervlakte van weidevogelleefgebied als gevolg van de herinrichting N241 A.C. de Graafweg bedraagt 2,6 hectare. Omdat het hier een netto verstoring kleiner dan 5 hectare betreft, zal er conform de provinciale uitvoeringsnota natuurcompensatie financiële compensatie plaatsvinden.

4 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

4.1 Toetsingskader Wet natuurbescherming, soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld, namelijk:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk

verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Voor *andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld (zoals de bunzing, wezel en hermelijn in de Provincie Noord-Holland) en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de Wet natuurbescherming dient ontheffing dient te worden aangevraagd. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuw wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

4.2 Aanvullend veldonderzoek

4.2.1 Inleiding

Aan de hand van aanvullend veldonderzoek is in beeld gebracht welke (niet-vrijgestelde) beschermde soorten er in en rond het onderzoeksgebied voorkomen. De focus ligt daarbij op het vaststellen van (vaste) voortplantings- en rustplaatsen van soorten. Daarnaast is gekeken of het onderzoeksgebied en/of de directe omgeving, essentieel foerageergebied en/of leefgebied vormt voor beschermde soorten en of sprake is van essentiële vliegroutes van vleermuizen. De werkwijze is per soort(groep) omschreven in onderstaande paragrafen. Aan de hand van de onderzoeksgegevens is beoordeeld of soort(groepen)en beïnvloed kunnen worden door voorgenomen activiteiten. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd voor welke soort(groepen)en een ontheffing in kader van de Wnb aangevraagd moet worden. Het onderzoek beperkt zich tot op grond van de Wnb beschermde diersoorten. De soorten/ soortgroepen die onderzocht zijn betreffen:

- vaatplanten;
- vleermuizen;
- kleine marterachtigen (hermelijn, bunzing, wezel);
- rugstreeppad;
- platte schijfhoren;
- jaarrond beschermde nesten (zoals van huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil).

Het aanvullend natuuronderzoek heeft zich niet beperkt tot alleen het onderzoeksgebied, er is ook (ruim) buiten het onderzoeksgebied globaal onderzocht naar aanwezigheid van de rugstreeppad, vogels en vleermuizen.

4.2.2 Vaatplanten

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit het verkennend natuuronderzoek is gebleken dat er geen beschermde vaatplanten aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. In de beschikbare bronnen zijn geen waarnemingen

aanwezig van beschermde plantensoorten binnen het onderzoeksgebied. In en rond het onderzoeksgebied komen diverse niet-beschermde Rode lijstsoorten voor. Het onderzoeksgebied vormt op basis van aanwezigheid van droge tot vochtige, (half) beschaduwde bosranden en grasbermen een geschikt biotoop voor diverse niet-beschermde plantensoorten. Desalniettemin is simultaan met de andere onderzoeken overdag op 26 april 2017, 11 juli 2017 en 20 augustus 2017 wel nader onderzoek uitgevoerd naar beschermde vaatplanten (zie paragraaf 4.3.1) in het onderzoeksgebied uitgevoerd om vast te stellen of deze in het onderzoeksgebied aanwezig zijn.

4.2.3 Vleermuizen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit het verkennend ecologisch onderzoek (mei 2017) is gebleken dat de volgende vleermuisfuncties in het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn:

- voortplantings- en rustplaatsen (zomer-, kraam-, paar- of winterverblijfplaatsen);
- vliegroutes;
- foerageergebied.

Voortplantings- en rustplaatsen

De panden langs het huidige traject vormen grotendeels potentiële vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Enkele schuren vormen tevens een potentiele verblijfplaats voor de kerkuil en/of steenuil. Het betreft in totaal 34 te onderzoeken panden, waarbij 1 of meer gebouwbewonende soorten in potentie aanwezig kunnen zijn.

- Van de 34 panden zijn 31 in potentie geschikt als vleermuisverblijfplaats, daarbij is er tevens 1 kunstwerk (brug) die ook geschikt is voor vleermuizen zoals de meervleermuis.

Vliegroutes

De lijnstructuren (lijnbeplanting/brede watergangen) langs het huidige traject vormen potentiële vliegroutes voor vleermuizen.
Vastgesteld moet worden of het essentiële vliegroutes betreft. Dit zijn:

- het traject tussen Langereis en Opmeer heeft potentie als essentiële vliegroute;
- een mogelijke meervleermuis vliegroute over het water (Westerlangereis) tussen de kruising N242 en Langereis.

De waterlijn van de Westerlangereis en het merendeel van de lijnbeplantingen vormen potentiële vliegroutes. Afhankelijk van het gebruik (te bepalen door onderzoek) en of er alternatieven zijn vormen dit mogelijk essentiële vliegroutes. Een vliegroute is essentieel als er geen alternatieve nabijgelegen nagenoeg aaneengesloten lijnbeplantingen (en/of brede watergangen) aanwezig zijn tussen verschillende vleermuispopulaties. Voor lijnbeplanting geldt namelijk dat, behalve tijdens de winter, er altijd een lijnobject moet blijven met bomen van circa 6 meter hoog en een redelijke kroon (afhankelijk van de autonome situatie binnen een onderzoeksgebied, met een enkele of dubbele rij beplanting).

Foerageergebied

Een paar plekken binnen het stedelijke deel van Opmeer vormen mogelijk belangrijk vleermuis foerageergebied (bosgebied), met name nabij een kerk en een park.

Methodiek vleermuisonderzoek
Aan de hand van aanvullend vleermuisonderzoek is nader beschouwd welke functie(s) de gebouwen en de bomen hebben voor vleermuizen. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door vleermuisdeskundigen van Sweco en Bureau Endemica, in samenwerking met dhr. J. Wondergem. Daarbij is onder meer gebruik gemaakt van Petersson D240x batdetectors, Elecon batloggers met opnamefuncties en Pulsar nachtkijkers.

Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden in de lijn met het vleermuisprotocol 2017[5], maar gezien de omvang van het traject (12 kilometer) is in afwijking daarvan het onderzoeksgebied geclusterd onderzocht. Dit betreffen zeven (7) clusters van te onderzoeken gebouwen met potentiele vleermuisverblijfplaatsen en vijf (5) clusters van te onderzoeken bomen met potentiele vleermuisverblijfplaatsen. Desbetreffende gebouwen en bomen in een cluster liggen (op basis van het eerste veldbezoek) voldoende dichtbij elkaar om deze in een avond/nacht en nacht/ochtend te kunnen onderzoeken. Om te voldoen aan de richtlijn van het protocol zijn de clusters met gebouwen door twee personen onderzocht en de clusters met bomen door één persoon. Hierdoor was bij elk bezoek minimaal 75% van elk cluster te overzien.

In aanvulling op de geadviseerde onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is in de kraamperiode en paarperiode gedurende de hele nacht onderzoek uitgevoerd per cluster, waarbij regelmatig tussen de onderlinge gebouwen en bomen gefietst is. In tabel 4-2 is aangegeven op welke dagen en onder welke condities onderzoek uitgevoerd is conform het vleermuisprotocol 2017.

De onderzoeksinspanning is afgestemd op het vaststellen van de aanwezige functies in het onderzoeksgebied. Het eerste bezoek aan een deelgebied geeft vaak al een goed beeld waar vleermuizen verwacht kunnen worden. Door langer dan de op grond van de onderzoeksprotocollen vastgestelde verblijfsduur (veelal 2 uur) te inventariseren, worden ook terugkerende dieren opgespoord waarmee kraamkolonies of grotere zomerverblijfplaatsen tijdens een avondbezoek ook na het moment van uitvliegen kunnen worden vastgesteld.

Gedurende de ochtendrondes is het tijdsvenster waarin dieren zwermen relatief groot. Gebouwbewonende soorten zwermen vaak wel 2 uur. Dat geldt ook voor solitaire dieren. De onderzoeksinspanning is zodanig gekozen dat een onderzoeker gedurende circa 10 minuten fietsend of lopend het gehele cluster en het buiten het onderzoeksgebied naastgelegen terrein moet hebben doorkruist. Dus ieder te onderzoeken gebouw is in een tijdsvenster van enkele uren vaak wel meer dan tien (10) keer onderzocht op zwermende of invliegende dieren.

Tijdens de najaarsrondes is het tijdsvenster waarin mannetjes baltsactiviteit vertonen groot. Vanaf een uur na zonsondergang tot ongeveer een uur voor zonsopkomst wordt door mannetjes onder goede weersomstandigheden vrijwel onafgebroken gebaltst. Hierdoor kan een onderzoeker een relatief groot onderzoeksgebied goed gebiedsdekkend inventariseren op paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

[5] www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol

Gedurende een onderzoeksronde is gelet op overvliegende vleermuizen, waarbij gelet is op een binding met het landschapselement waarvan de dieren gebruik maken. Door dit tijdens alle onderzoekrondes te doen kon de vliegrichting van de vleermuizen worden bepaald. Aanvullend is het gebruik van de Westerlangereis (de watergang tussen de N241 en de Zuiderweg) door vooral meervleermuizen onderzocht. Dit gebeurde door middel van het plaatsen van twee batloggers op een onderlinge afstand van 300 meter. Zodoende kon het passeren en de vliegrichting van de vleermuizen bepaald worden. Door dit eveneens één keer gedurende drie nachten in de eerste helft van september te doen is ook het gebruik van de Westerlangereis als trekroute in kaart gebracht. De batloggers zijn aan beide zijde van de brug aan de Skarpetweg ten westen van Opmeer geplaats gedurende een aantal opeenvolgende nachten (zie tabel 4-7).

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn de volgende functies onderzocht:

- kraamverblijfplaats: minstens twee bezoeken in de periode 15 mei - 15 juli (voor soorten als watervleermuis: 1 juni - 15 juli);
- zomerverblijfplaats: minstens twee à drie bezoeken in de periode 15 april - 15 augustus (minstens één in de ochtend en twee in de nacht);
- paarverblijf- en zwermplaats: minstens twee bezoeken in de periode 15 augustus - 15 september;
- vliegroute: minstens twee bezoeken in de periode 15 april - 15 september (minstens één in de kraamperiode).
- foerageergebied: minstens twee bezoeken in de periode 15 april - 1 oktober (voor soorten als watervleermuis: 15 april - 15 september);
- zwermende gewone dwergvleermuizen met betrekking tot winterverblijfplaatsen: minstens twee bezoeken in de periode 1 augustus - 10 september.

4.2.4 Beschrijving clustering onderzoeksgebied potentiele vogel- en vleermuisverblijfplaatsen

Ten behoeve van het vogel- en vleermuisonderzoek zijn de woningen in het onderzoeksgebied opgesplitst in zeven clusters en de potentiele vleermuisverblijfplaatsen in bomen zijn opgesplitst in 5 clusters (zie Figuur 4-1 en 4-2 en tabel 2-3 en 2-5). De potentiele jaarrond beschermde nesten in bomen, vliegroutes voor vleermuizen, potentieel habitat voor de rugstreeppad en platte schijfhoren zijn separaat onderzocht en daarmee niet geclusterd.

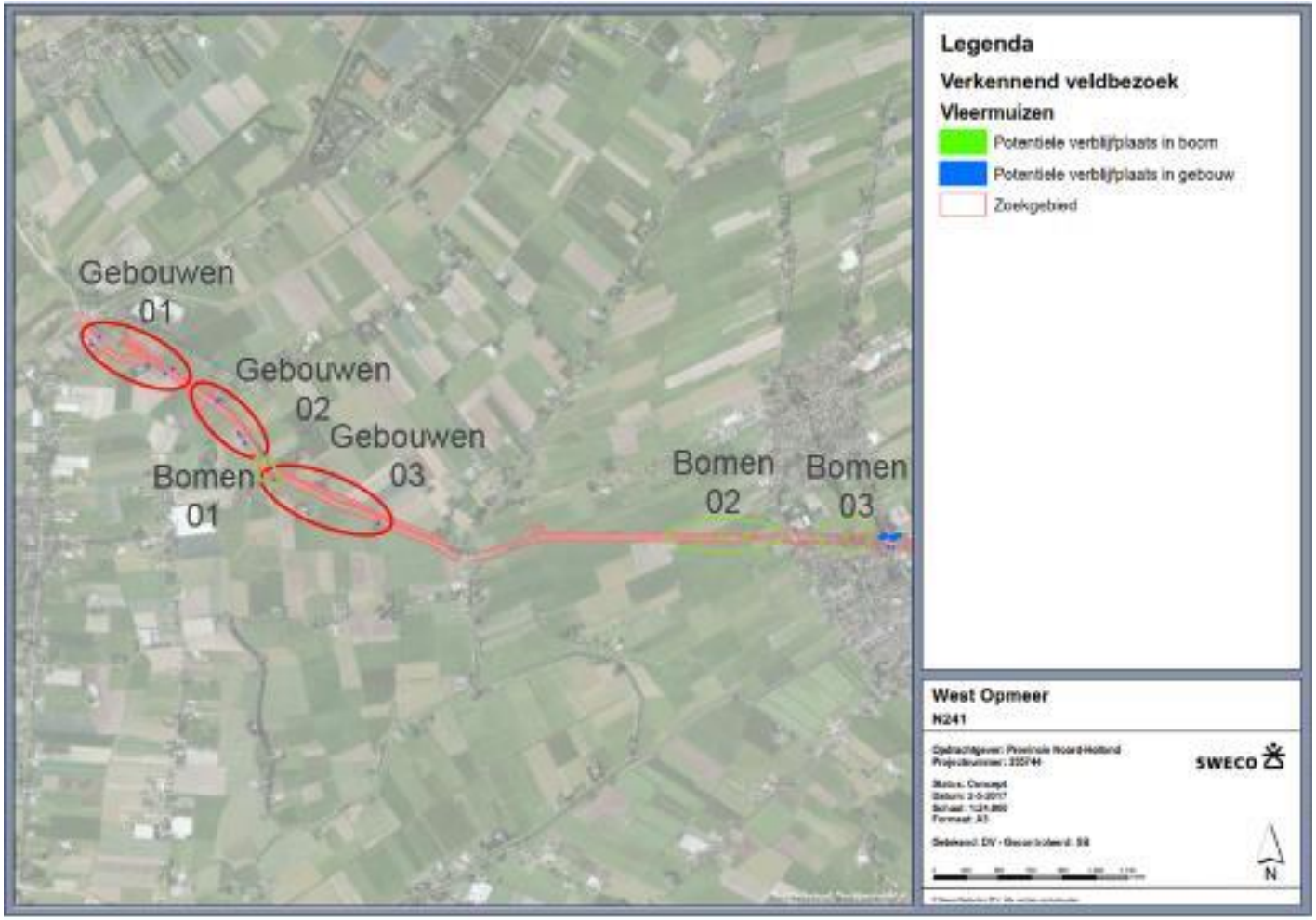

Figuur 4-1 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met clustering potentiele vleermuis verblijfplaatsen in woningen (rode cirkels) en bomen (groene cirkels)

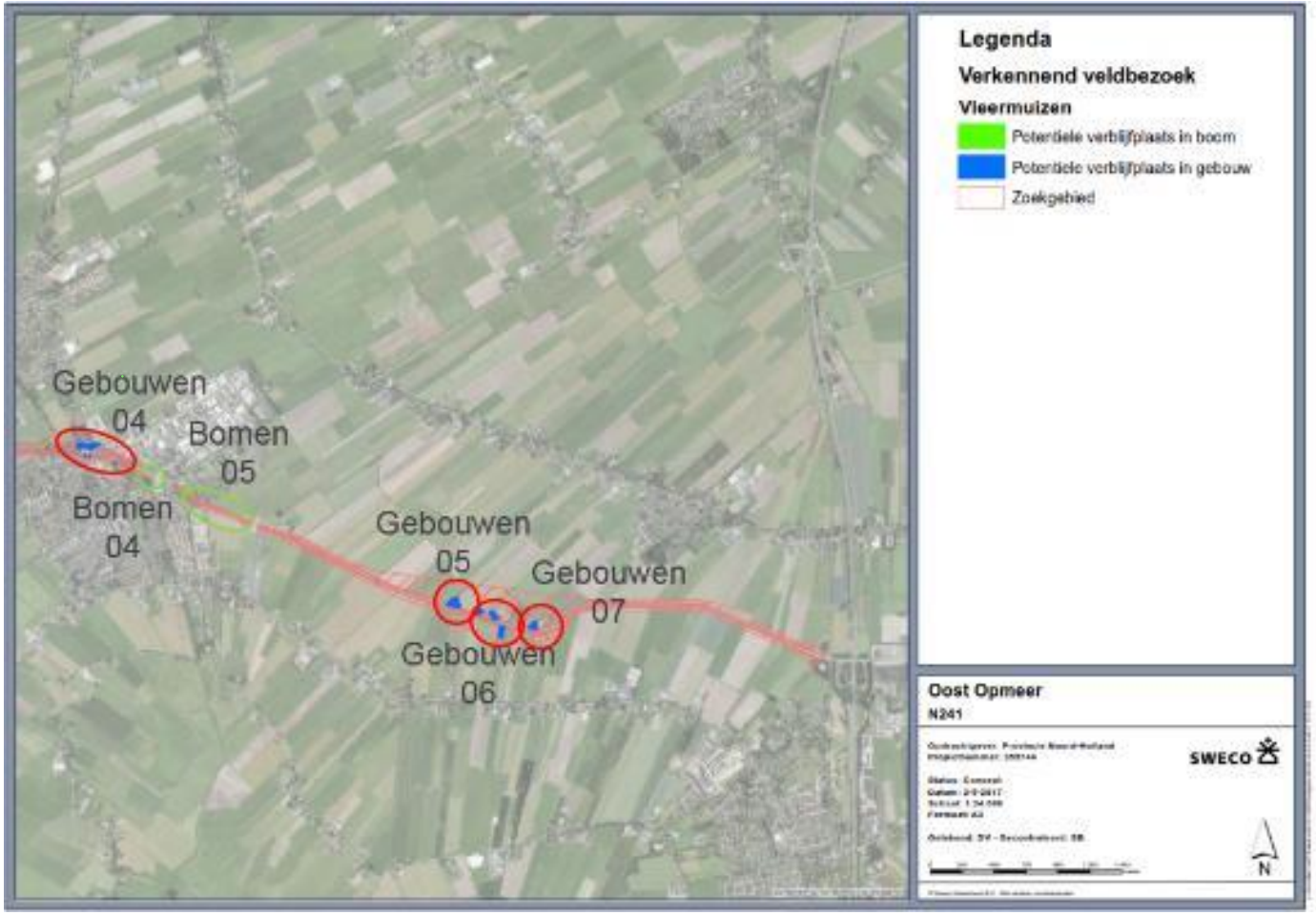

Figuur 4-2 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met clustering potentiele vleermuis verblijfplaatsen in woningen (rode cirkels) en bomen (groene cirkels)

Tabel 4-2: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 1

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 1	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 1 avond / nacht / ochtend	Zon onder	Zon op	Start veldwerk (tijd)*	Einde veldwerk (tijd)	Temp. (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
1	Verlaat	30			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	Verlaat	32			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	Verlaat	34			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	Molenpad	6			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	1			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	2			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	4			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
2	Skarpetweg	9			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
2	Skarpetweg	6			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
2	Schapenweg	8			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	6			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12			2	16-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	16	half tot zwaar	3	Nee
3	Pade	1			2	17-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	17	half	2	Nee
3	Pade	6			2	17-jun-17	avond - nacht	22:05	5:18	19:30	2:00	17	half	2	Nee
4	Breestraat	1			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
4	Breestraat	2			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
4	Middelweg	21-25			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
4	Middelweg	20			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
4	Middelweg	26			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee

** : Het veldbezoek naar gierzwaluw en vleermuizen is gecombineerd uitgevoerd. Het veldwerk start hierdoor ruim voor zonsondergang t.b.v. de gierzwaluw en verschuift voor zonsondergang naar vleermuizen.*

Tabel 4-2: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 1

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 1	Gierzwaluw / vleermuizen bezoek 1 avond / nacht / ochtend	Zon onder	Zon op	Start veldwerk (tijd)	Einde veldwerk (tijd)	Temp. (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
4	Middelweg	32			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
4	Middelweg	36			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	3			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	5			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	9			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	11			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	13			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	15			2	18-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	20	vrijwel onbewolkt	2	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19			2	20-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	18	half tot zwaar	3	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23			2	20-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	18	half tot zwaar	3	Nee
7	A.C. de Graafweg	27			2	20-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	18	half tot zwaar	3	Nee
7	Tramweg	4			2	20-jun-17	avond - nacht	22:06	5:18	19:30	2:00	18	half tot zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01a		1	5-jun-17	avond - nacht	21:57	5:21	19:30	2:00	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01b		1	5-jun-17	avond - nacht	21:57	5:21	19:30	2:00	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	Schapenweg		vb02		1	5-jun-17	avond - nacht	21:57	5:21	19:00	2:00	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb03		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb04		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb05		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb06		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb07		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb08		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee

** : Het veldbezoek naar gierzwaluw en vleermuizen is gecombineerd uitgevoerd. Het veldwerk start hierdoor ruim voor zonsondergang t.b.v. de gierzwaluw en verschuift voor zonsondergang naar vleermuizen.*

Tabel 4-2: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 1

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 1	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 1 avond / nacht / ochtend	Zon onder	Zon op	Start veldwerk (tijd)	Einde veldwerk (tijd)	Temp. (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
2	A.C. de Graafweg		vb09		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb10		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb11		1	7-jun-17	avond - nacht	21:59	5:20	19:00	2:00	14	geheel	3	Nee
3	A.C. de Graafweg		vb12		1	17-mei-17	avond - nacht	21:33	5:42	18:30	2:00	20	vrijwel geheel	2	Nee
4	Breestraat		vb13		1	17-mei-17	avond - nacht	21:33	5:42	18:30	2:00	20	vrijwel geheel	2	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb14		1	18-mei-17	avond - nacht	21:35	5:40	18:30	2:00	14	vrijwel geheel	3	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb15		1	18-mei-17	avond - nacht	21:35	5:40	18:30	2:00	14	vrijwel geheel	3	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr01	2	16-mei-17	avond - nacht-ochtend	21:31	5:43	18:30	2:00	14	vrijwel geheel	3	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr02	2	20-mei-17	avond - nacht-ochtend	21:37	5:38	18:30	2:00	14	vrijwel geheel	3	Nee
-	A.C. de Graafweg bomenrij			vr03	2	17-jun-17	avond - nacht-ochtend	22:05	5:18	19:00	2:00	17	half	3	Nee

Tabel 4-3: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 2

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 2	gierzwaluw/\ vleermuizen bezoek 2 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op en einde veldbezoek	Start veldwerk (tijd)	Temp. (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neerslag
1	Verlaat	30			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	Verlaat	32			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	Verlaat	34			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	Molenpad	6			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	1			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	2			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	4			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	brug Skarpetweg	-			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	Skarpetweg	9			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	Skarpetweg	6			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	Schapenweg	8			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	6			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	geheel	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12			2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	3	Nee
3	Pade	1			2	9-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
3	Pade	6			2	9-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
4	Breestraat	1			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog

Tabel 4-3: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 2

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 2	gierzwaluw/\ vleermuizen bezoek 2 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op en einde veldbezoek	Start veldwerk (tijd)	Temp. (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neerslag
4	Breestraat	2			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
4	Middelweg	21-25			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
4	Middelweg	20			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
4	Middelweg	26			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
4	Middelweg	32			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
4	Middelweg	36			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
5	A.C. de Graafweg	3			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
5	A.C. de Graafweg	5			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
5	A.C. de Graafweg	9			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
5	A.C. de Graafweg	11			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
5	A.C. de Graafweg	15			2	12-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	4	Miezer tpt droog
6	A.C. de Graafweg	17-19			2	14-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	zwaar	3	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23			2	14-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	half tot zwaar	3	Nee
7	A.C. de Graafweg	27			2	14-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	zwaar	3	Nee
7	Tramweg	4			2	14-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01a		1	10-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01b		1	10-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	vrijwel geheel	3	Nee
1	Schapenweg		vb02		1	10-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	19	vrijwel geheel	3	Nee

Tabel 4-3: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 2

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 2	gierzwaluw/\ vleermuizen bezoek 2 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op en einde veldbezoek	Start veldwerk (tijd)	Temp. (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neerslag
2	A.C. de Graafweg		vb03		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb04		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb05		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb06		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb07		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb08		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb09		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb10		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb11		1	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee
3	A.C. de Graafweg		vb12		1	8-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	17	zwaar	2	Nee
4	Breestraat		vb13		1	8-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	17	zwaar	2	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb14		1	9-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	18	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb15		1	9-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	18	half	2	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr01	2	16-jun-17	avond-ochtend	22:00	5:15	19:15	16	half tot zwaar	3	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr02	2	20-jun-17	avond-ochtend	22:00	5:15	19:15	5:15	half tot zwaar	2	Nee
-	A.C. de Graafweg bomenrij			vr03	2	13-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	19:15	16	zwaar	2	Nee

Tabel 4-4: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 3

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 3	gierzwaluw/\ vleermuizen bezoek 3 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op	Start veldwerk (tijd)	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
1	Verlaat	30			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	Verlaat	32			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	Verlaat	34			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	Molenpad	6			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	1			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	2			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	4			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	brug Skarpetweg	-			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	Skarpetweg	9			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	Skarpetweg	6			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	Schapenweg	8			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	6			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12			2	23-jul-17	avond-nacht	21:43	5:50	19:00	2:30	16	vrijwel geheel	3	Nee
3	Pade	1			2	22-jul-17	avond-nacht	21:44	5:50	19:00	2:30	20	zwaar	3	Nee
3	Pade	6			2	22-jul-17	avond-nacht	21:44	5:50	19:00	2:30	20	zwaar	3	Nee
4	Breestraat	1			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
4	Breestraat	2			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
4	Middelweg	21-25			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
4	Middelweg	20			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
4	Middelweg	26			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
4	Middelweg	32			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
4	Middelweg	36			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	3			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	5			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee

Tabel 4-4: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 3

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 3	gierzwaluw/\ vleermuizen bezoek 3 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op	Start veldwerk (tijd)	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
5	A.C. de Graafweg	9			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	13			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	11			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	15			2	25-jul-17	avond-nacht	21:40	5:50	19:00	2:30	17	zwaar	3	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19			2	24-jul-17	avond-nacht	21:41	5:50	19:00	2:30	16	half tot zwaar	2	Nee
7	A.C. de Graafweg	21			2	24-jul-17	avond-nacht	21:41	5:50	19:00	2:30	16	half tot zwaar	2	Nee
7	A.C. de Graafweg	27			2	24-jul-17	avond-nacht	21:41	5:50	19:00	2:30	16	half tot zwaar	2	Nee
7	Tramweg	4			2	24-jul-17	avond-nacht	21:41	5:50	19:00	2:30	16	half tot zwaar	2	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01a		1	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01b		1	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
1	Schapenweg		vb02		1	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb03		1	8-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb04		1	8-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb05		1	8-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb06		1	8-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb07		1	8-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	18:30	2:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb08		1	16-aug-17	avond-nacht	21:00	6:25	18:30	2:00	17	half	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb09		1	16-aug-17	avond-nacht	21:00	6:25	18:30	2:00	17	half	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb10		1	16-aug-17	avond-nacht	21:00	6:25	18:30	2:00	17	half	2	Nee

Tabel 4-4: Data en condities vleermuis- en gierzwaluwonderzoek bezoek 3

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	gierzwaluw/ vleermuizen bezoek 3	gierzwaluw/\ vleermuizen bezoek 3 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op	Start veldwerk (tijd)	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
2	A.C. de Graafweg		vb11		1	16-aug-17	avond-nacht	21:00	6:25	18:30	2:00	17	half	2	Nee
3	A.C. de Graafweg		vb12		1	21-aug-17	avond-nacht	20:50	6:30	18:30	2:00	16	half	2	Nee
4	Breestraat		vb13		1	21-aug-17	avond-nacht	20:50	6:30	18:30	2:00	16	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb14		1	23-aug-17	avond-nacht	20:50	6:30	18:30	2:00	19	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb15		1	23-aug-17	avond-nacht	20:50	6:30	18:30	2:00	19	half	2	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr01	2	11-jul-17	avond-ochtend	21:50	5:30	18:30	2:00	16	geheel	4	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr02	2	18-aug-17	avond-nacht	21:00	6:25	18:30	2:00	17	half	2	Nee
-	A.C. de Graafweg bomenrij			vr03	2	16-aug-17	avond-nacht	21:00	6:25	18:30	2:00	17	half	2	Nee

Tabel 4-5: Data en condities vleermuisonderzoek bezoek 4

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Vleermuizen bezoek 4	vleermuizen bezoek 4 nacht / middennacht	Zon onder en start veldbezoek	Zon op	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
1	Verlaat	30			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
1	Verlaat	32			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
1	Verlaat	34			2	10-aug-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	Molenpad	6			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	1			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	2			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
1	A.C. de Graafweg	4			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	brug Skarpetweg	-			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	Skarpetweg	9			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	Schapenweg	6			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	Schapenweg	8			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	6			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12			2	10-aug-17	avond-nacht	21:12	6:15	3:00	17	zwaar	3	Nee
3	Pade	1			2	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
3	Pade	6			2	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Breestraat	1			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Breestraat	2			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Middelweg	21-25			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Middelweg	20			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Middelweg	26			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Middelweg	32			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
4	Middelweg	36			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	3			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	5			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee

Tabel 4-5: Data en condities vleermuisonderzoek bezoek 4

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Vleermuizen bezoek 4	vleermuizen bezoek 4 nacht / middennacht	Zon onder en start veldbezoek	Zon op	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
5	A.C. de Graafweg	9			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	11			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
5	A.C. de Graafweg	15			2	11-aug-17	avond-nacht	21:11	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19			2	12-aug-17	avond-nacht	21:09	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23			2	12-aug-17	avond-nacht	21:09	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
7	A.C. de Graafweg	27			2	12-aug-17	avond-nacht	21:09	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
7	Tramweg	4			2	12-aug-17	avond-nacht	21:09	6:15	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01a		1	24-sep-17	avond-nacht	19:32	7:30	3:00	14	licht	2	Nee
1	A.C. de Graafweg		vb01b		1	24-sep-17	avond-nacht	19:32	7:30	3:00	14	licht	2	Nee
1	Schapenweg		vb02		1	24-sep-17	avond-nacht	19:32	7:30	3:00	14	licht	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb03		1	21-sep-17	avond-nacht	19:39	7:25	3:00	15	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb04		1	21-sep-17	avond-nacht	19:39	7:25	3:00	15	zwaar	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb05		1	22-sep-17	avond-nacht	19:37	7:25	3:00	13	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb06		1	22-sep-17	avond-nacht	19:37	7:25	3:00	13	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb07		1	22-sep-17	avond-nacht	19:37	7:25	3:00	13	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb08		1	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:10	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb09		1	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:10	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb10		1	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:10	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
2	A.C. de Graafweg		vb11		1	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:10	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
3	A.C. de Graafweg		vb12		1	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:10	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee

Tabel 4-5: Data en condities vleermuisonderzoek bezoek 4

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Vleermuizen bezoek 4	vleermuizen bezoek 4 nacht / middennacht	Zon onder en start veldbezoek	Zon op	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
4	Breestraat		vb13		1	8-aug-17	avond-nacht	21:16	6:10	3:00	17	vrijwel geheel	3	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb14		1	21-sep-17	avond-nacht	19:39	7:25	3:00	15	zwaar	3	Nee
5	A.C. de Graafweg		vb15		1	21-sep-17	avond-nacht	19:39	7:25	3:00	15	zwaar	3	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr01	2	11-sep-17	avond-nacht-ochtend	20:05	20:05	7:25	16	zwaar	3	Nee
-	A.C. de Graafweg watergang			vr02	2	20-sep-17	avond-nacht-ochtend	19:39	19:39	7:25	15	vrijwel geheel	4	Nee
-	A.C. de Graafweg bomenrij			vr03	2	4-sep-17	avond-nacht	20:15	20:15	7:25	17	zwaar	3	Nee

Tabel 4-6: Data en condities vleermuisonderzoek bezoek 5

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Vleermuizen bezoek 5	vleermuizen bezoek 5 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op en start veld-bezoek	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
1	Verlaat	30			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	Verlaat	32			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	Verlaat	34			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	Molenpad	6			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	1			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	2			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	4			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	brug Skarpetweg	-			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	Skarpetweg	9			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	Skarpetweg	6			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	Schapenweg	8			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg	6			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	17,5	zwaar	2	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12			2	4-sep-17	avond-nacht	20:19	6:56	3:00	18,2	geheel	4	Nee
3	Pade	1			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
3	Pade	6			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Breestraat	1			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Breestraat	2			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Middelweg	25			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Middelweg	20			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Middelweg	26			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Middelweg	32			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
4	Middelweg	36			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	3			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	5			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee

Tabel 4-6: Data en condities vleermuisonderzoek bezoek 5

Cluster	Adres	Huis-nr.	Boom-nr.	Vlieg-routenr.	Aantal personen	Vleermuizen bezoek 5	vleermuizen bezoek 5 nacht / middennacht / ochtend	Zon onder	Zon op en start veld-bezoek	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkings-graad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neer-slag
5	A.C. de Graafweg	11			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	15			2	5-sep-17	avond-nacht	20:16	6:58	3:00	18,2	geheel	4	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19			2	6-sep-17	avond-nacht	20:14	7:00	3:00	16,2	geheel	4	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23			2	6-sep-17	avond-nacht	20:14	7:00	3:00	16,2	geheel	4	Nee
7	A.C. de Graafweg	27			2	6-sep-17	avond-nacht	20:14	7:00	3:00	16,2	geheel	4	Nee
7	Tramweg	4			2	6-sep-17	avond-nacht	20:14	7:00	3:00	16,2	geheel	4	Nee

Tabel 4-7: vliegroutes met batlogger t.h.v. Westerlangereis

Datum	Temperatuur	Weer	Onderzoek naar
18 t/m 23 juni 2017	Gemiddeld 9°C	Helder, droog, bewolkt	Vliegroute/ foerageergebied zomer Westerlangereis ivm meervleermuis en watervleermuis
10 t/m 14 juli 2017	Gemiddeld 15°C	Helder, droog, bewolkt	Vliegroute/ foerageergebied zomer Westerlangereis ivm meervleermuis en watervleermuis
4 t/m 6 september 2017	Gemiddeld 13°C	Helder, droog, bewolkt	Vliegroute/ foerageergebied najaarstrek Westerlangereis ivm meervleermuis en watervleermuis

4.2.5 Marterachtigen

Tijdens het verkennend natuuronderzoek is vastgesteld dat er 6 potentiele verblijfplaatsen aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. Daarbij is geconcludeerd dat per locatie minimaal 1 cameraval noodzakelijk is. Het onderzoek met cameravallen (onder andere Mostela-kasten) is uitgevoerd in de periode van 5 augustus t/m 5 september 2017. Voor het onderzoek is aangesloten op de methodiek zoals voorgesteld door de Provincie Noord-Holland (Handreiking wezel, hermelijn en bunzing. Provincie Noord-Holland 2017). De methodiek houdt in dat er cameravallen worden geplaatst op kansrijke plekken in de voor deze soorten geschikt geachte landschapselementen. Per hectare geschikt gebied zijn daarmee vier cameravallen noodzakelijk, die gedurende vier weken blijven staan in de periode dat de dieren het meest actief zijn. In het onderzoek zijn zes cameravallen gebruikt, te weten vier reguliere en twee zogenaamde Mostela's (alle camera's zijn van het merk Bushnell) per locatie. Dit omdat alle locaties kleiner zijn dan 1 hectare.

De camera's werden ingesteld zodat er filmopnamen werden gemaakt. Dit vergroot de kans op een duidelijke zichtwaarneming bij snelle soorten ten opzichte van foto's. De cameravallen zijn verspreid over het onderzoeksgebied geplaatst, op de meest kansrijke plekken. Dit betreft met name plekken met bosjes en struweel met ruigte nabij zes erven.

- Er zijn in totaal 6 potentiele verblijfplaatsen (veelal ruigtes) aangetroffen voor kleine marterachtigen, waarvoor minimaal 1 op 1 compensatie nodig is of uitsluitsel d.m.v. camera onderzoek (zie figuur 4-3 en 4-4).
- Er zijn in totaal 2 panden (schuren) in potentie geschikt als steenmarter verblijfplaats.

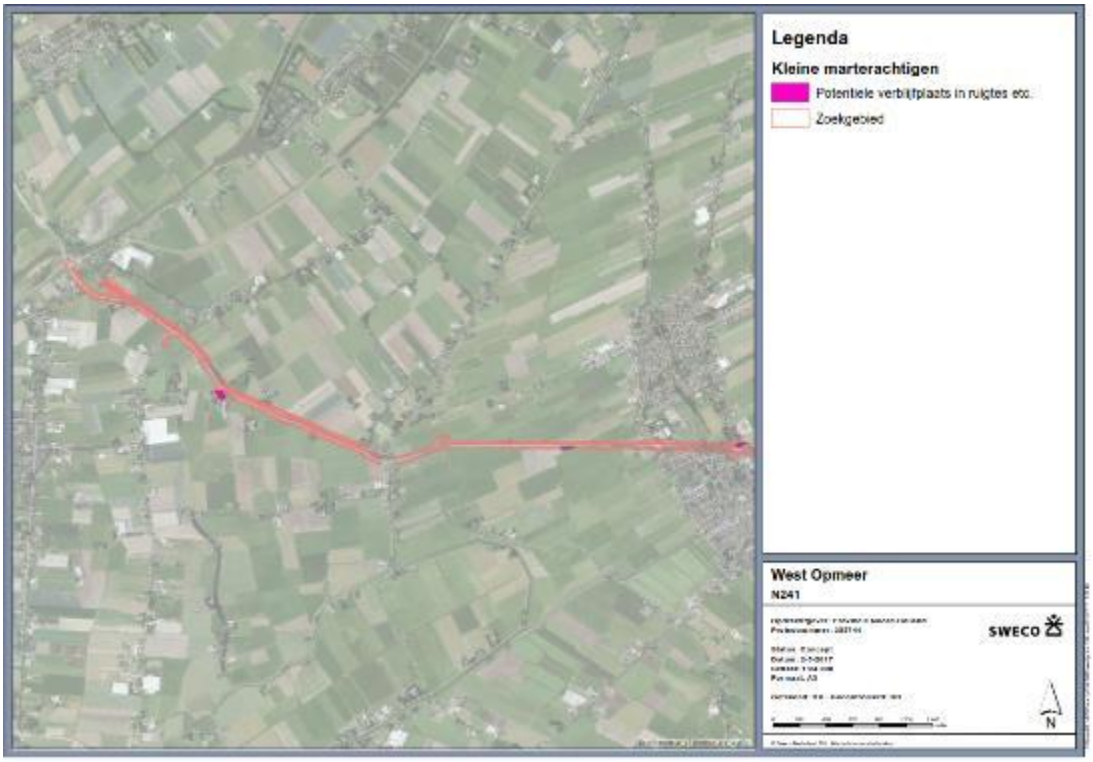

Figuur 4-3 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg west met potentiele marter verblijfplaatsen in ruigtes en bosranden (roze vlakken)

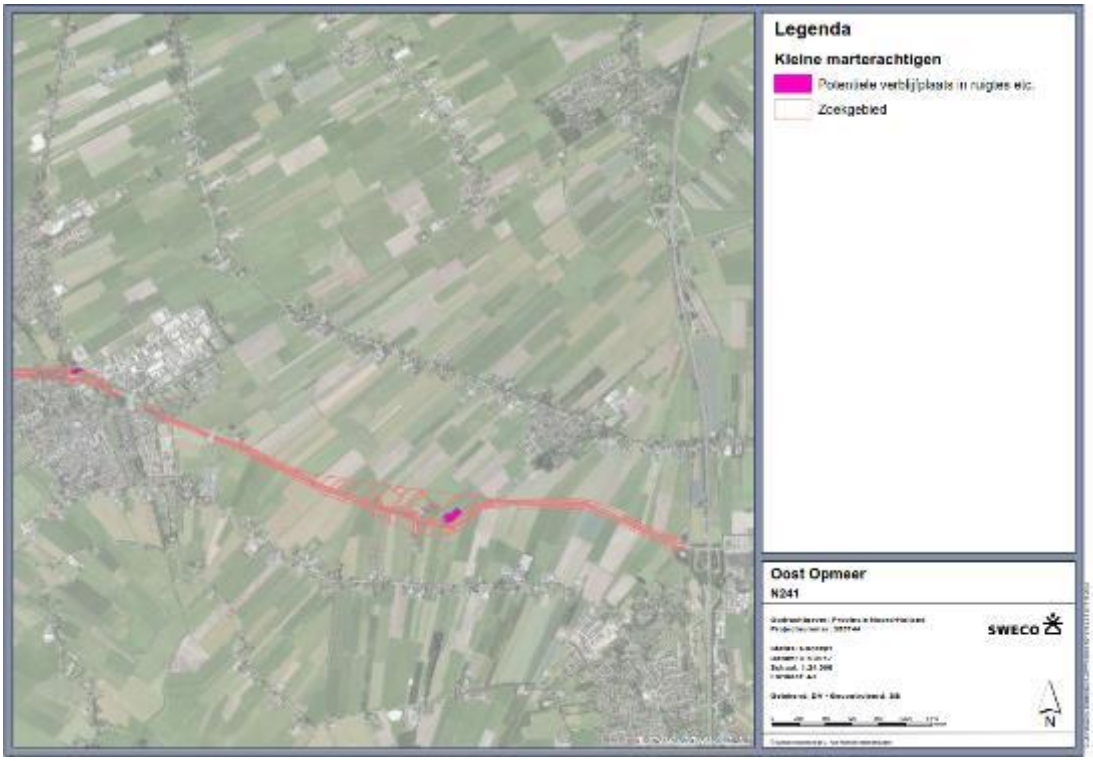

Figuur 4-4 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met potentiële marter verblijfplaatsen in ruigtes en bosranden (roze vlakken)

4.2.6 Vogels

Tijdens het verkennend ecologisch onderzoek (mei 2017) zijn de bomen in het onderzoeksgebied onderzocht op aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in bomen. Tijdens deze bezoeken zijn (potentiele) jaarrond beschermde nesten (zoals van boomvalk, ransuil of buizerd) aangetroffen in het onderzoeksgebied. Aanvullend op deze bezoeken is een gericht veldonderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van mogelijke bezette jaarrond beschermde vogelnesten. Er is zowel gezocht naar nesten van gebouwbewonende soorten zoals huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil als naar nesten van boombewonende soorten zoals roofvogels, bosuil en roek. Het onderzoek is waar mogelijk uitgevoerd conform de RVO Soortenstandaards/BIJ12 kennisdocumenten. De aanwezigheid van overige relevante jaarrond beschermde nesten, waarvoor geen soortenstandaards / kennisdocumenten zijn gepubliceerd, zijn conform de SOVON-telrichtlijnen onderzocht.

Gezien de omvang van het traject (12 kilometer) is in afwijking daarop het onderzoeksgebied geclusterd onderzocht. Dit betreffen 7 clusters van te onderzoeken gebouwen met potentiële jaarrond beschermde verblijfplaatsen. De te onderzoeken bomen met potentiele jaarrond beschermde verblijfplaatsen zijn separaat onderzocht.

In aanvulling op minimale onderzoeksinspanning van de kennisdocumenten is in de broedperiode gedurende de hele dag onderzocht per cluster, waarbij regelmatig tussen de onderlinge gebouwen en bomen gefietst is. Desbetreffende gebouwen en bomen in een

cluster liggen voldoende dichtbij elkaar om deze in een avond/ochtend te kunnen onderzoeken.

De panden langs het huidige traject vormen grotendeels potentiële vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Enkele schuren vormen tevens een potentiele verblijfplaats voor de kerkuil en/of steenuil. Het betreft in totaal 34 te onderzoeken panden, waarbij 1 of meer gebouwbewonende soorten in potentie aanwezig kunnen zijn. In tabel 4-8 t/m 4-10 is aangegeven op welke dagen en onder welke condities de veldbezoeken naar vogels zijn uitgevoerd (Figuur 4-5 en 4-10). Het overzicht van het gierzwaluw onderzoek staat weergegeven in paragraaf 4.2.6, tabel 4-2 bij vleermuizen. Dit omdat het gierzwaluwonderzoek simultaan is uitgevoerd is met het vleermuisonderzoek.

- Van de 34 panden waarvan 30 panden in potentie geschikt als huismus verblijfplaats.
- Van de 34 panden zijn 19 in potentie geschikt als gierzwaluw verblijfplaats.
- Er zijn in totaal 2 panden (schuren) in potentie geschikt als kerkuil verblijfplaats en/of 3 als steenuil verblijfplaatsen.
- Er zijn in het onderzoeksgebied in totaal 2 vaste potentiële (jaarrond) beschermde grote nesten in bomen aangetroffen waarvoor onderzocht moet worden welke vogelsoort dit betreft en of het inderdaad om een vaste (jaarrond) nest gaat en dus niet om een kraai, of reigernest etc.

Het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten in bomen betreft minimaal 3 a 4 veldbezoeken per nestboom, tenzij al voor het derde bezoek vaststelling plaats kan vinden. De onderzoeken naar jaarrond beschermde nesten in bomen zijn simultaan uitgevoerd met het huismusonderzoek op 26 april, 8 mei en 30 mei 2017 en aanvullend een overdag veldbezoek op 11 juli 2017.

Het onderzoek naar nacht actieve vogels in gebouwen is simultaan uitgevoerd tijdens alle avond- en nachtelijke rondes naar gierzwaluwen en vleermuizen in gebouwen (zie paragraaf 4.2.6, tabel 4-2), waarbij gelet is op aanwezigheid van uilen (kerkuil, steenuil, ransuil).

Het onderzoek naar nacht actieve vogels in bomen is simultaan uitgevoerd tijdens alle avond- en nachtelijke rondes naar vleermuizen in bomen (zie ook paragraaf 4.2.6, tabel 4-2).

De minimaal benodigde inzet voor deze onderzoeken betreft:
- jaarrond beschermde nesten van de huismus: minstens twee bezoeken in de periode 1 april - 15 mei (respectievelijk 10 maart - 20 juni bij vier veldbezoeken);
- jaarrond beschermde nesten van de gierzwaluw: minstens drie bezoeken in de periode 15 mei - 15 juli (minstens één tussen 20 juni en 7 juli);
- jaarrond beschermde nesten van de buizerd: minstens vier bezoeken in de periode 1 maart - half mei;
- jaarrond beschermde nesten van de boomvalk: minstens drie bezoeken in de periode 1 mei – 31 augustus;
- jaarrond beschermde nesten van de steenuil: minstens drie bezoeken in de periode 15 februari -15 april;

- jaarrond beschermde nesten van de ransuil: minstens twee bezoeken in de periode 20 februari – 20 juli;
- jaarrond beschermde nesten van de kerkuil: minstens drie bezoeken in de periode 1 februari – 15 oktober (minstens één in de periode 1 februari – 31 augustus);
- jaarrond beschermde nesten van de sperwer: minstens drie bezoeken in de periode 1 maart tot en met 15 juli (minstens twee in de periode 1 april tot en met 15 juli);
- niet-jaarrond beschermde nesten van de bosuil: minstens één bezoek in de periode 1 januari - 10 juli.

Tabel 4.8: Data en condities onderzoek huismus- en jaarrond nesten in gebouwen bezoek 1

Cluster	Adres	Huisnr.	Aantal personen huismus	Huismus bezoek 1 en jaarrond nesten bezoek 1	Zon op (tijd) en start veldonderzoek	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkingsgraad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neerslag (ja, nee, motregen)
1	Verlaat	30	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	Verlaat	32	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	Verlaat	34	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	Molenpad	6	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	1	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	2	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
1	A.C. de Graafweg	4	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
2	Skarpetweg	9	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
2	Skarpetweg	6	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
2	Schapenweg	8	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
2	A.C. de Graafweg	6	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
3	Pade	1	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
3	Pade	6	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Breestraat	1	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Breestraat	2	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Middelweg	21-25	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Middelweg	20	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Middelweg	26	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Middelweg	32	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
4	Middelweg	36	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	3	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	5	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	9	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	11	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	13	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
5	A.C. de Graafweg	15	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
7	A.C. de Graafweg	27	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee
7	Tramweg	4	2	26-apr-17	6:15	12:00	8-12	half	2	Nee

Tabel 4.9: Data en condities onderzoek huismus- en jaarrond nesten in gebouwen bezoek 2

Cluster	Adres	Huisnr.	Aantal personen huismus	Huismus bezoek 2 en jaarrond nesten bezoek 2	Zon op (tijd) en start veldonderzoek	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkingsgraad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neerslag (ja, nee, motregen)
1	Verlaat	30	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	Verlaat	32	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	Verlaat	34	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	Molenpad	6	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	1	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	2	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	4	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
2	Skarpetweg	9	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
2	Skarpetweg	6	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
2	Schapenweg	8	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	6	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
3	Pade	1	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
3	Pade	6	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Breestraat	1	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Breestraat	2	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Middelweg	21-25	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Middelweg	20	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Middelweg	26	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Middelweg	32	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
4	Middelweg	36	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	3	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	5	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	9	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	11	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	13	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	15	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
7	A.C. de Graafweg	27	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee
7	Tramweg	4	2	8-mei-17	5:50	12:00	9-15	half	4	Nee

Tabel 4.10: Data en condities onderzoek huismus- en jaarrond nesten in gebouwen bezoek 3

Cluster	Adres	Huisnummer	Aantal personen huismus	Extra huismusbezoek bezoek 3 en jaarrond nesten in bomen	Zon op (tijd) en start veldonderzoek	Einde veldwerk (tijd)	Temp (graden Celcius)	Bedekkingsgraad (onbewolkt, geheel bewolkt, zwaar bewolkt)	Wind (BFT)	Neerslag (ja, nee, motregen)
1	Verlaat	30	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	Verlaat	32	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	Verlaat	34	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	Molenpad	6	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	1	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	2	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	2A	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
1	A.C. de Graafweg	4	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
2	Skarpetweg	9	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
2	Skarpetweg	6	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
2	Schapenweg	8	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	6	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	6A	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
2	A.C. de Graafweg	10-12	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
3	Pade	1	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
3	Pade	6	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Breestraat	1	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Breestraat	2	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Middelweg	21-25	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Middelweg	20	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Middelweg	26	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Middelweg	32	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
4	Middelweg	36	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	3	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	5	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	9	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	11	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
5	A.C. de Graafweg	15	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
6	A.C. de Graafweg	17-19	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
7	A.C. de Graafweg	21-23	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
7	A.C. de Graafweg	27	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee
7	Tramweg	4	2	30-mei-17	5:25	12:00	13-15	vrijwel geheel	4	Nee

Figuur 4-5 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg west met potentiële gierzwaluw verblijfplaatsen in woningen

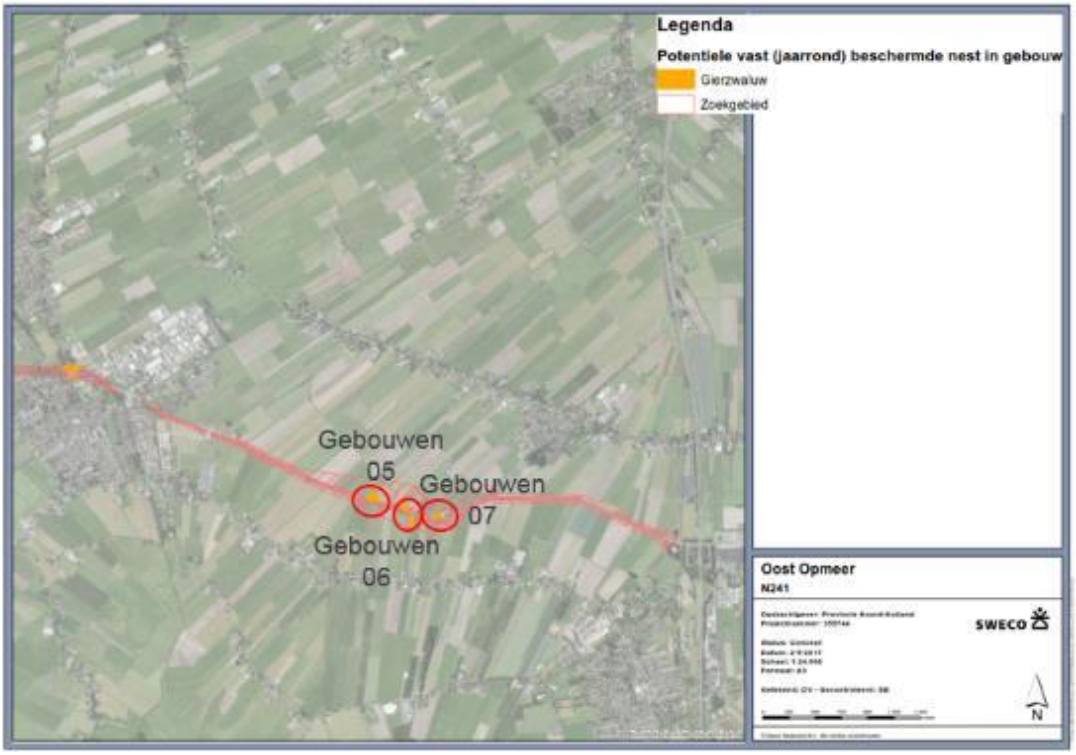

Figuur 4-6 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met potentiële gierzwaluw verblijfplaatsen in woningen

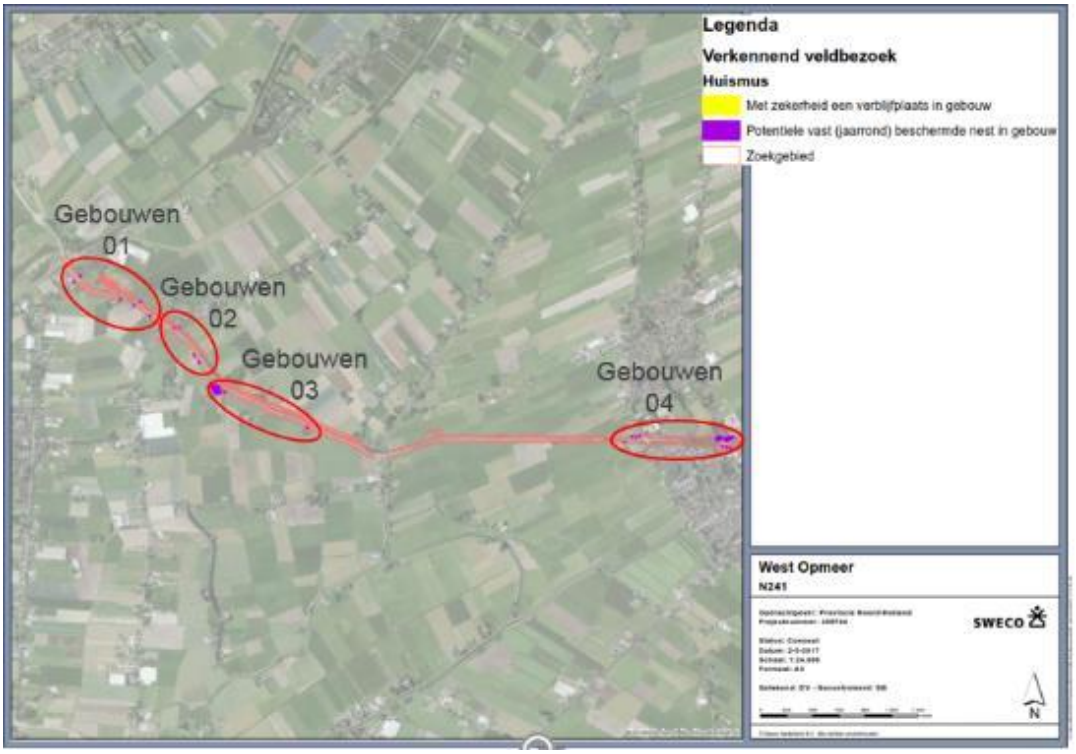

Figuur 4-7 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg west met potentiële huismus verblijfplaatsen in woningen

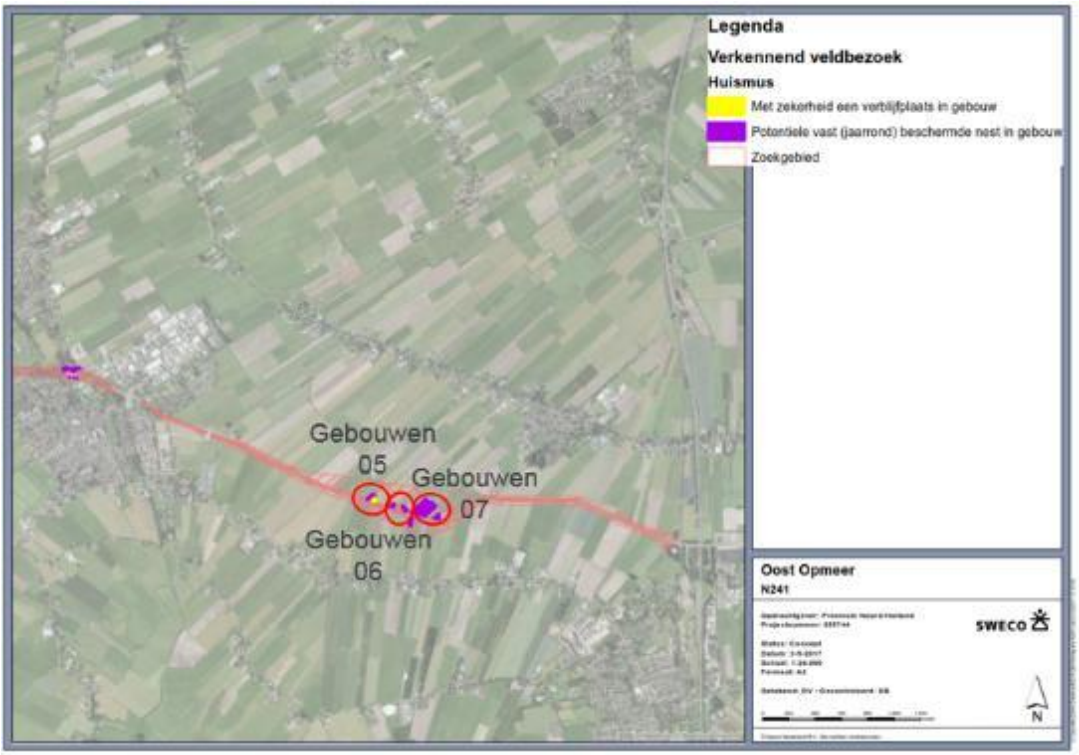

Figuur 4-8 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met potentiële huismus verblijfplaatsen in woningen

Figuur 4-9 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg west met potentiële kerkuil en steenuil verblijfplaatsen in woningen (rode cirkel)

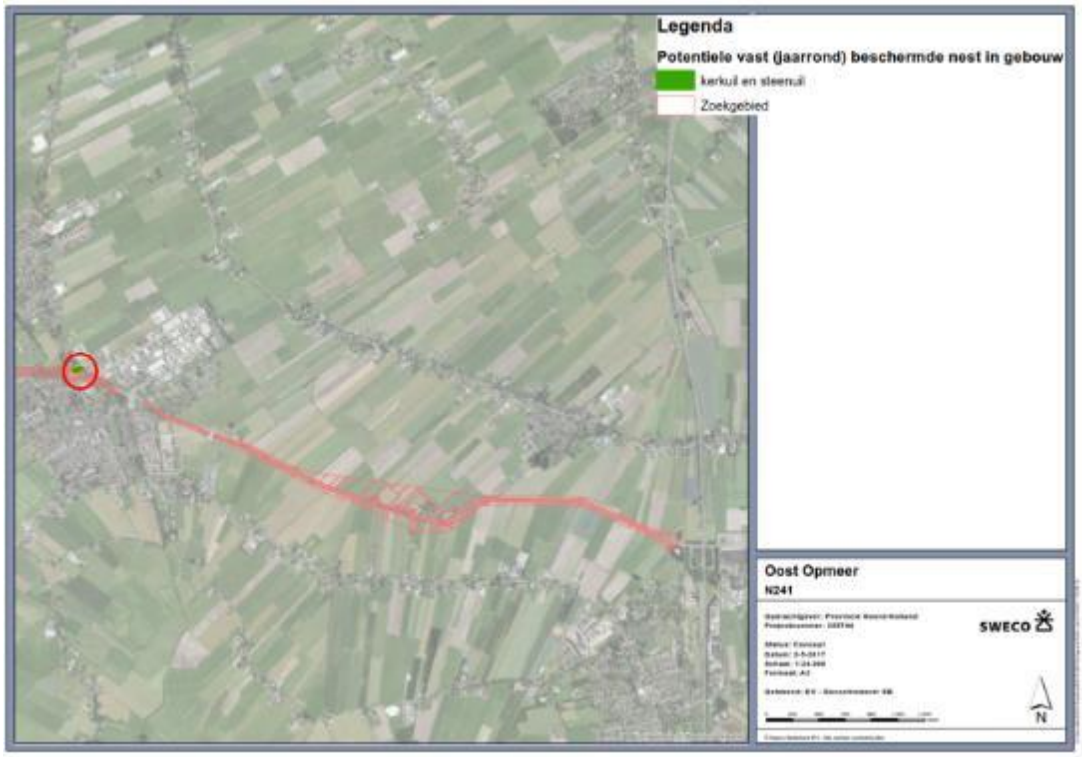

Figuur 4-10 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met potentiële kerkuil en steenuil verblijfplaatsen in woningen

4.2.7 Rugstreeppad en platte schijfhoren

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit het verkennend natuuronderzoek (mei 2017) is gebleken dat de volgende functies in het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn:

- Voortplantings- en rustplaatsen (zomer-, winterverblijfplaatsen).
- Er zijn in totaal 15 kadastrale percelen (al dan niet gecombineerd) waar de rugstreeppad voor zou kunnen komen als voortplantingswater. Alhoewel de platte schijfhoren niet bekend is in dit deel van de kop van Noord-Holland, zijn toch een tweetal sloten als een potentieel habitat van de platte schijfhoren gekenmerkt.

Het onderzoek naar de rugstreeppad is uitgevoerd conform de RVO Soortenstandaard van de rugstreeppad /BIJ12 kennisdocument rugstreeppad.

Hierbij zijn 4 locaties met potentiele winter- en zomerhabitat en voortplantingswater onderzocht (Figuur 4-11 en 4-12). De veldbezoeken naar kooractiviteiten zijn simultaan uitgevoerd met alle gierzwaluw- en vleermuisonderzoeken in de avond en nacht in mei t/m juli. De veldbezoeken naar ei-snoeren en larven zijn in juli overdag uitgevoerd ter hoogte van de potentiele voortplantingslocaties (Figuur 4-13, blauwe en roze vlakken). Dit betreft tevens een paar slootjes waar ook gezocht is naar de platte schijfhoren (Figuur 4-13) in N241 A.C. de Graafweg west. In N241 A.C. de Graafweg oost is geen potentieel platte schijfhoren habitat aangetroffen.

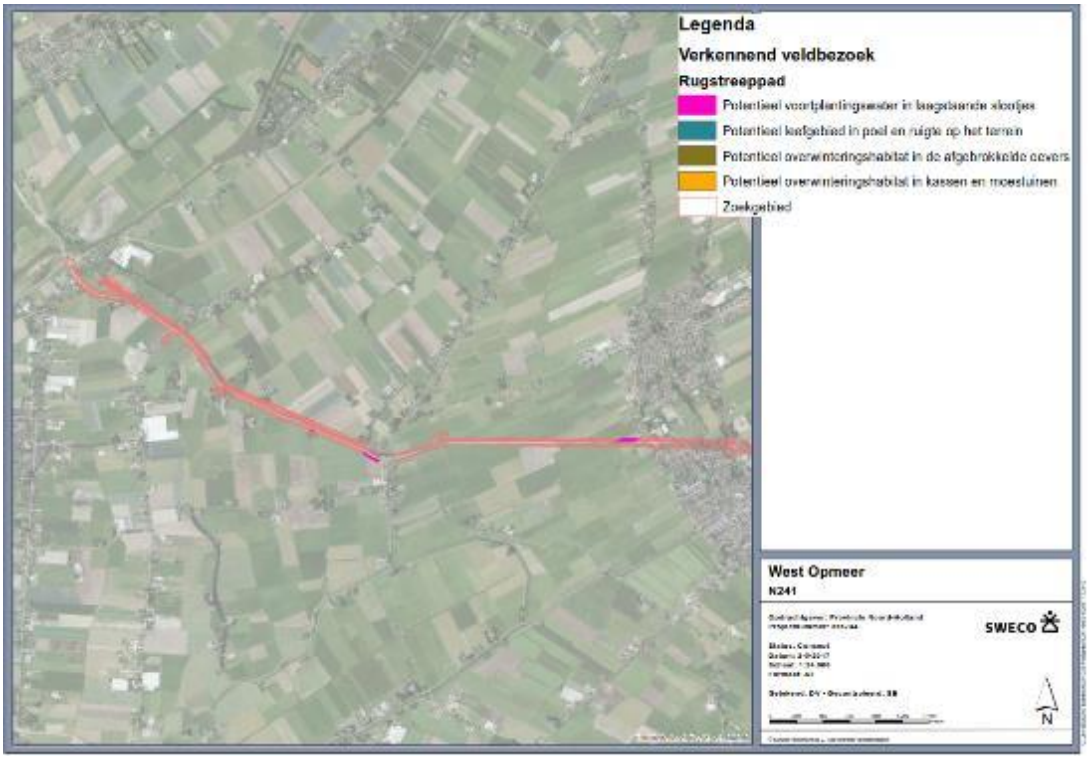

Figuur 4-11 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg west met potentieel rugstreeppad habitat

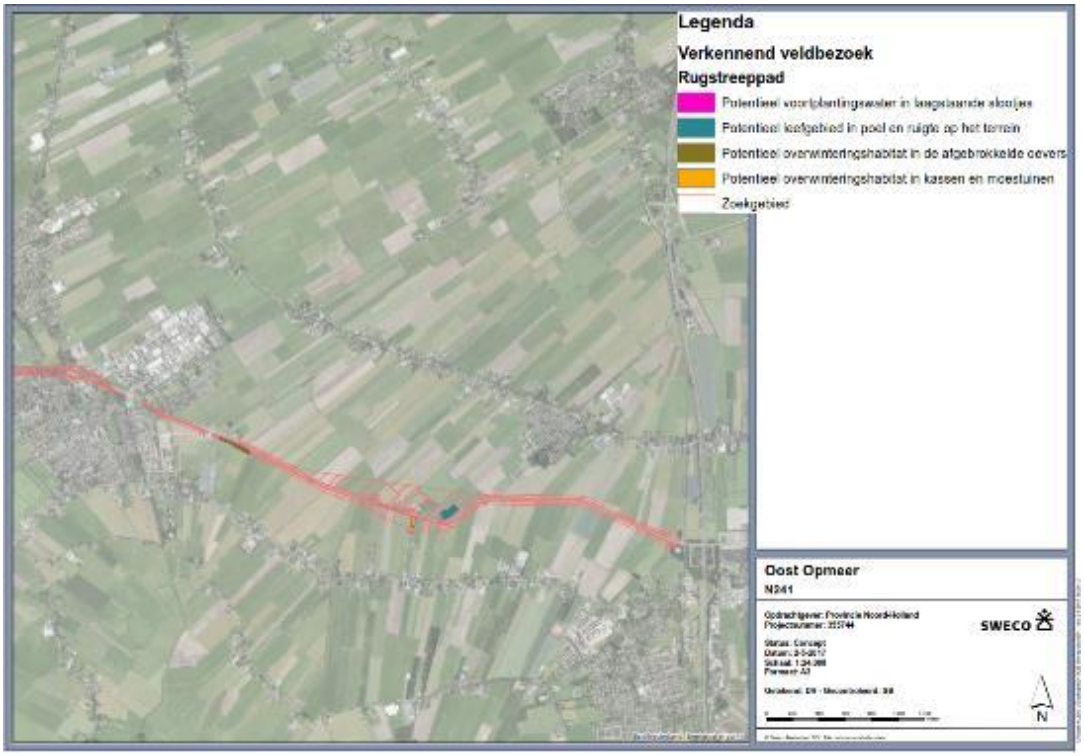

Figuur 4-12 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg oost met potentieel rugstreeppad habitat

Figuur 4-13 Overzichtskaart N241 A.C. de Graafweg west met potentieel platte schijfhoren habitat (in oost is geen potentieel habitat aangetroffen)

4.3 Resultaten aanvullend veldonderzoek

In onderstaande paragraven staan per soort/soortgroep de onderzoeksresultaten weergegeven van het aanvullend veldonderzoek.

4.3.1 Vaatplanten

Tijdens het onderzoek naar vaatplanten in april, mei en juni 2017 zijn geen op grond van de Wnb beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden gelet op het ontbreken van waarnemingen en de beperkte geschiktheid van het onderzoeksgebied als groeiplaats voor beschermde soorten ook niet verwacht in het onderzoeksgebied.

4.3.2 Vleermuis verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn meerdere verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Onderstaand is per soort aangegeven welke verblijfplaatsen zijn aangetroffen binnen het onderzoeksgebied en hoe deze zich verhouden tot het onderzoeksgebied en het ontwerp van de herinrichting N241 A.C. de Graafweg (Tabel 4.10).

Gewone dwergvleermuis

In het onderzoeksgebied, zijn verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen:

- Eén zomerverblijfplaats van één exemplaar van de gewone dwergvleermuis in de gebouwen van camping de Vishoek aan de A.C. de Graafweg 2. De invliegopening betreft een gat in de gevel aan de zuidwest van een gebouw die waarschijnlijk toegang

geeft tot de spouw van het gebouw. Het betreft één individu, waardoor er geen sprake is van een kraamverblijfplaats;
- Eén zomerverblijfplaats van één exemplaar van de gewone dwergvleermuis is aanwezig aan de achterzijde van Middelweg nr. 20.
- Er zijn tijdens het vleermuisonderzoek geen kraamkolonies van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de gebouwen binnen het onderzoeksgebied. Kraamkolonies van de soort bevinden zich waarschijnlijk elders in het stedelijk gebied van Opmeer.

Buiten het onderzoeksgebied, zijn eveneens verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen:
- Meerdere paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bevinden zich in Hoogwoud aan onder andere de Charles van der Nootstraat.
- Eén zomerverblijfplaats van één exemplaar van de gewone dwergvleermuis in Verlaat 16.
- Eén zomerverblijfplaats van één exemplaar van de gewone dwergvleermuis in Verlaat 10.

Ruige dwergvleermuis
Binnen het onderzoeksgebied is één verblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetroffen:
- Eén zomer- en paarverblijfplaats van één exemplaar van de ruige dwergvleermuis in een boom. Bij deze boom is gedurende het onderzoek constant vleermuisactiviteit waargenomen en er zijn 5 invliegende ruige dwergvleermuizen aangetroffen (Figuur 4-14).

Buiten het onderzoeksgebied, zijn geen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen in bomen.

Laatvlieger
Binnen het onderzoeksgebied zijn geen verblijfplaats van de laatvlieger aangetroffen in het onderzoeksgebied.

Buiten het onderzoeksgebied, zijn wel verblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen:
- Achter de camping gelegen gebouwen van een melkveehouderij is eén verblijfplaats van de Laatvlieger aangetroffen.
- Ter hoogte van A.C. de Graafweg nr. 6A in cluster 02 werden op 17 juni drie laatvliegers gezien die tijdens de ochtendschemering minimaal een kwartier volop boven de weg aan het rondvliegen en roepen waren. Vervolgens vlogen ze weg in zuidwestelijke richting alwaar ze hun verblijfplaats zullen hebben. In het najaar was deze cluster de locatie waar de meeste laatvliegers (12+) waargenomen werden. Mogelijkerwijs verbleven deze in de gebouwen van de melkveehouder.

Rosse vleermuis
Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van de rosse vleermuis aangetroffen in het onderzoeksgebied en ook niet buiten het onderzoeksgebied.

Watervleermuis

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van de watervleermuis aangetroffen in het onderzoeksgebied en ook niet buiten het onderzoeksgebied.

Gewone grootoorvleermuis
In het onderzoeksgebied zijn geen verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis aangetroffen in het onderzoeksgebied.

Buiten het onderzoeksgebied, zijn verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis aangetroffen:

- Rond het kerkgebouw aan de Middelweg 26 in cluster 04 zijn onregelmatig gewone grootoorvleermuizen gehoord die waarschijnlijk op de kerkzolder verblijven.

Figuur 4-14 Verblijfplaatsen ruige dwergvleermuizen (5+ dieren) in bomen in Opmeer (rode cirkel)

Tabel 4.10: Vleermuis verblijfplaatsen in woningen en bomen

Cluster	Adres	Huisnr.	Vleermuisverblijfplaats woning / kunstwerk	Boomnr.	Vleermuis Verblijfplaats boom	Verblijfplaats in woningen of bomen binnen of buiten het onderzoeksgebied
1	Verlaat	30	nee		nvt	
1	Verlaat	32	nee		nvt	
1	Verlaat	34	nee		nvt	
1	Molenpad	6	nee		nvt	
1	A.C. de Graafweg	1	nee		nvt	
1	A.C. de Graafweg	2	nee		nvt	
1	A.C. de Graafweg	2A	nee		nvt	
1	A.C. de Graafweg	4	nee		nvt	
2	brug Skarpetweg	-	nee		nvt	
2	Skarpetweg	9	nee		nvt	
2	Skarpetweg	6	nee		nvt	
2	Schapenweg	8	gewone dwergvleermuis (zomerverblijfplaats, 1 dier)		nvt	binnen het onderzoeksgebied, maar gebouwen worden niet gesloopt, wel worden enkele bomen gekapt behorende bij het leefgebied van de gewone dwergvleermuis, maar het merendeel aan bomen blijft staan.
2	A.C. de Graafweg	6	nee		nvt	
2	A.C. de Graafweg	6A	Laatvlieger (zomer-, paar- en winterverblijfplaats, 12+ dieren)		nvt	Buiten het onderzoeksgebied. Dit gebouw wordt niet gesloopt en er wordt geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaats aangetast.
2	A.C. de Graafweg	10-12	gewone dwergvleermuis		nvt	Buiten het onderzoeksgebied. Deze gebouwen worden niet gesloopt en er wordt geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaats aangetast.
3	Pade	1	nee		nvt	
3	Pade	6	nee		nvt	
4	Breestraat	1	nee		nvt	
4	Breestraat	2	nee		nvt	
4	Middelweg	21-25	nee		nvt	
4	Middelweg	20	gewone dwergvleermuis		nvt	Buiten het onderzoeksgebied. Deze gebouwen worden niet gesloopt en er wordt geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaats aangetast
4	Middelweg	26	gewone grootoorvleermuis		nvt	Buiten het onderzoeksgebied. Deze gebouwen worden niet gesloopt en er wordt geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaats aangetast
4	Middelweg	32	nee		nvt	
4	Middelweg	36	nee		nvt	
5	A.C. de Graafweg	3	nee		nvt	
5	A.C. de Graafweg	5	nee		nvt	
5	A.C. de Graafweg	9	nee		nvt	
5	A.C. de Graafweg	11	zomer- en paarverblijfplaats laatvlieger, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis		nvt	Binnen het onderzoeksgebied. Deze gebouwen worden niet gesloopt en er wordt geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaats aangetast

Tabel 4.10: Vleermuis verblijfplaatsen in woningen en bomen

Cluster	Adres	Huisnr.	Vleermuisverblijfplaats woning / kunstwerk	Boomnr.	Vleermuis Verblijfplaats boom	Verblijfplaats in woningen of bomen binnen of buiten het onderzoeksgebied
5	A.C. de Graafweg	13	nee		nvt	
5	A.C. de Graafweg	15	nee		nvt	
6	A.C. de Graafweg	17-19	nee		nvt	
7	A.C. de Graafweg	21-23	nee		nvt	
7	A.C. de Graafweg	27	nee		nvt	
7	Tramweg	4	nee		nvt	
1	A.C. de Graafweg			vb01a	nee	
1	A.C. de Graafweg			vb01b	nee	
1	Schapenweg			vb02	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb03	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb04	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb05	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb06	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb07	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb08	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb09	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb10	nee	
2	A.C. de Graafweg			vb11	ruige dwergvleermuis (zomer- en paarverblijfplaats 5+ dieren verdeeld over 3 twee bomen)	Binnen het onderzoeksgebied. Maar zolang de deze verblijfplaatsbomen en de bomen ernaast aan de noordzijde niet gekapt worden, worden geen verblijfplaatsen en geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaatsen in bomen aangetast
3	A.C. de Graafweg			vb12	nee	
4	Breestraat			vb13	nee	
5	A.C. de Graafweg			vb14	nee	
5	A.C. de Graafweg			vb15	nee	

4.3.3 Vleermuis foerageergebieden

Binnen het gebied van cluster 01 werd door gewone dwergvleermuizen, en sporadisch door ruige dwergvleermuizen en laatvliegers, gefoerageerd. Een enkele keer is een overvliegende rosse vleermuis gehoord. De exemplaren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis die in de bebouwing en/of bomen binnen het onderzoeksgebied verblijven, foerageren kort rond groen of bij lantaarnpalen in het onderzoeksgebied en vertrekken vervolgens naar foerageergebieden buiten het onderzoeksgebied, deze gebieden zijn te vinden binnen Opmeer en bij Benningbroek (zie onderstaand figuur). Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen essentiële foerageergebieden van vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied.

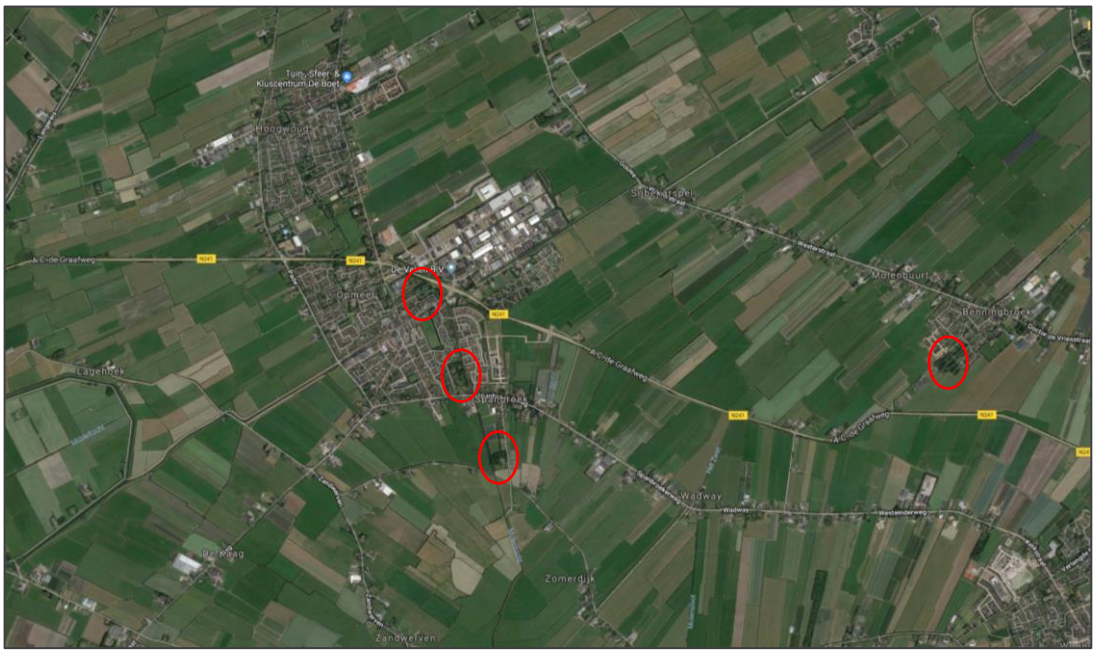

Figuur. Foerageergebieden (rode cirkels) in de omgeving van het plangebied.

Buiten het onderzoeksgebied:

- De tuin van Verlaat 5 vormt een foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis ruim buiten het onderzoeksgebied.
- Het parkbos aan weerszijden van de N241 in Opmeer (cluster 03) buiten het onderzoeksgebied vormt foerageergebied voor met name enkele exemplaren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis. De dieren foerageren met name boven open ruimten in het bos en langs bosranden en bomenrijen aan de donkere zijde van het bos, dus niet ter hoogte van de bosranden langs de N241 A.C. de Graafweg. Het betreft hier in het gehele gebied relatief kleine aantallen (enkele individuen), maar het bos kan voor deze dieren toch van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van de verblijfplaatsen van deze dieren.
- De laatvlieger is incidenteel en niet tijdens alle bezoeken in het onderzoeksgebied aangetroffen. Het onderzoeksgebied vormt geen essentieel foerageergebied voor de laatvlieger.

- De gewone grootoorvleermuis is incidenteel en niet tijdens alle bezoeken in het onderzoeksgebied aangetroffen. De gewone grootoorvleermuis is echter moeilijk waar te nemen met een batdetector vanwege hun zachte sonar. Het is dus niet uitgesloten dat er meer gewone grootoorvleermuizen in het bos in Opmeer foerageren dan tijdens het vleermuisonderzoek is waargenomen. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen foeragerende gewone grootoorvleermuizen aangetroffen. Het onderzoeksgebied vormt ook geen geschikt biotoop voor de gewone grootoorvleermuis die veelal in donkere (park)bossen jaagt. Het bos vormt wel geschikt foerageergebied voor de gewone grootoorvleermuis. In het bos buiten het onderzoeksgebied is tevens een waterpartij gevonden waar de watervleermuis foerageert.
- Ter hoogte van de brug Skarpetweg over de Westerlangereis, zijn foeragerende watervleermuizen (Figuur 4-15) aangetroffen. De watervleermuizen maken gebruik van de gehele watergang, maar foerageren met name in de brede uitmonding ten noorden van de Westerlangereis buiten het onderzoeksgebied. Er zijn tevens geen verblijfplaatsen behorende bij deze foeragerende watervleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving buiten het onderzoeksgebied.
- Ter hoogte van Opmeer zijn tevens twee foerageergebieden van de watervleermuis buiten het onderzoeksgebied (Figuur 4-16) aangetroffen.

Figuur 4-15 Foerageergebied watervleermuizen buiten het onderzoeksgebied (blauwe cirkel)

Figuur 4-16 Foerageergebied watervleermuizen buiten het onderzoeksgebied (blauwe cirkels)

4.3.4 Vliegroutes

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn twee essentiële vliegroutes van vleermuizen in het onderzoeksgebied aangetroffen (Tabel 4.11):

- Eén laan ten oosten van Opmeer tussen Opmeer en Sijbekarspel betreft een essentiële vliegroute (Figuur 4-17, vliegroute 03) van de gewone dwergvleermuis (meer dan 20 dieren). Gedurende de veldbezoeken zijn meer dan 20 overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, die een sterke binding hebben met de aanwezige bomen. De vleermuizen zijn vliegend waargenomend net onder de boomkronen. De gewone dwergvleermuizen zijn afkomstig van Opmeer en vliegen richting het oosten. Om vast te stellen hoe de vliegroute loopt is onderzocht of de vleermuizen de A.C. de Graafweg volgen of niet. Hieruit blijkt dat de gewone dwergvleermuizen net na de S-bocht in de weg, afbuigen richting het noorden richting Benningbroek. Omdat er geen nabijgelegen laanbeplanting is tussen Opmeer en Sijbekarspel, zijn er geen - ondanks de doorbroken lijnbeplanting - alternatieve vliegroutes voor de gewone dwergvleermuis.

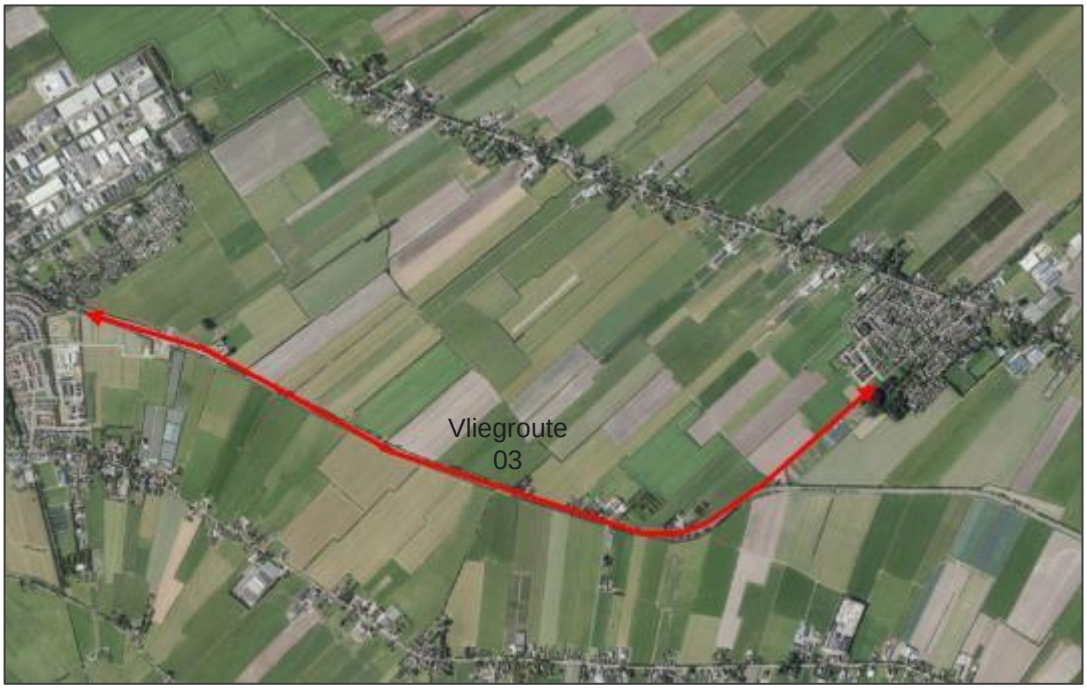

Figuur 4-17 Essentiële vliegroute gewone dwergvleermuis (rode pijl)

- Eén watergang zijnde de Westerlangereis, ten westen van Opmeer tussen de Dijkweg en de N242, betreft een essentiële vliegroute voor de meervleermuis (Figuur 4-18). De batlogger metingen onder het bruggetje van de Skarpetweg en de brug onder de N242 duiden enkele meervleermuis waarnemingen. Desondanks zijn er zowel in de zomerperiode als het najaar diverse meervleermuizen aangetroffen met de batdetector en zichtwaarnemingen. Desbetreffende meervleermuizen vlogen onder andere lijnrecht door een groep foeragerende watervleermuizen ter hoogte van de Skarpetweg. De Westerlangereis betreft een bekende vliegroute van meervleermuizen uit Obdam, richting het noorden via de Ringsloot van de Berkmeer (en tevens beperkt ook de Veenhuizerkade) langs de Kade Hoekpolder via de Westerlangereis. In Obdam zitten bekende verblijfplaatsen, namelijk Kloet 68 (grote kraamkolonie meervleermuis ca. 75 stuks), Kloet 93 (middelgrote kraamkolonie meervleermuis ca. 55 stuks), Boeier 31 (kleine kraamverblijfplaats meervleermuis ca. 10 stuks) en Kloet 77 (kleine kraamverblijfplaats meervleermuis ca. 5 stuks). De meervleermuis vliegt onder de brug Skarpetweg door. Desbetreffende brug is onverlicht en heeft een onderdoorgang hoogte van circa 1,5 tot 2 meter.

Figuur 4-18 Essentiële vliegroute meervleermuis (rode pijl)

De overige lanen en watergangen in het onderzoeksgebied waar gewone- en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis aangetroffen zijn, vormen geen essentiële vliegroute. Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuizen en ook de gewone grootoorvleermuis verspreiden zich diffuus via wegen en bospaden in het onderzoeksgebied naar hun foerageergebieden buiten het onderzoeksgebied. De laatvlieger is incidenteel foerageerend in het onderzoeksgebied aangetroffen en gebruikt daarbij ook meerdere wegen en bospaden als vlieg-/foerageerroute. Van een duidelijk vliegroute van de laatvlieger die door meerdere dieren wordt gebruikt is geen sprake.

Tabel 4.11: Essentiele vleermuis vliegroutes en foerageergebied

Locatie	Vlieg-routenr.	Essentiële vliegroute	Essentieel foerageergebied
A.C. de Graafweg watergang	vr01	Ja (meervleermuizen (5 dieren))	Nee (geen essentieel foerageergebied, wel foeragerende watervleermuizen)
A.C. de Graafweg watergang	vr02	Nee	Nee
A.C. de Graafweg bomenrij	vr03	Ja (gewone dwergvleermuis (20+ dieren))	Nee

4.3.5 Marterachtigen

Tijdens het onderzoek met cameravallen zijn geen marterachtigen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied en de directe omgeving vormt dus geen essentieel leefgebied voor marterachtigen zoals boommarter, steenmarter, bunzing,

hermelijn en wezel. Gelet op de onderzoeksinspanning zou er dan op zijn minst een keer een marterachtige in het gebied gefotografeerd moeten zijn.

4.3.6 Jaarrond beschermde nesten (vogels)

Tijdens het veldonderzoek naar jaarrond beschermde nesten en nesten van bosuil zijn in gebruik zijnde nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats aangetroffen in het onderzoeksgebied (Tabel 4.12).

Tijdens het veldonderzoek naar vogels zijn geen foeragerende gierzwaluwen, roek, havik of bosuilen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Wel is een sperwer overvliegend aangetroffen. Er zijn geen in gebruik zijnde nesten van de gierzwaluw, roek, havik, sperwer en bosuil aangetroffen in het onderzoeksgebied en er is ook geen nestindicerend gedrag van deze soorten waargenomen. Aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten en/of van essentieel leefgebied van deze soorten in het onderzoeksgebied wordt derhalve uitgesloten.

Van de onderstaande soorten zijn wel jaarrond beschermde nesten in het onderzoeksgebied of buiten het onderzoeksgebied aangetroffen. Dit betreft:

Buizerd

- In de restant van de populierenrij is ten noorden van de A.C. de Graafweg (globaal t.h.v. nr. 8 en 10) in cluster 02 is een bezet jaarrond beschermde buizerdnest (2 dieren) aangetroffen in het onderzoeksgebied (Figuur 4-19).

Boomvalk

- In de tuin van A.C. de Graafweg nr. 11 in cluster 06 is een jaarrond beschermde nest van de boomvalk (1 dier) aangetroffen in het onderzoeksgebied (Figuur 4-20).

Ransuil

- In de tuin van A.C. de Graafweg nr. 11 in cluster 06 is in het najaar een jaarrond beschermde slaapplaats van de ransuil (2 dieren) aangetroffen in het onderzoeksgebied;
- Op het terrein aan A.C. de Graafweg nr. 21A in cluster 06, is in het najaar een ransuil slaap(roest)plaats (2+ dieren) aangetroffen in het onderzoeksgebied (figuur 4-20).

Steenuil

- Bij A.C. de Graafweg nr. 13 in cluster 06 werd ’s nachts een roepende steenuil waargenomen, zittend op het dak, wat voldoende aannemelijk maakt dat hier een jaarrond beschermd nest aanwezig is in het onderzoeksgebied (Figuur 4-20).

Huismus

- Op het terrein aan A.C. de Graafweg nr. 21-23 in cluster 06 (Figuur 4-21), is in het voorjaar een grote groep huismussen (14+ dieren) aangetroffen in het onderzoeksgebied;
- In de tuin van het woonhuis op de hoek Tramweg 4 / A.C. de Graafweg is een verblijfplaats van de huismus (3+ dieren) aangetroffen in het onderzoeksgebied (Figuur 4-20).

Figuur 4-19 Jaarrond beschermd buizerdnest (blauwe cirkel) langs de N241 A.C. de Graafweg ter hoogte van A.C. de Graafweg 8 en 10, Heerhugowaard (buiten het onderzoeksgebied).

Figuur 4-20 Jaarrond beschermd boomvalknest (oranje cirkel), ransuil roestplaatsen (rode cirkels), steenuil verblijfplaats (groene cirkel) en huismus verblijfplaatsen (blauwe cirkels) tussen de te verleggen en bestaande N241 A.C. de Graafweg (buiten onderzoeksgebied).

Figuur 4-21 Jaarrond beschermde huismusnesten (blauwe cirkels) langs de N241 A.C. de Graafweg ter hoogte van de A.C. de Graafweg 6A (buiten het onderzoeksgebied).

Er zijn tevens jaarrond beschermde nesten buiten het onderzoeksgebied aangetroffen. Dit betreft:

- Eén mogelijke nestboom van de ransuil in de tuinen van Verlaat 36, met drie jonge ransuilen. De daadwerkelijke bomen waar de nesten aanwezig zijn is onduidelijk, omdat dit ruim buiten het onderzoeksgebied betreft;
- Twee nesten in woningen van de huismus in de woning van Verlaat 34. Met 16+ huismussen. Desbetreffende nestlocaties betreft tevens een overwinterings-verzamelverblijfplaats voor de huismus;
- Meerdere nestbomen van de ransuil in de tuinen van de Breestraat 11 en het terrein achter de Breestraat 11 (Opmeer) van 3+ dieren;
- Eén buizerdnest In een restant van een populierenrij is ten noorden van de A.C. de Graafweg (achter nr. 9) met 2 dieren.
- Bij Tramweg nr. 4 is in een boom naast het huis een mannetje steenuil gehoord waarbij een baltsroep in het onderzoeksgebied is gehoord. De steenuilen op de locaties in cluster 06 en 07 werden gedurende verschillende nachten waargenomen. Daarom wordt uitgegaan van een jaarrond beschermd nest op het terrein van Tramweg nr. 4. Er vindt tevens mogelijk uitwisseling plaats met de steenuil verblijfplaats aan de A.C. de Graafweg 13.

Tabel 4.12: Jaarrond beschermde nesten in woningen en bomen

Cluster	Adres	Huisnr.	Huismus / Gierzwaluw Jaarrond nesten in woning	Jaarrond nesten in bomen	Verblijfplaatsen in woningen of bomen binnen of buiten het onderzoeksgebied
1	Verlaat	30	nee	nee	
1	Verlaat	32	huismus (16 dieren)	ransuil	ruim buiten het onderzoeksgebied en daarmee geen aantasting van verblijfplaatsen of leefgebied
1	Verlaat	34	nee	nee	
1	Molenpad	6	nee	nee	
1	A.C. de Graafweg	1	nee	nee	
1	A.C. de Graafweg	2	nee	nee	
1	A.C. de Graafweg	2A	nee	nee	
1	A.C. de Graafweg	4	nee	nee	
1	A.C. de Graafweg	-	nee	buizerd (2 dieren)	direct buiten het onderzoeksgebied, In een straal van 50 meter om de nestboom staan bomen behorende bij essentieel leefgebied bij het nest. Zolang in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat het nest buiten het beoogde noordelijke traject ligt.
2	Skarpetweg	9	nee	nee	
2	Skarpetweg	6	nee	nee	
2	Schapenweg	8	huismus (2 dieren)	nee	ruim buiten het onderzoeksgebied
2	A.C. de Graafweg	6	nee	nee	
2	A.C. de Graafweg	6A	huismus (6 dieren)	nee	direct buiten het onderzoeksgebied, maar geen aantasting van verblijfplaatsen of leefgebied, zolang de bomen en achter het huis aanwezig blijven.
2	A.C. de Graafweg	10-12	nee	nee	
3	Pade	1	nee	nee	
3	Pade	6	nee	nee	
4	Breestraat	1	nee	nee	
4	Breestraat	2	nee	nee	
4	Middelweg	21-25	nee	nee	
4	Middelweg	20	nee	nee	
4	Middelweg	26	nee	nee	
4	Middelweg	32	nee	nee	
4	Middelweg	36	nee	nee	
5	A.C. de Graafweg	3	nee	nee	
5	A.C. de Graafweg	5	nee	nee	
5	A.C. de Graafweg	9	nee	buizerd	direct buiten het onderzoeksgebied, maar geen aantasting van verblijfplaatsen of leefgebied, zolang de bomen achter het huis aanwezig blijven in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat het nest buiten het beoogde noordelijke traject ligt.

Tabel 4.12: Jaarrond beschermde nesten in woningen en bomen

Cluster	Adres	Huisnr.	Huismus / Gierzwaluw Jaarrond nesten in woning	Jaarrond nesten in bomen	Verblijfplaatsen in woningen of bomen binnen of buiten het onderzoeksgebied
5	A.C. de Graafweg	11	nee	boomvalk (1 dier), ransuil roestplaats (2 dieren)	buiten het onderzoeksgebied. Een ontheffing is niet noodzakelijk. Zolang in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat de nesten buiten het beoogde noordelijke traject ligt.
5	A.C. de Graafweg	13	steenuil	nee	buiten het onderzoeksgebied. De woning wordt niet gesloopt en geen keuze voor de zuidelijke variant zodat geen isolatie en van leefgebied behorende bij het nest plaatsvind (i.v.m. mogelijke uitwisseling met een verblijfplaats van de steenuil buiten het onderzoeksgebied aan de Tramweg 3).
5	A.C. de Graafweg	15	nee	nee	
6	A.C. de Graafweg	17-19	nee	nee	
7	A.C. de Graafweg	21-23	huismus (14+ dieren) inclusief overwinteringsplaats	ransuil roestplaats (2+ dieren)	buiten het onderzoeksgebied. De woning wordt niet gesloopt, wel. De huismussen zijn erf en daarmee plaatsgebonden. Aantasting van het leefgebied zal niet plaatsvinden. Zolang in een straal van 50 meter om de ransuil roestplaats er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat de roestplaats buiten het beoogde noordelijke traject ligt.
7	A.C. de Graafweg	27	nee	nee	
7	Tramweg	4	huismus (3+ dieren)	nee	buiten het onderzoeksgebied. De woning wordt niet gesloopt en bomen worden niet gekapt.

4.3.7 Rugstreeppad

Tijdens het onderzoek zijn enkele rugstreeppadden roepend waargenomen in het onderzoeksgebied op drie verschillende locaties, dit betreft:

- moerasgebied ten oosten van Opmeer (Figuur 4-22). Dit betreft enkele roepende dieren, vanuit zomer- en voortplantingshabitat. Het moerasgebied en daarmee de verblijfplaatsen worden niet aangetast binnen de herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg. De winterverblijfplaatsen zijn naar verwachting aanwezig ter hoogte van de noordelijke gelegen woonerf (rode pijl). Er zijn geen potentiele winterhabitat locaties (zoals muizen- en konijnenholen) gevonden in het talud van de N241 A.C. de Graafweg;
- volkstuincomplex ten westen van Opmeer (Figuur 4-23). Dit betreft enkele roepende dieren, vanuit zomer- en winterhabitat (blauwe stip). Het voortplantingshabitat betreft naar verwachting de sloot gelegen ten noorden van het volkstuinencomplex (rode cirkel). Er zijn geen potentiele winterhabitat locaties (zoals muizen- en konijnenholen) gevonden in het talud van de N241 A.C. de Graafweg;
- zandige nieuwbouwterrein ten oosten van Opmeer (Figuur 4-24). Dit betreft enkele roepende dieren, vanuit zomer- en winterhabitat (blauwe stip). Het voortplantingshabitat betreft naar verwachting de sloot gelegen langs de N241 A.C. de Graafweg aan de zuidzijde (rode cirkel). Er zijn geen potentiele winterhabitat locaties (zoals muizen- en konijnenholen) gevonden in het talud van de N241 A.C. de Graafweg;
- Tijdens het onderzoek in juli zijn geen ei-snoeren gevonden in wateren bij potentiele voortplantingslocaties (Figuur 4-13, blauwe en roze vlakken) en waar de rugstreeppad gehoord is (Figuur 4-22 en 4-23). Maar door de waargenomen kooractiviteiten is voldoende aannemelijk dat desbtreffende plassen wel voortplantingswateren betreffen.

4.3.8 Platte schijfhoren

Tijdens het onderzoek naar de platte schijfhoren zijn in sloten met geschikt habitat voor deze soort geen (platte) schijfhorens aangetroffen.

Figuur 4-22 rugstreeppad zomer- en voortplantingshabitat moerasgebied (blauwe stippen) en mogelijk winterhabitat (rode pijl)

Figuur 4-23 rugstreeppad voortplantingswater (rode cirkel) en zomer- en winter habitat (blauwe stip)

Figuur 4-24 rugstreeppad zomer- en voortplantingshabitat moerasgebied (blauwe stip) en mogelijk voortplantingshabitat (rode cirkels)

5 Effecten en toetsing

5.1 Vaatplanten

Tijdens het onderzoek naar vaatplanten in april, mei en juni 2017 zijn geen op grond van de Wnb beschermde plantensoorten aangetroffen. Het merendeel van de plantensoorten die op grond van de Wnb zijn beschermd, worden op grond van ontbrekend geschikt habitat (kalkrijke en/of voedselarme gronden) en/of op grond van hun verspreiding niet verwacht. Omdat het onderzoeksgebied geen geschikt biotoop betreft en beschermde Wnb planten in dit deel van Noord-Holland zich voornamelijk beperken tot duin-, plassen en moeras/rietland, is een vervolgprocedure (nader onderzoek, ontheffing, maatregelen) niet noodzakelijk. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

5.2 Vleermuizen

5.2.1 Verblijfplaatsen

Uit het aanvullend natuuronderzoek is gebleken dat binnen het onderzoeksgebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Een deel van de bebouwing in het onderzoeksgebied wordt mogelijk gesloopt en een deel van de bomen wordt gekapt. De gebouwen en bomen waar verblijfplaatsen in aangetroffen zijn, worden binnen dit plan niet gesloopt of gekapt. Dit leidt daarmee niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, en daarmee is geen ontheffing noodzakelijk. Zowel direct buiten het onderzoeksgebied als ruim buiten het onderzoeksgebied zijn wel verblijfplaatsen van vleermuizen in woningen aanwezig. Deze worden niet aangetast binnen dit project.

Een tweetal bomen (zie figuur 4-14) waar de verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aanwezig is, wordt vooralsnog niet gekapt, maar ligt wel in het verlengde van een traject die mogelijk gekapt wordt binnen het onderzoeksgebied. Zolang de deze bomen met verblijfplaatsen en de bomen in het bosje eromheen aan de noordzijde niet gekapt worden, worden geen verblijfplaatsen en geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaatsen in bomen aangetast en is geen ontheffing nodig.

Mochten deze bomen onverwachts toch gekapt worden, dan is wel ontheffing noodzakelijk. Hierbij wordt een ontheffing verleenbaar geacht indien de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort (ruige dwergvleermuis) wordt gewaarborgd en als blijkt dat er geen alternatieve keuze is voor de werkgrens en ligging van het traject. Dit kan door tijdig compenserende maatregelen te treffen zoals het ophangen van (tijdelijke) vleermuiskasten en/of (tijdig) aanbrengen van nieuwe voorzieningen voor vleermuizen in de nieuwbouw. Dit betreft bewezen effectieve maatregelen, die ervoor kunnen zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten niet in het geding komt. De benodigde ontheffing wordt derhalve verleenbaar geacht. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

Buiten het onderzoeksgebied zijn ook verschillende verblijfplaatsen van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis) aanwezig. Deze worden als gevolg van het voorgenomen plan echter niet fysiek aangetast. Van vernietiging of beschadiging van deze verblijfplaatsen van vleermuizen is derhalve geen sprake. Verstoring van verblijfplaatsen van vleermuizen is niet verboden op grond van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Op grond van artikel 3.5, tweede lid,

Wet natuurbescherming is het echter wel verboden individuen opzettelijk te storen. Opzettelijke verstoring van vleermuizen in hun verblijfplaats moet derhalve voorkomen worden. Vleermuizen kunnen in hun verblijfplaats met name verstoord worden door licht en in mindere mate door (harde) geluiden. Verblijfplaatsen van vleermuizen worden regelmatig aangetroffen in door geluid verstoord stedelijk gebied (ook op bouwterreinen) of langs drukke (provinciale) wegen. Reguliere bouwwerkzaamheden en regulier gebruik van het onderzoeksgebied zullen derhalve niet leiden tot opzettelijke verstoring van vleermuizen in hun verblijfplaats. Werkzaamheden tijdens de aanlegfase op korte afstand van omliggende verblijfplaatsen van vleermuizen zou eveneens kunnen leiden tot opzettelijke verstoring van vleermuizen in hun verblijfplaats. Werkzaamheden in de buurt van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen derhalve waar mogelijk uitgevoerd te worden in een periode dat vleermuizen geen gebruik maken van de betreffende verblijfplaatsen. Veelal betreft het verblijfplaatsen in bomen, die niet in de winterperiode als overwinteringsplaats gebruikt zullen worden. Wanneer dit niet mogelijk is dienen andere maatregelen getroffen te worden waardoor opzettelijke verstoring van vleermuizen in hun verblijfplaats voorkomen kan worden, zoals afscherming van de verblijfplaats met een geluiddempend scherm.

Lichtuitstraling op omliggende verblijfplaatsen van vleermuizen, direct buiten het onderzoeksgebied, kan optreden door extra verlichting of verplaatsing van bestaande verlichting in de buitenruimte of door lichtstraling vanuit de nieuwe gebouwen. Lichtverstoring op omliggende verblijfplaatsen van vleermuizen kan echter beperkt worden door middel van mitigerende maatregelen. Daarbij kan worden gedacht aan het afschermen van lantaarnpalen en andere lichtbronnen in de buitenruimte aan de zijde van het Westerlangereis of door het gebruik van aangepaste armatuur. Ook de aanplant van dichtere begroeiing in de randzone van de N241 A.C. de Graafweg kan ertoe leiden dat lichtuitstraling vanuit het onderzoeksgebied op omliggende verblijfplaatsen van vleermuizen beperkt blijft.

Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, geen sprake is van een zodanige opzettelijke verstoring van vleermuizen in hun verblijfplaatsen, dat daardoor de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 Wet natuurbescherming worden overtreden. Het aanvragen van ontheffing voor deze buiten het onderzoeksgebied gelegen verblijfplaatsen van vleermuizen is derhalve niet aan de orde. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

5.2.2 Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt het onderzoeksgebied zelf geen essentieel foerageergebied vormt voor vleermuizen. Het voorgenomen plan leidt derhalve niet tot een directe aantasting (vernietiging) van essentieel foerageergebied van vleermuizen.

Het buiten het onderzoeksgebied gelegen bos in Opmeer vormt (mogelijk) wel een essentieel foerageergebied voor enkele exemplaren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis. Hoewel de aangetroffen aantallen van deze soorten relatief laag zijn, kan niet worden uitgesloten dat deze dieren voor de functionaliteit van hun verblijfplaats afhankelijk zijn van het foerageergebied in het bos buiten het onderzoeksgebied. Dit foerageergebied ligt buiten het onderzoeksgebied. Het voorgenomen plan leidt derhalve niet tot een directe aantasting (vernietiging) van dit

(mogelijk) essentieel foerageergebied van vleermuizen. Verstoring van het foerageergebied zou echter wel indirect kunnen leiden tot een aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaatsen van de betreffende soorten.

De gewone en ruige dwergvleermuis zijn niet gevoelig voor verstoring door verlichting in hun foerageergebied. Beide soorten maken juist vaak gebruik van lichtbronnen zoals lantaarnpalen om te foerageren. Dit is ook vastgesteld tijdens het vleermuisonderzoek, waarbij foeragerende exemplaren van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis werden aangetroffen rond lantaarnpalen. Aangezien de meeste plekken in het onderzoeksgebied waar foeragerende gewone en ruige dwergvleermuizen zijn aangetroffen onverstoord blijven en beide soorten bij het foerageren niet gevoelig zijn voor verstoring door verlichting of geluid, is geen sprake van een zodanige verstoring van essentieel foerageergebied van de gewone en ruige dwergvleermuis dat daardoor sprake is van een aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaatsen van deze vleermuissoorten.

Voor de gewone grootoorvleermuis en watervleermuis ligt dit anders. Gewone grootoorvleermuizen foerageren veelal op donkere plekken in bossen en parken en watervleermuizen boven het water en zijn gevoelig voor lichtverstoring. Omdat gewone grootoorvleermuizen passieve luisteraars zijn die (deels) foerageren door te luisteren naar prooigeluiden, zou geluidverstoring (‘acoustic masking’) ook kunnen leiden tot verstoring van essentieel foerageergebied van de gewone grootoorvleermuis. Het aantal waargenomen gewone grootoorvleermuizen in Opmeer (Cluster 04) en watervleermuizen in een waterpartij in Opmeer (cluster 03) en langs de A.C. de Graafweg in het westelijk deel (cluster 02) is beperkt en tijdens het vleermuisonderzoek is geen zwermactiviteit rond gebouwen en bomen aangetroffen die duidt op aanwezigheid van kraamkolonies van deze soorten.

Aangenomen wordt dat een klein aantal gewone grootoorvleermuizen gebruikt maakt van het bos in Opmeer buiten het onderzoeksgebied aan weerzijden van de N241 A.C. de Graafweg om te foerageren. Het bos buiten het onderzoeksgebied blijft ook na realisatie van het voorgenomen plan onverstoord. Er komen geen licht- of geluidbronnen buiten het onderzoeksgebied in dit bos. Alleen de randzone zou door licht- en/of geluiduitstraling extra verstoord kunnen worden. Daarbij kan worden gedacht aan het afschermen van lantaarnpalen en andere lichtbronnen in de buitenruimte aan de zijde van de N241 A.C. de Graafweg of door het gebruik van op vleermuizen aangepaste armatuur. Ook de aanplant van dichtere begroeiing in de randzone van de N241 kan ertoe leiden dat lichtuitstraling vanuit het onderzoeksgebied op het foerageergebied van de gewone grootoorvleermuis rondom de kerk (Middelweg 26) en watervleermuizen op bovengenoemde locaties (Figuur 4-15 en 4-16) beperkt blijft.

Het onverstoorde gedeelte van het bos en het water is bovendien dermate groot, dat dit voldoende ruimte biedt aan het beperkt aantal exemplaren van de gewone grootoorvleermuis dat hiervan gebruik maakt als foerageergebied. Van een zodanige verstoring van essentieel foerageergebied van de gewone grootoorvleermuis en de watervleermuis, dat daardoor sprake is van een aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaatsen van deze vleermuissoort is geen sprake.

Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen. Het aanvragen van ontheffing voor foerageergebieden van vleermuizen is daarmee niet aan de orde. Dit aspect staat daarmee niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

5.2.3 Vliegroutes

Uit het vleermuisonderzoek blijkt het onderzoeksgebied essentiële vliegroutes van vleermuizen bevat:

- Er is een essentiële vliegroute aangetroffen boven de Westerlangereis van de meervleermuis. Voor aantasting van de essentiële meervleermuis vliegroute functie is (in overleg met de Provincie Noord-Holland) ontheffing nodig als het water smaller wordt of verlicht wordt. Ten aanzien van verlichting kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen om aantasting van vliegroute functie en daarmee overtreding te voorkomen. Lichtuitstraling op de vliegroute van de meervleermuis kan optreden door extra verlichting of verplaatsing van bestaande verlichting in de buitenruimte of door lichtstraling vanuit de nieuwe weg of watergang. Lichtverstoring op de vliegroute kan echter beperkt worden door middel van mitigerende maatregelen. Daarbij kan worden gedacht aan het afschermen van lantaarnpalen en andere lichtbronnen in de buitenruimte aan de zijde van het Westerlangereis of door het gebruik van op vleermuizen aangepaste armatuur. Ook de aanplant van dichtere begroeiing in de randzone kan ertoe leiden dat lichtuitstraling vanuit het onderzoeksgebied op de vliegroute beperkt blijft. Zolang de watergang Westerlangereis niet aangetast (versmald) wordt en bovengenoemde mitigerende maatregelen worden toegepast is er geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen. Het aanvragen van ontheffing voor vliegroutes van vleermuizen is daarmee niet aan de orde. Dit aspect staat daarmee niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.
- Ten oosten van Opmeer is een essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis aanwezig (tussen Opmeer en Sijbekarspel). Als gevolg van de herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg wordt deze vliegroute tussen Opmeer tot aan de noordelijke verlegging van de N241 A.C. de Graafweg aangetast. Voor aantasting van de essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis ten oosten van Opmeer is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig als deze functie niet intact blijft. Om de functionaliteit van de vliegroute in stand te houden worden 2 opties aanbevolen:
    1. gedurende de winter (dus buiten de kwetsbare periode van vleermuizen) de bomenlaan (eenzijdig) gefaseerd te kappen en aan opnieuw bomen van minimaal 5 meter hoog te planten, op een dergelijke wijze dat te allen tijde een bomenrij blijft behouden;
    2. gedurende de winter (dus buiten de kwetsbare periode van vleermuizen) de bomenlaan (eenzijdig) gefaseerd te kappen en het planten van een rietkraag in de Achterwijzend (profiel: tenminste 3 meter rietkraag en 3 meter wateroppervlakte en rietkraag tot maximaal 3 meter hoog) vanaf grofweg het nieuwbouwplan Heerenweide tot aan de noordelijke verlegging van de N241 A.C. de Graafweg.

De benodigde ontheffing wordt verleenbaar geacht. Dit aspect staat derhalve niet de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

5.3 Marterachtigen

In het onderzoeksgebied zijn geen marterachtigen zoals steenmarter, boommarter, bunzing, hermelijn en wezel aangetroffen in het onderzoeksgebied tijdens het aanvullend veldonderzoek naar (kleine) marterachtigen. Het onderzoeksgebied fungeert niet als voortplantings- of rustplaats voor beschermde soorten marterachtigen. Van essentieel leefgebied van dergelijke soorten is eveneens geen sprake. Als gevolg van het voorgenomen plan worden daarom geen verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden ten aanzien van marterachtigen. In dit kader zijn dan ook geen negatieve effecten op beschermde soorten marterachtigen voorzien en hoeven geen vervolgprocedures in gang te worden gezet. Het aanvragen van ontheffing voor marterachtigen is daarmee niet aan de orde. Dit aspect staat daarmee niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

5.4 Vogels

Binnen het onderzoeksgebied zijn in gebouwen en bomen nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats aangetroffen tijdens het aanvullend veldonderzoek naar broedvogels. Deze verblijfplaatsen in bomen en woningen worden niet gekapt of gesloopt, maar ondervinden mogelijk wel effecten door het project. Hieronder staat per verblijfplaats weergegeven waarmee effecten worden voorkomen. Dit betreft:

- Eén jaarrond beschermd nest van de buizerd (2 dieren) in een populierenrij ten noorden van de A.C. de Graafweg globaal t.h.v. nr. 6 (Figuur 4-19). Zolang in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat het nest ruim buiten het mogelijk beoogde noordelijke traject ligt.
- Eén jaarrond beschermd nest van de boomvalk (1 dier) in de tuin van A.C. de Graafweg nr. 11 (Figuur 4-20). Zolang in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat het nest ruim buiten het mogelijk beoogde noordelijke traject ligt;
- Eén jaarrond beschermd nest (roestplaats) van de ransuil (2 dieren) in de tuin van A.C. de Graafweg nr. 11 (Figuur 4-20). Zolang in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat het nest ruim buiten het beoogde noordelijke traject ligt;
- Eén jaarrond beschermd nest (roestplaats) van de ransuil (2 dieren) op het terrein van A.C. de Graafweg nr. 21-23 (Figuur 4-21); Zolang in een straal van 50 meter om de nestboom er geen bomen worden gekapt, worden effecten voorkomen en is een ontheffing niet noodzakelijk. Verstoring door werkzaamheden wordt uitgesloten, omdat de roestplaats ruim buiten het beoogde noordelijke traject ligt.
- Eén jaarrond beschermd nest van de steenuil (1 dier) in de gebouwen aan de A.C. de Graafweg nr. 13 (Figuur 4-20). Een ontheffing is noodzakelijk bij keuze van de zuidelijke variant, als leefgebied behorende bij het nest aangetast wordt door isolatie van de populatie, mits mitigerende maatregelen worden getroffen om isolatie te voorkomen.
- Eén jaarrond beschermd nest van de huismus (3 dieren) in de woning aan de Tramweg 4 (Figuur 4-21). Een ontheffing is noodzakelijk bij keuze van de zuidelijke variant, als

leefgebied behorende bij het nest aangetast wordt door bomenkap. Als de bomen niet gekapt worden is daarmee geen ontheffing noodzakelijk.

Het buiten het onderzoeksgebied gelegen leefgebied van jaarrond beschermde nesten vormt (mogelijk) wel een essentieel foerageergebied voor de buizerd, boomvalk, ransuil en huismus en steenuil. Bovendien vormen mogelijk te kappen bomen nabij een verblijfplaats in woningen een schuilgelegenheid voor huismus en steenuil. Er kan niet worden uitgesloten dat deze dieren voor de functionaliteit van hun verblijfplaats afhankelijk zijn van het foerageergebied in het bos buiten het onderzoeksgebied. Dit foerageergebied ligt buiten het onderzoeksgebied. Het voorgenomen plan leidt (afhankelijk van de variantenkeuze) mogelijk tot een directe aantasting (vernietiging) van dit (mogelijk) essentieel leefgebied. Verstoring van het foerageergebied zou indirect kunnen leiden tot een aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaatsen van de betreffende soorten. Door mitigerende maatregelen toe te passen zoals aangepaste straatverlichting en door bomen langs erven niet te kappen en een aangepaste werkwijze toe te passen tijdens de uitvoering, kan verstoring en indirecte aantasting van verblijfplaatsen voorkomen worden. Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, daarmee geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van leefgebieden behorende bij jaarrond beschermde nesten. Door mitigerende maatregelen te treffen is het aanvragen van ontheffing voor leefgebieden behorende bij jaarrond beschermde nesten niet aan de orde. Dit aspect staat daarmee niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

In het onderzoeksgebied zijn geen nesten van de bosuil en gierzwaluw aangetroffen tijdens het aanvullend veldonderzoek naar broedvogels. Voor andere (broed)vogels (zoals winterkoning, spreeuw en ringmus)waarvan het nest niet jaarrond is beschermd, geldt dat werkzaamheden zodanig uitgevoerd moeten worden dat daarbij geen in gebruik zijnde nesten worden vernield of beschadigd of individuen opzettelijk worden verstoord. Op plekken waar dergelijke vogels broeden, dienen werkzaamheden die kunnen leiden tot beschadiging of vernieling van in gebruik zijnde nesten of tot opzettelijke verstoring van individuen uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van vogels. Een andere mogelijkheid is om werkgebieden (inclusief de verstoringszone) voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor vogels om te gaan broeden. In dat geval wordt voorkomen dat tijdens de bouwactiviteiten nesten van vogels in gebruik zijn binnen het werkterrein (inclusief verstoringszone) en dat in gebruik zijnde nesten worden vernield of beschadigd of individuen tijdens het broedseizoen opzettelijk worden verstoord. Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels. Het aanvragen van ontheffing voor broedvogels zonder jaarrond beschermde is derhalve niet aan de orde.

5.5 Rugstreeppad

Binnen het onderzoeksgebied is geschikt habitat van de rugstreeppad (zomer-, winter-, en voortplantingshabitat) aangetroffen tijdens het aanvullend veldonderzoek naar de rugstreeppad. Dit betreft drie locaties, waarvan twee locaties buiten het werkgebied en het beoogde traject van de N241 A.C. de Graafweg liggen en daarmee niet aangetast worden. Dit betreft het zomer- en voortplantingshabitat in een moerasgebied ten oosten van Opmeer

(Figuur 4-20) en het zomer- winter en voortplantingshabitat in het volkstuinencomplex ten westen van Opmeer (Figuur 4-21).

Een zandige nieuwbouwterrein ten oosten van Opmeer (Figuur 4-24) ligt wel binnen de werkgrens en daarmee het beoogde traject van de N241 A.C. de Graafweg. Alhoewel er geen ei-snoeren en larven aangetroffen zijn, is voldoende aannemelijk dat er wel voortplantingshabitat aanwezig is. Dit betreft de sloot gelegen langs de N241 A.C. de Graafweg aan de zuidzijde (Figuur 4-24, rode cirkel). Dit omdat hier kooractiviteit is waargenomen op een zandig bouwterrein naast de sloot. Er is op deze locatie geen potentieel winterhabitat (zoals muizen- en konijnenholen) gevonden in het talud van de N241 A.C. de Graafweg. Naar verwachting vormt het bouwterrein wel een winter- en zomerhabitat van de rugstreeppad. Door graafwerkzaamheden ter hoogte van de voorplantingslocaties langs de N241 A.C. de Graafweg uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de rugstreeppad (dit betreft buiten de periode mei t/m juli) en het daarmee voor april klaar te hebben en door de taluds flauwer te maken dan de huidige situatie (bijvoorbeeld 1:6 – 1:10) wordt aantasting van voortplantingswater voorkomen en wordt verstoring van de rugstreeppad voorkomen. Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van habitat en verstoring van de rugstreeppad. Het aanvragen van ontheffing voor de rugstreeppad is daarmee niet aan de orde.

5.6 Platte schijfhoren

Binnen het onderzoeksgebied is tijdens het aanvullend natuuronderzoek naar de platte schijfhoren geen habitat aangetroffen van de platte schijfhoren.

6 Conclusie en aanbevelingen

6.1 Conclusie

6.1.1 Vaatplanten

In het onderzoeksgebied zijn geen groeiplaatsen van op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten vaatplanten aanwezig. Het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming voor vaatplanten is niet aan de orde. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

6.1.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het onderzoeksgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in woningen en bomen en geen essentieel foerageergebied aanwezig die als gevolg van het voorgenomen plan in functie vernield of beschadigd (kunnen) worden. Dit leidt niet tot een overtreding van artikel 3.5, vierde lid, Wet natuurbescherming.

Een tweetal bomen (zie figuur 4-14) waar de verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aanwezig is, wordt vooralsnog niet gekapt, maar ligt wel in het verlengde van een traject die mogelijk gekapt wordt binnen het onderzoeksgebied. Zolang de deze bomen met verblijfplaatsen en de bomen in het bosje eromheen aan de noordzijde niet gekapt worden, worden geen verblijfplaatsen en geen essentieel leefgebied behorende bij verblijfplaatsen in bomen aangetast en is geen ontheffing nodig.

Mochten deze bomen als gevolg van planwijzigingen toch gekapt worden, dan is ontheffing noodzakelijk indien dit leidt tot een overtreding van artikel 3.5, vierde lid, Wet natuurbescherming. Hierbij wordt een ontheffing verleenbaar geacht indien de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort (ruige dwergvleermuis) wordt gewaarborgd en als blijkt dat er geen alternatieve keuze is voor de werkgrens en ligging van het traject. Dit kan door tijdig compenserende maatregelen te treffen zoals het ophangen van (tijdelijke) vleermuiskasten en/of (tijdig) aanbrengen van nieuwe voorzieningen voor vleermuizen in de nieuwbouw. Dit betreft bewezen effectieve maatregelen, die ervoor kunnen zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten niet in het geding komt. De benodigde ontheffing wordt derhalve verleenbaar geacht. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

Vliegroutes

In het plangebied van de te reconstrueren N241 A.C. de Graafweg zijn essentiële vliegroutes van de meervleermuis en gewone dwergvleermuis aangetroffen. Er is een essentiële vliegroute aangetroffen boven de Westerlangereis van de meervleermuis. Voor aantasting van de essentiële meervleermuis vliegroute is ontheffing nodig als het water smaller wordt of verlicht wordt. Een versmalling van de watergang treedt niet op. Ter hoogte van de Schapenweg zal de N241 A.C. de Graafweg enkele meters naar het noorden worden verschoven, waardoor de Westerlangereis op die locatie ook iets verschoven moet worden (zie figuur 6.1). Een versmalling van de watergang treedt niet op.

Figuur 6.1: Situatieschets wijziging Westerlangereis en N241

Ten aanzien van verlichting kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen om aantasting van vliegroute functie en daarmee overtreding te voorkomen. In dat geval is er geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

Ten oosten van Opmeer is ontheffing nodig voor de aantasting van de essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis. Aanbevolen wordt om een activiteitenplan op te laten stellen waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt waardoor de essentiele vliegroute in stand blijft en ter goedkeuring te overleggen aan het bevoegd gezag (i.c. RUD NHN). De benodigde ontheffing wordt derhalve verleenbaar geacht. Dit aspect staat derhalve niet de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

In de extra onderzochte zone rondom het referentieontwerp worden de aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes – al dan niet met toepassing van mitigerende maatregelen – als gevolg van het plan niet zodanig verstoord dat hierdoor sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

6.1.3 Marterachtigen

In het onderzoeksgebied zijn geen voortplantings- en rustplaatsen van op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten marterachtigen aanwezig. Het onderzoeksgebied fungeert bovendien niet als essentieel leefgebied voor beschermde soorten marterachtigen. Het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming voor marterachtigen is niet aan de orde. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

6.1.4 Vogels

Binnen het onderzoeksgebied zijn in gebouwen en bomen nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats aangetroffen tijdens het aanvullend veldonderzoek naar

broedvogels. Deze verblijfplaatsen in bomen en woningen worden niet gekapt of gesloopt, maar ondervinden mogelijk wel effecten door het project. Hieronder staat per verblijfplaats weergegeven waarmee effecten worden voorkomen. Het buiten het onderzoeksgebied gelegen leefgebied van jaarrond beschermde nesten vormt (mogelijk) wel een essentieel foerageergebied voor de buizerd, boomvalk, ransuil en huismus en steenuil. Bovendien vormen mogelijk te kappen bomen nabij een verblijfplaats in woningen een schuilgelegenheid voor huismus en steenuil.

Er kan niet worden uitgesloten dat deze dieren voor de functionaliteit van hun verblijfplaats afhankelijk zijn van het foerageergebied in het bos buiten het onderzoeksgebied. Dit foerageergebied ligt buiten het onderzoeksgebied. Het voorgenomen plan leidt (afhankelijk van de variantenkeuze) mogelijk tot een directe aantasting (vernietiging) van dit (mogelijk) essentieel leefgebied. Verstoring van het foerageergebied zou indirect kunnen leiden tot een aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaatsen van de betreffende soorten.

Door mitigerende maatregelen toe te passen zoals aangepaste straatverlichting en door bomen langs erven niet te kappen en een aangepaste werkwijze toe te passen tijdens de uitvoering, kan verstoring en indirecte aantasting van verblijfplaatsen voorkomen worden. Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, daarmee geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van leefgebieden behorende bij jaarrond beschermde nesten. Door mitigerende maatregelen te treffen is het aanvragen van ontheffing voor leefgebieden behorende bij jaarrond beschermde nesten niet aan de orde. Dit aspect staat daarmee niet aan de uitvoerbaarheid van het voorgenomen plan in de weg.

In het onderzoeksgebied zijn geen nesten van de bosuil en gierzwaluw aangetroffen tijdens het aanvullend veldonderzoek naar vogels. Voor andere (broed)vogels (zoals winterkoning, spreeuw en ringmus)waarvan het nest niet jaarrond is beschermd, geldt dat werkzaamheden zodanig uitgevoerd moeten worden dat daarbij geen in gebruik zijnde nesten worden vernield of beschadigd of individuen opzettelijk worden verstoord. Op plekken waar dergelijke vogels broeden, dienen werkzaamheden die kunnen leiden tot beschadiging of vernieling van in gebruik zijnde nesten of tot opzettelijke verstoring van individuen uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van vogels. Een andere mogelijkheid is om werkgebieden (inclusief de verstoringszone) voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor vogels om te gaan broeden. In dat geval wordt voorkomen dat tijdens de bouwactiviteiten nesten van vogels in gebruik zijn binnen het werkterrein (inclusief verstoringszone) en dat in gebruik zijnde nesten worden vernield of beschadigd of individuen tijdens het broedseizoen opzettelijk worden verstoord.

6.1.5 Rugstreeppad en platte schijfhoren

Er is habitat van de rugstreeppad (zomer-, winter-, en voortplantingshabitat) aangetroffen tijdens het aanvullend veldonderzoek naar de rugstreeppad. Dit betreft een zandige nieuwbouwterrein ten oosten van Opmeer (Figuur 4-22) wat binnen de werkgrens en daarmee het beoogde traject van de N241 A.C. de Graafweg ligt. Alhoewel er geen ei-snoeren en larven aangetroffen zijn, is voldoende aannemelijk dat er wel voortplantingshabitat aanwezig is. Door graafwerkzaamheden ter hoogte van de voorplantingslocaties langs de N241 A.C. de Graafweg uit te voeren buiten de kwetsbare

voortplantingsperiode van de rugstreeppad (dit betreft buiten de periode mei t/m juli) en het daarmee voor april klaar te hebben en door de taluds flauwer te maken dan de huidige situatie (bijvoorbeeld 1:6 – 1:10) wordt aantasting van voortplantingswater voorkomen en wordt verstoring van de rugstreeppad voorkomen. Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van habitat en verstoring van de rugstreeppad. Het aanvragen van ontheffing voor de rugstreeppad is daarmee niet aan de orde.

Binnen het onderzoeksgebied is tijdens het aanvullend natuuronderzoek naar de platte schijfhoren geen habitat aangetroffen van de platte schijfhoren. Geconcludeerd wordt dat als gevolg van het voorgenomen plan en met inachtneming van bovengenoemde mitigerende maatregelen, geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van habitat en verstoring van de platte schijfhoren. Het aanvragen van ontheffing voor de rugstreeppad is daarmee niet aan de orde.

6.2 Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om de in deze rapportage genoemde mitigerende maatregelen ter voorkoming van een overtreding van verbodsbepalingen en compenserende maatregelen ter beperking van de effecten van overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming vast te leggen in een mitigatie- en compensatieplan.

Daarnaast wordt geadviseerd om waar mogelijk bovenwettelijk maatregelen te treffen waarmee het onderzoeksgebied en de directe omgeving optimaler kunnen functioneren voor beschermde of niet beschermde waardevolle Rode lijstsoorten. Dergelijke bovenwettelijke maatregelen kunnen worden opgenomen in het mitigatie- en compensatieplan.

Bronnen

Borst, R.H.J. & R. Sprong (2014). *Gedragscode Flora- en faunawet, Bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen*. IPC Groene Ruimte.

Haarsma, A.J, R, 2011. *De meervleermuis in Nederland.* Rapport nr. 2011.40. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.

Haarsma, A.J, R. van der Kuil, J. van Vliet, F. van der Vliet, R. Vermeulen, F. Bongers, H. Limpens & G. Achterkamp (2003). *Vleermuizen, Bomen en Bos. De betekenis van Bomen en Bos voor Vleermuizen. Met tips voor vleermuisvriendelijke bosbeheer en onderhoud.* Arnhem, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.

Kapteyn, K. (1995). *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding.* Provincie Noord-Holland, Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noord-Hollands Landschap.

Limpens, H., W. Bongers & K. Mostert (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen.* KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 905011091.

Twisk, P. & Huitema, H. (2008). *Handleiding basiscursus vleermuizen inventariseren.* Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Voûte, A.M. (1983). *De betekenis van holle bomen voor onze inheemse vleermuizen.* Rijksuniversiteit Utrecht.

http://vleermuis.net
www.sovon.nl
https://ndff-ecogrid.nl
http://www.hetweerinalkmaar.nl
http://www.vleermuizenindestad.nl
https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol
https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

Bijlage 1 – Risicoanalyse verkenning Wet natuurbescherming en natuurkaders

Notitie

Onderwerp: Risico analyse verkenning Wet natuurbescherming en Natuurbeleidskaders
Projectnummer: 356682

Datum: 17-05-2017

1 Inleiding

1.1 Kader van het onderzoek

Plannen, projecten en andere handelingen dienen getoetst te worden aan de wet- en regelgeving voor natuur. Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De natuurbescherming in Nederland uit de volgende kaders:

- Wet natuurbescherming:
  - Soortenbescherming
  - Natura 2000-gebieden
- Natuurnetwerk Nederland (NNN) en eventueel gebieden buiten het NNN zoals weidevogelleefgebieden.

Het verkennend onderzoek is gericht op het verkrijgen van een eerste inzicht in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het projectgebied en op de mogelijke vervolgstappen die moeten worden doorlopen. Dit kan gaan om soortgerichte inventarisaties, nader effectonderzoek en nadere procedures, zoals het aanvragen van een vergunning of ontheffing.

1.2 Plangebied en voorgenomen ontwikkelingen

De Provincie Noord-Holland heeft het voornemen om het plangebied de N241b (zie fig. 1.1) te reconstrueren om de veiligheid van de weg te verbeteren. Dit betreft het deel N241 (A.C. de Graafweg) tussen Verlaat / aansluiting N242 en aansluiting A7.
Tussen hectometerpaaltjes 9.8 t/m 22.6. In week 17 in relatie tot de reconstructie N241b een verkort verkennend ecologisch onderzoek (veldbezoek en o.a. raadplegen NDFF 2007-2017) plaatsgevonden naar beschermde natuurwaarden. Dit onderzoek vormde de eerste stap in het in beeld brengen van de mogelijke effecten van de wegaanpassing op beschermde natuurwaarden en de consequenties daarvan voor de uitvoerbaarheid van het Provinciaal Inpassingsplan. Om de eerstvolgende onderzoekstermijn voor het vervolgonderzoek naar geïnventariseerde soorten en natuurwaarden niet te laten verstrijken is per direct vervolgonderzoek conform de soortenstandaarden en ecologische onderzoeksprotocollen (Vleermuisprotocol 2017, meest recente RVO soortenstandaards, in voorbereiding zijnde onderzoeksmethode kleine marterachtigen, Anemoon/Stowa platte schijfhoren en/of BMP-Roofvogelonderzoek) nodig. Dit geldt voor de onderstaande geïnventariseerde soorten en natuurwaarden uit het verkennend onderzoek:

Sweco
Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar

T +31 88 811 66 00
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.

Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt

David van der Veen

T +31 88 811 53 05
M +31 6 29 26 74 52
David.vanderVeen@sweco.nl

Figuur 1.1, kleine indruk deel buitengebied N241b

2 Wet natuurbescherming, soortenbescherming

2.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij onderscheiden we drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

2.1.1 Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

2.1.2 Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn, bijlage I Verdrag van Bern (artikel 3.5 e.v.);

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke

verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2.1.3 Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor soorten van de *Vogelrichtlijn (art.3.1) en Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5)* geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Voor *Andere soorten* geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland) de vrijheid hebben om soorten (zoals hermelijn, wezel en bunzing) binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de Wet natuurbescherming, geldt ontheffingsplicht.. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en een geldend belang van toepassing is. Het is ook mogelijk om ten aanzien van Andere soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming, mits de voorgenomen activiteit las zodanig in de gedragscode is beschreven. Er is dan geen ontheffingsplicht van toepassing.

2.2 Potentiële verblijfplaatsen in panden

De panden langs het huidige traject vormen grotendeels potentiële vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Enkele schuren vormen tevens een potentiele verblijfplaats voor de kerkuil en/of steenuil. Het betreft in totaal 34 te onderzoeken panden, waarbij 1 of meer gebouwbewonende soorten in potentie aanwezig kunnen zijn.

- Van de 34 panden waarvan 30 panden in potentie geschikt als huismus verblijfplaats.
- Van de 34 panden is maar 1 met zekerheid een huismusverblijfplaats vastgesteld tijdens het verkennend natuuronderzoek.
- Van de 34 panden zijn 31 in potentie geschikt als vleermuisverblijfplaats, daarbij is er tevens 1 kunstwerk (brug) die ook geschikt is voor vleermuizen zoals de meervleermuis

- Van de 34 panden zijn 19 in potentie geschikt als gierzwaluw verblijfplaats.
- Er zijn in totaal 2 panden (schuren) in potentie geschikt als kerkuil verblijfplaats en/of 3 als steenuil verblijfplaatsen.

De potentiële gierzwaluw en vleermuis verblijfplaatsen zullen (bij toestemmingsverlening) vanaf 22 mei 2017 onderzocht moeten worden, waarbij 1 van de 5 vleermuis bezoeken gecombineerd kan worden met 1 van de 3 gierzwaluw bezoeken.
Het laatste gierzwaluw veldbezoek zal half juli afgerond moeten worden. Het laatste vleermuisveldbezoek zal medio/eind september uitgevoerd worden.

2.3 Potentiële vleermuis vliegroutes

De lijnstructuren (lijnbeplanting/brede watergangen) langs het huidige traject vormt potentiële vliegroutes voor vleermuizen.
Vastgesteld moet worden of het essentiële vliegroutes betreft. Dit zijn:

- het traject tussen Langereis en Opmeer heeft potentie als essentiële vliegroute
- een mogelijke meervleermuis vliegroute over het water (Westerlangereis) tussen de kruising N242 en Langereis.

Het onderbreken van essentiële vliegroutes is niet zondermeer mogelijk. De onderzoeksperiode betreft medio mei – eind september.

Het merendeel van de lijnbeplantingen vormen potentiële vliegroutes. Afhankelijk van het gebruik (te bepalen door onderzoek) en of er alternatieven zijn (deze zijn schaars in dergelijke buitengebieden) vormen dit mogelijk essentiële vliegroutes. Een vliegroute is essentieel als er geen alternatieve nabijgelegen nagenoeg aaneengesloten lijnbeplantingen (en/of brede watergangen i.v.m. watervleermuis en meervleermuis) aanwezig zijn tussen verschillende vleermuispopulaties. Hiervoor geldt namelijk dat (behalve tijdens de winter) er altijd een lijnobject moet blijven met bomen van minstens 6 meter hoog en een redelijke kroon en dezelfde omvang (afhankelijk van de autonome situatie binnen een plangebied, met een enkele of dubbele rij beplanting).

2.4 Potentiële vleermuis foerageergebieden

Een paar plekken binnen het stedelijke deel van Opmeer vormen mogelijk enigszins belangrijk vleermuis foerageergebied (bosgebied), met name nabij een kerk en een park.

2.5 Potentiële vaste (jaarrond) beschermde nesten in bomen

- Er zijn in totaal 2 vaste (jaarrond) beschermde grote nesten in bomen aangetroffen waarvoor onderzocht moet worden welke vogelsoort dit betreft en of het inderdaad om een vaste (jaarrond) nest gaat en dus niet om een kraai, of reigernest etc.Dit zijn minimaal 3 veldbezoeken per nestboom, tenzij al voor het derde bezoek vaststelling plaats kan vinden.
- Er zijn in totaal 6 potentiele verblijfplaatsen (veelal ruigtes) aangetroffen voor kleine marterachtigen, waarvoor minimaal 1 op 1 compensatie nodig is of uitsluitsel dmv camera onderzoek.

2.6 Potentieel habitat rugstreeppad en platte schijfhoren

Er zijn in totaal 15 kadastrale percelen (al dan niet gecombineerd = vooral het deel direct in het buitengebied ten oosten van Opmeer) waar de rugstreeppad voor zou kunnen komen als voortplantingswater. Dit betreft tevens een paar slootjes waar ook gezocht zal moeten worden naar de platte schijfhoren (beschermde slak soort).

2.7 Conclusie verkenning Wet natuurbescherming soortenbescherming

Uit de verkenning is gebleken dat een vervolg onderzoekstraject uitgevoerd zal moeten worden om mogelijke effecten te kunnen uitsluiten en zal resulteren in de benodigde input voor de definitieve Natuurtoets ten behoeve van de onderbouwing van het Provinciaal Inpassingsplan. Aan de hand van deze vervolgonderzoeken worden eventuele aan te vragen ontheffingen in beeld gebracht en eventuele te nemen mitigerende en compenserende maatregelen. Samengevat zijn de volgende onderzoeken nodig:

- Uitvoeren vervolgonderzoek naar aanwezigheid essentiële vleermuis vliegroutes en foerageergebied.
- Uitvoeren vervolgonderzoek naar aanwezigheid gebouwbewonende soorten (gierzwaluw, vleermuizen, huismussen, kerk- en steenuilen)
- Uitvoeren vervolgonderzoek naar aanwezigheid van boombewonende vleermuizen
- Uitvoeren vervolgonderzoek naar aanwezigheid van de rugstreeppad en platte schijfhoren
- Uitvoeren vervolgonderzoek naar aanwezigheid van niet-vrijgestelde kleine marterachtigen
- Uitvoeren vervolgonderzoek naar aanwezigheid van vaste (jaarrond) nesten in bomen.
- Adviseren over compensatiemaatregelen, ontheffingsaanvragen en vergunningprocedures.

3 Wet natuurbescherming, Natura 2000-gebieden

3.1 Toetsingskader

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op de doelstellingen van deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing aan effecten kunnen de volgende procedurevarianten van toepassing zijn:

- Geen nader onderzoek noodzakelijk: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig);
- Voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten;
- Verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel;
- Passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten;
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Per 1 januari 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht. Het PAS maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS. Dit programma is via het Besluit PAS in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling PAS zijn de volgende te volgen procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen:

- Toename van minder dan 0,05 mol N/ha/jr: geen vergunning en geen melding nodig.
- Toename van 0,05-1 mol N/ha/jr: geen vergunning nodig, een melding volstaat[1].
- Toename van meer dan 1 mol N/ha/jr: vergunning nodig.

Voor het uitvoeren van de stikstofberekening dient gebruik te worden gemaakt van het modelprogramma Aerius calculator. Bij een melding of vergunningaanvraag dient deze berekening te worden bijgevoegd. Bij een vergunningaanvraag zal door het bevoegd gezag worden bepaald of er nog ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de toename van stikstof voor de betreffende habitattypen of soorten[2]. Op basis daarvan zal worden bepaald of een vergunning kan worden verleend.

3.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase van het ministerie van EZ. Uit deze gebiedendatabase blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op een afstand (circa 6 kilometer) van het plangebied is gelegen (figuur 3.2, helder blauwe vlak ten zuidoosten van de N241). Dit betreft het Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied Markermeer en IJmeer. Het plangebied ligt daarnaast op een afstand van circa 12 kilometer tot het Habitatrichtlijngebied Noordhollands Duinreservaat (figuur 3.2, groengele vlakken).

[1] Wanneer een melding volstaat (bij 0,05 mol N/ha/jr of bij 1 mol N/ha/jr) hangt af van de beschikbare ontwikkelingsruimte voor het betreffende Natura 2000-gebied.

[2] In de Aerius monitor is in te zien voor welke gebieden geen ruimte meer beschikbaar is. Omdat deze informatie niet altijd up-to-date kan deze afwijken van de beoordeling van de provincie.

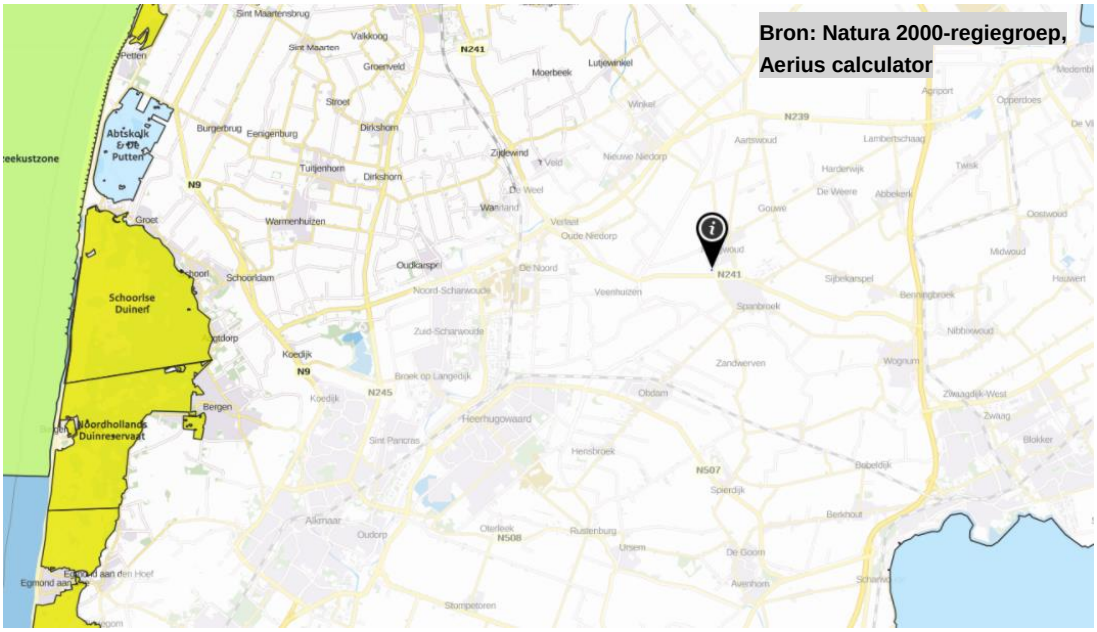

Figuur 2.1 Natura 2000-gebied (helder gekleurd) ten opzichte van het plangebied (globaal de puntmarkering)

3.3 Conclusie verkenning Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van het Natura 2000-gebied daarmee naar verwachting buitend de invloedsfeer van de geplande activiteiten. Zekerheidshalve kan uit een eerste globale Aerius berekening, op basis van toekomstige verwachtige verkeersintensiteit (aanlegfase als gebruiksfase) beoordeeld worden of sprake is van een melding- dan wel vergunningsplicht als sprake is van een mogelijke verkeer aantrekkende werking. Andere effecten zoals verdroging, trilling, verstoring of oppervlakteverlies zijn niet aan de orde, omdat de ingreep buiten het Natura 2000-gebied plaatsvindt en de aangewezen soorten niet verstoringsgevoelig zijn op deze afstand.

4 Natuurbeleidskaders (NNN-gebied en weidevogelleefgebied)

4.1 NNN-gebied

Toetsingskader

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN)) is een samenhang van kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheergebieden en robuuste ecologische verbindingszones. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. De EHS voor de Noord Holland is vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening. www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Structuurvisie_en_PRV.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het “Nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te

worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren.

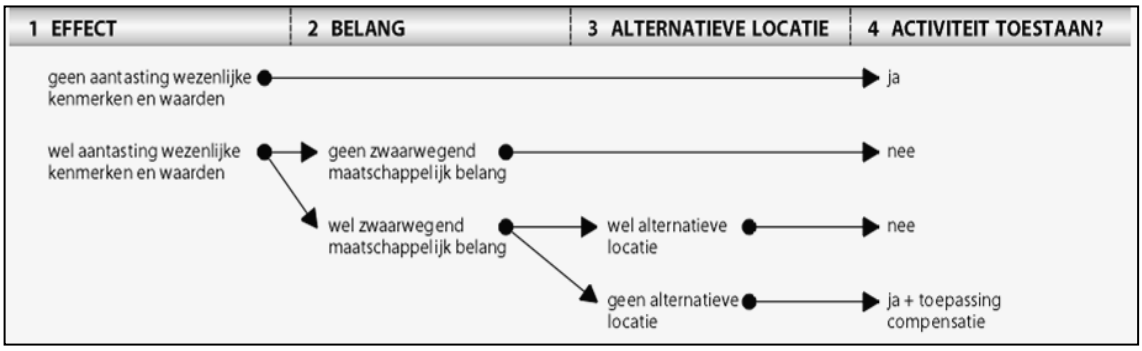

Schema: Het "nee, tenzij"-principe van het compensatiebeginsel.

Inventarisatie
Uit de NNN-kaart van de provincie Noord-Holland blijkt dat het plangebied ten dele onderdeel uitmaakt van de NNN (fig. 4.1). Dit deel betreft een rietland ten oosten van Opmeer aan de noordzijde van de N241. Daarnaast is er een te behouden landschapslint over het water (Westerlangereis) tussen de kruising N242 en Langereis (fig. 4.1, blauwe lijn) en ecologische lintzone tussen de bovengenoemde rietzone en de N241, aan de noordzijde van de N241.

Analyse en toetsing effecten
Binnen het plangebied wordt geen NNN-begrenzing aangetast (fig. 4.1). Het rietland wordt niet aangetast en de ecologische zone daarnaartoe en het landschapslint zal zonder overleg met de Provincie Noord-Holland en zonder tijdige compensatie ook niet aangetast mogen worden. Ervan uitgaande dat deze begrenzingen niet aangetast worden, vinden binnen het kader van de voorgenomen ontwikkelingen daarmee geen aantasting van NNN-gebied en bijbehorende natuurverbindingen.

Figuur 4.1, NNN-gebied (helder groene vlakken) en Natuurverbinding (groene lijnen) en Landschapslinten (blauwe lijn) t.o.v. N241

4.2 Weidevogel leef(kern)gebied

Toetsingskader

Bij afname van weidevogelleefgebied (interne en/of externe verstoring en afname oppervlak), zal overleg plaats moeten vinden met de ecologen van de provincie Noord-Holland over de precieze begrenzing[3] [4] van het weidevogelleefgebied en het oppervlak dat daadwerkelijk verstoord wordt. Daar komt bij dat drukke wegen veelal een autonome verstoringsafstand van circa 20 meter ten opzichte van daadwerkelijk foerageergebied en nestlocaties van weidevogels. Fysieke compensatie van aantasting van weidevogelleefgebied kan plaatsvinden zowel in de vorm van beheer als in de vorm van kwalitatieve maatregelen. Bij compensatie in de vorm van beheer moeten initiatiefnemers een beheervergoeding voor een periode van 30 jaar betalen.

Inventarisatie, analyse en toetsing effecten

De N241 loopt voor een deel (tussen kruising N242 en Opmeer) langs weidevogel leef(kern)gebied (fig. 4.2). Tijdens de verkenning is globaal in beeld gebracht waar tijdens het veldbezoek nestindicatie van weidevogels aanwezig was. Het aandeel kadastrale vlakken waar weidevogels (voornamelijk scholekster en kievit, en een enkele tureluur en grutto) geeft hierbij wel een vertekend beeld van de mogelijke werkelijkheid, waarvoor nader onderzoek nodig is. Dit betreft namelijk de percelen waar ofwel deze soorten aangetroffen zijn, ofwel naastgelegen percelen die vrijwel hetzelfde eruit zien. Opgemerkt is dat de weidevogels vooral tussen Opmeer en de A7 aangetroffen zijn. Dit betreft het deel wat niet begrensd is als Weidevogel leef(kern)gebied. Het deel wat wel begrensd is als weidevogel leef(kern)gebied betreft tussen Opmeer en de kruizing met de N242.

Figuur 3.2, Weidevogel leef(kern)gebied (helder groen t.o.v. N241)

[3] www.ruimtelijkeplannen.nl

[4] Structuurvisie Noord-Holland 2040, september 2015

4.3 Conclusie verkenning Natuurbeleidskaders

- Onderzoek naar aanwezigheid en aandeel weidevogels binnen het plangebied binnen weidevogel leef(kern)gebied en op locaties waar weidevogels buiten weidevogel leef(kern)gebieden zijn aangetroffen.
- Overleg met de Provincie Noord-Holland over hoe om te gaan met mogelijke compensatiemaatregelen, ontheffingsaanvragen en vergunningprocedures aangaande mogelijke afname van weidevogel leef(kern)gebied bij de reconstructie van de N241b.

Bijlage 2 – AERIUS-Berekening

Notitie

Onderwerp: N241 – AERIUS berekening
Projectnummer: 355744
Referentienummer: SWNL0225026
Datum: 30-04-2018

1 Inleiding

De Provincie Noord-Holland wil de N241 herstructureren. Met betrekking tot de geplande ingreep is een onderzoek uitgevoerd in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur. Het doel is om te bepalen of er mogelijke belemmeringen vanuit deze wet- en regelgeving zijn voor de geplande werkzaamheden. Als onderdeel hiervan dienen de effecten van het project op de stikstofdepositie in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden inzichtelijk te worden gemaakt. Daarbij dient te worden nagegaan of ten gevolge van het project negatieve effecten optreden in 1) stikstofgevoelige habitattypen en/of 2) stikstofgevoelige leefgebieden. Op basis van deze resultaten wordt duidelijk of vergunningverlening in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is. In deze notitie zijn de uitgangspunten en resultaten vastgelegd van de berekeningen van de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen activiteiten.

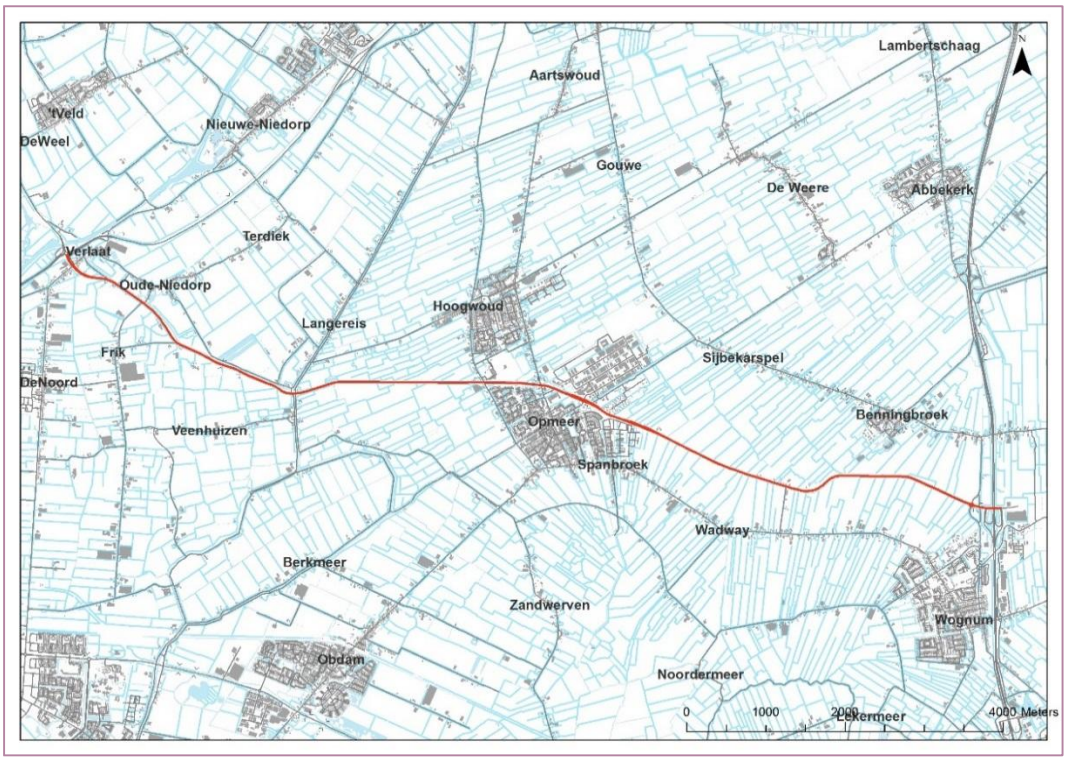

Figuur 1.1 Ligging traject N241 (rood gemarkeerd)

Sweco
Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem

T +31 88 811 66 00
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.
Arnhem
Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt

Sergej Jansen
Adviseur
T +31 88 811 43 28
M +31 6 51 54 60 72
sergej.jansen@sweco.nl

2 Wettelijk kader

Met de Wet Natuurbescherming (Wnb) worden soorten en habitattypen van Natura 2000-gebieden beschermd waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. Hieruit volgt dat een project of plan niet mag leiden tot negatieve effecten op de instandhoudings-doelstellingen. In veel Natura 2000-gebieden is door een overbelasting van stikstof (stikstofoxiden en ammoniak) een probleem met de realisatie van de instandhoudings-doelstellingen van habitattypen en leefgebieden. Nieuwe ontwikkelingen waarbij emissies van stikstof plaatsvinden kunnen hierdoor al snel negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen. De overbelasting van stikstof in de natuurgebieden belemmert hierdoor de vergunningverlening voor nieuwe ontwikkelingen waarbij emissies van stikstof plaatsvinden.

Om de instandhoudingsdoelstellingen te halen en daarbij nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) opgesteld. Met het programma worden maatregelen genomen om de stikstofdepositie te laten dalen en worden herstelmaatregelen getroffen voor de stikstofgevoelige natuur. Een deel van de daling in depositie kan in het programma worden gebruikt als ontwikkelingsruimte voor nieuwe projecten of plannen.

De regelgeving met betrekking tot het PAS is opgenomen in het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming. In het Besluit en de Regeling is opgenomen op welke wijze de effecten van de stikstofdepositie op de stikstofgevoelige natuur onderzocht dient te worden en onder welke voorwaarden ontwikkelingen in uitvoering kunnen worden gebracht.

Het rekenprogramma AERIUS Calculator maakt onderdeel uit van de PAS. Hiermee worden de effecten van het project of plan op de stikstofdepositie berekend en wordt getoetst of een meldingsplicht op vergunningplicht van toepassing is. Bij een projecteffect kleiner dan de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar zijn significante effecten op de instandhoudings-doelstellingen uitgesloten en is er geen meldingsplicht of vergunningsplicht. Voor een projecteffect boven de drempelwaarde maar kleiner dan de grenswaarde is een meldingsplicht van toepassing. Voor een projecteffect boven de grenswaarde is een vergunningplicht van toepassing.

3 Effecten planontwikkeling

Effecten op de stikstofdepositie ten gevolge van de planontwikkeling kunnen ontstaan tijdens de aanlegfase en/of gebruiksfase van het plan.

3.1 Gebruiksfase

3.1.1 Emissies wegverkeer

Tijdens de gebruiksfase zijn er emissies van stikstof (NOx en NH_3) ten gevolge van het wegverkeer op de N241. De emissies van wegverkeer worden door het rekenmodel bepaald aan de hand van de ingevoerde aantallen vervoersbewegingen, de lengte van de afgelegde weg en de set emissiefactoren die jaarlijks door het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat bekend worden gemaakt. Deze emissiefactoren zijn afhankelijk van het type voertuig, gereden snelheid (snelheidstypering) en jaar. Voor de emissiefactoren wordt

uitgegaan van gemiddelde waarden voor het wagenpark in Nederland. Als gevolg van strengere emissienormen voor voertuigen en een toenemend aandeel elektrische voertuigen liggen de emissiefactoren in de toekomst lager dan nu het geval is.

De verwachting is dat de aangepaste N241 op zijn vroegst in 2020 in gebruik wordt genomen. Voor dit jaar zijn de berekeningen uitgevoerd voor de situatie zonder de aanpassingen aan de weg (autonome ontwikkeling) en de situatie met de voorgestelde aanpassingen (plansituatie). In verband met de dalende emissiefactoren is dit het maatgevende jaar voor mogelijke effecten in de gebruiksfase. De vervoersbewegingen zijn gemodelleerd vanaf de A7 tot aan de kruising met de N242.

De emissie van het wegverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van de ingevoerde parameters. Hierbij worden standaard emissiekenmerken gehanteerd: een uitstoothoogte van 2,5 meter en spreiding van 2,5 meter en een warmte-inhoud van 0 MW.

3.1.2 Projecteffect gebruiksfase

Voor de gebruiksfase is het projecteffect berekend. Dit is de maximale toename van de stikstofdepositie in omliggende natuurgebieden ten gevolge van het plan. De berekeningen zijn uitgevoerd met AERIUS Calculator 2016L. Het pdf-resultaatbestand van AERIUS Calculator is los meegeleverd met deze notitie en is opgenomen in bijlage 1.

In tabel 3.1 zijn de totale verschillen in emissies en het maximale projecteffect tussen de autonome ontwikkeling en de plansituatie weergegeven voor de gebruiksfase. Het maximale projecteffect is kleiner dan de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar. In het kader van het programma aanpak stikstof treden significante effecten op boven de drempelwaarde. Er treden hiermee in de gebruiksfase ten gevolge van het plan geen significante effecten op in stikstofgevoelige habitattypen of stikstofgevoelige leefgebieden.

Tabel 3.1 Totale emissies en het maximale projecteffect gebruiksfase

Situatie	Emissie NOx (ton/jaar)	Emissie NH3 (kg/jaar)	Hectare hoogste projecteffect (mol N/ha/jaar)
Verschil	-381,48	-15,74	< = 0,05

3.2 Aanlegfase

3.2.1 Emissies

Tijdens de aanlegfase worden mobiele werktuigen ingezet voor de bouwwerkzaamheden. Daarbij zullen er transportbewegingen plaatsvinden voor aan- en afvoer van materieel en materialen. Met betrekking tot de inzet van het materieel is een raming opgesteld met het aantal vervoersbewegingen van het vrachtverkeer en het totaal aantal uur inzet van de mobiele werktuigen. Deze raming is opgenomen in bijlage 2.

Voor de berekeningen van de emissies van de mobiele werktuigen zijn worst case uitgangspunten gehanteerd. Dat wil zeggen dat is gekozen voor materieel met een hoog vermogen (350 kW). Daarbij is aangenomen dat wordt gebruik gemaakt van oud materieel

met een hoge emissie per kWh (Stage I: 7,6 g/kWh[1]) en dat het materieel continu op vol vermogen werkt. In bijlage 2 zijn de emissies van de mobiele werktuigen opgenomen. De emissies van de mobiele werktuigen zijn gemodelleerd langs het gehele traject van de N241.

De emissies van het vrachtverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van het type materieel, het aantal vervoersbewegingen en de lengte van de afgelegde weg per vervoersbeweging. Bij de berekeningen van de emissies van het vrachtverkeer is eveneens uitgegaan van worst case uitgangspunten waarbij is aangenomen dat gebruik wordt gemaakt van zwaar oud materieel (> 20 ton GVW - Euro 3). Daarbij is aangenomen dat het vrachtverkeer arriveert vanaf de A7 en vervolgens het hele traject van de N241 aflegt, tot aan de N242, om vervolgens dezelfde weg weer terug te rijden. In bijlage 2 zijn het totaal aantal vervoersbewegingen opgenomen.

3.2.2 Projecteffect aanlegfase

De berekeningen van de stikstofdepositie zijn uitgevoerd voor het jaar 2019. Dit is het verwachte jaar van de start van de werkzaamheden. De uitvoeringsduur bedraagt ongeveer 1,5 jaar[2]. Aangezien de uitvoeringsduur van de aanlegfase korter is dan 5 jaar, en er geen effecten optreden in de gebruiksfase, mag de aanlegfase als tijdelijk project worden beschouwd. Hierbij wordt het projecteffect verdeeld over één PAS periode van 6 jaar. De berekeningen zijn uitgevoerd met AERIUS Calculator 2016L. Het pdf-resultaatbestand van AERIUS Calculator is los meegeleverd met deze notitie en is opgenomen in bijlage 1.

In tabel 3.2 zijn de totale emissies en het maximale projecteffect voor de aanlegfase weergegeven. Het maximale projecteffect is kleiner dan de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar. In het kader van het programma aanpak stikstof treden significante effecten op boven de drempelwaarde. Er treden hiermee in de gebruiksfase ten gevolge van het plan geen significante effecten op in stikstofgevoelige habitattypen of stikstofgevoelige leefgebieden.

Tabel 3.2 Totale emissies en het maximale projecteffect aanlegfase

Situatie	Emissie NOx (ton/jaar)	Emissie NH3 (kg/jaar)	Hectare hoogste projecteffect (mol N/ha/jaar)
Aanlegfase	26,73	1,54	< = 0,05

4 Conclusie

Tijdens de aanlegfase en gebruiksfase zijn geen significante negatieve effecten te verwachten. Hiermee is er, in het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel stikstofdepositie Natura 2000-gebieden, voor de geplande activiteiten geen vergunningplicht en is er ook geen meldingsplicht. De meegeleverde AERIUS Calculator rekenresultaten

[1] Hulskotte en Verbeek (2009) Emissiemodel Mobiele Machines gebaseerd op machineverkopen in combinatie met brandstof Afzet (EMMA)
[2] Ten behoeve van de berekeningen zijn de totale emissies gedurende de uitvoering ingevuld in 1 jaar.

dienen bewaard te worden als bewijs dat er geen sprake is van een vergunning- of meldingsplicht.

Verantwoording

Titel	N241 – AERIUS berekening
Projectnummer	355744
Referentienummer	SWNL0225026
Revisie	0
Datum	30-04-2018
Auteur	Sergej Jansen
E-mailadres	sergej.jansen@sweco.nl
Gecontroleerd door	Rik Zegers
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Derk Jan van Bunnik
Paraaf goedgekeurd	

Bijlage 1 AERIUS Calculator rekenresultaat

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U dient dit document te gebruiken ter onderbouwing van een vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

De resultaten geven de stikstofeffecten van deze activiteit weer voor Natura 2000-gebieden. AERIUS Calculator maakt enkel voor de PAS-gebieden inzichtelijk welke stikstofgevoelige habitattypen er voor komen en op welke hiervan een effect is. Op basis hiervan is aangegeven voor hoeveel hectares ontwikkelingsruimte benodigd is.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH3) en stikstofoxide (NOx), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator.

Berekening N241_gebruik_autonoom

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
N241	--, -- --

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
N241	Rp9Afo3vU8uK

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
17 april 2018, 14:11	2020	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

	Situatie 1	Situatie 2	Verschil
NOx	28,84 ton/j	28,46 ton/j	-381,48 kg/j
NH3	1.020,65 kg/j	1.004,91 kg/j	-15,74 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste verschil (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

N241 - gebruiksfase

Locatie

N241_gebruik_autonoom

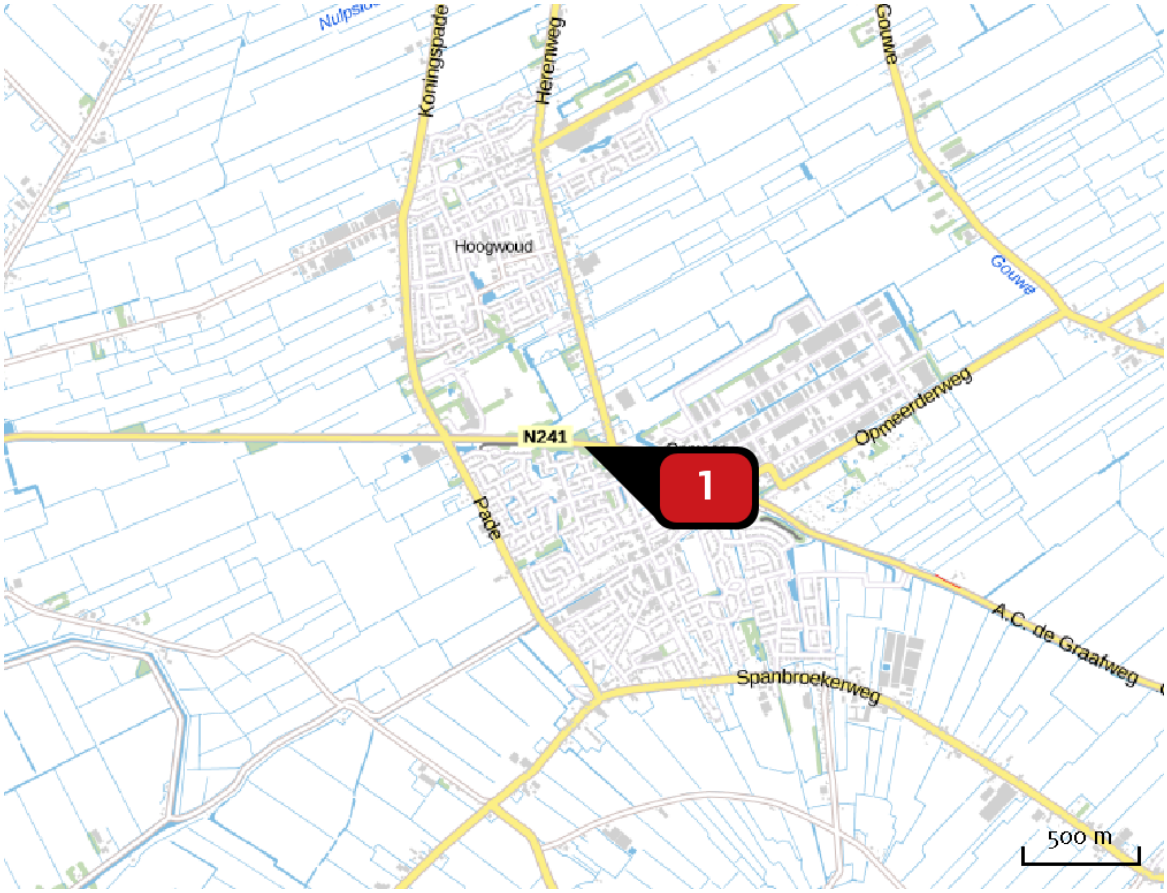

Emissie

N241_gebruik_autonoom

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	SRM2_OWN Wegverkeer | Buitenwegen	1.020,65 kg/j	28,84 ton/j

Locatie

N241_gebruik_plan

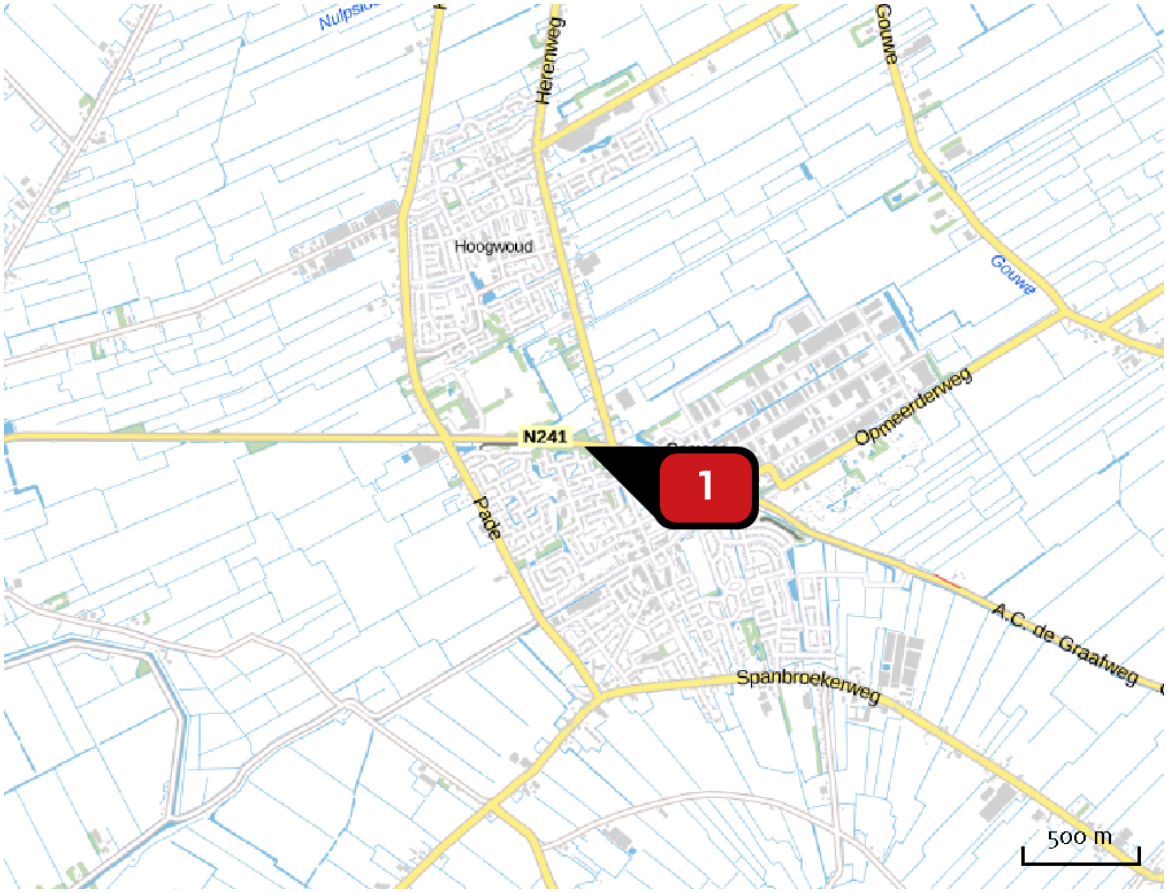

Emissie

N241_gebruik_plan

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	SRM2_OWN Wegverkeer | Buitenwegen	1.004,91 kg/j	28,46 ton/j

Emissie (per bron)

N241_gebruik_autonoom

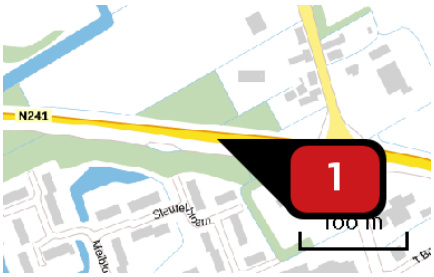

Naam	SRM2_OWN
Locatie (X,Y)	125013, 524557
NOx	28,84 ton/j
NH3	1.020,65 kg/j

Emissie (per bron)

N241_gebruik_plan

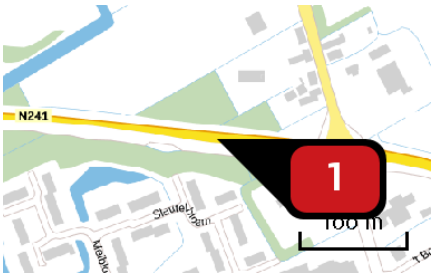

Naam	SRM2_OWN
Locatie (X,Y)	125013, 524557
NOx	28,46 ton/j
NH3	1.004,91 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20171215_64190d2d2b
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U dient dit document te gebruiken ter onderbouwing van een vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

De resultaten geven de stikstofeffecten van deze activiteit weer voor Natura 2000-gebieden. AERIUS Calculator maakt enkel voor de PAS-gebieden inzichtelijk welke stikstofgevoelige habitattypen er voor komen en op welke hiervan een effect is. Op basis hiervan is aangegeven voor hoeveel hectares ontwikkelingsruimte benodigd is.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH3) en stikstofoxide (NOx), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator.

Berekening N241_aanleg

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
N241	--, -- N241

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
N241	RZx3PotXHjsE

Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
30 april 2018, 07:05	2019	Berekend voor Wnb.

Tijdelijk project, startjaar	Duur in jaren
2019	1

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	26,73 ton/j
NH3	1,54 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

N241 - aanlegfase

Locatie
N241_aanleg

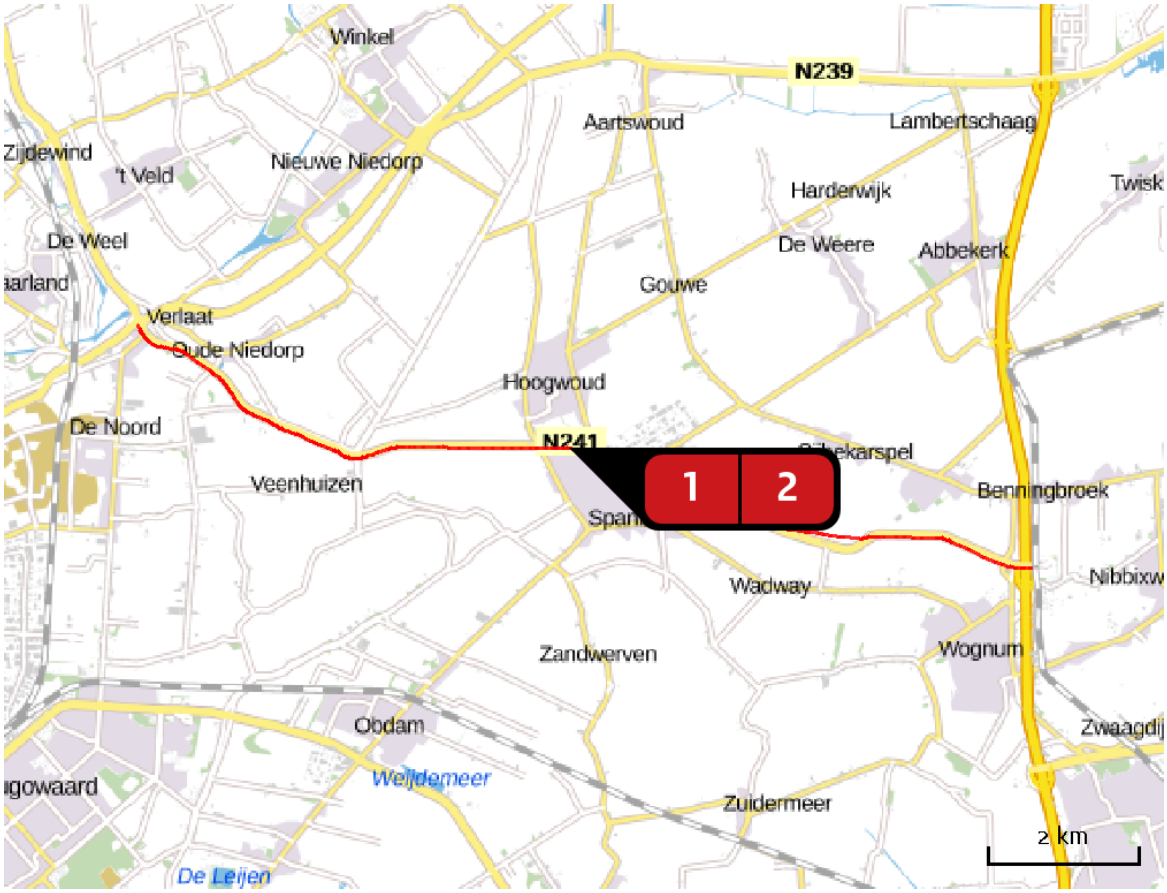

Emissie
N241_aanleg

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	Mobiele werktuigen Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	-	21,89 ton/j
2	Vrachtverkeer Wegverkeer | Buitenwegen	1,54 kg/j	4.836,49 kg/j

Emissie (per bron)

N241_aanleg

Naam	Mobiele werktuigen
Locatie (X,Y)	124840, 524576
NOx	21,89 ton/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Hydr. Kraan		4,0	4,0	0,0	NOx	16.235,30 kg/j
AFW	Bulldozer		4,0	4,0	0,0	NOx	770,90 kg/j
AFW	Trekker		4,0	4,0	0,0	NOx	719,50 kg/j
AFW	Asfaltfrees		4,0	4,0	0,0	NOx	465,00 kg/j
AFW	Shovel		4,0	4,0	0,0	NOx	508,30 kg/j
AFW	Wals		4,0	4,0	0,0	NOx	1.597,60 kg/j
AFW	Asfaltset		4,0	4,0	0,0	NOx	1.597,60 kg/j

Naam	Vrachtverkeer
Locatie (X,Y)	124840, 524576
NOx	4.836,49 kg/j
NH3	1,54 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Euroklasse	Vrachtauto diesel > 20 ton GVW - Euro 3	110,0	NOx NH3	4.836,49 kg/j 1,54 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2016L_20171215_64190d2d2b
Database	versie 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg

Bijlage 2 Raming inzet materieel

N241 b

Omschrijving	Eenheid	Hoeveelheid	vrachtauto bewegingen keer (heen en terug) inhoud ca. 20m3 gewicht ca. 30 ton	hydr. Kraan ca. 240m3/u	bulldozer uur 1000 m2/u	trekker 10 are/uur	asfalt 600m2/uur frees	Shovel 450 ton/uur	wals 150 ton/uur	asfaltset 150 ton/uur uur
GROND watergang										
Grond ontgraven watergang (terzijde zetten)	m3	12960		432						
Grond verwerken watergang	m3	12960		432						
Grond aanvulling										
Grond verwerken in aanvulling (ca. 14m3/m1)	m3	168000		5600						
Grond leveren (verwerkt in aanvulling - vrijkomend uit watergang)	m3	155040	7752							
Profileren van oppervlakken	m2	276000			276					
Fundatie weg										
opbreken fundatie weg	m3	25200	1260	105						
aanbrengen fundatie weg	m3	29160	1458	122						
Fundatie fietspad										
opbreken fundatie fietspad	m3	36000	1800	150						
aanbrengen fundatie fietspad	m3	42000	2100	175						
VERHARDING weg										
Frezen asfaltverharding weg, incl bermcrete	m2	80400					134			
Afvoeren asfalt weg	ton	68400	2280							
Aanbrengen van asfaltbeton weg	ton	68400	2280					152	456	456
VERHARDING fietspad										
Frezen asfaltverharding fietspad	m2	30000					50			
Afvoeren asfalt fietspad	ton	11250	375							
Aanbrengen van asfaltbeton fietspad	ton	13500	450					30	90	90
GROENVOORZIENINGEN										
Zaaien	are	2760				276				
			19755	7016	276	276	184	182	546	546

Vervoersbewegingen	39510	350	350	350	350	350	350	350	Vermogen (kW)
Vervoersbewegingen/dag	108.2	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	Emissiefactor NOX Stage I (g/kWh)
		0.87	1.05	0.98	0.95	1.05	1.1	1.1	TAF-factor
		100	100	100	100	100	100	100	% belasting
		16235.3	770.9	719.5	465.0	508.3	1597.6	1597.6	Emissie NOX (kg)

GEMEENTE HOLLANDS KROON

Westerlangereis

Westerlangereis

Niedorperdijk

Opmeer (N241) --> A.C. de Graafweg (N241)

<--Alkmaar (N242)

Skarpetweg

BEGIN WERK
KM. 9.80

Verlaat

Alkmaar (N242)

A.C. de Graafweg (N241)

GEMEENTE HEERHUGOWAARD

Frik

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 2

VERKLARING

Bestaande situatie	Tussengrens
Bebouwing	Tussengrens onteigening
Taluud	Grens kadastraal perceel met nummer
Werkterrein	Burgerlijke gemeentegrens
Erftoegangsweg (ETW)	Duiker (nieuw) Vergunning door HHNK
12.3 Kilometrering wegen (nieuw)	Oanwand (nieuw) Vergunning door HHNK
Onteigeningsgrens	08 Coördinaatpunt
Plangrens	

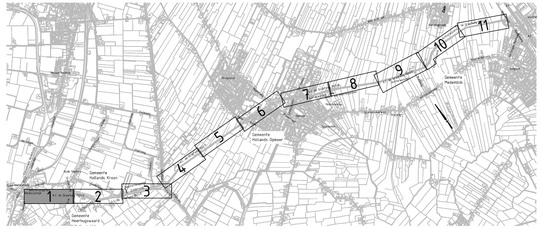

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie= 2
versiedatum 22-02-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km. 9.800 - 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	d.d. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	P.K.	d.d. 07-01-2020		
gezien	J.v.d.B	d.d. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 1	A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\2101\361781\W500-Ontwerp\W502-SO\11-Werkstroken En Coordinaten.dwg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 1

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 3

Westerlangereis

A.C. de Graafweg (N241)

Westerlangereis

GEMEENTE HOLLANDS KROON

Zuiderweg

Westerlangereis

A.C. de Graafweg (N241)

Opmeer (N242) ==>

<== Alkmaar (N241)

Schapenweg

GEMEENTE HEERHUGOWAARD

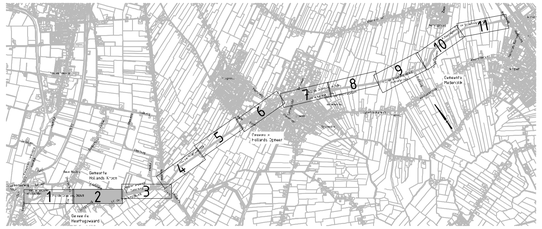

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erfpoegangsweg (ETW)
- 12.3 Kruinsteenring wegen (nieuw)
- Omheiningsgrens
- Plangrens
- Tuissengrens
- Tuissengrens omheiningsgrens
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgertijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door RHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door RHNK
- 08 Coördinaatpunt

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie: 2
versiedatum:22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km 9.800 - 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	4d. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontr.tekend	P.K.	4d. 07-01-2020		
gezien	J.v.d.B.	4d. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 2	A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\241\3617811\W500-Ontwerp\W502-SOLTI-Werkstroken En Coördinaten.dwg

GEMEENTE HOLLANDS KROON

Zuiderweg

A.C. de Graafweg (N241)

Opmeer (N241)

Alkmaar (N241)

GEMEENTE HEERHUGOWAARD

GEMEENTE OPMEER

Langeraas

Langeraas

Dijkweg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 2

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 4

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erftoegangsweg (ETW)
- Kilometrering wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tuissengrens
- Tuissengrens onteigening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door HHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door HHNK
- Coördinaatpunt

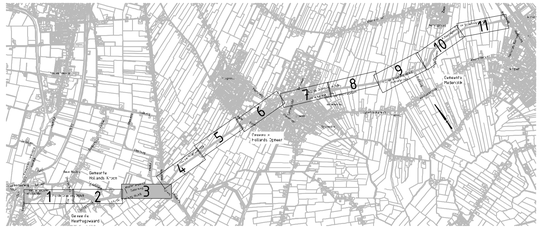

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie: 2
versiedatum:22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km 9.800 – 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	4.4. 07-01-2020
gecontroleerd	P.K.	4.4. 07-01-2020
geslen	J.v.d.B.	4.4. 07-01-2020

schaal 1:1000

in 11 bladen, bladnr. 3

A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\241\361781\W500-Ontwerp\W502-SOLTI-Werkstroken En Coördinaten.dwg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 3

GEMEENTE OPMEER

Opmeer (N241) -->

A.C. de Graafweg (N241)

<--Alkmaar (N242)

Langereis

Langereis

GEMEENTE OPMEER

GEMEENTE OPMEER

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 5

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erftoegangsweg (ETW)
- 12.3 Kilometrering wegen (nieuw)
- Ontelgenkingsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens werkgebied
- 123 Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door HHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door HHNK
- 08 Coördinaatpunt

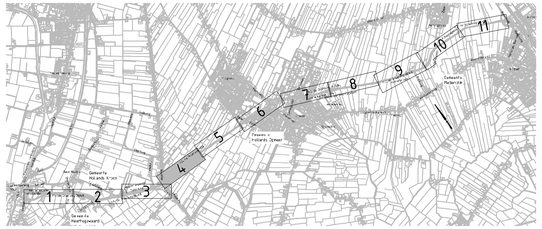

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie: 2
versiedatum: 22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Realiseren tijdelijke werkstroken

t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Km 9.800 - 22.250

Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik

Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	4d. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	P.K.	4d. 07-01-2020		
geslen	J.v.d.B.	4d. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 4	A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\241\361781\W500-Ontwerp\W502-SO\11-Werkstroken En Coördinaten.dwg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 4

GEMEENTE OPMEER

<--Alkmaac (N242)

A.C. de Graafweg (N241)

Opmeer (N241) -->

GEMEENTE OPMEER

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 6

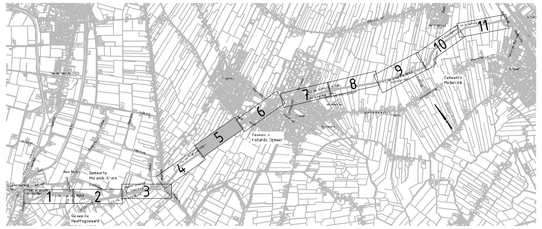

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erftoegangsweg (ETW)
- 12.3 Kilometrering wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens werkgemeng
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vangpunning door HHNK
- Damwand (nieuw) Vangpunning door HHNK
- 08 Coördinaatpunt

verklaring: 2	
verkleinfactor: 22-12-2019	

Situatietekening

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Realiseren tijdelijke werkstroken

t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Km 9.800 - 22.250

Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik

Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	4.4. 07-01-2020
gecontroleerd	P.K.	4.4. 07-01-2020
geslen	J.v.d.B.	4.4. 07-01-2020

schaal 1:1000

in 11 bladen, blad nr. 5

A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\241\301781\W500-Ontwerp\W502-50\11-Werkstroken En Coördinaten.dwg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 5

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 7

GEMEENTE OPMEER

GEMEENTE OPMEER

<--Alkmaar (N242)

A.C. de Graafweg (N241)

Wognum (A7) -->

Pade

Pade

Middelweg

Broesstraat

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erfteegangsweg (ETW)
- 12.3 Kilometrering wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens onteigening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door RHHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door RHHNK
- 08 Coördinaatpunt

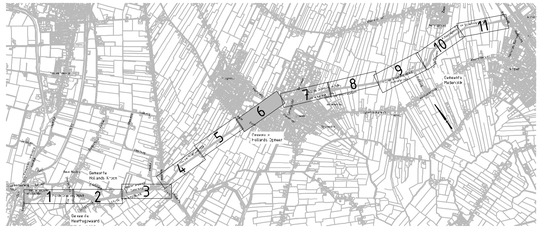

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie: 2
versiedatum:22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Realiseren tijdelijke werkstroken

t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Km 9.800 - 22.250

Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik

Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	4d. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	P.K.	4d. 07-01-2020		
geslen	J.v.d.B.	4d. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 6	A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\241\361781\W50-Ontwerp\W502-SO\11-Werkstroken En Coördinaten.dwg

GEMEENTE OPMEER

De Veken

<--Alkmaar (N242)

A.C. de Graafweg (N241)

Lindengracht

Wognum (A7) -->

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 6

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 8

GEMEENTE OPMEER

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erfoeegangsweg (ETW)
- Kilometrering wegen (nieuw)
- Ontelgeningsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens ontelgening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vanguunning door HHNK
- Damwand (nieuw) Vanguunning door HHNK
- Coördinaatpunt

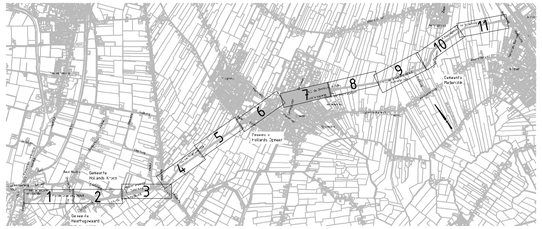
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
Gemeente Hollands Kroon
Gemeente Heerhugowaard
Gemeente Opmeer
Gemeente Medemblik
Gemeente Alkmaar
Provincie Noord-Holland
Provincie Flevoland
Gemeente Alkmaar
Gemeente Hoorn
Gemeente Hoorn
Gemeente Hoorn

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 7

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 9

<--Alkmaar (N242)

Floris van Noordwijklaan

A.C. de Graafweg (N241)

Wognum (A7) -->

GEMEENTE OPMEER

GEMEENTE OPMEER

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erftoegangsweg (ETW)
- Klimatrening wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tuinsengrens
- Tuinsengrens onteigening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door HHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door HHNK
- Coördinaatpunt

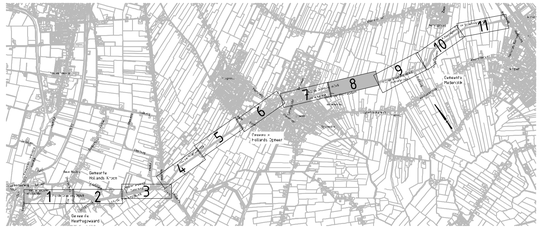

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie: 2
versiedatum:22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km 9.800 - 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	44. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	P.K.	44. 07-01-2020		
geslen	J.v.d.B.	44. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 8	A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\241\361781\W500-Ontwerp\W502-SOLTI-Werkstroken En Coördinaten.dwg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 8

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 10

GEMEENTE OPMEER

GEMEENTE MEDEMBLIK

<--Alkmaar (N242)

Wognum (A7) -->

A.C. de Graafweg (N241)

Alkmaar (N242) / Wognum (A7) -->

Tramweg

GEMEENTE OPMEER

GEMEENTE MEDEMBLIK

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erfontsluitingsweg (ETW)
- 12.3 Kilometrering wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens onteigening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door HHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door HHNK
- 08 Coördinaatpunt

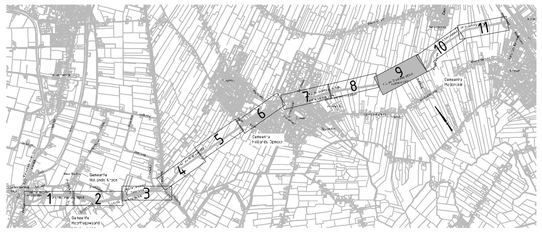

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie: 2
versiedatum:22-02-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km. 9.800 - 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	44. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	P.K.	44. 07-01-2020		
gezien	J.v.d.B.	44. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 9	A0

N241-832329-21-38-01

P:\241\38171\W500-Ontwerp\W502-501\11-Werkstroken En Coordinaten.dwg

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 9

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 11

GEMEENTE MEDEMBLIK

GEMEENTE MEDEMBLIK

<--Alkmaar (N242)

A.C. de Graafweg (N241)

Wognum (A7) -->

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Talud
- Werkterrein
- Erfpoegangsweg (ETW)
- 12.3 Kilometrering wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens onteigening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door RHNK
- Damwand (nieuw) Vergunning door RHNK
- 08 Coördinaatpunt

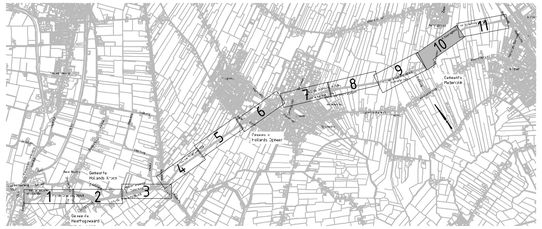

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

verklaring: 2
verkiezdatum:22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km 9.800 - 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	4d. 07-01-2020
gecontroleerd	P.K.	4d. 07-01-2020
geslen	J.v.d.B.	4d. 07-01-2020

schaal 1:1000

in 11 bladen, blad nr. 10

A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\2161\361781\W500-Ontwerp\W502-SOLTI-Werkstroken En Coordinaten.dwg

GEMEENTE MEDEMBLIK

EINDE WERK
KM. 22.250

Nieuweweg

A.C. de Graafweg (N241)

Alkmaar (N242) <--

--> Wognum (A7)

GEMEENTE MEDEMBLIK

VOOR AANSLUITING ZIE BLAD 10

Nieuweweg

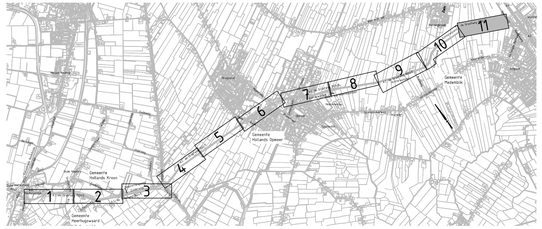

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Taluud
- Werkterrein
- Erftoegangsweg (ETW)
- 12.3 Kilometrering wegen (nieuw)
- Onteigeningsgrens
- Plangrens
- Tussengrens
- Tussengrens onteigening
- Grens kadastraal perceel met nummer
- Burgerlijke gemeentegrens
- Duiker (nieuw) Vergunning door HHNK
- Oanwand (nieuw) Vergunning door HHNK
- 08 Coördinaatpunt

VOOR COÖRDINATEN ZIE SEPERATE COÖRDINATENLIJST

0 30 60 Meters

Situatietekening

versie= 2
versiedatum 22-12-2019

Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Realiseren tijdelijke werkstroken
t.b.v. herinrichting A.C. de Graafweg (N241)
Km. 9.800 - 22.250
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Toekomstige situatie met werkstroken

Provincie Noord-Holland

getekend	V.N.	d.d. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	P.K.	d.d. 07-01-2020		
gezien	J.v.d.B.	d.d. 07-01-2020	in 11 bladen, blad nr. 11	A0/A1

N241-832329-21-38-01

P:\2101\361781\W500-Ontwerp\W502-SO\11-Werkstroken En Coordinaten.dwg

Nummer	X-coördinaat	Y-coördinaat	Opmerking
01	120725.902	524972.030	Erftoegangsweg (ETW)
02	120811.057	524934.713	
03	120842.168	524920.136	
04	120872.507	524904.015	
05	120968.084	524850.106	
06	121026.950	524820.636	
07	121088.436	524797.117	
08	121208.810	524757.769	
09	121258.593	524739.326	
10	121306.794	524717.076	
11	121398.068	524670.561	
12	121442.320	524649.338	
13	121487.545	524630.277	
14	121602.858	524584.920	
15	121718.170	524539.564	
16	121753.817	524523.654	
17	121787.887	524504.603	
18	121857.203	524461.636	
19	121870.124	524454.131	
20	121883.453	524447.379	
21	121906.117	524432.938	
22	121924.421	524413.263	
23	121929.296	524406.465	
24	121942.683	524395.337	
25	121959.798	524392.161	
26	121962.324	524392.342	
27	121969.601	524396.307	
28	121971.389	524404.399	
29	121971.780	524401.373	
30	121974.169	524391.584	
31	121975.043	524385.953	
32	121978.928	524382.703	
33	121970.064	524386.882	
34	121960.227	524386.176	
35	121940.135	524389.905	
36	121924.421	524402.968	
37	121919.545	524409.766	
38	121902.277	524428.328	
39	121880.896	524441.951	
40	121867.260	524448.858	
41	121854.042	524456.536	
42	121784.726	524499.503	
43	121751.127	524518.291	
44	121715.974	524533.980	
45	121600.661	524579.336	
46	121485.349	524624.693	
47	121439.857	524643.867	
48	121395.343	524665.215	
49	121304.070	524711.730	
50	121256.292	524733.785	
51	121206.946	524752.066	
52	121086.572	524791.414	
53	121024.532	524815.145	
54	120965.136	524844.880	

55	120869.560	524898.789	
56	120839.487	524914.769	
57	120808.649	524929.217	
58	120770.925	524945.748	
59	120745.824	524958.932	
60	120741.176	524960.969	
61	120732.419	524965.898	
62	120724.698	524969.282	
100	119191.324	526034.262	Werkstroken
101	119197.055	526038.271	
102	119203.927	526030.853	
103	119204.147	526026.738	
104	119198.257	526027.086	
105	119230.344	525993.533	
106	119264.288	525962.421	
107	119271.364	525956.949	
108	119298.141	525938.805	
109	119313.594	525929.971	
110	119316.078	525927.563	
111	119331.965	525919.404	
112	119363.376	525906.969	
113	119366.261	525901.802	
114	119389.838	525895.124	
115	119392.308	525896.504	
116	119421.969	525890.869	
117	119485.774	525881.727	
118	119549.578	525872.584	
119	119552.971	525868.058	
120	119570.462	525865.551	
121	119587.144	525870.766	
122	119496.620	525884.213	
123	119422.537	525894.829	
124	119388.512	525901.554	
125	119384.562	525904.733	
126	119330.977	525924.266	
127	119302.978	525940.564	
128	119266.191	525966.020	
129	119233.247	525996.285	
130	119328.111	525976.948	
131	119330.248	525980.329	
132	119362.858	525962.587	
133	119397.217	525949.334	
134	119403.971	525949.666	
135	119452.089	525938.637	
136	119498.679	525949.600	
137	119504.261	525959.956	
138	119508.093	525961.104	
139	119512.100	525947.116	
140	119462.823	525933.053	
141	119402.783	525945.847	
142	119397.641	525945.014	
143	119361.159	525958.965	
144	119634.823	525863.898	
145	119632.228	525861.977	
146	119643.633	525848.111	
147	119640.132	525845.025	

148	119651.230	525841.180	
149	119656.145	525843.536	
150	119678.889	525832.359	
151	119713.287	525810.395	
152	119750.864	525784.128	
153	119796.512	525752.218	
154	119870.063	525702.589	
155	119901.196	525680.818	
156	119919.929	525667.548	
157	119992.624	525603.539	
158	120026.366	525571.597	
159	120027.694	525557.284	
160	119982.306	525509.585	
161	119985.142	525506.764	
162	120040.462	525565.548	
163	119995.563	525606.252	
164	119922.249	525670.807	
165	119903.976	525683.752	
166	119871.922	525706.168	
167	119797.602	525756.337	
168	119753.283	525787.317	
169	119715.578	525813.674	
170	119680.898	525835.818	
171	119647.270	525851.420	
172	119647.552	525857.457	
173	119980.569	525483.404	
174	119982.180	525479.743	
175	120001.755	525486.641	
176	120038.351	525497.741	
177	120097.630	525504.005	
178	120135.597	525494.209	
179	120188.051	525455.930	
180	120245.738	525405.145	
181	120255.001	525395.886	
182	120257.516	525397.517	
183	120318.559	525320.095	
184	120328.514	525310.968	
185	120350.275	525279.199	
186	120348.289	525278.082	
187	120407.327	525186.233	
188	120463.036	525107.094	
189	120463.046	525093.534	
190	120458.046	525093.531	
191	120458.050	525088.989	
192	120467.050	525089.011	
193	120473.642	525101.226	
194	120441.556	525140.009	
195	120411.051	525187.838	
196	120357.796	525270.689	
197	120356.549	525277.118	
198	120316.903	525333.845	
199	120312.342	525334.806	
200	120275.980	525379.555	
201	120197.759	525453.352	
202	120137.889	525497.487	
203	120097.210	525507.983	

204	120037.930	525501.719	
205	120007.150	525492.507	
206	120549.880	525147.196	
207	120551.899	525148.210	
208	120553.571	525142.995	
209	120563.969	525150.204	
210	120572.511	525135.301	
211	120631.510	525095.125	
212	120714.234	525055.507	
213	120711.977	525046.151	
214	120729.552	525048.120	
215	120801.007	525118.963	
216	120824.283	525134.276	
217	120827.452	525129.181	
218	120805.232	525114.703	
219	120731.599	525041.701	
220	120712.317	525039.794	
221	120625.463	525082.499	
222	120563.453	525124.627	
223	120592.061	525014.472	
224	120643.503	524975.071	
225	120736.954	524933.264	
226	120745.083	524919.701	
227	120789.013	524916.423	
228	120859.930	524881.718	
229	120960.551	524824.964	
230	120961.386	524821.089	
231	120970.987	524815.819	
232	120977.293	524815.782	
233	121100.070	524764.856	
234	121122.998	524757.361	
235	121134.482	524734.722	
236	121158.245	524726.955	
237	121180.883	524738.439	
238	121288.473	524695.579	
239	121290.216	524690.215	
240	121302.724	524683.840	
241	121312.862	524685.309	
242	121312.315	524687.931	
243	121293.848	524697.343	
244	121171.077	524745.853	
245	121160.392	524749.346	
246	121152.881	524736.073	
247	121144.196	524738.911	
248	121145.975	524754.058	
249	121088.431	524772.869	
250	120979.168	524819.315	
251	120970.746	524820.439	
252	120963.655	524827.806	
253	120861.896	524885.202	
254	120793.727	524918.724	
255	120786.815	524929.123	
256	120769.909	524936.531	
257	120764.838	524921.234	
258	120757.963	524921.820	
259	120758.460	524927.647	

260	120753.361	524928.060	
261	120681.882	524961.765	
262	120640.762	524983.586	
263	120592.063	525018.324	
264	121343.343	524657.229	
265	121344.293	524652.323	
266	121365.088	524656.390	
267	121432.289	524623.587	
268	121441.946	524600.281	
269	121465.043	524590.716	
270	121489.792	524600.970	
271	121601.573	524557.003	
272	121708.489	524514.949	
273	121753.904	524493.771	
274	121759.430	524470.222	
275	121786.652	524453.348	
276	121796.113	524455.134	
277	121795.286	524460.901	
278	121793.284	524460.613	
279	121795.831	524471.725	
280	121794.767	524479.219	
281	121790.379	524480.985	
282	121778.322	524467.924	
283	121770.217	524472.948	
284	121774.557	524486.448	
285	121745.525	524502.648	
286	121604.577	524560.130	
287	121469.289	524613.393	
288	121460.497	524601.257	
289	121452.613	524604.522	
290	121454.720	524618.180	
291	121346.679	524670.261	
292	121345.237	524657.605	
293	122072.719	524414.705	
294	122074.106	524410.548	
295	122135.337	524424.991	
296	122252.143	524462.336	
297	122342.045	524493.548	
298	122347.135	524491.107	
299	122370.256	524499.241	
300	122372.665	524504.262	
301	122477.504	524539.420	
301	122508.504	524547.462	
302	122587.099	524561.919	
303	122629.023	524565.958	
304	122633.228	524562.078	
305	122653.212	524562.880	
306	122653.194	524570.982	
307	122625.863	524571.045	
308	122507.559	524551.349	
309	122372.752	524508.509	
310	122309.448	524486.504	
311	122257.768	524468.116	
312	122134.119	524428.801	
313	122568.432	524608.028	
314	122566.011	524615.895	

315	122587.263	524617.198	
316	122591.501	524613.451	
317	122693.046	524618.423	
318	122722.104	524618.262	
319	122726.242	524622.239	
320	122759.147	524621.586	
321	122763.012	524617.565	
322	122859.801	524617.029	
323	122967.978	524616.429	
324	122966.446	524622.682	
325	123008.778	524621.319	
326	123010.858	524615.345	
327	123112.719	524614.477	
328	123154.300	524613.089	
329	123267.387	524612.450	
330	123287.120	524619.367	
331	123299.202	524619.316	
332	123304.306	524612.485	
333	123395.893	524611.978	
334	123436.325	524627.306	
335	123438.678	524632.475	
336	123448.029	524636.020	
337	123454.956	524617.291	
338	123464.956	524617.235	
339	123468.934	524613.213	
340	123523.526	524612.911	
341	123632.317	524612.398	
342	123770.091	524611.429	
343	123778.089	524615.386	
344	123836.346	524615.073	
345	123841.597	524609.765	
346	123901.290	524609.445	
347	123968.714	524607.153	
348	124087.678	524606.515	
349	124225.405	524605.776	
350	124229.426	524609.755	
351	124249.426	524609.648	
352	124252.889	524603.310	
353	124087.659	524602.515	
354	123955.425	524603.224	
355	123818.720	524605.888	
356	123632.800	524608.394	
357	123523.036	524608.913	
358	123446.677	524609.337	
359	123444.071	524617.449	
360	123446.259	524625.046	
361	123401.049	524607.520	
362	123293.823	524608.544	
363	123292.311	524612.931	
364	123281.129	524608.376	
365	123279.650	524612.007	
366	123269.368	524608.444	
367	123153.863	524609.079	
368	123114.217	524610.469	
369	122969.071	524611.851	
370	122859.779	524613.029	

371	122752.326	524612.354	
372	122733.387	524612.459	
373	122615.410	524611.193	
374	122582.006	524608.861	
375	124206.227	524564.620	
376	124206.218	524559.916	
377	124281.679	524557.597	
378	124322.888	524554.386	
379	124322.955	524558.456	
380	124231.112	524564.395	
381	124433.004	524606.856	
382	124438.088	524614.677	
383	124446.771	524609.613	
384	124513.448	524605.042	
385	124593.266	524598.621	
386	124593.027	524592.834	
387	124513.249	524601.043	
388	124439.262	524609.144	
389	124436.343	524604.653	
390	125079.014	524537.069	
391	125071.878	524532.755	
392	125083.494	524531.598	
393	125083.989	524536.573	
394	125171.614	524567.246	
395	125181.944	524573.229	
396	125196.245	524570.370	
397	125199.430	524565.593	
398	125260.341	524550.135	
399	125310.539	524531.200	
400	125313.409	524525.316	
401	125390.806	524489.378	
402	125399.637	524489.806	
403	125402.875	524483.772	
404	125399.394	524481.799	
405	125398.004	524484.390	
406	125296.323	524528.958	
407	125291.539	524531.014	
408	125234.638	524552.229	
409	125236.350	524509.955	
410	125231.547	524506.217	
411	125235.686	524499.131	
412	125239.972	524501.706	
413	125238.127	524504.865	
414	125244.686	524507.232	
415	125241.514	524499.066	
416	125237.219	524496.507	
417	125241.354	524489.428	
418	125247.130	524492.802	
419	125262.644	524487.483	
420	125265.742	524482.973	
421	125279.499	524491.293	
422	125318.243	524474.337	
423	125329.676	524455.315	
424	125339.159	524460.811	
425	125341.856	524457.354	
426	125355.600	524451.616	

427	125357.620	524456.505	
428	125371.644	524450.734	
429	125369.561	524445.788	
430	125478.981	524400.488	
431	125553.457	524369.930	
432	125555.172	524373.543	
433	125483.019	524402.983	
434	125376.130	524447.380	
435	125372.262	524453.246	
436	125358.941	524458.696	
437	125353.036	524457.021	
438	125334.676	524464.686	
439	125329.454	524463.449	
440	125324.361	524471.923	
441	125326.944	524473.668	
442	125281.033	524491.677	
443	125269.829	524495.081	
444	125264.272	524492.210	
445	125248.284	524497.688	
446	125243.149	524496.267	
447	125956.786	524141.723	
448	125957.430	524137.269	
449	125975.056	524146.852	
450	125977.259	524151.482	
451	125972.806	524153.660	
452	125971.444	524148.571	
453	126429.108	523972.749	
454	126541.082	523928.579	
455	126604.353	523903.544	
456	126750.362	523834.020	
457	126750.771	523834.934	
458	126604.654	523904.503	
459	126541.328	523929.557	
460	126425.131	523975.392	
461	126424.660	523972.353	
462	126428.748	523970.740	
463	126631.111	523940.512	
464	126646.324	523950.287	
465	126665.818	523941.623	
466	126667.874	523936.276	
467	126795.999	523871.792	
468	126918.404	523809.382	
469	127042.206	523747.485	
470	127125.028	523706.299	
471	127144.102	523712.687	
472	127176.440	523696.577	
473	127182.615	523678.142	
474	127286.284	523626.589	
475	127291.652	523628.387	
476	127317.562	523615.502	
477	127318.480	523612.767	
478	127338.783	523602.958	
479	127336.706	523598.410	
480	127304.319	523613.153	
481	127167.371	523681.255	
482	127158.210	523676.486	

483	127144.753	523682.678	
484	127141.333	523688.373	
485	127131.432	523691.777	
486	127138.111	523695.389	
487	127040.388	523743.921	
488	126894.071	523817.269	
489	126792.410	523869.133	
490	126640.229	523944.200	
491	126637.045	523937.768	
492	127649.450	523469.992	
493	127660.092	523465.403	
494	127658.900	523462.565	
495	127648.155	523466.910	
496	127834.880	523517.347	
497	127880.478	523558.811	
498	127894.206	523574.935	
499	127898.713	523569.975	
500	127853.428	523528.828	
501	127856.659	523518.442	
502	127877.969	523515.563	
503	127877.434	523511.599	
504	128905.461	523444.964	
505	128908.093	523451.002	
506	128946.825	523434.119	
507	128970.725	523435.276	
508	128969.809	523431.074	
509	128949.696	523430.195	
510	128908.727	523447.452	
511	128907.262	523444.090	
512	128920.056	523378.260	
513	128916.944	523375.514	
514	128919.988	523369.266	
515	128941.421	523372.263	
516	128945.524	523376.110	
517	129036.763	523373.020	
518	129158.049	523369.608	
519	129171.404	523365.205	
520	129190.409	523364.806	
521	129194.482	523368.715	
522	129355.708	523366.644	
523	129491.117	523365.129	
524	129649.212	523363.360	
525	129647.389	523359.380	
526	129739.911	523355.555	
527	129741.774	523359.338	
528	129863.908	523320.812	
529	130069.091	523226.296	
530	130204.146	523164.089	
531	130308.135	523116.768	
532	130312.465	523118.404	
533	130466.564	523049.725	
534	130483.139	523035.693	
535	130491.829	523038.976	
536	130525.751	523026.284	
537	130534.634	523015.252	
538	130535.750	523009.328	

539	130532.062	522990.521	
540	130554.496	522984.367	
541	130556.518	522991.925	
542	130541.102	522995.300	
543	130538.564	523015.993	
544	130527.313	523029.966	
545	130486.184	523045.481	
546	130483.316	523042.094	
547	130477.458	523049.260	
548	130296.836	523129.841	
549	130290.592	523129.074	
550	130206.252	523167.523	
551	130071.025	523230.129	
552	129865.665	523324.407	
553	129743.720	523363.290	
554	129651.036	523367.339	
555	129491.351	523369.127	
556	129357.241	523370.627	
557	129187.153	523372.884	
558	129062.497	523376.437	
559	128931.697	523380.580	
560	128921.460	523375.378	

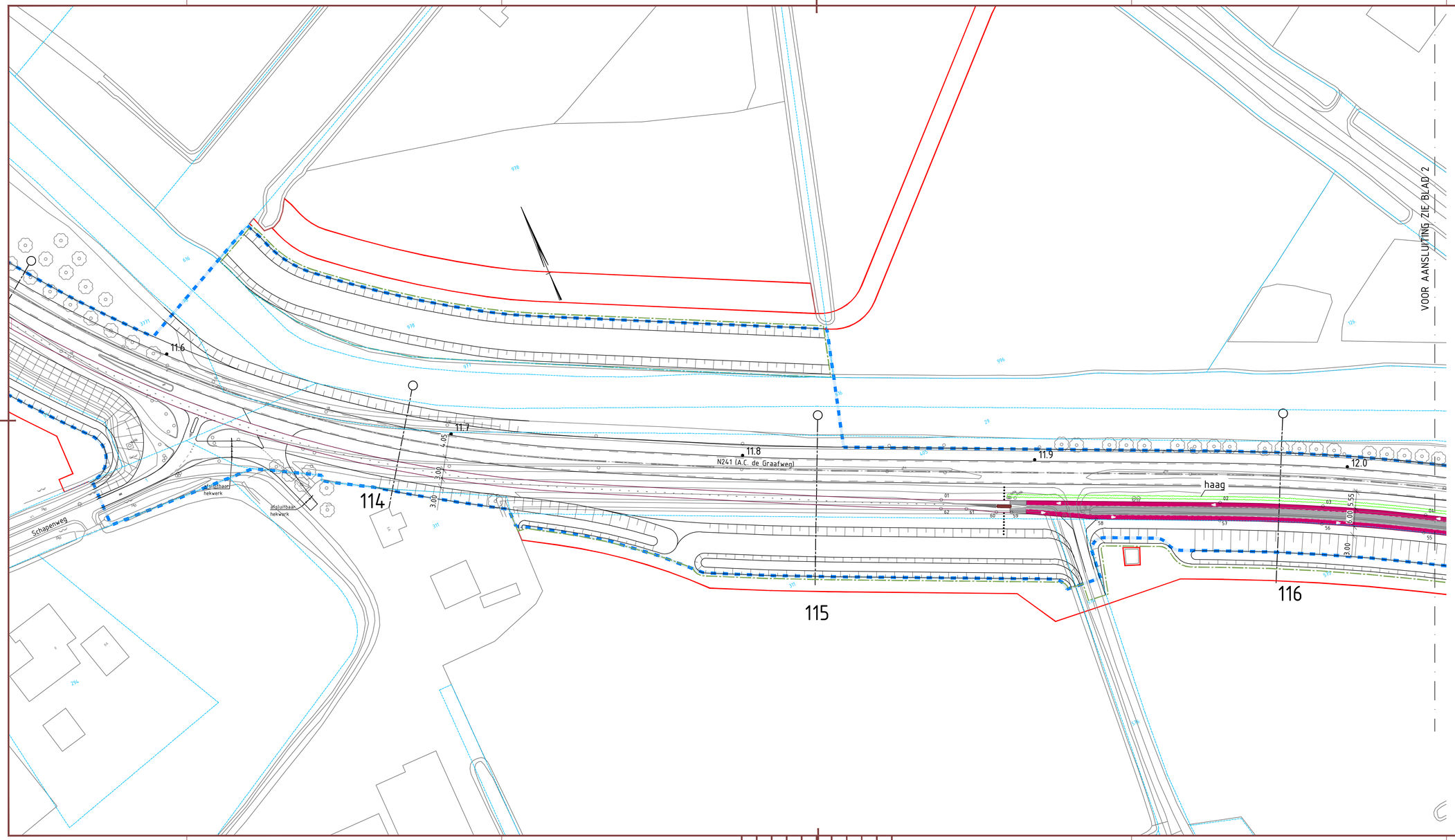

Coördinaten Erftoegangsweg (ETW)		
Nummer	X-coordinaat	Y-coordinaat
01	120725.902	524972.030
02	120811.057	524934.713
03	120842.168	524920.136
04	120872.507	524904.015
05	120963.694	524850.106
06	121005.950	524820.636
07	121088.436	524797.117
08	121208.810	524757.769
09	121258.639	524738.326
10	121306.794	524717.076
11	121398.068	524670.561
12	121442.320	524649.338
13	121487.545	524630.277
14	121607.858	524584.930
15	121718.170	524539.554
16	121753.817	524523.654
17	121787.887	524504.603
18	121852.203	524461.636
19	121870.124	524454.131
20	121883.453	524447.379
21	121936.117	524432.938
22	121924.421	524413.263
23	121929.296	524406.465
24	121942.693	524396.337
25	121959.798	524392.161
26	121962.324	524392.342
27	121969.601	524396.307
28	121971.389	524404.389
29	121971.780	524401.373
30	121974.189	524391.584
31	121975.043	524385.953
32	121978.926	524382.703
33	121970.064	524386.882
34	121980.227	524386.176
35	121940.135	524389.976
36	121924.421	524402.968
37	121919.545	524409.786
38	121902.277	524428.328
39	121889.896	524441.951
40	121867.260	524448.858
41	121854.042	524456.536
42	121784.726	524499.503
43	121751.127	524518.291
44	121715.974	524533.980
45	121600.651	524579.336
46	121485.349	524624.693
47	121439.857	524643.887
48	121395.343	524665.215
49	121304.070	524711.730
50	121255.292	524733.785
51	121206.946	524752.096
52	121086.572	524791.414
53	121024.532	524815.145
54	120985.136	524844.880
55	120939.560	524868.789
56	120939.487	524914.789
57	120938.649	524923.217
58	120770.925	524945.748
59	120745.824	524959.932
60	120741.176	524960.969
61	120732.419	524965.898

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Erftoegangsweg
- Nieuwe middengeleider (definitief aanleggen)
- Kadastrale grens met nummer
- 101 Locatie dwarsprofiel
- 10.2 Bestaande hectometrering
- 08 Coördinaatpunt
- Aankoopgrens
- Plo-grens 23-11-2018

Voor Overzicht zie blad:		Definitief ontwerp	verklaring verklaringdatum
Behorend bij:			
N241 - A.C. de Graafweg Erftoegangsweg t.h.v. Langereis optie 2: hoog profiel Deel tussen Schapenweg en Dijkweg Km 9.800 – 22.600 Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Situatie			Provincie Noord-Holland
getekend	E.G.	44. 07-01-2020	schaal 1:500
gecontroleerd	J.v.d.B.	44. 07-01-2020	
gezien	S.B.	44. 07-01-2020	in 6 bladen, blad nr. 1 — A0/A1
			N241-832329-41-11-01

\\sweco.net\nl\AMS01\Legacy\P\ALK\354624\W500-Ontwerp\W502-501\Cad\B2-ETW\ETW_Hoog_berm_6m_met_coördinaten.dwg

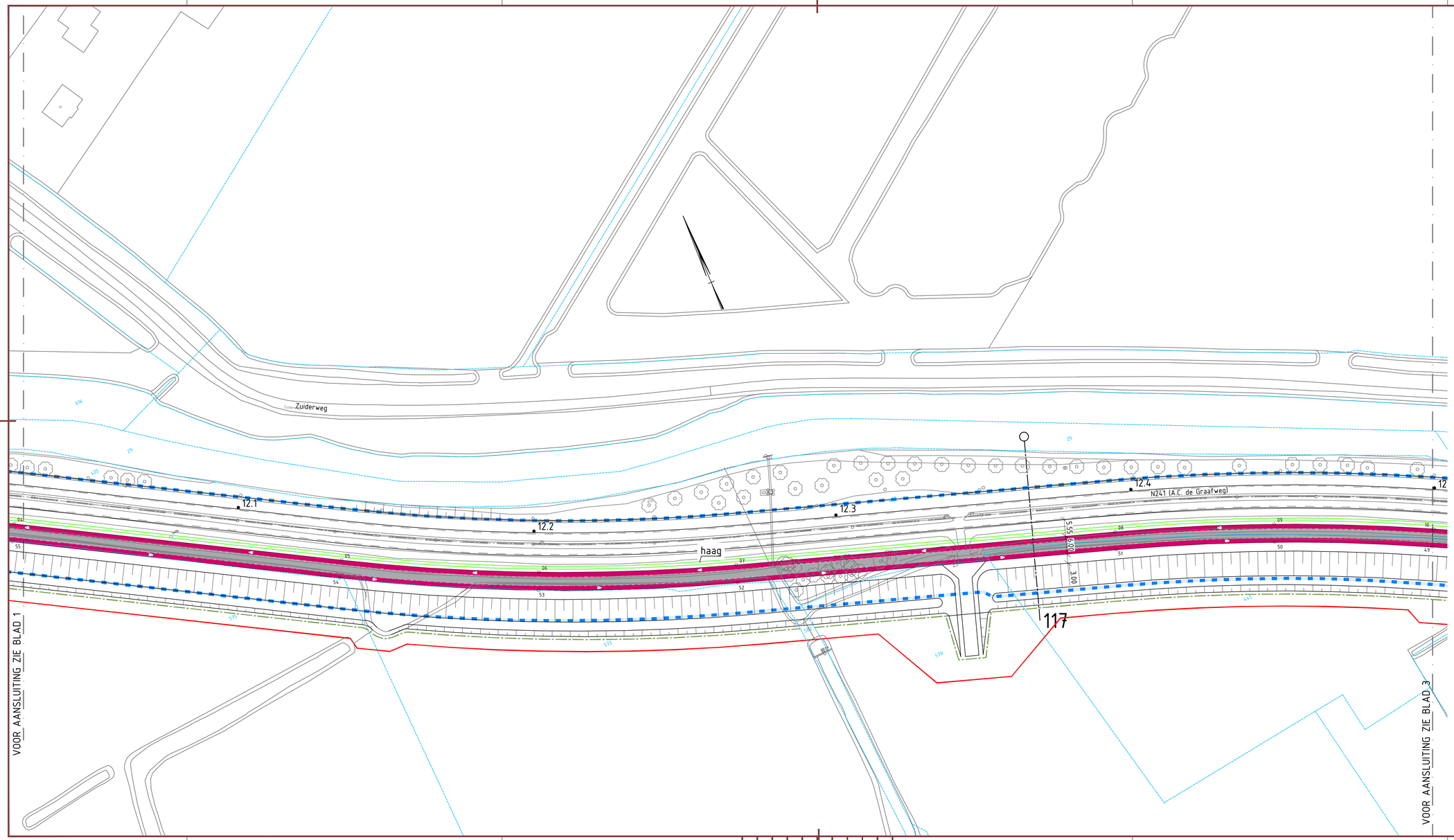

Coördinaten Erftoegangsweg (E TW)		
Nummer	X-coordinaat	Y-coordinaat
01	120725.902	524972.030
02	120811.057	524934.713
03	120842.168	524920.136
04	120872.507	524904.015
05	120961.694	524852.105
06	121005.950	524820.636
07	121088.436	524757.117
08	121208.810	524757.768
09	121258.883	524729.326
10	121306.794	524717.076
11	121398.068	524670.561
12	121442.300	524649.338
13	121487.545	524630.277
14	121602.858	524584.920
15	121718.170	524539.564
16	121753.817	524523.654
17	121787.887	524504.603
18	121852.003	524461.636
19	121870.124	524454.121
20	121883.453	524447.379
21	121906.117	524432.938
22	121924.421	524413.263
23	121929.296	524406.465
24	121942.883	524395.537
25	121959.798	524382.161
26	121962.324	524382.342
27	121969.601	524386.307
28	121971.389	524414.299
29	121971.780	524401.373
30	121974.169	524391.594
31	121976.043	524385.953
32	121978.928	524382.703
33	121970.064	524386.882
34	121980.227	524386.176
35	121940.135	524389.815
36	121924.421	524402.988
37	121919.545	524409.786
38	121912.277	524428.209
39	121880.896	524441.951
40	121867.260	524448.958
41	121854.042	524455.536
42	121784.726	524493.503
43	121761.127	524518.291
44	121715.974	524533.980
45	121601.681	524573.336
46	121485.349	524624.633
47	121439.857	524643.867
48	121386.343	524665.215
49	121304.070	524711.730
50	121296.292	524733.795
51	121206.946	524752.066
52	121086.572	524791.414
53	121004.532	524815.145
54	120985.136	524844.880
55	120893.560	524898.789
56	120839.487	524914.769
57	120808.649	524929.217
58	120770.925	524945.748
59	120745.824	524958.932
60	120741.176	524960.963
61	120732.419	524963.898

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Erftoegangsweg
- Nieuwe middengeleider (beton/staalrefrenen)
- Kadastrale grens met nummer
- 101 Locatie dwarsprofiel
- 10.2 Bestaande hectometrering
- 08 Coördinaatpunt
- Aankoopgrens
- Plip-grens 23-11-2018

Voor Overzicht zie blad			Definitief ontwerp	verklaring verleiddatum
Behorend bij:				

N241 - A.C. de Graafweg
Erftoegangsweg t.h.v. Langereis optie 2: hoog profiel
Deel tussen Schapenweg en Dijkweg
Km 9.800 - 22.600
Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik
Situatie

Provincie Noord-Holland

getekend	E.G.	44. 07-01-2020	schaal 1:500	
gecontroleerd	J.v.d.B.	44. 07-01-2020		
gezien	S.B.	44. 07-01-2020	in 6 bladen, blad nr. 2	A0/A1

N241-832329-41-11-02

\\sweco.net\sLAMS01\Legacy\P\ALK\354624\W500-Ontwerp\W502-501\Cad\B2-ETW\ETW_Hoog_berm_6m_met_coördinaten.dwg

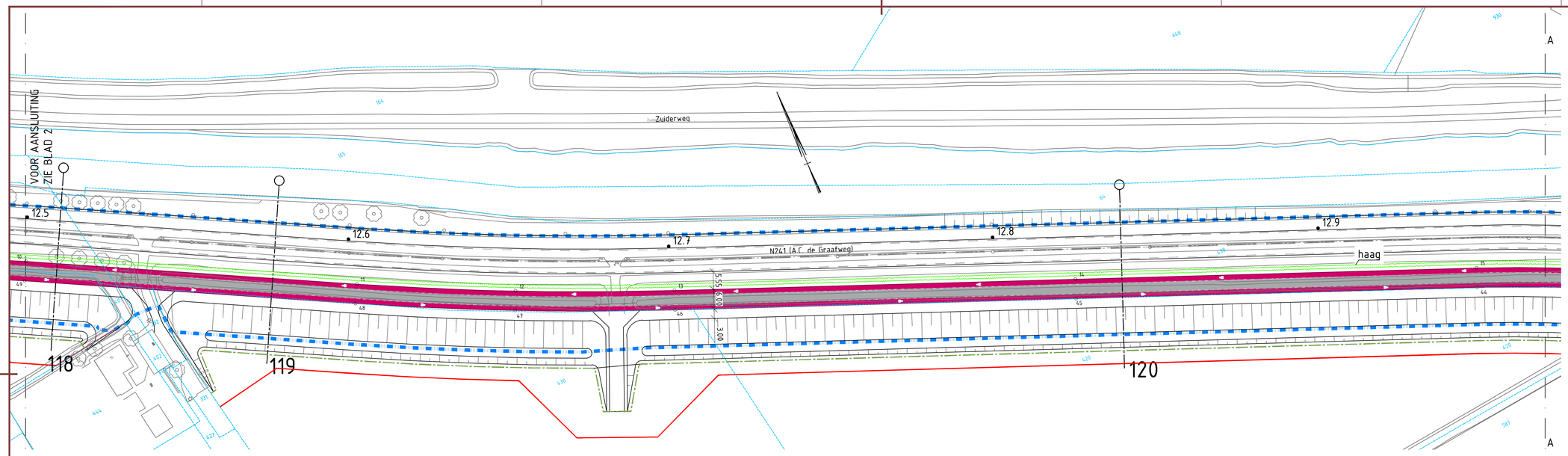

Coördinaten Erftoegangsweg (ETW)		
Nummer	X-coordinaat	Y-coordinaat
01	120725.902	524597.030
02	120811.067	524594.713
03	120842.168	524500.136
04	120872.507	524404.015
05	120961.084	524150.116
06	121005.950	524020.636
07	121086.436	524797.117
08	121208.810	524752.769
09	121298.993	524719.326
10	121306.794	524717.076
11	121398.068	524670.561
12	121442.300	524649.338
13	121487.545	524630.277
14	121602.858	524584.520
15	121718.170	524538.764
16	121753.817	524523.654
17	121787.887	524504.603
18	121852.403	524461.636
19	121870.124	524454.131
20	121883.453	524447.379
21	121906.117	524432.938
22	121924.421	524413.263
23	121932.296	524406.465
24	121942.683	524399.337
25	121959.798	524392.161
26	121962.324	524392.342
27	121963.601	524396.307
28	121971.389	524404.398
29	121971.780	524401.373
30	121974.169	524391.594
31	121975.043	524385.963
32	121978.928	524382.703
33	121970.064	524366.882
34	121981.227	524336.176
35	121941.135	524339.915
36	121924.421	524402.968
37	121919.545	524419.786
38	121912.277	524439.328
39	121891.896	524441.951
40	121867.260	524448.898
41	121854.042	524456.536
42	121784.726	524499.503
43	121761.127	524518.291
44	121715.974	524533.980
45	121600.661	524573.336
46	121485.349	524614.693
47	121439.857	524643.867
48	121336.343	524685.215
49	121304.070	524711.730
50	121256.292	524733.795
51	121206.946	524752.096
52	121086.572	524791.414
53	121024.532	524815.145
54	120985.136	524844.880
55	120893.560	524898.789
56	120839.487	524914.769
57	120808.849	524929.217
58	120770.925	524945.748
59	120745.824	524958.932
60	120741.176	524960.983
61	120732.419	524965.698

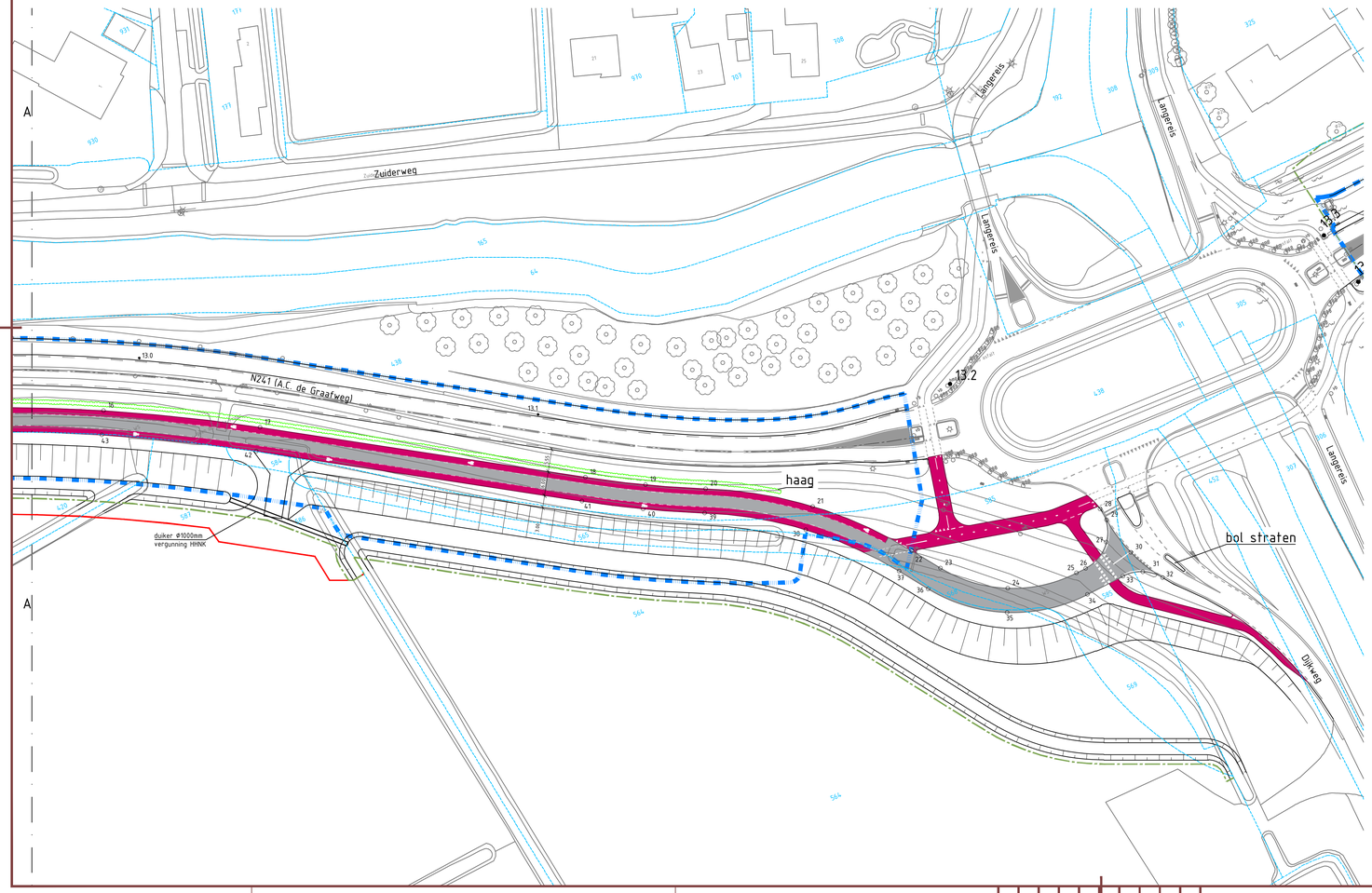

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Erftoegangsweg
- Nieuwe middengeleider (betonstrastenen)
- Kadastrale grens met nummer
- 101 Locatie dwarsprofiel
- 10.2 Bestaande hectometrering
- 08 Coordinaatpunt
- Aankoopgrens
- Rip-grens 23-11-2018

Voor Overzicht zie blad	Definitief ontwerp		verklaring verhaldatum
Behorend bij			
N241 - A.C. de Graafweg Erftoegangsweg t.h.v. Langereis optie 2: hoog profiel Deel tussen Schapenweg en Dijkweg Km. 9.800 - 22.600 Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Situatie			Provincie Noord-Holland
getekend	E.G.	6d. 07-01-2020	schaal 1:500
gecontroleerd	J.v.d.B.	6d. 07-01-2020	
gezien	S.B.	6d. 07-01-2020	in 6 bladen, blad nr. 3 — A0
			N241-832329-41-11-03

\\sweco.net\nl\AMS01\Legacy\P\ALK\J5\b24\W592-50\Eqf\B2-ETW\ETW_Hoog,berm,6m,met_coordinaten.dwg

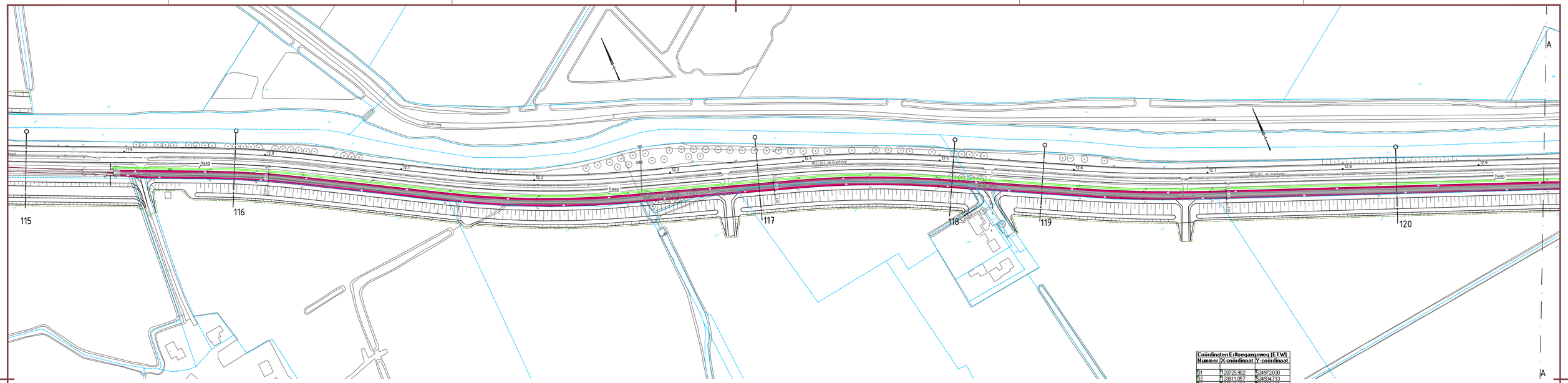

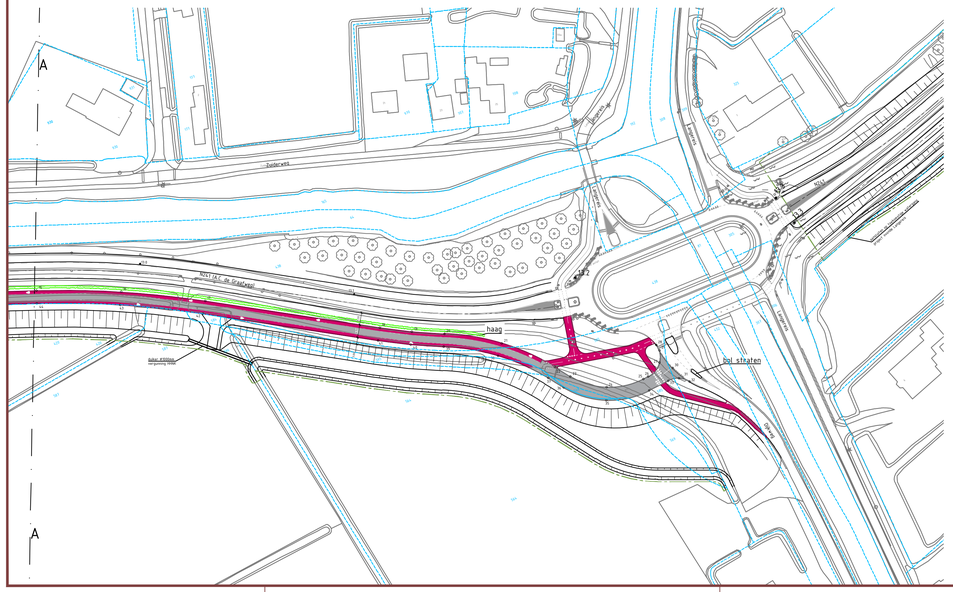

Coördinaten Erftoegangsweg (E.T.W)		
Nummer	X-coördinaat	Y-coördinaat
01	120754.302	524972.030
02	120811.067	524924.713
03	120842.168	524903.136
04	120872.507	524904.015
05	120881.084	524851.110
06	121026.350	524801.638
07	121088.436	524797.117
08	121208.810	524757.768
09	121258.593	524739.535
10	121306.794	524717.076
11	121398.068	524670.561
12	121442.320	524649.338
13	121487.545	524630.277
14	121692.858	524594.920
15	121718.170	524589.564
16	121753.817	524573.854
17	121787.887	524504.620
18	121857.203	524461.636
19	121870.124	524454.131
20	121883.453	524447.379
21	121906.117	524432.538
22	121924.421	524413.263
23	121929.296	524406.485
24	121942.883	524395.337
25	121969.798	524392.161
26	121982.324	524392.342
27	121989.601	524396.307
28	121971.389	524404.398
29	121971.788	524401.373
30	121974.169	524391.584
31	121975.043	524385.963
32	121978.328	524382.705
33	121970.064	524386.882
34	121980.227	524386.176
35	121940.135	524389.905
36	121924.421	524402.988
37	121919.545	524409.766
38	121910.277	524428.509
39	121880.896	524441.951
40	121867.260	524448.898
41	121854.042	524456.536
42	121784.726	524498.500
43	121751.127	524518.291
44	121715.974	524533.980
45	121600.661	524579.336
46	121485.349	524624.693
47	121439.957	524643.867
48	121395.343	524662.715
49	121304.070	524711.730
50	121256.292	524733.785
51	121206.946	524752.066
52	121086.572	524791.414
53	121024.532	524815.145
54	120965.136	524844.880
55	120893.560	524888.789
56	120839.487	524914.769
57	120808.549	524929.217
58	120730.925	524945.746
59	120745.624	524958.932
60	120741.176	524960.988
61	120732.419	524965.898

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Erftoegangsweg
- Nieuwe middengeleider (behoefteafstemmen)
- Kadastrale grens met nummer
- 101 Locatie dwarsprofiel
- 10.2 Bestaande hectometrering
- 08 Coördinaatpunt
- Aankoopgrens
- Plan-grens, 23-11-2018

Voor Overzicht zie blad	Definitief ontwerp	verklaring verleidatum
Behorend bij:		

N241 - A.C. de Graafweg

Erftoegangsweg t.h.v. Langereis optie 3: hoog profiel met 6.00m tussenberm

Deel tussen Schapenweg en Dijkweg

Km 9.800 - 22.600

Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik

Situatie overzicht

Provincie Noord-Holland

getekend	E.G.	44. 07-01-2020	schaal 1:1000	
gecontroleerd	J.v.d.B.	44. 07-01-2020		
gezien	S.B.	44. 07-01-2020	in 3 bladen, blad nr. 1	A0

N241-832329-41-11-01

\\sweco.net\ULAMS01\Legacy\P\ALK\354624\W500-Ontwerp\W502-501\Cad\B2-ETW\ETW_Hoog_berm_6m_met_coördinaten.dwg

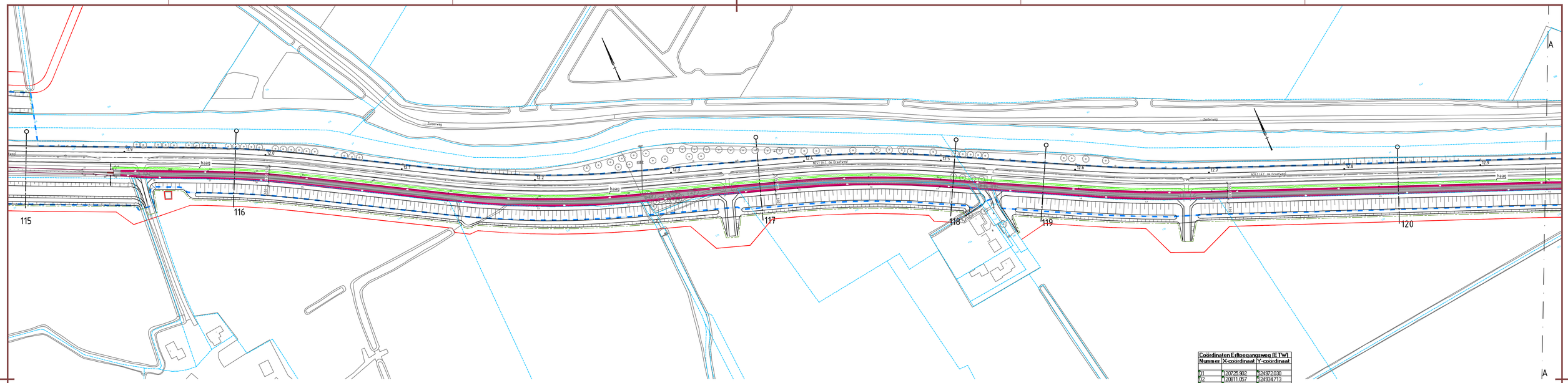

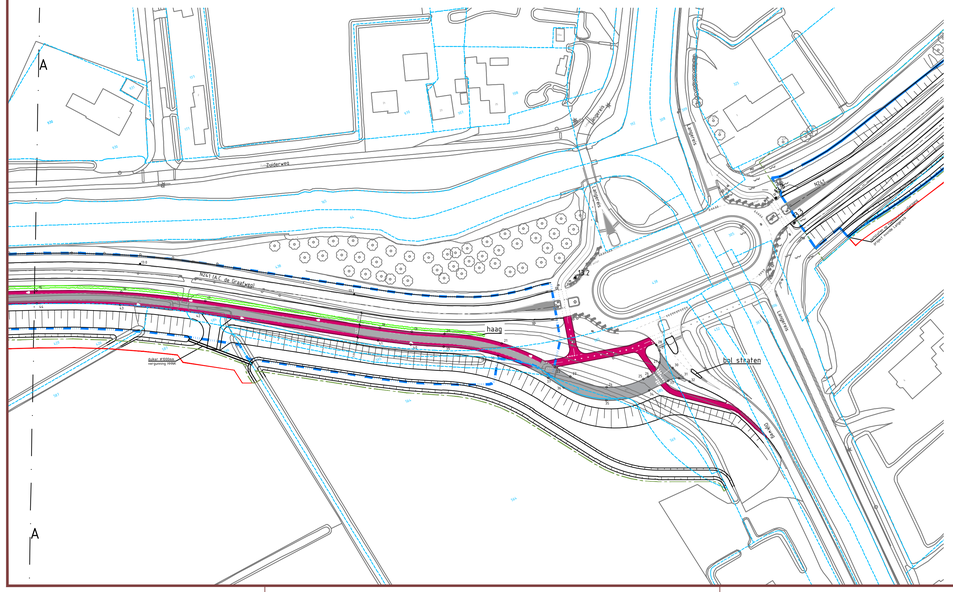

Coördinaten Erftoegangsweg (E.T.W)		
Nummer	X-coordinaat	Y-coordinaat
01	120725.902	524972.030
02	120811.057	524934.713
03	120842.168	524930.136
04	120872.507	524904.015
05	120938.084	524850.106
06	121035.950	524801.636
07	121088.436	524797.117
08	121208.810	524757.768
09	121258.993	524739.526
10	121306.794	524717.076
11	121338.068	524670.561
12	121442.200	524649.338
13	121487.545	524638.277
14	121602.858	524584.920
15	121718.170	524539.564
16	121763.817	524521.324
17	121787.887	524504.603
18	121857.003	524461.636
19	121870.124	524454.131
20	121883.453	524447.379
21	121906.117	524432.938
22	121924.421	524412.263
23	121929.296	524406.485
24	121942.883	524395.537
25	121959.798	524392.161
26	121982.324	524392.342
27	121989.601	524396.307
28	121971.389	524404.398
29	121971.780	524401.373
30	121974.169	524391.594
31	121975.043	524385.953
32	121978.928	524382.703
33	121970.064	524386.882
34	121960.227	524388.176
35	121940.135	524389.905
36	121924.421	524402.988
37	121919.545	524409.766
38	121902.277	524428.539
39	121880.896	524441.951
40	121867.260	524448.858
41	121854.042	524456.536
42	121794.726	524499.500
43	121751.127	524518.291
44	121715.974	524533.390
45	121600.661	524579.336
46	121485.349	524624.693
47	121439.957	524643.887
48	121396.343	524665.715
49	121344.070	524711.730
50	121256.292	524733.795
51	121206.946	524752.066
52	121008.572	524791.414
53	121024.532	524815.145
54	120995.136	524844.898
55	120893.960	524888.781
56	120839.487	524914.769
57	120808.649	524929.217
58	120770.925	524945.746
59	120745.824	524958.932
60	120741.176	524960.968
61	120732.419	524965.898

VERKLARING

- Bestaande situatie
- Bebouwing
- Erftoegangsweg
- Nieuwe middengeleider (betonstraatstenen)
- Kadastrale grens met nummer
- 101 Locatie dwarsprofiel
- 10.2 Bestaande hectometrering
- 08 Coördinaatpunt
- Aankoopgrens
- PIP-grens 23-11-2018

Voor Overzicht zie blad:	Definitief ontwerp	verklaring: verleiddatum:
Behorend bij:		

N241 - A.C. de Graafweg

Erftoegangsweg t.h.v. Langereis optie 3: hoog profiel met 6.00m tussenberm

Deel tussen Schapenweg en Dijkweg

Km 9.800 - 22.600

Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik

Situatie overzicht met PIP-grens

Provincie Noord-Holland

getekend	E.G.	44. 07-01-2020
gecontroleerd	J.v.d.B.	44. 07-01-2020
geslen	S.B.	44. 07-01-2020

schaal 1:1000

in 3 bladen, blad nr. 2

A0/A1

N241-832329-41-11-02

\\sweco.net\nl\AMS01\Legacy\P\ALK\354624\W500-Ontwerp\W502-501\Cad\B2-ETW\ETW_Hoog_berm_6m_met_coördinaten.dwg

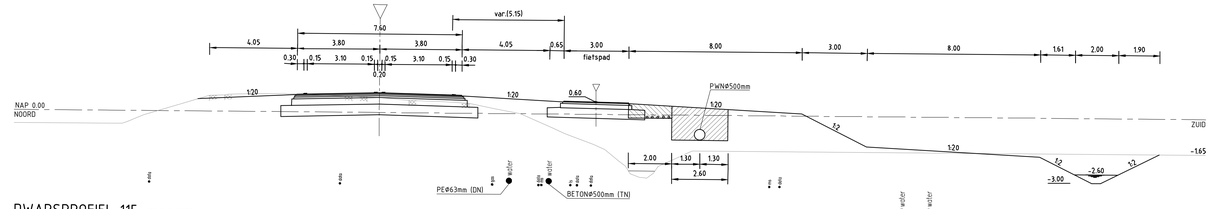

DWARSPROFIEL 115 SCHAAL 1:100

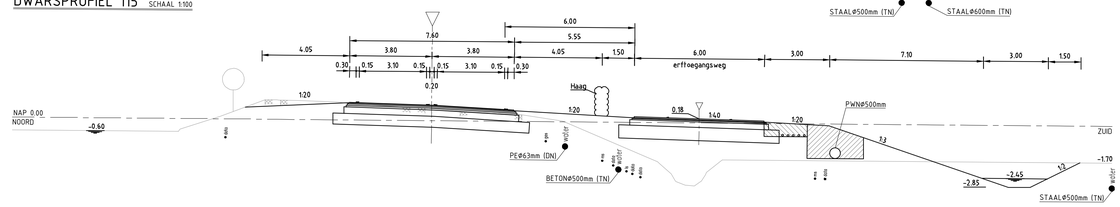

DWARSPROFIEL 116 SCHAAL 1:100

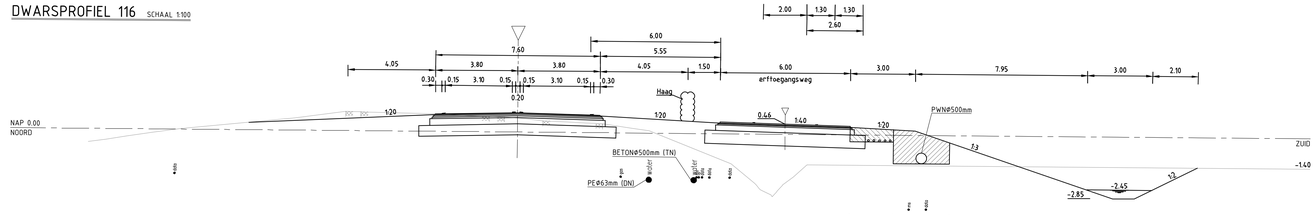

DWARSPROFIEL 117 SCHAAL 1:100

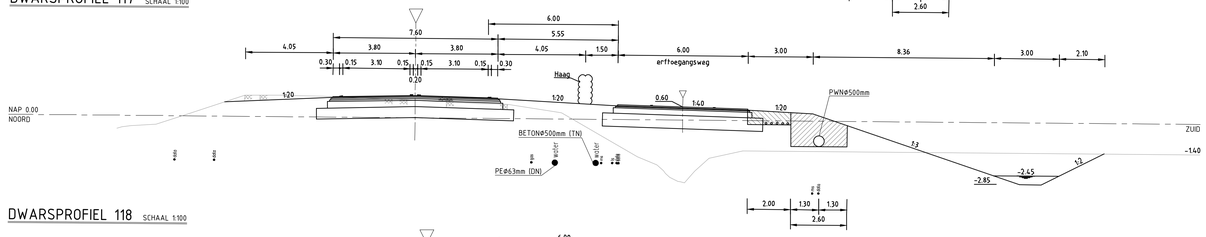

DWARSPROFIEL 118 SCHAAL 1:100

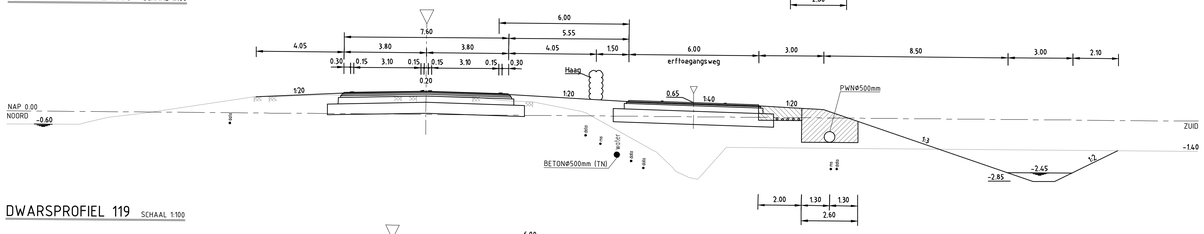

DWARSPROFIEL 119 SCHAAL 1:100

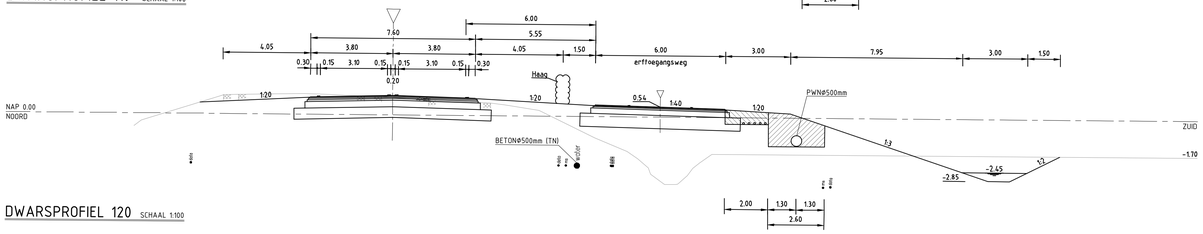

DWARSPROFIEL 120 SCHAAL 1:100

KABELS EN LEIDINGEN TER INDICATIE

Voor Overzicht zie blad Behorend bij:	Definitief ontwerp		versie: vastgestelde fase
N241 - A.C. de Graafweg Erftoegangsweg t.h.v. Langereis optie 2: hoog profiel Deel tussen Schapenweg en Dijkweg Km. 9.800 - 22.600 Gemeente: Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Dwarsprofielen 115 t/m 120			Provincie Noord-Holland
getekend	E.G.	6d. 07-01-2020	schaal 1:100
gecontroleerd	J.v.d.B.	6d. 07-01-2020	
gezien	S.B.	6d. 07-01-2020	in 3 bladen, blad nr. 3 — A0
			N241-832329-21-34-01

\\sweco.net\AMS3TL\Legacy\P\ALK\354824\W544-Ontwerp\W502-501(Ext)02-ETW\ETW_Hoog_berm_bm_met_coordinaten.dwg

Toets bestemmingsplannen OD NZKG

Algemeen	
Opgesteld door	Leonie / Anja -> Victor
Datum	23-12-2019 / 07-01-2020
Datum indiening	28-11-2019
Zaaknummer Mozard	Z9312727
OLO nummer	4805423
Aanvrager	Provincie NH
Plaatsaanduiding (adres)	N241 A.C. de Graafweg
Instandhoudingstermijn	Werkstroken tijdelijk 5 jaar en erfontsluitingsweg permanent
Bouwsom	-
Bestemmingsplan	Buitengebied 2014 Buitengebied voormalige gemeente Niedorp Landelijk Gebied Opmeer 2014 Herziening Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek 2017 De Veken Buitengebied Provinciaal inpassingsplan 'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' Provinciaal inpassingsplan 'Netuitbreiding Kop van Noord-Holland – Herstelbesluit II'
Strijdigheid BP	In strijd met de bestemmingsomschrijvingen.
Voorbereidingsprocedure	Uitgebreid
Procedure RO	Artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3 Wabo
Medewerking gemeente?	
VVGB ILT	- niet nodig
Bevoegd gezag	Provincie NH -> ODNZKG

RO	
Kostenverhaal	- niet nodig
Vvgb	- wel nodig van provinciale staten
Hogere grenswaarde	- niet nodig
Ruimtelijke onderbouwing	- wel nodig

Omschrijving van de aanvraag

Het betreft hier een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het realiseren van tijdelijke werkstroken (voor een periode van 5 jaar) voor de N241 en het realiseren van een permanente erfontsluitingsweg.

Vergunningplichtige activiteiten

Activiteiten artikel 2.1 eerste lid, Wabo.
c. het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het ruimtelijke kader;

Activiteiten artikel 2.2 eerste lid, Wabo.
d. aanleggen of veranderen wijze van aanleggen van een weg waarvoor een verbod geldt volgens artikel 2.1, eerste lid, onder b; per abuis aangevraagd door de aanvrager, ingetrokken dd. 7 januari 2020

Volgende activiteiten zijn (mogelijk) noodzakelijk voor de realisatie van dit project en worden op een later tijdstip bij de betreffende gemeente(n) aangevraagd:
Activiteiten artikel 2.1 eerste lid, Wabo.
b. het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (aanleggen);

Activiteiten artikel 2.2 eerste lid, Wabo.
e. een uitweg te maken, te hebben of te veranderen of het gebruik daarvan te veranderen;

Conclusie

De werkstroken zijn tijdelijk voor de duur van 5 jaar, deze zouden kunnen worden vergund met gebruikmaking van artikel 4 onderdeel 11 bijlage II Bor: afwijken van strijdig gebruik voor de duur van maximaal 10 jaar.

De ventweg is voor permanent gebruik, deze is in strijd met het PIP en in strijd met het bestemmingsplan Buitengebied 2014. De uitgebreide procedure moet worden toegepast, artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3 Wabo.

Vigerende Planologische regeling(en) - *samenvatting*

Werkstroken langs N241 strijdigheden;

Buitengebied 2014
In strijd met de bestemmingen: Agrarisch – Agrarisch met waarden – Bedrijf-1– Verkeer – Water – Wonen – Leiding.

Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het aanbrengen van gesloten verhardingen op grond van de dubbelbestemming Leiding en de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering en Veiligheidszone – LPG.

Buitengebied voormalige gemeente Niedorp
In strijd met de bestemmingen: Agrarisch met waarden.

Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het aanleggen van verhardingen met een oppervlakte groter dan 100m2, volgens de bestemming Agrarisch met waarden.
Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het afgraven of ophogen van gronden volgens de bestemming Waterstaat-Waterkering.

Landelijk Gebied Opmeer 2014
In strijd met de bestemmingen: Agrarisch – Water – Recreatie-Volkstuin.

Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het verharden en aanleggen van wegen en paden op grond van de dubbelbestemming Leiding-Gas.

Herziening Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek 2017
In strijd met de bestemmingen: Bedrijf – Groen – Water – Kantoor – Maatschappelijk-2 – Verkeer-Verblijfsgebied – Wonen.

Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het dempen van watergangen en waterpartijen**.**

De Veken
In strijd met de bestemming: Verkeer – Water.

Buitengebied
In strijd met de bestemming: Agrarisch – Verkeer – Water.

Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden op de bestemming Water.

PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg
In strijd met de bestemming Verkeer-1

PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland
Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het aanbrengen van oppervlakteverhardingen volgens de bestemming Leiding-Hoogspanning.

Erfontsluitingsweg strijdigheden:

PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg
In strijd met de bestemmingsomschrijving van artikel 5.1 Verkeer.

Buitengebied 2014
Artikel 10.1 Groen: geen weg toegestaan.
Artikel 21.1 Wonen: geen weg toegestaan.
Artikel 29 Waarde-Cultuurhistorie: omgevingsvergunning benodigd voor uitvoeren van werkzaamheden – aanbrengen van gesloten verhardingen.
Artikel 32 Waterstaat-Waterkering: omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden – aanbrengen van verhardingen.

Overige Planologische regeling(en) (in procedure / aanhoudingsplicht)- *samenvatting*
N.V.T.

Milieuaspecten
N.V.T.

Bodemtechnische aspecten
N.V.T.

Externe veiligheid
- Advies afdeling Externe Veiligheid nodig;
- Eerste check kan via: www.risicokaart.nl of https://nl.ev-signaleringskaart.nl/;
- Externe veiligheid is niet van toepassing.

Plankwalitatieve aspecten
Nader te bepalen.

Opmerkingen
- Behandeling: ambtelijk
- Terinzage legging nodig
- VVGB Provinciale Staten is nodig.
- Op 26 juli 2019 is door PNH een ontheffing Wnb (soortenbescherming) aangevraagd bij de OD NHN
- Geen toename van stikstofdepositie (actuele berekening aanwezig). Vergunning Wnb (gebiedsbescherming) niet noodzakelijk.

Aanhoudingsgronden
N.V.T.

Bijlage - Planologische toetsing

Actualisatieplan Heerhugowaard 2017 vastgesteld op 29-05-2019 is voor deze aanvraag niet van toepassing. Op de gronden waar de werkstroken komen en waar de ontsluitingsweg is gesitueerd zijn geen gronden op de plankaart ingetekend met bestemmingen.
Actualisatieplan Heerhugowaard 2016 vastgesteld op 13-04-2017 is voor deze aanvraag niet van toepassing. Op de gronden waar de werkstroken komen en waar de ontsluitingsweg is gesitueerd zijn geen gronden op de plankaart ingetekend met bestemmingen.
Actualisatieplan Heerhugowaard 2015 vastgesteld op 02-03-2015 is voor deze aanvraag niet van toepassing. Op de gronden waar de werkstroken komen en waar de ontsluitingsweg is gesitueerd zijn geen gronden op de plankaart ingetekend met bestemmingen.
Actualisatieplan Heerhugowaard 2014 vastgesteld op 23-09-2014 is voor deze aanvraag niet van toepassing. Op de gronden waar de werkstroken komen en waar de ontsluitingsweg is gesitueerd zijn geen gronden op de plankaart ingetekend met bestemmingen.

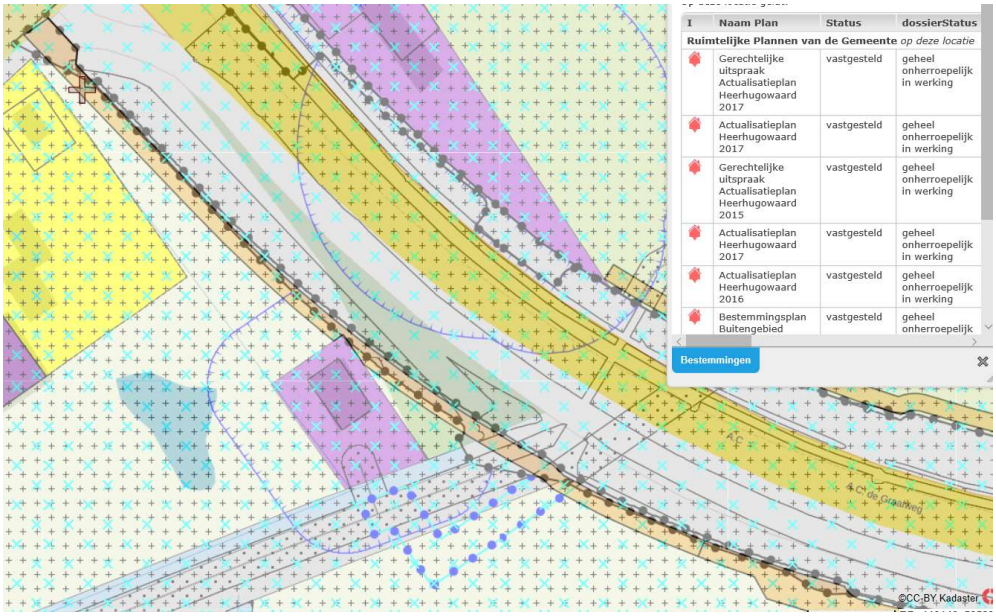

<u>Werkstroken</u>

Het begin valt wel in het ontwerp inpassingsplan 'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg', maar niet in de definitief vastgestelde PIP.

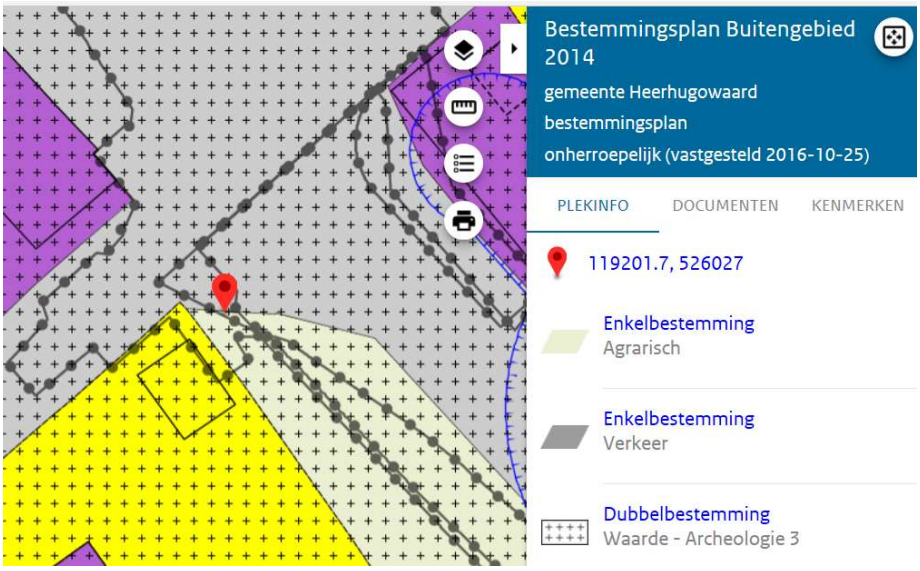

Werkstrook nr. 1

Provinciaal inpassingsplan: **Netuitbreiding Kop van Noord-Holland – herstelbesluit II.**
Dubbelbestemming: **Leiding-Hoogspanning** volgens artikel 4 van de planregels
Dubbelbestemming: **Waarde-Archeologie** volgens artikel 5 van de planregels.

Artikel 4 Leiding - Hoogspanning
4.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Leiding - Hoogspanning' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. een ondergrondse hoogspanningsverbinding met een spanning van maximaal 150 kV;

met de daarbij behorende:

b. belemmeringenstrook van ten hoogste 5 meter ter weerszijden van het kabelbed;
c. het behoud van de aardkundige waarden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden';
d. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
e. ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding' ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld.

met dien verstande dat:
In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel vóór de bepalingen die ingevolge de basisbestemming op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
4.4.1 Vergunningplicht

a. Het is verboden op of in de in lid 4.1 onder a en b bedoelde gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het aanbrengen van beplantingen en bomen;
    2. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
    3. het indrijven van voorwerpen in de bodem;

4. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe in ieder geval worden gerekend afgraven, ontginnen, drainage en ophogen;
5. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.
6. het permanent opslaan van goederen.

b. Dit verbod geldt voor de onder 4.4.1 a1, a3 en a4 genoemde werken en werkzaamheden enkel voor zover de diepte van bovengenoemde werken en werkzaamheden meer bedraagt dan 0,80 m beneden maaiveld.
c. Het is niet toegestaan de leiding als bedoeld in lid 4.1 onder a in gebruik te nemen of te hebben indien niet is voorzien in een aanleg van de kabelverbinding op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding'.

4.4.2 Uitzonderingen

a. Het verbod als bedoeld in artikel 4.4.1 is enkel van toepassing op de strook grond waar ten behoeve van TenneT een zakelijk recht dan wel een gedoogplicht kan worden gevestigd, met dien verstande dat na de vestiging daarvan, het aanlegvergunningstelsel uitsluitend betrekking heeft op de strook grond waar het zakelijk recht dan wel de gedoogplicht is gevestigd.
b. Het verbod als bedoeld in artikel 4.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden die:
    1. verband houden met de aanleg van de betreffende hoogspanningsverbinding;
    2. reeds in uitvoering zijn of vergund zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het inpassingsplan;
    3. het normale onderhoud van de hoogspanningsverbinding en belemmeringenstrook of van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
    4. het aanleggen van drainage tot een diepte van 1,00 m beneden maaiveld betreffen.

4.4.3 Voorwaarden
Een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 4.4.1 kan worden verleend indien:

a. de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet onevenredig schaden;
b. de aardkundige waarden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden' niet onevenredig worden geschaad dan wel dat er afdoende maatregelen zijn getroffen tot behoud van die waarden.

4.4.4 Advies
Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in lid 4.4.1, wint burgemeester en wethouders schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen in verband met de leiding niet onevenredig worden geschaad en welke voorwaarden dienen te worden gesteld ter voorkoming van eventuele schade.

Artikel 5 Waarde - Archeologie
5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en) mede bestemd voor behoud van de archeologische waarden.

5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
5.4.1 Verbod
Het is verboden op of in de gronden met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' zonder op of in afwijking van een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, te doen of laten uitvoeren, zulks ongeacht het bepaalde bij de andere op deze gronden rustende bestemmingen:

a. het ontgronden, afgraven (waaronder onder andere saneren), onderzuigen, egaliseren, verlagen, afplaggen en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de landbodemstructuur, dieper dan 0,3 m beneden het maaiveld;
b. het ontgronden, baggeren, afgraven (waaronder onder andere saneren), onderzuigen, verlagen en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
c. het graven, verbreden, vediepen van watergangen en waterpartijen;
d. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
e. het rooien van diepwortelende beplantingen en bomen, waarbij de stobben worden verwijderd;
f. het aanleggen van drainage;
g. het aanleggen van ondergrondse leidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
h. het uitvoeren van heiwerkzaamheden of het op andere wijze indrijven van objecten in de bodem;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verhoging of verlaging van de grondwaterstand;
j. het verwijderen van fundamenten dieper dan 0,3 meter beneden het maaiveld.

5.4.2 Uitzondering
Geen omgevingsvergunning als bedoeld in lid 5.4.1 is vereist voor werken of werkzaamheden:

a. in het kader van het normale beheer en onderhoud;
b. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen, mits verricht door een terzake deskundige;
c. waarmee op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan:
    1. is begonnen, voor zover daarvoor tot dat tijdstip geen omgevingsvergunning was vereist;
    2. is of mag worden begonnen krachtens een verleende omgevingsvergunning.

5.4.3 Voorwaarden
Aan de omgevingsvergunning als bedoeld in lid 5.4.1 kan burgemeester en wethouders de volgende voorwaarden verbinden:

a. de verplichting tot het indienen van een archeologisch rapport voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden, waaruit naar het oordeel van burgemeester en wethouders blijkt dat:
    1. archeologische waarden in voldoende mate zijn vastgesteld;
    2. archeologische waarden door het uitvoeren van bouwactiviteiten niet of niet onevenredig worden geschaad, dan wel afdoende maatregelen zijn getroffen tot behoud van die waarden; of
    3. er geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
c. de verplichting tot het doen van opgravingen;
d. de verplichting de uitvoering van de bouwwerkzaamheden te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

Conclusie Werkstrook nr. 1 'PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland' :

- **Op grond van artikel 4.4.1 sub a onder 2, dubbelbestemming Leiding -Hoogspanning is een omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het aanbrengen van oppervlakteverhardingen.**

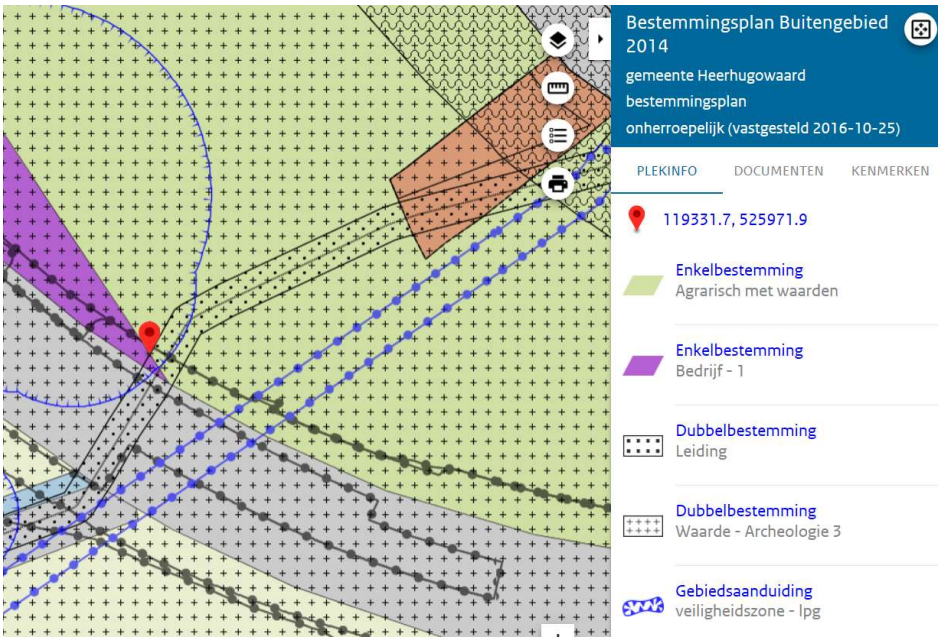

Bestemmingsplan '**Buitengebied 2014'** vastgesteld op 25-10-2016.
De bestemming '**Agrarisch**' volgens artikel 3 van de planregels.
De bestemming '**Agrarisch met waarden**' volgens artikel 5 van de planregels.
De besteming '**Bedrijf-1'** volgens artikel 7 van de planregels.
De bestemming '**Verkeer'** volgens artikel 18 van de planregels.
De bestemming '**Wonen**' volgens artikel 21 van de planregels.
De bestemming '**Leiding**' volgens artikel 22 van de planregels.
De dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 26 van de planregels.
De dubbelbestemming '**Waterstaat-Waterkering**' volgens artikel 32 van de planregels.

Artikel 3 Agrarisch
3.1 Bestemmingsomschrijving
De voor "Agrarisch" aangewezen gronden zijn bestemd voor: -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.

a. de uitoefening van het grondgebonden volwaardig, reëel of in deeltijd uitgeoefend agrarisch bedrijf en uitsluitend op de locaties die in gebruik zijn of waren voor de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering: de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
b. de uitoefening van een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij";
c. bedrijfsgebouwen;
d. kassen ten behoeve van teeltondersteuning;
e. boog- en gaaskassen uitsluitend toegestaan in de periode van 1 maart tot en met 15 oktober;
f. bedrijfswoningen;
g. bijbehorende bouwwerken;
h. bouwwerken geen gebouw zijnde ten behoeve van het houden van paarden;
i. praktijk- en kantoorruimten voor de uitoefening van een aan huis verbonden beroep of bedrijf;
j. plattelandswoning, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - plattelandswoning" met uitsluiting van een bedrijfswoning ter plaatse van de aanduiding "bedrijfswoning uitgesloten";
k. nutsvoorziening, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "nutsvoorziening";

met als nevenfuncties:

l. bed and breakfast accommodatie;
m. dagrecreatieve voorzieningen zoals een theetuin;
n. kamperen binnen het bouwvlak;
o. trekkershutten;
p. webwinkel;

q. detailhandel in ter plaatse voortgebrachte agrarische producten en/of op een ander agrarisch bedrijf voortgebrachte soortgelijke agrarische producten;

met daarbij behorende
r. erven en terreinen;
s. wegen, fiets- en voetpaden;
t. water;
u. groen.

Artikel 5 Agrarisch met waarden
5.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor "Agrarisch met waarden" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. de uitoefening van het grondgebonden volwaardig, reëel of in deeltijd uitgeoefend agrarisch bedrijf en uitsluitend op de locaties, die in gebruik zijn of waren voor de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering: de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
b. de instandhouding en bescherming van cultuurhistorische- landschappelijke- en ecologische waarden, waarbij het verboden is om, anders dan voor toegestane bouwwerken, werken en werkzaamheden, de bovenste 50 centimeter van de bodem van de voor Agrarisch met waarden bestemde gronden te ontgraven;
c. de uitoefening van het intensieve agrarisch bedrijf ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij";
d. bedrijfsgebouwen;
e. kassen ten behoeve van teeltondersteuning ;
f. bedrijfswoningen;
g. paardenhouderij ter plaatse van de aanduiding "paardenhouderij";
h. bijbehorende bouwwerken;
i. bouwwerken geen gebouw zijnde ten behoeve van het houden van paarden;
j. praktijk- en kantoorruimten voor de uitoefening van een aan huis verbonden beroep of bedrijf;

met als nevenfuncties:
k. bed en breakfast accommodatie;
l. dagrecreatieve voorzieningen zoals een theetuin;
m. kamperen binnen het bouwvlak;
n. trekkershutten;
o. webwinkel;
p. detailhandel in ter plaatse voortgebrachte agrarische producten en/of op een ander agrarisch bedrijf voortgebrachte soortgelijke agrarische producten;

met daarbij behorende:
q. erven en terreinen;
r. wegen, fiets- en voetpaden;
s. water;
t. groen.

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
5.6.1 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is
Het is verboden op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:
a. het aanleggen van nieuwe waterlopen; - n.v.t.

5.6.2 Uitzonderingsregel
Het verbod als bedoeld in lid 5.7.1 is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:
a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

5.6.3 Toetsingscriteria

De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid 5.7.1 zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de waarde cultuur historie, zoals vastgelegd het rapport "Gemeente Heerhugowaard een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing)" dat als Bijlage 3 bij dit bestemmingsplan is gevoegd.

5.6.4 Adviesprocedure
Alvorens over een omgevingsvergunning voor werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden (lid 5.7.1) te beslissen, winnen het college van burgemeester en wethouders schriftelijk advies in bij een deskundige op het gebied van cultuur omtrent de vraag of door de voorgenomen werken geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden de waarde cultuur, zoals vastgelegd het rapport "Gemeente Heerhugowaard een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing)" niet onevenredig wordt geschaad en welke voorwaarden dienen te worden gesteld ter voorkoming van eventuele schade.

Artikel 7 Bedrijf - 1
7.1 Bestemmingsomschrijving **-> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.**
De voor "Bedrijf – 1" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een verkooppunt voor motorbrandstoffen inclusief LPG met bijbehorende afleveringszuilen en ondergrondse / bovengrondse tanks ten behoeve van opslag van brandstoffen;
b. 1 bedrijfswoning, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bedrijfswoning";
c. detailhandel / shop;
d. dienstverlening;
e. garage;
f. bijbehorende bouwwerken;
g. wasgelegenheid voor motorvoertuigen;

met de daarbij behorende:

h. wegen en paden;
i. parkeervoorzieningen;
j. erven en terreinen;
k. kunstwerken
l. kunstobjecten
m. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder luifels;
n. water,
o. groenvoorzieningen;

7.3 Specifieke gebruiksregels
7.3.2 Strijdig gebruik
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
b. het gebruik van een bedrijfswoning voor meer dan één huishouden;
c. het gebruik van gronden voor buitenopslag.

Artikel 18 Verkeer
18.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor "Verkeer" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wegen en straten;
b. voet- en rijwielpaden;
c. groen;
d. parkeervoorzieningen;
e. verkeersvoorzieningen;
f. gebouwen ten behoeve van openbare- en nutsvoorzieningen;
g. met de daarbij behorende:
h. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder kunstwerken zoals bruggen, duikers, dammen, geluidschermen, viaducten en dergelijke;
i. kunstobjecten;
j. nutsvoorzieningen, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "nutsvoorziening".

Artikel 21 Wonen
21.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor "Wonen" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. vrijstaande en twee-onder-één-kap woningen;
b. bijbehorende bouwwerken;
c. bed and breakfast accommodatie;
d. bedrijf, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bedrijf";
e. bijbehorende bouwwerken uitgesloten, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bijgebouwen uitgesloten";
f. één bouwwerk geen gebouw zijnde ten behoeve van het houden van paarden ;
g. detailhandel, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "detailhandel";

met de daarbij behorende:

h. erven;
i. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 22 Leiding
22.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
22.1.1 Bestemming
De voor "Leiding" aangewezen gronden zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg en instandhouding van:

a. ondergrondse leidingen voor gas, water, elektriciteit, riool en overige stoffen met een belemmeringenstrook ten behoeve van het onderhoud en bescherming van een leiding, waarbij breedte van de belemmeringenstrook wordt bepaald door de bestemmingsgrenzen van de bestemming "Leidingen"
en
b. het bouwen bouwwerken ten diensten van de bedoelde leiding(en).

22.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerk zijnde of voor werkzaamheden
22.3.1 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning nodig is
Het is verboden op of in de in lid 22.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, ter plaatse van de in lid 22.1 bedoelde gronden, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van hoog opgaand en/of diep wortelende beplanting, waaronder bijvoorbeeld rietbeplanting;
b. het rooien van diepwortelende beplanting;
c. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
d. het verrichten van grondroeractiviteiten (b.v. het aanbrengen van rioleringen, kabels, leidingen en drainage) anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. diepploegen;
f. het aanbrengen van gesloten verhardingen;
g. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
h. het permanent opslaan van goederen waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
i. het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van bestaande waterlopen;

22.3.2 Uitzonderingsregel
Het verbod als bedoeld in lid 22.3.1 is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:

a. vallen onder normaal beheer en onderhoud;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;
d. verband houden met graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten;
e. verband houden met de aanleg van de betreffende leiding;

22.3.3 Toetsingscriteria voor vergunningverlening
De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid 22.3.1 zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de belangen van de leiding.

22.3.4 Adviesprocedure
Burgemeester en wethouders kunnen bij omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen van gebouwen en of bouwwerken geen gebouw zijnde (22.2.3) en/of het uitvoeren van werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden (22.3.1) overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leiding exploitant. Een omgevingsvergunning voor het bouwen van gebouwen kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

Artikel 26 Waarde - Archeologie 3
26.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde – Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor archeologische waarden.

26.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden
26.3.1 Werken geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden
Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders op de in lid 26.1 bedoelde gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren, voor:

a. het vergraven, afgraven en egaliseren van gronden, voor een oppervlakte groter dan 500 m2 en dieper dan 0,40 meter; **- de werkstroken in blad nr. 1 hebben een oppervlakte van 2.376,8 m2 + 800,7 m2 is 3177,5 m2 – in de ruimtelijke onderbouwing is aangegeven dat niet dieper wordt gegaan dan 0,4m**
b. bemalen.

26.3.2 Afwijken bij het verstoren van archeologische waarden
Voor zover de in lid 26.3.1 genoemde werken, geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken, geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de omgevingsvergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende regels worden verbonden:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen, of;
c. de verplichting de werken, geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg, die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificatie.

26.3.3 Rapport
De omgevingsvergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

26.3.4 Geen omgevingsvergunning vereist
Een omgevingsvergunning als bedoeld in lid 26.3.1 is niet vereist voor:

a. werken of werkzaamheden, die behoren tot het normale gebruik, onderhoud en beheer;
b. werken of werkzaamheden, die op het tijdstip van het van kracht worden van het plan in uitvoering waren of konden worden uitgevoerd krachtens een vóór dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde vergunning;
c. indien uit het rapport blijkt dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn of de aanwezige archeologische waarden door de werkzaamheden niet worden verstoord;

Artikel 32 Waterstaat - Waterkering
32.1 Bestemmingsomschrijving
De voor "Waterstaat - Waterkering" aangewezen gronden zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1, naast de daarvoor aangewezen andere bestemmingen, mede bestemd voor primaire en secundaire waterkering.

32.2.3 Advies

Voordat wordt besloten omtrent het verlenen van de omgevingsvergunning, winnen burgemeester en wethouders advies in bij de beheerder(s) van de waterkering over de vraag of door de voorgenomen bouwactiviteiten de belangen van de waterkering niet onevenredig worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

32.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

32.3.1 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden

Het is verboden op of in de in lid 32.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, ter plaatse van de in lid 32.1 bedoelde gronden, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van hoogopgaande- en/of diepwortelende beplanting;
b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
c. het verrichten van grondroeractiviteiten (b.v. het aanbrengen van rioleringen, kabels, leidingen en drainage);
d. diepploegen;
e. het aanbrengen van verhardingen;
f. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
g. het permanent opslaan van goederen waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
h. het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van bestaande waterlopen.

32.3.2 Uitzonderingsregel

Het verbod als bedoeld in lid 32.3.1 is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:

a. vallen onder normaal beheer en onderhoud;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

32.3.3 Toetsingscriteria voor vergunningverlening

De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid 32.3.1 zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de belangen van de waterkering.

32.3.4 Advies

Voordat wordt besloten omtrent het verlenen van de omgevingsvergunning, winnen burgemeester en wethouders advies in bij de beheerder(s) van de waterkering over de vraag of door de voorgenomen uitvoering werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden de belangen van de waterkering niet worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

Artikel 36 Veiligheidszone - lpg

36.1 Aanduidingsomschrijving

De gronden ter plaatse van de aanduiding "veiligheidszone - lpg" zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1, behalve voor de daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd als veiligheidszone ter bescherming van het woon- en leefklimaat in verband met een verkooppunt voor lpg.

36.2 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

36.2.1 Uitzonderingsregel

Het verbod als bedoeld in lid is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:

a. vallen onder normaal beheer en onderhoud;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

36.2.2 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden

Het is verboden op of in de in lid bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, ter plaatse van de in lid bedoelde gronden, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van hoogopgaande- en/of diepwortelende beplanting;
b. het rooien van diepwortelende beplanting;
c. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;

d. het verrichten van grondroeractiviteiten (b.v. het aanbrengen van rioleringen, kabels, leidingen en drainage);
e. diepploegen;
f. het aanbrengen van verhardingen;
g. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
h. het permanent opslaan van goederen waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
i. het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van bestaande waterlopen.

36.2.3 Toetsingscriteria voor vergunningverlening
De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de belangen van de veiligheidszone.

36.2.4 Advies
Voordat wordt besloten omtrent het verlenen van de omgevingsvergunning, winnen burgemeester en wethouders advies in van een deskundige over de vraag of door de voorgenomen activiteiten het veiligheidsbelang niet wordt geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

36.3 Specifieke gebruiks- en verbodsregels
36.3.1 Strijdig gebruik
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
a. een gebruik van gronden en gebouwen voor kwetsbare of beperkt kwetsbare functies als bedoeld in het Bevi en het Revi , zoals die luiden op de dag van tervisielegging van dit bestemmingsplan.

36.3.2 Verbod
Het is verboden het reservoir voor lpg, het vulpunt voor lpg en afleveringszuilen voor lpg, zoals die op de verbeelding zijn vastgelegd door het middelpunt van de veiligheidszones - lpg:, te verplaatsen.

Conclusie Werkstrook nr.1 'Buitengebied 2014':
- **Het project is in strijd met artikel 3.1 van de bestemming Agrarisch.**
- **In strijd met artikel 5.1, de bestemmingsomschrijving van de besteming Agrarisch met waarden.**
- **In strijd met artikel 7.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Bedrijf-1.**
- **In strijd met artikel 18.1. bestemmingsomschrijving Verkeer**
- **In strijd met artikel 21.1, de bestemmingsomschrijving van de besteming Wonen.**
- **In strijd met artikel 22.1 bestemming Leiding.**
- **Daarnaast moet er op grond van artikel 22.3.1 sub c en f bestemming Leiding en op grond van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering artikel 32.3.1 sub b en sub e en op grond van artikel 36.2.2 sub c en sub f van de veiligheidszone – LPG een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden worden aangevraagd.**
- **Advies opvragen aan de waterbeheerder op grond van artikel 32.3.4 Waterstaat-Waterkering.**

Werkstrook nr. 2

Bestemmingsplan **'Buitengebied 2014'** vastgesteld op 25-10-2016.
Bestemming '**Agrarisch met waarden'** volgens artikel 5 van de planregels.
Bestemming **'Water'** volgens artikel 20 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3**' volgens artikel 26 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waterstaat-Waterkering'** volgens artikel 32 van de planregels.
Zie toetsing werkstrook nr. 1, zelfde artikelen.

Artikel 20 Water
20.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor "Water" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water;
b. gemalen, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "gemaal";
c. wonen, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "wonen";
d. ligplaats voor één woonschip, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "woonschepenligplaats";
e. bijbehorende bouwwerken;
f. groen;

met de daarbij behorende:

g. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder kunstwerken, zoals bruggen, duikers, dammen en dergelijke;
h. kunstobjecten;
i. tewaterlaatplaatsen ten behoeve van de brandweer.

Conclusie Werkstrook nr.2 'Buitengebied 2014':

- **In strijd met artikel 5.1, de bestemmingsomschrijving van de besteming Agrarisch met waarden.**
- **In strijd met artikel 20.1 de bestemmingsomschrijving van de bestemming Water.**
- **Daarnaast moet er op grond van artikel 26.3.1 sub a van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering artikel 32.3.1 sub b en sub e een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden worden aangevraagd.**
- **Advies opvragen aan de waterbeheerder op grond van artikel 32.3.4 Waterstaat-Waterkering.**

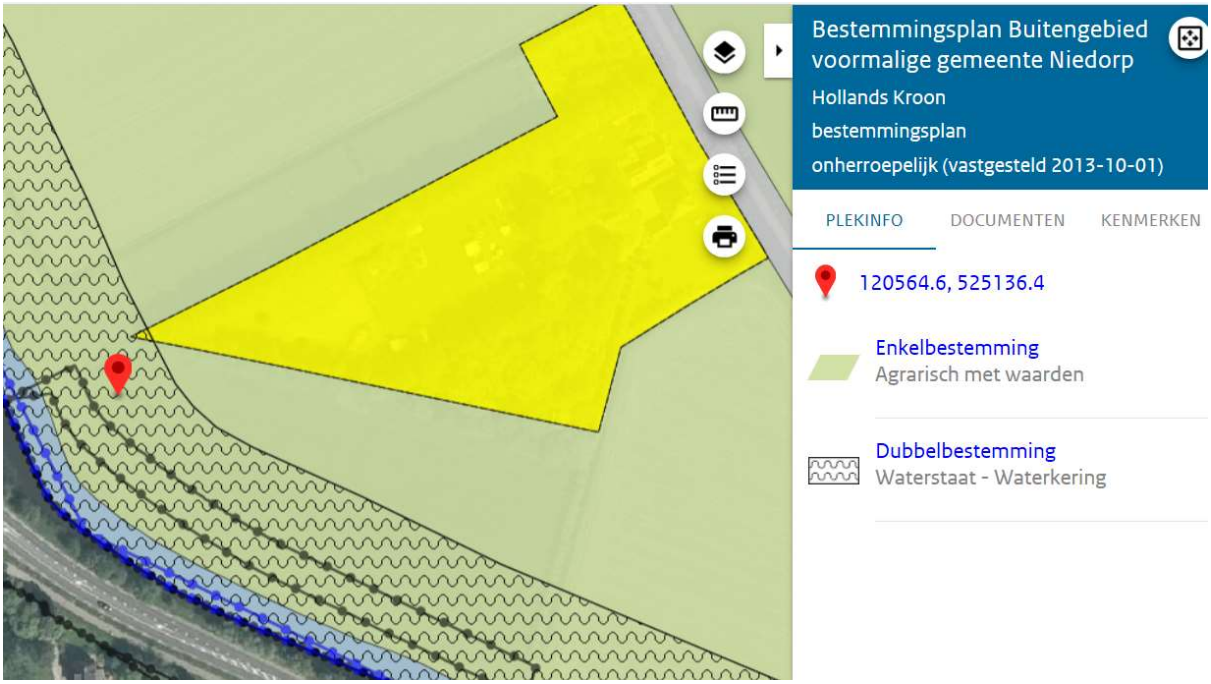

Bestemmingsplan '**Buitengebied voormalige gemeente Niedorp**' vastgesteld op 01-10-2013.
Bestemming '**Agrarisch met waarden'** volgens artikel 3 van de planregels.
Dubbelbestemming **'Waterstaat-Waterkering'** volgens artikel 30 van de planregels.

Artikel 3 Agrarisch met waarden
3.1 Bestemmingsomschrijving > Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van akkerbouw- en tuinbouwbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
b. uitsluitend op de bestaande locatie, de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij", de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
d. het hobbymatig agrarisch gebruik (waaronder het houden van paarden) en het weiden van paarden ten behoeve van een bedrijfsmatige paardenhouderij dan wel een paardenhouderij als nevenactiviteit;
e. bedrijfswoningen, met dien verstande dat per bedrijf ten hoogste 1 bedrijfswoning is toegestaan, dan wel het bestaande aantal indien dit meer bedraagt, al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en bedrijven, mits:
    - niet meer dan 1/3 deel van het totale oppervlak van de bedrijfswoning, inclusief bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 120 m², voor de uitoefening van het aan-huis-verbonden beroep of bedrijf wordt gebruikt;
    - alleen activiteiten worden uitgevoerd die niet meldingplichtig zijn in het kader van de milieuwetgeving en die genoemd zijn in bijlage 1 bij deze regels, dan wel naar aard en invloed daarmee gelijk te stellen zijn;
    - geen overwegende hinder wordt of kan worden toegebracht aan het woon- en leefmilieu;
    - geen onevenredige hinder wordt of kan worden toegebracht aan de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
    - het niet zodanige verkeersaantrekkende activiteiten betreft die verkeersoverlast veroorzaken of die verkeersmaatregelen noodzakelijk maken;
    - het parkeren op eigen erf plaatsvindt;
    - er geen reclame-uitingen groter dan 0,5 m² bij of aan de woning worden geplaatst, met een maximum aantal van 1, onder de voorwaarde dat deze niet verlicht mag zijn;
    - degene die het aan-huis-verbonden beroep of bedrijf uitoefent, tevens de bewoner van de woning is;
    - er geen activiteiten ten aanzien van een horecabedrijf of een seksinrichting worden uitgeoefend;

- er geen detailhandel plaatsvindt, anders dan onderschikte detailhandel;
- buitenopslag ten behoeve van het aan-huis-verbonden beroep of bedrijf uitsluitend is toegestaan binnen de grenzen van het achtererfgebied;

f. behoud en versterking van aanwezige cultuurhistorische waarden in de vorm van waardevolle bestaande verkavelingspatronen;
g. bestaande paardenbakken,

en tevens voor:

h. windturbines, met bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "windturbine" en bijbehorende ontsluitingswegen;
i. opslag ten behoeve van akkerbouw- en tuinbouwbedrijven, ter plaatse van de aanduiding "opslag";
j. behoud en/of versterking van de cultuurhistorische waarde van bebouwing ter plaatse van de aanduidingen "karakteristiek" en "specifieke bouwaanduiding – stolp";
k. recreatief verblijf anders dan bedoeld in sub h, onder 1, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "maximum aantal recreatiewoningen";
l. medegebruik ten behoeve van aan de agrarische bedrijfsvoering ondergeschikte nevenactiviteiten in de vorm van:

1. hobbymatige bed & breakfast voor maximaal 4 personen, met dien verstande dat:
   - deze functie uitsluitend in de bestaande bedrijfswoning en/of de bestaande bijbehorende bouwwerken mag worden uitgeoefend;
   - er geen eigen kookgelegenheid is toegestaan, tenzij gebouwen zijn voorzien van de aanduiding "karakteristiek" of "specifieke bouwaanduiding - stolp";
   - permanente bewoning niet is toegestaan;
   - geen overwegende hinder wordt of kan worden toegebracht aan het woon- en leefmilieu
   - geen onevenredige hinder wordt of kan worden toegebracht aan de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
   - het niet zodanig verkeersaantrekkende activiteiten betreft die verkeersoverlast veroorzaken of die verkeersmaatregelen noodzakelijk maken;
   - het parkeren op eigen erf plaatsvindt;
2. ondergeschikte detailhandel voor zover deze direct gerelateerd is aan de uitoefening van het agrarisch bedrijf;
3. bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 van de als bijlage 2 bij deze regels opgenomen Staat van Bedrijven;
4. paardenhouderij, tot een oppervlakte van ten hoogste 300 m², exclusief de oppervlakte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de paardenhouderij als nevenactiviteit, zoals een paardenbak, trainingsmolen en longeercirkel,

met de daarbij behorende:

m. groenvoorzieningen;
n. openbare nutsvoorzieningen;
o. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
p.
q. verkeers- en verblijfsvoorzieningen;
r. waterlopen- en partijen.

3.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
   - de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
   - het landschaps- en bebouwingsbeeld;
   - de milieusituatie;
   - het uitzicht van woningen van derden;
   - de verkeersveiligheid,

nadere eisen stellen aan de plaats van bebouwing.

b. Bij de afweging of er sprake is van een onevenredige aantasting van het landschaps- en bebouwingsbeeld worden de beeldkwaliteitseisen betrokken zoals die zijn geformuleerd in het hoofdstuk Beeldkwaliteit in de bij dit bestemmingsplan behorende toelichting.

3.5 Specifieke gebruiksregels

Als gebruik in strijd met de bestemmingsomschrijving als bedoeld lid 3.1 wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van glastuinbouw, anders dan de in lid 3.2, sub b genoemde oppervlakte ondersteunend glas;
b. het gebruik van gronden ten behoeve van energieopwekking door middel van biomassavergisting;
c. het plaatsen of geplaatst hebben van tijdelijke en/of permanente boog- en gaaskassen, met een bouwhoogte van meer dan 3 m en/of een oppervlakte groter dan 1.000 m²;
d. het gebruik van gronden als standplaats voor kampeermiddelen;
e. het gebruik van gronden en bebouwing voor detailhandel anders dan de in lid 3.1, sub e bedoelde detailhandel en de sub l, onder 2 bedoelde ondergeschikte detailhandel met een verkoopvloeroppervlakte van minder dan 50 m²;
f. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van paardenhouderijen en/of maneges anders dan in de vorm en omvang als aangegeven in lid 3.1, sub l, onder 4;
g. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van de opslag van goederen en materialen anders dan ter plaatse noodzakelijk voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf;
h. het gebruik van gronden voor het storten van puin en afvalstoffen;
i. het gebruik van gronden en bebouwing voor de stalling en/of opslag van (aan het oorspronkelijk gebruik onttrokken) voer-, vaar- of vliegtuigen;
j. het gebruik van gronden en bebouwing voor de huisvesting van seizoenarbeiders, anders dan op een bestaande locatie en in bestaande omvang;
k. het gebruik van bijbehorende bouwwerken voor zelfstandige bewoning;
l. het gebruik van bijbehorende bouwwerken als afhankelijke woonruimte;
m. het gebruik van bebouwing voor recreatieve bewoning anders dan ter plaatse van de aanduiding "maximum aantal recreatiewoningen";
n. het gebruik van bebouwing voor een bed & breakfast anders dan bedoeld onder 3.1, sub l, onder 1;
o. het gebruik van bebouwing voor recreatieappartementen en/of groepsaccommodaties;
p. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van horeca in de vorm van een theeschenkerij of een vergelijkbare lichte vorm van horeca;
q. het gebruik van gronden en bebouwing voor een atelier.

3.7 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

1. het dempen of (ver)graven van sloten en andere waterlopen;
2. het afgraven, ophogen en/of egaliseren van gronden;
3. het aanleggen van voet- en fietspaden;
4. het aanleggen van dagrecreatieve voorzieningen;
5. het aanleggen van kavelpaden en andere verhardingen met een oppervlakte groter dan 100 m².

b. De sub a bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
3. mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning;
4. die plaatsvinden op gronden waarvoor door de aanvrager van de omgevingsvergunning is aangetoond dat de cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatronen door uitvoering van eerdere werken of werkzaamheden niet langer aanwezig zijn.

c. De onder sub a bedoelde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt ten aanzien van cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatronen.

Artikel 30 Waterstaat - Waterkering

30.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere voor die gronden aangewezen bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing.

Indien de belangen van deze dubbelbestemming in strijd zijn met de belangen van een samenvallende andere dubbelbestemming, dan geldt de volgende prioriteitsvolgorde:

a. Leiding – Gas (artikel 18);
b. Waterstaat – Waterkering (artikel 30).

30.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

1. het afgraven of ophogen van gronden;
2. het aanbrengen van beplanting.

b. Het onder sub a bedoelde verbod is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan.

c. De omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleen indien door de uitvoering van de in sub a bedoelde werken of werkzaamheden, dan wel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen, de waterkerende functie niet in onevenredige mate kan worden aangetast.

Conclusie Werkstrook nr. 2 'Buitengebied voormalige gemeente Niedorp':

- **In strijd met artikel 3.1 bestemmingsomschrijving Agrarisch met waarden, 3.5 sub g en sub h,**
- **Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden: artikel 3.7 sub a onder 1, 2, en 5 Agrarisch met waarden**
- **Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden: artikel 30.4 sub a onder 1 dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering.**

Werkstrook 3

Bestemmingsplan '**Buitengebied 2014'** vastgesteld op 25-10-2016.
Bestemming '**Agrarisch met waarden'** volgens artikel 5 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 26 van de planregels.
Dubbelbestemming **'Waterstaat-Waterkering'** volgens artikel 32 van de planregels.
Zie toetsing werkstrook nr. 1, zelfde artikelen.

Conclusie Werkstrook 3 'Buitengebied 2014':

- **In strijd met artikel 5.1, de bestemmingsomschrijving van de besteming Agrarisch met waarden.**
- **Daarnaast moet er op grond van artikel 26.3.1 sub a van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering artikel 32.3.1 sub b en sub e een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden worden aangevraagd.**
- **Advies opvragen aan de waterbeheerder op grond van artikel 32.3.4 Waterstaat-Waterkering.**

Werkstrook 4

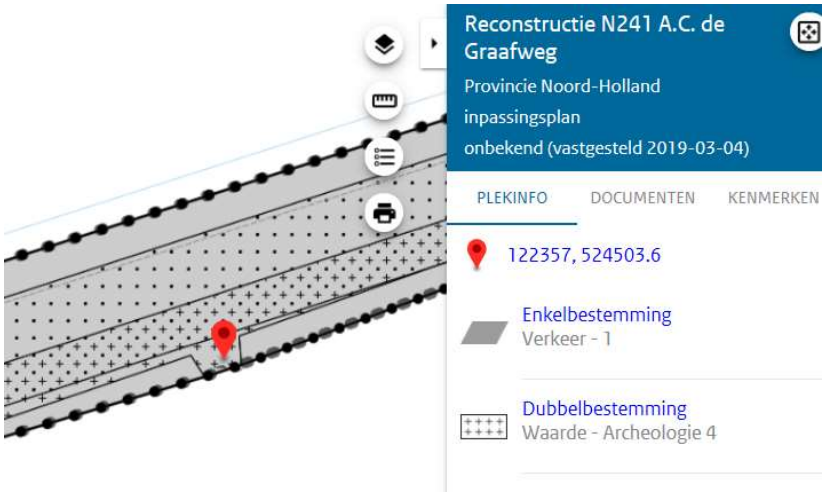

Provinciaal inpassingsplan **'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg**' vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming '**Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 17 van de planregels.

Artikel 5 Verkeer - 1
5.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken.
De voor 'Verkeer - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen en straten met dien verstande dat:
    1. de weg uit niet meer dan twee rijstroken bestaat, waarbij opstelstroken en busstroken niet worden meegeteld;
    2. het midden van de weg gelegen dient te zijn ter plaatse van de figuur 'as van de weg';
b. kunstwerken en straatmeubilair;
c. fiets- en voetpaden;
d. bermen, bermbeplanting, taluds en sloten;
e. groenvoorzieningen;
f. waterhuishoudkundige doeleinden, waterberging en waterlopen;
g. nutsvoorzieningen;
h. geluidsbeperkende voorzieningen ten behoeve van geluidgevoelige objecten;

5.4 Specifieke gebruiksregels

a. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer is na herinrichting van de weg zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien de noodzakelijke landschappelijke maatregelen zijn getroffen zoals verwoord in het door het college van Gedeputeerde Staten vast te stellen landschapsplan waarbij minimaal aan de volgende landschappelijke inpassing invulling wordt gegeven:
    - Langs de Westerlangereis: een herkenbaar dijkprofiel en gevarieerde wegbegeleidende beplanting en waarbij het zicht op molen De Hoop behouden blijft;
    - Door de polder Lage Hoek: een herkenbare kavelstructuur en een open landschapsbeeld;
    - In de kern Opmeer: overwegend laanbeplanting in samenhang met open zones, bosvakken, parken en afschermende beplanting;
    - Langs de Achterwijzend: een herkenbare kavelstructuur en een open landschapsbeeld voor zover dit met het oog op instandhouding van de essentiële vleermuisroute is toegestaan.

b. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen gelegen aan de adressen zoals genoemd in artikel 5.4 sub b onder 1, is na herinrichting van deze wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien:
    1. een maatregelenonderzoek is uitgevoerd voor de geluidgevoelige objecten aan de:
        - Verlaat 30 te Heerhugowaard;
        - A.C. de Graafweg 1 te Opmeer;
        - Breestraat 1 te Opmeer;
        - Breestraat 2 te Opmeer;
        - Breestraat 3 te Opmeer;
        - Middelweg 36 te Opmeer;
        - Pade 6 te Opmeer; en
    2. adequate bron- of overdrachtsmaatregelen zijn genomen die er toe leiden dat de maximale gevelbelasting 63 dB bedraagt op de objecten genoemd in artikel 5.4 sub b onder 1; waarbij
    3. indien geen adequate bron- of overdrachtsmaatregelen kunnen worden getroffen, maatregelen aan de geluidgevoelige objecten zijn getroffen met betrekking tot de geluidwering van de gevels om te bevorderen dat de geluidsbelasting binnen de woning bij gesloten ramen ten hoogste 33 dB bedraagt tenzij de rechthebbende ten aanzien van het geluidgevoelig object niet heeft toegestemd mee te werken aan maatregelen die moeten worden getroffen.

c. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen gelegen aan de adressen zoals genoemd in artikel 5.4 sub c onder 1, is na herinrichting van deze wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien:
    1. een maatregelenonderzoek is uitgevoerd voor de geluidgevoelige objecten aan de:
        - A.C. de Graafweg 2 te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 6A te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 6 te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 10 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 1 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 3A te Heerhugowaard;
        - Verlaat 5 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 7 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 32 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 34 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 36 te Heerhugowaard;
        - Langereis 7 te Hoogwoud;
        - A.C. de Graafweg 9 te Opmeer; en
    2. adequate bron- of overdrachtsmaatregelen zijn genomen die er toe leiden dat de maximale gevelbelasting 60 dB bedraagt op de objecten genoemd in artikel 5.4 sub c onder 1; waarbij
    3. indien geen adequate bron- of overdrachtsmaatregelen kunnen worden getroffen, maatregelen aan de geluidgevoelige objecten zijn getroffen met betrekking tot de geluidwering van de gevels om te bevorderen dat de geluidsbelasting binnen de woning bij gesloten ramen ten hoogste 33 dB bedraagt tenzij de rechthebbende ten aanzien van het geluidgevoelig object niet heeft toegestemd mee te werken aan maatregelen die moeten worden getroffen.

d. Het gebruik van deze bestemming, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen aan de A.C. de Graafweg 2A en A.C. de Graafweg 4 te Heerhugowaard, door doorgaand gemotoriseerd verkeer is na herinrichting van die wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien voor ingebruikname van die heringerichte wegvakken de volgende geluidgevoelige objecten zijn gesaneerd:

- A.C. de Graafweg 2A, Heerhugowaard;
- A.C. de Graafweg 4, Heerhugowaard.

5.5 Afwijken van de gebruiksregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 5.1 sub a onder 2 voor het situeren van het midden van de weg binnen een strook van 2 m aan weerszijden de figuur 'as van de weg' mits:
   1. akoestisch onderzoek aantoont dat dit niet leidt tot een reconstructie-effect in de zin van de Wet geluidhinder; of
   2. wanneer sprake is van een reconstructie-effect in de zin van de Wet geluidhinder de geluidsbelasting vanwege werkverkeer op de gevel van geluidgevoelige objecten niet hoger is dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde of een vastgestelde hogere grenswaarde.

Artikel 17 Waarde - Archeologie 4
17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

17.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
17.4.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemming(en) een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders vereist:

a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodem verlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

17.4.2 Uitzonderingen
Het in lid 17.4.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:
reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;

a. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
b. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 2.500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> Wordt niet dieper dan 0,4m gegraven**
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
d. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 17.3 bedoeld, is verleend;
e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

17.4.3 Toelaatbaarheid
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 17.4.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een archeologisch rapport heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
    2. het doen van opgravingen;
    3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch deskundige.

17.5 Wijzigingsbevoegdheid
Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de verbeelding wordt gewijzigd zodanig dat de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 4' geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd of gewijzigd, indien op basis van archeologisch onderzoek door een archeologisch deskundige is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Conclusie Werkstrook 4 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :

- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer-1**

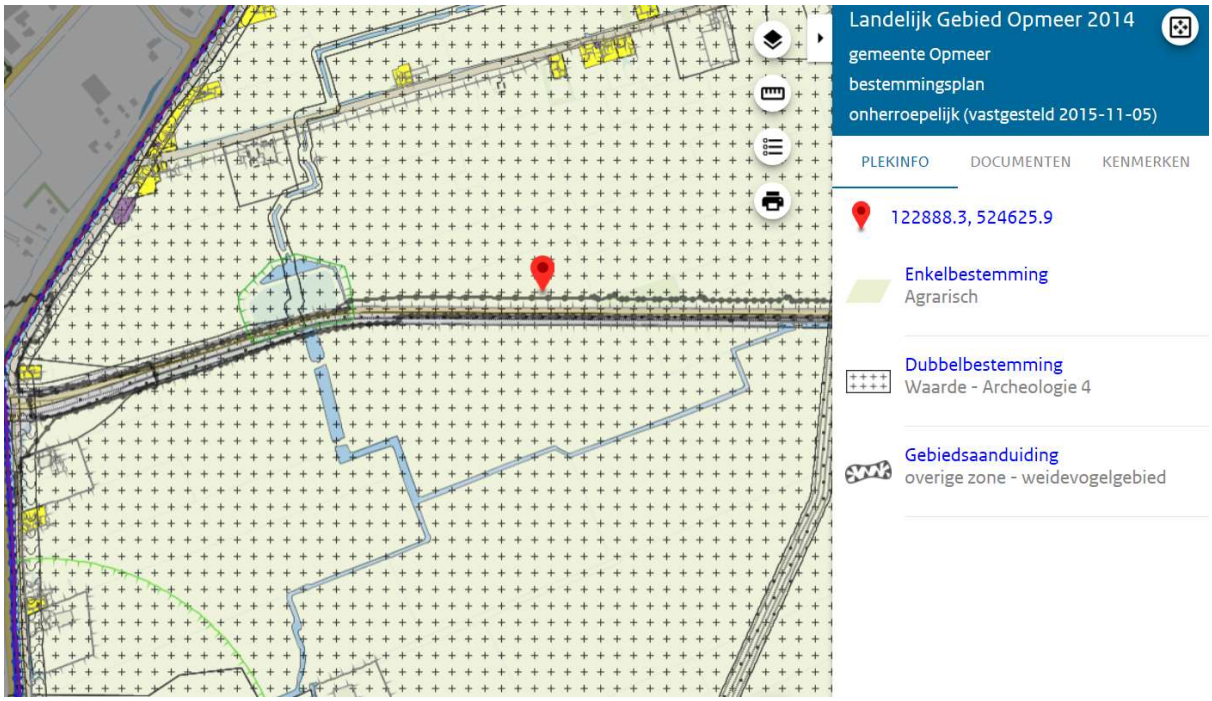

Bestemmingsplan '**Landelijk Gebied Opmeer 2014'** vastgesteld op 05-11-2015.
Bestemming **'Agrarisch**' volgens artikel 3 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 34 van de planregels.
Gebiedsaanduiding: overige zone – waardevol verkavelingspatroon
Gebiedsaanduiding: overige zone – weidevogelgebied

Artikel 3 Agrarisch
3.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden, zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van akkerbouwbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde permanente bollenteelt, of een champignon- of witlofkwekerij;
b. uitsluitend op de bestaande locatie, de uitoefening van veehouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde vis-, wormen- of madenkwekerij;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij', de uitoefening van veehouderijbedrijven met een niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
d. detailhandel, ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
e. tuinbouwbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'tuinbouw';
f. agrarisch hulpbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - agrarisch hulpbedrijf';
g. stille opslag, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - stille opslag';
h. extensieve recreatie, waaronder fiets- en voetpaden, en
i. instandhouding van aldaar voorkomende, door uiterlijke verschijningsvorm en ligging, karakteristieke bebouwing, ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' of 'specifieke bouwaanduiding - stolp'.

3.5 Specifieke gebruiksregels
3.5.1 Gebruik van gronden en bouwwerken

Als een strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het gebruik van:

a. gronden en bouwwerken:

1. voor de uitoefening van enige tak van handel en bedrijf, met uitzondering van het agrarisch bedrijf en detailhandel, als ondergeschikte nevenactiviteit, van waren die in het betreffende bedrijf worden geproduceerd;
2. voor een mestvergistingsinstallatie;
3. voor permanente of tijdelijke bewoning, met uitzondering van bedrijfswoningen;
4. voor recreatieve doeleinden;

b. bouwwerken:

1. voor het voor gebruik dat vergunningplichtig is krachtens het bepaalde in artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998, zoals dit luidt ten tijde van de vaststelling van dit bestemmingsplan, niet zijnde:
   - het bestaande gebruik overeenkomstig de Natuurbeschermingswet 1998;
   - het gebruik dat vergund is op basis van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 34 Waarde - Archeologie 4
34.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

34.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
34.5.1 Omgevingsvergunningplicht
Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

34.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht
Het in sublid 34.5.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
c. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 2500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld;- **groter dan 2500m2 – maar niet dieper dan 0,4m volgens de ruimtelijke onderbouwing.**
d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
e. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 34.4 bedoeld, is verleend;
f. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

34.5.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 34.5.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een rapport, dan wel een quickscan van Archeologie West-Friesland, heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de aanvrager een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarden van de betrokken locatie naar het oordeel van de bevoegde overheid in voldoende mate is vastgesteld;
c. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen wordenbehouden;
    2. het doen van opgravingen;
    3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch bedrijf.

41.2 overige zone - weidevogelgebied
Gronden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - weidevogelgebied', met uitzondering van agrarische bouwvlakken en niet-agrarische bestemmingsvlakken, dienen tevens ter bescherming en voor de instandhouding van het weidevogelgebied.

Conclusie Werkstrook nr.4 'Landelijk Gebied Opmeer 2014':

- **In strijd met artikel 3.1 bestemmingsomschrijving van de bestemming Agrarisch.**

Werkstrook 5

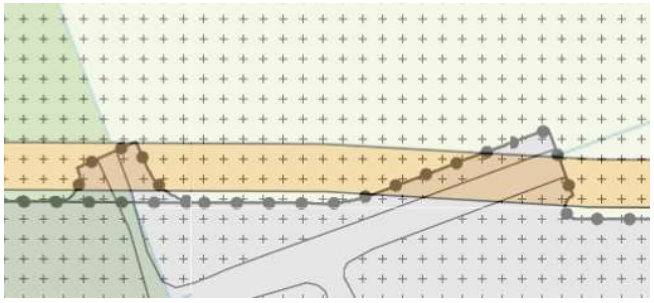

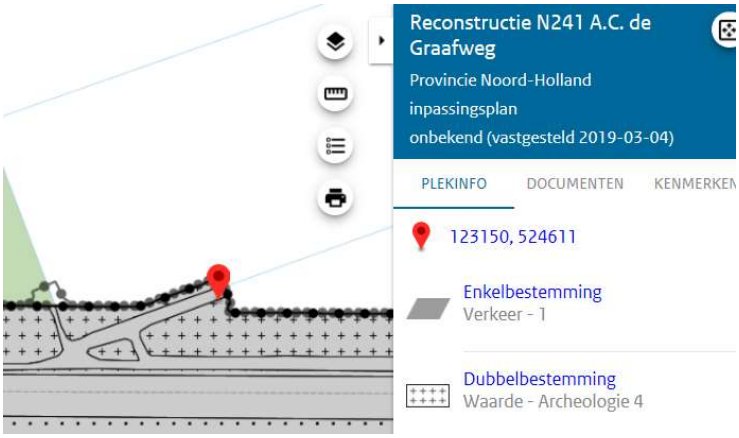

Provinciaal inpassingsplan **'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg'** vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming '**Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 17 van de planregels.
Zie toetsting artikelen bij werkstrook 4

Conclusie Werkstrook 5 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :

- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer-1**

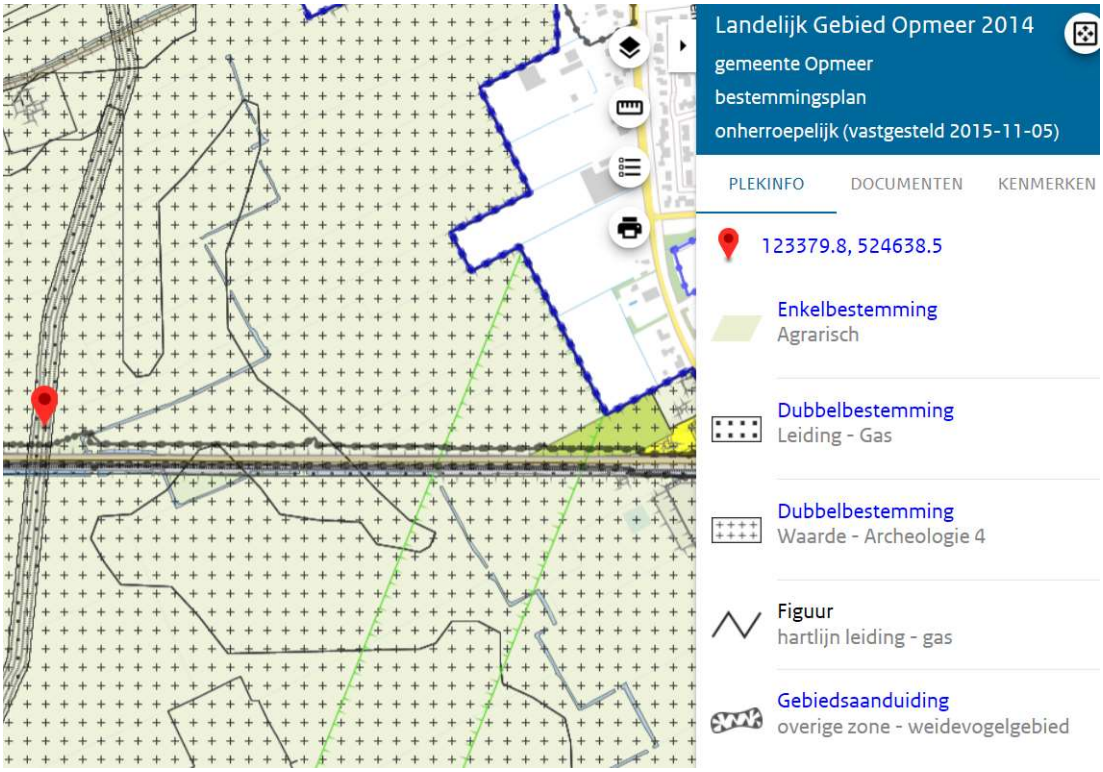

Bestemmingsplan '**Landelijk Gebied Opmeer 2014'** vastgesteld op 05-11-2015.
Bestemming '**Agrarisch**' volgens artikel 3 van de planregels.
Bestemming '**Recreatie-Volkstuin**' volgens artikel 21 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Leiding-Gas'** volgens artikel 27 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3**' volgens artikel 33 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 34 van de planregels.
Gebiedsaanduiding: overige zone – weidevogelgebied artikel 41.1
Gebiedsaanduiding: vrijwaringszone- straalpad artikel 41.6

Artikel 3 Agrarisch
3.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden, zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van akkerbouwbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde permanente bollenteelt, of een champignon- of witlofkwekerij;
b. uitsluitend op de bestaande locatie, de uitoefening van veehouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde vis-, wormen- of madenkwekerij;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij', de uitoefening van veehouderijbedrijven met een niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
d. detailhandel, ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
e. tuinbouwbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'tuinbouw';
f. agrarisch hulpbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - agrarisch hulpbedrijf';
g. stille opslag, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - stille opslag';
h. extensieve recreatie, waaronder fiets- en voetpaden, en
i. instandhouding van aldaar voorkomende, door uiterlijke verschijningsvorm en ligging, karakteristieke bebouwing, ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' of 'specifieke bouwaanduiding - stolp'.

Artikel 21 Recreatie - Volkstuin
21.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Recreatie - Volkstuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. volkstuinen,
b. water.

Artikel 27 Leiding - Gas

27.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor:

a. de aanleg en instandhouding van een ondergrondse gastransportleiding voor aardgas en stikstof, met een diameter van ten hoogste 42 inch en een druk van ten hoogste 66,2 bar, met de hartlijn van de leiding ter plaatse van de aanduiding 'hartlijn leiding - gas 1';
b. de aanleg en instandhouding van een ondergrondse gastransportleiding voor aardgas en stikstof, met een diameter van ten hoogste 36 inch en een druk van ten hoogste 66,2 bar, met de hartlijn van de leiding ter plaatse van de aanduiding 'hartlijn leiding - gas 2';
c. de aanleg en instandhouding van een ondergrondse gastransportleiding voor aardgas en stikstof, met een diameter van ten hoogste 24 inch en een druk van ten hoogste 79,9 bar, met de hartlijn van de leiding ter plaatse van de aanduiding 'hartlijn leiding - gas 3';
d. de aanleg en instandhouding van een ondergrondse gastransportleidingvoor aardgas en stikstof, met een diameter van ten hoogste 6 inch en een druk van ten hoogste 40 bar en de bijbehorende afsluiterschema's , met de hartlijn van de leiding ter plaatse van de aanduiding 'hartlijn leiding - gas 4';

In geval van strijdigheid van bepalingen, gaan de bepalingen van dit artikel voor de bepalingen, die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

27.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

27.4.1 Bevoegdheid

Behouders het bepaalde in lid 27.4.2, is het verboden zonder een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders de hierna aangegeven werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden uit te voeren op en in de gronden als bedoeld in lid 27.1:

a. aanleggen en verharden van wegen en paden en het aanleggen of aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
b. het uitvoeren van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
c. verlagen van de bodem en afgraven, ophogen en egaliseren van de gronden;
d. het aanbrengen van hoogopgaande en/of diepwortelende beplantingen;
e. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
f. aanleggen, vergraven en dempen van watergangen, sloten en andere waterpartijen;
g. het permanent opslaan van goederen.

27.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 27.4.1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden:

a. in het kader van het normale beheer en onderhoud;
b. waarmee op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan:
    1. is begonnen, voor zover daarvoor tot dat tijdstip geen vergunning was vereist;
    2. is of mag worden begonnen krachtens een verleende vergunning.

27.4.3 Toelaatbaarheid

Werken en werkzaamheden als bedoeld in lid 27.4.1, zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken of werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen**:**

a. de integriteit en werking van en de veiligheid met betrekking tot de leiding niet worden geschaad en geen kwetsbaar object wordt toegelaten, en
b. ter zake daarvan vooraf advies van de leidingbeheerder is ingewonnen.

Artikel 33 Waarde - Archeologie 3

33.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

33.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

33.5.1 Omgevingsvergunningplicht

Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

33.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht

Het in sublid 33.5.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
c. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> wordt niet dieper gegraven dan 0,4m**
d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
e. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 33.4 bedoeld, is verleend;
f. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

33.5.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 33.5.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een rapport, dan wel een quickscan van Archeologie West-Friesland, heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de aanvrager een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarden van de betrokken locatie naar het oordeel van de bevoegde overheid in voldoende mate is vastgesteld;
c. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen wordenbehouden;
    2. het doen van opgravingen;

3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch bedrijf.

Artikel 34 Waarde - Archeologie 4
34.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

34.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
34.5.1 Omgevingsvergunningplicht
Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

j. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
k. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
l. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
m. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
n. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
o. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
p. diepploegen;
q. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
r. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

34.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht
Het in sublid 34.5.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:

g. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
h. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
i. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 2500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld;- **groter dan 2500m2 – maar niet dieper dan 0,4m volgens de ruimtelijke onderbouwing.**
j. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
k. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 34.4 bedoeld, is verleend;
l. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

34.5.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 34.5.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

d. de aanvrager een rapport, dan wel een quickscan van Archeologie West-Friesland, heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
e. de aanvrager een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarden van de betrokken locatie naar het oordeel van de bevoegde overheid in voldoende mate is vastgesteld;
f. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen wordenbehouden;
    2. het doen van opgravingen;
    3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch bedrijf.

41.2 overige zone - weidevogelgebied
Gronden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - weidevogelgebied', met uitzondering van agrarische bouwvlakken en niet-agrarische bestemmingsvlakken, dienen tevens ter bescherming en voor de instandhouding van het weidevogelgebied.

41.6 vrijwaringszone - straalpad
41.6.1 Bouwen onder straalpad
Ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - straalpad', mag op de gronden binnen dat straalpad in ieder geval niet hoger worden gebouwd dan 17 m ten opzichte van NAP. **– voldoet**

41.6.2 Omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan
Burgemeester en wethouders zijn bevoegd, na advies te hebben ingewonnen van de desbetreffende beheerder omtrent de aanvaardbaarheid daarvan, een omgevingsvergunning te verlenen in afwijking van het bepaalde in lid 41.6.1, ten behoeve van het bouwen tot een grotere hoogte, overeenkomstig het ten aanzien van de betreffende bestemmingen bepaalde.

Conclusie werkstrook 5 'Landelijk Gebied Opmeer 2014':

- **In strijd met artikel 3.1 bestemmingsomschrijving van de bestemming Agrarisch.**
- **In strijd met artikel 21 bestemmingsomschrijving Recreatie – Volkstuin.**
- **Een omgevingsvergunning is benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden op grond van artikel 27.4.1 sub a dubbelbestemming Leiding-Gas.**

Werkstrook 6

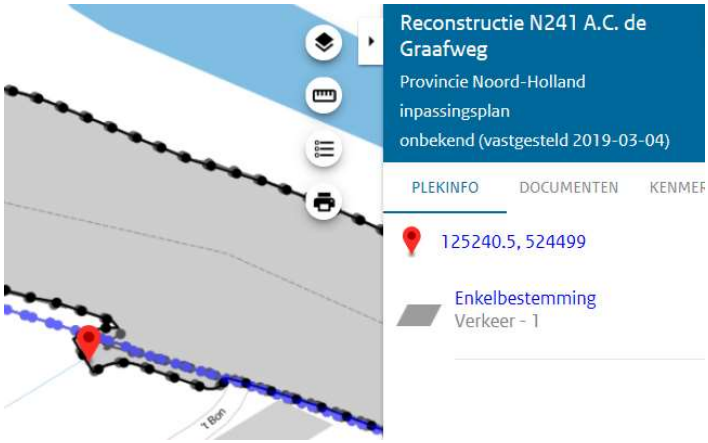

Provinciaal inpassingsplan '**Reconstructie N241 A.C. de Graafweg**' vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming '**Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.
Zie toetsting artikelen bij werkstrook 4

Conclusie Werkstrook 6 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :

- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer-1**

Bestemmingsplan '**Landelijk Gebied Opmeer 2014'** vastgesteld op 05-11-2015.
Bestemming '**Agrarisch**' volgens artikel 3 van de planregels.
Bestemming '**Recreatie-Volkstuin'** volgens artikel 21 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 33 van de planregels.
Zie toetsing werkstrook nr. 5, zelfde artikelen

Conclusie werkstrook 6 'Landelijk Gebied Opmeer 2014':

- **In strijd met artikel 3.1 bestemmingsomschrijving van de bestemming Agrarisch.**
- **In strijd met artikel 21 bestemmingsomschrijving Recreatie – Volkstuin.**

Bestemmingsplan '**Herziening Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek 2017'** vastgesteld op 21-12-2017.
Bestemming '**Bedrijf**' volgens artikel 5 van de planregels.
Bestemming '**Groen'** volgens artikel 15 van de planregels.
Bestemming "**Water**" volgens artikel 24 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 2'** volgens artikel 35 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 36 van de planregels.

Artikel 5 Bedrijf
5.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Bedrijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. gebouwen ten behoeve van:
    1. bedrijven die zijn genoemd in bijlage 1 onder de categorieën 1 en 2, al dan niet in combinatie met detailhandel ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
    2. een brandweerkazerne, ter plaatse van de aanduiding 'brandweerkazerne';
    3. een gemeentewerkplaats, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - gemeentewerken';
    4. een meubelmakerij, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - meubelmakerij';
    5. bedrijfswoningen;
b. een verkooppunt van motorbrandstoffen zonder lpg, ter plaatse van de aanduiding 'verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg';
c. een verkooppunt van motorbrandstoffen met lpg, ter plaatse van de aanduiding 'verkooppunt motorbrandstoffen';
d. een afleverzuil voor LPG, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil';
e. de instandhouding en bescherming van de ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' aangegeven bebouwing;

met daaraan ondergeschikt:

f. wegen, straten en paden;
g. parkeervoorzieningen;

h. groenvoorzieningen;
i. speelvoorzieningen;
j. nutsvoorzieningen;
k. waterlopen en waterpartijen;

met de daarbijbehorende:

l. tuinen, erven en terreinen;
m. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 15 Groen
15.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. groenvoorzieningen;
b. paden, waarbij ter plaatse van de aanduiding 'cultuurhistorische waarden', het behoud van het cultuurhistorisch waardevol Kerkepad inclusief de daarbijbehorende bomenrij uitgangspunt is;
c. speelvoorzieningen;
d. recreatief medegebruik;
e. museale doeleinden, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van cultuur en ontspanning - molen';
f. hertenkamp, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van groen - hertenkamp';
g. ijsbaan, ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan';
h. de instandhouding en bescherming van de ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' aangegeven bebouwing;
i. ecologisch medegebruik;

met daaraan ondergeschikt:
j. woonstraten;
k. parkeervoorzieningen;
l. tuinen, erven en terreinen;
m. waterlopen, waterpartijen en waterhuishoudkundige voorzieningen;
n. nutsvoorzieningen;
o. geluidwallen, ter plaatse van de aanduiding 'geluidwal';

met de daarbijbehorende:
p. gebouwen;
q. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

15.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
15.4.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
- het kappen van bomen en verwijderen van opgaande beplanting;
- het verwijderen of qua wegoppervlak wijzigen van paden en wegen, ter plaatse van de aanduiding 'cultuurhistorische waarden'. **– geen aanduiding cultuurhistorische waarden**

15.4.2 Uitzondering
Het bepaalde in lid 15.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud betreffen;
b. werken en werkzaamheden die reeds in uitvoering en vergund zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.

15.4.3 Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de groene hoofdstructuur en/of aan het cultuurhistorisch waardevol Kerkepad inclusief de daarbijbehorende bomenrij.

Artikel 24 Water
24.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. waterlopen en waterpartijen;
b. oevers, bermen en beplanting;
c. groenvoorzieningen;
d. ligplaatsen voor schepen, niet zijnde woonschepen, ter plaatse van de aanduiding 'ligplaats';
e. een woonschepenligplaats, ter plaatse van de aanduiding 'woonschepenligplaats';

met daaraan ondergeschikt:

f. nutsvoorzieningen;
g. wegen, straten en paden;
h. aanleggelegenheid;

met de daarbijbehorende:

i. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder steigers, bruggen, dammen en/of duikers.

24.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
24.5.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- het dempen, graven of verbreden van watergangen en waterpartijen. **→ als de watergang wordt gedempt.**

24.5.2 Uitzondering
Het bepaalde in lid 24.5.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen;

- reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan.

24.5.3 Toetsingscriteria
De in lid 24.5.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend nadat de waterbeherende instantie om advies is gevraagd.

Artikel 35 Waarde - Archeologie 2
35.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

35.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

35.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 100 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 100 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 100m2 en niet dieper dan 0,4m**
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m ;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;

f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 100 m² op een grotere diepte dan 0,40 m ;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 100 m² en dieper dan 0,40 m ;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

35.3.2 Uitzondering
Het bepaalde in 35.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken en het sleufloos draineren;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

35.3.3 Toetsingscriteria
De in 35.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad; dan wel
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

35.3.4 Voorwaarden omgevingsvergunning
Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

Artikel 36 Waarde - Archeologie 3
36.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

36.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
36.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 500 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 500 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Wel groter dan 500m2 namelijk 660m2 – maar niet dieper dan 0,4m volgens ruimtelijke onderbouwing.**
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 500 m² op een grotere diepte dan 0,40 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 500 m² en dieper dan 0,40 m;

h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

36.3.2 Uitzondering
Het bepaalde in 36.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken en het sleufloos draineren;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

36.3.3 Toetsingscriteria
De in 36.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

36.3.4 Voorwaarden omgevingsvergunning
Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

Conclusie werkstrook 6 'Herziening Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek 2017':
- **In strijd met artikel 5.1 bestemmingsomschrijving Bedrijf**
- **In strijd met artikel 15.1 bestemmingsomschrijving Groen**
- **In strijd met artikel 24.1 bestemmingsomschrijving Water**
- **Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden voor het dempen van watergangen en waterpartijen.**

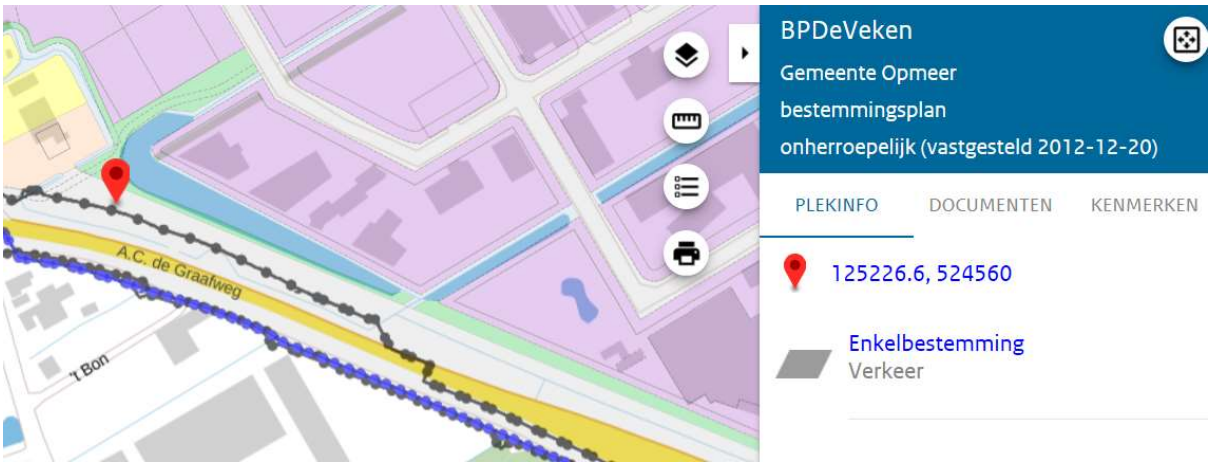

Bestemmingsplan '**De Veken'** vastgesteld op 20-12-2012.
Bestemming **'Verkeer'** volgens artikel 7 van de planregels,
Bestemming '**Water'** volgens artikel 9 van de planregels.

Artikel 7 Verkeer
7.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen, straten en paden met hoofdzakelijk een verkeersfunctie;
b. voet- en rijwielpaden;
c. (ondergrondse) inzamelplaats voor (gescheiden) afval;
d. geleiding, beveiliging en regeling voor verkeer;
e. parkeervoorzieningen;
f. groenvoorzieningen, waaronder bermen, bermstroken, bermsloten en beplanting;
g. straatmeubilair;
h. voorzieningen van algemeen nut;
i. kunstwerken;
j. ter plaatse van de aanduiding 'ontsluiting', een ontsluiting bestemd voor langzaam verkeer/noodontsluiting;
k. waterlopen, waterpartijen en waterhuishoudkundige voorzieningen, waaronder duikers;
l. oeververbindingen (bruggen);
m. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

7.3 Specifieke gebruiksregels
Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken, wordt in elk geval gerekend het gebruik of het doen gebruiken voor:

a. het opslaan van onbruikbare of althans aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, goederen, stoffen en materialen en van emballage en/of afval, behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de grond;
b. het opslaan, opgeslagen houden, storten of lozen van vaste of vloeibare afvalstoffen behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de grond.

Artikel 9 Water
9.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. waterberging;
b. waterhuishouding;
c. bermen, bermstroken en bermsloten;
d. verkeersdoeleinden;
e. waterlopen en waterpartijen;
f. groenvoorzieningen;
g. infiltratievoorzieningen;
h. ter plaatse van de aanduiding 'ontsluiting', een ontsluiting bestemd voor langzaam verkeer/noodontsluiting, met dien verstande dat deze ontsluiting indicatief is;
i. kruisingen en overbruggingen;
j. waterhuishoudkundige voorzieningen, waaronder duikers.

9.3 Specifieke gebruiksregels
Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken wordt in elk geval gerekend het gebruik of het doen gebruiken voor:

a. het opslaan van onbruikbare of althans aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, goederen, stoffen en materialen en van emballage en/of afval, behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de grond;
b. het opslaan, opgeslagen houden, storten of lozen van vaste of vloeibare afvalstoffen behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de grond.

Conclusie werkstrook 6 'De Veken' :

- **In strijd met artikel 7.1 bestemmingsomschrijving Verkeer**
- **In strijd met artikel 9.1 bestemmingsomschrijving Water.**

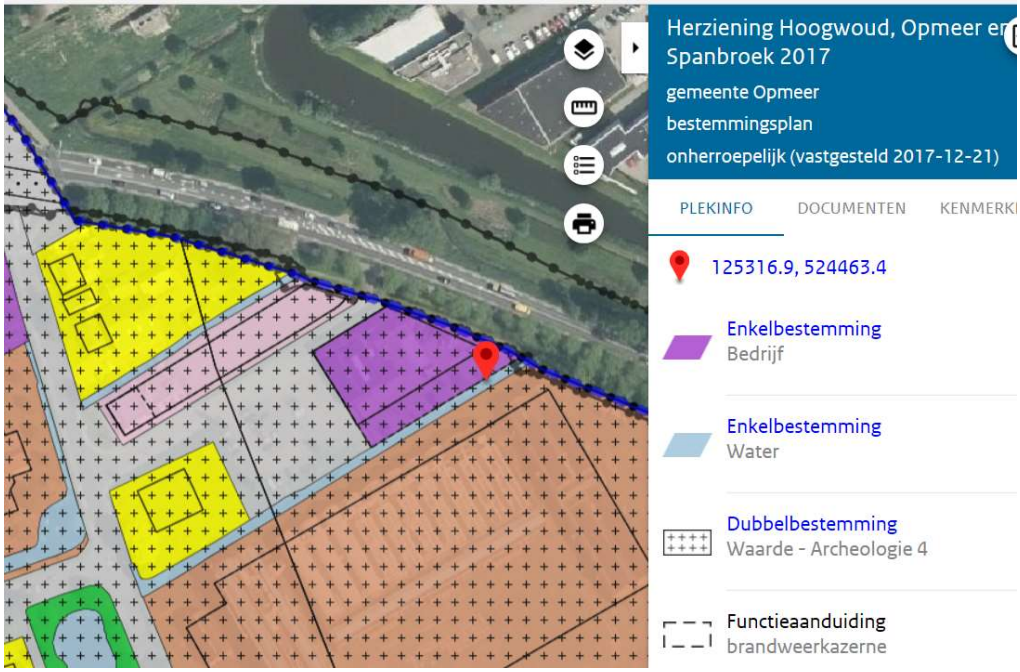

Bestemmingsplan **Herziening Hoogwoud, Opmeer en spanbroek 2017** vastgesteld op 21-12-2017.
Bestemming '**Bedrijf**' volgens artikel 5 van de planregels.
Bestemming '**Kantoor**' volgens artikel 17 van de planregels.
Bestemming '**Maatschappelijk -2'** volgens artikel 19 van de planregels.
Bestemming '**Verkeer – Verblijfsgebied**' volgens artikel 23 van de planregels.
Bestemming '**Water**' volgens artikel 24 van de planregels.
Bestemming '**Wonen**' volgens artikel 25 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 37 van de planregels.

Artikel 5 Bedrijf

5.1 Bestemmingsomschrijving **-> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.**
De voor 'Bedrijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

f. gebouwen ten behoeve van:
   1. bedrijven die zijn genoemd in bijlage 1 onder de categorieën 1 en 2, al dan niet in combinatie met detailhandel ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
   2. een brandweerkazerne, ter plaatse van de aanduiding 'brandweerkazerne';

3. een gemeentewerkplaats, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - gemeentewerken';
4. een meubelmakerij, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - meubelmakerij';
5. bedrijfswoningen;

g. een verkooppunt van motorbrandstoffen zonder lpg, ter plaatse van de aanduiding 'verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg';
h. een verkooppunt van motorbrandstoffen met lpg, ter plaatse van de aanduiding 'verkooppunt motorbrandstoffen';
i. een afleverzuil voor LPG, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil';
j. de instandhouding en bescherming van de ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' aangegeven bebouwing;

met daaraan ondergeschikt:

l. wegen, straten en paden;
m. parkeervoorzieningen;
n. groenvoorzieningen;
o. speelvoorzieningen;
p. nutsvoorzieningen;
q. waterlopen en waterpartijen;

met de daarbijbehorende:

n. tuinen, erven en terreinen;
o. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 17 Kantoor
17.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241
De voor 'Kantoor' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. kantoren;
b. gebouwen ten behoeve van een yogacentrum in combinatie met een bedrijfswoning in de eerste bouwlaag, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van sport - yogacentrum';
c. bijbehorende bouwwerken;

met daaraan ondergeschikt:
d. wegen en straten;
e. paden;
f. parkeervoorzieningen;
g. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:
h. tuinen en erven;
i. waterlopen en waterpartijen;
j. groenvoorzieningen;
k. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 19 Maatschappelijk - 2
19.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241
De voor 'Maatschappelijk - 2' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. gebouwen ten behoeve van educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, sport- en recreatieve voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare en overheidsdienstverlening, alsook ondergeschikte detailhandel en ondergeschikte horeca ten dienste van deze voorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

b. wegen, straten en paden;
c. parkeervoorzieningen;
d. speelvoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
f. waterlopen en waterpartijen;

met de daarbijbehorende:

g. tuinen, erven en terreinen;
h. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 23 Verkeer - Verblijfsgebied
23.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241
De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen, woonstraten;
b. fiets- en voetpaden;
c. parkeervoorzieningen;
d. speelvoorzieningen;
e. groenvoorzieningen,

waarbij de instandhouding van laanbeplanting die deel uitmaakt van de groene hoofdstructuur, uitgangspunt is;

met daaraan ondergeschikt:

f. een bergbezinkbassin, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - bergbezinkbassin';
g. standplaatsen voor campers, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - camperplaatsen';
h. garageboxen, ter plaatse van de aanduiding 'garagebox';
i. nutsvoorzieningen;
j. tuinen en erven;
k. waterlopen en waterpartijen;

met de daarbijbehorende:

l. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

23.3 Nadere eisen
Burgemeester en Wethouders kunnen ten behoeve van de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing.

23.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
23.5.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- het kappen van bomen en verwijderen van opgaande beplanting.

23.5.2 Uitzondering
Het bepaalde in lid 23.5.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. werken en werkzaamheden die reeds in uitvoering en vergund zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.

23.5.3 Toetsingscriteria
De omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de structurele laanbeplanting die deel uitmaakt van de groene hoofdstructuur.

Artikel 25 Wonen
25.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woonhuizen en bijbehorende bouwwerken bij woonhuizen, al dan niet in combinatie met ruimte voor:
   1. een aan huis gebonden beroep of bedrijf;
   2. een doe-het-zelf winkel, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van detailhandel - doe-het-zelf winkel';
b. de instandhouding en bescherming van de ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek, of 'specifieke bouwaanduiding - stolp' aangegeven bebouwing;

met daaraan ondergeschikt:

c. wegen en straten;
d. paden;
e. parkeervoorzieningen;
f. groenvoorzieningen;
g. speelvoorzieningen;
h. nutsvoorzieningen;
i. waterlopen en waterpartijen;

met de daarbijbehorende:

j. tuinen, erven en terreinen;
k. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 37 Waarde - Archeologie 4
37.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

37.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
37.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 2.500 m²
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 2.500 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 2500m2**
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 2500m2**
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 2.500 m² op een grotere diepte dan 0,40 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 2.500 m² en dieper dan 0,40 m;

h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 2.500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

37.3.2 Uitzondering
Het bepaalde in 37.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken en het sleufloos draineren;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

37.3.3 Toetsingscriteria
De in 37.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

37.3.4 Voorwaarden omgevingsvergunning
Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

Conclusie werkstrook 6 'Herziening Hoogwoud, Opmeer en spanbroek 2017' :
- **In strijd met artikel 5, bestemmingsomschrijving Bedrijf**
- **In strijd met artikel 17.1 bestemmingsomschrijving Kantoor**
- **In strijd met artikel 19.1 bestemmingsomschrijving Maatschappelijk-2**
- **In strijd met artikel 23.1 bestemmingsomschrijving Verkeer-Verblijfsgebied**
- **In strijd met artikel 25.1 bestemmingsomschrijving Wonen.**

Werkstrook nr. 7

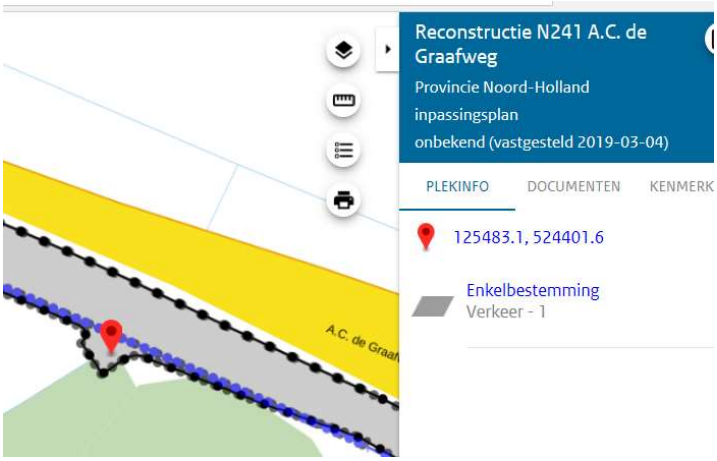

Provinciaal inpassingsplan **'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg'** vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming **'Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.
Dubbelbestemming **'Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 17 van de planregels.
Zie toetsting artikelen bij werkstrook 4

Conclusie Werkstrook 7 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :

- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer-1**

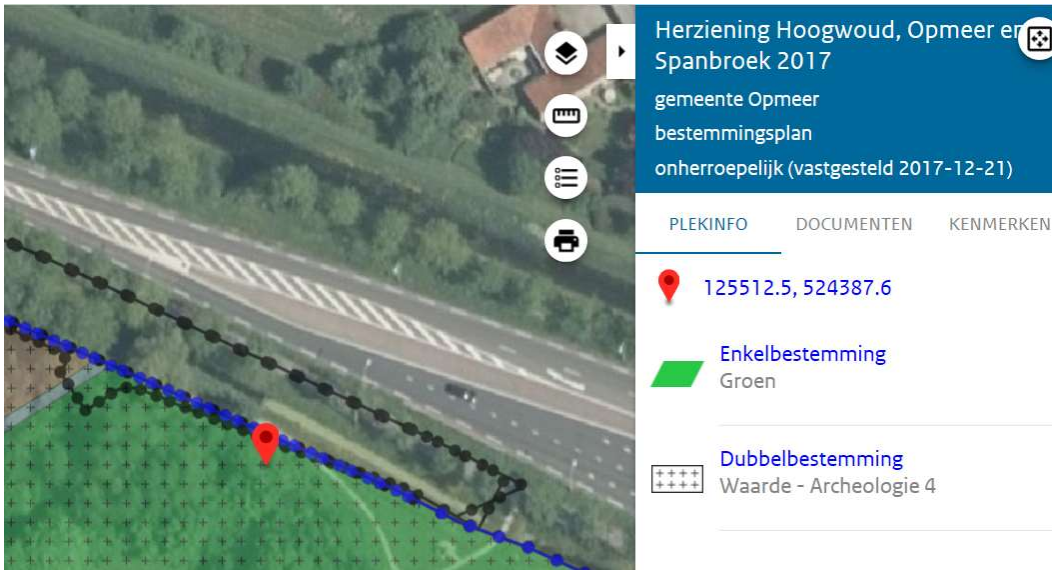

Bestemmingsplan **Herziening Hoogwoud, Opmeer en spanbroek 2017** vastgesteld op 21-12-2017.
Bestemming **'Groen'** volgens artikel 15 van de planregels.

Artikel 15 Groen
15.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. paden, waarbij ter plaatse van de aanduiding 'cultuurhistorische waarden', het behoud van het cultuurhistorisch waardevol Kerkepad inclusief de daarbijbehorende bomenrij uitgangspunt is;
c. speelvoorzieningen;
d. recreatief medegebruik;

e. museale doeleinden, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van cultuur en ontspanning - molen';
f. hertenkamp, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van groen - hertenkamp';
g. ijsbaan, ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan';
h. de instandhouding en bescherming van de ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' aangegeven bebouwing;
i. ecologisch medegebruik;

met daaraan ondergeschikt:

j. woonstraten;
k. parkeervoorzieningen;
l. tuinen, erven en terreinen;
m. waterlopen, waterpartijen en waterhuishoudkundige voorzieningen;
n. nutsvoorzieningen;
o. geluidwallen, ter plaatse van de aanduiding 'geluidwal';

met de daarbijbehorende:

p. gebouwen;
q. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

15.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
15.4.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- het kappen van bomen en verwijderen van opgaande beplanting;
- het verwijderen of qua wegoppervlak wijzigen van paden en wegen, ter plaatse van de aanduiding 'cultuurhistorische waarden'. – **geen aanduiding cultuurhistorische waarden**

15.4.2 Uitzondering
Het bepaalde in lid 15.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. werken en werkzaamheden die reeds in uitvoering en vergund zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.

15.4.3 Toetsingscriteria
De omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de groene hoofdstructuur en/of aan het cultuurhistorisch waardevol Kerkepad inclusief de daarbijbehorende bomenrij.

Conclusie Werkstrook nr.7 'Herziening Hoogwoud, Opmeer en spanbroek 2017' :
- **In strijd met de bestemmingsomschrijving artikel 15.1 Groen.**

Werkstrook 8

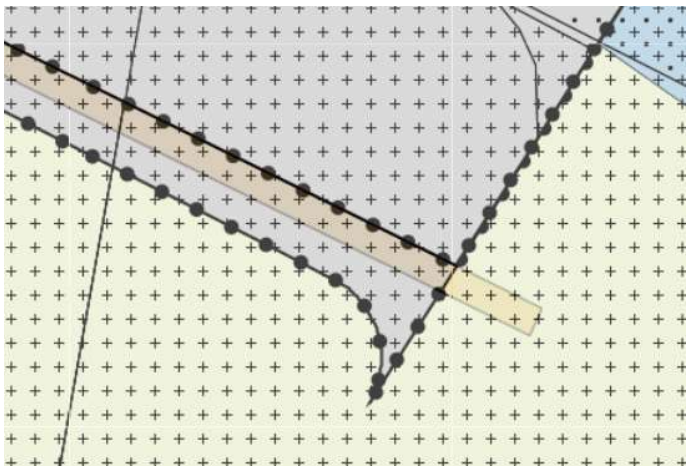

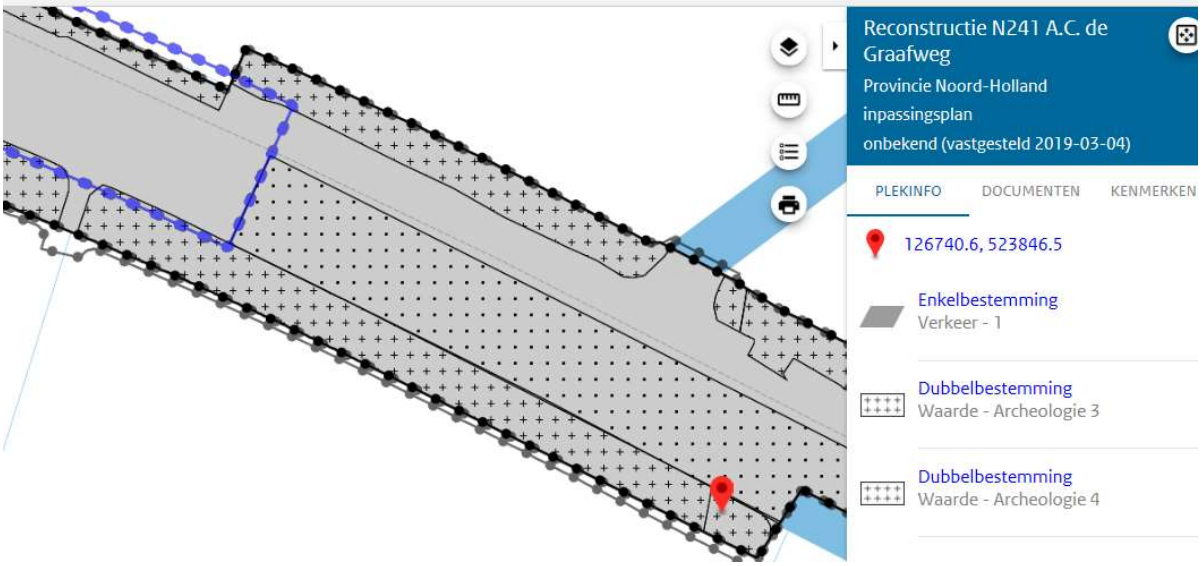

Werkstrook 8 ligt onder de N241 voor het merendeel in het PIP reconstructie N241.

Provinciaal inpassingsplan '**Reconstructie N241 A.C. de Graafweg'** vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming '**Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 16 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 17 van de planregels.

Artikel 5 Verkeer - 1
5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor: **-> Strijdig, werkstroken.**

a. wegen en straten met dien verstande dat:
    1. de weg uit niet meer dan twee rijstroken bestaat, waarbij opstelstroken en busstroken niet worden meegeteld;
    2. het midden van de weg gelegen dient te zijn ter plaatse van de figuur 'as van de weg';
b. kunstwerken en straatmeubilair;
c. fiets- en voetpaden;
d. bermen, bermbeplanting, taluds en sloten;

e. groenvoorzieningen;
f. waterhuishoudkundige doeleinden, waterberging en waterlopen;
g. nutsvoorzieningen;
h. geluidsbeperkende voorzieningen ten behoeve van geluidgevoelige objecten;

5.4 Specifieke gebruiksregels

a. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer is na herinrichting van de weg zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien de noodzakelijke landschappelijke maatregelen zijn getroffen zoals verwoord in het door het college van Gedeputeerde Staten vast te stellen landschapsplan waarbij minimaal aan de volgende landschappelijke inpassing invulling wordt gegeven:
    - Langs de Westerlangereis: een herkenbaar dijkprofiel en gevarieerde wegbegeleidende beplanting en waarbij het zicht op molen De Hoop behouden blijft;
    - Door de polder Lage Hoek: een herkenbare kavelstructuur en een open landschapsbeeld;
    - In de kern Opmeer: overwegend laanbeplanting in samenhang met open zones, bosvakken, parken en afschermende beplanting;
    - Langs de Achterwijzend: een herkenbare kavelstructuur en een open landschapsbeeld voor zover dit met het oog op instandhouding van de essentiële vleermuisroute is toegestaan.

b. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen gelegen aan de adressen zoals genoemd in artikel 5.4 sub b onder 1, is na herinrichting van deze wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien:
    1. een maatregelenonderzoek is uitgevoerd voor de geluidgevoelige objecten aan de:
        - Verlaat 30 te Heerhugowaard;
        - A.C. de Graafweg 1 te Opmeer;
        - Breestraat 1 te Opmeer;
        - Breestraat 2 te Opmeer;
        - Breestraat 3 te Opmeer;
        - Middelweg 36 te Opmeer;
        - Pade 6 te Opmeer; en
    2. adequate bron- of overdrachtsmaatregelen zijn genomen die er toe leiden dat de maximale gevelbelasting 63 dB bedraagt op de objecten genoemd in artikel 5.4 sub b onder 1; waarbij
    3. indien geen adequate bron- of overdrachtsmaatregelen kunnen worden getroffen, maatregelen aan de geluidgevoelige objecten zijn getroffen met betrekking tot de geluidwering van de gevels om te bevorderen dat de geluidsbelasting binnen de woning bij gesloten ramen ten hoogste 33 dB bedraagt tenzij de rechthebbende ten aanzien van het geluidgevoelig object niet heeft toegestemd mee te werken aan maatregelen die moeten worden getroffen.

c. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen gelegen aan de adressen zoals genoemd in artikel 5.4 sub c onder 1, is na herinrichting van deze wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien:
    1. een maatregelenonderzoek is uitgevoerd voor de geluidgevoelige objecten aan de:
        - A.C. de Graafweg 2 te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 6A te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 6 te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 10 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 1 te Heerhugowaard;

- Verlaat 3A te Heerhugowaard;
- Verlaat 5 te Heerhugowaard;
- Verlaat 7 te Heerhugowaard;
- Verlaat 32 te Heerhugowaard;
- Verlaat 34 te Heerhugowaard;
- Verlaat 36 te Heerhugowaard;
- Langereis 7 te Hoogwoud;
- A.C. de Graafweg 9 te Opmeer; en

2. adequate bron- of overdrachtsmaatregelen zijn genomen die er toe leiden dat de maximale gevelbelasting 60 dB bedraagt op de objecten genoemd in artikel 5.4 sub c onder 1; waarbij
3. indien geen adequate bron- of overdrachtsmaatregelen kunnen worden getroffen, maatregelen aan de geluidgevoelige objecten zijn getroffen met betrekking tot de geluidwering van de gevels om te bevorderen dat de geluidsbelasting binnen de woning bij gesloten ramen ten hoogste 33 dB bedraagt tenzij de rechthebbende ten aanzien van het geluidgevoelig object niet heeft toegestemd mee te werken aan maatregelen die moeten worden getroffen.

d. Het gebruik van deze bestemming, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen aan de A.C. de Graafweg 2A en A.C. de Graafweg 4 te Heerhugowaard, door doorgaand gemotoriseerd verkeer is na herinrichting van die wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien voor ingebruikname van die heringerichte wegvakken de volgende geluidgevoelige objecten zijn gesaneerd:
    - A.C. de Graafweg 2A, Heerhugowaard;
    - A.C. de Graafweg 4, Heerhugowaard.

5.5 Afwijken van de gebruiksregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 5.1 sub a onder 2 voor het situeren van het midden van de weg binnen een strook van 2 m aan weerszijden de figuur 'as van de weg' mits:
    1. akoestisch onderzoek aantoont dat dit niet leidt tot een reconstructie-effect in de zin van de Wet geluidhinder; of
    2. wanneer sprake is van een reconstructie-effect in de zin van de Wet geluidhinder de geluidsbelasting vanwege werkverkeer op de gevel van geluidgevoelige objecten niet hoger is dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde of een vastgestelde hogere grenswaarde.

Artikel 16 Waarde - Archeologie 3

16.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

16.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

16.4.1 Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders vereist:

a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodem verlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;

d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

16.4.2 Uitzonderingen
Het in lid 16.4.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
c. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> Niet dieper dan 0,4m**
d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
e. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 16.3 bedoeld, is verleend;
f. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

16.4.3 Toelaatbaarheid
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 16.4.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een archeologisch rapport heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
    2. het doen van opgravingen;
    3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch deskundige.

Artikel 17 Waarde - Archeologie 4
17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

17.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
17.4.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemming(en) een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders vereist:

a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodem verlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;

d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

17.4.2 Uitzonderingen
Het in lid 17.4.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:
reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;

a. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
b. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 2.500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> Niet dieper dan 0,4m**
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
d. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 17.3 bedoeld, is verleend;
e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

17.4.3 Toelaatbaarheid
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 17.4.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een archeologisch rapport heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
    2. het doen van opgravingen;
    3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch deskundige.

Conclusie Werkstrook 8 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :
- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer-1**

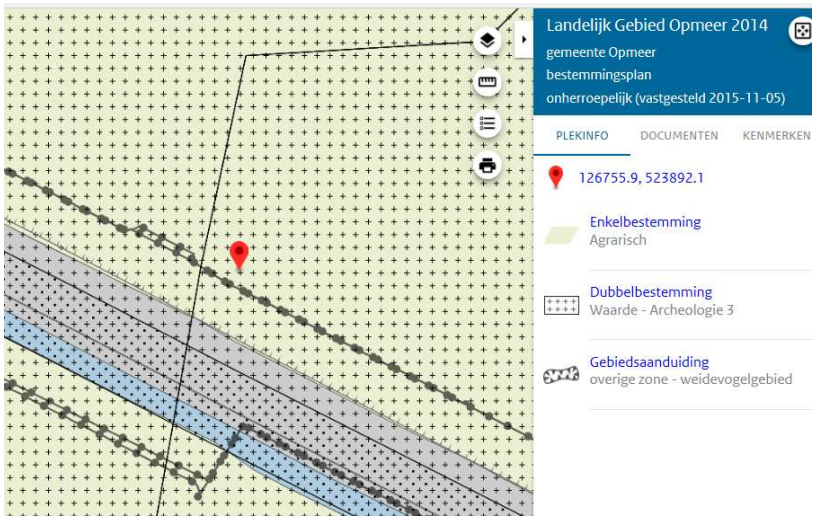

Bestemmingsplan `**Landelijk Gebied Opmeer 2014'** vastgesteld op 05-11-2015.
Bestemming `**Agrarisch'** volgens artikel 3 van de planregels.
Bestemming `**Water'** volgens artikel 25 van de planregels.
Dubbelbestemming `**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 33 van de planregels.
Dubbelbestemming `**Waarde-Archeologie 4'** volgens artikel 34 van de planregels.
Gebiedsaanduiding **'overige zone – weidevogelgebied'**

Artikel 3 Agrarisch
3.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden, zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van akkerbouwbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde permanente bollenteelt, of een champignon- of witlofkwekerij;
b. uitsluitend op de bestaande locatie, de uitoefening van veehouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde vis-, wormen- of madenkwekerij;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij', de uitoefening van veehouderijbedrijven met een niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
d. detailhandel, ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
e. tuinbouwbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'tuinbouw';
f. agrarisch hulpbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - agrarisch hulpbedrijf';
g. stille opslag, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - stille opslag';
h. extensieve recreatie, waaronder fiets- en voetpaden, en
i. instandhouding van aldaar voorkomende, door uiterlijke verschijningsvorm en ligging, karakteristieke bebouwing, ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' of 'specifieke bouwaanduiding - stolp'.

3.5 Specifieke gebruiksregels
3.5.1 Gebruik van gronden en bouwwerken
Als een strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het gebruik van:

a. gronden en bouwwerken:
    1. voor de uitoefening van enige tak van handel en bedrijf, met uitzondering van het agrarisch bedrijf en detailhandel, als ondergeschikte nevenactiviteit, van waren die in het betreffende bedrijf worden geproduceerd;
    2. voor een mestvergistingsinstallatie;
    3. voor permanente of tijdelijke bewoning, met uitzondering van bedrijfswoningen;
    4. voor recreatieve doeleinden;
b. bouwwerken:

1. voor het voor gebruik dat vergunningplichtig is krachtens het bepaalde in artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998, zoals dit luidt ten tijde van de vaststelling van dit bestemmingsplan, niet zijnde:
    - het bestaande gebruik overeenkomstig de Natuurbeschermingswet 1998;
    - het gebruik dat vergund is op basis van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 25 Water
25.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Water' aangewezen gronden, zijn bestemd voor:
a. watergangen, waterpartijen, oevers en taluds,
b. waterhuishouding,
c. instandhouding en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende danwel daaraan eigen landschaps- en natuurwaarden,
d. extensieve recreatie, voor zover de onder c bedoelde waarden daardoor niet onevenredig worden aangetast, en
e. instandhouden en ontwikkelen van vaar- en schaatsroutes.

Artikel 33 Waarde - Archeologie 3
33.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

33.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
33.5.1 Omgevingsvergunningplicht
Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

33.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht
Het in sublid 33.5.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:
a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
c. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> Kleiner dan 500m2 en niet dieper dan 0,4m**
d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
e. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 33.4 bedoeld, is verleend;
f. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

33.5.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 33.5.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een rapport, dan wel een quickscan van Archeologie West-Friesland, heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
b. de aanvrager een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarden van de betrokken locatie naar het oordeel van de bevoegde overheid in voldoende mate is vastgesteld;
c. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
    1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen wordenbehouden;
    2. het doen van opgravingen;
    3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch bedrijf.

Artikel 34 Waarde - Archeologie 4
34.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

34.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
34.5.1 Omgevingsvergunningplicht
Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

34.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht
Het in sublid 34.5.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:
a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
c. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 2500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> Kleiner dan 2500m2 en niet dieper dan 0,4m**
d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
e. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 34.4 bedoeld, is verleend;
f. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

34.5.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 34.5.1 wordt in ieder geval verleend, indien:

a. de aanvrager een rapport, dan wel een quickscan van Archeologie West-Friesland, heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:

1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;

b. de aanvrager een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarden van de betrokken locatie naar het oordeel van de bevoegde overheid in voldoende mate is vastgesteld;

c. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
   1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen wordenbehouden;
   2. het doen van opgravingen;
   3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch bedrijf.

41.2 overige zone - weidevogelgebied
Gronden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - weidevogelgebied', met uitzondering van agrarische bouwvlakken en niet-agrarische bestemmingsvlakken, dienen tevens ter bescherming en voor de instandhouding van het weidevogelgebied.

Conclusie werkstrook 8 'Landelijk Gebied Opmeer 2014' :

- **In strijd met artikel 3.1, bestemmingsomschrijving Agrarisch**
- **In strijd met artikel 25.1, bestemmingsomschrijving Water.**

Werkstrook nr. 9

Bestemmingsplan '**Landelijk Gebied Opmeer 2014'** vastgesteld op 05-11-2015.
Bestemming '**Agrarisch'** volgens artikel 3 van de planregels.
Bestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 33 van de planregels.
Gebiedsaanduiding **'overige zone – weidevogelgebied'**

Artikel 3 Agrarisch
3.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden, zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van akkerbouwbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde permanente bollenteelt, of een champignon- of witlofkwekerij;
b. uitsluitend op de bestaande locatie, de uitoefening van veehouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, niet zijnde vis-, wormen- of madenkwekerij;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij', de uitoefening van veehouderijbedrijven met een niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
d. detailhandel, ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
e. tuinbouwbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'tuinbouw';
f. agrarisch hulpbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - agrarisch hulpbedrijf';
g. stille opslag, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - stille opslag';
h. extensieve recreatie, waaronder fiets- en voetpaden, en
i. instandhouding van aldaar voorkomende, door uiterlijke verschijningsvorm en ligging, karakteristieke bebouwing, ter plaatse van de aanduiding 'karakteristiek' of 'specifieke bouwaanduiding - stolp'.

3.5 Specifieke gebruiksregels
3.5.1 Gebruik van gronden en bouwwerken
Als een strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het gebruik van:

a. gronden en bouwwerken:
1. voor de uitoefening van enige tak van handel en bedrijf, met uitzondering van het agrarisch bedrijf en detailhandel, als ondergeschikte nevenactiviteit, van waren die in het betreffende bedrijf worden geproduceerd;
2. voor een mestvergistingsinstallatie;
3. voor permanente of tijdelijke bewoning, met uitzondering van bedrijfswoningen;
4. voor recreatieve doeleinden;

b. bouwwerken:

1. voor het voor gebruik dat vergunningplichtig is krachtens het bepaalde in artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998, zoals dit luidt ten tijde van de vaststelling van dit bestemmingsplan, niet zijnde:
- het bestaande gebruik overeenkomstig de Natuurbeschermingswet 1998;
- het gebruik dat vergund is op basis van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 33 Waarde - Archeologie 3
33.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of naar verwachting aanwezige archeologische waarden van de gronden.

33.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
33.5.1 Omgevingsvergunningplicht
Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. aanbrengen van gesloten oppervlakteverhardingen;
b. bodemverlagen of afgraven, ophogen, egaliseren dan wel anderszins aanbrengen van wijzigingen in het maaiveld;
c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
d. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
f. het aanleggen van kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies;
g. diepploegen;
h. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
i. het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand.

33.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningplicht
Het in sublid 33.5.1 gestelde verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden die:
a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. in het kader van het normale beheer en onderhoud (incl. sleufloos draineren, indien het terrein al eerder is gedraineerd);
c. een project betreffen met een oppervlakte van niet meer dan 500 m² en niet dieper dan 0,4 m onder maaiveld; **-> Kleiner dan 500m2 en niet dieper dan 0,4m**
d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning of een ontgrondingvergunning;
e. noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bouwplan waarvoor een omgevingsvergunning, zoals in lid 33.4 bedoeld, is verleend;
f. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

33.5.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden
Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 33.5.1 wordt in ieder geval verleend, indien:
j. de aanvrager een rapport, dan wel een quickscan van Archeologie West-Friesland, heeft overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
1. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
2. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
3. kan aantonen dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
k. de aanvrager een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarden van de betrokken locatie naar het oordeel van de bevoegde overheid in voldoende mate is vastgesteld;
l. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de activiteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning regels te verbinden, gericht op:
1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen wordenbehouden;
2. het doen van opgravingen;
3. begeleiding van de bouwactiviteiten door een archeologisch bedrijf.

41.2 overige zone - weidevogelgebied
Gronden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - weidevogelgebied', met uitzondering van agrarische bouwvlakken en niet-agrarische bestemmingsvlakken, dienen tevens ter bescherming en voor de instandhouding van het weidevogelgebied.

Conclusie werkstrook nr.9 'Landelijk Gebied Opmeer 2014'

- **In strijd met artikel 3.1, bestemmingsomschrijving Agrarisch**

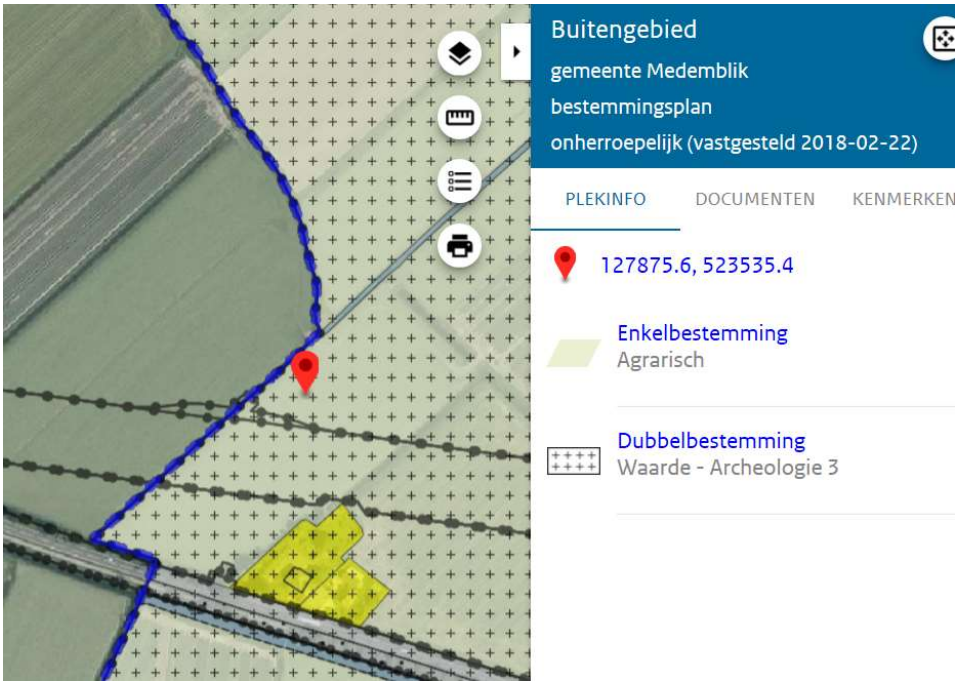

Bestemmingsplan '**Buitengebied'** vastgesteld op 22-08-2018.
Bestemming '**Agrarisch'** volgens artikel 3 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 48 van de planregels.

Artikel 3 Agrarisch
Zie voor de uitleg van de bestemming paragraaf 5.2 Agrarisch in de toelichting.

3.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het agrarisch grondgebruik;
b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch grondgebonden bedrijf";
c. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch grondgebonden bedrijf", in combinatie met:
    1. een hoveniersbedrijf, ter plaatse van de aanduiding "hovenier";
    2. een zorgboerderij, ter plaatse van de aanduiding "zorgboerderij";
    3. caravanstalling, ter plaatse van de aanduiding "caravanstalling";

d. de uitoefening van het agrarisch handelsbedrijf in combinatie met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch handelsbedrijf";
e. het wonen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van een agrarische bedrijfskavel;
f. cultuurgrond;
g. proeftuinen, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - proeftuin";
h. een baggerspeciedepot, ter plaatse van de aanduiding "baggerspeciedepot";
i. een grond- en slibdepot, ter plaatse van de aanduiding "gronddepot";
j. een beeldentuin/kunstkwekerij ten behoeve van een aansluitend gelegen hoveniersbedrijf, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - beeldentuin/kunstkwekerij";
k. een composteerinrichting ten behoeve van het opslaan van bollenafval, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - composteerinrichting';

met daaraan ondergeschikt:

l. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden;
m. droge waterberging, met afwateringssysteem, tijdelijk te gebruiken bij calamiteiten en blijvend geschikt voor agrarisch gebruik, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - waterberging droog";
n. het verrichten van exploratieboringen, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - exploratieboring";
o. nutsvoorzieningen;
p. extensief dagrecreatief medegebruik;
q. kleinschalige duurzame energiewinning;
r. ontsluitingswegen van bebouwde percelen en agrarische kavelpaden;
s. bestaande fiets- en wandelpaden;
t. sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;

met de daarbijbehorende:

u. bedrijfsgebouwen en overkappingen;
v. ondersteunend glas;
w. kassen, ter plaatse van de aanduiding "kas";
x. torensilo's;
y. veldschuren, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - veldschuur";
z. landbouwschuren ten behoeve van agrarische bedrijfsactiviteiten, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - landbouwschuur";
aa. bijbehorende bouwwerken met de daarbijbehorende tuinen, niet zijnde erven, ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bijbehorende bouwwerken";

bb. gebouwen ten behoeve van het wonen met de daarbij behorende tuinen en erven, ter plaatse van de "specifieke bouwaanduiding - gebouwen";
cc. bedrijfswoningen en bijbehorende bouwwerken bij bedrijfswoningen, al dan niet in combinatie met ruimte voor kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten, waarbij bij bedrijfswoningen die gebouwd zijn in de vorm van een stolp, ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - stolp", wordt gestreefd naar het behoud en het herstel van de bestaande hoofdvormen van de stolpen;
dd. plattelandswoningen en bijbehorende bouwwerken bij plattelandswoningen, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - plattelandswoning', al dan niet in combinatie met ruimte voor kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten, waarbij bij plattelandswoningen die gebouwd zijn in de vorm van een stolp, ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - stolp", wordt gestreefd naar het behoud en het herstel van de bestaande hoofdvormen van de stolpen;
ee. bezinkvelden, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch grondgebonden bedrijf";
ff. recreatiewoning met bijbehorende bouwwerken, ter plaatse van de aanduiding "recreatiewoning";
gg. gebouwen ten behoeve van nutsvoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding "nutsvoorziening";
hh. andere bouwwerken;

waarbij, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek", de instandhouding van de bestaande karakteristieke hoofdvorm wordt nagestreefd.

3.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, en van werkzaamheden

3.6.1 Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het verharden van agrarische perceels- en/of kavelontsluitingswegen buiten de agrarische bedrijfskavel, met een grotere breedte dan 4,00 m;
b. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen ten behoeve van het agrarisch gebruik buiten de agrarische bedrijfskavel, niet zijnde perceel- en/of kavelontsluitingswegen, met een oppervlakte van meer dan 100 m²;
c. het bezanden, egaliseren, diepploegen en mengwoelen van gronden en/of het op een andere wijze ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur en/of de bodemsamenstelling dan wel de bodemopbouw, ter plaatse van de aanduiding "wetgevingzone - wijzigingsgebied 1";
d. het scheuren en frezen van de zode ten behoeve van graslandverbetering en/of herinzaai, ter plaatse van de aanduiding "wetgevingzone - wijzigingsgebied 1";
e. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het extensief dagrecreatief medegebruik;
f. het graven en/of dempen, verdiepen en/of verbreden van sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;
g. het (gedeeltelijk) verwijderen van een stolp ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - stolp";
h. het gedeeltelijk verwijderen van karakteristieke gebouwen, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek".

3.6.2 Uitzonderingen

Het bepaalde in lid 3.6.1. is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of het normaal agrarisch gebruik betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.6.3 Toetsingscriteria a t/m f
De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het open landschap.

3.6.4 Toetsingscriteria g en h
De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend, indien:
a. de bouwtechnische kwaliteit dusdanig slecht is dat hergebruik in alle redelijkheid niet mogelijk is;
b. het delen van een pand betreft, die op zichzelf niet als karakteristiek vallen aan te merken, en door het verwijderen daarvan geen onevenredige aantasting van de karakteristieke hoofdvorm plaatsvindt;
c. de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Medemblik om advies is gevraagd.

Artikel 48 Waarde - Archeologie 3
Link naar de toelichting van "5.45 Waarde - Archeologie 1, 2, 3, 4 en 5".

48.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

48.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
48.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 500 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 500 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 500m2.**
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 500m2.**
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 500 m² op een grotere diepte dan 0,40 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 500 m² en dieper dan 0,40 m;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

48.3.2 Uitzondering
Het bepaalde in 48.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken en het sleufloos draineren;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

48.3.3 Toetsingscriteria
De in 48.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:
a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

48.3.4 Voorwaarden omgevingsvergunning
Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

Conclusie werkstrook nr. 9 'Buitengebied':

- **In strijd met artikel 3.1, bestemmingsomschrijving Agrarisch**

Werkstrook nr. 10

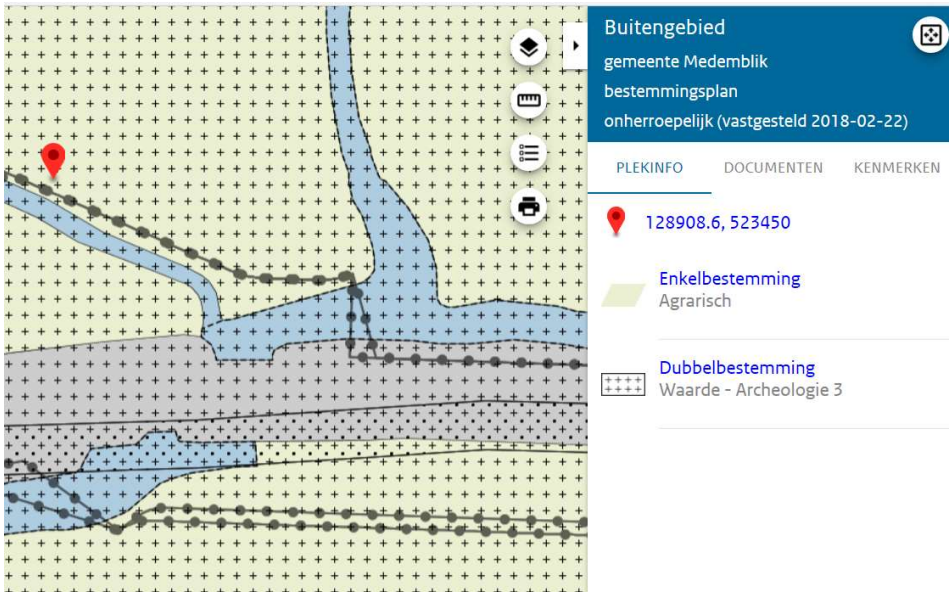

Bestemmingsplan '**Buitengebied'** vastgesteld op 22-02-2018.
Bestemming '**Agrarisch'** volgens artikel 3 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 48 van de planregels.
Bestemmingsplanregels:
Zie toetsing werkstrook nr.9, zelfde artikelen.

Conclusie werkstrook nr. 10 'Buitengebied':

- **In strijd met artikel 3.1, bestemmingsomschrijving Agrarisch**

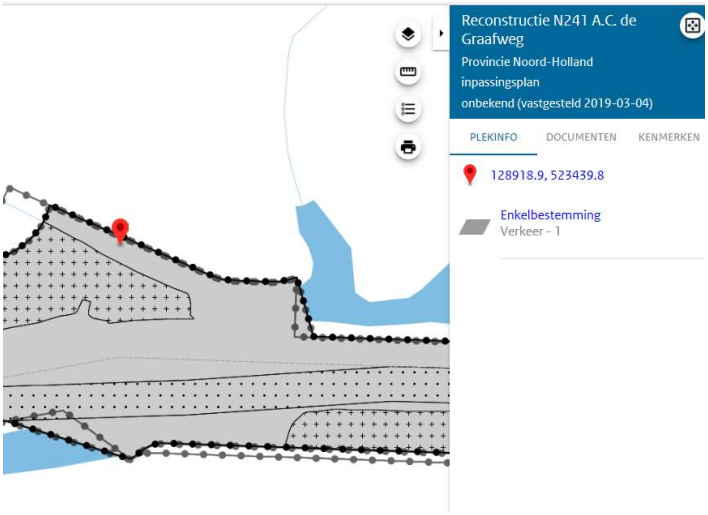

Provinciaal inpassingsplan **'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg'** vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming '**Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.

Artikel 5 Verkeer - 1
5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen en straten met dien verstande dat:
   1. de weg uit niet meer dan twee rijstroken bestaat, waarbij opstelstroken en busstroken niet worden meegeteld;

2. het midden van de weg gelegen dient te zijn ter plaatse van de figuur 'as van de weg';

b. kunstwerken en straatmeubilair;
c. fiets- en voetpaden;
d. bermen, bermbeplanting, taluds en sloten;
e. groenvoorzieningen;
f. waterhuishoudkundige doeleinden, waterberging en waterlopen;
g. nutsvoorzieningen;
h. geluidsbeperkende voorzieningen ten behoeve van geluidgevoelige objecten;

Conclusie Werkstrook nr. 10 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :

- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer-1**

Werkstrook nr. 11

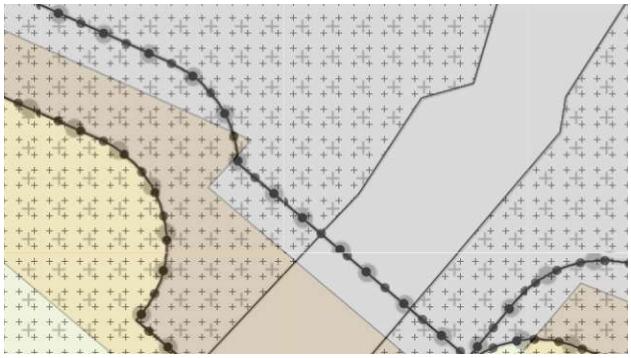

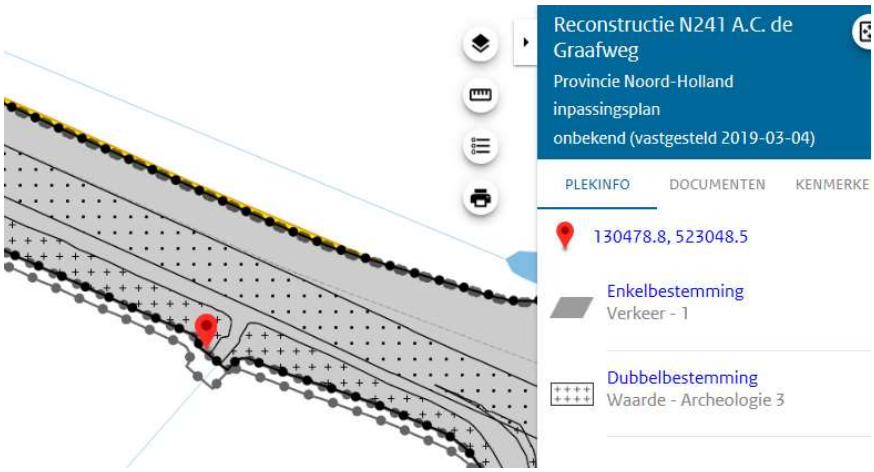

Provinciaal inpassingsplan **'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg'** vastgesteld op 04-03-2019.
Bestemming **'Verkeer-1'** volgens artikel 5 van de planregels.
Dubbelbestemming **'Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 16 van de planregels.
Zie toetsting artikelen bij werkstrook 8.

Conclusie Werkstrook nr. 11 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' :

- **In strijd met artikel 5.1, bestemmingsomschrijving van de bestemming Verkeer**

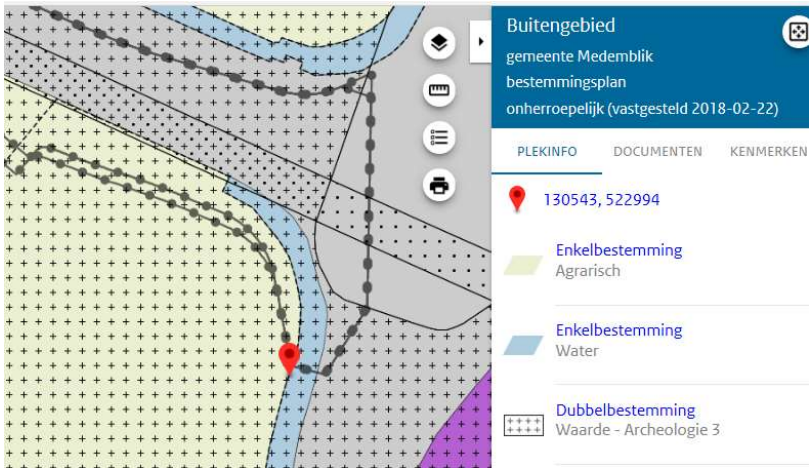

Bestemmingsplan '**Buitengebied'** vastgesteld op 22-02-2018.
Bestemming '**Agrarisch'** volgens artikel 3 van de planregels.
Bestemming '**Verkeer'** volgens artikel 34 van de planregels.
Bestemming '**Water'** volgens artikel 37 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 2'** volgens artikel 47 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 48 van de planregels.

Artikel 3 Agrarisch
Zie voor de uitleg van de bestemming paragraaf 5.2 Agrarisch in de toelichting.

3.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het agrarisch grondgebruik;
b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch grondgebonden bedrijf";
c. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch grondgebonden bedrijf", in combinatie met:
    a. een hoveniersbedrijf, ter plaatse van de aanduiding "hovenier";
    b. een zorgboerderij, ter plaatse van de aanduiding "zorgboerderij";
    c. caravanstalling, ter plaatse van de aanduiding "caravanstalling";
d. de uitoefening van het agrarisch handelsbedrijf in combinatie met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch handelsbedrijf";
e. het wonen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van een agrarische bedrijfskavel;
f. cultuurgrond;
g. proeftuinen, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - proeftuin";
h. een baggerspeciedepot, ter plaatse van de aanduiding "baggerspeciedepot";
i. een grond- en slibdepot, ter plaatse van de aanduiding "gronddepot";
j. een beeldentuin/kunstkwekerij ten behoeve van een aansluitend gelegen hoveniersbedrijf, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - beeldentuin/kunstkwekerij";
k. een composteerinrichting ten behoeve van het opslaan van bollenafval, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - composteerinrichting';

met daaraan ondergeschikt:

l. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden;
m. droge waterberging, met afwateringssysteem, tijdelijk te gebruiken bij calamiteiten en blijvend geschikt voor agrarisch gebruik, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - waterberging droog";

n. het verrichten van exploratieboringen, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - exploratieboring";
o. nutsvoorzieningen;
p. extensief dagrecreatief medegebruik;
q. kleinschalige duurzame energiewinning;
r. ontsluitingswegen van bebouwde percelen en agrarische kavelpaden;
s. bestaande fiets- en wandelpaden;
t. sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;

met de daarbijbehorende:
u. bedrijfsgebouwen en overkappingen;
v. ondersteunend glas;
w. kassen, ter plaatse van de aanduiding "kas";
x. torensilo's;
y. veldschuren, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - veldschuur";
z. landbouwschuren ten behoeve van agrarische bedrijfsactiviteiten, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - landbouwschuur";
aa. bijbehorende bouwwerken met de daarbijbehorende tuinen, niet zijnde erven, ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - bijbehorende bouwwerken";
bb. gebouwen ten behoeve van het wonen met de daarbij behorende tuinen en erven, ter plaatse van de "specifieke bouwaanduiding - gebouwen";
cc. bedrijfswoningen en bijbehorende bouwwerken bij bedrijfswoningen, al dan niet in combinatie met ruimte voor kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten, waarbij bij bedrijfswoningen die gebouwd zijn in de vorm van een stolp, ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - stolp", wordt gestreefd naar het behoud en het herstel van de bestaande hoofdvormen van de stolpen;
dd. plattelandswoningen en bijbehorende bouwwerken bij plattelandswoningen, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - plattelandswoning', al dan niet in combinatie met ruimte voor kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten, waarbij bij plattelandswoningen die gebouwd zijn in de vorm van een stolp, ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - stolp", wordt gestreefd naar het behoud en het herstel van de bestaande hoofdvormen van de stolpen;
ee. bezinkvelden, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bedrijfskavel agrarisch grondgebonden bedrijf";
ff. recreatiewoning met bijbehorende bouwwerken, ter plaatse van de aanduiding "recreatiewoning";
gg. gebouwen ten behoeve van nutsvoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding "nutsvoorziening";
hh. andere bouwwerken;

waarbij, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek", de instandhouding van de bestaande karakteristieke hoofdvorm wordt nagestreefd.

3.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, en van werkzaamheden

3.6.1 Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het verharden van agrarische perceels- en/of kavelontsluitingswegen buiten de agrarische bedrijfskavel, met een grotere breedte dan 4,00 m;
b. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen ten behoeve van het agrarisch gebruik buiten de agrarische bedrijfskavel, niet zijnde perceel- en/of kavelontsluitingswegen, met een oppervlakte van meer dan 100 m²;
c. het bezanden, egaliseren, diepploegen en mengwoelen van gronden en/of het op een andere wijze ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur en/of de bodemsamenstelling dan wel de bodemopbouw, ter plaatse van de aanduiding "wetgevingzone - wijzigingsgebied 1";
d. het scheuren en frezen van de zode ten behoeve van graslandverbetering en/of herinzaai, ter plaatse van de aanduiding "wetgevingzone - wijzigingsgebied 1";
e. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het extensief dagrecreatief medegebruik;
f. het graven en/of dempen, verdiepen en/of verbreden van sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;
g. het (gedeeltelijk) verwijderen van een stolp ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - stolp";

h. het gedeeltelijk verwijderen van karakteristieke gebouwen, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek".

3.6.2 Uitzonderingen
Het bepaalde in lid 3.6.1. is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud en/of het normaal agrarisch gebruik betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3.6.3 Toetsingscriteria a t/m f
De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het open landschap.

3.6.4 Toetsingscriteria g en h
De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend, indien:
a. de bouwtechnische kwaliteit dusdanig slecht is dat hergebruik in alle redelijkheid niet mogelijk is;
b. het delen van een pand betreft, die op zichzelf niet als karakteristiek vallen aan te merken, en door het verwijderen daarvan geen onevenredige aantasting van de karakteristieke hoofdvorm plaatsvindt;
c. de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Medemblik om advies is gevraagd.

Artikel 34 Verkeer
Zie voor de uitleg van de bestemming paragraaf 5.33 Verkeer in de toelichting.

34.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
a. De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
b. wegen en paden;
c. nutsvoorzieningen;
d. bruggen, dammen en/of duikers, en naar de aard daarmee gelijk te stellen kunstwerken;
e. sloten, bermen en beplanting;

met daaraan ondergeschikt:
f. kleinschalige duurzame energiewinning;

met de daarbijbehorende:
g. gebouwen ten behoeve van nutsvoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding "nutsvoorziening";
h. andere bouwwerken.

met dien verstande dat:
1. behoudens verbeteringen met het oog op de verkeersveiligheid en/of vermindering van geluidsoverlast het wegprofiel wat betreft de ligging, de breedte van rijbanen en het aantal rijstroken gehandhaafd blijft;
2. in de bestemming de bij het wegverkeer gebruikelijke voorzieningen zoals bermbeplanting, bushaltes en dergelijke zijn begrepen.

Artikel 37 Water
Zie voor de uitleg van de bestemming paragraaf 5.36 Water in de toelichting.

37.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig, werkstroken t.b.v. reconstructie N241.
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. vaarten, sloten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen ten behoeve van de wateraanvoer en -afvoer, de waterberging, het behoud van de natuurlijke en landschappelijke waarden en de recreatievaart;
b. extensief dagrecreatief medegebruik, waarbij recreatieve vaarroutes ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van recreatie - recreatieve vaarroute";

met daaraan ondergeschikt:
c. kleinschalige duurzame energiewinning;

met de daarbijbehorende:

d. kaden, dijken en oeverstroken;
e. paden;
f. andere bouwwerken, waaronder steigers, bruggen, dammen en duikers.

37.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden

37.5.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
b. het aanbrengen van wal- en oeverbeschoeiingen;
c. het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van het extensief dagrecreatief medegebruik;
d. het vergraven van oevers.

37.5.2 Uitzonderingen
Het bepaalde in lid 37.5.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

37.5.3 Toetsingscriteria
De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke en natuurlijke waarden en/of de cultuurhistorische waarden.

Artikel 47 Waarde - Archeologie 2
47.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

47.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
47.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 100 m²;
b. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 100 m²;
c. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m; **-> Groter dan 100m2 maar niet dieper dan 0,35m.**
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m;
f. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 100 m² op een grotere diepte dan 0,35 m;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 100 m² en dieper dan 0,35 m;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 100 m² en op een grotere diepte dan 0,35 m.

47.3.2 Uitzondering
Het bepaalde in 47.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken en het sleufloos draineren;
b. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;

c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

47.3.3 Toetsingscriteria

De in 47.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:

a. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
b. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
c. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

47.3.4 Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

Artikel 48 Waarde - Archeologie 3

Link naar de toelichting van "5.45 Waarde - Archeologie 1, 2, 3, 4 en 5".

48.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

48.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

48.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:

i. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen over een groter oppervlak dan 500 m²;
j. het rooien of vellen van houtopstanden over een groter oppervlak dan 500 m²;
k. de aanleg van verhardingen met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 500m2.**
l. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m; **-> Kleiner dan 500m2.**
m. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage over of met een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m;
n. het in de grond brengen van voorwerpen over een groter oppervlak dan 500 m² op een grotere diepte dan 0,40 m;
o. het verrichten van graafwerkzaamheden over een groter oppervlak dan 500 m² en dieper dan 0,40 m;
p. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur over een groter oppervlak dan 500 m² en op een grotere diepte dan 0,40 m.

48.3.2 Uitzondering

Het bepaalde in 48.3.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

d. het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen, waaronder begrepen het vervangen van drainagewerken en het sleufloos draineren;
e. reeds in uitvoering zijn ten tijde van het van kracht worden van het plan;
f. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie.

48.3.3 Toetsingscriteria

De in 48.3.1 genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend, mits:

d. is aangetoond dat geen archeologische waarden aanwezig zijn, dan wel;
e. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden niet onevenredig worden geschaad, dan wel;
f. is aangetoond dat de archeologische waarden door de werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord.

48.3.4 Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden kunnen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:

d. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
e. de verplichting tot het doen van opgravingen;
f. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg.

Conclusie werkstrook nr. 11 'Buitengebied' :

- **In strijd met artikel 3.1, bestemmingsomschrijving Agrarisch**
- **In strijd met artikel 34.1, bestemmingsomschrijving Verkeer**
- **In strijd met 37.1, bestemmingsomschrijving Water**
- **Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden op de bestemming Water.**

Erfontsluitingsweg

Voor het merendeel valt de erfontsluitingsweg in het PIP. De aansluiting aan de rotonde valt buiten de PIP alsook de in- en uitritten op de ventweg.
De ventweg valt dus in het PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg.

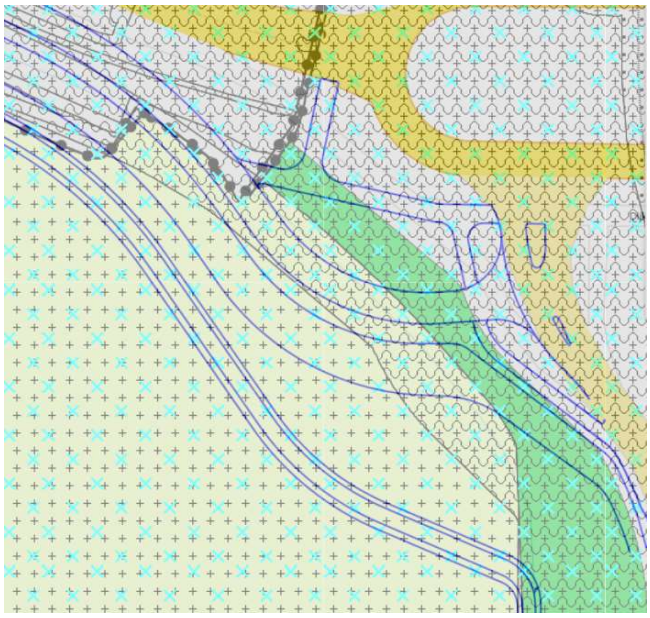

Provinciaal inpassingsplan 'Reconstructie N241 A.C. de Graafweg' vastgesteld op 04-03-2019.

Artikel 5 Verkeer - 1
5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen en straten met dien verstande dat:
   1. de weg uit niet meer dan twee rijstroken bestaat, waarbij opstelstroken en busstroken niet worden meegeteld;
   2. het midden van de weg gelegen dient te zijn ter plaatse van de figuur 'as van de weg'; **-> Strijdig, het midden van de weg is niet gelegen ter plaatse van de figuur as van de weg.**
b. kunstwerken en straatmeubilair;
c. fiets- en voetpaden;
d. bermen, bermbeplanting, taluds en sloten;
e. groenvoorzieningen;
f. waterhuishoudkundige doeleinden, waterberging en waterlopen;
g. nutsvoorzieningen;
h. geluidsbeperkende voorzieningen ten behoeve van geluidgevoelige objecten;

5.3 Nadere eisen
Burgemeester en wethouders zijn bevoegd nadere eisen te stellen aan de inrichting van geluidsbeperkende voorzieningen als bedoeld in artikel 5.1 onder h, ter voorkoming van een onevenredige aantasting van:
- het ruimtelijk beeld;
- de woonsituatie;
- de sociale veiligheid.

5.4 Specifieke gebruiksregels
a. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer is na herinrichting van de weg zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien de noodzakelijke landschappelijke maatregelen zijn getroffen zoals verwoord in het door het college van Gedeputeerde Staten vast

te stellen landschapsplan waarbij minimaal aan de volgende landschappelijke inpassing invulling wordt gegeven:

- Langs de Westerlangereis: een herkenbaar dijkprofiel en gevarieerde wegbegeleidende beplanting en waarbij het zicht op molen De Hoop behouden blijft;
- Door de polder Lage Hoek: een herkenbare kavelstructuur en een open landschapsbeeld;
- In de kern Opmeer: overwegend laanbeplanting in samenhang met open zones, bosvakken, parken en afschermende beplanting;
- Langs de Achterwijzend: een herkenbare kavelstructuur en een open landschapsbeeld voor zover dit met het oog op instandhouding van de essentiële vleermuisroute is toegestaan.

b. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen gelegen aan de adressen zoals genoemd in artikel 5.4 sub b onder 1, is na herinrichting van deze wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien:
    1. een maatregelenonderzoek is uitgevoerd voor de geluidgevoelige objecten aan de:
        - Verlaat 30 te Heerhugowaard;
        - A.C. de Graafweg 1 te Opmeer;
        - Breestraat 1 te Opmeer;
        - Breestraat 2 te Opmeer;
        - Breestraat 3 te Opmeer;
        - Middelweg 36 te Opmeer;
        - Pade 6 te Opmeer; en
    2. adequate bron- of overdrachtsmaatregelen zijn genomen die er toe leiden dat de maximale gevelbelasting 63 dB bedraagt op de objecten genoemd in artikel 5.4 sub b onder 1; waarbij
    3. indien geen adequate bron- of overdrachtsmaatregelen kunnen worden getroffen, maatregelen aan de geluidgevoelige objecten zijn getroffen met betrekking tot de geluidwering van de gevels om te bevorderen dat de geluidsbelasting binnen de woning bij gesloten ramen ten hoogste 33 dB bedraagt tenzij de rechthebbende ten aanzien van het geluidgevoelig object niet heeft toegestemd mee te werken aan maatregelen die moeten worden getroffen.

c. Het gebruik van deze bestemming door doorgaand gemotoriseerd verkeer, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen gelegen aan de adressen zoals genoemd in artikel 5.4 sub c onder 1, is na herinrichting van deze wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien:
    1. een maatregelenonderzoek is uitgevoerd voor de geluidgevoelige objecten aan de:
        - A.C. de Graafweg 2 te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 6A te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 6 te Heerhugowaard
        - A.C. de Graafweg 10 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 1 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 3A te Heerhugowaard;
        - Verlaat 5 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 7 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 32 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 34 te Heerhugowaard;
        - Verlaat 36 te Heerhugowaard;
        - Langereis 7 te Hoogwoud;
        - A.C. de Graafweg 9 te Opmeer; en

2. adequate bron- of overdrachtsmaatregelen zijn genomen die er toe leiden dat de maximale gevelbelasting 60 dB bedraagt op de objecten genoemd in artikel 5.4 sub c onder 1; waarbij
3. indien geen adequate bron- of overdrachtsmaatregelen kunnen worden getroffen, maatregelen aan de geluidgevoelige objecten zijn getroffen met betrekking tot de geluidwering van de gevels om te bevorderen dat de geluidsbelasting binnen de woning bij gesloten ramen ten hoogste 33 dB bedraagt tenzij de rechthebbende ten aanzien van het geluidgevoelig object niet heeft toegestemd mee te werken aan maatregelen die moeten worden getroffen.

d. Het gebruik van deze bestemming, voor wat betreft de wegvakken gelegen binnen een afstand van 250 meter van de percelen aan de A.C. de Graafweg 2A en A.C. de Graafweg 4 te Heerhugowaard, door doorgaand gemotoriseerd verkeer is na herinrichting van die wegvakken zoals voorzien in dit plan uitsluitend toegestaan indien voor ingebruikname van die heringerichte wegvakken de volgende geluidgevoelige objecten zijn gesaneerd:
   - A.C. de Graafweg 2A, Heerhugowaard;
   - A.C. de Graafweg 4, Heerhugowaard.

5.5 Afwijken van de gebruiksregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 5.1 sub a onder 2 voor het situeren van het midden van de weg binnen een strook van 2 m aan weerszijden de figuur 'as van de weg' mits:
   1. akoestisch onderzoek aantoont dat dit niet leidt tot een reconstructie-effect in de zin van de Wet geluidhinder; of
   2. wanneer sprake is van een reconstructie-effect in de zin van de Wet geluidhinder de geluidsbelasting vanwege werkverkeer op de gevel van geluidgevoelige objecten niet hoger is dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde of een vastgestelde hogere grenswaarde.

Conclusie Erfontsluitingsweg 'PIP Reconstructie N241 A.C. de Graafweg':

- **In strijd met de bestemmingsomschrijving van artikel 5.1 sub a onder 2 Verkeer. Het midden van de ventweg is niet gelegen ter plaatse van de figuur 'as van de weg'.**

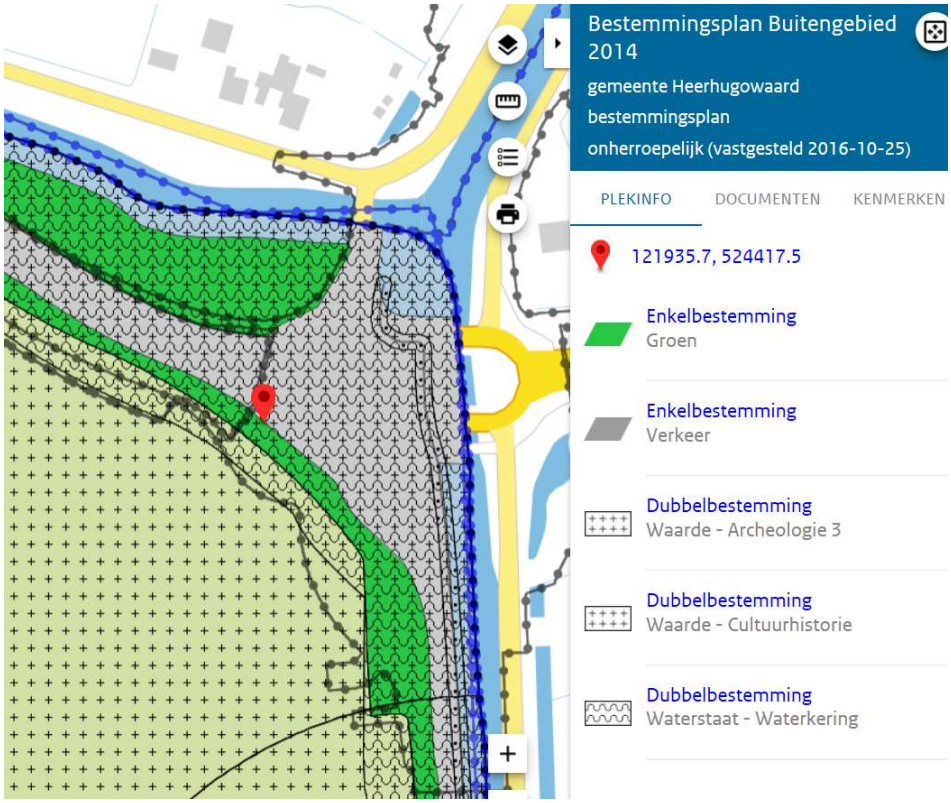
Bestemmingsplan Buitengebied 2014
gemeente Heerhugowaard
bestemmingsplan
onherroepelijk (vastgesteld 2016-10-25)
PLEKINFO
DOCUMENTEN
KENMERKEN
121935.7, 524417.5
Enkelbestemming
Groen
Enkelbestemming
Verkeer
Dubbelbestemming
Waarde - Archeologie 3
Dubbelbestemming
Waarde - Cultuurhistorie
Dubbelbestemming
Waterstaat - Waterkering

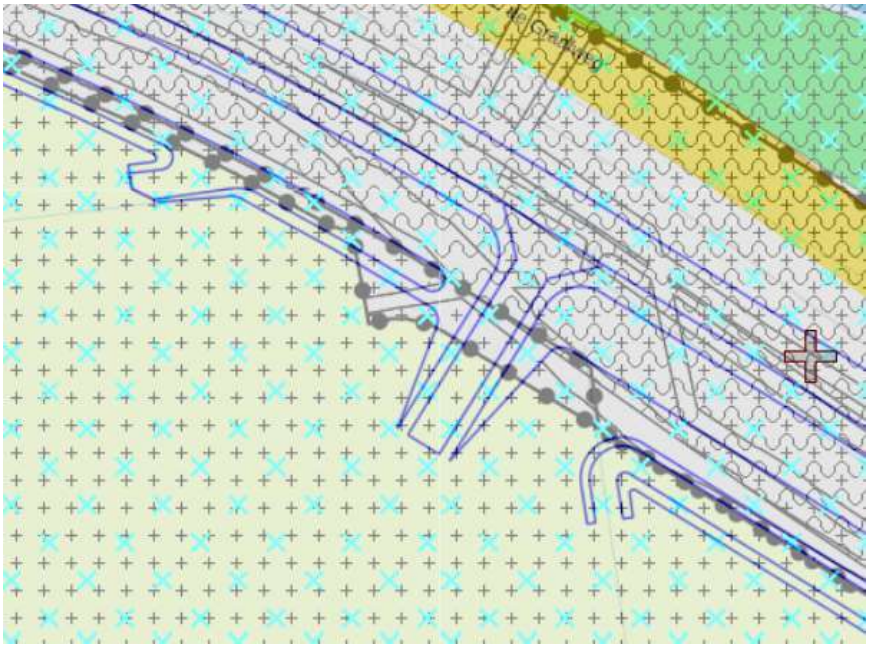

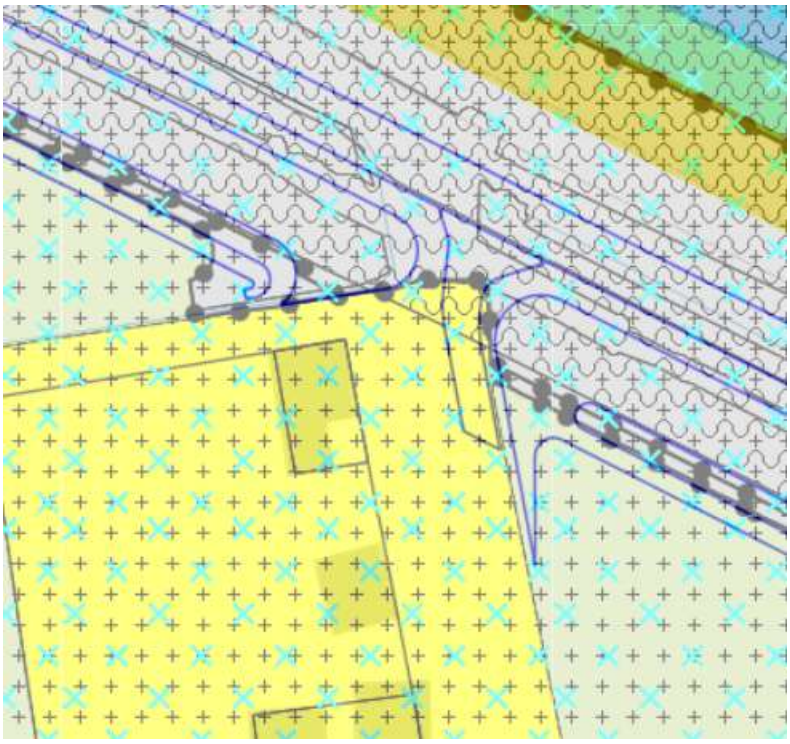

Bestemmingsplan '**Buitengebied 2014'** vastgesteld op 25-10-2016.
Bestemming '**Agrarisch met waarden**' volgens artikel 5 van de planregels.
Bestemming '**Groen**' volgens artikel 10 van de planregels.
Bestemming '**Verkeer**' volgens artikel 18 van de planregels.
Bestemming '**Wonen**' volgens artikel 21 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Archeologie 3'** volgens artikel 26 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waarde-Cultuurhistorie**' volgens artikel 29 van de planregels.
Dubbelbestemming '**Waterstaat-Waterkering**' volgens artikel 32 van de planregels.

Artikel 5 Agrarisch met waarden
5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor "Agrarisch met waarden" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de uitoefening van het grondgebonden volwaardig, reëel of in deeltijd uitgeoefend agrarisch bedrijf en uitsluitend op de locaties, die in gebruik zijn of waren voor de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering: de uitoefening van dierenhouderijbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering;
b. de instandhouding en bescherming van cultuurhistorische- landschappelijke- en ecologische waarden, waarbij het verboden is om, anders dan voor toegestane bouwwerken, werken en werkzaamheden, de bovenste 50 centimeter van de bodem van de voor Agrarisch met waarden bestemde gronden te ontgraven;
c. de uitoefening van het intensieve agrarisch bedrijf ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij";
d. bedrijfsgebouwen;
e. kassen ten behoeve van teeltondersteuning ;
f. bedrijfswoningen;
g. paardenhouderij ter plaatse van de aanduiding "paardenhouderij";
h. bijbehorende bouwwerken;
i. bouwwerken geen gebouw zijnde ten behoeve van het houden van paarden;
j. praktijk- en kantoorruimten voor de uitoefening van een aan huis verbonden beroep of bedrijf;

met als nevenfuncties:

k. bed en breakfast accommodatie;
l. dagrecreatieve voorzieningen zoals een theetuin;
m. kamperen binnen het bouwvlak;

n. trekkershutten;
o. webwinkel;
p. detailhandel in ter plaatse voortgebrachte agrarische producten en/of op een ander agrarisch bedrijf voortgebrachte soortgelijke agrarische producten;

met daarbij behorende:
q. erven en terreinen;
r. wegen, fiets- en voetpaden; → ontsluitingsweg voor de woningen.
s. water;
t. groen.

5.4 Specifieke gebruiksregels
5.4.1 Gebruik van de bedrijfswoning
Naast een gebruik van de bedrijfswoning en bijbehorende bouwwerken voor wonen zijn de volgende gebruiksmogelijkheden toegestaan:

a. de uitoefening van een aan huis verbonden beroep en/of dienstverlenend bedrijf of dienstverlenende instelling, een webwinkel of gastouderopvang, onder de voorwaarden dat:
    1. niet meer dan 1/3e deel van de als verblijfsgebied aan te merken vloeroppervlakte van de woning met de daarbij bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 45 m², voor de uitoefening van het beroep of bedrijf wordt gebruikt;
    2. geen vergunning- en/of meldingsplicht op grond van de Wet milieubeheer of andere milieuwetgeving vereist is;
    3. detailhandel uitsluitend is toegestaan in producten en diensten die op het betreffende perceel zijn vervaardigd;
    4. bij het gebruik van een garage, parkeergelegenheid op het eigen erf mogelijk is en wordt gerealiseerd;
    5. bij een webwinkel opslag van goederen binnen het maximaal toegestane oppervlak voor de bedrijfsmatige activiteit blijft, geen afhaaladres en geen uitstalling ten verkoop aanwezig is;
    6. bij gastouderopvang het aantal op te vangen kinderen niet meer mag bedragen dan 6.
b. mantelzorg, onder de voorwaarde dat:
    1. door een deskundige is aangetoond dat de verzorging in verband met medische, psychische en/of sociale omstandigheden noodzakelijk is en de mantelzorger in staat is de mantelzorg langdurig te verlenen;
    2. door de vestiging van extra woonruimte er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van belangen omwonenden en bedrijven;
    3. parkeren plaatsvindt op eigen erf;
c. bed en breakfast voor ten hoogste 2 kamers en maximaal 4 slaapplaatsen in de woning en/of in de bijbehorende bouwwerken van de woning voor een oppervlakte van maximaal 50 m2.

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
5.6.1 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is
Het is verboden op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:
a. het aanleggen van nieuwe waterlopen;

5.6.2 Uitzonderingsregel
Het verbod als bedoeld in lid 5.7.1 is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:
a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
b. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

5.6.3 Toetsingscriteria
De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid 5.7.1 zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de waarde cultuur historie, zoals vastgelegd het rapport "Gemeente Heerhugowaard een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing)" dat als Bijlage 3 bij dit bestemmingsplan is gevoegd.

5.6.4 Adviesprocedure
Alvorens over een omgevingsvergunning voor werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden (lid 5.7.1) te beslissen, winnen het college van burgemeester en wethouders schriftelijk advies in bij een deskundige op het gebied van cultuur omtrent de vraag of door de voorgenomen werken geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden de waarde cultuur, zoals vastgelegd het rapport "Gemeente Heerhugowaard een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing)" niet onevenredig wordt geschaad en welke voorwaarden dienen te worden gesteld ter voorkoming van eventuele schade.

Artikel 10 Groen
10.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig: erfontsluitingsweg
De voor "Groen" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. groen;
b. voet- en fietspaden;
c. parkeervakken en parkeerstroken;
d. water;
e. kunstwerken, zoals bruggen duikers, dammen en dergelijke;
f. kunstobjecten;
g. opstelplaatsen voor de Brandweer;
h. verkeersvoorzieningen;
i. tewaterlaatplaatsen;

met de daarbij behorende:
j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

10.2.2 Inrichtingseisen
Ten aanzien van de ruimtelijke indeling van de gronden met de bestemming Groen geldt dat niet meer dan 15 % van de gronden mag worden verhard.

Artikel 18 Verkeer
18.1 Bestemmingsomschrijving
De voor "Verkeer" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wegen en straten;
b. voet- en rijwielpaden;
c. groen;
d. parkeervoorzieningen;
e. verkeersvoorzieningen;
f. gebouwen ten behoeve van openbare- en nutsvoorzieningen;
g. met de daarbij behorende:
h. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder kunstwerken zoals bruggen, duikers, dammen, geluidschermen, viaducten en dergelijke;
i. kunstobjecten;
j. nutsvoorzieningen, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "nutsvoorziening".

Artikel 21 Wonen
21.1 Bestemmingsomschrijving -> Strijdig: erfontsluitingsweg
De voor "Wonen" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. vrijstaande en twee-onder-één-kap woningen;

b. bijbehorende bouwwerken;
c. bed and breakfast accommodatie;
d. bedrijf, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bedrijf";
e. bijbehorende bouwwerken uitgesloten, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bijgebouwen uitgesloten";
f. één bouwwerk geen gebouw zijnde ten behoeve van het houden van paarden ;
g. detailhandel, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "detailhandel";

met de daarbij behorende:
h. erven;
i. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

21.3.3 Strijdig gebruik
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor zelfstandige bewoning;
b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
c. het gebruik van een woning voor meer dan één huishouden.

Artikel 26 Waarde - Archeologie 3
26.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde – Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor archeologische waarden.

26.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden
26.3.1 Werken geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden
Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders op de in lid 26.1 bedoelde gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren, voor:
a. het vergraven, afgraven en egaliseren van gronden, voor een oppervlakte groter dan 500 m2 en dieper dan 0,40 meter; **- kleiner dan 500m2**
b. bemalen.

26.3.2 Afwijken bij het verstoren van archeologische waarden
Voor zover de in lid 26.3.1 genoemde werken, geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken, geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de omgevingsvergunning worden verleend, indien aan de vergunning de volgende regels worden verbonden:
a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen, of;
c. de verplichting de werken, geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg, die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificatie.

26.3.3 Rapport
De omgevingsvergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

26.3.4 Geen omgevingsvergunning vereist
Een omgevingsvergunning als bedoeld in lid 26.3.1 is niet vereist voor:
a. werken of werkzaamheden, die behoren tot het normale gebruik, onderhoud en beheer;
b. werken of werkzaamheden, die op het tijdstip van het van kracht worden van het plan in uitvoering waren of konden worden uitgevoerd krachtens een vóór dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde vergunning;
c. indien uit het rapport blijkt dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn of de aanwezige archeologische waarden door de werkzaamheden niet worden verstoord;

Artikel 29 Waarde - Cultuurhistorie

29.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Waarde - Cultuurhistorie" aangewezen gronden zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1 , behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud, de bescherming en het herstel van de cultuurhistorische, bouwhistorische en beeldbepalende elementen in de op die grond gelegen bouwwerken, bouwwerken geen gebouw zijnde en verkavelings- en landschapselementen;

29.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

29.3.1 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is

Het is verboden op of in de in lid 29.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, ter plaatse van de in lid 29.1 bedoelde gronden, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van hoogopgaande- en/of diepwortelende beplanting, waaronder bijvoorbeeld rietbeplanting;
b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
c. het verrichten van grondroeractiviteiten (b.v. het aanbrengen van rioleringen, kabels, leidingen en drainage) anders dan normaal spit- en ploegwerk;
d. diepploegen;
e. het aanbrengen van gesloten verhardingen;
f. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
g. het permanent opslaan van goederen waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
h. het vergraven, verruimen of dempen van bestaande waterlopen.

29.3.2 Uitzonderingsregel

Het verbod als bedoeld in lid 29.3.1 is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:

a. vallen onder normaal beheer en onderhoud;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

29.3.3 Toetsingscriteria voor het verlenen van de vergunning

De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid 29.3.1 zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de waarde cultuur historie, zoals vastgelegd het rapport "Gemeente Heerhugowaard een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing)" dat als Bijlage 3 bij dit bestemmingsplan is gevoegd.

29.3.4 Adviesprocedure

Alvorens over een omgevingsvergunning voor werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden (lid 29.3.1) te beslissen, winnen het college van burgemeester en wethouders schriftelijk advies in bij een deskundige op het gebied van cultuur omtrent de vraag of door de voorgenomen werken geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden de waarde cultuur, zoals vastgelegd het rapport "Gemeente Heerhugowaard een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing)" niet onevenredig wordt geschaad en welke voorwaarden dienen te worden gesteld ter voorkoming van eventuele schade.

Artikel 32 Waterstaat - Waterkering

32.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Waterstaat - Waterkering" aangewezen gronden zijn, met in achtneming van het bepaalde in artikel 41.1, naast de daarvoor aangewezen andere bestemmingen, mede bestemd voor primaire en secundaire waterkering.

32.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

32.3.1 Werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden

Het is verboden op of in de in lid 32.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders, ter plaatse van de in lid 32.1 bedoelde gronden, de volgende werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van hoogopgaande- en/of diepwortelende beplanting;
b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
c. het verrichten van grondroeractiviteiten (b.v. het aanbrengen van rioleringen, kabels, leidingen en drainage);
d. diepploegen;
e. het aanbrengen van verhardingen;
f. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
g. het permanent opslaan van goederen waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
h. het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van bestaande waterlopen.

32.3.2 Uitzonderingsregel
Het verbod als bedoeld in lid 32.3.1 is niet van toepassing op werken geen bouwwerk zijnde en/of werkzaamheden die:
a. vallen onder normaal beheer en onderhoud;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

32.3.3 Toetsingscriteria voor vergunningverlening
De werken geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden als bedoeld in lid 32.3.1 zijn slechts toelaatbaar indien en voor zover dit niet strijdig is met de belangen van de waterkering.

32.3.4 Advies
Voordat wordt besloten omtrent het verlenen van de omgevingsvergunning, winnen burgemeester en wethouders advies in bij de beheerder(s) van de waterkering over de vraag of door de voorgenomen uitvoering werken geen bouwwerk zijnde of werkzaamheden de belangen van de waterkering niet worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

Conclusie Erfontsluitingsweg 'Buitengebied 2014' :
- **In strijd met artikel 10.1, bestemmingsomschrijving Groen**
- **In strijd met artikel 21.1, bestemmingsomschrijving Wonen.**
- **Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden op grond van artikel 29.3.1 sub e Waarde-Cultuurhistorie en**
- **Omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden op grond van artikel 32.3.1 sub e Waterstaat-Waterkering.**

Verklaring van geen bedenkingen Werkstroken en Erfontsluitingsweg A.C. de Graafweg (N241)

motivering voor het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen

Dit memo bevat de motivering voor het afgeven van een verklaring geen bedenkingen ex artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang gelezen met artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor), voor het realiseren van tijdelijke werkstroken en een permanente erfontsluitingsweg in kader van de herinrichting van de A.C. de Graafweg (N241) in de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

1. Inleiding

Op 28 november 2019 is door de provincie Noord-Holland (verder: PNH) een omgevingsvergunning aangevraagd voor het realiseren van tijdelijke werkstroken en een permanente erfontsluitingsweg. De aanvraag heeft betrekking op de volgende Wabo-activiteit: 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening'. De aanvraag is geregistreerd onder het nummer OLO-4805423 en namens Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland in behandeling genomen door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en daar geregistreerd onder nummer 9312727. De aanvraag bevat een Ruimtelijke onderbouwing.

Onderdeel om te komen tot het verlenen van een omgevingsvergunning is ingevolge artikel 2.27 Wabo in samenhang gelezen met artikel 6.5, eerste en vierde lid, Bor een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van Provinciale Staten (PS). Een vvgb is op grond van de Wabo noodzakelijk om een omgevingsvergunning te verlenen waarbij buitenplans en zonder kruimelgeval wordt afgeweken van het bestemmingsplan.

PS geven met een vvgb aan dat zij geen bedenkingen hebben tegen het verlenen van de omgevingsvergunning. Blijkens artikel 6.5, tweede lid, van het Bor kunnen PS alleen een vvgb weigeren in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

2. Toelichting project

De A.C. de Graafweg (hierna: N241) is een provinciale weg tussen Heerhugowaard en de aansluiting met de N242 en de A7 (de aansluiting bij Wognum). De N241 is aan groot onderhoud toe en maatregelen zijn nodig om de verkeersveiligheid te verbeteren en de doorstroming te garanderen. Ten behoeve van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van de weg is op 4 maart 2019 door de provincie Noord-Holland het provinciaal inpassingsplan "Herinrichting A.C. de Graafweg (N241)" (hierna: PIP) vastgesteld.

De herinrichting van de N241 vindt voor een groot deel plaats op en direct langs het tracé van de huidige weg. Er worden over een groot deel van het tracé werkstroken toegepast. Hiermee wordt de doorstroming op de weg tijdens de uitvoeringswerkzaamheden geborgd. Door het toepassen van de werkstroken moet de openbare ruimte tijdelijk worden aangepast. De tijdelijke werkstroken vallen grotendeels buiten de grenzen van het PIP en passen niet binnen de vigerende bestemmingsplannen van de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

Als aanvulling op de herinrichting van de N241 wordt in de gemeente Heerhugowaard een nieuwe, permanente erfontsluitingsweg gerealiseerd langs de N241. Deze weg dient ter ontsluiting van bewoners en agrarische percelen en verbetering van de verkeersveiligheid. De erfontsluitingsweg past niet binnen het PIP. Ook valt deze weg gedeeltelijk buiten de grenzen van het PIP en past niet binnen het daar vigerende bestemmingsplan. Voor de ruimtelijke inpassing van het tijdelijk gebruik van de gronden als werkstrook en het mogelijk maken van de erfontsluitingsweg is een omgevingsvergunning aangevraagd bij GS.

3. Bestemmingsplannen

De werkstroken en de erfontsluitingsweg zijn gelegen in diverse bestemmingsplannen van de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.
Het project omvat tijdelijke werkstroken langs het hele traject van de herinrichting van de A. C. de Graafweg in de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik en een permanente erfontsluitingsweg in de gemeente Heerhugowaard. Deze onderdelen zijn alle betrokken bij de beoordeling op planologische strijdigheid.
De tijdelijke werkstroken passen niet binnen de voornamelijk agrarische bestemmingen van de vigerende bestemmingsplannen.
De permanente erfontsluitingsweg past onder andere niet binnen de agrarische en groenbestemming van het vigerende bestemmingsplan.

Voor een gedetailleerde planologische toetsing verwijzen wij verder naar de bijlage 'Toets bestemmingsplannen'.

4. Toetsingskader goede ruimtelijke ordening

Op grond van artikel 2.27 van de Wabo en artikel 6.5, eerste en vierde lid, van het Bor dienen Provinciale Staten voor het afwijken van een bestemmingsplan een vvgb af te geven. De vvgb kan op grond van artikel 6.5, tweede lid, van het Bor slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

In dit geval is uit de aanvraag en de daarbij behorende Ruimtelijke Onderbouwing (zie bijlage) gebleken dat er geen sprake is van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening.

Rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid

De herinrichting van de N241 leidt tot een verbetering van de veiligheid en past daarmee binnen de doelen van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

De herinrichting van de N241 geeft invulling aan de beleidsambitie van de provincie Noord-Holland betreffende het behoud en de verbetering van het regionale wegennet.

De herinrichting van de N241 voldoet aan de regels van de Provinciale ruimtelijke verordening (PRV).
De provincie Noord-Holland heeft in de 'Structuurvisie 2040' ruimtelijke kwaliteit opgenomen als één van de drie hoofdbelangen. De 'Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018' (kortweg Leidraad) is een belangrijk instrument om daar richting aan te geven. De Leidraad is op 10 april 2018 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. De juridische doorwerking van de Leidraad is verankerd in artikel 15 van de PRV. De aanleg van een permanente erftoegangsweg en tijdelijke werkstroken betreft een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling waarvoor de ruimtelijke kwaliteitseis geldt zoals bedoeld in artikel 15 van de PRV. In de Leidraad wordt Noord-Holland op basis van de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen ingedeeld in 20 gebieden, de zogenaamde ensembles. Voor de N241 A.C. de Graafweg betreft dat de volgende twee ensembles: West-Friesland West en West-Friesland Midden.
In het ensemble West-Friesland West zijn diverse droogmakerijen gelegen, waaronder de polder Veenhuizen, waarvan de herkenbaarheid dient te worden behouden en waar mogelijk te worden versterkt. Openheid en zicht naar het open landschap is hier de basis voor de landschappelijke inpassing, het opgaande groen is gekoppeld aan erven in de polder Veenhuizen en de buitendijkse gebieden langs de Westerlangereis, dit blijft in stand.

Het ensemble West-Friesland Midden wordt gekenmerkt door zowel verschillende droogmakerijen, als enkele (grotere) dorpskernen, waaronder Opmeer en Hoogwoud. De (agrarische) erven, (bebouwings)linten en stolpenstructuren zijn provinciale structuren die kenmerkend zijn voor het plangebied. In de landschappelijke inpassing van de N241 A.C. de Graafweg worden groene erven afgewisseld met doorzichten naar het open landschap waardoor de agrarische erven herkenbaar blijven. De herkenbaarheid van het bebouwingslint wordt gehandhaafd door zichtlijnen te behouden.

Voor Natuurnetwerk Nederland en Weidevogelleefgebieden zie hoofdstuk 'Ecologie'.

De herinrichting van de N241 draagt bij aan het verbeteren van de (lokale) verkeersveiligheid en het garanderen van doorstroming en bereikbaarheid en sluit daarmee aan bij de structuurvisies van de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

De tijdelijke werkstroken zijn nodig om de werkzaamheden van de herinrichting van de N241 uit te voeren en passen daarmee binnen het gestelde beleid.

Als aanvulling op de herinrichting van de N241 wordt parallel aan de weg een erfontsluitingsweg gerealiseerd. De weg zorgt voor een betere toegang tot de percelen van de bewoners aan de A.C. de Graafweg. Ook de fietsroute langs de A.C. de Graafweg loopt via de erfontsluitingsweg. De ontsluitingsweg zal hierdoor een verbetering van de verkeersveiligheid teweegbrengen, wat passend is binnen het gestelde beleid.

Archeologie
In de Erfgoedwet is de bescherming van het archeologisch erfgoed geregeld. Deze wet verplicht om bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden met de in de bodem aanwezige, dan wel te verwachten archeologische waarden.
Voor het aanleggen van de tijdelijke werkstroken en de erfontsluitingsweg worden geen bodemverstorende werkzaamheden verwacht. Er vinden geen graafwerkzaamheden plaats dieper dan 40cm (in Medemblik niet dieper dan 35cm) onder maaiveld. Er vindt daarom geen aantasting van de archeologische waarden plaats.

Ecologie
De N241 loopt langs een Natuurnetwerk Nederland (NNN)-gebied. Het NNN-gebied met de bijbehorende ecologische kenmerken en waarden wordt als gevolg van de herinrichting van de N241 en de erfontsluitingsweg niet aangetast. De tijdelijke werkstroken en de erfontsluitingsweg aan de zuidzijde van de N241 bevinden zich namelijk buiten de begrenzing van het NNN-gebied en de werkzaamheden vinden dus buiten dit gebied plaats. De maatregelen zijn zo vormgegeven dat de natuurverbindingen niet worden aangetast en intact blijven.

Tussen Langereis en Opmeer zijn de gronden ten zuiden en noorden van het plangebied aangewezen als weidevogelleefgebied. De erfontsluitingsweg valt hier buiten. De tijdelijke werkstroken ten behoeve van de herinrichting van de N241 bevinden zich deels binnen de aangewezen weidevogelleefgebieden. Aantasting of verstoring van weidevogelleefgebied valt onder het nee-tenzij afwegingskader. Bij netto aantasting/verstoring is er sprake van compensatieplicht. Het extra verstoorde oppervlakte van weidevogelleefgebied (1,6 hectare) bedraagt, ook in combinatie met de extra verstoring als gevolg van de totale herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg ruimschoots minder dan 5 hectare. Er zal conform de provinciale uitvoeringsnota natuurcompensatie financiële compensatie plaatsvinden.

Op 26 juli 2019 is door PNH een ontheffing Wet natuurbescherming (soortenbescherming) aangevraagd bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Wij gaan ervan uit dat deze ontheffing ingevolge de Wet natuurbescherming kan worden verleend.

Het herstructureren van de N241 levert op de nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000- gebieden geen toename van de stikstofdepositie groter dan 0,00 mol/ha/jaar. Met de inwerkingtreding van de Wet en het besluit stikstofreductie en natuurverbetering per 1 juli 2021 zijn daarnaast de bouwwerkzaamheden vrijgesteld, zie artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming en artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming. De werkzaamheden aan de tijdelijke werkstroken vallen daarom onder deze vrijstelling.

Geluid
De erfontsluitingsweg betreft de aanleg van een 60 km/uur weg. De Wet geluidhinder is van toepassing. Er is echter gekozen om geen akoestisch onderzoek uit te voeren. De onderbouwing hiervoor is dat het geen doorgaande route is voor gemotoriseerd verkeer en dat daarom de verkeersintensiteit van deze weg zo veel lager is in vergelijking met de verkeersintensiteit op de A.C. de Graafweg waardoor er sprake is van een akoestisch aanvaardbare situatie. Het is aannemelijk om te stellen dat het hier om enkele verkeersbewegingen vanwege bestemmingsverkeer gaat en dat hiermee voldaan kan worden aan de Wet geluidhinder.

Tijdens de herinrichting zullen er tijdelijke werkstroken komen voor de aan- en afvoer van materialen. Er zal sprake zijn van tijdelijke geluidhinder veroorzaakt door vrachtverkeer en graafmachines. De aannemer dient voorafgaand aan de werkzaamheden aan te tonen dat voldaan wordt aan de dagwaarde van 60 dB(A) uit de Circulaire Bouwlawaai. Indien hier niet aan wordt voldaan, zal de aannemer een ontheffing ingevolge de APV bij de betreffende gemeente moeten aanvragen.

Trillingshinder
Eventuele trillingshinder zal alleen tijdelijk plaatsvinden in de aanlegfase vanwege zware transporten over de tijdelijke werkstroken en de erfontsluitingsweg. Voor deze werkzaamheden zal er t.b.v. de risicovol geachte objecten een monitoringsplan worden opgesteld.

Verkeer en ontsluiting
Voor een goede toegang tot de percelen om het werk te maken wordt voorzien in een dekkend net van tijdelijke werkstroken. Op de tijdelijke werkstroken kunnen werkvoertuigen in één richting langs het in uitvoering zijnde werk rijden zonder het gemotoriseerd verkeer op de N241 te hinderen. Hiermee wordt de doorstroming op weg tijdens de uitvoeringswerkzaamheden geborgd. Mochten voor de uitvoering van het werk toch afsluitingen van de openbare wegen nodig zijn dan dienen er door de aannemer maatregelen te worden getroffen voor omleggingen. De aannemer zal de fasering van het werk daarvoor geschikt moeten maken en een verkeerscirculatieplan moeten opstellen, waarin moet worden aangegeven hoe de toegang wordt gegarandeerd.
De nieuwe erfontsluitingsweg is een 60 km/u weg welke een aantal erven parallel aan de N241 ontsluit. Het betreft geen doorgaande weg voor autoverkeer, maar wel voor fietsverkeer. De weg zorgt voor een nog betere en veiligere toegang tot de percelen van de bewoners en maakt fietsen langs de N241 mogelijk. Dit komt ten goede van de verkeersveiligheid van het wegennet. Daarnaast draagt het realiseren van de erfontsluitingsweg bij aan de wens van de provincie Noord-Holland om, in het kader van het verder bevorderen van de verkeersveiligheid, zo weinig mogelijk erfontsluitingen te realiseren direct aan een provinciale weg.

Water
Ten behoeve van de herinrichting van de A.C. de Graafweg (N241) is in 2018 een watertoets doorlopen. Op basis van deze toets heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) de waterhuishoudkundige situatie als gevolg van het plan voldoende geacht. De tijdelijke werkstroken die nodig zijn voor de aanleg van de N241 zorgen niet voor een veranderende waterhuishoudkundige situatie. De nieuwe erfontsluitingsweg daarentegen wel. De erfontsluitingsweg zorgt voor een toename van het verharde oppervlak ten opzichte van de huidige situatie en dient daarom gecompenseerd te worden. Voor de herinrichting van de N241 is reeds voorzien in 12.250 m² oppervlakte water ter compensatie van de toegenomen verharding. De compensatie die op basis van regelgeving van het HHNK nodig was bedroeg slechts 3.391 m², wat voldoende ruimte over laat om te voorzien in de compensatie van de erfontsluitingsweg.

Maatschappelijke uitvoerbaarheid
In artikel 6.18 Bor is bepaald dat aanvragen om omgevingsvergunning die zien op het afwijken van een bestemmingsplan dienen te worden toegezonden aan de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn, ten behoeve van overleg, zoals in artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is voorgeschreven.
In het kader van het overleg als bedoeld in art. 3.1.1 van het Bro wordt de aanvraag verzonden aan verschillende overheids- en maatschappelijke instanties die daarmee in de gelegenheid worden gesteld om een overlegreactie op het plan in te dienen.
De ontwerp omgevingsvergunning wordt samen met de ontwerp vvgb van Provinciale Staten, gedurende zes weken ter inzage gelegd, zodat eenieder een zienswijze kan indienen.

Economische uitvoerbaarheid
De herinrichting van de N241 A.C. de Graafweg betreft geen bouwplan in de zin van het Besluit ruimtelijke ordening, zodat een exploitatieplan niet nodig is. De initiatiefnemer van het project, de provincie Noord-Holland, draagt de kosten van het plan, zoals in de ruimtelijke onderbouwing beschreven.

Uit het bovenstaande blijkt dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De verklaring van geen bedenkingen kan daarom door u worden afgegeven.

5. <u>Procedure en beantwoording van zienswijzen</u>
De ontwerp-vvgb heeft gedurende zes weken samen met de ontwerp-omgevingsvergunning ter inzage gelegen van 27 april 2020 tot 8 juni 2020. Er zijn 2 zienswijzen ingediend tegen de ontwerp-omgevingsvergunning. 1 zienswijze is ingetrokken. De andere zienswijze is niet expliciet tegen de vvgb ingediend. Voor de inhoud en beantwoording van de zienswijze tegen de ontwerp-omgevingsvergunning verwijzen wij naar de nota van antwoord. Er is zorgvuldig gekeken of de ingediende zienswijze tegen de omgevingsvergunning ook (indirect) raken aan aspecten uit de vvgb. Voor de helderheid zijn daarom alle antwoorden op de zienswijze in de bijlage opgenomen. Uit de bijgevoegde nota van antwoord blijkt dat er geen reden is om de conclusie ten aanzien van de vvgb te herzien.

De definitieve verklaring van geen bedenkingen wordt samen met de definitieve omgevingsvergunning ter inzage gelegd. Er kan geen beroep tegen de verklaring van geen bedenkingen als zodanig worden ingesteld. Belanghebbenden kunnen wel beroep instellen tegen de omgevingsvergunning waarvoor de verklaring van geen bedenkingen is verleend. In deze procedure kunnen beroepsgronden mede betrekking hebben op de verklaring van geen bedenkingen.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten om een verklaring van geen bedenkingen af te geven voor het realiseren van tijdelijke werkstroken en een permanente erfontsluitingsweg in kader van de herinrichting van de A. C. de Graafweg in de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

Bijlagen

- Aanvraagformulier omgevingsvergunning (incl. brief 'Aanvulling op lopende aanvraag OLO-4805423, d.d. 7 januari 2020)
- Tekeningen tijdelijke werkstroken
- Tekeningen erfontsluitingsweg
- Ruimtelijke Onderbouwing
- Toets bestemmingsplannen OD NZKG
- Zienswijze
- Nota van antwoord zienswijze

Nota van antwoord: zienswijze omgevingsvergunning tijdelijke werkstroken en erftoegangsweg N241

Op het ontwerpbesluit zijn twee zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn binnen de termijn ingediend en daarmee ontvankelijk. Eén zienswijze is ingetrokken. Hieronder wordt de andere zienswijze puntsgewijs beantwoord.

1. Voortzetting bedrijfsvoering en inkomensschade

   Indiener heeft een agrarische stoeterij in combinatie met een zorgboerderij. De bedrijfsvoering is volgens indiener door de plannen voor reconstructie van de N241 ernstig in de knel gekomen. Alleen al de bekendheid van de plannen vanaf 2014 leidde tot onzekerheid en klachten bij zorgcliënten en hun begeleiders. De ernstige belemmering van de zorgtak duurt voort zolang de N241 niet is gereconstrueerd. Er bestaat een direct verband tussen de plannen voor de reconstructie van de weg en de mogelijkheid om op een zorgvuldige manier invulling te kunnen geven aan de functie van de zorgboerderij voor cliënten van de dagbesteding. Reeds de plannen leiden er toe dat zorgcliënten in veel gevallen reeds nu niet ter plaatse kunnen verblijven. De onrust en onveiligheid die gepaard zal gaan met de uitvoering staat evenzeer aan verblijf door zorgcliënten in de weg. De feitelijke werkzaamheden ter plaatse van het nieuwe tracé en vanaf de werkstroken versterken de belemmering om de dagopvangactiviteiten voort te zetten. Met de reconstructie van de N241 in aantocht is het onverantwoord om nieuwe cliënten aan te nemen en de zorgtak verder uit te breiden. Dit leidt tot zeer ernstige inkomensschade die door de boekhouder is vastgesteld over de jaren 2016 tot en met 2019 en geraamd voor de periode van 2020 tot 2023.

   Reactie

   De aanleg en reconstructie van de N241 is met het onherroepelijk worden van het provinciaal inpassingsplan een gegeven. Het gaat bij deze omgevingsvergunning slechts om de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de tijdelijke werkstroken en een permanente ontsluitingsweg. Voor zover de zienswijze van indiener zich richt tegen de reconstructie van de N241, kunnen Gedeputeerde Staten dit niet meenemen in het kader van deze omgevingsvergunning.

   Voor het realiseren van de tijdelijke werkstroken is een omgevingsvergunning in de zin van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo aangevraagd (afwijken van het bestemmingsplan). Getoetst wordt aan artikel 2.12 van de Wabo. Het toepassen van dit artikel is een zogenoemde discretionaire (dat wil zeggen een vrije) bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Bij gebruikmaking van deze bevoegdheid moet Gedeputeerde Staten rekening houden met alle betrokken belangen en nagaan dat met realisering van de werkstroken de belangen van indiener niet onevenredig worden geschaad. De aanvrager, omgevingsmanager namens de provincie, heeft een ruimtelijke onderbouwing geleverd. De aanvrager heeft aangegeven dat bij de verdere uitwerking van de plannen en de (voorbereiding van de) realisatie de effecten voor de omgeving zo beperkt mogelijk worden gehouden. Bij de situering van de werkstroken is gekeken naar de noodzaak van werkstroken en de beste inpassing gelet op de bestaande belangen in de omgeving. Om de werkzaamheden veilig uit te kunnen voeren en de bereikbaarheid te kunnen garanderen is de werkstrook ter plaatse van indiener noodzakelijk. De (tijdelijke) effecten van de werkstroken zijn in de ruimtelijke onderbouwing in beeld gebracht. Daarmee is sprake geweest van het vergaren van de benodigde kennis omtrent de relevante feiten en te wegen belangen en is de daadwerkelijke afweging daarvan gemotiveerd. Er zijn verschillende voorstellen tot herinrichting met indiener besproken, waarmee (nog) niet is ingestemd. Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden zullen het perceel en de opstallen van indiener toegankelijk blijven en kan het gebruik voortgezet worden. De belangen van de indiener worden niet onevenredig geschaad. Niet valt uit te sluiten dat er een waardedaling van de onroerende zaken van indieners optreedt. Wanneer de provincie moet overgaan tot aankoop van de gronden vanwege de werkstroken, wordt de eigenaars volledige schadeloosstelling geboden. Op basis daarvan zal ook de

herinrichting van het overblijvende perceel worden betrokken. Voor zover planschade en / of nadeelcompensatie niet bij de schadeloosstelling wordt betrokken, kan indiener een verzoek tot vergoeding daarvan indienen bij de provincie. Dit is echter een aparte procedure die losstaat van deze omgevingsvergunning. Het verzoek om tegemoetkoming in planschade moet worden ingediend binnen vijf jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning.

2. Privaatrechtelijke belemmering
De omgevingsvergunning kan niet worden verleend voor zover de werkstrook is geprojecteerd op de percelen van indiener omdat de privaatrechtelijke titel ontbreekt. Het ruimtebeslag dat is benodigd voor de reconstructie overschrijdt de grenzen van het inpassingsplan, waardoor er thans is voorzien in werkstroken buiten het plangebied, nog verder op het erf in eigendom van indiener, nagenoeg tot aan de voordeur van de -niet onderheide (!)- woning en zodanig geprojecteerd dat het onmogelijk is om twee stallen te behouden waarvan de deuren zijn gesitueerd aan de zijde van de N241. De uitvoering van de omgevingsvergunning is dan ook niet mogelijk zonder dat voorafgaand daaraan passende maatregelen zijn genomen gericht op herinrichting van het perceel. Zonder die herinrichting zal sprake kunnen zijn van een gedwongen bedrijfsbeëindiging. Ook de zorgactiviteiten kunnen alleen worden voortgezet als de herinrichting van het perceel is voltooid en daarmee een goede bereikbaarheid verzekerd is. Indiener heeft hiervoor een inrichtingsvoorstel gedaan. Er is met de provincie nog geen overeenstemming bereikt over vergoeding van de kosten van de herinrichting en indiener beschikt nog niet over de daartoe benodigde vergunningen. Daarom heeft indiener nog geen medewerking verleend aan een huurovereenkomst die nodig is om over de grond voor de werkstrook te beschikken.

Reactie
Voor het oordeel door de bestuursrechter dat een privaatrechtelijke belemmering aan de verlening van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo in de weg staat, is slechts aanleiding wanneer deze belemmering een evident karakter heeft. Een privaatrechtelijke belemmering is evident, indien zonder nader onderzoek kan worden vastgesteld dat het bouwplan voorzien is op grond die in eigendom is aan een ander en die ander niet in realisering ervan berust en er niet in hoeft te berusten (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling 17 oktober 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY0377). Voor wat betreft de realisatie van de tijdelijke werkstroken zijn de opties tijdelijke huur van de gronden met daarna herstel in oude toestand of aankoop. Uitgangspunt is dat de provincie de gronden huurt, dan wel minnelijk verwerft van de grondeigenaar. Mocht dat niet (tijdig) mogelijk blijken, dan is de provincie voornemens het onteigeningsinstrument in te zetten. De provincie heeft hiertoe per brief van 9 juli 2020 een verzoek gedaan om over te gaan tot het aanwijzen ter onteigening van onroerende zaken in de gemeenten Heerhugowaard, Opmeer en Medemblik. Op 7 april 2021 is een koninklijk besluit genomen tot aanwijzing van onroerende zaken ter onteigening, waaronder het perceel van indiener. De volgende stap is dat de provincie aan de rechter vraagt om de onteigening uit te spreken en de schadevergoeding vast te stellen die de provincie moet betalen. Vanwege de mogelijkheid tot huur, koop of als uiterste optie onteigening, is geen sprake van een privaatrechtelijke belemmering. De uitvoering kan beginnen op de gronden die wel reeds gehuurd dan wel gekocht zijn.

3. Omgevingskwaliteit en algemene beginsel van behoorlijk bestuur
Indiener is van mening dat de omgevingsvergunning niet kan worden verleend voor zover de werkstrook is geprojecteerd op de percelen van indiener, omdat:
   a. deze strijdig is met het belang van de omgevingskwaliteit en algemene beginselen van behoorlijk bestuur zolang niet verzekerd is dat een herinrichting van de percelen van indiener plaatsvindt die

voortzetting van de bedrijfsvoering mogelijk maakt, als voorwaarde verbonden aan de omgevingsvergunning;

b. geen onderzoek is verricht naar de consequenties van de uitvoering voor de aanwezige woning.

Onder deze omstandigheden is geen goede omgevingskwaliteit geborgd en is de verlening van een omgevingsvergunning prematuur, onzorgvuldig en in strijd met het in acht te nemen evenredigheidsbeginsel. Dat sprake is van een tijdelijke omgevingsvergunning doet hier niets aan af. Bovendien is sprake van een zeer ruime termijn van vijf jaren gedurende welke periode van de vergunning gebruik gemaakt zou mogen worden. Ook die termijn geeft aan dat het van essentieel belang is te borgen dat voorafgaande aan die periode is voorzien in de noodzakelijke herinrichting van de percelen van indiener.

Indiener betwist de noodzaak van de werkstroken niet, maar vindt dat de belangen van indiener moeten worden meegewogen. Die belangen wegen zwaar omdat de werkstrook zo sterk ingrijpt op de eigendomssituatie, de inrichting van het perceel, de bedrijfsactiviteiten en grote risico's oplevert ten aanzien van de aanwezige opstallen. Dit kan niet worden afgedaan met een eventuele aanspraak op vergoeding van schade achteraf. Daarmee blijft sprake van strijd met het evenredigheidsbeginsel. De bereikbaarheid en herinrichting dient vooraf te zijn geborgd.

Reactie

De werkstroken zijn noodzakelijk voor de reconstructie van de N241. De werkstroken maken het mogelijk om veilig te werken met behoud van de bereikbaarheid. De effecten van de omgevingsvergunning zijn in beeld gebracht en afgewogen. Daarbij is ook aandacht besteed aan de effecten voor nabijgelegen woningen, zie bijvoorbeeld paragraaf 4.3 (Geluid), en deze effecten zijn aanvaardbaar bevonden. Zie ook de reactie onder 1. De provincie gaat er daarbij vanuit dat zij ten tijde van de uitvoering kan beschikken over de gronden die nodig zijn voor de werkstroken, zoals deze zijn opgenomen in omgevingsvergunning. Uitgangspunt daarbij is dat de provincie de gronden huurt, dan wel minnelijk verwerft van de grondeigenaar. Mocht dat niet (tijdig) mogelijk blijken, dan is de provincie voornemens het onteigeningsinstrument in te zetten, zie onder 2. Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden zullen het perceel en de opstallen van indiener toegankelijk blijven en kan het gebruik voortgezet worden. Daarbij zij opgemerkt dat de gronden, wanneer zij via huur ter beschikking worden gesteld, na gebruik als werkstrook weer in de oude staat worden gebracht tenzij anders overeen wordt gekomen. Wanneer overgegaan wordt tot aankoop van de gronden zal herinrichting als onderdeel van de volledige schadeloosstelling in de gesprekken met indiener worden betrokken.

4. Effecten werkstroken en overige toestemmingen

Bij de onderzoeken voorafgaande aan het bestemmingsplan is geen rekening gehouden met de consequenties van de uitvoering en gebruikmaking van de werkstroken gedurende de reconstructiefase. Derhalve is niet aangetoond dat de uitvoering van de reconstructie plaatsvindt zonder consequenties voor stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden en ook blijkt niet of alle voor de uitvoering benodigde vergunningen kunnen worden verleend (bijvoorbeeld Watervergunning en ontheffing van de Wet geluidhinder).

Reactie

De effecten van de tijdelijke werkstroken zijn in beeld gebracht en deze zijn in de ruimtelijke onderbouwing beschreven. De ruimtelijke onderbouwing is onderdeel van de omgevingsvergunning. Voor het aspect stikstofdepositie zijn zowel in de aanlegfase als de gebruiksfase geen toenamen van de stikstofdepositie berekend op de nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (paragraaf 4.2 en bijlage 2 bij de ruimtelijke onderbouwing). Met de inwerkingtreding van de Wet en het besluit stikstofreductie en

natuurverbetering per 1 juli 2021 zijn daarnaast de bouwwerkzaamheden vrijgesteld, zie artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming en artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming. De werkzaamheden aan de tijdelijke werkstroken vallen daarom onder deze vrijstelling.
Daarnaast is de uitvoerbaarheid van het project beoordeeld en daaruit volgen geen beperkingen waardoor het project niet uitvoerbaar zou zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat de benodigde vergunningen en eventuele ontheffingen niet kunnen worden verleend. De aanvrager heeft aangegeven dat anders zal worden gekozen voor een wijze van uitvoering waardoor deze niet nodig zijn.

5. Verzoek af te zien van verlening omgevingsvergunning
Indiener verzoekt af te zien van de verlening van de omgevingsvergunning.

Reactie
Zoals hierboven beschreven is het project noodzakelijk, zijn de effecten afdoende in beeld gebracht en aanvaardbaar en is het project uitvoerbaar. De belangen van de indiener worden niet onevenredig geschaad.

6. Voorwaarde herinrichting perceel
Voor zover de omgevingsvergunning wordt verleend, verzoekt indiener de voorwaarde aan de vergunning te verbinden dat de herinrichting van het overblijvende perceel van indiener op de door indiener voorgestelde en geïllustreerde wijze kan plaatsvinden voorafgaande aan of gelijktijdig met de aanleg van de werkstrook (planologische inpassing en privaatrechtelijke afspraken).

Reactie
Zie reactie bij zienswijze 3. Over de herinrichting van het terrein worden gesprekken gevoerd in het kader van de minnelijke verwerving. Er zijn verschillende voorstellen tot herinrichting met indiener besproken, waarmee (nog) niet is ingestemd. Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden zullen het perceel en de opstallen van indiener toegankelijk blijven en kan het gebruik voortgezet worden.

7. Verzoek tot nader overleg
Indiener wordt graag in de gelegenheid gesteld nader in overleg te treden naar aanleiding van deze zienswijze.

Reactie
De aanvrager heeft aangegeven dat hij al geruime tijd in gesprek is met indiener en dat deze gesprekken worden voortgezet.

SITUATIE

SCHAAL 1:500

OPMERKINGEN

- Deze tekening vormt een uitgangspunt voor de fasering, de uiteindelijke uitwerking kan afwijking
- Situatie tijdens groot grondtransport langs de N241

0 5 10 15 20m

Revisie	Datum	Getekend	Gecontrol.	Vrijgegeven	Wijzigingen
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-

WIJZIGINGSBEHEER DOCUMENT HISTORIE

Opdrachtgever:

Provincie Noord-Holland

Opdrachtnemer:

Boskalis

Waalhaven Oostzijde 85
Postbus 4234
3600 AE Rotterdam
The Netherlands
Tel: +31 (0)10 28 88 777
Fax: +31 (0)10 28 88 766
E-mail: nederland@boskalis.com
Internet: nederland.boskalis.com

Project:
N241 - A.C. de Graafweg

Opdrachtgever:
Provincie Noord-Holland

Tekeningomschrijving:
Tijdelijke situatie huisnr. 6,
met werkverkeer langs fietspad

Getek: S. v/d Meer	Doc. Type: TEKENING	Proj.Nr: 21234	Status: CONCEPT
Gecontr: -	Doc.Nr: -		Schaal: 1 : 500
Vrijgave: -	Tekeningnummer:		Blad: 1/1
Datum: 17-03-2021	-		Revisie: 1

Bronbestand: 21234_Tijdelijke situatie huisnr 6 werkverkeer langs fietspad_12-03-2021.dwg

© Boskalis Nederland B.V. Alle rechten voorbehouden

Papierformaat: NLCS_A2

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr D.E.J. Eggermont
BU/INFRA

Telefoonnummer
eggermontd@noord-holland.nl

Verzenddatum
29 SEP. 2021

Kenmerk
1708562/ 1708589

Uw kenmerk
xxx

Betreft: vvgb erf toegangsweg en werkstroken voor project herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de verklaring van geen bedenkingen voor het project A.C. de Graafweg (N241).

De Provincie Noord-Holland heeft een omgevingsvergunning aangevraagd voor het project herinrichting A.C. de Graafweg (N241). Het opwaarderen van een fietspad tot een doodlopende erf toegangsweg en het realiseren van tijdelijke werkstroken langs de weg in strijd met diverse bestemmingsplannen van de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

Omdat sprake is van een provinciaal belang moeten Provinciale Staten een verklaring van geen bedenkingen in het kader van de vergunningprocedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) afgeven. Die verklaring kan slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

De provincie Noord-Holland wil met de herinrichting van de A.C. de Graafweg (N241) de veiligheid verbeteren en doorstroming garanderen. In de uitwerking van het definitieve Provinciaal Inpassingsplan en in samenspraak met de omgeving is ervoor gekozen om over een strook van 800 meter het fietspad op te waarderen tot een erftoegangsweg. Hiermee worden meerdere gevaarlijke in- en uitritten van woningen en agrarische percelen van de A.C. de Graafweg afgehaald. Daarnaast worden in deze omgevingsvergunning werkstroken opgenomen voor tijdelijk gebruik langs de N241 om de geplande herinrichting mogelijk te maken.

Uit de vergunningaanvraag en de bijbehorende ruimtelijke onderbouwing blijkt dat de erf toegangsweg en werkstroken voldoen aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening en leiden tot een goede ruimtelijke inpassing. De erf toegangsweg is een aanvulling op het door PS op 4 maart 2019 vastgestelde Provinciaal Inpassingsplan Herinrichting A.C. de Graafweg (N241) en de tijdelijke werkstroken voorkomen langdurige afsluitingen en beschikbaar houden van de weg voor bewoners, bedrijven en hulpdiensten. De erftoegangsweg en

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

werkstroken passen binnen de Structuurvisie Noord-Holland 2040 van de provincie. De verklaring van geen bedenkingen kan daarom afgegeven worden. Deze zal door ons samen met de omgevingsvergunning, de nota van beantwoording en overige benodigde uitvoeringsbesluiten gecoördineerd ter inzage worden gelegd.

De erf toegangsweg past binnen de provinciale doelstellingen van een duurzaam veilige infrastructuur en is veilig voor zowel fietsers als overige weggebruikers. Daarnaast past de erftoegangsweg binnen de oorspronkelijke opdracht aan het projectteam om de A.C. de Graafweg veiliger te maken en is hiervoor budget ter beschikking gesteld.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bijlage(n)

- Voordracht verklaring van geen bedenkingen A.C. de Graafweg (N241)
- Motivering afgeven van verklaring van geen bedenkingen, opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Toets bestemmingsplannen, door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Ruimtelijke onderbouwing A.C. de Graafweg (N241)
- 20210823 Nota beantwoording zienswijzen tijdelijke werkstroken N241
- Toelichting procedures en planning vvgb

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 september 2021

Onderwerp: Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) uitgebreide omgevingsvergunning ETW en werkstroken A.C. de Graafweg (N241)

Kenmerk: 1708562/ 1708621
Bijlagen:
- Motivering afgeven van verklaring van geen bedenkingen, opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Toets bestemmingsplannen, door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Ruimtelijke Onderbouwing A.C. de Graafweg (N241)
- 20210823 Nota beantwoording zienswijzen tijdelijke werkstroken N241
- Toelichting procedures en planning vvgb

1. Inleiding

De verklaring van geen bedenkingen (vvgb) dient te worden afgegeven om de aangevraagde afwijking van meerdere bestemmingsplannen (van de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik) ten behoeve van de herinrichting van de A.C. de Graafweg (N241) te kunnen vergunnen.

In aanvulling op het Provinciaal Inpassingsplan herinrichting A.C. de Graafweg (N241) wordt het fietspad langs de N241 lokaal opgewaardeerd tot een doodlopende Erf Toegangsweg (ETW). Hierdoor worden de in-/uitritten van in totaal 4 woningen en 4 landbouwpercelen van de A.C. de Graafweg gehaald en op een veel veiligere manier ontsloten via de Dijkweg en ovonde Langereis. Daarnaast worden in deze omgevingsvergunning werkstroken opgenomen voor tijdelijk gebruik langs de N241 om de geplande herinrichting mogelijk te maken.

Op 28 november 2019 heeft Provincie Noord-Holland de omgevingsvergunning aangevraagd voor de activiteiten ‘het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het ruimtelijke kader’ en ‘aanleggen of veranderen wijze van aanleggen van een weg waarvoor een verbod geldt’. Deze aanvraag is geregistreerd onder kenmerk OLO-4805423. Op 7 januari 2020 is de activiteit ‘aanleggen of veranderen wijze van aanleggen van een weg waarvoor een verbod geldt’ ingetrokken, omdat deze niet van toepassing bleek.

2. Juridisch kader

Op grond van artikel 3.1 aanhef en onder b Besluit omgevingsrecht (Bor) zijn GS bevoegd te beslissen op een aanvraag om omgevingsvergunning ten behoeve van de verwezenlijking van een project van provinciaal belang. Het provinciaal belang bestaat uit het verbeteren van de veiligheid en het garanderen van de doorstroming. De erftoegangsweg is een aanvulling op het door PS op 4 maart 2019 vastgestelde Provinciaal Inpassingsplan Herinrichting A.C. de Graafweg (N241) en de tijdelijke werkstroken voorkomen langdurige afsluitingen en beschikbaar houden van de weg voor bewoners, bedrijven en hulpdiensten. De erftoegangsweg en werkstroken passen binnen de Structuurvisie Noord-Holland 2040 van de provincie. Verder bestaat er vanwege het gemeentegrens overschrijdende karakter van het project een provinciaal belang.

Verklaring van geen bedenkingen
Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 6.5, eerste en vierde lid, en 3.1, aanhef en onder b, van het Bor wordt de omgevingsvergunning voor een project van provinciaal belang pas verleend nadat Provinciale Staten heeft verklaard dat zij daartegen geen bedenkingen hebben.

Beoordelingskader verklaring van geen bedenkingen
De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. Uit de bijgevoegde motivering van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de Ruimtelijke Onderbouwing blijkt dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

3. Proces en procedure

De vvgb wordt op grond van artikel 158 van de Provinciewet tezamen met de omgevingsvergunning, de nota van beantwoording en de overige voor de herinrichting benodigde uitvoeringsbesluiten gecoördineerd door Gedeputeerde Staten ter inzage gelegd. Gedurende de inzagetermijn kan beroep worden ingesteld tegen de omgevingsvergunning en bijbehorende vvgb bij de Raad van State. GS hebben als bevoegd gezag ook verplicht advies gevraagd aan burgemeester en wethouders van de gemeenten waar de herinrichting plaatsvindt.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgaande ontwerpbesluit tot afgifte van de verklaring van geen bedenkingen voor het project herinrichting A.C. de Graafweg (N241).

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. mr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 62-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 september 2021;

gelet op artikel 2.27, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 6.5, eerste en vierde lid, en 3.1, aanhef en onder b, van het Besluit omgevingsrecht (Bor);

besluiten:

voor het project herinrichting A.C. de Graafweg (N241) een verklaring van geen bedenkingen af te geven over de door Provincie Noord-Holland ingediende aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het afwijken van meerdere bestemmingsplannen in de gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**8-11-2021**
Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid	
Datum commissievergadering	**28-10-2021**

5 november 2021

Onderwerp:
Voordracht 62, Verklaring van geen bedenkingen uitgebreide omgevingsvergunning ETW en werkstroken (N241) A.C. de Graafweg

De commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid adviseert:

De Voordracht Verklaring van geen bedenkingen uitgebreide omgevingsvergunning ETW en werkstroken (N241) A.C. de Graafweg als hamerstuk door te geleiden naar de Statenvergadering van maandag 8 november 2021.

Uittreksel concept-verslag commissie M&B 28-10-2021:

4. A-agenda Mobiliteit, Bereikbaarheid en Infrastructuur

4a. Verklaring van geen bedenkingen erftoegangsweg en werkstroken voor project herinrichting A.C. de Graafweg (N241)

De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS-vergadering van november 2021.

De heer **Steeman** (D66) zegt dat de Verklaring van geen bedenkingen (vvgb) beter op zijn plek zou zijn in de commissie RWK. Ook in die commissie wordt soms over Mobiliteit en Bereikbaarheid gesproken.
Het afwegingskader en de politieke ruimte bij een vvgb zijn niet groot. Wat D66 betreft is voldoende onderbouwd waarom hier geen sprake is van een strijd met een goede ruimtelijke ordening. Er is eigenlijk geen reden om de vvgb te weigeren. D66 wil graag meegegeven dat er in de ruimtelijke onderbouwing aangekondigde verkeerscirculatieplan voor een tijdelijke situatie tijdens de uitvoering expliciet en met nadruk aandacht moet zijn voor de bereikbaarheid en het beperken van omrijdkilometers en het beperken van de duur van afsluitingen, of omleidingen voor actief mobiel verkeer.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) begrijpt uit de conclusie dat aan een goede ruimtelijke onderbouwing wordt voldaan. Samen met het positieve advies van de Omgevingsdienst leidt dit tot de conclusie dat het CDA kan instemmen met het afgeven van deze vvgb. Los daarvan blijkt dat door een deel van het fietspad langs de N241 op te waarderen tot een erftoegangsweg dit tot een duidelijke verbetering van de verkeersveiligheid

leidt. Graag hoort de CDA-fractie nog hoe het staat met de afwikkeling van de ingediende zienswijzen op het aanleggen van de tijdelijke werkstrook.

De heer **Hollebeek** (PvdD) vindt verkeersveiligheid een belangrijk punt. Hier rijst toch de vraag of de veiligheid van iedere verkeersdeelnemer centraal staat.
Er is voor gekozen om over een strook van 800 meter het fietspad op te waarderen tot een erftoegangsweg. De fietser die door de weginrichtingseisen (lees: bomenkap tot vier meter van de weg) minder beschermd wordt tegen wind, regen en auto's die van de weg kunnen raken, wordt nu ook nog geconfronteerd met een gemeenschappelijk wegdeel met tractoren en ander sneller verkeer. De veiligheid van de fietser lijkt hier dus niet gewaarborgd. Wellicht was de snelheid terugbrengen op de hoofdweg een beter idee geweest. De werkstroken zijn nu eenmaal nodig en bovendien van tijdelijke aard. Het niet verstrekken van een vvgb kan hier niet aan de orde zijn. Er wordt namelijk aan de door Provinciale Staten vastgestelde eisen voldaan.
De fractie van de PvdD is wel van mening dat de Provincie in het vervolg de zaken zou moeten omdraaien. Waar nu de omgeving wordt aangepast aan de weg en de weggebruiker, was het in het huidige tijdsbestek beter geweest om bij nieuwe inpassingsplannen het primaat te verleggen naar andere zaken, die onderdeel uitmaken van een plan.

De heer **Dessing** (FvD) merkt op dat FvD zich kan vinden in de voordracht.

De heer **Terwal** (VVD) is verbaasd dat een relatief klein plan voor het opwaarderen van een fietspad tot een doodlopende erftoegangsweg en het realiseren van tijdelijke werkstroken langs de N241 weer leidt tot een dergelijke hoeveelheid pagina's. Dat neemt niet weg dat de VVD kan instemmen met de voordracht. Hopelijk kunnen de werkzaamheden spoedig starten om de weg veilig te maken en de doorstroming te verbeteren.
De heer Terwal spreekt de complimenten uit voor Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie dat met de gemeente Opmeer tot overeenstemming is gekomen over het op termijn herstellen van het groene karakter van het deel van de weg dat door de gemeente loopt en over het optimaliseren van de geluidswal. De VVD is blij dat besloten is dat de maximumsnelheid door Opmeer v80 km/u blijft, zodat een goede doorstroming gewaarborgd is.

Statenlid **Gringhuis** (GL) legt als planoloog aan de heer Terwal uit dat de hoeveelheid papier helaas nodig is. GL kan zich vinden in het afgeven van de vvgb. Als het gaat om verkeersveiligheid sluit Statenlid Gringhuis zich aan bij de woorden van de heer Hollebeek ten aanzien van fietsers. Mogelijk kunnen drempels of wegversmallingen worden aangebracht om de weg veilig te houden voor fietsers.

De heer **Hoogervorst** (SP) sluit zich grotendeels aan bij de woorden van de PvdD en GL.
Hij had namelijk ook de vraag hoe de veiligheid van fietsers op dat gedeelte gewaarborgd gaat worden. Het is ontzettend jammer dat er zoveel bomen moeten worden gekapt. De heer Hoogervorst gelooft meteen dat de Provincie haar best heeft gedaan om ervoor te zorgen dat het niet nodig is. Het college heeft in de pers gezegd dat er meer bomen terugkomen dan dat er zijn gekapt.
De SP is blij dat is gekozen voor werkstroken. Dat houdt de bereikbaarheid in stand en vermindert de overlast voor de bewoners.

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) stelt dat men niet tegen het afgeven van de vvgb kan zijn. Er wordt namelijk voldaan aan de gestelde eisen. Zij sluit zich aan bij vraag van het CDA over de reactie van het college op de ingediende zienswijzen.
Verkeersveiligheid is belangrijk. Hoe veilig is het straks voor fietsers en voetgangers?

Gedeputeerde **Olthof** merkt richting heer Hoogervorst over de bomenkap het volgende op. Rijdt men vanaf de N241 Opmeer binnen en men realiseert zich dat die bomen daar weggaan dan doet dat pijn. Daarom is een zorgvuldig traject doorlopen. Er is ruimte gevonden om in hetzelfde traject bomen terug te planten langs de weg. Ten behoeve van de bewoners wordt het groene karakter van de geluidswal benadrukt. Vanuit de kant van Opmeer is er sprake van een zeer prettige samenwerking.
Over het verkeerscirculatieplan merkt de gedeputeerde op dat het project N241 een langdurig, intensief, ingewikkeld traject wordt. De N241 is een belangrijke doorgangsroute van Oost naar West vice versa. Met deze omvang van maatregelen is het verkeerscirculatieplan zeer belangrijk.
In overleg met de gemeente en omwonenden zal worden bekeken hoe een en ander het beste kan worden georganiseerd, zodat het verkeer door kan rijden, zonder dat er rare situaties ontstaan. Dat zal puzzelen worden. Aan de situatie zal heel veel extra aandacht worden besteed, omdat de bedrijven, bewoners en de kernen langs de N241 bereikbaar moeten blijven.
Over het gebruik van de werkstroken zijn afspraken gemaakt met de betreffende indiener van de zienswijze. Vorige week is overeenstemming bereikt over de overname van de gronden. Het college verwacht dat op 15 november handtekeningen kunnen worden gezet.
De erftoegangsweg of parallelweg wordt gebruikt voor het overig langzaam verkeer. Voorkomen moet worden dat dit niet ten koste gaat van de veiligheid van andere (kwetsbare) verkeersdeelnemers. Deze erftoegangsweg is doodlopend en geen doorgaande route. De weg wordt vooral gebruikt door aanwonenden. De weg is bedoeld om geen directe erftoegangen vanaf de N241 te hebben. Er zal beperkt verkeer over de parallelweg rijden, maar het college zal aandacht besteden aan de veiligheid voor de kwetsbare verkeersdeelnemers.

De heer **Steeman** haalde het verkeerscirculatie plan aan. Hij doelde erop dat bij grote infrastructurele projecten de fietsstrook als eerste wordt afgesloten en pas als laatste weer wordt geopend. Vaak zijn er lange omrijdroutes voor fietsers om maar zoveel mogelijk het autoverkeer te faciliteren. De heer Steeman vraagt aandacht voor het beperken van omrijdkilometers voor fietsers en ook de duur ervan zoveel mogelijk te beperken.

Gedeputeerde **Olthof** zal dit aandachtspunt meenemen bij het opstellen van het circulatieplan.

Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar PS op 15 november.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	7525
Extern Zaak ID	1664727
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 november 2021
Agendapunt	9
Omschrijving	Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021
PS-vergadering	**8 november 2021**

Toelichting

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2022 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Koning

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

02 SEP. 2021

Kenmerk

1664727/1698672

Uw kenmerk

Betreft: Begroting 2022

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de begroting 2022.

Bij de behandeling van de kaderbrief 2022 zijn door uw Staten meerdere moties waarin u mogelijke bestedingsdoelen voor het vrij te besteden deel van het rekeningresultaat 2020 heeft aangedragen aangehouden. Ons college zal uw Staten voor de begrotingsbehandeling 2022 nog apart per brief informeren over een mogelijk vervolgproces voor de besluitvorming over de aangehouden moties.

Via deze brief informeren wij u over de voortgang in het verbetertraject van de gehanteerde indicatoren in de begroting.

Indicatoren begroting
Bij de behandeling van de begroting 2021 hebben uw Staten de wens geuit om de beleidsindicatoren die standaard worden opgenomen in onze begroting en jaarstukken te verbeteren. Wij hebben deze opdracht, zoals toegezegd, ter hand genomen en u vindt de eerste resultaten van deze verbeterslag op de beleidsindicatoren in de begroting 2022. Via deze brief informeren wij uw Staten over de doorgevoerde verbeteringen en de daarbij gemaakte afwegingen. Het verbeteren van de indicatoren is een groeiproces. In de begroting 2022 hebben we een belangrijke 1e stap gezet en worden de contouren duidelijk van hoe wij het gebruik van de indicatoren richting de toekomst voor ons zien. De begroting 2022 is geen eindproduct van dit proces maar een basis waarop we verder bouwen. De verwachting is dat de mogelijkheden voor het opnemen van indicatoren de komende jaren toeneemt gezien de inzet om beter gebruik van data te maken zoals verwoord in de Datastrategie. In de laatste paragraaf van deze brief geven wij aan hoe we de doorontwikkeling van de indicatoren in de begroting voor ons zien. Op basis van deze brief en de gepresenteerde resultaten in de begroting 2022 gaan wij graag het gesprek aan met uw Staten om de vervolgstappen in dit groeiproces te bespreken.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

In aanloop naar de begroting 2022 hebben we ons gericht op het maximaal benutten van de informatie die reeds beschikbaar is vanuit bestaande datasets en reeds bestaande monitors. Het doel van de uitgevoerde exercitie was om deze informatie optimaal te ontsluiten in de begroting 2022 en om de indicatoren die niet relevant worden geacht uit de begroting te schrappen.

- In een BOT-overleg op 4 maart is informatie gedeeld en input opgehaald met/vanuit de Rekeningencommissie Plus over de gewenste doorontwikkeling van de beleidsindicatoren.
- Bij de behandeling van de begroting 2021 hebben uw Staten aangegeven een aantal van de opgenomen indicatoren niet relevant te vinden. Genoemde voorbeelden van niet relevante indicatoren zijn het aantal gevoerde bestuurlijk/ambtelijke overleggen en de indicatoren die ieder jaar voor 100% gerealiseerd worden. Dit betreffen vooral de prestatie-indicatoren. Om vast te stellen of een prestatie-indicator als relevant kan worden beschouwd zijn deze getoetst aan de uitgangspunten zoals ook beschreven in deze brief. De prestatie-indicatoren die een duidelijke relatie hebben met beleidsdoelstellingen of prestatieafspraken tussen GS en PS zijn gehandhaafd. Waar dit niet het geval is zijn deze indicatoren niet langer opgenomen. In veel gevallen wordt de betreffende beoogde te realiseren activiteit wel nog toegelicht bij het operationeel doel.
- Er is een inventarisatie gemaakt van alle potentiële nieuwe indicatoren op basis van beschikbare databronnen en reeds bestaande monitors.
- Van deze potentiële indicatoren is met de inhoudelijk betrokken afdeling afgestemd in hoeverre de indicator relevante stuurinformatie voor de inhoudelijke beleidsdoelen oplevert.
- De beschikbare indicatoren die een relevante relatie hebben met provinciale doelstellingen zijn opgenomen in de begroting 2022.
- De informatiewaarde van de opgenomen indicatoren is verder vergroot door zoveel mogelijk gebruik te maken van trend-weergaven waaruit zoveel mogelijk de relatie blijkt tussen de historische ontwikkelingen en de streefwaarden/doelwaarden vanuit de begroting. Zo is ook de informatiewaarde van de verplichte BBV indicatoren vergroot.

Uitgangspunten

De belangrijkste doelstelling bij het herijken van de indicatoren is om de informatiewaarde te vergroten en om te komen tot indicatoren die behulpzaam zijn bij het sturen op de realisatie van gestelde doelen. Daarbij zijn voor de verdere uitwerking de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Een indicator geeft inzicht in de voortgang of het effect van het gevoerde beleid;

2. Een indicator is bruikbaar als instrument voor de (bij)sturing op het beleid;

3. De set van indicatoren sluit als geheel goed aan op het actuele beleid;

4. De administratieve lasten t.b.v. het meten, bijhouden en rapporteren over een indicator mogen niet ten koste gaan van de uitvoering (proportionaliteit/doelmatigheid).

Deze uitgangspunten geven de richting aan waar we als provincie naartoe willen met de set van indicatoren. In de praktijk zien we echter dat nog niet voor alle gewenste indicatoren data beschikbaar zijn (afhankelijkheid van landelijke meetsystemen), dat inzichten in trends niet altijd causaal gekoppeld kunnen worden aan het door de provincie gevoerde beleid (ook andere partners en autonome ontwikkelingen spelen een rol) en dat de inzet op provinciale opgaven door de tijd verandert waardoor ook nieuwe meetsystemen ingericht moeten worden en dus niet direct data voor gewenste indicatoren beschikbaar zijn. Het is dus belangrijk om continue te blijven volgen welke data beschikbaar komen en welke relevante inzichten daarmee gegenereerd kunnen worden voor het provinciaal beleid. Om dit goed te kunnen doen is nu ook een brede basismonitor in ontwikkeling.

Type indicatoren

In de begroting wordt op hoofdlijnen gebruik gemaakt van twee verschillende type indicatoren: prestatie-indicatoren en effectindicatoren. De verschillen tussen deze typen indicatoren zijn in het kader hieronder uitgelicht.

Prestatie-indicator (output)	Effectindicator (outcome)
• Concreet resultaat • Provincie heeft hier direct invloed op • Voorbeelden: - Aantal hectare gerealiseerd NNN - Aantal verstrekte subsidies t.b.v. verkeersveiligheid - De vaststelling van een nieuw visiedocument - De voortgang in de uitvoering van een gebiedsakkoord	• Maatschappelijk effect van de geleverde prestatie • Invloed van de provincie is indirect (De inzet van meerdere partijen naast de inzet van de provincie dragen bij aan het effect en er zijn autonome ontwikkelingen die de indicator beïnvloeden) • Voorbeelden: - Stand biodiversiteit - BRP (Bruto regionaal product) - Doorstroming provinciale wegen - Uitstoot CO2 in Noord-Holland

De effectindicatoren geven inzicht in de effecten van de geleverde prestaties en kunnen afgezet worden tegen de vastgestelde beleidsdoelen. De prestatie-indicatoren meten in hoeverre afgesproken prestaties daadwerkelijk zijn geleverd. In de begroting 2022 zijn daarom beide type indicatoren opgenomen.

Vervolgstappen

Wij waarderen de betrokkenheid van de rekeningencommissie in het traject om een verbetering van de indicatoren in onze P&C cyclus te realiseren. Graag betrekken wij de commissie bij de te nemen vervolgstappen in dit traject.

In de begroting 2022 zijn de nu beschikbare indicatoren en monitors die een relatie hebben met de doelstellingen in de provinciebegroting verwerkt. Relevant voor de verdere verbetering van de effectindicatoren in de begroting is de ontwikkeling van de brede basismonitor. Met de brede basismonitor Noord-Holland willen we op een overzichtelijke en systematische manier de belangrijke trends volgen in Noord-Holland. Het geeft weer hoe de welvaart zich in de brede zin van het woord ontwikkelt. Het gaat hierbij om zowel de economische als de ecologische, ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke aspecten van welvaart voor de provincie. Beide instrumenten (de brede basismonitor en de effectindicatoren in de begroting) hebben namelijk tot doel om maatschappelijke trends te meten en inzichtelijk te maken. Ons voornemen is daarom om de effectindicatoren in de begroting en de brede basismonitor vanaf de begroting 2023 aan elkaar te koppelen. Wij werken op dit moment aan de ontwikkeling van de brede basismonitor en verwachten een eerste versie hiervan aan uw Staten toe te sturen in december 2021. Voor de prestatie-indicatoren geldt dat deze alleen relevant zijn voor de begroting en jaarstukken. Deze zijn geen onderdeel van de brede basismonitor. We zullen wij bij de beleidsontwikkeling blijven monitoren of nieuwe prestatieafspraken worden vastgelegd en deze opnemen in de P&C cyclus.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
- Voordracht begroting 2022
- Begroting 2022
- Was-wordt overzicht indicatoren

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 augustus 2021

Onderwerp: Begroting 2022

Kenmerk: 1664727/1694152

Bijlagen:
- Begroting 2022
- Was-wordt overzicht indicatoren

1. Inleiding

De begroting is een belangrijk stuurinstrument voor de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2022 vaststellen. De begroting zelf is bijgevoegd als bijlage bij deze Statenvoordracht en in het ontwerpbesluit vragen wij u de begroting vast te stellen. Daarnaast zijn in deze Statenvoordracht de kredietbesluiten ter uitvoering van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) opgenomen.

De begroting, die als bijlage bij deze voordracht is te vinden, is ook als webversie beschikbaar via de financiële portal op de provinciale website. Daarnaast is een animatie van de begroting in B1 opgesteld waarmee we communiceren over de begroting richting onze inwoners. Dit in navolging van uw motie M174-2020 'helder taalgebruik'. Wij zullen in het vervolg steeds een vergelijkbare B1 versie van de begroting en van de jaarstukken publiceren. Wij vragen u om de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.

2. Toelichting op de begroting 2022

Een uitgebreide samenvatting van de begroting 2022 is te vinden in hoofdstuk één van de begroting zelf. De begroting 2022 is opgebouwd conform de nieuwe indeling van de beleids- en operationele doelen zoals door uw Staten is vastgesteld als onderdeel van de kaderbrief 2022. Nieuw in de begroting 2022 is de opzet van de indicatoren waarover uw Staten ook per brief zijn geïnformeerd.

Financieel overzicht
Onderstaand overzicht laat zien hoeveel de provincie de komende jaren per programma per saldo verwacht uit te geven of te ontvangen en wat de begrote mutaties in de reserves zijn.

Totaal 2022 tot en met 2025 (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	664.413	543.362	497.055	454.505
Baten	-513.207	-492.016	-499.191	-489.371
Saldo van baten en lasten	**151.206**	**51.346**	**-2.136**	**-34.866**
Storting reserves	158.337	138.398	103.153	116.406
Onttrekking reserves	-310.085	-189.968	-102.655	-100.492
Resultaat	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**

3. Instellingsbesluiten nieuwe reserves

In de nieuwe indeling van het programma Klimaat en Milieu is het oud operationeel doel 'bijdragen aan de energietransitie' opgesplitst in de volgende drie verschillende operationele doelen:

- Opwekking van Duurzame elektriciteit bevorderen
- Bijdragen aan de warmtetransitie
- Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Gezien het bestaande beleid voor het gebruik van reserves waarin is vastgelegd dat een reserve gekoppeld moet zijn aan 1 operationeel doel betekent deze splitsing dat ook de reserve energietransitie opgedeeld moet worden naar 3 verschillende reserves. Hiertoe stellen wij uw Staten voor om de volgende twee nieuwe reserves in te stellen:

	Reserve Duurzame elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Programma	2. Klimaat en Milieu

Voeding	Nieuw in te stellen reserve Duurzame elektriciteit wordt gevoed door:
	
	- In 2022 zal € 5.271.667 overgeheveld worden uit de Reserve Energietransitie. Dit bedrag was al gereserveerd voor deze activiteiten binnen de reserve Energietransitie.
	
	- In 2022, 2023 en 2024 zullen stortingen plaatsvinden op basis van de beschikbaar gestelde gelden vanuit het coalitieakkoord. Deze stortingen zullen zijn:
	  o 2022: € 2.866.667
	  o 2023: € 2.866.677
	
	2024 e.v.: € 33.000 per jaar

Looptijd	Tot en met 2030
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve.

	Reserve Warmtetransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Programma	2. Klimaat en Milieu

Voeding	Nieuw in te stellen reserve Warmtetransitie wordt gevoed door:
	
	- In 2022 zal € 9.156.667 overgeheveld worden uit de Reserve Energietransitie. Dit bedrag was al gereserveerd voor deze activiteiten binnen de reserve Energietransitie.
	
	- In 2022, 2023 en 2024 zullen stortingen plaatsvinden op basis van de beschikbaar gestelde gelden vanuit het coalitieakkoord. Deze stortingen zullen zijn:
	  o 2022: € 3.266.666
	  o 2023: € 3.266.666
	
	2024 e.v.: € 33.000 per jaar

Looptijd	Tot en met 2030
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve.

4. Kredietbesluiten Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI)

In de Financiële Verordening is opgenomen dat kredieten bij de vaststelling van de begroting of een begrotingswijziging ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Per kredietaanvraag melden wij in een tabel of voor de projecten een bijdrage van derden en/of dekking uit eigen reserves wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van welke kapitaallasten komen.

De kredietaanvragen zijn in onderstaande tabellen samengevat

Kredietaanvragen Verbeter- en uitbreidingsprojecten

					Provinciaal financieringsbudget		
Project nummer	**Project naam**	**Reeds beschikbaar krediet**	**Krediet aanvraag**	**Bijdrage derden**	**Reserve OPI**	**t.l.v. Kapitaal-lasten**	**Totaal krediet**
N201-33	Trajectbenadering N201c	-	460.000	-	-	460.000	460.000
N202-05	Trajectbenadering N202a	-	660.000	-	-	660.000	660.000
N516-04	Aanpak verkeersdruk Ambacht N516 Thorbeckeweg N516 (AVANT)	-	15.167.000	-	8.467.000	6.700.000	15.167.000
Alg-29a	Nieuwbouw Wilhelminasluis	53.974.000	325.753	325.753	-	-	54.299.753
Alg-29b	Vernieuwen Zaanbrug	25.219.431	3.251.359	3.251.359	-	-	28.470.790
HOV-14	Hoogwaardig OV Legmeerdijk (N231)/Halte Royal Flora Holland	4.800.000	3.556.000	1.426.930	-	2.129.070	8.356.000
N231-17	Ongestoord Logistieke verbinding Greenport	1.567.000	193.000	-	-	193.000	1.760.000
	Totaal Kredietbesluiten		**23.613.112**	**5.004.042**	**8.467.000**	**10.142.070**	

Vervangingsprojecten

Project nummer	**Kredietbesluit vervangingsinvestering**	**Krediet soort**	**Reeds beschikbaar krediet**	**Krediet aanvraag begroting**	**Totaal krediet**
K09-01	Vervanging Vaarwegvak 8	Vaarwegen	840.000	1.100.000	1.940.000
K18a-01	Vervanging Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	Vaarwegen	1.951.000	404.000	2.355.000
K18b-01	Vervanging Vaarwegvak 17 Westfriesche Vaart	Vaarwegen	4.600.000	1.054.000	5.654.000
N201c-03	Vervangen van KW31F01 en 31F02 (incl. duurzame maatregelen)	Wegen	1.430.000	726.000	2.156.000
24BB-95	24-uurs centrale bediening bruggen – 2e gedeelte fase 1	Wegen	14.290.000	17.000.000	31.290.000
MRL-07	Machine richtlijn – 2e gedeelte fase 1	Wegen	21.600.000	11.000.000	32.600.000
	Totaal Kredietbesluiten			**31.284.000**	

Voor de uitvoering van het iMPI vragen wij u de volgende investeringskredieten (exclusief BTW) beschikbaar te stellen:

NIEUWE KREDIETAANVRAGEN VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

a. **N201-33, Trajectbenadering N201c** **€ 460.000**

Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

huidige iMPI-kredietaanvraag	**460.000**
totaal bijdragen derden	-
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**460.000**

Er wordt een krediet aangevraagd voor het uitvoeren van verbetermaatregelen gelijktijdig met het groot onderhoud.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

b. **N202-05, Trajectbenadering N202a** **€ 660.000**

Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

huidige iMPI-kredietaanvraag	**660.000**
totaal bijdragen derden	-
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**660.000**

Er wordt een krediet aangevraagd voor het uitvoeren van verbetermaatregelen gelijktijdig met het groot onderhoud.
(jaar oplevering: 2022; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

c. **N516-04, Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT)** **€ 15.167.000**

€ 6.700.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMI en € 8.467.000 komt uit de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI).

huidige iMPI-kredietaanvraag	15.167.000
reserve OPI	8.467.000
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**6.700.000**

Er wordt een krediet aangevraagd voor de uitvoering van AVANT. De uitvoeringsovereenkomst is ondertekend, waarin de verdeling van verantwoordelijkheden en risico's voor de realisatie zijn vastgelegd.
(jaar oplevering: 2025; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

KREDIETVERHOGINGEN VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

d. **alg-29a Nieuwbouw Wilhelminasluis** **€ 325.753**

Dit krediet komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI. De gemeente Zaanstad levert een bijdrage van € 325.753.

huidige iMPI-kredietaanvraag	**325.753**
gemeente Zaanstad	325.753
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**-**

Tijdens de uitvoering zijn er op verzoek van de gemeente Zaanstad aanvullende werkzaamheden uitgevoerd.
(jaar oplevering: 2020; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

e. **alg-29b Vernieuwen Zaanbrug** **€ 3.251.359**

Dit krediet komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI.
De gemeenten Zaanstad en Wormerland (zijnde de opdrachtgevers) leveren een bijdrage van € 3.251.359 (onderverdeling: Zaanstad € 269.142, Wormerland € 273.482, ministerie I&W € 44.563 en provinciale subsidie € 2.664.172).

huidige iMPI-kredietaanvraag	**3.251.359**
gemeente Zaanstad	269.142
gemeente Wormerland	273.482
ministerie van I&W	44.563
provinciale subsidie aan Zaanstad en Wormerland	2.664.172
totaal bijdragen derden	3.251.359
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**-**

Meerkosten door stikstofproblematiek, prijspeilontwikkelingen en langere doorlooptijd. En indexering bijdragen Zaanstad, Wormerland en het ministerie I&W.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: geen; de Zaanbrug is een gemeentelijke brug)

f. **HOV-14 HOV Legmeerdijk (N231)/ halte Royal FloraHolland** **€ 3.556.000**

€ 2.129.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMI en de VRA geeft een subsidie van € 1.427.000.

huidige iMPI-kredietaanvraag	**3.556.000**
VRA	1.427.000
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**2.129.000**

Het uitvoeringskrediet is in een (te) vroeg stadium aangevraagd. Verschillende zaken bleken niet te zijn meegenomen en er zijn verkeerde percentages voor engineering opgenomen.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

g. **N231-17 Ongestoord Logistieke verbinding Greenport, gemeente Aalsmeer** **€ 193.000**

Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

huidige iMPI-kredietaanvraag	**193.000**
totaal bijdragen derden	-
netto investering t.l.v. kapitaallasten PMI	**193.000**

Het uitvoeringskrediet is in een (te) vroeg stadium aangevraagd. De calamiteitenafsluiting OLV bleek niet te zijn meegenomen en er zijn verkeerde percentages voor engineering opgenomen.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

KREDIETVERHOGINGEN VERVANGINGSPROJECTEN

h. **K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8** **€ 1.100.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen).
De kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de VAT-kosten zijn hoger dan initieel begroot.
(jaar oplevering: 2022; afschrijvingstermijn: 40 jaar)

i. **K18a-01 Vervanging Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart** **€ 404.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen).
De projectscope is circa 200 meter groter. Ook zijn de kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de VAT-kosten hoger.
(jaar oplevering: 2022; afschrijvingstermijn: 40 jaar)

j. **K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 17 Westfriesche Vaart** **€ 1.054.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen).
De projectscope is circa 200 meter groter. Ook zijn de kosten voor de technische oplossing, het verleggen en verwijderen van kabels en leidingen, de staalprijs en de VAT-kosten hoger.
(jaar oplevering: 2022; afschrijvingstermijn: 40 jaar)

k. **N201c-03 Trajectbenadering N201c, gemeente Hilversum** **€ 726.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (wegen).
De projectscope is herijkt, omdat een aantal onderdelen onvoldoende was gedefinieerd.
Daarnaast worden er duurzaamheidsmaatregelen meegenomen.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)

l. 24BB-95 Centrale Afstandsbediening (CAB) – 2e deel fase 1 **€ 17.000.000**
De kapitaallasten, die voortkomen uit dit krediet, worden gedekt uit een verlaging in de jaarlijkse exploitatiekosten (inhuur personeel bediening).
Er worden 28 objecten aangesloten op de Bediencentrale in Heerhugowaard.
(jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 15 jaar)

m. **MRL-07 MRL-aanpassingen gelijktijdig met 2e deel fase 1 CAB** **€ 11.000.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (wegen).
De MRL-aanpassingen sluiten aan bij de scope van het 2e deel fase 1 CAB.
(jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 15 jaar)

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 57-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 augustus 2021;

gelet op,

besluiten geamendeerd (A29- en A30-2021):

1. Ter uitvoering van het iMPI 2022-2029 de volgende kredieten beschikbaar te stellen:
   a. N201-33, Trajectbenadering N201c € 460.000
   Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI
   b. N202-05, Trajectbenadering N202a € 660.000
   Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI
   c. N516-04, Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT) € 15.167.000
   € 6.7000.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMI en € 8.467.000 komt uit de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur
   d. alg-29a Nieuwbouw Wilhelminasluis € 325.753
   Deze kredietverhoging komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI
   e. alg-29b Vernieuwen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad € 3.251.359
   Deze kredietverhoging komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI
   f. HOV-14 HOV Legmeerdijk (N231)/halte Royal FloraHolland € 3.556.000
   € 1.129.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMI
   g. N231-17 Ongestoord Logistieke verbinding Greenport € 193.000
   Deze kredietverhoging komt ten laste van de kapitaallasten PMI
   h. K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8 € 1.100.000
   Deze kredietverhoging komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen)
   i. K18a-01 Vervanging Vaarwegvak 16 (Westfriesche Vaart) € 404.000
   Deze kredietverhoging komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen)
   j. K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 17 (Westfriesche Vaart) € 1.054.000
   Deze kredietverhoging komt ten laste van de kapitaallasten PMO (vaarwegen)
   k. N201c-03 Trajectbenadering N201c € 726.000
   Deze kredietverhoging komt ten laste van de kapitaallasten PMO (wegen)

l. 24BB-95 Centrale Afstandsbediening (CAB) - 2e deel fase 1 € 17.000.000
De kapitaallasten worden gedekt uit een verlaging van de jaarlijkse exploitatiekosten (inhuur personeel bediening)

m. MRL-07 MRL-aanpassingen gelijktijdig met 2e deel fase 1 CAB €11.000.000
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMO (wegen)

2. De reserve Duurzame elektriciteit en de reserve Warmtetransitie in te stellen conform de in deze voordracht opgenomen instellingsbesluiten.

3. De begroting 2022 en meerjarenraming 2022-2025 vast te stellen.

Amendementen A29-2021 en A30-2021 (bijgevoegd) zijn aangenomen en worden bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier

A29-2021 / PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement Achteruitgang biodiversiteit niet gestopt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

De tekst op bladzijde 84:

‘Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, ook vruchten af te werpen. De achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel natuurgebieden lijkt gekeerd, zoals blijkt uit onze tweejaarlijkse rapportage over de staat van de biodiversiteit in Noord-Holland en onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving.’

te vervangen door de tekst:

‘De living planet index voor Nederland van het WNF laat nog steeds een dalende lijn zien. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan.’

<u>Toelichting</u>
Uit de living planet indicator voor Noord-Holland van het WNF en de conclusie van het WNF dat de kwetsbare soorten het nog steeds heel moeilijk hebben, kan niet afgeleid worden dat de achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel gebieden lijkt te zijn gekeerd. De achteruitgang is niet gestopt. Zie blz. 85 van de Begroting, bron Compendium voor de Leefomgeving.

A30-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement Omgevingsfactoren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

De tekst op bladzijde 87:

'Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'

te vervangen door de tekst:

'Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'

Toelichting
De originele tekst zou geïnterpreteerd kunnen worden alsof de Provincie nauwelijks invloed heeft op thema's als biodiversiteit, klimaatverandering en sociaal economische effecten. In het antwoord op vraag 144 in het Memorie van Antwoord wordt echter gesteld dat "[provinciale] beleidsinspanningen kunnen wel allicht een beperkt effect bereiken". Door een kleine aanpassing in de tekst zou deze niet meer de suggestie kunnen wekken dat de Provincie geen enkele invloed heeft de ontwikkeling van natuur en landschap.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Programmabegroting 2022

Voorwoord

Voor u ligt de begroting voor het jaar 2022. Bij het opstellen van de begroting, moeten we natuurlijk rekening houden met allerlei externe ontwikkelingen die het eigen provinciale beleid beïnvloeden. Vorig jaar werd Nederland plotseling geconfronteerd met de coronapandemie. De negatieve economische gevolgen daarvan waren zeker ook in onze provincie merkbaar, mede omdat de Noord-Hollandse economie sterk op export is gericht. Ook de sociaal maatschappelijke gevolgen zijn groot. Van de eenzaamheid onder jongeren en ouderen tot de culturele sector die hard geraakt werd. Inmiddels zitten we in een nieuwe, nog altijd onzekere, fase van de pandemie, trekt de economie merkbaar aan en is ook het aantal vacatures sterk toegenomen. Op termijn biedt de coronaperiode mogelijk ook kansen voor het provinciaal beleid. Wanneer bijvoorbeeld veel mensen (deels) thuis blijven werken, is de belasting in de spits minder en neemt de CO2-uitstoot af. Ook een snellere digitalisering van bepaalde bedrijfssectoren, is een effect dat zichtbaar wordt.

De coronapandemie eiste de afgelopen anderhalf jaar begrijpelijk veel aandacht op. Daarnaast heeft onze provincie te maken met andere vraagstukken die alsmaar urgenter worden en om een oplossing vragen. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de stikstofuitstoot die omlaag moet. Ook de energietransitie is een complex vraagstuk waar veel zorgen ontstaan over de ruimtelijke ingrepen die hiervoor nodig zijn. De komende jaren neemt de druk op de open ruimte in Noord-Holland sterk toe. Zo is er ook ruimte nodig voor circulaire bedrijven en initiatieven, zij zijn belangrijk voor de toekomst van onze economie. Daarnaast is het noodzaak dat er nieuwe woningen gebouwd worden, ruimte wordt gereserveerd voor waterberging en dat we de nodige omschakeling naar duurzame landbouw faciliteren. Bij deze ontwikkelingen pakken wij als provincie een coördinerende rol.

Het nieuwe regeerakkoord zal daarvoor de landelijke kaders moeten schetsen. Tegelijk zal de provincie Noord-Holland niet aarzelen om ook zelf, of samen met de andere provincies in IPO-verband, aandacht te vragen bij het kabinet voor uitvoeringsproblemen of ontoereikende financiële budgetten op provinciaal of lokaal niveau. Voor de uitvoering van het Klimaatakkoord, de regionale energiestrategieën en ander Rijksbeleid, is de medewerking van medeoverheden van groot belang. Het is wel nodig dat zij dan adequaat toegerust worden om die rol te vervullen.

Uit de begroting en de meerjarenraming blijkt dat de provincie Noord-Holland financieel gezond is. De begroting is structureel in evenwicht en we hebben voldoende weerstandsvermogen. Dit biedt ons een mooie basis om in 2022 verder te werken aan de realisatie van onze doelstellingen. Het jaar 2022 is het laatste volledige begrotingsjaar waarvoor de ambities van het coalitieakkoord *Duurzaam doorpakken!* als bestuurlijk richtsnoer gelden. In maart 2023 vinden er immers weer Provinciale Statenverkiezingen plaats. Het College van Gedeputeerde Staten zal 2022 dan ook volop benutten, in de wetenschap dat de opgaven uit het coalitieakkoord nog niets van hun urgentie hebben verloren.

Zita Pels, gedeputeerde Financiën

Inhoudsopgave

1 Samenvatting 4
2 Programma's 9
Programma 1 Openbaar bestuur 10
Programma 2 Klimaat en Milieu 23
Programma 3 Ruimte en Water 37
Programma 4 Bereikbaarheid 63
Programma 5 Groen 83
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 99
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 116
8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 120
3 Paragrafen 126
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 127
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen 141
3.3 Financiering 145
3.4 Bedrijfsvoering 148
3.5 Verbonden partijen 152
3.6 Grondbeleid 169
3.7 Provinciale heffingen 173
4 Financiële begroting 182
5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 247
6. Bijlagen 257

1 Samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2022-2025. De begroting is een belangrijk stuurinstrument van de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2022 vaststellen. De voorliggende begroting is opgesteld op basis van het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' en de door PS gestelde kaders in de kaderbrief 2022. In deze samenvatting zijn de belangrijkste aspecten van deze begroting opgenomen.

Om de provinciebegroting toegankelijk te maken is er naast dit boekwerk een animatie van deze begroting gemaakt. Ook is een gebruiksvriendelijke webversie van de begroting ontwikkeld. Alle financiële stukken van de provincie, waaronder de animatie en de webversie van deze begroting zijn te vinden via de financiële portal op de website van de provincie Noord-Holland.

Financiële begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1 Openbaar bestuur	21.437	20.599	20.172	20.082
2 Klimaat en Milieu	45.940	41.358	35.139	32.644
3 Ruimte en Water	28.354	17.412	10.404	9.728
4 Bereikbaarheid	238.764	190.996	176.576	174.950
5 Groen	132.630	96.803	90.256	67.939
6 Economie, cultuur en welzijn	37.638	32.636	24.851	19.028
7 Economisch herstel en duurzaamheid	17.425	16.325	0	0
8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-370.982	-365.587	-359.534	-359.237
Totaal saldo van baten en lasten	**151.206**	**50.542**	**-2.136**	**-34.866**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Stortingen	158.337	138.398	103.153	116.406
Onttrekkingen	-310.085	-189.164	-102.655	-100.492
Totaal mutaties reserves	**-151.748**	**-50.767**	**498**	**15.914**
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**

Structureel en reëel evenwicht

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Saldo van baten en lasten	151.206	50.542	-2.136	-34.866
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-151.748	-50.767	498	15.914
Begrotingssaldo na bestemming	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	1.278	11.856	24.730	12.323
Structureel begrotingssaldo	**-1.819**	**-12.081**	**-26.369**	**-31.275**

Sluitende begroting
Uit de regel "Begrotingssaldo na bestemming " in bovenstaande tabel blijkt dat de provincie voor 2022 een sluitende begroting heeft. Ook in meerjarenperspectief is de begroting sluitend.

Structureel evenwicht
Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, wordt gekeken of de structurele lasten en stortingen en onttrekkingen lager zijn dan de structurele baten. In de tabel hierboven zien we dat dit voor alle jaren het geval is. Daaruit blijkt dat de begroting 2022 een structureel evenwicht kent. Dit geldt ook voor de jaren 2023 tot en met 2025. In andere woorden: Al onze jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Dit geeft de zekerheid dat de provincie Noord-Holland ook op de lange termijn een robuust financieel beleid heeft. De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

Overzicht financiële ontwikkelingen

De tabel hieronder laat het verloop van het begrotingssaldo zien ten opzichte van de vigerende meerjarenraming (begroting 2021).

Verloop begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Vigerende meerjarenraming	**-3.135**	**-4.142**	**-21.994**	**-35.161**
Bijstellingen kaderbrief 2022	3.135	4.142	16.753	12.254
Bijstellingen begroting 2022	-542	-225	3.602	3.954
Begrotingsaldo 2022	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn voornamelijk het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de kaderbrief 2022. Deze begroting bevat echter ook een aantal nieuwe ontwikkelingen. Het betreffen met name exogene en onvermijdelijke bijstellingen. De mutaties die nieuw zijn in deze begroting zijn hieronder nader gespecificeerd en toegelicht.

Totaaloverzicht bijstellingen begrotingssaldo in deze begroting (bedragen x € 1.000)

Operationeel doel en toelichting begrotingsmutatie (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren Met ingang van 1 juli 2021 zijn de tarieven voor proces- en griffiekosten met 40% verhoogd	13	13	13	13
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren In de stuurgroep Water zijn in januari 2021 afspraken gemaakt tussen het Rijk en de decentrale overheden over de intensivering van VTH taken, met name rond de lozing van ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) in het water. Daarnaast bleek uit onderzoek dat het niveau van de VTH-taak uitoefening ontoereikend is. In dit kader is door de provincie Noord-Holland in overleg met de OD-NZKG een voorstel (pilot) ontwikkeld. Dit heeft in 2021 geleid tot het aannemen van een gespecialiseerde medewerker die als eerste taak (in 2021) heeft om een definitieve aanpak voor te stellen. De structurele verhoging van de provinciale uitgaven ten behoeve van deze intensivering bedraagt € 286.000,-. Deze uitgaven kunnen in de resterende coalitieperiode (2022 en 2023) gedekt worden vanuit de reserves Klimaatadaptatie (totaal € 418.000) en de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling (€ 154.000). Daarna worden deze uitgaven ten laste van de algemene middelen gebracht	-	-	286	286
3.5.2 Grondbeleid uitvoeren ten behoeve van provinciale doelen De raming voor de huuropbrengsten wordt geactualiseerd (verlaagd) op basis van de realisatie 2020 en de meerjarenprognose	509	513	443	443
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen De uitgaven aan de OV concessies werden tot en met 2021 gedekt via de reserve OV projecten. Jaarlijks werd een even groot bedrag gestort en weer onttrokken aan de reserve. Omdat het structurele en relatief constante uitgaven betreffen is het gebruik van een reserve voor deze uitgaven, conform de nota reserves 2018, niet nodig en wenselijk. In de begroting 2022 wordt voorgesteld de OV concessies uit de reguliere begroting te dekken. Dit leidt tot een relatief kleine bijstelling van de begrote uitgaven per jaarschijf omdat de eerder begrote storting in de reserve OV projecten niet precies gelijk was aan de daadwerkelijk verwachte uitgaven .	67	44	-143	-408
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren De kosten voor de leasewagens van de weginspecteurs zijn gestegen	28	28	28	28

4.4.4 Plan en realisatiefase infrastructuur uitvoeren Er wordt in de begroting structureel € 10.000 bijgeraamd voor nagekomen kosten op reeds afgesloten projecten	10	10	10	10
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden • Het budget voor de schades aan wegen wordt structureel met € 71.000 verhoogd • Daarnaast zijn de begrote kosten voor de gebiedscontracten opnieuw berekend en bijgesteld op basis van de verwachte omvang van het areaal.	108	640	853	981
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden • Het budget voor de schades aan vaarwegen wordt met € 150.00 verhoogd. • Het budget voor de gebiedscontracten wordt met € 135.000 verhoogd	285	285	285	285
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen Betreft een verschuiving van € 150.000 van de middelen vanuit het coalitieakkoord ten behoeve van de arbeidsmarkt vanuit 2023 naar 2021 (tweede begrotingswijziging)	-	-150	-	-
6.3.3 Behouden van kwaliteit van het cultuurlandschap • De uitgaven ten behoeve van Kaap Skil verschuiven over de tijd. 2021: - € 300.000 (tweede begrotingswijziging) 2022: + € 500.000 2023: - € 200.000	500	-200		
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen betreft een verschuiving van lasten over de tijd. In 2020 is € 75.000 minder besteed en voorgesteld wordt dit budget verspreid over de jaren 2021-2023 toe te voegen aan de begroting.	25	25	-	-
8.1.2 Uitkering provinciefonds De inkomsten uit het provinciefonds worden bijgesteld op basis van de meicrculaire 2021. Dit leidt tot een voordeel in 2022 en 2023 en een nadeel in 2024 en 2025.	-1.441	-116	1.006	1.364
8.1.4 Financieringsfunctie De rentebaten op verstrekte leningen nemen met € 76.000 toe. De belangrijkste oorzaak hiervan is een nieuw verstrekte lening aan SADC. Daarnaast zijn er diverse kleinere wijzigingen.	-76	-76	-76	-76
8.1.7 Vennootschapsbelasting Op basis van de geactualiseerde winstverwachting van Polanenpark is de te betalen vennootschapsbelasting bijgesteld.	975	78	-76	-76
8.1.8 Overhead De begrote onttrekkingen aan de reserve huisvesting en de reserve bedrijfsvoering stonden nog niet voor alle jaarschijven juist in de begroting. Dit wordt middels deze mutatie gecorrigeerd.	0	37	0	-1.345

8.2.1 Stelposten Betreft een kleine correctie op de stelpost Macro economische tegenvallers	45	-	-	-
Diverse operationele doelen De kapitaallasten zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de verwachte opleverdata van projecten. De bijstelling in deze begroting wordt veroorzaakt door een verschuiving van de opleverdatum van een aantal projecten naar latere jaren. Omdat de provincie, conform de financiële verordening, start met afschrijven in het jaar na oplevering van een project leidt dit tot verschuivingen in de begrote kapitaallasten per jaar.	-1.826	-1.921	208	1.634
Diverse operationele doelen De verwachte opbrengsten uit leges zijn geactualiseerd. Deze inkomsten zijn verspreid over meerdere operationeel doelen. De volgende oorzaken leiden tot een verlaging van de begrote leges opbrengsten; • De legesopbrengsten WABO worden naar beneden gesteld. De begroting is gebaseerd op het aantal verwachte aanvragen zoals die door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is opgegeven. • De begrote leges opbrengsten Wet Natuurbescherming worden naar beneden bijgesteld. Dit in verband met de opgenomen vrijstelling voor stikstof-gerelateerde aanvragen. (dit n.a.v. een uitspraak RvS). • De begrote leges worden omhoog bijgesteld als gevolg van de meer kostendekkende tarieven voor met name de leges wegen- en vaarwegen.	235	565	765	815
Totaal mutaties begroting 2022	**-542**	**-225**	**3.602**	**3.954**

2 Programma's

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

1. Openbaar Bestuur
1.1 Organiseren van provinciaal bestuur
1.1.1 Functioneren van provinciale Staten faciliteren
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren
1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen
1.1.4 Integriteit borgen en toetsen
1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie
1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren
1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen
1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren
1.3 Verzekeren van veiligheid
1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises
1.3.2 Risicokaart beheren
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren
1.4 Representeren van het provinciaal bestuur
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. Wij zetten daar op in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, duidelijk te communiceren over wat we zelf doen, door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA agenda 2020-2024
- Europastrategie Noord-Holland 2017-2021
- IBT-beleid 2018-2021, inclusief Uitvoeringsplan 2018 en 2019/2020
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019

- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
1.1	Organiseren van provinciaal bestuur	12.060	16	12.044	0	0	12.044
1.2	Organiseren van openbaar bestuur in de provincie	4.475	43	4.432	0	0	4.432
1.3	Verzekeren van veiligheid	459	0	459	0	0	459
1.4	Representeren van het provinciaal bestuur	4.502	0	4.502	1.006	1.000	4.496
	Totaal	**21.496**	**59**	**21.437**	**1.006**	**1.000**	**21.431**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
1	1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Effectindicatoren Programma Openbaar bestuur

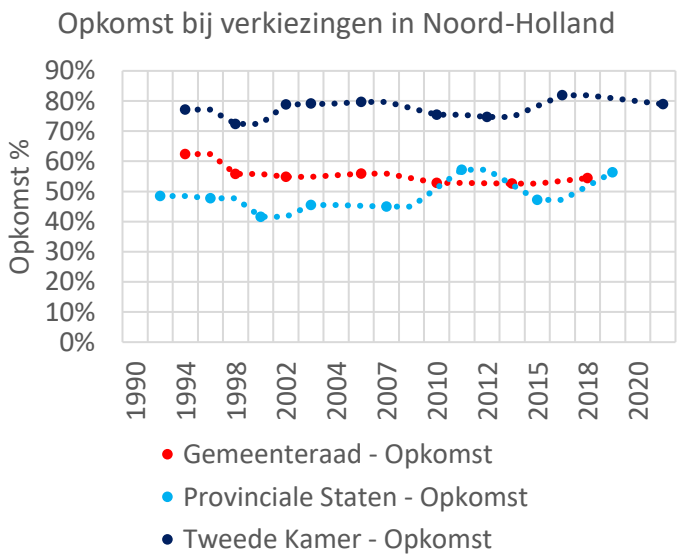

Toelichting:

BBV indicator: De opkomstcijfers van verkiezingen voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden, weergegeven in % kiezers/stemgerechtigden. De provincie heeft geen streefwaarde vastgesteld voor deze indicator.

Bron: Kiesraad (www.verkiezingsuitslagen.nl) – bewerking ABF research B.V.

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Onze rol
Provinciale Staten vormen het hoogste orgaan binnen de provincie. Zij vervullen een volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol richting het college van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie. Daarbij schept de Statengriffie de voorwaarden voor het (duaal) functioneren en het waarmaken van de kwalitatieve en kwantitatieve ambities van Provinciale Staten.

Samenwerkingspartners
Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning werken samen met gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, inwoners, bedrijven, organisaties en de media.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten (PS). Tot de taken van de Statengriffie behoren onder andere: het faciliteren van PS- en commissievergaderingen, het ondersteunen van de agendacommissie en het Presidium. De activiteiten van Provinciale Staten worden zichtbaar gemaakt via live-uitzendingen van de Staten- en commissievergaderingen en via de website, persberichten en sociale media. Daarnaast ondersteunt de Statengriffie PS onder andere bij de organisatie van de Willem Arondéuslezing, de uitreiking van de Ribbius Peletier-penning en verschillende activiteiten op het gebied van jeugdparticipatie.

Ten tijde van de coronacrisis organiseert de Statengriffie hiervoor ook de alternatieve voorwaarden die noodzakelijk zijn voor het functioneren van PS en alternatieven die mogelijk zijn met de steeds veranderende coronamaatregelen, zoals online-Statenvergaderingen, briefstemmen of online stemmen, Statenvergaderingen in Egmond en online bijeenkomsten voor onder andere de voorrondes van ‘Op Weg naar het Lagerhuis’ en de debatwedstrijd voor middelbare scholen (NJR-dag). Door de coronacrisis kunnen diverse voorgenomen activiteiten ook niet plaatsvinden, zoals werkbezoeken en de ‘Gast van de Staten’-bijeenkomsten voor gemeenteraden.

Centraal voor deze collegeperiode staat dat de provincie vooral mét haar partners samenwerkt aan opgaven. We maken, in nauw overleg met Provinciale Staten, een agenda voor bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie. De agenda bestuurlijke vernieuwing richt zich zowel op de samenwerking tussen GS en PS, als op het stimuleren en vergroten van burgerparticipatie. GS streven naar een transparante bestuurscultuur en willen PS beter betrekken bij beleidsontwikkeling. Het doel is de rol van de Staten te versterken en de samenwerking tussen PS en GS te verbeteren. De Randstedelijke Rekenkamer voert jaarlijks diverse onderzoeken uit, gevraagd en ongevraagd.

Prestatie Indicatoren 1.1.1

	Meeteenheid	Streefwaardes			
		2022	2023	2024	2025
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	12	12	12	12
Organiseren van de uitreiking van de Ribbius	Aantal	1	0	0	0

Peletierpenning					
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	3	3	3
Organiseren van “Gast van de Staten” bijeenkomsten	Aantal	6	6	6	6

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten begroot en verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Voor een goed functionerend openbaar bestuur is het belangrijk om aan alle fasen van de beleidscyclus een robuust en op feiten gebaseerde invulling en onderbouwing te geven. Daarom is het essentieel te beschikken over actuele informatie en data. Dat maakt onderbouwde beleidskeuzes mogelijk en zo verantwoorden we de effectiviteit van het gevoerde beleid. Daarnaast maakt deze informatie het (tussentijds) bijsturen van beleid mogelijk dat gericht is op het realiseren van onze provinciale doelen en op het optimaal bijdragen aan maatschappelijke opgaven.

Uit te voeren activiteiten zijn:

1. Het (vraaggestuurd) uitvoeren van beleidsevaluaties. Met beleidsevaluaties wordt de effectiviteit van het gevoerde beleid tussentijds of achteraf inzichtelijk gemaakt voor PS en voor de inwoners van Noord-Holland. Ook bieden beleidsevaluaties input voor de ontwikkeling van nieuw beleid. Provinciale subsidieregelingen worden eens per vier jaar volgens de wet (art. 4:24 AwB) op doeltreffendheid geëvalueerd, conform het door PS vastgestelde Evaluatiekader Subsidies.
2. Het inzetten en adviseren over de inzet van actuele (geo)data voor een goed onderbouwde besluitvorming van (nieuw of aangepast) beleid. De provincie verzamelt data, analyseert data en maakt beleidsdata en -informatie (onder meer big data) geografisch inzichtelijk. De data wordt ingezet bij de ontwikkeling en/of aanpassing van beleid. Daarnaast wordt data en informatie gedeeld met externen. Dat gebeurt onder meer via het (geo)dataportaal, door het vullen van het open dataregister en een algoritmeregister (beide onderdeel van de Datastrategie) en door datavisualisaties en dashboards. Daarnaast zorgt de provincie ook voor actuele en betrouwbare beleidsinformatie door het inrichten en beheren van de wettelijk verplichte basisregistraties en meetnetten. Dit gebeurt mede door publicatie van de provinciale plannen op Ruimtelijkeplannen.nl en door borging van de verplichte gegevenslevering aan landelijke voorzieningen en het Europese INSPIRE-initiatief.
3. Het monitoren van beleid ten behoeve van eventuele bijstelling van beleid. Door het ontwikkelen van nieuwe monitors en het actualiseren en stroomlijnen van bestaande monitors.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De integriteit van het openbaar bestuur, in het bijzonder bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang.
De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht: aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel), inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren Bouw, ICT en Milieu, aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties. Als er sprake is van een ernstig gevaar dat een vergunning, subsidie, opdracht of vastgoedtransactie mede wordt of zal worden misbruikt, dan wel zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, wordt de relatie verbroken of niet aangegaan. Indien nodig wordt nader advies ingewonnen bij het Landelijk Bureau Bibob. Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De toetsen worden risicogestuurd uitgevoerd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor de provincies Utrecht en Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten. Daarnaast zet de provincie zich in om andere overheden te kunnen ondersteunen als kennispartner. Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld. Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te houden en om eventueel voorkomende dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom wordt een actief beleid gevoerd om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan. De provinciale organisatie beschikt over twee interne vertrouwenspersonen en 1 externe vertrouwenspersoon.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.364	4.070	4.110	4.105	4.125	4.035
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	2.439	3.918	3.925	3.925	3.925	3.925
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	3.411	3.208	3.328	3.328	3.328	3.328
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	480	697	697	697	697	697
	Totaal lasten	10.695	11.893	12.060	12.055	12.075	11.985
	Totaal baten	-18	-16	-16	-16	-16	-16
	Saldo van baten en lasten	10.677	11.877	12.044	12.039	12.059	11.969
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**10.677**	**11.877**	**12.044**	**12.039**	**12.059**	**11.969**

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Onze rol
De provincie heeft een taak om de kwaliteit van andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen, te bevorderen en te borgen.

Samenwerkingspartners
Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning voeren hun taken in nauw overleg uit met de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen en het Rijk.

Prioriteiten

- In het jaar 2019 is de verkenning gestart, met gemeenten binnen de acht bestuurlijke regio's, over het samen opstellen van regionale samenwerkingsagenda's met de provincie. In de jaren 2020 t/m 2023 worden de samenwerkingsagenda's – daar waar van toegevoegde waarde – ingevuld en vastgesteld. De opgave staat daarbij centraal en de schaal waarop de opgaven opgepakt moeten worden kan variëren.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie is (mede)verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Gemeentelijke opgaven hebben steeds vaker een regionaal karakter. Vanuit deze wettelijke rol en tegen deze achtergrond vinden wij het van belang dat gemeenten en regio's over voldoende bestuurskracht beschikken. Om dit te bereiken stimuleren we regionale samenwerking en voeren we bestuurlijk overleg met zowel individuele gemeenten als in regionaal verband. Wij zetten dus in op bestuurskrachtige regio's door overleggen te voeren, kennis te delen, te faciliteren, te stimuleren en te wijzen op de provinciale uitvoeringsregeling versterking bestuurskracht. Indien noodzakelijk starten we een provinciale arhi-procedure (Wet algemene regels herindeling). Dit kan inhouden een gemeentelijke herindeling, waar wij terughoudend in zijn want in beginsel komt dit van onderop, of een zienswijze op een herindelingsadvies op initiatief van gemeenten. De provincie Noord-Holland is ook nauw betrokken bij de regionale samenwerking in het kader van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze MRA-samenwerking is in 2019 geëvalueerd. Daarna is begonnen met de implementatie van de aanbevelingen. Dit verbeteringsproces is nog gaande en zal vermoedelijk eind 2021 leiden tot een herzien MRA-convenant. Gedurende de afgelopen jaren heeft de provincie Noord-Holland een actieve inbreng gehad in de bestuurlijke samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. Die actieve rol zal ook in de vernieuwde samenwerkingsafspraken bestendigd worden.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het juist uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De provincie levert hiermee een bijdrage aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur. De daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden zijn: goed informatie- en financieel beheer.

De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is neergelegd in de beleidsnota IBT 2018-2021 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). In 2021 is een opvolgende IBT beleidsnota opgesteld voor de periode 2022-2025.

Binnen het domein Financiën worden jaarlijks aan de hand van de vastgestelde toezichtregimes de financiële posities van de gemeenten tegen het licht gehouden. Preventief toezicht, waarbij sprake is van verscherping van het toezicht, is daarbij uitzondering. Vanuit het generieke interbestuurlijke toezicht worden naast het systematische onderzoek ook thema-onderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd.

In 2021 hebben GS uitvoering gegeven aan een risicoanalyse op het gebied van de nieuwe Omgevingswet. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van het project datagedreven werken. In 2022 zal dit verder worden uitgewerkt.

De jaarlijkse oordelen over de taakuitvoering van de gemeenten worden gepubliceerd.

Effectindicator 1.2.2

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Streefwaarde
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht (BBV-indicator)	2	0	0	0	0	0	n.v.t.

Toelichting indicator

BBV indicator: Als provincie voeren we toezichtstaken uit op de gemeenten. We hebben geen directe invloed op de (ontwikkeling van de) financiële positie van gemeenten. Om deze reden is er ook geen streefwaarde voor de indicator opgenomen.

Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Gemeenten-financieel-toezicht.aspx

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de commissaris van de Koning verantwoording verschuldigd aan de minister van BZK. De commissaris van de Koning heeft een adviserende rol bij de benoeming en herbenoeming van burgemeesters. Daarnaast voert hij op gezette tijden gesprekken met de burgemeesters in de provincie tijdens hun benoemingsperiode. Voor de advisering over Koninklijke onderscheidingen wordt gewerkt met LINT, een digitaal systeem, waar gemeenten, provincies en Rijk gezamenlijk gebruik van maken. In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de commissaris van de Koning adviseren en bemiddelen en daarbij besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek. De commissaris beoogt om gedurende zijn ambtsperiode (1 januari 2019 – 1 januari 2025) iedere gemeente in Noord-Holland ten minste eenmaal te bezoeken. Voorts wordt door de commissaris van de Koning met alle dijkgraven in Noord-Holland reguliere gesprekken gehouden. Ten slotte vervult de commissaris van de Koning ook een adviserende rol voor de Dienst Koninklijk Huis bij het toekennen van de predicaten Koninklijk en hofleverancier en Koninklijke erepenningen.

Prestatie-indicator 1.2.3

	Gerealiseerd (2019-2020)	Verwacht in 2021	Verwacht in 2022	Streefwaarde (2025)
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	15	29	35	47

Toelichting

Aantal gemeenten waaraan de commissaris van de Koning in zijn huidige ambtsperiode (1 januari 2019 – 1 januari 2025) per einde van het jaar een bezoek heeft gebracht.

Het streven is om in de ambtsperiode aan alle gemeenten een ambtsbezoek af te leggen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1.2.1	Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren	2.369	1.954	1.874	1.874	1.874	1.874
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.040	1.547	1.547	1.547	1.547	1.547
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	684	1.054	1.054	1.054	1.054	1.054
	Totaal lasten	4.092	4.555	4.475	4.475	4.475	4.475
	Totaal baten	-39	-43	-43	-43	-43	-43
	Saldo van baten en lasten	4.052	4.512	4.432	4.432	4.432	4.432
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**4.052**	**4.512**	**4.432**	**4.432**	**4.432**	**4.432**

1.3 Verzekeren van veiligheid

Onze rol

De commissaris van de Koning is op basis van zijn ambtsinstructie belast met het toezicht op en het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.

Ten aanzien van de aanpak van ondermijning en het stimuleren van weerbaarheid openbaar bestuur vervult de provincie vooral een rol als verbinder en facilitator.

Samenwerkingspartners

Omdat in de veiligheidszorg de bestuurlijke samenwerking centraal staat, wordt op dit domein samengewerkt met de Noord-Hollandse gemeenten en met de veiligheidsregio's. Bij de gemeenten wordt in het bijzonder samengewerkt met de burgemeesters. Deze hebben in de gemeenten de zorg voor openbare orde, veiligheid en integriteit. Voor het tegengaan van ondermijning wordt ook met de drie Regionale informatie- en expertisecentra in Noord-Holland (het RIEC Noord-Holland, het RIEC Amsterdam-Amstelland en het RIEC Midden-Nederland), het Openbaar Ministerie en het Rijk (Ministeries van J&V en BZK) samengewerkt.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid
Om het toezicht op de tunnelveiligheid onafhankelijk van het reguliere beheer van provinciale tunnels te organiseren is de functie van de wettelijk voorgeschreven tunnelveiligheidsbeambte ondergebracht bij het Kabinet van de commissaris van de Koning. Aan het toezicht op de tunnelveiligheid wordt onder andere invulling gegeven via jaarlijkse onderzoeken die worden uitgevoerd door externe deskundigen. Het betreft de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

Toezien op crises
De commissaris geeft invulling aan zijn toezichthoudende rol op de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg, door regelmatig netwerkbijeenkomsten te organiseren over een actueel veiligheidsthema, waarbij alle organisaties en instellingen die bij dat thema zijn betrokken worden uitgenodigd. Daarnaast worden de vergaderingen van het algemeen bestuur van de veiligheidsregio's in Noord-Holland bijgewoond door een liaison van de commissaris van de Koning. De commissaris van de Koning kan in uitzonderlijke gevallen ten tijde van een crisis, op grond van de Wet veiligheidsregio's en de Gemeentewet een aanwijzing geven aan de burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's. Tevens kan de commissaris van de Koning een aanwijzing geven aan het bestuur van een veiligheidsregio indien (op basis van bevindingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid) de taakuitvoering tekortschiet. Ook kan de commissaris van de Koning op basis van de Provinciewet en de ambtsinstructie commissaris van de Koning een rol spelen bij het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking door veiligheidsregio's met andere overheden.

1.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

Omdat de uitvoering van deze wetgeving – naast de provincie – ligt bij gemeenten en omgevingsdiensten dient voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart, met deze partijen nauw te worden samengewerkt. Hierbij is de Risicokaart afhankelijk van de input van deze organisaties.

De provincie draagt zorg voor het actueel houden van de risico's van overstromingen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

Zoals opgenomen in het coalitieakkoord blijft de provincie strijden tegen alle vormen van ondermijnende criminaliteit. Deze ambitie is in het voorjaar van 2020 vertaald in de Agenda Weerbaar NH. In deze agenda richten we ons op de preventieve kant van de aanpak van

ondermijning. We werken langs drie lijnen aan een vergroting van de weerbaarheid binnen de geografische grenzen van Noord-Holland. Allereerst is er de weerbaarheid van de provinciale organisatie zelf. Deze lijn ziet toe op brede bewustwording van potentiële kwetsbaarheden, inherent aan het provinciale werk. Daarnaast voorziet de agenda in een lijn die toeziet op de vertaling van het ondermijningsvraagstuk naar verschillende provinciale opgaven. Ten derde ondersteunen we gemeenten in het verder inzichtelijk krijgen van de eigen weerbaarheid.

In 2022 zal de laatste tranch van de uitvoering van de Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid plaatsvinden in de regio RIEC Noord-Holland. Dit traject is in het voorjaar van 2021 van start gegaan. In 2022 zal er ook verder worden doorgewerkt op het actieplan dat naar aanleiding van het interne weerbaarheidsbeeld tot stand is gekomen.
Verder zal conform de Agenda Weerbaar Noord-Holland blijvend worden ingezet om zowel de eigen als de lokale informatiepositie in de aanpak van ondermijnende criminaliteit te versterken.

Prestatieindicator 1.3.3

	Gerealiseerd t/m 2020	Doel 2021	Doel 2022	Doel 2023
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	3	15	21	32

Toelichting:
Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.3 Verzekeren van veiligheid

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	92	177	177	177	177	177
1.3.2	Risicokaarten beheren	79	132	132	132	132	132
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	179	450	150	150	0	0
	Totaal lasten	350	759	459	459	309	309
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	350	759	459	459	309	309
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**350**	**759**	**459**	**459**	**309**	**309**

1.4 Representeren van provinciaal bestuur

Rol
De inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een bestuur dat hen serieus neemt, een betrouwbaar bestuur, met een luisterend oor, en een besluitvaardig bestuur dat duidelijk is in

zijn gekozen koers. Daarvoor is het belangrijk dat zowel inwoners als partners weten wat de provincie doet en dat zij invloed kunnen uitoefenen op het beleid.

Samenwerkingspartners
In communicatie en belangenbehartiging werkt de provincie samen met partners. In onze communicatie staan de Noord-Hollanders centraal. Hen willen we zo goed mogelijk informeren en betrekken. Daar waar mogelijk doen we dat in samenwerking met partners, bijvoorbeeld in projecten. Ook laten wij in onze media partners en inwoners aan het woord. De belangenbehartiging in Den Haag, Brussel of in de Metropoolregio Amsterdam gebeurt samen met andere overheden, gemeenten, provincies, Rijk, waterschappen en het maatschappelijk middenveld. Zo brengen we onze gezamenlijke opgaven krachtiger onder de aandacht.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie wil haar zichtbaarheid vergroten, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo zijn de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen. Zij kunnen zo het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen en beïnvloeden.

Wij hebben daartoe in 2020 een nieuwe communicatiestrategie opgesteld. De belangrijkste ontwikkeling die we deze coalitieperiode centraal zetten is verbinding. Samen aan de slag. Voortdurend in gesprek, zodat iedereen gehoord wordt en zijn inbreng kan leveren. Met deze communicatiestrategie groeien we door van een zendende provincie naar een provincie die in verbinding is. We vergroten de participatie van onze bewoners, verstevigen ons ambassadeurschap en monitoren actiever wat er speelt en vertalen dat naar concrete acties.

In deze coalitieperiode gaan we zowel online als offline continu in gesprek, bijvoorbeeld via sociale media, tijdens bijeenkomsten, op door de provincie gesponsorde evenementen en door bij scholen op bezoek te gaan. We vergroten de participatie van bewoners, bijvoorbeeld door middel van inwonerspanels, participatiecampagnes en (online) platforms. Onderdeel hiervan is de Provinciedeal Digitale Democratie met het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Met deze deal gaan we kennis en ervaring delen met andere overheden over digitale participatieplatformen. Ook gaat de provincie aan de slag met het digitale participatieplatform Open Stad. Een andere ambitie is om de communicatie beter te laten aansluiten op wat Noord-Hollanders bezighoudt. Daarvoor is de provincie inmiddels gestart met een newsroom. Op basis van data van onder meer sociale media, website, pers en het Servicepunt van de provincie wordt twee keer per week bepaald over welke onderwerpen communicatie nodig is. Redacteuren en filmmakers gaan hier dan meteen mee aan de slag. Ook wordt de communicatie meer geconcentreerd rond vijf thema's, waarvan uit onderzoek blijkt dat Noord-Hollanders die het belangrijkst vinden.

In 2022 wordt het intranet voor medewerkers van de provincie vernieuwd. Dit wordt ontwikkeld tot centrale werkplek die toegang biedt tot alle applicaties. En naar verwachting zullen er, na twee moeilijke jaren door corona, weer meer evenementen kunnen plaatsvinden. De provincie sponsort verschillende evenementen, waarbij we met onze sponsorbijdrage extra aandacht geven aan duurzaamheid, dierenwelzijn en diversiteit. In 2023 vindt Sail Den Helder plaats, een groot tall ship evenement dat eens per vijf jaar plaatsvindt. Om dit evenement mogelijk te maken is, net als bij eerdere edities, in deze begroting een extra sponsorbijdrage opgenomen.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Samen krijg je meer voor elkaar dan alleen. Noord-Holland werkt daarom in Den Haag en Brussel samen met andere provincies en regio's, om door gezamenlijkheid meer invloed uit te oefenen op de beleidsontwikkeling en om van elkaar te leren en kennis uit te wisselen. De twaalf provincies werken in Brussel samen in het Huis van de Nederlandse provincies (HNP) waarbinnen Noord-Holland bovendien deel uitmaakt van de nauwe samenwerking in Randstadverband. Gedeputeerde Zaal vertegenwoordigt Noord-Holland zowel in het Randstad Bestuur als in het HNP Bestuur. Commissaris van de Koning Van Dijk is in zijn functie van Europa-adviseur van het IPO lid van het HNP Bestuur, dat hij ook voorzit. Daarnaast is gedeputeerde Zaal namens Noord-Holland lid van het Comité van de Regio's, dat de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Europese Raad adviseert over Commissievoorstellen. Noord-Holland is lid van de Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR, het netwerk van Europese maritieme regio's) waarvan gedeputeerde Loggen president is. De grootte en deskundigheid van CPMR zorgt ervoor dat dit een invloedrijke partij is in Brussel. Inhoudelijk ligt de nadruk op maritieme onderwerpen, klimaat en energie, cohesiebeleid, transport en de positie van regio's in de Europese Unie. Gedeputeerde Pels is lid van de Marine Resources Group van de CPMR North Sea Commission die zich richt op samenwerking rond de Noordzee, in het bijzonder op het gebied van duurzaam gebruik en beheer van de zee.

Noord-Holland heeft een ambtelijk Europateam om relevante Europese ontwikkelingen tijdig te signaleren en om te lobbyen voor Noord-Hollandse belangen. Hiervoor zijn twee leden van het Europateam permanent in Brussel gevestigd. Daarnaast zijn er twee adviseurs Public Affairs die de schakel zijn tussen het provinciebestuur en de Tweede Kamer. Verder is de provincie lid van het Interprovinciaal Overleg (IPO), dat de belangen van de twaalf provincies behartigt bij het Rijk en in Europa.

Net als de vorige jaren zetten we de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam en in Noord-Holland Noord door. Binnen het MRA-verband is de provincie betrokken bij de uitvoering van de MRA agenda 2020-2024. En op Noord-Holland Noord-niveau wordt samengewerkt in het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO).

Ook met de bestuurlijke deelregio's in Noord-Holland wordt de samenwerking voortgezet. De regiomanagers zijn het eerste aanspreekpunt voor de Noord-Hollandse gemeenten en regionale partners en zij zorgen ervoor dat de contacten tussen de regio én de provincie op de inhoudelijke dossiers goed worden gelegd. Zo worden er in 2022 naar verwachting vier ontmoetingen georganiseerd tussen GS en bestuurders uit de regio of van waterschappen. Ook wordt er verder gewerkt aan het verkennen en invullen van regionale samenwerkingsagenda's. Het uiteindelijke product, de vorm en de inhoud van een regionale samenwerkingsagenda, dan wel de onderlinge uitvoeringsafspraken, verschillen per regio en zijn een resultaat van een gezamenlijk proces. Naar verwachting worden er in 2022 twee nieuwe agenda's ter kennisname voorgelegd.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.255	1.402	1.522	1.297	1.000	1.000
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.974	3.802	2.980	2.372	2.372	2.372
	Totaal lasten	5.229	5.204	4.502	3.669	3.372	3.372
	Totaal baten	-19	-3	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	5.210	5.201	4.502	3.669	3.372	3.372
	Stortingen						
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	0	0	1.000	1.000	0	0
	Onttrekkingen						
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	-1.153	-2.712	-1.006	-196	0	0
	Resultaat	**4.056**	**2.489**	**4.496**	**4.473**	**3.372**	**3.372**

Programma 2 Klimaat en Milieu

Doelenboom

2. Klimaat en milieu
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie
2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie
2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren
2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen
2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

Klimaat
We onderschrijven de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en werken mee aan de uitvoering van de Rijksambities, nu nog gesteld op 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990, en we hebben de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Op 11 december 2020 zijn de EU-lidstaten akkoord gegaan met het verhogen van het EU broeikasgasemissie-reductiedoel voor 2030 naar ten minste 55% ten opzichte van 1990. Vooralsnog hebben GS deze verhoogde doelstelling nog niet overgenomen, in afwachting van een vertaling ervan naar de Nederlandse situatie door het kabinet.

Het Actieprogramma Klimaat loopt tot en met 2023 en is een vertaling van de klimaat-, duurzaamheid- en energietransitieambities uit het coalitieakkoord. In het Actieprogramma scherpen wij de klimaatmaatregelen aan die wij als provincie nemen. Met dit Actieprogramma houden we de regie over de invulling van de specifieke acties in en door de provincie. Aandachtspunt is het verdelen van de lusten en lasten, gelet op het maatschappelijk draagvlak en de financiële consequenties. Het Actieprogramma Klimaat sluit aan bij de vijf thema's uit het nationale Klimaatakkoord: duurzame elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik en mobiliteit.

Energietransitie
Een belangrijk onderdeel uit het Actieprogramma is de energie-infrastructuur, als randvoorwaarde voor een succesvolle energietransitie. Zowel warmte als elektriciteit, maar ook CO_2 en waterstof worden straks getransporteerd door de ondergrond. De Regionale Energiestrategieën (RES), die in 2020 in concept klaar zijn, krijgen de komende jaren concrete uitwerking. Waterstof is een belangrijk thema, daarmee kan met name de industrie een grote duurzaamheidsslag maken. De havens in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Een andere grote opgave is de verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving. Als woningen vanaf 2030 – of zoveel eerder als mogelijk is – van het aardgas af gaan, moeten verschillende alternatieven voor aardgas klaar zijn voor concrete toepassing. Het Noord-Hollandse Servicepunt Duurzame Energie gaat ook deze periode weer een belangrijke adviesrol vervullen naar gemeenten en hun partners.

We verduurzamen de Greenports door gebruik te maken van duurzame warmtebronnen en de benodigde CO_2 op alternatieve manieren aan te voeren. We zetten actief in op het tegengaan van bodemdaling – een andere grote veroorzaker van de uitstoot van broeikasgassen – met een innovatieprogramma Veen. Grondstoffen hergebruiken we zoveel mogelijk en de voedselvoorziening willen we verduurzamen. Op het gebied van mobiliteit werken wij aan het Regionaal Mobiliteitsplan, waarin veel duurzaamheidsambities samenkomen, zoals het stimuleren van tankstations voor biobrandstoffen

Samen met gemeenten, netbeheerders, havens en andere betrokkenen zoeken wij op al dit soort thema's de komende jaren naar oplossingen. Als provincie geven we daarbij het goede voorbeeld, dus ook de provinciale organisatie en haar vastgoed zijn uiterlijk in 2030 geheel klimaatneutraal, is de ambitie in het Actieprogramma.

De verduurzaming van de provincie is in toenemende mate een opgave die meerdere inhoudelijke portefeuilles doorsnijdt. Bestuurlijk is daarom sprake van coördinatie op dit thema door een vakgedeputeerde Klimaat en Energie. Financieel ligt de budgetverantwoordelijkheid bij elk van de portefeuillehouders en hun inhoudelijke programma's, terug te vinden in de verschillende hoofdstukken van de begroting onder bereikbaarheid, economie en andere onderwerpen die onder industrie vallen.

Circulaire economie
Door de stijgende bevolkingsgroei en de manier waarop in de huidige economie wordt geproduceerd, geconsumeerd en vervolgens vaak vernietigd, raken belangrijke en schaarse grondstoffen op. In een circulaire economie worden producten en grondstoffen steeds opnieuw gebruikt waardoor ze behouden blijven. Dit draagt bij aan het behoud van (schaarse) grondstoffen en een vermindering van de CO_2 uitstoot.

Doel is de transitie van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie verder te versnellen door het ondersteunen en stimuleren van bedrijven bij het zetten van een stap richting circulair ondernemen. Daarbij stimuleert de provincie ook het bij elkaar brengen van bedrijven om grondstofketens circulair te maken. Naast het versnellen van de transitie wil de provincie de noodzakelijke systeemverandering op de lange termijn realiseren. Hiervoor ontwikkelt de provincie kennis die nodig is om de volgende stap in de transitie te kunnen zetten en spant de provincie zich in om belemmeringen voor ondernemers in hun circulaire ambities door wet- en regelgeving op te heffen. Door zelf zo circulair mogelijk in te kopen en aan te besteden, geeft de provincie ook het goede voorbeeld en prikkelt zij de markt om circulaire producten en diensten te ontwikkelen.

De ambitie is dat Noord-Holland in 2050 volledig over is naar een circulaire economie en dat er in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen is bereikt. De provincie sluit hiermee aan bij de ambities en doelen van het Rijk en de Europese Unie. Deze ambitie is vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Circulaire Economie (2017) en in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050. In de Actieagenda circulaire economie 2021-2025 zijn de doelen en acties om deze doelen te bereiken uitgewerkt en vormt daarmee de routekaart van de provincie om de ambities te bereiken.

Milieu
De provincie Noord-Holland streeft ernaar om een gezondere fysieke leefomgeving te creëren voor haar inwoners. Wij richten ons op de aspecten van de leefomgeving die binnen ons huidige takenpakket vallen of daaraan raken en waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. Dit doen we in samenwerking met onze partners: gemeenten, gezondheidsinstanties, bedrijven en inwoners. We richten ons in onze aanpak van een gezondere leefomgeving op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en

(ontwikkelingen in) de ondergrond. We voldoen in elk geval aan de wettelijke normen. Waar mogelijk streven we actief naar het versneld behalen van WHO-advieswaarden. We werken gebiedsgericht, met speciale aandacht voor de milieugerelateerde gezondheidsrisico's die samenhangen met de verdichting van het stedelijk gebied, en die ook breder kijkt naar winst die te behalen valt op andere beleidsvelden.

De provincie Noord-Holland werkt al langer aan een goed woon- en leefklimaat. Bijvoorbeeld bij onze activiteiten op het vlak van bodem, infrastructuur, natuur en (drink)water. En bij onze inspanningen op het terrein van de luchtkwaliteit of het openbaar vervoer. Maar het behalen van gezondheidswinst is voorheen zelden een belangrijke drijfveer geweest of benoemd als primaire doelstelling. Door dit wel te doen en bestaande activiteiten en programma's op dit punt te actualiseren, ontstaan er mogelijkheden om een aanzienlijke gezondheidswinst te boeken in de provincie Noord-Holland. We monitoren daarvoor de milieukwaliteiten. Gebieden met een hoge milieudruk op één of meerdere milieukwaliteiten (zogenoemde 'hotspots') brengen we, samen met onze partners en de inwoners, in verschillende projecten gedetailleerder in kaart.

De provincie Noord-Holland is een veelzijdige provincie waar vele functies rondom wonen, werken, recreëren en vervoer samenkomen. Deze diversiteit en dynamiek biedt veel kansen en mogelijkheden voor de provincie en haar inwoners, maar legt ook een milieudruk op de leefomgeving. Bedrijvigheid in de provincie brengt economische groei en tegelijkertijd heeft het ook effect op de leefomgeving. Inwoners van Noord-Holland maken zich daar zorgen om en vragen om een actieve provincie. In sommige regio's, bijvoorbeeld in het IJmondgebied met het daar gelegen Tata Steel, staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving onder druk. Er zijn meer factoren die hierop een effect hebben. Naast uitstoot van Tata Steel en andere bedrijven zijn de uitstoot van de scheepvaart, het vliegverkeer en van auto's relevant. En hoewel onder andere de luchtkwaliteit de afgelopen jaren is verbeterd, is er ook de komende jaren en decennia nog veel milieu- en gezondheidswinst te behalen. Inwoners van Noord-Holland vragen daar terecht ook om. De provincie Noord-Holland maakt voor de gehele provincie een 'Programma Gezonde Leefomgeving' waarin de activiteiten samenkomen om een brede en grotere gezondheidswinst te behalen. Met het 'Programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond' willen wij in de IJmond concrete gezondheidswinst gaan behalen.

De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving, belangrijke instrumenten in de verbetering van de leefomgeving, worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de omgevingsdiensten. In de Nota uitvoering en handhaving staat onze visie voor de VTH-taken en hoe die kan bijdragen aan een betere uitvoering van de bevoegdheden en taken door de omgevingsdiensten. Zo kunnen deze taken beter bijdragen aan de beleidsdoelen van de provincie en gebiedsgericht worden ingezet, zoals in de IJmond. De omgevingsdiensten voeren deze taken uit binnen de kaders van de Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)-strategieën en op basis van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Met deze diensten hebben wij een eigenaars- en een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid

- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- PVA waterstof

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
2.1	Bijdragen aan de energietransitie	6.686	0	6.686	18.518	24.878	13.046
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	40.864	1.610	39.254	8.588	3.619	34.285
	Totaal	**47.550**	**1.610**	**45.940**	**27.106**	**28.497**	**47.331**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
2	2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
2	2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2	2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2	2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Effectindicatoren Programma Klimaat en Milieu

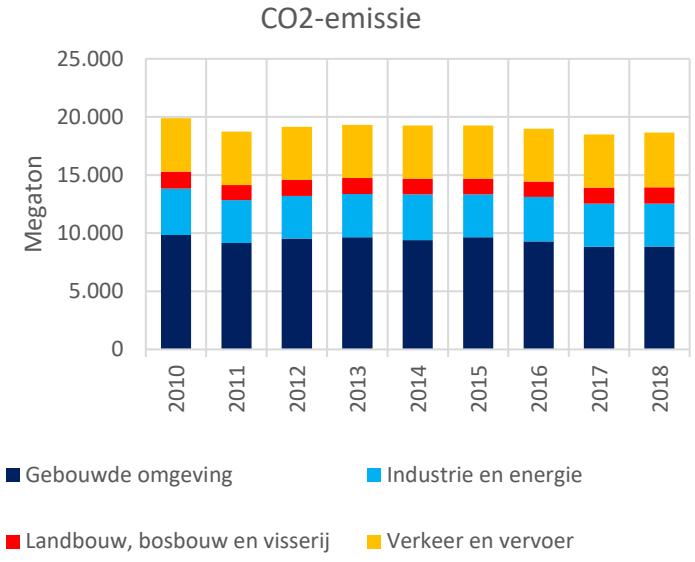

Bron: Klimaatmonitor

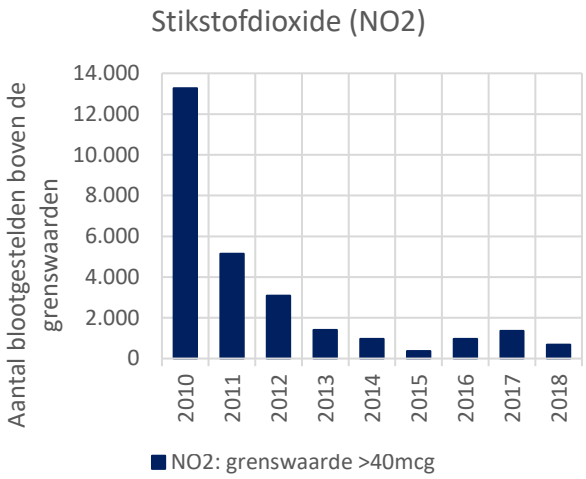

Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/Milieu/Luchtkwaliteit.aspx

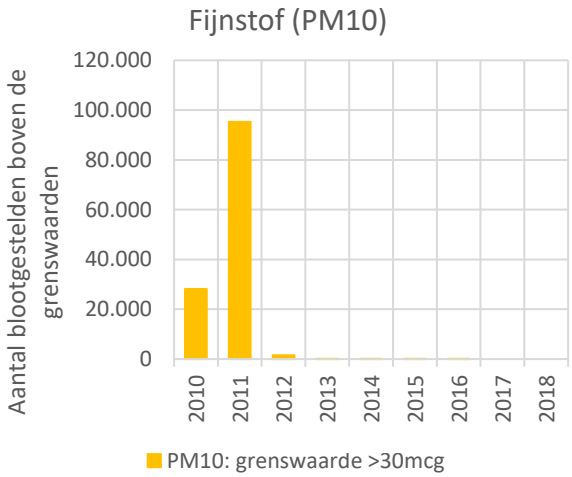

Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/Milieu/Luchtkwaliteit.aspx

<u>Toelichting</u>

- CO2-emissie (BBV indicator): Geeft de CO2-emissie in Noord-Holland weer uitgedrukt in Megaton per jaar. Deze gegevens zijn gebaseerd op de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat. De CO2-uitstoot wordt berekend door de energiedragers (bijvoorbeeld kWh elektriciteit, m3 gas, liters benzine) te vermenigvuldigen met de emissiefactor van die energiefactor. Deze emissiefactoren variëren per jaar, afhankelijk van de brandstofmix van de elektriciteitsproductie, de hoeveelheid bijgemengde biobrandstof en de calorische waarde en koolstofinhoud van aardgas.
- Stikstofdioxide (NO2) en Fijnstof (PM10): Deze indicatoren geven het aantal inwoners in de provincie weer dat blootgesteld wordt aan concentraties stikstofdioxide en fijnstof boven de normwaarde. De Europese Unie heeft de normen (grenswaarden) voor stikstofdioxide (NO2) en fijnstof (PM10) vastgesteld. Het NSL rapporteert het aantal blootgestelden boven de grenswaarden op hele microgrammen. De feitelijke check ligt echter op concentraties hoger dan 40,5 microgram. Dit betekent dat er in de gegevens die worden

gebruikt voor deze indicator een lichte afwijking met betrekking tot het daadwerkelijke aantal gemeten blootgestelden boven de normwaarde kan optreden.

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Rol
De provincie heeft op het gebied van energietransitie verschillende rollen. Zoals de regierol. het laten zien van voorbeeldgedrag, een kennisrol, een faciliterende rol in de regio, een stimulerende rol richting bedrijven et cetera. Voor circulaire economie zijn in de actieagenda de rollen per actie benoemd. Dit zijn de rollen van opdrachtgever, (beleids)ontwikkelaar, partner en bemiddelaar.

Samenwerkingspartners
Het behalen van de landelijke doelstelling op het gebied van de energietransitie (nu nog gesteld op 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030, zoals omgeschreven bij het maatschappelijk doel) is een gezamenlijke opgave van alle partners. Overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners, maken allemaal onderdeel uit van de transitie en dragen bij aan het behalen van de doelstelling.

Ook de transitie naar een circulaire economie kan alleen samen met anderen worden bereikt. Het aantal samenwerkingspartners is daarmee groot en bestaat onder meer uit ondernemersverenigingen en brancheorganisaties, de provinciale MKB-innovatieprogramma's, medeoverheden (Rijk, provincies, IPO, gemeenten, Metropool regio Amsterdam), kennisinstellingen, omgevingsdiensten, afvalinzamelaars en -verwerkers, de Noord-Hollandse bouwambassadeur, Servicepunt Duurzame Energie Noord-Holland, woningcorporaties en stichting C-creators.

Prioriteiten

<u>Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen</u>
- Regionale Energie Strategieën (RES'en): met passende ondersteuningsstructuur gemeenten helpen met het uitwerken van de zoekgebieden uit de RES 1.0 tot projectlocaties en borgen in omgevingsbeleid.

<u>Bijdragen aan de warmtetransitie</u>
- We hebben als doel de gemeenten te ondersteunen de warmtevoorziening tot 2030 van 260.000 woningen in Noord-Holland te verduurzamen.
- Stimuleren van energie besparing bedrijventerreinen
- Het SCAN-onderzoek MRA (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland van EBN) als basis voor de mogelijkheden voor geothermie (aardwarmte) afronden. Uitvoeren acties uit de routekaart aardwarmte MRA.

<u>Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie</u>
- We voeren de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur uit.
- Waterstof: we verkennen de mogelijkheden voor ontwikkeling van de waterstofmarkt in Noord-Holland.

Omgevingsfactoren
- De aard van de energietransitie vraagt om een flexibele wendbare houding om voortdurend rekening te kunnen houden met, en in te kunnen spelen op, de veelheid van omgevingsfactoren die relevant zijn voor de transitie.

- De belangrijkste omgevingsfactoren van invloed op de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 zijn de economische situatie van de Noord-Hollands bedrijven, omdat dit van invloed is op de mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar of uitbreiding van circulair werken en produceren.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. is in juni 2021 vastgesteld waardoor nu verschoven wordt naar de fase van uitvoering. Dit houdt in: het begeleiden van de gemeenten, waterschappen en de provincie bij het uitvoeren van de RES 1.0. Hiervoor wordt een uitvoeringsprogramma ontwikkeld dat vanaf 1/1/2022 van start gaat. Onderdelen zijn:, het concretiseren van de zoekgebieden tot projectgebieden, het ondersteunen van de gemeeentes met kennis en voorlichting via het Service Punt Duurzame Energie, het verder uitwerken van actieagenda Regionale Structuur Warmte en het voorbereiden van RES 2.0.

Effectindicator 2.1.1

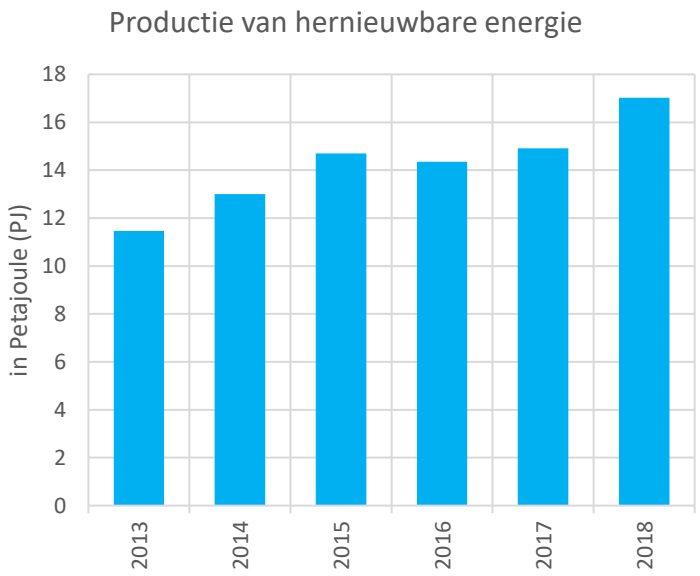

Toelichting

BBV indicator: Deze indicator geeft de energieproductie in PJ (Petajoule) per jaar weer. De berekening op provincie-niveau wordt gedaan middels de 'top down-methode', waarbij de Nederlandse totalen (klimaatmonitor) verdeeld worden over de gemeenten op basis van een vastgestelde verdeelsleutel.

Bron: Klimaatmonitor

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

In het klimaatakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving in 2050 klimaatneutraal is. Gemeenten hebben hierbij de regie, maar die ontbreekt het meestal nog aan capaciteit, kennis en middelen om hiermee voortvarend aan de slag te gaan. De provincie stelt gemeenten het Servicepunt Duurzame Energie beschikbaar. Het Servicepunt Duurzame Energie faciliteert de

kennisontwikkeling van gemeenten, adviseert die en faciliteert de samenwerking tussen gemeenten bij de uitvoering van de energietransitie in de gebouwde omgeving. Eind 2021 zijn de gemeentelijke transitievisies warmte vastgesteld en er wordt nu verder gewerkt aan de wijkuitvoeringsplannen om helder te hebben welke wijken in 2030 van het aardgas af zijn. Vanwege de toenemende vraag naar ondersteuning door deze ontwikkelingen wordt de dienstverlening van het servicepunt uitgebreid, onder andere met een expertpool.

De provincie zet ook in op verdere ontwikkeling van de warmteviewer (voor het in kaart brengen van vraag en aanbod van warmte in de provincie Noord-Holland) en verspreiding van kennis op gebied van duurzame warmtebronnen zoals aquathermie en gebruik van restwarmte. Voor geothermie (aardwarmte) wordt samen opgetrokken met de provincie Flevoland en door gegaan met de uitvoering versnellingsplan Aardwarmte. Onderdelen van dat plan zijn onder andere garantiestelling voor de eerste proefboringen in de MRA, samenwerken met gemeenten en bedrijven in de uitvoering van de Routekaart Aardwarmte: voorlichting over aardwarmte, ondersteuning van beleidsvorming, bijvoorbeeld ten aanzien van verdeling van de warmte, en toetsingscriteria voor aardwarmtelocaties.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

In 2022 geeft de provincie verdere uitvoering aan de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur door samen met de netbeheerders no regret-maatregelen in de energie-infrastructuur op te pakken en een ontwerp te maken voor het hybride regionale energiesysteem van de toekomst (de uitvoering van de infrastructuur ligt niet bij de provincie Noord-Holland). Met het ontwerp wordt de ruimtelijke impact van de toekomstige energie-infrastructuur in beeld gebracht en kunnen bijvoorbeeld ruimtelijke reserveringen worden gedaan.

Op het gebied van waterstof ligt de focus op kennisontwikkeling door onder andere bijdragen aan pilots/demo's, vraagaggregatie in mobiliteit et cetera, en met name het cofinancieren van ruimtelijke verkenningen voor regionale infrastructuur. Dit betreft bijvoorbeeld verkenningen naar fysieke locaties voor grootschalige electrolysers, naar mogelijke opslaglocaties, naar interne haveninfrastructuur, naar logische transport- en scheepvaartcorridors voor waterstoftankstations en -vulpunten, tracé-onderzoeken en haalbaarheidsonderzoeken naar blauwe en groene waterstof.

Algemene activiteiten energietransitie
Er wordt ook een aantal dingen ontwikkeld die ondersteunend zullen zijn aan alle drie de operationele doelen die bijdragen aan de energietransitie in de provincie als geheel. Omdat binnen het operationele doel energie-infrastructuur vraag, aanbod en opslag bij elkaar komen, plaatsen we de ontwikkeling en uitvoering van de data- & digitaliseringsstrategie Energietransitie onder dit operationele doel. Voor het realiseren van een duurzaam energiesysteem van de toekomst is data zeer belangrijk. Inzichten uit data ondersteunen niet alleen de afstemming van energievraag en -aanbod maar ook de benodigde ruimtelijke inpassing van de systeemveranderingen, zo valt verder te lezen in de provinciale datastrategie.

Naast onderhoud en beheer ligt er nadruk op het in beeld brengen datapositie, energiedata en -informatie open en transparant maken (actiepunten 3.1, 3.2 en 4.5 uit de datastrategie) denk aan open data register, algoritme register en dergelijke.

Dit is ook de plek waar overige zaken begroot worden die energietransitiebreed worden ingezet.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

In 2022 wordt de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 uitgevoerd conform de hierin opgenomen planning. Dit betekent dat de doorlopende acties uit 2021 worden voortgezet en de acties die staan geprogrammeerd voor 2022 worden uitgevoerd. Zie voor het volledige overzicht pagina 39 van de Actieagenda - Provincie Noord-Holland (noord-holland.nl). Daarnaast wordt conform de agenda gewerkt aan de regionale aanpak met de gemeenten op basis van de dialoogtafels die zijn en worden georganiseerd en de uitvoering van de lobby- en de communicatiestrategie.

Via het benutten van de raakvlakken met andere provinciale opgaven zoals beschreven in de Actieagenda, samenwerking met medeoverheden en het stimuleren van circulariteit via de eigen bedrijfsvoering en aanbesteding wordt ook gewerkt aan het behalen van de gestelde strategische en operationele doelen in de Actieagenda.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.1 Bijdragen aan de energietransitie

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	3.551	6.400	2.555	1.615	1.255	1.255
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	0	5.416	1.500	500	0	0
2.1.3	Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	4.521	806	856	651	91	216
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	818	1.079	1.775	1.495	1.785	1.860
	Totaal lasten	8.890	13.701	6.686	4.261	3.131	3.331
	Totaal baten	-739	-186	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	8.150	13.515	6.686	4.261	3.131	3.331
	Stortingen						
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	0	0	8.138	2.867	33	33
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	0	0	12.423	3.267	33	33
2.1.3	Resv. Energietransitie	9.652	10.200	3.967	3.967	33	33
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	100	1.591	350	350	0	0
	Onttrekkingen						
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	0	0	-940	0	0	0
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	0	0	-1.500	-500	0	0
2.1.3	Resv. Energietransitie	-5.518	-11.394	-14.908	-275	-155	-280
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	-330	-473	-1.170	-890	0	0
	Resultaat	**12.054**	**13.439**	**13.046**	**13.046**	**3.076**	**3.151**

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Onze rol
De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van bodembeheer. Daarnaast is de provincie bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van wetgeving in het fysieke domein (milieu, water en natuur). Op het gebied van luchtkwaliteit heeft de provincie een stimulerende en samenwerkende rol.

Op het terrein van geluid is de provincie verantwoordelijk voor het bewaken van de geluidbelasting van provinciale wegen, en van industrieterreinen van regionaal belang. Tevens is de provincie op basis van de Wet milieubeheer (en straks de Omgevingswet) bevoegd om stiltegebieden aan te wijzen en regels te stellen inzake het voorkomen of beperken van geluidhinder in stiltegebieden.

Op basis van de Wet milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen. Die regels stonden in de Provinciale Milieuverordening (PMV). Deze regels zijn inmiddels overgezet naar de eerste versie van de Omgevingsverordening. Dit betreft milieubeschermingsgebieden zoals stiltegebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en aardkundige monumenten. Hier zijn regels voor industrieterreinen van provinciaal belang aan toegevoegd. Wanneer de Omgevingswet definitief ingaat, zullen de regels opgaan in de tweede versie van de Omgevingsverordening die is afgestemd op de systematiek van de Omgevingswet.

Bij de besluitvorming over plannen en projecten is het op basis van de Wet milieubeheer verplicht om een milieueffectrapport (MER) op te stellen. De MER heeft tot doel het milieubelang volwaardig mee te nemen in de afwegingen. De provincie is bevoegd gezag voor de vaststelling en goedkeuring van (provinciale) plannen en projecten waarvoor een MER moet worden opgesteld. De provincie kan ook in het kader van de vergunningverlening bevoegd gezag voor een MER zijn, bijvoorbeeld voor de vergunningen van Tata Steel.

Samenwerkingspartners
Per onderwerp variëren de samenwerkingspartners. De voornaamste partijen op milieugebied zijn het Rijk, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten, gezondheidsinstanties en bedrijven.

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op het gebied van water, milieu, groen en bereikbaarheid worden door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten namens de provincie uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, zwemwater en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Samen met deze gemeenten en andere zogenoemde ‘ketenpartners’ in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeheerders, het Openbaar Ministerie en de politie, werken wij op een netwerkende wijze samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

De spanning tussen het vergroten van de leefbaarheid en het verder ontwikkelen van de economie is goed merkbaar bij de uitvoering van de VTH-taken. Om de veelheid van belangen, initiatieven en continue veranderingen het hoofd te bieden, is een duidelijke visie noodzakelijk op de veranderende inzet van het VTH-instrumentarium. De Nota uitvoering en handhaving die eind 2020 wordt vastgesteld, biedt deze visie en de strategische sturing op de uitvoeringstaken door de omgevingsdiensten (OD’s). Hierin staat hoe wij de OD’s willen inzetten om onze

beleidsdoelstellingen te bereiken. De doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen voor de uitvoering van de VTH-taken liggen op het niveau van de omgevingsdiensten vast in de VTH-strategieën. Dit betekent dat de VTH-strategieën samen met de gemeenten en de omgevingsdiensten zijn opgesteld. De omgevingsdiensten voeren de VTH-strategieën uit. In uitvoeringsprogramma's leggen we vast welke activiteiten de omgevingsdiensten jaarlijks uitvoeren om een bijdrage te leveren aan het realiseren van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen. Hierbij geven we elk jaar prioriteiten aan waar de omgevingsdiensten extra aandacht aan besteden bij de uitvoering. Na de uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) heeft de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) meer aanvragen voor vergunningen en verzoeken om handhaving. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft structureel te maken met extra inzet op complexe dossiers zoals Harsco Metals en Tata Steel. Deze omgevingsdienst ziet een structurele toename van het aantal juridische procedures en de vraag naar milieu-specialistisch advies. De extra middelen uit het coalitieakkoord voor het intensiveren van bestaande monitoring en handhaving op het gebied van natuur- en milieutaken en energiebesparing worden met de OD's uitgewerkt in concrete plannen. De uitkomsten van het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer naar de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco Metals zijn verwerkt in het Programma Tata Steel 2020 – 2050. De uitkomsten van het onderzoek van de commissie Van Aartsen naar het functioneren van het VTH-stelsel in Nederland worden in samenspraak met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de omgevingsdiensten en de gemeenten opgepakt.

De consequenties van wijzigingen in bevoegdheden en takenpakketten door de invoering van de Omgevingswet worden geïnventariseerd en hierover worden afspraken gemaakt met de omgevingsdiensten en gemeenten.

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

De provincie vindt dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Dat wil zeggen: een omgeving waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is en die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. De provincie wil gezondheidswinst behalen door vanuit haar rol te sturen op het behouden en waar mogelijk verbeteren van een gezonde fysieke leefomgeving. Dit doen we in samenwerking met onze inwoners en partners: bedrijven, gemeenten, waterschappen, gezondheidsinstanties en onderzoeksinstellingen.

Het Programma Gezonde Leefomgeving, vastgesteld in 2020, is ontwikkeld om de opgaven op het gebied van de leefbaarheid aan te pakken. Met een vijftal sporen wordt onder andere ingezet op meer onderzoek naar de gezondheidseffecten van milieuhinder en naar het monitoren van de omgevingskwaliteit. Ook wordt geïnvesteerd in het optimaliseren van de toezicht en handhaving, om zo de milieukwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving te verbeteren, met name bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

De provincie richt zich in haar aanpak op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluid, geur, zeer zorgwekkende stoffen en (ontwikkelingen in) de ondergrond. De provincie voldoet in elk geval aan de wettelijke normen. Waar mogelijk wordt er actief gestreefd naar het versneld behalen van WHO-advieswaarden. De provincie werkt gebiedsgericht, met speciale aandacht voor de milieu gerelateerde gezondheidsrisico's die samenhangen met de verdichting van het stedelijk gebied. Er wordt ook breder gekeken naar de winst die te behalen is bij andere beleidsopgaven. Bijvoorbeeld bij activiteiten op het vlak van energie, economie, mobiliteit, natuur en (drink)water. Zo is in 2021 het Regionaal

Mobiliteitsprogramma (RMP) vastgesteld voor Noord-Holland en Flevoland, inclusief een menukaart Duurzame Mobiliteit. De focus ligt op klimaatdoelen, maar de menukaart toont ook de bijkomende effecten op de leefomgeving, bereikbaarheid, verkeersveiligheid en geluid.

In een aantal regio's, bijvoorbeeld in de IJmond, staat de gezonde fysieke leefomgeving onder druk. Van gebieden met een hoge milieudruk op één en of meerdere milieukwaliteiten ('hotspots') wordt de milieuhinder gedetailleerd in kaart gebracht in samenwerking met de inwoners en partners.

Met het 'Programma Tata Steel 2020-2050: samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond' werkt de provincie samen met de IJmond gemeenten aan opgaven die bijdragen aan concrete gezondheidswinst.

Jaarlijks presenteert de provincie datarapporten over de luchtkwaliteit in drie gebieden: de IJmond, Westpoort en de Haarlemmermeer. In de Omgevingsvisie NH2050 is de ambitie geformuleerd om zo spoedig mogelijk aan de WHO advieswaarden voor luchtkwaliteit te voldoen. In 2020 is op alle meetlocaties voldaan aan de Europese wettelijke grenswaarden. De waarden voor fijnstof (PM10, PM2,5) dalen wel maar voldoen nog niet aan de WHO-advieswaarden. Met Hollandse Luchten brengt de provincie met burgermetingen op specifieke plekken in de provincie de luchtkwaliteit in kaart. In 2021 worden nieuwe meetgemeenschappen met inwoners toegevoegd aan het programma.

In de Omgevingswet is het thema Gezonde Leefomgeving benoemd als één van de prioriteiten. Het biedt de provincie en gemeenten perspectief om vanuit hun rollen als bevoegd gezag en ruimtelijk ordenaar bij te dragen aan de verbetering van een groene en gezonde fysieke leefomgeving. In het Actieplan Geluid voor de periode 2018-2022 heeft de provincie haar ambities vastgelegd met betrekking tot het terugdringen van de geluidbelasting door provinciale wegen. De provincie heeft speciale aandacht voor de problematiek van zeer zorgwekkende stoffen ZZS en voor de verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Schone Lucht Akkoord (SLA). In 2021 is het Uitvoeringsprogramma voor het SLA van de provincie vastgesteld. Vanaf 2021 participeert de provincie in een nationaal onderzoeksprogramma in het kader van het SLA naar hoogblootgestelde gebieden. De regio IJmond wordt voorgedragen als één van de te onderzoeken gebieden.

Het provinciale geurbeleid is er opgericht om toe te werken naar een verwaarloosbare geurhinder in Noord-Holland. Er is geïnvesteerd in innovatieve technieken om een beter inzicht te krijgen in de aard en oorzaak van geur gerelateerde klachten. In de Westpoort is in 2019 een netwerk met elektronische neuzen ('eNoses') opgezet. In 2020 is het netwerk uitgebreid rondom Tata Steel. In 2021 is het netwerk van eNoses nog verder uitgebreid langs het Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal. Het netwerk ondersteunt het toezicht op het verbod op varend ontgassen.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

De provincie richt zich op instandhouding en verbetering van de kwaliteit van bodem en ondergrond. De opgaven zijn:

- De grondwaterkwaliteit ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening beschermen.
- Verontreinigingen van bodem en grondwater saneren ter bescherming van mens en milieu en ter verhoging van de (gewenste) gebruiksmogelijkheden.
- De (toekomst)waarde van de ondergrond inclusief het aardkundig en archeologisch erfgoed beschermen.

- De energiewinning uit de bodem (bijvoorbeeld door geothermie, warmte-koudesystemen en warmtenetten) faciliteren.

Mijnbouwwet
Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is bevoegd gezag voor vergunningen onder de Mijnbouwwet. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de winning van gas of aardwarmte (geothermie). Vanuit haar adviesrol rol kijkt de provincie naar de gevolgen van de winning voor onder andere het grondwater en de bovengrondse veiligheid.

Bodembeheer
Met de invoering van de Omgevingswet (Ow), naar verwachting per 1 juli 2022, en de opheffing van de Wet bodembescherming verandert de taakverdeling tussen provincie en gemeenten. Kern van de verandering is dat gemeenten primair verantwoordelijk worden voor de bodemkwaliteit in de bovengrond en de provincie voor het grondwater. Daarnaast blijft de provincie onder het overgangsrecht verantwoordelijk voor alle besluiten, die onder de Wet bodembescherming zijn genomen en projecten die zijn gestart. Over de financiering hiervan door het Rijk worden in de loop van 2021 afspraken gemaakt. De provincie heeft de gemeenten met het project warme overdracht ondersteund ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Ow en zal ook in 2022 nog ondersteuning bieden.
De belangrijkste taken van de provincie zijn het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen, het afmaken van de aanpak van spoedlocaties bodemsanering en van diffuse bodemverontreiniging (bijvoorbeeld lood), nazorg en beheer van restverontreinigingen na sanering en de aanpak van nieuwe stoffen zoals PFAS (PerFluor-Alkyl stoffen, zoals PFOS en PFOA). Zie deze interactieve kaart voor de stand van zaken van de aanpak van de spoedlocaties bodemverontreiniging in Noord-Holland

Voor PFAS vertegenwoordigt Noord-Holland zowel ambtelijk als bestuurlijk het IPO in overleggen met Rijk, VNG en UvW. Het doel is om te komen tot oplossingen voor korte- en langetermijnknelpunten, zowel op landelijk als op provinciaal niveau.

Stortplaatsen Wet milieubeheer
De provincie is verantwoordelijk voor de nazorg van stortplaatsen Wet milieubeheer.
Voor één stortplaats wordt een sluitingsprocedure afgerond middels een geslotenverklaring en een goedgekeurd nazorgplan. Op drie gesloten stortplaatsen wordt in opdracht van GS nazorg uitgevoerd.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	28.390	29.210	30.332	29.665	29.554	27.554
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	4.364	5.695	4.666	4.546	1.126	1.126
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	5.198	7.680	5.866	4.496	2.938	2.243
	Totaal lasten	37.951	42.585	40.864	38.707	33.618	30.923
	Totaal baten	-2.215	-2.440	-1.610	-1.610	-1.610	-1.610
	Saldo van baten en lasten	35.736	40.145	39.254	37.097	32.008	29.313
	Stortingen						
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	100	0	0	0	0	0
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	4.561	3.300	3.300	3.300	1.000	0
2.2.3	Resv. Bodemsanering	5.722	319	319	319	319	319
	Onttrekkingen						
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	-650	-375	0	0	0	0
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	-794	-3.774	-3.400	-3.400	0	0
2.2.3	Resv. Bodemsanering	-4.163	-6.842	-5.188	-3.918	-2.360	-1.665
	Resultaat	**40.513**	**32.773**	**34.285**	**33.398**	**30.967**	**27.967**

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

3. Ruimte en Water
3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen
3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren
3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid’
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens
3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren
3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren
3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen
3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen
3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw
3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen
3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie
3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie
3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water
3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen
3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen
3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van Noord-Holland. Diverse functies vragen in Noord-Holland om ruimte. De provincie bekijkt deze vragen in samenhang, maakt ruimtelijk beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

De sturingsfilosofie van de provincie is gebaseerd op de Omgevingswet: lokaal wat kan en regionaal wat moet. Dit is vastgelegd in het Coalitieakkoord 2019-2023 ‘Duurzaam doorpakken!’. In de provinciale Omgevingsvisie NH2050 staat de langetermijnvisie van Provinciale Staten van Noord-Holland op de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie NH2050 vormt het strategische langetermijnbeleid van de provincie Noord-Holland. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans in Noord-Holland tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Om deze te borgen hanteert de provincie basisrandvoorwaarden voor gezondheid, veiligheid en klimaatadaptatie. Daarnaast gelden generieke ontwikkelprincipes voor landschap, natuurinclusiviteit, clustering van activiteiten en samenhang tussen de bovengrond en de ondergrond.

Voor wat betreft de hoofdambities uit onze Omgevingsvisie is de provincie medeafhankelijk van de keuzes die het Rijk voor de toekomstige ontwikkeling van de luchtvaart in het algemeen, en de ontwikkeling van Schiphol in het bijzonder maakt. De sectorale luchtvaartwet- en regelgeving is daarbij kaderstellend (LIB, hoogtebeperkingen, radardekking).

De aanwezigheid en het gebruik van de luchthaven Schiphol heeft een grote ruimtelijke impact. De ruimtelijke consequenties van keuzes in de luchtvaart dienen daarom scherp in beeld te blijven en in een integrale afweging te worden betrokken

De hoofddoelen op het gebied van water zijn het beschermen tegen overstromingen en het duurzaam gebruik van water voor verschillende doeleinden. De beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese richtlijnen: de ROR (Richtlijn Overstromingsrisico's) en de KRW (Kaderrichtlijn Water).

Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal:

1. primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen,
2. een robuuste ruimtelijke inrichting,
3. effectieve calamiteitenplannen.

Bij een duurzaam gebruik van het water gaat het om een zorgvuldig beheer van grond- en oppervlaktewater. Een goede waterkwaliteit en het voorkómen van verdroging en verzilting zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Klimaatverandering en maatschappelijke opgaven als de energietransitie, biodiversiteit en woningbouwopgave maken aanpassing, versnelling of intensivering van het waterbeleid op een aantal aspecten nodig. Bij het versterken van primaire waterkeringen wordt ingezet op: adaptieve versterkingsoplossingen die daarmee tegen lagere kosten uitbreidbaar zijn bij een klimaatverandering, op het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit aan de dijk en de directe omgeving van de dijk. Hiervoor worden de middelen ingezet uit de Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling.

De provincie werkt samen met gemeenten, veiligheidsregio's en waterschappen in het verkrijgen van meer inzicht in vitale en kwetsbare infrastructuur. Eigen netwerken (onder andere wegen en kanalen) worden beoordeeld op klimaatbestendigheid.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonvisie "Goed wonen in Noord-Holland"
- Programma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Watervisie 2021 'Buiten de oevers'
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie OV2020

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
3.1	Ontwikkelen ruimtelijk beleid	1.619	0	1.619	0	0	1.619
3.2	Uitvoeren ruimtelijk beleid	20.647	5.939	14.708	10.820	12.000	15.888
3.3	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen	5.435	0	5.435	4.742	1.200	1.893
3.4	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie	4.439	0	4.439	3.311	1.550	2.678
3.5	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water	3.153	1.500	1.653	1.393	1.562	1.822
	Totaal	**35.293**	**7.439**	**27.854**	**20.266**	**16.312**	**23.900**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
3	3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
3	3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
3	3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Onze rol

We zijn verantwoordelijk voor het maken van integrale ruimtelijke afwegingen over ontwikkelingen in voornamelijk het landelijk gebied. We wegen mogelijkheden af om wel of niet te bouwen in het buitengebied via onze verordening, wij maken beleid, stellen kaders en stimuleren en regisseren via onze instrumenten zoals de provinciale Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening, de Omgevingsregeling, regionale samenwerkingsagenda's en integrale

programma's. Bij het vormgeven en behouden van de ruimtelijke kwaliteit in de provincie worden wij bijgestaan door het ontwerpteam, het Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK/intern), de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO/extern) en de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK/extern).

Samenwerkingspartners
We werken samen met gemeenten aan het verhogen van de kwaliteit van de gemeentelijke plannen en met initiatiefnemers voor ruimtelijke ontwikkeling. Deze rol zal toenemen onder de nieuwe Omgevingswet, vanwege de in deze wet opgenomen zorgplicht omgevingskwaliteit en door de grote transities die het landschap grondig zullen veranderen. Hoe zorgt de provincie ervoor dat deze ontwikkelingen blijven passen in het veranderende landschap?

Prioriteiten
- Uitdragen van de Omgevingsvisie
- Het voorbereiden van de Omgevingsverordening NH2022 die gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking treedt
- Het stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Provinciale Staten (PS) hebben in 2018 een integraal strategisch langetermijnbeleid vastgesteld met de Omgevingsvisie NH2050. Elk van deze ambities is terug te vinden in de programma's in deze begroting. De belangrijkste acht onderwerpen waar PS ambities over hebben vastgesteld zijn: klimaatadaptatie (beleidsdoel 3.4); gezonde leefomgeving waaronder bodem, water, lucht, geluid, veiligheid (beleidsdoel 2.2); biodiversiteit (programma 5), economische transitie en energietransitie (beleidsdoel 2.1); mobiliteit (programma 4), verstedelijking en landschap (programma 3, 5 en 6).

De Omgevingsvisie wordt uitgedragen door advisering vanuit de vastgestelde visie aan GS, PS en de ambtelijke organisatie, en via het bepalen en uitwerken van activiteiten die bijdragen aan het behalen van door PS in de visie gestelde ambities en doelen.

De vertaling van de Omgevingsvisie in ons juridisch instrumentarium vindt plaats door middel van de Omgevingsverordening. In 2021 heeft de provincie de Omgevingsverordening NH2022 voorbereid. Deze omgevingsverordening treedt tegelijk in werking met de Omgevingswet. In de Omgevingsverordening NH2022 worden de provinciale regels omgezet naar de juiste juridische basis zodat de provincie voldoet aan de Omgevingswet op het moment van inwerkingtreding. Input van partners, waaronder gemeenten en waterschappen, is onderdeel van de totstandkoming geweest.

Extern borgt de provincie de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in de omgevingsvisies, omgevingsplannen en waterschapsverordeningen van lagere overheden via de instrumenten die de Omgevingswet ons hiertoe ter beschikking stelt. Hiertoe zijn onze werkprocessen heringericht.

De Omgevingswet wordt ondersteund door een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO wordt interbestuurlijk ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Wij zijn bij inwerkingtreding van de Omgevingswet aan het DSO gekoppeld en hebben onze werkprocessen hierop ingericht, zodat wij omgevingsbesluiten als de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening hiermee kunnen ontsluiten.

De Omgevingswet treedt later in werking dan 1 januari 2022, vooralsnog op 1 juli 2022. Tot dat moment blijft de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 derhalve van kracht. Deze is immers al in de geest van de Omgevingswet opgesteld. De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ligt klaar om in werking te treden zodra de Omgevingswet van kracht wordt.

3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Noord-Holland heeft na brede consultatie belangrijke waarden en grote ambities geformuleerd in haar Omgevingsvisie. Provinciale Staten hebben daarbij een sturingsfilosofie omarmd volgens het adagium: 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. De opgave staat altijd centraal en bepaalt of en zo ja met wie en met welke instrumenten we opgaven proberen aan te pakken.

Gedeputeerde Staten beschikken over meerdere instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen, onder wie de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO).

De ARO adviseert op basis van een vraag van een initiatiefnemer (provincie, gemeente of waterschap) over de ruimtelijke kwaliteit van plannen die grote impact hebben op het landschap. Focus van het advies ligt dan ook niet op de ruimtelijke kwaliteit van de afzonderlijke plannen, maar vooral op hoe deze bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. De ARO komt hiervoor gemiddeld negen keer per jaar bijeen en geeft tussen de 15 en 30 adviezen per jaar. Over de plannen die zijn besproken, de adviezen die hierover zijn uitgebracht en de trends die worden gesignaleerd, wordt ieder jaar een jaarverslag gemaakt in de vorm van een online magazine.

De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) is een onafhankelijk expert op het gebied van ruimtelijke ordening die GS adviseert bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het debat over de inrichting van de fysieke ruimte in Noord-Holland. De adviezen van de PARK zijn zoveel mogelijk integraal, gebiedsgericht, agenderend en innovatief. De huidige PARK is door GS aangesteld tot en met 31 december 2021.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
3.1.1	Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	2.454	2.119	1.091	1.091	1.091	1.091
3.1.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	1.386	433	528	528	453	453
	Totaal lasten	3.840	2.552	1.619	1.619	1.544	1.544
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.840	2.552	1.619	1.619	1.544	1.544
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**3.840**	**2.552**	**1.619**	**1.619**	**1.544**	**1.544**

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Onze rol
De provincie maakt als regisseur samen met de partners in de regio afspraken over realisatie van de verstedelijkingsopgaven (in samenhang met bereikbaarheid) bij OV-knooppunten. Daarnaast vervult de provincie de expertrol, en brengt specifieke kennis in over de ontwikkelingen van knooppunten. De provincie overlegt met de rijksoverheid over de ontwikkeling van Schiphol c.q. het luchtvaartbeleid en we zijn bevoegd gezag voor de regionale luchthavens. Samen met de mede-overheden en het bedrijfsleven in het Noordzeekanaalgebied (NZKG) realiseert de provincie faciliteiten ten dienste van de regionale economie en ruimtelijke ontwikkeling in het NZKG. De provincie stimuleert ruimtelijke ontwikkelingen door financiële middelen beschikbaar te stellen voor subsidies en onderzoeken. Ten slotte oefent de provincie de rol van bevoegd gezag uit door regels te stellen en te adviseren over ruimtelijke plannen van gemeenten.

Samenwerkingspartners
Onze samenwerkingspartners zijn zeer divers van aard, en omvatten medeoverheden, private partijen, zoals Schiphol en Haven Amsterdam, vervoerders als NS en Connexxion, beheerder van het spoornetwerk ProRail en maatschappelijke organisaties actief op het gebied van wonen, onderwijs, zorg, natuur, recreatie en cultuur.

Prioriteiten
- De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven tot Energiehaven.
- Actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de Schipholregio).
- De ruimtelijke inpassing van regionale luchthavens.
- De ruimtelijke inpassing van energietransitie in Noord-Holland, waaronder het Noordzeekanaalgebied.
- Bij OV-knooppunten geeft de provincie prioriteit aan de knooppunten die bijdragen aan de doelen voor woningbouw en uit de Omgevingsvisie.
- Opstellen van een Omgevingsagenda Landsdeel Noordwest, met provincies Utrecht en Flevoland en het Rijk.

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Voor het faciliteren van de verstedelijking en het duurzaam verbinden van woongebieden en werklocaties is een duurzaam en samenhangend OV-systeem nodig. Het functioneren van dit OV-systeem wordt mede bepaald door de kwaliteit van de knopen (OV-knooppunten en de ketens). In het coalitieakkoord 2019-2023 is hiervoor een OV-fonds van € 20 miljoen beschikbaar gesteld. In 2020 is een bestedingsplan opgesteld over de inzet van middelen voor de periode tot en met 2023 en zijn projecten opgenomen die zich de komende tijd naar verwachting aandienen. Tot en met 2022 is jaarlijks € 5 miljoen begroot en in 2023 € 3 miljoen. De verwachting is dat het fonds in 2022 volledig is toegezegd. Doel is cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV-bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficient ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. Dit bereiken we samen met partners en in afstemming met andere beleidstrajecten zoals onder andere Versnelling Woningbouw, Regionale afspraken werklocaties, Programma Fiets, Stedelijke Bereikbaarheid en het aanbesteden van busconcessies.

De provincie draagt in 2022 vanuit verschillende rollen bij, bij bovengenoemde doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit.

Kennis en onderzoek
De provincie werkt in 2022, al dan niet samen met partners, verder aan het (door)ontwikkelen van verschillende instrumenten ten behoeve van het programma OV-knooppunten, te vinden op het Kennisportaal OV-knooppunten. We geven hierbij uitvoering aan de datastrategie OV-knooppunten. In 2022 willen we de beschikbare data structureren in een dataplatform, in samenwerking met partners. Ook zullen we zoveel mogelijk interne en externe instrumenten en dashboards integreren in het Kennisportaal. De provincie doet daarnaast in 2022 verschillende onderzoeken zoals beschreven in de onderzoeksagenda van het programma. Ten slotte meet de provincie de voortgang van de programmadoelstellingen van OV-knooppunten in haar jaarlijkse Monitor OV-knooppunten.

In 2022 zal daarnaast uitvoering worden gegeven aan de onderzoeksagenda van het Regionaal OV Toekomstbeeld voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT). Zoals nadere studies, uitwerkingen van varianten en het definiëren en uitwerken van maatregelen (conform onderzoeksagenda ROVT).

Na het vaststellen van de focus Smart Mobility zal ook een verkenning naar MaaS en deelmobiliteit worden opgesteld. Hierin zal aandacht zijn voor de groeiende markt in deelproducten en hoe deze een toevoeging kunnen zijn voor de ketenreis.

Coördinerende en verbindende rol (samenwerking)
De provincie zet in op de uitvoering van de regionale ontwikkelstrategieën van zes corridors: de Zaancorridor, de Kennemerlijn, de Schipholcorridor, de Hoornse Lijn (Zaandam-Hoorn), de Gooicorridor en de Helderse Lijn. Deze strategieën maken onderdeel uit van de overkoepelende Regionale Ontwikkelagenda die samen met NS en met de regio's in 2021 is opgesteld. Deze bevat maatregelen op het gebied van OV-bereikbaarheid, ketenmobiliteit en knooppuntontwikkeling. De Regionale Ontwikkelagenda zal in 2022 worden geëvalueerd en gemonitord. In 2022 zal ook een ontwikkelstrategie voor de Westfriese Lijn worden opgesteld.

Stimulerende rol
De provincie zal gemeenten ondersteunen met procesinstrumenten en kennis bij circa 26 knooppunten (OV-knooppunten (inclusief 4 buitenpoorten), P+R/mobiliteitshubs en busstations). Voor 4 van de 26 knooppunten verwacht de provincie een vraag om cofinanciering. Deze projecten zijn opgenomen als investeringsagenda in het Bestedingsplan OV-fonds, die jaarlijks wordt geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

Veel van de bovengenoemde werkzaamheden hebben een samenhang met de begroting van mobiliteit, Zie ook 4.1.1.

Effectindicatoren 3.2.1

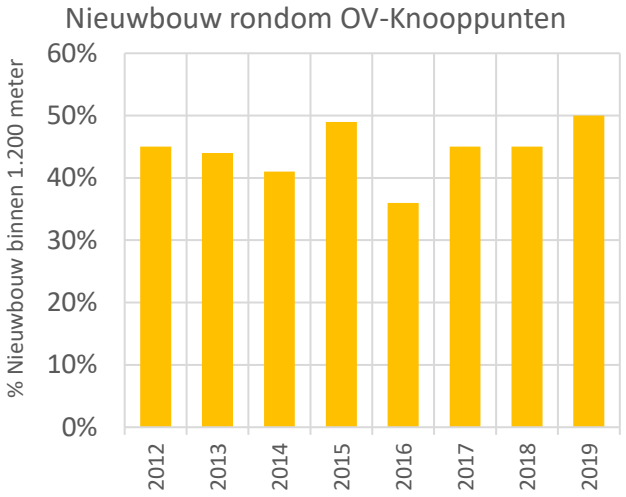

Toelichting
Woningbouw per jaar binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in % van totale nieuwbouw.

Bron: Provincie Noord-Holland

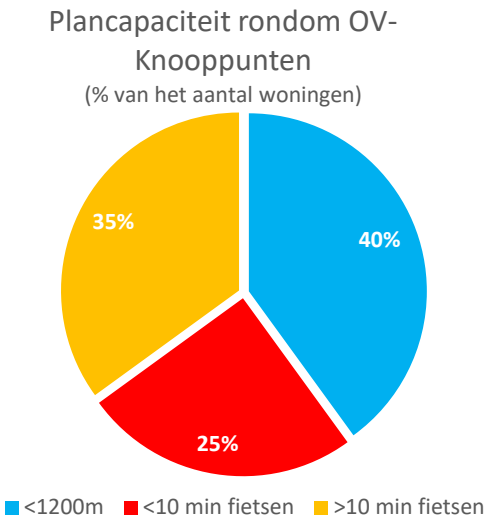

Toelichting:
Plancapaciteit woningbouw binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in aantallen woningen. Van de totale plancapaciteit (428.300 woningen) is 40% binnen 1.200 meter gepland en 65% binnen 10 minuten fietsen. Hierbij gelden de volgende disclaimers:

- Het programma heeft bijgedragen, maar er is meer van invloed op de ontwikkeling van OV-knooppunten;
- De cijfers zijn een gemiddelde voor heel Noord-Holland. Er zijn lokale en regionale verschillen.
- Het streven van 50% van de nieuwbouw binnen 1200 meter gaat over de destijds vastgestelde woningbehoefte van 240.000 woningen tot 2040 (Vraaggestuurd bouwen, Companen, 2012).

Bron: Provincie Noord-Holland

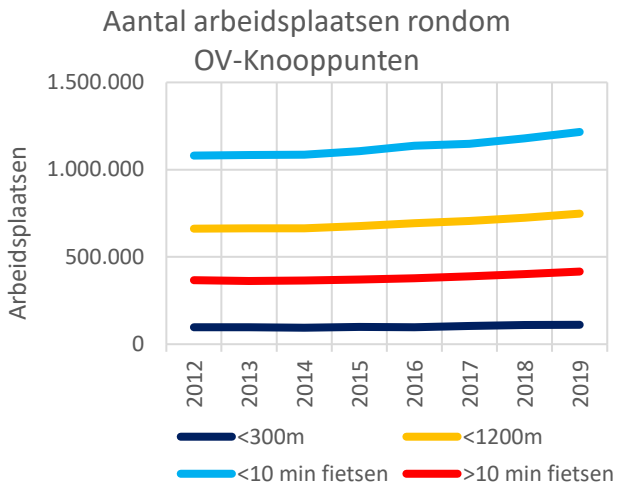

Toelichting:
Aantal arbeidsplaatsen rondom OV-knooppunten uitgedrukt per gehanteerd bereik zijnde 300m, 1200m en 10 minuten fietsen.
Bron: Provincie Noord-Holland

Voor meer gedetailleerde informatie over bovenstaande indicatoren verwijzen wij naar de monitor OV knooppunten 2018-2019

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Het Rijk is het bevoegd gezag voor Schiphol en bepaalt hoe de luchtvaart (luchtvaartnota) en de luchthaven (luchthavenverkeersbesluit Schiphol) zich de komende jaren verder mogen ontwikkelen. Daarnaast loopt er een grootschalig programma om het Nederlandse luchtruim opnieuw in te richten. Hierin worden ook de start- en landingsroutes en -procedures rond Schiphol aangepast (luchtruimherziening).

Het belang van luchtvaart en Schiphol als onderdeel van de internationale connectiviteit van onze provincie en de MRA staat niet ter discussie. Maar naast de lusten vragen wij het Rijk bij de keuzes voor verdere ontwikkeling van de luchthaven en de inrichting van het luchtruim om meer aandacht te hebben voor de belasting op de omgeving, in de vorm van geluidshinder, CO_2-emissies en fijnstof.

Daarnaast schuurt de impact van luchtvaart soms met andere maatschappelijke opgaven in de Schipholregio (waaronder woningbouw). Een goede afstemming tussen de diverse publieke belangen en bestuurslagen is daarom belangrijk. Samen met decentrale overheden trekt de provincie daarbij op in de Bestuurlijke Regie Schiphol (Bestuurlijke Regie Schiphol - Provincie Noord-Holland).

Governance
De Omgevingsraad Schiphol (ORS) is geëvalueerd door de heer Van Geel, hij adviseert om de structuur volledig anders in te richten waarbij hij een onderscheid maakt tussen interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk en BRS, maatschappelijke participatie en informatievoorziening. Het is niet duidelijk of de provincie ook aan deze toekomstige structuur financieel gaat bijdragen zoals nu in de ORS.

Wonen-Vliegen
De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken 'wonen en vliegen' en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour. Daarnaast blijven wij actief met het Rijk in gesprek (IenW en BZK) over de knelpunten binnen het huidige stelsel en de mogelijkheden voor maatwerk binnen de huidige beperkingencontouren van Schiphol om de vitaliteit te kunnen borgen.

Leefbaarheid
De 2e tranche van de Stichting Leefomgeving Schiphol liep eind 2020 af, maar de uitvoering loopt nog enkele jaren door. Over de inzet van de resterende middelen zijn nieuwe afspraken gemaakt voor de interim-periode in aanloop naar het nieuwe Omgevingsfonds dat de minister wil gaan instellen.

Regionale luchtvaart
Naast de ontwikkeling van Schiphol is de provincie zelf bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Verder verleent de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Een deel van de provinciale luchtvaarttaken wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Met het Rijk is afgesproken om de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) te evalueren. Daaraan gekoppeld wordt het provinciale regionale luchtvaartbeleid waar nodig geactualiseerd. Ook autonome nieuwe ontwikkelingen en de ambities uit het collegeprogramma en de Omgevingsvisie worden daarin meegewogen.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De ambitie is om met het Noordzeekanaalgebied (NZKG) een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het terugdringen van de CO_2-uitstoot en het versterken van de circulaire economie conform de afspraken van het klimaatakkoord, om zo de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam te versterken. Waarbij in samenhang met de Haven Den Helder de havencomplexen worden versterkt.

In de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 zijn de regionale belangen voor dit gebied geformuleerd. In 2021 is het gebied aangewezen als NOVI-gebied, vanwege de complexe opgaven in het gebied. Bijvoorbeeld om ruimte te vinden voor klimaatadaptatie en energietransitie, voor duurzame economische groei en een leefbare regio. De doelstellingen worden gerealiseerd in een samenwerkingsverband van het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied (NZKG), met een ondersteunend projectbureau. De provincie draagt hier ook financieel en met personele capaciteit aan bij.

Om in te spelen op de bouw van de nieuwe windparken voor de Noord-Hollandse kust wordt het baggerdepot in de Averijhaven in IJmuiden getransformeerd in een energiehaven voor de offshore wind. In 2022 wordt de energiehaven opgeleverd.

Voor wat betreft het havencomplex van Den Helder zal in 2022 besluitvorming plaatsvinden over de integrale ruimtelijke ontwikkelrichting voor de haven, stad, bereikbaarheid en energietransitie, ten behoeve van de versterking van de regionale economie. Koninklijke Marine, Defensie en Rijksvastgoedbedrijf, gemeente en provincie werken nauw samen om tot een Visie Maritiem

Cluster Kop van Noord-Holland/Den Helder 2050 te komen. De visie wordt in 2023 opgenomen in de omgevingsvisie van de gemeente Den Helder en vormt de basis voor een Omgevingsprogramma waarin gezamenlijke overheden - rijkspartijen, provincie, gemeente en waterschap - uitvoeringsafspraken maken.

Het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP)
Het Sluis Haven Informatiepunt (SHIP) geeft informatie over de bouw van de nieuwe zeesluis, de toekomst van de regio, vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, energietransitie, duurzaam en innovatief ondernemen en technische beroepen en opleidingen. Het is een gezamenlijk project van het Bestuursplatform NZKG, onder verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland. De exploitatie is uitbesteed.

Effectindicatoren 3.2.3

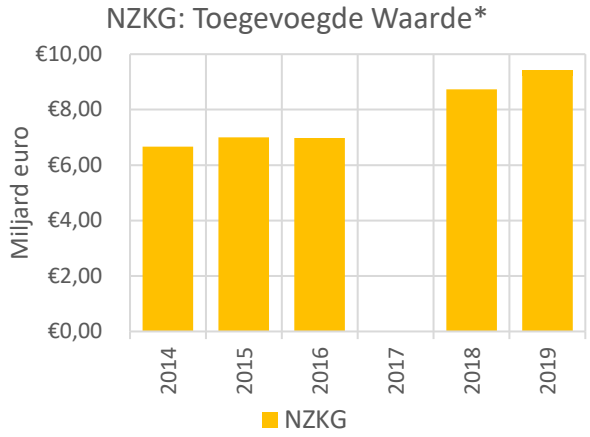

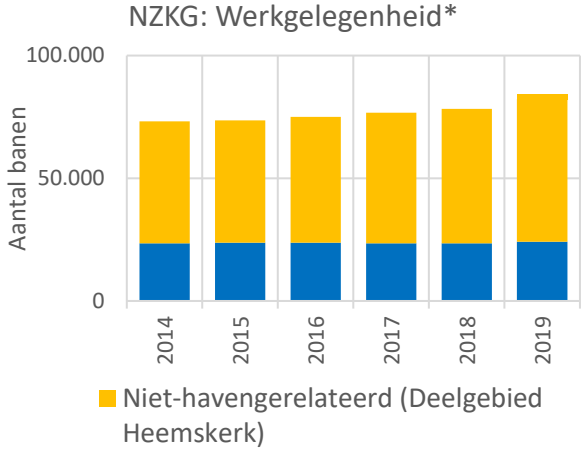

Toelichting:
Toegevoegde waarde in Noordzeekanaalgebied (NZKG), weergeven miljarden euro's. *Deelgebied Heemskerk is in 2019 toegevoegd. In verband met een wijziging in methodiek is er geen data beschikbaar voor 2017.
Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

Toelichting:
Deze indicator geeft het aantal banen weer in het NZKG gebied. Om de tijdreeks consistent te houden met voorgaande jaren zijn de nieuw toegevoegde bedrijventerreinen PolanenPark en Sloterdijk IV (De Heining) niet opgenomen in deze tijdreeks.
Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/

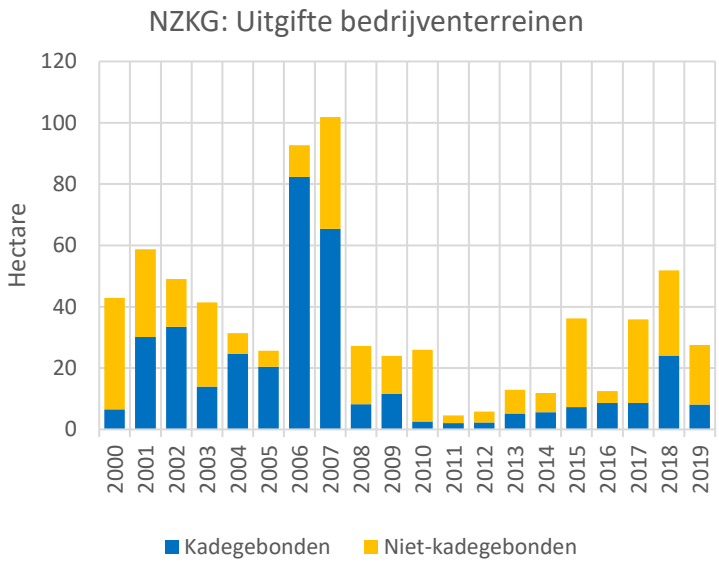

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

De provincie waarborgt provinciale doelstellingen door in gesprek te gaan met gemeenten over hun ruimtelijke plannen en visies. De provincie doet dat in dialoog binnen heldere kaders, waaronder de Omgevingsvisie en provinciale Omgevingsverordening, en in een vroegtijdig stadium. De sturingsfilosofie uit de Omgevingsvisie en de Omgevingswet, die waarschijnlijk in de loop van 2022 in werking treedt, wordt met deze werkwijze nader ingevuld. Het doel is om de provinciale belangen en gemeentelijke belangen samen te brengen en waar nodig een afweging op bovenlokaal niveau te maken. De formele RO-procedure voor bestemmingsplannen (inclusief het instrumentarium als zienswijze en reactieve aanwijzing) is sluitstuk van deze werkwijze van ruimtelijke planvorming.

De provincie adviseert regio's over regionale visies, opgaven en afstemming en brengt de provinciale belangen hierbij in. Dit kan ook bovenregionaal of interprovinciaal zijn.

Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact stellen we adviezen op. We voeren daarnaast diverse onderzoeken en projecten uit ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. De basis hiervan ligt in de Omgevingsvisie. Dit betreft onderzoeken en projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen die niet al in andere operationele doelen zijn ondergebracht. Wat studies en onderzoeken betreft gaat het bijvoorbeeld om aanvullende verkenningen en strategieën van de ruimtelijke impact van energietransitie, samenwerkingsagenda's met gemeenten – zoals Haarlemmermeer en Den Helder – en samenwerkingsagenda voor regio's zoals De Kop van Noord-Holland, IJsselmeergebied en over het Metropolitaan landschap.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen – in het bijzonder Bereikbaarheid: provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen en Groen: beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur – koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Deze activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van de in 2018 vastgestelde 5e Nota Grondbeleid. De vier kernwaarden in deze nota zijn rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. Binnen dit operationeel doel valt bovendien het duurzaam beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie die niet behoren tot de provinciale infrastructuur en niet in gebruik zijn voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De ontwikkelingen rondom het grondbeleid en de boekwaarden van de gronden worden uitgebreider beschreven in de Paragraaf Grondbeleid van deze begroting en in de jaarrekening. De onderstaande KPI's geven inzicht in de bijdrage van grond aan het bereiken van provinciale doelen. Twee KPI's hebben betrekking op of worden gefinancierd door het programma Groen.

Prestatie-indicatoren 3.2.5

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	6,5	n.v.t.	7,2	n.v.t.	7,5	n.v.t.
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	€ 2 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.
Aankoop NNN	Hectare	74	125	125	125	400	400
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	4	7	4	pm	pm	pm

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	3.578	6.242	11.391	4.391	711	711
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	513	729	729	729	729	729
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	1.399	5.402	462	257	257	257
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	3.129	5.672	3.263	3.263	3.338	3.838
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	3.386	13.335	5.302	5.307	5.239	5.148
	Totaal lasten	12.006	31.380	21.147	13.947	10.274	10.683
	Totaal baten	-8.598	-15.031	-5.939	-5.924	-5.924	-5.924
	Saldo van baten en lasten	3.407	16.349	15.208	8.023	4.350	4.759
	Stortingen						
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	8.398	5.000	5.000	5.000	0	0
3.2.3	Resv. Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	0	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	0	0	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	250	522	0	0	0	0
3.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	5.455	6.697	7.000	7.000	7.000	41.000
	Onttrekkingen						
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	-3.039	-5.530	-10.680	-3.680	0	0
3.2.3	Resv. Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	-522	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	-140	-140	0	0	0
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	-1.019	-8.799	0	0	0	0

3.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	-2.157	-2.842	0	0	0	0
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**11.155**	**10.735**	**16.388**	**16.343**	**11.350**	**45.759**

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Rol
De provincie treedt op als regisseur van de woningmarkt en vervult een aanjagende rol in de woningbouwproductie. De provincie treedt daarnaast op als kennismakelaar en verbinder tussen partijen en draagt zorg voor actuele informatievoorziening over de woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens in de provincie.

Samenwerkingspartners
De provincie heeft met de Noord-Hollandse gemeenten per regio uitgangspunten en acties afgesproken op het gebied van nieuwe woningbouw en bestaande bouw, waaronder betaalbaarheid, bouwen bij OV-knooppunten, duurzaamheid en voorzieningen. Deze afspraken staan in de woonakkoorden. In het zuidelijk deel van de provincie kiest de provincie op het beleidsterrein wonen een actieve rol in de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. Verder werken we nauw samen met (koepel)organisaties als Bouwend Nederland, Neprom, Aedes, TNO alsook marktpartijen via bijvoorbeeld onze klankbordgroep marktpartijen en de versnellingstafel.

Prioriteiten
- Versnelling woningbouw
- Uitvoeren woonakkoorden

Omgevingsfactoren
Om de woningbouw te kunnen versnellen is het cruciaal dat het Rijk maatregelen neemt met betrekking tot stikstof, geluidscumulatie, mobiliteit en betaalbaarheid. Via de Woondeal Noord-Holland Noord, de Woondeal MRA, de Verstedelijkingsstrategie MRA en diverse andere Rijk-regio trajecten wordt ingezet op versteviging van de samenwerking tussen gemeenten, Rijk en provincie op deze onderwerpen. Hoe deze samenwerking op wonen/woningbouw gebied vorm krijgt is voor een belangrijk deel afhankelijk van het nieuwe kabinet en of er een Minister(ie) voor Wonen komt.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

De provincie treedt op als regisseur van de woningmarkt. Dat doet de provincie door met gemeenten regionaal afspraken te maken over de woningmarkt en programmering in de woonakkoorden. Een woonakkoord bevat afspraken met de provincie over aantallen, opgaven en acties, over nieuwbouw en bestaande bouw voor de periode 2020-2025, met de mogelijkheid om tussentijds bij te stellen wanneer daar aanleiding voor is. In de Omgevingsverordening is regelgeving opgenomen over het maken van deze woningbouwafspraken. Deze omvatten ook regels voor bouwen in het landelijk gebied. Zoals afgesproken in de provinciale Woonagenda 2020 – 2025 geven de regio's in 2022 uitvoering aan de afgesloten woonakkoorden. In 2022 zullen enkele woonakkoorden geactualiseerd worden.

Op basis van een woonakkoord kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor regionale projecten of onderzoeken. Voor de periode 2020-2025 is € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld om projecten in het kader van de woonakkoorden te subsidiëren.

De incidentele uitgaven vanuit de reserve woonbeleid voor 2022 worden besteed aan subsidies voor de woonakkoorden en de uitvoering daarvan, en aan proceskosten die nodig zijn voor de woonakkoorden en uitvoering daarvan.

De provincie zorgt voor een actuele informatievoorziening met betrekking tot onder andere woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens. Deze zijn via het dashboard te vinden.

Effectindicator 3.3.1

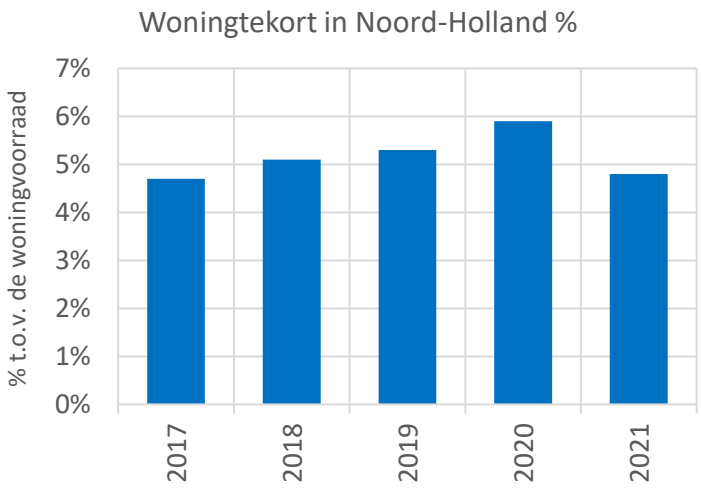

Toelichting

Het woningtekort is een indicator die de demografische druk op de woningmarkt weergeeft. Hierbij wordt gekeken wat de woningvraag is t.o.v. het aanbod. Tot 2020 liep het woningtekort op. Als gevolg van de Coronacrisis is de bevolkingsgroei gedaald. De verminderde bevolkingsgroei wordt veroorzaakt door een hogere sterfte en een sterk verminderd buitenlands migratiesaldo. De lagere bevolkingsgroei vertaalt zich in een lagere huishoudenstoename. Doordat het aantal gebouwde woningen groter was dan de huishoudensgroei is het woningtekort in 2020 gedaald. In Noord-Holland ligt het tekort begin 2021 op 4,8%. Om het tekort terug te brengen tot acceptabele proporties, het streven van het rijk is een tekort van maximaal 2%, zullen zo snel mogelijk meer woningen aan de voorraad moeten worden toegevoegd.

Bron: ABF Research

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Voor het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw (Uvp versnellen woningbouw) is budget beschikbaar om gemeenten te helpen bij het versnellen van de woningbouwproductie. Dit budget wordt ook in 2022 ingezet voor cofinanciering van extra huur via de Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2021 en via subsidie aan de Flexibele schil MRA. De flexibele schil MRA wordt met voorrang ingezet voor projecten met meer betaalbare/sociale woningen en voor de aanpak Bereikbare Steden, ofwel grootschalige binnenstedelijke ontwikkeling rondom OV-Knooppunten in de MRA, Alkmaar,

Heerhugowaard en Hoorn. Het budget voor de flexibele schil wordt tevens gebruikt voor inhuur voor de aanpak Wonen voor winkels.

Daarnaast is een knelpuntenbudget beschikbaar voor het wegnemen van financiële knelpunten. Op basis van aanvragen in 2021 en eerdere jaren wordt dit onder andere in 2022 ingezet. Verder denkt de provincie met gemeenten mee via de bouwambassadeur en kernteams versnelling (NHN en MRA). De bouwambassadeur is het eerste aanspreekpunt voor gemeenten en bouwende partijen die de woningbouw willen versnellen en daarbij hulp van de provincie kunnen gebruiken. De bouwambassadeur en secretaris worden uit het Uvp versnellen woningbouw betaald.

Aanvullend op het Uvp versnellen woningbouw werkt de provincie in 2021 in het Masterplan Wonen aanvullende acties en maatregelen uit om in de periode tot 2030 tot voldoende (betaalbare) woningbouw in Noord-Holland te komen. De inzet wordt via regionale werksessies afgestemd met de gemeenten van Noord-Holland. Eventuele maatregelen met financiële consequenties worden in 2022 vanuit de begroting van het Uvp versnellen woningbouw gedekt.

De provincie bekijkt de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam, zoals benoemd in actiepunt 6B van de Woonagenda 2020 - 2025.

Vanuit haar rol als kennismakelaar faciliteert de provincie afstemming met marktpartijen en belangenorganisaties via:

- Versnellingstafel: een klein kernteam van wetenschap, gemeenten en marktpartijen.
- Klankbordgroep Marktpartijen: breder afstemmingsoverleg van bouwers, ontwikkelaars, corporaties en belangenorganisaties.
- Bouwtafel, georganiseerd door Bouwend Nederland (BNL).

Effectindicatoren 3.3.2

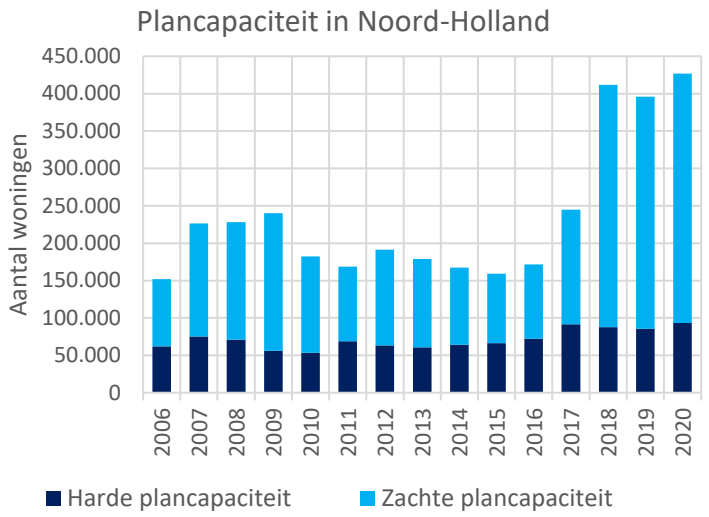

Toelichting:
De provincie inventariseert periodiek het aantal woningen dat gemeenten in bouwplannen hebben via de website www.plancapaciteit.nl. De grafiek toont het aantal harde plannen (locaties met een vastgesteld bestemmingsplan) en zachte plannen (locaties die in voorbereiding of potentieel zijn).
Bron: www.plancapaciteit.nl

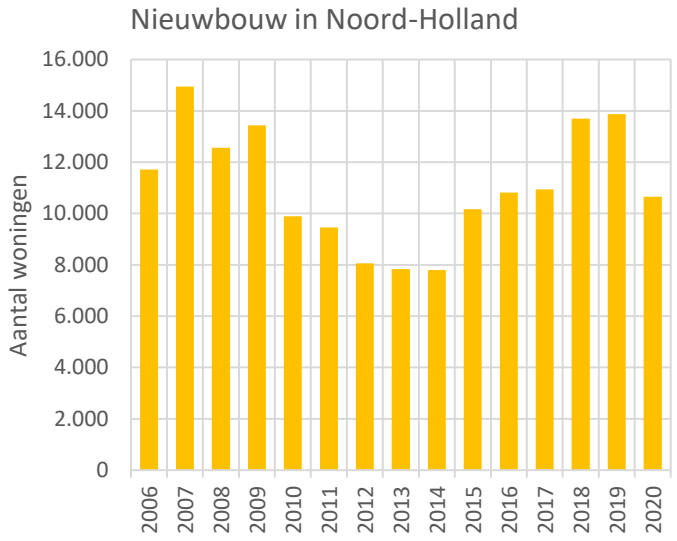

De grafiek toont het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen per jaar in Noord-Holland.
Bron: CBS

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.826	2.066	2.066	1.619	1.389	1.044
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	2.628	2.199	3.369	1.199	54	54
	Totaal lasten	4.454	4.265	5.435	2.818	1.443	1.098
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	4.454	4.265	5.435	2.818	1.443	1.098
	Stortingen						
3.3.1	Resv. Woonbeleid	250	0	0	0	0	0
3.3.2	Resv. Woningbouw	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0
	Onttrekkingen						
3.3.1	Resv. Woonbeleid	-975	-1.620	-1.427	-980	-750	-405
3.3.2	Resv. Woningbouw	-2.172	-2.145	-3.315	-1.145	0	0
	Resultaat	**2.757**	**1.700**	**1.893**	**1.893**	**1.893**	**693**

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Rol

De provincie is bevoegd gezag voor het goedkeuren van een Projectplan Waterwet, het bijbehorende milieueffectrapport en de omgevings- en natuurvergunning.
De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De provincie houdt toezicht door middel van de jaarlijkse voortgangsrapportages over toetsing en verbetering van regionale waterkeringen door waterschappen.
De EU Richtlijn Overstromingsrisico's (EU-ROR) verplicht de provincie om data te beheren voor het maken van overstromingsscenario's. Dit doet de provincie samen met de waterbeheerders en het Rijk.

Samenwerkingspartners

Het Rijk, waterbeheerders, veiligheidsregio's en de andere provincies.

Prioriteiten

Zie voor prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3.

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De omgevingswaarden (de normen) en de verplichte jaarrapportages zijn opgenomen in de

Omgevingsverordening. De acties uit de Visie op de Regionale Waterkeringen 2016, die de provincies samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat heeft opgesteld, zijn verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen IV (ORK IV). Onderwerpen zijn onder andere de zorgtaak, actualisatie van de normeringen kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeert in het begeleidingsteam Visie van ORK IV.

De beheergebieden van de waterschappen overschrijden de provinciegrenzen. Om het toezicht per waterschap op eenzelfde manier invulling te geven, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen drie provincies en acht waterschappen, vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014. Ook in 2022 gaat het hierbij om afspraken over onder meer dijkverbeteringen, toetsregels en jaarrapportages. De provincie stuurt op actualiteit en ziet toe op de uitvoering van de afspraken.

In 2022 is er specifiek aandacht voor de volgende activiteiten:

- Het verder uitwerking geven van de verkenning zorgplicht regionale keringen en wat dat kan betekenen voor de manier van verantwoording van de waterschappen richting de provincie.
- Zorgen dat (potentiële) ruimtelijke ontwikkelingen een plek krijgen in het actueel houden van de normen van regionale keringen.
- Effect van mogelijke MHW-aanpassingen op de toetsing van de regionale keringen (specifiek rondom ARK-NZK-gebied).

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Coördinatie dijkversterkingsprocedures, goedkeuringsbesluiten dijkversterkingsplannen, opstellen programma's ruimtelijke kwaliteit

De provincie keurt op verzoek van waterkeringbeheerders een dijkversterkingsplan goed en verleent de bijbehorende natuur- en omgevingsvergunning. Op verzoek van de waterkeringbeheerders wordt het dijkversterkingsplan met de vergunningen gecoördineerd ter visie gelegd. Tegen het provinciaal goedkeuringsbesluit kan beroep worden ingesteld bij de Raad van State.

De provincie verwacht in 2021 dijkversterkingsplannen voor Durgerdam, Kunstwerken Hollands Noorderkwartier ter goedkeuring voorgelegd te krijgen. Mogelijk worden voor IJburg 2e fase en het Zeeburgereiland besluiten ter goedkeuring aan ons voorgelegd. Dit is afhankelijk van de voortgang van deze projecten.

In april 2020 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de versterking van de Markermeerdijken tussen Hoorn en Durgerdam. In 2021 zijn veel werkzaamheden aan deze dijk uitgevoerd. GS hebben aan de dijkversterking een aantal kansen gekoppeld. Deze versterken de ruimtelijke kwaliteit en compenseren de aantasting van het monument of de natuur. Aan GS worden in 2021 nog een aantal aanvullende besluiten hierover gevraagd, waarna in 2022 de uitvoering van de dijkversterking, inclusief de meekoppelkansen verder kunnen worden gerealiseerd.

Voor de primaire waterkering tussen Den Oever en Den Helder (Balgzanddijk, Waddenzeedijk Wieringen, Amsteldiepdijk) en de polder Katwoude wordt gestart met het opstellen van ontwerpprojectplannen Waterwet.

Uitvoeringsprogramma's ruimtelijke kwaliteit
Bij het versterken van dijken wordt ingezet op het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit én op het oppakken van ontwikkelkansen in de aangrenzende gebieden. Hiermee willen we de regionale economie stimuleren en uitvoering geven aan andere ambities en transities zoals biodiversiteit, extra recreatieve mogelijkheden, nieuwe vormen van energie en ontwikkeling van cultuurhistorie en landschap. Hiervoor is budget beschikbaar vanuit de Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling.

De provincie adviseert en ondersteunt in 2022 initiatiefnemers die projecten ontwikkelen in relatie tot dijkversterkingen. Met bijdragen en een subsidieregeling cofinancieren wij deze initiatieven. Lopende ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn: de Afsluitdijk, het eiland Marken en de Markermeerdijken. In 2021 zijn we, via een uitvoeringsregeling subsidies, met 13 regionale partijen gestart met de uitvoering van het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRKK Hoorn-Amsterdam). Het gaat hierbij om recreatie-, natuur- en cultuurhistorische projecten. We verwachten dat minimaal 9 projecten van het APRKK in 2022 in uitvoering zijn genomen.

De provincie levert een inhoudelijke bijdrage aan de MIRT-verkenning voor het rijksproject Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Het Rijk wil hierbij samen met ons extra investeren in al de door ons aangereikte natuurprojecten. Deze projecten zijn belangrijk voor de ecologische kwaliteit van het Markermeer-IJmeer. Hiermee benutten wij de kans om werk met werk te maken.

Van het programma ruimtelijke kwaliteit dat is gekoppeld aan de versterking van de Afsluitdijk – het zogenoemde Uitvoeringsprogramma Afsluitdijk – wordt in 2022 verder uitvoering gegeven aan de aanleg van een nieuw fietspad langs de Waddenzee en de vismigratierivier. Daarnaast wordt de renovatie en uitbreiding van het Vlietermonument opgepakt.

In 2022 dragen we bij aan extra ruimtelijke kwaliteit. Dit zijn de meekoppelkansen: wandel- en fietspaden en dijkplaatsen Markermeerdijk, de Nieuwe Afsluitdijk, ecologische maatregelen Markermeer en proceskosten voor het ontwikkelen van meekoppelkansen.

Bijdragen aan Deltaprogramma
In opdracht van de Deltacommissaris dragen wij 2022 inhoudelijke bij aan het Deltaprogramma Kust en het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KPZSS). De provincie is lid van de Stuurgroep Deltaprogramma namens het Landelijk Overleg Kust (LOK). De provincie is voorzitter van het bestuurlijke LOK en de Landelijke Kennisgroep Kust (LKK). Daarnaast levert de provincie inbreng in het Deltaprogramma Waterveiligheid 2022 en in de landelijke Programmacommissie Waterkeren.

In 2022 levert de provincie een inhoudelijke bijdrage aan de uitvoering van projecten die onder de kustvisie IJsselmeerkust 2021 tot uitvoering komen. Wij dragen bij aan onder meer het MIRT-onderzoek Wieringerhoek (PAGW) van het Rijk en verkennen waar meervoudig ruimtegebruik tot de mogelijkheden behoort. We stellen in 2022 kustvisies op voor de andere kusten van het IJsselmeergebied, samen met betreffende gemeenten, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, met de inzet van Identiteit Kustplaatsen.

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

Toelichting

Op 25 februari 2020 hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland, bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020 vastgesteld. Hierin staan ook de verantwoordelijkheden en de thema's waarop de provincie haar eigen verantwoordelijkheid neemt en waarop ze de samenwerking zoekt met partners. Met de notitie geeft de provincie Noord-Holland uitwerking aan het bestuursakkoord Klimaatadaptatie dat in 2018 door alle koepels is ondertekend en geeft ze uitvoering aan de ambities voor klimaatadaptatie van de provinciale omgevingsvisie. Daarnaast worden in de notitie de extra financiële middelen voor klimaatadaptatie uit het coalitieakkoord gealloceerd. De notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland vervangt niet de gestelde ambities in de Watervisie 2016-2021 (waterrobuust inrichten bevorderen), maar bouwt erop voort.

De provincie werkt intensief samen met andere partijen om de doelstelling te behalen en is grotendeels ook afhankelijk van deze andere partijen.

Met de notitie is vastgesteld dat de extra financiële middelen voor klimaatadaptatie uit het coalitieakkoord worden ingezet om regionale partijen te stimuleren en te faciliteren en om een eigen verantwoordelijkheid te nemen daar waar de provincie die heeft.

1. Stimuleren door middel van een subsidie Klimaatadaptatie van regionale overheden om klimaatadaptatie in de uitvoering mee te nemen (€ 3 miljoen in 2021-2023). Deze regeling is in de vorm van een tender.
2. Het vormgeven van eigen beleid en een bijdrage leveren aan verminderen kennisachterstand (€ 2 miljoen 2020-2023).

In 2022 worden de ambities uit de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland voortgezet. De volgende activiteiten zijn voorzien:

- Aanvullen en inbrengen van kennis en expertise zeespiegelstijging en waterbeschikbaarheid in lopende gebiedsprogramma's.
- Kennis ontsluiten via kaarten en data in kaart brengen kennisleemte met partners met als doel heldere handreiking te bieden hoe klimaatadaptatie mee te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Doorontwikkelen beleid wateroverlast en waterbeschikbaarheid.
- Actualiseren overstromingsdata.
- Vervolg Vitaal en Kwetsbaar, focus Noordzeekanaal en Kop van Noord-Holland klimaatstresstest Res'en.
- Klimaatstresstest cultuurhistorie vervolg klimaatstresstest eigen assets.
- Monitor voortgang klimaatstresstest werkregio's.
- Deelnemen aan programma toekomstbestendig watersysteem ARK/NZKG.
- Mede ontwikkeling convenant klimaatadaptieve woningbouw MRA.
- Ondersteunen gemeenten bij het proces om invulling te geven aan aanvragen Impulsregeling Rijk.
- Communicatie en communicatieplatform continueren met partners.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	431	270	270	270	270	270
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.861	8.049	2.315	1.315	890	890
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie	786	1.844	1.854	1.714	254	254
	Totaal lasten	3.078	10.163	4.439	3.299	1.414	1.414
	Totaal baten	0	-935	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.078	9.228	4.439	3.299	1.414	1.414
	Stortingen						
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	620	1.035	50	0	0	0
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	1.320	1.000	1.500	1.500	0	0
	Onttrekkingen						
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-1.158	-8.549	-1.425	-580	0	0
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	-243	-1.600	-1.886	-1.591	0	0
	Resultaat	**3.616**	**1.114**	**2.678**	**2.628**	**1.414**	**1.414**

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Onze rol

De opgave voor de provincie is om er samen met andere partijen voor te zorgen dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor onder andere drinkwaterbereiding, landbouw, natuur en recreatie. Voor wat betreft de kwaliteit van het oppervlaktewater heeft de provincie een kaderstellende taak (vaststellen ecologische KRW-doelen), een uitvoerende taak (verbetermaatregelen uitvoeren), een verbindende en stimulerende taak en een toezichthoudende taak (lozingsvergunningen). De provincie is zelf de beheerder van het grondwater, en zorgt ervoor dat het grondwater in een goede toestand komt en blijft.

Samenwerkingspartners

Samenwerkingspartners zijn waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen zoals LTO en drinkwaterbedrijven.

Prioriteiten

- Vaststellen en uitvoeren van het deelprogramma oppervlaktewater, onderdeel van het Regionaal Waterprogramma N-H 2022-2027.
- Vaststellen en uitvoeren van het deelprogramma grondwater, onderdeel van het Regionaal Waterprogramma N-H 2022-2027.

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

De provincie is de beheerder van het grondwater en moet zorgen voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van grondwater. De ondergrond moet duurzaam worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verzilting van grondwatervoorraden en verdroging van gebieden moet worden voorkomen. Om deze doelen te bereiken voert de provincie het Deelprogramma Grondwater uit dat onderdeel is van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. Met dit programma wordt invulling gegeven aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn. In dit programma is aangegeven welke doelen de provincie wil bereiken en welke maatregelen worden genomen.

De provincie is ook bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. Via vergunningverlening en toezicht wordt ervoor gezorgd dat de ondergrond goed wordt gebruikt. De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van het provinciaal grondwatermeetnet.

Output 2022:

- vaststellen en uitvoeren grondwaterprogramma 2022-2027
- vergunningen
- grondwatermetingen

Prestatie indicator 3.5.1

	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2020	2022	2023	2024	2025
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	45	25	25	25	25

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

Kwaliteit oppervlaktewater/KRW

Begin 2022 zal het Regionaal waterprogramma N-H 2022-2027 worden vastgesteld, conform de wettelijke vereisten. Onderdeel hiervan is het deelprogramma oppervlaktewater. De provincie stelt de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater vast in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en draagt bij aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. In het coalitieakkoord is € 21 miljoen uitgetrokken voor 'NNN, waterkwaliteit en bodemdaling'. Voor waterkwaliteit zullen hieruit onder andere bestedingen worden gedaan voor de KRW-pilot, zoals genoemd in het coalitieakkoord, en investeringen in het KRW-proof maken van de eigen provinciale vaarwegen. Dit budget is geplaatst bij OD 5.1.1. Bij OD 2.2.1 (VTH-taken uitvoeren en coördineren) is benoemd dat vanaf 2022 de formatie van de Omgevingsdienst NZKG structureel wordt uitgebreid voor de intensivering van de VTH-taken oppervlaktewater.

Zwemwater

De provincie wijst officiële zwemplekken aan, beoordeelt de veiligheid en informeert het publiek. Daarnaast stimuleert de provincie het ontwikkelen van nieuwe zwemplekken en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling.

Zoetwater (zie ook OD 3.1.3)
In september 2021 is het Deltaprogramma Zoetwater 2021-2027 vastgesteld.

Noord-Holland maakt deel uit van twee zoetwaterregio's (Noord- en West-Nederland) en per regio wordt een maatregelenpakket vastgesteld voor komende planperiode. In november 2021 Mei 2021 zijn de pakketten definitief vastgesteld en is bekend geworden dat alle maatregelen in aanmerking komen voor 25% cofinanciering uit het Deltafonds. Wij dragen financieel bij aan enkele van deze maatregelen die plaatsvinden in Noord-Holland. Deze maatregelen zullen komende 6 jaar worden uitgevoerd.

Het budget hiervoor is afkomstig uit verschillende bronnen. Groen, grondwaterheffing en klimaatadaptatie. De provincie draagt ook (jaarlijks) financieel bij aan de aanbevelingen van de Beleidstafel droogte, Ondersteuning van de regio's en projecten als het Zoet Zout Knooppunt. In 2020 is een 3 jaar durende pilot grootschalige ondergrondse waterberging op Texel (Zoete Toekomst) gestart, gefinancierd door het Waddenfonds en agrariërs, gemeente, waterschap en provincie. Voor zoetwater zal bij de ruimtelijke inrichting meer rekening gehouden worden met waterbeschikbaarheid en met watervragende ontwikkelingen.

Effectindicator 3.5.2

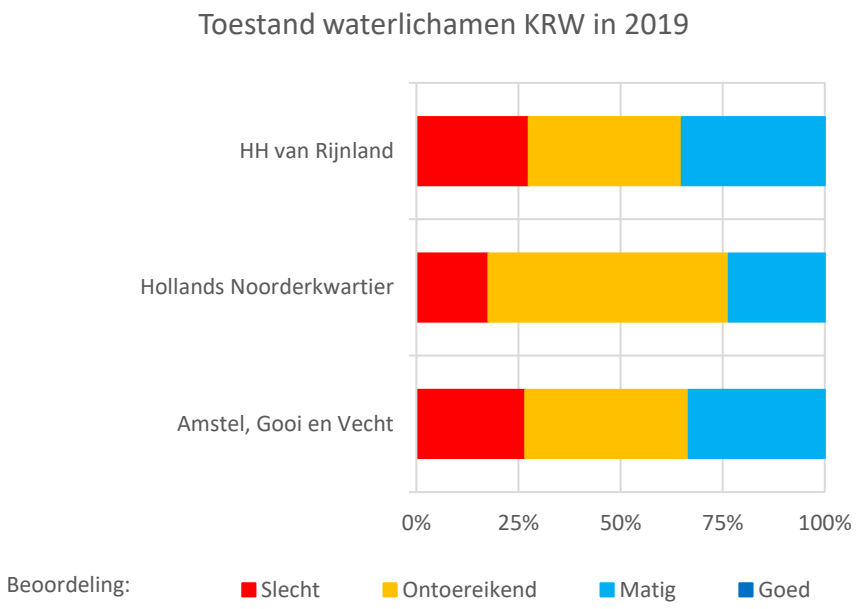

Toelichting:
BBV indicator: De toestand van waterlichamen volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), weergeven in % per ecologisch kwaliteitsniveau. De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Kwaliteit-oppervlaktewater.aspx

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

Waterrecreatie bevindt zich op het raakvlak van waterkwaliteit, economie, mobiliteit, recreatie en toerisme. De reserve waterrecreatie heeft als doel het realiseren van de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Deze is vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016.

In 2022 wordt er € 1,8 miljoen ingezet voor onder meer:

- Het realiseren van de zogeheten aquapunctuurpunten (beschreven in de Visie) en meekoppelkansen bij (provinciale) projecten en bij beheer en onderhoud van het eigen provinciaal areaal.
- Het uitvoeren van de afspraken uit het regionaal aanbod voor de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijke deel van het IJsselmeergebied.
- Het realiseren van locaties voor watergebonden durfsporten.
- Het stimuleren van innovatie, duurzaamheid en toegankelijkheid voor mindervaliden.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	1.087	612	612	612	612	612
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	1.165	1.241	930	930	930	930
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	970	2.432	1.611	1.611	1.611	871
	Totaal lasten	3.221	4.285	3.153	3.153	3.153	2.413
	Totaal baten	-1.315	-1.058	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
	Saldo van baten en lasten	1.907	3.227	1.653	1.653	1.653	913
	Stortingen						
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	2.000	1.562	1.562	1.562	1.562	2.000
	Onttrekkingen						
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	-3.616	-2.214	-1.393	-1.393	-1.393	-653
	Resultaat	**290**	**2.575**	**1.822**	**1.822**	**1.822**	**2.260**

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen en uitvoeren
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen
4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren
4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen
4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren
4.3.2 Centrales beheren en in stand houden
4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. De Omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei, en heeft daarbij aandacht voor klimaat, gezondheid en veiligheid, biodiversiteit en natuur, verduurzaming van de economie, verstedelijking, duurzame mobiliteit, het landschap en de energietransitie. De sterke groei van het aantal inwoners en banen, de grote woningbouwopgave en de groei van de economie op steeds geconcentreerdere plaatsen in vooral de Metropoolregio, leidt tot een grote toename van de vraag naar mobiliteit. Bij elkaar zijn deze opgaven bijzonder groot en complex. Het is daarom van belang om aandacht te hebben voor de integraliteit tussen de verschillende opgaven, aangezien mobiliteit een bijdrage kan en moet leveren aan vrijwel alle opgaven. Binnen mobiliteit is het van belang om te sturen op de samenhang tussen de modaliteiten lopen, fiets, openbaar vervoer (OV), spoor, (vracht)auto, binnenvaart en multimodale verplaatsingen.

Vervolgens is het ook van belang om een goede samenhang te borgen tussen de verschillende programma's, processen en projecten waar de provincie zelf uitvoering aan geeft of in regionaal verband in participeert. Daarin worden keuzes gemaakt en komt beleid tot uitvoering. Dit vergt een goede samenwerking tussen de verschillende directies en sectoren binnen de provincie, maar ook met onze regionale partners. In deze integrale afstemming en samenwerking geven we de ambities uit het coalitieakkoord een plek.

De opgave is stevig: In de MRA moeten tot 2040 250.000 woningen worden gerealiseerd, maar in Noord-Holland Noord vindt ook woningbouw plaats. Daarnaast moet ook de groei van de

werkgelegenheid gefaciliteerd worden. Dit leidt tot meer mobiliteit met allerlei consequenties voor de verschillende beleidsopgaven. We zetten als provincie dan ook in op:

- het zoveel mogelijk voorkomen (van groei) van de mobiliteit door mobiliteitsmanagement (stimuleren thuiswerken en reizen buiten de spits) en door woningen, werkgelegenheid en voorzieningen dicht bij elkaar te concentreren;
- het verduurzamen van mobiliteit, door reizigers te stimuleren om zoveel als mogelijk van duurzame modaliteiten gebruik te maken;
- het verduurzamen van het gemotoriseerd verkeer, door de inzet op zero emissie mobiliteit, minder hinder door verkeer, beter benutten van beschikbare capaciteit en verbeteren van de verkeersveiligheid;
- het verduurzamen van onze eigen infrastructuur, door ingrepen waar mogelijk te vermijden en op duurzame wijze te bouwen en onderhouden.

De coronacrisis heeft de samenleving voor een ongekende uitdaging gesteld, die ook effect heeft op mobiliteit. Belangrijke vraag daarbij is hoe de provincie de mobiliteitsbehoefte van een weer opstartende economie en samenleving moeten faciliteren. Hiervoor is het nodig om onverminderd in te zetten op een grotere rol van openbaar vervoer en fiets op korte en lange termijn om te komen tot duurzamere mobiliteit. Maar ook het oplossen van financiële problemen op de korte termijn vergt onze aandacht. De inspanningen van concessieverleners en -houders voor het openbaar vervoer zijn daarop gericht. In 2022 zal duidelijk worden hoe de (nasleep van) de coronacrisis de provinciale mobiliteitsthema's (OV, fiets, verduurzaming mobiliteit, smart mobility, verkeersveiligheid, goederenvervoer en logistiek, provinciale infrastructuur) raakt.

Het werken aan een duurzame bereikbaarheid en verduurzaming van de mobiliteit doet de provincie Noord-Holland vanuit verschillende rollen. Als partner stimuleert zij andere wegbeheerders (met bijvoorbeeld subsidies) te werken aan bereikbaarheids- en leefbaarheidsopgaven op hun areaal. In de rol van initiatiefnemer ontwikkelt de provincie beleidskaders en investeert zij in kennisontwikkeling, innovatie, gedrag, transformatie van infrastructuur en nieuwe infrastructuur. In de rol van concessiebeheerder waarborgt de provincie de inzet van het openbaar vervoer (busvervoer). Tot slot onderhoudt de provincie haar infrastructuur en optimaliseert zij het gebruik daarvan. Werken aan infrastructuur doet de provincie duurzaam, indien technisch en financieel redelijkerwijs haalbaar. Hierbij geldt dat:

- de provincie oog heeft voor alternatieven, waarbij zij het aandeel nieuwe infrastructuur beperkt;
- bij het realiseren van nieuwe infrastructuur en het onderhouden van de bestaande infrastructuur, de provincie gebruik maakt van circulaire materialen, probeert zij meerdere doelen te combineren, probeert zij werk met werk te maken en maakt zij afwegingen op basis van levenscycluskosten om de beheer- en onderhoudskosten te beperken;
- het energiegebruik en de CO_2- uitstoot wordt beperkt gedurende de gehele levenscyclus (aanleg, gebruik, onderhoud en sloop) van de infrastructuur;
- in de aanleg en het onderhoud van groen en bermen het versterken van biodiversiteit een belangrijk uitgangspunt is;
- de infrastructuur duurzaam wordt gefinancierd, waarbij de langetermijneffecten op de provinciale begroting worden betrokken bij de besluitvorming.

Het onderhouden, vervangen en het verbeteren van provinciale infrastructuur wordt sinds vorig jaar gezamenlijk geprogrammeerd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Met de voordracht bij het iMPI worden de promoties van projecten naar volgende projectfasen vastgesteld. Om verbinding tussen de inhoud van de projecten en de dekking van de kosten te behouden, wordt het iMPI voorafgaande de begroting behandeld in dezelfde vergadering.

We zien de beschikbare financiële ruimte voor het doen van investeringen in provinciale infrastructuur teruglopen, wat op termijn tot problemen kan leiden. In 2022 worden beleidsvoorstellen ontwikkeld aan de hand van scenario's voor het verlagen van de lasten en het verhogen van de baten voor het investeren in provinciale infrastructuur.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (2016)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieplan geluid
- Visie OV2020
- Perspectief Fiets
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
4.1	Mobiliteitsbeleid en - strategie opstellen en uitvoeren	61.499	2.992	58.507	56.491	11.438	13.455
4.2	Openbaar vervoer waarborgen	59.700	0	59.700	7.567	67	52.200
4.3	Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren	31.178	1.763	29.415	0	0	29.415
4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen	125.920	34.778	91.142	42.891	44.668	92.919
	Totaal	**278.297**	**39.533**	**238.764**	**106.949**	**56.173**	**187.988**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
4	4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
4	4.3.1	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Effectindicatoren Programma Bereikbaarheid

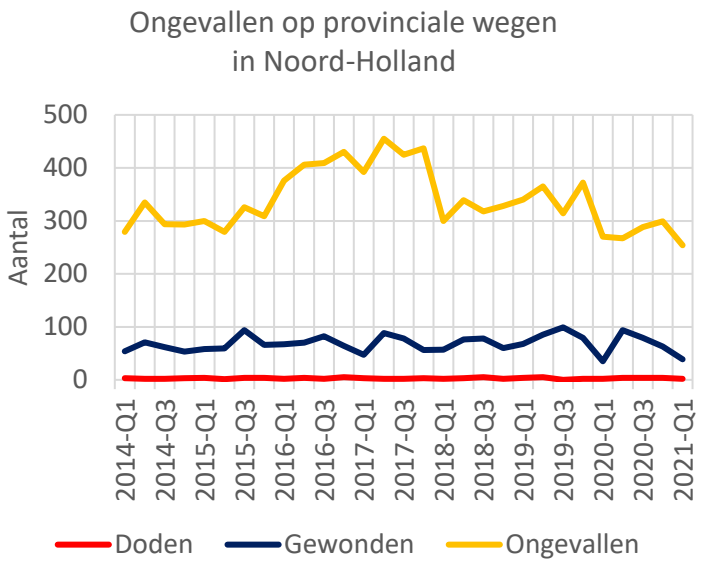

Toelichting:

Het aantal ongevallen op alle provinciale wegen, weergeven in aantallen ongevallen en slachtoffers. Nul verkeersslachtoffers, dat is de ambitie die we als provincie hebben afgesproken met de ondertekening van het Startakkoord Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV 2030) samen met onze collega's van het Rijk, gemeenten en vervoerregio's (www.verkeersveiligheid2030.nl).

Bron: Provincie Noord-Holland

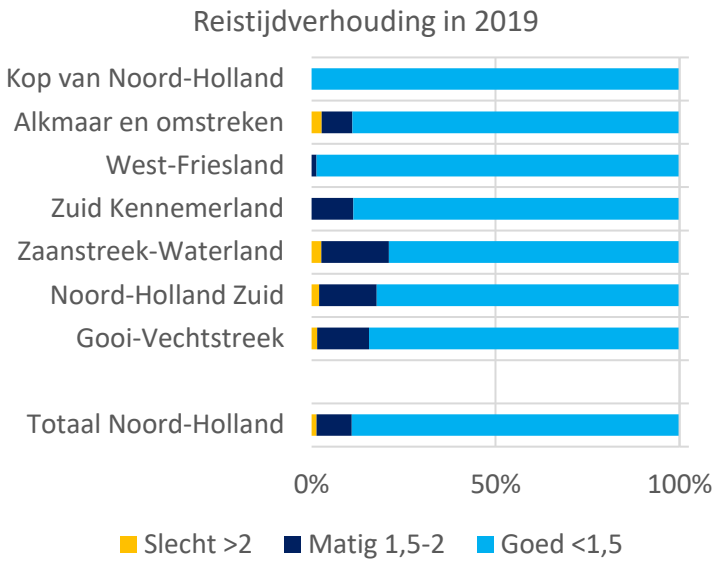

Toelichting:
De reistijdverhoudingen in de spits t.o.v. rust per beheergebied, weergeven in % per kwaliteitsniveau, waarbij grenswaarden zijn gezet op 1.5 en 2.0. Beheergebieden zijn onderverdeeld in trajecten, waarbij voor elk traject 4 metingen worden uitgevoerd (linkerzijde ochtend- en avondspits, rechterzijde ochtend- en avondspits).
Bron: Provincie Noord-Holland

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Onze rol
In de Omgevingsvisie heeft de provincie het beleid voor de lange termijn vastgelegd. Daarnaast ontwikkelt de provincie het mobiliteitsbeleid verder samen met partners in onder andere de Metropoolregio Amsterdam (MRA), nationaal verband, Interprovinciaal Overleg (IPO) en samen met de regio's binnen de grenzen van de provincie. Dat doet de provincie door gezamenlijk te werken aan plannen en/of programma's. In het Perspectief Mobiliteit heeft de provincie al haar beleidsambities op het gebied van mobiliteit gebundeld. In de regio brengen we vervolgens onze ambities in samenwerkingsprogramma's zoals Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB), stellen we strategische agenda's op met de regio's en de Vervoerregio en nemen we de gekozen maatregelen op in uitvoeringsprogramma's Onze rol in deze samenwerkingsprogramma's, strategische agenda's en uitvoeringsprogramma's varieert van initiatiefnemer tot partner, afhankelijk van de opgave en ons belang.

Samenwerkingspartners
De provincie werkt intensief samen met andere overheden aan de mobiliteitsopgaven, zoals de rijksoverheid, gemeenten, de Vervoerregio en waterschappen. Maar ook met organisaties die belangen vertegenwoordigen in de wereld van de mobiliteit (zoals ANWB en Fietsersbond). Tot slot geldt de intensieve samenwerking natuurlijk ook voor de reizigers en inwoners. Op landelijk niveau werken we met het Rijk en mede-provincies samen in het IPO, het NOVB en nationale bestuurstafels (fiets, OV en Spoor, verkeersveiligheid en mobiliteit).

Prioriteiten

- Opstellen regionale strategische samenwerkingsagenda's mobiliteit (per regio).
- Deelname in/aan het Rijk-regio programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid MRA (SbaB).
- Opstellen Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland (klimaatakkoord).
- Uitvoeren Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid.
- Opstellen Uitvoeringsprogramma's Focus Smart Mobility 2022-2025.
- Opstellen Agenda slimme en schone Logistiek.
- Actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).
- Uitwerken Nationaal Toekomstbeeld Fiets in een Regionaal Toekomstbeeld Fiets.
- Opstellen scenario's en beleidsvoorstellen voor de aanpak van de financiële opgave voor het investeren in provinciale infrastructuur.

Omgevingsfactoren

- De Nationale Omgevingsvisie is in ontwikkeling en beoogt een actievere rijksoverheid op het gebied van ruimtelijke vraagstukken en de klimaatdoelstellingen, wat effect zal hebben op de provinciale rol bij de mobiliteitsvraagstukken.

- Voor een deel zijn we voor het realiseren van maatregelen afhankelijk van (co)financiering door het Rijk en Europa. Dit kunnen middelen zijn uit het Mobiliteitsfonds, het Groeifonds (onder andere reservering € 1,5 miljard voor doortrekken Noord-zuidlijn naar Hoofddorp), maar bijvoorbeeld ook fondsen van BZK voor (versnellen) woningbouwopgaven of realiseren van klimaatdoelen.

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

Het Perspectief Mobiliteit geeft een overzicht van het beleid van de provincie op het gebied van Mobiliteit en de samenhang daartussen. Het is een uitwerking van de Omgevingsvisie NH 2050 en aangevuld met beleid dat samen met partners (onder meer in MRA-verband) is ontwikkeld. Het Perspectief Mobiliteit legt ook de verbinding met andere opgaven zoals verstedelijking, energietransitie en klimaat. Daarmee is het perspectief de kapstok voor het uitwerken van het beleid naar strategische agenda's en vervolgens uitvoeringsprogramma's met samenhangende maatregelen en projecten. Dit doen we samen met de regio's. In 2022 richten wij ons voornamelijk op de volgende samenwerkingsverbanden:

- Duurzaam bereikbare verstedelijking MRA: Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB).
- Duurzame mobiliteit: Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP).
- Opschalen OV-netwerken: Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld (ROVT).
- Opschalen fietsnetwerken: Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) en Regionaal Toekomstbeeld Fiets (RTF).
- Bevorderen actieve mobiliteit: Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM).

Voor het samenwerkingsprogramma SBaB werken wij in 2022 aan:

- de voorbereiding van de formele startbeslissing voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp.
- het opstellen van een Multimodaal Toekomstbeeld.
- het opstellen van een ontwikkelstrategie voor de Amsterdam Bay Area.
- een onderzoek naar een herontwerp van het hoofdwegenet rondom Amsterdam.

- de realisatie van slimme, duurzame en veilige mobiliteit via het uitvoeringsprogramma SBaB 2021-2023 (onder andere minder verkeershinder, mobiliteitsmanagement en werkgeversaanpak).

Het uitvoeringsprogramma SBaB wordt gevoed met maatregelen uit het RMP Noord-Holland en Flevoland. Ten slotte is in SBAB afgesproken om in 2022 maatregelen uit te werken voor het versnellen van de woningbouw (in het kader van Bereikbare Steden) en het bereiken van de doelen uit het klimaatakkoord (in het kader van het RMP). Deze maatregelen zullen de komende jaren worden meegenomen in de toekomstige uitvoeringsagenda's ter voorbereiding op het Bestuurlijk Overleg (BO) MIRT.

Samen met de regionale partners werken wij binnen onze verantwoordelijkheden enkele voorstellen uit die zijn opgenomen in het ROVT, waarbij voor de aansturing en besluitvorming gebruik wordt gemaakt van de structuren van SBaB en het Platform Mobiliteit. De voorstellen in het ROVT zijn ontwikkeld vanuit een integrale blik op het OV-netwerk (alle treinen, metro's, trams en bussen). In het multimodaal toekomstbeeld van SBaB vindt vervolgens afstemming plaats met de andere modaliteiten, zoals voet, fiets en (vracht)auto's.

In het nieuwe NTF worden tussen Rijk en regio afspraken gemaakt over structurele investeringen in fietsprojecten. De regionale uitwerking hiervan wordt opgenomen in het RTF. Tot slot kan hier de AAM 2022-2027 worden genoemd, dat het kader vormt voor alle mobiliteit die een actieve inspanning vraagt van de burger, zoals lopen en fietsen. Onder deze paraplu worden programma's ontwikkeld met maatregelen en projecten voor het bevorderen van de actieve mobiliteit.

In 2022:

- ligt de focus in het ROVT op studies naar de busverbinding HOV Hoorn-Medemblik/Wervershoof, sternet Alkmaar/Heerhugowaard en de uitwerking van de corridor Haarlem-Schiphol-Amsterdam;
- werken we samen met de partners aan een gezamenlijke uitvoerings- en financieringsstrategie voor het NTF en RTF;
- stellen we een financieringsstrategie op, om alle langjarige ambities op het gebied van mobiliteit (voor alle modaliteiten en thema's) te kunnen bekostigen.;
- stellen we de agenda slimme en schone logistiek op. Hierin maken we concreet op welke wijze de transitie van het vervoer van goederen duurzamer gemaakt kan worden, met als doel om een bijdrage te leveren aan zowel de klimaatopgave, het vraagstuk van stadsdistributie voor autoluwe steden en de economie.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

In 2022 gaan we verder met de (voorbereiding en de) uitvoering van de maatregelen van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland. Hierin worden aanvullende maatregelen opgesteld die de CO_2-uitstoot van mobiliteit terug kunnen dringen, zodat ook de CO_2-emissieverhogende activiteiten gecompenseerd kunnen worden en een bijdrage kan worden geleverd aan de klimaatdoelen uit het Klimaatakkoord.

We starten met de uitvoering van de in 2021 samen met de drie regio's opgestelde Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid. Voor de verkeersveiligheidsprojecten maken we indien mogelijk gebruik van de rijkssubsidie SPV2030.

De uitvoering van projecten uit het programma OV-Knooppunten en Ketenaanpak wordt vervolgd, zie ook operationeel doel 3.4.1. Voor de ketenaanpak vervolgen we het onderzoek naar investeringen OV-knooppunten ter verbetering van OV-verbinding Hilversum-Huizen-Amsterdam Zuid.

In 2022 starten we met de uitvoering van de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027. Hierin zijn de opgaven opgenomen waar de provincie de komende jaren aan werkt ter bevordering van de actieve mobiliteit (onder andere fietsen en wandelen). De regionale inbreng in het NTF maakt onderdeel uit van de actieagenda, met een intensivering van de inzet op doorfietsroutes, recreatieve routes en fietsparkeren bij OV-knooppunten. We zetten de in 2021 vernieuwde en gecombineerde subsidieregeling voor verkeersveiligheid en fietsbereikbaarheid voort. Vanuit actieve mobiliteit dragen we € 5 miljoen bij aan deze regeling. Voor voorbereiding van fietsprojecten en onderzoek stellen we € 200.000,- beschikbaar. Dit gebeurt in nauwe samenhang met de subsidieregelingen voor verkeersveiligheid en recreatieve verbindingen.

Tot en met 2022 zijn de uitgaven hoger dan in de daaropvolgende jaren. Dat komt door de uitkering van incidentele subsidies voor de Terminal van het project Zuidasdok (in 2022 €29 miljoen) en fietssubsidies (€ 5 miljoen). Vanaf 2023 vervallen deze incidentele subsidies en resteren voornamelijk de subsidie uitgaven voor kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding. Daarnaast dragen we € 6,25 miljoen per jaar bij aan OV SAAL (afkorting voor Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad).

De provincie geeft uitvoering aan het plaatsen van laadinfrastructuur, via het samenwerkingsprogramma MRA-Elektrisch. Doel hierbij is om in de periode 2020-2024 20.000 laadpunten te plaatsen in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. In 2022 verwachten wij 2000 nieuwe laadpunten te plaatsen, waarvan 1200 in de provincie Noord-Holland;

Wij gaan samen met NS en de regio's aan de slag met acties uit de Regionale Ontwikkelagenda voor het spoor (voor Noord-Holland boven Noordzeekanaal). De OV- en ketenaanpak die we hiervoor hanteren, wordt uitgewerkt in drie richtingen: netwerken, knopen en vervoer. Hierbij wordt de afstemming met het Multimodaal Toekomstbeeld van SBaB en het ROVT gezocht.

4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen

Toelichting

De provincie is verantwoordelijk voor de regionale bereikbaarheid. Investeringen in provinciale infrastructuur hebben als doel om de leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming van voetgangers, fietsers, gemotoriseerd vervoer, vaartransport en openbaar vervoer te verbeteren. De investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) biedt een afwegingskader voor het doen van investeringen in de provinciale infrastructuur en is gebaseerd op het Perspectief Mobiliteit. Indien we investeringen niet kunnen vermijden (door bijvoorbeeld ruimtelijke ordening), dan kijken we vervolgens eerst naar het beter benutten van bestaande infrastructuur (bijvoorbeeld met netwerksturing en slimme technologie), voordat we overgaan tot verbetering of nieuwbouw van infrastructuur. Daarbij kijken we (naast de modaliteiten wegverkeer, openbaar vervoer en actieve mobiliteit) naar de gevolgen voor de omgeving (thema's gezonde leefomgeving, ontsnippering van natuur en klimaatadaptatie). In 2022 wordt de iNHi verder doorontwikkeld, waarbij onder meer de gevolgen van de verstedelijkingsopgave op de provinciale infrastructuur in beeld wordt gebracht.

Onderzoeken naar infrastructuurprojecten vinden hun basis in de iNHi of volgen uit afspraken in de Strategische Agenda's Mobiliteit, regionale verstedelijkingsstrategieën of gebiedsgerichte netwerkvisies en bereikbaarheidsprogramma's zoals SBaB. Daarnaast kunnen praktijkervaringen van gebruikers aanleiding zijn om locaties nader te verkennen op verbetermogelijkheden. Indien uit deze verkenningen een knelpunt op onze infrastructuur blijkt en dit knelpunt niet zonder infrastructurele maatregelen aangepakt kan worden, dan zal deze als studieproject worden opgenomen in het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI).

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	3.329	3.270	2.792	2.582	1.821	1.576
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	68.497	63.637	58.107	15.648	12.412	10.436
4.1.3	Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen	0	0	600	600	600	600
	Totaal lasten	71.825	66.907	61.499	18.830	14.833	12.612
	Totaal baten	-3.960	-3.935	-2.992	-2.081	-2.307	0
	Saldo van baten en lasten	67.865	62.972	58.507	16.749	12.526	12.612
	Stortingen						
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	655	1.505	205	205	205	205
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	19.260	26.651	11.233	8.935	10.511	9.386
	Onttrekkingen						
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	-1.074	-2.269	-1.485	-1.175	-469	-224
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-61.892	-64.869	-55.006	-13.163	-9.605	-10.011
	Resultaat	**24.814**	**23.991**	**13.455**	**11.552**	**13.168**	**11.968**

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Onze rol

De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het openbaar vervoer in de regio's Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek. Goed openbaar vervoer is een essentiële voorwaarde om de provincie de komende decennia bereikbaar en leefbaar te houden en de economie verder te laten groeien. Goed openbaar vervoer houdt regio's aantrekkelijk om te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken.

Samenwerkingspartners

Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers voor het openbaar vervoer (vertegenwoordigd in het DOVA), de Vervoerregio Amsterdam, gemeenten, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en natuurlijk de reizigers.

Prioriteiten

De belangrijkste prioriteiten voor 2022 zijn:

- De gevolgen van de coronacrisis in het OV zo goed mogelijk opvangen door het opstellen en uitvoeren van het transitieplan Openbaar Vervoer.
- De implementatie van de 2de fase (lijnennet) en 100% Zero Emissie bussen in de concessie Gooi en Vechtstreek.
- De nieuwe dienstregeling invoeren in de concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord in 2022.
- Verduurzaming van het openbaar vervoer, zoals is vastgelegd in het Bestuursakkoord Zero Emissie Regionaal Openbaar Vervoer per Bus (Bestuursakkoord ZE 15 april 2016). Hierin hebben de regionale vervoersautoriteiten (provincies en vervoerregio's) met het Rijk afspraken gemaakt over het tijdspad verduurzamen OV tot 2030.

Omgevingsfactoren

- Vervoerders hebben het zwaar als gevolg van de gevolgen van de coronacrisis. De impact op onze samenleving is groot en de impact op het toekomstig OV-gebruik op korte en lange termijn is nog niet te overzien. De provincie houdt deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Zolang het OV-gebruik niet terug is op het niveau van voor de coronacrisis, is steun van de rijksoverheid onontbeerlijk om grootschalige afschaling van het OV-aanbod te voorkomen. Samen met onze vervoerder en de andere opdrachtgevers in het OV werken we hard aan het terugwinnen van het vertrouwen bij de reizigers in het OV. Gelijktijdig zorgen we dat er sprake is en blijft van een financieel gezonde sector. Dat doen we door uitvoering te geven aan het gezamenlijk opgestelde Transitieplan Openbaar Vervoer 2021-2025.
- Ontwikkeling van de dienstregeling op het Spoor en in naburige concessies.

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

De concessie Gooi en Vechtstreek is gestart in juli 2021. Wij bereiden ons voor op de oplevering van project HOV in 't Gooi. Het lijnennet zal worden aangepast aan de nieuw aangelegde vrij liggende businfrastructuur, zodra deze in gebruik kan worden genomen. Ten slotte streven we ernaar dat de vervoerder vanaf eind 2022 – als eerste van Nederland – zijn dienstverlening in deze concessie 100% Zero Emissie uitvoert.

De concessies Haarlem-IJmond (2017-2027) en Noord-Holland Noord (2018-2028) zijn inmiddels enkele jaren geleden verleend en in beheer. De provincie monitort de actuele prestaties van deze concessies en bespreekt ze maandelijks met de vervoerder.

De provincie wil met een aanbesteding inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid jaarlijks 0,1% hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. Deze kpi's konden in 2020 en 2021 niet worden gebruikt, door de afname van reizigers als gevolg van de maatregelen in het openbaar vervoer van de rijksoverheid als reactie op de uitbraak van het coronavirus. In 2022 zal een nieuwe klanttevredenheidsmeting beschikbaar zijn.

Eenmalige extra uitgaven, en een jaarlijkse indexatie van de uit te keren subsidies, veroorzaken fluctuaties in de OV-uitgaven aan de vervoerders. Bijdragen in 2021-2024 aan de vervanging van buurtbussen (€ 2,4 miljoen) en Zero Emissie-materieel (€ 7 miljoen) zijn in dit kader de omvangrijkste eenmalige extra uitgaven. De verwerking van het coalitieakkoord veroorzaakt tot en met 2023 fluctuaties in de stortingen in de reserve.

Effectindicatoren 4.2.1

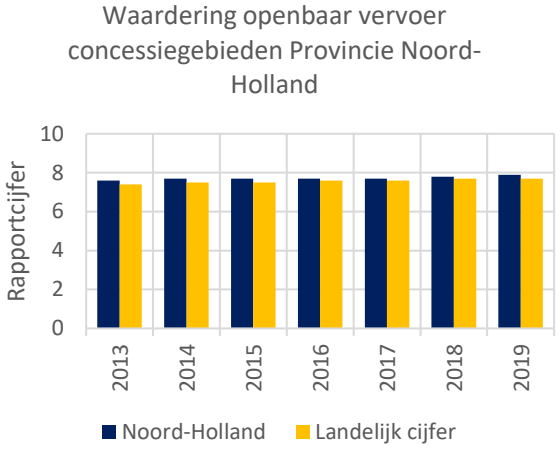

Toelichting:
BBV indicator: De klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie, weergeven in rapportcijfer van 0-10.
https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Waardering-openbaar-vervoer.aspx

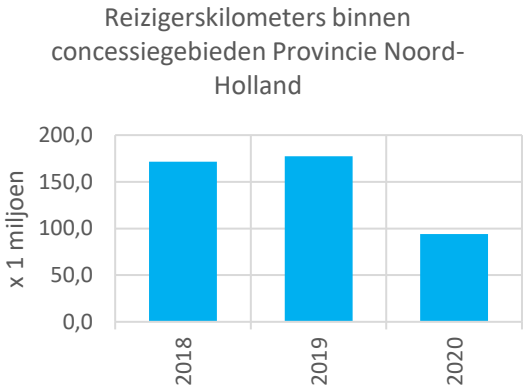

Toelichting:
Het aantal afgelegde reizigerskilometers in het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie, weergeven in miljoenen kilometers.
Bron: Provincie Noord-Holland

Prestatieindicator 4.2.1

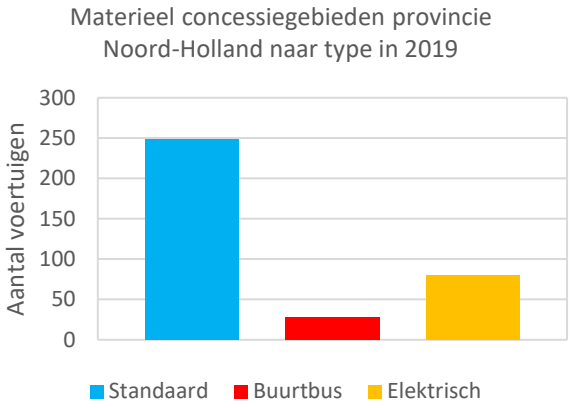

Toelichting:

Het aantal voertuigen in de concessiegebieden van de provincie Noord-Holland verdeeld naar type (buurtbus, elektrisch en standaard).

Bron: Provincie Noord-Holland

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 4.2 Openbaar vervoer waarborgen

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	56.362	54.327	59.700	55.245	53.822	52.669
	Totaal lasten	56.362	54.327	59.700	55.245	53.822	52.669
	Totaal baten	-5.144	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	51.218	54.327	59.700	55.245	53.822	52.669
	Stortingen						
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	51.747	51.577	67	67	67	67
	Onttrekkingen						
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	-50.783	-54.194	-7.567	-3.112	-1.689	-536
	Resultaat	**52.182**	**51.710**	**52.200**	**52.200**	**52.200**	**52.200**

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Onze rol
Met verkeersmanagementmaatregelen benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken zo optimaal mogelijk zodat aan de actuele vraag naar mobiliteit kan worden voldaan. De provincie Noord-Holland heeft een direct belang bij het stimuleren en ontwikkelen van innovaties. Door optimalisatie van producten en processen verbetert de provincie haar bedrijfswaarden. Daarnaast kunnen innovaties worden aangejaagd die de markt niet alleen kan realiseren. Verder wil de provincie haar infrastructuur inzetten om duurzame energie op te wekken en energiegebruik te reduceren om op deze manier bij te dragen aan de energietransitie.

Samenwerkingspartners
De provincie werkt nauw samen met organisaties als het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, gemeenten, waterschappen, openbaarvervoerbedrijven, de Vervoerregio Amsterdam, kennisinstituten, ingenieursbureaus, aannemers, automobielfabrikanten en diverse andere marktpartijen.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

Door middel van activiteiten op het gebied van netwerkmanagement en verkeerskundig beheer optimaliseert de provincie de doorvaart voor de scheepvaart, openbaar vervoer, fiets en wegverkeer (inclusief logistiek verkeer). Deze activiteiten bestaan uit een samenspel van een aantal dagelijks uit te voeren activiteiten waaronder:

- *Verkeersmanagement op de vaarweg*: met de 'Blauwe Golf' wordt het optimum gezocht tussen doorvaart voor de scheepvaart en de hinder door brugopeningen voor het wegverkeer. Per november 2020 is de regie van brug en sluisbediening opnieuw in handen van de provincie gekomen, inclusief de operators voor de bediencentrale voor brug- en sluisbediening. De provincie Noord-Holland blijft het vervoer over water stimuleren. Door meer bruggen en sluizen vanuit de bediencentrale in Heerhugowaard op afstand te bedienen kunnen bedientijden uitgebreid worden en kan gebruik gemaakt worden van corridor- en trajectbenadering. Dit leidt tot een betere doorstroming van zowel de scheepvaart als het verkeer op de weg. Inmiddels zijn 12 bruggen op de bediencentrale aangesloten en is het de ambitie om vanaf 2022 28 bruggen en sluizen op de bediencentrale aan te sluiten.
- *Verkeersmanagement op de weg: d*e verkeerscentrale Hoofddorp observeert het verkeer met camera’s en door lussen in de weg. De verkeerscentrale past waar nodig groentijden aan en gebruikt vooraf vastgestelde regelscenario’s in geval van incidenten of filevorming. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met de provinciale weginspecteurs en andere wegbeheerders zoals gemeenten en Rijkswaterstaat. De verkeerskundige werking van ieder provinciaal verkeerslicht wordt elke drie jaar doorgelicht en bijgesteld. Het in 2021 vastgestelde prioriteitskader voor de regeling van verkeerslichten geeft de mogelijkheid om per kruispunt aan te geven wat de belangrijkste modaliteit is en welke richtingen voorrang moeten krijgen. Hierbij is ook nadrukkelijk de fiets en het vrachtverkeer betrokken.
- *Afstemmen van werkzaamheden en evenementen:* verkeersmaatregelen die een aanzienlijke invloed hebben op de doorstroming stemt de provincie vooraf af binnen het samenwerkingsverband van alle (vaar)wegbeheerders in Noord-Holland. Daarnaast geeft de provincie vergunningen en ontheffingen af voor werkzaamheden aan de (vaar)weg,

evenementen en exceptionele vaartransporten. Ook adviseert de provincie de RDW bij exceptionele transporten over de weg.

- *Incidentmanagement:* de weginspecteurs van de provincie staan dagelijks klaar voor een vlotte en veilige doorstroming op de provinciale wegen. Incidentmanagement speelt hierbij een belangrijke rol. Dit behelst het geheel aan maatregelen die er voor moeten zorgen de weg zo snel mogelijk vrij te maken voor het verkeer nadat een pech- of ongeval heeft plaatsgevonden.
- *Gladheidsbestrijding:* Veiligheid op de weg in de wintermaanden is van groot belang. Zodra er gladheid verwacht wordt, staan de gladheidsbestrijders paraat om de weg op te gaan, ook midden in de nacht. De vele tonnen zout die we gebruiken voor de gladheidbestrijding zijn echter slecht voor het milieu. Mede om deze gebiedsvreemde mineralen te verminderen is in 2018 gestart met de pilot Grass2grit waarbij de gladheid wordt bestreden met dooimiddel gemaakt van sap uit bermgras. Dit project wordt voor 60% gefinancierd door middel van een Europese Life subsidie.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

De provincie beschikt over één verkeerscentrale in Hoofddorp. Vanuit deze verkeerscentrale worden zowel de tunnel (Waterwolf- en Abdijtunnel) als het Amstelaquaduct bediend, de zogenaamde 'tunnel desk'. Daarnaast wordt op een andere (verkeersmanagement) desk in de verkeerscentrale, dagelijks alle informatie verzameld over de situatie op de weg. Met behulp van deze informatie worden bij onvoorziene omstandigheden op de weg verkeerslichten op afstand aangepast, worden Dynamische Route Informatiepanelen aangestuurd en kunnen regelscenario's worden ingezet. Dit om de beschikbare infrastructuur zo optimaal mogelijk te benutten. Naast de verkeerscentrale in Hoofddorp beschikt de provincie over een bediencentrale voor het op afstand bedienen van bruggen en sluizen. Deze centrale is gelegen in Heerhugowaard en maakt onderdeel uit van het energie neutrale steunpunt De Lange Balk.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	26.498	32.020	31.170	29.687	27.514	28.225
4.3.2	Centrales beheren en in stand houden	0	8	8	8	8	8
	Totaal lasten	26.498	32.028	31.178	29.695	27.522	28.233
	Totaal baten	-1.689	-1.518	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
	Saldo van baten en lasten	24.809	30.510	29.415	27.932	25.759	26.470
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**24.809**	**30.510**	**29.415**	**27.932**	**25.759**	**26.470**

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

De provincie is eigenaar en wegbeheerder van 645 km wegen, 50 km busbanen en 246 km vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (384 km) die eigendom van de provincie zijn. Op deze infrastructuur beheert de provincie 590 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten. Om te zorgen voor een goede doorstroming en veilige (vaar)wegen, beheert de provincie ook een verkeerscentrale, dynamische verkeersmanagementsystemen (DVM), een tunnelcentrale, brugbediencentrale en diverse steunpunten. Naast het beheren van de infrastructuur onderhoudt, vervangt en verbetert de provincie bestaande infrastructuur. Daarnaast ontwikkelt ze waar nodig nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid te behouden of te verbeteren. Projecten die hieruit voorvloeien staan geprogrammeerd in het iMPI.

Samenwerkingspartners
Voor het vast- en variabel onderhoud van de infrastructuur is de provincie Noord-Holland 10-jarige gebiedscontracten aangegaan met verschillende gebiedsaannemers. In totaal zijn er zes gebiedscontracten, waarmee de provincie het beheer en onderhoud van de provincie vormgeeft. Projecten worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met mede-overheden, belangenorganisaties en de omgeving. Daarnaast stemt de provincie de werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud af met Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschappen, Metropoolregio Amsterdam (MRA) en gemeenten.

Prioriteiten
De komende jaren zijn – naast het uitvoeren van de projecten in het iMPI - onderstaande prioriteiten van toepassing:

- Verduurzaming infrastructuur;
- Uitvoeren programma Machinerichtlijn;
- Aanpak chroom-6 bruggen;
- Verbetering biodiversiteit.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). Zo staat erin beschreven wat de opbouw van onze kapitaalgoederen is, hoe deze worden onderhouden en wat de kosten hiervan zijn. De NIKG stelt ook beleidskaders en financiële kaders vast voor het beheer en onderhoud. Zo wordt de lange termijn ontwikkeling van de financiën van deze kapitaalgoederen van de provincie inzichtelijk gemaakt.

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het integraal Meerjaren Programma Infrastructuur (iMPI).

Naast het reguliere beheer en onderhoud worden nieuwe ontwikkelingen ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma, waaronder bijvoorbeeld verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit. Vanzelfsprekend voldoen we aan wet- en regelgeving. Actueel zijn hierin bijvoorbeeld aanpak van Chroom-6 en de implementatie van de Machinerichtlijn (MRL).

Zie het iMPI voor een nadere toelichting.

Prestatie-indicatoren 4.4.1

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2020	2021	2022	2023	2024
Percentage wegen(incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	96%	95%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	72% (2019)	80%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh)	Percentage t.o.v 2020	100%				60% in 2030

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Opgaven ter verbetering of uitbreiding van de provinciale infrastructuur starten in de studiefase van het iMPI. In de studiefase van een project wordt de problematiek onderzocht en worden mogelijke oplossingen uitgewerkt. Naast locatie- of trajectstudies, worden opgaven steeds vaker integraal en gebiedsgericht aangepakt met onze partners. Voor enkele specifieke studieprojecten is in de begroting apart studiebudget opgenomen. Overige studies en onderzoeken ten behoeve van de provinciale infrastructuur worden gedekt uit het budget Studiekosten. Kleine verbeteringen aan onze infrastructuur, vooral op het gebied van verkeersveiligheid, kunnen direct worden gerealiseerd vanuit de post Kleine Infrastructurele Verbeteringen in de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI).

Een totaaloverzicht van alle lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI.

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De vervangingsinvesteringsprojecten uit het iMPI doorlopen net als de verbeter- en uitbreidingsprojecten de fasen van studie, plan en realisatie. In de studiefase wordt nader uitgewerkt welke alternatieven er zijn om het areaal te vervangen. Dit wordt gedaan in overleg met zowel interne- als externe belanghebbenden. Tevens wordt onderzocht of werk-met-werk gemaakt kan worden door gewenste verbeteringen en uitbreidingen mee te nemen. Richting het einde van de studiefase wordt een keuze gemaakt in de voorkeursvariant van de oplossing. Hiermee is de scope van het project dan afdoende vastgelegd om te kunnen promoveren naar de planfase. Meerdere oevertrajecten, kunstwerken en remmingswerken zijn de komende jaren voorzien voor het doorlopen van de studiefase.

De vervangingsprojecten in de studiefase staan beschreven in het iMPI.

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Zodra in de studiefase een integrale afweging van de alternatieven heeft geleid tot een voorkeursvariant, promoveert een project via de vaststelling van het iMPI naar de planfase. In de planfase gaat een integraal projectmanagementteam (IPM-team) aan de slag met onder andere de technische uitwerking, participatie- en inspraaktrajecten, vergunningen en de contractdocumenten. Dit levert een exacte uitvoeringsspecificatie op die nauwkeurig kan worden geraamd. Dit is de basis voor de kredietaanvraag bij Provinciale Staten voor de uitvoeringskosten. Zodra het uitvoeringskrediet is verkregen, promoveert het project naar de realisatiefase. In deze fase wordt het project aanbesteed en voert de aannemer de werkzaamheden uit.

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het iMPI.

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud,

Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten. De aannemerscombinaties zijn verantwoordelijk voor het vast en variabel onderhoud, de programmering en planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling.

Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabel onderhoudsprojecten is te vinden in het iMPI.

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

De provincie voert noodzakelijke oeververvangingsprojecten uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades. In 2021 worden diverse omvangrijke oeververvangingsprojecten opgeleverd. Er zijn meerdere oevertrajecten in voorbereiding die in het najaar van 2021 in uitvoering gaan in 2022 en volgende jaren worden opgeleverd, waaronder delen van het Noordhollandsch Kanaal nabij Almaar en de Westfriesche Vaart (kanaal tussen Kolhorn en Medemblik.

De provincie heeft de oeververvangingsprojecten voor de komende 6 à 8 jaar aanbesteed aan één partij. In deze samenwerking is duurzaamheid het belangrijkste criterium. Denk daarbij aan het structureel verminderen van 80% van de milieukosten (door bijvoorbeeld CO_2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijke herbruikbare materialen) en voorzieningen ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). Het streven is daar waar kansen zijn voor natuurvriendelijke oevers, deze structureel als het nieuwe duurzame normaal toe te passen.

Prestatieindicator 4.4.6

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2020	2021	2022	2023	2024
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	30,5	0	13,4	14,8	11,1

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie heeft als streven om haar activiteiten continu te verbeteren. Hiertoe worden onder meer innovatieprojecten uitgevoerd ten aanzien van duurzaamheid en Smart Mobility.

- *Duurzame innovaties:* De provincie zet in op innovaties die veel impact hebben op grondstoffen- en CO_2-reductie.
- *Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD):* De provincie draagt bij aan het ontwikkelen en implementeren van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken zoals vaste- en beweegbare bruggen. Hiermee maken wij circulair bouwen van kunstwerken mogelijk. Tevens draagt de provincie bij aan het initiëren van uitwisseling van/handel in grote gebruikte bouwonderdelen.
- *Circulair bouwen:* De provincie werkt aan een uniforme uitvraag voor circulair en energieneutraal bouwen.
- *Levensduurverlengende innovaties:* Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties zoals bijvoorbeeld epoxy-asfalt dat een vier tot vijf keer langere levensduur heeft. Daarnaast realiseert de provincie een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen, en aan mossen als bescherming van beton.
- *Energieopwekking en -besparing:* De provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking, zoals bijvoorbeeld:
  - een fietspad, of een deel hiervan, uitgerust met een zonnewegdek;
  - het realiseren van een energieneutrale beweegbare brug (Cruquius).
- *Smart Mobility:* Voor het onderdeel Smart Mobility voert de provincie de Focus Smart Mobility uit, waarbij de provincie projecten uitvoert die zij eerder onderzocht en die succesvol bleken.
- *De iVRI:* Vanaf 2021 vindt de uitrol van iVRI's plaats om ervoor te zorgen dat alle 260 VRI's in de provincie worden uitgerust als iVRI. Samen met gemeenten wordt gekeken waar uitrol nog meer aan de orde is. Per jaar worden circa 25 VRI's omgebouwd naar iVRI.
- *Connected en zelfrijdende auto's:* De provincie onderzoekt samen met verschillende autofabrikanten (Nissan, Fiat en BMW) de impact van connected en zelfrijdende auto's op onze rol als wegbeheerder en beleidsmaker.
- *Europese projecten:* Samen met de Europese netwerkorganisatie POLIS onderzoekt de provincie samen met kennispartners en andere Europese regio's welke projecten op te

starten die deels Europees gefinancierd kunnen worden. Ambitie is om in 2022 minimaal één Europees project op te starten.

- *Coöperative adaptive cruise control:* De provincie maakt een kansenkaart waarop duidelijk aangegeven wordt op welke provinciale wegen ADAS-systemen (Advanced Driver Assistance Systems) goed werken en waar nog niet.
- *Communicatietechnieken voertuigen en VRI's:* In 2022 zet de provincie haar onderzoek voort naar de toepassing van twee verschillende communicatietechnieken tussen voertuigen en VRI's.
- *Interactie gebruiker Smart Mobility-toepassingen:* Toepassingen om fietsverkeer te stimuleren en logistieke stromen beter te reguleren met data worden verder uitgebreid.
- *Verbeteren effectiviteit regionaal verkeersnetwerk:* De provincie sluit verkeerslichten van gemeenten aan op de eigen verkeerscentrale om de effectiviteit van het huidige verkeersmanagement in het regionale verkeersnetwerk verder te verbeteren. Door verkeersmanagement as a service (VMaaS) uit te vragen aan de markt wordt verwacht dat de effectiviteit van het verkeersmanagement toeneemt en dat de kosten afnemen.
- *Werkplaats deelmobiliteit en MaaS:* Samen met VRA, MRA en gemeenten richt de provincie een werkplaats deelmobiliteit en MaaS in om handzame werkwijzen te ontwikkelen zodat gemeenten deelmobiliteit mogelijk kunnen maken en om uniformiteit in de uitrol van deze systemen te waarborgen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	3.931	5.908	5.666	5.883	3.815	4.525
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	1.001	1.011	1.011	1.011	1.011	1.011
4.4.4	Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren	6.915	10.861	13.367	15.152	19.928	22.918
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	48.046	69.008	77.093	70.479	64.667	45.184
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	9.687	12.878	24.409	12.006	11.861	10.759
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	5.855	8.601	4.375	3.702	3.454	2.481
	Totaal lasten	75.434	108.266	125.920	108.232	104.736	86.878
	Totaal baten	-3.830	-131	-34.778	-17.162	-20.267	-3.679
	Saldo van baten en lasten	71.604	108.135	91.142	91.070	84.469	83.199
	Stortingen						
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	33.804	20.024	21.034	20.074	19.574	7.464
4.4.4	Resv. Investeringen wegen	10.205	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	11.281	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	24.506	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	12.819	0	0	0	0	0
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	17.657	18.518	17.207	19.227	14.702	17.527
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	9.284	6.000	6.000	6.000	10.000	4.000
4.4.6	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	1.225	0	0	0	0	0
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	1.108	511	427	71	71	0
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	609	7.121	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-140.304	-36.261	-3.820	-3.997	-1.450	-1.450
4.4.4	Resv. Investeringen wegen	-11.281	-6.302	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	-206	-29.009	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-95	-28.716	-1.230	-1.289	-1.621	-1.621
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-2.470	-116.137	-124	-124	-584	-657
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	-15.589	-28.454	-27.581	-24.740	-14.713	-11.360
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	-8.530	-6.413	-7.650	-8.033	-7.472	-4.492
4.4.6	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-5	-1.420	0	0	0	0
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	-4.548	-13.888	-2.486	-1.380	-1.093	-120
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**11.075**	**-106.291**	**92.919**	**96.879**	**101.882**	**92.489**

Programma 5 Groen

Doelenboom

5. Groen
5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden
5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren
5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren
5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren
5.2 Beheren van de groenstructuur
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
5.2.3 Uitvoeren geven aan de Wet natuurbescherming
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren
5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Noord-Holland is een prachtige provincie om te wonen, te werken en vrije tijd door te brengen. Dit komt mede door de grote diversiteit aan natuur- en cultuurlandschappen: bossen, heidevelden, duinen, veenweiden, open polders, kwelders en de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer. In Noord-Holland liggen negentien Europees beschermde natuurgebieden en vier wereld-erfgoederen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zowel bewoners als de overheid zich al meer dan een eeuw inspannen om de waarden van deze gebieden veilig te stellen en te vergroten. Immers, naast de waarde die natuur van zichzelf heeft, levert zij ons ook grondstoffen, voedsel en economische productiviteit. Enkele voorbeelden zijn: drinkwaterzuivering in de duinen, duurzame landbouw, bosbouw en visserij en het afvangen van koolstofdioxide (CO_2) door bladgroen. Ook zorgen natuur en landschap voor een plezierige woon- en werkomgeving, wat een positief effect heeft op ons welzijn en onze gezondheid en bijdraagt aan een gunstig economisch vestigingsklimaat.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk, ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. Het aan de Verenigde Naties gelieerde IPBES (*Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*) rapporteerde in 2019 over de wereldwijd zorgwekkende staat van de biodiversiteit. De provincie herkent de urgentie van deze opgave en de noodzaak om maatregelen te nemen.

De living planet index voor Nederland van het WNF laat nog steeds een dalende lijn zien. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaanDesondanks blijft de noodzaak voor herstel van de biodiversiteit nog steeds groot, zoals temeer duidelijk werd door de ernstige problematiek van stikstofeuitstoot die in 2019 en 2020 veel maatschappelijke aandacht kreeg. Alleen door een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke, water- en milieucondities is een balans haalbaar tussen gezonde, veerkrachtige ecosystemen enerzijds en economische activiteiten anderzijds. We willen dit bereiken door verregaande integratie van het (inter)nationale en provinciale beleid voor natuur, landschap, milieu, water, landbouw, bodembescherming en vrijetijdsbesteding – in ons coalitieakkoord samengevat onder de noemer 'vitaal landelijk gebied' – zal hierbij behulpzaam zijn samen te voegen. De uitdagingen en oplossingsrichtingen in elk van deze beleidsterreinen zijn namelijk sterk met elkaar verweven zijn.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming
- Omgevingswet
- Wet ruimtelijke ordening

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH 2050
- Programma Natuurnetwerk 2022
- Masterplan biodiversiteit
- Visie Recreatie & toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Gebiedsprogramma Laag Holland (i.o.) / bodemdaling veenweidegebieden

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
5.1	Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur	78.531	6.387	72.144	78.768	28.979	22.355
5.2	Beheren van de groenstructuur	37.101	785	36.316	896	0	35.420
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	24.390	220	24.170	12.182	8.500	20.488
	Totaal	**140.022**	**7.392**	**132.630**	**91.846**	**37.479**	**78.263**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
5	5.2.1	Stichting Gooisch Natuurreservaat	Beheer Natuurgebied
5	5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
5	5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5	5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Effectindicator Programma Groen

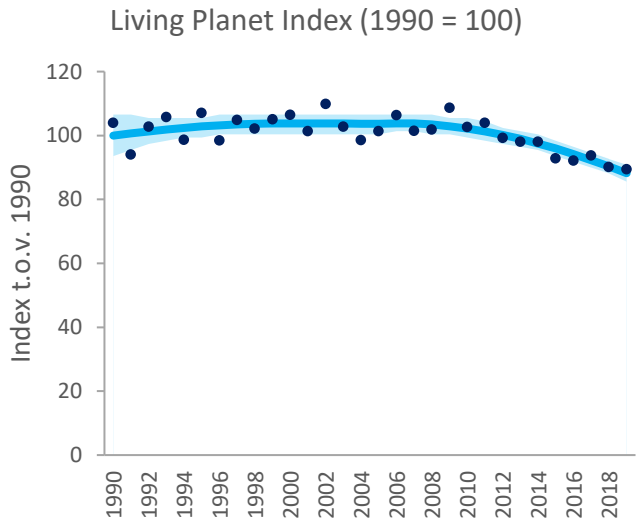

Toelichting:
De living planet index Noord-Holland is een graadmeter voor de biodiversiteit geconstrueerd op basis van beschikbaarheid van gegevens over soorten (broedvogels, vlinders, libellen, reptielen, amfibieën, vissen, zoogdieren (inclusief vleermuizen) die voorkomen. Een hogere waarde wordt gezien als positief.

Bron: compendium voor de Leefomgeving - biodiversiteit

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Onze rol
Met de decentralisatieakkoorden van 2011 ('Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur') en 2013 ('Natuurpact') is de verantwoordelijkheid voor het natuur-, landschaps- en recreatiebeleid vrijwel volledig aan de provincies gedecentraliseerd. Zowel in maatschappelijke aandacht als in financiële omvang is dit één van de meest omvangrijke taken in het provinciale takenpakket. De werkzaamheden die de provincie verricht zijn divers van aard. Om onze doelen te bereiken *beschermen* wij natuurgebieden en kwetsbare landschappen. Dit doen wij op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft de provincie een *ontwikkelende* taak: wij zijn

verantwoordelijk voor de aanleg en het herstel van natuurgebieden en het bieden van rust, ruimte en recreatieve mogelijkheden aan onze bewoners en bezoekers. Hierin past de uitvoering van omvangrijke, integrale gebiedsprogramma's en het verstrekken van subsidies voor de ontwikkeling en het beheer van natuur, landschap- en recreatiegebieden. Omdat wij onze doelen niet alleen kunnen bereiken, *stimuleren* wij ook anderen om hun steentje bij te dragen. Dit doen wij door te participeren in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden en door kennis te ontwikkelen, te delen en zelf steeds te leren van goede voorbeelden die, gelukkig, ruim beschikbaar zijn.

Samenwerkingspartners
Bij de uitvoering van onze werkzaamheden werkt de provincie samen met:

- Bewoners en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden, initiatiefnemers van lokale en regionale projecten en omwonenden die bij deze projecten betrokken zijn.
- De duizenden vrijwilligers die in Noord-Holland actief zijn in het beheer van natuur en landschap, en in milieu- en natuureducatie.
- Maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties of belangenbehartigers: Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, het Goois Natuurreservaat, LTO-Noord, de agrarische collectieven, Milieufederatie, Vogelbescherming Nederland of de Faunabeheereenheid.
- Andere overheden, zoals het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen.
- Regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en onze partners in het IJsselmeer- en Waddengebied.
- Bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars.

Al deze partners in het veld is de provincie dankbaar voor hun betrokkenheid, ideeën en kennis. Hun werk heeft een grote betekenis voor de bescherming en ontwikkeling van de Noord-Hollandse biodiversiteit en landschappen.

Prioriteiten
In 2022 werken wij aan de volgende prioriteiten:

- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.).
- Uitvoering van het Masterplan biodiversiteit en de Bossenstrategie (5.1.1.).
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.).
- Totstandkoming resp. uitvoering van de gebiedsprogramma's Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3).
- Uitvoering van de Visie Recreatie & toerisme en het verbeteren van de governance in de recreatieschappen (5.2.2).

Omgevingsfactoren

- Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.'.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

Veel biodiversiteitswinst kan geboekt worden door de verbetering van natuur-, milieu- en watercondities en door het tegengaan van verdroging, stikstof- en fosfaatuitstoot. Daarom voert de provincie vanaf 2021 het Masterplan Biodiversiteit uit, waarmee er wordt gewerkt aan kansen voor biodiversiteitsherstel in natuurgebieden, agrarische gebieden, bebouwde gebieden en in het watersysteem. Ook benut de provincie de extra middelen die in 2021 in het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld voor het stimuleren van kruidenrijke akkerranden, bloemrijke bermen, zorgvuldig maaibeleid, het verminderen van gebruik van bestrijdingsmiddelen en het opstellen van een kennisagenda.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormt de ruggengraat van de Noord-Hollandse natuur en omvat ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden. De provincie werkt onverminderd door aan de bescherming (via de Omgevingsverordening) en brengt versnelling in de afronding van het NNN. Sinds 2020 draagt een ambtelijk Regiebureau Natuurnetwerk zorg voor de voortgang van bestaande en de start van nieuwe projecten die gericht zijn op de afronding van het NNN en de uitvoering van de 'gebiedsgerichte aanpak stikstof'. Doel voor het NNN is om deze collegeperiode 1.750 hectare NNN af te ronden en alle voorbereidingen te treffen voor afronding van het NNN in de volgende coalitieperiode. Dit gebeurt in nauwe samenhang met andere beleidsopgaven in het landelijk gebied, zoals de verbetering van de waterkwaliteit, het tegengaan van bodemdaling, het bieden van recreatieve mogelijkheden, het bevorderen van bosaanplant (Bossenstrategie, welke najaar 2021/begin 2022 verder uitgewerkt zal worden), het stimuleren van natuurinclusieve landbouw en economische ontwikkeling. Daarom werkt de provincie, in gebieden waar de provincie een grote opgave voor het landelijk gebied heeft, met integrale gebiedsprogramma's (zie ook de paragrafen 'Maatschappelijk doel' en de paragrafen 5.1.2 tot en met 5.1.4, waarin de lopende gebiedsprogramma's worden toegelicht). In het Programma Natuurnetwerk, waarover Provinciale Staten jaarlijks besluiten, staat een prognose over de NNN-voortgang in de komende jaren. De belangrijkste financieringsbron voor de afronding van het NNN is de Reserve Groen, waarin op basis van het coalitieakkoord extra middelen zijn gestort.

Terwijl de aanleg van nieuwe natuur in volle gang is, wordt binnen de bestaande natuurgebieden gewerkt aan kwaliteitsverbetering. Dit gebeurt door herstelmaatregelen zoals baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bosbeheer ten gunste van verstuiving in de duinen. Het Rijk stelt hiervoor de komende jaren via het Programma Natuur aanvullende financiële middelen beschikbaar, omdat deze maatregelen ook bijdragen aan de verbetering van natuur welke onder druk staat door de hoge stikstofdepositie.

De provinciale landschappen herbergen bijzondere cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt deze landschappen via het beschermingsregime Bijzonder provinciaal landschap (in de Omgevingsverordening). In 2021 is gestart met besteding van de middelen beschikbaar binnen het Investeringsbudget Landschapsversterking (voorheen Landschapsfonds). Hiermee investeert de provincie in enkele projecten die het landschap

versterken en de toegankelijkheid ervan verbeteren, zoals de Westeinderscheg. Een deel van het Investeringsbudget gaat naar de liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Voortbouwend op de verkenningen in 2021, zet de provincie de besteding van de middelen in 2022 voort.

Prestatieindicator 5.1.1

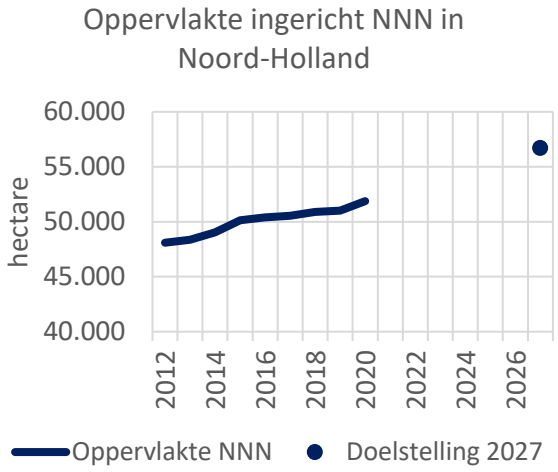

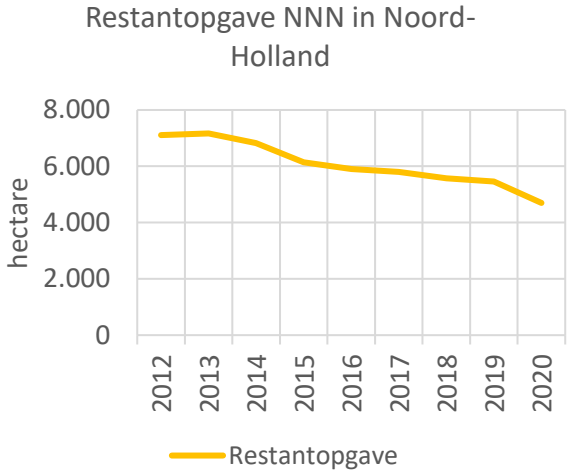

Toelichting:

Deze indicator geeft respectievelijk het totale oppervlakte ingerichte NNN en de restantopgave van de in te richten NN weer in het aantal hectare. De streefwaarde is een oppervlakte van 56.700 hectare NNN in 2027.

Bron: Provincie Noord-Holland

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A1, A6 en A9. Het programma komt voort uit de wens, die onder andere is verwoord in de Noordvleugelbrief van het kabinet uit 2006, om dit gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. In de Noordvleugelbrief zijn zes thema's opgenomen die in aanmerking kwamen voor een rijksbijdrage van € 86,1 miljoen. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De zes thema's zijn: natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en fietsbruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie, en behoud van het weidelandschap. De Groene Uitwegprojecten, hangend onder deze thema's, maken deel uit van het Programma Natuurnetwerk, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

Nadat in 2020 het convenant "Naarden buiten de Vesting" is ontbonden zijn de middelen die hiervoor waren gereserveerd gekoppeld aan de uitvoeringsagenda voor het landschap, die onder regie van de Regio Gooi en Vechtstreek is opgesteld. In het kader van die uitvoeringsagenda zijn er vierentwintig nieuwe initiatieven en projecten aangemeld en door het bestuurlijk platform Gooi, Vecht en Diemerscheg vastgesteld. Deze projecten zijn opgenomen in het Programma Natuurnetwerk 2022. Enkele in het oog springende projecten zijn: Verder met de Vesting Muiden, met als doel het herstel van vesting en de schootsvelden, nadat de A1 naar het zuiden is verlegd.

Ook zet de provincie zich in op het herstel en de verbetering van de toegankelijkheid van de 's-Gravelandse buitenplaatsen. Daarnaast verbetert de provincie de recreatieve toegankelijkheid van de Groene Uitweg en investeert de provincie in de kwaliteit van de Diemerscheg.

5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren

Toelichting

In december 2017 is door negentien partijen het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, inclusief bijbehorend uitvoeringsprogramma. Hiermee verbinden de provincies Noord-Holland en Utrecht, gemeenten, het waterschap AGV en Waternet, het Plassenschap Loosdrecht, recreatieondernemers, beheerders en gebruikers zich aan een meerjarige samenwerking om de Oostelijke Vechtplassen een forse kwaliteitsimpuls te geven. Onder regie van een stuurgroep onder provinciaal voorzitterschap zijn partijen aan de slag gegaan om opgaven voor natuur, water, recreatie, economie en leefomgeving uit te voeren. Hiervoor is de komende jaren ruim € 77 miljoen, waarvan € 51 miljoen van de provincie Noord-Holland, beschikbaar.

Het gebiedsakkoord omvat ruim twintig projecten (sommigen met meerdere deelprojecten) die de komende tien jaar worden opgepakt, zoals het baggeren van de Loosdrechtse Plassen, de aanleg van recreatieve verbindingen, de ontwikkeling van 800 hectare nieuw NNN, het herstel van legakkers, het verbeteren van de waterkwaliteit en het verduurzamen van de watersportsector. Inmiddels is met het overgrote deel van de projecten een start gemaakt. Het project 'Baggeren en zwevend slib' is het meest omvangrijke project. In 2022 zal naar verwachting gestart worden met de uitvoering van de eerste twee fasen van dit project: het baggeren van de Loosdrechtse plas 1 t/m 5 (fase 1) en het baggeren van de jachthavens (fase 2). Ook wordt in 2022 verder gewerkt aan de NNN-realisatie binnen de Oostelijke Vechtplassen (opstellen inrichtingsplannen c.q. start realisatie NNN 't Hol).

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

Het landelijk gebied van de regio Laag Holland, het gebied tussen Amsterdam, Zaanstad, Hoorn en Alkmaar, kent veel opgaven voor natuur, landbouw, water, bodem, klimaat, recreatie en landschap. Vanwege de sterke onderlinge verwevenheid van deze opgaven ontwikkelt de provincie een integraal gebiedsprogramma, waarin wordt samengewerkt met gemeenten, het hoogheemraadschap en natuur- en landbouworganisaties. De planning is om dit gebiedsprogramma eind 2021/begin 2022 door Provinciale Staten en de partners vast te laten stellen. Dan ontstaat ook duidelijkheid over de mate waarin de partners opgaven samenvoegen en de benodigde capaciteit om het programma gezamenlijk uit te voeren. Het programma heeft een looptijd van tien jaar. Ingeschat wordt dat voor de realisatie van de opgaven circa € 200 miljoen nodig is, waarbij deels op bestaande provinciale en verkregen rijksbudgetten (zoals de reserve Groen, het Programma Natuur en de Impulsgelden bodemdaling) een beroep wordt gedaan. De regiegroep Laag Holland, onder voorzitterschap van de provincie, stuurt de uitvoering van het gebiedsprogramma aan. Overigens is de uitvoering van projecten die een plaats krijgen in dat gebiedsprogramma al volop gaande. Zo dient het programma onder meer het NNN in 2027 te hebben afgerond en staat in het Klimaatakkoord dat in de Nederlandse veengebieden 1 megaton aan CO_2-equivalenten moet afnemen en in 2030 te hebben gereduceerd. Daarom worden met het

project Vitaal Platteland–Laag Holland plannen uitgevoerd in de deelgebieden Burkmeer, Landelijk Noord, Waterland-Oost, Ilperveld, Wormer- & Jisperveld en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. In de Burkmeer doet de provincie praktijkervaring op met de teelt en afzet van lisdodde (30 hectare); in het Ilperveld met aanleg van tenminste vijftig hectare groeiend veen en in Landelijk Noord met onder andere een kleine honderd hectare drukdrainage op landbouwbedrijven. Deze projecten geven ons het nodige inzicht om na 2022 ook in andere gebieden te werken aan de klimaat- en bodemdalingsopgaven. Daarnaast zijn er nog twee gebiedsbrede en overkoepelende deelprojecten. Dit zijn de deelprojecten Kennis en Inzicht Water en Recreatief Grid. Met het laatstgenoemde project wordt ingezet op de recreatieve en toeristische opgaven in Laag Holland.

De reeds in gang gezette gebiedsprocessen in Polder Westzaan en Waterland-Oost leveren in 2022 een gebiedsplan op, terwijl ondertussen ook actuele kansen worden gepakt voor natuurrealisatie. In andere gebieden is het integrale gebiedsproces met de partners om te komen tot een gebiedsplan opgestart, zoals in het Wormer- en Jisperveld, Polder Mijzen, Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld, Twiske en de Eilandspolder.

In 2022 worden de eindresultaten van het Innovatieprogramma Veen opgeleverd, met onder meer een praktijkproef met drukdrainage bij een veehouder in de Polder Assendelft. Bezien wordt samen met het Rijk en de andere veenprovincies bespreken we hoe hier een vervolg aan kan worden gegeven. Een belangrijke randvoorwaarde bij het tegengaan van bodemdaling is de beschikbaarheid van zoet water in de zomermaanden. In het project VP – Kennis en Inzicht Water wordt samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier deze zoetwatervraag nader onderzocht.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	19.816	48.788	50.298	31.479	32.853	15.699
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	2.494	3.070	9.292	3.550	2.022	170
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	2.271	2.563	10.821	4.856	4.276	4.276
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	815	2.685	8.120	702	147	147
	Totaal lasten	25.396	57.106	78.531	40.587	39.298	20.292
	Totaal baten	-1.730	-5.028	-6.387	-27	0	-2.900
	Saldo van baten en lasten	23.666	52.077	72.144	40.560	39.298	17.392
	Stortingen						
5.1.1	Resv. Groen	23.796	73.592	25.800	23.730	16.730	17.880
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	123	51	1.014	1.250	0	0
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	110	107	107	107	107	107
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	1.518	638	2.058	4.058	4.058	4.058
5.1.4	Resv. Laag Holland	4.166	252	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.1.1	Resv. Groen	-23.976	-53.827	-55.655	-42.453	-41.462	-58.308

5.1.1 Resv. Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	-70	-118	-118
5.1.2 Resv. Groene Uitweg	-2.366	-6.438	-9.768	-3.526	-1.998	-146
5.1.3 Resv. Oostelijke Vechtplassen	-1.803	-1.840	-10.034	-4.069	-4.069	-4.069
5.1.4 Resv. Laag Holland	-430	-329	-3.241	0	0	0
Resultaat	**24.734**	**64.214**	**22.355**	**19.587**	**12.546**	**-23.205**

5.2 Beheren van de groenstructuur

Onze rol
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten
In 2022 werkt de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Op een zorgvuldige wijze verstrekken van subsidies voor natuurbeheer via het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL, 5.2.1).
- Uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1).
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme en het aanpassingen in de governance van de recreatieschappen (5.2.2).
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

Noord-Holland kent een groot aantal beheerders van natuur- en recreatiegebieden, landschap en cultuurhistorisch erfgoed: terreinbeherende organisaties, particuliere eigenaren, agrarische ondernemers, recreatieschappen, waterschappen en gemeenten. Zij zorgen voor professioneel, samenhangend beheer, in samenwerking met elkaar en met andere partners. Dit beheer kan vele vormen aannemen. Afhankelijk van de natuurdoelen en maatschappelijke wensen kan het variëren van zeer extensief, gericht op natuurlijke dynamiek, tot zeer intensief, met maatregelen zoals begrazing, beweiding, plaggen, kappen, hooien, maaien en bejaging. Ook indirect beheer, gericht op het tegengaan van ongewenste externe invloeden zoals water- of bodemverontreiniging, is van groot belang.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de sturing op, en medefinanciering van, adequaat natuur- en landschapsbeheer. In beginsel streeft de provincie naar het bevorderen van natuurlijke dynamiek. Hierop wordt een uitzondering gemaakt als openbare veiligheid, zwaarwegende redenen van economisch belang, kwetsbare soortenpopulaties of cultuurhistorische waarden een intensiever beheer vragen. De provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer worden vastgelegd in het Natuurbeheerplan. Daarnaast stelt de provincie via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie beschikbaar aan terreinbeherende organisaties (bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland), particuliere grondeigenaren en agrarische

ondernemers, verenigd in vier Noord-Hollandse collectieven. In de begroting is rekening gehouden met een toename van het te beheren areaal vanwege de groei van het Natuurnetwerk Nederland. Om de kwaliteit van het natuurbeheer en de uitwisseling van kennis en ervaringen te bevorderen staat de provincie in nauw contact met alle beheerders.

Prestatie-indicator 5.2.1

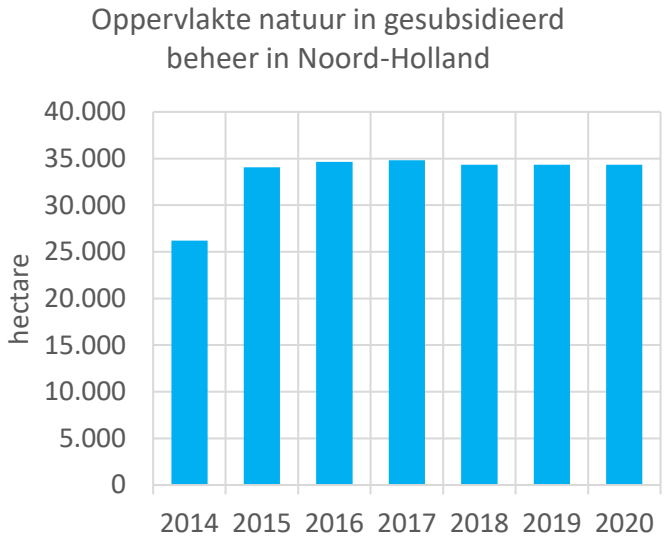

Toelichting

Dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied. Hierbij gaat het om gesubsidieerd natuurbeheer in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap.

Bron: Provincie Noord-Holland

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

De mogelijkheid om vrije tijd in een groene omgeving te kunnen doorbrengen is belangrijk voor het welzijn van mensen. Naast recreanten maken ook toeristen veel gebruik van de recreatieve voorzieningen in Noord-Holland. De druk op de schaarse ruimte is dan ook groot.

Omdat recreatie en toerisme in elkaars verlengde liggen heeft de provincie in 2021 de Visie Recreatie en Toerisme vastgesteld, waarin wij ons beleid voor de middellange termijn beschrijven. Het jaar 2022 is bestemd voor de uitvoering van de visie, waarbij we ons met name richten op bestemmingsmanagement. In de MRA brengen we in beeld hoe groot de recreatie- en toerismedruk is en welke mogelijkheden (welk draagvlak) dit biedt voor de verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie in de regio. Ook in onze natuur- en recreatiegebieden voeren we dit onderzoek uit, en kijken we ook op welke manier deze gebieden zich tot elkaar verhouden. Met de uitkomsten kunnen we beter sturing geven aan de spreiding van de recreatiedruk. We zetten onder andere in op betere verbinding tussen recreatiegebieden, het creëren van aantrekkelijke startpunten, bezoekersinformatie over gebieden en we investeren in goede (drukte)monitoring. Voor het wandel- en fietsroutenetwerk maken we een plan van aanpak op zowel bestaande en nieuwe routestructuren inclusief monitoring.

Wandelen en fietsen blijven goede manieren om de natuur en het landschap te beleven. De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet en Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en voor de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland. De komende jaren verwachten wij tot een afronding van het netwerk te komen.

Een groot deel van de meer omvangrijke Noord-Hollandse recreatiegebieden is in beheer bij de recreatieschappen. De provincie participeert in de meeste van deze samenwerkingsverbanden, samen met gemeenten. Dit zullen wij blijven doen. In 2021 zijn de dienstverleningsovereenkomsten voor het beheer in de recreatieschappen die door Recreatie Noord-Holland N.V. worden uitgevoerd met twee jaar verlengd. Vanaf 1 januari 2022 komt er een bestuursbureau van de recreatieschappen waarmee onder andere invulling wordt gegeven aan de uitspraak in het coalitieakkoord dat een scheiding tussen de beleids- en beheertaken wenselijk is. Ook krijgt het in 2020 afgeronde onderzoek naar de toekomstscenario's voor Recreatie Midden Nederland, dat het beheer in het Plassenschap Loosdrecht voor haar rekening neemt, een vervolg. Er wordt verwacht dat eind 2021 voldoende duidelijkheid is over de opheffing en het vervolg van het Plassenschap Loosdrecht en omgeving.

Effectindicator 5.2.2

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bezoekersaantal recreatiegebieden	aantal	14,5 mln.	11,2 mln.	11,2 mln.	11,2 mln.	11,2 mln.	11,2 mln.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden
In Noord-Holland liggen negentien Natura 2000-gebieden. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een Natura 2000-beheerplan vastgesteld en zullen sommige beheerplannen worden geactualiseerd. Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de natuurdoelen van deze gebieden (bijvoorbeeld vanwege de neerslag van stikstof, licht- of geluidhinder of bouwwerkzaamheden), zijn alleen toegestaan als hiervoor door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, namens de provincie, een vergunning is verleend.

Faunabeheer
De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. Tegelijkertijd kunnen beschermde dieren soms problemen veroorzaken. De provincie kan dan een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij zoekt de provincie steeds een balans tussen de instandhouding van een populatie en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze ontheffingsverlening gebeurt door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, die zich hierbij

baseert op verordeningen en beleidsregels die door de provincie zijn vastgesteld. Het faunabeheer zelf wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de Faunabeheereenheid Noord-Holland.

Voor de meeste soorten gebeurt het faunabeheer op basis van een faunabeheerplan dat de Faunabeheereenheid maakt en dat door Gedeputeerde Staten wordt beoordeeld.

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten
De provincie is verantwoordelijk voor de zogenoemde 'passieve' en 'actieve' soortenbescherming. Passieve soortenbescherming betekent dat bijvoorbeeld een ontheffing nodig is voor het verstoren van vleermuizen bij het renoveren van een gebouw. De provincie werkt in 2022 aan de uitvoering van verschillende proefprojecten waarin met gemeenten gezamenlijk een aanpak voor gebiedsgerichte ontheffingen, op basis van soortmanagementplannen wordt uitgewerkt. Deze proefprojecten zijn er op gericht om in de praktijk te toetsen of hiermee inderdaad de administratieve lasten van bijvoorbeeld grootschalige renovaties in het kader van de energietransitie verminderen. *Actieve soortenbescherming* is het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van beschermde soorten, zoals de 'rode-lijstsoorten' en hun leefgebied. Dit doet de provincie bij onze werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer. Ook daarbuiten ontwikkelt de provincie, in lijn met het Masterplan biodiversiteit, projecten voor soorten waarvoor Noord-Holland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, zoals tengere distel, kwabaal, locomotiefje.
Sinds augustus 2016 geldt een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal uitheemse planten en dieren: zogenoemde invasieve exoten. Deze soorten vormen een bedreiging voor andere dieren en plantensoorten en kunnen daardoor schadelijk zijn voor de biodiversiteit. De provincie werkt aan de bestrijding van invasieve exoten, zoals de waterplanten watercrassula en cabomba en de vogels rosse stekelstaart en nijlgans.

Dierenwelzijn
De provincie werkt op verschillende manieren aan het bevorderen van dierenwelzijn. In algemene zin kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht voor dieren. Dit houdt in dat een ieder verplicht is de nodige zorg te verlenen als een dier hulpbehoevend is. Daarnaast bevorderen we dierenwelzijn op een actieve manier, bijvoorbeeld door de financiële ondersteuning van opvangcentra voor wilde dieren. In de Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Onderdeel hiervan is ook het bevorderen van dierenwelzijn (bijv. zo natuurlijk mogelijk houden van dieren via regeneratieve landbouw).

Los van de specifieke inzet in de portefeuilles natuur en landbouw is dierenwelzijn onderwerp van gesprek bij al onze beleidsontwikkeling. Een mooi voorbeeld is dat wij met evenementenorganisaties afspraken maken over (verbetering van) dierenwelzijn tijdens de gesponsorde evenementen en dat we ook bij de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij aandacht hebben voor (beperking van aantasting van) dierenwelzijn. Wanneer het aantasten van dierenwelzijn desondanks onvermijdelijk is – bijvoorbeeld bij de bestrijding van gewasschade door ganzen – verplichten wij in onze ontheffingen het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

In de Wet natuurbescherming staat dat de verantwoordelijkheid voor het tegengaan van faunaschade bij de grondgebruiker ligt. De Wet natuurbescherming verlangt dat een grondgebruiker alles in het werk stelt om faunaschade te voorkomen of te beperken. Als de overheid de grondgebruiker echter beperkt in het adequaat voorkomen van faunaschade, bijvoorbeeld vanwege beperkte mogelijkheid tot verjaging (met ondersteunend afschot), dan bepaalt de wet dat daar een redelijke tegemoetkoming tegenover moet staan. Er is dus een verband tussen de door de overheid toegestane maatregelen om faunaschade te voorkomen en de faunaschade die de overheid vergoedt. Conform de afspraken in het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is in 2021 het eigen risico van grondgebruikers bij faunaschade door ganzen van 5% naar 20% verhoogd. Dit betreft de vergoeding van de faunaschade door ganzen in gebieden waar geen belemmeringen zijn voor de bescherming van agrarische gewassen. Agrariërs hebben hier voldoende mogelijkheden om schade te bestrijden zoals door middel van verjaging met ondersteunend afschot en het rapen van eieren (nestbehandeling). Daarnaast zetten we in op gecoördineerd populatiebeheer, gericht om de populatie overzomerende ganzen omlaag te brengen. De verwachting is dat de totale schadecompensatie hiermee omlaag gebracht wordt. We gaan voor de komende jaren vooralsnog uit van € 6 miljoen aan tegemoetkomingen in faunaschade. In de hiernavolgende jaren kunnen we de ramingen mogelijk nauwkeuriger aanpassen aan de hand van de ervaringen met de in 2021 gewijzigde beleidsregel.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.2 Beheren van de groenstructuur

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	17.751	19.280	20.732	22.386	22.421	22.551
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.478	7.322	8.418	8.157	7.990	7.992
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	3.346	2.982	1.851	1.851	1.851	1.851
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	7.250	6.100	6.100	6.100	6.100	6.100
	Totaal lasten	35.824	35.684	37.101	38.494	38.362	38.494
	Totaal baten	-614	-635	-785	-835	-835	-835
	Saldo van baten en lasten	35.210	35.049	36.316	37.659	37.527	37.659
	Stortingen						
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat	0	0	-896	-932	-969	-1.008
	Resultaat	**35.210**	**35.049**	**35.420**	**36.727**	**36.558**	**36.651**

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Onze rol
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten
In 2022 werken wij aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1).
- Aansluiten van de Noord-Hollandse Nationale Parken op het Rijksprogramma 'Nationale Parken nieuwe stijl' (5.3.2).
- Uitvoeren van de Agenda voor het Waddengebied en goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Van natuur en landschap kan men genieten door het te zien, horen, beleven en zich erover te verwonderen. Veel mensen worden geraakt door het bijzondere natuurschoon of de weidse uitzichten die Noord-Holland rijk is en die vrijwel allemaal toegankelijk zijn voor bezoekers. Het is dan ook logisch dat de betrokkenheid van bewoners bij hun groene leefomgeving vaak groot is.

Aanpak Groen Kapitaal
Het besef dat een gezonde leefomgeving begint met een vitaal ecosysteem wordt steeds meer gemeengoed. Via de Aanpak Groen Kapitaal wil de provincie laten zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn. Hierbij maken wij dankbaar gebruik van alle energie en initiatieven van bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden. We helpen hen verder door hen een podium te bieden op kenniscafés of het Groen Kapitaal online netwerkplatform, door waardering te uiten, via blogs kennis en inspiratie te delen en steun te bieden. In 2022 breiden wij het netwerk van initiatiefnemers uit, want een groot en sterk netwerk leidt tot nieuwe ideeën en snellere verspreiding, verbreding en verdieping van bestaande initiatieven. Mooie voorbeelden hiervan zijn 'Tiny Forest' en ons eigen project 'Grass2Grit'. Ook gaan we door met het stimuleren van het vergroenen van bebouwd gebied door natuurinclusief bouwen en de aanpak van klimaatadaptatie.

Groene vrijwilligers
Voor sommigen vormt hun waardering voor natuur en landschap de motivatie om zich in te zetten als vrijwilliger of als beroepskracht in het natuurbeheer of de natuur- en milieueducatie. Groene vrijwilligers staan bekend als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers'. Zij leveren een enorme bijdrage aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap. Het programma 'Betrekken bij Groen' blijft succesvol om hen te ondersteunen. Ook in landelijk opzicht geldt 'Betrekken bij Groen' als een goed voorbeeld. Dit programma wordt uitgevoerd door

de Noord-Hollandse natuurorganisaties. Zij leveren educatiemateriaal, gereedschap en stellen hun organisatie beschikbaar aan groene vrijwilligers. Ook organiseren zij jaarlijks het Noord-Hollandse deel van de Natuurwerkdag en de Dialoogdag, waar vrijwilligers met elkaar en met de provincie in gesprek gaan. In 2022 streven wij ernaar om het aantal vrijwilligers, dat door vergrijzing onder druk staat, stabiel te houden. Ook zal in 2022 opnieuw het 'Betrekken-bij-Groen-fonds' worden ingezet om kleinschalige initiatieven te ondersteunen.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een dynamisch gebied met grote opgaven voor woningbouw, bereikbaarheid, werkgelegenheid en energietransitie. Tegelijkertijd is de MRA een 'groene metropool', die nationaal en internationaal gewaardeerd wordt als vestigingslocatie, onder andere omdat het gemakkelijk is om snel in het groen te komen – in tegenstelling tot concurrerende metropolen als Londen en Parijs. Om dat zo te houden en verder te versterken is in de MRA Agenda 2020–2024 afgesproken om te blijven samenwerken aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit, het remmen van bodemdaling en het vergroten van recreatiemogelijkheden. De provincie Noord-Holland heeft hierbij een belangrijke regierol. In 2022 zorgt de provincie dat het landschap bij alle relevante ruimtelijke ontwikkelingen op de agenda blijft staan, zoals bij de Verstedelijkingsstrategie MRA (en het vervolg erop) en bij de Omgevingsagenda Noordwest. Ook zet de provincie in op een nauwere samenwerking met andere thema's/partners om de landschapsopgaven in de MRA goed mee te koppelen.

Groene Hart
Midden in de Randstad, omringd door grote steden, ligt het Groene Hart. De rust en ruimte van het Groene Hart zijn belangrijk voor de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de Randstad. Het Noord-Hollandse deel van het Groene Hart beslaat alle veenweidegebieden ten zuiden van het Noordzeekanaal. Het Bestuurlijk platform Groene Hart zorgt voor een samenhangende ontwikkeling van het gebied. De volgende prioriteiten staan centraal: het remmen van bodemdaling en CO_2-uitstoot, een toekomstbestendige agrarische sector, bescherming van het landschap en zorgvuldig waterbeheer.

Nationale Parken
De Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland vormen een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. De provincie beschouwt de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. In de periode 2021-2023 werken de parken aan hun toekomstbestendigheid door aan te sluiten op het landelijke programma Nationale Parken Nieuwe Stijl.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura 2000-gebied. Dat vraagt om bescherming en ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het Waddengebied vitaal blijft, met voldoende economische kansen voor de mensen die er wonen, werken en ontspannen. De provincie streeft daarom naar een goede balans tussen ecologische en duurzame economische ontwikkelingen in het Waddengebied.

Samen met de provincies Fryslân en Groningen is onze provincie verantwoordelijk voor het Waddenfonds. Het Waddenfonds verleent subsidies aan projecten die bijdragen aan de doelen van het fonds, namelijk natuurontwikkeling en duurzame economische ontwikkeling. Daarnaast zetten wij ons als Waddenprovincies in om een breed en samenhangend programma te realiseren met onder andere de inzet van Waddenfondsmiddelen. Dit programma is het Investeringskader Waddengebied dat eind 2016 door Provinciale Staten van Groningen, Fryslân en Noord-Holland is vastgesteld. Hierin staan zes grote opgaven voor het Waddengebied: natuurontwikkeling in de Waddenzee, havenontwikkeling en natuurverbetering, versterken en vermarkten van de Waddenzee als werelderfgoed, vitale kust en Afsluitdijk en Eems-Dollardgebied in balans en eilanden op eigen kracht. De provincie stelt cofinanciering beschikbaar via de Reserve Cofinanciering Waddenzee.

Samen met vele andere partners in het Waddengebied zoals het Rijk, de Waddenprovincies Fryslân en Groningen, de waterschappen, gemeenten, de in 2020 gevormde Beheerautoriteit Waddenzee en belangenorganisaties zoals de Coalitie Wadden Natuurlijk, de recreatieondernemers, de Waddenzeehavens en LTO-Noord, werken we aan de uitvoering van de Agenda voor het Waddengebied 2050.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.224	1.115	1.089	1.089	989	989
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	960	3.528	3.989	4.369	589	589
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	3.530	13.629	19.312	13.126	11.853	11.310
	Totaal lasten	5.714	18.272	24.390	18.584	13.431	12.888
	Totaal baten	-47	-138	-220	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	5.667	18.134	24.170	18.584	13.431	12.888
	Stortingen						
5.3.2	Resv. Landschap	300	2.500	3.500	4.000	4.000	0
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	5.000	3.120	5.000	2.000	854	1.000
	Onttrekkingen						
5.3.2	Resv. Landschap	0	-2.800	-3.180	-3.780	0	0
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	-2.660	-3.274	-9.002	-2.816	-1.543	-1.000
	Resultaat	**8.307**	**17.680**	**20.488**	**17.988**	**16.742**	**12.888**

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

6. Economie, cultuur en welzijn
6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen
6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen
6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren
6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen
6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken
6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten
6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten
6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen
6.5 Uitvoeren welzijnstaken
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Maatschappelijk doel

De provincie staat voor nieuwe en deels bekende opgaven in het economisch en cultureel domein, die door de coronapandemie soms zijn uitvergroot. De provincie blijft zich inzetten voor het bevorderen van welvaart en welzijn. Nadrukkelijk wordt gekozen voor beide termen omdat het ene versterken zonder het andere niet toekomstvast is. De provincie blijft aandacht geven aan goede (fysieke) vestigingsvoorwaarden voor economische activiteiten. Deze vestigingsvoorwaarden ziet de provincie veranderen, gedreven door de maatschappelijke wens en noodzaak van verduurzaming van de samenleving en vergroening van de economie. Er is aandacht voor de productie en herkomst en hergebruik van producten en de bijbehorende effecten op leefomgeving en welzijn. Stimuleren van vermindering van energiegebruik in bijvoorbeeld de glastuinbouw en mogelijk maken van innovaties zijn voor de provincie onderdelen in het bevorderen van welvaart en welzijn. De noodzakelijke transitie naar een duurzame economie is een belangrijke drijfveer voor innovatie. Dit biedt Noord-Holland kansen voor nieuwe economische ontwikkeling. Om deze kansen te kunnen benutten is een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt een belangrijke randvoorwaarde. Hierdoor blijft er voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar en blijft de arbeidsparticipatie op peil. De provincie legt hierbij nadrukkelijk de verbinding met de technische beroepen die heel belangrijk zijn voor het realiseren van de energietransitie.

Verdergaande digitalisering van de maatschappij (zoals online boodschappen bestellen, online mediadiensten en studie en thuiswerken) heeft ook effect op de economie en de ruimte. De provincie zet zich daarbij via regelgeving, stimuleringsmaatregelen en kennisoverdracht in voor het meesturen van deze ontwikkelingen. De provincie heeft hierin geen monopoliepositie.

In het culturele domein ziet de provincie de grote waarde van de diverse, zichtbare en onzichtbare cultuurhistorie. Deze wil zij steunen en duurzaam maken ook voor gebruik door toekomstige generaties van bewoners en bezoekers. Daarom zet de provincie zich in om archeologische geschiedenis toegankelijk te maken. Monumenten als kerken, stolpboerderijen, Stelling van Amsterdam vertellen het voor het oog zichtbare verhaal en zijn ook vaak markeringen in het landschap. Deze cultuurhistorie wil de provincie vertellen vanuit diverse invalshoeken om zo de essentiële verbinding tussen heden en verleden te leggen.

Noord-Holland heeft een hoogstaande en veelzijdige culturele infrastructuur, in de vorm van podia, musea, beeldende kunstinstellingen, bibliotheken, et cetera. Het is belangrijk dat dit aanbod voor alle inwoners en bezoekers goed toegankelijk is en daarom stimuleert de provincie gemeenten en instellingen om zoveel mogelijk regionaal af te stemmen.

Leefbaarheid is een breed thema dat door de provincie vanuit welzijn specifiek wordt ingevuld door oog te hebben voor de dorpshuizen en de rol van sport in een gezonde leefstijl en vrijetijdsbesteding. De provincie vindt het daarnaast belangrijk om discriminatie in de sport tegen te gaan.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader Economie zet de provincie sinds 2021 extra in op economisch herstel en duurzaamheid. De inspanningen van de provincie op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Omgevingswet 2022
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Cultuur als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020"

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader "Cultuur in Ontwikkeling" 2017-2020 (wordt geactualiseerd in najaar 2021)
- Omgevingsverordening NH 2020
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Strategisch Beleidskader Economie (2016) en uitvoeringsagenda economie (wordt geactualiseerd in najaar 2021)
- Voedselvisie

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
6.1	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie	21.050	72	20.978	7.953	8.172	21.197
6.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur	4.595	0	4.595	0	0	4.595
6.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap	3.850	0	3.850	0	0	3.850
6.4	Behouden en ontwikkelen erfgoed	7.730	0	7.730	5.947	5.051	6.834
6.5	Uitvoeren welzijnstaken	485	0	485	0	0	485
	Totaal	**37.710**	**72**	**37.638**	**13.900**	**13.223**	**36.961**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
6	6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
6	6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
6	6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
6	6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6	6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6	6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6	6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6	6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Effectindicator programma Economie, cultuur en welzijn

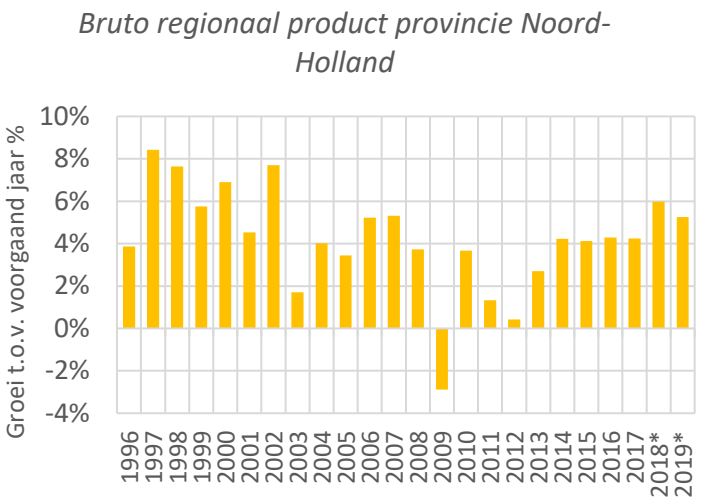

Definitie: De groei van het bruto regionaal product t.o.v. het voorgaande jaar, weergegeven als percentage.
Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Bruto-regionaal-product.aspx

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Onze rol
In het Strategisch Beleidskader Economie kiest de provincie ervoor om zoveel mogelijk uit te gaan van onze verbindende rol als middenbestuur en vanuit die rol te werken aan de optimale condities waarbinnen de economie zich duurzaam kan ontplooien. Dit sluit ook het beste aan bij hoe het IPO de rol van provincies ziet voor de regionale economie (Kompas 2020) en onze rol voor andere kerntaken (zoals voor ruimtelijke ordening, bereikbaarheid, natuur, water en milieu). De verbindende rol zetten wij vaak in omdat de mogelijkheden van de afzonderlijke partijen (ook die van de provincie) niet breed genoeg zijn om verandering te realiseren (denk hierbij aan de Voedselvisie, innovatie in het MKB en Arbeidsmarkt en Onderwijs). Daarnaast benutten we ook financiële stimulering (subsidies en investeringen) en regelgeving om bij te dragen aan een duurzame en innovatieve economie.

Samenwerkingspartners
De provincie werkt met vele partners in het economische domein. Dit zijn onder meer gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen, deelnemingen/fondsen, onderwijsinstellingen, samenwerkingsverbanden, provincies en het Rijk.

Prioriteiten
- Het goed laten draaien van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij in het eerste volledige jaar van haar bestaan (opgericht in 2021): de ROM is bekend en investeert.

Op basis van de geactualiseerde agenda voor Economie (vast te stellen najaar 2021) kunnen extra prioriteiten voor 2022 met de eerste begrotingswijziging worden toegevoegd.

Omgevingsfactoren:

- De coronapandemie heeft een grotere impact op de Noord-Hollandse economie dan op de economie van andere provincies, vanwege de specifieke sectorstructuur in Noord-Holland.
- Ook heeft Noord-Holland een hoger aandeel in de flexibele schil van de arbeidsmarkt: zelfstandigen, zzp'ers, eenmanszaken en freelancers. Deze groep heeft extra last van de coronacrisis door de afname van de vraag.
- Deze situatie kan effect hebben op de economie in termen van werkloosheid en faillissementen. Het kan ook impact hebben op de begrote doelen voor het economisch beleid, zoals gemeenten die het opknappen van bedrijventerreinen uitstellen of bedrijven die geen prioriteit meer geven aan investeringen, innovatieprojecten of het aantrekken van werknemers.

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

Toelichting

De provincie zet subsidieregelingen als de Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen (HIRB) en Uitvoeringsregeling Toekomstbestendige Winkelgebieden voort om de vitaliteit en duurzaamheid van bestaande werklocaties te verbeteren. De opzet van de HIRB is verbreed tot HIRB-plus om duurzaam ruimtegebruik ook bij detailhandelslocaties en verblijfsrecreatie te bereiken. Bij de prioritering van te subsidiëren projecten speelt de invulling van de aspecten duurzaamheid, circulariteit en leefbaarheid een belangrijke rol. Vanaf 2021 is er voor de verblijfsrecreatie de HIRB+ Uitvoeringsregeling Revitalisering Verblijfsrecreaties waarmee eigenaren van vakantieparken en campings ondersteund worden die hun locaties willen opknappen en verduurzamen. Daarnaast wordt samen met gemeenten onderzocht waar en hoe leegstaande winkels kunnen worden getransformeerd naar wonen, ter versterking van de bestaande winkelgebieden.

Prestatieindicator 6.1.1

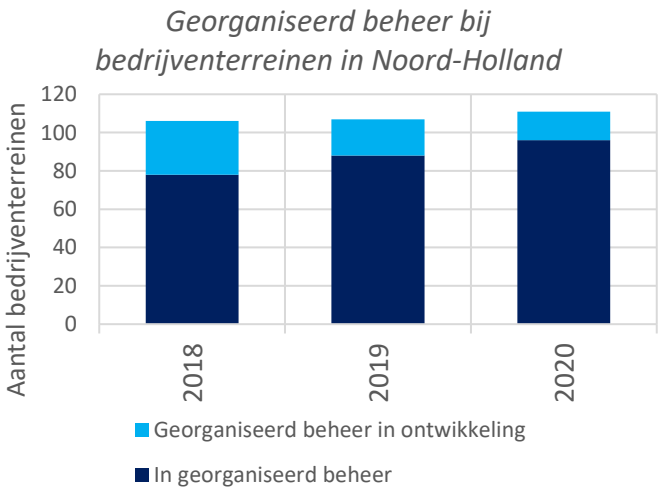

Toelichting
Aantal bedrijventerreinen waarbij ondernemers ondersteund worden in o.a. verduurzaming, energiebesparing, relatienetwerken en criminaliteitspreventie.
Bron: Provincie Noord-Holland

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

Om verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunt de provincie duurzame innovatie.

De in 2021 opgerichte Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) wordt in 2022 doorontwikkeld. Met de ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en aan een duurzaam herstel uit de coronacrisis. De ROM neemt een belangrijke plaats in in het bestaande 'ecosysteem' voor innovatie en MKB-stimulering in Noord-Holland. De ROM zal aanvullend aan en in samenwerking met deze instrumenten gaan functioneren Daarnaast heeft de provincie een aantal instrumenten om innovatie in het MKB te stimuleren. Die zijn vooral gericht op het vergroten van de transparantie van de kapitaalmarkt, het bijdragen aan 'investment readiness' via het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB Noord-Holland (PIM) en de toegankelijkheid van kapitaal in verschillende fasen van innovatie: via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH), de MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT), en het Innovatiefonds Noord-Holland (INH). Het versnellingsprogramma GO!-NH heeft als doel duurzame innovaties sneller te laten ontwikkelen. Speciale focus bij de provinciale instrumenten ligt op duurzaamheid, zoals energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit. Deze instrumenten worden in 2022 voortgezet. Wij steunen de European Digital Innovation Hub voor onze regio. Dit samenwerkingsverband met partners in het MKB en ook de provincies Utrecht en Flevoland vormt het loket voor alle digitaliseringsvragen van het MKB.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

Door verdergaande technologisering en digitalisering veranderen, ontstaan of verdwijnen er steeds meer functies met bijbehorende aantallen banen. Daarmee is de mismatch in de aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs meer en meer een vraagstuk van innovatie van bedrijven, om- en bijscholing van zittend personeel en langdurig werkzoekenden aan het worden. De coronacrisis heeft het belang van die technologische en digitale skills voor een duurzame economie en arbeidsmarkt onderstreept.

Het reguliere arbeidsmarktbeleid blijft zich focussen op triple helix-verbindingen in en tussen regionale Techniek- en Technologiecampussen (T&T). Weliswaar minder in aantal door nadere focus op de klimaatopgave, maar breder door extra inzet op onderwijs rond innovaties en benodigde verbinding met het HBO in de regio. Met de incidentele inzet van coronaherstelmiddelen (zie ook hoofdstuk 7) wil de provincie ook werkenden en werkzoekenden zelf, waar nodig, ondersteunen in hun ontwikkelmogelijkheden richting werk van de toekomst. Gelijktijdig willen wij daarmee bijdragen aan verduurzaming van de campusstructuur.

Onderlegger voor het faciliteren van het werkveld blijft de Visie voor Noord-Holland op de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs in 2021 en omgevormd tot een Manifest van de triple helix-partijen, inclusief een gezamenlijke actieagenda. Onze werkambassadeur is aanjager van de realisatie van die actieagenda, die grotendeels in lijn is met zijn eigen werkagenda.

Effectindicator 6.1.3

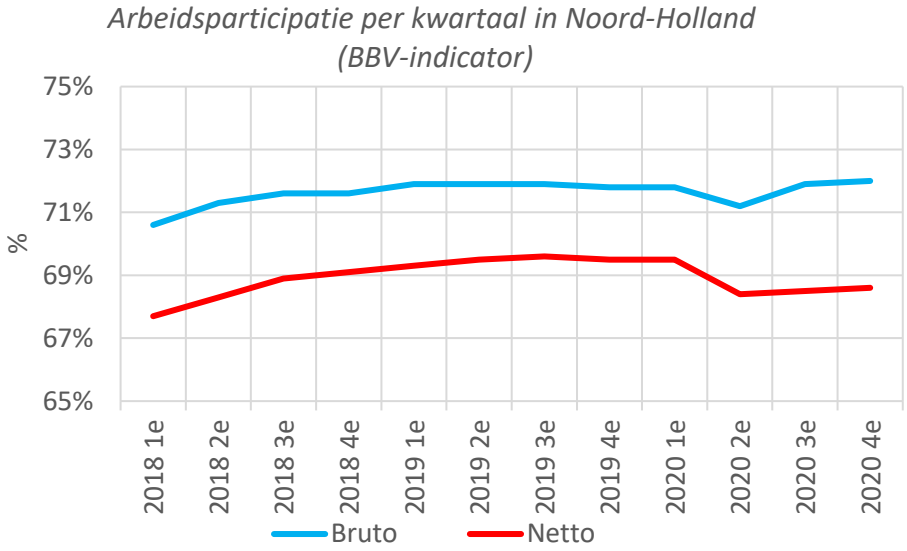

Toelichting

De bruto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame en werkloze beroepsbevolking t.o.v. de totale bevolking. De netto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de totale bevolking.

Bron: CBS

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

Een duurzame agro-food sector is van groot belang, gezien de impact van de sector op het ruimtegebruik en leefbaarheid in de provincie Noord-Holland naast het economische belang en de grote bijdrage van de keten aan de werkgelegenheid. Ingezet wordt op behoud, versterking en verduurzaming van de vijf ruimtelijk-economische landbouw- en visserijclusters: Greenport Aalsmeer, Greenport Noord-Holland Noord, Voedsel Verbindt, SeedValley en Visserij. In de beide Greenports zijn uitvoeringsprogramma's opgesteld. Deze richten zich op duurzame ruimtelijke ontwikkelingen; toekomstbestendige arbeidsmarkt; versterking van imago en positionering van de (glas)tuinbouw; internationalisering, kennisdeling en het in de praktijk brengen van innovaties, verduurzaming van (bollen)teelt.

In de Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. De ambitie is een schone en veilige productie van gezond, betaalbaar en smaakvol voedsel voor iedereen. Dat betekent: gezonde verdienmodellen voor ondernemers, maar ook doen wat goed is voor ons als mens en dierenwelzijn (bijv. zo natuurlijk mogelijk houden van dieren via regeneratieve landbouw), het klimaat, bodem, water en biodiversiteit. Om tot een duurzaam voedselsysteem te komen is het nodig dat alle partijen in de voedselketen een steentje bijdragen. Dit noemen we samenwerking in de keten. Niet alleen de agrarische sector en de voedselverwerkers zijn aan zet, maar ook de groothandel, horeca, supermarkten, consumenten, onderwijs, veredelaars, data & techniek en afvalverwerkers. Het hele voedselsysteem is complex en het kost tijd om dat te veranderen. Zie: voedselvisie en platform.

In de uitvoeringsagenda 2021-2022 heeft de provincie haar doelen voor 2022 uiteengezet. We zetten in op gebiedsprojecten, eiwittransitieprojecten en korte ketenprojecten.
Daarnaast zetten wij in op samenwerkende netwerken.

De provincie investeert in agrimatie zodat cijfers en feiten over duurzaamheidsprestatie van de land- en tuinbouw in Noord-Holland goed toegankelijk zijn.

In de glastuinbouw ligt de nadruk op energie, warmte zoals geothermie, en CO_2. Concentratie van glastuinbouwbedrijven en samenwerking in energieprojecten is noodzakelijk voor een klimaatneutrale glastuinbouw. De tuinbouw heeft tevens uitdagingen om voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten aan zich te binden en op te leiden. Seed Valley is internationaal van betekenis voor de kwaliteit van gewassen. Seed Valley is verbonden met de Greenports.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

Het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) is een nationaal programma dat voor 90% door de provincies en 10% door het Rijk wordt uitgevoerd. Noord-Holland beschikt binnen dit programma over € 77 miljoen aan Europese middelen. Van dit bedrag is € 37,9 miljoen bestemd voor regelingen waarvoor de reserve Europese landbouwprojecten is bedoeld, zoals jonge boeren, innovaties en LEADER. Het overige bedrag (€ 39,1 miljoen) betreft agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) uit de portefeuille Natuur. De provincie draagt voor deze POP3-periode circa € 17,5 miljoen bij voor de uitvoeringskosten en cofinanciering van projecten. Dit is inclusief € 5,0 miljoen die via de begrotingswijziging 2021 aan de reserve zijn toegevoegd. Deze toevoeging heeft plaatsgevonden omdat het POP3 met twee jaar is verlengd tot en met 2022. De betalingen van POP3-subsidies kunnen drie jaar doorlopen, dat wil zeggen tot en met 2025. In 2023 start de nieuwe periode voor het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Die periode loopt van 2023-2027 en twee jaar uitlooptijd voor betalingen. De provincie participeert in de voorbereiding van het GLB/Nationaal Strategisch Plan.

Met subsidieregelingen dragen wij bij aan innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht, jonge boeren, LEADER (versterken landelijk gebied).

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	5.961	6.790	6.905	6.905	4.330	4.580
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	14.715	16.739	9.276	4.995	4.095	3.930
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	1.946	1.274	1.124	974	224	224
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	1.416	2.679	2.928	3.078	2.013	1.128
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	-4	1.280	817	763	616	447
	Totaal lasten	24.034	28.762	21.050	16.715	11.278	10.309
	Totaal baten	-4.372	-7.585	-72	-72	-72	-72
	Saldo van baten en lasten	19.662	21.177	20.978	16.643	11.206	10.237
	Stortingen						
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	2.500	0	0
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	5.550	3.750	5.672	5.672	4.922	4.922
6.1.4	Resv. Duurzame Landbouw	0	0	0	0	0	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	1.364	5.000	0	500	1.200	1.400
	Onttrekkingen						
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	-2.152	-6.069	-2.575	-2.575	0	0
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	-3.364	-5.347	-4.646	-315	-165	0
6.1.4	Resv. Duurzame Landbouw	-989	0	0	0	0	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	4	-1.195	-732	-678	-531	-362
	Resultaat	**22.576**	**19.817**	**21.197**	**21.747**	**16.632**	**16.197**

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Onze rol

Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners

Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, ProBiblio en Plein C.

Prioriteiten

Op basis van de geactualiseerde agenda voor Cultuur (vast te stellen najaar 2021) kunnen extra prioriteiten voor 2022 met de eerste begrotingswijziging worden toegevoegd.

Omgevingsfactoren

- Het effect van de COVID-19-maatregelen voor de culturele sector zal ook in 2022 voelbaar zijn. De provincie blijft dat samen met gemeenten in 2022 volgen en waar mogelijk actie ondernemen.
- De minister werkt samen met IPO en VNG aan een convenant en uitvoeringsprogramma dat de samenwerking van netwerkpartners binnen de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen verder vorm gaat geven.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Regionale samenwerking
De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten en culturele instellingen om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen met de Uitvoeringsregeling subsidie stimulering regionale samenwerking cultuur 2021. De voortzetting van deze uitvoeringsregeling in 2022 draagt bij aan het toegankelijk houden van de culturele infrastructuur en het bevorderen van cultuurparticipatie voor een breed publiek
De drie noordelijke regio's hebben als regio Noord-Holland Noord in 2021 een regioprofiel opgesteld dat in 2022 wordt geconcretiseerd. De provincie werkt in de MRA samen met 32 gemeenten (via deelregio's), de vervoerregio en de provincie Flevoland aan een betere spreiding en bereikbaarheid van culturele infrastructuur. Dit heeft geleid tot het Regioprofiel 2019-2024 'Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed'. In 2022 wordt een vervolg gegeven aan de uitvoering van acties die behoren bij de programmalijnen Samenwerking en Cultuur aan de Basis.

ProBiblio
ProBiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit, met een provinciale subsidie. De Wet benoemt drie provinciale kerntaken: Interbibliothecair Leenverkeer (IBL), Bibliotheek Innovatie en Netwerktaken. De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek.

Cultuureducatie
In het coalitieakkoord is besloten cofinanciering beschikbaar te stellen van jaarlijks € 750.000 voor het vervolg van het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024. Het programma is gericht op goed cultuuronderwijs op basisscholen. De nadruk ligt op het bereiken van nieuwe scholen, in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, om hiermee de kansengelijkheid van kinderen te vergroten. Ook is er meer ruimte voor maatwerk zoals aandacht voor het voortgezet onderwijs en de relatie binnen- en buitenschools.

Er wordt samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland die deelnemen aan het Noord-Hollandse programma Cultuureducatie met Kwaliteit. De provincie subsidieert Plein C om dit programma uit te voeren.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	10.828	7.796	4.595	4.595	4.595	3.845
	Totaal lasten	10.828	7.796	4.595	4.595	4.595	3.845
	Totaal baten	0	-392	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	10.828	7.404	4.595	4.595	4.595	3.845
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**10.828**	**7.404**	**4.595**	**4.595**	**4.595**	**3.845**

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Onze rol

De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Dit doet de provincie door het uitdragen van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018, het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen. De ruimtelijke kwaliteit is gewaarborgd in de Omgevingsverordening. De provincie investeert direct in het behoud en de benutting van monumenten en landschap. Dit beoogt kwaliteit te verbeteren en te leiden tot hoger maatschappelijk en economisch rendement. Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners

Om onze beleidsdoelen te behalen werken wij samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten

Op basis van de geactualiseerde agenda voor Cultuur (vast te stellen najaar 2021) kunnen extra prioriteiten voor 2022 met de eerste begrotingswijziging worden toegevoegd.

Omgevingsfactoren

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden en wettelijk is vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Daar waar wij als provincie eigenaar zijn van de vondsten houden wij toezicht op deze activiteiten. Maar de provincie is grotendeels afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen. Waar wij als provincie zelf de ‘verstoorder’ zijn, of de rol van ‘bevoegd gezag’ hebben, zien wij toe op een kwalitatief goede archeologische begeleiding van planvorming en uitvoering van projecten.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

In 2018 is de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie geactualiseerd en in 2022 wordt de Omgevingsverordening vastgesteld. In de Omgevingsverordening zijn Bijzonder Provinciaal Landschap en structuren benoemd en omschreven. Ook in 2022 brengt de provincie de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie en de Omgevingsverordening onder de aandacht bij gemeenten, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers. De provincie helpt hen om deze toe te passen bij ruimtelijke inpassingen. De provincie heeft bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt voor monumenten en archeologie voor gemeenten. Dit steunpunt adviseert gemeenten bij hun wettelijke erfgoedtaken en bij gebiedsgerichte ontwikkelingen met historische kwaliteit op basis van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie. Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden wordt aangesloten op het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (voor integrale agendering opgave cultuur), en de ambtelijke adviesgroep ruimtelijke kwaliteit (ARK) voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

De provincie ziet kansen om het erfgoed binnen de cultuurhistorische structuren te behouden en beter te benutten. Dit doen we door kennis te ontwikkelen, zoals de Waarderingskaart voor Stolpen, en kennis te delen via lokale, regionale en landelijke netwerken. De Monumentenmonitor, geeft inzicht in de bouwkundige staat, de leegstand, herbestemming en verduurzaming van de rijks- en provinciale monumenten in de provincie Noord-Holland. De provincie zet in op kennisontwikkeling en kennisdeling over herbestemming en verduurzaming van erfgoed. Dit wordt op verschillende manieren gedaan: via actieve communicatie, bijvoorbeeld met thematische of gebiedsgerichte netwerkbijeenkomsten zoals het duurzaam erfgoed congres of informerend (passieve communicatie) via de provinciewebsite en de wegwijzer voor monumenten.

Naast instandhouding investeert de provincie in het verder versterken en benutten van de provinciale structuren, zoals het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Om het verhaal van de cultuurhistorische structuren voor een breed publiek toegankelijk te maken en draagvlak te creëren, benutten we onder andere verhalenplatform Oneindig Noord-Holland (met een vast thema rond provinciale monumenten), en de documentaire foto-opdracht van de Provinciale Atlas Noord-Holland (met in 2021/2022 het thema ‘Leven met het water’).

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland. In tien geselecteerde gebieden met een bovengemeentelijk archeologisch belang probeert de provincie via ‘informatie en inspiratie’ gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan te zetten tot zorgvuldige omgang met deze waarden. De provincie zet zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. De provincie heeft daarnaast een wettelijke taak voor de instandhouding van een provinciaal

archeologisch depot en het (online) toegankelijk maken van de collecties en vondsten. De provincie heeft er voor gekozen deze taak breder in te vullen: via onderzoek van de collecties en de uitgave van verschillende (digitale) publicaties worden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt. We onderscheiden onder andere rijk geïllustreerde publieksbrochures, een reeks met archeologische rapporten en de Archeologische kroniek. Met een online archeologiemagazine wordt archeologische kennis ontsloten voor leerkrachten in het basis- en voortgezet onderwijs en daarmee de Noord-Hollandse scholieren.

In Archeologiemuseum Huis van Hilde worden de provinciale archeologische collecties beheerd. Er zijn vaste en tijdelijke tentoonstellingen en educatieprogramma's over archeologie voor bezoekers en leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs. Voor diverse groepen worden speciale rondleidingen georganiseerd en educatieve bijeenkomsten.

In deze coalitieperiode is opnieuw budget beschikbaar gesteld voor onderwaterarcheologie. De provincie investeert in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak en uiteindelijk moeten de vondsten in een permanente tentoonstelling toegankelijk worden voor het brede publiek in museum Kaap Skil op Texel.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	950	615	650	650	650	650
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	738	694	694	694	694	694
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	1.879	2.336	2.506	1.889	1.804	1.819
	Totaal lasten	3.568	3.645	3.850	3.233	3.148	3.163
	Totaal baten	-9	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.559	3.645	3.850	3.233	3.148	3.163
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**3.559**	**3.645**	**3.850**	**3.233**	**3.148**	**3.163**

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Onze rol

De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten. Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.

Als siteholder voor het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed. De provincie is geen eigenaar van dit werelderfgoed, dat zijn anderen waaronder groenbeherende organisaties, gemeenten, waterschappen en soms particulieren.

Samenwerkingspartners
Bij het behouden van genoemd erfgoed werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren, stichtingen, kerkbestuurders en ontwikkelaars. Wat betreft het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam wordt daarbij ook samengewerkt met UNESCO en de provincie Utrecht, omdat een deel van de Stelling van Amsterdam door de provincie Utrecht loopt. Met de projectorganisatie Nieuwe Hollandse Waterlinie (bestaande uit vier provincies) wordt samengewerkt om de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam toe te voegen aan het werelderfgoed.

Prioriteiten
Op basis van de geactualiseerde agenda voor Cultuur (vast te stellen najaar 2021) kunnen extra prioriteiten voor 2022 met de eerste begrotingswijziging worden toegevoegd.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed.

Omgevingsfactoren
Demografische en economische factoren dragen in grote mate bij aan de kansen van herbestemming. Herbestemmingsopgaven verschillen sterk. Vooral in Noord-Holland Noord zal het niet altijd mogelijk zijn een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. Dit vraagt om een eigen aanpak, met bijbehorend instrumentarium, dat aansluit op (her)bestemmingsontwikkelingen zelf, maar dat ook bruikbaar is in bredere gebiedsontwikkeling.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Restauratie en verduurzaming is zowel aan de orde bij continuerend gebruik, bij uitbreiding van dit gebruik (bijbestemmen) als bij herbestemming. In alle gevallen zorgt verduurzaming voor consistent toekomstig gebruik en verbetering van exploitatie. De provincie gebruikt de monumentenmonitor en de kennis van de Loods Herbestemming om op hoofdlijnen inzicht te krijgen in de bouwkundige staat van monumenten en hun economische ontwikkelpotentie. De data dienen primair voor beleidsontwikkeling. Met deze data worden ook keuzes gemaakt waar welke inzet gepleegd wordt. De provincie kiest voor investeren in die monumenten, waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. Daarnaast zet de provincie haar netwerk, de Loods Herbestemming en het Steunpunt Monumenten en Archeologie in om de kansrijke herbestemmingsopgaven boven tafel te krijgen en om met verschillende experts en betrokkenen te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is. Dit gebeurt tijdens verschillende expertsessies, de Dag van de Herbestemming en adviezen aan eigenaren en initiatiefnemers. Daarnaast kunnen eigenaren gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoeken laten uitvoeren om tot een kansrijke herbestemming te komen, waarbij de erfgoedwaarde van het monument goed wordt meegewogen. Verduurzaming speelt hierbij een belangrijke rol en er kan binnen deze regeling ook apart een subsidie worden aangevraagd voor een energiescan.

In 2022 zal de provincie kennisbijeenkomsten organiseren over het verduurzamen van monumenten. Voor restauratie kan een beroep worden gedaan op restauratiesubsidies. Voor verduurzaming en herbestemming op laagrentedragende financiering uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten.

Het restauratievolume van rijksmonumenten en provinciale monumenten (in matige en slechte bouwkundige staat) neemt geleidelijk af. Van 30% in 2014 tot 17,8% eind 2020. Rekening houdend met terugval ten gevolge van de coronacrisis wordt een verdere afname in 2021 met 0,5% realistisch geacht. De streefwaarde voor 2022 ligt daarbij op een restauratievolume van 17,3%. Uitgaande van deze conservatieve schatting is de streefwaarde voor 2023 dan 16,8% en voor 2024 16,3%.

Effectindicator 6.4.1

Restauratievolume: % Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco

	Peildatum	**Goed**	**Redelijk**	**Matig**	**Slecht**	*Opmerkingen*
Noord-Holland	2019	36,1%	46,0%	15,6%	2,3%	*BBV-indicator*

Bron: Monumentenmonitor Noord-Holland

Prestatie-indicatoren 6.4.1

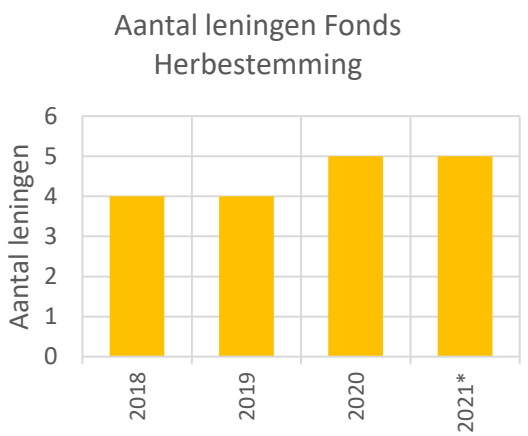

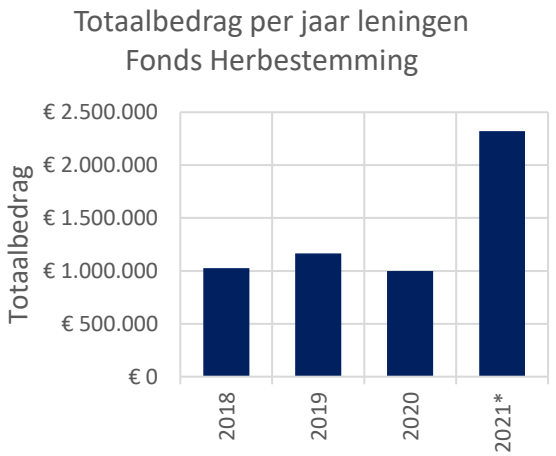

Toelichting:
Het aantal leningen en het totaalbedrag van deze leningen verleend vanuit het Fonds Herbestemming. *Het bedrag in 2021 is nog in bewerking: de lening is door ons verleend maar nog niet door NRF uitgekeerd.
Bron: Provincie Noord-Holland

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 UNESCO-werelderfgoed en sinds die tijd is de provincie Noord-Holland 'siteholder' (eerstverantwoordelijke) voor dit werelderfgoed. De siteholder heeft de verplichting om zorg te dragen voor het behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde

(OUV) van het werelderfgoed. Daarnaast dient de siteholder deze OUV uit te dragen en breed bekend te maken.

In juli 2021 heeft Unesco een besluit genomen over de nominatie om het wererlderfgoed uit te breiden met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De Nieuwe Hollandse Waterlinie loopt van Muiden in Noord-Holland door Utrecht en Gelderland tot de Biesbosch in Noord-Brabant. De Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zullen na een positief besluit van Unesco over de uitbreiding samen verdergegaan onder de naam 'Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies'. De siteholdertaken voor de Hollandse Waterlinies hebben we in dit geval ondergebracht in een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Deze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie is gehuisvest bij de provincie Utrecht. Deze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie zal een aantal taken als siteholder op zich nemen. Dit zijn onder andere:

- coördinatie van de harmonisatie van beleid;
- het opstellen van het managementplan voor het werelderfgoed;
- eerste aanspreekpunt Rijk en Unesco;
- communicatie over het werelderfgoed Hollandse Waterlinies en uitdragen van de universele waarden.

Niet alle taken en activiteiten inzake de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie hebben we overgedragen aan de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. Het stimuleren van herbestemming en/of restauratie van onderdelen van de Stelling van Amsterdam en het nemen van besluiten over ruimtelijke projecten, die het beschermingsregime raken van het werelderfgoed, blijven de bevoegdheid van de provincie Noord-Holland. Dit geldt ook voor de advisering over aanvragen van omgevingsvergunningen voor provinciale monumenten van de Stelling van Amsterdam. In 2022 gaan we onder andere aan de slag met:

- opstellen uitvoeringsprogramma SvA/NHW 2022-2026;
- opstellen gebiedsanalyses laagdynamische gebieden Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie;
- uitvoering maatregelen liniedijken;
- opdracht publiekscommunicatie SvA/NHW.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	7.730	7.323	6.618	6.568	4.790	671
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	3.658	2.771	1.112	1.112	1.112	1.112
	Totaal lasten	11.388	10.094	7.730	7.680	5.902	1.783
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	11.388	10.094	7.730	7.680	5.902	1.783
	Stortingen						
6.4.1	Resv. Monumenten	6.751	5.751	5.051	5.051	3.551	3.551
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	3.150	0	0	0	0

	Onttrekkingen						
6.4.1	Resv. Monumenten	-7.840	-6.652	-5.947	-5.897	-4.119	0
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	-3.214	-1.099	0	0	0	0
	Resultaat	**7.085**	**11.244**	**6.834**	**6.834**	**5.334**	**5.334**

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Onze rol
Uit de breedte van welzijnstaken die provincies kunnen uitvoeren, kiest de provincie voor een specifieke bijdrage aan leefbaarheid in kernen, verduurzaming van sportaccommodaties en het stimuleren van een positieve sportcultuur.

Samenwerkingspartners
Wij doen dit samen met partners als Sportservice en Dorpswerk Noord-Holland.

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Dat doet de provincie door het zelf-initiatief van gemeenschappen te stimuleren via een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland. Via Dorpswerk ondersteunt de provincie initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang. Sporten ziet de provincie ook als een belangrijk middel om samenhang in een gemeenschap te versterken. Om te voorkomen dat iedereen het wiel zelf moet uitvinden, zet de provincie in op kennisdeling. Zo ondersteunt de provincie Sportservice Noord-Holland bij het uitvoeren van de Kennisfunctie Sport. Daarnaast richt de provincie zich op het stimuleren van een positieve sportcultuur. Hier gaat het om sporten met elkaar en in acceptatie ongeacht persoonlijke voorkeuren. Naast een positieve sportcultuur zet de provincie ook in op het verduurzamen van sportaccommodaties, zodat zij op termijn besparingen kunnen inboeken. Hiervoor zet de provincie de Uitvoeringsregeling verduurzaming sportaccommodaties in.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.5 Uitvoeren welzijnstaken

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
6.5.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	216	485	485	485	0	0
	Totaal lasten	216	485	485	485	0	0
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	216	485	485	485	0	0
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**216**	**485**	**485**	**485**	**0**	**0**

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

7. Economisch herstel en duurzaamheid

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

Op 18 mei 2020 hebben Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland, middels motie 42, de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds te ontwikkelen. Het doel is de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. De financiële omvang van dit fonds bedraagt € 100 miljoen en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.

Om optimaal zicht te houden op de voortgang is het fonds ondergebracht in een apart begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid. Op deze manier zijn alle activiteiten die met dit fonds gerealiseerd worden gemakkelijk terugvindbaar in één apart hoofdstuk van de begroting. De hoofddoelstelling van dit begrotingsprogramma is het verzachten van de negatieve effecten van de uitbraak van het coronavirus en dit te combineren met de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Er zijn drie doelen van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds voor de lange termijn:

- Vermindering CO_2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

Wettelijk beleidskader

De invulling die wij geven aan het verzachten van de negatieve effecten van het coronavirus vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader.

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136)
- Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche (1494135/1640094)

Budgettabel 2022 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
7.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	17.425	0	17.425	17.425	0	0
	Totaal	**17.425**	**0**	**17.425**	**17.425**	**0**	**0**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
		n.v.t.	

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Onze rol
De provincie speelt een ondersteunende rol bij het herstel van de economie van de effecten door het coronavirus. Ondersteunend door maatregelen die stimulerend werken voor de verduurzaming en herstel van bepaalde sectoren. Daarbij zoekt de provincie de samenwerking met gemeenten en andere relevante maatschappelijke partijen.

Samenwerkingspartners
Gemeenten, bedrijven, maatschappelijke en culturele organisaties

Prioriteiten
Verduurzaming gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector.

Omgevingsfactoren
De onvoorspelbaarheid van het virus en de economisch maatschappelijke effecten is van invloed op de maatregelen in de volgende tranches. Als daar mogelijkheden voor zijn zoeken we aansluiting bij regelingen en fondsen van het Rijk en Europa die gericht zijn op herstel na corona.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren
Eind 2021 en overlopend naar 2022 zullen wij maatregelen nemen gericht op het ontzorgen van de eigenaar-bewoners bij het verduurzamen van de woning en de rol van de energieloketten en het verbeteren van de klantreis.

Uit het onderzoek naar het financieel instrumentarium dat PNH zou kunnen toevoegen om de verduurzaming eigenaar-bewoners te ondersteunen komt naar voren dat het verhogen van de conversie van "geïnteresseerd naar geïnvesteerd" omhoog moet. Dat kan door het faciliteren van de klantreis tot het investeringsbesluit met een energiemakelaar, die aansluit op energieloketten. Deze energiemakelaar helpt vanaf advies tot beoordeling aanbiedingen en zorgt voor een verbeterde aansluiting van de klantreis op de individuele situatie.

Een tweede instrument waarmee wij de conversie willen verhogen is de Noord-Hollandse EnergiebespaarGarantie, dit kan op termijn helpen investeringsbesluiten te financieren. Het betreft een garantie op energieprestatie van duurzaamheidsmaatregelen waardoor de eigenaarbewoner zekerheid krijgen ten aanzien van het terugverdienen van de investering. Aanbieding via de hypotheekverstrekkers, in lijn met NHG. Door het garantie-instrument is een flinke "multiplier" op de middelen mogelijk. Dit financiele instrument kan revolverend ingezet worden. Het vergt wel aandacht en ontwikkelingstijd. Concept en uitvoering in essentie eenvoudig, techniek van koppeling met hypotheekverstrekkers en regelgeving mogelijk

uitdagend. Operationalisering vergt nader onderzoek op het gebied van juridische haalbaarheid, wenselijkheid vanuit de hypotheekverschaffers, inrichting van het instrument en de mate waarin de koppeling met woonlastenneutraliteit aangeboden wordt.

De grote onzekerheid in dit instrument zit hem in de mate waarin de garantie ingeroepen wordt omdat woonlastenneutraliteit niet gerealiseerd wordt.

Corporaties
De bestaande regeling loopt door tot 1 oktober 2024. Met deze regeling stimuleren wij de samenwerking tussen corporaties om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie. Voor 2022 wordt geen aanvulling op de regeling voorzien.

Bedrijventerreinen
Eind 2021 overlopend naar 2022 onderzoeken wij of een vorm van garantstelling als financieel instrument bijdraagt aan verduurzamingsmaatregelen op bedrijventerreinen.

Ondernemers missen door de coronacrisis financiële slagkracht om de verduurzaming echt op gang te houden. Op bedrijventerreinen worden ook vaak grotere ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie, circulaire economie en digitale economie opgezet. Een goed voorbeeld is het oprichten van een energiecoöperatie, het opzetten van een smart grid, de aanleg en werking van lokale/regionale energiebedrijven. Om deze processen in werking te zetten, hebben ondernemers en ondernemersverenigingen vaak een garantstelling nodig van een betrouwbare partij om de financiering rond te krijgen. De provincie wil dit stimuleren en onderzoekt welk financieel instrument geschikt is om grote, collectieve en regionale projecten voldoende zekerheid te geven zodat deze worden opgestart. Een vorm van garantstelling wordt onderzocht als mogelijk financieel instrument.

Maatschappelijk vastgoed
Het ontzorgingsprogramma om eigenaren te mobiliseren en te ondersteunen bij het verduurzamen van het maatschappelijke vastgoed is voor de zomer van 2021 gestart. Voor 2022 zullen wij op basis van de gesprekken en ervaringen een regeling opstellen om conversie naar fysieke maatregelen te stimuleren. Wij zullen ook nagaan of verbreding van de doelgroep realistisch is.

Maatschappelijke sector
De verscheidenheid van de maatschappelijke sector is groot en samen met gemeenten hebben we de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijke sector voorbereid en opengesteld vanaf 1 augustus 2021. In de uitvoering van de regeling hebben we een knip aangebracht in het subsidieplafond. Wij zullen in de zomer van 2022 een evaluatie uitvoeren op basis daarvan besluiten over het voortzetten van de regeling en de resterende middelen.

Cultuursector
Doel is de culturele instellingen te helpen om nieuw aanbod en innovatieve verdienmodellen te ontwikkelen en langdurig herstel van de sector en in de keten te bevorderen. Eind 2021 en overlopend in 2022 krijgen twee regelingen vorm. Een regeling bedoeld ter ondersteuning van culturele organisaties bij het produceren en het ontwikkelen van nieuwe producties en activiteiten. Dit resulteert in nieuwe programmering, het stimuleert nieuwe werkwijzen, verbreed het publieksbereik en het ondersteunt ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Het heeft effect op de hele keten, waaronder de individuele makers. De regeling biedt ruimte aan experiment.

De andere regeling richt zich op ondersteuning van nieuwe, ook sectoroverstijgende, lokale en regionale samenwerkingen en die resulteren in nieuwe verdienmodellen. Dit betreft niet alleen

samenwerking tussen gelijksoortige organisaties maar ook geografische spreiding, cross-disciplinaire en cross-sectorale samenwerking.

Beide regelingen richten zich op klein en middelgrote culturele en erfgoedorganisaties.

Versterking arbeidsmarkt technieksector
Brancheorganisaties, Rijk en lokale overheden werken samen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken door om- en bijscholing, intersectorale mobiliteit en versterken MBO-campussen. In 2022 zullen de maatregelen uit 2021 naar verwachting nog doorwerken. Het betreft intensiveren van ondersteuning MKB bij digitale aanpassingen, het leren van digitale skills en innovatieve toepassingen vergroten

Reserve Economisch herstel en duurzaamheid
Het fonds van € 100 miljoen heeft vorm gekregen in de vorm van de reserve Economisch herstel en duurzaamheid waarin bij deze eerste begrotingswijziging € 100 miljoen wordt gestort. Voor 2022 is € 17,4 miljoen aan uitgaven vanuit deze reserve begroot.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	0	14.429	17.425	16.325	0	0
	Totaal lasten	0	14.429	17.425	16.325	0	0
	Totaal baten	0	-329	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	0	14.100	17.425	16.325	0	0
	Stortingen						
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	0	100.000	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	0	-14.100	-17.425	-16.325	0	0
	Resultaat	**0**	**100.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien

8.1.1 Lokale heffingen

8.1.2 Uitkering provinciefonds

8.1.3 Dividend

8.1.4 Financieringsfunctie

8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen

8.1.6 Onvoorzien

8.1.7 Vennootschapsbelasting

8.1.8 Overhead

8.2 Bedrijfsvoering

8.2.1 Stelposten

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden

8.2.4 Afrekeningsverschillen

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, kosten van overhead, heffing van vennootschapsbelasting en de post onvoorzien (zie BBV artikel 17 begroting en artikel 27 voor de jaarrekening)

- overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen (zie 7.1.1, 7.1.2, 7.1.3 en 7.1.4 voor toelichting)
- overige algemene dekkingsmiddelen (zie 7.1.5 voor toelichting)
- onvoorzien (zie 7.1.6 voor toelichting)
- het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting (zie 7.1.7 voor toelichting)
- kosten van overhead (zie 7.1.8 voor toelichting)

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	0	0	0	286	1.070	1.800
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	-27	10	1.036	139	-15	-15
8.1.8	Overhead	70.202	75.100	74.138	74.459	74.280	73.931
	Baten						
8.1.1	Lokale heffingen	-223.649	-225.100	-225.100	-225.100	-225.100	-225.100
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-203.965	-214.622	-220.934	-224.807	-228.898	-235.072
8.1.3	Dividend	-13.431	-10.694	-7.130	-7.130	-7.130	-7.130
8.1.4	Financieringsfunctie	-720	-692	-692	-692	-825	-825
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
8.1.8	Overhead	-7	-109	-109	-109	-109	-109
	Totaal lasten	70.175	75.110	75.174	74.884	75.335	75.716
	Totaal baten	-441.772	-451.217	-453.965	-457.838	-462.062	-468.236
	Saldo van baten en lasten	-371.597	-376.107	-378.791	-382.954	-386.727	-392.520
	Stortingen						
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	4.827	1.553	1.553	1.420	1.420	1.420
8.1.8	Resv. Huisvesting	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	-974	-2.380	-1.317	-1.508	-1.545	-1.225
8.1.8	Resv. Huisvesting	-762	-782	-782	-782	-782	-782
	Resultaat	**-368.507**	**-377.716**	**-379.337**	**-383.824**	**-387.634**	**-393.107**

8.1.1 Lokale heffingen

Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, leges en grondwaterheffing. De opcenten motorrijtuigenbelasting is hiervan de belangrijkste provinciale inkomstenbron. Meer informatie over lokale heffingen is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen in deze begroting.

8.1.2 Uitkering provinciefonds

De totale uitkering uit het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen: een algemene uitkering en zogenoemde decentralisatie-uitkeringen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering.

In verband met de coronacrisis heeft het Rijk in overleg met de provincies besloten om het accres gedurende de huidige kabinetsperiode te bevriezen. Doel van de bevriezing is dat voor het komende jaar duidelijkheid bestaat voor zowel Rijk als gemeenten en provincies over de ontwikkeling van het gemeente- en provinciefonds voor wat betreft de volume- en loonprijs-ontwikkelingen. Hierdoor worden schommelingen in de uitkering dus beperkt.

Decentralisatieuitkeringen zijn uitkeringen met een bepaalde doelrealisatie voor ogen die niet via het verdeelmodel van het provinciefonds uitgekeerd worden. Ook deze middelen zijn in principe vrij besteedbaar.

8.1.3 Dividend

De verwachte dividendopbrengst wordt behoedzaam geraamd op basis van de omvang van de dividenduitkeringen uit het verleden.

8.1.4 Financieringsfunctie

Hieronder wordt het renteresultaat van de provincie opgenomen. Vanaf de Kaderbrief 2021 is rekening gehouden met rentelasten die betrekking hebben op het aantrekken van vreemd vermogen. Dit is gedaan omdat op basis van de liquiditeitsprognose wordt verwacht dat vanaf 2023 de eigen middelen niet meer toereikend zijn om de plannen uit te kunnen voeren. Verder bestaat het renteresultaat uit de ontvangen rentebedragen van de verstrekte langlopende rekeningen. In deze begroting is in hoofdstuk 4 (financiële begroting) een overzicht opgenomen met daarin de verstrekte langlopende leningen.

Zie voor meer informatie over het beheer van de financieringsfunctie de paragraaf financiering.

8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen

Op dit moment hebben wij geen overige algemene dekkingsmiddelen. Dit is in de tabel meegenomen omdat het een verplicht onderdeel van het BBV is.

8.1.6 Onvoorzien

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd en hebben ook geen werkelijke uitgaven plaatsgevonden. Tegenvallers moeten in principe binnen het programma zelf opgelost worden.

Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

8.1.7 Vennootschapsbelasting

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog geldt dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V. Op landelijk niveau speelt recent een discussie tussen de Belastingdienst en decentrale overheden over de belastbaarheid van reclameconcessies. Een dergelijke discussie zou zich eveneens kunnen voordoen met betrekking tot andere privaatrechtelijke concessies, zoals voor laadpalen. De uitkomst van deze discussie is onbekend en zal op langere termijn beslecht worden, maar kan evenwel met terugwerkende kracht van invloed zijn op het belastbare resultaat van dit jaar en toekomstige jaren.

8.1.8 Overhead

Alle overheadkosten worden binnen dit operationeel doel verantwoord. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgen we de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

De onttrekking uit de reserve huisvesting ter dekking van de kapitaallasten voor het kantoorpand aan het Houtplein wordt verantwoord onder het operationeel doel ‘Huisvesting beheren’.

8.2 Bedrijfsvoering

Overzicht Bedrijfsvoering:

- Stelposten beheren (zie 7.2.1 voor toelichting) (was OD 7.1.7)
- Bedrijfsvoering realiseren (zie 7.2.2 voor toelichting)
- Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren (zie 7.2.3 voor toelichting)
- Afrekeningsverschillen (zie 7.2.4 voor toelichting) (was OD 7.1.5)
- Omvang algemene reserve (zie 7.2.5 voor toelichting) (was OD 7.1.8)

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
8.2.1	Stelposten	-2.749	339	2.785	13.295	23.324	29.415
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	650	4.210	6.661	6.661	6.661	6.661
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	482	500	1.500	556	0	0
8.2.4	Afrekeningsverschillen	-2.335	0	0	0	0	0
	Baten						
8.2.1	Stelposten	0	-2.150	-2.150	-2.150	-2.150	-2.150
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	-2.350	-1.684	-987	-995	-642	-643
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	0	0	0	0	0	0
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	-3.952	5.049	10.946	20.512	29.985	36.076
	Totaal baten	-2.350	-3.834	-3.137	-3.145	-2.792	-2.793
	Saldo van baten en lasten	-6.302	1.215	7.809	17.367	27.193	33.283
	Stortingen						
8.2.5	Algemene Reserve	82.597	58.736	4.100	2.200	0	0
8.2.3	Resv. Go-gelden	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
8.2.5	Algemene Reserve	-37.470	-32.518	-27.988	-27.322	-2.000	0
8.2.3	Resv. Go-gelden	-482	-500	-1.500	-556	0	0
	Resultaat	**38.343**	**26.933**	**-17.578**	**-8.310**	**25.193**	**33.283**

8.2.1 Stelposten

In de begroting hebben wij een aantal stelposten opgenomen ter dekking van (mogelijke) toekomstige lasten. Het gaat hierbij om de volgende stelposten:

- *Stelpost prijsstijgingen:*
  Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Dit wordt jaarlijks bij de Kaderbrief berekend en bij de Zomernota en Begroting worden de daarvoor in aanmerking komende budgetten opgehoogd ten laste van deze stelpost. De omvang van deze stelpost loopt op van € 1,2 miljoen in 2021 naar € 25,3 miljoen in 2025.

- *Stelpost macro-economische tegenvallers:*
  Voor mogelijke toekomstige tegenvallers is een stelpost opgenomen. De omvang van de stelpost loopt op van € 4,4 miljoen in 2023 tot € 8,4 miljoen vanaf 2024. Deze stelpost kan bijvoorbeeld ingezet worden om toekomstige bezuinigingen van het Rijk op te kunnen vangen.
- *Doorschuif BTW:*
  Doorschuif BTW betreft BTW die aan de provincie wordt doorberekend en die de provincie vervolgens weer verhaalt op het BTW-compensatiefonds. Hiervoor staan baten van € 2,2 miljoen geraamd.

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Hier worden de overige bedrijfsvoeringsactiviteiten verantwoord. Het betreft:

- Het verhuren van onroerend goed onder en in het pand aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage aan de Dreef.
- De koepelovereenkomst met de provincie Flevoland, waarbij personeel ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van het beleid voor het landelijk gebied. Dit contract is per ultimo 2020 beëindigd.
- Detachering van personeel.

8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden

Met de vakbonden zijn afspraken gemaakt over de beschikbare gelden voor de uitvoering van decentrale arbeidsvoorwaarden door het Georganiseerd Overleg (GO). In 2016 is een reserve GO-gelden ingesteld waarin eenmalig een storting heeft plaatsgevonden. Over de inzet van de reserve vindt overleg plaats met het Georganiseerd Overleg. De reserve wordt gebruikt om provinciale medewerkers extra opleidingsmogelijkheden te geven in de vorm van een Talentbudget. De kosten die medewerkers maken worden onttrokken uit deze reserve.

8.2.4 Afrekeningsverschillen

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd. Hier worden gedurende het jaar de voordelige afrekeningsverschillen verantwoord (en begroot).

8.2.5 Algemene reserve beheren

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de financiële verordening wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico's af te dekken.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Voor een toelichting op het verloop van de algemene reserve wordt verwezen naar het verslag van de algemene reserve bij de staat van het verloop van reserves.

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om financiële gevolgen van ongedekte risico's op te kunnen vangen. Deze paragraaf geeft inzicht in de relevante risico's per jaareinde en geeft inzicht in de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen. Daarnaast wordt het weerstandsvermogen inzichtelijk gemaakt. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van ongedekte risico's op te vangen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de financiële verordening en de door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De Kadernota bevat beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. In 2021 wordt de Kadernota geactualiseerd.

Visie

De visie op risicomanagement is als volgt: *"De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in-control-zijn' van de organisatie"*, (bron: Kadernota risicomanagement 2017-2020).

Wij anticiperen actief op risico's en kansen om onze doelstellingen te bereiken. Daarom hebben we een risicomanagementsysteem ingericht.

Risico's

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves ongedekte risico's op te vangen. Ongedekte risico's zijn risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000 of hoger.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico in de komende vier jaar optreedt, geschat. Indien het risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen. Voor het berekenen van de omvang van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid.

Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Einddatum
Bedrijfsvoeringsrisico's				
Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	1x per 2 jaar	n.v.t.	continu
Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	1x per 10 jaar	n.v.t.	31 december 2041
Beschikbaarheidsvergoeding OV	€ 3.500.000	eenmalig	30%	31 december 2022
Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	1x per 20 jaar	n.v.t.	continu
Schadeclaim ivm asbest bij N201	€ 500.000	eenmalig	50%	31 december 2022
Schadeclaim benzinestation	€ 250.000	eenmalig	10%	1 januari 2022
Brug Ouderkerk	€ 3.000.000	eenmalig	37,5%	31 oktober 2021
Financieringsrisico's				
Lening Nationaal Restauratie Fonds	€ 5.100.000	eenmalig	10%	1 januari 2061
Deelneming PDENH	€ 7.860.000	eenmalig	20%	17 mei 2025
Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 4.600.000	eenmalig	25%	31 december 2025
Grondexploitatierisico's				
Strategische aankopen, materiële vaste activa	€ 2.100.000	eenmalig	10%	1 januari 2025
Risico's Verbonden Partijen				
Borgstelling aan BNG ivm krediet aan de RON	€ 1.730.000	eenmalig	30%	31 december 2030
Dividenduitkering	€ 1.782.750	1x per 5 jaar	n.v.t.	31 december 2020

Beleidsrisico's

Bij de begroting 2022 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

Bedrijfsvoeringsrisico's

Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure
De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wabo en de betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Het gevolg kan zijn dat

bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

Er zijn privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moet voldoen. De aansprakelijkheid van tekortkomingen in de uitvoering van deze overeenkomsten door onzorgvuldig of on(des)kundig handelen van de omgevingsdiensten ligt bij hen, tot het bedrag van de betreffende dienstverlening. Ook moeten de omgevingsdiensten voldoen aan de Verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

Brug Ouderkerk
Ten behoeve van de uitvoering van het project ontbrak een essentieel stuk grond. Hierdoor lag de uitvoering stil. De aannemer lijdt hierdoor schade en wil deze vergoed hebben. De hoogte van de claim is nog onderwerp van discussie. De uitvoering is inmiddels weer opgestart.

Beschikbaarheidsvergoeding OV
Er bestaat een kans dat de provincie extra kosten maakt in verband met een eventueel (voorkomen van een) faillissement of niet nakomen van de verplichtingen in de concessiebesluiten door concessiehouder (geen of veel minder openbaar vervoer) als gevolg van financiële gevolgen van de coronacrisis voor de reizigersopbrengsten in het openbaar vervoer. Er worden verschillende beheersmaatregelen getroffen, met het Rijk in de vorm van een beschikbaarheidsvergoeding en met de vervoerder in de vorm van een transitieplan. De beheersmaatregelen beperken het risico dat de concessiehouder failliet dreigt te gaan dan wel dat er extra moet worden bezuinigd/ afgeschaald om de tekorten bij de concessiehouder in de periode 2022 op te vangen en daarmee de bereikbaarheid vermindert, structurele schade ontstaat aan de kwaliteit van het OV en afbreuk wordt gedaan aan de ambities van dit college. Hierdoor is de kans verkleind en de impact verkleind van dit risico ten opzichte van een scenario waarin deze beheersmaatregelen niet worden getroffen. Het restrisico, in geval van een worst case scenario, wordt geschat op € 3,5 miljoen.

Financieringsrisico's

Lening Nationaal Restauratie Fonds
Het risico is dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op zijn beurt doorleent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het NRF toetst of de ontvangers van leningen kredietwaardig zijn. Ook bekijkt het NRF in hoeverre voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Door middel van hypothecaire leningen wordt zekerheid gesteld. Momenteel is het risico maximaal € 5,1 miljoen, later zal dit toenemen tot maximaal € 9,1 miljoen.

Deelneming PDENH
PDENH investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. Een investering wordt vervolgens ter advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risicobeperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe.

Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het gemiddelde vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
De provincie kent POP3-subsidies toe op grond van twee regelingen: ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. Wij hebben meer POP3-subsidieverplichtingen dan waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Het bedrag moeten we mogelijk bijdragen maar het is echter ook mogelijk dat hiervoor Europese middelen alsnog beschikbaar komen. Er zijn in elk geval tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat er extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen.

Grondexploitatierisico's

Strategische aankopen, materiële vaste activa
Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2020 bedraagt dit € 21 miljoen.

Risico's Verbonden partijen

Bij de begroting 2022 zijn geen risico's verbonden partijen geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto)	Begroting 2021 (x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2022	Mutaties begroting 2022 t.o.v. jaarrekening 2020 (x € 1.000)	Afname / toename
Beleidsrisico's	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
Bedrijfsvoeringrisico's	€ 27.388	€ 8.948	€ 12.298	€ 3.350	afname
Financieringsrisico's	€ 13.100	€ 17.400	€ 17.560	€ 160	toename
Grondexploitatierisico's	€ 2.400	€ 2.330	€ 2.100	€ -230	afname
Risico's verbonden partijen	€ 14.855	€ 3.513	€ 3.513	€ 0	-
Brutorisicobedrag	**€ 57.743**	**€ 32.191**	**€ 35.471**	**€ 3.280**	**toename**

Toelichting

In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de jaarrekening 2020, is het totaal aan bruto risico's per saldo toegenomen met € 3,3 miljoen. De toename in de bedrijfsvoeringsrisico's wordt grotendeels veroorzaakt door het risico 'beschikbaarheidsvergoeding OV'. Er bestaat een kans dat de provincie extra kosten maakt in verband met een eventueel (voorkomen van een) faillissement of niet nakomen van de verplichtingen in de concessiebesluiten door concessiehouder (geen of veel minder openbaar vervoer) als gevolg van financiële gevolgen van de coronacrisis voor de reizigersopbrengsten in het openbaar vervoer.

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkennen wij bij de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en die nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

PFAS
Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben. De omvang en eventuele schade die hierdoor ontstaat, is niet te kwantificeren.

Stikstof
Door uitspraken van de Raad van State lopen projecten mogelijk vertraging op. Met de komst van de Stikstofwet is dit probleem nog niet opgelost. De omvang en eventuele schade die dit kan hebben op projecten is op dit moment niet te kwantificeren. Op basis van het projectenoverzicht wordt een inventarisatie uitgevoerd om de risico's verder in beeld te brengen.

Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar.

In dit onderdeel wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 35,5 miljoen.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 14,9 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 14,9 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

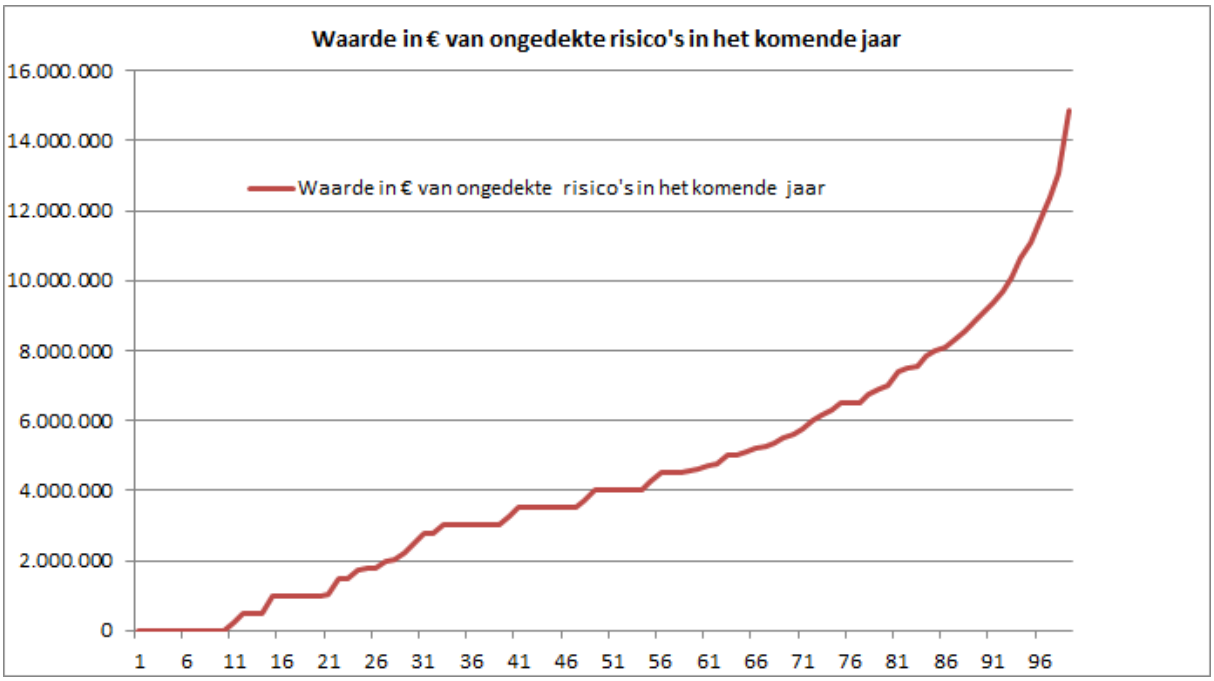

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 4,0 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 14,9 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 22,3 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 22,3 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

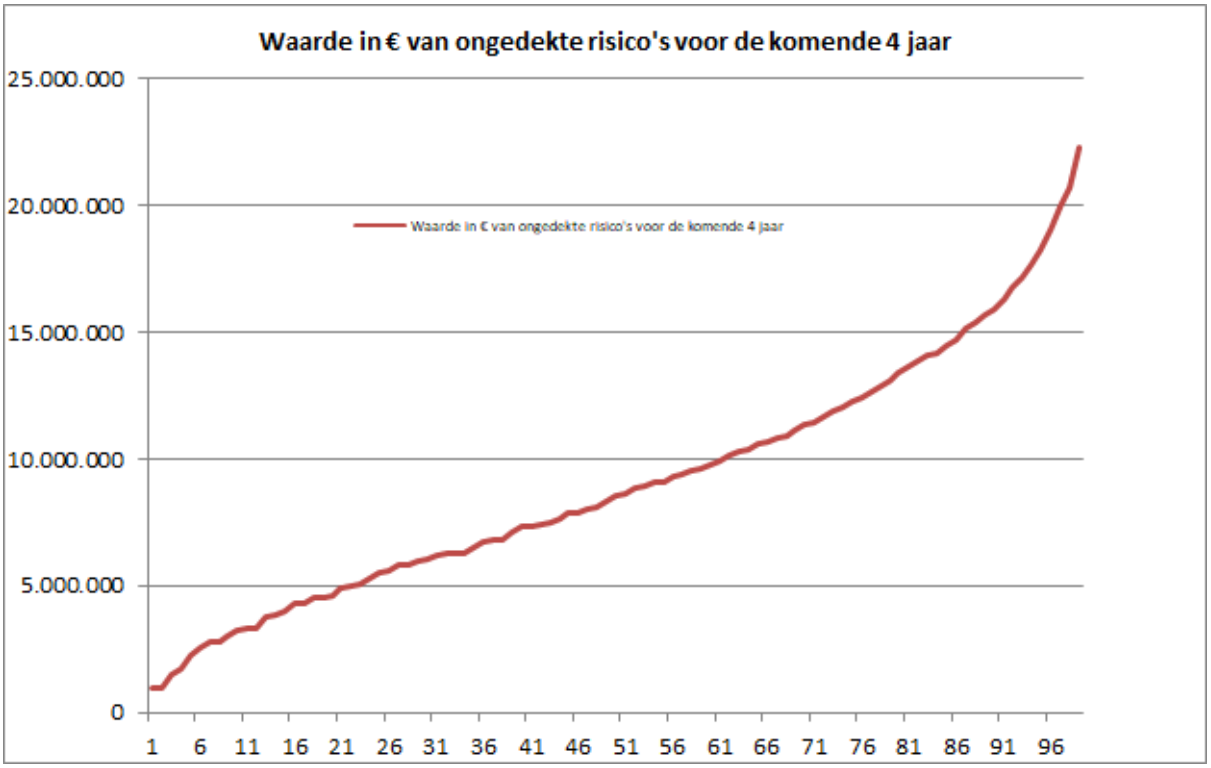

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 8,5 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 22,3 miljoen of lager.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve,
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar,
- stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit,
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar,
- begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

- Wij informeren PS over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden.
- Wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen
  andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn.
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel.
- De weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig is
  aangetast dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

Toelichting weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar.

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt één. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan één, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	154,8				154,8
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	**154,8**	-	-	-	**154,8**
Berekende risico's voor 1 jaar					14,9
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar					**10,4**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	154,8				154,8
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	154,8	-	-	-	154,8
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		161,4	161,4	161,4	484,2
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	**161,4**	**161,4**	**161,4**	**484,2**

Totale weerstandscapaciteit	639
Berekende risico's voor 4 jaar	22,3
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar	**28,7**

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 10,4 bedraagt (was 4,7 bij begroting 2021). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 28,7 (was 16,5 bij begroting 2021). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de jaarrekening zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 35,5 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 14,9 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 22,3 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2022 bedraagt € 154,8 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 10,4. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 639 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 28,7. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 is in het BBV voorgeschreven in deze paragraaf een set van zes verplichte financiële kengetallen op te nemen. De zes kengetallen zijn:

1. netto schuldquote
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. de solvabiliteitsratio
4. kengetal grondexploitatie
5. structurele exploitatieruimte
6. belastingcapaciteit (zie hiervoor de paragraaf provinciale heffingen).

1. Berekening netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0	34	34	180
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	16	17	15	16	16
C	Overlopende passiva (art. 49)	294	335	475	566	532	442
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	362	153	102	52	25	25
F	Liquide middelen (art. 40)	5	0	1	1	0	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	23	30	28	29	28	28
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	478	495	513	492	499	489
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-14%**	**34%**	**70%**	**109%**	**106%**	**120%**

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de oude situatie waarbij de provincie voldoende eigen middelen had in de komende jaren verandert in een situatie waarbij geld geleend moet gaan worden. Uit de liquiditeitsprognose blijkt dat naar verwachting vanaf 2023 geld geleend moet gaan worden om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen. De afname van de eigen middelen is vooral zichtbaar op regel E.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0	34	34	180
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	16	17	15	16	16
C	Overlopende passiva (art. 49)	294	335	475	566	532	442
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	41	40	40	40	40	40
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	362	153	102	52	25	25
F	Liquide middelen (art. 40)	5	0	1	1	0	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	23	30	28	29	28	28
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	478	495	513	492	499	489
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-23%**	**26%**	**63%**	**100%**	**98%**	**111%**

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A	Eigen vermogen (art. 42)	1078	915	763	711	712	728
B	Balanstotaal	1420	1285	1273	1344	1390	1384
	Solvabiliteit A/B * 100%	**76%**	**71%**	**60%**	**53%**	**51%**	**53%**

* 2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit verplichtingen die gedekt worden door onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. Dit laatste zorgt voor de daling van de omvang van het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	478	495	513	492	499	489
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

*2021 t/m Begrotingswijziging 2021

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A	Totale structurele lasten	377	398	436	432	430	430
B	Totale structurele baten	460	450	470	473	478	481
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	35	36	32	30	22	23
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	4	4	2	2	3	3
E	Totale baten	478	464	513	492	499	489
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**11%**	**4%**	**1%**	**3%**	**6%**	**6%**

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere opbouw van de baten en lasten verwijzen wij naar onderdeel 4.2.5 deze begroting.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2022*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	81,4	83,0	83,5	84,0	84,0	84,0
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	83,4%	81,8%	81,3%	80,8%	80,8%	80,8%

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten tarief heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2022 is de onbenutte belastingcapaciteit berekent op € 161,4 miljoen.

	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1. Netto schuldquote	-14%	34%	70%	109%	106%	120%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-23%	26%	63%	100%	98%	111%
3. Solvabiliteitsratio	76%	71%	60%	53%	51%	53%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	11%	4%	1%	3%	6%	6%
6. Belastingcapaciteit	83,4%	81,8%	81,3%	80,8%	80,8%	80,8%

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt voor de komende jaren dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit vertoont om eventuele tegenvallers op te vangen.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 82%). Noord-Holland heeft het laagste opcenten tarief van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de begroting van 2022 van € 161,4 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Op basis van de huidige liquiditeitsprognose is de verwachting dat vanaf 2023 een tekort aan middelen ontstaat en dat vreemd vermogen aangetrokken moet worden ter financiering van bedrijfsprocessen.

De verwachte solvabiliteitsratio ligt de komende jaren tussen 50% en 70%. De daling wordt vooral veroorzaakt door verwachte investeringen uit de bestemmingsreserves. Dit is de verklaring voor de daling van de bestemmingsreserves. Omdat de financiële verplichtingen met name bestaan uit voorzieningen (waarvoor de last al in de exploitatie is genomen) en overlopende passiva die gedekt zijn uit de bestemmingsreserves, is de kans zeer klein dat de provincie niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen grondexploitatie kent. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties te verwachten.

Het kengetal structurele exploitatieruimte toont aan dat er voldoende structurele baten zijn om de structurele lasten te dekken.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Duurzame bereikbaarheid is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord-Holland en een vereiste om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Onder het motto 'doelmatig en duurzaam' spelen deze onderwerpen op dit moment een belangrijke rol. Het handelen van de provincie is gericht op duurzaamheid. Dit betekent dat ook voor infrastructuur geldt dat we in 2030 de hoeveelheid CO_2-emissie, het primaire materiaalgebruik en het (fossiele) energiegebruik hebben gehalveerd, de biodiversiteit en de klimaatadaptiviteit hebben bevorderd en stikstof en fijnstof hebben beperkt. Dit kan invloed hebben op kwaliteitseisen die we gewend zijn te stellen (bijvoorbeeld bij alternatief maaibeheer), maar ook op de vanzelfsprekendheid waarmee we infrastructuur aanleggen voor 'de eeuwigheid', uitgaande van eindeloze groei.

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De provincie beheert 645 km wegen, 384 km fietspaden, 50 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM-systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur). Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2022 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Zo is er in het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) aandacht gekomen voor toepassing van duurzaamheid (ambitieweb), biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards) en innovatie. Voor deze extra eisen en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt de Plan Do Check Act (PDCA) cyclus doorlopen. Voor de toepassing van extra functies wordt echter altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). In de NIKG staat beschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand worden gehouden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn. De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt. Gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek, zijn de onderstaande kwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur.

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vrij liggende busbanen	B
Vaarwegen / oevers	C/D
Milieuaspecten bij wegbeheer	B

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast- en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en, gladheidscoördinatie.

Programmering Onderhoud

Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in een planning opgenomen, de 'Provinciale Programmaplanning Infrastructuur'. Een nadere uitwerking voor de eerstvolgende acht jaren wordt opgenomen in het bestuurlijk vast te stellen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)). Het iMPI geeft onder andere aan welke (vervangings-)investeringen noodzakelijk zijn. De kredieten hiervan worden met de behandeling van de begroting aangevraagd en door PS beschikbaar gesteld. Het dagelijks en variabel onderhoud is in uitvoering bij een gebiedscontractant. Deze gebiedscontractant is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Bijna al het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt dus geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Binnen de directie Beheer en Uitvoering wordt gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de hinderbeleving voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt. De beschikbare middelen worden zo efficiënt mogelijk besteed. In de contracten met de gebiedsaannemers wordt geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor de gebruiker. Dit gebeurt onder andere door vast te leggen dat grootschalige ingrepen in de infrastructuur alleen met minimale tijdsintervallen van meerdere jaren mogen plaatsvinden.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden voor 2021 kan als volgt worden ingedeeld.

- maincontract;
- planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud voor het kantoorpand Houtplein 33 en het nieuwe gebouw Dreef 1 & 3 is een 'maincontract' afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties en overige installaties meegenomen. Om de drie jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. Een nieuwe inspectie is in 2019 uitgevoerd. De volgende zal in 2022 worden uitgevoerd.

Er zal onderhoud worden uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen. Vervolgens zal er divers onderhoud, waaronder schilderwerk, aan de villa's, Dreef 1 en Welgelegen worden uitgevoerd. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv's, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad-hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd. Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten en vervangingsinvesteringen weergegeven.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	2022	2023	2024	2025
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	21.400.000	37.000.000	29.000.000	11.000.000
B. Groot onderhoud gepland	19.535.000	17.189.000	8.042.000	4.709.000
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	485.000	-180.000	-817.000	-862.000
D. Vast onderhoud wegen	5.062.000	5.386.000	5.023.000	5.160.000
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	31.010.000	30.738.000	30.968.000	31.335.000
F. Tunnels	4.850.000	4.850.000	4.100.000	4.100.000
G. DVM-areaal wegen	5.341.000	3.991.000	3.116.000	3.116.000
H. Planmatig onderhoud gebouwen	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
I. Correctief onderhoud gebouwen	250.000	250.000	250.000	250.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**89.033.000**	**100.324.000**	**80.782.000**	**59.908.000**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**21.400.000**	**37.000.000**	**29.000.000**	**11.000.000**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	2022	2023	2024	2025
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	18.200.000	5.000.000	14.000.000	5.000.000
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res. GO	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
C. Variabel onderhoud vaarwegen	1.947.000	3.006.000	2.722.000	1.370.000
D. Beheer vaarwegen	1.175.000	1.175.000	1.345.000	1.345.000
E. Vast onderhoud vaarwegen	1.206.000	1.236.000	1.236.000	1.236.000
F. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	4.510.000	4.350.000	4.340.000	4.235.000
G. DVM-areaal vaarwegen	1.715.000	1.710.000	1.663.000	1.537.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**28.744.000**	**16.468.000**	**25.297.000**	**14.714.000**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**18.200.000**	**5.000.000**	**14.000.000**	**5.000.000**

3.3 Financiering

Algemeen

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke- en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
- Financiële verordening Noord-Holland 2019
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt op het moment van opmaken van deze begroting niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2022 niet verwacht.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen te bieden voor het eenduidig behandelen van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Liquiditeitsprognose

Op basis van de actuele liquiditeitsprognoses zal de provincie Noord-Holland vanaf 2023 structureel nieuwe geldleningen moeten aantrekken om de benodigde liquiditeit op peil te houden.

We zullen overgaan tot het aantrekken van langlopende geldleningen gedurende het jaar als het 100% zeker is dat deze nodig zijn. De omvang van de leningen en het tijdstip van aantrekken worden daarom bepaald aan de hand van de liquiditeitsprognose op korte termijn. Dit om overliquiditeit en onnodige rentekosten te voorkomen. Naast de liquiditeitsprognoses die nodig zijn voor het bepalen van de omvang van de geldleningen is het ook van belang om de verwachtingen rondom de renteontwikkelingen te betrekken bij de besluitvorming over het aantrekken van langlopende geldleningen. Wij maken hiervoor per kwartaal een actuele rentevisie op en betrekken deze rentevisie bij het bepalen van de vorm (looptijd) van de geldleningen.

De provincie Noord-Holland hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering/project en de rentelasten voor een afgesloten lening. De rentekosten worden evenwel aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend zodat er inzicht is in de volledige kosten van de taakvelden.

Deze werkwijze is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de Wet fido en het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020. De bevoegdheid voor het aantrekken van geldleningen met een looptijd langer dan drie maanden ligt bij Gedeputeerde Staten. In de paragraaf Financiering van de begroting en de jaarstukken worden Provinciale Staten jaarlijks geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen in het financieringsbeleid.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het Ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken wij gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Echter omdat de rentevergoeding op deze uitzettingen doorgaans nihil is verdient schatkistbankieren op dit moment de voorkeur.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die wij ieder kwartaal opstellen met twee rentevisies van verschillende treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft ons geleerd dat de door ons geraadpleegde instanties voor 2022 nog steeds lage renteniveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren sinds 8 juli 2020 geen rente meer op. De provincie had ultimo 2020 bij de Schatkist € 268,58 miljoen in rekening-courant staan.

Financieringstekort

Voor het begrotingsjaar is van het aantrekken van middelen op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses vooralsnog geen sprake.

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid zal de provincie Noord-Holland in 2022 binnen deze normen blijven. Overschrijding van de kasgeldlimiet zal niet aan de orde zijn, omdat er geen kasgeldleningen worden aangetrokken.
De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde, omdat de provincie in 2022 geen lang vreemd vermogen nodig heeft.

Renteresultaat

	Renteresultaat (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
	De externe rentelasten over de korte en lange					
A.	Financiering	-	286	1.070	1.800	1.800
B.	De externe rentebaten	692	692	825	825	825
	Totaal door te rekenen externe rente	-692	-406	245	975	975
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden					
C.	Doorberekend	-	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het					
	betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-692	-406	245	975	975
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht	-692	-406	245	975	975
	Overhead) toegerekende rente (renteomslag)					
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief					
	overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-692	-406	245	975	975

3.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

In- en externe samenwerking, opgave gericht en waar nuttig en nodig data gedreven. De bedrijfsvoeringsfunctie van de provincie is niet alleen ondersteunend aan ons intern functioneren, maar ook aan ons extern presteren en daarmee medebepalend voor het bereiken van onze maatschappelijke opgaven. Doeltreffend, doelmatig én rechtmatig. Dit vraagt onder andere om verdergaande digitalisering van onze bedrijfsvoeringsprocessen en een ICT-infrastructuur die het werken met data over organisatiegrenzen heen op een efficiënte en veilige manier mogelijk maakt. Het vraagt ook om het op peil houden en verder ontwikkelen van onze kennis, kunde en vaardigheden, op alle domeinen van ons werk, via opleiding en vernieuwing van ons personeelsbestand.

Digitalisering

In 2021 is de geactualiseerde datastrategie 2021-2023 vastgesteld. Vanuit Concernzaken wordt deze ambitie van de provincie in de komende twee jaar ondersteund, onder meer door te voorzien in dashboards, rapportages en data-analyses. Daarnaast worden verschillende technische randvoorwaarden verzorgd voor het kunnen opslaan en delen van data.

De provincie Noord-Holland heeft in 2020 en 2021 flinke stappen gezet met betrekking tot digitalisering, het werken vanuit huis en het digitaal samenwerken. In 2022 ligt de focus op het verbeteren van een aantal ICT-basisdiensten, zoals de werkplek, het ICT-netwerk en het datacenter voor de hosting van ICT-applicaties. Stapsgewijs worden deze basisdiensten gereed gemaakt voor de toekomst.

Zo wordt hard gewerkt aan de cloud-transitie. De provincie Noord-Holland heeft, evenals veel (overheids)organisaties, gekozen voor het optimaal inzetten van de zogeheten publieke cloud in plaats van in het traditionele datacenter. Inmiddels zijn de eerste applicaties naar de cloud gemigreerd. In 2022 wordt een groot aantal ICT-systemen naar de cloud verplaatst.

In 2022 neemt de provincie een nieuwe digitale werkplek in gebruik. Gedurende het jaar worden alle medewerkers overgezet naar deze nieuwe cloud-gebaseerde werkplek. De nieuwe werkplek ondersteunt nog beter het thuiswerken en mobiel werken. Ook kunnen steeds meer medewerkers van de provincie werken via hun eigen laptop of tablet.

Tenslotte worden onderdelen van het ICT-netwerk van de provincie vernieuwd. Aan de hand van meerdere vervangingen wordt het netwerk gemoderniseerd. Het bedrade en draadloze (4g/5g en wifi) netwerk worden hiermee blijvend geschikt gemaakt voor thuiswerken en mobiel werken op kantoor.

Communicatie

Interne communicatie is, nu iedereen thuiswerkt door corona, nog belangrijker geworden. Intranet is hierbij het centrale communicatiekanaal, maar er wordt daarnaast ook gebruik gemaakt van onder meer filmpjes, mails van de directie en achtergrondverhalen en interviews over werken in tijden van corona. Als gevolg hiervan is het belang van goed en toegankelijk intranet toegenomen. In 2022 wordt het intranet van de provincie vernieuwd.

Daarnaast besteden wij in 2022 aandacht aan de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever. Daartoe zijn de vacatureteksten en de werkenbij-pagina op de website vernieuwd en wordt actiever gebruik gemaakt van LinkedIn.

Personeel en Organisatie

De provincie staat voor goed werkgeverschap. Wij willen met ons personeelsbestand een weerspiegeling zijn van de maatschappij en een inclusieve organisatie vormen, waarbij ál onze medewerkers zich bij de provincie thuis voelen.

Het HRM-beleid richt zich op een optimale inzet van het personeel in een organisatie die werkt in een dynamische omgeving. Er is ruimte voor onze medewerkers om zich duurzaam te ontwikkelen tot professionals die binnen en buiten de provincie samenwerken aan onze maatschappelijke opgaven. Diversiteit en inclusie worden nog meer geïntegreerd in het strategisch HRM-beleid van de provincie. We richten ons op verdere verbetering van bestaande personeelsinstrumenten. Ook is er gerichte aandacht voor bewustwording van gedrag, het vergroten van kennis op dit thema en op (emotionele) veiligheid van onze medewerkers in alle lagen van de organisatie.

Het werken tijdens en na de coronapandemie stelt hogere eisen aan de investering in een gezond werkklimaat, op kantoor én thuis. Het bevorderen van vitaliteit van de medewerkers heeft de komende jaren een hoge prioriteit. Het actief aanbieden van instrumenten die de vitaliteit van de medewerkers bevorderen, zoals de healthcheck, de griepprik en webinars over hoe je zelf vitaal kunt blijven werken.

Het optimaliseren van de kennis van onze medewerkers is cruciaal om juist in een veranderende omgeving aan onze opgaven te kunnen blijven werken. We investeren in opleiding en training, waarbij het leren steeds meer online plaatsvindt tijdens en in het werk. Vakkennis, talentontwikkeling en integriteit zijn hierbij belangrijke onderwerpen.

We zetten in op het verstevigen van onze positie op de arbeidsmarkt en monitoren de mogelijke veranderingen hierin. Daarnaast blijven we investeren in het aantrekken en behouden van (jong) talent. Dit doen we onder meer in samenwerking met andere partijen, zoals de Metropoolregio Amsterdam en omliggende provincies van de P4.

We vinden het belangrijk dat elke medewerker voldoende managementaandacht krijgt. Dat leidinggevenden voldoende aandacht geven en kunnen geven aan hun medewerkers én aan de doorontwikkeling van hun organisatieonderdeel. Daarom implementeren we sturing volgens een helder en consistent kader.

Inkoop

In 2022 zal het inkoopbeleid, dat in 2021 is vastgesteld, verder worden uitgewerkt en uitgevoerd.

In 2022 zal een nieuw subsidie- en een nieuw inkoopsysteem worden geïmplementeerd. Deze systemen bieden een betere ondersteuning voor de werkprocessen, kunnen beter voorzien in relevante informatie (o.a. ten behoeve van datagedreven werken) en bieden een geautomatiseerde borging van de rechtmatigheid.

Planning en Control

Financiële hygiëne

In 2020 is het programma financiële hygiëne gestart met als voornaamste doel om de financiële beheersing binnen de provincie te verbeteren. In 2021 is verder aan dit programma gewerkt en zijn diverse actiepunten reeds gerealiseerd. Naar verwachting zullen de uit dit programma geformuleerde actiepunten in 2022 voor het grootste deel zijn afgerond.

Interne beheersing, processen en risicomanagement
De focus van interne beheersing ligt in eerste instantie op de rechtmatigheid en aansluitend op doelmatigheid en doeltreffendheid. Projecten worden uitgevoerd die bijdragen aan onder meer het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing.

Indien de wetswijziging in 2021 niet rond komt zal het jaar 2022 het eerste jaar worden dat het college van Gedeputeerde Staten een rechtmatigheidsverantwoording gaat afgeven. Voor het afgeven van deze verantwoording is reeds een solide basis gelegd in de organisatie door het verder versterken van de (verbijzonderde) interne controles. De vervolgambitie is om in 2022 de eerste stappen te zetten in de omslag naar een systeem- en datagerichte benadering waarbij wordt gesteund op de procesbeheersing in de eerste lijn.

Risicomanagement is een essentieel onderdeel van interne beheersing. Risicomanagement blijft ook in 2022 een belangrijk middel om de kwaliteit van de besluitvorming en de effectiviteit en efficiëntie van projecten en bedrijfsvoering te vergroten. In 2022 gaat verder gewerkt worden aan het risicobewustzijn binnen de organisatie onder andere door het voeren van zogenoemde risicodialogen. Dergelijke dialogen zullen meer onderdeel gaan uitmaken van de reguliere bedrijfsvoering.

Fiscaliteit

Horizontaal toezicht
In het kader van fiscale beheersing en het sluiten van een nieuw horizontaal toezicht convenant met de Belastingdienst wordt het tax control framework verder uitgebreid en doorontwikkeld binnen Provincie Noord-Holland.

Vennootschapsbelasting (Vpb)
De provincie Noord-Holland is vennootschapsbelastingplichtig voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting van Provincie Noord-Holland ingediend voor de deelname in PolanenPark C.V. van circa 40%. Deze deelneming is als enige fiscaal transparant met een positief resultaat welk resultaat bij Provincie Noord-Holland belastbaar is. De verwachting is dat de deelname in PolanenPark CV – op basis van de huidige informatie en cijfers van de grondexploitatie – naar verwachting voor boekjaar 2022 leidt tot een vpb-last bij de provincie Noord-Holland van circa € 1 miljoen.

Kosten Bedrijfsvoering

Overhead
De kosten voor bedrijfsvoering bestaan uit capaciteitskosten voor bedrijfsvoering (personele kosten van eigen medewerkers en externe inhuur) en materiële kosten zoals huisvesting en ICT.

Voor de bepaling van personele overhead gaan we uit van de functies zoals genoemd in de notitie Overhead van de commissie BBV, aangevuld met een aantal interne uitgangspunten. Hierin is voor specifieke functies in lijn met de uitgangspunten van de BBV-notitie vastgelegd, of deze tot overhead of tot programmakosten behoren.

Materiële kosten voor bedrijfsvoering worden voor het overgrote deel gerekend tot de overhead. Dit zijn bijvoorbeeld het onderhoud aan de panden, schoonmaak, beveiliging, catering en kosten van informatisering.

Er worden geen overheadkosten aan investeringen toegerekend. Dat geldt zowel voor personele kosten als voor materiële kosten.

Een deel van de materiële en personele kosten wordt gedekt uit reserves. Het betreft de reserves Huisvesting, Bedrijfsvoering en GO-gelden.

Deze kosten worden toegelicht in de programmabegroting onder programma 8, paragraaf 8.1.8.

Totale kosten overhead begroting 2022 (bedragen x € 1.000)

Overhead capaciteitskosten	48.397
Overhead materiële kosten	25.868
Totaal overhead (Zie OD 7.2.1)	**74.265**

Totale capaciteitskosten

Capaciteit wordt ingezet voor bedrijfsvoering (overhead) en voor de realisatie van investeringen en begrotingsprogramma's.

Voor ieder begrotingsprogramma en voor de investeringen wordt geraamd, hoeveel capaciteit nodig is om de opgave te realiseren. De kosten van de capaciteit worden geraamd en gerealiseerd op de organisatorische eenheden (directies en sectoren) waar de medewerkers toe behoren. Aan de hand van de ramingen hoeveel capaciteit nodig is voor ieder begrotingsprogramma en iedere investering, wordt vervolgens een verdeelsleutel voor capaciteit bepaald. Met deze verdeelsleutel worden de capaciteitskosten vanuit de directies en sectoren aan de programma's en investeringen in de begroting toegerekend.

Voor de toerekening van de capaciteitskosten in de jaarstukken wordt een gelijke systematiek van toerekening gebruikt.

Onderstaand overzicht toont de toerekening van de capaciteitskosten naar de verschillende begrotingsprogramma's in € 1.000.

Verdeling capaciteitskosten

Programma (x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	2022 in %
1. Openbaar bestuur	9.649	9.536	9.536	9.536	9.536	8%
2. Klimaat en Milieu	5.762	5.255	5.255	4.279	4.279	5%
3. Ruimte en Water	9.819	9.553	9.553	9.478	9.478	8%
4. Bereikbaarheid	22.564	24.602	24.420	23.169	23.169	22%
5. Groen	6.832	6.723	6.723	5.588	5.588	6%
6. Economie, Cultuur en Welzijn	4.771	4.560	4.145	4.145	4.145	4%
7. Financiën en bedrijfsvoering	50.395	52.081	52.214	51.997	51.997	46%
8. Economisch herstel en duurzaamheid	671	653	254	-	-	1%
Totaal naar programma's	**110.463**	**112.963**	**112.100**	**108.192**	**108.192**	
Totaal naar investeringen	**15.655**	**15.655**	**15.655**	**15.655**	**15.655**	
Totale capaciteitskosten	**126.118**	**128.618**	**127.755**	**123.847**	**123.847**	

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in een drietal fondsen (PDENH, INH en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren.
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen et cetera. Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren. De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code ('Code'), die van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen. Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben in 2020 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Gedeputeerde Staten hebben in november 2019 besloten om tot ontbinding over te gaan van Ontwikkelingsfonds Duurzame Economie B.V. i.l., welke ontbinding is afgerond in april 2020;
- De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol is per 1 juni 2020 beeindigd;
- De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. heeft in december 2020 de aan haar verstrekte lening ad € 11 miljoen volledig afgelost. De borgstelling ten behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is verlaagd naar € 21 miljoen in februari 2020 (oorspronkelijk € 35 miljoen);
- Het takenpakket van Investeringsfonds Noord-Holland B.V. (INH) is per 29 april 2020 uitgebreid met de uitvoering van de Corona Overbruggingsleningen (COL-fonds).

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2020 ontvingen wij circa € 13.430.000 miljoen aan dividend. Voor 2021 en volgende jaren is een opbrengst begroot van circa € 7,4 miljoen per jaar. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen.
- De aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. renteloze lening van € 11 miljoen, ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen, is in december 2020 volledig afgelost. Ten behoeve van het project Hoogtij is een borgtocht verstrekt aan de BNG Bank N.V. voor € 21 miljoen (oorspronkelijk € 35 miljoen), waarvoor het Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor 1/3 een contragarantie heeft gesteld aan de provincie Noord-Holland.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. In 2020 is in totaal een bedrag van € 1,25 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico’s gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen
Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen
Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen

verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen
Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Deze risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Overzicht verbonden partijen

Deelnemingen

1	Alliander N.V.			
			2019	**2020**
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.224.000.000	4.328.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 4.567.000.000	5.094.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 253.000.000	224.000.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	€ 13.700.000	10.400.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

2	N.V. Afvalzorg Holding			
			2019	**2020**
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 66.308.000	€72.235.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 140.858.000	€138.868.000
% belang	90	Resultaat	€ 3.940.000	€7.191.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	€ 3.825.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 241.239.000	€249.064.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 490.340.000	€527.997.000
% belang	100	Resultaat	€ 5.684.000	€8.436.000
Programma	Ruimte en Water (3.5.2)	Dividend	€ 659.000	€630.573
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€3.079.444	€3.094.710
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.484.544	€1.677.417
% belang	100	Resultaat	-€588.848	€14.966
Programma	Groen (5.2.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

5	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 111.826.000	€ 116.330.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 22.603.000	€ 26.066.000
% belang	25	Resultaat	€ 5.429.000	€ 4.504.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON)			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€ 6.124.000	€7.475.000
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 53.411.000	€38.991.000

% belang	33,30	Resultaat	€ 2.814.000	€1.351.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De door de provincie aan de RON verstrekte lening van €11 miljoen is volledig afgelost en de ten behoeve het project Hoogtij verstrekte borgstelling aan de BNG Bank is verlaagd naar €21 miljoen.

7 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 877.157	€1.168.629
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 2.133.430	€2.616.648
% belang	49	Resultaat	-€ 211.505	€291.472
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC
Publiek doel	Ontwikkeling Economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

8 PolanenPark B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 87.980	190.125
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 4.337.477	3.194.121
% belang	40	Resultaat	€ 27.004	102.145
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

9 PolanenPark C.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 4.941.058	4.890.586
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 14.331.251	12.013.638
% belang	40	Resultaat	0	549.420
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		240.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.

10 Zeehaven IJmuiden N.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 24.538.000	25.360.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	36.022.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 1.989.000	1.040.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	€ 24.500	24.500

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

11 Zeestad Beheer B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Water(3.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

12 Zeestad C.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 43.837.000	€ 48.373.000
% belang	49	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder

Eventuele ontwikkelingen/risico's	

13 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.887.000.000	€ 5.097.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 144.802.000.000	€ 155.262.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 163.000.000	€ 221.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€ 1.739.497	€775.144

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Het over 2019 aan de provincie uitgekeerde bedrag ad € 262.450 is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019 (voor Noord-Holland €775.144). Het resterende bedrag blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. Van het goedgekeurde dividend over het boekjaar 2019 ad € 775.144 is thans €262.450,50 uitgekeerd. Het resterende bedrag blijft gereserveerd tot uitkering op een later moment en is onderworpen aan aanbevelingen van de ECB hieromtrent.

14 Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.796.000.000	€ 1.827.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 94.409.000.000	€105.055.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 95.000.000	€81.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€ 35.530	€14.443

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

15 Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€13.408.486	€11.916.957
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€61.710	€27.511
% belang	16,90	Resultaat	€163.447	-€1.491.530
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend	€30.049	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen

16 Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 26.662.141	€31.022.452
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 2.163.052	€2.245.165
% belang	100	Resultaat	€ -1.980.320	€-499.880
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen. Het langlopende voorschot ad €500.000,- is in 2020 volledig terugbetaald.

17 Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 3.184.128	€5.091.675
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 35.288	€100.508
% belang	50	Resultaat	€ -514.348	€161.297
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	stemrecht AvA
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%

18 SolaRoad B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€ 365.491	€261.542
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€ 440.336	€162.409
% belang	40	Resultaat	-€ 535.509	-€103.949
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	stemrecht AvA

Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regelingen

1	Recreatieschap Spaarnwoude			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€2.722.287	€2.744.065
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 17.408.719	€ 16.744.587
		Vreemd vermogen	€ 1.714.857	€ 2.432.447
		Resultaat	-€ 62.399	-€ 885.108
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme neemt is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Eén lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

2	Recreatieschap Groengebied Amstelland			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 944.528	€ 960.885
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.895.186	€ 3.837.909
		Vreemd vermogen	€ 4.343.469	€ 2.293.018
		Resultaat	-€ 1.471.506	-€ 66.070
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme neemt is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3	Recreatieschap Twiske-Waterland			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€1.425.933	€1.437.340
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (6.2.2)	Eigen vermogen	n.v.t.	€ 5.151.202
		Vreemd vermogen	n.v.t.	€ 391.886
		Resultaat	n.v.t.	€ 71.587
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme neemt is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			

Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van recreatieschap Twiske-Waterland niet meer gescheiden.

4	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 818.950	€ 829.596
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.721.115	€ 1.858.494
		Vreemd vermogen	€ 567.442	€ 425.210
		Resultaat	- € 393.883	- € 313.978
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme neemt is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

5	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 442.936	€ 450.965
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	16,67%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.448.094	€ 1.781.192
		Vreemd vermogen	€ 3.236.966	€ 2.696.701
		Resultaat	€ 409.573	€ 274.193
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme neemt is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Eén lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6	Beheersregeling Amstel			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Bereikbaarheid (4.3.1)	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
		Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.			
Publiek doel	Beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

7	Randstedelijke Rekenkamer			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 370.800	€ 376.400
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%		**2019**	**2020**
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Eigen vermogen	€ 416.492	€ 492.987
		Vreemd vermogen	€ 510.884	€ 557.413
		Resultaat	€ 28.500	€ 51.094
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.			
Publiek doel	Rekenkamerfunctie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8	Openbaar lichaam Waddenfonds			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (5.3.3)	Eigen vermogen	€ 108.688.165	€122.217.520
		Vreemd vermogen	€ 74.099.729	€65.949.882
		Resultaat	€ 4.169.238	€4.866.690
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water neemt is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Twee leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 582.972	€ 73.340
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24		**2019**	**2020**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.519.795	€ 1.330.865
		Vreemd vermogen	€ 5.264.376	€ 5.121.157
		Resultaat	€ 639.540	€ 555.603
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

10	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 18.230.000	€ 18.655.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%		**2019**	**2020**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 3.440.000	€ 3.254.000
		Vreemd vermogen	€ 16.236.000	€ 18.672.000
		Resultaat	€ 429.000	€ 194.000
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het DB en AB. Plaatsvervanger is tevens lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 8.662.676	€8775.291
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%		**2019**	**2020**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 3.142.317	€ 5.765.771
		Vreemd vermogen	€ 4.965.698	€ 9.443.491
		Resultaat	€ 31.841	€ 2.797.454
Bestuurlijk belang	PortefeuillehouderToezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12	Omgevingsdienst IJmond			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 897.013	€ 112.889
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%		**2019**	**2020**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 419.249	€ 861.194
		Vreemd vermogen	€ 8.287.440	€ 10.410.251
		Resultaat	€ 1	€ 471.047
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Privaatrechtelijke rechtspersonen

13	Interprovinciaal Overleg			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%		**2019**	**2020**
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Eigen vermogen	€ 4.462.159	€ 4.533.105
		Vreemd vermogen	€ 21.243.849	€ 27.296.089
		Resultaat	€ 1.746.232	€ 2.269.884
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. Twee leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

14	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 248.947	€221.954
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Bereikbaarheid (4.2.1)	Eigen vermogen	€ 923.981	€ 641.640
		Vreemd vermogen	€ 1.481.843	€ 2.105.774
		Resultaat	€ 923.981	- € 282.341
Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

15	Stichting Gooisch Natuurreservaat			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Hilversum	Bijdrage Provincie NH	€ 800.060	€ 870.640
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%		**2019**	**2020**
Programma	Groen (5.2.1)	Eigen vermogen	€ 1.894.037	€ 1.562.333
		Vreemd vermogen	€ 1.050.231	€ 926.429
		Resultaat	- € 3.215	€ 87.890
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Groen is lid van het bestuur namens de provincie.			
Publiek doel	Beheer Natuurgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

16	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Eigen vermogen	€ 43.663.910	€ 43.398.468
		Vreemd vermogen	€ 338.213	€ 324.061
		Resultaat	€ -443.651	€ -443.904
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

17	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Ruimte en Water (3.2.3)	Eigen vermogen	€ 280.918	€ 305.607
		Vreemd vermogen	€ 1.239.502	€ 1.016.442
		Resultaat	€ 46.532	€ 24.689
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

18	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Eigen vermogen	€ 24.538.000	€ 25.360.000
		Vreemd vermogen	€ 37.160.000	€ 36.022.000
		Resultaat	€ 1.989.000	€ 1.040.000
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

19	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Eigen vermogen	€ -105.420.150	€ -153.068.889
		Vreemd vermogen	€ 128.510.530	€ 164.584.967
		Resultaat	€ -46.131.953	€ -47.648.739
Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.			
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijk rechtspersoon

20	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2019**	**2020**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	53.782.979	€ 55.504.449
		Vreemd vermogen	1.366	€ 32.898
		Resultaat	5.326.537	€ 1.721.471
Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.			
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3.6 Grondbeleid

Algemeen

Voor veel van de provinciale doelstellingen is het nodig om gronden aan te kopen, kortere of langere tijd te beheren en/of te verkopen. Zo willen wij het Natuurnetwerk Nederland afronden, bestaande wegen optimaliseren en nieuwe vormen van bereikbaarheid faciliteren, zoals langeafstandsfietspaden en hoogwaardige openbaarvervoersverbindingen. Ook kan het grondinstrumentarium gebruikt worden voor bijvoorbeeld de uitvoering van de regionale energiestrategieën en de woningbouwopgave.

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor ons een middel voor het realiseren van provinciale doelen en geen doel op zich. Onze grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de door Provinciale Staten in november 2018 vastgestelde 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. De aankoop van gronden geschiedt in beginsel op basis van onafhankelijke taxaties en de verkoop van gronden is in beginsel openbaar, om de marktconformiteit te waarborgen. Als overheid mogen wij geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en mogen wij geen onrechtmatige staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van marktconforme prijzen afgeweken kan worden. Tevens zijn wij er als overheid aan gehouden om niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachten en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging binnen GS, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel als mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen of aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld: De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. Deze eigenaar kan SKNL-subsidie aanvragen voor de waardevermindering van de grond door deze omzetting en voor de benodigde inrichtingsmaatregelen. In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura-2000 zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Dit instrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces, op basis van een grondstrategieplan, eerst de mogelijkheid wordt geboden voor grondeigenaren om op basis van volledige schadeloosstelling de gronden te verkopen.

Sinds 2019 worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). De meest recente interpretatie van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijven dit namelijk voor. Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden een grote overschatting en behelst een risico voor het moment dat deze gronden, als natuurgrond, weer verkocht gaat worden. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging aangevuld met het verschil

tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,-/m^2).

Financieel gezien wordt jaarlijks vanuit de grondportefeuille een deel van de verkoopopbrengsten toegevoegd aan de reserve Groen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de verkoop van provinciale gronden die wij van het Rijk voor dit doel hebben gekregen (de voormalige PASO- en BBL-gronden). Op jaarbasis wordt gekeken of er ten opzichte van de boekwaarde winst of verlies optreedt. Deze winst of dit verlies wordt toegevoegd aan of verrekend met de reserve Groen.

Kavelruil

De provinciale landbouwgronden worden zo effectief mogelijk ingezet voor het verbeteren van de agrarische structuur. Hiervoor wordt het instrument vrijwillige kavelruil ingezet. Op dit moment lopen er vrijwillige kavelruilprocessen op Wieringen en in de Gooi en Vechtstreek. Onderzocht wordt in hoeverre er kavelruilen in andere gebieden kunnen worden opgezet.

Infrastructuur

Ook in 2022 zal, waar nodig, grondverwerving plaats vinden ten behoeve van de provinciale infrastructuur. In 2022 zal voor de majeure projecten N241b, N247 en de brug Ouderkerk aan de Amstel de onteigening zijn beslag krijgen. Het betreft dan de laatste noodzakelijke verwervingen, omdat het grootste deel van de noodzakelijke grond reeds op minnelijke wijze is aangekocht. Andere projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan de N236, N239, N246, N417, N517 en de N522, en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet en/of in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders van het door PS vastgestelde grondbeleid worden bewaakt.

Grondbanken

De werking van grondbanken is in 2018 geëvalueerd en geconstateerd is dat deze weinig tot geen meerwaarde hebben gehad. In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten om de grondbanken af te bouwen en geen nieuwe in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden de gronden, conform afspraak, aangeboden aan de zittende pachters.

Strategische grondaankopen

Met het krediet 'Strategische grondaankopen' hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van € 97 miljoen naar € 20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Met de laatste bijstelling in de jaarrekening 2019 resteert momenteel een krediet van € 40 miljoen. Hiervan zit circa € 25,6 miljoen 'vast' in de (grond)eigendommen vermeld in onderstaande tabel 'materiële vaste activa (strategische grondaankopen)'. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- percelen aangekocht in de kavelruilen naar aaanleiding van het voormalig gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer;
- het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB);

- Zonneweide Jaagweg, voorheen bekend als Distriport;
- SLP-zuid.

Over de ontwikkelingen van deze percelen wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrekening. Het krediet en de eigendommen strategische grondaankopen worden ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Dit kan zijn agrarische structuurversterking door middel van kavelruil in bijvoorbeeld het voormalig Wieringerrandmeergebied, energietransitie (Zonneweide Jaagweg, transformatorstation SLP-zuid) en/of (mogelijk op termijn) enkel de verkoop van de gronden.

Beheer en verkoop

De provincie bezit een oppervlakte van circa 13.000 hectare grond. Ongeveer 3100 ha van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen. Daarnaast zijn ca. 7300 ha grond en 64 woningen in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Het resterende vastgoed, circa 2700 ha grond, circa 800 ligplaatsen, 24 benzinestations en circa 50 gebouwen, wordt beheerd via pacht, verhuur, erfpacht en bruikleen. Dit beheer omvat circa 1500 contracten.

Jaarlijks ontvangt de provincie hiervoor ongeveer € 3,8 miljoen aan inkomsten. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop. Sinds 2017 worden percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit.

Overtollig vastgoed wordt verkocht. Het gaat hier bijvoorbeeld om vastgoed dat eerder verworven is om een provinciaal doel te realiseren, bijvoorbeeld de aanleg van een weg. Zodra dit doel gerealiseerd is kan het overtollige vastgoed verkocht worden. Indien een provinciaal project vervalt, zoals bijvoorbeeld het voormalige Wieringerrandmeer, wordt het betreffende vastgoed ingezet of voor het realiseren van andere provinciale doelen en/of het wordt verkocht. Uitgangspunt voor verkoop is transparantie, marktconformiteit en rechtmatigheid en/of met verkoop wordt een provinciaal doel gerealiseerd. Verkoop van vastgoed gebeurt in principe op basis van een onafhankelijke taxatie. Hiervan kan worden afgeweken als het object een zodanig lage waarde heeft dat een dergelijke taxatie qua kosten de waarde van de grond overstijgt.

Verantwoording GS aan PS

Te allen tijde wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom altijd een beroep op geheimhouding worden gedaan.
- GS leggen aan PS verantwoording af over alle aan- en verkopen van grond. Vanwege de bovengenoemde kanttekeningen zal het daarbij in de praktijk ook kunnen gaan over verantwoording achteraf (met name via de jaarrekening), waarbij GS toelichten welke van de geraamde doelstellingen wel en niet zijn gehaald en waarom.

Overzicht provinciale gronden op balans

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2020 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2020	Oppervlakte (m2)
1. Zonneweide Jaagweg, Koggenland	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)	€ 3.974.928	829.117
6. NW-deel SLP-zuid, Rijssenhout	€ 4.804.885	93.789
7. perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen	€ 1.071.708	67.880
Subtotaal	**€ 21.012.281**	**2.585.821**
10. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 5.791.530	2.356.275
11. Percelen voormalige beheergrondbank Laag-Holland	€ 1.339.361	1.296.619
12. Strategische Gronden Groen (samenvoeging BBL & PASO per 31.12.2019)	€ 25.571.598	13.464.626
13. NNN eigendom	€ 13.719.421	1.567.439
Subtotaal	**€ 46.421.910**	**18.684.959**
Totalen	**€ 67.434.190**	**21.270.780**

VOORRAAD jaarrekening 2020

Omschrijving	Categorie	Boekwaarde per 31-12-2020	Oppervlakte (m2)
Kamperkade 1	Strategische Gronden Groen	€ 19.902	10.758
Spaarndammerdijk 17 te Spaarndam	Strategische Gronden Groen	€ 4.625	2.500
Polderweg 1 Hippolytushoef (erf)	Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 12.978	4.395
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	krediet strategische grondaankopen	€ 4.557.627	41.000
perceel dijkversterking Starnmeer (GRA03I 60 ged.)	Strategische Gronden Groen	€ 2.235	1.177
Totalen		**€ 4.597.367**	**59.830**

	Totaal op balans	**€ 72.031.557**	**21.330.610**

3.7 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, die betaald worden door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij uit van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen wordt rekening gehouden houden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk
Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren
Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een beroepsprocedure de desbetreffende heffingsverordening onverbindend verklaren.

Realiseren sluitende begroting door minder uitgaven en niet door meer heffen
In het Coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam doorpakken!' is aangegeven dat structurele uitgaven structureel gedekt worden en dat het tarief van de opcenten motorrijtuigenbelasting (voor het laatst verhoogd in 2009) niet wordt verhoogd. De provincie Noord-Holland blijft naar verwachting ook in 2021 de provincie met het laagste opcententarief. Een wijziging van het tarief opcenten motorrijtuigenbelastingen dient door Provinciale Staten te worden vastgesteld. De eventuele wijziging van het tarief 2021 dient vóór 1 december 2020 kenbaar te worden gemaakt bij het Ministerie van Financiën.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)
Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent *provinciale opcenten* op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.

- Heffingen: betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland *de grondwaterheffing.*
- Rechten: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent *leges en overige rechten.*

Naast de hier genoemde provinciale belastingen en heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de nazorgheffing gesloten stortplaatsen. Het betreft hier een heffing die verband houdt met collectieve voorzieningen.
Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wet milieubeheer een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 vastgesteld.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting
De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het huidige wettelijk maximum bedraagt voor 2021 116,8 (Provinciewet artikel 222, 2de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer. Het maximum opcententarief voor 2022 wordt in augustus/september van dit jaar bekendgemaakt. Het huidige tarief (2021) in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9. In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat het tarief opcenten motorrijtuigenbelasting niet wordt verhoogd.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie. Hierbij wordt aangetekend dat de tarieven voor 2022 voorlopig zijn en gebaseerd zijn op de beschikbare informatie per ultimo mei 2021. Voor de provincie Noord-Holland is bij de berekening van de opbrengst uitgegaan van het thans geldende tarief opcenten van 67,9.

Provincie	2020	2021	2022
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Flevoland *)	80,6	81,4	81,4
Friesland	87,0	87,0	87,0
Gelderland	87,2	89,5	90,0
Groningen	91,8	93,3	94,8
Limburg	77,9	77,9	79,4
Noord-Brabant	78,0	78,4	79,6
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Utrecht	73,6	74,9	76,1
Zeeland *)	89,1	89,1	89,1
Zuid-Holland	90,4	90,4	90,4
Gemiddeld	**83,0**	**83,5**	**84,0**

Maximum tarief	**115,0**	**116,8**	**nnb ****

*) betreft tarief opcenten 2021

**) het maximum tarief voor 2022 is op dit moment nog niet bekend

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (denk bijvoorbeeld aan de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland. De stijging van het aantal leasevoertuigen in 2019 is het gevolg van de verhuizing van een leasemaatschappij van de provincie Flevoland naar Noord-Holland (circa 60.000 voertuigen).

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Noord-Holland	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020
GWH				
Personenauto's	78.944	90.903	166.783	154.179
Motoren	117	129	76	77
	79.061	**91.032**	**166.859**	**154.256**
Particulieren				
Personenauto's	26.370	32.814	41.082	51.026
Motoren	12	5	20	40
	26.382	**32.819**	**41.102**	**51.066**
Totaal	**105.443**	**123.851**	**207.961**	**205.322**

Overzicht aantal leasevoertuigen in Noord-Holland (2017-2020)

Aandeel Noord-Holland	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020
Aandeel PNH in totaal aantal leasevoertuigen bij GWH's in Nederland	15,0%	16,3%	29,1%	28,3%
Aandeel PNH in totaal aantal leasevoertuigen van particulieren in Nederland	19,3%	18,3%	18,0%	19,6%
Aandeel PNH op totaal aan leasevoertuigen in Nederland	15,8%	16,7%	25,9%	25,5%

Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

De rijksoverheid heeft bepaald dat voor plug-in hybride auto's met een CO_2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km de MRB (en opcenten) tot en met 2024 de helft van het reguliere tarief bedraagt. Voor voertuigen met alleen een elektromotor of met waterstofverbranding is men geen motorrijtuigenbelasting verschuldigd. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (inclusief motoren) vanaf 2017 tot en met het 1ste kwartaal 2021.

Grafiek brandstofverbruik 2017-2021

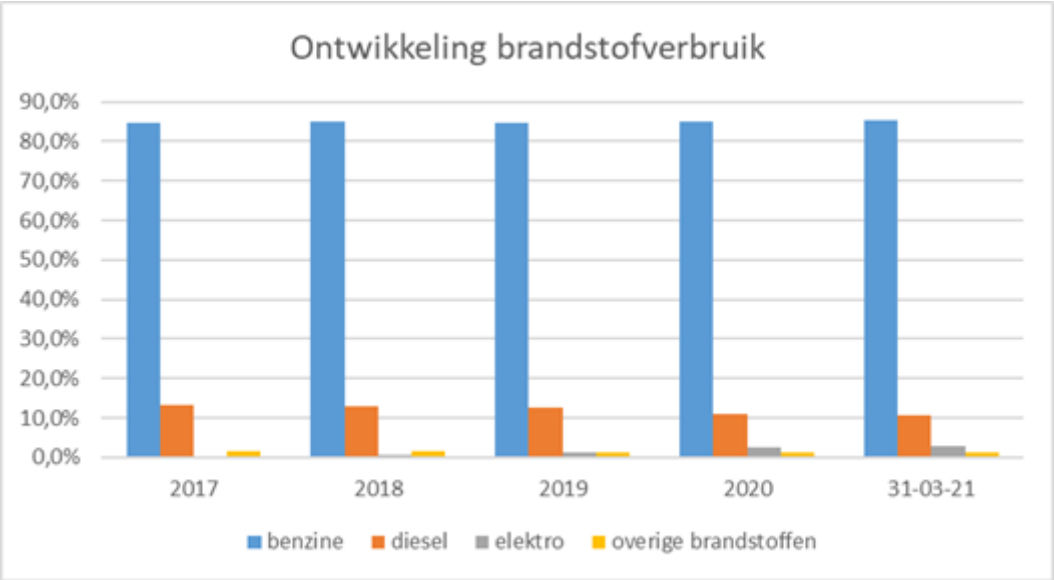

Op basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2021 wordt door de belastingdienst de zogenoemde 'theoretische' opbrengst provinciale opcenten voor 2021 verwacht van € 225,1 miljoen (personenauto's € 223,7 miljoen en motoren € 1,4 miljoen). Het Rijk stelt (hybride) elektrische auto's in de periode 2021-2024 (gedeeltelijk) volledig vrij van motorrijtuigenbelasting. De voorgestelde stimuleringsmaatregel voor het (hybride) elektrisch vervoer leidt tot een versmalling van de belastinggrondslag van de provincies.

Voorgesteld wordt om voor 2022 tot en met 2025 rekening te houden met een structurele opbrengst, van € 225,1 miljoen, waarbij gerekend is met het huidige tarief opcenten van 67,9.

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Opbrengsten opcenten MRB	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Jaarrekening	218,4	223,6					
Begroting		218,1	218,1	225,1	225,1	225,1	225,1

Grafiek ontwikkeling aantal voertuigen in Noord-Holland 2017 -maart 2021

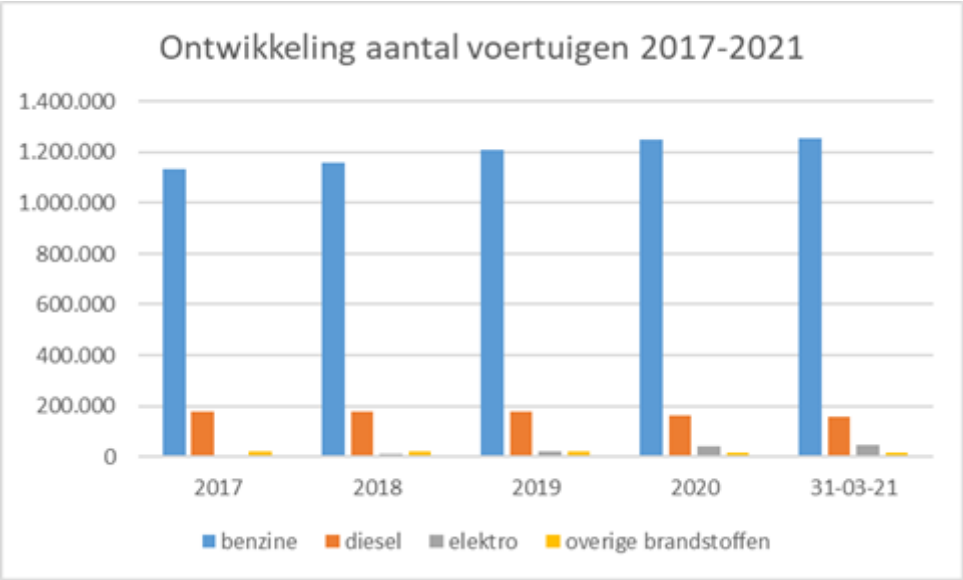

Heffingen

Grondwaterheffing
Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2020 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 786.000 (afgerond). Er is een voorziening ingesteld met tot doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan, tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Heffingplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Voor 2022 wordt een opbrengst geraamd van € 800.000.

Rechten

Leges
Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn of worden. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van

de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met de uitvoerende organisaties, zoals de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODZNKG) en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) is en wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening aan de vergunningsaanvragen van de verschillende legestarieven. Om meer inzicht in de kostentoerekening te verkrijgen dienen de administraties van de omgevingsdiensten anders te worden ingericht. In het afgelopen jaar zijn de nodige verbeteringen aangebracht in de administraties van de omgevingsdiensten, waardoor meer inzicht is verkregen in de totale kosten verbonden aan de vergunningverlening en het te verwachte aantal vergunningsaanvragen in 2022. In december 2019 heeft u besloten dat de leges voor de vergunningsaanvragen gefaseerd in drie jaar naar een kostendekkend niveau moesten worden gebracht. Voor de berekening van de kostendekkendheid wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst/provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In het 4de kwartaal van 2021 worden de legestarieven 2022 aan u ter vaststelling aangeboden.

Kostendekkendheid leges in 2022
De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is opgedragen aan de omgevingsdiensten (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. Het onderstaande overzicht geeft enig inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Bij de vaststelling van de legesverordening en tarieventabel 2022 geven wij u inzicht in de geactualiseerde kosten verbonden aan de vergunningverlening. Een aantal onderzoeken naar de gemiddelde tijdsbesteding is namelijk nog niet afgerond. De te realiseren opbrengsten voor 2022 zijn gebaseerd op de kostendekkende tarieven en het te verwachten aantal vergunningsaanvragen dat in het komende jaar wordt ingediend.

Kostprijsberekening methode
Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven omgevingsdiensten. Voor de uurtarieven van de provincie wordt de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de “Handleiding overheidstarieven”.

Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Raming baten 2022	Raming lasten 2022	Kostendekkendheid 2022
WABO	OD NZKG	€ 1.200.000	€ 1.250.000	96,00%
Milieuleges	OD NZKG, ODIJ	p.m.	p.m.	p.m.
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 475.000	€ 550.000	86,36%
Waterwet	OD NZKG	€ 700.000	€ 767.000	91,26%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 5.000	€ 35.000	14,29%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 75.000	€ 63.000	119,05%
Wadloop	provincie Fryslân	€ 700	€ 37.000	1,89%
Wet Natuurbescherming	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,00%
Wet Natuurbescherming	OD NHN	€ 250.000	€ 2.196.500	11,38%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 17.000	€ 40.000	42,50%
Overige	provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	0,00%
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.022.700**	**€ 5.538.500**	**54,58%**

* Deze leges worden ontvangen bij de Uitvoerende organisatie en worden verrekend met de bijdrage die de provincie Noord-Holland moet betalen (bijvoorbeeld voor faunaschade). Daarmee lopen deze baten niet via de begroting van de provincie Noord-Holland.

Overzicht kostendekkendheid leges 2021

Gevolgen coronacrisis
Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk in hoeverre de coronacrisis ook in 2022 nog doorwerkt in de verwachte legesopbrengsten. In 2020 hebben wij moeten constateren dat de legesopbrengsten Wabo en Wet luchtvaart achterbleven bij de ramingen. Een trend die overigens ook in de eerste maanden van 2021 doorzet. Met de gevolgen van de coronacrisis is rekening gehouden en de ramingen 2022 zijn dan ook 'voorzichtig' geraamd.

Gevolgen Omgevingswet
De minister van BZK heeft de Eerste Kamer op 27 mei 2021 geïnformeerd dat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022. Bij de invoering van de Omgevingswet hebben de provincies de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen milieuvergunning. Zodra de invoeringsdatum van de Omgevingswet bekend is, wordt u nader geadviseerd over de gevolgen voor de legesverordening en tarieventabel voor het belastingjaar 2022. In de ramingen 2022 is nog geen rekening gehouden met de eventuele financiële gevolgen.

Stikstof gerelateerde aanvragen
De uitspraken van de Raad van State over stikstof gerelateerde vergunningsaanvragen zijn onderwerp van gesprek in de provinciale werkgroep stikstof en ook op IPO- en Rijksniveau. Er moet eerst duidelijkheid komen over het te volgen beleid alvorens de leges in rekening wordt gebracht.

Voor 2022 worden de totale legesopbrengsten geraamd op circa € 3 miljoen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van

afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig te worden geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats te worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2022 wordt vooralsnog geen opbrengst geraamd.

Opbrengst belastingen en provinciale heffingen

Voor 2022 gaat de totale opbrengst belastingen en provinciale heffingen € 221,8 miljoen bedragen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Opcenten motorrijtuigenbelasting	208,0	218,4	210,0	218,1	225,1
Grondwaterheffing	0,9	0,8	0,800	0,8	0,8
Leges					
* WABO	2,30	1,8	2,0	2,0	1,2
* overige leges	0,70	0,7	1,0	0,9	1,8
Totaal	**211,9**	**221,7**	**213,8**	**221,8**	**228,9**

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2022 mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Voor 2022 is het maximum nog niet bekend. Naar verwachting wordt dit in augustus/september 2021 bekendgemaakt. Uitgaande van de verwachte opbrengstraming voor 2022 van € 225,1 miljoen en het huidige opcententarief (67,9) is de opbrengst per opcent € 3,3 miljoen. Uitgaande van het maximumtarief opcenten 2021 zijnde 116,8 zijn 48,9 opcenten onbenut. De theoretische (meer)opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt afgerond € 161,4 miljoen. Ontwikkelingen rond de voertuigvolumegegevens blijken uit de gewichtsuitdraaien, die per kwartaal door de belastingdienst beschikbaar worden gesteld.

Overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Prognose opcenten 2022 (x € 1.000.000)	Opcenten tarief 2022	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2021	Maximale opbrengst 2022 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2022 (x € 1.000.000)
225,1	67,9	3,31	116,8	386,6	161,4

	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	80,5	81,4	83,0	83,5	84,0
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	84,3%	83,4%	81,8%	81,3%	80,8%

4 Financiële begroting

4.1 Inleiding

Artikel 3 en de artikelen 17 t/m 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevatten de wettelijke eisen waaraan de financiële begroting en meerjarenraming moeten voldoen.

Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, hebben we er voor gekozen de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2022 enerzijds en de meerjarenraming 2022 - 2025 anderzijds te integreren in één hoofdstuk, waarin een compleet meerjarig beeld wordt gegeven.

4.2 Meerjarenraming

4.2.1 Meerjarenraming 2022-2025

Openbaar bestuur (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	20.365	22.411	21.496	20.658	20.231	20.141
Baten	-77	-62	-59	-59	-59	-59
Saldo van baten en lasten	**20.288**	**22.349**	**21.437**	**20.599**	**20.172**	**20.082**
Storting reserves	0	0	1.000	1.000	0	0
Onttrekking reserves	-1.153	-2.712	-1.006	-196	0	0
Resultaat	**19.135**	**19.637**	**21.431**	**21.403**	**20.172**	**20.082**

Klimaat en Milieu (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	46.841	56.286	47.550	42.968	36.749	34.254
Baten	-2.955	-2.626	-1.610	-1.610	-1.610	-1.610
Saldo van baten en lasten	**43.886**	**53.660**	**45.940**	**41.358**	**35.139**	**32.644**
Storting reserves	20.135	15.410	28.497	14.069	1.419	419
Onttrekking reserves	-11.455	-22.858	-27.106	-8.983	-2.515	-1.945
Resultaat	**52.567**	**46.212**	**47.331**	**46.444**	**34.043**	**31.118**

Ruimte en Water (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	26.599	52.645	35.793	24.836	17.828	17.152
Baten	-9.913	-17.024	-7.439	-7.424	-7.424	-7.424
Saldo van baten en lasten	**16.686**	**35.621**	**28.354**	**17.412**	**10.404**	**9.728**
Storting reserves	19.492	17.016	16.312	16.262	9.762	43.000
Onttrekking reserves	-14.520	-33.961	-20.266	-9.369	-2.143	-1.058
Resultaat	**21.658**	**18.676**	**24.400**	**24.305**	**18.023**	**51.670**

Bereikbaarheid (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	230.119	261.528	278.297	212.002	200.913	180.392
Baten	-14.623	-5.584	-39.533	-21.006	-24.337	-5.442
Saldo van baten en lasten	**215.496**	**255.944**	**238.764**	**190.996**	**176.576**	**174.950**
Storting reserves	194.160	131.907	56.173	54.579	55.130	38.649
Onttrekking reserves	-296.776	-387.932	-106.949	-57.013	-38.696	-30.471
Resultaat	**112.880**	**-81**	**187.988**	**188.562**	**193.009**	**183.127**

Groen (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	66.934	111.062	140.022	97.665	91.091	71.674
Baten	-2.391	-5.801	-7.392	-862	-835	-3.735
Saldo van baten en lasten	**64.543**	**105.260**	**132.630**	**96.803**	**90.256**	**67.939**
Storting reserves	35.012	80.260	37.479	35.145	25.749	23.045
Onttrekking reserves	-31.304	-68.578	-91.846	-57.646	-50.159	-64.649
Resultaat	**68.251**	**116.943**	**78.263**	**74.302**	**65.846**	**26.335**

Economie, cultuur en welzijn (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	50.033	50.782	37.710	32.708	24.923	19.100
Baten	-4.380	-7.977	-72	-72	-72	-72
Saldo van baten en lasten	**45.653**	**42.805**	**37.638**	**32.636**	**24.851**	**19.028**
Storting reserves	16.165	20.151	13.223	13.723	9.673	9.873
Onttrekking reserves	-17.554	-20.361	-13.900	-9.465	-4.815	-362
Resultaat	**44.264**	**42.595**	**36.961**	**36.894**	**29.709**	**28.539**

Economisch herstel en duurzaamheid (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	0	14.429	17.425	16.325	0	0
Baten	0	-329	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**14.100**	**17.425**	**16.325**	**0**	**0**
Storting reserves	0	100.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	-14.100	-17.425	-16.325	0	0
Resultaat	**0**	**100.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Overzicht Financien en bedrijfsvoering (x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	66.223	80.159	86.120	95.396	105.320	111.792
Baten	-444.122	-455.051	-457.102	-460.983	-464.854	-471.029
Saldo van baten en lasten	**-377.899**	**-374.892**	**-370.982**	**-365.587**	**-359.534**	**-359.237**
Storting reserves	87.424	60.289	5.653	3.620	1.420	1.420
Onttrekking reserves	-39.689	-36.180	-31.587	-30.168	-4.327	-2.007
Resultaat	**-330.164**	**-350.783**	**-396.915**	**-392.134**	**-362.441**	**-359.824**

Totaal 2022 tot en met 2025 (bedragen x € 1.000)

Programma 1 t/m 8

	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	507.115	649.301	664.413	543.362	497.055	454.505
Baten	-478.461	-494.453	-513.207	-492.016	-499.191	-489.371
Saldo van baten en lasten	**28.654**	**154.848**	**151.206**	**51.346**	**-2.136**	**-34.866**
Storting reserves	372.390	425.033	158.337	138.398	103.153	116.406
Onttrekking reserves	-412.452	-586.682	-310.085	-189.968	-102.655	-100.492
Resultaat	**-11.408**	**-6.801**	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**

4.2.2 Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De begroting is opgesteld met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens het BBV is het gemodificeerd stelsel van lasten en baten van toepassing. In overeenstemming met de BBV-regelgeving is het autorisatieniveau bepaald op het totaal van de lasten en het totaal van de baten per programma. De begroting geeft in overeenstemming met de normen van het BBV een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten. De baten en lasten worden tenzij anders vermeld toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Basis voor de ramingen in de begroting
De begroting 2022 bestaat uit de oorspronkelijke ramingen van ongewijzigd beleid met daarbij de effecten van de door uw Staten vastgestelde kaderbrief 2022. Daarnaast zijn in de begroting 2022 een aantal autonome ontwikkelingen verwerkt en een aantal onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. Op deze plaats vermelden wij de meer algemene opmerkingen waarop de ramingen zijn gebaseerd.

Verantwoording subsidies
Subsidies worden geraamd in het jaar, dat deze worden toegekend. Voor meerjarige lopende projectsubsidies zijn binnen IPO-verband afspraken gemaakt met BBV en de accountants. Deze afspraken houden in dat wanneer de subsidies niet voor het eind van het jaar zijn afgerond, het restant bedrag in een reserve "Subsidieverplichtingen" beschikbaar blijft voor de restant uitbetalingen de komende jaren. Omdat wij werken met 1 operationeel doel per reserve, zullen daarvoor zo nodig meerdere reserves worden ingesteld in de loop van 2021 en gedurende het jaar 2022. Op die manier blijven per operationeel doel de lopende subsidieverplichtingen inzichtelijk.

Materiële vaste activa
Materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze activa worden lineair afgeschreven met inachtneming van de volgende afschrijvingstermijnen

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen worden –tenzij anders word vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig word een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen worden tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij blijkt dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Reserves en voorzieningen
Reserves en voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken word gewaardeerd.

Rente
De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

Dividenduitkering
De provincie ontvangt dividend vanuit de deelnemingen waarin zij een aandeel heeft. De hoogte van de dividenduitkering wordt gebaseerd op berichtgeving vanuit de deelnemingen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Salariskosten en toerekening van organisatiekosten
De geraamde kosten voor capaciteit zijn gebaseerd op ramingen van de personele capaciteit die nodig is om de opgaven uit te voeren. De personele capaciteit bestaat uit zowel het eigen

personeel als ingehuurde capaciteit. De kosten worden verantwoord in de jaarrekening op de operationele doelen en taakvelden en investeringen op basis van de bij de begroting (inclusief begrotingswijzigingen) vermelde verdeelsleutel.

Algemene uitkering en decentralisatieuitkeringen van het provinciefonds

De raming van de inkomsten uit het provinciefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2021.

4.2.3 Verklaring van aanmerkelijke verschillen

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x 1.000 euro)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Verschil t.o.v. jaarrekening 2020	Verschil t.o.v. Begroting 2021
1	Openbaar bestuur	20.365	22.411	21.496	1.131	-915
2	Klimaat en Milieu	46.841	56.286	47.550	709	-8.735
3	Ruimte en Water	26.599	52.645	35.793	9.194	-16.852
4	Bereikbaarheid	230.119	261.528	278.297	48.178	16.769
5	Groen	66.934	111.062	140.022	73.087	28.960
6	Economie, cultuur en welzijn	50.033	50.782	37.710	-12.323	-13.072
7	Economisch herstel en duurzaamheid		14.429	17.425	17.425	2.996
8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	66.223	80.159	86.120	19.897	5.961
	Totaal van de lasten	507.115	649.301	664.413	157.298	15.112

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x 1.000 euro)

Nr	Baten per programma	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Verschil t.o.v. jaarrekening 2020	Verschil t.o.v. begroting 2021
1	Openbaar bestuur	-77	-62	-59	18	3
2	Klimaat en Milieu	-2.955	-2.626	-1.610	1.345	1.016
3	Ruimte en Water	-9.913	-17.024	-7.439	2.474	9.585
4	Bereikbaarheid	-14.623	-5.584	-39.533	-24.910	-33.949
5	Groen	-2.391	-5.801	-7.392	-5.001	-1.591
6	Economie, cultuur en welzijn	-4.380	-7.977	-72	4.308	7.905
7	Economisch herstel en duurzaamheid		-329			329
8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-444.122	-455.051	-457.102	-12.980	-2.051
	Totaal van de baten	-478.461	-494.453	-513.207	-34.746	-18.754

Algemene oorzaken van verschillen
Over het algemeen zijn de verschillen tussen de jaarschijven van de vorige begroting en de huidige te verklaren aan de hand van een beperkt aantal oorzaken. Aan de lastenkant zijn de belangrijkste hiervan de variaties in uitvoering van incidentele projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt slechts voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat en volop wordt uitgegeven. Veel van deze projecten dekken wij uit onze reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen dat u vindt bij de financiële tabellen geeft u hierin inzicht.

Verdere algemene oorzaken van de verschillen zijn:

- Mutaties in de kasraming van reserves als gevolg van (bijvoorbeeld) het later afrekenen van subsidies/aanvragen van voorschotten door subsidieontvangers, en vertraging in projecten.
- Mutaties in de raming van begrotingsposten gerelateerd aan de voortgang in projecten/declaratiegedrag van leveranciers
- Voorstellen voor nieuw beleid
- (mutaties in) specifieke uitkeringen van het Rijk
- Verschuivingen van budgetten uit administratief technische overwegingen

Specifieke oorzaken
De belangrijkste verklaring van verschillen tussen 2021 en 2022 is te vinden in de verwerking van de kaderbrief 2022. Daarnaast hebben zich echter ook nog ontwikkelingen voorgedaan, die in deze begroting zijn verwerkt. In de toelichting op de opbouw van de exploitatie zijn deze ontwikkeling nader gespecificeerd/toegelicht.

4.2.5 Structureel en reëel evenwicht

4.2.5.1 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Saldo van baten en lasten	151.206	50.542	-2.136	-34.866
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-151.748	-50.767	498	15.914
Begrotingssaldo na bestemming	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	3.368	13.902	27.003	12.288
Structureel begrotingssaldo	**-3.909**	**-14.126**	**-28.641**	**-31.240**

4.2.5.2 Specificatie incidentele en structurele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

2022		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**185.174**	**-33.967**	**151.206**
Baten			-43.497	-469.710	-513.207
	1	Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en Milieu	0	-1.610	-1.610
	3	Ruimte en Water	-3.090	-4.349	-7.439
	4	Bereikbaarheid	-33.800	-5.733	-39.533
	5	Groen	-6.607	-785	-7.392
	6	Economie, cultuur en welzijn	0	-72	-72
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	0	-457.102	-457.102
Lasten			228.671	435.743	664.413
	1	Openbaar bestuur	185	21.311	21.496
	2	Klimaat en Milieu	12.159	35.391	47.550
	3	Ruimte en Water	19.873	15.920	35.793
	4	Bereikbaarheid	76.053	202.245	278.297
	5	Groen	83.336	56.686	140.022
	6	Economie, cultuur en welzijn	18.771	18.939	37.710
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	16.097	1.328	17.425
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	2.197	83.923	86.120
Totaal Reserves			**-181.806**	**30.058**	**-151.748**
Baten			-307.739	-2.346	-310.085
	1	Openbaar bestuur	-1.006	0	-1.006
	2	Klimaat en Milieu	-27.106	0	-27.106
	3	Ruimte en Water	-20.126	-140	-20.266
	4	Bereikbaarheid	-105.595	-1.354	-106.949
	5	Groen	-91.776	-70	-91.846
	6	Economie, cultuur en welzijn	-13.900	0	-13.900
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-17.425	0	-17.425
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-30.805	-782	-31.587
Lasten			125.933	32.404	158.337
	1	Openbaar bestuur	1.000	0	1.000
	2	Klimaat en Milieu	28.497	0	28.497
	3	Ruimte en Water	16.312	0	16.312
	4	Bereikbaarheid	56.173	0	56.173
	5	Groen	11.679	25.800	37.479
	6	Economie, cultuur en welzijn	8.172	5.051	13.223
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	4.100	1.553	5.653
Eindtotaal			**3.368**	**-3.909**	**-542**

Bedragen x € 1.000

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**92.605**	**-42.062**	**50.542**
Baten			-18.584	-473.432	-492.016
	1	Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en Milieu	0	-1.610	-1.610
	3	Ruimte en Water	-3.025	-4.399	-7.424
	4	Bereikbaarheid	-15.532	-5.474	-21.006
	5	Groen	-27	-835	-862
	6	Economie, cultuur en welzijn	0	-72	-72
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	0	-460.983	-460.983
Lasten			111.189	431.369	542.558
	1	Openbaar bestuur	185	20.473	20.658
	2	Klimaat en Milieu	8.464	34.504	42.968
	3	Ruimte en Water	9.051	15.785	24.836
	4	Bereikbaarheid	20.969	191.033	212.002
	5	Groen	41.309	56.356	97.665
	6	Economie, cultuur en welzijn	14.751	17.957	32.708
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	15.396	929	16.325
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	1.064	94.332	95.396
Totaal Reserves			**-78.703**	**27.936**	**-50.767**
Baten			-186.899	-2.265	-189.164
	1	Openbaar bestuur	-196	0	-196
	2	Klimaat en Milieu	-8.983	0	-8.983
	3	Ruimte en Water	-9.369	0	-9.369
	4	Bereikbaarheid	-55.600	-1.413	-57.013
	5	Groen	-57.576	-70	-57.646
	6	Economie, cultuur en welzijn	-9.465	0	-9.465
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-16.325	0	-16.325
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-29.386	-782	-30.168
Lasten			108.197	30.201	138.398
	1	Openbaar bestuur	1.000	0	1.000
	2	Klimaat en Milieu	14.069	0	14.069
	3	Ruimte en Water	16.262	0	16.262
	4	Bereikbaarheid	54.579	0	54.579
	5	Groen	11.415	23.730	35.145
	6	Economie, cultuur en welzijn	8.672	5.051	13.723
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	2.200	1.420	3.620
Eindtotaal			**13.902**	**-14.126**	**-225**

Bedragen x € 1.000

2024		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**45.101**	**-47.237**	**-2.136**
Baten			-21.662	-477.529	-499.191
	1	Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en Milieu	0	-1.610	-1.610
	3	Ruimte en Water	-3.025	-4.399	-7.424
	4	Bereikbaarheid	-18.637	-5.700	-24.337
	5	Groen	0	-835	-835
	6	Economie, cultuur en welzijn	0	-72	-72
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	0	-464.854	-464.854
Lasten			66.763	430.292	497.055
	1	Openbaar bestuur	0	20.231	20.231
	2	Klimaat en Milieu	3.011	33.738	36.749
	3	Ruimte en Water	2.111	15.717	17.828
	4	Bereikbaarheid	19.483	181.430	200.913
	5	Groen	36.054	55.037	91.091
	6	Economie, cultuur en welzijn	5.596	19.327	24.923
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	508	104.812	105.320
Totaal Reserves			**-18.098**	**18.596**	**498**
Baten			-99.550	-3.105	-102.655
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en Milieu	-2.515	0	-2.515
	3	Ruimte en Water	-2.143	0	-2.143
	4	Bereikbaarheid	-36.491	-2.205	-38.696
	5	Groen	-50.041	-118	-50.159
	6	Economie, cultuur en welzijn	-4.815	0	-4.815
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-3.545	-782	-4.327
Lasten			81.452	21.701	103.153
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en Milieu	1.419	0	1.419
	3	Ruimte en Water	9.762	0	9.762
	4	Bereikbaarheid	55.130	0	55.130
	5	Groen	9.019	16.730	25.749
	6	Economie, cultuur en welzijn	6.122	3.551	9.673
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	0	1.420	1.420
Eindtotaal			**27.003**	**-28.641**	**-1.639**

Bedragen x € 1.000

2025		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**16.047**	**-50.913**	**-34.866**
Baten			-8.124	-481.247	-489.371
	1	Openbaar bestuur	-150	91	-59
	2	Klimaat en Milieu	0	-1.610	-1.610
	3	Ruimte en Water	-3.025	-4.399	-7.424
	4	Bereikbaarheid	-2.049	-3.393	-5.442
	5	Groen	-2.900	-835	-3.735
	6	Economie, cultuur en welzijn	0	-72	-72
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	0	-471.029	-471.029
Lasten			24.171	430.334	454.505
	1	Openbaar bestuur	0	20.141	20.141
	2	Klimaat en Milieu	2.516	31.738	34.254
	3	Ruimte en Water	1.766	15.386	17.152
	4	Bereikbaarheid	1.748	178.644	180.392
	5	Groen	16.505	55.169	71.674
	6	Economie, cultuur en welzijn	1.128	17.972	19.100
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	508	111.284	111.792
Totaal Reserves			**-3.759**	**19.673**	**15.914**
Baten			-97.314	-3.178	-100.492
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en Milieu	-1.945	0	-1.945
	3	Ruimte en Water	-1.058	0	-1.058
	4	Bereikbaarheid	-28.193	-2.278	-30.471
	5	Groen	-64.531	-118	-64.649
	6	Economie, cultuur en welzijn	-362	0	-362
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-1.225	-782	-2.007
Lasten			93.555	22.851	116.406
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en Milieu	419	0	419
	3	Ruimte en Water	43.000	0	43.000
	4	Bereikbaarheid	38.649	0	38.649
	5	Groen	5.165	17.880	23.045
	6	Economie, cultuur en welzijn	6.322	3.551	9.873
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	0	1.420	1.420
Eindtotaal			**12.288**	**-31.240**	**-18.953**

4.2.5.3 Specificatie incidentele baten en lasten

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
4.4.5	Projecten voor derden wegen	-19.452	-15.461	-18.566	-2.049
4.4.6	Projecten voor derden vaarwegen	-13.864	-	-	-
3.2.5	Verkopen onroerend goed	-3.025	-3.025	-3.025	-3.025
5.1.4	Specifieke uitkering Rijk t.b.v. gebiedsgerichte aanpak vitaal platteland Laag Holland	-4.177	-	-	-
5.1.1	Brijdrage derden groenprojecten	-	-	-	-2.900
5.1.2	Projecten voor derden Groen	-2.210	-27	-	-
	Overige incidentele baten < € 0,5 mln.	-769	-71	-71	-150
	Totaal incidentele baten	**-43.497**	**-18.584**	**-21.662**	**-8.124**

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
5.1.1	Programma Natuurontwikkeling	43.379	27.446	28.799	11.645
4.4.5	Projecten voor derden wegen	17.653	13.662	16.767	250
4.1.2	Incidentele subsidies openbaar vervoer	31.375	-	-	-
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen	9.786	3.821	3.821	3.821
6.4.1	Subsidies monumenten	5.947	5.897	3.414	-
2.2.1	OV fonds (inclusief OV knooppunten)	10.791	3.791	111	111
5.1.2	Programma Groene Uitweg	9.161	3.419	1.891	39
5.3.3	Cofinanciering Waddenzee	9.002	2.816	1.543	1.000
4.4.6	Projecten voor derden vaarwegen	13.864	-	-	-
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid: particuliere woningeigenaren	6.250	6.250	-	-
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid: versterken maatschappelijke sector	6.250	6.150	-	-
2.2.3	Bodemsanering ov projecten	4.519	3.249	1.691	996
4.1.2	Subsidies t.b.v Fietsbeleid	6.220	1.925	-	-
4.4.2	Ontwikkelen Provinciale inrastructuur	2.644	2.894	1.144	1.144
5.3.2	Landschapsfonds	3.180	3.780	-	-
6.1.4	Duurzame landbouw (o.a. de voedselvisie)	2.160	2.160	1.545	660
2.2.2	Programma Gezonde Leefomgeving	3.174	3.174	49	49
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland	6.398	-	-	-
6.1.1	Herstructurering bedrijfsterreinen	2.575	2.575	-	-
3.2.5	Verkopen onroerend goed (afwaardering balans)	1.250	1.250	1.250	1.250
4.4.7	Innovatieprojecten mobiliteit	2.408	1.302	1.093	120
2.1.3	Circulaire economie	1.170	890	1.180	1.255
3.3.2	Versnellen woningbouw	3.315	1.145	-	-
6.1.2	MKB (o.a. MIT-regeling, GO-NH en PIM)	4.066	150	-	-
3.3.1	Woonbeleid	1.427	980	750	405

4.1.1	Mobiliteitsbeleid algemeen	1.385	1.175	469	224
3.4.3	Klimaatadaptatie	1.600	1.460	-	-
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid: cultuursector	2.000	1.000	-	-
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid: Bedrijventerreinen	1.250	1.250	-	-
6.1.5	Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3)	732	678	531	362
5.1.1	Projecten voor derden groen	2.210	27	-	-
8.2.3	Opleiding en Ontwikkeling (GO-gelden)	1.500	556	-	-
8.1.8	I-Portfolio	508	508	508	508
2.1.2	Warmtetransitie	1.500	500	-	-
6.2.1	Cultuureducatie	856	856	106	106
3.4.2	Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	1.425	425	-	-
6.1.3	Veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt	900	750	-	-
6.1.2	Regiodeal maritiem cluster kop van Noord-Holland	750	750	-	-
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid	416	799	-	-
2.1.1	Energietransitie: Regionale energiestrategiën	940	-	-	-
	Overige incidentele lasten < € 0,5 mln.	2.734	1.728	101	226
	Totaal incidentele Lasten	**228.671**	**111.189**	**66.763**	**24.171**

4.2.5.3 Specificatie structurele stortingen en onttrekkingen

Structurele stortingen in reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
5.1.1	Resv. Groen	25.800	23.730	16.730	17.880
6.4.1	Resv. Monumenten	5.051	5.051	3.551	3.551
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoerin	1.553	1.420	1.420	1.420
Eindtotaal		**32.404**	**30.201**	**21.701**	**22.851**

Structurele onttrekkingen aan de reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-1.230	-1.289	-1.621	-1.621
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-124	-124	-584	-657
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-70	-70	-118	-118
8.1.8	Resv. Huisvesting	-782	-782	-782	-782
Eindtotaal		**-2.346**	**-2.265**	**-3.105**	**-3.178**

4.2.6 EMU saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de provincie Noord-Holland. In het BBV is voorgeschreven dat de provincies het EMU saldo opnemen in de begroting en de jaarstukken. Het EMU-saldo geeft een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden).

	Omschrijving	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-155.692	-152.010	-51.346	2.136	34.866
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	71.020	40.588	120.593	73.577	-5.283
(2)	Mutatie voorzieningen	-3.177	-332	-48	7	183
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-	-	-	-
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-	-
(0-1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-229.889**	**-192.930**	**-171.987**	**-71.434**	**40.332**

* t/m Tweede begrotingswijziging 2021

4.3 Uiteenzetting financiële positie

4.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

4.3.1.1 Opbouw exploitatie

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn voornamelijk het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de kaderbrief 2022. Deze begroting bevat echter ook een aantal nieuwe ontwikkelingen. Het betreffen met name exogene en onvermijdelijke bijstellingen. De mutaties die nieuw zijn in deze begroting zijn hieronder nader gespecificeerd en deze worden onder de tabel toegelicht.

Totaaloverzicht nieuwe mutaties begroting 2022 – 2025 (bedragen x € 1.000)

Operationeel doel en toelichting begrotingsmutatie (Bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren Met ingang van 1 juli 2021 zijn de tarieven voor proces- en griffiekosten met 40% verhoogd	13	13	13	13
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren In de stuurgroep Water zijn in januari 2021 afspraken gemaakt tussen het Rijk en de decentrale overheden over de intensivering van VTH taken, met name rond de lozing van ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) in het water. Daarnaast bleek uit onderzoek dat het niveau van de VTH-taak uitoefening ontoereikend is. In dit kader is door de provincie Noord-Holland in overleg met de OD-NZKG een voorstel (pilot) ontwikkeld. Dit heeft in 2021 geleid tot het aannemen van een gespecialiseerde medewerker die als eerste taak (in 2021) heeft om een definitieve aanpak voor te stellen. De structurele verhoging van de provinciale uitgaven ten behoeve van deze intensivering bedraagt € 286.000,-. Deze uitgaven kunnen in de resterende coalitieperiode (2022 en 2023) gedekt worden vanuit de reserves Klimaatadaptatie (totaal € 418.000) en de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling (€ 154.000). Daarna worden deze uitgaven ten laste van de algemene middelen gebracht	-	-	286	286
3.5.2 Grondbeleid uitvoeren ten behoeve van provinciale doelen De raming voor de huuropbrengsten wordt geactualiseerd (verlaagd) op basis van de realisatie 2020 en de meerjarenprognose	509	513	443	443
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen De uitgaven aan de OV concessies werden tot en met 2021 gedekt via de reserve OV projecten. Jaarlijks werd een even groot bedrag gestort en weer onttrokken aan de reserve. Omdat het structurele en relatief constante uitgaven betreffen is het gebruik van een reserve voor deze uitgaven, conform de nota reserves 2018, niet nodig en wenselijk. In de begroting 2022 wordt voorgesteld de OV concessies uit de reguliere begroting te dekken. Dit leidt tot een relatief kleine bijstelling van de begrote uitgaven per jaarschijf omdat de eerder begrote storting in de reserve OV projecten niet precies gelijk was aan de daadwerkelijk verwachte uitgaven .	67	44	-143	-408
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren De kosten voor de leasewagens van de weginspecteurs zijn gestegen	28	28	28	28

4.4.4 Plan en realisatiefase infrastructuur uitvoeren Er wordt in de begroting structureel € 10.000 bijgeraamd voor nagekomen kosten op reeds afgesloten projecten	10	10	10	10
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden • Het budget voor de schades aan wegen wordt structureel met € 71.000 verhoogd • Daarnaast zijn de begrote kosten voor de gebiedscontracten opnieuw berekend en bijgesteld op basis van de verwachte omvang van het areaal.	108	640	853	981
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden • Het budget voor de schades aan vaarwegen wordt met € 150.00 verhoogd. • Het budget voor de gebiedscontracten wordt met € 135.000 verhoogd	285	285	285	285
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen Betreft een verschuiving van € 150.000 van de middelen vanuit het coalitieakkoord ten behoeve van de arbeidsmarkt vanuit 2023 naar 2021 (tweede begrotingswijziging)	-	-150	-	-
6.3.3 Behouden van kwaliteit van het cultuurlandschap • De uitgaven ten behoeve van Kaap Skil verschuiven over de tijd. 2021: - € 300.000 (tweede begrotingswijziging) 2022: + € 500.000 2023: - € 200.000	500	-200		
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen betreft een verschuiving van lasten over de tijd. In 2020 is € 75.000 minder besteed en voorgesteld wordt dit budget verspreid over de jaren 2021-2023 toe te voegen aan de begroting.	25	25	-	-
8.1.2 Uitkering provinciefonds De inkomsten uit het provinciefonds worden bijgesteld op basis van de meicrculaire 2021. Dit leidt tot een voordeel in 2022 en 2023 en een nadeel in 2024 en 2025.	-1.441	-116	1.006	1.364
8.1.4 Financieringsfunctie De rentebaten op verstrekte leningen nemen met € 76.000 toe. De belangrijkste oorzaak hiervan is een nieuw verstrekte lening aan SADC. Daarnaast zijn er diverse kleinere wijzigingen.	-76	-76	-76	-76
8.1.7 Vennootschapsbelasting Op basis van de geactualiseerde winstverwachting van Polanenpark is de te betalen vennootschapsbelasting bijgesteld.	975	78	-76	-76
8.1.8 Overhead De begrote onttrekkingen aan de reserve huisvesting en de reserve bedrijfsvoering stonden nog niet voor alle jaarschijven juist in de begroting. Dit wordt middels deze mutatie	0	37	0	-1.345

gecorrigeerd.				
8.2.1 Stelposten Betreft een kleine correctie op de stelpost Macro economische tegenvallers	45	-	-	-
Diverse operationele doelen De kapitaallasten zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de verwachte opleverdata van projecten. De bijstelling in deze begroting wordt veroorzaakt door een verschuiving van de opleverdatum van een aantal projecten naar latere jaren. Omdat de provincie, conform de financiële verordening, start met afschrijven in het jaar na oplevering van een project leidt dit tot verschuivingen in de begrote kapitaallasten per jaar.	-1.826	-1.921	208	1.634
Diverse operationele doelen De verwachte opbrengsten uit leges zijn geactualiseerd. Deze inkomsten zijn verspreid over meerdere operationeel doelen. De volgende oorzaken leiden tot een verlaging van de begrote leges opbrengsten; • De legesopbrengsten WABO worden naar beneden gesteld. De begroting is gebaseerd op het aantal verwachte aanvragen zoals die door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is opgegeven. • De begrote leges opbrengsten Wet Natuurbescherming worden naar beneden bijgesteld. Dit in verband met de opgenomen vrijstelling voor stikstof-gerelateerde aanvragen. (dit n.a.v. een uitspraak RvS). • De begrote leges worden omhoog bijgesteld als gevolg van de meer kostendekkende tarieven voor met name de leges wegen- en vaarwegen.	235	565	765	815
Totaal mutatie begroting 2022	**-542**	**-225**	**3.602**	**3.954**

Verloop begrotingssaldo

Begrotingssaldo conform kaderbrief 2022	**0**	**0**	**-5.241**	**-22.906**
Mutaties begroting 2022	**-542**	**-225**	**3.602**	**3.954**
Begrotingssaldo 2022	**-542**	**-225**	**-1.639**	**-18.953**

4.3.1.2 Geprognotiseerde balans

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000		31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	910.448	951.036	1.071.630	1.145.207	1.139.924
	Economisch nut	*137.410*	*141.387*	*148.105*	*154.730*	*161.023*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*773.038*	*809.649*	*923.525*	*990.477*	*978.901*
	Financiële vaste activa	186.498	186.413	186.413	186.413	186.290
	Kapitaalverstrekkingen	*146.105*	*146.105*	*146.105*	*146.105*	*146.105*
	Verstrekte langlopende leningen	*40.393*	*40.308*	*40.308*	*40.308*	*40.185*
	Vlottende activa					
	Voorraden	4.600	4.600	4.600	4.600	4.600
	Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	153.000	102.000	52.000	25.000	25.000
	Liquide middelen	300	900	500	300	300
	Overlopende activa	30.000	28.000	29.000	28.000	28.000
	Activa	1.284.846	1.272.949	1.344.143	1.389.520	1.384.114
Passiva						
	Algemene reserves	178.730	154.842	129.720	127.720	127.720
	Bestemmingsreserves	736.560	607.899	581.451	583.948	599.861
	Voorzieningen	18.318	17.986	17.938	17.945	18.128
	Vaste Schuld	-	-	33.963	112.352	180.046
	Netto-vlottende schulden	16.000	17.000	15.000	16.000	16.000
	Overlopende passiva	335.238	475.222	566.071	531.555	442.359
	Passiva	1.284.846	1.272.949	1.344.143	1.389.520	1.384.114

4.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onderstaand overzicht geeft de verplichtingen die de provincie heeft ten aanzien van arbeidskosten die jaarlijks een beslag leggen op de begroting weer. Het gaat hier om verplichtingen die in een jaar ontstaan en in latere jaren tot uitbetaling komen, maar niet op de balans zijn opgenomen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (Bedragen x €1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Vakantiedagen	-	-	-	-
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	-	-	-	-
Werkloosheidsuitkeringen				
* als gevolg van reorganisatie	-	-	-	-
* overige werkloosheidsuitkeringen	€ 111	€ 17	€ 2	€ 2
Totaal	**€ 111**	**€ 17**	**€ 2**	**€ 2**

Toelichting

Vakantiegelden
Door de invoering van het individueel keuzebudget (voortkomend uit de cao) worden vakantiegelden in het lopende jaar volledig uitbetaald.

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit
De Statenleden zijn buiten beschouwing gelaten conform artikel 44, lid 3 van het BBV.

Werkloosheidsuitkeringen
Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment maandelijks een uitkering ontvangen van het UWV en/of Loyalis.

4.3.3 Investeringen

In de tabel 4.3.3 zijn de netto investeringen van de materiële vaste activa en de financiële vaste activa apart weergegeven. Omdat de provincie geen immateriële vaste activa heeft staan deze niet in dit overzicht. De opgenomen bedragen zijn het saldo van de bruto investeringen, de desinvesteringen en bijdragen van derden.

Bedragen x € 1.000	Overzicht van netto investeringen per programma	2022	2023	2024	2025
Programma Lopende investeringen:					
	Materiële vaste activa				
	Investeringen met een economisch nut				
5	Gronden NNN	7.500	10.000	10.000	10.000
3	Beheergrondbank Laag-Holland	100-			
4	Steunpunten voor dagelijks beheer (vaar)wegen		820	5.598	6
	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
4	Investeringen provinciale infrastructuur (inclusief OV en Fiets)	15.425	87.113	39.952	-
4	Groenprojecten		2.020		
4	DVM (intelligente verkeerslichten)			5.515	
2	Vervangingsinvesteringen wegen	14.270	36.984	24.039	11.026
2	Vervangingsinvesteringen vaarwegen	18.239		13.994	-
2	Vervangingsinvesteringen kunstwerken	2.816	4.279	-	3.025
	Totaal Materiële vaste activa	**58.150**	**141.217**	**99.098**	**24.057**
	Financiële vaste activa				
2	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie B.V. (ODENH)	-	-	-	-
3	Participatiefonds deelnemingen Duurzame Energie	-	-	-	-
	Innovatiefonds Noord-Holland	-			
	Totaal financiële vaste activa	-	-	-	-
	Totaal netto investeringen	**58.150**	**141.217**	**99.098**	**24.057**

4.3.4 Activa

4.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 een 52)

Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2021	Netto investeringen 2022	Desinvesteringen 2022	Afwaarderingen 2022	Afschrijving 2022	Boekwaarde per 31-12-2022
1. Immateriële activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-	-	-	-	-	-
2. materiële vaste activa						
A. Investeringen met een economisch nut	**137.410**	**7.500**	**100**	-	**3.423**	**141.387**
- Gronden en terreinen	76.843	7.500	100	-		84.243
- Bedrijfsgebouwen	60.567				3.423	57.144
B. Investeringen in openbare ruimte met een						
maatschappelijk nut						**809.649**
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	773.038	50.750			14.139	809.649
Totaal materiële vaste activa	**910.448**	**58.250**	**100**	-	**17.562**	**951.036**
Totaal geactiveerde investeringen	**910.448**	**58.250**	**100**	-	**17.562**	**951.036**

4.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

	Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2021	Investeringen in 2022	Desinvesteringen in 2022	Herwaardering in 2022	Afschrijvingen in 2022	Boekwaarde per 31-12-2022
A.	**Kapitaalverstrekkingen aan:**						
	- deelnemingen	146.105	-	-	-	-	146.105
B.	**Leningen aan:**						
	- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
	- deelnemingen	1.885					1.885
C.	**Overige langlopende leningen**	5.308	-	85	-	-	5.223
	Totaal financiële vaste activa	**186.498**	-	**85**	-	-	**186.413**

4.3.5 Kapitaallasten

Tabel 4.3.5 geeft de totale kapitaallasten per onderdeel weer zoals ze voor de jaren 2022 tot en met 2025 in de begroting staan geraamd.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
A. Capaciteitskosten				
Grond Houtplein	-	-	-	-
Renovatie Houtplein	1.643	1.643	1.643	1.643
Nieuwbouw Dreef	557	557	557	557
Totaal A	2.200	2.200	2.200	2.200
B. Directe kosten				
Parkeergarage Dreef	407	407	407	407
Aanleg van provinciale wegen	8.278	8.340	9.913	11.020
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	124	124	584	657
Vervangingsinvesteringen wegen PMO	2.338	2.934	4.055	4.586
Vervangingsinvesteringen Kunstwerken	157	254	590	743
DVM (intelligente verkeerslichten)	50	238	238	605
Duurzame infrastuctuur	-	433	433	433
Steunpunten B&U	397	397	489	821
Stelpost Bereikbaarheid	172	960	1.860	2.760
Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	954	1.751	1.730	2.085
Investeringen OV	767	950	1.004	1.004
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten OV	1.230	1.289	1.621	1.621
Investeringen Groen (reserve kapitaallasten)	70	70	118	118
Kapitaallasten Havencomplexen	140	-	-	-
Archeologie opdrachten	279	279	279	279
Totaal B	15.363	18.427	23.321	27.140

4.3.6 Financiering

4.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

In tabel 4.3.6.1 is het renteresultaat opgenomen. Het renteresultaat bestaat uit het saldo van de ontvangen rente van de verstrekte langlopende leningen en de verwachte te betalen rente op het vreemd vermogen. Hiervan is naar verwachting sprake vanaf 2023. In tabel 4.4.1 van deze begroting is een overzicht opgenomen van de verstrekte langlopende leningen in 2022.

	Renteresultaat (x € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	De externe rentelasten over de korte en lange					
A.	Financiering	-	286	1.070	1.800	1.800
B.	De externe rentebaten	692	692	825	825	825
	Totaal door te rekenen externe rente	-692	-406	245	975	975
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden					
C.	Doorberekend	-	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het					
	betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-692	-406	245	975	975
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht	-692	-406	245	975	975
	Overhead) toegerekende rente (renteomslag)					
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief					
	overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-692	-406	245	975	975

4.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

Bedragen x € 1.000		Begin 2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Eind 2022
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*137.410*	*7.500*	*100*	*3.423*	*141.387*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*773.038*	*50.750*	*-*	*14.139*	*809.649*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*146.105*	*-*	*-*	*-*	*146.105*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden					
	Verstrekte langlopende leningen	40.393	-	-	85	40.308
	Activa	**1.096.946**	**58.250**	**100**	**17.647**	**1.137.449**
Passiva						
	Algemene reserves	178.730	4.100	27.988	-	154.842
	Bestemmingsreserves	736.560	154.239	282.901	-	607.898
	Voorzieningen	18.318	783	1.115	-	17.986
	Passiva	**933.608**	**159.122**	**312.004**	**-**	**780.726**
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-163.338**				**-356.723**

Bedragen x € 1.000		Begin 2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Eind 2023
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*141.387*	*10.001*	-	*3.283*	*148.105*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*809.649*	*131.217*		*17.342*	*923.524*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*146.105*	-	-	-	*146.105*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	40.308	-	-	-	40.308
	Activa	1.137.449	141.218	-	20.625	1.258.042
Passiva						
	Algemene reserves	154.842	2.200	27.322	-	129.720
	Bestemmingsreserves	607.898	136.199	162.647	-	581.450
	Voorzieningen	17.986	783	831	-	17.938
	Vreemd vermogen	-	33.963	-	-	33.963
	Passiva	780.726	173.145	190.800	-	763.071
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-356.723**				**-494.971**

Bedragen x € 1.000		Begin 2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Eind 2024
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*148.105*	*10.000*	-	*3.375*	*154.730*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*923.524*	*89.098*	-	*22.146*	*990.476*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*146.105*	-	-	-	*146.105*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	40.308	-	-	-	40.308
	Activa	1.258.042	99.098	-	25.521	1.331.619
Passiva						
	Algemene reserves	129.720		2.000	-	127.720
	Bestemmingsreserves	581.450	103.152	100.655	-	583.947
	Voorzieningen	17.938	783	776	0	17.945
	Vreemd vermogen	33.963	78.389			112.352
	Passiva	763.071	182.324	103.431	-	841.964
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-494.971**				**-489.655**

Bedragen x € 1.000		Begin 2025	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Afschrijvingen 2025	Eind 2025
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*154.730*	*10.000*		*3.707*	*161.023*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*990.476*	*14.057*		*25.633*	*978.900*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*146.105*	-	-	-	*146.105*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	40.308	-	123	-	40.185
	Activa	1.331.619	24.057	123	29.340	1.326.213
Passiva						
	Algemene reserves	127.720	-	-	-	127.720
	Bestemmingsreserves	583.947	116.405	100.492	-	599.860
	Voorzieningen	17.945	783	600	-	18.128
	Vreemd Vermogen	112.352	67.694			180.046
	Passiva	841.964	184.882	101.092	-	925.754
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-489.655**				**-400.459**

4.3.7 Stand en mutaties van reserves

4.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

2022

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Storting reserve kapitaal-lasten	Over-heveling vanuit andere reserve	Onttrekking ten behoeve van capaciteit	Onttrekking ten behoeve van de exploitatie	Onttrekking ten behoeve van investerin-gen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves										
8.2.5	Algemene reserve	181.839	4.100				-27.988				157.951
	Totaal algemene reserves	**181.839**	**4.100**	-	-	-	**-27.988**	-	-	-	**157.951**
	Programma 1 Openbaar bestuur										
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	1.905	1.000				-8			-998	1.899
											-
	Programma 2 Klimaat en Milieu										-
2.2.3	Reserve Bodemsanering	19.861	319			-669	-4.519				14.992
2.1.3	Rerserve Energietransitie	25.148	3.967				-480		-14.428		14.207
2.1.4	Reserve Circulaire economie	1.575	350				-1.170				755
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	310									310
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	3.293	3.300				-3.400				3.193
2.1.1	Reserve duurzame electriciteit	-	2.867		5.272		-940				7.199
2.1.2	Reserve Warmte transitie	-	3.267		9.157		-1.500				10.924
											-
	Programma 3 Ruimte en Water										-
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en	20.078	50				-1.425				18.703

	Kustontwikkeling										
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	2.621	1.562				-1.393				2.790
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	11.978	5.000				-10.680				6.298
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	658	-	-	-	-	-	-	-	-	658
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341									341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	3.450					-1.427				2.023
3.3.2	Reserve Woningbouw	10.245	1.200				-3.315				8.130
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	477	1.500				-1.600			-286	91
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	1									1
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	12.152			7.000						19.152
											-
	Programma 4 Bereikbaarheid										-
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	2.533			205		-1.385		-100		1.253
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	78.115	11.133		100		-54.776		-205	-25	34.342
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Profinciale Infrastructuur	141.893	21.034				-3.820				159.107
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	15.924	13.632		3.575	-2.551	-23.630			-1.400	5.550
4.4.4	Reserve Investeringen Kunstwerken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	5.578	6.000			-82	-2.742		-3.575	-1.251	3.928
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	4.584	427				-2.486				2.525
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	17.673	67				-7.567				10.173
											-
	Programma 5 Groen										-
5.1.1	Reserve Groen	115.907	25.800			-1.561	-44.580	-514	-9.000		86.052

5.1.2	Reserve Groene Uitweg	17.934	107		-107	-9.161	-500	8.273
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	14.633	58	2.000	-58	-9.976		6.657
5.1.4	Reserve Laag Holland	3.659				-3.241		418
5.2.1	Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	6.501				-896		5.605
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.507	5.000			-9.002		1.505
5.3.2	Reserve Landschap	-	3.500			-3.180		320
								-
	Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn							-
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	811	2.500			-2.575		736
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	8.240	5.672			-4.646		9.266
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	1.285						1.285
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	5.174				-732		4.442
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	3.193	5.051			-5.947		2.297
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.207						6.207
								-
	Programma 7 Economisch herstel en Duurzaamheid							-
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	85.900	-			-17.425		68.475
								-
	Overzicht Financien en Bedrijfsvoering							-
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	8.300	1.553			-1.317		8.536
8.2.3	Reserve GO-gelden	2.056				-1.500		556
8.1.8	Reserve Huisvesting	12.939				-782		12.157

											-
	Reserves ter dekking van kapitaallasten										-
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	140					-140				-
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	11.851					-124				11.727
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	32.235					-1.230				31.005
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen kunstwerken (Progr. 4)	-									-
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-									-
4.4.7	Reserve Kapitaallasten Innovatieve projecten	7.730									7.730
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.661		1.014			-70				4.605
											-
	Totaal Bestemmingsreserves	**734.256**	**125.916**	**1.014**	**27.309**	**-5.028**	**-244.787**	**-1.014**	**-27.308**	**-3.960**	**606.398**
	Totaal Reserves	**916.095**	**130.016**	**1.014**	**27.309**	**-5.028**	**-272.775**	**-1.014**	**-27.308**	**-3.960**	**764.349**

2023

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Storting reserve kapitaal-lasten	Over-heveling vanuit andere reserve	Onttrekking ten bate van capaciteit	Onttrekking ten behoeve van de exploitatie	Onttrekking ten behoeve van investerin-gen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves										
8.2.5	Algemene reserve	157.951	2.200				-27.322				132.829
	Totaal algemene reserves	**157.951**	**2.200**	-	-	-	**-27.322**	-	-	-	**132.829**
	Programma 1 Openbaar bestuur										
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	1.899	1.000							-196	2.703
											-
	Programma 2 Klimaat en Milieu										-
2.2.3	Reserve Bodemsanering	14.992	319			-669	-3.249				11.393
2.1.3	Rerserve Energietransitie	14.207	3.967				-275				17.899
2.1.4	Reserve Circulaire economie	755	350				-890				215
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	310									310
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	3.193	3.300				-3.400				3.093
2.1.1	Reserve Duurzame electriciteit	7.199	2.867								10.066
2.1.2	Reserve Warmte transitie	10.924	3.267				-500				13.691
											-
	Programma 3 Ruimte en Water										-
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	18.703					-425			-155	18.123
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	2.790	1.562				-1.393				2.959
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	6.298	5.000				-3.680				7.618
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	658									658

3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341								341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	2.023				-980				1.043
3.3.2	Reserve Woningbouw	8.130	1.200			-1.145				8.185
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	91	1.500			-1.460			-131	-
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	1								1
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	19.152		7.000						26.152
										-
	Programma 4 Bereikbaarheid									-
4.4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	1.253		205		-1.175				283
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	34.342	8.935			-12.933		-205	-25	30.114
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Profinciale Infrastructuur	159.107	20.074			-3.997				175.184
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	5.550	16.627	2.600	-2.551	-20.789			-1.400	37
4.4.4	Reserve Investeringen Kunstwerken	-	-	-	-	-			-	-
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	3.928	6.000		-82	-3.641		-2.600	-1.710	1.895
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	2.525	71			-1.380				1.216
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	10.173	67			-3.112				7.128
										-
	Programma 5 Groen									-
5.1.1	Reserve Groen	86.052	23.730		-1.561	-28.642	-1.250	-11.000		67.329
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	8.273	107		-107	-3.419				4.854
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	6.657	58	4.000	-58	-4.011				6.646
5.1.4	Reserve Laag Holland	418								418
5.2.1	Reserve Uittreding Goois natuurreservaat	5.605				-932				4.673
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	1.505	2.000			-2.816				689
5.3.2	Reserve Landschap	320	4.000			-3.780				540
										-

	Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn					-
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	736	2.500		-2.575	661
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	9.266	5.672		-315	14.623
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	1.285				1.285
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	4.442	500		-678	4.264
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	2.297	5.051		-5.897	1.451
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.207				6.207
						-
	Programma 7 Economisch Herstel en Duurzaamheid					-
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	68.475			-16.325	52.150
						-
	8 Overzicht Financien en Bedrijfsvoering					-
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	8.536	1.420		-1.508	8.448
8.2.3	Reserve GO-gelden	556			-556	-
8.1.8	Reserve Huisvesting	12.157			-782	11.375
						-
	Reserves ter dekking van kapitaallasten					-
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	-				-
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	11.727			-124	11.603
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	31.005			-1.289	29.716
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen kunstwerken (Progr. 4)	-				-
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-				-
4.4.7	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	7.730				7.730
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	4.605		1.250	-70	5.785

	Totaal Bestemmingsreserves	**606.398**	**121.144**	**1.250**	**13.805**	**-5.028**	**-138.143**	**-1.250**	**-13.805**	**-3.617**	**580.754**
	Totaal Reserves	**764.349**	**123.344**	**1.250**	**13.805**	**-5.028**	**-165.465**	**-1.250**	**-13.805**	**-3.617**	**713.583**

2024

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Storting reserve kapitaal-lasten	Over-heveling vanuit andere reserve	Onttrekking ten behoeve van capaciteit	Onttrekking ten behoeve van de exploitatie	Onttrekking ten behoeve van investerin-gen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves										
8.2.5	Algemene reserve	132.829					-2.000				130.829
	Totaal algemene reserves	**132.829**					**-2.000**				**130.829**
	Programma 1 Openbaar bestuur										
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	2.703									2.703
											0
	Programma 2 Klimaat en Milieu										0
2.2.3	Reserve Bodemsanering	11.393	319			-669	-1.691				9.352
2.1.3	Rerserve Energietransitie	17.899	33				-155				17.777
2.1.4	Reserve Circulaire economie	215									215
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	310									310
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	3.093	1.000								4.093
2.1.1	Reserve Duurzame electriciteit	10.066	33								10.099
2.1.2	Reserve Wamte transitie	13.691	33								13.724
											0

	Programma 3 Ruimte en Water								0
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	18.123							18.123
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	2.959	1.562			-1.393			3.128
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.618							7.618
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	658							658
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341							341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	1.043				-750			293
3.3.2	Reserve Woningbouw	8.185	1.200						9.385
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	-							0
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	1							1
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	26.152		7.000					33.152
									0
	Programma 4 Bereikbaarheid								0
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	283		205		-469			19
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	30.115	10.511			-9.375	-205	-25	31.021
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	175.184	19.574			-1.450			193.308
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	37	12.502	2.200	-2.551	-10.762		-1.400	26
4.4.5	Reserve Investeringen Kunstwerken	-	-	-	-	-		-	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	1.895	10.000		-82	-3.347	-2.200	-1.843	4.423
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	1.216	71			-1.093			194
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	7.128	67			-1.689			5.506
									0
	Programma 5 Groen								0
5.1.1	Reserve Groen	67.329	16.730		-1.561	-28.901	-11.000		42.597
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	4.854	107		-107	-1.891			2.963
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	6.646	58	4.000	-58	-4.011			6.635

5.1.4	Reserve Laag Holland	418			418
5.2.1	Reserve Uittreding Goois natuurreservaat	4.673		-969	3.704
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	689	854	-1.543	0
5.3.2	Reserve Landschap	540	4.000		4.540
					0
	Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn				0
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	661			661
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	14.623	4.922	-165	19.380
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	1.285			1.285
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	4.264	1.200	-531	4.933
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	1.451	3.551	-4.119	883
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.207			6.207
					0
	Programma 7 Economisch herstel en Duurzaamheid				0
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	52.150			52.150
					0
	8 Overzicht Financien en Bedrijfsvoering				0
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	8.448	1.420	-1.545	8.323
8.2.3	Reserve GO-gelden	-			0
8.1.8	Reserve Huisvesting	11.375		-782	10.593
					0
	Reserves ter dekking van kapitaallasten				0
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	-			0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	11.603		-584	11.019
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	29.716		-1.621	28.095
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen	-			0

	kunstwerken (Progr. 4)										
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-									0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten Innovatieve projecten	7.730									7.730
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	5.785					-118				5.667
	Totaal Bestemmingsreserves	**580.755**	**89.747**	**-**	**13.405**	**-5.028**	**-78.954**	**-**	**-13.405**	**-3.268**	**583.252**
	Totaal Reserves	**713.584**	**89.747**	**-**	**13.405**	**-5.028**	**-80.954**	**-**	**-13.405**	**-3.268**	**714.081**

2025

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Storting reserve kapitaal-lasten	Over-heveling vanuit andere reserve	Onttekking ten behoeve van capaciteit	Onttrekking ten behoeve van de exploitatie	Onttrekking ten behoeve van investerin-gen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves										
8.2.5	Algemene reserve	130.829									130.829
	Totaal algemene reserves	**130.829**									**130.829**
	Programma 1 Openbaar bestuur										
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	2.703									2.703
											0
	Programma 2 Klimaat en Milieu										0
2.2.3	Reserve Bodemsanering	9.352	319			-669	-996				8.006
2.1.3	Rerserve Energietransitie	17.777	33				-280				17.530
2.1.4	Reserve Circulaire economie	215									215
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	310									310
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	4.093									4.093

2.1.1	Reserve Duurzame electriciteit	10.099	33						10.132
2.1.2	Reserve Warmte transitie	13.724	33						13.757
									0
	Programma 3 Ruimte en Water								0
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	18.123							18.123
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	3.128	2.000			-653			4.475
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.618							7.618
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	658							658
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341							341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	293				-405			-112
3.3.2	Reserve Woningbouw	9.385							9.385
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	-							0
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	1							1
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	33.152		41.000					74.152
									0
	Programma 4 Bereikbaarheid								0
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	19		205		-224			0
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	31.021	9.386			-9.806	-205		30.396
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Profinciale Infrastructuur	193.308	7.464			-1.450			199.322
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	26	16.827	700	-2.551	-7.409		-1.400	6.193
4.4.4	Reserve Investeringen Kunstwerken	-	-	-	-	-		-	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	4.423	4.000		-82	-1.890	-700	-1.820	3.931
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	194				-120			74
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	5.506	67			-536			5.037
									0

	Programma 5 **Groen**							0
5.1.1	Reserve Groen	42.597	17.880		-1.561	-11.747	-45.000	2.169
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	2.963	107		-107	-39		2.924
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	6.635	58	4.000	-58	-4.011		6.624
5.1.4	Reserve Laag Holland	418	-					418
5.2.1	Reserve Uittreding Goois natuurreservaat	3.704				-1.008		2.696
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-	1.000			-1.000		0
5.3.2	Reserve Landschap	4.540						4.540
								0
	Programma 6 **Economie, Cultuur en Welzijn**							0
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	661						661
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	19.380	4.922					24.302
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	1.285						1.285
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	4.933	1.400			-362		5.971
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	883	3.551					4.434
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.207						6.207
								0
	Programma 7 **Economisch herstel en Duurzaamheid**							0
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	52.150						52.150
								0
	8 Overzicht **Financien en Bedrijfsvoering**							0
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	8.323	1.420			-1.225		8.518
8.2.3	Reserve GO-gelden	-						0
8.1.8	Reserve Huisvesting	10.593				-782		9.811
								0

	Reserves ter dekking van kapitaallasten										0
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	-									0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	11.019					-657				10.362
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	28.095					-1.621				26.474
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen kunstwerken (Progr. 4)	-									0
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-									0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieve projecten	7.730									7.730
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	5.667					-118				5.549
	Totaal Bestemmingsreserves	**583.252**	**70.500**	**-**	**45.905**	**-5.028**	**-46.339**	**-**	**-45.905**	**-3.220**	**599.165**
	Totaal Reserves	**714.081**	**70.500**	**-**	**45.905**	**-5.028**	**-46.339**	**-**	**-45.905**	**-3.220**	**729.994**

4.3.7.2 Toelichting op de reserves

	Reserve Investeringen Kunstwerken
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Realiseren van investeringen in kunstwerken.
Instellingsbesluit	Derde begrotingswijziging 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	5 Groen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Klimaatadaptie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	De reserve wordt ingesteld bij de laatste begrotingswijziging 2018. De looptijd is gelet op het BBV gekoppeld aan de duur van de afschrijving.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	De afronding van de, in het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, genoemde opgaven is vooralsnog voorzien in 2027.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2025

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.

Programma	5 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 2022

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Programma	5 Groen
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2030

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2027

	Reserve Europese landbouwprojecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015

Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2026

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.

Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	2019 t/m 2026

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	t/m 2025

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	5 Groen
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	3 Ruimte en Water

Looptijd	t/m 2030

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt. De looptijd van de reserve is om die reden tot eind 2025.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019

Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, Cultuur en Welzijn
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van middelen voor de uittreding uit het Goois natuurreservaat.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2019
Programma	5 Groen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Programma	5 Groen
Looptijd	Het integrale gebiedsprogramma Laag Holland heeft een looptijd van 2020 t/m 2030.

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).

Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	2030

	Reserve Warmte Transitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	2030

4.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

4.3.8.1 Staat van het verloop van de voorzieningen

2022

2022	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	0	0	0	2.675
2. Kosten reorganisatie	0	0	0	0	0
3. Pensioenen leden GS	11.476	586	600	0	11.462
4. Grondwaterheffing	2.589	197		0	2.786
5. Bodembeheertaken	0			0	0
6. Sanering Parnassia	1.578		515		1.063
Totaal voorzieningen	18.318	783	1.115	0	17.986

2023

2023	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675			-	2.675
2. Kosten reorganisatie	-			-	-
3. Pensioenen leden GS	11.462	586	600	-	11.448
4. Grondwaterheffing	2.786	197		-	2.983
5. Bodembeheertaken	-			-	-
6. Sanering Parnassia	1.063		231	-	832
Totaal voorzieningen	**17.986**	**783**	**831**	**0**	**17.938**

2024

2024	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675			-	2.675
2. Kosten reorganisatie	-			-	-
3. Pensioenen leden GS	11.448	586	600	-	11.434
4. Grondwaterheffing	2.983	197		-	3.180
5. Bodembeheertaken	-			-	-
6. Sanering Parnassia	832		176	-	656
Totaal voorzieningen	**17.938**	**783**	**776**	**0**	**17.945**

2025

2025	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	-	-	-	2.675
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	-
3. Pensioenen leden GS	11.434	586	600	-	11.420
4. Grondwaterheffing	3.180	197		-	3.377
5. Bodembeheertaken	-			-	
6. Sanering Parnassia	656	-	-	-	656
Totaal voorzieningen	**17.945**	**783**	**600**	**0**	**18.128**

4.3.8.2 Toelichting op de voorzieningen

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

4.4 Overige financiële overzichten

4.4.1 Langlopende leningen

Bedragen x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Rente	Restantbedrag per 01-01-2022	Te verstrekken leningen in 2022	Totaal van de rente in 2022	Aflossing in 2022	Restandschuld per 31-12-2022	Laatste jaar van aflossing
Leningen aan openbare lichamen								
Gemeente Hilversum (1)	18.681	var	16.081	-	-	-	16.081	2029
Gemeente Laren (1)	10.011	Var	8.617	-	-	-	8.617	2029
Gemeente Gooische Meren (1)	9.877	var	8.502	-		-	8.502	2029
Leningen aan openbare lichamen	38.569	-	33.200	-	-	-	33.200	
Leningen aan deelnemingen								
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	635	1,80 %	635	-	11	0	635	2026
Schiphol Area Development Company (3)	3.375	4,46 %	1.250	-	56	-	1.250	07-2025/2027
Leningen aan deelnemingen	4.010		1.885	-	67	0	1.885	
Overige langlopende leningen								
Nationaal Restauratiefonds (4)	9.100		5.100	-	-	-	5.100	2060
Vila Nieuwland (5)	123	2,60 %	123	-	3	-	123	2025
Collectief Agrarisch Natuurbeheer (6)	850		85	-	-	85,00	-	2022
Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	40.000	1,50 %	41.441	-	622	-	42.063	
Voorziening Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)			-41.441	-	-	-	-42.063	
Overige langlopende leningen	50.073		5.308	-	625	85	5.223	
Totaal	**92.652**		**40.393**	**-**	**692**	**85**	**40.308**	

Organisatie/instelling	Datum & nummer besluit PS of GS
Gemeente Hilversum (1)	976112/1013313
Gemeente Laren (1)	976112/1013313
Gemeente Gooische Meren (1)	976112/1013313
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	GS 21-06-2011;33454
Schiphol Area Development (3)	13 februari 2018 GS 1035658/1044807
Nationaal Restauratiefonds (4)	21-06-2011;27350
Vila Nieuwland (5)	226465/561131
Collectief Agrarisch Natuurbeheer (6)	GS 2015; 184
Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	GS 309599/340912

(1) Betreft de verkoop in 2017 van het terrein Crailo aan de gemeenten Hilversum, Gooische Meren en Laren voor een bedrag van €33,2 miljoen ex.BTW (incl.BTW 38,57 mln.). Hierbij heeft de provincie NH een uitgestelde betaling verleent aan de gemeenten voor een bedrag van € 33,2 miljoen tot uiterlijk 31-12-2029, waarbij de gemeenten vrij zijn om (delen) eerder te betalen. Aan de gemeenten wordt een rentevergoeding in rekening gebracht van 0% over de eerste 6 jaar (2018-2023) en 0,4% per jaar over de tweede 6 jaar (2024-2029).

(2) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt, welke dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningsovereenkomst heeft een looptijd tot en met 2026

(3) Dit betreft een kredietfaciliteit ad € 3.375.000 welke in maart 2018 beschikbaar is gesteld aan SADC (Schiphol Area Development Company N.V.). De andere drie aandeelhouders hebben een identieke kredietfaciliteit voor SADC gecreëerd, waardoor SADC per saldo een faciliteit heeft van in totaal € 13,5 miljoen. In 2020 is deze faciliteit voor het eerst benut, voor een bedrag ad € 1.250.000.

(4) De renteloze lening aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) vloeit voort uit de Samenwerkingsovereenkomst dd.15 november 2017 met de Stichting Nationaal Restauratiefonds ter verbreding van het Noord-Hollands Fonds voor monumenten ten bate van herbestemming, restauratie en verduurzaming van beschermde monumenten en karakteristiek vastgoed in Noord-Holland. De hoogte van het Fonds bedraagt € 9,1 mln. waarvan reeds € 5,1 mln. is gestort. Zodra de rekening-courant van het Fonds minder dan € 1 mln. bedraagt zal een 2e tranche van € 2 mln. worden gestort. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen. De looptijd van de overeenkomst loopt tot 2060.

(5) Betreft een lening t.b.v. een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(6) Betreft een subsidie in de vorm van een lening waarmee de recent opgerichte gecertificeerde agrarische collectieven in staat kunnen worden gesteld een bijdrage te verlenen aan agrarisch

natuur-landschaps- en waterbeheer in Noord-Holland. Deze leningen zullen in 2022 worden afgelost.

(7) Aan de stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor. Voor de verstrekte lening is een verliesvoorziening getroffen tot hetzelfde bedrag van de uitstaande lening.

4.4.2 Investeringskredieten

Voor een overzicht van de nieuw aangevraagde kredieten verwijzen we naar de Voordracht van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Voor nadere informatie over alle lopende en voorziene projecten wordt verwezen naar het iMPI zelf.

4.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000,-)	% of deel gewaarborgd provincie	Verwachte boekwaarde 1-1-2022	Verwachte boekwaarde 31-12-2022
Viva! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.374	100	116	116
idem	idem	3.403	100	227	227
Totaal		**6.777**		**343**	**343**

#	Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 1-1-2022 (x € 1.000)	Garantiebedrag per 31-12-2022 (x € 1.000)
(1)	Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	2.189	2.189
(2)	BNG Bank	financiering van het project Hoogtij van de RON NV	18.500	18.500
(3)	BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark CV	10.000	10.000
(4)	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V.	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	12.200	12.200
(5)	Breedband Beemster/Kabeltex	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	4.800	4.800
(6)	Landschap Noord-Holland	Uitvoering project 'Natuurvriendelijke oevers Ilperveld'.	600	600

1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zogenaamde convenantsgelden.

2) De oorspronkelijk afgegeven garantie aan de BNG van oorspronkelijk 70 miljoen is in 2019 verlaagd naar 37 miljoen. PNH staat garant voor 50%. Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV van 33,3 %.

3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

4) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het aanleggen van het "Glasvezelnet Hollandse kroon". Voor deze kosten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 10,3 miljoen voor het witte netwerk en € 1,9 miljoen voor het grijze netwerk.

5) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het project "Coöperatie Breedband Beemster U.A.". Voor de kosten van deze activiteiten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 4,3 miljoen voor het witte netwerk en € 0,5 miljoen voor het grijze netwerk.

6) De garantstelling is in 2017 verleend voor het project "natuurvriendelijke oevers llperveld" aan Landschap Noord-Holland. De provincie staat zelf garant en neemt respectievelijk de cofinanciering voor haar rekening (beide categorieën € 600.000 in totaal € 1.200.000). De dekking is afkomstig uit de reserve Groen.

4.5 Overzicht van lasten en baten per taakveld

Taakvelden (x € 1.000)		Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0	**Algemene dekkingsmiddelen**	**244.981**	**-767.187**	**-522.205**	**234.318**	**-650.147**	**-415.829**	**208.997**	**-567.509**	**-358.512**	**228.722**	**-571.521**	**-342.799**
0.1	Uitkering provinciefonds	0	-220.934	-220.934	0	-224.807	-224.807	0	-228.898	-228.898	0	-235.072	-235.072
0.2	Opbrengst Provinciale belastingen	0	-225.100	-225.100	0	-225.100	-225.100	0	-225.100	-225.100	0	-225.100	-225.100
0.3	Geldleningen en uitzettingen	0	-692	-692	286	-692	-406	1.070	-825	245	1.800	-825	975
0.4	Deelnemingen	0	-7.130	-7.130	0	-7.130	-7.130	0	-7.130	-7.130	0	-7.130	-7.130
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige b	11.470	-3.246	8.224	21.036	-3.254	17.782	30.509	-2.901	27.608	36.600	-2.902	33.698
0.6	Overhead	74.138	0	74.138	74.459	0	74.459	74.280	0	74.280	73.931	0	73.931
0.7	Vennootschapsbelasting	1.036	0	1.036	139	0	139	-15	0	-15	-15	0	-15
0.8	Mutaties reserves	158.337	-310.085	-151.748	138.398	-189.164	-50.767	103.153	-102.655	498	116.406	-100.492	15.914
1	**Bestuur**	**21.582**	**-59**	**21.523**	**20.752**	**-59**	**20.693**	**19.770**	**-59**	**19.711**	**19.680**	**-59**	**19.621**
1.1	Provinciale Staten	4.883	0	4.883	4.878	0	4.878	4.343	0	4.343	4.253	0	4.253
1.2	Gedeputeerde Staten	4.951	0	4.951	4.726	0	4.726	4.651	0	4.651	4.651	0	4.651
1.3	Kabinetszaken	2.551	-43	2.508	2.551	-43	2.508	2.551	-43	2.508	2.551	-43	2.508
1.4	Bestuurlijke organisatie	6.083	0	6.083	6.083	0	6.083	5.861	0	5.861	5.861	0	5.861
1.5	Interbestuurlijk toezicht op de regi	32	0	32	32	0	32	32	0	32	32	0	32
1.6	Openbare orde en veiligheid	1.189	-16	1.173	1.189	-16	1.173	1.039	-16	1.023	1.039	-16	1.023
1.9	Bestuur, overige baten en lasten	1.893	0	1.893	1.293	0	1.293	1.293	0	1.293	1.293	0	1.293
2	**Verkeer en vervoer**	**278.729**	**-39.533**	**239.196**	**212.433**	**-21.006**	**191.428**	**201.334**	**-24.337**	**176.997**	**180.813**	**-5.442**	**175.371**
2.1	Landwegen	152.524	-24.406	128.118	133.541	-19.743	113.799	123.348	-23.074	100.274	104.308	-4.179	100.129
2.2	Waterwegen	31.213	-15.127	16.086	18.873	-1.263	17.610	18.451	-1.263	17.188	17.223	-1.263	15.960
2.3	Openbaar vervoer	93.400	0	93.400	57.739	0	57.739	56.675	0	56.675	55.522	0	55.522
2.9	Verkeer en vervoer, overige baten en	1.592	0	1.592	2.280	0	2.280	2.860	0	2.860	3.760	0	3.760

3	**Water**	**9.570**	**-1.785**	**7.785**	**8.330**	**-1.785**	**6.545**	**6.445**	**-1.785**	**4.660**	**6.445**	**-1.785**	**4.660**
3.1	Waterkeringen	4.424	0	4.424	3.284	0	3.284	1.399	0	1.399	1.399	0	1.399
3.2	Kwantiteit oppervlaktewater	848	0	848	848	0	848	848	0	848	848	0	848
3.3	Kwantiteit grondwater	1.810	-1.500	310	1.810	-1.500	310	1.810	-1.500	310	1.810	-1.500	310
3.4	Kwaliteit oppervlaktewater	1.259	0	1.259	1.259	0	1.259	1.259	0	1.259	1.259	0	1.259
3.5	Kwaliteit grondwater	1.229	-285	944	1.129	-285	844	1.129	-285	844	1.129	-285	844
3.9	Water, overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	**Milieu**	**46.130**	**-1.545**	**44.585**	**42.074**	**-1.325**	**40.749**	**27.365**	**-1.325**	**26.040**	**24.870**	**-1.325**	**23.545**
4.1	Bodembescherming	4.637	0	4.637	3.367	0	3.367	1.809	0	1.809	1.114	0	1.114
4.2	Luchtverontreiniging	232	0	232	232	0	232	232	0	232	232	0	232
4.3	Geluidhinder	408	0	408	288	0	288	288	0	288	288	0	288
4.4	Vergunningverlening en handhaving	21.485	-1.250	20.235	21.464	-1.250	20.214	21.363	-1.250	20.113	19.363	-1.250	18.113
4.5	Ontgrondingen	0	-75	-75	0	-75	-75	0	-75	-75	0	-75	-75
4.6	Duurzaamheid	15.805	-220	15.585	13.160	0	13.160	3.530	0	3.530	3.730	0	3.730
4.9	Milieu, overige baten en lasten	3.563	0	3.563	3.563	0	3.563	143	0	143	143	0	143
5	**Natuur**	**134.381**	**-7.172**	**127.209**	**93.194**	**-862**	**92.332**	**86.892**	**-835**	**86.057**	**67.473**	**-3.735**	**63.738**
5.1	Natuurontwikkeling	91.000	-6.387	84.613	47.409	-27	47.382	45.402	0	45.402	25.853	-2.900	22.953
5.2	Beheer natuurgebieden	31.950	-535	31.415	33.604	-585	33.019	33.539	-585	32.954	33.669	-585	33.084
5.3	Beheer flora en fauna	8.251	-250	8.001	8.401	-250	8.151	7.951	-250	7.701	7.951	-250	7.701
5.9	Natuur, overige baten en lasten	3.180	0	3.180	3.780	0	3.780	0	0	0	0	0	0
6	**Regionale economie**	**35.104**	**-187**	**34.917**	**28.960**	**-172**	**28.788**	**23.131**	**-172**	**22.959**	**21.424**	**-172**	**21.252**
6.1	Agrarische aangelegenheden	3.640	0	3.640	3.413	0	3.413	2.651	0	2.651	1.597	0	1.597
6.2	Logistiek	7.427	-187	7.240	7.222	-172	7.050	4.647	-172	4.475	4.897	-172	4.725
6.3	Kennis en innovatie	8.325	0	8.325	3.844	0	3.844	2.269	0	2.269	2.104	0	2.104
6.4	Recreatie en toerisme	12.962	0	12.962	11.681	0	11.681	11.514	0	11.514	10.776	0	10.776
6.9	Regionale economie, overige baten en	2.750	0	2.750	2.800	0	2.800	2.050	0	2.050	2.050	0	2.050
7	**Cultuur en maatschappij**	**24.910**	**0**	**24.910**	**23.143**	**0**	**23.143**	**13.645**	**0**	**13.645**	**8.791**	**0**	**8.791**
7.1	Cultuur	14.563	0	14.563	12.896	0	12.896	10.033	0	10.033	5.179	0	5.179

7.2	Maatschappij	10.347	0	10.347	10.247	0	10.247	3.612	0	3.612	3.612	0	3.612
7.9	Cultuur en maatschappij, overige bat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	**Ruimte**	**27.364**	**-5.824**	**21.540**	**17.752**	**-5.824**	**11.928**	**12.629**	**-5.824**	**6.805**	**12.693**	**-5.824**	**6.869**
8.1	Ruimtelijke ordening	10.560	-5.824	4.736	10.565	-5.824	4.741	10.497	-5.824	4.673	10.906	-5.824	5.082
8.2	Volkshuisvesting	5.408	0	5.408	2.791	0	2.791	1.416	0	1.416	1.071	0	1.071
8.3	Stedelijke vernieuwing	11.396	0	11.396	4.396	0	4.396	716	0	716	716	0	716
	Totaal taakvelden	**822.750**	**-823.292**	**-542**	**680.956**	**-681.180**	**-225**	**600.207**	**-601.846**	**-1.639**	**570.910**	**-589.863**	**-18.953**

5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 2 Klimaat en Milieu

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
2.1.1	OCAP BV/CO2 vervloeier en lokaal distributienetwerk voor glastuinbouwgebieden Alton en Het Grootslag Toelichting Met een subsidie van € 3 mln aan OCAP BV wordt een (1) de CO2 leiding van OCAP doorgetrokken naar het AEB terrein in de Haven van Amsterdam, (2) wordt een CO2-vervloeingsinstallatie aldaar gebouwd en (3) wordt de vloeibare CO2 via een minigrid op glastuinbouwconcentratiegebieden in Noord-Holland Noord verspreid. De CO2 komt gasvormig via de OCAP leiding van de Rotterdamse haven maar zal in de toekomst ook van AEB worden onttrokken. Daarvoor zijn nog extra investeringen nodig. Daarmee kan de glastuinbouw verder verduurzamen en wordt CO2 uitstoot vanuit de industrie nuttig ingezet. Het project maakt onderdeel uit van het pakket voor 'Energietransitie' vanuit motie 2017-110, maar heeft enige vertraging opgelopen. Het project zal aan de Europese Commissie worden voorgelegd voor goedkeuring vanwege staatssteun.	€ 3.000.000
2.1.2	Dutch Data Association (DDA), Ondersteuning versnelling restwarmteprojecten datacenters Toelichting De brancheorganisatie DDA is actief op het gebied van restwarmte. Om restwarmteprojecten van de grond te krijgen en lopende projecten het nodige tempo te geven heeft het DDA (de brancheorganisatie voor alle datacenters) ondersteuning ingehuurd. De vraag is op dit moment groter dan geleverd kan worden. Om deze overvraging aan te kunnen willen ze de inhuur uitbreiden. Als provincie kunnen we bijdragen in deze ondersteuning om te voorkomen dat warmteprojecten niet opgepakt worden of lopende trajecten komen stil te liggen.	€40.000
2.1.4	C-creators, uitvoeren activiteiten voor circulaire economie Toelichting Partnerbijdrage aan stichting C-Creator die als doel heeft circulariteit in de bouw te vergroten en op te schalen. Hiervoor organiseert C -Creators onder meer kennisuitwisseling tussen markt, overheden en kennisinstellingen zoals een programma voor circulair renoveren bij woningbouwcorporaties en communities of practice voor o.a. gemeenten.	€ 70.000
2.2.1	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Ecologische effecten van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) installaties	€ 150.000

	Toelichting In het klimaatakkoord is afgesproken dat de warmtevoorziening van de gebouwde omgeving wordt verduurzaamd. Een deel van de gebouwen kan worden verwarmd met warmte gewonnen uit oppervlakte water. De provincie draagt bij aan onderzoek van de waterschappen naar de ecologische effecten van het winnen van energie uit oppervlakte water.	
2.2.1	OD NZKG, omgevingsbeleid Toelichting De ODNZKG geeft namens het bevoegd gezag ruimte bij het komen tot lokale prioriteiten bij de uitvoering van omgevingsveiligheidsbeleid. Op die wijze wordt omgevingsveiligheid goed lokaal ingebed en levert een bijdrage aan de veilige leefomgeving.	€ 76.000

Programma 3 Ruimte en Water

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
3.2.2	Stichting Ondersteuning Omgevingsraad Schiphol (SOORS) Toelichting Het betreft een reservering voor de provinciale bijdrage aan de Governancestructuur rond Schiphol.	€ 112.500
3.3.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland, Toekomstplan voor dorp en dorpshuis Toelichting Dorpswerk NH ontwikkelt een gespreks- en werkmethode zodat dorpen en dorpshuizen een passend toekomstplan kunnen ontwikkelen en voert deze uit. Hierin worden vanuit de invalshoek van de Omgevingswet een groot aantal thema's behandeld die spelen binnen dorpen in zowel het fysieke als sociale domein.	€ 40.767
3.3.2	Gemeente Weesp, Bloemendalerpolder Toelichting Bij de ontwikkeling van de Bloemendalerpolder zijn er vanwege de ligging nabij het spoor geluidsschermen nodig om woningbouw hier mogelijk te maken. Recent is gebleken dat deze hoger moeten zijn dan waar rekening mee was gehouden, om aan de geluidsnormen te voldoen. Rijk, gemeente, vervoersregio en provincie dragen bij aan de extra kosten om vertraging van de woningbouw te voorkomen.	€ 2.170.000
3.3.2	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld Toelichting Zaandam Kogerveld maakt onderdeel uit van de Hoornse lijn (traject Zaandam-Hoorn). Samen met gemeenten, Vervoerregio,	€ 2.775.000

	de spoorsector en het ministerie van IenW en BZK werken we aan optimalisatie van de lijn, o.a. door vanuit OV-knooppunten en versnelling woningbouw bij te dragen aan de gebiedsontwikkeling Kogerveld. Deze subsidie is onderdeel van eerdere afspraken over de gebiedsontwikkeling rond het OV-knooppunt Kogerveld.	
3.5.2	Fresh-M, verzamelen gegeven zoet-, zout en grondwater Toelichting In grote delen van de kuststrook komt ondiep brak en zout grondwater voor, afgewisseld met zoet grondwater. Daarnaast is, wat verder van de kust, grondwater aanwezig in diepere lagen die van cruciaal belang zijn voor de drinkwatervoorziening. In het project Freshem worden er gegevens verzameld door middel van een meetinstrument onder een helikopter. Dit resulteert in een gedetailleerd driedimensionale verdeling van zoet en zout grondwater en van kleilagen (tot wel 100-200m diep) die het grondwater beschermen. De resultaten van dit project zorgen ervoor dat onderbouwde beslissingen over duurzaam grondwaterbeheer genomen kunnen worden die gebaseerd zijn op gedetailleerde en up-to-date informatie.	€ 300.000
3.5.3	Gemeente Hoorn, Maaien waterplanten IJmeer-Markermeer Toelichting Voor een betere doorvaart van de waterrecreatie in de zomer op het Markermeer en IJmeer door het maaien van waterplanten op Noord-Hollands grondgebied	€ 72.600

Programma 4 Bereikbaarheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
4.5.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer,Bijdrage 2022 Toelichting: _Jaarlijkse bijdrage aan het overlegorgaan	€ 50.000
4.1.2	Gemeente Huizen,Intergraal inpassingsplan HOV Huizen Toelichting: Inpassing HOV in gemeente met aandacht voor fietsnetwerk, ketenreis en veiligheid	€ 2.200.000
4.1.2	Gemeente Zaanstad; Rondweg Assendelft Toelichting: Verbindingsweg tussen de Dorpsstraat en Noorderweg	€ 1.300.000

4.1.2	Gemeente Alkmaar: Bergerweg Toelichting: Verbetering doorstroming OV en veiligheid Bergerweg	€ 550.000
4.1.2	Gemeente Alkmaar: Haven Boekelermeer Toelichting: Aanleg (overslag) haven met keergelegenheid op Noord-Hollands kanaal	€ 7.500.000
4.1.2	Vervoerregio Amsterdam: N516 AVANT Toelichting: N516 AVANT voor fietsinfra	€ 4.500.000
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Duurzaamheidsmaatregelen Zaanbrug Toelichting: Verduurzaming infrastructuur	€ 240.000

Programma 5 Groen

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
5.1.1	Gemeente Schagen, Boskerpark realisatie NNN inrichting (NHN16) Toelichting: NNN inrichting	€ 247.000
5.1.1	Landschap Noord-Holland, NNN inrichting Zandpolder (NHN17) Toelichting: NNN inrichting	€ 350.000
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Uitgeester- en Heemskerkerbroek Toelichting: Diverse maatregelen om de waterkwaliteit in dit KRW-oppervlaktewaterlichaam te verbeteren.	€ 700.000
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Aanlegplaatsen trekvaart Muiden Toelichting: Aanlegvoorzieningen voor bootjes/sloepjes in de Muidertrekvaart en bij het Muizenfort. Inclusief het natuurvriendelijk inrichten van de oevers	€ 420.000
5.1.2	Gemeente Gooise Meren , Biodiversiteit kernen Toelichting: Het versterken van de ecologische routes door Gooise Meren	€ 70.000

	door de aanleg van fijnmazige faunaverbindingen onder het wegennet	
5.1.2	LTO-projecten, Boer actief in de Groene Uitweg Toelichting: Het betrekken van burgers bij het boerenbedrijfsleven, waaronder "voedseleducatie voor kinderen" en "open dagen, excursies en stages", en het coachen van jonge ondernemers	€ 80.000
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Entree Muiden Toelichting: Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van toegang van Muiden vanaf de A1: zichtbaar maken van de vesting, realiseren looproutes, verbeteren veiligheid (oversteek vanaf parkeerplaats 1)	€ 1.354.500
5.1.2	Natuurmonumenten, Horstermeer landschapsbeleving Toelichting: Realisatie van een uitkijkpunt op de locatie "bunker Radioweg", om de geschiedenis van deze plek en het ontstaan van het landschap in de omgeving zichtbaar te maken	€ 63.910
5.1.2	Staatsbosbeheer, klimaatbos Diemerscheg fase 2 Toelichting: Realisatie nat klimaatbos, gecombineerd met onderzoek naar reductie van CO2 uitstoot en bodemdaling	€ 450.000
5.1.2	Natuurmonumenten, Linielandschap fort Nigtevecht Toelichting: Realisatie wandelpad tussen de forten Nigtevecht en Abcoude, inclusief informatiepanelen bij de coupures (Velterslaan) en het consolideren van enkele nevenbatterijen	€ 48.895
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Muiden Noord-West Toelichting: Verbeteren ruimtelijke kwaliteit Muiden noordwest, waaronder recreatieve routes, waterrecreatie buiten de sluis, herbestemming Westbatterij, aansluiting op de Natuurboulevard	€ 1.850.000
5.1.2	Rijksmuseum Muiderslot, Buitenruimte Muiderslot fase 2 Toelichting: Het verbeteren van de entree van het slot en de aansluiting op de vestingwallen van Muiden. Realisatie van voorzieningen voor bezoekers, waaronder rolstoeltoegankelijkheid	€ 457.000
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek, Natuurboulevard 2.0 Toelichting: Aanvulling op de bestaande boulevard, tussen Muiderberg en Naarden, het verbeteren van het wandelpad Diemen-Muiden, bewegwijziering Naarden - Huizen en ecologische maatregelen	€ 1.050.000

	IJmeerkust	
5.1.2	Gemeente Wijdemeren, Recreatieve kwaliteit 's-Graveland Toelichting: Restauratie (en openstelling) buitenplaats Trompenburgh, verbetering publiekstoegang en (water)recreatieve toegankelijkheid richting Kortenhoef en 's-Graveland	€ 1.800.000
5.1.2	Gemeente Amsterdam, Rondje Diemerscheg Toelichting: Onderzoek naar, en realisatie van, een fiets- en wandelronde Diemerscheg inclusief kleinschalige recreatieve voorzieningen (bankjes, watertappunten e.d.) en promotie.	€ 70.000
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek, Vaarnetwerk Toelichting: Het versterken van het regionale kanonetwerk, het faciliteren van elektrisch varen en het beleefbaar maken van historische waterlopen en onderdelen van vestingwerken.	€ 142.500
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Waterpoort Vecht Toelichting; Realisatie natuuroever en fauna-uittreedplaatsen aan de Vecht, inclusief aanlegvoorzieningen, steigerwerk en voorzieningen voor elektrisch varen	€ 265.000
5.1.4	Recreatie Noord-Holland; Vitaal Platteland Alkmaarder- en Uitgeestermeer Toelichting: Dit programma heeft tot doel om het platteland een impuls te geven wat betreft biodiversiteit, water, bodem etc.	€ 1.020.000
5.2.1	Goois natuurreservaat, participantenbijdrage Noord-Holland Toelichting: Betreft participantenbijdrage Noord-Holland op basis van de 'Overeenkomst tussen de provincie Noord-Holland, de gemeenten Amsterdam, Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren en Naarden m.b.t. de "Stichting Goois Natuurreservaat" '. Zie ook onder 'Programma 5 Groen' de paragraaf 'Verbonden partijen'	€ 896.000
5.2.1	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, Begeleiding kleine natuurbeheerders Toelichting: Stichting natuurcollectief Noord-Holland doet de administratie voor kleine beheerders die deelnemen aan natuurbeheer.	€ 35.000
5.2.2	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, uitvoeren van de jaarlijkse	€ 157.789

	activiteitenplan Toelichting: De subsidie is ten behoeve van het uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan. Die omvat o.a. communicatie, beheer en de organisatie van het NP.	
5.2.2	Nationaal Park Duinen van Texel, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan. Toelichting: De subsidie is ten behoeve van het uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan. Die omvat o.a. communicatie, beheer en de organisatie van het NP.	€ 166.530
5.2.4	Faunabeheereenheid, faunabeleid van de provincie Noord-Holland Toelichting: De FBE heeft een wettelijke uitvoerende taak in de uitvoering van het faunabeheer. Het gaat hier o.a. om het bijhouden van de stand van in het wild levende dieren, het opstellen van faunabeheerplannen, het machtigen van wildbeheereenheden om de wildstand te beheersen, het voorkomen en bestrijden van schade en het adviseren van jagers, beheerders, grondgebruikers, burgers en gemeenten.	€ 1.270.000
5.3.2	Landschap Noord-Holland, Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen' Toelichting: Met het programma Betrekken bij Groen faciliteren wij de groene vrijwilligers in Noord-Holland, door bijvoorbeeld gereedschappen en cursussen te geven zodat de vrijwilligers met de nodige kennis veilig en professioneel zich kunnen inzetten voor de Noord-Hollandse natuur. Ook maakt het Groen Fonds onderdeel uit het programma.	€ 708.000
5.3.3	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waddenbaai fase 1 (Noordkop) Toelichting: Deze verbetering van de natte infrastructuur in de Noordkop is bedoeld om de vismigratiemogelijkheden en daarmee de ecologie van Amstelmeerboezem en Waddenzee te verbeteren.	€ 6.762.000

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
6.1.1	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V. Toelichting: Garantstelling voor de lening die nodig is voor de aanleg van het glasvezelnetwerk in Hollands Kroon.	€ 12.200.000

6.1.3	TerraTechnica.Inholland Alkmaar, lerend innoveren Toelichting: Bevordering van lerend innoveren technische scholing.	€ 450.000
6.1.3	RPA/ONH Skillsaanpak NHN Toelichting: Bevordering vaardigheden in technische en technologische beroepen	€ 100.000
6.1.3	St. Hoger onderwijs Nederland te Den Haag, locatie Hogeschool Inholland te Alkmaar / werkplaats digitaal ondernemen Toelichting: Werkplaats van publiek-private samenwerking en dient voor versnellen digitalisering	€ 100.000
6.1.4	Greenport Aalsmeer / Programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband sierteelt regio Aalsmeer	€ 150.000
6.1.4	Greenport Aalsmeer / Uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op het gebied van versterking en verduurzaming sierteelt.	€ 100.000
6.1.4	Greenport Noord-Holland Noord/programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband agrosector regio Noord-Holland Noord.	€ 165.000
6.1.4	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van versterking en verduurzaming agrosector.	€ 100.000
6.1.4	Greenports Nederland/programma Toelichting: Landelijk samenwerkingsverband agrosector.	€ 150.000
6.1.4	Stichting Proeftuin Zwaagdijk, opstart veldlab bloembollen Toelichting: Project innovatie en verduurzaming bollenteelt.	€ 50.000
6.1.4	Stichting Voedsel verbindt / Programmabureau Toelichting: Het faciliteren van het regionaal organiserend vermogen op voedselvraagstukken.	€ 125.000
6.1.4	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda 2020-2023 Toelichting: Het stimuleren van regionale korte keten projecten.	€ 400.000
6.1.4	Stichting Foodvalley/programmabureau TPC Toelichting	€ 20.000

	Het stimuleren van de eiwittransitie van dierlijk naar plantaardig.	
6.1.5	Aeres Hogeschool/lectoraat bodem Toelichting Het brengen en verbinden van bodemkennis naar de boerenpraktijk.	€ 50.000
6.2.1	Plein C Toelichting: Uitvoering programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.	€ 750.000
6.2.1	Probiblio Toelichting: Uitvoering van de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel.	€ 3.464.240
6.3.1	Stichting NMF/Steunpunt M&A Uitvoering wettelijke taken en provinciaal beleid m.b.t. monumenten en archeologie.	€ 180.864
6.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A Toelichting: Uitvoering wettelijke taken en provinciaal beleid m.b.t. monumenten en archeologie.	€ 279.136
6.3.2	Molenfederatie Toelichting: Projectsubsidie voor het organiseren van o.a. de Molencontactdag.	€ 15.000
6.3.2	Noord-Hollands Archief / verhalenplatform Oneindig Noord-Holland. Toelichting: Voor een breed publiek ontsluiten van cultuurhistorische verhalen uit Noord-Holland via verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.	€ 124.000
6.3.3	Museum Kaap Skil Toelichting: Ten behoeve van de presentatie van de Palmhoutwrak-collectie.	€ 800.000
6.4.1	ROP Midden West Toelichting: Subsidie tbv organisatie restauratie-opleidingen.	€ 17.000
6.4.2	Gemeente Gooise Meren/ Vestingsplein Muiden Toelichting: De gemeente Gooise Meren is bezig met het programma Verder met de Vesting Muiden' met als doelstelling: het vergroten van de aantrekkelijkheid van Muiden voor inwoners en bezoekers. Het opknappen van het Vestingplein maakt hier onderdeel van uit. Het plein vormt de entree van Muiden en wordt nu als	€ 800.000

	‘verloren’ stenige plek ervaren vol auto’s en weinig uitstraling. Bedoeling is om het Vestingplein om te vormen tot een representatieve entree van de stad met een prettig verblijfsklimaat.	
6.4.2	Stichting Liniebreed Ondernemen, publiekscommunicatie <u>Toelichting:</u> De provincie is als siteholder van de Stelling van Amsterdam verantwoordelijk voor het uitdragen van het verhaal over het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam. Deze subsidie wordt verstrekt voor publiekscommunicatie rondom dit verhaal.	€ 87.000
6.4.2	Gemeente Weesp, Schanzen <u>Toelichting:</u> Doelstelling is het beter leesbaar maken en de recreatieve kwaliteit vergroten van belangrijke historische onderdelen van de Vestingstad Weesp. Het gaat hierbij om het bastion Nieuw Agtkant en het realiseren van een coupure bij de Utrechtseweg als markering van de historische entree van Weesp.	€ 400.000
6.4.2	Regio Gooi- en Vechtstreek, Nieuwe werken nieuwe Hollandse waterlinie <u>Toelichting:</u> Doelstelling is het bevorderen van de bekendheid en leesbaarheid van de late periode van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en dit te verbinden aan recreatieve, cultuurhistorisch en ecologische doelstellingen.	€ 490.000
6.5.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland <u>Toelichting:</u> De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang.	€ 60.000

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	9
D66	6
PvdA	6
JA21	5
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland
Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland
Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene email

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst met gemeenten

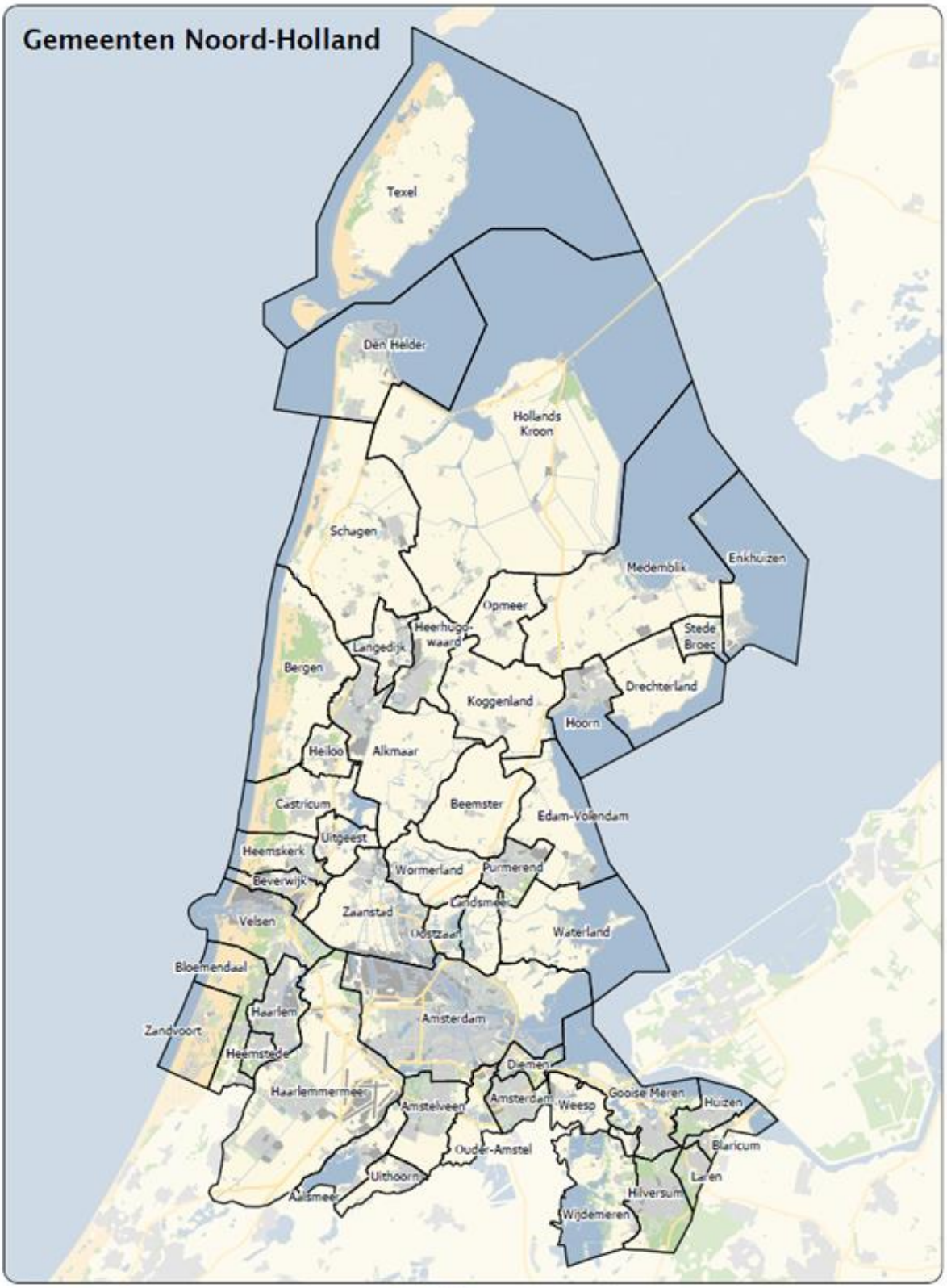

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Langedijk
B	Laren
Beemster	M
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Drechterland	Stede Broec
E	T
Edam-Volendam	Texel
Enkhuizen	U
G	Uitgeest
Gooise Meren	Uithoorn
H	V
Haarlem	Velsen
Haarlemmermeer	W
Heemskerk	Waterland
Heemstede	Weesp
Heerhugowaard	Wijdemeren
Heiloo	Wormerland
Hilversum	Z
Hollandse Kroon	Zaanstad
Hoorn	Zandvoort
Huizen	

Was-wordt overzicht indicatoren begroting

Inhoud

Programma 1 – Openbaar bestuur 2
Programma 2 – Klimaat en Milieu 4
Programma 3 – Ruimte en Water 6
Programma 4 - Bereikbaarheid 8
Programma 5 - Groen 10
Programma 6 – Economie, cultuur en welzijn 11
Programma 7 – Economisch herstel en duurzaamheid 13
Programma 8 – Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 14
Overzicht geschrapte indicatoren 15

Programma 1 – Openbaar bestuur

Was	Wordt	Opmerkingen
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen (BBV- indicator) Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen (BBV- indicator) Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen (BBV- indicator)	Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen (BBV- indicator) Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen (BBV- indicator) Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen (BBV- indicator)	De BBV indicatoren Opkomst bij … verkiezingen zijn in opzet gewijzigd van 3 losse tabellen met alleen de meest recente waarde naar 1 grafiek waarin per soort verkiezingen de historische trend inzichtelijk is gemaakt.
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten Organiseren van de uitreiking van de Ribbius Peletierpenning Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer Organiseren van 'Gast van de Staten' bijeenkomsten.	Ongewijzigd	
Aantal gemeenten onder preventief toezicht (BBV- indicator) lle gemeenten / gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld. (in %) In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd. (in %) Toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd. (in %)	Aantal gemeenten onder preventief toezicht (BBV- indicator)	De presentatie van de indicator 'aantal gemeenten onder preventief toezicht' is gewijzigd zodat de historische trend (ontwikkeling) zichtbaar is. De overige indicatoren onder het operationeel doel 'interbestuurlijk toezicht uitoefenen' voldoen niet aan de uitgangspunten voor opname als indicator in de begroting/jaarstukken. Rapportage over de taakuitvoering van het interbestuurlijk toezicht vind plaats via de toelichting op het operationeel doel en via het seperate jaarverslag interbestuurlijk toezicht.

Ambtsbezoeken in alle gemeenten Noord-Holland tot einde ambtsperiode in 2025.	Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	De presentatie van de indicator is gewijzigd zodat de relatie tussen het doel om in de huidige ambtsperiode aan alle gemeenten een ambtsbezoek af te leggen en de realisatie inzichtelijk is gemaakt.
Activiteiten conform actieplan interne weerbaarheid (als vervolg op het provinciale weerbaarheidsbeeld) uitgevoerd. (in %) Bij gemeenten uitgevoerde quick scans.	Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	De presentatie van de indicator 'bij gemeenten uitgevoerde quickscans' is gewijzigd zodat de realisatie van het aantal uitgevoerde quickscans over meerdere jaren inzichtelijk is gemaakt. De indicator 'activiteiten conform ….uitgevoerd' voldoet niet aan de gehanteerde uitgangspunten en is geschrapt.
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en evaluaties Opgestelde en geactualiseerde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards Uitgevoerde monitors Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen Bestuurlijke gesprekken gevoerd Adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven. Organisatie netwerkbijeenkomsten ambtelijk en bestuurlijk. Vergaderingen van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond. Aantal (regionale) regionale samenwerkingsagenda's (afhankelijk van afspraken met regio's).	Indicatoren zijn geschrapt	Deze indicatoren voldoen niet aan de gehanteerde uitgangspunten en zijn daarom als indicator geschrapt uit de begroting. In de meeste gevallen geldt dat over deze activiteiten nog wel wordt gerapporteerd in de toelichting op de activiteiten binnen het operationeel doel.

Programma 2 – Klimaat en Milieu

Was	Wordt	Opmerkingen
Luchtverontreiniging: Co2-emissie in ton (BBV-indicator)	Luchtverontreiniging: CO2-emissie in ton (BBV-indicator)	Opzet en presentatie van de indicator is gewijzigd om de historische trend (ontwikkeling) en de verdeling naar sectoren inzichtelijk te maken.
-	Luchtverontreiniging Stikstofdioxie (NO2): aantal blootgestelde inwoners aan waarden boven 40mcg NO2 Luchtverontreiniging Fijnstof (PM10): aantal blootgestelde inwoners aan waarden boven 30mcg PM10	Betreffen nieuw toegevoegde indicatoren
Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (BBV-indicator)	Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (BBV-indicator)	Opzet en presentatie van de indicator is gewijzigd om de historische trend (ontwikkeling) inzichtelijk te maken.
Saneringen geluidbelaste woningen boven 63 dB Extra stil asfalt (in km). Spoedlocaties bodemsanering beheerst en/of aangepakt Locaties grondwaterbeheer afgehandeld Gesloten stortplaatsen Wet milieubeheer VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/uitvoeringsprogramma's	Indicatoren zijn geschrapt	Deze indicatoren voldoen niet aan de gehanteerde uitgangspunten en zijn daarom als indicator geschrapt uit de begroting. In de meeste gevallen geldt dat over deze activiteiten nog wel wordt gerapporteerd in de toelichting op de activiteiten binnen het operationeel doel.

Coördinatie uitgevoerd conform programma's Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma's Icoonketens in de vorm van Living labs		

Programma 3 – Ruimte en Water

Was	Wordt	Opmerkingen
Coördineren van (delen van) corridors Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten Stimuleren knooppuntontwikkeling door financiële bijdrage aan integrale gebiedsontwikkelingen (aantal aanvragen)	Nieuwbouw rondom OV-Knooppunten Plancapaciteit rondom OV-Knooppunten Aantal arbeidsplaatsen rondom OV-Knooppunten	De indicatoren die gericht waren op de te leveren inzet van de provincie zijn vervangen door indicatoren die gericht zijn op de bereikte resultaten (effecten) van het programma.
Onderbouwing voor de benodigde ruimte voor energietransitie en circulaire economie Uitwerking NOVI-gebied waarbij ook overeenstemming wordt bereikt over mogelijk aanpassing wet en regelgeving in relatie met de leefbaarheids- en gezondheidsdoelstellingen voor het NZKG Vaststellen integrale ruimtelijke ontwikkelrichting havencomplex Den Helder	Toegevoegde waarde NZKG Werkgelegenheid NZKG Uitgifte bedrijventerreinen NZKG	De indicatoren die gericht waren op de te leveren inzet van de provincie zijn vervangen door indicatoren die gericht zijn op de bereikte resultaten (effecten) van het programma.
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters) Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst) Aankoop NNN Ontpachting NNN MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters) Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst) Aankoop NNN MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Oude indicator ‘ontpachting NNN’ is verwijderd. Verder zijn de indicatoren onveranderd gebleven.

-	Woningtekort in Noord-Holland	Betreft een nieuw toegevoegde indicator
-	Plancapaciteit in Noord-Holland Nieuwbouw in Noord-Holland	Betreffen nieuw toegevoegde indicatoren
Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater) (BBV-Indicator)	Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater) (BBV-Indicator)	De weergave van de indicator is gewijzigd van een tabel naar een grafische vorm.
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Ongewijzigd	
KRW projecten (aantal afgerond)	Indicator is geschrapt	Het aantal afgeronde projecten in een jaar is geen goede indicator voor de inspanning en de behaalde (tussen)resultaten in dat jaar. De voortgang van “KRW projecten (aantal afgerond)” wordt reeds in het kader van de Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) periodiek gemonitord.

Programma 4 - Bereikbaarheid

Was	Wordt	Opmerkingen
-	Ongevallen op provinciale wegen. Reistijdverhoudingen op provinciale wegen.	Betreffen nieuw toegevoegde indicatoren
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV-indicator)	Waardering openbaar vervoer concessiegebieden provincie Noord-Holland Reizigerskilometers binnen concessiegebieden provincie Noord-Holland Materieel concessiegebieden provincie Noord-Holland	De presentatie van de indicator 'klantwaardering' is gewijzigd zodat de histotische trend (ontwikkeling) zichtbaar is en hieraan is het landelijk cijfer toegevoegd als benchmark. De indicatoren 'reizigerskilometers' en 'materieel concessiegebieden'zijn nieuw toegevoegd.
Percentage wegen (incl. kunstwerken) voldoet aan beeld kwaliteitseisen Wegbelevings onderzoek (%) zeer tevreden weggebruikers) Elektriciteitsgebruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh)	Ongewijzigd	
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Ongewijzigd	
PS worden aan het eind van het jaar geïnformeerd over het BO MIRT. Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen Voortgang studies en projecten (aantal faseafrondingen)	Indicatoren zijn geschrapt.	Deze indicatoren voldoen niet aan de gehanteerde uitgangspunten en zijn daarom als indicator geschrapt uit de begroting. In de meeste gevallen geldt dat over deze activiteiten nog wel wordt gerapporteerd in de toelichting op de activiteiten binnen het operationeel doel.

Afronding projecten (aantal gerealiseerd)		
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope		
Nauwkeurigheid raming kasritme		
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers		
Beschikbaarheid aansturing VRI's		
Halen van aanrijtijden en functiehersteltijden VRI's		
Beschikbaarheid Waterwolftunnel		
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI's		
Gemiddelde aanrijtijd weginspecteurs op incidenten (in minuten)		
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)		
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)		

Programma 5 - Groen

Oude indicator	Nieuwe indicator	Opmerkingen
-	Living planet index	Betreft een nieuw toegevoegde indicator
Verworven natuurgebied (BBV indicator) Ingericht natuurgebied (BBV indicator) Restantopgave realisatie NNN (56.500 hectare in 2027)	Oppervlakte ingericht NNN in Noord-Holland Restantopgave NNN in Noord-Holland	De opzet van de indicatoren is gewijzigd in een grafische weergave waarin de (historische) voortgang in de inrichting van NNN inzichtelijk wordt gemaakt en hoe deze voortgang zich verhoudt tot de doelstelling/restantopgaven
Beheerde natuur: het beheer in natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (BBV indicator)	Oppervlakte natuur in gesubsideerd beheer in Noord-Holland	De presentatie van de indicator is gewijzigd zodat de histotische trend (ontwikkeling) zichtbaar is.
-	Bezoekersaantallen recreatiegebieden	Betreft een nieuw toegevoegde indicator
PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed)(cumulatief) Voortgang uitvoering programma Oostelijke Vechtplassen (cumulatief) Beheerd areaal recreatieschappen Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijnen) Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP) Tegemoetkomingen Faunaschade (*€1.000) Aantal volgers Groen Kapitaal op social media	Indicatoren zijn geschrapt	Deze indicatoren voldoen niet aan de gehanteerde uitgangspunten en zijn daarom als indicator geschrapt uit de begroting. In de meeste gevallen geldt dat over deze activiteiten nog wel wordt gerapporteerd in de toelichting op de activiteiten binnen het operationeel doel.

Programma 6 – Economie, cultuur en welzijn

Was	Wordt	Opmerkingen
Bruto regionaal product: % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar (BBV-Indicator).	Bruto regionaal product: % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar (BBV-Indicator).	De presentatie van de indicator is gewijzigd zodat de histotische trend (ontwikkeling) zichtbaar is
Herstructurering van 300 ha verouderd bedrijventerrein	Georganiseerd beheer bij bedrijventerreinen	Indicator is aangepast.
Werkgelegenheid: bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15-75 jaar (BBV-Indicator).	Bruto regionaal product: % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar (BBV-Indicator).	De presentatie van de indicator is gewijzigd zodat de histotische trend (ontwikkeling) zichtbaar is.
Restauratievolume: % Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco (BBV-Indicator).	Ongewijzigd	
Loods herbestemming (aantal adviezen) Inzet Fonds Herbestemming (aantal leningen)	Loods herbestemming (aantal adviezen) Inzet Fonds herbestemming (aantal leningen en totaalbedrag)	De aangepaste opzet van de indicatoren maakt in plaats van het aantal adviezen het totaal bedrdag aan verstrekte leningen inzichtelijk. Ook is door een gewijzigde presentatie de historische trend (ontwikkeling) zichtbaar gemaakt.
Aantal gemeenten dat meedoet aan het programma CMK. Aantal bibliotheken dat innovatieprogramma uitvoert. Uitdragen leidraad (bijeenkomsten) Tentoonstellingen Provinciale Atlas	Indicatoren zijn geschrapt	Deze indicatoren voldoen niet aan de gehanteerde uitgangspunten en zijn daarom als indicator geschrapt uit de begroting. In de meeste gevallen geldt dat over deze activiteiten nog wel wordt gerapporteerd in de toelichting op de activiteiten binnen het operationeel doel.

Opname archeologisch collecties		
Voldoen aan adviesvragen over ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen die in het beschermingsregime van de Stelling van Amsterdam vallen		
Gerestaureerde / herbestemde forten en herstellen liniedijken		
Ondersteunde MKB'ers MIT uitvoering		
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)		
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)		
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming		
Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)		
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)		
Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)		
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven		
Resultaat Voedsel Verbindt		
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)		

Programma 7 – Economisch herstel en duurzaamheid

Was	Wordt	Opmerkingen
Geen indicatoren	Geen indicatoren	Op dit moment zijn er voor dit programma (nog) geen indicatoren beschikbaar

Programma 8 – Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Was	Wordt	Opmerkingen
Geen indicatoren	Geen indicatoren	-

Overzicht geschrapte indicatoren

Operationeel doel 1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en -evaluaties	Aantal	5	5	5	5	5	5
Opgestelde en geactualiseerde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards	Aantal	5	5	5	5	5	5
Uitgevoerde monitors	Aantal	5	5	5	5	5	5

Operationeel doel 1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen	Aantal	116	100	100	100	100	100

Operationeel doel 1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bestuurlijke gesprekken gevoerd	Aantal	20	24	20	20	20	20
Adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven	Aantal	2	3	0	0	0	0

Operationeel doel 1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%
In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Operationeel doel 1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Organisatie netwerkbijeenkomsten ambtelijk en bestuurlijk	Aantal	4	4	4	4	4	4
Vergaderingen van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Operationeel doel 1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activiteiten conform actieplan interne weerbaarheid (als vervolg op het provinciale weerbaarheidsbeeld) uitgevoerd	Percentage	nvt	100%	100%	100%	100%	100%

Operationeel doel 1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal (regionale) regionale samenwerkingsagenda's (afhankelijk van afspraken met regio's)	Aantal (cumulatief)	2	2	2	4	6	8

Operationeel doel 2.1.2 Geluidbelasting bewaken

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sanering geluidbelaste woningen boven 63 dB	Aantal	0	59	59	82	82	82
Extra stil asfalt (in km)	Aantal	0	0,9	1,8	1,8	2,3	4,0

Operationeel doel 2.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spoedlocaties bodemsanering beheerst en/of aangepakt	Aantal	82	90	95	106	107	108

Locaties grondwaterbeheer afgehandeld	Aantal	82	90	95	106	107	108
Gesloten stortplaatsen Wet milieubeheer	Aantal	1	1	2	3	4	4

Operationeel doel 2.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/ uitvoeringsprogramma	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Coördinatie uitgevoerd conform programma's	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Operationeel doel 2.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma's	Aantal	0	60	60	0	0	0
Icoonketens in de vorm van Living labs	Aantal	0	2	2	0	0	0

Operationeel doel 3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
KRW projecten (aantal afgerond)	Aantal	5	10	15	0	0	0

Operationeel doel 3.4.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Coördineren van (delen van) corridors	Aantal	4	5	5	5	5	5
Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten	Aantal	20	25	25	25	25	25
Stimuleren knooppuntontwikkeling door financiële bijdrage aan integrale gebiedsontwikkelingen (aantal aanvragen)	Aantal	nvt	nvt	3	3	3	1
Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Onderbouwing voor de benodigde ruimte voor energietransitie en circulaire economie	Aantal	nvt	nvt	1	0	0	0
Uitwerking NOVI-gebied waarbij ook overeenstemming wordt bereikt over mogelijke aanpassing wet en regelgeving in relatie met de leefbaarheids- en gezondheidsdoelstellingen voor het NZKG	Aantal	nvt	nvt	1	0	0	0
Vaststellen integrale ruimtelijke ontwikkelrichting havencomplex Den Helder	Aantal	nvt	nvt	1	0	0	0

Operationeel doel 3.4.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ontpachting NNN	Hectare	nvt	35	75	75	75	75

Operationeel doel 4.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
PS worden aan het eind van het jaar geïnformeerd over het BO MIRT	Aantal	1	1	1	1	1	1

Operationeel doel 4.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen	Aantal	4	4	4	4	4	4

Operationeel doel 4.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voortgang studies en projecten (aantal faseafrondingen)	Aantal	0	10	10	10	10	10
Afronding projecten (aantal gerealiseerd)	Aantal	4	10	9	13	5	8

Operationeel doel 4.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope	Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	80%	80%	80%	80%	80%	80%

Operationeel doel 4.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers	Aantal	0	0	0	0	0	0

Operationeel doel 4.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beschikbaarheid aansturing VRI's	Percentage	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
Halen van aanrijtijden en functieherstelt ijden VRI's	Percentage	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Beschikbaarheid Waterwolftunnel	Percentage	98,5%	97,5%	97,5%	97,5%	97,5%	97,5%

Operationeel doel 4.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI's	Percentage	1%	6%	6%	6%	6%	6%
Gemiddelde aanrijtijd weginspecteurs op incidenten (in minuten)	Aantal	-	30	30	30	30	30

Operationeel doel 4.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)	Aantal	0	10	10	10	10	10
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)	Percentage	7	7	7	7	7	7

Operationeel doel 5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed) (Cumulatief)	Percentage	65%	85%	100%	100%	100%	100%

Operationeel doel 5.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voortgang uitvoering programma (cumulatief)	Percentage	10%	20%	35%	45%	60%	70%

Operationeel doel 5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beheerd areaal recreatieschappen	Hectare	5.624	5.624	5.624	5.624	5.624	5.624

Operationeel doel 5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijn)	Percentage	95%	≥ 92%	≥ 92%	≥ 92%	≥ 92%	≥ 92%
Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP)	Aantal	1.011	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200

Operationeel doel 5.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tegemoetkomingen faunaschade (* €1.000)	Bedrag	€ 6.576,1	€ 6.000	€ 6.000	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500

Operationeel doel 5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd		Streefwaardes			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024

Aantal volgers Groen Kapitaal op social media	Aantal	835 (alleen op twitter)	2.000	3.000	4.000	5.000	6.000

Operationeel doel 6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal gemeenten dat meedoet aan het programma CMK	Aantal	24	32	26	26	26	26
Aantal bibliotheken dat innovatieprogramma uitvoert	Aantal	nvt	nvt	6	6	6	6

Operationeel doel 6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Uitdragen leidraad (bijeenkomsten)	Aantal	4	4	4	4	4	4

Operationeel doel 6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tentoonstellingen Provinciale Atlas	Aantal	nvt	0	3	3	3	3

Operationeel doel 6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Opname archeologisch collecties	Aantal	nvt	0	2	2	2	2

Operationeel doel 6.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voldoen aan adviesvragen over ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen die in het beschermingsregime van de Stelling van Amsterdam vallen	Percentage	nvt	nvt	100%	100%	100%	100%
Gerestaureerde/herbestemde forten en herstellen liniedijken	Aantal	nvt	nvt	6	0	0	0

Operationeel doel 6.5.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ondersteunde MKB'ers MIT-uitvoering	Aantal	80	80	80	80	80	80
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)	Aantal	100	115	130	130	130	130
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)	Aantal	20	20	20	20	20	20

Operationeel doel 6.5.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming	Aantal	15	15	19	19	19	19
Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)	Aantal	10	10	10	10	10	10

Operationeel doel 6.5.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	4	4	4	4
Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	4	4	4	4
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven	Aantal	nvt	nvt	1	2	2	2
Resultaat Voedsel Verbindt	Aantal	nvt	4	4	4	4	4

Operationeel doel 6.5.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)	Aantal	42	10	(?)	(?)	(?)	(?)

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum
07 OKT. 2021

Kenmerk
1664727/1714277

Uw kenmerk

Betreft: Memorie van antwoord bij de begroting 2022

Geachte leden,

Ter kennisname zenden wij u bijgaand de memorie van antwoord bij de begroting 2022 toe.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Memorie van antwoord bij de begroting 2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Memorie van Antwoord bij de begroting 2022

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
1	NLG	VVD	Bas de Wit			Zita Pels/ Cees Loggen / Esther Rommel	Er worden diverse wijzigingen doorgevoerd in de beleidsindicatoren (wel/niet in begroting of operationeel doel). Hieronder enkele vragen daarover: - Wat zijn de gehanteerde uitgangspunten voor het bepalen of iets wel of niet een indicator in de begroting is? - Ik begrijp dat het aantal KRW-projecten als indicator is geschrapt. Wat ik niet begrijp, is dat de KRW-doelen zelf (per gebied; bijvoorbeeld waterschap) geen indicator zijn. Waarom zijn de KRW-doelen geen indicator? - De Living planet index wordt toegevoegd, dit is een wereldwijde index. Op welke schaal meten en monitoren wij dit in Noord-Holland? Zijn er, bijvoorbeeld vanuit het provinciaal natuurbeleid, streefwaardes te benoemen? - Waarom is de ganzenpopulatie en de maatschappelijke schade die zij aanrichten geen indicator meer? Dit raakt immers de kern van ons faunabeleid. Kunt u daarnaast een onderbouwing geven van de streefwaardes voor de uitgekeerde schade vanaf 2022, mede in relatie tot de schadebedragen zoals opgenomen in de begroting (pagina 95)? Waarom zijn de streefwaardes realistisch, en waarom streven we niet naar verdere afname? - Waarom zijn de N2000-doelsoorten geen indicator (vogels en habitats)? Het hele stikstofbeleid en delen van het natuurbeheer gaan hierover, dan zou ik een indicator verwachten.	Bij het bepalen of een indicator in de begroting zou moeten worden opgenomen hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd: 1. Een indicator geeft inzicht in de voortgang of het effect van het gevoerde beleid; 2. Een indicator is bruikbaar als instrument voor de (bij)sturing op het beleid; 3. De set van indicatoren sluit als geheel goed aan op het actuele beleid; 4. De administratieve lasten t.b.v. het meten, bijhouden en rapporteren over een indicator mogen niet ten koste gaan van de uitvoering (proportionaliteit/doelmatigheid). - Voor de monitoring van KRW is gebruik gemaakt van de indicator ‘toestand waterlichamen KRW’. Deze is te vinden op pagina 61 van de begroting. De ecologische toestand van oppervlaktewateren is beoordeeld volgens de beoordelingsmethode van de Europese Kaderrichtlijn Water. De cijfers geven het percentage oppervlaktewateren weer dat de beoordeling 'goed' heeft gekregen. Het betreft een jaarlijkse beoordeling op basis van de laatste drie meetgegevens. Weergegeven zijn de cijfers van alle oppervlaktewateren die in het beheer van de waterschappen zijn. Het gebied van een waterschap kan provincie-overstijgend zijn. De cijfers van een waterschap dat in twee provincies ligt worden in beide provinciecijfers opgenomen. - De Living Planet Index is berekend op het niveau van de provincie Noord-Holland. De Living Planet Index is de gemiddelde trend van de populatiegrootte van een aantal diersoorten. Dit zijn diersoorten die zowel op het land als in zoetwater of de zee voorkomen, zoals broedvogels, vlinders, libellen, reptielen, amfibieën, vissen, zoogdieren (incl. vleermuizen). Met de Living Planet Index is te volgen of het aantal diersoorten achteruitgaat of vooruitgaat, wat weer iets

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								zegt over de stand van de natuur. Een hogere indexwaarde wordt gezien als positief. Over de periode 1990-2019 vertoont de Living Planet Index in Noord-Holland een dalende trend. Het gaat om oorzaken zoals het verdwijnen van 'groene' elementen in het landschap, schaalvergroting in het landgebruik. De toename van stikstofdepositie wordt in verband gebracht met de toename van stikstofminnende soorten ten koste van de meer zeldzamere soorten. Dit wordt ook aangeduid als vergrassing en verruiging van het open duin en moerassen. De LPI is een gemiddelde weergave van de trend. Er zijn dan ook positieve ontwikkelingen te zien, zoals gebieden waar de biodiversiteit juist verbetert. Oude bossen bijvoorbeeld herbergen meer biodiversiteit, de verbetering van waterkwaliteit geeft bijzondere planten en dieren weer de ruimte zoals te zien in de Harger en Pettemerpolder. Succesvolle natuurontwikkeling in de binnenduinrand heeft bijzondere natuur opgeleverd, maar ook geholpen om de impact van de heftige regenbuien van de zomer van 2021 op te vangen en zo te voorkomen dat de omliggende landbouwpercelen onderliepen. Ook op het niveau van Nederland is een dalende trend zichtbaar. De daling van de Living Planet Index is landelijk minder groot dan voor provincie Noord-Holland. - De indicator die we gebruikten voor het meten van de ganzenschade gaf de uitgekeerde tegemoetkomingen voor faunaschade van de provincie weer. Omdat dit bedrag ook in de begroting/jaarrekening zelf is opgenomen als onderdeel van de standaard opgenomen financiële informatie heeft de indicator op zichzelf geen toegevoegde waarde. Als streefwaarde gaan wij nog steeds uit van de in het Coalitieakkoord beoogde verlaging van € 8 miljoen naar € 6 miljoen per jaar. Hierbij speelt ook het beoogde effect van de in het Coalitieakkoord afgesproken verhoging van het eigen risico voor agrarische ondernemers bij faunaschade naar 20%, een belangrijke rol. Deze is per 1 mei 2021 ingevoerd. Dit zal effect hebben op het schadebedrag 2021 en de jaren daarna. De in de tabel genoemde last van € 6,1 miljoen behelst overigens de hierboven genoemde € 6 miljoen plus de aan dit Operationeel doel gekoppelde apparaatskosten. -Het traject om vanuit de stikstofcrisis naar een strategie met doelen te komen is complex (geweest) en het veld waarin de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								opgave zich bevindt is nog volop in beweging. Niet in het minst omdat de demissionair minister zich nog buigt over de rijksdoelensystematiek en de implicaties daarvan voor de verschillende provincies. Wij stellen voor om voor de Begroting 2023 met een indicator te komen.
2	NLG	VVD	Bas de Wit		83	Esther Rommel	"Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden." Kunt u aangeven op basis van welke informatie u deze conclusie trekt, en over welke Europese eisen dit gaat? Op welke Europese eisen heeft Noord-Hollands beleid invloed, en welk effect wordt daarvan verwacht in 2022-2025?	Hiermee wordt gedoeld op de doelstellingen onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. In de aanwijzingsbesluiten voor de Natura2000-gebieden is beschreven wat die doelen per soort en habitattype zijn. Uit landelijke rapportages (artikel 17 rapportages) blijkt dat de doelen nog niet behaald worden. Met de uitvoering van de geplande herstelmaatregelen zoals genoemd onder Programma Natuur en in de stikstofaanpak, wordt beoogd deze doelstellingen dichterbij te brengen. De verwachting is dat in de periode 2022-2025 zeker voortgang geboekt zal worden, maar niet dat de uiteindelijke doelen in 2025 al zijn bereikt.
3	NLG	VVD	Bas de Wit		84	Esther Rommel	Wanneer wordt de tweejaarlijkse monitoring van de biodiversiteit in Noord-Holland in 2021 gepubliceerd?	Dat gebeurt naar verwachting in het najaar van 2021.
4	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.4	89	Esther Rommel	Kunt u een specificatie geven van de verwachte kosten ad EUR 200 miljoen voor Laag Holland? Kunt u daarnaast aangeven hoeveel van deze kosten reeds gefinancierd zijn op basis van bestaande provinciale budgetten en toegekende rijksbijdragen? Hoe kan het verschil gefinancierd worden in de komende 10 jaar?	Een genoemde bedrag is een indicatie. Een nadere specificatie van dit bedrag maakt deel uit van het concept-programma Laag Holland, dat wij dit najaar aan uw Statencommissie en tevens aan alle partners in de regio zullen voorleggen. Het daadwerkelijk benodigde bedrag over een periode van 10 jaar hangt uiteraard samen met de provinciale ambities die in het programma Laag Holland SMART en integraal zullen worden benoemd en die een regionale concretisering zijn van de provinciale visies die voor heel Noord-Holland sectoraal zijn vastgesteld. Wij zullen in het concept-programma ook de dekkingsbronnen aangeven. Belangrijke dekkingsbronnen zullen in ieder geval zijn: de Reserve Groen (voor de NNN-opgave) en specifieke geldstromen van het Rijk voor stikstofreductie en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Indien de beschikbare dekkingsbronnen niet toereikend zijn, zullen wij de ambities hierop aanpassen en/of aan uw Staten een alternatief dekkingsvoorstel voorleggen.
5	NLG	VVD	Bas de Wit		84	Esther Rommel	Kunt u een specificatie geven van de baten ad EUR 7,4 miljoen uit het programma Groen? Welke risico's zijn er bij het	Specificatie baten Deze baten hebben vooral betrekking op middelen die GS van het Rijk ontvangen als "specifieke uitkering" (€ 4,4 miljoen). In

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							realiseren van deze begrote baten? En welk potentieel is er om baten te vergroten eventueel?	2022 is in het kader van de Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland € 4,2 miljoen aan uitgaven (en daarmee ook als baten) geraamd. Zie ook pagina 194. Voor de Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden is € 220.000 geraamd. Voor projecten die voor derden worden uitgevoerd is € 2,2 miljoen geraamd en er is een bedrag van € 535.000 geraamd voor bijdragen van de waterschappen ten behoeve van natuurbeheer. Het restant bestaat uit te ontvangen leges. Risico's Met betrekking tot de Rijksmiddelen die als specifieke uitkering zijn ontvangen hebben GS per regeling ook een Beschikking van het Rijk voor ontvangen, waarbij de niet voor het desbetreffende doel uitgegeven middelen moeten worden teruggestort aan het Rijk. In de provinciale Jaarrekening leggen GS hier verantwoording over af. Aan de bijdragen van de waterschappen voor natuurbeheer ligt een Bestuursovereenkomst ten grondslag. Welk potentieel is er om baten te vergroten Met betrekking tot de Rijksmiddelen die GS als specifieke uitkering ontvangen zijn in de Begroting 2022 alleen de te verwachten uitgaven voor 2022 geraamd, maar de beschikkingen van het Rijk omvatten grotere bedragen. Zo hebben GS bijvoorbeeld voor de Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden een beschikking van totaal € 18 miljoen ontvangen. Hiernaast loopt het Programma Natuur met een toegezegde specifieke uitkering van bijna € 44 miljoen. Daarnaast wordt momenteel overleg gevoerd met het Rijk t.a.v. een tweede tranche Programma Natuur.
6	NLG	VVD	Bas de Wit	5.2.1	91	Esther Rommel	De SNL loopt af na 2021, de natuurgebieden blijven echter evenals de beheervraagstukken. Hoe wordt vanaf 2022 subsidie beschikbaar gesteld aan natuurbeheerders? Wat verandert er voor subsidieaanvragers? Wanneer komt PS hierover te spreken?	Ons beleidsmatige uitgangspunt is dat wij het natuurbeheer in de natuurgebieden structureel subsidieren. Als de zesjarige beheersubsidies aflopen, kunnen de beheerders dus een nieuwe beheersubsidie aanvragen. Voor het agrarisch natuurbeheer zal een evaluatie van de effecten plaatsvinden, op basis waarvan GS keuzes zal maken voor de subsidiemogelijkheden in de toekomst. Provinciale Staten besluiten jaarlijks over de kaders voor het natuurbeheer in het Natuurbeheerplan, dat altijd in oktober/november in uw Staten wordt geagendeerd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
7	NLG	VVD	Bas de Wit	5.3.1	97	Esther Rommel	Wat is het aantal groene vrijwilligers per 1-1-2021? Wat is het demografisch risico op afname van dit aantal? Welke iniatieven moeten ervoor zorgen dat het aantal stabiel kan blijven in 2022? Wat zijn eventuele alternatieven voor hun rol als tellers, vertellers en herstellers, als het aantal vrijwilligers toch afneemt?	Per 1-1-2021 zijn er 11.000 actieve groene vrijwilligers. De aanpak voor ondersteuning van groene vrijwilligers in Noord-Holland is geborgd in het programma Betrekken bij Groen. Een belangrijk onderdeel hiervan is onderzoek naar nieuwe manieren om geïnteresseerden voor kortere of langere tijd te betrekken en van elkaar te laten leren. Wij ontwikkelen pilots om flexibel aanbod in de praktijk te testen. Zo zijn er in 2021 pilots met jongeren (18-30) in het Goois Natuurreservaat, bij het Twiske, in Nationaal Park Zuid Kennemerland en in een stedelijke context. Ook is er een pilot gericht op het aantrekken van nieuwe flexibele vrijwilligers in de leeftijd van 40-55 jaar. Via deze pilot onderzoeken GS hoe nieuwe vrijwiligers het beste bereikt kunnen worden en welk aanbod bij ze past. Het aanbod voor incidenteel en flexibel vrijwilligerswerk op het platform de Groene Academie wordt continu aangevuld. Door deze inzet denken wij dat het te prematuur is om te vrezen voor grote afname van vrijwilligers. Wel vraagt het onderwerp voortdurende aandacht.
8	NLG	VVD	Bas de Wit	5.3.2	98	Esther Rommel	Wat is de verklaring voor de toegenomen uitgaven aan 5.3.2 bijdrage aan regionale samenwerkinging, kunt u een specificatie van de uitgaven in 2021-2023 opgeven, welk effect moet deze bijdrage hebben en hoe wordt dit gemonitord?	Specificatie uitgaven 2021 (€ 3.528.000): Voor € 2,8 miljoen is dit een geraamde onttrekking uit de Reserve Landschap; € 330.000 voor een subsidie aan de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland; € 60.000 voor het Bestuurlijk Platform Groene Hart; € 200.000 voor capaciteitskosten en € 138.000 voor uitgaven m.b.t. de Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden. Specificatie uitgaven 2022 (€ 3.989.000): Voor € 3,18 miljoen is dit een geraamde onttrekking uit de Reserve Landschap; € 330.000 voor een subsidie aan de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland; € 60.000 voor het Bestuurlijk Platform Groene Hart; € 199.000 voor capaciteitskosten en € 220.000 voor uitgaven m.b.t. de Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden. Specificatie uitgaven 2023 (€ 4.369.000): Voor € 3,78 miljoen is dit een geraamde onttrekking uit de Reserve Landschap; € 330.000 voor een subsidie aan de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland; € 60.000 voor het Bestuurlijk Platform Groene Hart en € 199.000 voor capaciteitskosten.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								Verklaring toegenomen uitgaven: De hogere bedragen in de jaren 2021 – 2023 hebben vooral betrekking op de geraamde onttrekking uit de reserve Landschap, deze worden op pagina 98 ook weergegeven onder het kopje “onttrekkingen”. Welk effect en hoe wordt dit effect gemonitord Aan de Bijdragen aan de Nationale Parken en het Bestuurlijk Platform Groene Hart liggen bestuurlijke afspraken ten grondslag. De bijdragen worden verleend in de vorm van subsidies waarover verantwoording dient te worden afgelegd conform de daarvoor gelden provinciale verantwoordingssytematiek. Voor opdrachten en subsidies die worden verstrekt uit de Reserve Landschap geldt dat deze worden besteed aan Herstel Liniedijken en Landschapsversterkingen Westeinderscheg, Amstelscheg, Diemerscheg, Kern Schagen en Noord-Kennemerland. Voor de Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden geldt dat deze middelen worden besteed aan de klimaatopgave (Klimaatakkoord) in de veenweidegebieden Groene Hart en Laag Holland
9	NLG	VVD	Bas de Wit	6.1.5	106	Ilse Zaal	“De provincie participeert in de voorbereiding van het GLB/Nationaal Strategisch Plan.” Wat is de inzet van de provincie in de voorbereiding, en hoe relateert dat aan provinciaal beleid?	Onze inzet is om het GLB-NSP 2023-2027 zo effectief en doelmatig bij te laten dragen aan onze doelen voor de transitie naar een toekomstbestendige landbouw zoals verwoord in de Omgevingsvisie 2050. Wij zetten er op in dat duurzaam boeren ook sterker beloond wordt. Daarbij gaat het om beleid zoals onder meer verwoord in de voedselvisie 2020-2030, de uitvoeringsagenda economie 2021-2023, Watervisie en de agenda Groen. Kennis en innovatie is hierbij een overkoepelend doel om de landbouw in stat te stellen om zich aan te passen en te ontwikkelen. Wij informeren uw Staten binnenkort uitgebreid over de prositie van de provincies in het GLB-NSP.
10	NLG	VVD	Bas de Wit		169	Esther Rommel	“Als overheid mogen wij geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en mogen wij geen onrechtmatige staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van marktconforme prijzen afgeweken kan worden. Tevens zijn wij er als overheid aan gehouden om niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachten en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze	In 2020 heeft dergelijke integrale afweging tweemaal in GS plaatsgevonden: 1. Uitgangspunten onderhandeling met netbeheerders over verkoop deel SLP-zuid terrein tbv een transformatorstation in de A4-zone (GS 7-6-2020, toentertijd geheim).

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							plaats dat iedereen dezelfde positie heeft. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging binnen GS, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is." Hoe vaak heeft in 2020 een dergelijke integrale afweging binnen GS plaatsgevonden? Welke aspecten waren daarin doorslaggevend? Heeft het al dan niet voordoen van deze afwegingen implicaties voor de beleidsvorming in de komende jaren (in die zin dat PS aangepast beleid wordt voorgesteld om de noodzaak tot dergelijke afwegingen te voorkomen)?	GS besloten af te wijken van het provinciaal grondbeleid door niet op de vrije markt, maar 1-op-1, tegen getaxeerde marktwaarde, grond te verkopen aan Tennet en Liander. De belangrijkste afweging was de het urgente probleem van de electriciteitsvoorziening in deze regio. 2. Onderhandse verkoop provinciaal eigendom ter reconstructie van pachtbeëindiging in het Noord-Hollands Duinreservaat (GS 24-8-2021) GS besloten af te wijken van het provinciaal grondbeleid door niet op de vrije markt, maar 1-op-1, tegen getaxeerde marktwaarde, grond buiten de NNN te verkopen aan een pachter van het PWN. De afweging was dat hierdoor wettelijk verpachte NNN-grond binnen Natura2000 uit landbouwkundig gebruik wordt genomen en als NNN kan worden ingericht. Deze afwegingen hebben geen implicaties voor de beleidsvorming in de komende jaren.
11	NLG	VVD	Bas de Wit		90/245	Esther Rommel	Kunt u een specificatie geven van de onder 5.1.1 genoemde lasten ad EUR 50,3 miljoen in 2022 (grootste categorieën van uitgaven)? Hoe sluit het totaalbedrag van 5.1 van pagina 90 (EUR 78,5 miljoen) aan op het genoemde bedrag ad EUR 91 miljoen op pagina 245?	T.a.v. de van de lasten van € 50,3 miljoen onder 5.1.1 in 2022: voor een groot deel betreft dit uitgaven uit de Reserve Groen (€ 43,4 miljoen). Een nadere specificatie hiervan wordt opgenomen in het Programma Natuurnetwerk 2022, dat in november 2021 aan uw Staten zal worden voorgelegd. Daarnaast is er € 2,2 miljoen geraamd voor projecten die worden uitgevoerd voor derden (hier staan baten tegenover); € 0,7 miljoen voor convenantsgelden die via het Groenfonds (aflossing van een oude lening t.b.v. natuuraankopen); € 1,4 miljoen voor onderzoek en advies Groen en € 2,6 miljoen voor capaciteitskosten. De cijfers op pagina 90 hebben allemaal betrekking op het beleidsdoel 5.1 'Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur'. Op pagina 245 zijn de cijfers weergegeven op het niveau van de Taakvelden zoals ons die door het Rijk opgelegd zijn ten behoeve van een vergelijking tussen de provincies onderling door het CBS. Deze komen niet geheel met elkaar overeen; er vallen ook bedragen onder Taakveld 5.1 Natuurontwikkeling die op andere provinciale beleidsdoelen staan.
12	EFB	DENK	Koyuncu	Gerealiseerde	19	Arthur van Dijk	Wat was de initiële doelstelling voor het realiseren van de Quickscans in 2020? Is er een verschil met de gerealiseerde doelstelling en wat verklaart dit verschil? Op welke wijze	Door de coronacrisis is de uitvoering van de Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid bij de Noord-Hollandse gemeenten naar achteren geschoven. De uitrol hiervan bij

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
				quickscans			wordt er ingespannen om de doelstelling van 2021 (15) te kunnen realiseren? Wat wordt er anders gedaan? Waarom stijgt het aantal verwachte Quickscans tot 2023? Wat zijn de kosten per Quickscan en de totale kosten per jaar? Wat heeft het tot dusver opgeleverd in het kader van de bestrijding van de ondermijnende criminaliteit c.q. gemeentelijke weerbaarheid?	andere Noord-Hollandse gemeenten borduurt voort op de succesvolle pilot bij drie gemeenten in 2019 en 2020. In januari 2021 is er samen met het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum) Noord-Holland, twee onderzoeksbureaus en de gemeenten hiermee gestart. Het doel is om in deze coalitieperiode bij bijna alle gemeenten een Quickscan aan te bieden. Door o.a. samenwerkende gemeenten gaat het hier om totaal 32 Quickscans. De kosten per Quickscan zijn € 15.000,-. Verantwoording van de voortgang van de Agenda vindt ook door middel van een voortgangsbericht aan PS plaats.
13	EFB	DENK	Koyuncu	1.4.1 bestuurshandeling communiceren	20	Arthur van Dijk	Op welke wijze wordt getracht om burgers te bereiken met de communicatiestrategie die laaggeletterd zijn of anderstalig? Hoe zorgt de provincie ervoor dat deze moeilijk bereikbare groepen ook pro-actief geïnformeerd worden over hun provincie?	De provincie Noord-Holland heeft de Direct Duidelijk Deal met het Rijk ondertekend. Daarin zijn afspraken gemaakt over heldere en duidelijke communicatie, die ook voor mensen die laaggeletterd zijn begrijpelijk is. Als onderdeel hiervan worden onder meer alle standaardbrieven van de provincie herschreven in direct duidelijke taal en worden ambtenaren opgeleid om direct duidelijk te schrijven. De landelijke Direct duidelijk-campagne pleit ervoor om direct duidelijke teksten te ondersteunen met beeld. Bij deze begroting en de jaarrekening over 2020 is daarom ook een uitleg in de vorm van een animatie in direct duidelijke taal verschenen. Wanneer het nuttig is, kan er ook in andere talen worden gecommuniceerd met inwoners. Ook wordt voor de communicatie van anderstalige inwoners soms gebruik gemaakt van andere organisaties of overheden, die deze groepen beter weten te bereiken dan de provincie.
14	EFB	DENK	Koyuncu	1.4.2	21	Arthur van Dijk	De Provincie maakt deel uit van diverse lobbyorganisaties. Dit kost de burger geld. Maar wat levert het concreet op voor de Noord-Hollander? Is dat nader uit te leggen c.q. kwantificeren?	*Belangenbehartiging in Brussel en Den Haag al dan niet via lobbyorganisaties beoogt vooral invloed uit te oefenen op nieuw beleid, zodat dit bijdraagt aan de uitvoering van ons eigen beleid. Dat kan zijn in de vorm van regelgeving en/of in de vorm van financieringsmogelijkheden. Belangenbehartiging kan er ook op gericht zijn te voorkomen dat regelgeving wordt vastgesteld die ons eigen beleid hindert of ons geld kost. Als we daarin succesvol zijn, is dat dus in het voordeel van de Noord-Hollander. Het resultaat is echter zelden een-op-een in geld uit te drukken. De belangenbehartiging draagt bij aan de uitvoering van het provinciaal beleid en aan de aanpak van de maatschappelijke opgaven die Provinciale Staten hebben gedefinieerd. Ten behoeve van de effectiviteit en efficiëntie van de belangenbehartiging werken wij nationaal en internationaal*

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								samen met andere provincies en regio's. Daarmee creëren we de massa die nodig is om ons geluid te versterken. Twaalf provincies worden in Den Haag eerder gehoord dan een, en honderdvijftig regio's worden in Brussel eerder gehoord dan een. Deze netwerkorganisaties versterken niet alleen onze belangenbehartiging, zij doen ook een deel van het werk in de zin van het verzamelen en delen van informatie en het analyseren van nieuw beleid en nieuwe regelgeving. Het resultaat van de samenwerking is dat met inzet van minder capaciteit een veel breder deel van het speelveld kan worden bestreken. Dit is niet kwantificeerbaar.
15	NLG	DENK	Koyuncu	Maatschappelijk doel	24	Zita Pels	Er moet in 2050 een reductie van 50% in het gebruik van primiare grondstoffen gerealiseerd worden. Maar 50% ten opzichte van welk basisjaar? En over hoeveel uitstoot praten we dan (dwz, in 2050)? Verder op pagina 25: De provincie werkt met het programma Tata Steel 2020-2050 aan een gezondere leefomgeving. Maar is het meest recente rapport van het RIVM hierin opgenomen? Zo niet, moet dit programma niet opnieuw bijgesteld worden aan de hand van de (zorgelijke) bevindingen van het RIVM? Welke gevolgen heeft dit voor de begroting?	Aansluitend bij de Europese en nationale doelstelling is het Noord-Hollandse doel om in 2050 voor 100% circulair te zijn met primaire grondstoffen, en in 2030 halverwege. Het is nog geen hard omschreven en meetbaar doel. Dit is ook door het Planbureau voor de Leefomgeving in de eerste Integrale Circulaire economie Rapportage (ICER) van januari 2021 gesteld en de door de Staatssecretaris meegedeeld aan de Tweede Kamer in haar brief van 14 juli jl.. De provincie Noord-Holland werkt mee aan het scherp krijgen van definities en registraties om de doelstelling meetbaar te maken. Zo wordt nu gesproken over het jaar 2015 als referentiejaar en wordt beoordeeld hoe een kwalitatieve prioritering, zoals de mate van gebruik van de door de EU en Rijk benoemde 30 kritieke grondstoffen, hierin kan meewegen, naast volume, waarde en milieubelasting van grondstoffen. Het RIVM rapport over stofdepositie in de IJmond is genoemd in het Programma Tata Steel 2020 – 2050 (als onderdeel van het gezondheidsonderzoek in de IJmond door het RIVM). In het programma is verder als actiepunt opgenomen dat per onderzoek gezamenlijk (provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en GGD) wordt gekeken wat de beste reactie en vervolgstappen zijn. Dat is naar aanleiding van het recente RIVM rapport ook gebeurd. Het doel van het programma is en blijft het zoveel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. Het recente RIVM rapport onderstreept dit doel opnieuw. Het programma hoeft niet te worden bijgesteld.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
16	NLG	DENK	Koyuncu	Effectindicatoren CO2-emissie	27	Esther Rommel	Het kabinet zinspeelt op het onteigenen van landbouwproducenten om daarmee het percentage stikstof terug te dringen. Mocht dit plan realiteit worden, wat zijn dan de gevolgen voor de Noord-Hollandse boeren en onze klimaatplannen? Welke gevolgen heeft dit verder voor de begroting?	Ook wij hebben kennis genomen van de eerste ideeën van het Rijk over onteigening van boeren. Wij hebben hierover echter niet meer informatie dan in de media bekend is geworden. Het is nog onduidelijk of deze plannen inderdaad werkelijkheid worden; de kabinetsformatie zal hier naar verwachting ook een belangrijke rol in spelen. Om die reden kunnen wij nog geen inschatting maken van de effecten voor Noord-Hollandse boeren, onze klimaatplannen en onze begroting.
17	RWK	DENK	Koyuncu	Effectindicator 2.1.1	29	Edward Stigter	Waarom zijn de cijfers van de productie van hernieuwbare energie alleen tot 2018 te zien? Wat is de productie tot 2020?	Bij het opmaken van de begroting waren dat de laatste beschikbare totaal cijfers betreffende hernieuwbare energie (energie uit zon, wind, biobrandstof en hernieuwbare warmte) in *waarstaatjeprovincie.nl.* Inmiddels zijn de cijfers voor 2019 beschikbaar, voor NH is dat 20.614 TJ (≈ 5,7 TWh) . Deze zijn ook te vinden in ons dashboard Energietransitie in NH, zie Energietransitie - Hernieuwbare energie - Noord-Holland
18	RWK	DENK	Koyuncu	Beleidsdoel 2.1	31	Edward Stigter	Waarom stijgen de investeringen in de opwekking van duurzame elektriciteit in 2021 en daalt deze vanaf 2023 naar 1.255k? Moeten de investeringen juist niet blijven toenemen om de gestelde doelen in het kader van de klimaatopgave te behalen? Wat verklaart deze daling na 2022? De overbelasting en beperking van het elektriciteitsnetwerk is meermaals besproken. Zijn de investeringen in de energie infrastructuur voldoende om aan onze klimaatdoelstellingen te voldoen? Oftewel, als alle windmolens en zonneparken er staan, zijn deze investeringen (2.1.3) dan voldoende om onze elektriciteitsopbrengst te faciliteren?	Het budget van dit operationele doel zit in een reserve. Het budget dat hierin zit is bestemd voor de huidige coalitieperiode (t/m 2023). Vanuit deze reserve zijn nog geen kasraming opgenomen zijn voor de jaren daarna. De lasten die te zien zijn bij dit operationele doel in 2024 en 2025 zijn capaciteitskosten (dat zijn de personele lasten). Voor de regionale netinfrastructuur in onze provincie is Alliander verantwoordelijk. De investeringen doet Alliander. Alliander adviseert bij de uitvoering van de RES over de benodigde netinfrastructuur. De provinciale middelen op de begroting worden ingezet om de no-regret maatregelen op tijd te realiseren en om (samen met Alliander) een ontwerp en programmering van het Energienet van de toekomst te maken.
19	EFB	DENK	Koyuncu	Beleidsdoel 7.1	119	Zita Pels / Cees Loggen	Waaraan worden de middelen uit de reserve besteed? Is de reden waarom er vanaf 2024 niet meer verder uit ingezet wordt, omdat het dan een beslissingsbevoegdheid is van het volgende college?	De middelen worden besteed aan de doelen: verduurzaming gebouwde omgeving, versterking culturele en maatschappelijk sector en versterking arbeidsmarkt technieksector. In onze brief aan PS van 27 mei jl. staat een uitgebreidere toelichting van de beoogde besteding van de middelen uit de reserve. De brief is te vinden via de link

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=1100355786 Bij de opzet van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds zijn we ervanuit gegaan dat het om een tijdelijke maatregele gaat ter verzachting van de effecten van de coronapandemie. Daarom is het in de meerjarenbegroting opgenomen tot en met 2023.
20	EFB	DENK	Koyuncu	8.1.1	121	Zita Pels	Wat is de reden dat de lokale heffingen gelijk blijft na 2022? Moet deze niet meebewegen met de demografische ontwikkeling? Wat is de reden voor de stijging van de uitkeringen uit het provinciefonds?	1. Onder lokale heffingen verstaan wij de opbrengst van de opcenten de motorrijtuigenbelasting. Voor het jaar 2022 gebruiken wij hiervoor de raming zoals wij die van de Belastingdienst hebben ontvangen. Omdat het erg lastig is om een voorspelling te doen van het toekomstige verloop (denk bijvoorbeeld aan de groei van electrische auto's waar nu nog geen opcenten voor ontvangen worden) zetten we de toekomstige raming op 0. 2. Het provinciefonds neemt toe als gevolg van • Toename van de algemene uitkering: de omvang van de algemene uitkering beweegt mee met de uitgaven van het Rijk (het zogenaamde 'samen trap op samen trap af' principe. Dus in jaren dat her Rijk meer uitgeeft ontvangen de provincies meer geld; • Toename van decentralisatie-uitkeringen
21	EFB	DENK	Koyuncu	Overige risico's niet gekwantiiceerd	131	Ilse Zaal & Zita Pels	Bij de Kadernota 2021 werd gesproken van bestuurlijke problemen die konden ontstaan als gevolg van mogelijke financiële tekorten bij gemeenten. Projecten konden daardoor gevaar lopen. Wat is de huidige stand van zaken bij de gemeenten? Bij hoeveel gemeenten van het totaal kijkt de provincie met zorgen naar vanwege de financiële situatie?	Zoals vermeld in de indicator op pagina 16 van de begroting stonden er in 2020 geen gemeenten onder financieel toezicht van de provincie vanwege de financiële situatie. Ook op dit moment hebben we geen gemeenten onder preventief financieel toezicht vanwege zorgen over de financiële situatie. De uitspraak waarop u doelt stond in de kaderbrief 2022 en was onderdeel van een beschrijving over trends en ontwikkelingen. De financiële schaarste bij de gemeenten is iets om rekening mee te houden in het provinciaal beleid waar het gaat om toekomstige activiteiten waarbij sprake is van cofinanciering vanuit gemeenten. De financiële kaders die in het nieuwe regeerakkoord voor gemeenten worden uitgewerkt zijn daarbij ook van belang. Op dit moment zijn er bij ons op

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								geen risico's bekend bij activiteiten waarover reeds financiële afspraken zijn gemaakt met gemeenten
22	EFB	DENK	Koyuncu	Incidenteel weerstandsvermogen	134	Zita Pels	Waarom is de Algemene Reserve voor de raming 2023 (en verder) niet opgenomen in deze berekening?	Dit is gedaan omdat de algemene reserve een incidenteel dekkingsmiddel is. Dit betekent dat als je dit geld eenmaal ingezet hebt in een bepaald jaar, je dit niet nog een keer in kan zetten in andere jaren (op is op als het ware).
23	EFB	DENK	Koyuncu	Solvabiliteitsreatio	137	Zita Pels	Tussen welke waarden wordt de solvabiliteitsratio als acceptabel gezien? In hoeverre verhoudt dat zich tot de solvabiliteitsratio in de meerjarenraming? Wat verklaart de daling tot en met 2025?	De interpretatie van de kengetallen in relatie tot de financiële positie is geen objectieve wetenschap. Zo zijn er ook geen vastgestelde grenswaarden waarbinnen de solvabiliteitsratio als acceptabel wordt gezien. Wanneer we kijken naar de provincies is de gemiddelde prognose voor de solvabiliteitsratio in de begrotingen over 2021 64,4%. De verwachte solvabiliteitsratio voor Noord-Holland per einde 2021 bedraagt 71%. Over 2022 bedraagt deze voor Noord-Holland 60%. De daling van de solvabiliteit van de provincie Noord-Holland wordt verklaard door verschillende factoren. Bepalende ontwikkelingen hierin zijn: - Het eigen vermogen neemt af omdat we onze bestemmingsreserves inzetten voor het bereiken van gestelde doelen. - Het balanstotaal van de provincie neemt toe door investeringen.
24	EFB	DENK	Koyuncu	Totale kosten overhead begroting 2022	151	Zita Pels	Wat is het aandeel externe inhuur? Welke maatregelen neemt het college om de externe inhuur zoveel als mogelijk terug te dringen? Hoeveel bedraagt de jaarlijkse kosten aan communicatie (totaalbedrag)? Hoe vergelijkt Noord-Holland in het totale kosten overhead met de andere 11 provincies?	Bij overhead gaat het bijna uitsluitend over structurele taken. Die willen we laten verrichten met vast eigen personeel. In de begroting ramen we dan ook deze kosten op basis van eigen vast personeel. In de praktijk wordt externe inhuur ingezet voor vervanging bij openstaande vacatures of bij ziekte, bij piekbelasting en bij specifieke tijdelijke werkzaamheden. De invulling van structurele taken vindt standaard plaats met eigen vast personeel. Ook bij tijdelijke werkzaamheden wordt gekeken of er opvolgend gelijksoortige werkzaamheden zijn, waardoor tijdelijke dienstverbanden of eventueel een vast dienstverband de voorkeur verdienen boven een inhuurcontract.

<table>
<tr><th>Nr</th><th>Commissie</th><th>Fractie</th><th>Naam vragensteller</th><th>OD</th><th>Pagina begroting</th><th>Portfeuillehouder GS</th><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>Binnen de totale kosten van overhead wordt een bedrag van € 188.000 aan communicatie besteed.

De begrotingen voor 2022 zijn nog niet vastgesteld, dus kan er voor 2022 geen vergelijking worden gemaakt. Onderstaand zijn de lasten overhead per provincie weergegeven uit de begroting 2021. Daarbij moet worden opgemerkt dat niet iedere provincie dezelfde definitie hanteert van overhead.

Bedragen in miljoen euro. Bron: Statline (CBS)
<table>
<tr><th>Provincie</th><th>Baten</th><th>Lasten</th><th>Saldo</th></tr>
<tr><td>Groningen</td><td>0</td><td>36,3</td><td>36,3</td></tr>
<tr><td>Friesland</td><td>2</td><td>40,8</td><td>38,8</td></tr>
<tr><td>Drenthe</td><td>4,9</td><td>32,3</td><td>27,4</td></tr>
<tr><td>Overijssel</td><td>1</td><td>57,8</td><td>56,8</td></tr>
<tr><td>Flevoland</td><td>3</td><td>31,7</td><td>28,7</td></tr>
<tr><td>Gelderland</td><td>0,2</td><td>86,9</td><td>86,7</td></tr>
<tr><td>Utrecht</td><td>3,4</td><td>54,6</td><td>51,2</td></tr>
<tr><td>Noord-Holland</td><td>0</td><td>73,6</td><td>73,6</td></tr>
<tr><td>Zuid-Holland</td><td>2,4</td><td>103</td><td>100,6</td></tr>
<tr><td>Zeeland</td><td>0,3</td><td>28,5</td><td>28,2</td></tr>
<tr><td>Noord-Brabant</td><td>0</td><td>73,5</td><td>73,5</td></tr>
<tr><td>Limburg</td><td>0,3</td><td>51,8</td><td>51,5</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>25</td><td>NLG</td><td>DENK</td><td>Koyuncu</td><td>Indicatoren

Klimaat & Milieu</td><td>Pagina 4 (Was wordt indicatoren)</td><td>Zita Pels</td><td>Kan worden toegelicht waarom deze indicatoren niet meer voldoen aan de uitgangspunten en zijn geschrapt?</td><td>De geschrapte indicatoren voldoen niet aan de uitgangspunten (zoals vermeld in de begeleidende brief aan uw Staten bij deze begroting). De geschrapte indicatoren in het programma Klimaat en Milieu voldeden niet aan de eerste 2 uitgangspunten en 1. Een indicator geeft inzicht in de voortgang of het effect van het gevoerde beleid;

2. Een indicator is bruikbaar als instrument voor de (bij)sturing op het beleid;</td></tr>
</table>

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								De meeste indicatoren die waren opgenomen zijn prestatie indicatoren. Hoewel dit een beeld geeft over wat de provincie heeft gedaan, geeft dit geen inzicht in het daadwerkelijke effect dat we als provincie willen bereiken.
26	NLG	DENK	Mangal	2.2.1	6	Jeroen Olthof	Hoeveel experts kunnen worden aangenomen met € 286K? En op welke specifieke expertise zullen de prioriteiten worden gelegd?	€ 286K is voor 2 fte. De specifieke expertise waar deze capaciteit op wordt ingezet is het reguleren en toezicht houden op lozingen in het oppervlaktewater, inclusief de daarvoor benodigde samenwerking met de waterschappen én het ondersteunen van de provincie in de beleidsopgave en kennisdeling met andere omgevingsdiensten in Noord Holland. In 2021/2022 voert de OD NZKG een pilot indirecte lozingen ui, in samenwerking en afstemming met de waterbeheerders. Dit moet (nog) meer scherpte geven in hoe de extra formatie het beste kan worden ingezet. Met andere worden: wat het beste rendement geeft voor de kwaliteit van het water.
27	NLG	DENK	Mangal	2.2.1	6	Jeroen Olthof	De structurele verhoging is pas vanaf 2024. De uitgaven voor VTH taken in 2022 en 2023bestaan uit de investeringen van 418K + 154K. Wat is de verdeling van dit budget tussen 2022 en 2023 en hoeveel experts zullen met dit geld in resp. 2022 en 2023 worden aangenomen?	Het gaat zowel in de jaren 2022/2023 als 2024 en verder om de inzet van 2 fte. De verdeling van de € 418K + € 154K is € 286K voor 2022 en € 286 K voor 2023.
28	NLG	DENK	Mangal	2.2.1	6	Jeroen Olthof	Hoeveel geld wordt gereserveerd voor werving en selectie in de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025?	In de € 286K zit geen reserve voor werving en selectie. De OD NZKG heeft hiervoor in haar eigen begroting posten opgenomen voor de kosten voor de zogenaamde 'PIOFACH-functies'. Dat zijn de kosten voor ondersteunde functies als huisvesting en facilitaire zaken, ICT, Personeel, Financiën, Inkoop etc.
29	NLG	DENK	Mangal	2.2.1	6/36	Jeroen Olthof	Hoe verhouden de bedragen op pagina 6 zich met die genoemd worden op pagina 36?	De bedragen voor OD 2.2.1 op pagina 6 zijn onderdeel van de bedragen voor OD 2.2.1 op pagina 36.
30	NLG	DENK	Mangal	2.2.1	6	Jeroen Olthof	Wordt er, gezien de bedragen genoemd op pagina 36, in 2022 en 2023 niet bijgesteld? Zo ja, waarom wordt dat niet getoond, zo nee, waarom niet?	Zie antwoord hiervoor de bedragen op pagina 6 zijn onderdeel van de bedragen op pagina 36.
31	NLG	DENK	Mangal	3.5.2. Grondb	6	Esther Rommel	Op basis waarvan wordt verwacht dat de huuropbrengsten eerst zullen stijgen in 2023 om vervolgens te dalen in 2023 en 2024?	Zie ook antwoord nummer 171. Het betreft het verwijderen van de verhuurinkomsten van een deel van het kantoor Houtplein uit Operationeel Doel 3.2.5 (Grondbeleid), omdat deze inkomsten reeds structureel onder

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
				eleid uitvoeren				Operationeel Doel 8.2.2 (Bedrijfsvoering) (dubbel) waren geraamd zijn. In de 2e Begrotingswijziging 2021 is dit reeds geconstateerd en aangepast. Nu ook in egroting 2022 e.v. De overige pacht- en huurinkomsten onder Operationeel Doel 3.2.5 (Grondbeleid) worden voor 2024 en 2025 hoger geraamd, waardoor als resultante de hierboven genoemde bijstelling minder hoog is.
32	RWK	DENK	Mangal	2.1.3	31	Edward Stigter	Wat is de grondslag voor de schommeling op de begroting op het borgen van de aansluting van de energie infrastructuur op de waterstoftransitie zo groot; met een dip in 2024 om in 2025 weer omhoog te gaan?	Het budget van dit operationele doel zit in een reserve. Het budget dat hierin zit is bestemd voor de huidige coalitieperiode (t/m 2023). Vanuit deze reserve zijn nog geen kasraming opgenomen zijn voor de jaren daarna. De lasten die te zien zijn bij dit operationele doel in 2024 en 2025 zijn capaciteitskosten (dat zijn de personele lasten).
33	RWK	DENK	Mangal	2.1 Storting en	31	Edward Stigter	Op basis van welke veronderstelling is de terugval van reserveringen voor 2.1.1 tot en met 2.1.4 te verklaren?	Het budget van dit operationele doel zit in een reserve. Het budget dat hierin zit is bestemd voor de huidige coalitieperiode (t/m 2023). Vanuit deze reserve zijn nog geen kasraming opgenomen zijn voor de jaren daarna. De lasten die te zien zijn bij dit operationele doel in 2024 en 2025 zijn capaciteitskosten (dat zijn de personele lasten).
34	RWK	DENK	Mangal	2.2.2	36	Edward Stigter	Waarom zijn er geen reserveringen voor Verduurzaming bestaande woningvoorraad opgenomen voor de komende jaren?	Onder deze post viel het programma verduurzaming bestaande woningvoorraad, dat in 2018 is gestart en dit jaar bijna is afgerond. Er worden wel diverse nieuwe activiteiten ontwikkeld om verduurzaming van bestaande woningen te stimuleren. Deze activiteiten staan beschreven op pagina 117 en 118 onder hoofdstuk 7.1.1. Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen.
35	RWK	DENK	Mangal	2.2.3	36	Esther Rommel	Gezien de problemen met PFAS, waarom is er een enorme daling van 1700% opgenomen voor bodemsanering komende jaren?	In de begroting van 2022 is voor bodemsanering ca. € 1,7 mln minder opgenomen dan in 2021. De reden hiervoor is dat wij de uitvoerende werkzaamheden voor Gebiedsgericht grondwater beheer ’t Gooi in 2021 voor 30 jaar hebben afgekocht bij Bodemzorg. Dit betekent dat hiervoor eenmalig in 2021 een forse uitgave hebben gedaan. Voor aanpak van de PFAS problematiek hebben wij extra middelen aangevraagd bij het Rijk. Het Rijk heeft nog niet besloten over onze aanvraag.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
36	RWK	DENK	Mangal	2.2.3	36	Edward Stigter	Mag worden geconcludeerd dat de Provincie verduurzaming van bestaande woningbouw niet meer zal subsidiëren vanaf 2022 aangezien de ontrekkingen op 0 worden gesteld?	De verwachting is dat reserve 'verduurzaming bestaande woningvoorraad' (bijna) geheel is uitgeput in 2022 en de subsidieregeling hiervoor loopt dan ook af. Vanuit het Herstelfonds is geld beschikbaar voor verduurzaming van de gebouwde omgeving, maar dat is niet bedoeld om bestaande regelingen voort te zetten.
37	NLG	DENK	Mangal	3.2.5	50	Esther Rommel	Hoe verhoudt de aankoop van NNN zich met 3.2.5 Resv. waardevermindering grond Groen?	Zie 'Memo Toelichting krediet NNN-aankopen en beantwoording vragen cie EFB', behorende bij Agendapunt 9 (Tweede begrotingswijziging 2020) van PS-vergadering 14 september 2020.
38	M&B	DENK	Koyuncu	4.3.1	75	Jeroen Olthof	Vraag over bullet: *Verkeersmanagement op de weg*. De verkeerskundige werking van ieder provinciaal verkeerslicht wordt elke drie jaar doorgelicht en bijgesteld. Waar wordt dan precies naar gekeken: wordt het functioneren van de verkeersregeling hier ook in meegenomen? En wat geeft de doorslag om een verkeerslicht aan te passen en op welke termijn geschiedt dit?	Bij het optimaliseren wordt met name naar de verkeersregeling in het verkeerslicht gekeken. Hierbij wordt beoordeeld of de huidige regeling nog voldoet aan de intensiteit van de verschillende groepen verkeersdeelnemers. Een regeling wordt aangepast als er optimalisaties zijn te realiseren en dus vertraging kan worden verminderd. Extra aandacht is hierbij voor voet- en fietsverkeer en openbaar vervoer. De doorlooptijd van aanpassingen is verschillend: kleine aanpassingen worden direct doorgevoerd en completen wijzigingen duren ca. 3-4 maanden.
39	M&B	DENK	Koyuncu	4.4.7	80	Jeroen Olthof	In hoeverre kan de uitrol van de iVRI al plaats vinden in 2021, terwijl er nog veel haken en ogen zijn aan het waarborgen van de privacy van verkeersdeelnemers/gebruikers (fietsers en automobilisten)? En een vraag over de iVRI: in hoeverre acht de provincie het ombouwen van 25 VRI's naar iVRI's op jaarbasis haalbaar gezien de technische en privacygerelateerde problemen die nog spelen?	Zoals in de voortgangsrapportage 2020 Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2021 is gemeld (pagina 8, onder data), heeft privacy en security alle aandacht en worden alle richtlijnen daarin gevolgd.
40	M&B	DENK	Koyuncu	4.4.7	81	Jeroen Olthof	Vraag over bullet: *Communicatietechnieken voertuigen en VRI's*, de provincie zal haar onderzoek voortzetten m.b.t. twee verschillende communicatietechnieken tussen voertuigen en VRI's. Om wat voor communicatietechnieken gaat het hier? Is dit iets anders dan de iVRI?	De iVRI kent twee communicatietechnieken waarmee met de directe omgeving kan worden gecommuniceerd, WiFi en 4G.
41	M&B	DENK	Koyuncu	4.4.7	81	Jeroen Olthof	Vraag over bullet: *Verbeteren effectiviteit regionaal verkeersnetwerk*, de provincie zal verkeerslichten van gemeenten aansluiten op de eigen verkeerscentrale ter verbetering van de effectiviteit van het huidige verkeersmanagement. Hoe wordt dit precies gedaan en in hoeverre wordt hiermee de effectiviteit van het	De verkeerslichten van de aangesloten gemeenten zijn met een beveiligde verbinding via het internet gekoppeld aan het verkeersmanagementsysteem van de Verkeerscentrale van de provincie Noord-Holland. Vanuit dit systeem krijgen de gemeenten real time inzicht in de status van de verkeerslichten. Hierdoor kunnen de verkeerslichten beter

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							verkeersmanagement verbeterd? En bij welke gemeenten is de provincie dit van plan te gaan doen?	worden afgesteld op de verkeersstromen zodat de doorstroming verbetert. Ook worden gemeenten door het systeem gewaarschuwd bij storingen en uitval van verkeerslichten. Storingen en uitval worden zo eerder gedetecteerd en kunnen sneller worden verholpen zodat vertraging wordt voorkomen. Ook dit komt ten goede aan de doorstroming op het netwerk. Aangesloten gemeenten zijn: Alkmaar, de BUCH gemeenten (Bergen, Uitgeest, Castricum, Heiloo), Gooise Meren, Haarlem, Heemstede, Heerhugowaard, Hilversum, Hoorn, Velzen en Zaanstad. Met de gemeente Den Helder worden gesprekken gevoerd over aansluiting. Verder zijn er momenteel geen concrete plannen om andere gemeenten aan te sluiten.
42	M&B	DENK	Koyuncu	4.3.3	202	Jeroen Olthof	Het bedrag voor DVM ofwel de 'intelligente verkeerslichten' dat hier wordt genoemd: is dat wel haalbaar? En hoe zit het met het beheer van deze iVRI's; wie neemt deze onder zijn hoede en zijn hier de beheerkosten voor gereserveerd?	De provinciale iVRI's worden beheerd door de provincie en daar zijn middelen voor gereserveerd.
43	M&B	DENK	Koyuncu	Programma 4 Bereikbaarheid	64	Jeroen Olthof	De provincie streeft in de begroting 2022 "naar het verduurzamen van mobiliteit, door reizigers te stimuleren om zoveel als mogelijk van duurzame modaliteiten gebruik te maken;". In hoeverre acht GS dit haalbaar als de OV-tarieven blijven stijgen zoals dat nu van toepassing is? En verwacht GS dat de OV-tarieven de komende jaren zullen stijgen?	Het ov moet – als onderdeel van de ketenreis – een aantrekkelijk en duurzame vorm van reizen bieden. De aantrekkelijkheid van het ov wordt uiteraard mede bepaald door de betaalbaarheid voor gebruikers. Door de komst van nieuwe betaalwijzen en reisproducten in het ov ontstaan er in de nabije toekomst meer mogelijkheden om daarin maatwerk te leveren. De provincie is tariefbevoegd voor de drie ov-concessies waar wij concessieverlener voor zijn. De opbrengsten van de vervoerder in onze concessies bestaat uit reizigersopbrengsten en een exploitatiebijdrage van de provincie. Als het gebruik van ov voor de reiziger goedkoper wordt gemaakt, dan vergt dit per saldo een hogere bijdrage van de provincie of minder aanbod van vervoer. In de concessiebesluiten is opgenomen dat de tarieven jaarlijks alleen mogen stijgen met de Landelijke Tarief Index. Deze index is gebaseerd op de stijging van o.a. brandstof-/ energiekosten en loonkosten.
44	RWK	DENK	Koyuncu	2.1	28, 12	Edward Stigter	In de begroting 2022 geeft de provincie aan dat zij de opwekking van duurzame elektriciteit bevordert door gemeenten te helpen met het uitwerken van de zoekgebieden uit de RES 1.0 tot projectlocaties en borgen in	Wij ondersteunen alle gemeenten, waaronder Amsterdam. We zijn ambtelijk/bestuurlijk in gesprek gegaan met Amsterdam naar aanleiding van de ontstane maatschappelijke onrust. Amsterdam heeft inmiddels een uitgebreide 'reflectiefase'

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							omgevingsbeleid. In hoeverre heeft de provincie Amsterdam geholpen met de uitwerking van de zoekgebieden? Heeft de provincie Amsterdam aangesproken inzake de burgerparticipatie nadat duidelijk werd dat grote aantallen bewoners tegen de plannen waren? Zo ja, wat was de reactie van de gemeente Amsterdam? Zo nee, waarom niet en in hoeverre rijmt dit met het 'stimuleren en vergroten van burgerparticipatie' (pagina 12)?	gestart waarin ze met alle betrokken (waaronder ook bewoners, Windalarm, volkstuinparken en buurgemeenten) afspraken maakt over de verdere samenwerking en aan de slag gaat met en gezamenlijk afwegingskader voor de uitwerking van de zoekgebieden. Ook gaat amsterdam samen met GGD, NP RES, bewonersgroepen naar joint fact finding zoeken met betrekking tot het thema leefbaarheid en windturbines.
45	RWK	DENK	Koyuncu	3.3.1 en 3.3.2	52, 55	Cees Loggen	"Voor het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw (Uvp versnellen woningbouw) is budget beschikbaar om gemeenten te helpen bij het versnellen van de woningbouwproductie." Wordt bij de uitgave van het budget gekeken naar wat voor type woningen de gemeenten bouwen? Zo ja, krijgen de gemeenten dan richtlijnen of eisen mee aangaande welke woningen gebouwd moeten worden en hoe zien deze richtlijnen of eisen er dan uit? Verder op pagina 55: Ondanks de steeds krappere woningmarkt voor mensen met een lagere sociaaleconomische status in Noord-Holland is te zien aan de hand van het budgettabel Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestandig dat in 2023, 2024 en 2025 minder wordt uitgegeven aan de versnelling woningbouwproduct en binnenstedelijk bouwen ten opzichte van de jaren daarvoor. Waar heeft dit mee te maken?	In de herijking van het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw (Uvp), in januari 2021 aan uw commissie voorgelegd (Verseon 1575330), is hierover een aanvullende afspraak opgenomen. Voor alle soorten binnenstedelijke woningbouw kan subsidie worden aangevraagd, aangezien de nood in alle segmenten hoog is. Om de bouw van betaalbare woningen extra te stimuleren is daarbij wel bepaald dat gemeenten meer cofinanciering krijgen voor projecten waarvan het programma minimaal 50% betaalbare woningen bevat. De provinciale cofinanciering van inzet flexibele schil (inhuur extra ambtelijke capaciteit) is dan 75% in plaats van 50%. Voor de definitie van betaalbaar wordt hierbij dezelfde norme aangehouden als wat het Rijk voor de Woningbouwimpuls hanteert: · sociale huurwoningen; · huurwoningen voor middeninkomens met een huurprijs van maximaal € 1.000 per maand of lager als de bovengrens van middenhuurwoningen door de gemeente lager is vastgesteld; · betaalbare koopwoningen met een verkoopprijs onder de NHG-kostengrens (in 2020: € 310.000) Daarnaast geldt dat ook het knelpuntenbudget van het Uvp met voorrang wordt ingezet ter ondersteuning van voor projecten waar een Woningbouwimpuls wordt ingezet en waarvoor daarom dezelfde norm geldt ten aanzien van het woningbouwprogramma, minimaal 50% betaalbaar. Uitbetaling is afhankelijk van de uitwerking van de definitieve aanvragen van de gemeenten. Dit is niet gelijkmatig over de tijd verdeeld. Definitieve aanvragen worden pas ingediend op

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								het moment dat de businesscase rond is. In de tussentijd is het subsidiebedrag wel gereserveerd - en nodig om de businesscase rond te krijgen, de gemeenten rekent hier op en toekenning zorgt dat het project verder kan - maar het moment van uitbetaling is pas later en laat zich lastig voorspellen.
46	EFB	DENK	Koyuncu			Arthur van Dijk	Er is in de begroting niets te vinden over burgerparticipatie. Waar ligt dat aan? Hoeveel geld wordt er besteed aan burgerparticipatie en onder welke programma's en maatregelen?	De kosten die worden gemaakt voor burgerparticipatie zijn niet als apart onderdeel opgenomen in de begroting. Participatietrajecten worden gefinancierd uit project- en programmagelden. Daarnaast worden verschillende acties om vaker en beter in contact te komen met inwoners betaald uit het communicatiebudget. Veel jongeren worden bijvoorbeeld bereikt via het scholenprogramma van communicatie. Daarnaast werken diverse medewerkers uit de organisatie aan burgerparticipatie in een ambtelijke werkgroep en is er sinds dit jaar 1 adviseur burgerparticipatie volledig beschikbaar gesteld voor verschillende activiteiten rondom participatie. Voor deze medewerker is wel apart budget opgenomen in de begroting. De ambitie is om inwoners vaker en beter te betrekken bij het ontwikkelen van beleid en burgerparticipatie meer onderdeel te maken van de werkwijze. Zo wordt er nu gewerkt aan een methodiek/werkwijze om de kwaliteit van de participatie die de provincie Noord-Holland doet te verhogen en de kennis over participatie bij medewerkers te vergroten. De Staten worden hier bij betrokken via de Statenwerkgroep Participatie. Ook wordt met een stappenplan geanticipeerd op de invoering van de Omgevingswet, waar participatie een groot onderdeel van is. Om meer van 'zenden naar in gesprek' te gaan zoals de Communicatiestrategie beoogt, wordt er in de komende tijd gestart met het werken met een digitaal platform voor participatie, waarmee meer en andere doelgroepen worden bereikt. Samen met het programma Democratie in Actie is ook een Provinciedeal Digitale Democratie gesloten, waarmee we vorm geven aan de ambitie om samen met gemeenten stappen te zetten op het gebied van digitale participatie. Komend jaar worden verschillende sessies georganiseerd om kennis op dit gebied uit te wisselen. Deze activiteiten worden nu betaald uit tijdelijke gelden van communicatie.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
47	RWK	DENK	Koyuncu	3.3.2	53	Cees Loggen	Op pagina 53 staat: "De provincie bekijkt de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam, zoals benoemd in actiepunt 6B van de Woonagenda 2020 - 2025." Er staat echter niks over de begeleiding van jongeren en starters - die momenteel vaak nog tot hun dertigste thuis wonen – bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam. Bekijkt de provincie ook de mogelijkheden voor begeleiding van jongeren en starters bij het vinden van een woonruimte buiten Amsterdam? Zo nee, waarom gaat de voorkeur naar expats?	De provincie bekijkt niet specifiek de mogelijkheden voor jongeren en starters bij het vinden van een woonruimte bij Amsterdam. Wel stimuleert de provincie via onder andere de Woonakkoorden en het Masterplan Wonen het versneld realiseren van betaalbare huisvesting, onder andere ten behoeve van de starters en jongeren. De provincie ondersteunt de aanpak van de gemeente Amsterdam en International Newcomers (IN) Amsterdam, waarbij gewerkt wordt aan een 'zachte landing' voor internationals via een regio breed netwerk. Omdat de woningbehoefte op dit moment zo groot is, wordt het niet haalbaar geacht om internationale werknemers voorrang te geven op de woningmarkt. De internationale werknemers krijgen dan ook geen voorkeurspositie bij het vinden van woonruimte zowel binnen als buiten Amsterdam.
48	EFB	DENK	Alkaduhimi	8.1.7	7	Zita Pels	Waarom is de winst nu zo hoog en wordt het zo laag?	De te betalen vennootschapsverwachting is in 2022 eenmalig hoger dan in andere jaren omdat we een incidentele winst verwachten door grondverkopen.
49	NLG/RWK	DENK	Koyuncu	Voorwoord	2	Esther Rommel	Er staat: "Dan denk ik bijvoorbeeld aan de stik stofuitstoot die omlaag moet. Ook de energietransitie is een complex vraagstuk waar veel zorgen ontstaan over de ruimtelijke ingrepen die hiervoor nodig zijn. " Brengt dit kosten met zich mee voor de Provincie? Waaruit wordt dit gedekt? Wat zijn de kosten voor de gemeente? Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?	Op dit moment valt nog niet aan te geven welke kosten hier precies uit voortvloeien voor de provincie Noord-Holland en voor Noord-Hollandse gemeenten, onder meer omdat nog niet duidelijk is met welke maatregelen het kabinet zal komen dat momenteel geformeerd wordt.
50	RWK	DENK	Koyuncu	Voorwoord	2	Cees Loggen	Er staat: "Daarnaast is het noodzaak dat er nieuwe woningen gebouwd worden" Brengt dat kosten met zich mee voor de provincie als regisseur woningmarkt? Waaruit wordt dit gedekt?	Ja, dit brengt kosten met zich mee. Onder andere voor inzet Bouwambassadeur en kernteams versnelling, Flexibele schil (twee soorten) en knelpuntenbudget voor versnellingsprojecten. Deze kosten worden gedekt uit het budget voor het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
51	RWK	DENK	Koyuncu	Voorwoord	2	Zita Pels	Er staat: “Het is wel nodig dat zij dan adequaat toegerust worden om die rol te vervullen.” Wat is daarvoor nodig om die rol te vervullen?	In algemene zin wordt daarmee bedoeld dat wanneer overheden een bepaalde taak of verantwoordelijkheid krijgen toebedeeld, zij dan ook voldoende bevoegdheden en middelen moeten krijgen om die taak of verantwoordelijkheid waar te kunnen maken
52	M&B/EFB	DENK	Koyuncu	3.2.2	46	Jeroen Olthof	Er staat: “De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken ‘wonen en vliegen’ en voert regie in de monitorin g van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Kecontour.” De luchtvaarteconomie zit in een diep dal vanwege de coronacrisis. Wat zijn de financiële gevolgen hiervan voor de Provincie en de Noord-Hollandse economie?	De dip in de luchtvaarteconomie is met name zichtbaar in de regio’s Amstelland-Meerlanden en Amsterdam. De impact daarvan is voornamelijk in de sectoren logistiek, groothandel, toerisme en horeca. Dit is uitgebreid opgenomen in diverse monitors, waaronder de MRA monitor Plabeka, de monitor Werklocaties Noord-Holland en in de Economische Verkenningen MRA.
53	M&B	DENK	Koyuncu	3.1	129	Jeroen Olthof	Er staat: “Er bestaat een kans dat de provincie extra kosten maakt in verband met een eventueel (voorkomen van een) faillissement of niet nakomen van de verplichtingen in de concessiebesluiten door concessiehouder (geen of veel minder openbaar vervoer) als gevolg van financiële gevolgen van de coronacrisis voor de reizigersopbrengsten in het openbaar vervoer.” Hoe groot is die kans? Op welk moment wordt de Staten ingelicht?	De (beheers)maatregelen rondom de OV concessies zijn in ontwikkeling, denk hierbij aan het OV transitieplan. We blijven PS hierover regelmatig met brieven informeren. De eerst volgende brief wordt momenteel geschreven en zal in het najaar 2021 aan PS verstuurd worden. In de voorliggende begroting 2022 is de kans, dat de provincie extra kosten dient te maken, ingeschat op 30%. Dit betreft een worst case scenario, waarbij rekening is gehouden met de kennis van dat moment en de tot dan toe ingevoerde beheersmaatregelen. Ondertussen ontwikkelen de reizigersaantallen zich gunstig en is de beschikbaarheidsvergoeding van het rijk verlengd tot 1 september 2022. De kans dat de provincie extra kosten maakt voor OV blijft aanwezig voor 2022 alleen de financiële impact voor 2022 neemt met de recente ontwikkelingen af. U wordt hierover in de aankomende brief aan de Staten verder geïnformeerd.
54	M&B	VVD	Grethe van Geffen	luchtvaart	46	Jeroen Olthof	• Wat betekent het 2e deel van deze zin? *De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken ‘wonen en vliegen’ en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour.* • Wat betekent het 2e deel van deze zin?	• Er zijn woningbouwafspraken gemaakt over bouwen in de oude 20KE contour die tegenwoordig als LIB5 contour in het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol is opgenomen. Dit betreft onder meer het ‘rekenschap geven’ van de effecten van luchtvaart binnen dit LIB5 gebied bij het inpassen van nieiuwe ontwikkelingen. Dit is een verantwoordelijkheid van gemeenten, als provincies noord-holland en zuid-holland coördineren wij de inbreng

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							Daarnaast blijven wij actief met het Rijk in gesprek (IenW en BZK) over de knelpunten binnen het huidige stelsel en de mogelijkheden voor maatwerk binnen de huidige beperkingencontouren van Schiphol om de vitaliteit te kunnen borgen. • N.a.v. onderstaande tekst: Is de RBML een landelijke regeling? Op welke aspecten wordt deze regeling geëvalueerd en wanneer? *Met het Rijk is afgesproken om de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) te evalueren.*	van de gemeenten in de monitor. Wij toetsen dus niet, wij leveren alleen de informatie aan bij het Rijk. Maar wij kijken natuurlijk wel hoe gemeenten hier mee om gaan in de plannen die aan ons als provincie worden voorgelegd. • In de omgeving van Schiphol zijn beperkingencontouren opgenomen. Maar dat is geen leeg gebied. Om verloedering in dat gebied te voorkomen / vitaliteit te vergroten sturen wij op maatwerkoplossingen om binnen deze gebieden wel bestemmingswijizingen te kunnen doorvoeren om zo huidige functies te kunnen omkatten en leegstand te voorkomen. • Het RBML betreft de nationale wetgeving voor regionae luchtvaart.
55	M&B	VVD	Grethe van Geffen	NZKG uitgifte kadegebonden bedrijventerrein en	48	Zita Pels	Hoe valt te verklaren dat in sommige jaren de uitgifte veel groter is dan in andere jaren (los van de double dip crisis van 2011-2014)? Is er nog voldoende kadegebonden bedrijventerrein in de haven of is daar krapte?	De gronduitgifte in 2019 van de kadegebonden terrein volgt, na de enorme sprong die in 2018 was waar te nemen, de trend van de jaren ervoor. Daar is vanaf 2008 tot 2017 steeds sprake van een bescheiden afname van kadegebonden terreinen. Van 2008 tot circa 2013/2014 was de lage uitgifte te wijten aan de economische crisis. Na 2014 heeft met name Port of Amsterdam een terughoudend gronduitgiftebeleid gevoerd om de bedrijven van de transformatiegebieden te kunnen opvangen. Gezien de vraag naar kadegebonden bedrijven en de onzekerheid over de planning van de verplaatsingen, heeft Port of Amsterdam vanaf 2018 weer meegewerkt aan de vraag van bedrijven die zich in Westpoort wilde vestigen en in het profiel van het gebied pasten. Dit verklaart de grote uitgifte van 2018. In het afgelopen jaar is de vraag naar niet-kadegebonden terreinen iets afgevlakt, ofschoon de uitgifte nog boven het gemiddelde ligt.
56	M&B	VVD	Grethe van Geffen	mobiliteit	p. 64	Jeroen Olthof	N.a.v. onderstaande tekst: Denkt de provincie de mobiliteitsbehoefte te kunnen faciliteren via een grotere rol van OV en fiets? Waarom faciliteert de provincie de groei van het (duurzame) autoverkeer niet meer? *Belangrijke vraag daarbij is hoe de provincie de mobiliteitsbehoefte van een weer opstartende economie en*	Ja, de provincie denkt een groot deel van de groei van de mobiliteit op te kunnen vangen via een grotere rol van OV en fiets, zeker in en naar stedelijk gebied waar het grootste deel van de groei plaatsvindt. Er kan ook groei van (duurzaam) autoverkeer plaatsvinden, maar beperkt in stedelijk gebied. Via beter benutten van bestaande weginfra en inzetten op

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							samenleving moeten faciliteren. Hiervoor is het nodig om onverminderd in te zetten op een grotere rol van openbaar vervoer en fiets op korte en lange termijn om te komen tot duurzamere mobiliteit.	spreiding van verkeer naar buiten de spits, kan ook groei van autoverkeer plaatsvinden. Buiten het stedelijk gebied kan de groei meestal op de bestaande infrastructuur worden gefaciliteerd. Daarnaast zal soms vanwege een specifieke ontwikkeling en indien een grotere rol van OV en fiets niet kan of onvoldoende is en mobiliteitsmanagement onvoldoende effect heeft, alsnog een investering in weginfrastructuur t.b.v. (duurzame) auto noodzakelijk zijn.
57	M&B	VVD	Grethe van Geffen	mobiliteit	p. 70	Jeroen Olthof	N.a.v. onderstaande tekstKunt u iets specifieker zijn over de beoogde acties en resultaten voor 2022? *Wij gaan samen met NS en de regio's aan de slag met acties uit de Regionale Ontwikkelagenda voor het spoor (voor Noord-Holland boven Noordzeekanaal).*	Samen met NS en gemeenten wordt er voor iedere spoorcorridor een integraal pakket aan maatregelen uitgewerkt op het vlak van economie, toerisme en recreatie, gebiedsontwikkelng en bereikbaarheid. Het gaat om zowel korte als middellange termijn maatregelen. Doel is dat deze maatregelen gezamenlijk bijdragen aan een beter spoorproduct, bijvoorbeeld in de vorm van een betere treinbediening.
58	M&B	VVD	Grethe van Geffen		p. 78	Jeroen Olthof	Wat staat hier nu precies? En wat maakt het realistisch, haalbaar en betaalbaar? **Prestatie-indicatoren** Meeteenheid Gerealiseer **4.4.1 Indicator** 2020 2021 2022 Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh) Percentage t.o.v 2020 100%	Deze tabel is een weergave van onze inschatting dat we gemiddeld jaarlijks 10% minder energie kunnen gebruiken door maatregelen in te zetten, zoals ledverlichting en 'zon langs infra'. Daarmee realiseren we tot en met 2024 een reductie van 40% ten opzichte van het niveau van 2020. Met het tempo van deze maatregelen van gemiddeld 10% per jaar kan het elektriciteitsverbruik voor de exploitatie van onze infrastructur in 2030 energie neutraal zijn. Daarvoor zullen we na 2024 wel het aantal projecten voor 'zon langs infra' en andere nog te bepalen toepassingen verder moeten uitbreiden. Onder beide genoemde toepassingen zit een positieve businesscase: - Ledverlichting na 10 jaar, - 'Zon langs infra' na 15 jaar. De winst van de CO2-vermindering is hierbij buiten beschouwing gelaten.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
59	M&B	VVD	Grethe van Geffen	Innovaties	p. 80	Jeroen Olthof	De kernwaarde van mobiliteit is dat het zaken mogelijk maakt: ontmoeten, verkennen, werken, bezorgen, verzorgen etc. Er lijkt in het overzicht een trend in de innovaties dat die steeds meer gaan over zaken als duurzaamheid (ook belangrijk uiteraard) en minder over de kernwaarde van mobiliteit. Is dat juist? In hoeverre zijn er (nieuwe) innovaties die zich op de kernwaarde richten? Denk bv aan een zelfrijdende bus die mobiliteit/OV in landelijk gebied mogelijk maakt.	In het deelprogramma infrastructuur gaat het inderdaad veel over duurzaaheid, maar ook efficientie. De innovatie in mobiliteit zelf vinden plaats in het deel 'smart mobilty' De provincie heeft een studie uitgevoerd naar de huidige generatie zelfrijdend voertuigen in relatie tot onze infrastructuur en voor welke vervoersvraag dit een oplossing biedt. Dit onderzoek wijst uit dat op dat deze huidige generatie zelfrijdende voertuigen op onze wegen nog niet haalbaar is en nog geen oplossing biedt voor reizigers. Op dit moment gaat de provincie hier niet mee verder maar volgt de ontwikkelingen voor de toekomst.
60	EFB	VVD	Grethe van Geffen	PDENH	p. 161	Zita Pels	Eventuele ontwikkelingen/risico's: Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen. Het langlopende voorschot ad €500.000,- is in 2020 volledig terugbetaald. PDENH meldt zelf in het jaarbericht van 2020 een revolverendheid van 92%. Waaruit komt de afwijking voort t.o.v. de provinciale begroting?	De mate van revolverendheid is de mate waarin de middelen opnieuw worden geinvesteerd. Dat is voor het geheel, dus 100%. PDENH rapporteert over de verwache fondsomvang na afronding van het fonds.
61	NLG	VVD	Hartog		6 par 3:5:2	Esther Rommel / Zita Pels.	Wat is de verklaring voor de lagere huuropbrengsten en waar staat die toelichting?	Zie ook antwoord nummer 171. Het betreft het verwijderen van de verhuurinkomsten van een deel van het kantoor Houtplein uit Operationeel Doel 3.2.5 (Grondbeleid), omdat deze inkomsten reeds structureel onder Operationeel Doel 8.2.2 (Bedrijfsvoering) (dubbel) waren geraamd. In de 2e Begrotingswijziging 2021 is dit reeds geconstateerd en aangepast. Nu ook in de begroting 2022 e.v. De overige pacht- en huurinkomsten onder Operationeel Doel 3.2.5 (Grondbeleid) worden voor 2024 en 2025 hoger geraamd, waardoor als resultante de hierboven genoemde bijstelling minder hoog is.
62	RWK	VVD	Hartog		44	Cees Loggen	Wat is de bedoeling of betekenis van de betreffende disclaimers. Waarom staan die opgenomen?	Deze disclaimers geven een nadere duiding van de opgenomen grafiek.
63	EFB	VVD	Hartog		64	Jeroen Olthof	1e stipje staat dat de Provincie inzet op het stimuleren van thuiswerken. Vraag; waar staat toegelicht wat het beoogde doel is, op welke wijze de Provincie zich inzet voor dit doel en wat mag het kosten?	De provincie zet samen met MRA-partners in op afspraken met werkgevers over meer thuiswerken en flexibele werktijden. De kosten worden gedekt door onze bijdrage aan Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB). Zie hiervoor o.a.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								Intentieverklaring werkgeversafspraken MRA GS-besluit d.d. 22 september 2020. Voor de regio Noord-Holland noord wil de Provincie ook duurzame mobiliteit stimuleren onder de werkgevers. Wij voorzien dat hiervoor circa € 300.000 euro nodig is voor het stimuleren van maatregelen. Hiervoor gaan wij nog op zoek naar dekking binnen de begroting.
64	EFB	VVD	Hartog		123	Zita Pels	Op blz. 123 wordt onder 8.2 verwezen naar 7.2.1 voor toelichting op stelposten beheren. Vraag; waar vind ik de betreffende toelichting want programma 7 bevat geen onderdeel 7.2.1.!	Deze toelichting op de stelposten is te vinden vanaf pagina 124. De opgenomen nummers in de verwijzingen zijn nog gebasseerd op de programma-indeling in 2021. In plaats van programma 7 moet hier staan 8.2.1., 8.2.2 etc.
65	EFB	VVD	Hartog		124	Zita Pels	Op blz. 124 staat onder 8.2.1. In de laatste zin staat dat de stelpost prijsstijgingen oploopt van €1,2 miljoen in 2021 naar €25,3 miljoen in 2025. Waar vind ik deze cijfers terug? Bovenaan de pagina staat bij 2021 een bedrag van 339 en bij 2025 een bedrag van 29.415!	De bedragen die genoemd worden onder 8.2.1 zijn de bedragen zoals die in eerste instantie berekend waren bij de Kaderbrief 2022. Bij de begroting 2022 is de stelpost echter al verlaagd en zijn de benodigde budgetten hiermee opgehoogd. Hiermee is geen rekening gehouden bij de toelichting onder 8.2.1.
66	EFB	VVD	Hartog		180	Zita Pels	Op blz. 180 staat onder 3.7 Provinciale heffingen dat “Voor het begrotingsjaar 2022 wordt vooralsnog geen opbrengst geraamd.” Vraag; gebruik van het woordje ‘vooralsnog’ roept vragen op, wilt u aangeven wat de achterliggende verklaring is voor het niet ramen van opbrengsten en waarom het woord ‘vooralsnog’ wordt gebruikt?	Het betreft hier de opbrengsten milieuheffingen. De Omgevingswet biedt de de provincies de mogelijkheid om voor vergunnignsaanvragen milieu leges in rekening te brengen. De vermoedelijke ingangsdatum van de Omgevingswet is 1 juli 2022. Op dit moment kan nog niet worden aangegeven wat de gemiddelde tijdsbesteding voor de milieuvergunningen gaat worden en dus kan ook nog geen raming worden gegeven voor de vermoedelijke opbrengst. Mocht de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking tegen, dan ontvangt PS in het voorjaar 2022 een wijziging van de legesverordening waarin de tarieven voor milieuvergunningen zijn opgenomen
67	EFB	VVD	Hartog		200	Zita Pels	Op blz. 200 staat onder 4.3.1.2. De geprognotiseerde balans voor de komende jaren. Per 31-12-2022 staat een bedrag aan liquide middelen opgenomen van €900 miljoen. Het bedrag aan liquide middelen bedraagt per ultimo 2022 het drievoudige van de prognose die voor 31-12-2021 wordt aangehouden. Ook ten opzichte van de jaren 2023 en 2024 is het verschil opmerkelijk. Vraag; wat is de verklaring voor het opvallend hoge bedrag aan liquide middelen per 31-12-2022?	Het bedrag betreft 900K€ ipv 900 mln. Het verschil is 600K€ ten opzichte van de eerdere jaarschijf.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
68	EFB	VVD	Hartog		206 - 209	Zita Pels	Op de bladzijden 206 tm. 209 staat onder 4.3.6.2. Staat van investeringen en financiering een overzicht met doorkijk tot en met 2025. Alle jaren vermelden een negatief bedrag 'tekort aan financieringsmiddelen'. De cijfers laten een piek zien aan vermelde negatieve tekort per ultimo 2023 waarna in 2024 en voorzichtige daling inzet. Vraag; wat is de voorspellende waarde van dit aanvankelijk oplopende en daarna afnemende negatieve tekort aan financieringsmiddelen? Welke besluitpunten kan PS op basis van deze cijfers de komende vanuit het college verwachten? Of anders gevraagd, welke keuzes zullen worden voorgelegd?	De staat van investeringen en financiering betreft de lange termijn prognose activa minus passiva, uitgezonderd het verschil op de korte termijn. Het oplopende en daarna afnemende tekort aan financieringsmiddelen is zodoende uitgezonderd de vlottende activa, waar uitzettingen met de looptijd korter dan één jaar (schatkistbankieren) onder valt. In de paragraaf financiering wordt onder andere het volgende toegelicht: p basis van de actuele liquiditeitsprognoses zal de Provincie ord-Holland vanaf 2023 structureel nieuwe geldleningen oeten aantrekken om de benodigde liquiditeit op peil te uden. ze werkwijze is in overeenstemming met het Besluit begroting verantwoording (BBV), de Wet fido en het Financieringstatuut ovincie Noord-Holland 2020. De bevoegdheid voor het ntrekken van geldleningen met een looptijd langer dan drie aanden ligt bij Gedeputeerde Staten. In de paragraaf nanciering van de begroting en de jaarstukken worden ovinciale Staten jaarlijks geïnformeerd over de actuele twikkelingen in het financieringsbeleid. (Links:: https://noordholland.begroting-2022.nl/p2073/algemeen https://noordholland.begroting-2022.nl/p2842/staat-van-investeringen-en-financiering
69	EFB	VVD	Erik van der Maas	1.2.2	15	Ilse Zaal	Onder 2 Programma's, in paragraaf 1.2.2 van de begroting staat dat er ingezet wordt op bestuurskrachtige regio's. Wat zijn de indicatoren voor een bestuurskrachtige regio en welke regio's zouden eventueel aangemerkt kunnen worden als "niet bestuurskrachtig"?	Gemeenten en daarmee ook de regio waarin ze gelegen zijn, zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen bestuurskracht. Het samenspel van verschillende factoren maken een gemeente al dan niet bestuurskrachtig. Het is onder meer afhankelijk van (de complexiteit van) het lokale en regionale opgavenprofiel, de ambities op korte en lange termijn, de financiële situatie en de gemeentelijke visie op samenwerking en democratische legitimiteit.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								In het provinciaal beleidskader bestuurskrachtige regio's wordt aangegeven dat dit het geval is als ze: • haar wettelijke taken adequaat uitvoert • naar behoren bijdraagt aan regionale opgaven • lokale wensen weet te vertalen in eigen ambities en deze realiseert • in kan spelen op wensen en ambities van andere over heden • en - de uitvoering van al haar taken effectief en efficiënt organiseert en hierop ook regie houdt. Er is dus altijd sprake van maatwerk, wat lastig te vangen is in harde indicatoren. Om vinger aan de pols te houden voeren wij gesprekken met de gemeenten en regio's. Wij faciliteren, stimuleren en zetten de uitvoeringsregeling in om gemeenten en regio's te ondersteunen bij versterking van hun bestuurskracht. Daarnaast kan het opstellen van een regionale samenwerkingsagenda daarbij helpen. Vooralsnog zijn er geen regio's als niet bestuurskrachtig te duiden, over de bestuurskracht van de regio Zaanstreek-Waterland maken wij ons zorgen, met name over de kleinere gemeenten in deze regio.
70	EFB	VVD	Erik van der Maas	4.4.1	16	Ilse Zaal	Onder 2 Programma's, in paragraaf 1.2.2. staat dat de financiële posities van de gemeenten tegen het licht worden gehouden, mede door thematische en praktijk toetsen. Waar bestaan die thematische en praktijktoesten uit?	Binnen het domen Financiën, specifiek toezicht, zijn er geen thema-onderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd. Dit geldt alleen voor het generieke interbestuurlijk toezicht. Voorbeelden van deze onderzoeken uit het verleden zijn 'Brandveiligheid zorginstellingen' en 'Veiligheid platte daken'.
71	EFB	VVD	Erik van der Maas	4.4.7	146	Zita Pels	Onder 3.3 Financiering, staat dat er ultimo 2020 Euro 268,58 in rekening-courant had staan. Wat zijn de condities van die rekening-courant bij de Schatkist?	De uitzettingen gaan tegen 0 procent rente bij de schakist.
72	RWK	VVD	Joost van Gilse	Circulaire economie,	24, 52	Cees Loggen	U hebt het op pag. 24 over de stijgende groei van de bevolking en op pag. 52 meldt u dat de bevolkingsgroei door Corona na 2020 is gedaald. Los van dit tijdelijke effect door Corona dat de groei minder is toegenomen, neemt de groei van de bevolking dus langjarig steeds sneller toe. Hoe is deze	Als gevolg van de coronacrisis is de bevolkingsgroei tijdelijk lager. De actuele verwachting van het CBS is dat de bevolking in de komende jaren weer flink gaat groeien. Op basis van de meest recente CBS prognose is de groei van de woningbehoefte en het aantal te bouwen woningen berekend. Deze cijfers zijn opgenomen in het Masterplan Wonen. Er is

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
				Afstemming regionale woningprogrammering			versnelling van de bevolkingsgroei van invloed op uw ambities betreffende verduurzaming en woningbouw?	geen effect op de verduurzaming van de woningbouw. Nieuwbouw-woningen worden al op de meest duurzame wijze gebouwd. En de bevolkingsgroei is niet van invloed op de verduurzaming van de bestaande bouw.
73	NLG	VVD	Joost van Gilse	Gezonde leefomgeving bevorderen	24, 33	Jeroen Olthof	U schrijft op pag 24: “We richten ons in onze aanpak van een gezondere leefomgeving op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en (ontwikkelingen in) de ondergrond. We voldoen in elk geval aan de wettelijke normen. Waar mogelijk streven we actief naar het versneld behalen van WHO-advieswaarden.” En op pag 33: “De provincie richt zich in haar aanpak op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluid, geur, zeer zorgwekkende stoffen en (ontwikkelingen in) de ondergrond. De provincie voldoet in elk geval aan de wettelijke normen. Waar mogelijk wordt er actief gestreefd naar het versneld behalen van WHO-advieswaarden.” Kunt u concreet aangeven wanneer het streven naar de WHO advieswaarden volgens u wel of niet mogelijk is?	Niet voor alle aangegeven milieucompartimenten is een WHO advieswaarden beschikbaar of kunnen al concrete uitspraken worden gedaan. Voor geluid heeft de WHO een belangrijk advies uitgebracht. Door het Rijk wordt verder onderzocht hoe het WHO-advies zich verhoudt tot de huidige (inter)nationale wet- en regelgeving en naar de mogelijkheden om het WHO advies te gebruiken ter versterking van het (inter)nationaal beleid en de mogelijke gevolgen daarvan. In komende jaren vindt verdere uitwerking daarvan plaats. Wij zullen dit op de voet volgen. De provincie heeft in 2020 het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend. Dit is een landelijke samenwerkingsovereenkomst tussen het Rijk, provincies en gemeenten om de luchtkwaliteit in Nederland verder te verbeteren. Vanuit het SLA is onder andere het streven om in 2030 de WHO-advieswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof te halen. Dit is een versnelling ten opzichte van het geformuleerde in de Omgevingsvisie NH2050, waar tot doel werd gesteld om in 2050 aan de WHO-advieswaarden te voldoen. Wij achten het streven naar de WHO advieswaarden voor 2030 mogelijk.
74	RWK	VVD	Joost van Gilse	Bijdragen aan warmtet	30	Edward Stigter	U schrijft: “Eind 2021 zijn de gemeentelijke transitievisies warmte vastgesteld en er wordt nu verder gewerkt aan de wijkuitvoeringsplannen om helder te hebben welke wijken in 2030 van het aardgas af zijn.” Is het voor bestaande wijken niet veel efficiënter om het gebruik van fossiele energie terug te dringen door in te zetten op hybride systemen van cv-ketels	Uit de gemeentelijke transitievisies (TVW) warmte blijkt welk type duurzame warmtevoorziening in wijken tot de laagste nationale en eindgebruikers kosten leiden. Omdat gemeenten niet in alle wijken tegelijk kunnen starten, geven gemeenten in de TVW ook aan in welke wijken zij voor 2030 aan de slag gaan.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
				transitie			met warmtepompen? Het gasnet blijft dan ook beschikbaar voor groen gas.	De keuze in goedkoopste duurzame warmtevoorziening wordt bepaald door diverse wijkkenmerken (zoals bouwperiode woningen, bebouwingsdichtheid, stad of platteland, etc.). Voor een deel van de wijken geldt dat deze ook in de toekomst met (duurzaam) gas verwarmd worden. Maar er zijn ook wijken waar verwarming met een warmtenet of een warmtepomp tot de laagste kosten leiden. Er zijn twee situaties waarbij de toepassing van hybride warmtepompen inderdaad een goede mogelijkheid is. Dat is het geval waarbij woningen ook in de toekomst verwarmd worden met gas en in wijken waarvan de warmtevoorziening de komende 10 jaar niet zal worden verduurzaamd.
75	M&B	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	4.2.1	72	Jeroen Olthof	De concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord zijn verleend in 2017 respectievelijk 2018. Nu wordt in de begroting 2022 gesteld dat de provincie de actuele prestaties van deze concessies monitort en ze maandelijks bespreekt met de vervoerder. In de Strategische Statenagenda van de commissie M&B staat dat er in Q4 2020 kan worden terug gerapporteerd over een eerdere gemaakte inventarisatie van knelpunten in de genoemde concessiegebieden als input voor de herijkingen in 2021 en 2022. Hierover een tweetal vragen: - Is de genoemde inventarisatie voor de Staten beschikbaar? Zo nee, wat is de reden daarvan? - Mocht de inventarisatie (nog) niet zijn uitgevoerd wat kan er op basis van de monitoring en de maandelijkse besprekingen met de vervoerder op hoofdlijnen gezegd worden over de prestaties binnen de concessiegebieden Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord?	De prestaties van de drie ov-concessies zijn weergegeven in het jaarverslag Openbaar Vervoer 2020 (brief GS aan PS, kenmerk 1654505/1654528). De herijking van het lijnennet in Noord-Holland Noord en Haarlem-Ijmond maakt onderdeel uit van het transitieplan OV, waarmee wij in mei 2021 hebben ingestemd (brief GS aan PS, kenmerk 1611262/1611310) en waarover wij u in het najaar 2021 nader informeren.
76	M&B	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	4.4.1	78	Jeroen Olthof	In de tabel met de prestatie-indicatoren staat dat het percentage van zeer tevreden weggebruikers uit het wegbelevings onderzoek in 2019 72% bedraagt. Dat is een mooi percentage. Wel is het 8% onder de streefwaardes van 80% voor de jaren 2021 t/m 2024. Hierover een drietal vragen: - Wat is de reden dat er in het jaar 2020 geen wegbelevings onderzoek is uitgevoerd? Was dit vanwege de coronacrisis? - Maakt doorstroming onderdeel uit van het wegbelevings onderzoek of ziet het onderzoek alleen toe op de fysieke staat van de provinciale infrastructuur?	Het wegbelevingsonderzoek wordt eens in de 2 jaar uitgevoerd. Ook doorstroming maakt deel uit van het wegbelevingsonderzoek. PNH stuurt niet actief op de streefwaardes. Wel dragen de verbeteringen aan de infrastructuur zoals benoemd in het iMPI en goed assetmanagement inclusief optimalisaties in afstellingen van (intelligente) verkeerslichten, bij aan een betere wegbeleving. Een streefwaarde van 80 % lijkt niet te ambitieus, aangezien vier procent van de weggebruikers ontevreden is over de provincie als wegbeheerder (0 procent is zeer ontevreden). Een

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							- Wat is de provincie van plan om genoemde streefwaardes te halen of kunnen we concluderen dat de streefwaardes te ambitieus zijn?	vijfde heeft geen uitgesproken mening over en is niet tevreden en niet ontevreden (20 procent).
77	M&B	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	4.4.7	80	Jeroen Olthof	In de begroting 2022 wordt gesteld dat vanaf 2021 de uitrol van iVRI's plaatsvindt om ervoor te zorgen dat alle 260 VRI's in de provincie worden uitgerust als iVRI en dat er per jaar circa 25 VRI's worden omgebouwd naar iVRI. Hierover de volgende vraag: - Dit zou betekenen dat er ruim 10 jaar over gedaan wordt om alle provinciale VRI's om te bouwen naar iVRI's. Zou deze ombouw niet sneller kunnen zodat we sneller de voordelen pakken van een verbeterde doorstroming in onze provincie? Zo nee, wat is de reden dat deze ombouw niet sneller kan?	Naast de ombouw naar iVRI bij automaten met een langere levensduur, vindt ook reguliere vervanging plaatst waarbij direct iVRI's worden geplaatst. Initieel zijn al 45 VRI's omgebouwd. Daarmee is de verwachting dat alle VRI's eind 2025 iVRI's zijn.
78	EFB	PVV	I. Bezaan	NVT	149	Zita Pels	"Diversiteit en inclusie worden nog meer geïntegreerd in het strategisch HRM-beleid van de provincie. We richten ons op verdere verbetering van bestaande personeelsinstrumenten. Ook is er gerichte aandacht voor bewustwording van gedrag, het vergroten van kennis op dit thema en op (emotionele) veiligheid van onze medewerkers in alle lagen van de organisatie." VRAAG: Kunt u zo specifiek mogelijk aangeven hoe bestaande personeelsinstrumenten worden ingezet, hoe gerichte aandacht wordt gegeven voor bewustwording van gedrag, hoe kennis op dit thema wordt vergroot en wat al deze maatregelen kosten en concreet moeten opleveren? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van Noord-Holland. Voor Diversiteit & Inclusie is in 2021 een budget ter hoogte van € 35.000,- beschikbaar. Diversiteit & Inclusie is verankerd in ons strategisch HRM-beleid en wordt (zoveel als mogelijk) geïntegreerd in bestaande personeelsinstrumenten. Dit vertaalt zich o.a.in: - Werving en selectie: aandacht voor D&I zoals door het borgen van objectiviteit bij de keuze van een kandidaat aan de hand van een (beoordelings-)format en voor de nieuwe lichting trainees middels een pilot games Als ook D&I benadrukken in vacatureteksten. - Het goede gesprek en leiderschapsontwikkeling: het creëren van veiligheid in gesprekken een belangrijk onderdeel laten zijn in het trainingsaanbod aan leidinggevenden ten behoeve van het goede gesprek, borgen D&I in leiderschap. - Bewuste communicatie op D&I, zowel in- als extern. Blijven bevorderen van het organisatieklimaat. Zo werken wij het meest vanuit een modern rolstoelvriendelijk gebouw met voorzieningen. Het BHV-beleid is ook gericht op minder validen (bijv. buddy bij evacuatie).

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								- Plaatsen van mensen met een arbeidsbeperking (banenafspraak). Hiernaast zetten we ook in op werving van ambassadeurs en starten klankbordgroep, met als doel D&I steeds te verbeteren en D&I uit te dragen binnen het eigen organisatieonderdeel (meedenken en meewerken aan D&I). Verder wordt er voor alle medewerkers van de sector HRM, programmaleden van Daden en het team SamenNH in november een training georganiseerd over D&I. Hiernaast wordt het bestaande en toekomstige leeraanbod onderzocht om te bezien of D&I voldoende is ingebed in dat leeraanbod of dat er meer nodig is. Als dat laatste het geval is dan kijken we, afhankelijk van het soort interventie, hoe we dat op een goede manier vorm kunnen geven. Verdere vormgeving op gebied van bewustwording is nog in de ontwikkelfase. Tevens hebben we als organisatie het Charter Diversiteit ondertekend. We zijn bezig met een plan van aanpak voor het charter. Hiernaast vinden er drie online regenboogbijeenkomsten plaats voor gemeenten.
79	EFB	PVV	I. Bezaan	NVT	176	Zita Pels	"Voorgesteld wordt om voor 2022 tot en met 2025 rekening te houden met een structurele opbrengst, van € 225,1 miljoen, waarbij gerekend is met het huidige tarief opcenten van 67,9." VRAAG: Kunt u aangeven wat de structurele opbrengst wordt van de opcenten als niet wordt uitgegaan van 67.9, maar van 65.0 en 60.0 als tarieven? En kunt u aangeven wat per jaar circa de gemiddelde besparing is voor de Noord-Hollandse autobezitter als gekozen zou worden voor deze twee lagere tarieven? Graag een gemotiveerd antwoord.3	1. De structurele opbrengst bij een tarief van: a. 65 opcenten wordt €215,5 miljoen b. 60 opcenten wordt €198,9 2. Dit kunnen wij alleen op een zeer grove manier berekenen. De rede hiervoor is dat het tarief van de motorrijtuigenbelasting verschillend is per gewichtsklasse èn type brandstof. Zo zal de besparing voor een zware SUV die op diesel rijdt groter zijn dan een hybride auto in een lichte gewichtsklasse. Deze onderverdeling hebben wij niet. De grove manier van berekenen komt er dan op neer dat we het totale aantal voertuigen (auto's en motoren) delen door de besparing zoals die hierboven onder 1 is berekend. Het totale aantal voertuigen medio 2021 bedroeg +/- 1,4 miljoen. De besparing van 67,9 naar 65 bedraagt €9,6 miljoen. Dus per voertuig €6,85. Voor het tarief van 60 opcenten geldt dan een besparing per voertuig €18,71.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
80	NLG	PVV	R. van Tiggelen	3.2.5	169	Esther Rommel	"Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel als mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart." VRAAG: Kunt u aangeven hoe vaak dit jaar (tot nu toe) het instrument van onteigening is toegepast, waarvoor en wat de gebruiksfunctie van gronden was en wordt? En kunt u aangeven bij welke lopende zaken nog niet de administratieve onteigening is opgestart? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	Hierin ook graag opnemen dat met de realisatiestrategie NNN het voornemen tot mogelijke onteigening van NNN-gronden is besloten, waardoor volledige schadeloosstelling is mogelijk gemaakt. Voor de NNN-realisatie en inzet van het onteigeningsinstrument, zie brief: (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurversterking_Stikstof/Natuurnetwerk_Nederland_NNN/Beleidsdocumenten/Brief_PS_Realisatiestrategie_Natuurnetwerk_Nederland.org) In geen van de genoemde gebieden is de administratieve onteigening opgestart, met uitzondering van het gebied genoemd in antwoord op vraag 100 (Schil Naardermeer). Ten behoeve van het beleidsdoel Mobiliteit is in 2021 voor één project, de reconstructie N243, de administratieve onteigening opgestart. Sinds sinds najaar 2018 wordt met 2 gezamenlijke eigenaren onderhandeld over de verwerving van een relatief klein stukje grond (59 m²) ter hoogte van de Zuidervaart in de gemeente Alkmaar. De gebruiksfunctie van het onderhavige perceel is erf en dat wordt bestemd tot wegen.
81	RWK	PVV	N. Kaptheijns	2.1.2	30	Edward Stigter	"Voor geothermie (aardwarmte) wordt samen opgetrokken met de provincie Flevoland en door gegaan met de uitvoering versnellingsplan Aardwarmte. Onderdelen van dat plan zijn onder andere garantiestelling voor de eerste proefboringen in de MRA, samenwerken met gemeenten en bedrijven in de uitvoering van de Routekaart Aardwarmte: voorlichting over aardwarmte, ondersteuning van beleidsvorming, bijvoorbeeld ten aanzien van verdeling van de warmte, en toetsingscriteria voor aardwarmtelocaties." VRAAG: Kunt u aangeven wat de provinciale bijdrage gaat zijn voor genoemde garantiestelling, welke risico's en onzekerheden een rol spelen (in de breedste zin van beide woorden) en hoe met deze wordt omgegaan?	De hoogte van de garantstelling is nog niet bekend, want deze is afhankelijk van de kosten van de betreffende boring, van het financiële risico dat de garantienemer wil lopen en van onze eigen inschattingen en risicobereidheid. Zodra de locatie bekend is, is een afweging te maken. Een bedrag van negen miljoen euro is de richtlijn voor de maximale garantiehoogte. Het betreft hier het risico dat de boring waarvoor de garantie is afgegeven onvoldoende water (m3/hr) produceert voor een rendabel project. Dit risico komt voort uit de onzekerheid over de precieze samenstelling van de diepe ondergrond ter plaatse. Alleen de boring zélf kan die onzekerheid wegnemen.
82	RWK	PVV	N. Kaptheijns	1.2.2	15	Cees Loggen	"Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur."	In de eerste 8 maanden zijn er 2.141 verblijfsgerechtigden gehuisvest (over de maand september zijn er op dit moment nog geen cijfers beschikbaar). De taakstelling voor Noord-Holland voor heel 2021 bedraagt 4.264. In de 4 resterende

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							VRAAG Hoeveel statushouders zijn er in de eerste 9 maanden van dit jaar in totaal gehuisvest in alle gemeenten van Noord- Holland en hoe verhoudt dat cijfer zich tot de taakstelling? Graag een gemotiveerd antwoord.	maanden van dit jaar dienen nog 2.123 verblijfsgerechtigden te worden gehuisvest.
83	RWK	PVV	N. Kaptheijns	2.1.2	23 en 30	Edward Stigter	(23) "Als woningen vanaf 2030 – of zoveel eerder als mogelijk is – van het aardgas af gaan, moeten verschillende alternatieven voor aardgas klaar zijn voor concrete toepassing. Het Noord-Hollandse Servicepunt Duurzame Energie gaat ook deze periode weer een belangrijke adviesrol vervullen naar gemeenten en hun partners." (30) "Eind 2021 zijn de gemeentelijke transitievisies warmte vastgesteld en er wordt nu verder gewerkt aan de wijkuitvoeringsplannen om helder te hebben welke wijken in 2030 van het aardgas af zijn. Vanwege de toenemende vraag naar ondersteuning door deze ontwikkelingen wordt de dienstverlening van het servicepunt uitgebreid, onder andere met een expertpool." VRAAG: Kunt u aangeven wat deze expertpool en andere maatregelen om de dienstverlening uit te breiden, per jaar gaan kosten en kunt u aangeven voor de eerste negen maanden van dit jaar welke adviezen door het Servicepunt zijn gegeven aan welke gemeenten? En kunt u aangeven wat de provincie in totaal financieel bijdraagt aan het van het aardgas halen van woningen? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	De jaarlijkse kosten voor het Servicepunt Duurzame Energie bedragen € 500.000,-. In het werkplan voor 2021, (te vinden via deze link: https://servicepuntduurzameenergie.nl/wp-content/uploads/2021/09/PvA-SpDE-2020-2024.pdf) is beschreven welke activiteiten dit jaar worden ondernomen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de extra kosten voor de expertpool zijn, omdat we de werkzaamheden van de expertpool nog moeten uitwerken. De provincie heeft niet geinvesteerd in het van het aardgas afhalen van woningen.
84	RWK	PVV	N. Kaptheijns	3.2.3	46	Zita Pels	"Om in te spelen op de bouw van de nieuwe windparken voor de Noord-Hollandse kust wordt het baggerdepot in de Averijhaven in IJmuiden getransformeerd in een energiehaven voor de offshore wind. In 2022 wordt de energiehaven opgeleverd." VRAAG Kunt u aangeven hoe groot de provinciale bijdrage in totaal is t.b.v. de realisatie van deze energiehaven en wat de concrete	De totale bijdrage vanuit de Provincie Noord-Holland is € 3.186.000,- De concrete baten voor de regio: - Een belangrijke regionaal bedrijventerrein t.b.v. de energietransitie.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							baten zijn voor o.a. de werkgelegenheid in de regio? Graag een gemotiveerd antwoord.	- De locatie draagt direct bij in de kostenefficiënte uitrol van wind op zee - De directe werkgelegenheid in de Energiehaven is beperkt. Door de locatie is er wel spin off in de regio voor bedrijven die zich richten op de offshore wind (verenigd in de AYOP) Start uitvoering is voorzien in 2022, oplevering van de Energiehaven is gepland in 2025.
85	EFB (stond MB)	CDA	C. Kuiper	1.4.2	22	Ilse Zaal	Waarom wordt er voor de provinciale inzet bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau bijna een miljoen euro minder begroot (€ 2.9 milj) dan begroot in 2021 (€ 3.8 milj.) of uitgegeven in 2020 (€ 3.9 milj.)?	Dit is onderdeel van het PS besluit bij de Kaderbrief 2020.
86	RWK/ NLG	CDA	N. Wijmenga	2.2.3	35	Cees Loggen	Op pagina 35 staat het volgende beschreven: “Met de invoering van de Omgevingswet (Ow), naar verwachting per 1 juli 2022, en de opheffing van de Wet bodembescherming verandert de taakverdeling tussen provincie en gemeenten. Kern van de verandering is dat gemeenten primair verantwoordelijk worden voor de bodemkwaliteit in de bovengrond en de provincie voor het grondwater.” Vraag: 1. Impliceert deze wijziging ook een overdracht van taken van omgevingsdiensten naar de provincie Noord-Holland m.b.t. de beoordeling van aanvragen voor gesloten bodemwarmte systemen? Vraag 2: In hoeverre heeft de provincie beleidsruimte bij de handhaving van eisen zoals de technische specificaties van het bodemwarmtesysteem en het boorplan? Bedrijven die bodemwarmtesystemen aanleggen, klagen dat de extra eisen hiervoor kostenverhogend werken. Dit staat op gespannen voet met de ambitie om woningen over te laten gaan van aardgas naar efficiënte all-electric verwarming met bodemwarmtepompen. De verplichte certificering sinds 2013 heeft ertoe geleid dat een klein aantal bedrijven in staat is de boringen uit te voeren en er krapte is in de markt. Ook wordt geklaagd over onredelijke eisen en te strikte interpretatie van	Vraag 1: Gemeenten zijn en blijven verantwoordelijk voor gesloten bodemenergiesystemen. Vraag 2: De provincie heeft alleen beleidsruimte bij open bodemenergiesystemen. Bij deze systemen wordt water opgepompt. De omgevingsdienst toets bij open bodemenergiesystemen namens de provincie de effecten op het grondwater. Dit kan op onderdelen gevolgen hebben voor het bodemwarmtesysteen en het boorplan. Zo wordt bijvoorbeeld het afdichten van scheidende lagen voorgeschreven. Vraag 3: Het beleid is opgenomen in ontwerp Regionaal Waterprogramma 2022-2028. Uitgangspunt is dat de water- en energiebalans van de ondergrond niet worden verstoord, en dat systemen geen negatieve effecten hebben op de omgeving. De precieze invulling daarvan is maatwerk en verschilt per locatie. De omgevingsdienst is verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							regels bij handhaving op boorplannen. Een voorbeeld: het is verplicht een bodemonderzoek uit te voeren voordat een grondboring voor een bodemwarmtepomp wordt uitgevoerd. Soms zijn er oude bodemonderzoeken beschikbaar en is het redelijkerwijs onlogisch dat er sprake kan zijn van nieuwe bodemvervuiling, bijvoorbeeld omdat een wijk al lang alleen in gebruik is als woonwijk. Een verplicht bodemonderzoek kan een extra kostenpost van 1500 euro opleveren. Dit kan ertoe leiden dat mensen afzien van de aanleg van een bodemwarmtepomp en op dit punt de energietransitie (of de warmtetransitie) wordt vertraagd. Vraag 3: Is of wordt er vanuit de provincie beleid gemaakt over de manier waarop handhaving bij de aanleg van bodemwarmtesystemen ingevuld gaat worden?	
87	RWK	CDA	W. van Andel	3.3.2.	53	Cees Loggen	Hoe verhouden de twee grafieken op bladzijde 54 tot elkaar, aangezien het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen substantieel lager is over de jaren dan de harde plancapaciteit over de jaren.	De harde capaciteit bevat alle woningen in een plan dat onherroepelijk is vastgesteld. Voordat deze woningen worden opgeleverd moet eerst een aantal stappen worden doorlopen: grond bouwrijp maken, koopproces, bouwvergunningen verlenen, bouwfase, enz. Dat duurt meestal een aantal jaar. Woningen zitten zo meerdere jaren in de categorie harde plancapaciteit.
88	NLG	CDA	D. Dekker	3.4.2	57	Cees Loggen	De provincie is samen met 13 regionale partijen deelnemer aan uitvoering Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (ARPKK). Er zijn 9 projecten minimaal in 2022 in uitvoering. Echter, er is na 2023 geen begroting. Waarom is dat?	Het budget voor de 1e tranche van de Uitvoeringsregeling Subsidies APRK wordt naar verwachting volledig beschikt. Naar verwachting worden deze projecten in 2022 afgerond. Een 2e tranche wordt in de 1e helft van 2022 opengesteld als er voldoende belangstelling is en als er financiële middelen beschikbaar zijn.
89	NLG	CDA	D. Dekker	3.4.2	57	Cees Loggen	De provincie levert inhoudelijke bijdragen aan uitvoering van projecten die onder de kustvisie Ijsselmeer 2021 tot uitvoering komen. Bijdrage aan onderzoek Wieringerhoek van het Rijk en aan kustvisies 2022 voor andere kusten. Er is na 2023 geen begroting voor. Waarom is dat?	Voor de kustvisie zijn verschillende deelopdrachten geformuleerd. De eerste betrof de kustvisie Ijsselmeer en uitvoering van verkenningen/projecten. Na vaststelling van de kustvisie door uw Staten zal in een geformuleerde vervolgopdracht de bijdragen en budget worden aangegeven voor 2023.
90	MB	CDA	C. Kuiper	4	67	Jeroen Olthof	De kop van Noord-Holland scoort 100% “goed” en Zaanstreek-Waterland ongeveer 80% “goed”. Betekent dit dat men in de spits in de kop van Noord-Holland verhoudingsgewijs sneller van A naar B komt dan in Zaanstreek-Waterland. Graag een toelichting op deze effectindicator.	De indicator zegt iets over de gemiddelde vertraging in de spits op onze provinciale wegen. Hoe hoger het percentage ‘goed’, hoe meer trajecten in het gebied goed scoren. De huidige grenswaarde hiervoor is 1,50. Dan is de vertraging in de spits maximaal 50% van de minimale reistijd op (zeer) rustige momenten. Een traject scoort ‘slecht’ als de extra

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								reistijd gemiddeld meer dan twee keer de normale/minimale reistijd is (de grenswaarde hiervoor is dus 2,00).
91	MB	CDA	C. Kuiper	4.1.2	71	Jeroen Olthof	Voor 2022 staat een bedrag van circa € 58 milj. begroot en voor 2023 circa € 15,5 miljoen. Een verschil van € 42,5 miljoen. In de toelichting (p.70) wordt verwezen naar de incidentele subsidies in 2022 zijnde Zuidasdok van € 29 milj. en fietssubsidies van € 5 milj. Bij elkaar € 34 milj.. Hoe is het resterende verschil van 8,5 miljoen te duiden?	Het resterende bedrag van € 8,5 mln is opgebouwd uit de volgende uitgaven: - Subsidie OV SAAL (Schiphol Amsterdam Almere Lelystad): € 5,6 mln - Uitvoeringsregeling Verbetering toegankelijkkheid bushaltes: € 1,5 mln - Uitvoeringsregeling Veilige uitwegen Noord-Holland: € 0,75 mln Overige kleinschalige bijdragen: € 0,65 mln
92	MB	CDA	C. Kuiper	4.4.6	79	Jeroen Olthof	Waarom wordt voor 2022 bijna het dubbele begroot tov 2021 (€ 24,4/12,8) als tov 2023 (€ 24,4/€ 12 milj.)?	In 2020 zijn veel vervangingstrajecten afgerond en dat vraagt veel budget. In 2021 worden projecten voorbereid voor de komende jaren waarin de vervanging plaatsvindt. Vandaar het lage bedrag in 2021 en de hoge lasten in de jaren daarna. Hier vindt de uitvoering plaats.
93	NLG	CDA	W. Koning	5.1	86	Esther Rommel	Hoe groot is het investeringsbudget Landschapsverbetering en wat is de exacte doelstelling van dit budget?	Het Investeringsbudget Landschapsversterking (voorheen Landschapsfonds) bevat € 10,3 miljoen ten behoeve van projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid ervan verbeteren. De beschikbare middelen zijn ondergebracht in de reserve Landschap, ingesteld door uw Staten bij de begroting van 2020. GS hebben een globale verdeling van de middelen vastgesteld d.d. 23 maart 2021, waarover u per brief bent geïnformeerd en waarover een nadere toelichting is gegeven aan de commissie NLG d.d. 21 juni 2021. Kortheidshalve verwijzen wij naar deze brief en toelichting.
94	NLG	CDA	W. Koning	5.1.4	90	Esther Rommel	Kunt u de resultaten en afzetmogelijkheden van Lisdoddeteelt met ons delen?	In het Innovatieprogramma Veen is een markt- en ketenmanager voor natte teelten actief. Diverse marktpartijen blijken geïnteresseerd te zijn in lisdodde als biobased grondstof voor isolatiemateriaal, plaatmateriaal, vuller in diverse plastics, composieten en beton en vezelversterker in droge mortel. Wellicht komt er interesse in toepassing als substraat of mogelijk grof textiel. Twee bedrijven willen opschalen naar semi-industriële productie van isolatie- en bouwplaten, indien er kan worden voorzien in een constante aanvoer van een homogene grondstof. De teelt van lisdodde in de Burkmeer kan hierin gaan voorzien. Biobased producten moeten concurreren met gangbare producten en dat is nog niet zo eenvoudig. Overheden kunnen de afzet bevorderen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								door sturend en stimulerend optreden, bijvoorbeeld via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, demonstratieprojecten en verplichte bijmenging van lisdodde/biobased producten als vezelversterker in gangbare bouwmaterialen.
95	NLG	CDA	W. Koning	5.3.1	96	Jeroen Olthof	Project Grass2Grit - Kunt u ons een overzicht geven van de bestede gelden en resultaten van dit project.	Het project Grass2Grit is in volle gang. Het totale budget is € 4,2 miljoen, waarvan € 1,3 mln. het provinciale aandeel is, € 2,2 mln. Europese LIFE-subsidie en het overige door de partners wordt bijgedragen. Een groot deel van de middelen is reeds besteed in de aanschaf van machines om de grasfabriek operationeel te maken. Er is inmiddels een voorraad dooimiddel, dat door middel van verdere tests nog verbeterd zal worden. Daarnaast hebben we van grasvezel en gerecycled plastic een composiet gemaakt. Hiervan gaan we komend jaar oeverbeschoeiing en wegmeubilair maken.
96	EFB	CDA	C. Kuiper	6.2.1	108	Zita Pels	Waarom wordt er in 2022 € 3,2 miljoen euro minder hiervoor begroot dan in 2021 (€ 7,796 miljoen versus € 4,595 miljoen) temeer daar er in 2020 hieraan € 10,828 miljoen is uitgegeven?	Dit heeft te maken met het het incidentele budget dat beschikbaar is gekomen vanuit motie 41 (noodfonds). Dat geld is in 2020 en 2021 op de begroting geplaatst. Daarna valt het budget weer op het reguliere niveau terug.
97	EFB/RWK	CDA	C. Kuiper	6.5.1	115	Zita Pels	Waarom is het begrote bedrag voor het verbeteren van de sportvoorzieningen en de leefbaarheid in kleine kernen in 2024 en 2025 op nul gezet? Als dit te maken heeft met het feit dat er in maart 2023 provinciale verkiezingen zijn en het aan een nieuw college en provinciale staten is om dit in te vullen, waarom is dat dan niet als uitgangspunt in de gehele begroting verwerkt. zie bijv. 6.4.1. investeren in behoud en herbestemming monumenten, , 6.3.1. cultuurhistorische waarden landschap versterken , 6.2.1. bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen etc. waar wel voor 2024 en 2025 bedragen in de begroting zijn opgenomen.	Dit heeft te maken dat er incidentele midddelen voor sport zijn opgenomen vanuit afspraken in het coalitieakkoord. Voor de andere onderwerpen die tot de provinciale kerntaken behoren zijn structurele budgetten beschkbaar gesteld.
98	EFB	CDA	D. Heijnen	7.1.1.	119	Zita Pels / Cees Loggen	Met welke totale looptijd houdt GS rekening voor het economisch herstel en duurzaamheidsfonds? De uitgaven lopen tot 2023, maar volgens begroting is dan slechts de helft van de middelen besteed? Hoe past dit in de relatie van herstelfonds en Corona?	Vooralsnog gaan we ervanuit dat uitgaven doorlopen tot en met 2023. Tot nu toe hebbeen we voor ongeveer de helft van van de beschikbare middelen aan maatregelen ingevuld in de 1e en 2e tranche. Een deel van die maatregelen zijn in voorbereiding en komen nog tot uitvoering in de komende periode. Daarom willen we voor de volgende tranche een beter zicht hebben op de effecten van de maatregelen uit de eerste tranches.
99	EFB	CDA	D. Heijnen	NVT	146	Zita Pels	Aangegeven staat dat GS bevoegd is geldleningen aan te gaan met een looptijd langer dan 3 maanden en dat PS worden	Op grond van artikel 3.1 van de Financiële verordening Noord-Holland 2019 is het door PS vastgestelde financieringstatuut

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							geïnformeerd. Welke bevoegdheden hebben PS? Moet het feit dat leningen worden aangegaan niet door PS worden goedgekeurd?	2020 voor Gedeputeerde Staten van toepassing bij de uitvoering van de financierings- en treasuryfunctie. Hierin zijn de volgende verantwoordelijkheden voor Provinciale staten opgenomen: • Het vaststellen, evalueren en bijstellen van het financierings- en treasurybeleid; Het houden van toezicht op de uitvoering van het financierings- en treasurybeleid.
100	NLG	CDA	D. Heijnen	NVT	169	Esther Rommel	Hoe vaak is onteigening ingezet voor het verwerven van NNN-gronden?	Dit is één maal gebeurd: Op maandag 13 september 2021 hebben PS besloten om de Kroon te verzoeken om drie resterende eigenaren in de Schil van Naardermeer te onteigenen.
101	EFB	CDA	D. Heijnen	NVT	176 / 177	Zita Pels	Er wordt vanaf 2022 rekening gehouden met baten uit opcenten van 225,1. Hoe realistisch is dit in het kader van de discussie met het Rijk over de inkomsten uit opcenten, mede door veranderingen in het brandstofverbruik. Hoe verlopen die gesprekken over de baten uit opcenten binnen IPO verband en met het Rijk?	We begroten de inkomsten vanuit de opcenten, net als de inkomsten vanuit het provinciefonds tegen constante prijzen (meerjarenraming = begroting 2022). De veranderingen in het brandstofgebruik (elektrificatie) kan op de lange termijn een negatieve invloed hebben op onze inkomsten vanuit de opcenten. We voeren hierover het gesprek met het IPO en het Rijk. Sinds het voorjaar zijn echter weinig ontwikkelingen te melden in deze gesprekken vanwege de beperkte voortgang in de kabinetsformatie. Vanuit IPO is in voorbereiding op Prinsjesdag (rijksbegroting 2022) nogmaals bij het huidige kabinet nadrukkelijk aangedrongen op een oplossing voor de compensatie van gederfde opcenten. . voor de motorrijtuigenbelasting voor elektrische auto's, dat door de ROB is becijferd voor alle provincies op totaal € 372 miljoen voor de periode 2021-2024. Daar is geen gehoor aangegeven en oplossing is doorgeschoven naar het nieuwe kabinet
102	EFB	Groen Links	Anouk Gielen	1.1.1	12	Arthur van Dijk	Waarom is de streefwaarde voor het aantal te organiseren uitreikingen van de Ribbius Peletierpenning na 2022 verlaagd tot 0 terwijl deze in ieder geval tot en met 2023 zal plaatsvinden?	De Ribbius Peletierpenning wordt nog in de jaren 2022 én 2023 uitgereikt. Wij zullen de streefwaarde aan laten passen.
103	RWK	Groen Links	Anouk Gielen	2.1.2	29-30	Edward Stigter	De begroting stelt: 'De provincie stelt gemeenten het Servicepunt Duurzame Energie beschikbaar'. Vraag: Zijn alle kosten voor het Servicepunt Duurzame Energie onder subdoel 2.1.2 "Bijdragen aan de warmtetransitie" gevat	Alle kosten zijn van het Servicepunt Duurzame Energie vallen onder subdoel 2.1.2

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							of valt dit deels ook onder 2.1.1 "Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen"?	
104	NLG	Groen Links	Wiegert Dulfer	2.2.1	197	Cees Loggen	De begroting stelt: 'In de stuurgroep Water zijn in januari 2021 afspraken gemaakt tussen het Rijk en de decentrale overheden over de intensivering van VTH taken, met name rond de lozing van ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) in het water. Daarnaast bleek uit onderzoek dat het niveau van de VTH-taak uitoefening ontoereikend is. In dit kader is door de provincie Noord-Holland in overleg met de OD-NZKG een voorstel (pilot) ontwikkeld. Dit heeft in 2021 geleid tot het aannemen van een gespecialiseerde medewerker die als eerste taak (in 2021) heeft om een definitieve aanpak voor te stellen. De structurele verhoging van de provinciale uitgaven ten behoeve van deze intensivering bedraagt € 286.000,-. Deze uitgaven kunnen in de resterende coalitieperiode (2022 en 2023) gedekt worden vanuit de reserves Klimaatadaptatie (totaal € 418.000) en de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling (€ 154.000). Daarna worden deze uitgaven ten laste van de algemene middelen gebracht.' Vraag: Is het technisch correct dat VTH taken gedekt worden door de reserves klimaatadaptatie en meekoppelkansen dijkversterking en kustonwikkeling?	Ja deze dekking is (technisch) correct. Deze wordt middels onderhavige begroting aan uw Staten voorgelegd.
105	NLG	Groen Links	Rien Cardol	5.2.3	94	Esther Rommel	De begroting stelt: 'De provincie werkt aan de bestrijding van invasieve exoten, zoals de waterplanten watercrassula en cabomba en de vogels rosse stekelstaart en nijlgans'. Vraag: Graag toelichting op de keuzes die zijn gemaakt inzake de bestrijding van cabomba en de financiering hiervan.	Bij de bestrijding van cabomba ligt de nadruk op beheersing, aangezien eliminatie van deze soort niet meer mogelijk wordt geacht. De afgelopen jaren is op plaatsen van overlast (jachthavens, vaarwegen) cabomba verwijderd door inzet van de harkmethode. Deze methode is het meest effectief gebleken. In natuurgebieden (zoals 't Hol), waar de overlast minder groot of zelfs afwezig is, wordt in principe niet geharkt, omdat dit het ecosysteem meer schaadt dan goed doet. Er loopt een pilot om te onderzoeken of het plaatsen van roosters behulpzaam is om de verspreiding te voorkomen. De aanpak van cabomba valt binnen het gebiedsprogramma Oostelijke Vechtplassen: er is 500.000 euro beschikbaar gesteld voor beheersing van de Amerikaanse rivierkreeft (228.000) en cabomba (272.000) met daarbij een 50% cofinancieringsopdracht vanuit de partners. Het budget is besteed aan harken van jachthavens, vrijhouden van

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								vaarwegen, monitoren, elimineren nieuwe haarden en eerdergenoemde pilot.
106	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.3.2	98	Esther Rommel	Graag een toelichting op hoe deze meerjarenplanning voor de uitgaven 'bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen' tot stand is gekomen, met name een verklaring voor het grote verschil in begrote uitgaven in 2021 – 2023 in vergelijking met de jaren daarna.	Voor een opbouw van de bedragen verwijzen wij u naar het antwoord op vraag 8. De bijdragen aan de Nationale Parken en Groene Hart zijn jaarlijks terugkerende bedragen. De piek in de jaren 2021 t/m 2023 wordt met name veroorzaakt doordat het zwaartepunt van de uitgaven uit de Investeringsbudget Landschapsversterking (voorheen Landschapsfonds) met grote projecten als: Herstel Liniedijken en Landschapsversterkingen Westeinderscheg, Amstelscheg, Diemerscheg, Kern Schagen en Noord-Kennemerland) in die jaren ligt.
107	EFB/RWK	GroenLinks	Robert Zaal	6.1.1	103	Ilse Zaal/ Cees Loggen	De begroting stelt: 'samen met gemeenten onderzocht (wordt) waar en hoe leegstaande winkels kunnen worden getransformeerd naar wonen, ter versterking van de bestaande winkelgebieden'. Vraag: Is er meer concrete informatie beschikbaar, zoals waar deze onderzoeken lopen en op welke termijn de resultaten daarvan verwacht kunnen worden?	Ja, op basis van een inventarisatie zijn is er een rapportage opgesteld en zijn er factsheets voor 40 winkelgebieden in Noord-Holland gemaakt. Op basis daarvan vinden er in overleg met de betrokken gemeenten vanaf Q4 2021 gerichte verdiepingsstudies plaats naar kansrijke transformatiegebieden. Meer informatie inclusief de routekaart is hier te vinden.
108	EFB/RWK	GroenLinks	Robert Zaal	6.1.1	103	Ilse Zaal/ Cees Loggen	De begroting stelt: 'samen met gemeenten onderzocht (wordt) waar en hoe leegstaande winkels kunnen worden getransformeerd naar wonen, ter versterking van de bestaande winkelgebieden'. Vraag: Is het inderdaad zo dat het (enige) doel van deze activiteit de versterking van bestaande winkelgebiden is? Of is het vergroten van de woningvoorraad ook een doel op zich?	Nee, het doel is drieledig. Ten eerste wordt onderzocht welke locaties geschikt zijn voor binnenstedelijk wonen, met name in de grotere kernen. Het tweede doel is compacter maken van bestaande winkelgebieden door waar mogelijk incourante vierkante meters detailhandel te verminderen op niet-toekomstbestendige locaties. Ten derde is de leefbaarheid van kleine kernen met behoud voorzieningenniveau en lokale woningbehoefte een opgave.
109	EFB/M&B	GroenLinks	Robert Zaal	6.2.1	108	Zita Pels	De begroting stelt: 'de provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek'. Vraag: Wat wordt bedoeld met 'regionaal bereikbaar' en wordt hier expliciet iets anders bedoeld dan lokale bereikbaarheid danwel bereikbaarheid op gemeentelijk niveau?	Volgens de wet hebben gemeenten een taak om een bibliotheekfunctie binnen hun gemeente te bekostigen. Daarbij wordt uitgegaan van vijf kernfuncties. a. ter beschikking stellen van kennis en informatie; b. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie; c. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur; d. organiseren van ontmoeting en debat; en e. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								Het lukt niet alle gemeenten en lokale bibliotheken om aan al deze vijf kernfuncties te voldoen. Daarom wordt samengewerkt in zgn. regionale basisbibliotheken. Voor de provincie is het van belang dat de inwoners op een redelijke afstand (regionaal) gebruik kunnen maken van deze vijf kernfuncties. Dat kan wanneer gemeenten en lokale bibliotheken samenwerken. Daarom is het doel hier regionaal en niet lokaal.
110	EFB/RWK/NLG/MB	PvdD	I. Kostic	2	2	Edward Stigter	"Het nieuwe regeerakkoord zal daarvoor de landelijke kaders moeten schetsen. Tegelijk zal de provincie Noord-Holland niet aarzelen om ook zelf, of samen met de andere provincies in IPOverband, aandacht te vragen bij het kabinet voor uitvoeringsproblemen of ontoereikende financiële budgetten op provinciaal of lokaal niveau." De provincie moet bijdragen aan opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Maar volgens veel klimaatexperts is dat doel te laag en zijn we straks zo te laat om onder de gevaarlijke opwarming van 1,5 graden te blijven. In andere landen en in EU zijn er hogere ambities. Zet de provincie zich expliciet in voor ambitieuzere doelen (met begeleidend budget) in IPO-verband en bij het Rijk?	De provincie is actief om rechtstreeks bij de EU en in samenwerking met het IPO in het reageren op de jongste voorstellen van de EU, de plannen in het kader van Fit for 55. Hiermee wordt de lat hoger gelegd dan de in het Klimaatakkoord overeengekomen doelen. Daarnaast kan de provincie binnen haar eigen kaders komen tot initiatieven om de klimaatdoelen aan te scherpen.
111	NLG	PvdD	I. Kostic	2	2	Esther Rommel/ Cees Loggen	a) Hoeveel visrechten zijn verhuurd in Noord-Holland en aan waar (welke wateren)/aan wat voor actoren? b) Zijn er ook visrechten verhuurd voor het vissen in natuurgebieden? c) Heeft de provincie de juridische mogelijkheid/beleidsvrijheid om de visrechten niet te verhuren? d) Kan de provincie voorwaarden stellen aan de huur van visrechten? Zo ja, welke? e) Wat zijn de inkomsten uit het verhuur van de visrechten en welke kosten staan daar tegenover? f) Hoe en door wie wordt gereguleerd, gecontroleerd en gehandhaafd? Hoeveel kost dat?	Aangezien deze vragen nagenoeg niet afwijken van de vragen bij eerdere begrotings(wijzigingen) over dit onderwerp, wijken de antwoorden ook nagenoeg niet af van de eerdere antwoorden: a) Van alle wateren die in eigendom zijn van de provincie, op de zogenaamde heerlijke visrechten na, zijn de visrechten verhuurd aan beroepsvissers (volledig visrecht of alleen aalvisrecht) en aan hengelsportverenigingen (schubvis-visrecht) voor perioden van 6 jaren. b) Ja c) Ja d) Ja, er worden voorwaarden gesteld (zoals niet elektrisch vissen, dichtzetten is verboden enz.), mits ze redelijk en billijk zijn en goedgekeurd worden door de Kamer voor de Binnenvisserij. De provincie Noord-Holland stelt vanuit de overeenkomst verplicht, dat de huurder actief deelneemt aan een VBC (visstandbeheerscommissie).

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								Huurder is verplicht mee te werken aan het in VBC-verband opstellen, uitvoeren en naleven van visstandsbeheer- en visplannen. De inkomsten bedragen circa € 6.900 per jaar (prijspeil 2021). De kosten zijn de interne apparaatskosten voor het eigendomsbeheer (aangaan contracten, contractenbeheer, facturering en toezicht op naleving). De naleving van de huurovereenkomsten wordt gecontroleerd door de beheerders van de sector Grond van de provincie. De kosten hiervoor zijn niet afzondelijk in beeld te brengen, omdat deze werkzaamheden gelijktijdig worden uitgevoerd met de controle van de overige huur- en pachtcontracten.
112	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	4.4.5.	7	Jeroen Olthof	*"Het budget voor de schades aan wegen wordt structureel met € 71.000 verhoogd."* Vraag: valt schade aan ecologische/natuurvriendelijke bermen hier ook onder?	Ja, de schade aan aanliggende ecologische en natuurvriendelijke bermen valt hier ook onder
113	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	4.4.6.	7	Jeroen Olthof	*"Het budget voor de schades aan vaarwegen wordt met € 150.00 verhoogd."* Vraag: valt schade aan ecologische/natuurvriendelijke oevers hier ook onder?	Ja, de schade aan ecologische en natuurvriendelijke oevers vallen hier ook onder
114	EFB	PvdD	I. Kostic	1.1	11	Zita Pels	Er zou worden gewerkt aan diversiteit en inclusiviteit binnen de organisatie van de provincie. a) Welke concrete stappen zijn daartoe ondernomen (trainingen, genderneutrale toiletten, etc.)? b) Welke percentage van mensen in de top van de provinciale organisatie heeft een biculturele achtergrond?	a) Antwoord: Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van Noord-Holland. Diversiteit & Inclusie is verankerd in ons strategisch HRM-beleid en wordt (zoveel als mogelijk) geïntegreerd in bestaande personeelsinstrumenten. Dit vertaalt zich o.a.in: - Verdere ontwikkeling werving en selectie: aandacht voor D&I zoals door het borgen van objectiviteit bij de keuze van een kandidaat aan de hand van een (beoordelings)format en voor de nieuwe lichting trainees middels een pilot games. en. Als ook D&I benadrukken in vacatureteksten. - Het goede gesprek en leiderschapsontwikkeling: integreren van het element veiligheid in het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								trainingsaanbod aan leidinggevenden ten behoeve van het goede gesprek, borgen D&I in leiderschap. - Bewuste communicatie op D&I, zowel in- als extern. Blijven bevorderen van het organisatieklimaat. Zo werken wij het meest vanuit een modern rolstoelvriendelijk gebouw met voorzieningen. Het BHV-beleid is ook gericht op minder validen (bijv. buddy bij evacuatie). - Plaatsen van mensen met een arbeidsbeperking (banenafspraak). - Ook zetten we bij het invullen van stages gericht in op stagiair(e)s) met een niet-westerse achtergrond. Hiernaast zetten we ook in op werving van ambassadeurs en starten klankbordgroep, met als doel D&I steeds te verbeteren en D&I uit te dragen binnen het eigen organisatieonderdeel (meedenken en meewerken aan D&I). Verder wordt er voor voor alle medewerkers van de sector HRM, programmaleden van Daden en het team SamenNH in november een training georganiseerd over D&I. Hiernaast wordt het bestaande en toekomstige leeraanbod onderzocht om te bezien of D&I voldoende is ingebed in dat leeraanbod of dat er meer nodig is. Als dat laatste het geval is dan kijken we, afhankelijk van het soort interventie, hoe we dat op een goede manier vorm kunnen geven. Verdere vormgeving op gebied van bewustwording is nog in de ontwikkelfase. Tevens hebben we als organisatie het Charter Diversiteit ondertekend. We zijn bezig met een plan van aanpak voor het charter. Hiernaast vinden er drie online regenboogbijeenkomsten plaats voor gemeenten. b) In verband met privacywetgeving vindt er geen registratie plaats over bijv. biculturele achtergrond. Wel wordt onderzocht wat er wel mogelijk is.
115	EFB/M&B	PvdD	I. Kostic	1.1 en 4.1,	11, 67-74, 77-81	Zita Pels/ Jeroen Olthof	Nederland heeft zich gecommitteerd aan het VN-Verdrag Handicap, dat in 2016 in Nederland in werking trad, maar de situatie voor mensen met een beperking is sindsdien alleen verslechterd. Ook de provincie zou in haar beleid rekening moeten houden met de verplichtingen vanuit het VN-Verdrag	a) Volgens ons arbo-beleid kunnen medewerkers met een beperking of chronische aandoening aanspraak maken op maatwerkvoorzieningen die zij nodig hebben voor hun werk. Onze panden zijn rolstoeltoegankelijk en de nieuwebouwpanden zijn gebouwd conform het bouwbesluit.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
				4.2, 4.4			Handicap en er bewust aan werken om de provinciale organisatie, ov, infrastructurele werken en mobiliteitsplannen zo inclusief mogelijk te maken voor deze groep. a) Wat is er afgelopen jaren precies gedaan om het VN-Verdrag Handicap beter toe te passen als provincie en de provincie toegankelijk te maken voor mensen met een beperking? b) Welke verbeteringen zijn op dat gebied gedaan bij het uitgeven van ov-concessies? En bij toegankelijkheid van bijvoorbeeld bushaltes? c) Hoe zijn de belangen van mensen met een beperking meegenomen in mobiliteitsplannen en infrastructurele werken?	We hebben bij de nieuwbouw ook mindervalide collega's betrokken op dit punt. (Dit is in lijn met het vedrag) b) In de concessiebesluiten zijn eisen opgenomen op het gebied van toegankelijkheid. Dit betreft toegankelijkheid van bussen maar ook bijvoorbeeld van reisinformatie. De provincie heeft ook in 2021 weer € 2 mln euro subsidie beschikbaar gesteld voor het verder toegankelijk maken van OV haltes. c) De ontwikkeling van toegankelijkheid van het OV is één van de reguliere onderwerpen die met het Rocov besproken worden. In het Rocov zijn o.a. gehandicaptenorganisaties vertegenwoordigd.
116	EFB	PvdD	I. Kostic	1.1.1	12	Arthur van Dijk	Waarom is de streefwaarde voor de uitreiking van Ribbius Peletier-penning nul voor de jaren 2023- 2025?	De Ribbius Peletierpenning wordt nog in de jaren 2022 én 2023 uitgereikt. Wij zullen de streefwaarde aan laten passen.
117	NLG/EFB	PvdD	I. Kostic	1.2.2	15	Jeroen Olthof en Edwar Stigter	De provincie is ook toezichthouder voor milieu. a) Op welke manier geeft de provincie daar precies invulling aan? Waar kunnen we de evaluatie daarvan lezen? b) Op welke manier wordt er precies toezicht gehouden op waterschappen en of ze geen besluiten nemen die in strijd zijn met het algemeen belang? c) Gezien de extra uitdagingen en complexiteit die de Omgevingswet zal meebrengen: verwacht de provincie niet dat er meer geinvesteerd zal moeten worden in IBT?	a) Een van de risicodomeinen waarop de provincie systematisch toezicht houdt is het omgevingsrecht. Hieronder valt ook milieu. In het jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht wordt uitgebreid verslag gedaan van het gehouden toezicht. Informatie over het interbestuurlijk toezicht en ook het jaarverslag vindt u op onze webpagina https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Interbestuurlijk_toezicht b) Het financieel toezicht op de drie waterschappen is verankerd in de Waterschapswet en de Wet financiering decentrale overheden. Het uitgangspunt bij het toezicht is de autonomie van het waterschap. Wij kunnen indien nodig een besluit of een niet-schriftelijke beslissing gericht op enig rechtsgevolg van het waterschapsbestuur schorsen of vernietigen wegens strijd met het recht of het algemeen belang. c) Ja, met name zal er geïnvesteerd moeten worden in meer specialisme en een flexibeler inzet van kennis op dit gebied
118	EFB	PvdD	I. Kostic	1.1, 1.2, 1.3.3.	12-15, 18-19	Arthur van Dijk	Lobby hoort bij politiek, maar kan ook op oneigenlijke manieren plaatsvinden en actoren die minder geld ter beschikking hebben voor lobby benadelen. Lobby kan dan de democratie ondermijnen. Daarom is het waarborgen van transparantie en evenwicht in lobby belangrijk. Op welke manieren zorgt de provincie voor transprantie en	Een lobby kan onderdeel zijn van public affairs beleid waarbij een organisatie relaties opbouwt en onderhoudt met personen die invloed kunnen hebben op beleid. Het gaat daarbij wat ons betreft ook om belangenbehartiging. Ons college tracht vanzelfsprekend de belangen van de provincie en haar inwoners te behartigen op verschillende plekken. In onze pogingen om de belangen van de provincie te behartigen,

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							evenwicht, en waarborgt ze dat lobby niet ondermijnend gaat werken?	zoeken wij vanzelfsprekend naar transparantie en evenwicht. Daarnaast wordt er ook geïnvesteerd in onze eigen weerbaarheid door het vergroten van kennis en bewustzijn van medewerkers en doordat de procedures van signalen over ondermijning vast te leggen wordt ook bijgedragen aan transparantie en evenwicht.
119	EFB	PvdD	J.P. Hollebeek	1.2.1.	17	Ilse Zaal	Waarom lopen de kosten af? De kwaliteit van het openbaar bestuur wordt immers niet minder belangrijk in de nabije toekomst.	Dit is onderdeel van het PS besluit bij de Kaderbrief 2020.
120	EFB	PvdD	J.P. Hollebeek	1.4.1.	22	Arthur van Dijk	Vanaf 2024 neemt het bedrag dat begroot is significant af, terwijl het niet in de lijn der verwachting ligt dat het minder belangrijk dat bestuurshandelingen moeten worden gecommuniceerd richting inwoners. Wat is dan wel de reden?	In het coalitieakkoord 2019-2023 is voor communicatie en participatie extra geld beschikbaar gesteld voor de duur van deze coalitieperiode. Voor het einde van deze coalitieperiode zullen wij met voorstellen komen over hoe we hier vanaf 2024 mee verder willen gaan.
121	EFB/NLG	PvdD	I. Kostic	1.4.2	21	Ilse Zaal	a) Heeft Noord-Holland ooit gelobbyd voor de economische belangen van visserijsector? Op welke manier en met welk resultaat? Hoeveel geld is aan de lobby besteed? b) Toen de discussie over pulsvisserij speelde, heeft Noord-Holland (eventueel samen met andere provincies/via IPO) gelobbyd om verbod op pulsvisserij van tafel te krijgen?	a. Wij zetten in op een duurzame visserij, waarbij het gaat om een doelmatig en effectief beleid. Wij hebben als provincies lobbyisten in Den Haag en Europa. We hebben geen indicatie welke inzet wij specifiek richten op de visserijsector. De visserij gemeenten en provincies kennen een gezamenlijk Bestuurlijk Platform Visserij (BPV). Ook dit overleg is gericht op de duurzame visserij en de vraagstukken die spelen. Hier dragen wij jaarlijks € 1000 bij aan de kosten van het secretariaat. b. Nee, de onderhandelingen over de toelating van pulsvistuig was een verantwoordelijkheid van het Rijk. Wel hebben wij signalen afgegeven dat pulsvisserij perspectief kan hebben voor verduurzaming vn de visserij (zie ook beantwoording statenvragen nr 44-2018 van mevrouw drs. L.D. Vermaas (Partij voor de Dieren) over de pulsvisserij).
122	NLG/M&B/RWK	PvdD	I.Kostic	2.1, 2.2, 5.1, 5.2	23-26, 83-84	Edward Stigter	Experts laten zien dat we de klimaatcrisis en biodiversiteitscrisis in samenhang moeten aanpakken, omdat we anders geen van beide oplossen en de kosten aan het einde van de rit alleen groter zullen uitpakken. De energietransitie en landbouwtransities bieden bijvoorbeeld ook kansen om biodiversiteit te versterken. Wordt in deze begroting extra geinvesteerd om ervoor te zorgen dat o.a. de energietransitie en landbouwtransitie ook de biodiversiteit versterkt?	Ja. Met de Bossenstrategie en Veenweidestrategie wordt tevens geinvesteerd in de versterking van de bidiversiteit. In samenhang hiermee loopt het Masterplan Biodiversiteit.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							https://www.theguardian.com/environment/2021/jun/10/climate-and-nature-crises-solve-both-or-solve-neither-say-experts https://www.ipcgroen.nl/actueel/nieuws/502/biodiversiteit-en-energietransitie-een-gouden-koppel https://www.vogelbescherming.nl/docs/3eb62998-61b5-4f40-86a8-e9697aeb7fc5.pdf	
123	NLG/RWK	PvdD	I.Kostic	2.2	27	Edward Stigter	Methaan is, na CO2, verreweg het belangrijkste broeikasgas waarvan door toenemende hoeveelheid de wereldwijde opwarming van het klimaat wordt veroorzaakt. Internationaal is daarom gebruikelijker om te rekenen in CO2 equivalenten in plaats van alleen CO2. Monitort de provincie ook broeikasgassen zoals methaan (zeker gezien de koppeling met landbouwtransitie extra belangrijk)?	Het dashboard Energietransitie in Noord-Holland geeft een beeld van de uitstoot van overige broeikasgassen waaronder methaan. De laatst bekende cijfers dateren van 2018. Energietransitie - CO2-uitstoot - Noord-Holland
124	NLG	PvdD	I. Kostic	2.2.1,	32-34	Esther Rommel	Uit een recente uitspraak van de rechtbank Overijssel blijkt dat de provincie moet handhaven op een boerenbedrijf dat zonder vergunning beweidt en bemest. In Overijssel is een voorstel overgenomen om de stap voor een vergunning voor beweiden en bemesten in ieder geval te maken op eigen provinciale pachtgronden. De provincie gaat bekijken of het mogelijk is om de gebruikers van provinciale pachtgronden te verplichten een vergunning voor beweiden en bemesten aan te vragen. Bij elk nieuw contract kan dan worden besloten in welke mate beweiden en bemesten worden toegestaan. Dat zou ook een bijdrage kunnen leveren aan o.a. het oplossen van het stikstofprobleem en eventuele milieuproblemen (o.a. water). a) Hoeveel ha pachtgrond met een agrarische bestemming heeft provincie Noord-Holland? b) Wordt in Noord-Holland ook nagedacht over vergunning voor beweiden en bemesten op op zijn minst provinciaal grond?	a) De provincie heeft circa 1.400 hectare landbouwgrond en circa 500 ha natuurgrond in eigendom, die in pacht wordt uitgegeven. b) In de provincie Noord-Holland stellen wij aan de activiteiten beweiden en bemesten reeds voorwaarden bij de verpachting van onze grond in het kader van weidevogelbeheer en natuurbeheer. Bij de verpachting van de provinciale gronden wordt het provinciaal pachtbeleid gevolgd (Verpachtingen - Provincie Noord-Holland). Hieruit volgt dat wij voor landbouwgronden met een weidevogeldoelstelling en natuurgrond (strenge) gebruiksvoorwaarden ten aanzien van bemesting en beweiding stellen. Deze voorwaarden worden vanuit onze privaatrechtelijke rol als grondeigenaar/verpachter gehandhaafd. Daarnaast is het reguleren van beweiding en bemesting via vergunningverlening onderdeel van de discussie rondom het (landelijk) stikstofbeleid. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening in het kader van de Wet natuurbescherming. Wij volgen in dit verband de landelijke lijn, die momenteel inhoudt dat er geen vergunningplicht geldt voor deze activiteiten.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
125	NLG	PvdD	I. Kostic	2.2.1, 3.5.1	32-34	Jeroen Olthof	De OD NZKG heeft naar aanleiding van het RRK-rapport over grondwaterbescherming aangegeven dat ze 5 tot 6 extra fte nodig hebben voor goede bescherming van grondwater. Wordt dat meegenomen in deze begroting?	Nee, deze extra capaciteit is niet meegenomen in deze begroting. Zoals tijdens de vergadering van PS van 13 september 2021 is aangegeven zijn we met de omgevingsdienst in gesprek om het financiële inzicht verder te verscherpen en onderbouwd te krijgen. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de reguliere gesprekken over de uitvoeringsovereenkomst (UVO 2022). Op basis van deze gesprekken zal een integraal voorstel worden neergelegd aan GS waarin alle VTH-taken goed zijn onderbouwd en in samenhang zijn afgewogen.
126	EFB	PvdD	I. Kostic	1.4.1, 5.2.3	20, 94	Ilse Zaal	'De provincie sponsort verschillende evenementen, waarbij we met onze sponsorbijdrage extra aandacht geven aan duurzaamheid, dierenwelzijn en diversiteit. Bij de vaststelling van het nieuwe sponsorbeleid is door ex-gedeputeerde Van der Hoek aangegeven dat jaarlijks wordt geevalueerd hoe met dierenwelzijn is omgegaan tijdens evenementen zoals Jumping Amsterdam en Landbouwshow Opmeer. Er is nu 1 evaluatie geweest. a) Bij die evaluatie is alleen uitgegaan van de beoordeling van dierenwelzijn door de commerciele organisaties zelf. Hoe voorkomt de provincie dat we wat betreft dierenwelzijn afgaan op een slager die zijn eigen vlees keurt? b) Wanneer komt de tweede evaluatie ongeveer en kunnen we dan een verbeterde evaluatiemethode verwachten, in de zin dat bijv. ook meer onafhankelijke organisaties en dierenwelzijnsorganisaties om input wordt gevraagd?	a) We vragen de organisaties om een rapportage over dierenwelzijn aan te leveren. Omdat hierbij onafhankelijke dierenartsen zijn betrokken, hebben we hier voldoende vertrouwen in. b) In 2021 hebben geen gesponsorde evenementen plaatsgevonden waarbij dieren zijn ingezet. Een volgende rapportage volgt daarom op zijn vroegst begin 2023. We nodigen PS uit om, samen met andere onafhankelijke (dierenwelzijns)organisaties, tijdens de eerstvolgende editie van Jumping Amsterdam een toelichting te krijgen op dierenwelzijn tijdens dit evenement.
127	RWK/EFB	PvdD	I. Kostic	2.1, 2.2	23	Edward Stigter	Actieprogramma Klimaat: "Aandachtspunt is het verdelen van de lusten en lasten, gelet op het maatschappelijk draagvlak en de financiële consequenties." a) Wat wordt gedaan met feit dat zwakste schouders nu onevenredig zware lasten dragen en het minst van ondersteuningsregelingen (bijv. subsidies voor verduurzaming) lijken te profiteren? b) Hoe kan de provincie met eigen maatregelen mensen met een klein budget meer ondersteuning geven?	a. In MRA verband wordt onderzoek gedaan naar energie-armoede. PNH heeft geen beleid op dit gebied, omdat dit onderwerp onderdeel is van het gemeentelijk sociaal domein. Dat hoort bij de gemeente. b. We ondersteunen gemeenten via het Service Punt Duurzame Energie met kennis en informatie over hoe gemeentes ondersteuning kunnen bieden op het gebied van energie-armoede.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
128	NLG/RWK	PvdD	F. Zoon	2.2.2	27	Jeroen Olthof	Is aan te geven hoeveel megaton CO2-emissie en aantal blootgestelden boven de grenswaarden van NO2 en PM10 in 2022 begroot is?	Met betrekking tot de CO2 uitstoot zijn deze gegevens ons niet bekend. Vanuit de landelijke monitoring (NSL) komen gegevens over de luchtkwaliteit in de regel pas beschikbaar in het opvolgende jaar en kijken terug op het gepasseerd jaar. Dit betekent dat de cijfers voor 2022 in het jaar 2023 zullen worden gerapporteerd.
129	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	3.2	42	Jeroen Olthof	Als prioriteit wordt genoemd: "Actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de Schipholregio) Schiphol." a) Gaat het hierbij alleen om stimuleren of ook zelf actief bijdragen? b) Welke factoren dragen bij aan het verbeteren van de leefbaarheid rond Schiphol? c) Er wordt op p.42 en elders ook gesproken over 'ontwikkeling van Schiphol'. Wat wordt daarmee bedoeld? Houdt dat groei in?	a) We lobbyen voor regels die sturen op duurzame connectiviteit én een gezonde leefomgeving. Wij zijn hier ten aanzien van de lucthvaartwetgeving zelf geen bevoegd gezag voor. Voor zover we wel eigen bevoegdheden hebbben sturen we daar ook zelf op, zie onze Omgevingsvisie, de verstedelijkingsafspraken, SBAB, etc. b) Dat is heel breed, dit zijn maatregelen die raken aan beschermen en bevorderen. Ten aanzien van de bescherming is het fundamentele probleem dat de huidige normen geen goede bescherming bieden voor de gezondheid, er zit geen wederkerigheid in de systematiek tussen lucht en land, er is geen norm voor de individuele belasting die anavaardbaar wordt geacht, zie ook de BRS zienswijzen die we dafgelopen jaren hebben ingediend op alle conceptbesluiten rond luchtvaart. Aan de bevorderingskant vraagt dat van gemeenten een integraler ontwerp waarin gezondheid een stevigere plaats inneemt. Dit wordt onder de Omgevingswet steeds belangrijker maar het is nog niet scherp wat dat nou concreet in de uitvoeringspraktijk vraagt. Dat proberen we vanuit het programma gezonde leefomgeving ook scherper neer te zetten. c) De **luchthaven** zal zich moeten blijven ontwikkelen richting een multimodale en duurzame luchthaven. Of er groei van **luchtvaart** kan plaatsvinden is afhankelijk of de luchtvaart zich kan blijven ontwikkelen binnen de parameters van de green deal (krimpende milieucontouren).
130	RWK/M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	3.2.1.	42	Cees Loggen	*"Doel is cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV-bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficient ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-*	Biodiversiteit en natuurinclusiviteit zijn niet een direct doel van het programma OV-knooppunten, maar wel een meekoppelkans. Een van de doelstellingen is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving rond het stationsgebied, waarbij we onder andere inzetten op het creëren van toekomstbestendige knooppunten (denk aan duurzame en

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied." Vraag: maken zaken als biodiversiteit en natuurinclusiviteit ook onderdeel uit van het verbeterern van de leefomgeving op en rondom deze OV-knooppunten?	actieve mobiliteit, maar ook klimaatadaptatie en stedelijk groen). Vanuit onze stimulerende rol streven we naar het zoveel mogelijk vergroenen van het knooppunt, wat zowel bijdraagt aan klimaatadaptatie, ruimtelijke kwaliteit en gezondheid, als aan natuur inclusief bouwen en biodiversiteit. We zoeken hierbij zoveel mogelijk de verbinding met andere beleidsdossiers en onze partners zoals gemeenten en de spoorse partijen. Zo willen we bijvoorbeeld bij een aantal knooppunten onze doelstellingen verbinden aan het Landschapsplan voor het Spoor (ProRail-Spoorbeeld). Het groen langs het spoor gaat dan over in het groen van het station.
131	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	3.2.2.	45	Jeroen Olthof	*"Het belang van luchtvaart en Schiphol als onderdeel van de internationale connectiviteit van onze provincie en de MRA staat niet ter discussie."* Vraag: Welk deel/aantal van de huidige vluchtbewegingen op Luchthaven Schiphol is daadwerkelijk onontbeerlijk voor de internationale connectiviteit van onze provincie en de MRA?	Dat kun je nu niet uit elkaar halen. De kwaliteit van het netwerk zit in de hoeveelheid mondiale directe verbindingen, die zijn nu afhankelijk van het hub-en-spoke model. Transfer is daar een belangrijke onderlegger voor. Daarnaast zijn vluchten van partijen als Easyjet ook belangrijk voor de zakelijke markt en vracht in de belly.
132	M&B	PvdD	F. Zoon	3.2.2	46	Jeroen Olthof	Er zijn nieuwe afspraken gemaakt voor de resterende middelen van Stichting Leefomgeving Schiphol. Welke afspraken zijn dit?	Het bestemmingenreglement is alleen aangepast ten aanzien van de gebiedsgerichte projecten. Hiervan is afgesproken dit in te zetten voor innovatieve technieken en processen die de kwaliteit en het ontwerp in belast gebied kunnen ondersteunen. Denk aan geluidadaptief bouwen, nieuwe vormen van isolatie, oplossingen tegen grondgeluid.
133	M&B	PvdD	F. Zoon	3.2.3	47	Zita Pels	De grote zeesluis is af. Hiermee lijkt het Informatiepunt SHIP overbodig te worden. Wordt er nog provinciaal geld uitgetrokken voor SHIP? Zo ja, hoeveel en voor hoeveel jaar nog?	Op dit moment wordt door betrokken partijen overlegd over al dan niet voortzetten van SHIP. Het besluit hierover wordt in het voorjaar van 2022 verwacht.
134	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	3.2.1	50	Cees Loggen	De bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens loopt na 2022 zienderogen af. Is het de verwachting dat deze optimalisering op dusdanig korte termijn zijn vruchten afwerpt dat deze afname verantwoord is?	Voor deze coalitieperiode hebben we budget gekregen om bijdragen te leveren aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens. Dit budget is in een reserve gestort. Omdat onzeker is wanneer de kosten komen, hebben we nog niet voor alle beoogde doelen budget opgenomen in de begroting. Vanaf 2024 zijn alleen nog maar de vaste proceskosten begroot en de capaciteitskosten geraamd. De projecten kunnen een langere looptijd hebben, dus de verwachting is dat

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								een deel van het budget nog in 2024 ingezet gaat worden, maar daar is nu nog geen duidelijkheid over.
135	NLG	PvdD	F. Zoon	3.5	59	Cees Loggen	Welke rol heeft LTO, anders dan dat ze geborgde zetels in Waterschappen hebben, als samenwerkingspartner bij verbeteren van de kwaliteit van het water?	De provincie werkt middels het programma Bodem & Water samen met de drie Noord-Hollandse waterschappen, LTO Noord en de agrarische natuurverenigingen in Noord-Holland. Als samenwerkingspartner bij het verbeteren van de waterkwaliteit staat LTO voornamelijk in contact met de waterschappen. Als partner zijn zij o.a. betrokken bij het Landbouwportaal Noord-Holland. Als onderdeel van het Landbouwportaal gaat LTO met zogenoemde erfcoaches langs agrarische bedrijven om advies te geven over het verminderen van erfafspoeling (mineralen/nutriënten). Het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West (RBO) is hét samenwerkingsplatform in ons deel van het stroomgebied. Hierin werken 8 waterschappen, 4 provincies, Rijkswaterstaat, de ministeries van I&W en LNV, gemeenten en maatschappelijke organisaties samen aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) is zowel voor agrarische organisaties als voor de overheden een belangrijk middel om de aanpak vorm te geven.
136	NLG	PvdD	I.Kostic	3.5	59	Cees Loggen	Samenwerkingspartners voor verbetering waterkwaliteit en benutten/beheren van water zijn volgens de provincie: waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen zoals LTO en drinkwaterbedrijven. a) Als LTO wordt betrokken, wordt ook aan Caring Farmers actief om input gevraagd? b) Wordt input gevraagd aan milieuorganisaties? c) Wordt input gevraagd aan dierenwelzijnsorganisaties (zoals Vissenbescherming en Dierenbescherming), aangezien ook dit waterbeleid vaak aan levens van dieren raakt?	a) Op dit moment wordt Caring Farmers vanuit de provincie niet actief om input gevraagd voor het verbeteren van de waterkwaliteit in Noord-Holland. b) Op dit moment worden milieuorganisaties vanuit de provincie niet actief om input gevraagd voor het verbeteren van de waterkwaliteit in Noord-Holland. c) Op dit moment worden dierenwelzijnsorganisaties vanuit de provincie niet actief om input gevraagd voor het verbeteren van de waterkwaliteit in Noord-Holland.
137	NLG	PvdD	I. Kostic	3.5.2	60-61	Cees Loggen	De toestand van waterlichamen volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), is voor alle waterschappen meer dan 60% slecht of ontoereikend. Op dit moment wordt dus nog steeds 0% van de KRW-doelen gehaald en is doelbereik nog ver weg. a) Wat waren de percentages vorig jaar? b) Welk extra inzet gaat de provincie precies leveren om de	a) Voor de percentages van voorgaande jaren verwijzen we u naar www.waarstaatjeprovincie.nl. b) Hiervoor verwijzen we u naar het ontwerp regionaal waterprogramma 2022-2027 dat in januari in de cie. NLG werd besproken (deelprogramma oppervlaktewater en deelprogramma grondwater).

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							KRW doelen te halen? c) Worden straks de KRW doelen met deze aanpak met zekerheid gehaald? d) Welke concrete veranderingen worden in komende jaren daarvoor in de landbouw gemaakt?	c) Nee. Voor nadere toelichting verwijzen we u naar het eerdergenoemde ontwerp waterprogramma (blz. 11). d) De bijdrage van het provinciale landbouwbeleid aan het verbeteren van de waterkwaliteit wordt beschreven in paragraaf 2.5 van het eerdergenoemde ontwerp waterprogramma.
138	NLG	PvdD	I. Kostic	3.5.2	60-61	Cees Loggen / Ilse Zaal	De landbouw, en dan met name de veehouderij, is een van de grote waterverbruikers. GS zou kijken hoe dit het beste is aan te pakken. a) Op welke manier gaat de provincie dit aanpakken, gezien de uitdagingen wat betreft milieu, droogte en klimaat? b) Wanneer rapporteert GS hierover bij PS? c) Hoe wordt de aanpak van grootwaterverbruik in de landbouw meegenomen in de begroting?	a) De huidige watervraag voor de landbouw is in kaart gebracht. De provincie neemt deel aan het deltaprogramma zoetwater waar samen met Rijk, waterschappen en belangenorganisaties in zogenaamde zoetwaterregio's wordt gekeken hoe we de waterbehoefte van de verschillende functies zoveel mogelijk kunnen beperken. In Noord-Holland komt veel veehouderij voor op graslanden in de veengebieden. De aanpak van bodemdaling en de reducering van veenoxidatie zal echter ook het nodige water gaan kosten. b) Eind dit jaar liggen een bestuursovereenkomst zoetwatermaatregelen en een bestuursovereenkomstwaterverdeling IJsselmeer voor ter ondertekening. Hierin is vastgelegd welke maatregelen komende jaren gaan uitvoeren in de zoetwaterregio's. Verder wordt onderzocht welke instrumenten de provincie heeft om bij nieuwe ontwikkelingen en bestaande functie de watervraag te beperken. c) Het waterverbruik wordt niet in kaart gebracht bij de begroting. Het gebruik van oppervlakte water en grondwater wordt geregeld door het waterschap. Voor dit gebruik betalen de agrariërs belasting aan het waterschap.
139	NLG	PvdD	I.Kostic	3.5.3	62	Cees Loggen	In 2022 wordt er € 1,8 miljoen ingezet voor stimuleren van waterrecreatie. a) Hoeveel geld zal ongeveer aan faciliteren van 'sportvisserij' gaan? b) Hoeveel maatschappelijke kosten brengt de sportvisserij met zich mee, in termen van vervuiling van water door lood?	a. In samenwerking met Sportvisserij Midwest is een project ter stimulering van loodvrije visserij in voorbereiding. Het projectbudget is € 25.000,--. Als meekoppelkans bij oeveronderhoud realisatie van 4 vislocaties aan de Westfriesche vaart en Noordhollandsch Kanaal € 120.000. b. De hoogte van deze maatschappelijke kosten is ons niet bekend.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
140	M&B	PvdD	I.Kostic	4.4.6	79	Jeroen Olthof	"Het streven is daar waar kansen zijn voor natuurvriendelijke oevers, deze structureel als het nieuwe duurzame normaal toe te passen." Het is belangrijk concrete tussendoelen te stellen. Hoeveel is die steefwaarde voor natuurvriendelijke oever in km voor komende jaren?	Dat verschilt per type vaarweg en de mogelijkheid om technisch en ecologisch verantwoord natuurvriendelijke oevers aan te leggen. Dit wordt per te vervangen traject bekeken. In de jaarlijkse verantwoording worden het aantal meters aangelegde natuurvriendelijke oevers gerapporteerd.
141	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	4.4.7.	80	Jeroen Olthof	Worden er ook innovatieve middelen ingezet om aanrijdingen met dieren te voorkomen?	Er worden geen nieuwe innovaties ontwikkeld om aanrijdingen met dieren te voorkomen. In de infrastructurele werken worden wel bestaande maatregelen genomen zoals faunapassages.
142	M&B	PvdD	I. Kostic	4.4.6	79-80	Jeroen Olthof / Cees Loggen	Wordt er komende jaren bij beheeractiviteiten van vaarwegen ook geld besteed aan plekken voor sportvissers en sportwedstrijden? Zo ja, hoeveel?	Nee, de middelen worden ingezet voor vervanging van oever in technische en ecologische zin, zoals afgesproken in de NIKG.
143	NLG	PvdD	F. Zoon	5	84	Esther Rommel	Er wordt gemeld dat er herstel van biodiversiteit is en dat de achteruitgang van natuur lijkt gekeerd. Waar basseert GS zich op? Diverse organisaties, zoals WNF in het laatste Living Planet Report, concluderen dat de Nederlanse natuur er slechter voor staat dan ooit.	Indexcijfers zoals de Living Planet Index (LPI) geven altijd grove gemiddelden weer. Uit de LPI trends voor Noord-Holland leek de achteruitgang van de jaren '90 in de 20ste eeuw, in de jaren '00 van de 21ste eeuw ongeveer gestopt te zijn. De trend laat daarna een redelijke constante lijn zien. Een verklaring kan zijn dat het aandeel soorten dat profiteert van de verbeterde waterkwaliteit in Noord-Holland voor deze stabilisatie van het gemiddelde zorgt. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan. Dat is ook in lijn met de conclusies over heel Nederland door het WNF.
144	RWK	PvdD	I. Kostic	5.1.	87	Esther Rommel	*"Omgevingsfactoren* *· Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaal-economische ontwikkelingen."*	Het gaat om factoren die buiten de directe provinciale beinvloedingssfeer liggen. Wij voelen ons wel degelijk betrokken bij elk van deze factoren, en met onze beleidsinspanningen kunnen wel allicht een beperkt effect bereiken, maar we moeten ook realistisch zijn en constateren dat dat effect beperkt zal zijn.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							Vraag: Is de provincie van mening dat deze factoren geheel buiten haar directe invloedsfeer liggen, en zij zich derhalve niet verantwoordelijk acht voor ontwikkelingen hieromtrent?	
145	NLG	PvdD	I. Kostic	5.2.1	91	Esther Rommel	Agrarisch natuurbeheer is door experts bekritiseerd en zou onvoldoende werken. a) Wat wordt met deze conclusies gedaan in Noord-Holland? b) Is er een evaluatie geweest van de effectiviteit van agrarisch natuurbeheer in Noord-Holland? Zo ja, wanneer, en waar kunnen we het lezen?	Over de effectiviteit van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer zijn de afgelopen jaren zeer uiteenlopende onderzoeken verschenen. Een rode draad in deze conclusies lijkt te zijn dat agrarisch natuurbeheer in specifieke situaties en met een grote betrokkenheid van de beheerder, succesvol kan zijn. In Noord-Holland zien we goede voorbeelden in (onder andere) de Ronde Hoep en Waterland. Wij hebben in 2016 een grootschalige evaluatie van onze kerngebieden uitgevoerd en in 2020 een landelijke evaluatie. Alle studies en wetenschappelijke ontwikkelingen volgen wij op de voet. Op dit moment is onze inschatting dat de agrarische kerngebieden op de juiste plek liggen, en dat de agrarische collectieven op een goede manier sturen op de inzet van de beperkte subsidiemiddelen.
146	NLG	PvdD	I. Kostic	5.2.2	92	Esther Rommel	Er is een steeds grotere druk op recreatiegebieden (inclusief natuurgebieden). Terreinbeheerders en natuurorganisaties maken hun zorgen kenbaar over gebrek aan capaciteit voor toezicht en handhaving. a) Heeft de provincie met behulp van partners als in kaart gebracht hoeveel capaciteit nodig voor sterke toezicht en handhaving? Of is de provincie van plan dat in beeld te brengen? b) Is er in begroting rekening gehouden met de al bestaande en dus steeds stijgende druk op kwetsbare gebieden waar mensen recreeeren? Zo ja, hoe?	a) Ja. In 2020 is het inderdaad druk geweest in zowel de natuur- als recreatiegebieden, waardoor extra toezicht en handhaving zijn ingezet door de beheerders. De extra inzet van toezicht en handhaving is binnen de lopende begrotingen van de beheerorganisaties opgelost. b) De toegenomen drukte in natuur- en recreatiegebieden heeft ertoe geleid dat de provincie, samen met beheerders, onderzoek doet naar de druk en draagkracht van deze gebieden in de provincie. Dit onderzoek moet inzicht geven in de manier waarop de gebieden zich tot elkaar verhouden en de ontwikkelperspectieven van de verschillende gebieden (ook ten opzichte van elkaar). Het dient mede als basis voor het bestemmingsmanagement. Voor bestemmingsmanagement is via Kaderbrief geld opgenomen in de begroting (250.000 euro voor 4 jaar).
147	NLG	PvdD	F. Zoon	5.2.3	94	Esther Rommel	De Faunabeheereenheid Noord-Holland is een uitvoeringsdienst, die ook beheerplannen schrijft. GS beoordeelt deze beheerplannen. Maakt GS gebruik van (andere) experts bij de beoordeling van de beheerplannen en op welke manier vindt deze beoordeling plaats?	De Wet natuurbescherming (Wnb) legt de verantwoordelijkheid voor planmatig faunabeheer bij de Faunabeheereenheid, waarin de grondeigenaren/jachthouders zijn verenigd. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het opstellen van faunabeheerplannen. Goedkeuring van faunabeheerplannen is een bevoegdheid van GS. Goedkeuring wordt verleend als het plan voldoet aan de eisen in artikel 3.12 van de Wnb, de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								nadere richtlijnen in de Omgevingsverordening NH 2020 en het beleid van de provincie Noord-Holland. Bij de beoordeling wordt, naast de inzet van onze eigen ambtelijke organisatie, ook advies gevraagd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord. Deze kan bijvoorbeeld aangegeven of de onderbouwing is het plan toereikend is met het oog op toekomstige ontheffings-/vergunningsaanvragen. Het resultaat van de beoordeling door ons college wordt per brief medegedeeld aan de FBE en aan uw Staten.
148	NLG	PvdD	F. Zoon	5.2.4	95	Esther Rommel	Het coalitieakkoord spreekt van prikkels (meervoud) om ganzen snel en doelgericht te verjagen. Eén prikkel staat beschreven in de begroting om in bepaalde situaties de eigen risico te verhogen naar 20% Zijn er al andere prikkels, voortkomend uit het coalitieakkoord, om ganzen snel en doelgericht te verjagen? En zo ja, welke zijn dit?	Over de verschillende mogelijkheden en initiatieven die er zijn om ganzen te verjagen zijn uw Staten geinformeerd per brief van 4 juni 2020. Deze brief bevat een goed overzicht, waarnaar wij kortheidshalve verwijzen.
149	NLG	PvdD	F. Zoon	5.2.4	95	Esther Rommel	Hoeveel geld is er uitgetrokken voor innovatie, onderzoek en uitbreiding van niet dodelijke verjagingsmiddelen voor ganzen voor de komende jaren?	Innovatie, onderzoek en uitbreiding van niet-dodelijke verjagingsmiddelen is een onderdeel van de onderzoeksagenda van BIJ12. Specifiek voor ganzen loopt momenteel het onderzoek BirdAlert (opdracht is verleend voor € 161.198, ex btw). Komend jaar start een onderzoek naar de motivatie voor grondgebruikers om preventieve middelen in te zetten (overigens niet specifiek ten aanzien van ganzen, maar in algemene zin). Daarbij wordt ook de Faunaschade preventie kit betrokken. De kosten van dit onderzoek worden nog uitgewerkt. Het totale budget voor de onderzoeksagenda van BIJ12 is voor de komende periode opgehoogd van €460.000 naar €560.000 per jaar, waarvan de provincie Noord-Holland een deel betaalt conform een in IPO-verband vastgestelde verdeelsleutel.
150	NLG	PvdD	I. Kostic	5.2.3	94	Esther Rommel	“De provincie werkt aan de bestrijding van invasieve exoten, zoals …de vogels rosse stekelstaart en nijlgans.” Onze kijk op dieren verandert. We erkennen steeds meer de eigen belevingswereld en intrinsieke waarde van dieren. We erkennen ze als wezens met gevoel. Meeste politieke partijen en burgers preferen daarom niet-dodelijke middelen als het gaat om aanpak van dieren.	a) Geen. In het kader van de Wet natuurbescherming heeft het Rijk in 2018 de verantwoordelijkheid voor het bestrijden van de door de Europese Unie aangewezen soorten, met uitzondering van de wolhandkrab, uitheemse rivierkreeften, de muskusrat en de beverrat, aan de provincies overgedragen. Deze taak betreft voor de provincies een inspanningsverplichting. Het betreft hier zowel planten als

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							a. Welke niet-dodelijke middelen zet de provincie in voor deze aanpak? b. Hoeveel onderzoek heeft de provincie tot nu toe laten doen naar niet-dodelijke, ecologische alternatieven? Kunt u de links naar de resultaten daarvan delen? c) Hoeveel geld is gestoken in dodelijk middelen? d). Hoeveel gaat de provincie komende jaren steken in onderzoek en toepassing van niet-dodelijke, diervriendelijke middelen?	dieren. Voor dieren zoals de rosse stekelstaart en nijlgans is de inzet van dodelijke middelen onvermijdelijk. b) Er is geen onderzoek uitgevoerd naar niet-dodelijke middelen voor de bestrijding van invasieve exoten. Relevante resultaten van wetenschappelijke onderzoeken naar ecologische alternatieven, zoals resilias.eu, betrekken we bij de planvorming van het beheer in de Noord-Hollandse natuurgebieden. c) Er is geen provinciaal budget besteed aan dodelijke middelen bij de bestrijding van invasieve exoten. d) In het gebiedsprogramma Oostelijke Vechtplassen is € 23.000 beschikbaar om de komende jaren onderzoek te kunnen doen naar diervriendelijkere methoden voor het afvangen en transport van uitheemse rivierkreeften ten behoeve van het Natura2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.
151	NLG	PvdD	F. Zoon	5.2.3	93-95	Esther Rommel	Er worden controles in het teken van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. a) Welk percentage hiervan is gepland voor controles op de jacht? b) Hoeveel toezichthouders en handhavers zijn er voor de provincie werkzaam voor toezicht en handhaving op de jacht? c) Is er een takenscheiding tussen toezichthouders en handhavers?	a. In het Uitvoeringsprogramma 2022 van de Omgevingsdienst NHN is het totaal aantal geplande controles t.a.v. de Wet natuurbescherming opgenomen. 16% daarvan ziet toe op soorten. Dit betreft 348 controles. b. 5 FTE, waarvan er 1 FTE als vcature openstaat. c. Nee, de desbetreffende personen zijn zowel toezichthouder als handhaver.
152	NLG	PvdD	F. Zoon	5.2.3	93-95	Esther Rommel	De meeste partijen in PS geven aan dat ze indien mogelijk niet-dodelijke methodes van faunabeheer verkiezen boven dodelijke (afschot, vergassing e.d. van dieren). Dodelijke methodes zijn ook behoorlijk ouderwets en passen niet in een innovatieve samenleving, waarin technologisch heel veel mogelijk is. Effectieve niet-dodelijke faunabeheermethoden zijn dus vooral een kwestie van voldoende investeren in innovatie op dit gebied. a) Hoeveel wordt (eventueel naar schatting) geïnvesteerd in innovatie op dit gebied (niet-dodelijke middelen)? En hoeveel wordt geïnvesteerd in dodelijke middelen? Hoe heeft de	a. Onderzoek en innovatie t.a.v. toepassen van niet-dodelijke middelen maakt onderdeel uit van de onderzoeksagenda van BIJ12. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar het antwoord op vraag 149. Aangezien in de verschillende onderzoeken die BIJ12 uitvoert niet altijd een scherp onderscheid te maken is tussen onderzoek naar dodelijke of niet-dodelijke methoden, is een exact antwoord op uw vraag lastig te geven. Een grove inschatting van BIJ12 is dat de afgelopen jaren jaarlijks tussen de +/- €90.000-€130.000,- aan onderzoeken naar niet-dodelijke middelen is besteed.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							hoogte van die investeringen zich de afgelopen jaren ontwikkeld? b) Is door de provincie overwogen om bijv. via terugkerende Hackathons op dit gebied een prijs uit te schrijven voor beste innovatieve en effectieve niet-dodelijke oplossingen?	b. Deze suggestie geven wij mee aan BIJ12 in het kader van de uitwerking van de onderzoeksagenda 2022-2023. De uiteindelijke keuze voor de meest geschikte vorm is aan BIJ12.
153	NLG/~~RWK~~	PvdD	J.P. Hollebeek	5.3.2	95	Esther Rommel	In de bijdragen aan regionale samenwerking ten aanzien van groen in deze paragraaf worden genoemd: de Metropoolregio Amsterdam, het Bestuurlijk Platform Groene Hart en de nationale parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland. Zijn de begrote bedragen louter voor deze vier partners/gebieden gereserveerd? Zo nee: welke partners gebieden vallen nog meer onder de budgetten voor dit operationeel doel?	Voor het antwoord verwijzen wij u naar de antwoorden op de vragen 8 en 106.
154	RWK/EFB	PvdD	J.P. Hollebeek	5.3.1		Cees Loggen/ Esther Rommel	Op pag. 95 is te lezen “Ook gaan we door met het stimuleren van het vergroenen van bebouwd gebied door natuurinclusief bouwen.” a. Wat verstaat GS onder Natuurinclusieve woonwijken en natuurinclusieve bedrijventerreinen? Welke groene elementen bevatten deze concreet? b. Hoeveel van deze wijken en bedrijventerreinen zijn er afgelopen jaar bij gekomen, en in aanbouw of ontwikkeling? c. Hoe stimuleert GS het vergroenen? Wie stimuleert GS (welke partijen)? d. Gaat GS ook zelf actief bijdragen aan het realiseren van natuurinclusieve ruimtelijke inrichting, ipv alleen stimuleren? e. Wat is het beleid van GS om natuurinclusieve ruimtelijke inrichting te bevorderen: doel (hoeveel), middelen/maatregelen, tijd?	a) Natuurinclusief betekent voor GS circulaire/biobased materialen gebruiken, het inbouwen van nestgelegenheden in het gebouw, waar mogelijk toepassen van groene daken en wanden (in combinatie met zonnepanelen) en biodivers ingerichte openbare ruimte. b) Dit overzicht is niet beschikbaar. Gemeenten zijn hiervoor bevoegd gezag. c) Via een landelijk netwerk stimuleren GS de sector (o.a. projectontwikkelaars, ontwerpers, bouwers) en is er contact met het Rijk over het Bouwbesluit. Provinciaal stimuleren we gemeenten via de regionale woonakkoorden en kennisdeling via de Aanpak Groen Kapitaal. GS organiseren binnenkort een makathon natuurinclusieve Tiny Houses op basis van 4 cases in 4 verschillende gemeenten. d) Ja. In onze eigen gebouwen en bij het beheer van onze infrastructuur geven GS het goede voorbeeld. e) GS stimuleren dat dit onderwerp wordt meegenomen via de regionale woonakkoorden en in projecten die bij ons onder de aandacht komen, in combinatie met klimaatadaptatie en gezonde leefomgeving. Het is aan gemeenten om zelf de afweging te maken wat waar wordt toegepast.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
155	NLG	PvdD	F. Zoon	5.3	96	Esther Rommel	Er staat "Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk". Betekent dit ook dat de bezetting van het Groen Kapitaal bureau toeneemt? Hoeveel fte omvat Groen Kapitaal nu?	Het huidige team van Groen Kapitaal bestaat uit circa 2,5 fte. Deze omvang is al geruime tijd stabiel; uitbreiding is nu niet voorzien. Door middel van netwerkend samenwerken – intern en extern – wordt de impact overigens groter. Via het begin 2021 vastgestelde Masterplan biodiversiteit is er beperkt extra financiële ruimte om externe opdrachten uit te zetten.
156	NLG	PvdD	I. Kostic	5.3.3	97	Esther Rommel	"Samen met vele andere partners in het Waddengebied zoals het Rijk, de Waddenprovincies Fryslân en Groningen, de waterschappen, gemeenten, de in 2020 gevormde Beheerautoriteit Waddenzee en belangenorganisaties zoals de Coalitie Wadden Natuurlijk, de recreatieondernemers, de Waddenzeehavens en LTO-Noord, werken we aan de uitvoering van de Agenda voor het Waddengebied 2050." a) Als LTO wordt betrokken, worden dan ook Caring Farmes betrokken? b) Worden milieuorganisaties betrokken? c) Noord-Holland heeft zich helder uitgesproken dat belangen van dieren expliciter mee moeten worden meewongen bij activiteiten in het Waddengebied. Het Waddengebied zou immers bij uitstek een veilig gebied moeten zijn voor de dieren. Wordt om dierenwelzijnsorganisaties zoals Faunabescherming en Vissenbescherming om input gevraagd, aangezien zij hierover veel expertise hebben?	a. De organisatie Caring Farmers is niet betrokken bij de Agenda voor het Waddengebied 2050. Genoemde organisaties hebben een gezamenlijk eigenaarschap voor deze agenda. Zij zijn betrokken via het Bestuurlijk Overleg Waddengebied en het Omgevingsberaad Waddengebied. Deze overleggen zijn op initiatief van de minster van Infrastructuur en Waterstaat opgericht. Hierbij is gekeken naar de meest relevante stakeholders, die een omvangrijke achterban vertegenwoordigen. b. Zie ons antwoord onder a. c. Dierenwelzijnsorganisaties wordt niet seperaat om input gevraagd. Wij verwachten dat dit onderwerp in voldoende mate onder de aandacht wordt gebracht door de Coalitie Wadden Natuurlijk.
157	NLG	PvdD	I.Kostic	6.1.4.	105	Ilse Zaal	"In de beide Greenports zijn uitvoeringsprogramma's opgesteld. Deze richten zich op duurzame ruimtelijke ontwikkelingen; toekomstbestendige arbeidsmarkt; versterking van imago en positionering van de (glas)tuinbouw; internationalisering, kennisdeling en het in de praktijk brengen van innovaties, verduurzaming van (bollen)teelt." a) Wat wordt bedoeld met versterking van imago? Op welke manier gebeurt dat precies en waarom is de taak van een provincie om een imago van een bedrijf/sector te versterken? b) Wat houdt internationalisering precies in en hoe rijmt het met de klimaat- en natuurdoelen en de ambities om zoveel mogelijk met korte ketens, lokaal/regionaal te werken? c) Hoeveel procent van sier/bollenteelt is biologisch/natuurinclusief? Hoe is dat cijfer veranderd afgelopen 10 jaar? d) Hoeveel procent van de productie van sier/bollenteelt is	a) De tuinbouwsector lijkt wat onzichtbaar en mede voor het aantrekken van talent is het van belang de sector meer te profileren. De innovatiekracht van de sector verdient meer aandacht. Dat doen wij bijv. door de Amsterdam Green Campus voor het voetlicht te brengen en verduurzamingsonderzoeken te ondersteunen. b) Internaionalisering betreft met name de (glas-)tuinbouw en kent meerdere thema's, waaonder niewe markten ontwikkelen, kennisdeling oververduurzamen van prductieketens.. Zie: https://www.greenports-nederland.nl/nl/internationalisering Met name de sieterteelt is een internationalemarkt. Klimaat- en biodiversteitsdoelen komen teug in de ambitiesvan de sector om verder te verduurzamen e

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							voor de export? e) Welke maatschappelijke kosten (m.b.t. milieuvervuiling, gezondheid, etc.) brengt de bollen/sierteelt met zich mee, ongeveer omgerekend naar kosten in euro?	zijn opgenomen ind e antioale tuinbouwagenda en onderdeel van de inzet van de Greenports. (nationale tuinbouwagenda en klimaatalkkoord) c) Het aandeel van biologische bollenteelt is in Noord-Holland nog steeds minder 1 %. van het areaal.. De bollensector zet in de breedte in op verdere verduurzaming. Biologische glastuinbouw is 3% van het areaal. Veel glastuinbouwbedrijven telen op substraat. In Nederland kunnen deze producten niet als biologisch product worden afgezet. In andere landen, zoals de Verenigde Staten, is dit anders. Daar kunnen producten uit de teelt op substraat onder voorwaarden wel als biologisch product (organic) worden afgezet. d) Nederlandse sierteelt: De verhouding voor de verkoop is 15 procent binnenland, 85 export. Voorde bloembollen is de verhouding 40 % binenland en 60 % export. e) Een Maatschappelijk kosten en batenoverizcht met betrekking tot miliuevervuling en gezondheid van sierteelt en bollenteelt is niet beschikbaar. Studies naar milieuschade en gezondeid vanuit industrie en raffingae, lanndbouw, energiesector liggen meer op het terrein het PBL (planbureau van de leefomgeving).
158	NLG, EFB, RWK	PvdD	I.Kostic	6.1.4., 6.1.6	105-106	Ilse Zaal	Uit recent onderzoek blijkt dat de 20 grote zuivel- en vleesbedrijven ter wereld meer broeikasgassen produceren dan Duitsland, Frankrijk en Engeland bij elkaar. https://www.theguardian.com/environment/2021/sep/07/20-meat-and-dairy-firms-emit-more-greenhouse-gas-than-germany-britain-or-france a) Welke maatschappelijke kosten (m.b.t. milieuvervuiling, klimaat, biodiversiteit, gezondheid, etc.) brengt de melkveehouderij in Noord-Holland met zich mee, ongeveer omgerekend naar kosten in euro? b) Hoeveel (EU) subsidie is vanuit Noord-Holland afgelopen jaren uitgegeven aan intensieve veehouderijen, zonder dat dat heeft bijgedragen aan schaalverkleining? c) Hoeveel oppervlakte van het land van Noord-Holland neemt de veehouderij (en specifiek de melkveehouderij) in beslag, inclusief de grond die wordt gebruikt om dieren te voeden? d) Onderzoek laat zien dat we gigantische stukken land	a) Er is geen Maatschappelijke Kosten er en Batenanalyse in Noord-Holland over de door u genoemde brede onderwerpen beschikbaar. Studies naar maatschappelijke kosten zijn meer het terrein van het PBL en hebben doorgaans een landelijke focus. (planbureau voor de leefomgeving) **b)** Het agrarische natuurbeheer wordt verleend aan agrarische collectieven en niet aan individuele bedrijven. Over verleende subsidies aan individuele wordt periodiek gepubliceerd: **https://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregister_en_kennisgeving_staatssteun.** Schaalverkleining is geen beleidsdoel. Een analyse over de relatie tussen (EU-)subsidie en schaalverkleining is niet beschikbaar. c) Melkveehouderij is 44.933 ha grasland en zij telen 2.593 ha voedergewassen. Informatie over de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							zouden kunnen vrijmaken en méér mensen zouden kunnen voeden, als we meer over zouden stappen naar plantaardige landbouw voor menselijke voeding (dierelijke eiwitten zijn immers zeer inefficiënte vorm van eiwitten, o.a. door disporporitoneel grote impact op milie, ruimte, etc.). e) Is er voor Noord-Holland uitgezocht hoeveel grond we zouden kunen besparen als we (eventueel met slimme technologie) meer zouden overstappen naar plantaardige landbouw en veehouderij zouden verminderen?	veehouderij en over teelt van gewassen is te vinden op de website van het CBS **StatLine - Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar hoofdbedrijfstype, regio (cbs.nl)** Over melkveehouderij en eiwit van eigen grond is op agrimatie Noord-Holland informatie te vinden. **https://www.agrimatie.nl/Default.aspx** d) Dit lijkt de inleiding te zijn op vraag e Nee dit is niet uitgezocht, wij willen wel onze bijdrage leveren aan deze transitie en doen dit via de voedselvisie.
159	EFB/RWK/NLG	PvdD	J.P. Hollebeek	6.4.2	109	Zita Pels	Medio 2020 zou UNESCO hebben besloten om het werelderfgoed uit te breiden met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Vanwege de coronacrisis is dit besluit uitgesteld. De Nieuwe Hollandse Waterlinie loopt van Muiden in Noord-Holland door Utrecht en Gelderland tot de Biesbosch in Noord-Brabant. De Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie gaan na de uitbreiding samen verder onder de naam 'Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies'. De siteholdertaken voor de Hollandse Waterlinies brengen we onder in een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Deze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie is gehuisvest bij de provincie Utrecht. In 2021 spannen we ons in om de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie vorm te geven en taken van het siteholderschap over te dragen. Dit zijn onder andere: - het opstellen van het managementplan voor het werelderfgoed - harmoniseren ruimtelijk beleid Hollandse Waterlinies - eerste aanspreekpunt Rijk en Unesco - communicatie over het werelderfgoed en uitdragen van de universele waarden. Naast de grote cultuurhistorische waarde herbergen de waterlinies vaak grote ecologische waarden. Hoe worden deze waarden gewaarborgd binnen de nieuwe organisatiestructuur?	Het borgen van ecologische waarden in de waterlinies is geen onderdeel van de siteholdertaak en wordt dus niet bij de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie belegd. Deze opgave blijft dus gewoon bij de provincie Noord-Holland liggen voor zover de provincie hiervoor verantwoordelijk is.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
160	EFB/RWK	PvdD	J.P. Hollebeek	6.3.1. / 6.3.2.	110	Zita Pels	*"Naast instandhouding investeert de provincie in het verder versterken en benutten van de provinciale structuren, zoals het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW)."* Vraag: Wat betekent 'versterken' van bijvoorbeeld de Stelling van Amsterdam of de Nieuwe Hollandse Waterlinie precies? Vindt dat 'versterken' alleen op artefactniveau plaats of ook op het meer ruimtelijk structuurniveau?	Dit versterken vindt inderdaad op artefact niveau plaats. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het herstel van de liniedijken of restauratie van forten en waterstaatkundige werken.
161	NLG	PvdD	I. Kostic	6.5	110	Ilse Zaal	Onlangs is Statenbreed een motie aangenomen voor coronasteun voor opvangcentra wilde dieren door de provincie. Daarin is heel duidelijk uitgesproken dat ook opvangcentra wilde dieren steun in coronatijd van de provincie verdienen. Er is een heldere wens van PS om met financiele steun te komen, daar waar aangetoond kan worden dat corona tot extra problemen heeft geleid. In de motie is opgenomen te onderzoeken of deze steun kan voldoen aan de voorwaarden zoals gesteld in de motie over het noodfonds sociale infrastructuur. Onlangs hebben GS de meer uitgewerkte voorwaarden met PS gedeeld. Daaruit blijkt (zo constanteren opvangcentra zelf en Stichting Dierenlot) dat de voorwaarden opvangcentra voor wilde dieren op voorhand grotendeels uitsluiten. Die zorgen heeft Stichting Dierenlot ook met GS geuit als het goed is. De motie heeft daarom een tweede route voor goede coronasteun voor opvangcentra wilde dieren, namelijk de begroting 2021. Hierover zou een voorstel aan PS worden gedaan. Waar blijft dit voorstel? Waar staat de steun Opvangcentra dieren in het wild in de Begroting 2021?	Op 6 juli 2021 hebben Gedeputeerde Staten besloten om een incidentele subsidie beschikbaar te stellen in het kader van coronasteun voor wildopvangcentra (motie 50). De benodigde middelen hiertoe zijn gevonden binnen de in de motie benoemde begrotingspost. De wijze waarop de motie is uitgevoerd hebben wij toegelicht in onze brief met kenmerk 1451222/1660049, die op 20 september jl. is behandeld in uw Statencommissie NLG. In deze vergadering is door de commissie tevens ingestemd met ons voorstel om de motie als afgedaan te beschouwen.
162	NLG	PvdD	I. Kostic	6.5	110	Ilse Zaal	Dit college heeft los van coronacrisis 200.000 vrijgemaakt voor steun aan belangrijk (gemeentegrenzen overstijgend) werk dat de opvangecentra voor wilde dieren verrichten. a) Waar kunnen we dat precies terugzien in de begroting? b) Wordt het geld uitgesmeerd over meerder jaren besteed?	a) Het budget van €200.000 dat naar aanleiding van het coalitieakkoord is vrijgemaakt maakt deel uit van begrotingspost 5.2.3. b) Ja. De helft van het budget (€100.000) is in 2021 beschikbaar gesteld voor een uitvoeringsregeling subsidie communicatie voor wildopvangcentra. Besteding van de andere helft van het budget (€100.000) is voorzien in 2022.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
163	EFB/RWK	PvdD	J.P. Hollebeek	6.4.1.	112	Zita Pels	*"De provincie kiest voor investeren in die monumenten, waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. Daarnaast zet de provincie haar netwerk, de Loods Herbestemming en het Steunpunt Monumenten en Archeologie in om de kansrijke herbestemmingsopgaven boven tafel te krijgen en om met verschillende experts en betrokkenen te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is. Dit gebeurt tijdens verschillende expertsessies, de Dag van de Herbestemming en adviezen aan eigenaren en initiatiefnemers. Daarnaast kunnen eigenaren gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoeken laten uitvoeren om tot eenkansrijke herbestemming te komen, waarbij de erfgoedwaarde van het monument goed wordt meegewogen. Verduurzaming speelt hierbij een belangrijke rol en er kan binnen deze regeling ook apart een subsidie worden aangevraagd voor een energiescan."* Vraag: Is er een overzicht van dit soort succesvolle herbestemmingsprojecten binnen Noord-Holland?	Ja, het betreft hier respectievelijk op gebied van religieus, industrieel, en agrarisch erfgoed: We geven hierover een overzicht van de afgelopen jaren. De Doorpsgezinde vermaning te Middenbeemster; Cultuurkoepel Willibriordusstichting Heiloo; De Laurentiuskerk te Weesp; De Westerkerk te Enkhuizen; De Urbanuskerk te Bovenkerk; Het gemaal Lijnden in Haarlemmermeer; Meerdere projecten op het NDSM terrein te Amsterdam; Meerdere projecten op het Hembrugterrein te Zaanstad; Meerdere projecten op het terrein van de voormalige gasfabriek te Haarlem; De voormalige gemeentewerf te Hlversum; De locomotievenloods van de stoomtram Hoorn Medemblik; Meerdere forten binnen de Stelling van Amsterdam; Vier zorgboerderijen respectievelijk te Heerhugowaard, Zaanstad, Haarlemmermeer en Schagen; Stolpboerderijen te Bergen en Medemblik; Modelboerderij Elswout te Overveen.
164	NLG	PvdD	I. Kostic	6.5.4	114	Ilse Zaal	"Voor de visserij ligt er een uitdaging om innovatief en duurzaam te kunnen blijven vissen. In 2020 wordt voor het IJsselmeergebied gewerkt aan een overeenkomst om de visserijdruk in evenwicht te brengen met de draagkracht van het ecosysteem. GS hebben € 750.000 beschikbaar gesteld voor 2021." Convenanten en andere afspraken zonder afdwingbare doelen hebben in het verleden nauwelijks of onvoldoende effect gesorteerd als het om visserij gaat. Er is nog steds sprake van overbevissing in bijv. het Waddengebied (een van de meest	a. Wij zijn inmiddels in december 2020 de bestuursovereenkomst aangegaan (brief aan PS 1523158/1523162). De bestuursovereenkomst is bedoeld voor de sanering van de IJsselmeervisserij. De doelen achter de sanering zijn vastgelegd in het actieplan herstructurering Ijsselmeervisserij (brief PS 1187322/1187333). De minister heeft bevoegdheden om de maatregelen af te dwingen door het gebruik van de vergunningen te beperken indien vrijwillige sanering niet lukt.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							intensief beviste gebieden ter wereld) en onlangs is nog gebleken dat garnalenvissers meer hebben gevangen dan is toegestaan. Het ontbreekt aan hele sterke toezicht en handhaving. a) Worden in de overeenkomst wel afdwingbare doelen opgenomen? b) Wordt door verantwoordelijke overheid ingezet op sterkere toezicht en handhaving? c) Waar worden de 750.000 euro precies aan besteed? Welk activiteiten? d) Op welke onafhankelijke wetenschappelijke inzichten zal de overeenkomst worden gebaseerd? Welke wetenschappelijk aantoonbare resultaten worden verwacht uit de overeenkomst (als het gaat om bijvoorbeeld het weghalen van de druk op het ecosysteem)? e) Krijgen we de overeenkomst te zien voordat we de Begroting gaan vaststellen? Zo nee, hoe verwacht u dan dat we als PS over het bedrag kunnen besluiten, zonder dat we weten waar we precies in investeren en wat het ons gaat opleveren aan reslutaten?	b. Ja, de minister heeft in de kamerbrief (29664-78 van 6 oktober 2020) aangegeven dat de in inzet op de controle en handhaving wordt verzwaard. Bij de inzet van de NVWA maakt het rijk een afweging ten opzichte van de economische omvang. c. De middelen worden besteed vrijwillige sanering van visvergunningen op het Ijsselmeer en flankerend beleid; d. De toegestande visserijdruk wordt bepaald op basis van wetenschappelijk onderzoek van Wageningen Marine Researcht (WMR) naar de omvang en samenstelling van visbestanden. De beoogde resultaten van het actieplan zijn dat de visserijdruk in evenwicht komt met het ecosysteem. Zie antwoord a. Het betreft uitvoering van beleid. Voor de uitvoering van het actieplan is er een bestuurlijk overleg waarin ondermeer de vogelbescherming, sportvisserij Nederland en Stichting blauwe hart zijn vertegenwoordigd.
165	EFB	PvdD	F. Zoon	3.5	155	Zita Pels	Er is een typfout dat we in 2020 13.430.000 miljoen aan dividend ontvingen. Dat is wel heel veel geld.	Dat klopt. Abusievelijk is het woord miljoen toegevoegd.
166	EFB/NLG	PvdD	F. Zoon	3.5	177	Cees Loggen	De circa €800.000 per jaar aan Grondwaterheffing is al jaren gelijk en wordt niet geindexeerd. Staat deze nog in verhouding met de provinciale opgave voor gondwaterbeheer? Valt onder dit gondwaterbeheer ook maatregelen om verzilting en bodemdaling tegen te gaan?	De tarieven grondwaterheffing zijn niet geindexeerd en de opbrengst bedraagt jaarlijks circa € 800.000,-. Verhoging is niet noodzakelijk, aangezien er ook een voorziening grondwaterheffing is (saldo 1-1-2021 € 2,4 miljoen) om de kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging te kunnen betalen. Dit staat in verhouding tot de provinciale opgave. Maatregelen om verzilting en bodemdaling tegen te gaan mogen hieruit alleen worden gefinancierd indien er een relatie is met het onttrekken van grondwater. Een en ander is geregeld in artikel 7.7 van de Waterwet.
167	NLG	PvdD	I. Kostic			Ilse Zaal	Noord-Holland heeft een gedeputeerde Dierenwelzijn. a) Wanneer wordt een operationeel doel geformuleerd voor dierenwelzijn, gezien we er een gedeputeerde voor hebben?	a t/m c) Op 20 september 2021 hebben Gedeputeerde Staten voorgesteld om de portefeuille Dierenwelzijn tijdens een commissievergadering te behandelen aan de hand van een

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							b) Heeft de provincie de door Dierenbescherming eind 2019 gestuurde brief met adviezen voor de provincie over provinciale omgang met wilde dieren gelezen? (Zie de stukken onder agendapunt 9a hier: https://www.ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=NoordHolland&agendaid=1f6ef767-1b40-4186-8220-7b55d5eb8c77&FoundIDs=) c) Daarin doet Dierenbescherming goede innovatieve, toekomstbestendige suggesties over de manier waarop een beschaafd provincie van de 21ste eeuw moet omgaan met wilde dieren. Welke van de punten worden meegenomen in beleid van de provincie? Welke punten overweegt de provincie om in de toekomst mee te nemen? d) Klopt het dat nu in totaal slechts 200.000 euro aan dierenwelzijn (heel concreet alleen opvangcentra wilde dieren) wordt besteed door de provincie, verspreid tot 2023? https://staten.zuid-holland.nl/DMS_Import/Statencommissie_Klimaat_Natuur_en_Milieu_KNM/2020/Agenda_KNM_22_januari_2020/Opening_procedurevergadering/Ingekomen_stukken/Stuknr_716844559.org; https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=1100157045)	bespreeknotitie. Deze vragen kunnen daarin worden meegewogen. Het initiatief hiervoor ligt bij de commissie NLG. d) Het klopt dat er 200.000 wordt besteed aan dierenwelzijn ten behoeve van opvangcentra voor wilde dieren. Daarnaast is er op 6 juli 2021 door Gedeputeerde Staten een incidentele subsidie vastgesteld in het kader van coronasteun voor wildopvangcentra, conform motie 50-2020. In de begroting staat voor het eerst een aparte toelichting op dit onderwerp.
168	NLG	PvdD	I Kostic	algemeen	algemeen	Jeroen Olthof	PvdD en GL intiatiefvoorstel is al een tijd geleden aangenomen. https://noordholland.partijvoordedieren.nl/initiatieven/naar-een-toekomst-zonder-plastic-zwerfafval Een van de besluitpunten uit het voorstel was: “provincie Noord-Holland heeft de ambitie uit om een afvalloze provincie te worden”. a) Hoe wordt dit beleid nu uitgewerkt en welke vorderingen zijn er sinds het voorstel gemaakt??	a)Naast het initiatief dat wandelaars een vuilgrijper kunnen lenen is er ook een pilot gestart om zwerfafval te ruimen voor het maaien van de bermen. Deze pilot wordt jaarlijks geëvalueerd en zal zoals eerder toegezegd tussentijds teruggekoppeld worden. Via de PVVB’s zetten we het onderwerp op de agenda’s bij de gemeenten. Daarnaast is er dit jaar bestuurlijk deelgenomen aan de World Cleanup Day om de samenwerking tussen gemeenten en de provincie op dit onderwerp te onderschrijven. Samen met de gemeenten Medemblik en Opmeer is er afgelopen 18 september een stuk , van de N241, de A.C. de Graafweg opgeschoond.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							b) Hoeveel geld wordt daarvoor uitgetrokken? c) Hoever staan we met ambitie om afvalloze provincie te worden?	b) Er is momenteel geen apart geld voor dit onderwerp gereserveerd. We wachten hiervoor de resultaten van de pilot bermafval af. c) Wij onderschrijven deze ambitie en blijven ons ervoor inzetten, dit doen we onder andere aan de hand van bovengenoemde voorbeelden.
169	RWK/EFB	D66	Arja Kapitein	2.1.3 (en 3.5)	31	Edward Stigter	Eerder is bekend geworden dat Alliander extra infrastructuur-investeringen moet gaan doen voor de energietransitie. Klopt het dat deze bedragen nog niet zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Om welke bedragen gaat het voor Noord-Holland? Wanneer gaat daar een besluit over genomen worden?	Alliander zal veel extra investeringen doen om de energietransitie mogelijk te maken. Het klopt dat de eventuele extra kapitaalstorting in Alliander niet is opgenomen in de begroting; de besluitvorming daarover loopt nog. In november nemen PS en GS daarover een besluit. Het gaat voor Noord-Holland om € 55 miljoen.
170	EFB	D66	Arja Kapitein	1.1.1	12 (bijlage was-wordt p. 2)	Arthur van Dijk	Veel prestatieindicatoren in de begroting zijn aangepast om meer het effect van provinciaal beleid en activiteiten aan te geven en zo een beter sturingsmiddel te zijn voor PS. Dat is bij de prestatieindicatoren in dit hoofdstuk niet het geval. Deze zijn ongewijzigd. Wat is daarvan de reden? Gaan ze in de toekomst nog aangepast worden?	Dit betreffen de indicatoren van uw Staten. Het is niet aan GS om wijzigingen op deze indicatoren voor te stellen en of deze nog aangepast worden in de toekomst is dus afhankelijk van wat uw Staten hier zelf over besluiten.
171	NLG	D66	Arja Kapitein	3.5.2	Samenvatting p. 6	Esther Rommel	De huuropbrengsten bij het grondbeleid wordt bijna met een half miljoen per jaar lager begroot. Wat is hier de reden van? Hebben wij minder grond die we verhuren of verhuren we voor een lagere prijs? Waarom staat dit op pagina 6 bij operationeel doel 3.5.2?	Zie ook antwoord 31 Het betreft het verwijderen van de verhuurinkomsten van een deel van het kantoor Houtplein uit Operationeel Doel 3.2.5 (Grondbeleid), omdat deze inkomsten reeds structureel onder Operationeel Doel 8.2.2 (Bedrijfsvoering) (dubbel) waren geraamd. In de 2e Begrotingswijziging 2021 is dit reeds geconstateerd en aangepast. Nu ook in Begroting 2022 e.v.
172	NLG	D66	Linde Gonggrijp	5.3.3	98	Esther Rommel/ Cees Loggen	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven' wordt in de begroting 2022 op 19 miljoen gesteld. In 2021 staat dit bedrag op 13 miljoen, net als in 2023. In 2024 en 2025 wordt het nog lager. Wat gaat er in 2022 gebeuren waarom het bedrag eenmalig 6 miljoen hoger lijkt te zijn?	Het verschil over de jaren heeft te maken met de kasramingen van de reserve Cofinanciering Wadden. Deze kasramingen geven inzicht in momenten waarop projectsubsidies worden verstrekt en hebben daardoor geen inhoudelijke consequenties. Met de middelen in de reserve worden o.a. projecten gefinancierd zoals Waddenbaai (projecten Noordkop en fase II), Green Shipping (projecten Beunschip en Baggerschip) en Texel Waterstofproductie.
173	EFB	D66	Arja Kapitein	7.1.	119	Zita Pels / Cees Loggen	Tot en met 2023 zijn er bedragen voor het programma economische herstel en duurzaamheid ingevuld. Daarna nog niet, maar de reserves zijn nog ruim gevuld (meer dan de helft van de 100 miljoen is nog 'over'). Hoe ziet het proces eruit voor besteding na 2023? Wanneer	Vooralsnog gaan we ervanuit dat uitgaven doorlopen tot en met 2023. Tot nu toe hebbeen we voor ongeveer de helft van van de beschikbare middelen aan maatregelen ingevuld in de 1e en 2e tranche. Een deel van die maatregelen zijn in voorbereiding en komen nog tot uitvoering in de komende

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							kunnen wij wat voor soort voorstellen verwachten? Of is het niet meer nodig om de gehele reserve te gaan besteden?	periode. Daarom willen we voor de volgende tranche een beter zicht hebben op de effecten van de maatregelen uit de eerste tranches. De planning is om eind dit jaar de effecten te gaan meten en dan in het eerste kwartaal van 2022 bij u terug te komen.
174	EFB	D66	Arja Kapitein	3.7 prov. heffingen	179	Zita Pels	De provincie streeft kostendekkendheid van in rekening gebrachte leges na. De leges behorend bij de Wet Natuurbescherming zitten hier nog ver van af. Wanneer kan PS voorstellen verwachten dat ook deze leges kostendekkend worden? Of niet en wat is dan de reden hiervoor?	In december van dit jaar wordt de legesverordening 2022 ter vaststelling aan PS aangeboden waarin de tarieven worden geactualiseerd.
175	RWK/ NLG	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	24	Edward Stigter	We verduurzamen de Greenports door gebruik te maken van duurzame warmtebronnen en de benodigde CO2 op alternatieve manieren aan te voeren. Op welke alternatieve manieren doelt u hier 14?	Voor de greenport Aalsmeer wordt de OCAP leiding voor de aanvoer van CO2 gebruikt. Daarnaast wordt er gedacht aan het aanvoeren van CO2 via tankwagens (zodat er geen aardgas voor hoeft te worden verbrand). Geothermie –putten kunnen een belangrijke bron voor warmte gaan vormen.
176	NLG/RWK	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	24-25	Jeroen Olthof	We richten ons in onze aanpak van een gezondere leefomgeving op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en (ontwikkelingen in) de ondergrond. We voldoen in elk geval aan de wettelijke normen. Waar mogelijk streven we actief naar het versneld behalen van WHO-advieswaarden. Kunt u uitleggen welke mogelijkheden en op welke terreinen u het versneld behalen van WHO-advieswaarden kansrijk ziet?	Zie beantwoording op vraag 73.
177	NLG	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	27	Jeroen Olthof	Grafiek Stikstofdioxide: Waarom is het aantal blootgestelden boven de grenswaarden zoveel hoger in 2010 dan in andere jaren?	Luchtkwaliteit moet voldoen aan bepaalde eisen. Dit was in het verleden (voor 2010) op veel plaatsen in Nederland nog niet het geval. Daarom is in 2009 het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) van start gegaan. Dit is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, provincies en het Rijk. In het kader van het NSL zijn verschillende maatregelen opgenomen die vanaf 2010 hebben bijgedragen aan een sterke verbetering van de luchtkwaliteit. Dit effect is terug te zien in de grafieken voor stikstofdioxide (NO2) en fijnstof (PM10). Inmiddels wordt vrijwel overal in Nederland voldaan aan de Europese grenswaarden voor NO2 en PM10. Alleen heel lokaal, bijvoorbeeld in de buurt van grote veebedrijven (fijnstof) en

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
								op plekken met veel verkeer (stikstofdioxide) komt nog een aantal overschrijdingen voor. Om te kijken of we blijven voldoen aan de Europese grenswaarden wordt het NSL, tot de invoering van de Omgevingswet, jaarlijks gemonitord.
178	NLG	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	27	Jeroen Olthof	Grafiek Fijnstof: Waarom is het aantal blootgestelden boven de grenswaarden zoveel hoger in 2011 dan in andere jaren?	Zie antwoord op vraag 177.
179	NLG/RWK	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	27,29	Edward Stigter/ Jeroen Olthof	Alle grafieken: Waarom is er maar data t/m 2018 opgenomen?	De data van 2019 kwam pas beschikbaar na de bestuurlijke behandeling van de begroting. De data van 2019 is wel verwerkt in het Dashboard Energietransitie: https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/energietransitie Voor Luchtkwaliteit is gebruik gemaakt van https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/Milieu/Luchtkwaliteit.aspx
180	RWK	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	30	Edward Stigter	Eind 2021 zijn de gemeentelijke transitievisies warmte vastgesteld en er wordt nu verder gewerkt aan de wijkuitvoeringsplannen om helder te hebben welke wijken in 2030 van het aardgas af zijn. Is dit werkelijk eind 2021 of moet dit eind 2020 zijn, aangezien er staat dat er nu wordt verder gewerkt en het nog geen eind 2021 is?	In het klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte (TVW) hebben opgesteld en deze ter goedkeuring aan de gemeenteraad hebben voorgelegd. De wijkuitvoeringsplannen worden doorgaans na vaststelling van de TVW opgesteld, maar hoeven niet voor 2021 gereed te zijn.
181	RWK	D66	Emre Kanik	2. Klimaat & Milieu	30	Edward Stigter	In 2022 geeft de provincie verdere uitvoering aan de adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur door samen met de netbeheerders no regret-maatregelen in de energie-infrastructuur op te pakken en een ontwerp te maken voor het hybride regionale energiesysteem van de toekomst (de uitvoering ligt niet bij de provincie Noord-Holland). Kunt u uw definitie van no regret-maatregelen toelichten (wellicht met voorbeelden)?	No-regret maatregelen zijn 1. projecten waarover de netbeheerders een investeringsbesluit hebben genomen (vaak zijn deze al genoemd in het Investeringsplan). 2. Projecten die sowieso doorgang moeten vinden vanuit ruimtelijk-economisch perspectief met oog op het toekomstig hybride energiesysteem. 3. Projecten die nodig zijn om huidig transportcapaciteit op orde te brengen of te houden. 4. Projecten waar netwerkcomponenten door veroudering vervangen moeten worden.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
182	NLG	D66	Linde Gonggrijp	2.2.1	32-33 en 36	Jeroen Olthof	In de toelichting op VTH taken uitvoeren en coördineren wordt gesproken over "veranderende inzet van het VTH-instrumentarium" en een nota uitvoering en handhaving die "eind 2020 wordt vastgesteld". Geconcludeerd wordt dat de consequenties van vele wijzigingen in bevoegdheden en takenpakketten geïnventariseerd worden en dat daar nieuwe afspraken over gemaakt worden met de omgevingsdiensten en gemeenten. Vragen: a. In januari 2020 hebben GS de beleidsnotitie uitvoering en handhaving Noord-Holland vastgesteld. Is er nu sprake van een nieuwe nota? Wanneer gaat die vastgesteld worden? b. Klopt het dat de VTH-taken uitgebreider worden en dat er een toename te verwachten is aan juridische procedures? c. De lasten voor VTH taken blijven over de komen jaren ongeveer gelijk. Waarom is zijn hier geen hogere bedragen voor begroot gezien de ontwikkelingen?	a) De beleidsnota uitvoering en handhaving Noord-Holland wordt geactualiseerd. Deze actualisatie moet aansluiten bij de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, het mogelijk maken om scherper te vergunnen en het aspect gezondheid beter borgen in vergunningen. Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet zijn ook nog niet alle gevolgen inzichtelijk. Het streven is om de geactualiseerde nota voor inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 juli 2022) vast te stellen. b) Onderzoeken als 'Kwaliteitsborging bij de uitvoering van VTH-taken' (Berenschot), 'Om de leefomgeving' (Van Aartsen) en 'Handhaven in het duister' (Algemene Rekenkamer) dat een renovatie van het VTH-stelsel nodig is. Wat dit betekent voor de taakuitvoering wordt onderzocht. Onmiskenbaar zorgt de grote maatschappelijke betrokkenheid bij dit thema voor een toename van eisen die aan vergunningen worden gesteld, de intensiteit van toezicht en handhaving en ook de juridische procedures. c) In de meerjarenbegroting gaan we uit van de verwachtingen volgens de meerjarenbegrotingen van de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Hierin is rekening gehouden met de genoemde ontwikkelingen.
183	RWK	D66	Linde Gonggrijp	3.4.3	58-59	Cees Loggen	De budgetten voor bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie nemen af in dit programma terwijl dit toch een belangrijke prioriteit is van de provincie de komende jaren. Hoe kan dit verklaard worden?	In 2022 worden de ambities uit de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland voortgezet. ER is tot en met 2023 geen sprake van een afname aan de bijdrage aan de ontwikkeling en uitvoering aan regionale opgaven klimaatadaptatie. Daarvoor worden de extra financiële middelen voor klimaatadaptatie uit het coalitieakkoord worden ingezet.
184	NLG	D66	Linde Gonggrijp	3.5.1	59-62	Cees Loggen	a. Bij het doel "schoon en voldoende grondwater bevorderen" staat geen effect-indicator die resultaten van grondwatermetingen weergeeft (alleen aantallen). Is het mogelijk om die toe te voegen? b. Het aantal vergunningen wordt lager in de komende jaren. Welke ontwikkeling ligt daaraan ten grondslag? c. Ook de lasten worden lager de komende jaren. Worden de metingen wel voortgezet zoals vereist voor KRW en wordt invulling gegeven aan de aanbeveling om ook een 'early warning' meetnet op te zetten voor met name nieuwe stoffen (bron:	a De effecten kunnen pas worden beoordeeld nadat een aantal jaren is gemeten. Hiervoor geldt de 6-jarige krw cyclus. b De ramingen in de begroting zijn gebaseerd op gegevens van eerdere jaren. Inmiddels blijkt uit de actuele gegevens van de omgevingsdienst dat er dit jaar circa 50 vergunningen worden verwacht. De verwachting, met de nodige onzekerheid, is dat dit aantal in de jaren daarna met ca. 5 vergunningen per jaar zal toenemen. Getallen in de begroting worden op basis van deze actuele inzichten geactualiseerd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Portfeuillehouder GS	Vraag	Antwoord
							Meetronde grondwaterkwaliteit Noord-Holland 2018 (aug 2020))	c Metingen worden voortgezet en een early warming meetnet wordt opgezet. Wij verwijzen hiervoor naar ontwerp Regionaal Waterprogramma 2022-2028.
185	NLG	D66	Linde Gonggrijp	3.5.2	60-62	Cees Loggen	a. Bij het doel “schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen” worden de lasten worden lager de komende jaren. Betekent dit dat de provincie hier minder aan doet of zijn activiteiten anders/elders belegd?	Het verschil tussen 2021 en de jaren daarna is dat in 2021 de uitvoeringsregeling Bodem en Water zit waarvoor uitgaven op de begroting zijn opgenomen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum
07 OKT. 2021

Kenmerk
1664727/1714993

Uw kenmerk

Betreft: Advies GS aangehouden moties begroting 2022

Geachte leden,

Tijdens de PS vergadering van 28 juni jl. hebben uw Staten middels moties verschillende voorstellen aangedragen voor de besteding van de resterende middelen uit 2020, het rekeningresultaat 2020. Aanleiding hiervoor was de uitnodiging vanuit GS om ideeën voor de besteding van deze middelen aan te dragen. Uw staten hebben deze ideeën c.q. voorstellen ingebracht middels aangehouden moties in de vergadering van 28 juni jl. GS hebben toegezegd de moties te voorzien van een inhoudelijk advies en om in beeld te brengen welk deel van het rekeningresultaat gereserveerd dient te worden om bestaande risico's en onvermijdelijke ontwikkelingen af te dekken. Via deze brief doen wij u deze toegezegde informatie toekomen.

Deze brief is als volgt opgebouwd:

1. Beschikbare middelen voor nieuwe voorstellen in 2022
2. Advies GS bij de aangehouden moties
3. Beoogd besluitvormingsproces en vervolg

1. Beschikbare financiële middelen
De aanleiding voor het indienen van de moties is het rekeningresultaat 2020. Met het vaststellen van de voordracht bij de jaarstukken 2020 hebben uw Staten dit resultaat na bestemming, € 13,7 miljoen, gestort in de Algemene reserve. Bij de afweging in hoeverre dit resultaat direct ingezet kan worden voor nieuwe doelen is het relevant de financiële positie van de provincie in bredere zin te betrekken en hierbij rekening te houden met lopende risico's en urgente of onvermijdelijke ontwikkelingen.

1a. Risico's/ontwikkelingen
Bij het bepalen van de beschikbare middelen voor nieuwe voorstellen in 2022 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen op het dossier 'uittreding Goois natuurreservaat'. U bent eerder geïnformeerd over de intentie van de provincie om uit te treden uit het Goois Natuurreservaat. De onderhandelingen met de Gooise gemeenten over de hiertoe te betalen uittreedsom lopen op dit moment nog. Wel is er

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

overeenstemming bereikt tussen de gemeente Amsterdam en de Gooise gemeenten over de Amsterdamse uittreding. De insteek van de provincie Noord-Holland is dat onze uittredingssom (naar rato) vergelijkbaar moet zijn met de uittredingssom voor de gemeente Amsterdam. Dit brengt ons ertoe rekening te houden met een uittreedsom van circa € 16 miljoen. Overigens is dit nog geen definitieve uitkomst. Het is nog steeds niet uitgesloten dat er geen overeenstemming wordt bereikt over de hoogte van de uittredingssom en dat een gang naar de rechter nodig is.

Voor de te betalen uittredingssom is op dit moment voor circa € 6 mln. aan dekking beschikbaar in de reserve uittreding Goois natuurreservaat. Dit zou betekenen dat voor € 10 mln. aan dekking moet worden gevonden. Hiervoor is de Algemene reserve de aangewezen dekkingsbron.

1b. Ruimte binnen de algemene reserve
De algemene reserve is bedoeld voor het vormen van een buffer om toekomstige risico's te kunnen opvangen. De minimale omvang van deze buffer wordt beïnvloed door twee normen:

- De Algemene reserve moet ten minste de geïnventariseerde risico's kunnen dekken (het weerstandsvermogen waarbij een risicosimulatie wordt gehanteerd).
  Op basis van de risico-inventarisatie, die in de begroting 2022 is opgenomen, schrijft de norm voor het weerstandsvermogen een saldo in de algemene reserve voor van minimaal € 14,5 miljoen;

- De Algemene reserve moet ten minste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bevatten. Op basis van de 25%-regel bedraagt de minimale omvang van de algemene reserve € 93 miljoen.

Hierbij geldt dat de hoogste van beide normen leidend is voor het bepalen van de minimale omvang van de algemene reserve. Dat is in dit geval de 25% norm waarmee de minimale omvang van de algemene reserve bepaald is op € 93 miljoen.

In de begroting 2022 (pag. 223) is een beginstand van de algemene reserve opgenomen van € 181,8 miljoen. Dit is inclusief het rekeningresultaat 2020 dat in deze reserve is gestort. De algemene reserve voldoet op dit moment aan de beide normen die hiervoor gelden. Een deel van de algemene reserve is echter geoormerkt voor toekomstige uitgaven, zoals de uitvoering van het coalitieakkoord. Bij het bepalen of een extra bedrag uit de algemene reserve kan worden gehaald, is het verstandig deze geoormerkte bedragen in de overwegingen mee te nemen.

Nadere duiding 25%-norm
De norm van 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen heeft betrekking op de algemene reserve als geheel. Voor de toets of de algemene reserve aan de norm voldoet wordt dus niet gekeken of er nog delen van de reserve geoormerkt zijn voor andere doelen. Echter,

omdat de geoormerkte bedragen binnen afzienbare termijn ingezet worden voor de betreffende doelen en uit de algemene reserve gehaald worden, is het raadzaam om bij het bepalen van de gewenste omvang van de algemene reserve, de niet-geoormerkte bedragen als uitgangspunt te nemen.

Herstelplan algemene reserve
In de voordracht bij de begroting 2019 hebben wij u geïnformeerd over de ontwikkeling van de algemene reserve en een plan voorgelegd hoe het saldo van de algemene reserve zowel op de korte als op de lange termijn blijft voldoen aan de norm die U in de Financiële Verordening heeft vastgelegd. Het uitvoeren van het herstelplan voor de algemene reserve is gebaseerd op de redenering dat het niet-geoormerkte deel van de algemene reserve aan de 25%-norm voldoet. Het herstelplan houdt in het kort in dat niet benutte ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds (indien we minder BTW terugvragen dan de maximale omvang van het fonds) via de septembercirculaire aan het provinciefonds wordt toegevoegd. In 2021 wordt wederom in het kader van het herstelplan de meevaller vanuit de septembercirculaire in de laatste begrotingswijziging toegevoegd aan de algemene reserve. Met deze (laatste) extra storting zou de algemene reserve weer binnen de gestelde kaders vallen en kan het herstelplan, zoals ook aangekondigd in de kaderbrief 2022, opgeschort worden.

Overzicht geoormerkte bedragen in de algemene reserve

Algemene reserve	**Bedrag**
a. Begroot saldo algemene reserve 1-1-2022 *	€ 184.500.000
Geoormerkte bedragen	
b. Decentralisatie uitkeringen	€ 600.000
c. Tatasteel VTH-taken	€ 3.000.000
d. Uitvoering Coalitieakkoord	€ 49.200.000
e. Effecten van omzetting kapitaallastenreserves naar kapitaallasten**	€ 28.600.000
f. Totaal geoormerkte bedragen (f=a-b-c-d-e)	*€ 81.400.000*
g. Saldo algemene reserve zonder reeds geoormerkte bedragen (g=a-f)	**€ 103.100.000**
h. Minimale omvang (25% norm)	*€ 93.000.000*
i. Prognose Bestedingsruimte Algemene reserve (i=g-h)	**€ 10.100.000**
j. Prognose toekomstige uitname t.b.v. uittreding GNR	€ 10.000.000
k. Bestedingsruimte Algemene reserve incl. uittreding GNR (k=i-j)	**€ 100.000**

**Dit bedrag is inclusief de meevaller vanuit de septembercirculaire van ca. €2,7 miljoen die in de laatste begrotingswijziging in de algemene reserve gestort wordt.*
*** Dit bedrag wordt als geoormerkt beschouwd tot in ieder geval de actualisatie van het beleid voor het gebruik van reserves ter dekking van kapitaallasten is geactualiseerd.*

1c. Conclusie ruimte binnen de algemene reserve
Op basis van de hier voorgaande berekeningen en aannames, kunnen we stellen dat de algemene reserve voor wat betreft het weerstandsvermogen op dit moment aan de norm voldoet, maar dat de 25%-norm in het geding komt. Gezien de stand van de algemene reserve en de verwachte ontwikkelingen is er nagenoeg geen ruimte om een extra bedrag uit de reserve te onttrekken voor nieuw beleid, en tegelijkertijd ook op langere termijn aan de 25%-norm te blijven voldoen.

1d. Ruimte binnen begroting 2022
De begroting 2022 heeft op dit moment een voordelig saldo van € 540.000 waarvoor geen bestemming is opgenomen.

1e. Financiële opties
Voor het vervolgproces rondom de moties inzake de besteding van het rekeningresultaat 2020 zijn er dus verschillende opties waarover wij met uw Staten het gesprek willen aangaan:

a. Te besluiten om een bedrag van € 640.000 beschikbaar te stellen voor nieuw beleid in 2022. Dit bedrag is de som van de bestedingsruimte Algemene reserve (€ 100.000) en het begrotingssaldo 2022 (€ 540.000)
b. Te besluiten om als uitgangspunt te nemen het rekeningresultaat 2020, rekening houdend met verwachte ontwikkelingen, en op basis hiervan een bedrag tussen de € 0 en € 3.700.000 beschikbaar te stellen voor nieuw beleid in 2022.

Consequenties voor de algemene reserve
Optie a heeft geen consequenties voor de algemene reserve. Indien het uitgangspunt van optie b wordt gekozen en de algemene reserve aangesproken wordt voor nieuw beleid, zal dat ertoe leiden dat de stand van de algemene reserve, na inzet van de geoormerkte middelen, onder het vereiste niveau daalt. In dat geval zal er ook weer een herstelplan opgesteld moeten worden om de algemene reserve aan te vullen.

De bovenstaande consequentie willen we uitdrukkelijk onder uw aandacht brengen. Wij kiezen ervoor om beide opties aan u voor te leggen en met u te bespreken om zodoende onze voornemens uit het coalitieakkoord tot een nieuwe, meer open bestuurscultuur en een grotere betrokkenheid van Provinciale Staten nadere handen en voeten te geven. Tegelijkertijd realiseren we ons dat de vigerende normering in de Financiële verordening uw en onze ruimte voor nieuw beleid in 2022 inperkt. Het verdient aanbeveling om na afloop van de besluitvorming over deze begrotingsronde nog eens met elkaar te evalueren hoe we deze spanning tussen nieuwe beleidswensen en financiële regels en kaders in de toekomst kunnen voorkomen.

2. Advies GS aangehouden moties

2a. Toelichting op het gevolgde proces
Alle voorstellen in de moties zijn getoetst op de volgende criteria:

- Aansluiting bij bestaand beleid
- Uitvoerbaarheid
- Uitvoeringsgereedheid
- Benodigde middelen (incl. Benodigde capaciteit)
- Eenjarig/meerjarig

Op basis van deze criteria is een inhoudelijk advies gegeven per motie. In deze brief vindt u een samenvattend overzicht van de adviezen vanuit

GS bij de moties. Het uitgebreidere advies per motie is te vinden in de bijlage bij deze brief.

2b. Samenvatting advies per motie

Motie nr.	Motie titel	Portefeuille-houder	Aansluiting bij bestaand beleid?	Uitvoerbaar	Uitvoerings-gereed (in 2022)	Bedrag totaal	Eenjarig/ Meerjarig
M65-2021	Ondersteuning culturele, historische en archeologische verenigingen, stichtingen en musea	Zita Pels	Nee	Enigszins	Nee	Onbekend	Meerjarig (niet structureel)
	Roepen het college van Gedeputeerde Staten op: • Te onderzoeken of gedurende een pilotperiode de provincie een rol kan spelen in het verbinden, ontsluiten, delen en vergroten van kennis voor culturele, historische en archeologische verenigingen, stichtingen en musea, onder andere op het gebied van toegang tot externe financiële middelen; • Te onderzoeken of het Steunpunt voor Monumenten & Archeologie Noord-Holland hierin een rol kan spelen.						
M67-2021	'Reserveer meevallers voor tegenvaller'	Zita Pels	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	Eenmalig
	Roept Gedeputeerde Staten op: • De middelen die overblijven te oormerken in de algemene reserves voor mogelijke toekomstige financiële tegenvallers.						
M68-2021	Portefeuille Dierenwelzijn	Ilse Zaal	Nee	Nee	Nee	Onbekend	Onbekend
	Roepen het College van Gedeputeerde Staten op: • Om samen met de commissie NLG tot een specifiekere uitwerking te komen van de portefeuille dierenwelzijn; • op basis van dat overleg eventueel een financiële bijdrage beschikbaar te stellen voor verdere uitwerking van de portefeuille Dierenwelzijn						
M69-2021	Onderzoek naar extra stimuleren woningbouwopgave door financiële impuls	Cees Loggen	Enigszins	Ja	Enigszins	Onbekend	Meerjarig
	Roept het College op om: • In kaart te brengen waar mogelijkheden liggen om met een financiële impuls de woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen extra te stimuleren						
M70-2021	Extra investeren in het Openbaar Vervoer in Noord-Holland	Jeroen Olthof	Ja	Enigszins	Nee	N.v.t.	Onbekend
	Besluit het college van GS op te roepen: • de concessiehouders financieel te ondersteunen bij het verwezenlijken van de duurzaamheidsdoelstellingen, om te voorkomen dat lijnen, diensten en haltes geschrapt moeten worden; • de financiële steun te verstrekken op basis van de doelstellingen en uitgangspunten van het Economisch Duurzaamheids- en Herstelfonds.						

Motie nr.	Motie titel	Portefeuille-houder	Aansluiting bij bestaand beleid?	Uitvoerbaar	Uitvoerings-gereed (in 2022)	Bedrag totaal	Eenjarig/ Meerjarig
M71-2021	versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland	Jeroen Olthof	Enigszins	Enigszins	Nee	Onbekend	Meerjarig
	Besluit het college van GS op te roepen: • een eventueel positief rekeningresultaat over 2021 – na afdekking van de risico's – te bestemmen voor de versnelde aanpak van fietsknelpunten in onze provincie; • voor de volgorde van deze aanpak contact op te nemen met de Fietsersbond; hierbij, in verband met de zeer beperkte financiële ruimte bij gemeenten, in te zetten op een 100% financiering van de projecten.						
M72-2021	Toiletvoorzieningen Recreatiegebieden	Ilse Zaal	Nee	Ja	Nee	8.605.000	Meerjarig
	Verzoekt GS: 1. Voor de begroting te onderzoeken wat er nodig is om te komen tot het voldoen aan de norm van de Toiletalliantie in de Noord-Hollandse natuur- en recreatiegebieden te weten: a. Tenminste elke 25 kilometer langs een fietspad b. Tenminste elke 5 kilometer langs een wandelpad c. Bij elke parkeerplaats bij een natuur- of recreatiegebied 2. Met een voorstel te komen bij de begroting 2022						
M73 - 2021	Inventariseren quick wins walstroom zeehavens	Zita Pels	Ja	Ja	Ja	Dekking beschikbaar vanuit reserve duurzame zeehavens	Meerjarig
	Verzoekt GS: 1. te rapporteren welke projecten met betrekking tot het aanleggen van walstroom voor de beroepsvaart / zeevaart inmiddels richting uitvoering gaan; 2. te inventariseren welke kansrijke projecten er nog meer zijn; 3. Deze inventarisatie te voorzien van een prijskaartje en deze ter besluitvorming voor te leggen aan PS;						
M75-2021	extra geld reserveren voor diepgaand onderzoek slavernijverleden	Arthur van Dijk	Nee	Nee	Nee	Onbekend	Onbekend
	Verzoekt het college: • In deze samen op te trekken met Amsterdam en extra geld te reserveren voor diepgaand wetenschappelijke onderzoek naar het slavernijverleden van Amsterdam, ofwel de Staten van Holland, in Nederland.						
M76-2021	subsidie voor burgerinitiatieven om deelconcepten te stimuleren	Jeroen Olthof	Enigszins	Nee	Nee	Onbekend	Onbekend
	verzoeken het college: • Een subsidie ter beschikking te stellen voor burgerinitiatieven die zich ten doel stellen om deelconcepten in hun buurt mogelijk te maken.						

Motie nr.	Motie titel	Portefeuille-houder	Aansluiting bij bestaand beleid?	Uitvoerbaar	Uitvoerings-gereed (in 2022)	Bedrag totaal	Eenjarig/ Meerjarig
M79-2021	ondersteunen vrijwilligers verenigingen en stichtingen	GS	Enigszins	Enigszins	Nee	Onbekend	Meerjarig
	dragen het college op: • in kaart te brengen hoe verenigingen en stichtingen in onze provincie die (geheel) uit vrijwilligers bestaan, een impuls kunnen krijgen en ondersteund kunnen worden bij hun werk;. • Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te informeren;						
M80-2021	verkeersveiligheid actieve mobiliteit	Jeroen Olthof	Ja	Nee	Enigszins	Onbekend	Meerjarig
	Verzoeken het College om: • Voor de begroting van 2022 in beeld te brengen welke maatregelen effectief kunnen worden ingezet om de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers te verbeteren en aan te geven wat de kosten daarvan zijn;						
M82-2021	Stimuleren Thuiswerken na Corona	Zita Pels	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	Meerjarig
	dragen het college op: 1. in kaart te brengen hoe het regelmatig thuiswerken blijvend gestimuleerd kan worden door de provincie; 2. Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te informeren;						
M83-2021	Broedplaats Blakende Bollen	Ilse Zaal	Ja	Ja	Ja	€ 50.000	Meerjarig
	verzoeken het college: 1. middelen beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling van een broedplaats m.n. gericht op de bollenteelt waar scholieren, studenten, wetenschappers, beleidsmakers en betrokken bewoners elkaar kunnen ontmoeten en inspireren in de zoektocht naar duurzame innovaties 2. Om daarbij te inventariseren welke initiatieven reeds gaande zijn in o.a. de biologische bollenteelt en daarbij aansluiting te zoeken 3. daarbij de nadruk te leggen op fysieke realisatie van een broedplaats en de tijdelijke aanstelling van een kwartiermaker die in de komende twee jaar de broedplaats kan helpen ontwikkelen, relaties kan leggen en als ambassadeur kan optreden 4. Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te Informeren.						
M85-2021	aquathermie en innovatief watergebruik	Edward Stigter & Cees Loggen	Ja	Ja	Ja	Middelen reeds beschikbaar in de begr 2022	Meerjarig
	dragen het college op: 1. In kaart te brengen hoe een impuls gegeven kan worden aan initiatieven op het gebied van aquathermie en innovatief watergebruik in onze provincie; 2. Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te informeren;						

Motie nr.	Motie titel	Portefeuille-houder	Aansluiting bij bestaand beleid?	Uitvoerbaar	Uitvoerings-gereed (in 2022)	Bedrag totaal	Eenjarig/ Meerjarig
M86-2021	Mogelijke bestedingen rekeningresultaat 2020	Zita Pels, Edward Stigter, Jeroen Olthof, Ilse Zaal	Enigszins	Enigszins	Enigszins/Nee	Onbekend	Meerjarig
	dragen het college op voorafgaand aan de begrotingsbehandeling: a. In kaart te brengen wat financieel en organisatorisch nodig is om de versterkingen van het cultuurlandschap duurzaam te beheren; b. Mogelijkheden voor het beter faciliteren van energie-coöperaties voor te leggen aan PS inclusief financiële consequenties; c. Een stimuleringsregeling voor specifieke fietsnetwerkprojecten voor te stellen die het realiseren van provinciale doelen zonder vertraging zeker stelt; d. In kaart te brengen op welke wijze de provincie naast technologische innovatie sociale innovaties kan aanjagen - inclusief de financiële consequenties;						
M87-2021	Grote Groene Stappen Zetten	Esther Rommel en Ilse Zaal	Ja	Deel 1 en 2: Ja Deel 3: nee	Enigszins	1.450.000	Meerjarig
	roepen het College van Gedeputeerde Staten op: om een éénmalige impuls te geven aan: • de plantaardige eiwittransitie vanuit de Voedselvisie, aangezien dit één van de belangrijkste oplossingen is om problemen op het gebied van stikstof, natuur, klimaat en dierenwelzijn aan te pakken; • enkele specifieke projecten van Groen Kapitaal; • risico's van stikstof en het niet behalen van de KRW-doelen voor natuur, bouw en dierenwelzijn uit te werken;						

Vervolgproces

Wij stellen u voor om de informatie in deze brief, het nadere gesprek over het beschikbare bedrag en de advisering vanuit GS op de aangehouden moties, te betrekken bij de besluitvorming over de begroting 2022.

Op basis van de informatie in deze brief en de bespreking in de commissie(s) is het aan u of de eerder aangehouden moties, al dan niet aangepast, definitief in worden gediend bij de behandeling van de begroting 2022 in PS. De moties die worden ingediend worden in stemming gebracht bij de begrotingsbehandeling in PS. Aangenomen

moties die direct uitvoerbaar zijn en geen structurele financiële consequenties hebben worden door GS financieel-technisch verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2022.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Advies GS aangehouden moties

Adviezen GS aangehouden moties begroting 2022

Inhoud

Motie: 65-2021 - ondersteuning culturele, historische en archeologische verenigingen, stichtingen en musea 2
Motie: 67-2021 - 'Reserveer meevallers voor tegenvaller' 4
Motie: 68-2021 – Portefeuille dierenwelzijn 5
Motie: 69-2021 – Onderzoek naar extra stimuleren woningbouwopgave door financiële impuls 6
Motie: 70-2021 – Extra investeren in het Openbaar Vervoer in Noord-Holland 8
Motie: 71-2021 - Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland 9
Motie: 72-2021 - Toiletvoorzieningen Recreatiegebieden 12
Motie: 73-2021 - Inventariseren quick wins walstroom zeehavens 14
Motie: 75-2021 - Extra geld reserveren voor diepgaand onderzoek slavernijverleden 15
Motie: 76-2021 - Subsidie voor burgerinitiatieven om deelconcepten te stimuleren 17
Motie: 79-2021 Ondersteunen vrijwilligers verenigingen en stichtingen 18
Motie: 80-2021 - Verkeersveiligheid actieve mobiliteit 20
Motie: 82-2021 - Stimuleren Thuiswerken na Corona 22
Motie: 83-2021 - Broedplaats Blakende Bollen 24
Motie: 85-2021 - Aquathermie en innovatief watergebruik 27
Motie: 86-2021 - Mogelijke bestedingen rekeningresultaat 2020 28
Motie: 87-2021 - Grote Groene Stappen Zetten 31

Motie: 65-2021 - ondersteuning culturele, historische en archeologische verenigingen, stichtingen en musea

Tekst Motie

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Te onderzoeken of gedurende een pilotperiode de provincie een rol kan spelen in het verbinden, ontsluiten, delen en vergroten van kennis voor culturele, historische en archeologische verenigingen, stichtingen en musea, onder andere op het gebied van toegang tot externe financiële middelen;
- Te onderzoeken of het Steunpunt voor Monumenten & Archeologie Noord-Holland hierin een rol kan spelen.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Nee	Nee, het gevraagde onderzoek gaat buiten onze provinciale beleidsprioriteiten
Uitvoerbaarheid	Enigszins	enigszins
Uitvoeringsgereedheid	nee	Nee, eerst is beleidsontwikkeling nodig
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Minimaal 3 jaar: 1 jaar ontwikkeling en minimaal 2 jaar pilot

Inschatting financiële consequenties

Het inschatten van de financiële consequenties van deze motie vergt een nadere uitwerking en deze zijn op dit moment nog onbekend.

Inhoudelijk advies over motie

Het gevraagde onderzoek gaat buiten onze provinciale beleidsprioriteiten (bijv. door stichtingen en musea als doelgroep toe te voegen, door te verbreden naar culturele en historische organisaties en onder meer te richten op toegang tot externe middelen) en buiten de opdracht/kennis van het steunpunt.

Vervolgstappen: allereerst behoefte in deze brede doelgroep vaststellen en dat relateren aan wat er al aan ondersteuning bestaat. In de motie is de omschreven mogelijke ‘behoefte’ breed gedefinieerd. De genoemde doelgroepen in de motie zijn zeer divers van aard en onvergelijkbaar, dat vraagt om een marktanalyse en een nadere inventarisatie van beschikbare ondersteuning.

> Binnen motie 41 (noodfonds) zijn op voordracht van gemeenten 100 culturele instellingen financieel ondersteund.

Binnen motie 42 (Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds) is ruimte gemaakt voor Cultuurherstel voor coaching op het gebied van (nieuwe) businessplannen. Onderdeel van die advisering is natuurlijk ook toegang tot financiële middelen. Culturele, historische en archeologische musea kunnen aankloppen bij Cultuurherstel.

(Aankomende) subsidieregelingen binnen motie 42 staan ter beschikking van culturele - en erfgoed organisaties, cultureel-maatschappelijke initiatieven.

Als er een 'gat' zou zijn, dan zou bepaald moeten worden hoe het gevuld kan worden (marktwerking of steunpunt). Vervolgens kan verwacht worden dat de pilotperiode minimaal 2 jaar zal moeten duren om het informatiepunt positie te laten verwerven.

Wij ontraden de motie op basis van de huidige beleidsprioriteiten.

Motie: 67-2021 - ‘Reserveer meevallers voor tegenvaller’

Tekst Motie

Roept Gedeputeerde Staten op:

- De middelen die overblijven te oormerken in de algemene reserves voor mogelijke toekomstige financiële tegenvallers.

Basis criteria

Criteria	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	Het financieel beleid is dat in de begroting een integrale afweging wordt gemaakt over de besteding van beschikbare middelen. De oproep in de motie is een optie binnen deze afweging.
Uitvoerbaarheid	Ja	De motie is uitvoerbaar
Uitvoeringsgereedheid	Ja	
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Eenmalig	

Inschatting financiële consequentie

n.v.t.

Inhoudelijk advies over motie

De resterende middelen uit 2020 (het rekeningresultaat na bestemming) zijn door uw Staten reeds in de algemene reserve gestort. De algemene reserve als geheel is bedoeld voor het opvangen van mogelijke toekomstige financiële tegenvallers. Zolang deze middelen niet voor andere doelen bestemd/geoormerkt worden zijn deze dus reeds geoormerkt voor mogelijke toekomstige financiële tegenvallers.

Indien het de voorkeur heeft van de Staten om de resterende middelen uit 2020 te reserveren in de algemene reserve voor mogelijke toekomstige financiële tegenvallers is het daarom niet nodig om hiertoe moties aan te nemen bij de begroting 2022.

Motie: 68-2021 – Portefeuille dierenwelzijn

Tekst Motie

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- Om samen met de commissie NLG tot een specifiekere uitwerking te komen van de portefeuille dierenwelzijn;
- op basis van dat overleg eventueel een financiële bijdrage beschikbaar te stellen voor verdere uitwerking van de portefeuille Dierenwelzijn

Basis criteria

Criteria	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Nee	
Uitvoerbaarheid	Nee	De motie is voor GS niet uitvoerbaar zonder nadere duiding van de indiener van de motie / de Statencommissie.
Uitvoeringsgereedheid	Nee	Zie antwoord bij 'uitvoerbaarheid'
Eenmalige of meerjarige doorwerking	onbekend	Onbekend

Inschatting financiële consequentie

Het inschatten van de financiële consequenties van deze motie vergt een nadere uitwerking en deze zijn op dit moment nog onbekend.

Inhoudelijk advies over motie

De opdracht in de motie is in essentie niet in te vullen omdat het verzoek is om dit met commissie NLG uit te werken. De huidige inspanningen ten aanzien van dierenwelzijn zijn recent opgenomen in de begroting 2022. Hieruit blijkt dat het thema een plaats heeft in de uitvoering van provinciaal beleid en provinciale projecten. De provincie voert specifiek beleid ten aanzien van opvangcentra voor wilde dieren. De provincie heeft geen wettelijke taken of bevoegdheden voor dierenwelzijn in de agrarische sector; deze zijn belegd bij de Rijksoverheid.

Motie: 69-2021 – Onderzoek naar extra stimuleren woningbouwopgave door financiële impuls

Tekst Motie

Roept het College op om:

- In kaart te brengen waar mogelijkheden liggen om met een financiële impuls de woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen extra te stimuleren.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	enigszins	In Versie 1 Masterplan Wonen wordt de verkenning van een aantal maatregelen aangekondigd, om gemeenten te helpen sneller meer én betaalbare woningen te bouwen. De verkenningen richten zich op o.a. een actieve rol in complexe binnenstedelijke transformatie en een fonds betaalbare koop. Uit de verkenningen moet blijken welke maatregelen uitgevoerd gaan worden. Daarnaast is in het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw al een zogenaamd "knelpuntenbudget" opgenomen voor financiële knelpunten bij woningbouwprojecten en is in dit Uvp ook subsidie voor extra ambtelijke inzet (flexibele schil) beschikbaar, om woningbouw te versnellen. Deze budgetten zijn nog niet volledig benut en/of gereserveerd. Zodra daar zich op is, worden voorstellen voor het vervolg gedaan via het Uvp.
Uitvoerbaarheid	Ja	De motie sluit aan bij de maatregelen uit het Masterplan en het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw. De verkenningen richten zich op stimuleren van binnenstedelijk bouwen, zoals in de motie omschreven. Wanneer uit de verkenningen blijkt dat een maatregel succesvol uitgevoerd kan worden is daar geld voor nodig.
Uitvoeringsgereedheid	enigszins	Er zullen eerst verkenningen uitgevoerd gaan worden, deze worden in september 2021 aanbesteed. Op basis van de verkenningen kan een keuze worden gemaakt welke maatregel wordt uitgevoerd. Het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw is al sinds eind 2017 in uitvoering, met maatregelen die gelijk zijn aan het voorstel uit de motie. De vorig jaar aangestelde bouwambassadeur heeft een rol om de effectiviteit hiervan te versterken.

Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Meerjarig: als er een keuze gemaakt voor het inzetten van nieuw instrumentarium (bijvoorbeeld actief grondbeleid, fonds betaalbare koop), dan gaat er enige tijd overheen om actief grond aan te kopen en/of een fonds betaalbare koop op te zetten. Hoeveel tijd precies moet uit de verkenningen blijken. Vervolgens zal het gevoerde beleid jarenlang doorwerken. Ook het Uvp loopt meerjarig.

Inschatting financiële consequenties

De financiële consequenties moeten nog blijken uit de verkenningen. Ordegrootte wordt geschat op circa € 100 miljoen. Er is geen financiële dekking voor de uitvoering van deze motie vanuit bestaande budgetten.

Inhoudelijk advies over motie

De motie is overbodig want we werken hier al aan in het Masterplan wonen en het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw. In Versie 1 Masterplan Wonen (vaststelling GS op 29 juni 2021) wordt de verkenning van een aantal maatregelen aangekondigd, om gemeenten te helpen sneller meer én betaalbare woningen te bouwen. Met Uw Staten is hierover onlangs gesproken in de commissievergadering van de commissie RWK van 2 september 2021.

De verkenningen naar een actieve rol in complexe binnenstedelijke transformatie en een fonds betaalbare koop worden in september 2021 aanbesteed en zijn in het eerste kwartaal 2022 gereed. Uit de verkenningen moet blijken welke maatregelen succesvol uitgevoerd kunnen worden. Dat wordt in Versie 2 van het Masterplan Wonen (gepland voor Q1 2022) vastgesteld. Daarbij moet dan financiële dekking gevonden worden voor de verwachte uitgaven.

Motie: 70-2021 – Extra investeren in het Openbaar Vervoer in Noord-Holland

Tekst Motie

Besluit het college van GS op te roepen:

- de concessiehouders financieel te ondersteunen bij het verwezenlijken van de duurzaamheidsdoelstellingen, om te voorkomen dat lijnen, diensten en haltes geschrapt moeten worden;
- de financiële steun te verstrekken op basis van de doelstellingen en uitgangspunten van het Economisch Duurzaamheids- en Herstelfonds.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	De Provincie is verantwoordelijk voor de OV-concessies Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek
Uitvoerbaarheid	enigszins	Zie inhoudelijk advies
Uitvoeringsgereedheid	nee	Zie inhoudelijk advies
Eenmalige of meerjarige doorwerking	onbekend	

Inschatting financiële consequenties

Niet van toepassing, zie inhoudelijk advies

Inhoudelijk advies over motie

Er is nu geen aanleiding om te besluiten tot extra (incidentele) bijdragen voor verduurzaming van de ov-concessies. Vanaf medio 2022 zal de concessie Gooi en Vechtstreek 100% emmissievrij (Zero Emissie: ZE) en op groene stroom rijden in deze nieuwe concessie. In Haarlem-IJmond rijdt momenteel ongeveer 70% ZE en in Noord-Holland Noord ongeveer 50%.

In het transitieplan regionaal ov is een actie opgenomen om samen met de vervoerders te kijken naar verdere verduurzaming van de concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. Er zijn instrumenten om dit als provincie (financieel) te ondersteunen: met overnameregelingen, financieringsovereenkomsten, inzet van eerder boetegeld (circa 1,5 miljoen). Daarnaast komt er een landelijk financiële regeling voor aanschaf van duurzaam materieel. Vooralsnog is de financiële haalbaarheid hier niet de remmende factor. Vraag is vooral waar dit (kosten)efficiënt kan in deze concessieperiode.

Er is geen relatie tussen de verduurzamingsopgave en opheffen van lijnen, diensten of halten.

Motie: 71-2021 - Versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland

Tekst Motie

Besluit het college van GS op te roepen:

- een eventueel positief rekeningresultaat over 2021 – na afdekking van de risico's – te bestemmen voor de versnelde aanpak van fietsknelpunten in onze provincie;
- voor de volgorde van deze aanpak contact op te nemen met de Fietsersbond;
- hierbij, in verband met de zeer beperkte financiële ruimte bij gemeenten, in te zetten op een 100% financiering van de projecten.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	enigszins	De aanpak van fietsknelpunten heeft een plek binnen het vastgestelde fietsbeleid (Perspectief Fiets). In de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 wordt de aanpak van fietsknelpunten onderdeel van de integrale aanpak op verkeersveiligheid en (door-)fietsroutes. Het bestaande fietsbeleid kijkt integraler dan alleen het oplossen van fietsknelpunten *Mogelijke nadere uitwerking* De veerpont bij Ilpendam is onderdeel van het fietsnetwerk van de Vervoerregio, wordt onderdeel van het Regionaal Toekomstbeeld Fiets en sluit aan op de MRA doorfietsroute Purmerend-Amsterdam. De realisatie van veerverbinding Spaarndam is vanuit recreatief oogpunt van belang.
Uitvoerbaarheid	enigszins	De motie als voorgesteld is moeilijk uitvoerbaar. In het fietsbeleid kiezen we voor een beleidsrijke aanpak van het fietsnetwerk (die richt zich bijvoorbeeld ook realisatie van doorfietsroutes) en daar sluit een aanpak slechts gericht op knelpunten onvoldoende bij aan. *Mogelijke nadere uitwerking* De exploitatie van de pont bij Ilpendam is als zelfstandige opdracht of als onderdeel van de provinciale exploitatie van bruggen en veren mee te nemen. Tevens een bijdrage aan de recreatieve pontverbinding Spaarndam. Onder de voorwaarde dat: • Alle benodigde vergunningen moeten afgegeven zijn (afschriften) • Het beheer moet voor minimaal 5 jaar geregeld zijn (bestuursbesluiten, MJOP, bijdragebeschikking gemeente Haarlem) • De stalling van de veerpont bij de jachthaven moet geregeld zijn (overeenkomst)

		• De toegezegde dekkingen/bijdragen van andere partijen
Uitvoeringsgereedheid	Enigszins	Er is nadrukkelijk aanpassing nodig aan al uitgezette beleidskaders en subsidieregelingen. *Mogelijke nadere uitwerking* Met voldoende budget is de pont bij Ilpendam te exploiteren. Pontverbinding Spaarndam wordt uitgevoerd door het recreatieschap Spaarnwoude.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Aanpak van fietsknelpunten vergt een meerjarige aanpak. *Voorstel* De exploitatie van de pont bij Ilpendam blijft nodig totdat er eventueel een (fiets-)brug is gerealiseerd en/of andere exploitatiemodellen zijn opgezet.

Inschatting financiële consequenties

Voorstel: financiering exploitatie pont Ilpendam en recreatieve pontverbinding Spaarndam

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Structureel? (ja/nee)
Raming: exploitatie pont Ilpendam	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	-	-	-	Nee (wel meerjarig)
Raming bijdrage pontverbinding Spaarnwoude	55.000	-	-	-	-	-	-	-	Nee (eenmalige bijdrage)
Totaal	**255.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**-**	**-**	**-**	**Nee (wel meerjarig)**

Inhoudelijk Advies motie

De aanpak Fietsknelpunten (2016) was een beleidsarm instrument om de positie van de fiets te verbeteren. Inmiddels is met de vaststelling van het Perspectief Fiets (2018), de aankomende Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 en het Regionaal Toekomstbeeld Fiets een veel bredere beleidsagenda op dit domein aanwezig, waarbinnen de aanpak van knelpunten op het fietsnetwerk vanzelfsprekend nog een plek heeft.

Een investering in alleen de aanpak Fietsknelpunten doet tekort aan de beleidswensen. De beleidswensen en –prioriteiten, verwerkt in de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 en het Regionaal Toekomstbeeld Fiets zijn in samenwerking met de Fietsersbond tot stand gekomen. Een extra of uitgebreidere aanpak van fietsknelpunten lijkt ons gezien bovenstaande niet nodig.

Op dit moment worden verbeteringen in het fietsnetwerk, buiten de vastgestelde doorfietsroutes, beloond met een subsidiepercentage van 70%, en investeringen op doorfietsroutes met 80%. Ons inziens zijn deze percentages voldoende hoog om projecten bij gemeenten voldoende geprioriteerd te krijgen. Knelpunten bij financiering liggen op dit moment toch vooral in de complexiteit van fietsprojecten en in de voorbereiding daarvan; die worden door een 100% subsidie niet weggenomen.

Voorstel
Overigens zijn er wel twee urgente en door uw Staten in diverse moties ondersteunde knelpunten op de fietsinfrastructuur: de exploitatie van de pont bij Ilpendam en een eenmalige bijdrage aan de realisatie van de pont bij Spaarndam door de gemeente Haarlem samen met het recreatieschap Spaarnwoude.

Afgelopen jaar is gebleken dat de exploitatie van pontje Ilpendam gedeeltelijk onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt en dat continueren van de exploitatie lastig door de gemeenten is op te brengen. In samenwerking met de gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam zal worden gestudeerd op de mogelijkheden voor de aanleg van een fietsbrug nabij Ilpendam, die de exploitatie van een pont overbodig zal maken. Tegelijkertijd wordt vanuit de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 werk gemaakt van een visie en strategie op fiets- en voetgangersverbindingen over het water en mogelijke exploitatiemodellen daartoe, bijvoorbeeld via een verenfonds. Voor beide ontwikkelingen is echter een uitwerkingstijd nodig en in de tussentijd is een oplossing voor het exploitatietekort bij het pontje Ilpendam nodig, om te voorkomen dat deze uit de vaart gaat. Een positief rekeningresultaat kan worden ingezet om het pontje in de vaart te houden.

Daarnaast is vanuit de gemeente Haarlem samen met het Recreatieschap Spaarnwoude het verzoek gekomen om een eenmalige bijdrage te leveren van € 55.000,-- voor de realisatie van een geëlektrificeerde (recreatieve) fietsverbinding over de Mooie Nel.

Motie: 72-2021 - Toiletvoorzieningen Recreatiegebieden

Tekst Motie

Verzoekt GS:

1. Voor de begroting te onderzoeken wat er nodig is om te komen tot het voldoen aan de norm van de Toiletalliantie in de Noord-Hollandse natuur- en recreatiegebieden te weten:
    a. Tenminste elke 25 kilometer langs een fietspad
    b. Tenminste elke 5 kilometer langs een wandelpad
    c. Bij elke parkeerplaats bij een natuur- of recreatiegebied
2. Met een voorstel te komen bij de begroting 2022

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Nee	Nee. De provincie heeft geen beleid ten aanzien van toiletvoorzieningen. In 2020 is een motie van PS aangenomen en behandeld, waarin een verkenning naar dit onderwerp is gedaan. Echter, het realiseren van toiletvoorzieningen is tot dusverre geen provinciale taak geweest.
Uitvoerbaarheid	Ja	Ja. Denkbaar is dat de provincie een subsidieregeling zou openstellen om beheerders van natuur- en recreatiegebieden financieel te ondersteunen om toiletvoorzieningen te realiseren.
Uitvoeringsgereedheid	Nog niet	Nog niet. Een nadere verkenning zou nodig zijn om te bepalen hoeveel toiletvoorzieningen extra gerealiseerd zouden moeten worden om aan de norm te voldoen die in de motie genoemd wordt. Ook zou nader verkend moeten worden wat de gemiddelde kosten van een toiletvoorziening zijn en wat het politiek gewenste cofinancieringspercentage is.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Meerjarige doorwerking, omdat – onder voorbehoud van de hierboven genoemde verkenning – de norm waarschijnlijk niet in één jaar gehaald wordt.

Inschatting financiële consequenties

In de tabel hieronder is een eerste inschatting gegeven van de financiële consequenties van deze motie. Er is geen financiële dekking voor de uitvoering van deze motie vanuit bestaande budgetten.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Structureel? (ja/nee)
Totale kosten (€)	**201.000**	**2.101.000**	**2.101.000**	**2.101.000**	**2.101.000**	-	-	-	Nee, ervan uitgaande dat de provincie incidentele subsidies verstrekt en de beheerders van natuur- en recreatiegebieden de toiletten na aanleggen onderhouden

Toelichting
Geraamd is € 0,1 mln. voor nadere verkenning in 2022 en vervolgens voor de jaren 2023-2026 een indicatieve bijdrage van 0,2 mln. per toiletvoorziening, uitgaande van 40 te realiseren locaties (= 8,0 mln., gelijkmatig verdeeld over de jaren 2023-2026). Dit is echter een zeer grove inschatting die mede afhankelijk van politieke prioriteitstelling (hoeveel cofinanciering, maar ook in hoeverre we een bestaand toilet bij bijv. horeca of winkeliers afdoende vinden). Omdat er geen ambtelijke capaciteit is voor dit onderwerp, is ook hiervoor budget geraamd (1 fte).

Inhoudelijk Advies motie

Zie voor het inhoudelijk advies de toelichting op de basis criteria. Wij ontraden de motie gelet op de beperkte aansluiting bij het provinciaal beleid.

Motie: 73-2021 - Inventariseren quick wins walstroom zeehavens

Tekst Motie

Verzoekt GS:

1. te rapporteren welke projecten met betrekking tot het aanleggen van walstroom voor de beroepsvaart / zeevaart inmiddels richting uitvoering gaan;
2. te inventariseren welke kansrijke projecten er nog meer zijn;
3. deze inventarisatie te voorzien van een prijskaartje en deze ter besluitvorming voor te leggen aan PS;

Basis criteria

Vraag	**Antwoord**	**Toelichting antwoord**
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	Ja, de oproep in de motie sluit aan bij een van de doelstellingen in de Uitvoeringsregeling subsidies Duurzame Zeehavens
Uitvoerbaarheid	Ja	Ja.
Uitvoeringsgereedheid	Ja	De motie wordt reeds uitgevoerd via de bestaande uitvoeringsregeling duurzame zeehavens.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	

Advies motie

De Aanleg van walstroom is één van de doelstellingen van de bestaande Uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens. Hiermee heeft de provincie reeds een uitvoeringsregeling waarmee het aanleggen van walstroom voor de beroepsvaart/zeevaart gestimuleerd wordt. Voor deze uitvoeringsregeling is budget beschikbaar in de begroting en initiatiefnemers worden uitgenodigd om hieruit een subsidieaanvraag te doen. De motie is overbodig omdat het beleid voor dit doel reeds bestaat en hiervoor op dit moment voldoende budget beschikbaar is

Motie: 75-2021 - Extra geld reserveren voor diepgaand onderzoek slavernijverleden

Tekst Motie

Verzoekt het college:

- In deze samen op te trekken met Amsterdam en extra geld te reserveren voor diepgaand wetenschappelijke onderzoek naar het slavernijverleden van Amsterdam, ofwel de Staten van Holland, in Nederland.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Nee	Nee, de provincie heeft geen beleid op dit thema. In 2019 is wél de motie 'educatie koloniaal verleden' aangenomen, die op dit moment in uitvoering is. Zie daarvoor ook onderaan dit formulier een uitwerking daarvan.
Uitvoerbaarheid	Nee	Diverse, ook Noord-Hollandse, grote steden hebben al een onderzoek uitgevoerd naar haar betrokkenheid bij het slavernijverleden. Ook het Rijk is gevraagd een dergelijk onderzoek te doen. Dit zou dus overlappen. Nog los van het feit dat Noord-Holland niet de 'erfopvolger' is van de toenmalige Staten Holland. Het lijkt raadzaam het nationaal onderzoek, dat op basis van de gewijzigde motie Ceder c.s., over een onafhankelijke nationaal onderzoek naar het slavernijverleden (t.v.v. 30950-259), af te wachten. De motie is in juli met ruime meerderheid aangenomen. Alleen de PVV, FvD, Groep Van Haga, JA21, SGP en BBB stemden tegen (123-32).
Uitvoeringsgereedheid	Nee	Zie toelichting op het criterium 'uitvoerbaarheid'
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Onbekend	

Inschatting financiële consequenties

De eventuele financiële consequenties van deze motie zijn onbekend.

Inhoudelijk advies motie

In verschillende grote steden is onderzoek gedaan naar het koloniale verleden en de betrokkenheid bij slavenhandel en slavernij. De grote steden hebben gepleit voor een landelijk onderzoek.

Los hiervan besteedt de provincie Noord-Holland, naar aanleiding van een motie die door uw Staten is aangenomen, ook ruim aandacht aan het koloniaal verleden. Wij concentreren ons daarop vooral op zaken die aansluiten bij de rol van de provincie. Onlangs is bijvoorbeeld onderzoek uitgevoerd naar Paviljoen Welgelegen en de rol die Henry Hope heeft gespeeld bij de slavernij. Van de

uitkomsten is een minidocumentaire gemaakt en is de vaste tentoonstelling in ons provinciehuis uitgebreid met een video, tekst en afbeeldingen. Ook loopt er een campagne tot 2023 waarin we over dit thema tentoonstellingen organiseren in het paviljoen én in het Huis van Hilde. Daarnaast zorgen we dat het educatie programma voor scholieren onderdeel uitmaakt van de campagne. Gedeputeerde Staten waren op 1 juli jongsleden in het Oosterpark aanwezig bij de nationale herdenking van de afschaffing van de slavernij.

Dit past wat betreft GS beter bij de rol van de provincie dan meebetalen aan onderzoeken van anderen of het initiëren van eigen onderzoek, waarbij het ook de vraag is of de provincie de 'erfopvolger' is van de *staat* Holland. Het lijkt raadzaam het nationaal onderzoek, dat op basis van de gewijzigde motie Ceder c.s. over een onafhankelijke nationaal onderzoek naar het slavernijverleden (t.v.v. 30950-259) af te wachten. De motie is in juli met ruime meerderheid aangenomen. Alleen de PVV, FvD, Groep Van Haga, JA21, SGP en BBB stemden tegen (123-32).

Motie: 76-2021 - Subsidie voor burgerinitiatieven om deelconcepten te stimuleren

Tekst Motie

verzoeken het college:

- Een subsidie ter beschikking te stellen voor burgerinitiatieven die zich ten doel stellen om deelconcepten in hun buurt mogelijk te maken.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	enigszins	Deelmobiliteit wordt genoemd in Perspectief Mobiliteit. Stimuleren van deelmobiliteit wordt momenteel opgepakt door gemeentes en marktpartijen.
Uitvoerbaarheid	Nee	Provincie heeft geen rol hier, deelmobiliteit wordt al opgepakt door gemeentes en door marktpartijen
Uitvoeringsgereedheid	nee	Er is geen bestaande regeling waarbij kan worden aangesloten
Eenmalige of meerjarige doorwerking	onbekend	

Advies motie

De provincie heeft op dit moment geen directe rol bij het subsidiëren van deelmobiliteit. Deelmobiliteit wordt opgepakt door gemeentes en marktpartijen. Burgerinitiatieven kunnen zich wenden tot de gemeente, waarbinnen deelmobiliteit gewenst is. Binnen de provincie bestaat geen regeling om deelmobiliteit te bevorderen. De motie wordt in zijn huidige vorm ontraden.

Motie: 79-2021 Ondersteunen vrijwilligers verenigingen en stichtingen

Tekst Motie

dragen het college op:

- in kaart te brengen hoe verenigingen en stichtingen in onze provincie die (geheel) uit vrijwilligers bestaan, een impuls kunnen krijgen en ondersteund kunnen worden bij hun werk;.
- Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te informeren;

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	enigszins	Vrijwilligersbeleid an sich bestaat niet binnen PNH. In motie 42 (onderdeel maatschappelijk weefsel) is net voor het reces 2021 een regeling gepubliceerd. Een van de drie activiteiten waarvoor gemeenten subsidie kunnen aanvragen: versterking van of innoveren bij vrijwilligers. Dit is onderdeel van een tijdelijk herstelpakket, waarbij gemeenten over 2-3 jaar subsidies kunnen benutten voor deze activiteit. Erfgoedvrijwilligers (beheer en behoud monumenten), vrijwilligers in bibliotheken en 'groene' vrijwilligers worden ook ondersteund vanwege de relatie met provinciale kerntaken. Voor de 'groene vrijwilligers' geldt dat het programma Betrekken bij Groen het meest omvangrijke ondersteuningspakket is van alle provincies. Vrijwilligers op buurtbussen wordt geregeld via de OV-concessies.
Uitvoerbaarheid	enigszins	Voor uitvoering van de motie is, is naast onderzoek om de basis(behoefte) vast te stellen, intensief contact met gemeenten, koepelorganisaties, terreinbeheerders en het IVN nodig, omdat de overige contacten buiten de provinciale taken vallen.
Uitvoeringsgereedheid	Nee	
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Vermoedelijk meerjarig om van betekenis te zijn.

Inschatting financiële consequenties

Er is op onderdelen financiële dekking voor de uitvoering van deze motie vanuit bestaande budgetten. Of, en hoeveel financiën aanvullend nodig zullen zijn voor de uitvoering van de motie is afhankelijk van de invulling en dus onbekend.

Inhoudelijk Advies motie

Zie de gegeven toelichtingen op de basis criteria. Wij ontraden om buiten de bestaande, provincie gerelateerde taken, breed op vrijwilligersbeleid in te zetten.

Motie: 80-2021 - Verkeersveiligheid actieve mobiliteit

Tekst Motie

- Voor de begroting van 2022 in beeld te brengen welke maatregelen effectief kunnen worden ingezet om de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers te verbeteren en aan te geven wat de kosten daarvan zijn;

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	Aansluiting bij het Perspectief Fiets (2018), de Actieagenda Actieve Mobiliteit / Regionaal Toekomstbeeld Fiets (november 2021) en bij het SPV2030
Uitvoerbaarheid	Nee	Het in beeld brengen van effectieve maatregelen voor verbetering van de verkeersveiligheid voor fietsers is niet mogelijk voor de behandeling van de begroting van 2022, daarvoor is meer tijd nodig.
Uitvoeringsgereedheid	enigszins	De Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 i.c.m. het regionaal Toekomstbeeld fiets en het SPV2030 zijn de geschikte instrumenten om de provinciale ambities op het gebied van actieve mobiliteit en verkeersveiligheid waar te maken. De Actieagenda en regionale uitvoeringsprogramma's SPV2030 worden na de behandeling van de begroting 2022 ter vaststelling aan de Staten voorgelegd.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Een effectieve aanpak van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers vergt een meerjarige inzet

Advies motie

Er wordt gewerkt aan integrale en afgewogen voorstellen; het verbeteren van de verkeersveiligheid van fietsers en voetgangers krijgt op verschillende manieren nadere uitwerking: in de Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi), de Actieagenda Actieve Mobiliteit en in de regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid (SPV2030). Het in beeld brengen van effectieve maatregelen voor verbetering van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers is niet mogelijk voor de behandeling van de begroting van 2022. Hieronder schetsen wij wel u wat ten aanzien van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers wel een mogelijk tijdpad is.

Toelichting
In de Statenvergadering van november zal de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 ter vaststelling aan PS worden voorgelegd. De aanpak in de Actieagenda is compleet; het voorziet in een visie en aanpak op de hele breedte van de actieve mobiliteit met veel aandacht voor het verbeteren van de bereikbaarheid met actieve vervoermiddelen en de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers. De Actieagenda loopt tevens parallel aan de acties die ook vanuit het SPV2030 worden

voorzien, met name het uitwerken van uitvoeringsprogramma's samen met de regio's en een nieuwe investeringsstrategie voor de provinciale infrastructuur.

Voorstel
Om alle provinciale ambities op het gebied van actieve mobiliteit en verkeersveiligheid waar te maken is een aanzienlijke financiële impuls nodig. Naast de begroting 2022 zijn de kaderbrief 2023 en de formatie na de statenverkiezingen van 2023 de momenten waarop PS extra financiën vrij zouden kunnen maken. Gezien de ver gevorderde beleidsontwikkeling, die in concept ook al met de Staten is gedeeld, adviseren wij om een deel van het positieve rekeningresultaat over 2020 te reserveren ten behoeve van de uitvoering van de Actieagenda Actieve Mobiliteit en SPV2030. Voornamelijk de aanpak van het regionale fietsnetwerk en de realisatie van doorfietsroutes vragen om extra financiën, via investeringen in onze eigen provinciale fietspaden en via subsidies aan gemeenten voor de verbetering van het fietsnetwerk.

Wij ontraden de motie zoals deze nu is geformuleerd, omdat het niet mogelijk is om de gevraagde informatie voor de behandeling van de begroting 2022 gereed te hebben. Wij zijn bezig met de verdere uitwerking van de Actieagenda actieve Mobiliteit en SVP 2030, waarin de vraagstukken ten aanzien van verkeersveiligheid voor fietsers verder worden meegenomen. Wel adviseren wij positief op het inzetten van een deel van het positief rekeningresultaat om alle provinciale ambities op het gebied van actieve mobiliteit en verkeersveiligheid waar te maken.

Motie: 82-2021 - Stimuleren Thuiswerken na Corona

Tekst Motie

dragen het college op:

- in kaart te brengen hoe het regelmatig thuiswerken blijvend gestimuleerd kan worden door de provincie;
- Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te informeren; en gaan over tot de orde van de dag.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	De provincie als werkgever stimuleert en faciliteert het hybride werken voor de eigen medewerkers Er zijn uitgangspunten voor hybride samenwerken vastgesteld. Hiermee wordt onder andere een bijdrage geleverd aan de duurzaamheidsdoelen door de vermindering van fysieke mobiliteit. Ook stelt het ons in staat om goed te kunnen blijven inspelen in goede samenwerking met onze partners. We dragen als provincie de voordelen van het hybride werken daarnaast ook uit richting andere werkgevers. We vullen als provincie deze rol, samen met andere partners in de MRA regio, in via het programma SBaB. Daarnaast onderzoeken wij momenteel of een dergelijke aanpak ook voor de regio Noord-Holland Noord kan worden ingezet.
Uitvoerbaarheid	Ja	
Uitvoeringsgereedheid	Ja	
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	

Advies motie

De provincie stimuleert en faciliteert het hybride werken voor de provinciale medewerkers en haar samenwerkingspartners. Dit is bestaand beleid waarvoor, in ieder geval op dit moment, geen aanvullende financiële middelen nodig zijn.

Daarnaast dragen we het hybride werken, en de voordelen hiervan op onder andere het milieu en de bereikbaarheid, ook uit naar andere werkgevers binnen de provincie. Concreet draagt de provincie via het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) bij aan de Werkgeversaanpak binnen het MRA gebied. Met deze aanpak worden afspraken gemaakt met werkgevers om personeel meer thuis te laten werken, of om andere vormen van vervoer te kiezen.. Daarnaast onderzoeken wij momenteel of een dergelijke aanpak ook voor de regio Noord-Holland Noord kan worden ingezet.

Motie: 83-2021 - Broedplaats Blakende Bollen

Tekst Motie

verzoeken het college:
1. middelen beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling van een broedplaats m.n. gericht op de bollenteelt waar scholieren, studenten, wetenschappers, beleidsmakers en betrokken bewoners elkaar kunnen ontmoeten en inspireren in de zoektocht naar duurzame innovaties
2. om daarbij te inventariseren welke initiatieven reeds gaande zijn in o.a. de biologische bollenteelt en daarbij aansluiting te zoeken
3. daarbij de nadruk te leggen op fysieke realisatie van een broedplaats en de tijdelijke aanstelling van een kwartiermaker die in de komende twee jaar de broedplaats kan helpen ontwikkelen, relaties kan leggen en als ambassadeur kan optreden
4. Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te Informeren.

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	A) Het sluit aan bij de **Uitvoeringsagenda economie 2021-2023,** waarin bij het onderdeel een sterke en duurzame agrosector is opgenomen een project te gaan uitvoeren voor verdere verduurzaming van de bollenteelt (samen met Greenport NHN, KAVB en LTO). Het sluit aan bij het coalitieakkoord om biologische teelt te stimuleren en daarbij aandacht te geven aan de bollenteelt nabij natuurgebieden. B) Natuurinclusief leren/ demo-leerbedrijf Huiberts Met budget van de Voedselvisie en Arbeidsmarkt & Onderwijs is in 2020 bijgedragen aan het programma Biodivers perspectief **("natuurinclusief leren**") van o.a. het Clusius college en Greenport Noord-Holland. Het biologisch bloembollenbedrijf van Huiberts is in dit programma één van de demo-leerbedrijven, met voorzieningen, waar ondernemers en studenten bij elkaar kunnen komen om te onderzoeken, te leren en kennis te delen. C) Aansluiting bij het beleid dat is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van water en bodem. Verduurzaming van teelt, vermindering van erfuitspoeling draagt bij aan waterkwaliteit en biodiversiteit. Zie: https://www.clusius.nl/samenwerkingen/biodivers-perspectief <u>Ad 1) Broedplaats/Veldlab biologisch bollenbedrijf Huiberts en NLG duurzame bollentelers</u>

		a) Rondom het bedrijf van Huiberts is een groep telers actief, coöperatie Natural Living Growth (NLG) duurzame bollentelers, die met elkaar en proftuin Zwaagdijk (Vertify) een broedplaats /veldlab zijn om o.a. maatregelen die o.a. door Huiberts worden uitgevonden breder inzetbaar te maken. Het project heeft € 193.000 POP3-subsidie ontvangen. Mede door Corona zijn demonstraties en veldprojecten wat stil komen te liggen. Het project Evergreen met NLG en Huiiberts is afgerond en telers willen de samenwerking en kennisdeling met een broedplaats/veldlab voortzetten. Zie: https://nlgholland.com/ Greenport NHN project EFRO Evergreen b) Het project Brizonder (€ 143.000) richt zich op bodemontsmetting in de bollenteelt zonder chemische middelen. Het is een samenwerking van acht bollentelers en het Wagenings bedrijf Thatchtec BV die de innovatieve techniek heeft ontwikkeld. Er zijn veldproeven en er is afstemming met de NLG leden. **3) Kwartiermaker** Met een kwartiermaker kan een flinke impuls worden gegeven voor: 1) bestaande demoleerbedrijf Huiberts en broedplaats/veldlab met Huiberts en coöperatie NLG bollentelers doorontwikkelen; 2) bollentelers uit de binnenduinrand verbinden met deze broedplaats/veldlab; 3) ambassadeursrol vervullen en relaties aangaan en met andere initiatieven en partners die zijn gericht op verdere verduurzaming van de bollenteelt en omschakeling naar biologisch; 4) ambassadeursrol vervullen en relaties aangaan et met veldlabs in andere provincies c.q. met de Boerderij van de toekomst; 5)telers en partners te helpen bij het opzetten van structurele meerjarige projecten (bodembeheer, teelt en gewasbescherming op natuurlijke basis, waterbeheer) die aansluiten bij bijvoorbeeld Kansen voor West/ POP 3/ Landbouwportaal.
	ja	Ja, aantrekken van een kwartiermaker in samenwerking met Greenport NHN
Uitvoeringsgereedheid	ja	Ja, NLG is bestaand netwerk duurzame bollentelers Het bedrijf van Huiberts is inmiddels al praktisch inzetbaar als

		demo-leerbedrijf o.a. omdat de gronden als biologische zijn gecertificeerd.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	Meerjarig: het doel is het stimuleren en ontwikkelen van projecten voor de ontwikkeling en uitrol van innovaties en kennis, gericht op van biologische teeltmethoden in de gangbare en biologische bollenteelt, mede door inzet van kwartiermaker en structurele kennisdeling via Greenport NHN.

Inschatting financiële consequenties

In de tabel hieronder is een eerste inschatting gegeven van de financiële consequenties van deze motie. Er is geen financiële dekking voor de uitvoering van deze motie vanuit bestaande budgetten.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Structureel? (ja/nee)
Totaal Raming jaarschijven:	50.000,-	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	Ja

Advies motie

Zie voor het inhoudelijk advies ook de toelichting op de basis criteria. Wij adviseren positief over de motie (kwartiermaker aanstellen).

Motie: 85-2021 - Aquathermie en innovatief watergebruik

Tekst Motie

dragen het college op:

1. In kaart te brengen hoe een impuls gegeven kan worden aan initiatieven op het gebied van aquathermie en innovatief watergebruik in onze provincie;
2. Provinciale Staten daar voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2022 over te informeren;

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	Auqathermie is onderdeel van de mix van energietransitie waar de provincie in haar beleid op in zet die verder bestaat uit de vormen: RES, waterstof als energiedrager, warmte via restwarmte en geothermie, energie-infrastructuur, en warmte en koude opslag). Aquathermie zien wij als een van de mogelijke duurzame warmtebronnen voor het verwarmen van de gebouwde omgeving, naast restwarmte en geothermie. Innovatief watergebruik heeft aandacht in het beleid, als het gaat om die aspecten waar wij een rol hebben. Voorbeelden zijn buffering van zoetwater op Texel en gebruik brak water in de Horstermeerpolder voor drinkwatervoorziening.
Uitvoerbaarheid	Ja	Ja voor beide onderdelen
Uitvoeringsgereedheid	Ja	Ja, Voor aquathermie brengen we reeds in kaart hoe we de inzet van deze technologie kunnen verbeteren en werken we aan planvorming voor het geven van een impuls. Voor waterinnovatie doen we al het nodige.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Meerjarig	

Inschatting financiële consequenties

De benodigde capaciteit en de middelen voor de in de motie beoogde inventarisaties zijn reeds beschikbaar in de begroting 2022

Inhoudelijk advies motie

Zie de gegeven toelichtingen op de basis criteria.

Motie: 86-2021 - Mogelijke bestedingen rekeningresultaat 2020

Tekst Motie

dragen het college op voorafgaand aan de begrotingsbehandeling:

a. In kaart te brengen wat financieel en organisatorisch nodig is om de versterkingen van het cultuurlandschap duurzaam te beheren;
b. Mogelijkheden voor het beter faciliteren van energie-coöperaties voor te leggen aan PS inclusief financiële consequenties;
c. Een stimuleringsregeling voor specifieke fietsnetwerkprojecten voor te stellen die het realiseren van provinciale doelen zonder vertraging zeker stelt;
d. In kaart te brengen op welke wijze de provincie naast technologische innovatie sociale innovaties kan aanjagen – inclusief de financiële consequenties;

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	enigszins	A. cult.historisch landschap: wij interpreteren de tekst als dat deze met name gaat over beheer van liniedijken en over beheer van cultuurlandschap in den breedte. Er is reeds beleid voor het beheer van cultuurlandschap. Zo biedt de subsidieregeling SNL (voor natuur- en landschapsbeheer) mogelijkheden voor subsidiering van het beheer van tal van landschapselementen, zoals fortterreinen, historische lanen, hoogstamboomgaarden en singels. Ook bestaat een subsidieregeling voor het beheer van tuunwallen op Texel. Voor investeringen in het landschap is het Investeringsbudget Landschapsversterking beschikbaar. De kosten voor het beheer van de liniedijken zijn een aandachtspunt. Bij de verdere uitwerking van het uitvoeringsprogramma voor de liniedijken willen we dit vraagstuk meenemen. Hoe hoog eventuele beheerkosten zijn weten we nu dus niet. Financiering van beheer van natuur- en landschapselementen vindt plaats via de SNL-subsidieregeling. We zouden dus kunnen kijken welke mogelijkheden de SNL-regeling biedt: er zijn in ieder geval subsidiemogelijkheden voor bijv. fortterreinen, lanen, hoogstamboomgaarden en nog enkele andere landschapselementen. Maar 'algemene' dijken zijn dan weer niet subsidiabel. Kortom: ons voorstel is om het vraagstuk eerst uit te werken in het uitvoeringsprogramma voor de liniedijken, en een gevoel te krijgen voor het

		benodigde budget en de subsidiemogelijkheden. Dan kunnen we daarna een concreter beeld geven. B. Energiecoöporaties: Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft €10 miljoen vrij gemaakt voor een Ontwikkelfonds voor Energiecoöperaties. Als provincie kan worden ingestapt in het Ontwikkelfonds door zelf een bedrag beschikbaar te stellen dat vervolgens aangevuld wordt vanuit het ministerie. Energiecoöperaties in Noord-Holland kunnen dan vervolgens aanspraak maken op financiering. Het fonds kan worden ingezet voor personele ondersteuning, specialistische onderzoeken maar ook voor de risicovolle aanloopkosten van projecten. Door de risicovolle start van een coöperatief project te dekken is er een belemmering minder. Wanneer een coöperatief project financial close bereikt stort de coöperatie het beschikbaar gestelde bedrag terug met een premie. Zo houdt een dergelijk fonds zichzelf uiteindelijk in stand. Mocht het project onverhoopt niet doorgaan dan hoeft de coöperatie dit niet terug te betalen. Er wordt onderzocht of dit een interessante regeling kan zijn voor de energiecoöperaties in de provincie Noord-Holland. C. Fietsnetwerken: Aanleg van fietsnetwerken wordt aangepakt in het kader van het Perspectief Fiets en het Actieprogramma Actieve mobiliteit dat in Q4 2021 aan PS zal worden voorgelegd. D. Sociale innovaties: geen zelfstandig beleid. Onderzoek is nodig wat nodig zou zijn naast bestaande rijksregelingen die sociale innovaties (financieel) vergemakkelijken.
Uitvoerbaarheid	enigszins	A. Afhankelijk van de wens van de indiener van de motie. B. Dit wordt nog onderzocht. C. Enigszins, knelpunten in uitvoering fietsnetwerk hangt niet alleen af van geld en capaciteit van de provincie. Hiervoor is ook (vooral) medewerking van partners nodig. D. nee
Uitvoeringsgereedheid	Enigszins/Nee	*A.* nee *B.* nee *C.* Enigszins, Actieprogramma Actieve Mobiliteit wordt in Q4 2021 voorgelegd aan PS. *D.* nee

Eenmalige of meerjarige doorwerking	Ja/nee/ enigszins	A. Meerjarig (want beheer is altijd structureel van aard) B. meerjarig C. Meerjarig D. Meerjarig

Inschatting financiële consequenties

Het inschatten van de financiële consequenties van deze motie vergt een nadere uitwerking en deze zijn op dit moment nog onbekend.

Inhoudelijk advies motie

Zie de gegeven toelichten op de basis criteria

Motie: 87-2021 - Grote Groene Stappen Zetten

Tekst Motie

roepen het College van Gedeputeerde Staten op:
om een éénmalige impuls te geven aan:

1. de plantaardige eiwittransitie vanuit de Voedselvisie, aangezien dit één van de belangrijkste oplossingen is om problemen op het gebied van stikstof, natuur, klimaat en dierenwelzijn aan te pakken;
2. enkele specifieke projecten van Groen Kapitaal;
3. risico's van stikstof en het niet behalen van de KRW-doelen voor natuur, bouw en dierenwelzijn uit te werken;

Basis criteria

Vraag	Antwoord	Toelichting antwoord
Aansluiting bij bestaand beleid	Ja	Zowel voor de eiwittransitie, als voor stikstof/natuur en KRW is er bestaand beleid. Deze motie verzoekt een impuls te geven aan deze onderwerpen.
Uitvoerbaarheid	Enigszins Ja voor 1 en 2 Nee voor 3	1. in de uitvoeringsagenda van de Voedselvisie is voor 2021-2022 is op verschillende onderdelen budget opgenomen om ook eiwittransitie aan te jagen (challenges/living lab; programma the protein cluster; subsidieregeling circulaire economie). Het is mogelijk om aan die onderdelen extra budget toe te voegen. De uitvoeringsagenda is op 30 augustus 2021 besproken in cie NLG. De uitvoering gaat starten er is nu geen beeld van budgettekorten. 2. Voor het geven van een impuls aan enkele Groen Kapitaal-projecten zou eerst duidelijker moeten worden aangegeven welke projecten de indiener van de motie beoogt. Daarna kan ook de uitvoerbaarheid beoordeeld worden. Overigens hebben wij ambtelijk niet het beeld dat er een gebrek aan financiële middelen is bij de Aanpak Groen Kapitaal. Het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' heeft nog aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor het Groen Kapitaal Fonds. 3. Voor een inschatting van de gevolgen van het niet-behalen van stikstof- en KRW-doelen lijkt ons een separaat onderzoek overbodig, omdat deze gevolgen goed beschreven worden in reguliere onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving. Indien een dergelijk onderzoek toch op provinciale schaal uitgevoerd moet worden, dient hiervoor € 0,15 mln. te worden gereserveerd.
Uitvoeringsgereedheid	Enigszins	1. conform de planning van de uitvoering van de voedselvisie 2021-2025.

		2. Afhankelijk van de vraag welke projecten de indiener van de motie beoogt. 3. De onderzoeksvraag zou (aanzienlijk) gespecificeerd moeten worden, alvorens hier deugdelijk onderzoek naar kan worden verricht.
Eenmalige of meerjarige doorwerking	Eenmalig	1. eenmalige ophoging van budget. 2. Vermoedelijk eenmalig 3. Eenmalig

Inschatting financiële consequenties

In de tabel hieronder is een eerste inschatting gegeven van de financiële consequenties van deze motie.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Structureel? (ja/nee)
Totaal Raming jaarschijven : uitvoerings-budget	250.000 (deel 1) 250.000 (deel 2 250.000 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	0 (deel 1) 100.000 (deel 2) 0 (deel 3)	Nee (deel 1) Ja (deel 2) Nee (deel 3)

<u>Toelichting</u>

Er is deels financiële dekking voor de uitvoering van deze motie vanuit bestaande budgetten, voor bestaande afspraken (bijv. voedselvisie). Voor extra impulsen is extra budget nodig. In bovenstaand overzicht is per onderdeel van de motie een grove inschatting gemaakt. Hiervoor geldt:

1. onduidelijk, afhankelijk van ophoging van welk onderdeel in de uitvoeringsagenda.

2. Onduidelijk. Indien de impuls uit het coalitieakkoord wordt herhaald: € 0,1 mln. structureel. Omdat deze middelen in een fonds worden gestort dat door externe partijen wordt beheerd en toegekend, is in dat geval geen aanvullende ambtelijke capaciteit nodig.

3. Inschatting: € 0,15 mln. eenmalig + ambtelijke capaciteit voor begeleiding € 0,1 mln. eenmalig

Advies motie

Zie de gegeven toelichtingen op de basis criteria.
Op dit moment is het beeld dat er geen sprake is van een tekort aan budget voor de uitvoering van de voedselvisie en groen kapitaal. Deel 3 van de motie lijkt overbodig, omdat deze gevolgen goed beschreven worden in reguliere onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving. Om deze redenen ontraden we de motie.

Provincie
Noord-Holland

Aan
Gedeputeerde Staten
Kopie aan

Uw contactpersoon
M.F.C. Heesakkers
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144646
nl

Dierenwelzijn

De provincie werkt op verschillende manieren aan het bevorderen van dierenwelzijn. In algemene zin kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht voor dieren. Dit houdt in dat een ieder verplicht is de nodige zorg te verlenen als een dier hulpbehoevend is. Daarnaast bevorderen we dierenwelzijn op een actieve manier, bijvoorbeeld door de financiële ondersteuning van opvangcentra voor wilde dieren. In de Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Onderdeel hiervan is ook het bevorderen van dierenwelzijn (bijv. zo natuurlijk mogelijk houden van dieren via regeneratieve landbouw).
Los van de specifieke inzet in de portefeuilles natuur en landbouw is dierenwelzijn onderwerp van gesprek bij al onze beleidsontwikkeling. Een mooi voorbeeld is dat wij met evenementenorganisaties afspraken maken over (verbetering van) dierenwelzijn tijdens de gesponsorde evenementen en dat we ook bij de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij aandacht hebben voor (beperking van aantasting van) dierenwelzijn. Wanneer het aantasten van dierenwelzijn desondanks onvermijdelijk is – bijvoorbeeld bij de bestrijding van gewasschade door ganzen – verplichten wij in onze ontheffingen het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten.

In de commissie NLG van 25 oktober 2021 is toegezegd de leden van de commissie EFB te voorzien van een schriftelijke reactie van GS op de discussie notitie Dierenwelzijn. De reactie is in deze memo vervat.

In de begroting 2022 is opgenomen over het onderwerp Dierenwelzijn:

In de commissie NLG is maandag 25 oktober een discussienota van de Partij voor de Dieren besproken. Daarin zijn zeven voorstellen gedaan met mogelijk financiële gevolgen. Gedeputeerde Zaal heeft toegezegd een nadere schriftelijke toelichting te geven op de genoemde punten ter informatie van de statenleden in de commissie EFB. We kunnen grotendeels aan de genoemde punten voldoen vanuit de bestaande middelen en beleidsterreinen. In de praktijk wordt in de relevante beleidsterreinen waar dierenwelzijn een rol speelt, hier rekening mee gehouden. Al was het maar om te werken conform de Wet natuurbescherming maar ook geredeneerd vanuit het ‘no harm’ principe.
Hieronder eerst een toelichting op bevoegdheden en vervolgens per punt uit de discussienota.

Uitgangspunten en bevoegdheden:
Het rijk ziet toe op het welzijn en de gezondheid van gehouden dieren (zowel landbouw- als huisdieren) o.a. via de Wet dieren.

De uitvoering van grote delen van de Wet natuurbescherming is bij de provincies gelegd. Daarmee is het welzijn van wilde dieren een onderdeel dat dus bij de provinciale bevoegdheid hoort. Provinciale ontwikkelingen of voorstellen die het welzijn of het voortbestaan van wilde dieren beïnvloeden worden nu ook al conform de vereisten uit de Wnb beoordeeld. Naast de uitvoering van de Wet natuurbescherming heeft het college extra invulling aan de portefeuille dierenwelzijn gegeven door middelen uit te trekken voor de organisaties die zich in de provincie bezig houden met de opvang van wilde dieren.

Alle activiteiten van de provincie tot nu toe die zijn gericht op dierenwelzijn gaan dus over het gebied waarop de provincie ook bevoegd is en dus effectief kan zijn; namelijk de wilde dieren. De provincie heeft geen bevoegdheden die sterk aangrijpen op de gehouden dieren. Op dit laatste onderwerp is er wel een aantal ontwikkelingen te melden:

- De Raad voor dieraangelegenheden komt vermoedelijk nog dit jaar met een zienswijze “de staat van het dier” waarin de bevoegdheden van de verschillende overheden worden belicht. Vermoedelijk worden na publicatie een overhandiging van de zienswijze aan de minister door LNV bijeenkomsten georganiseerd om de zienswijze met overheden te bespreken.

- Het rijk stelt regelgeving op en streeft naar een duurzame veehouderij. Er is een Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij 2023. Hierin werken bedrijven, maatschappelijke organisaties, provincies en het Rijk aan zes hoofdpunten voor een duurzame veehouderij:
  - systeeminnovaties: duurzame stal- en houderijsystemen;
  - het welzijn en de gezondheid van dieren;
  - landschappelijke en maatschappelijke inpassing van de veehouderij;
  - klimaat, minimale emissies naar milieu en duurzame energie;
  - kansen voor markt en ondernemerschap;
  - verantwoord consumeren.

Het college van Gedeputeerde Staten heeft in het coalitieakkoord opgenomen geen bovenwettelijke eisen te willen stellen. Voor welzijn van landbouwdieren, de veehouderij, is het Rijk aan zet.
De provincie kan gemeenten met vragen wel faciliteren met kennisdeling onder meer op het platform Boerenbusiness in balans.

Reactie op de zeven begrotingsvoorstellen van de PvdD:

1. Handreiking voor gemeenten over schuilmogelijkheden voor dieren.

Dit zien we als een verantwoordelijkheid voor de eigenaren die voldoende informatie hebben om de benodigde maatregelen te nemen. LNV werkt momenteel aan een hitteplan onder meer met de partijen genoemd in het voorstel van de PvdD.
Advies: voorstel LNV afwachten. Als dat er is, kunnen we via onze communicatie kanalen, zoals boerenbusiness in balans hier aandacht aan besteden.

2. Stimuleer agroforestry

Daar waar het mogelijk is en past, wordt agroforestry momenteel gestimuleerd en gefaciliteerd vanuit de voedselvisie. Er zijn nog veel vragen over de uitwerking van dit systeem, om die reden lopen er ook pilots in de uitwerking van de voedselvisie. Goede voorbeelden worden gedeeld via onze communicatie kanalen.
Op dit moment loopt er een PPS Agroforestry aanvraag vanuit WUR/LBI bij het topsectorenbeleid. Provincie Noord-Holland heeft vanuit de Voedselvisie aangegeven graag bij te willen dragen aan deze PPS. We horen in 2022 of deze aanvraag gehonoreerd wordt. Via het programma Groen kapitaal delen we kennis over dit onderwerp met geïnteresseerde partijen.
Advies; past in bestaand beleid, volgen van de resultaten van de pilots.

3. Versneld uitvoeren landschapselementen, bomen in weilanden

Dit voorstel kent vele kanten. Niet overal verhoudt zich dit goed met bv de weidevogeldoelstellingen in een gebied. Ook kan het nadelige gevolgen hebben voor het voedselproducerende oppervlakte waarmee het bedrijfsmatig voor velen ingewikkeld blijkt. Europese en landelijke regelgeving is hierin sturend.
Advies: we volgen de uitwerking van het Rijks- en Europees beleid.

De aanleg/beheer van landschapselementen is een maatregel die past bij meerdere doelen. Deze activiteit komt daarom ook sterk terug in de uitwerking van het GLB en in het landbouwportaal.
Advies: past in bestaand beleid.

4. Voorkom aanrijdingen met wilde dieren

Deze wens wordt breed gedeeld, niet in het minst door de wegbeheerders en de weggebruikers. We voeren dan ook al vele jaren projecten uit die zorgen voor een veilige oversteek (of onderdoorgang) voor dieren die wegen en waterwegen moeten passeren. In dit veld wordt nu al volop geïnnoveerd; voorbeelden van de laatste jaren zijn de aanleg van de holle spoorbielzen in het Naardermeer, kerkuilenrollers op de kilometerpaaltjes langs de weg, of sensoring van faunapassages voor controle op gebruik, onderhoud en beheer. Ook wordt veel monitoring onderzoek uitgevoerd, wat leidt tot gebruik van nieuwe inzichten in nieuwe

wegprogramma's. In de PMI/PMO programma's en het Programma natuurontwikkeling zijn de middelen opgenomen om bij aanleg en onderhoud van wegen de faunapasseerbaarheid mee te kunnen nemen.
Advies: de middelen voor zowel aanleg/onderhoud en innovatie maken deel uit van de infrabudgetten. GS hebben bij het coalitie akkoord extra middelen (2 mln) uitgetrokken voor een ecologisch bermbeheer van onze eigen infra. Voorstel past in het bestaande beleid.

5. Inzetten op onderzoek naar diervriendelijke oplossingen en preventie van schade door dieren.

Soms is de schade veroorzaakt door fauna maatschappelijk niet meer aanvaardbaar. In die gevallen moet er worden ingegrepen. Altijd is de eerste vraag wat er mogelijk is aan preventie en aan niet dodelijke middelen. De onderzoeksagenda van BIJ12 besteedt waar mogelijk hier aandacht aan. Maar ook in de faunabeheerplannen wordt beschreven of er alternatieven voor het doden van dieren mogelijk zijn. We stellen aan de faunabeheerplannen eisen waarin we ook aandacht vragen voor de inbreng van dierenwelzijnsorganisaties. De doelstelling is altijd om slechts in uiterste gevallen over te gaan tot faunabeheer. Er is altijd de mogelijkheid om nieuwe kansrijke ideeën/werkwijzen te testen en onderzoeken.
Advies: past in bestaand beleid.

6. Naleving Wet natuurbescherming en natuurinclusief handelen vergemakkelijken

We starten dit jaar met een project waarin we met gemeenten en omgevingsdienst gaan uitwerken hoe we de naleving van de Wet natuurbescherming bij onder meer renovatiewerkzaamheden in wijken kunnen vergemakkelijken. Zo zal onderzocht worden of en hoe soortenmanagementplannen hierbij ingezet kunnen worden. In het kader van dit project werken we ook aan de ontwikkeling van kansenkaarten om gemeenten en inwoners sneller inzicht te geven met welke soorten men rekening kan houden.
We organiseren jaarlijks kennisbijeenkomsten over bermbeheer, verbinden en ontsnipperen en ook voortvloeiend uit genoemde projecten zullen we via onze communicatie kanalen hier nader aandacht aan blijven schenken.
Advies: past in bestaand beleid, volgen van de uitkomst van het project.

7. Gedurende een jaar 1 extra fte inzetten voor een boost.

Zoals in bovenstaand overzicht is aangegeven zijn genoemde punten opgenomen in het bestaande beleid. Dit beleid omvat vele verschillende dossiers en afdelingen waarin rekening gehouden

wordt met dierenwelzijn. De hierboven genoemde punten maken onderdeel uit van de huidige beschikbare capaciteit.

Tot slot

De P&C-cyclus van de provincie Noord-Holland waarbij elk jaar in nauwe samenspraak tussen GS en PS wordt gewerkt aan een begroting, begrotingswijzigingen, een Kadernota en een Jaarrekening, is een strak geregisseerd proces, waarvan vooraf de planning wordt afgesproken. Dat is logisch, omdat voor voorstellen en de daarbij behorende financiële dekking een integrale afweging noodzakelijk is. Het , los van deze vaste planning, tussentijds voorstellen indienen met financiële gevolgen, is vrijwel niet te accommoderen als deze voorstellen in een laat stadium worden gepresenteerd. Immers, wijzigingen in één deel van de begroting werken over het algemeen door in andere onderdelen. Dat vergt precieze doorrekening en controle om alles weer kloppend te krijgen. Het verdient dan ook aanbeveling om voorstellen die doorwerking hebben in de begroting zo tijdig aan GS kenbaar te maken dat ze, bij voldoende draagvlak in de Staten, aan de voorkant in de P&C-producten meegenomen kunnen worden.

Uittreksel uit conceptverslag commissie EFB van 28 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021 (inclusief behandeling advies GS op aangehouden moties positief rekeningenresultaat)

1. A-Agenda Algemeen

4.a. Begroting 2022/Memorie van Antwoord/Advies GS aangehouden moties begroting 2022
4.b. Begroting 2022: Brief GS aan PS inzake Memorie van antwoord begroting 2022
4.c. Audit: Brief GS aan PS inzake auditopvolging peildatum 1 september 2021

Dhr. **Heijnen** (CDA) geeft complimenten voor de sluitende begroting. Hij is het eens met de constatering dat de COVID-maatregelen ook volgend jaar nog van kracht zijn, daarom is het goed dat de provincie samen met gemeenten de ontwikkelingen blijft volgen en indien nodig actie onderneemt. Regelmatig ontvangt men een update van de uitgaven van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en volgens planning is eind 2023 slechts de helft van het fonds uitgegeven. Voor 2022 staat er een bedrag van € 17,4 miljoen, terwijl de economie weer op volle toeren draait. Kunnen GS een versnelling inzetten bij de activiteiten 2022? Leefbaarheid in kleine kernen en sport: voor 2024 en 2025 staat de bijdrage op nul, hetgeen tot veel onzekerheid leidt voor Dorpswerk Noord-Holland en Sportservice Noord-Holland. Beide partijen moeten over structurele middelen kunnen beschikken voor een bestendige en toekomstgerichte inzet, is deze keuze mogelijk? Kan een motie terzake op instemming van GS rekenen? De toekomstige inkomsten van de provincie leiden tot zorgen. Wat is de stand van de discussie over elektrisch rijden en de negatieve gevolgen voor de opcenten? De indicatoren worden ondersteund, dat is een stap vooruit, hoewel een aantal indicatoren rücksichtslos zijn geschrapt. Hierover zal in de Rekeningencommissie worden doorgesproken. De motie Helder taalgebruik is afgedaan.

Dhr. **Hartog** (VVD) onderschrijft de uitgangspunten van de begroting en de motie is afgedaan. De instellingsbesluiten voor de nieuwe reserves zijn bedoeld om aan te sluiten bij de operationele doelen, zoals het programma Klimaat en Milieu. Dit maakt beter inzichtelijk waar de middelen aan worden besteed en de nieuwe indicatoren geven de effecten weer. Bij de indicatoren is nu een eerste verbeterslag gemaakt, maar dit is een groeiproces. De vakinhoudelijke commissies spelen hierbij een belangrijke rol, dus zij dienen regelmatig te toetsen of nieuwe data tot betere indicatoren leiden om beter te kunnen sturen en de effecten te meten. In de Rekeningencommissie dienen de methodiek en het proces geëvalueerd te worden.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt de VVD of het doel van economisch herstel na COVID gericht op duurzaamheid, in stand dient te blijven.

Dhr. **Hartog** (VVD) is tevreden met de toelichting van het college om even pas op de plaats te maken en met het besluit van het college om momenteel geen versnelling in te zetten.

Dhr. **Dulfer** (GL) meent dat de vraag van het CDA suggereert dat COVID voorbij is, maar gezien de stijgende besmettingen, lijkt dat nog niet het geval. Deze kunnen wellicht wederom leiden tot maatregelen die de economie beperken.

Dhr. **Heijnen** (CDA) bevestigt dat COVID nog niet voorbij is en dat de huidige situatie kan leiden tot nieuwe maatregelen. De helft van de middelen voor economisch herstel (€ 100 miljoen) wordt pas

tegen 2023 uitgegeven, daarom wordt een versnelling voorgesteld in de hoop dat COVID in 2024 geen problemen meer geeft.

Dhr. **Hartog** (VVD) zal de zorgen van het CDA in de algemene beschouwingen in de PS-vergadering adresseren. Naar het programma Mobiliteit en Bereikbaarheid gaat erg veel geld, maar de verwijzingen naar IMPI en de nota Infrastructuur Kapitaalgoederen ten aanzien van de besteding van de middelen zijn nogal mager. Men is blij met de enorme slag die gemaakt kan worden bij NNN en dat in deze periode de voorbereiding voor de afronding van de opgaven door het volgende college wordt vormgegeven.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) geeft complimenten voor de verbeterde leesbaarheid van de begroting, dit is enorm verbeterd in verhouding tot eerdere begrotingen. Kunnen GS aangeven op welke terreinen een trendbreuk zichtbaar is in vergelijking met de begrotingen van voorgaande jaren? Voor representatie van de provincie wordt € 4 miljoen euro gereserveerd, hoe gaat dit zich in de toekomst ontwikkelen? Is hiervoor meer geld nodig gezien de toenemende complexiteit van de maatschappij en de grotere rol voor de provincie? De SP is blij met de financiële steun voor culturele instellingen maar dat is onvoldoende, met name voor de kleinere instellingen. Blijft er in de toekomst ruimte voor deze steun en zo niet, hoe kan dat mogelijk gemaakt worden? Programma-overstijgende budgetten kunnen doelen in diverse programma's ondersteunen, zoals in programma 4, waar meer geld kan worden besteed aan het behoud of uitbreiden van kleinere OV-verbindingen voor de borging van de leefbaarheid in de kleine kernen. Dit leidt tot minder CO2-uitstoot van het autoverkeer hetgeen gunstig is voor programma 2, Klimaat en Milieu. Zien GS mogelijkheden van wisselwerking tussen de programma's en wordt daar in de toekomst vaker aandacht aan besteed? Er moet meer aandacht komen voor een integrale benadering van de leefbaarheid in de kleine kernen, in plaats van zoals nu het geval is, op ad hoc basis bij de kadernota en begroting. Is dit mogelijk en kan dat in de nabije toekomst uitmonden in een beleidsstuk? Zijn GS bereid hiernaar te kijken? De motie kan als afgedaan worden beschouwd.

Mw. **Kapitein** (D66) verwijst naar de integrale Omgevingsvisie. Is die niet voldoende hiervoor?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vindt dit een armoedige suggestie met het oog op de leefbaarheid van kleine kernen, want het gaat om het in standhouden van het OV en dorpsscholen en met een integrale aanpak kan e.e.a. geïntensiveerd worden. Een enkele verwijzing naar de Omgevingsvisie is dan niet toereikend.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat de begroting 2022 erg onzeker is gezien de mogelijke ontwikkelingen in de aankomende winter. Niettemin, complimenten aan GS voor de sluitende begroting. In 2022 wordt een klein positief saldo verwacht, het weerstandsvermogen wordt verhoogd en de solvabiliteitsratio stijgt. Daarvoor tevens complimenten aan GS. De verbeterde beleidsindicatoren worden zeer gewaardeerd. GL gaat akkoord met de begroting, instellingsbesluiten en nieuwe reserves. Op pagina 2 van de instellingsbesluiten komen maar 2 van de 3 aangekondigde reserves aan bod. Waarom ontbreekt de reserve Energie-infrastructuur en Waterstoftransitie? De motie kan als afgedaan beschouwd worden.

Dhr. **Carton** (PvdA) gaat akkoord met de begroting. Waardering voor GS en de organisatie voor hoe PS betrokken zijn en worden bij de P&C-cyclus, begroting en jaarrekening en verbetering van de indicatoren. Deze voortgang wordt zeer gewaardeerd. In de Rekeningencommissie Plus kan verder

gesproken worden over verbetering. Er bestaan zorgen over de financiële positie van de provincie op lange termijn. GS werken aan het formuleren van scenario's, wanneer komen deze ter bespreking beschikbaar? Klopt het dat de provincies worden gecompenseerd voor de teruglopende opcenten? Graag een toelichting. De motie is afgedaan.

Mw. **Kapitein** (D66) beoordeelt de motie als afgedaan. De verbetering van de beleidsindicatoren ondersteunt de werkwijze van PS, complimenten voor deze eerste stap. Bij het programma Bestuur moeten de indicatoren nog worden geformuleerd, hierover denkt men graag mee. Verzoek om de meest essentiële indicatoren in de programma's voor ambities die op andere wijze worden gemonitord, bij de volgende begroting terug te laten komen. Er is een medewerker Burgerparticipatie aangenomen, dat wordt ondersteund. Goed dat de Fraudebeleidsnota dit jaar nog beschikbaar komt. In de volgende commissievergaderingen komt men terug op de culturele sector, want er zit nog ruimte in deze begroting. Programma 7, Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds, kent nog veel beleidsmatige invullingsmogelijkheden, de helft van het budget moet nog besteed worden om groen de coronacrisis uit te komen. Hiermee kan deze collegeperiode grote impact gemaakt worden, maar de inhoudelijke bespreking vindt later plaats. De € 55 miljoen lening aan Alliander leidt ertoe dat de provincie op een eerder moment leningen moet afsluiten, hoewel erkend wordt dat er mogelijk ook programma's beëindigd worden. Wanneer wordt meer informatie verschaft over de scenario's voor kapitaalinjecties infrastructuur en de impact hiervan? Graag een toelichting op de compensatie van de teruglopende opcenten door het Rijk. De waterkwaliteit zal in de toekomst om meer budget vragen, momenteel worden de doelstellingen al niet gehaald.

Dhr. **Zoon** (PvdD) noemt drie aandachtspunten. Als eerste het financieel toezicht op de waterschappen vanwege de risicovolle situatie omdat het eigen vermogen slechts 12% bedraagt. Indicatoren voor waterschappen ontbreken, hoe wordt het financiële toezicht op de waterschappen vormgegeven? De focus ligt nog steeds op economische groei, wel in combinatie met klimaat, gezondheid en veiligheid, maar de vraag aan GS is of deze focus wordt gecontinueerd gezien de sombere voorspellingen voor het klimaat? De huidige economische groei gaat leiden tot een grote zeespiegelstijging van 5 m. De begroting moet eerder gericht zijn op klimaat en gezondheid waarbinnen de economische groei vorm kan worden gegeven. De naam van de Stelling van Amsterdam wordt gecombineerd met de naam UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinie. De siteholdertaken van de Hollandse Waterlinie worden ondergebracht in een nieuwe gezamenlijke provinciale uitvoeringsorganisatie, maar de waterlinies vertegenwoordigen ook ecologische waarden. Het is een gemiste kans dat de ecologische kwaliteiten niet in deze nieuwe organisatie worden ondergebracht. Kunnen GS kijken of een integrale aanpak mogelijk is? De motie is afgedaan.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt of de meerdere miljoenen die worden besteed aan lobbyorganisaties, daadwerkelijk waardevolle informatie opleveren, PS hebben geen zicht op de gelden en waarop de organisaties zich richten. GS verwijzen naar de media voor het antwoord op deze vraag, maar dan kan men beter enkele krantenabonnementen afsluiten, dat scheelt veel geld. Hoe is het mogelijk dat de eerder gesignaleerde financiële problemen bij gemeenten die zouden kunnen leiden tot niet-uitvoering van projecten, plotseling zijn verdwenen? De Coronagelden van het Rijk worden afgebouwd, dus de situatie van gemeenten blijft precair, gezien het toenemende aantal besmettingen en de mogelijk nieuwe maatregelen die er aankomen. DENK is voorstander van de keuzevrijheid om wel of niet te vaccineren maar iedere burger blijft het recht behouden om medisch geholpen te worden, want vaccinatie is geen garantie dat men niet besmet wordt, maar wel beperkt het de gezondheidsrisico's. Dit is een aanzet voor een minder belichte discussie over het wantrouwen dat

bestaat tussen burger en overheid door allerlei overheidsingrijpen en grote schandalen. Daar is men bezorgd over want dat heeft impact op onder andere de vaccinatiebereidheid en het ondermijnt het vertrouwen in overheidsorganen. GS worden met klem verzocht om het terugwinnen van het vertrouwen van de burger aan de orde te stellen in zoveel mogelijk gremia en lokale besturen.

Dhr. **Hartog** (VVD) en dhr. **Dulfer** (GL) constateren dat de inbreng van DENK geen relatie heeft met de begroting.

Dhr. **Mangal** (DENK) vindt het van belang dat er budget wordt gereserveerd voor het tegengaan van ondermijning in Noord-Holland.

Dhr. **Hartog** (VVD) vraagt naar de voorstellen van DENK om het vertrouwen van de burger in de overheid te herstellen.

Dhr. **Mangal** (DENK) wacht het antwoord van GS af en zal zich beraden op eventuele voorstellen. De motie is afgedaan.

Gedeputeerde **Pels** dankt voor alle complimenten die zullen worden gedeeld met de organisatie. De leesbaarheid en de indicatoren noodzaken tot een continu proces. Het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds is on hold gezet om de effecten van de eerste maatregelen te monitoren en verantwoording af te kunnen leggen over de reeds geïnvesteerde gelden. De effecten van de afbouw van de landelijke maatregelen worden nu ook zichtbaar en die worden meegenomen in de evaluatie, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de economische kant maar ook naar de voortgang van duurzaamheid. Op een later moment gaat men hierover met PS in gesprek. Daarnaast bestaat het voornemen om nieuwe maatregelen in te zetten binnen de kaders van de motie. Om de middelen voor Dorpswerk en Sportservice structureel te maken, is een besluit van PS nodig. Het is niet zo dat de provincie zal worden gecompenseerd voor de lagere opcenten vanwege meer elektrisch vervoer, daar is nog niets van bekend en het is nog niet geregeld, vandaar de oproep aan de landelijke partijen in de Tweede Kamer om hiervoor een motie in te dienen. Wel vinden momenteel gesprekken plaats met het Rijk over de herijking van het provinciaal fonds waarbij de toekomstige scenario's van de opcenten worden meegenomen, maar de focus zal zeker liggen op betaling naar gebruik.

Dhr. **Zoon** (PvdD) verzoekt GS die toch regelmatig in Den Haag aanwezig zijn, in te zetten op het aan de orde stellen van de opcenten, in plaats van om PS op te roepen om hun landelijke fracties aan te spreken.

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat via het IPO om helderheid is gevraagd over de opcenten. Er wordt ingezet op zelfverzekerde provincies maar dan moeten zij wel in staat zijn om ook op de lange termijn het beleid vorm te geven. Maar alle hulp is welkom. De samenhang tussen begroting en IMPI: het IMPI is onderdeel van het programma Mobiliteit en wordt betrokken in het onderzoek naar het opnieuw vormgeven van mobiliteit in de P&C-cyclus, de opmerking van D66 wordt om de meest essentiële indicatoren in de programma's voor ambities die op andere wijze worden gemonitord, bij de volgende begroting terug te laten komen, wordt meegenomen naar de begroting 2023. Er is een noodfonds beschikbaar voor de culturele sector en de tweede ronde gaat nu van start. Er wordt een mogelijk overschot verwacht, maar dat is afhankelijk van de aanvragen die worden ingediend. Een eventueel overschot zal gereserveerd worden voor mogelijk nieuwe noodsituaties. De groep van jonge makers die niet in staat zijn om te produceren, is een belangrijke groep, er wordt onderzocht

op welke wijze deze groep geholpen kan worden. Daarnaast worden de maatregelen uit de tweede tranche van het herstelfonds uitgewerkt en de volgende keer staat de Cultuurnota op de agenda. Zij heeft eerder voorgesteld om bij het aflopen van de maatregelen te evalueren wat dit voor gevolgen heeft gehad voor het cultuurbeleid, maar PS kunnen zelf op een eerder moment meer middelen beschikbaar stellen voor het cultuurbeleid. Desgevraagd melden GS het geen probleem te vinden als er geld van het noodfonds overblijft, maar dat zal dan aan andere noodsituaties besteed worden, het mag niet op de plank blijven liggen. GS zullen een voorstel voorleggen aan PS indien dit het geval is. Integraal bestuur: GS proberen een zetje te geven met de impactanalyse CO2 en de monitor en actieprogramma Klimaat. Eventuele zaken die ontbreken, kunnen bij GS gemeld worden. Naast de twee genoemde reserves is er al een reserve beschikbaar voor klimaat en energietransitie, daarom staan er twee besluitpunten in plaats van drie. Ecologie werelderfgoed: de landschapskant is een taak voor GS en dat geldt dus ook voor ecologie. Daar kunnen GS op worden aangesproken.

Gedeputeerde **Zaal** constateert dat er corona nog steeds effect heeft op de economie, waardoor een aantal regio's achterblijft, zoals Haarlemmermeer en Amsterdam. De coronacrisis is dus nog niet voorbij en daarom moet de inzet op het herstel- en duurzaamheidsfonds gecontinueerd worden. Integraal beleid kleine kernen: de leefbaarheid in kleine kernen is heel belangrijk, dit thema wordt integraal benaderd via heel veel dossiers zoals bestuurskracht en infrastructuur, en wordt ook lokaal en regionaal opgepakt, zoals met het programma de Kop werkt. Er is een EU-leadersubsidie beschikbaar voor de plattelandsontwikkeling en kleine kernen in het noorden. Daarom is niet gekozen om de leefbaarheid in kleine kernen als specifiek thema te benaderen, maar GS zijn graag bereid om verder te praten over de leefbaarheid in kleine kernen, eventueel aan de hand van een discussienota. Financieel toezicht gemeenten en waterschappen (portefeuille Loggen): vanuit het wettelijk kader wordt toezicht gehouden op de waterschappen. Er is geen aanleiding om dit toezicht anders vorm te geven, maar suggesties voor een andere aanpak zijn welkom. De zorgen van DENK over de gemeentelijke financiën blijken onterecht te zijn geweest, want het Rijk heeft intussen middelen voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld en er volgt nog overleg over het Gemeentefonds. De enige gemeente die onder toezicht was gesteld, is intussen vrijgesteld. Financiële problemen bij gemeenten zijn niet altijd corona gerelateerd, dat heeft vaak andere oorzaken, zoals problemen op het sociaal domein. GS zetten in op de lobby in Europa en bij het Rijk (met het oog op onteigening van agrariërs) maar het is onmogelijk om de effecten van deze specifieke lobby in beeld te brengen, want vaak wordt er door meerdere partijen gelobbyd.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) benadrukt dat het kleine kernenbeleid integraal wordt afgestemd, in het college maar ook in zijn functie als Rijksheer. Bij ambtsbezoeken aan gemeenten wordt hier specifiek aandacht aan besteed en best practices worden onderling gedeeld. Goed dat ook PS willen blijven investeren in beleid voor ondermijning en dat de focus van de provincie op transparantie en openheid om het vertrouwen van de burger niet te schaden, ondersteund wordt. In de verschillende beleidsprocessen moeten inwoners vanaf het begin betrokken worden.

Tweede termijn

Dhr. **Carton** (PvdA) zal het antwoord over de opcenten doorleiden naar de Tweede Kamerfractie.

Dhr. **Zoon** (PvdD) zal een motie indienen voor de waterlinies. Bij interbestuurlijk toezicht is het een operationeel doel, 1.2.2., dat wel is geldt voor gemeenten maar niet voor waterschappen. Ook hier zal actie op worden ondernomen teneinde e.e.a. te corrigeren.

Dhr. **Heijnen** (CDA) verzoekt een toelichting op de tijdlijn van de evaluatie van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.

Gedeputeerde **Pels** zal schriftelijk terugkomen op de procesvoortgang en melden op welk moment er meer informatie beschikbaar is over de evaluatie van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.

De **voorzitter** meldt dat dit deel van het verslag van de vergadering wordt toegevoegd aan de vergaderstukken voor PS van 8 november a.s. Zij concludeert dat de motie Helder Taalgebruik is afgedaan.

1. B-Agenda Algemeen

5.a. Brief GS aan PS inzake advies GS aangehouden moties begroting 2022

Dhr. **Hartog** (VVD) leest in de brief twee opties waar steun voor gevraagd wordt: optie 1, een bedrag van € 640.000 en optie 2, een bedrag van tussen € 0 en € 3,7 miljoen. De antwoorden op technische vragen hebben niet voldoende duidelijkheid geboden. Graag een toelichting op wat GS van PS verwachten.

Dhr. **Carton** (PvdA) interpreteert deze voorstellen op andere wijze, maar een nadere toelichting is welkom.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat er twee opties zijn voorgelegd op basis van twee verschillende rekenmodellen die leiden tot deze bedragen. Bij optie 1 gaat het om de middelen die nog beschikbaar zijn in de begroting 2022 plus de middelen van de algemene reserve. Van het rekeningresultaat van € 13,7 miljoen wordt € 10 miljoen gereserveerd voor de uittreding uit het Goois Natuurreservaat. PS kunnen dus een afweging maken over een bedrag van € 0 tot € 3,7 miljoen. Beide bedragen hebben in feite niets met elkaar te maken.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) constateert dat het agendapunt de aangehouden moties betreft en dat het niet gaat over specifieke bedragen.

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat de moties een besluit van PS betreffen. GS hebben de financiële ruimte geschetst en de twee rekenmodellen tonen aan wat de gevolgen zijn van optie 2 en bij welke moties wel en geen overeenkomsten worden gezien. Maar PS besluiten over de financiële ruimte en welke moties daarvoor in aanmerking komen.

Dhr. **Hartog** (VVD) wil voor nieuw beleid geen gelden onttrekken aan de algemene reserve. Voorgesteld wordt om € 100.000 van het bestedingsresultaat 2020 toe te voegen aan de algemene reserve.

Dhr. **Heijnen** (CDA) kiest voor optie a, een eenmalig te besteden bedrag van € 640.000, en wil vasthouden aan de 25%-norm met het oog op een zorgvuldig financieel beheer. Daarom wordt er niet voor gekozen om nieuw beleid te financieren met de algemene reserve want hierdoor komt men onder de 25%-grens. GS geven in de adviezen op de moties herhaaldelijk aan dat zaken onvoldoende

uitgewerkt zijn of dat het voorstel niet past in het huidige beleid, maar PS werden juist verzocht om ideeën aan te dragen door middel van moties. Een motie moet altijd nader uitgewerkt worden en natuurlijk is dat niet conform het huidige beleid maar dit is vooraf niet als kader meegegeven. Daarom is het onbehoorlijk om dit achteraf als reden aan te voeren voor het ontraden van een motie. Overigens veel waardering voor GS en de gedeputeerde Financiën die dit proces in gang hebben gezet en dat PS hierbij zijn betrokken, maar voorgesteld wordt om dit proces samen met PS te evalueren zodat de goede intentie de volgende keer nog beter kan worden vormgegeven. Moties 65 en 79 worden ontraden, omdat de financiële consequenties niet kunnen worden ingeschat maar dat werd nu juist aan GS gevraagd om aan te geven. Men heeft geen idee van de bandbreedte van de bedragen die nodig zijn voor de uitvoering van deze moties. Het CDA is tegen motie 67, motie 75 en het initiatiefvoorstel over het slavernijverleden zijn aangehouden door DENK. Motie 86 is erg breed en niet voldoende uitgewerkt.

Mw. **Kapitein** (D66) vindt dit een goede en vernieuwende werkwijze, goed dat PS moties kunnen indienen voor de kadernota die verder uitgewerkt moeten worden. Bij nadere analyse geven GS aan dat een aantal moties niet nodig is, omdat ze al onderdeel zijn van het beleid. Dat is een bevestiging van dat men het op vele punten met elkaar eens is, maar het is niet altijd duidelijk wat wel en niet uitgevoerd kan worden, anders waren de moties niet ingediend. Er zijn in de begroting middelen beschikbaar voor aquathermie en innovatief watergebruik, dus moet deze motie nu opnieuw worden ingediend? Er is geen beleid opgesteld voor sociale innovatie maar GS geven aan dat onderzocht moet worden wat nodig is naast bestaande Rijksregelingen die sociale innovatie financieel vergemakkelijken. Gaan GS dit doen of moet hiervoor een motie worden ingediend? Een evaluatie van het proces wordt ondersteund. Kan de volgende keer inzicht worden gegeven in de globale beschikbare ruimte voor moties? Dat het zo weinig was, had men niet verwacht, met name door het bedrag dat wordt gereserveerd voor uittreding uit de GR Goois Natuurreservaat. De norm van 25% van de algemene reserve wordt niet ter discussie gesteld. Men kiest voor optie a, want de prioriteiten van D66 liggen in het coalitieakkoord en het herstelfonds en men is voorzichtig naar de toekomst toe, maar het is begrijpelijk dat andere partijen een andere keuze maken.

Dhr. **Mangal** (DENK) is verrast over het beperkte beschikbare bedrag voor de moties. Het is onacceptabel dat de provincie zich onttrekt aan het onderzoek naar het slavernijverleden, aangezien dat wel uitgevoerd wordt door bijvoorbeeld Overijssel. Het onderzoek kost ongeveer € 100.000 per jaar, gebaseerd op de bedragen die de onderzoeken van Amsterdam en Rotterdam kostten. Via een lobby kan ook het Rijk gestimuleerd worden om bij te dragen. Er kan nog geen keuze gemaakt worden tussen optie a en b, omdat de gevolgen niet kunnen worden overzien.

Ines **Kostiç** (PvdD) vindt het belangrijk om met het bedrag van € 640.000 een boost te geven aan belangrijke zaken die tot op heden onvoldoende aandacht hebben gekregen en daar hoort dierenwelzijn bij. Bij de bespreking van de kaderbrief heeft de PvdD hiervoor een voorstel gedaan waarvoor slechts een klein deel van het bedrag van € 640.000 nodig is. Er zal in PS een motie worden ingediend om een klein bedrag te besteden aan dierenwelzijn, ondanks de sympathieke intenties in bestaand beleid. Er wordt helaas meer geïnvesteerd in het doden van dieren dan in onderzoek naar niet-dodelijke middelen. Er kan een tandje bij, dus in PS zal hiertoe een aantal moties worden ingediend.

Dhr. **Carton** (PvdA) wil voorzichtig omgaan met de beschikbare middelen, daarom moet de algemene reserve niet worden benut voor financiering van een aantal moties. De voorkeur gaat uit naar optie a,

€ 640.000. Binnen dit bedrag wordt een integrale afweging van de voorstellen in de moties gemaakt. Hij gaat ervan uit dat de voorstellen opnieuw worden voorgelegd aan PS en dat bij de algemene beschouwingen keuzes worden gemaakt.

Dhr. **Dulfer** (GL) is ook teleurgesteld door de defensieve reactie van GS. Het voorstel voor een evaluatie van het CDA wordt ondersteund, zodat het proces volgend jaar beter verloopt. Men kiest optie a, maar PS moeten wel in discussie gaan over de diverse voorstellen, daarom wordt het procesvoorstel van GS ondersteund. Zijn GS bereid om voor de kaderbrief 2023 de ingewikkelder voorstellen c.q. moties nauwkeuriger te beschrijven en voor te leggen zodat deze goed kunnen worden beoordeeld? Momenteel zijn de voorstellen te beperkt beoordeeld. Geoormerkte bedragen in een algemene reserve impliceren dat de reserve beperkt inzetbaar is en dat de algemene reserve een verkapte bestemmingsreserve/doelreserve is en dat is niet de bedoeling. Was de algemene reserve in de vorige begrotingsperiode sluitend? Hadden de in mindering gebrachte bedragen niet tot een negatief resultaat geleid? Hoe wordt eigenlijk omgegaan met de algemene reserve en moeten PS over de geoormerkte bedragen in de komende maanden in gesprek gaan?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vindt een keuze maken lastig. Betreurd wordt dat enkel op basis van een financieel criterium wordt geoordeeld over de aangehouden moties, daarom moeten PS inhoudelijk in gesprek gaan over het belang van het uitvoeren van moties, zoals voor dierenwelzijn. Als dat enkel wordt beoordeeld op financiële argumenten, dan gaat men voorbij aan een goed dierenwelzijn en haalt men de kracht uit de motie. Bovendien is het gemakkelijker een motie te beoordelen wanneer bekend is of er wel of geen geld voor beschikbaar is. Het bedrag van € 16 miljoen waarmee rekening was gehouden voor de uittreding uit het Goois Natuurreservaat neemt welllicht nog toe. Is het misschien beter om de deelname aan het Goois Natuurreservaat te continueren?

De **voorzitter** heet de cursisten op de publieke tribune van de cursus Stem op een Vrouw welkom.

Gedeputeerde **Pels** begrijpt de teleurstelling van de commissie over het bedrag van € 640.000 dat beschikbaar is, maar dat klopt niet en daarover moet men met elkaar in gesprek blijven. De feedback van de commissie over de adviezen van GS op de moties wordt meegenomen in de evaluatie, want het was niet de bedoeling van GS om zich er gemakkelijk vanaf te maken. Er is met name gekeken naar de uitvoerbaarheid van de voorstellen en de aansluiting op en passendheid bij het huidige beleid, maar voor het vormgeven van nieuw beleid is aanvullende studie nodig naar alle financiële consequenties. Een verzoek om nadere uitwerking kan via een motie aan GS worden voorgelegd, zoals ten aanzien van de middelen voor sociale innovatie. Een motie die al wordt uitgevoerd en/of toegepast en dat was bij een aantal het geval, is overbodig. Het Goois Natuurreservaat is de afgelopen drie jaar in de kaderbrief als een potentieel risico benoemd, maar dit jaar is het risico concreet geworden en is een voorziening opgenomen. Motie 65, cultuurbeleid, is besproken bij de Cultuurnota. Er is toegezegd om in het beleid de positie van vrijwilligers verder te versterken, maar aanvullende suggesties zijn welkom. Aan het verzoek om een discussie te voeren over de bedragen in de algemene reserve wordt graag voldaan. In het coalitieakkoord is expliciet besloten om geoormerkte bedragen in de algemene reserve op te nemen in plaats van de bedragen te storten in bestemmingsreserves, zodat voor de volgende coalitie duidelijk is welke bedragen daadwerkelijk vastliggen en tot besteding kunnen komen en welke heroverwogen kunnen worden. Bij de discussie in het eerste kwartaal 2022, mede over de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen, kan tevens gesproken worden over de hoogte van de algemene reserve en welke bedragen hier wel of niet in worden opgenomen. Prima om aan de hand van de evaluatie en de Brede Basismonitor verder

te spreken over de effecten van de moties naast de financiële consequenties. Op dit moment is het moeilijk om de moties op basis van gemeten effect te toetsen. De discussie over voorzetting van de deelneming aan het Goois Natuurreservaat dient in NLG plaats te vinden, in deze commissie gaat het enkel over de financiële verwerking. De motie van het CDA, ondersteuning vrijwilligers verenigingen en stichtingen: naast de reeds verleende ondersteuning is onduidelijk waarop nog meer moet worden ingezet, daarvoor is meer sturing van PS nodig. GS stellen voor om gezamenlijk verder te spreken over welke input PS nodig hebben om tot goede moties te komen en hoe GS kunnen meedenken in de geest van de moties.

Tweede termijn

Mw. **Kapitein** (D66) vraagt of motie 85 voor aquathermie en innovatief watergebruik opnieuw ingediend moet worden, want de middelen zijn beschikbaar.

Dhr. **Hartog** (VVD) vraagt welk advies de commissie aan GS gaat meegeven, want de moties die men in stemming wil brengen, moeten opnieuw ingediend worden.

Dhr. **Dulfer** (GL) ondersteunt het voorstel om het risicomanagement van de algemene reserve begin volgend jaar te bespreken.

Dhr. **Heijnen** (CDA) dankt voor de toegezegde evaluatie. Tevens wordt verzocht om de kwaliteit van de moties – specifiek ingediend bij de kaderbrief ter verwerking in de begroting – hierbij te betrekken.

Gedeputeerde **Pels** antwoordt D66 dat de motie niet opnieuw ingediend hoeft te worden, omdat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor aquathermie. Het verzoek van het CDA wordt overgenomen en meegenomen in de evaluatie, want een begrotingsmotie is iets anders dan een motie op een algemeen onderwerp. In kwartaal 1 kan de evaluatie besproken worden.

Uittreksel uit conceptverslag commissie M&B van 28 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021 (inclusief behandeling advies GS op aangehouden moties positief rekeningenresultaat)

5. A-agenda Algemeen
5a. Begroting 2022/Memorie van Antwoord/Advies GS aangehouden moties begroting 2022
5a1 Begroting 2022; Brief GS aan PS inzake Memorie van antwoord begroting 2022
5a2 Audit: Brief GS

De agendapunten 5a, 5a1 en 5a2 worden gevoegd behandeld.

De heer **Mangal** (DENK) zegt dat de beantwoording van technische vragen nieuwe vragen heeft opgeroepen. Verschillende gemeenten ondervinden problemen met het waarborgen van privacy bij de implementatie van de intelligente verkeersregelinstallaties (ivri's). Als Provincie Noord-Holland de oplossing al heeft voor de privacy waarborging, waarom wordt die niet gedeeld met de gemeenten die ermee worstelen? Hoeveel ivri's zijn er inmiddels geplaatst?
Kosten voor brandstof rijzen de pan uit. De prijskaartjes voor OV zijn gerelateerd aan de prijsstijging van brandstoffen en energie. Hoe garandeert Provincie Noord-Holland dat het OV betaalbaar blijft?

De heer **Terwal** (VVD) vertelt dat de in de begroting genomen kredietbesluiten ter uitvoering van het Integraal Meerjarenplan Infrastructuur reeds zijn besproken. De heer Terwal staat stil bij het bij de begroting meegezonden Indicatoren-overzicht. Bij Programma 4 Bereikbaarheid worden maar liefst veertien indicatoren geschrapt. Hoe kan worden gewaarborgd dat Statenleden hun controlerende rol kunnen blijven uitoefenen, nu belangrijke indicatoren, zoals 'Voortgang studies en projecten' en Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope' geschrapt worden.
Ontstaat geen versplintering van voortgangsinformatie van infrastructurele projecten, waardoor de Staten het totaaloverzicht niet meer hebben over hoeveel projecten in een jaar door de Provincie binnen planning, binnen het afgesproken budget en de vastgestelde kwaliteitseisen worden afgerond.

Bij interruptie vraagt Statenlid **Gringhuis** (GL) welke indicatoren de VVD van belang vindt om te behouden.

De heer **Terwal** (VVD) noemde 'Voortgang studies en projecten' en 'Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope'.

De heer **Steeman** (D66) is blij met de financiële cyclus, die achter het programma Bereikbaarheid is opgetuigd. Het gaat om grote bedragen. De solide cyclus geeft inzicht en vertrouwen, zodat cijfers in de begroting niet als een verrassing komen en Provinciale Staten tijdig kunnen bijsturen. De kaarten voor de algemene beschouwing houdt D66 nog even voor de borst.
De fractie is blij het met toevoegen van de indicator 'Ongevallen'. Als naast de telmethodes van de politie ook cijfers van spoedeisende hulp en ambulancediensten worden gebruikt vallen de ongevallencijfers hoger uit voor met name kwetsbare weggebruikers. D66 roept het college op om aan te sluiten bij de methodes die Friesland Utrecht en Limburg hanteren bij ongevallenregistratie.
De verwachting van de opbrengsten van de opcenten is negatief, met name vanwege de elektrificatie van het wagenpark. Niet te dekken uitgaven, teruglopende inkomsten maken dat het huishoudboekje op dit moment nog wel sluit, maar dat daarover wel gesproken zal moeten worden.

D66 ziet dan ook uit naar de Perspectiefnota Financiën. Er zullen echt keuzes nodig zijn., Dat zullen niet altijd populaire keuze zijn.

Bij interruptie vraagt de heer **Terwal (**VVD) of D66 aanstuurt op een verhoging van opcenten.

De heer **Steeman** (D66) neemt daarop geen voorschot op dit moment. Die discussie zal nog worden gevoerd.

De heer **Klein** (CU) spreekt van een mooie stap die is gezet met de nieuwe indicatoren. De fractie heeft nog een voorstel voor een aanpassing van een van de indicatoren. Nu is een indicator 'Reizigerskilometers binnen de concessiegebieden Provincie Noord-Holland'. Het is interessanter om te weten welk deel van de totale verplaatsing met OV wordt afgelegd per regio. Als het mogelijk is om indicator 'Reizigerskilometers' uit te breiden met welk percentage mobiliteit wordt uitgevoerd door OV, dan is dat meer richtinggevend, vanwege het stimuleren van OV-gebruik.
De heer Klein ziet uit naar discussie over de financiële toekomst. Opcenten is een aflopende zaak. Voor de lange termijn moet worden nagedacht over de inzet om de financiering van projecten te kunnen blijven financieren.

Mevrouw **Van Geffen** (Liberaal N-H) zegt dat de begroting kernachtig spreekt over de grote opgaven voor Mobiliteit. Het gaat om de bouw van 250.000 nieuwe woningen en de groei van de werkgelegenheid., De derde oorzaak ontbreekt in de begroting, namelijk forse bevolkingsgroei.
De Provincie zet in op het zoveel mogelijk voorkomen van de groei van mobiliteit, het verduurzamen van het gemotoriseerd verkeer en de infrastructuur. Het zijn geen onbelangrijke doelen, maar als oplossing passen ze onvoldoende bij de vraag. Daarmee schuift dit college enkele belangrijke problemen door naar de toekomst. Daarbij heeft Liberaal N-H wel begrip voor bepaalde problemen, die er zijn, omdat het Rijk op dit moment totaal niet beweegt, zodat de Provincie noodgedwongen afwacht. De beschikbare financiële ruimte voor het doen van investeringen in provinciale infrastructuur loopt terug. Ondertussen worden reserves opgemaakt. De fractie komt hierop terug tijdens de algemene politieke beschouwingen.
Mevrouw Van Geffen spreekt steun uit voor de vraag van de heer Terwal om nieuwe criteria en de vraag van de heer Steeman over de SEH-cijfers.

Statenlid **Gringhuis** (GL) steunt het betoog van de heer Klein om bij de indicator 'Reizigerskilometers' ook te kijken naar het percentage. GL is blij met de voorgestelde wijzigingen. Statenlid Gringhuis stelde een vraag over de telmethode voor fietsongevallen. Het college heeft in zijn beantwoording aangegeven dat de nieuwe tellingen vanaf medio 2022 worden ingevoerd. Als die nieuwe gegevens bekend zijn dan roept GL op om die te vergelijken met de oude data. Wellicht kan het college een korte memo opstellen over de verschillen?

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) of Statenlid het met hem eens is dat wanneer buslijnen worden wegbezuinigd die vergelijking mank gaat.

Statenlid **Gringhuis** (GL) antwoordt dat het afhankelijk is van de manier van meten.

Bij interruptie merkt de heer **Klein** (CU) op dat hij bedoelde dat per regio inzichtelijk wordt wat het aandeel is van het OV. Daarmee wordt het feit dat er buslijnen worden opgeheven op geen enkele manier weggemoffeld.

De heer **Hoogervorst** (SP) bedoelde niet te zeggen dat het een slecht idee zou zijn. Hij wil de vergelijking zo compleet mogelijk hebben. Het is van belang om te vergelijken over hoeveel kilometer men eventueel gebruik zou kunnen maken van de bus.

De heer **Hollebeek** (PvdD) zegt dat het zijn fractie verheugt dat de schade aan liggende ecologische en natuurvriendelijke bermen begrotingstechnisch ook onder schade aan wegen valt, net zoals schade aan ecologische en natuurvriendelijke oevers onder schade aan vaarwegen valt. De ervaring leert dat het nog steeds makkelijker is om middelen vrij te maken voor schade aan infrastructuur dan voor natuurbescherming.
Vanavond is in een BOT-overleg over luchtvaart gesproken. CE Delft heeft berekend dat boven een bepaald aantal vluchten er juist een negatief economisch effect optreedt. Bijvoorbeeld doordat de vraag naar laaggeschoold werk in stand wordt gehouden, los van de negatieve invloed op leefbaarheid en volksgezondheid. In antwoord op technische vragen stelt het college dat de kwaliteit van het netwerk zit in de hoeveelheid mondiale, directe verbindingen en dat die nu afhankelijk zijn van het hub-and-spokemodel. Impliceert dit dat GS van mening zijn dat meer vluchtbewegingen per definitie beter is voor de connectiviteit van ons landsdeel? Kan de gedeputeerde uitleggen wat het hub-and-spoke-model inhoudt en hoe de afhankelijkheid van de hoeveelheid verbindingen daarvan in elkaar steekt?
Eerder stelde de PvdD de vraag of innovatieve middelen worden ingezet om aanrijding met dieren te voorkomen. Tot nu toe lijkt dat niet het geval te zijn. Het verdient te allen tijde de voorkeur om middels faunapassages en deugdelijke afrastering er zorg voor te dragen dat er geen ongelukken met dieren in het verkeer plaatsvinden. Naar aanleiding van de stemming over de moties bij de behandeling van de Westfrisiaweg lijkt dit helaas niet het geval. De heer Hollebeek verzoekt de gedeputeerde om samen met de gedeputeerde Dierenwelzijn nog eens goed naar het betreffende voorstel te kijken om mogelijk gezamenlijk een positief advies te formuleren voor de voorgestelde ontwerpwedstrijd. Het gaat om een beperkt bedrag van enkele duizenden euro's. In de commissie NLG is dit voorstel positief ontvangen.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) heeft nog een technische vraag over. Het gaat over het vervallen van de indicator inzake de VRI's. Alle VRI's worden omgezet naar Intelligente verkeersregelinstallaties. Toch is de indicator, die aangeeft hoe de verbetering van de doorstroming door middel van het optimaliseren van die VRI's, geschrapt. Hierdoor wordt de uitkomst van de inzet op goed verkeersmanagement niet in beeld gebracht.

De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt of het college zich kan voorstellen dat er wellicht onderdelen uit Bereikbaarheid zijn die een verlichting kunnen opleveren voor andere programma's, zoals Klimaat en Milieu. Binnen Bereikbaarheid zou met middelen kunnen worden geschoven om kleinere OV-verbindingen in stand te houden, of juist weer op te starten, dan kan dat betekenen dat er minder CO2-uitstoot door het verkeer zal zijn. Zien Gedeputeerde Staten deze wisselwerking ook?
De SP vindt het belangrijk om snel met elkaar om de tafel te gaan zitten om over de toekomst van de financiering van infrastructuur te spreken.

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) is blij met de nieuwe indicator inzake ongevallen op provinciale wegen. De financiën binnen het programma Mobiliteit en Bereikbaarheid zijn heel spannend in de toekomst. De PvdA kijkt uit naar het Perspectief Financiën en het gesprek daarover.

Bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken is een onderzoek gedaan naar de omgang met opcenten. Daar komen interessante punten naar voren, als het gaat over sociaal en rechtvaardig.
De PvdA kan instemmen met de begroting zoals die voorligt.

Gedeputeerde **Olthof** zegt over de oplossing voor privacy dat er een gezamenlijk project loopt, in het kader van Smart Mobility, met gemeente Amsterdam, VRA en de MRA. De uitwisseling van gegevens en privacy zijn daarvan een belangrijk onderdeel. Bij een uitwisseling van gegevens moet worden voldaan aan alle eisen rondom de bescherming van persoonsgegevens en privacy. Kennis wordt gedeeld. De ivri's zijn nog niet volmaakt en worden nog doorontwikkeld. Op dit moment worden nog niet alle mogelijkheden benut. Op dit moment staan er 43 ivri's in Noord-Holland. De vervanging van alle vri's door ivri's brengt een kostenplaatje met zich mee. De transitie maakt onderdeel uit van het slimmer en efficiënter organiseren van het totale verkeersmanagement.

Bij interruptie vraagt de heer **Mangal** (DENK) hoe verstandig het is om ivri's al te plaatsen als het privacy-probleem nog niet is opgelost.

Gedeputeerde **Olthof** gaf eerder aan dat de onderdelen waarbij de gegevensuitwisseling niet 'betrouwbaar' is nog niet worden gebruikt. Ivri's hebben mogelijkheden, maar nog niet alle mogelijkheden worden op dit moment ingezet.
In 2022 staat de indexatie van de OV-kosten op 2,12% . Die indexatie staat niet in verhouding tot de huidige hoge brandstofprijzen. Het is de verantwoordelijkheid van de Provincie dat het openbaar vervoer betaalbaar blijft. Door een stijging van kosten mag het openbaar vervoer niet onbetaalbaar worden. Provinciale Staten kunnen Gedeputeerde Staten daar op hun verantwoordelijkheid aanspreken. Als dat aan de orde mocht zijn, dan wordt dat met de Staten besproken.
Eerder waren er vele indicatoren opgenomen. Vele werden niet of nauwelijks gebruikt. Ander indicatoren wijzigden nooit. De vraag is dan of die indicatoren steeds weer moeten worden benoemd. Op verzoek van Provinciale Staten heeft het college 'overbodige' indicatoren geschrapt. In deze vergadering worden al weer vijf nieuwe indicatoren ingebracht. Uiteindelijk gaan Provinciale Staten over de indicatoren.

Bij interruptie vraagt de heer **Terwal** (VVD) over de indicator 'Oplevering projecten binnen kwaliteitseisen' om deze niet te schrappen maar te verbeteren.

Gedeputeerde **Olthof** staat open voor elke suggestie. Door de organisatie is bekeken welke indicatoren helpen in de sturing en controlerende rol van Provinciale Staten. In de Rekeningcommissie wordt er ook over gesproken.
De gedeputeerde geeft de Staten in overweging om 'voorzichtig' te zijn met het toevoegen van indicatoren. Het kost veel ambtelijke inzet. Uiteindelijk is de vraag wat de Staten doen met de informatie. Als blijkt dat over een groot aantal indicatoren nooit wordt gesproken, dan kan men zich afvragen wat de toegevoegde waarde is van die specifieke indicatoren. Als het gaat over de voortgang van studies en projecten dan is de behandeling van het IMPI het moment om daarover met elkaar te spreken, zowel financieel als inhoudelijk.

Bij interruptie stelt de heer **Terwa**l (VVD) voor om eens een BOT-overleg te organiseren, om informeel met elkaar te praten over de indicatoren op het gebied van Mobiliteit en Bereikbaarheid, die in een volgende begroting zouden moeten worden opgenomen.

Bij interruptie doet de heer **Steeman** (D66) de suggestie om bij de behandeling van het IMPI een terugblik of verantwoording te voegen. Dan gaat de verantwoording waarom de heer Terwal vraagt gecombineerd, geclusterd en overzichtelijk samen op met het IMPI.

Gedeputeerde **Olthof** is hier terughoudend in. Hij wil er zeker met Provinciale Staten over spreken. Provinciale Staten gaan over hun eigen orde. Aan de voorkant zouden dan wel uitgangspunten moeten worden benoemd, zoals het langs de meetlat leggen van criteria. Het college heeft de huidige criteria langs de meetlat gelegd.

De **voorzitter** stelt voor om er als commissie bij het college op terug te komen.

De heer **Terwal** (VVD) kan zich voorstellen dat fractievertegenwoordigers als kwartiermakers een conceptlijst opstellen, welke in een BOT-overleg met de gedeputeerde wordt besproken.

De heer **Klein** (CU) vindt het goed om het gesprek met elkaar aan te gaan. Hij verbaast zich wel over deze discussie. In de begroting staat duidelijk dat dit een eerste aanzet is naar indicatoren en dat een verbeterslag kan worden gemaakt. Nu lijkt het of de Staten indicatoren moeten 'bevechten'. Indicatoren moeten uiteraard wel uitvoerbaar zijn.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) wijst erop dat een indicator niet in beton gegoten is. Een indicator toont aan of en welk effect met beoogd beleid is bereikt. Wanneer een effect is bereikt kan worden overwogen om de betreffende indicator te schrappen. Het is goed om met elkaar te overleggen over de criteria waarlangs een indicator wordt opgenomen. Mevrouw Kuiper meldt zich bij deze aan, voor zover er een aanmeldverzoek komt.

Wat Statenlid **Gringhuis** (GL) betreft mag het ook anders dan een BOT zijn. Het kan naar de mening van GL ook een openbare vergadering zijn.

Gedeputeerde **Olthof** bedoelde niet dat de Staten indicatoren moeten bevechten. Het lijkt hem goed om met te overleggen wat met een indicator zou moeten worden bereikt.
De vraag over het percentage mobiliteit door openbaar vervoer ten opzichte van andere mobiliteiten vindt het college zeer interessant, maar de vraag is of die uitvoerbaar is. Het lijkt de gedeputeerde goed om deze suggestie net als andere suggesties voor indicatoren mee te nemen in het volgende traject.

Over de telmethode zijn eerder vragen gesteld. Een aantal provincies draait pilots. Wanneer de methode landelijk wordt overgenomen, dan zal Provincie Noord-Holland daarin meegaan. Op de vraag wat de nieuwe methode zal opleveren ten opzichte van de oude methode antwoordt de gedeputeerde dat geen appels met peren moeten worden vergeleken. Het is interessant om te weten wat de nieuwe methode gaat opleveren ten opzichte van de oude. Wat is de meerwaarde als het gaat over inzicht en overzicht van het aantal verkeersongevallen?

Bij interruptie vraagt Statenlid **Gringhuis** (GL) of het laatste als een toezegging kan worden gezien. Lukt het om een memo te maken voor Kerst 2022?

Gedeputeerde **Olthof** legt uit dat het al snel een jaar verder is voordat er bruikbare data beschikbaar is. Als de eerste rapportage is opgeleverd kan worden teruggekeken wat die nieuwe rapportage meer

oplevert aan andere informatie dan de oude. De gedeputeerde zou daaraan geen datum willen hangen. Hij zegt wel toe dat op die manier een vergelijking zal worden gemaakt.

Hub-and-spoke-model moet worden gezien als een spaakwiel. Het college wilde daarmee aangeven dat het een complex verhaal is. De hubfunctie kan niet zomaar worden afgeschaft. Het wordt dan voor maatschappijen en lijnen onaantrekkelijk om op Amsterdam te vliegen.
De studie van CE Delft is uitgevoerd in opdracht van gemeente Aalsmeer. Inmiddels is er een nieuw MKBA-model. Dit is niet de plek om daarover de discussie te voeren.

Gedeputeerde Olthof zegt toe met collega Rommel te overleggen over innovatieve maatregelen (natuur) en faunapassages.
Gedeputeerde Olthof doet niet de aanname dat onderdelen van het programma Mobiliteit en Bereikbaarheid effect hebben op het Programma Klimaat. Het is een harde toezegging. Met elkaar is uitvoerig gesproken over het Regionaal Mobiliteitsprogramma. Dat gaat over de afspraken in het Klimaatakkoord om tot een verlaging van de CO2-uitstoot te komen. Er is met elkaar gesproken over het verduurzamen van het OV en zero-emissie. Klimaat is altijd een vast onderdeel van alle agenda's die de Staten in de afgelopen anderhalf jaar tot zich hebben gekregen.

De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Zij concludeert dat wat is besproken, zal worden toegevoegd aan de vergaderstukken voor de begroting 2022.

6. B-agenda Algemeen
6a. Brief GS aan PS inz. advies GS aangehouden moties begroting 2022

De door Gedeputeerde Staten voorgelegde financiële opties a en b zijn besproken in de commissie EFB. Vandaag zijn de aangehouden moties aan de orde, die tot de portefeuille van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid behoren.

De heer **Steeman** (D66) zegt dat motie 71 verband houdt met de verzamelmotie 86. De beantwoording van het college verwijst naar de Actieagenda Actieve Mobiliteit. D66 is benieuwd wat er uiteindelijk in die Actieagenda terechtkomt. D66 ziet het graag tegemoet. Door het college wordt aangegeven dat mogelijk een deel van het positief rekeningresultaat kan worden gereserveerd voor de Actieagenda. Waar denken Gedeputeerde Staten dan aan?
In motie 71 worden concrete voorstellen gedaan voor de 'Varende fietspaden' en met name voor Ilpendam en Spaarnedam en het in de vaart houden van de veerpont. D66 is er een voorstander van om daarvoor een deel van het rekeningresultaat te reserveren.
D66 bedankt het college voor de reactie op motie 82. D66 hoopt op een blijvende inzet, zodat ook na corona kan worden thuisgewerkt. De inzet is wel erg gericht op de MRA. D66 is benieuwd naar het onderzoek voor Noord-Holland Noord. Noord-Holland is meer dan de MRA en Noord-Holland Noord.

Bij interruptie vraagt de heer **Terwal** (VVD) wat de heer Steeman denkt dat het allemaal gaat kosten? Het is een meervoud van het bedrag 640.000 euro, waarover geluiden rondgaan.

De heer **Steeman** (D66) antwoordt dat het stimuleren van thuiswerken volgens het college budgetneutraal kan. Bij de Varende fietspaden bij Spaarnedam/Ilpendam gaat het niet over

honderdduizenden euro's. Over de uitwerking van de Actieagenda Actieve Mobiliteit staat vermeld dat voor een deel daarvan een bedrag vanuit het rekeningresultaat gereserveerd zou kunnen worden.

De heer **Terwal** (VVD) zegt dat de VVD als partij, die financiële degelijkheid hoog in het vaandel heeft en sinds jaar en dag zuinig is op het belastinggeld van de inwoners, voorstelt om het beschikbare bedrag van 640.000 euro voor nieuw beleid in 2022 niet direct uit te geven aan allerlei wensen. Het is beter om dit, op een begroting van honderden miljoenen euro's, minimale bedrag terug te storten in de in de Algemene Reserves. Onduidelijk is welke onaangename financiële verrassingen het jaar 2022 nog met zich kan meebrengen.

Bij interruptie vraagt de heer **Klein** (CU) of de heer Terwal het met hem eens is dat het dan juist een reden is om dit rekeningresultaat in te zetten voor zaken die de inwoners van Noord-Holland ten goede komen.

De heer **Terwal** (VVD) hoorde een Machine Richtlijn langskomen van 11 miljoen. Hij hoorde over overschrijdingen, zoals op het project HOV Legmeerdijk. De VVD zou het rekeningresultaat liever besteden aan financiële tegenvallers in de toekomst. Er komen ongetwijfeld nog tegenvallers op de provincie af.

Bij interruptie vraagt de heer **Steeman** (D66) hoe de VVD denkt met dit bedrag financiële risico's af te dekken.

De heer **Terwal** (VVD) verwijst naar zijn antwoord aan de heer Klein.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) vertelt dat vanochtend in de commissie EFB is gesproken over de realiteit. Waar de commissie eerst dacht dat er 13,5 miljoen euro beschikbaar is, blijkt er nu 640.000 te zijn voor de uitvoering van de moties. Daardoor is er erg optimistisch aan de slag gegaan met de moties. Het CDA vindt motie 71 sympathiek, net als motie 76. De weg van subsidie vindt de fractie niet de goede weg. Het CDA snapt de reactie van Gedeputeerde Staten op deze motie.
Betreffende motie 80 is het realisme van het advies van Gedeputeerde Staten een goede. Het kan niet meer in de begroting 2022 verwerkt worden.

De heer **Klein** (CU) vindt het een mooie invulling om motie 71 te gebruiken om de fietspontjes daarvan te betalen. Het is belangrijk om die de komende tijd in de vaart te houden. De CU diende een motie in over walstroom. Het doel was om met die motie beter inzicht te krijgen of er projecten zijn die wel uitvoering gereed zijn, maar niet betaald kunnen worden, omdat het budget op is. Die inventarisatie zit er niet bij, maar uit de beantwoording blijkt dat er momenteel geen financieel tekort is. Kan de gedeputeerde bevestigen dat de provincie goed op stoom is met het aanleggen van walstroom en dat er geen projecten gepauzeerd staan of in afwachting zijn van uitvoering, omdat er geen geld is. Als dat zo is dan zal de CU de motie intrekken.

Statenlid **Gringhuis** (GL) zegt dat nog nader moet worden besproken welk geld waaraan zou moeten worden besteed. Vanavond kan in deze commissie worden gesproken over de zaken die tot deze commissie behoren, maar in andere commissies zal er ook over gesproken moeten worden.
Statenlid Gringhuis en de heer Steeman zullen bespreken of van motie 71 en 80, die veel op elkaar lijken, een motie kan worden gemaakt.

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) sluit zich aan bij de woorden van Statenlid Gringhuis. Net als de heer Terwal zegt staat een bedrag van 640.000 euro tegenover heel veel interessante moties. Telt men die moties bij elkaar op dan gaat dat het bedrag driemaal te over. Mevrouw Doevendans gaat met haar fractie in beraad over de prioritering. Wellicht komt er een extra motie bij, wanneer het gaat over de begroting. Eerder werd gesproken over het initiatief 'Challenge Noordkop' om te zorgen dat er innovatieve ideeën uitrollen. Wellicht komt die motie erbij.

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat motie 71 en 80 over de verkeersveiligheid en fietsknelpunten gaan. De opgave is dermate groot. In de Actieagenda Actieve Mobiliteit wordt niet alleen naar de knelpunten gekeken, maar wat er uiteindelijk aan fietsinfrastructuur nodig is. Dat gaat veel verder. H
Het gaat daarbij over tientallen miljoenen euro's die daarvoor nodig zijn. Dat wordt uitgewerkt. Als duidelijk is wat de totale opgave is dan kan worden beoordeeld wat de Provincie financieel kan behappen. Dat past niet in de vraag van de motie die nu voorligt. In het kader van verkeersveiligheid volgt de uitwerking van het UPV. De gedeputeerde stelt voor om het daarin mee te nemen. Dat wordt deels met gemeenten opgepakt. Met 640.000 euro is de uitvoering niet mogelijk. Om die redenen neemt het college deze moties niet over. Het college heeft wel gekeken naar de geest van de moties. Ten aanzien van de veerpont Ilpendam-Spaarndam gaat het college kijken wat mogelijk is. De gedeputeerde is in gesprek met de gemeente. Vanmiddag vond nog overleg plaats met Landsmeer en Waterland. Onderzoeken zijn gaande om de fietsponten in stand te houden. Het is in ieder geval mogelijk om een periode van maximaal vijf jaar te overbruggen. Tussentijds zal duidelijk worden wat de structurele oplossing zal zijn. Vanuit de gemeenten de VRA wordt bijgedragen. Het is niet de verantwoordelijkheid van de Provincie. Op verzoek van voornoemde partijen is de Provincie 'ingestapt'. Het is een gezamenlijk project, waaraan de Provincie een bijdrage zal doen van circa 80.000 tot 90.000 euro, zijnde 40% van de jaarlijkse exploitatiekosten.
Het pontje Ilpendam betreft 55.000 euro. Dat bedrag was destijds al bekend. Er is gezocht naar subsidieregelingen. Het college stelt voor om het bedrag nu af te tikken. Dan is duidelijk waar de Provincie aan toe is. Uiteraard moet aan de gestelde voorwaarden worden voldaan.
Er ligt geen voordracht voor. Provinciale Staten kunnen met een motie komen, of mogelijk kan het in overleg anders worden georganiseerd.

Bij interruptie vraagt de heer **Klein** (CU) hoe Gedeputeerde Staten aankijken tegen de meerjarige invulling. Wat zegt het college over de uitgaven in de volgende jaren?

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat het voor de lange termijn vooral belangrijk is dat er een visie komt voor de omgang met veerponten in Noord-Holland. Er zij meer veerponten, die niet door de Provincie worden geëxploiteerd. Er zal eerst beleid moeten worden gemaakt. Dit is vooral bedoeld om deze betreffende veerponten in de vaart te houden. De komende jaren is er dan tijd om onderzoek te doen naar de verbinding bij Ilpendam-Landsmeer. Anderzijds zal een visie moeten worden ontwikkeld over het provinciaal beleid ten aanzien van veerponten.

Bij interruptie merkt de heer **Klein** (CU) op dat er 640.000 euro beschikbaar is.

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat het college voor vijf jaar duidelijkheid wil geven, om niet elk jaar opnieuw de discussie te hoeven voeren. Uit dit rekeningresultaat kan het benodigde bedrag in ieder geval vijf jaar worden gedekt. Dat is het voorstel.
Walstroom valt onder de verantwoordelijkheid van collega gedeputeerde Pels. Gedeputeerde Olthof gaat ervoor zorgen dat er een schriftelijk antwoord volgt.

De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Commissieleden zullen met elkaar buiten de vergadering om nog spreken over het eventueel combineren van moties of het indienen van nieuwe moties. Een en ander komt terug bij de begrotingsbehandeling in Provinciale Staten in november.

Uittreksel uit conceptverslag commissie NLG van 25 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021 (inclusief behandeling advies GS op aangehouden moties)

7.A-agenda Begroting

7.a Begroting 2022
7.b Begroting 2022: Brief GS aan PS inz. Memorie van antwoord begroting 2022 (wordt geagendeerd bij de begrotingsbehandeling van alle commissies)

De **voorzitter** heropent de vergadering. Voor de behandeling van dit agendapunt zijn gedeputeerden Olthof, Zaal en Rommel aanwezig. Indien nodig is ook gedeputeerde Stigter beschikbaar voor een nadere toelichting.

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2022 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Aan de commissie wordt gevraagd de onderdelen van de Programmabegroting en Memorie van Antwoord te bespreken die tot de portefeuille van de commissie NLG behoren. Het advies van de commissie zal in de vorm van het verslag aan PS worden toegezonden voor de PS-vergadering van 8 november 2021.

De voorzitter geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **Kapitein** (D66) geeft aan dat haar fractie an sich zeer positief is over de begroting wat betreft de thema's van de commissie NLG. Er is veel geld begroot; meer dan ooit. D66 meent dat dit terecht is, gelet op de uitdagingen: stikstofdossier, Tata Steel, biodiversiteit en waterkwaliteit. Waterkwaliteit blijft een zorgelijk punt in onderhavige begroting. In het coalitieakkoord staat dat de provincie een pilot in een specifiek waterlichaam zal uitvoeren om te bekijken of alle KRW-doelen versneld kunnen worden bereikt. Wat is hiervan de laatste stand van zaken?

In de begroting gaat er €40 miljoen naar de NNN-gebieden. Naar de Oostelijke Vechtplassen gaat €11 miljoen. Het Waddenfonds c.q. Investeringskader Wadden krijgt €6 miljoen. Laag-Holland krijgt €200 miljoen in tien jaar, inclusief geld van het Rijk. Een aantal belangrijke en grote thema's zijn of raken goed op stoom, zoals de Voedselvisie, het Masterplan Biodiversiteit, de uitvoering van de Recreatievisie, de uitbreiding van het wandel- en fietsroutenetwerk, de Bossenstrategie, de besteding van het Investeringsbudget voor de landschapsversterking, de initiatieven van Groen Kapitaal et cetera. Ook binnen de NLG-portefeuilles gaat gewerkt worden met de relevantere beleidsindicatoren. Er is een belangrijke eerste stap genomen, maar de provincie is er nog lang niet. Voor de belangrijkste ambities mogen wat D66 betreft de beleidsindicatoren hier genoemd worden en moet er niet enkel verwezen worden naar aparte rapportages. Juist omdat bijna alles met elkaar samenhangt. Bijvoorbeeld landbouw heeft een grote invloed op stikstof en de waterkwaliteit. En wordt er met "gewasbescherming" gedoeld op landbouw, waterkwaliteit of natuur?

De uitbreiding van het NNN is heel belangrijk. Nog belangrijker is echter dat de landbouw

natuurinclusiever wordt. Dit zal nog een veel grotere impact hebben op de natuur en biodiversiteit. D66 verwacht volgend jaar derhalve meer integrale beleidsindicatoren voor de thema's van NLG, ook omdat er steeds meer gewerkt wordt met een gebiedsgerichte aanpak. Het is op zich een mooie decentrale aanpak, maar ook een met risico's op vrijblijvendheid als de uitdagingen te lastig of te groot blijken te zijn. Relevante beleidsindicatoren gaan met een gerichte sturing helpen om de doelen te behalen. Voorts zullen deze de Statenleden helpen om te bekijken of, afhankelijk van de resultaten, zij hun keuzes moeten aanscherpen of veranderen.

De heer **Carton** (PvdA) geeft aan dat zijn fractie zich in grote lijnen kan vinden in voorliggende begroting. De Partij van de Arbeid heeft wel wat zorgen over de begroting op de lange termijn. Zij heeft derhalve een aantal technische vragen, die zij in de commissie EFB zal voorleggen.
De Partij van de Arbeid zal onder agendapunt 8.a nog ingaan op de aangehouden moties betreffende het rekeningresultaat.

De heer **Zoon** (PvdD) merkt op dat beleid wordt bepaald door een klein inspraakclubje: LTO voor landbouw, Faunabeheereenheid (FBE) tegen dieren in het wild, Sportvisserij Nederland voor dierenmishandeling. Hierdoor wordt niet de gehele provincie betrokken bij het beleid. Het zijn als het ware geborgde provinciale zetels. Naast het betrekken van burgers bij plannen zal de provincie in bredere zin ook maatschappelijke organisaties moeten betrekken: biologische boeren wat betreft de biologische landbouw en het meenemen van hun oude collega's, en dierenwelzijnsorganisaties als sparringpartner. Dit is niet alleen nodig voor het vergroten van het draagvlak, maar juist ook voor het breder betrekken van de aanwezige kennis en kunde. Anders blijven grote problemen onopgelost. Hoewel de wil er is, blijft men thans in een vicieuze cirkel hangen. Erkent de provincie de urgentie en noodzaak van verandering, zoals beschreven in het IPBES-rapport? De Partij voor de Dieren maakt zich zorgen dat de verandering te gering en te laat zal zijn.

De Living Planet Index staat thans immers lager dan op het moment dat de heer Zoon betrokken raakte bij de provincie. Dit zegt iets over de aanpak van de provincie in de afgelopen jaren. De Partij voor de Dieren heeft al eerder en vaker aandacht gevraagd voor Groen Kapitaal. De provincie heeft met 2,5 fte meer directeuren dan groene verbinders werkzaam. Hoewel zij meer taken door hen zou willen laten uitvoeren, stagneren initiatieven op dit vlak. De heer Zoon noemt het voorbeeld van de groene schoolpleinen. Het is goed opgezet en de kennis is aanwezig. Op 12 maart 2020 heeft de provincie een duidelijk persbericht verzonden, maar nu staat het stil. De Partij voor de Dieren zou graag zien dat het levend gehouden wordt. Bij het volgende agendapunt zal zij daar verder op ingaan.

Er wordt €6 miljoen uitgetrokken voor schadecompensatie van ganzen, maar er is geen inzet op bronmaatregelen, nieuwe verjagingstechnieken of rustgebieden waar de ganzen geen schade veroorzaken. Als weldoener wordt gezegd dat IPO de trekker is, maar met een gedeelde programmabegroting van €97.000 per jaar ziet de PvdD daar weinig van terug en verwacht zij er weinig van. De partij zal dit bij de volgende commissievergadering nader bespreken. Veranderingen worden vaak afgeschoven. Waterkwaliteit betreft de waterschappen. De ganzen betreffen het IPO. Vergunningen betreffen de Omgevingsdiensten (OD's). Goed beleid dat nodig is om aan de toekomst te werken, wordt geblokkeerd door dooddoeners, niet alleen vanuit GS, maar ook vanuit andere fracties. Vooral op dat laatste punt zal de Partij voor de Dieren de komende tijd extra kritisch zijn.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt GS voor de heldere begroting, voor de beantwoording van de technische vragen en de verdere toelichting bij de begroting. Wat betreft de onderdelen in de begroting die betrekking hebben op de commissie NLG heeft het CDA de navolgende opmerkingen. De fractie maakt zich ernstige zorgen over de manier waarop het NNN wordt afgerond. Zij zal hier bij de bespreking van het Programma Natuurnetwerk (PNN), agendapunt 11.a, nader op ingaan. De provincie is bezig om allerlei natuurprojecten versneld te realiseren. Maar waarvan gaat dit ten koste? Men moet met elkaar beter stilstaan bij hetgeen hierdoor verloren gaat, namelijk een deel van het mooie Noord-Hollandse landschap. Veel inwoners raken hun bedrijf kwijt. Paardenstallen moeten dicht. Kortom, natuur is mooi; er wordt echt van genoten. De uitbreiding van natuur mag toch echter niet ten koste gaan van alles wat er nu is en wat van grote waarde is voor veel mensen?

Het CDA maakt zich specifiek zorgen over onder andere het project Laag-Holland, Eilandspolder en de binnenduinrand, omdat daar heel veel moet verdwijnen. Is dat echt de wens of kan er een modus worden gevonden waarin er natuur wordt gerealiseerd met zo veel mogelijk behoud van de huidige waarden die ook belangrijk zijn?

> De heer **Zoon** (PvdD) is enigszins verbaasd dat hij het CDA hoort zeggen dat het NNN niet op deze manier moet worden voltooid, terwijl het juist die partij was die de afgelopen periodes het onderhavige NNN-beleid heeft ingezet. Stond het CDA dan niet achter het beleid van de vorige twee coalities?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) antwoordt dat het NNN een voortzetting is van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op een gegeven moment is het omgedraaid naar verplicht. Daar is het misgegaan. Het CDA pleit er thans voor om het NNN te realiseren op een manier waarbij belangrijke waarden worden behouden en deze met de huidige bewoners zo veel mogelijk kunnen worden opgepakt. Tijdens het werkbezoek van 22 oktober jl. werd aangegeven dat er ontzettend veel ingeleverd moet worden als de huidige manier van het realiseren van het NNN wordt gecontinueerd. Mevrouw Koning-Hoeve pleit er derhalve voor om te bekijken hoe een en ander op een goede manier met de inwoners kan worden opgepakt.

Wat betreft de faunaschade moge duidelijk zijn dat het CDA niet tevreden is over de verhoging van het eigen risico, die dit jaar is ingegaan. Vorige week werden zelfs hele velden met suikerbieten weggevreten en vertrapt door ganzen. Het wordt een enorme plaag. De schade wordt niet minder maar meer. Het CDA wil graag dat de gedeputeerde echt aandacht heeft voor voornoemd dossier. Mochten er toch nog mogelijkheden zijn, kan gedeputeerde daar dan extra inzet op plegen? De natuur heeft enorme geldstromen nodig om het beheer ook in de toekomst te financieren. Dat is ook goed te zien in voorliggende begroting. Anders worden de doelstellingen niet gehaald. Veel meer dan €100 miljoen per jaar voor het beheer. Het CDA maakt zich zorgen wat betreft de vraag of de provincie dit tot in lengte van jaren kan blijven betalen. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als de SNL (subsidie voor natuurbeheer) lager wordt of wegvalt? Kan de gedeputeerde daar een reflectie op geven?

Tot slot komt mevrouw Koning-Hoeve op de moties die er betrekking op hebben. Zij verwacht dat het CDA in ieder geval de motie "Broedplaats Blakende Bollen" (M83-2021) kan ondersteunen.

De **voorzitter** wijst erop dat de moties tijdens de behandeling van agendapunt 8.a aan de orde zullen komen.

De heer **Mantel** (JA21) wijst erop dat er in voorliggende begroting keuzes zijn gemaakt die JA21 graag anders had gezien. Dit betekent echter niet dat het gehele stuk niet deugt. Er staan ook goede punten in die de partij ondersteunt. Heikel punt voor JA21 is het ganzenbeleid, met daaraan gekoppeld de verhoging van het eigen risico van agrariërs aangaande de ganzenschade. De heer Mantel is bekend met het filmpje waaraan het CDA refereerde. JA21 heeft, ook tezamen met andere partijen, in PS meerdere voorstellen gedaan om het te wijzigen. Deze zijn helaas afgeketst. Kunnen GS aangeven of er nieuwe inzichten op dit dossier zijn en of het toch nog mogelijk is om het ganzendebacle opnieuw te bekijken?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bedankt gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen. Hij gaat ervan uit dat in het antwoord op vraag nr. 80 van de PVV met de passage "*In geen van de genoemde gebieden is de administratieve onteigening opgestart*" de 25 NNN-deelgebieden worden bedoeld. Is er enig zicht op wat er op korte termijn op de provincie afkomt qua onteigening?

De PVV heeft voorts nog een vraag over pagina 6 van het "was-wordt"-overzicht. In het overzicht staat dat de oude indicator "ontpachting NNN" is verwijderd. Met welke reden is dit gebeurd?

De heer **De Wit** (VVD) heeft vier punten om in te brengen op onderhavige begroting. Allereerst komt de heer De Wit op de beleidsindicatoren. De VVD-fractie is an sich blij dat hiernaar gekeken is en dat er voor de NLG-onderwerpen andere indicatoren in zitten. Zij is vooral verheugd over de in de antwoorden vervatte toezegging dat er in de begroting voor 2023 ook een indicator wordt uitgewerkt voor de Natura2000-gebieden. Wat de VVD betreft, gaat het dan om alle doeltypen (habitats en vogels) die in de betreffende gebieden beschermd moeten worden en de vraag hoe het ervoor staat met die populaties. Goede metingen en dataverzameling zijn hiervoor cruciaal. Gaat de provincie een aanvullend meetinstrumentarium opzetten om de indicator te vullen? Of gaat zij zich baseren op landelijke data die al beschikbaar zijn? Dezelfde methodiek kan ook voor de NNN worden toegepast. Het gaat dan niet over het aantal hectares, maar met name om de kwaliteit binnen die gebieden.

Het tweede punt betreft het Programma Laag-Holland. De heer De Wit is lichtelijk verbaasd naar aanleiding van de beantwoording van de technische vragen. In de begroting wordt geschermd met een bedrag van €200 miljoen, maar dit kan op dit moment slechts matig onderbouwd worden. De VVD zou derhalve terughoudend willen zijn met het noemen van dergelijke bedragen in dit soort begrotingen als richting de Staten geen exacte uitleg kan worden verstrekt. Zij roept GS op om voortaan enige voorzichtigheid te betrachten. De VVD is uiteraard heel benieuwd wanneer de bespreking van het programma Laag-Holland binnen de commissie NLG zal plaatsvinden.

Het derde punt betreft de tweede tranche van het Programma Natuur. In de eerste tranche werd duidelijk dat de focus van de uitgaven met name zit op projecten in de natuurhoek en op natuurorganisaties. De VVD herhaalt haar pleidooi om bij de tweede tranche te bekijken of ook economische sectoren betrokken kunnen worden om uiteindelijk ook de omgeving buiten de NNN van een dusdanige kwaliteitsimpuls te voorzien dat de druk op de Natura2000-gebieden minder wordt.

Het laatste punt betreft het natuurbeheer. De VVD deelt de zorgen die het CDA zojuist in andere bewoordingen heeft uitgesproken over het beheer van de natuurgebieden, zeker omdat er de

komende jaren meer hectares zullen worden aangelegd en daarnaast de SNL-beheersubsidies aflopen. De VVD meent dat agrariërs uiteindelijk nodig zullen zijn om het natuurbeheer te kunnen vormgeven in delen van de Noord-Hollandse natuurgebieden. Bovendien kunnen de terreinbeherende organisaties (TBO's) het niet alleen. Zij vragen structureel om meer geld en geven aan capaciteitsproblemen te hebben zodat zij niet alle activiteiten kunnen doen die zij zouden willen. Hieruit concludeert de VVD dat er ook andere partijen nodig zijn, omdat anders het beheer simpelweg niet op orde kan worden gekregen. In de beantwoording van de technische vragen staat dat er een evaluatie zal plaatsvinden van het agrarisch natuurbeheer tijdens de afgelopen jaren. Welke criteria vormen de basis voor deze evaluatie? Wordt tevens het niet-agrarisch natuurbeheer geëvalueerd en vindt er ook een vergelijking tussen beide vormen plaats? Deze zou volgens de VVD tot interessante inzichten kunnen leiden.

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat haar fractie zich het beste kan vinden in de bijdrage van de Partij voor de Dieren. In tegenstelling tot het CDA is de SP wél voorstander van een uitbreiding van de natuur. Deze is namelijk ook belangrijk voor bijvoorbeeld de biodiversiteit en uiteindelijk dus ook voor de gezondheid van de mens. Wat betreft de vraag of economie of natuur de boventoon zou moeten voeren, gaat mevrouw De Groot er op basis van de huidige situatie nog steeds van uit dat natuur voorgaat op economie en dat er vooral moet worden ingezet op de uitbreiding van de natuur.

Haar tweede punt betreft de faunaschade. De ganzen vinden in Noord-Holland een "gedekt tafeltje", zij het wat minder in natuurgebieden en wat meer in eiwitrijke agrarische graslanden. Mevrouw De Groot zou derhalve niet willen inzetten op het nog verder afschieten en vernietigen van ganzen.

Mevrouw De Groot meent dat de beleidsindicatoren verbeterd zijn ten aanzien van voorgaande versies, maar een aanscherping is altijd nodig.

> De heer **De Wit** (VVD) meent zich te herinneren dat de SP, bij monde van de heer Smaling, destijds positief was over de Voedselvisie die de provincie heeft neergelegd. De bijdrage van de SP horende, vraagt de heer De Wit zich af of de SP meent dat de Voedselvisie bedoeld is voor de ganzen of dat het ook gaat om het voedsel dat de mensen daadwerkelijk consumeren. De VVD zou het immers wat kort door de bocht vinden om te veronderstellen dat boeren voedsel voor de ganzen produceren en dat daar maar niets aan gedaan moet worden.

Mevrouw **De Groot** (SP) wijst erop dat boeren voedsel produceren voor meer mensen dan er in Nederland wonen. Ganzen hebben ook zo hun behoeften in het ecosysteem. Deze behoeften worden door de boeren vervuld met de aanleg van eiwitrijke graslanden.

> Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of mevrouw De Groot zich realiseert dat er met de eiwittransitie die de provincie Noord-Holland nastreeft er juist veel meer eiwitrijke gewassen overal in Noord-Holland zullen worden geplant. Hoe wil de SP daar in de toekomst mee omgaan, gelet op het feit dat zij niets tegen de ganzen wil ondernemen?

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat de eiwitrijke graslanden op dit moment bestemd zijn voor de koeien die door de boeren worden opgefokt en door een groot deel van de wereldbevolking worden

opgegeten.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of mevrouw De Groot (SP) zich realiseert dat de eiwittransitie juist ten doel heeft dat dat er eiwitten worden geproduceerd voor menselijke consumptie en dat de ganzen daar dus ook op afkomen.

Mevrouw **De Groot** (SP) antwoordt dat de toekomst dat zal moeten uitwijzen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de mensen minder vlees gaan eten en zich daar wel bij voelen.

De heer **De Wit** (VVD) is blij dat de SP aangeeft dat voedsel het beschermen waard is. Hij rekent er derhalve op dat de SP initiatieven zal steunen om gewasschade te voorkomen, niet alleen aan de graslanden, maar ook aan bijvoorbeeld de suikerbieten.
De heer De Wit wil graag nog attenderen op een feitelijke onjuistheid in de inbreng van mevrouw De Groot (VVD). De Nederlandse agrarische sector produceert namelijk onvoldoende producten om de eigen bevolking te voeden. Sterker nog, de Nederlanders eten heel andere producten dan die in eigen land worden geproduceerd.

Mevrouw **De Groot** (SP) beaamt dat Nederlandse agrarische producten wereldwijd worden geconsumeerd. Nederland zou er beter aan doen om meer producten van het seizoen en van vaderlandse bodem te consumeren. 80% van het in Nederland geproduceerde voedsel verdwijnt naar het buitenland.

De heer **Cardol** (GL) is blij met de aanpassing van de indicatoren. Deze geven meer houvast in relatie tot de doelstellingen die in het college akkoord zijn geformuleerd. De heer De Wit (VVD) informeerde via de technische vragen naar een indicator voor het stikstofbeleid. De heer Cardol is blij dat het college toezegt daarmee nog te zullen komen.
De D66-fractie vroeg in haar bijdrage om nog meer indicatoren op het gebied van natuurbeleid. Dit lijkt de heer Cardol an sich prima, maar hij hecht wel aan een wat uitgebreidere, tekstuele toelichting op punten.
Tot slot steunt de heer Cardol de oproep van de Partij voor de Dieren om meer partners aan het woord te laten wat betreft het beleid van de provincie, maar het betreft zijns inziens wel maatwerk. De heer Cardol is geen voorstander van meer "geborgde zetels".

De heer **Mangal** (DENK) bedankt het college voor het tijdig beantwoorden van de technische vragen. De omstandigheden lijken thans weliswaar iets beter dan vorig jaar, maar ze zijn nog steeds uiterst precair. Men hoopt dat de coronacrisis op haar laatste benen loopt, gezien de toenemende vaccinatiegraad. Inmiddels lopen de IC's echter weer vol met voornamelijk patiënten die niet gevaccineerd zijn. De heer Mangal snapt dat de provincie op grotere afstand van de burger staat dan de gemeenten, maar de DENK-fractie ziet het als haar belangrijke taak om voornoemd signaal door te geven. Zij doet derhalve met klem een beroep op het college om het terugwinnen van het vertrouwen van de burger in zo veel mogelijk gremia binnen het lokaal bestuur aan de orde te stellen en zich niet alleen te beperken tot financiële hulp aan bedrijven.

De **voorzitter** wijst erop dat het de bedoeling is om bij de behandeling van de begroting te focussen op de thema's die onder de commissie NLG vallen.

De heer **Mangal** (DENK) was in de veronderstelling dat ook de coronacrisis onder het thema

Gezondheid valt.

Zijn tweede punt betreft de onteigening van boerenbedrijven. Er worden miljoenen euro's uitgegeven aan lobbyorganisaties, maar desondanks geeft het college aan dat het net als alle burgers de informatie hieromtrent uit de media heeft moeten vernemen. De heer Mangal vraagt zich derhalve af of de lobby-inzet wel voldoende oplevert. Mogelijke onteigening heeft immers grote gevolgen voor de boeren en voor de provincie. Men mag verwachten dat de provincie goed op de hoogte is van een dergelijk belangrijk onderwerp, zodat de boeren en burgers adequaat geholpen kunnen worden tijdens het eventuele onteigeningsproces. Deelt het college dit standpunt van DENK?

DENK is zich ervan bewust dat de provincie geen grote veranderingen kan doorvoeren, maar zij kan wel goede stappen zetten in de richting van een duurzamer en eerlijker Noord-Holland door in het gat te springen dat het Rijk en de gemeenten laten ontstaan en waarin de burgers dreigen te vallen.

De heer **Klein** (CU) bedankt GS en alle ambtenaren voor de begroting. De ChristenUnie is enthousiast over de nieuwe indicatoren. Het is goed om die nog verder door te ontwikkelen. Het zou goed zijn om rondom stikstof meer details te zien. Dat geldt ook ten aanzien van natuur. Er is nu enkel een indicator voor gesubsidieerd natuurbeheer, maar het gaat uiteindelijk om de totale gerealiseerde natuur. De ChristenUnie ziet die verbeteringen graag tegemoet. De indicator over de realisatie van het NNN laat zien dat er nu eindelijk richting de doelstellingen van 2027 wordt gewerkt. De ChristenUnie uit haar complimenten en steun om daar de komende periode goed op te blijven inzetten.

Wat betreft de begroting zelf is de ChristenUnie blij met de prioriteit die in 2022 wordt gegeven aan het Actieplan Weidevogels. Haar grote zorg heeft betrekking op de faunaschade. Eerdere sprekers noemden het reeds en refereerden aan een filmpje over schade die ganzen aan voedsel veroorzaken. Deze schade moet zo veel mogelijk worden voorkomen, maar dat lukt op dit moment niet. De ChristenUnie denkt dat er meer geld en aandacht van de provincie moet naar de preventie van schade en dan specifiek naar gecoördineerd beheer. Zij stelt voor om daar in de begroting meer geld voor uit te trekken, zodat er bijvoorbeeld in de vorm van een aantal pilots kan worden samengewerkt om schade te voorkomen. Hoe staan de commissie en GS hier tegenover?

> De heer **Zoon** (PvdD) vraagt wat de heer Klein precies bedoelt met "gecoördineerd beheer". Het IPO doet onderzoek naar niet-dodelijke verjagingsmiddelen. Wil de ChristenUnie daar verder bij aanhaken?

De heer **Klein** (CU) antwoordt dat hij met "gecoördineerd beheer" de definitie volgt zoals geformuleerd door de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade, die aangeeft dat er veel meer samengewerkt moet worden tussen de TBO's en de boeren om faunaschade te voorkomen. De FBE heeft aangegeven dat het niet van de grond is gekomen omdat hiervoor te weinig geld ter beschikking is gesteld.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft GS de gelegenheid om te antwoorden. Als eerste geeft zij hiertoe het woord aan gedeputeerde Rommel.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Gedeputeerde Rommel is blij dat veel partijen tevreden zijn met de begroting. Er is veel gezegd over de indicatoren, die een nieuwe aanpak vormen. Volgend jaar zal er nog eens goed naar worden gekeken. Niet alles is in één getal te vervatten. De heer De Wit (VVD) vroeg waarnaar gekeken wordt om te bepalen hoe het met de flora en fauna staat. Gedeputeerde geeft aan dat dit voornamelijk de landelijke cijfers betreft. De provincie is thans samen met de NDFF bezig om een hele grote professionaliseringsslag te maken. Het Rijk zal hieraan meebetalen. Ook met de gemeenten wordt bekeken hoe het verder vorm kan worden gegeven, zodat alle informatie daarin wordt meegenomen.

Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt om een verduidelijking van de NDFF.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het de Nationale Databank Flora en Fauna betreft. Een en ander wordt thans volledig bijgehouden door BIJ12. Er vindt thans een professionaliseringsslag plaats. Alle vrijwilligers sturen hun tellingen derhalve door naar de NDFF.

Richting D66 merkt gedeputeerde op dat er volgend jaar nogmaals naar de indicatoren zal worden gekeken. Het college verneemt derhalve graag eventuele opmerkingen en suggesties van de Statenleden. Het is echter heel lastig om alles in één cijfer te vervatten.

De heer **De Wit** (VVD) interpreteert het als zodanig dat de provincie zich baseert op landelijke informatie. Aan het verzamelen van de data zal derhalve niets wijzigen. Echter, in de begroting voor 2023 zal een en ander uiteindelijk worden doorvertaald naar de Noord-Hollandse Natura2000-gebieden. De landelijke data zullen dus in feite worden geregionaliseerd in een weergave voor Noord-Holland. Is dit een juiste interpretatie?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) merkt op dat het overzicht over de biodiversiteit dit najaar volgt. Daarin wordt een en ander vertaald. Maar het is niet echt een indicator, aangezien dat heel lastig is. Binnenkort zal wel besproken worden hoe het met de biodiversiteit in Noord-Holland staat. Een exact moment kan gedeputeerde thans nog niet noemen, maar naar verwachting wordt het dit najaar.

Gedeputeerde Rommel weet hoezeer de heer Zoon (PvdD) Groen Kapitaal omarmt en geeft aan dat die 2,5 fte meer ziet op de totale manier van werken en het vertalen van Groen Kapitaal door de gehele organisatie. Er zijn derhalve meer mensen mee aan het werk. Een vertaling van Groen Kapitaal zit bijvoorbeeld ook in Boer & Business in Balans. De provincie bekijkt hoe het ook op andere beleidsterreinen kan worden ingevoerd, aangezien gedeputeerde er zelf ook heel content mee is. Maar die 2,5 fte acht zij echt voldoende.

Het CDA en de VVD noemden het Programma Laag-Holland. Die €200 miljoen is een indicatie. Het college is momenteel bezig om het plan van uitvoering op te stellen. Aan de hand daarvan wordt steeds duidelijker wat de werkelijke cijfers zijn en wat er echt nodig is. Er moet wel tempo worden gemaakt. Dat wordt ook vanuit het Rijk meegegeven. Naar verwachting moeten er uiteindelijk wel pijnlijke beslissingen worden genomen, maar dat gebeurt in goed overleg en met zorgvuldigheid. Wellicht zijn er mogelijkheden voor verkaveling, onteigening met volledige schadeloosstelling. Een en ander staat nog helemaal in de kinderschoenen. Gedeputeerde heeft hierover een aantal gesprekken gevoerd. Onteigening geschiedt tot op heden altijd op basis van vrijwilligheid, maar dat is nooit een geschreven wet geweest. GS zijn met alle gebieden in goed overleg en zullen de Staten

hiervan op de hoogte houden.

De heer Van Tiggelen (PVV) vroeg wat er behalve de drie onteigeningstrajecten in de Schil Naardermeer, waarmee in de laatste Statenvergadering is ingestemd, nog qua onteigening wordt verwacht. Gedeputeerde geeft aan dat er op dit moment geen verdere onteigeningvoorstellen op de agenda staan. Mochten er echter boeren zijn die kavelruil wensen, heeft de provincie echter wel het middel onteigening nodig.

De PVV vroeg voorts waarom de oude indicator "ontpachting NNN" is verwijderd. Gedeputeerde Rommel vraagt de heer Van Tiggelen (PVV) om een nadere toelichting.

> De heer **Van Tiggelen** (PVV) vult aan dat op pagina 6 van het "was-wordt"-overzicht de indicator "ontpachting NNN" is verwijderd. Waarom is dit gebeurd?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) heeft dit antwoord niet paraat en zal hierop terugkomen.

De VVD vroeg of in het Programma Natuur ook naar economische oplossingen gekeken kan worden. Gedeputeerde Rommel wijst erop dat het een regeling van het Rijk betreft. In de tweede tranche zal het breder worden getrokken en wordt er meer met de Statenleden overlegd. Het Rijk zet wel heel sterk in op verbetering van de natuur. GS zullen het verzoek van de VVD meenemen, maar kunnen niet garanderen dat zij het bij het Rijk voor elkaar krijgen.

> Het lijkt de heer **De Wit** (VVD) evident dat de nadruk wordt gelegd op de verbetering van de natuur. Daarop is de gehele stikstofaanpak geënt. Het zou in die zin passend moeten kunnen zijn als de natuurkwaliteit verbeterd kan worden door ook met stikstof iets te gaan doen. De heer De Wit meent dat dat uiteindelijk de kern van het gehele probleem is. Het zou jammer zijn als die deur dichtgaat. Het is heel goed mogelijk om buiten N2000-gebieden de natuurkwaliteit te verbeteren door projecten te initiëren die gericht zijn op stikstof. Mag de heer De Wit dat zo zien of is hij aan het wensdenken doordat de minister nu eenmaal anders heeft besloten?

Gedeputeerde **Rommel** zal het signaal van de VVD zeker meenemen. GS hebben dat ook gedaan in de eerste tranche wat betreft het Goois Natuurreservaat (GNR), dat geen N2000-gebied betreft. Daar gaat zo'n €4 miljoen naartoe om de stikstofuitstoot te verminderen en herstelmaatregelen te nemen. De provincie probeert locaties waar mogelijkerwijs de beste resultaten behaald kunnen worden, mee te nemen naar het Rijk en deze te verdedigen. De uiteindelijke beslissing is dan aan het Rijk. Het college doet zijn uiterste best om het mee te nemen in de tweede tranche en zal de Staten hierover informeren.

De VVD vroeg voorts welke criteria de basis voor een evaluatie van het agrarisch natuurbeheer vormen. Gedeputeerde Rommel antwoordt dat dit puur ecologische criteria betreft. Er wordt gekeken naar zowel agrarisch natuurbeheer als natuurbeheerorganisaties.

De heer Mangal (DENK) had een vraag over de Rijksregeling. Gedeputeerde Rommel heeft aangegeven dat zij niet zo gelukkig is met de opkoopregeling van het Rijk wat betreft de eerste tranche. Naar de tweede tranche wordt nog gekeken. Gedeputeerde Rommel verwacht niet dat in Noord-Holland veel bedrijven eraan mee zullen doen, gelet op de stopregeling die erin zit.

De heer Klein (CU) gaf aan dat het gecoördineerd beheer van ganzen een grote zorg is omdat de FBE gezegd zou hebben dat het niet van de grond komt. Gedeputeerde Rommel is heel benieuwd hoe deze informatie tot de heer Klein is gekomen, opdat GS een en ander met de FBE kunnen bespreken.

> De heer **Klein** (CU) geeft aan dat dit letterlijk vermeld staat in de aanbiedingsbrief bij het Faunabeheerplan.

Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat het gecoördineerd beheer is opgenomen in het ganzenbeleid, zoals de Staten dit vorig jaar hebben gezien. Zij zal een en ander echter nagaan en er bij de commissie op terugkomen.

> De heer **Klein** (CU) bedankt gedeputeerde Rommel voor de toezegging om erop terug te komen. De FBE zegt echter letterlijk dat er geen middelen voor beschikbaar zijn gesteld terwijl die wel nodig zijn. Kan gedeputeerde dan ook een inschatting geven van de noodzakelijke kosten als het verzoek van de FBE zou worden gehonoreerd?

Voor zover gedeputeerde **Rommel** weet, is het gecoördineerd beheer wel degelijk meegenomen in het geld voor de FBE, maar zij zal dit nakijken.

De heer Mantel (JA21) vroeg of er nieuwe inzichten op dit dossier zijn. Het is net vastgesteld en gaat nu de uitvoering in. Het college heeft toegezegd dat er volgend jaar een evaluatie komt. Alsdan kan gedeputeerde de Staten wat meer inzicht in onderhavig dossier geven.

De **voorzitter** wijst nog op de vraag over de Kaderrichtlijn Water, betreffende de portefeuille van gedeputeerde Loggen. Bij diens afwezigheid wordt de vraag beantwoord door gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) geeft aan dat er met de waterschappen afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van de pilots:
- Een pilot Uitgeester- en Heemskerkerbroek;
- Een pilot Amstelveense Poel van het Hoogheemraadschap van Rijnland;
- Een pilot Sloterplas van Waterschap AGV.

Hiervoor wordt het gereserveerde budget van €1,5 miljoen benut.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording en geeft het woord vervolgens aan gedeputeerde Zaal.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):
De heer Zoon (PvdD) deed de suggestie om meer maatschappelijke partners bij het beleid te betrekken, hetgeen werd ondersteund door de heer Cardol (GL). GS zijn hiermee bezig. Gedeputeerde Zaal heeft vorig jaar na haar infunctietreding een rondje gemaakt langs alle dierenwelzijnsorganisaties en met hen afgesproken om dit jaarlijks te herhalen, op basis van nader te bepalen agendapunten (bijvoorbeeld de Voedselvisie of andere beleidsterreinen). Gedeputeerde Zaal heeft voorts regelmatig overleg met de TBO's, de landbouworganisatie LTO en ook de biologische landbouw.

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn gericht aan gedeputeerden Olthof en Stigter, zodat daarmee de vragen in eerste termijn zijn beantwoord. Aansluitend geeft zij de Statenleden de gelegenheid voor een tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Van Tiggelen** (PVV) refereert aan een vraag die binnen de commissie NLG al meerdere malen is gesteld, i.c. door mevrouw De Groot (SP): waarom moet Nederland voor de rest van de wereld voedsel produceren? De heer Van Tiggelen wil allereerst een nuance aanbrengen. Het gros van de agrarische exportproducten gaat immers naar België en Duitsland, en dus niet zozeer naar de rest van de wereld. Bovendien is Nederland een klein land, zodat al snel sprake is van "export". De heer Van Tiggelen geeft ter beantwoording van de vraag vier redenen:
- Het Nederlandse klimaat en de bodem in Nederland zijn uitermate geschikt voor landbouw;
- De bodem in Nederland is eveneens heel geschikt;
- Nederland is wereldleider op het gebied van de technologie om de voedselproductie zowel efficiënt als milieuvriendelijk uit te voeren;
- De economische kracht van Nederland zit hoofdzakelijk in een overschot op de handelsbalans. De agrarische sector draagt daar in ruime mate aan bij.

De provincie zou haar agrarische sector moeten koesteren in plaats van afbreken.

De heer **De Wit** (VVD) deelt de genuanceerde inbreng van de heer Van Tiggelen op alle punten, behalve die over het handelsoverschot. Hij gaat in op een aantal genoemde punten. De ChristenUnie werpt het punt op over het gecoördineerd beheer. Er is een wat diffuus beeld over de feitelijke situatie, maar ook de VVD hecht grote waarde aan de impuls om de faunaschade te verminderen c.q. te voorkomen. Het is derhalve fijn dat hierop een initiatief wordt genomen. De heer De Wit meent zich te herinneren dat de FBE daar meer budget voor heeft gekregen in de begroting van vorig jaar dan wel dit jaar. In die zin zou er al een deel van het geld beschikbaar zijn. de VVD laat dit echter graag aan de opvolging van het initiatief.

Het punt over de evaluatie van het natuurbeheer is met name ecologisch ingestoken. De heer De Wit zou ook wel geïnteresseerd zijn in de financiële benadering. Als er toch een vergelijking wordt gemaakt tussen agrarisch natuurbeheer en niet-agrarisch natuurbeheer kan er wellicht ook wat gezegd worden over de efficiëntie ervan, gelet op de vraag wat het aan subsidies kost. De heer De Wit wil deze invalshoek ter overweging meegeven.

Tot slot denkt de VVD dat er een vliegwiel kan ontstaan door middel van een bredere inzet van de tweede tranche van het Programma Natuur. Op dit moment is er relatief weinig beweging vanuit de economische sectoren om wel hun noodzakelijke bijdrage te doen aan de maatregelen om bijvoorbeeld onder de kritische depositiewaarde (KDW) te komen. De VVD overweegt op dit punt in de PS-vergadering een inbreng te leveren.

> Mevrouw **De Groot** (SP) beaamt dat elke vorm van stikstofvermindering ook minder sporen nalaat in de Natura2000-gebieden. Maar het is toch zo dat vooral de Natura2000-gebieden gelden als indicator voor het behoud van de natuur?

De heer **De Wit** (VVD) is geen ecoloog, maar meent dat het fundamentele probleem in mei 2019 aan

het licht is gekomen door de uitspraak van de Raad van State dat men er in Nederland niet in slaagt om de kritische depositiewaardes voor de natuurgebieden te halen. Hij roept dan ook op om inspanningen te financieren die hieraan bijdragen. In het stuk van de Adviescommissie Stikstof wordt immers zelfs genoemd dat er anders beleid "met een lekkende kraan" wordt gemaakt.

> De heer **De Groot** (SP) is het in zekere zin met de heer De Wit (VVD) eens. Als hij echter meent dat bedrijven op welke manier dan ook hun stikstofuitstoot moeten verminderen, dan hoeft dat haars inziens niet noodzakelijkerwijs gecombineerd te worden met het geven van subsidies.

De heer **De Wit** (VVD) beaamt dit in zoverre dat men bedrijven sowieso niet al te veel zou moeten willen subsidiëren. Er is echter sprake van een maatschappelijk probleem, dat niet enkel de schuld van de bedrijven is. Deze hebben immers ook te maken met overheidsbeleid en allerhande wensen. Eenieder wil de natuur beschermen. Dit kan niet financieel eenzijdig op het bordje van individuele bedrijven worden gelegd. De heer De Wit pleit er om die reden voor om in het maatschappelijk belang toch ook naar subsidies te kijken.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) merkt op dat haar fractie bij de behandeling van het PNN (agendapunt 11.a) inhoudelijk zal terugkomen op het natuurbeleid. Wat betreft de ganzen is het CDA verheugd dat gedeputeerde zal bekijken wat er is afgesproken en wat de eventuele mogelijkheden zijn.

Wat betreft de evaluatie van het natuurbeheer geeft de gedeputeerde aan dat er enkel naar ecologische criteria wordt gekeken. Het CDA pleit ervoor om naar meer dingen te kijken, waaronder de economische criteria en een vergelijking, zoals ook de heer De Wit aangaf, alsmede de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid.

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in tweede termijn. Zij herhaalt de toezegging van gedeputeerde Rommel om te kijken naar de wijze waarop het gecoördineerd beheer in het FBE-advies is opgenomen en concludeert dat de Staten een en ander voor de behandeling in PS tegemoet kunnen zien. Aansluitend geeft de voorzitter GS de gelegenheid om te antwoorden.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
In antwoord op het verzoek van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) om de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid ook mee te nemen in de evaluatie, geeft gedeputeerde Rommel aan dat als het niet haalbaar is, men er ecologisch gezien ook niets aan heeft. De boeren moeten natuurlijk wel van het natuurbeheer kunnen leven. Dat wordt dus altijd meegenomen in het overleg en derhalve ook in de evaluatie.

Op de vraag van de PVV over de indicator "ontpachting" wil gedeputeerde Rommel graag schriftelijk terugkomen.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording in tweede termijn en de gedane toezeggingen. Gedeputeerde Rommel zal een schriftelijke reactie doen toekomen over het gecoördineerd beheer van de FBE en over het ontpachtingsverhaal.

8. B-agenda Begroting

8.a Brief GS aan PS inz. advies GS aangehouden moties begroting 2022 (de door GS voorgelegde financiële opties a en b te bespreken op de begroting in de commissie EFB van 28 oktober 2021; de adviezen van GS over de aangehouden moties te bespreken in alle commissies bij de begrotingsbehandeling).

De **voorzitter** vraagt de commissieleden zich te richten op de onderdelen die betrekking hebben op de portefeuille van NLG. De financiële opties zullen alleen in de commissie EFB besproken worden.

Eerste termijn

Mevrouw **Kapitein** (D66) houdt het kort, aangezien haar fractie er uitgebreid op zal terugkomen in de commissie EFB. Zij stelt het op prijs dat er in de begroting middelen beschikbaar zijn voor de voorstellen aquathermie en innovatief watergebruik (motie 85-2021). D66 neemt derhalve aan dat zij haar motie niet opnieuw hoeft in te dienen. Of stelt het college het op prijs als de fractie de motie juist wél gaat indienen?

Ook over motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen) is D66 positief. Mevrouw Kapitein heeft nog wel een praktische vraag. De uittreding uit het GNR heeft nogal wat invloed gehad op het bedrag dat beschikbaar is voor deze moties. Waarom speelt het juist nu en niet eerder, zodat het in de kaderbrief had kunnen worden meegenomen?

De heer **De Wit** (VVD) houdt het eveneens kort, zeker omdat de totaalafweging meer binnen EFB en in de PS-vergadering gemaakt kan worden. De fractie van de VVD is enigszins verrast over de omvang van het overschot dat nu nog resteert ten opzichte van de berichtgeving in mei/juni, die de aanleiding vormde voor dit hele gesprek, maar ook dat laat de VVD aan EFB. Conform de geschreven brief van juli blijft de VVD bij haar prioriteiten voor het aanwenden van het overschot. Deze prioriteiten liggen buiten de commissie. De VVD zal derhalve op dit moment geen initiatieven steunen.

> De heer **Klein** (CU) is een beetje verrast over de laatste zin. Hij kan zich voorstellen dat de prioriteiten van de VVD elders liggen. Maar het is toch niet of/of? De heer Klein heeft gezien dat sommige moties niet het volledig beschikbare budget opsouperen. De heer De Wit (VVD) zou dus ook initiatieven hier kunnen ondersteunen als die niet per definitie zijn eigen initiatieven onmogelijk maken.

De heer **De Wit** (VVD) meent dat dit op zichzelf waar is. De totaalafweging zal derhalve uiteindelijk in de PS-vergadering moeten worden gemaakt. Op dit moment kan de heer De Wit echter niet overzien welke initiatieven nog in de andere commissies komen en hoe deze relateren aan de prioriteit die [wij] de commissie NLG heeft, ook in omvang van bedragen. Het overschot is iets minder hoog dan oorspronkelijk was voorgespiegeld. Hierdoor is de manoeuvreerruimte beperkter, hoewel de heer De Wit zeker wel sympathie heeft voor enkele initiatieven die binnen de commissie NLG vallen. Mocht tijdens de PS-vergadering blijken dat er toch ruimte zijn, dan zal de VVD op dat moment een overweging maken.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) wijst erop dat de bezoekersaantallen in recreatiegebieden toenemen. Op de Dag voor de Groene Vrijwilligers op 13 oktober jl. maakte ik kennis met het initiatief

gezondnatuurwandelen.nl, waar provinciebreed wandelingen worden georganiseerd door vrijwilligers. Het initiatief wordt ook gesteund door de provincie. De wandelingen zijn er voor iedereen, maar vooral senioren pakken deze mogelijkheid met beide handen aan. De grootste belemmering is het ontbreken van toiletvoorzieningen. Het college geeft een negatief advies met betrekking tot het voorstel van de ChristenUnie (M72-2001). Zij begrijpt dit vanwege de hoge kosten. Het voorstel was op basis van een advies van de Maag Lever Darm Stichting om bij fietspaden om de 25 kilometer, bij wandelpanden elke 5 kilometer en voorts bij bepaalde parkeerplekken een voorziening te treffen. De ChristenUnie wil graag pleiten voor mogelijkheden en zal een nieuw voorstel indienen, met een kleinere opgave. Daarbij wil zij ook denken aan vijf pilots op plekken waar de voorzieningen het hoogst nodig zijn.

Statenlid **Kostic** (PvdD) geeft aan dat een paar dagen voor de behandeling van de Kaderbrief in juni is gevraagd om te komen met voorstellen voor de bespreking van resterende middelen. Daar waar PS bij kaderbrieven veelal wat grote lijnen meegeven om deze in de commissies concreter te maken, was er ditmaal sprake van een net iets andere werkwijze. Statenlid Kostic kan zich voorstellen dat veel partijen hiervoor niet voldoende gelegenheid hadden in de geboden vijf dagen. Zij had derhalve verwacht dat meer partijen hun voorstellen zouden toelichten. In dat kader bedankt zij de ChristenUnie voor haar nadere uitleg.

Ook de Partij voor de Dieren heeft haar best gedaan, conform de afspraken in PS met GS, om dierenwelzijn wat nader toe te lichten. Zij komt hier dadelijk op terug onder agendapunt 8.b. Wat betreft de andere moties is de Partij voor de Dieren heel benieuwd naar de toelichting van andere partijen. Gezien de negatieve impact van de huidige bollensector vindt Statenlid Kostic motie 85-2021, die mede is ingediend door haar partij, van belang. Deze stuurt aan op de transitie naar een natuurinclusieve en biologische bollenteelt. De Partij voor de Dieren verheugt zich hierop.

Daarnaast heeft de Partij voor de Dieren een voorstel ingediend over Groen Kapitaal (motie 87-2021: Grote Groene Stappen Zetten). Hiervan zeggen de ambtenaren: "Leuk, maar welke projecten zouden jullie dan willen zien?" Er is minder geld over dan aanvankelijk werd gedacht. De Partij voor de Dieren zou derhalve op dit moment willen voorstellen om in ieder geval het plan Groene Schoolpleinen een boost te geven. Het beleid van Groene Schoolplein werd door de provincie omarmd, maar is thans stil komen te liggen en verdient een impuls. Het levert een supermeerwaarde op voor hittestress, wateroverlast, maar ook voor gezonde, meer gelukkige, verstandige en creatieve kinderen in de toekomst. Bovendien leren zij als toekomstige beleidsmakers, ondernemers et cetera de natuur te waarderen, wat bijdraagt aan de provinciale taak voor bescherming van de natuur. IVN komt daar dadelijk over inspreken. Statenlid Kostic vraagt de commissieleden om hier extra aandacht voor te hebben.

Wat betreft het voorstel van de Partij voor de Dieren over de plantaardige eiwittransitie begreep Statenlid Kostic dat er voldoende geld voor is. Is gedeputeerde Zaal derhalve bereid om te kijken hoe de uitvoering naar voren kan worden getrokken en versneld kan worden met het bestaande budget.

Over dierenwelzijn komt de Partij voor de Dieren dadelijk terug.

> Mevrouw **Dekker** (CDA) vraagt of de Partij voor de Dieren weet waarom het project Groene Schoolpleinen is komen stil te liggen.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vindt dit een goede vraag. Wellicht kan mevrouw Dekker (CDA) deze dadelijk aan IVN stellen.

De heer **Carton** (PvdA) merkt op dat vanwege geplande uitgaven, algemene reserves en extra middelen het rekeningresultaat wat lager uit. Dit bedraagt €640.000. De provincie was al wat voorzichtig om dat uit te geven. De verdere integrale afweging laat de Partij van de Arbeid aan de commissie EFB. De heer Carton zal wel kort inhoudelijk ingaan op een aantal moties. Wat zijn fractie betreft, wordt er een integrale afweging gemaakt over de inhoud van de moties voor de besteding, gekoppeld aan de beantwoording in EFB. Het wordt hierdoor wel enigszins complex, maar zoals de heer De Wit (VVD) al zei, zal het definitieve besluit wel in de PS-vergadering komen. Op die manier kan er toch met elkaar over gesproken worden.

De Partij van de Arbeid staat positief tegenover de motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen). Dit geldt ook ten aanzien van dierenwelzijn en een aantal andere kleine moties. Omdat echter niet bekend is hoe de behandeling in de andere commissies verloopt en wat het integrale oordeel van de commissie EFB over de totale bestedingsruimte gaat zijn, maakt de Partij van de Arbeid op een later moment pas een integrale afweging.

De heer **Cardol** (GL) merkt op dat de provincie Noord-Holland af en toe iets nieuws probeert in het kader van de vernieuwing van de bestuurscultuur. Helaas gaat dat niet altijd vanzelf. Het bedrag dat nog beschikbaar is voor het mooie voorstel van gedeputeerde Pels is helaas fors verlaagd, maar het is mooi dat er nog iets van over is. Het traject met een uitgebreide reactie van GS op de voorstellen, inclusief een vooruitblik, biedt perspectief. GroenLinks hoopt dat de provincie vaker een experiment aandurft, met een opener bestuursstijl, en dat men dan niet in de weerstand schiet. Hopelijk krijgt ook onderhavig initiatief in de toekomst een vervolg.

De heer Cardol bedankt het college voor het positieve advies op motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen). Als de Staten dit voorstel overnemen, betekent het dat het onlangs gestarte Fieldlab van het Clusius College samen met biologische bollentelers op het erf van Huiberts Bloembollen een verbredingsimpuls krijgt. Door aanstelling van een kwartiermaker kunnen de resultaten worden gedeeld met veel meer bollentelers in Noord-Hollander. Vandaar ook de steun van de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB). Kortom, winst voor de studenten, vaak aankomende boeren, die stageplaatsen krijgen en leren van innovaties in de bollenteelt. Het betekent ook winst voor de boeren die belang hebben bij de inzet van studenten en die profiteren van de opgedane kennis. Het is winst voor de natuur in de duinen en de binnenduinrand. Bovendien is het geheel in lijn met de provinciale plannen, zoals de Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit.

De heer Cardol ontving gisteren vanuit de sector, mede ondertekend door de KAVB, nog een afschrift van een ondersteuningsbrief voor het voorstel gericht aan PS en GS. In de brief wordt nadrukkelijk de wens uitgesproken om de kwartiermaker te stationeren bij het Fieldlab. De heer Cardol neemt aan dat dit ook de bedoeling van het college is, in reactie op de motie.

De heer Cardol hoopt van harte dat de collega-commissieleden het voorstel voor de Broedplaats Blakende Bollen ondersteunen en dat er integraal mee wordt ingestemd, zodat het meegenomen kan worden in een begrotingsvergadering, ofwel als voorstel van GS, ofwel als motie. GroenLinks

verneemt hierop graag een reactie.

Tot slot komt de heer Cardol op de motie Grote Groene Stappen Zetten (motie 87-2021) van de Partij voor de Dieren. Deze bevat zeker interessante en sympathieke elementen. Zoals het college zegt, is het soms nog wat ongericht. Statenlid Kostic (PvdD) beaamde dit zojuist ook. Met het betreffende budget is het ook lastig te realiseren.

De specificatie op Groene Schoolpleinen vindt de heer Cardol heel interessant en belangrijk. Mocht er derhalve nog financiële ruimte zijn, dan wil GroenLinks daar graag naar kijken.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft GS de gelegenheid om te antwoorden. Zij geeft allereerst het woord aan gedeputeerde Zaal.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):
De commissieleden hebben vragen gesteld over het proces. Het lijkt GS verstandig dat er in EFB goede afspraken over worden gemaakt met gedeputeerde Pels. In sommige gevallen zijn er moties aangehouden. Wat betreft de motie Broedplaats 83-2021 Broedplaats Blakende Bollen komt er vanuit GS een bepaalde invulling. In de commissie EFB zal met elkaar bekeken worden of dit al dan niet een nieuwe motie vergt.

Gedeputeerde Zaal is heel blij te horen dat de wijze waarop GS invulling willen geven aan de Broedplaats Blakende Bollen door de commissie herkend wordt. Of de motie uiteindelijk een meerderheid haalt, zal nog moeten blijken. Het ziet er echter positief uit en gedeputeerde Zaal verwacht dat hiermee een mooie impuls gegeven kan worden aan de verduurzaming van de bollensector, die een belangrijk thema vormt.

Wat betreft de motie over de eiwittransitie geeft gedeputeerde Zaal aan dat de urgentie en het belang ervan door GS ondersteund wordt. Het is ook een heel belangrijk thema in de Voedselvisie. In de Voedselvisie en in de Uitvoeringsagenda zijn drie eiwittransitieprojecten opgenomen. Zodra in beeld is welke projecten ondersteuning kunnen gebruiken, zal de provincie er echt al een hele kluif aan hebben om die uit te zetten. Of een en ander naar voren kan worden gehaald, hangt ook af van de projecten die zich aanbieden. De provincie stimuleert vooralsnog alleen. In een volgende begrotingsbehandeling zal worden bekeken of er nog versnelling of opschaling nodig is. De provincie gaat voor nu in ieder geval voortvarend aan de slag.

Motie 72-2021 (Toiletvoorzieningen Recreatiegebieden) hebben GS ontraden. Gedeputeerde Zaal ziet de wijziging van de ChristenUnie wel tegemoet. Men is met elkaar wel een proces ingegaan. Gedeputeerde hoopt derhalve dat de Statenleden GS zullen betrekken bij de aangepaste versie. Er is natuurlijk een heel bedrag mee gemoeid. Gedeputeerde herhaalt daarnaast het gegeven dat de motie lastig gekoppeld kan worden aan provinciaal beleid. Hier dient derhalve goed naar gekeken te worden. Naar aanleiding van eerdere motie van de ChristenUnie heeft de provincie het echter al wel onderdeel gemaakt van de besluitvorming in de recreatieschappen. Daarin zal gedeputeerde Zaal altijd aandacht blijven houden voor voldoende toiletvoorzieningen. Dat past goed bij de provinciale taak. De discussie over een en ander verder verbreed kan worden, moet op een later moment met elkaar worden aangegaan.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Zaal voor haar beantwoording en geeft het woord aan

gedeputeerde Rommel.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
Twee jaar geleden heeft de provincie geld gegeven om onderzoek te doen naar de Groene Schoolpleinen. Het feit dat veel van dergelijke scholen van gemeenten zijn, maakt het lastig om daar als provincie wat voor te betekenen. Gedeputeerde Rommel is er dan vooralsnog ook geen voorstander van om er als provincie in te stappen. Wel zal zij met IVN bespreken hoe een en ander is en zal verlopen. Dat is immers de organisatie die middelen kan verstrekken ingeval het een goed idee betreft.

> Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of gedeputeerde Rommel bereid is om eerst te luisteren naar de suggestie van het IVN om extra geld dat over is te gebruiken voor een mooie impuls van iets wat eigenlijk al is ingezet.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) zou de financiële impuls op dit moment niet aanraden, maar zij is wel bereid om met het IVN in overleg te gaan. Het is heel complex.

Tegen mevrouw Kapitein (D66) zegt gedeputeerde Rommel dat het college al heel lang in gesprek is met het GNR. Op enig moment is er een overeenkomst gesloten met Amsterdam. Dit heeft het proces versneld. Daarnaast hebben de gemeenten aangegeven dat zij er graag voor de verkiezingen ook met de provincie uit willen zijn, zeker gelet op het proces dat al gelopen is. Het gegeven er thans zicht is op een dergelijke uitkomst, leidt ertoe dat het ook in de begroting moet worden opgenomen.

> Mevrouw **Kapitein** (D66) begrijpt dit. Was echter voor de Kaderbrief niet reeds bekend dat hiervoor een bedrag in de begroting gereserveerd moest worden? Waarom geschiedt dit nu pas?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) antwoordt dat het ten tijde van de Kaderbrief nog niet zo concreet was. Gelet op de laatste gesprekken die zij heeft gevoerd, hoopt de provincie er nu echt uit te komen. Het was uiteraard al wel bekend dat het een groot bedrag zou betreffen, maar er gelden accountancyregels. Op basis hiervan is vastgesteld dat het nog niet in de Kaderbrief kon worden opgenomen.

De **voorzitter** benadrukt nogmaals dat de exacte werkwijze in de commissie EFB zal worden besproken. De uitgesproken steun ten aanzien van bijvoorbeeld motie 83-2021 (Broedplaats Blakende Bollen) zal daarin worden meegegeven. Het is vervolgens aan PS om er verder mee aan de slag te gaan.

> Mevrouw **Kapitein** (D66) informeert of de motie 85-2021(Aquathermie en innovatief watergebruik) al geborgd is in de begroting. Of is hiervoor nog een extra motie nodig?

De **voorzitter** kan zich voorstellen dat deze vraag procedureel ingebracht dient te worden bij de commissie EFB. Zo niet, dan zal er schriftelijk op de vraag worden teruggekomen.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) beaamt dat het een procesvraag betreft. Zij zal deze derhalve meenemen in de commissie EFB.

De **voorzitter** constateert dat er behoefte is aan een korte tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Cardol** (GL) snapt de opmerkingen van gedeputeerde Rommel over de Groene Schoolpleinen. Een en ander is mede afhankelijk van de beschikbare financiële middelen en de integrale afweging. De heer Cardol geeft nog één overweging mee. Hij kan zich voorstellen dat met de Groene Schoolpleinen ook kosten gemoeid zijn die wellicht boven het niveau van de individuele school en het individuele schoolplein uitstijgen, zoals ontwerpkosten of aanschafkosten van bepaalde materialen die wel uit een andere pot gefinancierd zouden kunnen worden.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) meent dat zo'n Groen Schoolplein altijd heel sympathiek is en dat het ook werkt. Gemeenten doen zelf ook al heel veel. Gedeputeerde vindt het derhalve heel lastig om een dergelijk project naar de provincie toe te trekken. Zij zal echter met de IVN overleggen en informeren wat hun ervaringen hiermee zijn.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voor nu voldoende is behandeld en rondt het derhalve af.

Uittreksel uit conceptverslag commissie RWK van 25 oktober 2021 tbv begrotingsbehandeling PS 8 november 2021 (inclusief behandeling advies GS op aangehouden moties positief rekeningenresultaat)

4. A-Agenda Algemeen

4.a. Begroting 2022

Dhr. **Wijmenga** (CDA) houdt een algemene inleiding over de crisis op de woningmarkt en de duurzame energieopwekking en over de wijze waarop oplossingen moeten worden bedacht. Met ongewijzigd beleid zoals bijvoorbeeld opgenomen in het Masterplan Wonen en in de begroting 2022, kunnen beide crises niet worden opgelost en zullen de resultaten hetzelfde en onvoldoende zijn en blijven. Het relevante beleid moet op creatieve en innovatieve wijze herijkt worden, het Masterplan Wonen is onvoldoende om een krachtig herstel te initiëren. Het afschaffen van de verhuurdersheffing zou een goede start zijn.

Mw. **Alberts** (SP) is benieuwd of het CDA drie oplossingen kan noemen die tot de beste resultaten leiden. De verhuurdersheffing is een Rijksaangelegenheid.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) meent dat het afschaffen van de verhuurdersheffing een eerste grote stap is. Daarnaast moet er ruimte zijn in het buitengebied om woningen te kunnen bouwen, want binnenstedelijke locaties zijn onvoldoende of te complex. Parallel is een breed scala aan maatregelen nodig, zoals betere vervoersmogelijkheden en het stimuleren van thuiswerken. Erkend wordt dat dit geen innovatieve gedachten zijn, daarom wordt een brainstormsessie voorgesteld met het oog op verbreding van de agenda.

Dhr. **Muurlink** (PvdA) vraagt het CDA om echt concrete en innovatieve voorstellen te doen om de woningmarkt te stimuleren.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) meent dat door met elkaar te discussiëren, in gesprek te gaan en na te gaan denken, er goede ideeën kunnen ontstaan.

Dhr. **Mulder** (D66) heeft deze voorstellen van het CDA al vaker gehoord in eerdere vergaderingen. Welke innovatieve ideeën heeft het CDA zelf?

Dhr. **Wijmenga** (CDA) meent dat opnieuw moet worden beoordeeld of meer woningen kunnen worden gebouwd op locaties in natuurgebieden/BPL en dat de gemeenten meer vrijheid moeten krijgen om zelf een afweging te maken. Gaan GS op de automatische piloot door of gaan zij ook creatief kijken naar meer mogelijkheden in de provincie?

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de stap naar nieuwe indicatoren in de begroting die de sturingsmogelijkheden van PS doen toenemen. De uitgaven voor het borgen van de energieinfrastructuur lopen terug van 4,5 miljoen euro dit jaar naar 800.000 euro in 2022. Dat is een vreemde ontwikkeling gezien de grote opgave voor energieopwekking en problematiek rond netschaarste. Wat voegt een nieuwe opstelling van een omgevingsagenda voor het landsdeel Noord-West op bovenregionaal niveau toe? Waarom begeleidt de provincie expats bij het zoeken naar woonruimte buiten Amsterdam in plaats van bijvoorbeeld doelgroepen zoals jongeren en starters?: Kunnen GS de voortgang opvang asielzoekers toelichten?

Dhr. **Muurlink** (PvdA) vindt de begroting een stuk beter leesbaar dan voorheen. De beleidsindicatoren zijn desgevraagd verbeterd en daar is men tevreden over. Wonen en energie: het woningtekort begin 2021 in Noord-Holland bedraagt 5% en dat moet worden verlaagd naar maximaal 2%. Daarom wordt meer geld beschikbaar gesteld voor versnelling van de woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen en dat wordt ondersteund, maar de PvdA verzoekt nadrukkelijk om meer betaalbare en sociale woningen te bouwen. Niet in de begroting maar in het Masterplan Wonen wordt incidenteel 100 miljoen euro gereserveerd, maar daar is nog geen dekking voor. Daarover moet nader gesproken worden. Men is tevreden met het instellen van twee reserves voor duurzame elektriciteit en warmtetransitie om de kosten te dekken van relevante stimuleringsactiviteiten. De EU gaat uit van een CO2-reductie van 55%. Voorgesteld wordt om in IPO-verband deze ambitie ook voor de provincies te verhogen. De PvdA is voornemens om samen met D66, GL en PvdD een motie in te dienen over energiearmoede waarbij de provincie de regie moet nemen.

Mw. **Alberts** (SP) verzoekt de SP toe te voegen aan deze motie. Zijn GS van mening dat er voldoende geld is gereserveerd om de klimaatdoelen te halen in de komende vier jaar? Het verduurzamen van woningen kost veel geld.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt of de SP het door JA21 voorgestelde provinciale isolatiefonds gaat steunen.

Mw. **Alberts** (SP) vindt dit fonds te beperkt gezien de focus op middenklasse koopwoningen, dus steunt dit nog niet, tenzij dit wordt verbreed naar sociale huurwoningen.

Mw. **Van Wijnen** (GL) vraagt of de SP meer geld beschikbaar zou willen stellen.

Mw. **Alberts** (SP) bevestigt dit, met name om de energievraag te verminderen. De uitdrukking 'alles hoort bij elkaar en alles hangt met elkaar samen' komt niet terug in de begroting, er zitten zelfs schotten tussen de diverse programma's. Wellicht kunnen andere programma's ook bijdragen aan het behalen van specifieke (klimaat-) doelen, zoals bij vervoer en het terugdringen van autogebruik. Hoe kan deze verbinding tot stand worden gebracht?

Dhr. **Hollebeek** (PvdD) benadrukt dat ook experts voorstellen om de klimaat- en biodiversiteitscrisis in samenhang aan te pakken, omdat anders geen van beide wordt opgelost en de kosten extra oplopen. Biodiversiteit en natuurinclusiviteit zijn geen direct doel van het programma OV-knooppunten, maar wel een 'meekoppelkans', dat lijkt echter minder te betekenen dan koppelkans. Het gebruik van specifieke termen zal in de PS-vergadering nader geadresseerd worden. De provincie streeft naar vergroening van de OV-knooppunten, want dat draagt bij aan klimaatadaptatie, gezondheid, natuur en inclusief bouwen. De volgende vragen komen op tafel: waarom worden hiervoor specifieke knooppunten benoemd en geldt deze inzet niet voor alle knooppunten? De zin: "De discrepantie op het gebied van ontwikkeling van natuur en landschap kan worden verklaard doordat deze ontwikkeling grotendeels wordt bepaald door externe beinvloedingsfactoren." Zijn GS bereid deze tekst aan te passen en te nuanceren? Zo niet, dan wordt een amendement overwogen. Het is niet bekend hoeveel natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen er intussen bij zijn gekomen omdat dit een taak van gemeenten is, maar beleid moet geëvalueerd worden alvorens het kan worden bijgesteld. Methaan is na CO2 de belangrijkste oorzaak voor opwarming van het klimaat. De meest recente cijfers dateren van 2018, wanneer worden deze geactualiseerd? In MRA-verband wordt onderzoek gedaan naar energiearmoede, de provincie heeft geen eigen beleid omdat dit

onderdeel is van het gemeentelijk sociaal domein. Kan de provincie een coördinerende rol op zich nemen bij dit thema? De PvdD sluit zich aan bij de motie van de PvdA.

Dhr. **Mulder** (D66) constateert dat de doorstroom op de woningmarkt niet goed door de provincie is onderzocht, maar een dergelijk onderzoek zou wel kunnen bijdragen aan de voorgestelde creatieve insteek door het CDA en aan de gewenste betaalbaarheid van de PvdA. Kunnen GS aangeven of een dergelijk onderzoek in de provincie heeft plaatsgevonden?

Mw. **Van Wijnen** (GL) merkt op dat hier complexe taken mee samenhangen en de gemeenten hebben een belangrijke rol op de woningmarkt. Gemeenten doen hier wel onderzoek naar, misschien kunnen alle onderzoeken bij elkaar opgeteld worden om een provinciaal beeld te geven.

Dhr. **Mulder** (D66) is het ermee eens dat het een complex onderzoek is, want nagegaan zou moeten worden bijvoorbeeld wie naar woningen in een andere stad verhuist. Een onderzoek zou wel een goed beeld geven van de situatie, want dat ontbreekt tot op heden.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) vindt een analyse een goed idee, maar wat levert het op qua oplossingen?

Dhr. **Mulder** (D66) meldt dat het vooral gaat om het zichtbaar maken van hoeveel woningen aan welk specifiek segment worden toegevoegd. Wellicht kan een onderzoek helpen bij het nemen van de juiste besluiten. Hoe denken GS hierover?

Dhr. **Mangal** (DENK) stelt dat de woningcrisis nog lang niet is opgelost en de klimaatopgave is enorm groot. Waarom is de voorgestelde investering van 55 miljoen euro niet opgenomen in de begroting? De begroting wordt na 2023 vaag ingeschat. Welk effect heeft dit op de energietransitie? Verduurzaming is met name gericht op bedrijven, maar hoe moeten burgers de rekening gaan betalen van de stijgende energieprijzen? Hoe gaan GS deze mensen die vaak in slecht geïsoleerde huizen wonen, helpen? Er zal een motie worden ingediend om energieconciërges in te zetten, die van deur tot deur gaan om bewoners te informeren c.q. ter plekke te helpen. Uit onderzoek blijkt dit een efficiënte methode is om energie te besparen. Veel jongeren en starters kunnen geen woonruimte vinden om hun leven op te bouwen, wat doen GS voor deze groep en waarom ligt de focus op expats? Zijn er voldoende middelen uitgetrokken voor de opvang van asielzoekers in de komende twee jaren?

Mw. **Van Wijnen** (GL) geeft complimenten voor deze begroting vanwege de gelijkwaardige waardering van economie, natuur, landschap en wonen – in tegenstelling tot de twee voorgaande begrotingen – en voor de nieuwe indicatoren, zoals van het woningtekort. De zorgen over het oplopende woningtekort worden met het CDA gedeeld. Hoe wordt het Masterplan Wonen gefinancierd? Energie: over de huidige plannen is men tevreden, maar de ambitie kan hoger. Energiearmoede zal toenemen, daarom is men blij met het initiatief voor de aangekondigde motie, waarbij GL zich aansluit. Zij sluit aan bij de vragen over noodopvang asielzoekers.

Gedeputeerde **Stigter** benadrukt dat GS altijd nadenken en dat ook blijven doen, dat is vanaf het coalitieakkoord tot de dag van vandaag het geval, want de wereld staat niet stil en er ontstaan telkens nieuwe knelpunten, onder andere door corona en bij de energieinfrastructuur. De budgetten voor de energieinfrastructuur lopen niet terug, dat lijkt misschien zo vanwege de verdeling in meerdere posten. Het budget zal de komende tijd zelfs toenemen. De EU-ambitie voor 55% CO-2

reductie wordt ondersteund, dat is in IPO-verband al aangekaart, maar nog niet helder is hoe deze Europese ambitie moet worden gerealiseerd gezien de onzekerheden over de verdeling van bijvoorbeeld Europese instrumenten tussen lidstaten. Het Rijk zou de uitvoeringskosten van decentrale overheden voor de 49% doelstelling compenseren, maar dat is tot op heden nog niet gebeurd. Daarom bestaat er enige terughoudendheid bij provincie en gemeenten om de hogere EU-ambitie te omarmen. Energiearmoede is in de afgelopen weken een groter probleem geworden, maar in feite gaat het niet over energie, maar over armoede. Vanuit die invalshoek moet het vraagstuk benaderd worden. De gemeenten staan aan de lat voor de specifieke energiearmoede en de warmtetransitie gezien de koppeling aan het sociaal domein, dat zijn allemaal taken van gemeenten. Bij de RES wordt gewerkt aan een participatiekader en de focus hierin ziet tevens op energiearmoede, gebouwde omgeving en energietransitie. Het Servicepunt Duurzame Energie ondersteunt gemeenten bij energiebesparing in de bebouwde omgeving (zie ook motie 42, gericht op verduurzaming van woningen). In MRA-verband wordt beoordeeld wat gezamenlijk kan worden ondernomen om gemeenten te ondersteunen. De middelen voor het gehele Klimaatakkoord zijn niet toereikend, wel zijn de gereserveerde budgetten in de begroting voor de provinciale taak in de komende jaren voldoende. Het is zeker zinvol om naar mogelijke onderlinge samenhang tussen (uitvoerings-) programma's te kijken, maar teveel ambities in een keer willen realiseren leidt tot niets. Die samenhang is overigens al zichtbaar bij bijvoorbeeld het actieprogramma Klimaat en het programma duurzame mobiliteit en het verlagen van de CO2 belasting van vervoer. Ook bij stikstofprogramma's is dat het geval. Daarom wordt altijd ingezet op energiebesparing zowel in de bebouwde omgeving als in het bedrijfsleven. Binnenkort zullen PS informatie ontvangen over een initiatief voor een energiebesparingsakkoord gericht op energiebesparing bij bedrijven, dat met alle gemeenten in de provincie wordt gesloten. De vraag van de PvdD over de methaanrapportage 2018 wordt schriftelijk beantwoord.

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat er gemiddeld 140% (harde en zachte) plancapaciteit beschikbaar is om aan de woningbehoefte en -opgave te voldoen. In het Masterplan Wonen wordt zichtbaar hoe de provincie haar rol neemt bij het realiseren en bouwen van met name betaalbare woningen op locaties waar deze nodig zijn. Over dit masterplan gaan GS graag met PS in gesprek. Het landsdeel Noord-West is een gevolg van een opdeling in NOVI-gebieden door het Rijk, samen met Flevoland en Utrecht wordt de opgave afgestemd. Het helpen en faciliteren van expats bij het zoeken naar woonruimte heeft geen prioriteit meer en er zijn geen middelen voor beschikbaar gesteld. Noodopvang asielzoekers: er vindt onderzoek plaats in eigen gebouwen en met gemeenten wordt de mogelijke versnelling van noodopvanglocaties besproken, tevens om hen op hun verantwoordelijkheid dienaangaande te wijzen. De laatste stand van zaken hieromtrent zal aan PS worden gemeld. De explosieve stijging van huur- en koopprijzen van woningen en de marktwerking zullen in het masterplan een specifiek aandachtspunt zijn teneinde de betaalbaarheid te borgen voor mensen die nu niet in staat zijn om een dure huur en/of koopwoning te betrekken. De dekking van de 100 miljoen euro van het Masterplan Wonen wordt met PS besproken zodra de inzet van de provincie en de invulling duidelijk is. Op locaties waar woningen worden gebouwd, worden ook aspecten zoals een gezonde leefomgeving, duurzaam, groen en de relevante OV-knooppunten meegenomen. Niet alle knooppunten kunnen hierbij betrokken worden, dat zijn er te veel. Gemeenten met name in de regio Amsterdam, doen onderzoek naar hoe de woningmarkt in elkaar zit en functioneert. Hierbij wordt gekeken naar waar bewoners uit Amsterdam in de regio verhuizen. Ook de provincie heeft onderzoek laten doen (door de VU) en de database die hieruit voortvloeit, wordt momenteel verwerkt. Hopelijk kunnen PS hierover volgend jaar geïnformeerd worden. Maar het is belangrijk om niet alleen onderzoek te gaan doen, maar om nu daadwerkelijk aan de slag te gaan

en te gaan bouwen. Het begeleiden van starters en jongeren is een primaire taak van de gemeente, niettemin zal de provincie haar rol pakken via het Masterplan Wonen en gemeenten faciliteren om de juiste en betaalbare woningen te realiseren voor jongeren, starters en ouderen. In antwoord op vragen van de PvdD wordt gemeld dat nagegaan zal worden of het mogelijk is om het woord 'grotendeels' toe te voegen aan de tekst dat "de ontwikkeling van natuur en landschap 'grotendeels' wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingsfeer liggen." De gedeputeerde veronderstelt dat gemeenten al beschikken over de benodigde overzichten van natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen, maar er is nu gekozen om deze aanpak toe te gaan passen bij concrete projecten.

Tweede termijn

Dhr. **Wijmenga** (CDA) waardeert hetgeen het college de laatste jaren al heeft ondernomen, bijvoorbeeld het opstellen van het Masterplan Wonen. Dat wordt zeker gesteund, maar het levert te weinig op. Het lijkt onwaarschijnlijk dat met de tot nu toe genomen maatregelen voldoende woningen en duurzame energie gerealiseerd kunnen worden. Hoe worden nieuwe ideeën geïnitieerd?

Dhr. **Klein** (CU) is benieuwd naar de update over de opvang van asielzoekers. Wordt de tekst over de ondersteuning van expats uit de begroting verwijderd aangezien dit geen prioriteit meer heeft?

Dhr. **Muurlink** (PvdA) verzoekt DENK tijdig het aangekondigde amendement toe te sturen. Gemeenten moeten betrokken worden bij het voorkomen van energiearmoede en de provincie dient de rol van gemeenten te coördineren en diverse initiatieven te koppelen.

Mw. **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de PvdA. De hoop wordt uitgesproken dat de provincie gaat aantonen dat de mensen in (energie-)armoede niet worden vergeten.

Dhr. **Mulder** (D66) ziet uit naar de resultaten van het onderzoek door de VU. Hij begrijpt de prioriteit bij de expats zodanig dat de woonsituatie in de regio Amsterdam grote druk op de woningmarkt veroorzaakt.

Mw. **Alberts** (SP) constateert dat de armoede in Nederland structureel is en die wordt verder verhoogd door de hoge energieprijzen. Niet alles moet op een hoop worden gegooid, maar wel dient de onderlinge samenhang tussen programma's te worden beoordeeld, want soms is een en een drie, waardoor er meer voordelen en lagere kosten ontstaan.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat het Rijk heeft aangekondigd energiecompensatie aan te bieden aan de inwoners en gemeenten staan aan de lat voor het aanpakken van armoede in hun gemeente. De provincie zal uiteraard een verbindende rol spelen bij het uitwisselen van ervaringen en ideeën tussen gemeenten, dat gebeurt al via het Steunpunt Duurzame Energie, zodat iedereen er gebruik van kan maken. De uitleg van de SP over integraliteit van programma's wordt ondersteund. Beleidsmatig worden de thema's apart benaderd, maar in de uitvoering wordt nadrukkelijk de onderlinge verbinding gelegd en worden de verschillende doelstellingen gecombineerd.

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat de begroting al is voorgelegd aan PS, maar nagegaan wordt of de relevante teksten kunnen worden aangepast. Het spreiden van expats over de regio zal zeker een

bijdrage leveren, maar dat is geen hoge prioriteit meer gezien de problemen van andere doelgroepen. Hij vraagt het CDA naar ideeën om meer woningen te bouwen, zoals voor jongeren.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) verwijst naar het eerdere initiatiefvoorstel over de invulling van de RES met het voorstel van tijdelijke woningbouw met tijdelijke zonneweiden, zodat er meervoudige ruimtegebruik ontstaat. Heeft het college meer ruimte nodig van PS om extra slagen te kunnen maken? Wat zouden GS tegen de jongeren die een woning zoeken, zeggen?

Gedeputeerde **Olthof** verwijst naar het Masterplan Wonen waarin voorbeelden staan van de (nieuwe) rol van de provincie om de bouw van betaalbare woningen te versnellen. Samen met gemeenten worden complexe problemen en locaties beoordeeld.

De **voorzitter** concludeert dat de PvdA twee moties heeft aangekondigd, DENK een motie en de PvdD en CU een amendement voor het aanpassen van teksten in de begroting. Het verslag van dit deel van de vergadering wordt toegevoegd aan de vergaderstukken voor PS van 8 november a.s.

5. B-Agenda Algemeen

5.a. Brief GS aan PS inzake advies GS aangehouden moties begroting 2022

Dhr. **Muurlink** (PvdA) wil voorzichtig omgaan met de besteding van het beperkte rekeningresultaat vooral vanwege de enorme opgaven bij woningbouw en de energietransitie. Men ondersteunt het voorstel niet om 3,7 miljoen euro extra te reserveren voor aanvullende voorstellen en aangehouden moties. Deze moties en voorstellen zullen op dezelfde terughoudende wijze worden beoordeeld.

Dhr. **Van Gilse** (VVD) sluit zich aan bij de PvdA. Men moet voorzichtig omgaan met het resultaat van 640.000 euro op een totale begroting van vele honderden miljoenen euro. Dit bedrag kan beter geparkeerd worden.

Mw. **Alberts** (SP) verwijst naar aangehouden motie 70/2021, extra investeren in openbaar vervoer en financieel ondersteunen van de concessiehouders bij de verwezenlijking van de duurzaamheidsdoelstellingen. Met het oog op de onderlinge samenhang van programma's had de motie zodanig beantwoord moeten worden dat ook het terugdringen van verkeer een belangrijke rol speelt bij de klimaatdoelstellingen want het over het geheel van klimaatopgaven en niet enkel over het verduurzamen van bussen.

Dhr. **Zoon** (PvdD) wil het GS-advies over de aangehouden moties bespreken in de commissie EFB op donderdagmiddag a.s.

Mw. **Van Wijnen** (GL) meent dat impactvolle projecten ook met een kleine financiële bijdrage vooruit geholpen kunnen worden. Deze kansen moeten zeker benut worden.

Dhr. **Kanik** (D66) sluit zich aan bij de PvdD.

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat motie 70/2021 al eerder in MFB is besproken met het oog op de strekking van de motie om over te gaan naar zero emissie concessies en in het kader van het regionale mobiliteitsprogramma. Dat was de opdracht van deze motie. Dat zit in de planning en hiermee is de integraliteit gewaarborgd.

A29-2021 / PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement Achteruitgang biodiversiteit niet gestopt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

De tekst op bladzijde 84:

‘Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, ook vruchten af te werpen. De achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel natuurgebieden lijkt gekeerd, zoals blijkt uit onze tweejaarlijkse rapportage over de staat van de biodiversiteit in Noord-Holland en onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving.’

te vervangen door de tekst:

‘De living planet index voor Nederland van het WNF laat nog steeds een dalende lijn zien. Over het algemeen genomen zien we ook in Noord-Holland dat de kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan.’

Toelichting
Uit de living planet indicator voor Noord-Holland van het WNF en de conclusie van het WNF dat de kwetsbare soorten het nog steeds heel moeilijk hebben, kan niet afgeleid worden dat de achteruitgang van de natuurkwaliteit in veel gebieden lijkt te zijn gekeerd. De achteruitgang is niet gestopt. Zie blz. 85 van de Begroting, bron Compendium voor de Leefomgeving.

A30-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement Omgevingsfactoren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

De tekst op bladzijde 87:

‘Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.’

te vervangen door de tekst:

‘Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.’

Toelichting
De originele tekst zou geïnterpreteerd kunnen worden alsof de Provincie nauwelijks invloed heeft op thema’s als biodiversiteit, klimaatverandering en sociaal economische effecten. In het antwoord op vraag 144 in het Memorie van Antwoord wordt echter gesteld dat “[provinciale] beleidsinspanningen kunnen wel allicht een beperkt effect bereiken”. Door een kleine aanpassing in de tekst zou deze niet meer de suggestie kunnen wekken dat de Provincie geen enkele invloed heeft de ontwikkeling van natuur en landschap.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

M187-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Motie: toekomstperspectief sport Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- De Provincie Noord-Holland sport als een belangrijk middel ziet om de samenhang in een gemeenschap te versterken;
- De provincie Noord-Holland daarbij inzet op kennisdeling om te voorkomen dat iedereen zelf het wiel moet uitvinden;
- De provincie Sportservice Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;
- Sportservice Noord-Holland zich richt op de maatschappelijke inzet van sport en bewegen.

Overwegende dat:

- Kennisdeling over sport en bewegen van groot belang is voor de gemeenschappen in Noord-Holland;
- Sportservice Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert door haar centrale rol in de Noord-Hollandse sportinfrastructuur.

Besluit het college van GS op te roepen:

Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit:

- de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport;
- een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied;
- een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies;
- de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen.

Dennis Heijnen	Wim Hoogervorst	Michel Klein	Eric Jensen
CDA	SP	ChristenUnie	JA21

M192-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie onderdeel gaan worden van 'Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies';
- taken voor de Hollandse Waterlinies worden ondergebracht in een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant, maar er geen overdracht van mandaat plaatsvindt;
- het maken van en besluiten over beleid- en uitvoeringsplannen een provinciale bevoegdheid blijft;
- de waterlinies naast de grote cultuurhistorische vaak grote ecologische waarden herbergen;
- deze waarden elkaar kunnen versterken en aanvullen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- met de andere drie provincies in gesprek te gaan om in provinciale beleids- en uitvoeringsplannen ecologie en natuur te koppelen aan het werelderfgoed;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Eric Jensen	Remine Alberts	Emre Kanik
Partij voor de Dieren	JA21	SP	D66

M214-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Motie Broedplaats Blakende Bollen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, hebben kennis genomen van de conceptbegroting 2022 en de reactie van GS op de eerder ingediende en aangehouden moties bij de begroting,

Constateren dat:

- het voordelige rekeningresultaat 2020 deels kan worden ingezet voor andere doelen.

Overwegen dat:

- er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van de biodiversiteit
- er grote uitdagingen zijn in de bollenteelt om de impact op de kwaliteit van de leefomgeving - bodem, water, biodiversiteit en gezondheid - te verbeteren
- er veel behoefte is aan nieuwe kennis, innovatieve methodes en geschoolde jongeren om de doelstellingen van de Voedselvisie ook in de bollenteelt dichterbij te brengen
- onder andere ervaring wordt opgedaan in het landelijke fieldlab bij Huiberts Bloembollen, tevens demoleerbedrijf, en bij andere leden van NLG Holland
- het van groot belang is de opgedane kennis verder te verspreiden onder telers in Noord-Holland en daarbuiten
- onderstaand verzoek mede gesteund wordt door betrokkenen zoals het Clusius College, Huiberts Bloembollen, NLG Holland, Vertify en de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur.

Verzoeken het college:

1. Het landelijke fieldlab biologische bloembollen op het terrein van Huiberts Bloembollen dat er mede op is gericht scholieren, studenten en wetenschappers een plek te geven voor ontmoeting en inspiratie een extra impuls te geven.
2. Dat te doen door aanstelling bij het fieldlab van een kwartiermaker die binding heeft met de sector, de broedplaats kan helpen ontwikkelen, relaties kan leggen, als ambassadeur kan optreden en telers kan helpen bij het opzetten van structurele meerjarige projecten (bodembeheer, teelt en gewasbescherming op natuurlijke basis en waterbeheer).
3. Hiervoor €50.000 op te nemen in de begroting 2022.

Rien Cardol, GroenLinks

Ines Kostić, Partij voor de Dieren

Anna de Groot, SP

Arja Kapitein, D66

Dennis Heijnen, CDA

M215-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Motie Energiearmoede in kaart brengen

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021,

Constaterende dat:

- Binnen heel Nederland ongeveer 550.000 huishoudens in energiearmoede verkeren; [1]
- De energieprijzen op het moment op een hoogtepunt zijn sinds 2015 en blijven stijgen;[2]
- Er een aanbeveling is vanuit de Europese Commissie om aandacht te besteden aan energiearmoede; [3]
- TNO een kaart heeft gepubliceerd, waarop is aangegeven in welke wijken in Nederland energiearmoede voorkomt; [4]
- De urgentie om energiearmoede aan te pakken inmiddels een breed maatschappelijk onderwerp is;
- Het relevant is om de verschillende oorzaken van energiearmoede te onderscheiden om vervolgens diverse en gepaste beleidsoplossingen te construeren;

Overwegende dat:

- De stijgende energieprijzen en de uitwerking van de RES'en 1.0 een mogelijke groei van energiearmoede kunnen veroorzaken; [5]
- Minder draagkrachtige huishoudens door gebrek aan middelen vaak in de minst energiezuinige woningen wonen en relatief toch al hoge energierekeningen hebben; [6]
- Zowel huurders als een significant aantal huishoudens met een koopwoning lijden onder energiearmoede door een relatief hoge energierekening; [7]
- Een groeiende energiearmoede leidt tot groeiende ongelijkheid in onze maatschappij. Dit leidt weer tot groeiende maatschappelijke onrust;
- De zon en de wind van iedereen zijn en de energietransitie ook van ons allemaal moet zijn;
- Het bestrijden van energiearmoede bijdraagt aan het halen van de doelen van de RES'en 1.0, zoals ook verwoord in het provinciaal Actieprogramma Klimaat;
- Het nationaal isolatieprogramma concrete aanbevelingen doet om energiearmoede middels isolatie te beperken en dit dankzij laagdrempelige financiële regelingen en praktische ondersteuning wil realiseren 8;
- Bestrijding van energiearmoede bovendien kan bijdragen aan het fysieke en sociaal maatschappelijke welzijn van toch al kwetsbare inwoners;
- Voordat energiearmoede binnen de provincie verholpen kan worden, er eerst op wijkniveau bekend moet zijn in welke vorm en mate deze voorkomt;

- Hier een belangrijke regierol voor de provincie ligt, zoals gemeenten al hebben aangegeven in de vele kennissessies en bijeenkomsten over de uitvoering van de RESsen 1.0 en de op handen zijnde warmtetransitievisies;

Verzoeken het College:

- De recent gepubliceerde kaart over energiearmoede van TNO en de vervolgmonitor (in ontwikkeling) van TNO op de website van de Provincie Noord-Holland te ontsluiten;
- Het Servicepunt Duurzame Energie een rol te geven in de communicatie en kennisdeling rond energiearmoede naar gemeenten en andere actoren;
- Om de programmatische aanpak van de Metropoolregio Amsterdam op energiearmoede te ondersteunen en hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen, om gemeenten in Noord-Holland die buiten de MRA vallen te informeren en te betrekken;
- Te inventariseren bij de gemeenten of zij bij de aanpak van energiearmoede iets nodig hebben van de provincie Noord-Holland en zo ja, wat;
- Kennis te nemen van de ervaringen van andere provincies, zoals Zuid-Holland en Gelderland, bij de aanpak van energiearmoede;
- Dit terug te koppelen naar de commissie RWK;

En gaat over tot de orde van de dag.

Annette de Vries
PvdA

Emre Kanik
D66

Anouk Gielen
GroenLinks

Jaap Hollebeek
PvdD

Remine Alberts
SP

Michel Klein
CU

Süleyman Koyuncu
DENK

---

[1] https://nos.nl/artikel/2398887-ruim-half-miljoen-huishoudens-leven-in-energiearmoede

[2] https://www.nrc.nl/nieuws/2021/09/24/klap-van-duurder-gas-komt-eraan-a4059628

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1563&rid=1

[4] https://www.tno.nl/nl/over-tno/nieuws/2021/9/tno-brengt-energiearmoede-gedetailleerd-in-kaart/

[5] http://publications.tno.nl/publication/34637343/rOK4vd/TNO-2020-energiearmoede.pdf

[6] “”

[7] “”

8 https://www.christenunie.nl/nationaal-isolatieprogramma

M216-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Motie bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid

Provinciale Staten van Noord Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021,

Constaterende dat:

- Provincie Noord-Holland voor een grote opgave staat om de bereikbaar onder andere in het landelijk gebied te waarborgen;
- Op 22 maart 2021 het initiatiefvoorstel 'Challenge innovatieve ideeën voor mobiliteit in Noord-Holland Noord!' in de commissie mobiliteit en bereikbaarheid is besproken en met enthousiasme is ontvangen;
- Er op 10 november 2021 een NJR jongerendag plaatsvindt waarbij een van de opdrachten het mobiliteitsvraagstuk is;

Overwegende dat:

- Het meenemen van het jongerenperspectief kan zorgen voor innovatieve ideeën die inspiratie kunnen geven om de ambities en opgave van Noord-Holland kan verder helpen;
- Het meenemen van het jongerenperspectief de participatie van jongeren bij de politiek kan vergroten;

Verzoekt het college:

- Om in gesprek te gaan met de jongeren van de NJR jongerendag over mobiliteit;
- Om de uitkomsten van de NJR jongerendag mee te nemen in het mobiliteitsbeleid voor zover het past binnen het budget en de ambities van provincie Noord-Holland;

En gaan over tot de orde van de dag.

Sandra Doevendans
PvdA

Christa Kuiper-Kuijpers
CDA

Wim Hoogervorst
SP

Jaap Hollebeek
PvdD

Süleyman Koyuncu
DENK

Provinciale Staten Noord-Holland

A31-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Amendement Woningparagraaf

Betreft agendapunt 9: Begroting 2022 (VD-57)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van voordracht VD-57, Begroting 2022;

besluiten ontwerpbesluit 3 in de voordracht als volgt aan te vullen:

- met dien verstande dat de zin “De provincie bekijkt de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam, zoals benoemd in actiepunt 6B van de Woonagenda 2020 - 2025.” op pagina 53 van de begroting wordt geschrapt.

<u>Toelichting</u>

Er zijn veel uitdagingen en problemen rondom woonruimte in de provincie Noord-Holland. Voor veel groepen, zoals starters, jongeren, daklozen en mensen met een lager inkomen is het, net als voor expats, heel ingewikkeld passende woonruimte te vinden. De Woonagenda 2020-2025 bevat een uitgebreide en gebalanceerde beschrijving van de inzet van de provincie. Het benoemen van de inzet van de provincie voor slechts één specifieke groep geeft een verkeerd signaal.

Michel Klein	Remine Alberts
ChristenUnie	SP

M184-2021/PS 8-11-2021
INGETROKKEN

Motie financieel toekomstbeeld stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

Overwegende dat:

- In het IMPI te lezen is dat studieprojecten vanaf 2028 niet meer gedekt kunnen worden uit de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen;
- In het IMPI een winstwaarschuwing wordt afgegeven met betrekking tot het sluitend maken van de meerjarenraming vanaf 2028;
- Er in de toekomst keuzes gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld door het schrappen van studieprojecten of het beschikbaar stellen van meer geld door ophoging van het budget van de stelpost;

Verzoeken GS:

- Inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van het negatief worden van de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen vanaf 2028;
- Aan Provinciale Staten de effecten van mogelijke keuzes voor te leggen;

Gaat over tot de orde van de dag.

Eric Jensen
Ja21

M185-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Motie: structurele subsidie Dorpswerk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- Dorpswerk Noord-Holland zich inzet om dorpsgemeenschappen en dorpshuizen te ondersteunen bij hun inspanningen voor de lokale of regionale vitaliteit, leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen, kleine kernen en het platteland;
- De Provincie Noord-Holland initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang stimuleert middels een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland;
- De provincie Dorpswerk Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;
- Dorpswerk Noord-Holland en haar voorgangers sinds 2002 jaarlijks een subsidie ontvangt van € 60.000,-;
- De subsidie uit incidentele middelen wordt gedekt en tot op heden steeds bij coalitieonderhandelingen werd vastgesteld;
- De subsidie in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024-2025 € 0,- bedraagt.

Overwegende dat:

- Vitale dorpsgemeenschappen van groot belang zijn voor Noord-Holland;
- Dorpswerk Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert;
- De provinciale subsidie van groot belang is voor Dorpswerk Noord-Holland;
- De huidige werkwijze iedere vier jaar voor grote onzekerheid zorgt bij Dorpswerk Noord-Holland;
- Het voor Dorpswerk Noord-Holland van groot belang is dat de subsidie structureel is en een structurele dekking heeft, zodat zij zich kunnen richten op een meerjarige inzet.

Besluit het college van GS op te roepen:

- De subsidie van Dorpswerk Noord-Holland als structurele subsidie op te nemen in de begroting 2022-2025 en dit te betrekken bij de 1e begrotingswijziging 2022.

Dennis Heijnen	Wim Hoogervorst	Michel Klein	Eric Jensen
CDA	SP	ChristenUnie	JA21

M186-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Motie: structurele subsidie Sportservice Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 8 november 2021

Constaterende dat:

- Sportservice Noord-Holland zich richt op de maatschappelijke inzet van sport en bewegen;
- De Provincie Noord-Holland sport als een belangrijk middel ziet om de samenhang in een gemeenschap te versterken;
- De provincie Noord-Holland daarbij inzet op kennisdeling om te voorkomen dat iedereen zelf het wiel moet uitvinden;
- De provincie Sportservice Noord-Holland hierbij als een partner beschouwd;
- Sportservice Noord-Holland sinds het begin van deze eeuw een subsidie ontvangt van thans
- € 120.000 per jaar-;
- De subsidie uit incidentele middelen wordt gedekt en tot op heden steeds bij coalitieonderhandelingen werd vastgesteld;
- De subsidie in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024-2025 € 0,- bedraagt.

Overwegende dat:

- Kennisdeling over sport en bewegen van groot belang is voor de gemeenschappen in Noord-Holland;
- Sportservice Noord-Holland sinds jaren hier een belangrijke bijdrage aan levert;
- De provinciale subsidie van groot belang is voor Sportservice Noord-Holland;
- De huidige werkwijze iedere vier jaar voor grote onzekerheid zorgt bij Sportservice Noord-Holland;
- Het voor Sportservice Noord-Holland van groot belang is dat de subsidie structureel is en een structurele dekking heeft, zodat zij zich kunnen richten op een meerjarige inzet.

Besluit het college van GS op te roepen:

- De subsidie van Sportservice Noord-Holland als structurele subsidie op te nemen in de begroting 2022-2025 en dit te betrekken bij de 1e begrotingswijziging 2022.

Dennis Heijnen	Wim Hoogervorst	Michel Klein	Eric Jensen
CDA	SP	ChristenUnie	JA21

M188-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Het 1,5°C-doel minimaal als maat hanteren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

constaterende dat:

- het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat we een opwarming van meer dan 1,5°C moeten zien te voorkomen, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen[1];
- het IPCC echter stelt dat volgens de huidige koers er rekening gehouden moet worden met minstens 3 tot 4 graden opwarming, wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watersnoden, voedselproblemen, etc.) zal hebben[2];

overwegende dat:

- met het Klimaatakkoord de ambities (49% reductie van broeikasgassen) te laag liggen, omdat we hiermee volgens wetenschappelijk consensus – en erkend door GS - het doel van maximaal 1,5°C opwarming niet halen;
- de Begroting 2022 tóch uitgaat van deze 49%;
- we als overheden ook volgens de beroemde Urgenda-uitspraak maximale inspanning moeten leveren om de klimaatcrisis aan te pakken;
- de verwachting voor 2021 is dat de uitstoot in Nederland boven het Urgenda-doel uitkomt[3];

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- om er bij het Rijk op aan te dringen om het beleid te richten op minstens het halen van het 1,5°C-doel;
- als provincie ook in eigen beleid het maximaal 1,5°C -doel als maat te hanteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon — Remine Alberts

Partij voor de Dieren — SP

---

[1] https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/klimaatdoel-parijs-wordt-vrijwel-zeker-niet-gehaald-is-de-pijnlijke-boodschap-van-het-ipcc~b35f2035/
https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/11/12/cop25-hoe-ver-staan-we-sinds-parijs-2015/

[2] https://news.un.org/en/story/2019/11/1052171

[3] https://www.pbl.nl/nieuws/2021/klimaatdoel-2030-vereist-voortvarende-uitvoering-van-bestaand-en-nieuw-beleid

M189-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie CO2-reductiecijfers per sector

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat een opwarming van meer dan 1,5°C voorkomen moet zien te worden, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen[1];
- een krachtig klimaatbeleid nodig is om de klimaatdoelen te halen;
- het dashboard Energietransitie in Noord-Holland een beeld geeft van de uitstoot van broeikasgassen[2];
- de laatst bekende cijfers hierin dateren van 2018;
- de provincie weliswaar de uitstoot monitort, maar daarbij steeds terugkijkt naar wat er is gebeurd;
- voor het behalen van de CO2-eq reductiedoelstelling in 2030 het essentieel is te weten welke sectoren (industrie, landbouw, verkeer, gebouwde omgeving) hoeveel uitstoot moeten reduceren;
- bijvoorbeeld de provincie Gelderland in haar Klimaatplan 2021-2030 reductiedoelen per sector heeft opgenomen[3];
- hierbij de EU-voorstellen in het kader van Fit for 55 kunnen worden meegenomen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- aan te geven welke reductie CO2-eq uitstoot (ton) nodig is per sector, om het provinciale reductiedoel te halen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Remine Alberts	Michel Klein
Partij voor de Dieren	SP	ChristenUnie

[1] https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/klimaatdoel-parijs-wordt-vrijwel-zeker-niet-gehaald-is-de-pijnlijke-boodschap-van-het-ipcc~b35f2035/
[2] https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/energietransitie/co2-uitstoot
[3] https://gelderland.stateninformatie.nl/document/9566321/1/Gelders_Klimaatplan_2021-2030 Tabel '2 Broeikasgasuitstoot in Gelderland per domein'

M190-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Milieuorganisaties betrekken bij verbeteren waterkwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- samenwerkingspartners voor verbetering waterkwaliteit en benutten/beheren van water volgens de provincie zijn: waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen zoals LTO en drinkwaterbedrijven;
- op dit moment nog steeds 0% van de Kaderrichtlijn Water-doelen (KRW) gehaald worden en doelbereik 100% in 2027 dus nog ver weg is;
- op dit moment milieuorganisaties vanuit de provincie niet actief om input worden gevraagd voor het verbeteren van de waterkwaliteit in Noord-Holland;
- het betrekken van milieuorganisaties bij het verbeteren van de waterkwaliteit het doelbereik dichterbij kan halen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- milieuorganisaties te betrekken bij het verbeteren van de waterkwaliteit;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

M191-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Indicator biologische bollen toevoegen aan begroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- het aandeel biologische bollenteelt in Noord-Holland nog steeds minder dan 1 % van het totale areaal is;
- er de afgelopen periode veel berichten in de media zijn verschenen over nadelige effecten van bestrijdingsmiddelen voor natuur, milieu en gezondheid;[1]
- er in de Noord-Hollandse landbouw stappen worden gezet bij het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar dat er nog voldoende mogelijkheden zijn hierin verdere vooruitgang te boeken met toekomstperspectief voor de bedrijven;
- er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van de biodiversiteit;
- de provincie biologische bollenteelt wil stimuleren, maar hier geen indicator voor heeft opgenomen in de Begroting;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- een indicator biologische bollen toe te voegen aan de volgende Begroting;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

[1] bijvoorbeeld in juni '21:
15-06: Waarom je blauwe bessen altijd moet wassen, Gezondheidsnet.nl
19-06: Planten tuincentra bevatten bijen- en landbouwgif, De Gelderlander
22-06: Omstreden landbouwgif gevonden in wijn van Nederlandse supermarkten, EenVandaag
23-06: Drinkwaterbronnen in Twente allemaal vervuild, Tubantia
24-06: Bij landbouwgif moet overheid voortaan kijken naar gevolgen voor natuur, De Telegraaf
24-06: Bestrijdingsmiddelen alleen apart van elkaar getest: experts maken zich zorgen, EenVandaag

M193-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland
SP

Motie Actualiseren milieuvergunningen bedrijven van Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- de milieuvergunning Schiphol de uitstoot toestaat van grote hoeveelheden kankerverwekkende stoffen op de luchthaven Schiphol[1];
- het onder meer gaat om benzeen (volgens cijfers van het RIVM 5.225 kilogram in 2018) en formaldehyde (35.820 kilogram);
- het onduidelijk is of daarbij de uitstoot van stijgende en dalende vliegtuigen is meegerekend, of alleen de uitstoot door taxiën en stationair draaien;
- eveneens onduidelijk is hoeveel er van bijvoorbeeld de stoffen ketonen en aldehyden, die zeer schadelijk zijn voor de volksgezondheid, mag worden en wordt uitgestoten;
- de milieuvergunning volgens Mobilisation for the Evironment (MOB) zwaar gedateerd is;
- MOB eveneens opmerkt dat het RIVM in 2019 een onderzoek presenteerde, waaruit bleek dat mensen die in de buurt van Schiphol wonen door de uitstoot van de luchthaven gezondheidsrisico's lopen;
- daarbij alleen gekeken is naar fijnstof (PM2,5) en niet naar de uitstoot van kankerverwekkende stoffen;
- uit onderzoek van TNO oktober 2021 blijkt dat grondpersoneel op Schiphol blootstaat aan zeer hoge concentraties ultrafijnstof van vliegtuigmotoren[2];
- de Gezondheidsraad hier een maand eerder al over waarschuwde en de FNV opnieuw aan de bel trok;[3]
- de provincie spreekt over 'een balans tussen duurzame connectiviteit en een schone leefomgeving', maar hier nog geen verdere concrete invulling aan heeft gegeven;
- de provincie beleid heeft voor een gezonde leefomgeving en schone lucht, zie onder andere het Programma gezonde leefomgeving en de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- provinciale milieuvergunningen van bedrijven Schipholterrein te controleren op actualiteit en zo nodig aan te scherpen;
- in gesprek te gaan met Haarlemmermeer over gemeentelijke milieuvergunningen van bedrijven op het Schipholterrein;
- de uitkomst hiervan te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon — Partij voor de Dieren
Remine Alberts — SP

[1] https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/DMF20210316_64607550
[2] https://www.ad.nl/gezond/grondpersoneel-schiphol-staat-bloot-aan-ultrafijnstof~ad0bbd7f/
[3] https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/schiphol/2021/09/fnv-eist-maatregelen-ultrafijnstof-voor-schipholpe

M194-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

JA21

Motie Meer financieel toezicht op waterschappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- het financieel toezicht door GS op waterschappen beperkt is[1];
- in het IBT-verslag over 2020[2] is te lezen dat de schuldenposities van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en van het Hoogheemraadschap van Rijnland in 2020 aandachtspunten waren;
- de Groene Amsterdammer op 20 oktober 2021 berichtte dat het financieel allerminst rooskleurig loopt bij de waterschappen. In 2015 waren de schulden qua omvang 'twee tot vier keer de begroting', waarmee de schuldenlast beduidend hoger ligt dan wat de gemeenten en het Rijk voor zichzelf houdbaar achten[3];

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- bij de volgende Begroting een indicator voor waterschappen toe te voegen bij 1.2.2, zonder streefwaarde, net als voor gemeenten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon,
Partij voor de Dieren

Eric Jensen
JA21

[1] Begroting, blz. 16
[2] C-agenda NLG en RWK 30-8-2021 en EFB 6-9-2021
[3] https://www.groene.nl/artikel/na-het-wassende-water

M195-2021/PS 8-11-2021
INGETROKKEN

Motie Inventarisatie realisatie natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- de Provincie het vergroenen van bebouwd gebied door natuurinclusief bouwen stimuleert, maar geen overzicht heeft van het aantal natuurinclusieve woonwijken en natuurinclusieve bedrijventerreinen die er het afgelopen jaar bij zijn gekomen;
- als reden voor het ontbreken van dit overzicht wordt gegeven, dat de gemeente bevoegd gezag is voor het wel of niet realiseren van natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen;
- het daardoor onmogelijk is om de effecten van dit beleid in kaart te brengen;
- onderdeel van de beleidscyclus is na te gaan of beleid effect heeft, en het daarop zo nodig aan te passen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- te inventariseren hoeveel natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen zijn gerealiseerd;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Eric Jensen	Remine Alberts
Partij voor de Dieren	JA21	SP

M196-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

JA21

ChristenUnie

Motie Boost Groene Schoolpleinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

constaterende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- groene schoolpleinen vele belangrijke positieve effecten opleveren voor niet alleen de ontwikkeling en welzijn van kinderen, maar ook voor de maatschappij in het algemeen (zoals betere omgang met natuur en milieu als de kinderen groter worden);
- Provincie Noord-Holland eerder een initiatiefvoorstel om groene schoolpleinen te stimuleren heeft omarmd;
- inzet op groene schoolpleinen raakt aan vele beleidsthema's in de provincie, zoals biodiversiteit, waterberging en hittestress;

overwegende dat:

- in 2019 IVN in opdracht van de provincie een adviesrapport groene schoolpleinen heeft uitgebracht waaruit blijkt dat er grote behoefte is om deze pleinen te realiseren en sindsdien vragen om ondersteuning bij IVN blijven komen;
- er sindsdien vanuit provincie Noord-Holland echter verder weinig meer op dit vlak is ondernomen en het vergroenen van schoolpleinen in Noord-Holland achterblijft bij andere provincies in Nederland;
- provincies als Zuid-Holland, Zeeland, Brabant, Limburg, Overijssel, Gelderland, Drenthe en Utrecht allemaal een voortrekkersrol hebben gekozen om de schoolpleinen in hun provincie te vergroenen;
- IVN in opdracht van provincie Utrecht een 'servicepunt groene schoolpleinen' heeft ontwikkeld, een platform waar alle bruikbare kennis samenkomt en volledige ondersteuning biedt aan scholen/gemeenten, van ontwerp, aanleg en gebruik tot hulp bij vinden van financiering;
- op de website van Groen Kapitaal nu een stappenplan staat hoe men een schoolplein kan vergroenen, maar scholen behoefte zeggen te hebben aan meer begeleiding;
- een 'servicepunt groene schoolpleinen Noord-Holland' onder Groen Kapitaal zou kunnen worden ondergebracht en daar ook gemeenten zouden kunnen aankloppen voor hulp bij het vormgeven van hun groene schoolpleinenbeleid;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- samen met IVN en Groen Kapitaal uit te werken hoe zo'n servicepunt het beste in Noord-Holland zou kunnen worden ingericht;
- hiervoor maximaal 80.000 euro uit te trekken;
- om in het verlengde daarvan te kijken of in 2022 een stimuleringsmaatregel van 17.500,- euro voor 5 pilotlocaties in Noord-Holland kan worden ingezet, waarbij de scholen vanuit het servicepunt worden ondersteund om aan de criteria te voldoen en co- financiering te vinden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Eric Jensen	Michel Klein
Partij voor de Dieren	JA21	ChristenUnie

M197-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Economie binnen ecologische grenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- we naast eventuele financiële tekorten, ook met ecologische tekorten te maken hebben, uitgedrukt o.a. in de Nederlandse "Earth Overshoot Day"[1];
- we met de manier waarop onze economie is ingericht nu drie Aardes nodig hebben, in plaats van één;
- een sluitende ecologische begroting waarborgt dat we met ons economisch beleid en activiteiten niet meer aan de Aarde onttrekken, dan de planeet aankan;
- het onverantwoordelijk is jegens toekomstige generaties om de Aarde uit te putten;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- de ambitie uit te spreken om in te zetten op een economie en activiteiten die geen schade aanrichten aan gezondheid van mens, dier en hun leefomgeving, maar daar juist zoveel mogelijk een positieve bijdrage aan leveren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Remine Alberts
SP

[1] https://www.overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/

M198-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Aanrijdingen met wilde dieren voorkomen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid
- er nog steeds veel aanrijdingen zijn met wilde dieren en dit aantal stijgt;
- de provincie met haar beleid op het gebied van onder andere infrastructuur, wonen en mobiliteit raakt aan het leefgebied en veiligheid van dieren en dat verantwoordelijkheden (zorgplicht) met zich brengt;
- de provincie zich inzet voor verkeersveiligheid in Noord-Holland en het explicieter betrekken van dieren daarbij een logische stap is;
- naast faunapassages en ecoducten, er steeds meer kleinere ingrepen, innovatieve ideeën en technologieën zijn die ingezet kunnen worden om het aantal aanrijdingen naar beneden te brengen;
- meer bewustwording tevens een belangrijk is om het aantal aanrijdingen met dieren naar beneden te brengen;
- er veel goede innovatieve oplossingen meestal uit de samenleving komen;
- met challenges/wedstrijden die innovatieve oplossingen niet alleen worden opgehaald, maar daarmee door de provincie ook meer bewustwording over het onderwerp wordt gecreëerd;
- die bewustwording bijdraagt aan verkeersveiligheid in het algemeen en het meer in harmonie leven met dieren in het bijzonder;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van veiligheid van dieren in relatie tot het verkeer te stimuleren;
- daarvoor 15.000 euro in 2022 te reserveren;
- bij het starten van de challenge/wedstrijd duidelijk te zijn aan deelnemers wat er met het winnende idee wel/niet kan worden gedaan. Een opzet kan zijn dat de winnaar 10.000 euro krijgt om het idee uiteindelijk ook uit te (laten) voeren. Daarmee weten deelnemers van tevoren wat ze kunnen verwachten.
- de verdere invulling aan ambtenaren over te laten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

M199-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Betere naleving soortenbescherming Wet natuurbescherming

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- de provincie bevoegd gezag is voor bescherming van wilde dieren ingevolge de Wet natuurbescherming;
- oplettende burgers regelmatig situaties signaleren waarin de Wet natuurbescherming als het gaat om dieren niet goed wordt nageleefd, zoals bij onderhoud aan gebouwen waar zwaluwen nestelen, het met groot materieel maaien in het vroege voorjaar wanneer vogels nog nesten hebben, of het te vroeg en onzorgvuldig baggeren in sloten;
- vaak gaat ontstaan die situaties juist doordat opdrachtgevers of uitvoerders onvoldoende op de hoogte zijn van wat de Wet natuurbescherming in praktijk precies inhoudt en die informatie ook niet makkelijk overzichtelijk ergens te vinden is;
- het is daarom van groot belang dat er duidelijke informatie - in bijvoorbeeld de vorm van een checklist op één centrale webpagina - wordt verstrekt over waar ondernemers rekening mee moeten houden als het gaat om Wet natuurbescherming en beschermde soorten, en over hoe nadelige gevolgen van werkzaamheden en activiteiten voor bijvoorbeeld nestelplekken vermeden kunnen worden;
- het verspreiden van zo'n centraal digitaal 'informatiepunt' of checklist zal bijdragen aan meer bewustwording bij alle betrokken sectoren;
- de provincie zo'n rol ook op zich neemt om bedrijven te helpen aan hun plicht voor energiebesparing te voldoen;
- gezien het feit dat wilde dieren gemeente grenzen vaak overstijgen, de rol van de provincie als beschermer van wilde dieren en natuur en de rol van de provincie als verbinder, is het voor de hand liggend dat Noord-Holland hier de handschoen oppakt;
- dit ook landelijk beleid zou kunnen ondersteunen: onlangs is een motie (o.a. VVD, D66, GL, PvdA) aangenomen om kansen voor versterking en bescherming van natuur en biodiversiteit bij bouw en renovatie te pakken[1];

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- het voor o.a. ondernemers makkelijker te maken de Wet natuurbescherming als het gaat om wilde dieren beter na te leven, door duidelijke informatie over praktische naleving van Wet Natuurbescherming op één centrale webpagina te zetten, bijv. via een checklist;
- vervolgens ervoor te zorgen, in overleg met gemeenten, dat de bekendheid van zo'n centraal informatiepunt/checklist beter onder bedrijven en particulieren wordt verspreid, zodat er meer bewustwording komt en naleving ook beter geschiedt;
- hiervoor maximaal 30.000 euro uit te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Remine Alberts
SP

[1] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2021Z17106&did=2021D36777
Initiatiefnota van de leden Bromet en Boswijk over groen in de stad

M200-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Eén fte boost dierenwelzijn 2022

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- een flink aantal maatregelen die de provincie zou kunnen doen ter verbetering van dierenwelzijn binnen Noord-Holland kosten niet zozeer geld, maar gaan over in gesprek gaan met andere organisaties, input vragen van hen, mogelijkheden voor verbetering verkennen, bundelen van informatie en kansen (over grenzen van dossiers heen), etc.;
- daar vooral (tijdelijk) ambtelijke capaciteit voor nodig is;
- hoewel de provincie op elk dossier rekening zegt te houden met dierenwelzijn, is daar nog verbetering in te maken wat betreft concrete resultaten;
- ambtenaren op dossiers zoals Ruimte en Economie hebben logischerwijze nog niet de ervaring op het dossier die nodig is om dierenwelzijn goed mee te laten wegen;
- dierenwelzijn maatschappelijk steeds belangrijker wordt en het onderwerp ambtenaren verdient die dierenwelzijn niet slechts erbij doen, maar als een van de hoofdtaken;
- de provincie – zo erkent ook de gedeputeerde – nog veel kennis in te halen heeft wat betreft dieren en dierenwelzijn;
- een tijdelijke boost van 1 fte voor dierenwelzijn zou een goed fundament aan kennis en netwerken opleveren voor de provincie, waar de provincie ook in de toekomst – zelfs als de fte wegvalt – op voort kan bouwen van kan profiteren;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om in 2022, gedurende één jaar, één fte Dierenwelzijn aan te stellen voor het project “Boost dierenwelzijn 2022” (daarvoor tot maximaal 70.000 uit te trekken, afhankelijk van salarisschaal);
- daarvoor zou GS bij de ambtenaren een oproep kunnen doen wie veel affiniteit heeft met dieren, en enthousiast is voor de functie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

M201-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

Motie Handreiking gemeenten met mogelijkheden schuilgelegenheid weidedieren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- wettelijk verplicht is dat dieren, wanneer deze niet in een gebouw worden gehouden, bescherming moet worden geboden tegen extreme weersomstandigheden (artikel 1.6 Besluit houders van dieren)[1];
- in de praktijk, zelfs na jaren beleid hierover, de meeste weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden, als hitte, hagel, zware neerslag of kou, geen tot nauwelijks bescherming hebben;
- dieren hier ernstig onder lijden;
- gemeenten niet altijd alle informatie duidelijk beschikbaar hebben wat de verschillende mogelijkheden zijn om schuilgelegenheden (landschapselementen, mobiele schuilplaatsen zoals karren, etc.) voor weidedieren te faciliteren en te stimuleren;
- een Handreiking hierover niets verplicht, maar kan helpen duidelijkheid te scheppen en bescherming van dieren kan versnellen;
- zo'n Handreiking bovendien een belangrijke functie heeft in het creëren van bewustwording en door gemeenten gebruikt kan worden om makkelijk te verspreiden onder ondernemers;
- het eenmalig opstellen van een Handreiking voorkomt dat gemeenten elk voor zich moeten gaan uitzoeken wat de mogelijkheden zijn;
- het ministerie van LNV waarschijnlijk nog dit jaar of begin volgend jaar met een hitteplan komt, en dat plan dan heel goed door de provincie in de Handreiking mee kan worden genomen;
- de provincie vindt dat landbouwdieren in weiden horen en dat dat ook bijdraagt aan het karakter van Noord-Holland;
- de provincie vanuit haar ruimtelijke beleid, als verbinder en in haar regierol een logische instantie is om zo'n handreiking op te stellen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- met input van o.a. dierenwelzijnsorganisaties en dierhouders, een Handreiking met handvatten/richtlijnen voor gemeenten op te stellen over de verschillende mogelijkheden (o.a. mobiele schuilmogelijkheden, landschapselementen) die er zijn om schuilgelegenheden voor dieren te faciliteren en te stimuleren;
- indien mogelijk een netwerkbijeenkomst voor gemeenten, agrariërs en dierhouders te organiseren waarin de Handreiking wordt gepresenteerd en er zo bewustwording en aandacht wordt gecreëerd voor oplossingen;
- hiervoor maximaal 10.000 euro te reserveren

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Ilse Bezaan
PVV

[1] https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2021-04-21#Hoofdstuk1

M202-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie Investeer in slimme niet-dodelijke methoden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- in Noord-Holland in 2019 onder andere zijn gedood: 1.186 knobbelzwanen, 711 vossen, 8.167 hazen, 290 konijnen, 1.531 meerkoeten, 12.556 wilde eenden, meer dan 100.000 ganzen, 126 reeën en 4.181 damherten[1];
- het doden van dieren met de kogel of vergassing een ingrijpende maatregel is;
- de meeste burgers en politieke partijen een niet-dodelijke maatregel verkiezen boven een dodelijke, als beide opties voor handen zijn;
- de dodelijke middelen bekend zijn en al jaren worden ingezet;
- niet-dodelijke oplossingen komen echter niet vanzelf tevoorschijn en vragen juist om meer actief inzet op onderzoek en innovatie;
- bij de uitspraak van de provincie dat 'de doelstelling altijd is om slechts in uiterste gevallen over te gaan tot doden' ook actieve inzet in zoeken naar meer niet-dodelijke oplossingen vergt;
- er nu soms meer geld wordt besteed aan dodelijke dan aan niet-dodelijke middelen;[2]
- de provincie dus meer kan inzetten op het zoeken naar diervriendelijke oplossingen;
- er veel goede innovatieve oplossingen meestal uit de samenleving komen;
- de provincie kan daarom met challanges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van niet-dodelijke methoden actiever stimuleren;
- zo laat de provincie niet alleen zien dat ze serieus de voorkeur heeft voor niet-dodelijke oplossingen, maar helpt ook aan bewustwording over onze omgang met dieren;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- met challenges/wedstrijden innovatieve oplossingen op het gebied van niet-dodelijke methoden te stimuleren voor de grootste 'mens-dier conflicten' in Noord-Holland;
- daarvoor 15.000 euro in 2022 te reserveren;
- bij het starten van de challenge/wedstrijd duidelijk te zijn aan deelnemers wat er met het winnende idee wel/niet kan worden gedaan. Een opzet kan zijn dat de winnaar 10.000 euro krijgt om het idee uiteindelijk ook uit te (laten) voeren. Daarmee weten deelnemers van tevoren wat ze kunnen verwachten.
- de verdere invulling aan ambtenaren over te laten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Ilse Bezaan
PVV

---

[1] https://jaarverslag.fbenoordholland.nl/media/attachment/169.pdf

[2] Zo wordt er nu vanuit alleen al het BIJ12 onderzoeksbudget relatief weinig geïnvesteerd in niet-dodelijke middelen en meer in dodelijke middelen;

M203-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Schuilgelegenheid weidedieren combineren met landschapselementen als houtwallen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter behandeling van de Begroting 2022;

overwegende dat:

- Provinciale Staten de mogelijkheid hebben om in 2022 in totaal 640.000,- euro beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en beleid;
- wettelijk verplicht is dat dieren, wanneer deze niet in een gebouw worden gehouden, bescherming moet worden geboden tegen extreme weersomstandigheden (artikel 1.6 Besluit houders van dieren)[1];
- in de praktijk, zelfs na jaren beleid hierover, de meeste weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden, als hitte, hagel, zware neerslag of kou, geen tot nauwelijks bescherming hebben;
- dieren hier ernstig onder lijden;
- de provincie in de Bossenstrategie de ambitie heeft omarmd om het aantal houtige landschapselementen (zoals houtwallen, struiken, heggen, losse bomen) in het landelijk gebied te laten toenemen;
- deze landschapselementen ook schuilmogelijkheden voor weidedieren zijn, wat een win-win is voor boeren en dieren;
- de aanwezigheid van landschapselementen ook een boete voorkomt bij een controle van de NVWA[2] en tevens zorgt voor een levendiger, biodiverser, klimaatbestendig landschap voor verbeterde grond en waterhuishouding, waar ook boeren en burgers baat bij hebben[3][4];
- bijvoorbeeld Stichting wAarde en LandschappenNL die achter het initiatief “Bomen voor koeien” zitten, al veel ervaring hebben opgedaan met het op geschikte plaatsen en in samenwerking met boeren en ecologen planten van bomen en bosjes[5];
- dat dit uiteraard op een zorgvuldige manier moet worden gedaan, rekening houdende met bijvoorbeeld weidevogels en altijd op basis van vrijwillige medewerking van ondernemers;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- zo veel mogelijk versneld uitvoering te geven aan de ambities voor het stimuleren van de aanleg van landschapselementen zoals heggen en houtwallen langs sloten in weilanden, waarbij boeren/ondernemers vrijwillig mee kunnen doen;
- in samenwerking met bijvoorbeeld Stichting wAarde en dierhouders in 2022 te investeren in minstens één voorbeeldproject (afhankelijk van de kosten en haalbaarheid);
- daarvoor €30.000 uit te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

---

[1] https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2021-04-21#Hoofdstuk1
[2] https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20210729_26061427 Schotse hooglanders op terrein van Europarcs
[3] https://www.actiefonline.nl/premium/algemeen/algemeen/47483/-bomen-planten-in-weilanden-heeft-toekomst-9
[4] https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/artikelen/actie-bomen-voor-koeien
[5] https://www.bomenvoorkoeien.nl

M204-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Forum voor Democratie

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- Op initiatief van het demissionaire kabinet Rutte III vanaf 6 november 2021 het werkingsgebied van het coronatoegangsbewijs en mondkapjes is uitgebreid.

Overwegende dat:

- De maatregelen die het demissionaire kabinet Rutte III tot nu toe heeft genomen niet hebben geleid tot verbeteringen en er dus sprake is van falend beleid;
- Deze maatregelen resulteren in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van onze bevolking o.b.v. gezondheidsstatus met alle sociaal-economische gevolgen van dien;
- Het misschien niet formeel, maar wel moreel de taak is van het provinciale bestuur om zich uit te spreken tegen beleid dat resulteert in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van de Noord-Hollandse bevolking o.b.v. gezondheidsstatus.

Roept het College op om:

- Zich uit te spreken tegen genoemde samenleving ontwrichtende coronamaatregelen van het demissionaire kabinet Rutte III en tevens op te roepen deze zo snel mogelijk te schrappen.

En gaan over tot de orde van de dag.

M. Deen	**J. Dessing**
PVV N-H	**FvD**

M205-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Forum voor Democratie

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- Op initiatief van het demissionaire kabinet Rutte III vanaf 6 november 2021 het werkingsgebied van het coronatoegangsbewijs en mondkapjes is uitgebreid.

Overwegende dat:

- De maatregelen die het demissionaire kabinet Rutte III tot nu toe heeft genomen niet hebben geleid tot verbeteringen en er dus sprake is van falend beleid;
- Deze maatregelen resulteren in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van onze bevolking o.b.v. gezondheidsstatus met alle sociaal-economische gevolgen van dien;
- Het misschien niet formeel, maar wel moreel de taak is van het provinciale bestuur om zich uit te spreken tegen beleid dat resulteert in discriminatie en uitsluiting van een groot deel van de Noord-Hollandse bevolking o.b.v. gezondheidsstatus;
- Gemeenten worden belast met de handhaving van genoemde coronamaatregelen.

Roept het College op om:

- Een brief te sturen naar alle Noord-Hollandse Colleges van B&W met het verzoek geen prioriteit te geven inzake het handhaven van genoemde coronamaatregelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

M. Deen	**J. Dessing**
PVV N-H	**FvD**

M206-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Forum voor Democratie

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 8 november 2021, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57),

Constaterende dat:

- Het demissionaire kabinet Rutte III een wetswijziging voorbereidt waarbij het voor werkgevers mogelijk wordt om van hun werknemers een coronatoegangsbewijs te vragen, en waarbij werknemers dan ook verplicht zijn om dit te tonen;
- Personen die gevaccineerd zijn alsnog besmet kunnen raken met het coronavirus en anderen hiermee kunnen besmetten.

Overwegende dat:

- Door het mogelijke invoeren van de genoemde wetswijziging er nog meer tweedeling in de maatschappij ontstaat;
- Het invoeren van het coronatoegangsbewijs voor werknemers alleen maar zorgt voor schijnveiligheid, aangezien gevaccineerde personen alsnog besmet kunnen raken met het coronavirus en anderen hiermee kunnen besmetten;
- Door het mogelijk invoeren van het coronatoegangsbewijs voor werknemers er personen zullen zijn die hun werk niet meer kunnen uitvoeren;
- Hiermee diverse artikelen met betrekking tot het recht op arbeid worden geschonden.

Roept het College op om:

- Een brief op te stellen waarin wordt vermeld dat er vanuit Provinciale Staten Noord-Holland geen draagvlak is voor het invoeren van een coronatoegangsbewijs voor werknemers in de provincie Noord-Holland;
- Deze brief te versturen aan de demissionaire minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor 12 november 2021;
- Deze brief te publiceren op de provinciale website en social media;
- Het coronatoegangsbewijs voor werknemers en bezoekers niet in te voeren in het Provinciehuis van Noord-Holland.

En gaan over tot de orde van de dag.

M. Deen	**J. Dessing**
PVV N-H	**FvD**

M207-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 8 november 2021
agendapunt 9 – Begroting 2022 en Memorie van Antwoord

Integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- de provincie Noord-Holland initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang stimuleert middels een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland;
- er in onze provincie nog geen sprake is van integraal beleid als het gaat om het beschermen en bevorderen van de leefbaarheid van kleine kernen;
- er behoefte is aan een integrale beschrijving van wat wij in Noord-Holland verstaan onder 'leefbaarheid', in het bijzonder als we het hebben over de kleine kernen;
- in beraadslagingen in PS telkens weer blijkt dat de Staten 'leefbaarheid in kleine kernen' hoog in het vaandel heeft staan.

Overwegende dat:

- de provincie Noord-Holland op veel terreinen beleids- en uitvoeringsmaatregelen neemt die direct en indirect gevolgen hebben op de leefbaarheid in (kleine) kernen;
- de leefbaarheid in (kleine) kernen door allerlei ontwikkelingen sterk onder druk staat en, zonder integrale benadering nog meer onder druk zal komen te staan;
- het voor PS en GS eenvoudiger zal zijn beleid en uitvoeringsplannen te toetsen op 'aantasting of bevordering van leefbaarheid' als een integraal beleid zou zijn aangaande 'leefbaarheid in kleine kernen.

Besluit het college van GS op te roepen:

- te komen met een 'integraal beleidsdocument leefbaarheid kleine kernen', waarin alle facetten van de leefbaarheid in kleine kernen zal worden beschreven en dat gehanteerd kan worden als toetsingsinstrument bij het vormen en vaststellen van beleid en het concretiseren van uitvoeringsplannen in onze provincie.

Wim Hoogervorst	Christa Kuiper-Kuijpers	Eric Jensen
SP	CDA	JA21

M208-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

motie
vergadering Provinciale Staten – 8 november 2021
Agendapunt 9 – Begroting 2022 en Memorie van Antwoord (VD-57)

"Stikstof"

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, besprekend de programmabegroting 2022

Constaterende dat:

- nagenoeg alle Natura 2000- gebieden in de provincie Noord-Holland overbelast zijn met stikstofdepositie;
- deze overbelasting het gevolg is van stikstofuitstoot door industrie, verkeer, veehouderij, scheepvaart, luchtvaart, consumenten en bronnen in het buitenland;
- vanwege de overbelasting door stikstof de kwaliteit van de biodiversiteit in de Natura 2000- gebieden is afgenomen en nog verder zal afnemen;
- dit probleem door de provincie Noord-Holland wordt aangepakt, maar niet voldoende om op een snelle wijze aanzienlijke resultaten te boeken

Overwegende dat:

- een aantal Noord-Hollandse boeren vlakbij Natura 2000- gebieden tijdens de stikstofcrisis een vergunning hebben gekregen om hun veestapel uit te breiden;
- het kabinet een nieuwe algemene afstandsregel van 25 km heeft ingesteld vanaf de bron tot een Natura 2000- gebied en dat daardoor bedrijven in de regio Agriport/ Enkhuizen geen natuurvergunning meer nodig hebben om uit te breiden;
- er in Noord-Holland geen enkel boerenbedrijf heeft gereageerd op het aanbod van de provincie om uitgekocht te worden;
- boeren in de regio Westzaan vooralsnog niet mee willen werken aan natuurherstelmaatregelen

Besluit Gedeputeerde Staten op te dragen:

- binnen drie maanden een onderzoek te doen naar de vergunningen die worden en werden verleend en die ervoor zorgen of gezorgd hebben dat meer stikstof wordt uitgestoten;
- daar waar verleende vergunningen zorgen voor de verhoging van de stikstofdepositie op Natura 2000- gebieden, te onderzoeken of, hoe en onder welke omstandigheden deze vergunningen kunnen worden ingetrokken;
- Provinciale Staten te informeren over de resultaten van het onderzoek;
- daar waar in gebieden uitgebreid mag worden zonder natuurvergunning in deze gebieden natuurvergunningen in te stellen;
- de kosten hiervan te dekken uit het bedrag dat de provincie Noord-Holland ontving uit de positieve rekeningresultaten over 2020 van de vier Omgevingsdiensten.

En gaat over tot de orde van de dag

Anna de Groot — SP
Fabian Zoon — Partij voor de Dieren

M209-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 8 november 2021
agendapunt 9 – Begroting 2022 en Memorie van Antwoord

Resultaatbestemming 2021:
versnellen aanpak fietsknelpunten in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- het het jaar 2021 met een positief rekeningresultaat is afgesloten;
- de coalitie, in de persoon van gedeputeerde financiën, partijen opriep voorstellen te doen ter bestemming van het positief rekeningresultaat;
- er door de Fietsersbond, in opdracht van de provincie, een lijst “knelpunten” is opgesteld;

Overwegende dat:

- de provincie, op basis van cofinanciering, met de gemeenten een aanvang heeft genomen om de door de Fietsersbond aangemerkte knelpunten op te lossen;
- veel gemeenten op dit moment in financieel zwaar weer zitten, waardoor mogelijk niet zal en kan worden overgegaan tot het aanpakken van fietsknelpunten;
- bijdragen van gemeenten in principe worden toegekend op basis van cofinanciering;
- een ruime meerderheid van onze Staten het belang van veilig fietsverkeer en veilige fietsinfrastructuur onderschrijft;

Besluit het college van GS op te roepen:

- een bedrag van € 400.000 – een deel van het positief resultaat over 2021 – te bestemmen voor de versnelde aanpak van fietsknelpunten in onze provincie;
- voor de volgorde van deze aanpak contact op te nemen met de Fietsersbond;
- hierbij, in verband met de zeer beperkte financiële ruimte bij gemeenten, in te zetten op een 100% financiering van de projecten.

Wim Hoogervorst
SP

Eric Jensen
JA21

M210-2021/PS 8-11-2021
VERWORPEN

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 8 november 2021
agendapunt 9 – Begroting 2022 en Memorie van Antwoord

"Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven!"

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- onze samenleving een groot aantal voorzieningen en diensten kent, die door alle inwoners van ons land gebruikt worden;
- deze diensten vaak gekenschetst worden als 'essentieel' voor onze maatschappij, en daarom wordt ook vaak de term 'nutsvoorziening' toegepast;
- veel van deze diensten door de afgelopen decennia door de overheid 'in de markt' zijn gezet;
- dat voor het 'in de markt zetten' van deze diensten en voorzieningen argumenten zijn gebruikt als "goedkoper" en "kwaliteitsverhogend";
- organisaties, instellingen en bedrijven die belast zijn met de uitvoering van essentiële diensten en voorzieningen – zoals in de zorg, het openbaar vervoer en de energievoorziening – in toenemende mate financieel onder druk staan, waardoor voor onze inwoners de dienstverlening in gevaar komt.

Overwegende dat:

- de concurrentiestrijd tussen partijen in de vermarkting van essentiële diensten en voorzieningen te vaak niet leidt (of heeft geleid) tot een betere dienstverlening en goedkopere diensten;
- de vermarkting deze essentiële diensten en voorzieningen onacceptabel kwetsbaar heeft gemaakt en in toenemende mate onbereikbaar voor onze inwoners;
- door de inkomens- en prijsontwikkelingen in ons land steeds meer inwoners in financiële problemen komen of al zijn gekomen, met alle gevolgen van dien;
- door bovenstaande de tweedeling in ons land, en natuurlijk ook in onze provincie, wordt vergroot.
- het onacceptabel is dat instellingen als energieleveranciers, zorginstellingen (zoals ziekenhuizen) en vervoersbedrijven – die voor onze samenleving essentiële diensten uitvoeren – failliet kunnen gaan.

Besluit Provinciale Staten op te roepen:

- uit te spreken dat het onwenselijk is dat voor onze samenleving essentiële diensten en voorzieningen worden uitgevoerd door marktpartijen, als de mogelijkheid bestaat dat zij hierdoor failliet gaan, en dit te doen door de volgende uitspraak te ondersteunen:

  "Wat niet failliet mag gaan, moet publiek blijven!"

Remine Alberts
SP

M211-2021/PS 8-11-2021
AANGEHOUDEN

Provinciale Staten Noord-Holland

Motie Toiletvoorzieningen Natuur- en Recreatiegebieden – aangepast

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021, ter bespreking van agendapunt 9 - Begroting 2022,

Constaterende dat:

- het Sociaal Cultureel Planbureau recent met de publicatie het rapport "Lang niet toegankelijk" op 8 juni jongstleden concludeert dat het op veel plekken helaas toch nog slecht gesteld is met de toegankelijkheid en met de inclusiviteit;
- het symposium dat op 27 mei jongstleden door de Toiletalliantie/Maag Lever Darm Stichting en de Hoge Nood-app werd gehouden de gevolgen van het ontbreken van toiletvoorzieningen voor met name circa 2 miljoen mensen met buikklachten en 2,4 miljoen 65-plussers schetste;
- MLD-artsen dit symposium aangaven dat het voor hun patiënten nou juist zo belangrijk is om te kunnen bewegen in de natuur;

Overwegende dat:

- Noord-Holland veel schitterende recreatiegebieden heeft;
- een groot deel hiervan niet beschikt over sanitaire voorzieningen;
- een groot aantal inwoners, waaronder circa 1 op de 10 Noord-Hollanders die buikaandoeningen ondervinden, hierdoor beperkt gebruik kan maken van deze recreatiegebieden;

Voorts constaterende dat:

- GS in haar advies over motie M72-2021 geraamd heeft dat de kosten voor het realiseren van 40 toiletvoorzieningen zo'n 8 miljoen euro zijn;
- GS eveneens heeft aangegeven slechts beperkte aansluiting te zien bij bestaand beleid;
- ons pleidooi voor toegankelijke toiletten, zoals ook verwoord in de Statenvergadering van 28 juni jongstleden, onverminderd belangrijk blijft;
- de provincie wel een rol heeft in het stimuleren van recreatie voor iedereen (Visie Recreatie & Toerisme) en het beheer van recreatiegebieden (doel 5.2.2 begroting);
- de provincie eveneens als doel heeft duurzame innovatie te ondersteunen (doel 6.1.2);
- er een marktpartij is die aansluitingsloze, onderhoudsarme en duurzame toiletten kan realiseren tegen een beperkte prijs (ca. €8.500,-)[1];
- in het Amsterdamse Bos via crowdfunding een dergelijk toilet is gerealiseerd[2];
- het jaarlijks onderhoud voor deze innovatieve toiletten beperkt is;

Voorts overwegende dat:

- het beschikbaar maken van financiële middelen beheerders in staat kan stellen om een aantal toiletten te realiseren en daarmee innovatie plaats vindt;

[1] https://kazuba.pro/en/ecological-toilets/
[2] https://www.stichtingdeboshalte.nl/crowdfunding-rolstoeltoegankelijk-toilet/

- de ervaring die hiermee opgedaan kan worden kan leiden tot vervolgprojecten in de toekomst;

Verzoeken het college:

- met beheerders van recreatie- en natuurgebieden in gesprek te gaan over een pilot rondom de installatie en het beheer van duurzame, aansluitingsloze toiletten;
- vanuit het jaarresultaat 2020 hiervoor € 25.000,= euro ter beschikking stellen;

En gaat over tot de orde van de dag,

Michel Klein,	Dennis Heijnen
ChristenUnie	CDA

M212-2021/PS 8-11-2021
AANGENOMEN

Motie Pontveren Ilpendam en Spaarndam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021 hebben kennis genomen van de statenvoordracht Begroting 2022; alsmede het 'Advies GS aangehouden moties begroting 2022', gehoord de beraadslagingen

Constaterende dat:

- In de voordracht van de jaarrekening is aangegeven dat middelen die zijn vrijgevallen in 2020 in de periode 2021-2023 weer voor andere doelen kunnen worden ingezet;
- In het 'Advies GS aangehouden moties begroting 2022' in de reactie op de aangehouden motie 71 over fietsknelpunten is aangegeven dat: 'er twee urgente […] knelpunten op de fietsinfrastructuur' zijn: 'de exploitatie van de pont bij Ilpendam en […] de realisatie van de pont bij Spaarndam […]'.
- De Provinciale Staten op 14 september 2020 reeds een motie (M75) hebben aangenomen die GS opriep te verkennen hoe de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer in de vaart kan worden gehouden.

Overwegende dat:

- Deze pont een belangrijke functie vervult voor fietsers en landbouwverkeer; de pont een verbinding vormt over provinciale waterinfrastructuur en onderdeel uit maakt van het totale provinciale fietsnetwerk; de provincie daarmee een belang heeft bij de verbinding
- de gemeenten Waterland en Landsmeer de kosten van de pont niet meer dragen maar het opheffen van de pont grote gevolgen voor de inwoners van o.a. Ilpendam en Landsmeer heeft; dat omrijden van landbouwvoertuigen extra uitstoot met zich mee brengt; bij de herinrichting in 2018 van de busbaan langs de N235 veel moeite is gedaan om de pont goed in te passen; een fietsbrug het knelpunt in de toekomst mogelijk zou kunnen oplossen, maar er een voorziening dient te worden getroffen, in ieder geval voor de tijd die het kost om een besluit te nemen over een dergelijke brug.
- De varende fietsverbinding bij Spaarndam een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de toekomstige fietsinfrastructuur rondom recreatiegebied Spaarnwoude en de inzet van Provincie Noord-Holland de doorslag kan geven in realisatie hiervan

Verzoeken het College om:

- *Een bedrag van 400.000 euro (vijf keer 80.000 per jaar) in de begroting voor 2022 (uit de bestedingsruimte (Algemene Reserve en begrotingssaldo 2022) die beschikbaar wordt gesteld voor nieuw beleid) in te zetten om de pont over het Noord-Hollandskanaal tussen Ilpendam en Landsmeer de komende vijf jaar in de vaart te houden, en zich in te zetten voor een permanente oplossing;*
- *en een eenmalige bijdrage te doen aan de realisatie van de pont bij Spaarndam van 55.000 euro door de gemeente Haarlem samen met het recreatieschap Spaarnwoude.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein ChristenUnie	Jesper Gringhuis GroenLinks	Marcel Steeman D66	Dennis Heijnen CDA
Wim Hoogervorst SP	Sandra Doevendans PvdA		

M213-2021/PS 8-11-2021
INGETROKKEN

DENK NOORD-HOLLAND

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Pilot met energieconciërges

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 8 november 2021

kennis genomen hebbende van de Begroting 2022

Constaterende dat:

- Het onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) uitwijst dat energiecoaches niet effectief zijn, omdat bewoners meer gericht zijn op het heden en bezig zijn om de eindjes aan elkaar te knopen. De besparingsadviezen zijn daarom 'aan dovemans oren gericht', aldus de onderzoekers;[1]
- De HvA adviseert om in plaats daarvan te werken met energieconciërges: professionals die gelijk ter plekke energiebesparende maatregelen kunnen aanleggen.

Overwegende dat:

- Energie-armoede de laagste-inkomensgroepen het hardst raakt en het juist deze groepen zijn die adequate hulp nodig hebben;
- Alliander meewerkt aan het realiseren van een duurzame energievoorziening vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. De energiecoaches passen dan ook mooi in dit nobele doel die de nodige aanpassingen kunnen verrichten om energie toegankelijk te maken voor iedereen;

Verzoeken het college:

- Te onderzoeken hoe de inzet van energieconciërges kan worden gefaciliteerd en daarbovenop de energiecoaches aan te moedigen actiever op te treden om de stijgende energielasten bij met name de laagste inkomensgroepen tegen te gaan;
- In dit verband kijken op welke wijze meer aspirant installateurs kunnen meelopen met de energieconciërges in samenwerking met educatieve of mbo-instellingen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

S. Koyuncu (DENK Noord-Holland)

J. Hollebeek (Partij voor de Dieren)

R. Alberts (SP)

[1] https://www.parool.nl/amsterdam/hva-onderzoek-energiecoach-kan-energiearmoede-niet-oplossen~b5b45116/